תיקוני זהר עם ביאור הגר״א

תיקון נ״ז	2
תיקון נ״ח	5
תיקון נ״ט	22
תיקון ס׳	25
תיקון ס״א	29
תיקון ס״ב	32
תיקון ס״ג	34
תיקון ס״ד	38
תיקון ס״ה	44
תיקון ס״ו	47
תיקון ס״ז	56
תיקון ס״ח	61
תיקון ס״ט 97.5%	62
מלואים	214
&	1273
$	55

תקונא שבע וחמשין

בראשית תר"י שב"א, והם שתי נקודות, שתי יצירות, שנאמר בהן "ויצר יהו"ה אלהים מן האדמה כל חית השדה ואת כל עוף השמים ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו וכו'", בא וראה, כמה נשמות וכמה ציורים צייר הקדוש ברוך הוא בדמות המרכבות של מעלה, שהן חיות הקודש, שבני אדם יורשים מהם נשמות, ומביא הקדוש ברוך הוא את האדם בגלגול על כולם, לראות מה יקרא לו, ולא מצא בהם עזר, זהו שנאמר "ולאדם לא מצא עזר כנגדו", והוא קרא להם לכל אחד שמות כפי הכח שלמעלה שנאמר בהם "המוציא במספר צבאם לכלם שמות יקרא", לכל חיה ומלאך ואופן קרא לו בשם ידוע לכל אחד על מתכנתו בעבודתו ובמשמרתו.	[צד ע"ב] בראשית תרי שב"א ואינון תרין נקודין תרי יצירות דאתמר בהון ויצר ה' אלהי"ם מן האדמה כל חית השדה ואת כל עוף השמים ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו וכו' (בראשית ב יט) תא חזי כמה נשמתין וכמה ציורין צייר קודשא בריך הוא בדיוקנא דמרכבות דלעילא דאינון חיות הקדש דירתין בני נשא נשמתין מנייהו ואיתי קודשא בריך הוא לאדם בגלגולא על כלהו לראות מה יקרא לו ולא אשכח עזר בהון הה"ד ולאדם לא מצא עזר כנגדו (שם כ) ואיהו קרא לון לכל חד שמהן כפום חילא דלעילא דאתמר בהון (ישעיה מ כו) המוציא במספר צבאם לכלם בשם יקרא לכל חיה ומלאך ואופן קרא לון בשם ידוע לכל חד על מתכונתו בעבודתו ובמשמרתו:

בראשית תרי שבא - ר"ל, ששם ב' תיבות האלו: **ואינון תרין כו'** - ר"ל, השבא, וזהו "תרי", תרין נקודין. ומפרש איזה נקודין, והוא השבא, וכאלו אמר "תרי נקודין של שבא". ומפרש והולך מהו תרין נקודין, **תרי יצירות**, ורמיז פסוק וייצר[1] כו', אבל פסוק, לא טוב (בראשית ב יח), כבר פי' סוף תיקון נ"ו (קה ע"א) ורמיז לקמן בתיקון ס"ב (קיב ע"א) ושאר תיקונין. ושני יצירות עוף משמים וחית משדה, וכן הוא למעלה, וז"ש לעיל (צג ע"ב קד ע"א) **ובההוא זמנא הוה איהו שליט על כל המוני עילא ותתא,** שהן ב' יצירות, וקרא לכל א' שמהן, כמו שמפרש והולך: **ת"ח כמה כו' -** זהו וייצר[2] כו' ולאדם כו', והוא משה רבינו ע"ה דהוא גלגולא דאדם, מ"ה דמשה (קכט ע"ב), אדם[3] דאדם. וכן שכינתא הוא אדם ג"כ, חיה הרביעית, כמו משה רבינו ע"ה. ועי' בפרשת בראשית (כח ע"א)[4] **וייצר ה' אלהים כו' אינון עמי הארץ ואפילו באלין כו',** והן ב' יצירות, חית השדה מעשיה, ועוף השמים מיצירה. וע"ל סוף תיקון מ"ה (צב ע"ב[5]) ותיקון מ"ו (צג ע"א). וכן צבאות עליונים ותחתונים שהן נו"ה (פע"ח לולב ג), ואדם הוא יסוד, שמט"ט ירש מעלתו. ועולם הוא מלכות, שהן כלל הכל. ועי' מה שכתבתי {קה ע"ד} במקום אחר, אבל כאן רמיז כמש"ש, ואמר שם **אר"א והא מאן כו' א"ל ברי כו' ע"ש**[6]:

– מאיר התיקון –

[1] צ"ל ויצר וצ"ע.
[2] צ"ל ויצר וצ"ע.
[3] נדצ"ל אד"ם.
[4] ז"ל: עוד פתח ואמר (בראשית ב יט) ויצר יהו"ה אלהי"ם מן האדמה כל חית השדה וכל עוף השמים ווי לעלמא דאינון אטימין לבא וסתימין עיינין דלא מסתכלין ברזי דאורייתא ולא ידעין דודאי חית השדה ועוף השמים אינון עמי הארץ ואפילו באלין דאינון נפש חיה לא אשתכח עזר בהון (בגלותא) ושכינתא בגלותא ולא למשה דאיהו עמה דבכל זמנא דגלת שכינתא לא זז מנה.
תרגום: עוד פתח ואמר, "ויצר ה' אלהים מן האדמה כל חית השדה ואת כל עוף השמים", אוי לעולם שהם אטומי לב וסתומי עיניים שלא מסתכלים בסודות התורה ולא יודעים שודאי חית השדה ועוף השמים הם עמי הארץ. ואפילו באלו שהם נפש חיה, לא נמצא בהם עזר (בגלות) לשכינה בגלות, ולא למשה שהוא עמה. שבכל זמן שגלתה שכינה לא זז ממנה.
ביאור: עמי הארץ - אין עליהם תרעומת שלא למדו הסוד, דאינון נפש חיה, הם הת"ח הלומדי סהפשט ומניחים הסוד, עליהם היא התרעומת, לפי דלא אשתכח עזר בהון בגלותא לשכינתא, לפי שע"י סודות התורה שוקרה אדם עושה תיקון גדול לשכינה (מ"מ).
[5] שם איתא רוח ונפש.
[6] א"ר אלעזר והא מאן יהב עובדא דאדם בישראל ובמשה אמר ליה ברי ואנת אמרת הכי וכי לא אוליפת (ישעיה מו י) מגיד מראשית אחרית אמר ליה הכי הוא ודאי ובגין דא משה לא מית ואדם

בא וראה, אדם היה מכיר כל מלאך ואופן וחיה ושרף, כל אחד שהיה ממונה על שליחותו. והיה יודע כל שם של כל אחד שהיה כפי שליחותו. וכך היה קורא לו, שכך מצאנו בספר רזיא״ל שנתן לאדם הראשון, שמטטרו״ן, קרא לו הקדוש ברוך הוא שמות רבים, לפעמים נקרא מיטטו״ר (מימטו״ר) בזמן שממונה על המטר. ולפעמים נקרא פתחו״ן סגרו״ן אטימו״ן (אטמו״ן). אטמו״ן בזמן שהוא אוטם את חטאי ישראל. סגרו״ן בזמן שסוגר שערי התפלה, פתחו״ן בזמן שפותח שער התפלה. פסקו״ן (פיסקו״ן) בזמן שפוסק הלכות של המשנה בישיבה התחתונה. וכך כל השמות כפי שליחותו, וכך כל מלאך משתנה שמו כפי שליחותו, זהו שנאמר ״למה זה תשאל לשמי והוא פלאי״, וכפי הנס שעושים כך השם שלהם.	**תא חזי אדם הוה ידע כל מלאך ואופן וחיה ושרף כל חד דהוה ממנא על שליחותיה והוה ידע כל שמא דכל חד דהוה כפום שליחותיה והכי הוה קרי ליה דהכי אשכחנא בספר רזיא״ל דאתייהיב לאדם קדמאה[7], דמטטרו״ן קרא ליה קודשא בריך הוא שמהן סגיאין לזמנין אתקרי מיטטו״ר[8] (מי״מטור) בזמנא דממנא על מטרא ולזמנין אתקרי פתחו״ן סגרו״ן[9] אטימו״ן (נ״א אטמו״ן) אטימו״ן[10] בזמנא דאיהו אוטם חובין דישראל סגרו״ן בזמנא דסגר תרעין דצלותא פתחו״ן בזמנא דפתח תרעא דצלותא פסקו״ן (נ״א פיסקו״ן) בזמנא דפוסק הלכות דמתניתין במתיבתא תתאה והכי כל שמהן כפום שליחותיה והכי כל מלאך אשתני שמיה כפום שליחותיה הה״ד (שופטים יג יח) למה זה תשאל לשמי והוא פלאי וכפום ניסא דעבדין הכי איהו שמייהו:**
ולכל שליחות ושליחות שלהם יש רגע ושעה ידועה ומזל ידוע ויום ידוע וכוכב ידוע, ושָם משתנה המלאך הזה נקרא בששים רבוא שמות של מלאכים, הוא נקרא חסדיא״ל בזמן שעושה חסד עם העולם, גבריא״ל בזמן שעושה גבורה בעולם, סתוריא״ל בזמן שמסתיר את בני העולם בכנפיו ממלאכי החבלה הללו, זהו שנאמר ״ותחת כנפיו תחסה צנה״. ונקרא חתמיא״ל בזמן שחותם זכויות וחובות על בני העולם, כתביא״ל בזמן שכותב חובות וזכיות.	**ולכל שליחותא ושליחותא דילהון אית רגעא ושעתא ידיעא ומזל ידיע ויום ידיע וככב ידיע ותמן אשתני האי מלאך אתקרי בששים רבוא שמהן דמלאכיא[11] הוא אתקרי חסדיא״ל בזמנא דעביד חסד עם עלמא גבריא״ל בזמנא דעביד גבורה בעלמא סתוריא״ל בזמנא דסתיר בני עלמא בגדפוי מאלין מלאכי חבלה הה״ד** (תהלים צא ד) **ותחת כנפיו תחסה צנה ואתקרי חתמיא״ל בזמנא דחתים זכוון וחובין על בני עלמא כתביא״ל בזמנא דכתב חובין וזכוון:**

ומזל ידיע כו׳ - דהכוכבים מערכתם נשתנה לפי המלאכים: **בזמנא דסתיר כו׳** - כמ״ש (תהלים צא א) יושב בסתר עליון כו׳, וסיפא, ותחת כנפיו כו׳:

ולכל מלאך כפי שמו יש פסוק בתורה. כתביא״ל על שם ״והמכתב	**וכל מלאכא כפום שמיה אית ליה קרא**

– מאיר התיקון –

אתקרי איהו ובגיניה אתמר בגלותא בתראה ולאדם לא מצא עזר (בראשית ב כ) אלא כלהו כנגדו וכן עמודא דאמצעיתא אתמר ביה ולאדם לא מצא עזר דאפיק שכינתיה מן גלותא הה״ד (שמות ב יב) ויפן כה וכה וירא כי אין איש

תרגום: אמר רבי אלעזר, והרי מי נתן מעשה של אדם [הראשון] בישראל ובמשה. אמר לו, בני, ואתה אמרת כך. וכי לא למדת ״מגיד מראשית אחרית״. אמר לו, כך הוא ודאי, ולכן משה לא מת, והוא נקרא אדם, ובגללו נאמר בגלות האחרונה ״ולאדם לא מצא עזר״, אלא כולם כנגדו. וכן נאמר בעמוד האמצעי ״ולאדם לא מצא עזר״ שיוציא שכינה מהגלות, זהו שנאמר@ ״ויפן כה וכה וירא כי אין איש״.

ביאור: ובמשה - משה רבינו ע״ה היה מסוד הזיהרא עלאה דאדם הראשון אשר נסתלק ממנו ע״י החטא, ואילו לא חטאו ישראל והיה נכנס לארץ ישראל, היה העולם חוזר לתיקונו כמו קודם החטא (דע״ה ח״ב קלט ע״ב).

[7] עי׳ מלואים אות (ו).

[8] עי׳ מדרש תנחומא (כי תשא לה): במדבר אני הולך לפניהם מיטטור וה׳ הולך לפניהם יומם משפיל להם את הגבוהים ומגביה את העמקים והמטרתי להם לחם מן השמים וכו׳.

[9] עי׳ לעיל לב ע״א, לב ע״ב, לג ע״א.

[10] עי׳ זהר ח״ב רמט ע״ב.

[11] ומה שנודע כי למט״ט הוא רק ע׳ שמות הכוונה כי הם מיוחדים רק אליו לבד (לש״ו).

מכתב אלהי״ם הוא וגו״. זכריא״ל על שם, זוכר ברית אבות. ויש לו פסוק ״זכרנו לחיים״, ונכנע בזכור. שמריא״ל, בשמור. חסדיא״ל בחסד, גבריא״ל בגבורה, צדקיא״ל בצדק, רפא״ל (ברפואה יתוא״ל) בתפארת, מלכיא״ל במלכות. אין מלאך שאין לו עיקר ויסוד בספירות, ולכל ספירה יש שם ידוע והוי״ה ידועה, ולכל השמות שם יש להם עיקר ויסוד.	באורייתא כתביא״ל על שם (שמות לב טז) והמכתב מכתב אלהי״ם הוא וגו׳ זכריא״ל על[12] שם זוכר ברית אבות ואית ליה קרא זכרנו לחיים ואתכפיא[13] בזכור שמריא״ל בשמור חסדיא״ל בחסד גבריא״ל בגבורה צדקיא״ל בצדק רפא״ל ברפואה יתוא״ל בתפארת מלכיא״ל במלכות לית מלאך דלית ליה עקרא ויסודא בספירן וכל ספירה אית לה שם ידיע והוי״ה ידיעה וכל שמהן תמן אית לון עקרא ויסודא:

***זכריאל זכרנו לחיים ועל שם זוכר ברית אבות ואשתרשא בזכור -** ור״ל דנק׳ זכריאל בזמנא דזוכר לחיים, וקרא דיליה (ויקרא כו מב) וזכרתי את בריתי יעקב כו׳, ואמר בקצרה ע״ש שזוכר ברית אבות, ולשון המורגל בתפלה, וכן זכרנו לחיים. ואמר ששרשו בספירן הוא בזכור, והוא בצדיק, ששם מקום הזכירה ומקום החיים, אל חי, ושם כל זכורך (שמות כג יז), מאן דרשים ברשימא קדישא דאיהו דכר כו׳[14], ומ״מ הוא בנצח כמש״ל תיקון י״ג (כט ע״ב)[15], בו נח צדיק, ותנח התיבה (בראשית ח ד), והם[16] בדיבור א׳, ב׳ פלגי, דאינון חד. ואמר בשמור בצדק במלכות, דהן בחי׳ שונות, והכל במלכות, וכן ששים רבוא שמהן, והן בע״ס: **שם ידיע -** הוא בנוק׳: **והוי״ה ידיע –** בדכורא, ור״ל בשינוי הנקודה, וע״ל סוף תיקון נ״ה (קב ע״ב) ומש״ש (קב ע״ד ד״ה דאיהו כף היד): **וכל שמהן תמן** - ר״ל, בספירן: ***עקרא ויסודא וכל מלאכיא דסוסיהון כו׳ -** כצ״ל ול״ג והאי כללא נקוט כו׳ עד ע״ש שמא דיליה, והוא הגהת תלמיד:

והכלל הזה נקט בידך שכל הממונים שלמעלה, שמותם תלויים בספירות ולשמותיהם יש לכל אחד פסוק על שמו.	(והאי כללא נקוט בידך דכל ממנן דלעיל שמהן דילהון תליין בספירן ושמהתהון כל חד אית ליה קרא על שם שמא דיליה)[17]:
וכל המלאכים שסוסיהם סוסי אש ומרכבותיהם אש וקשתותיהם אש ורומחיהם אש, וכל כלי הקרב שלהם אש, יסודם בגבורה ומלאכי החבלה שהם אש יסודם בגיהנם.	וכל מלאכיא דסוסיהון סוסי אשא ומרכבותיהון אשא וקשתותיהון אשא ורומחיהון אשא וכל מאני קרבא דילהון אשא יסודיהון בגבורה ומלאכי חבלה דאינון אשא יסודא דילהון בגיהנם:
ויש מלאכים שנאמר בהם עושה מלאכיו רוחות יסודם בעמוד האמצעי.	ואית מלאכיא דאתמר בהון עושה מלאכיו רוחות יסודא דילהון בעמודא דאמצעיתא:
ויש מלאכים שהם מהמים של הרקיע, שנאמר בהם ״והמים אשר מעל השמים״, מצד הימין, כולם עקרם למעלה.	ואית מלאכיא דאינון ממיא דרקיעא דאתמר בהון והמים אשר מעל השמים (תהלים קמח ד) מסטרא דימינא כלהון עקריהון לעילא:
ואין מלאך שלא נמצא בו שם יהו״ה, שנמצא בכל מקום, כמו שהנשמה שנמצאת בכל איבר ואיבר. ולכן יש לאדם להמליך את יהו״ה בכל הספירות ובכל הכסאות ובכל המלאכים ובכל איבר ואיבר של האדם, שאין מקום פנוי ממנו לא	ולית מלאכא דלא אשתכח ביה שם יהו״ה דאשתכח [צה ע״א] בכל אתר כגוונא דנשמתא דאשתכחת בכל אבר ואבר ובגין דא אית לבר נש לאמלכא יהו״ה בכל ספירן ובכל כורסיין ובכל מלאכין ובכל אבר ואבר דבר נש דלית אתר פנוי

– מאיר התיקון –

[12] זכרנו לחיים ועל (רבינו).

[13] ״ואית ליה קרא זכרנו לחיים ואתכפיא״ נמחק ברבינו, ובמקומו ליתא ״ואשתרשא״.

[14] עי׳ זהר ח״ג עב ע״ב: דישראל רשימין ברשימא קדישא בבשריהון ואשתמודען דאינהו דיליה.

[15] כט ע״ב (לש״ו).

[16] פי׳ זכור ושמור.

[17] נמחק ברבינו.

בעליונים ולא בתחתונים.	מניה לא בעלאין ולא בתתאין:

דאשתכח בכל אתר כגוונא דנשמתא - דהוי״ה הוא נשמתא, ונוק׳ הוא גופא, כמש״ל (סג ע״ב עב ע״ב), ומסט׳ דגופא, ועמש״ש. ולכן כל השמהן הן בגופא דכל אבר ואבר וגיד ועורק ודופק ועצם וכל שרטוט וקו וציור, הכל שם אחר. והוי״ה הוא אחד בנשמתא, ולכן אין רשאי להשתמש בשמא בלא הויה[18] כנ״ל סוף תיקון נ״ה (קב ע״ב), דהיא א׳, אלא דנשתנה לפי האבר דמתפשט ביה, והוא הנקוד, ובעצמו אין שינוי. וכן הוא שם הוי״ה בכל העולמות כולהו, שהן אדם א׳ בכללו, וז״ש **ובג״ד איתי לב״נ כו׳**, ולכן כל המצות כולן רמיזין בהוי״ה, ואמר **אלא בעלת העלות כו׳**, ר״ל א״ס[19], והוא בכתר, שמשם הכל א׳, דהוא א׳, אבל הכל בא״ס, וע״ל (יב ע״ב יט ע״א, סג ע״א עב ע״ב): {קו ע״א}

Commented [YL1]: ?

יהו״ה לא נקרא ביחוד של ארבע האותיות, אלא בעלת העלות שמיחד אותם, ומשום שהוא מיחד ארבע אותיות, נקראו בו יהו״ה ביחוד אחד, ״יהו״ה אחד ושמו אחד״, ולכן שם את אמונת ישראל בארבע האותיות הללו, ואת כל השמות שם כנויים לשם הזה. אין שם עד אין סוף ועד אין תכלית, גדול ושליט מזה, למעלה עד אין סוף ולמטה עד אין תכלית, כל החיילות והמחנות ממנו פוחדים ומזדעזעים.	יהו״ה לא אתקרי ביחודא דארבע אתוון אלא בעלת העלות דמייחד לון ובגין דאיהו מייחד ארבע אתוון ביה אתקריאו (קו ע״א) יהו״ה ביחודא חדא ה׳ אחד ושמו אחד (זכריה יד ט) ובגין דא שוי אמונה דישראל בארבע אתוון אלין[20] וכל שמהן שוי כנויין לשמא דא לית שמא עד אין סוף ועד אין תכלית[21] רברבא ושלטנא מן דא לעילא עד אין סוף ולתתא עד אין תכלית וכל חיילין ומשריין מניה דחלין ומזדעזעין:

תקונא תמניא וחמשין

בראשית ברא אלהי״ם (היא) את בת יחידה, היא בת מלך פנימה, (היא) את האמה שלה, ועליה נאמר ״ויפל יהו״ה אלהי״ם תרדמה על האדם ויישן וכו״. מה זה ״ויסגור״. פתח רבי שמעון ואמר ״ויריחו סוגרת ומסוגרת״, מה זה ״ויריחו״, זהו הירח, שהוא הגוף שלה. האָמָה מבת המלך, שהיא הנקודה שלה ״סוגרת ומסוגרת״ מבפנים, כדוגמא זה ב.	בראשית[22] ברא אלהי״ם (איהי) את בת יחידה איהי (תהלים מה יד) בת מלך פנימה (איהי) את אמתא דילה ועלה אתמר (בראשית ב כא) ויפל ה׳ אלהי״ם תרדמה על האדם ויישן וכו׳ מאי ויסגור פתח רבי שמעון ואמר (ויהושע ו א) ויריחו סוגרת ומסוגרת מאי ויריחו דא איהי ירח דאיהי גופא דילה אמתא מברתא דמלכא דאיהי נקודה דילה סוגרת ומסוגרת מלגאו כגוונא דא ב:

בראשית כו׳ איהי בת יחידה כו׳ פנימה איהי אמה ועלה אתמר ויפל כו׳ - ור״ל דהיא בת דבראשית, ואמה דאלהים, והכל בנוק׳, דהיא עקב עם יו״ד דפרח ממנה, הוא יעקב, כמש״ל (צד ע״א קה ע״א), ועי׳ ברע״מ סוף ח״א (רסו ע״ב)[23], והוא יו״ד דבראשית, נשאר ראש דכורא, כמ״ש ברע״מ שם. ועיין תיקון ל״ט (פח ע״ב) וז״ש בריש פרשת בראשית (זו״ח מדרש הנעלם ה ע״א) דבראשית הוא בית ראש[24] דו״נ באו״א וכן הוא בזו״נ, והוא ראש דישראל, שנאמר (בראשית ג טו) הוא ישופך

– מאיר התיקון –

[18] ועי׳ שם אריכות במלואים.
[19] עי׳ לעיל עו ע״ב: אין סוף אתקרי מלגאו כתר עלאה מלבר.
[20] עי׳ מלואים אות (ז).
[21] עי׳ לעיל מח ע״ב ד״ה קמו (לש״ו), הוב״ד במלואים אות (ח).
[22] תיקון נ״ח על והנחש כו׳ (קח רע״ב) כולל בתוכו ה׳ תיקונים (דברי רבינו לעיל יח ע״ד).
[23] עי׳ מלואים אות (ט).
[24] ז״ל: וממי אתה למד מהקב״ה קודם בנה בית וכוננו וזימן כל הפרנסה והמזונות קודם שיבא אדם לעולם האיך ברא את העולם בראש שהוא הבית וזימן כל הפרנסה האיך ברא את הבהמות ואת החיות ואת העופות והדגים הצמחים והאילנות שהם זימון כל הפרנסה לאחר שהכין הכין והפרנסה הביא את האדם וברא אותו ואת אשתו והולידו בנים ועשו ישוב בבית ועל כן נאמר

ראש ואתה כו׳, וכמ״ש ברע״מ (שם) וכמ״ש במ״א (ליקוטי הגר״א קב ע״ב)[25] בארוכה, ונשאר מישראל ל״י, והוא הנשאר מאמה דאלהים, והוא שם הגדול יל״י, כמש״ש בארוכה הרבה[26]. ובת הוא ברתא דמלכא באצילות, ואמה הוא בבריאה, ועי׳ בפרשת תצא (רעט ע״ב)[27] **אבל סלע דילי איהי ברתא דמלכא כו׳,** ובפרשת משפטים (צד ע״ב)[28] **ת״ח ב״נ כד אתיילד כו׳ ותלת אלין אינון אמה ועבד ושפחה דברתא דמלכא זכה יתיר יהבין לי׳ נשמתא בארח אצילות מסט׳ דבת יחידה ואתקריאת איהי בת מלך כו׳ ובג״ד כד ב״נ זכי בנפש מסט׳ דבת יחידה כו׳.** וכן אמר שם למעלה[29] **ת״ח שכינתא אית דאתקריאת כו׳.** וז״ש **עלה אתמר כו׳,** ר״ל דצלע הוא אמה, ובשר הוא בת מלך פנימה, וכמש״ל (נד ע״ב מו ע״ב) **דא סלע מטטרון דבגינה אתמר ויקח א׳ מצלעותיו ויסגור בשר תחתנה מאי בשר ההוא דאתמר בי׳ בשגם הוא בשר,** ור״ל בת מלך הנ״ל, שהיא דרגיה דמשה כמש״ל (נג ע״ב מו ע״א) בארוכה עש״ה. ואף שאמר שם מט״ט, הנה מט״ט כולל כל הג׳ עולמות[30], ראשו בבריאה גופו ביצירה כו׳ (ליקוטי תורה בראשית), אלא שנקרא היצירה על שמו, לפי שגופו שם. וכמו שכל האצילות נקרא על שם ז״א, כן הוא בעולמות, ושמו כשם רבו (סנהדרין לח ע״ב)[31]. וז״ש **פתח ר״ש כו׳, דאיהי גופא דילה, אמתא כו׳, דאיהי נקודה דילה כו׳ כגוונא דא ובגינה כו׳,** דהנקודה הפנימית שבירח היא בת מלך כמ״ש בר״מ (פ׳ פנחס רמח ע״ב)[32] **ועוד ובר״ח כו׳ לזימנין סיהרא הות כג״ד כו׳ וההיא נקודה כו׳, כל כבודה בת מלך פנימה,** וירח עצמה

– מאיר התיקון –

בראשית בית ראש כאשר תבין באותיות תמצא בי״ת ראש וכן התחילה התורה בראשית כלומר בית ראשית והכל ענין אחד.

תרגום: וממי אתה למד מהקדוש ברוך הוא קדם בנה בית וכוננו וזמן כל הפרנסה והמזונות קדם שיבא אדם לעולם וברא את העולם בראש שהוא הבית וזמן כל הפרנסה האיך ברא את הבהמות ואת החיות ואת העופות והדגים הצמחים והאילנות שהם זמון כל הפרנסה לאחר שהכין הבית והפרנסה הביא את האדם וברא אותו ואת אשתו והולידו בנים ועשו ישוב בבית ועל כן נאמר בראשית בית ראש כאשר תבין באותיות תמצא בי״ת ראש וכן התחילה התורה בראשית כלומר בית ראשית והכל ענין אחד.

[25] וידוע שישראל בדכורא ויעקב בנוק׳ כמ״ש בר״מ סוף ח״א וז״ש הוא ישופך ראש בדכורא ואתה כו׳ בנוק׳. והענין כי ראש הוא דכורא ועקב נוקבא והוא רא״ש מישראל ויש לו בראשו ובסופו שמירה מאימא ר״ל אבל יעקב אין לו אלא יוד א׳ סופו של השם בראשו אבל בסופו אין לו שמירה כלל שאימא מסתיימת עד שם ולכן בסופו י״ל אחיזה וזהו עקב סופו של עקב מיעקב והוא בסוף עולם העשי׳ בעקב דילה שהיא מתפשטת בבי״ע בג׳ חלקים דילה.

[26] עי׳ מלואים אות (י).

[27] עי׳ מלואים אות (יא).

[28] עי׳ מלואים אות (יב).

[29] ז״ל: תא חזי [נשמתא] (שכינתא) אית דאתקריאת אמה ואית ושכינתאו דאתקריאת שפחה ושכינתא אית דאתקריאת ברתא דמלכא הכא אית איש דאתמר ביה ויהו״ה איש מלחמה (שמות טו ג) ואית איש דאתמר ביה (דניאל ט כא) והאיש גבריאלו (והאיש גבריאל ואית איש דאתמר ביה ה׳ איש מלחמה):

תרגום: בא וראה, יש נשמה שנקראת אמה, ויש נשמה שנקראת שפחה, ויש נשמה שנקראת בת המלך. כאן יש איש שנאמר בו ״ה׳ איש מלחמה״, ויש איש שנאמר בו ״והאיש גבריאל״.

[30] [איתא לעיל ק ע״ב] אית נהר לתתא שהוא בעולמות בי״ע דאיהו מטטרו״ן שהוא כולל כל העולמות בי״ע, כמ״ש בתיקון ס״ח (קיד ע״א) ובהגר״א בריש תיקון נ״ח (קו ע״א) והוא הדעת הפנימי דהעולמות בי״ע, והוא הנהר היוצא מעדן, שהוא המלכות דאצילות, חכמה זעירא. ומט״ט הוא סוד עץ הדעת טו״ר, שהוא אורייתא דבריאה, מ״ט פנים טהור ומ״ט פנים טמא, כי מתפשטים הגבורות שבו להיות שורש לכל מציאות הרע, והם המ״ט פנים טהור ומ״ט פנים טמא שהראה לו הקב״ה למשה רבינו ע״ה על כל דיבור ודיבור כמ״ש במדרש תהלים (מזמור יב פסוק ז), כי הראה לו הקב״ה איך שהם נמשכים מצד אחד למציאות הרע ויניקתם, ומצד הזה הרי הוא טמא, כל מה שמצד השני הוא טהור. ומפאת התפשטותו לאותו הצד, אשר משם הוא שורש כל מציאות הרע ויניקתו, נקרא מט״ט בשם עץ הדעת טו״ר, הגם שהוא עצמו כולו טהור וקדוש בתכלית הטהרה והקדושה, והוא הדעת דהעולמות בי״ע, והוא הנהר היוצא מעדן, שהוא המלכות דאצילות כנז׳ (דע״ה ח״ב פט ע״ג) עומד מט״ט כלול כל העולמות בי״ע ע״ד אדה״ר ממש וכנ״ל ענף י׳ וי״א, אך כל מה שמט״ט הוא כולל את כל העולמות בי״ע, הרי הוא רק מדרגת ומקום הבי״ע של עתה, אבל אדה״ר הרי היה כולל את הבי״ע של אז, אשר תחתית העשיה היה מגיע בסיום הו׳ ראשונות דהיצירה (דע״ה ח״ב לג ע״ב), רגליו [של המט״ט] הוא בעשיה. ורגליו הוא סנדלפון, כי הוא הנוק׳ שלו, והוא הרגלין שלו, כי כל נוק׳ הוא רגלין דהזכר כמ״ש בזוה״ק (פ׳ וירא קיב ע״ב וקיג רע״א) בפסוק (שמואל א׳ ב ט) רגלי חסידיו ישמור (דע״ה ח״ב צא ע״ג).

[31] עי׳ מלואים אות (כט).

[32] עי׳ מלואים אות (יג).

היא צלע הנ"ל, סיהרא חיוורא. ועי' בפרשת בראשית (כח ע"א)[33] **ויקח א' מצלעותיו מצלעותיו דמאן אלא מאלין עולמין דמטרונית' נטלו או"א חד מינייהו ואיהו סטרא חיוורא יפה כלבנה ויסגור בשר תחתנה דא בשר דאתמר בי' בשגם הוא בשר בשר דמשה סומק ועליה אתמר פני משה כפני חמה** (ב"ב עה ע"א) **ובג"ד יפה כלבנה ברה כחמה כו',** אלא דשם מדבר באופן אחר, דצלע הוא סיהרא, מלכות, ואיהו חד מעולימתין דילה, דאינון אילות דסחרני כורסיא. ועי' בפרשת אחרי מות (סח ע"א)[34] **אילות אילת כתיב חסר דא אילת השדה כו' כל אינון איילתא דסחרני כורסיא יקירא קדישא הה"ד** (שיה"ש ג ט) **ששים גבורים סביב לה כו',** והוא ע"ב עולמין דילה, י"ב דתחותה. ועי' בפרשת ויקהל (קצז ע"ב)[35] **את כל עדת בני ישראל אינון תריסר משריין קדישין כו' דהא מטרוניתא לא אתחזי למיתי לבעלה אלא באלין בתולתאן עולמתהא דייתון עמה כו' וכל חכם לב בכם אלין אינון שיתין מקורין דאשקאן עלמא כו',** ועי' בפרשת ויקרא (כא ע"ב) **מאן אילת השחר דא כ"י כו'**[36] ואיהי חד מן הנהו איילות וכמ"ש (שיה"ש ו ח) ששים המה מלכות כו' (שיה"ש ו ט) אחת היא יונתי תמתי כו'. ובשר דמשה הוא דעת דילה, שהן גבורות, והיא דחילא ואמתני, כמ"ש בר"פ תרומה (קכו ע"ב)[37] והיא איומה כנדגלות (שיה"ש ו י)[38]. ועי' באד"ר (קלה ע"א) **וימלוך באדום כו'**[39], והוא דרגא דמשה רבינו ע"ה, וכמ"ש (במ"ר פי"ד סי' יט) בישראל לא קם כו', אשה כושית[40], ובז"ח פ' יתרו (לג ע"ב לט ע"ג)[41] **כיון דאנהירת כחוורו דאבנא בדולחא ע"כ**

Commented [YL2]: ל בדוק את זה.

– מאיר התיקון –

[33] עי' מלואים אות (יד).
[34] עי' מלואים אות (טו).
[35] עי' מלואים אות (טז).
[36] מאן אילת השחר דא כנסת ישראל דאקרי (משלי ה יט) אילת אהבים.
ביאור: פי' לאה המקבלת מהיסוד הנק' שחר, א"נ שחר הוא החסד ולאה מקבלת מהחסד (מ"מ). השכינה הקדושה אשר היא נקרא אז בעת תגבורות הדינין, והוא כל זמן הגלות בשם אילת השחר, על שם שהיא אילת אהבים ויעלת חן, כי תרעין דילה סתימין משום שפתחה סתום ורחמה צר (דע"ה ח"ב קכא ע"ב). נקראת אז אילת השחר ע"ש קדרותא דשחרא, וכמ"ש בפ' בשלח (מו ע"א) ופ' תרומה (קמ ע"א) ע' שם ושם. והוא בעת הקטנות, ונעשה אז הלידה, ר"ל הקריעה ופתיחת הרחם, ע"י סוד הנחש, ובסוד ב' הנשיכין הנ"ל וכמ"ש בפ' בשלח (נב ע"ב) (דע"ה ח"ב קכו ע"א).
[37] ז"ל: והאי נהירו דנפק מגו נהירו דקיק איהו דחילא (דחילו) ואמתני ותקיפא יתירא ואתפשט האי ואתעביד עלמא חדא דנהיר לכל עלמין עלמא סתימא דלא ידיע כלל ובגויה דיירין שית רבוא אלף דאינון דיירין וחילין ומשיריין עלאין:
תרגום: והאור הזה שיוצא מתוך האור הדקיק, הוא מפחיד ואימתני ותקיף יותר, וזה התפשט ונעשה עולם אחד שמאיר לכל העולמות. עולם נסתר שלא ידוע כלל, ובתוכו דרים שש רבוא אלף של אותם דיירים וחיילות ומחנות העליונות.
ביאור: ומשיריין - ג' דרגין חב"ד, יו"ד וב' קוין (יהל אור).
[38] עי' מלואים אות (יז).
[39] ז"ל: וימלוך באדום רזא חדא הוא אתר דכל דינין מתקטרין תמן ותליין מתמן.
תרגום: "וימלוך באדום" הם סוד אחד, המקום שכל הדינים מתקשרים שם, וכולם תלויים משם:
ביאור: התפשטות הבינה היא בבחינת המלך הראשון, שהרי הדעת נובע מהבינה. ובמעיה, כלומר ביסוד דבינה, גנוז בוצד"ק הרי הוא תחילת התגלות הדינים. והיינו הדעת דגבורות הרמוז כאן (בהגר"א על ספד"צ ח ע"א ד"ה בראשית).
[40] עי' זהר ח"ב קל ע"א שזה לשון? של חיבור, ועי' אריז"ל ספר הליקוטים פרק יא שזה אחוריים של יסוד אבא שהוא בחי' הדעת דז"א.{ }
[41] ז"ל: והאי נוגה איהו נציצו דהציצן כאשא ונהיר סומקא דיליה ומגו דא בשעתא דעאל ונקיב גו ההוא אבנא איהי שפירא בחיזו בתרין גוונין אתחזייא האי אבנא ואצטבע בגין דאיהו גוון חשוך בקדמיתא כיון דאתתקנת לקבלא נהורא אתער נהירו מסטרא דימינא ואתניהרת בחוורו כיון דאנהירת בחוורו כאבנא בדוחלא עד כען לית לה חיזו בשפירו לאסתכלא עד דאתא סטרא דשמאלא דההוא נוגה דסומקא ועאל בגויה ההוא סומקא בההוא נוגה כדין איהי שפירא בחיזו שפירא בריוא לאסתכלא איהי אבנא יקירא בשלימו בגוונין כאתתא שפירא בחיזו חוור וסומק וכדין אתוון מנצצן בגוה ונפיק בגו ההוא נציצו ברק מברקת נהיר לפום שעתא חיור וסומק וחיור:
תרגום: וזה הנוגה הוא ניצוצין המתנוצצין כאש, ומאיר האדום שבו, ומחמת זה, בשעה שנכנס ונוקב תוך האבן ההוא, היא יפת מראה, בשני צבעים נראית ונצטבעת זו האבן, לפי שבתחילה גוון חשוך, וכיון שנתקנה לקבל הארה, מתעורר האור מצד ימין, ומאירה בלבן, כיון שהאירה בלבן כאבן הבדולח, עד עתה אין לה מראה של יופי להסתכל, עד שבא צד שבשמאל שבנוגה שהוא בגוון אדום, ונכנס בתוכה אותו האדום באותה הנוגה, אז היא יפת מראה ויפת תואר להסתכל [בה], והיא אבן יקרה בצבעים שלמים, כמו אשה יפת מראה לבן ואדום, ואז האותיות מתנוצצות בתוכה, ויוצא מתוך אותו ההתנוצצות הברק המברקת, ומאיר לפי שעה לבן ואדום, ולבן.

ל"ל חיזו בשפירו לאסתכלא כו', וז"ש (תהלים קמט ט) לעשות בהם משפט כתוב הדר הוא כו'[42]. אבל כאן מיירי באופן אחר כנ"ל, וכל ג' עולמות בי"ע הוא גופא דילה, והן מבינה דילה ולמטה דמקננת בג' עלמין, והן גופא דילה. {קו ע"ב} אבל חכמה דילה, שנק' בת מלך פנימה, נקודה בהיכליה[43] פנימה, דעלה נאמר כל כבודה דחכמה, נקרא כבוד, ל"ב נתיבות (ס"י פ"א מ"א). וכורסייא הוא כסא לכבוד, והכל במלכות, חכמת שלמה[44] (זהר ח"ב נד ע"א), מקדשי תיראו. ואף שבפ' משפטים שם אמר, **מאן גופא דברתא דמלכא דא מטטרון והאי גופא איהי אמה דשכינתא כו',** כבר כתבתי שכולם נקראו מט"ט. ואמר בפרשת בראשית שם **וייצר ה' אלהים כו' ולא למשה דאיהו עמה,** ור"ל לא לשכינתא, לעשות בגינה ולא למשה, הוא קבלה דמשה, וכמש"ל (עו ע"ב פא ע"ב) **כלא אינון כבעירין כו' ואפילו אינון דמשתדלין באורייתא כל חסד דעבדין לגרמייהו כו' ולא בעאן לאשתדלא בחכמה בקבלה כו'**[45] **דגרמין דאסתלק נביעו דחכמה דאיהו יו"ד מינה ואשתארת ב' יבשה כו',** והן אלו ב', אמתא גופא דילה גופי הלכות, בית דילה, ויו"ד היא בת מלך, נקודה שבבי"ת, נקודי'[46] בהיכליה כמ"ש בכ"מ. ואמר שם (זהר בראשית) **ובגינה אתמר בגלותא בתראה ולאדם לא מצא כו' בההוא זמנא ויפל כו' תרדמה דא גלות דאתמר ותרדמה נפלה כו' ויקח אחת מצלעותיו כו'** כנ"ל והוא בניינא דילה לעת הגאולה, וכמו שמפרש והולך שם. ואמר שם **ויסגור בשר בעאן לאגנא עלה כו' ד"א ויסגור בשר כד"א לעומת המסגרת מסגרת מתקיימת דבה מטרוניתא** (יחזקאל מו א) **יהיה סגור ששת ימי המעשה.** ומפרש ויסגור כמ"ש כאן, דהיא סגורה במט"ט, גופא דילה, כל ששת ימים, ושם מסתתרת לאגנא עלה, כמ"ש למעלה בכמה מקומות. וז"ש **ובגינה אתמר לעומת המסגרת כו',** ור"ל כמו שמפרש והולך דמסגרת הוא לבא, דשם נסגרת נקודה בהיכליה, וכמש"ל תיקון כ"ט (פ ע"ב) **מעין חתום דא ראשית נקודי' בהיכלי' כו' קנקן דהאי יין דא לבא דב"נ כו' וכד איהו קנקן דאיהו לבא דכיא מלגאו ומלבר שריא תמן חכמה כו'.** וז"ש **מאי הטבעות אלין תרין אודנין כו'**: ואמר שם **דלבא הוא בי"ת חתום בוא"ו והוא מ"ם,** וע"ל ריש תיקון ה (כ ע"ב). ובשני אודנין הוא סוד שם מ"ב, וכמ"ש בז"ח (ו ע"ב ב ע"ב)[47], ועמש"ל (לז ע"ב לו ע"ב לז ע"א) וצ"ל דמפרש מ"ש לעומת המסגרת תהיין הטבעות, אינן אותן הטבעות שנאמר למעלה, דהן ארבע טבעות:

ובשבילה נאמר "לעומת המסגרת תהיין הטבעת וגו'". מה זה הטבעת אלו, שני האזנים של הלב, שהם עגולים כטבעות. והלב הוא לשמאל, כך השלחן צריך לשמאל, שלחן בצפון (ב"ב כה ע"ב). "לבתים לבדים" מה זה לבתים אלו, שני בתי הלב. מה זה לבדים, אלו שתי	ובגינה אתמר (שמות כה כז) לעמת המסגרת תהיין הטבעות וגו' מאי הטבעות אלין תרין אודנין דלבא דאינון ענולין כטבעות ולבא איהו לשמאלא הכי פתורא צריך לשמאלא שלחן בצפון[48] לבתים לבדים (שם) מאי לבתים אינון תרין בתי לבא מאי לבדים אינון תרין כליין תרווייהו לבר עלייהו אתמר והיו תואמים מלמטה (שם כו כד) תרי כנפי ריאה ויחדיו יהיו תמים על (קו ע"ב) ראשו (שם) ובג"ד שמיעה תליא בלבא ואוקמוה מ"מ הלב שומע[49]:

– מאיר התיקון –

[42] עי' שער הכוונות (תפילת השחר א): לעשות בהם משפט כתוב הוא בבינה שהוא משפט וגבורה עלאה. ועי' ב"ע רכ ע"א: כל יופי והידור של ז"א לעשות נקמה בגוים כו' וכתיב הדר הוא לכל חסידיו כו' הם אותם דמושרשים בז"א שכל עיקר העבודה הוא לנצחא שנאין להכרית הקליפות, ועי' עוד שם מד ע"א: תיקונא יאה נגד בינה שכל היופי תלוי בגוונין וידוע כי הגוונין הם מה"ג מבינה.

[43] עי' לעיל יד ע"א, והוא הנקודה שבתוך הב' דבראשית, כי בתוך הב' יש דגש קל והוא נקודה, והיא מחכמה י' שבשם שנקרא ראשית. והחכמה הוא שורה בתוך הבינה, שהבינה היא היכל דיליה בית דיליה, שכל נוק' היא היכל ובית להזכר. והנה נקרא החכמה בשם נקודה עלאה נקודה סתימא, וכמו שאמרו בזוה"ק פ' שמות (דף ד ע"א) משום שהוא סתים תמיד בהיכליה שהוא בינה (ביאורים שם). עי' לקמן כ ע"ב שזה בסוד יסוד דחכמה שנעלם ביסוד דבינה, ועי' דברי רבינו בפירושו לספד"צ ב ע"א שזו היא בחינת הדעת העומד בין או"א שתמיד נעלם מכיוון שתמיד הם בזיווג והדעת הוא עצם מציאות הוויית הזיווג.

[44] עי' לקמן קיא ע"א

[45] "בקבלה כו'" נמחק בתיקו"ז שם, ובמקומו איתא "דקבלה".

[46] נדצ"ל נקודא.

[47] ז"ל: השתא אשתכח דה"א דא בכל אינון רזין עילאין בההוא רתיכא קדישא באינון תריסר ברזא דעשר ספירן ברזא דמ"ב אתוון מחקקן דבשמא קדישא כלא אתכליל בהאי דיוקנא דה"א.

תרגום: עכשו נמצא שהה"א הזו בכל אותם סודות עליונים באותה המרכבה הקדושה באותם שנים עשר בסוד עשר ספירות בסוד של ארבעים ושתים אותיות המחקקות שבשם הקדוש הכל נכלל בדיוקן הזה של ה"א.

[48] וכג"ל שמיעה תליא בלבא ואוקמוה מלמי מתניתין הלב שומע (נוסף בכתבינו).

[49] וכג"ל שמיעה תליא בלבא ואוקמוה מ"מ הלב שומע (נמחק בכתבינו).

הכליות, שניהם בחוץ, עליהם נאמר "והיו תואמים מלמטה" שני כנפי ריאה "ויחדיו יהיו תמים על ראשו". ולכן שמיעה תלויה בלב, ופרשוה בעלי המשנה (קהלת רבה פ"א סי' לו) הלב שומע.	

***ולבא כו' שלחן בצפון ובג"ד שמיעה תליא בלבא ואוקמוה מ"מ הלב שומע לבתים לבדים כו' תמים על ראשו ת"ח אתמר בהאי כו' -** כצ"ל, ור"ל לכן אמרו דשמיעה הוא בשמאל, כמ"ש לקמן תיקון ע' (קמא ע"א) (לב הוא לשמאל וכ"פ שמיעה בבינה, וכמ"ש (דבירם כח מט) אשר לא תשמע לשונו) ואמר על מלכות דאיהי לשמאלא, ועי' לעיל ריש תיקון נ"ה (קא ע"ב) **ודא לבא לשמאלא מלכיות זכרונות כו',** ובתיקון כ"ד (עז ע"ב) **דתהא לב נטיר מכולא דאיהי שבת שמור ומוחא זכור כו' מנרתא לדרום כו' פתורא צריך לתקנא לה לגבי צפון ופתורא איהי שכינתא תתאה דאתמר בה כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה** (תהלים מה יד) **מאי זהב דא גבורה דאתמר בה מצפון זהב יאתה (איוב לז כב) ממשבצות זהב תרי סמכי קשוט,** והן ב' כליין, שנים כרובים זהב, והן לבדים דכאן, כמו שמפרש והולך: **מאי לבדים כו' תרווייהו לבר** - ר"ל, שהן נק' לבר, תרי סמכי קשוט, והוא לבר[50]. ואמר **עלייהו אתמר והיו כו',** ר"ל על הכוליין שהן אחים תאומים, כידוע דכל מה דדא עביד דא עביד[51], שנים כרובים איש אל אחיו, ואמר **תרי כנפי ריאה ויחדיו כו',** שהן שניהם ביחד. משא"כ בכליות שהן לבדן כל א', וכן הם תמים, וכמש"ל ריש תיקון כ"ה (עח ע"א) **ויעקב איש תם וס"ת כך צריך למהוי תם כו' כג"ד אינון חמש כנפי ריאה כו' ותרי אומות אינון בריאה כו':**

בא וראה, נאמר בצלע הזו "ויקח", ואחר כך "ויבן יהו"ה אלהי"ם את הצלע". מה זה "ויבן". אלא "בנה בניתי בית זבול לך וגו'", "והבית בהבנותו אבן שלמה מסע נבנה", שני בתי הלב, הם שני בנינים של הפסוק הזה, זהו שנאמר "והבית בהבנותו", זה בית ראשון. "אבן שלמה מסע נבנה", זה בית שני. וכנגדם אמר "בנה בניתי", שני בנינים, אחד נקרא הבנין של האם העליונה, והשני הבנין של האם התחתונה.	תא חזי אתמר בהאי צלע ויקח (בראשית ב טו) ולבתר (שם כב) ויבן ה' אלהי"ם את הצלע מאי ויבן אלא (מלכים א' ח יג) בנה בניתי בית זבול לך וגו' (שם ו ז) והבית בהבנותו אבן שלמה מסע נבנה תרי בתי לבא אינון תרי בנינין דהאי קרא הה"ד והבית בהבנותו דא בית ראשון אבן שלמה מסע נבנה דא בית שני ולקבלייהו אמר בנה בניתי תרין בנינין חד אתקריאת בניינא דאימא עלאה ותניינא בניינא דאימא תתאה:

{קו ע"ג} ת"ח אתמר כו' ולבתר ויבן - ר"ל, דהן ג' עלמין דמט"ט[52], ויקח את הצלע הוא גוף דמט"ט ביצירה (ליקוטי תורה בראשית)[53], ויבן בבריאה ועשיה, ב' בניינים, כמו שמפרש והולך, שהן ב' ההי"ן, כמ"ש לעיל ריש תיקון מ"ב, והן מקננין בהן, וז"ש **אינון תרין בניינין דהאי קרא** ר"ל **בבריאה ועשיה: ולקבלייהו כו' חד כו'** - ר"ל, באצילות שמקננין בהן:

ועוד "ויבן" לשון "ואבנה גם אנכי ממנה", הבנין של יבום. וכמו שהנקודה הזו היא סגורה ומסגרת, כך צריכה הבת, שהיא בתולה, להיות סגורה ומסגרת בבית אביה. "בתולה ואיש לא ידעה ותרד העינה" זו בת העין, סוגרת ומסגרת בעין, ושלשה צבעים סובבים אותה, ועליהם נאמר "הן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלוש עם גבר". וכשהוריד להם משה תורה לישראל, ממנה אמר "היו נכונים לשלשת ימים אל תגשו אל אשה". שלשת ימים כנגד שלשת הצבעים של העין, והיא טמירה ונסתרת בהם.	ועוד ויבן לישנא (בראשית ל ג) ואבנה גם אנכי ממנה בניינא דיבום (קו ע"א) וכמה דהאי נקודה איהי סוגרת ומסוגרת הכי צריכה ברתא דאיהי בתולה למיהוי סגורה ומסוגרת בבית אביה (בראשית כד טז) בתולה ואיש לא ידעה ותרד העינה דא בת עינא סוגרת (קו ע"ב) ומסוגרת בעינא ותלת גוונין סחרין לה ועלייהו אתמר (איוב לג כט) הן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלש עם גבר וכד נחית לון משה אורייתא לישראל מינה אמר (שמות יט טו) היו נכונים לשלשת ימים אל תגשו אל אשה שלשת ימים לקבל תלת גוונין דעינא ואיהי טמירא וסתירא בהון ואיש לא ידעה בהון עד דאתפשטת מנייהו:

– מאיר התיקון –

[50] עי' (זהר ח"א כא ע"ב) לבר מגופא.
[51] עי' לעיל צה ע"ג, רגל א' בלא חבירו אינו משמש כלום.
[52] עי' לעיל הערה 30.
[53] וראשו בבריאה ורגליו בעשיה.

Commented [YL3]: ו כן פרשו

Commented [YL4]: ?

Commented [YL5]: ?

"ואיש לא ידעה", בהם עד שהתפשטה מהם.	

ועוד ויבן לישנא כו' בניינא דיבום - עי' בפרשת בראשית שם (כח ע"א)[54], **ויבן ה' אלהים את הצלע, הכא אתרמיז רזא דיבום, דאמרו ביה כיון שלא בנה שוב לא יבנה, הה"ד אשר לא יבנה את בית אחיו, אבל לגבי קב"ה אתמר ביה ויבן ה' אלהים או"א, בני לה לגבי', הה"ד בונה ירושלים ה' (תהלים קמז ב), ו' דאיהו בן י"ה או"א כו', ובג"ד בטורא דא אתבני בי מקדשא כו'** ע"ש כל הענין, ועי' בפרשת תצא (רפ ע"ב)[55] **כי ישבו אחים כו' פקודא דא ליבם אשת אח כו' והן כל אלה יפעל כו' הכא קא רמיז שינוי השם כו' באן אתר אתטמרת בעולימא דילה מט"ט וישנה כו' ביה רזא ישוב לימי עלומיו אבל שכינתא כו'** עש"ה, ועי' בפרשת פנחס (ריז ע"א ע"ב)[56] **אנוש דא רזא דההוא נער דסליק לסיבו ואתהדר כמלקדמין וע"ד אנוש כחציר ימיו כו' כציץ השדה כן יציץ דאתחדש ואתהדר כמלקדמין הכי יציץ וסליק מ"ט בגין כי רוח עברה בו כו' ודא הוא רזא דחנוך כו' ואוליד לי' כמלקדמין ואתחדש כנשר עולמין ואתהדר איהו נער.**

והענין כי רזא דיבום הוא בעלמין בי"ע שהן דמט"ט כמש"ש, וכמש"ל בתיקון כ"ה (עט ע"ב) ותיקון כ"א (סז סע"ב), וש"מ הרבה. ועי' בפרשת משפטים (ק ע"ב)[57] **הא תנינן קרי לה בת קרי לה אחות קרי לה אם וכולא איהו וכלא הוה כו' מאנא דהות לתתא היך אתעביד לעילא כיון דאיהו לא בעא לקיימא בההוא דרגי' דיוסף כו' כדין נחית לתתא ואתעבידת איהו אימי' כו' והא אתעקר מתמן והשתא איהו מעלמא דנוק' כו'** עש"ב, וז"ש שכל יבום הוא במט"ט, ושם נשתנה כי כל השנויין ביה, כמש"ל בתיקון כ"א (סז סע"ב) ותיקון כ"ח (עט ע"ב) ולקמן תיקון ס"ח (קיד ע"א) וביה אשתני כל דיוקנין דלא דמו דא לדא, וכן בש"מ הרבה, והענין כי נשמתא לית לה שינוי, וכל השינויים הוא בגוף, כמ"ש בתיקון נ"ז (קה ע"ב) עמש"ש, וכמו נהורא בגוונין, דהשינוי אינו אלא בגוונין[58], וכן הוא בנשמתא כידוע, וכן הוא כאן, כי עלמין דמט"ט הן גופא לגבי ברתא דמלכא באצילות, ולכן אין שינוי אלא ביבום כד נחית לעלמין דיליה.

וע"ל סוף תיקון ס (קט ע"א), **ועוד ויורהו ה' עץ דא מטה דמשה דהוה מתהפך כו' ואמאי אתקרי מט"ט מטה דלזמנין מטה כלפי זכו לצדיקייא ולזמנין כו' דהכי איהו הוה מלאכא לקב"ה כגוונא דנשמתא דרכיב על גופא כו' ובהאי אתר צריך שינוי מעשה בגין דאתהפך מדינא לרחמי וקב"ה דאיהו מלגאו איתמר ביה (מלאכי ג ו) אני ה' לא שניתי דאיהו רחום וחנון לית ביה דינא ולא שינויין כו'** וע"ל (עג ע"ב טז ע"א) **מאנא דא גופא איהו עבד ואיהו רכיב לתלת סטרין אלין דאינון קטורא דיחודא חדא דאינון נר ה' נשמת אדם** (משלי כ כז) **והאי עבד איהו כנויא לכל שמהן שינוי לכל שמהן וביה מרכיבין כל אילנין עילאין מסט' דטוב כו'.**

והענין מ"ש (בראשית ל ג) ואבנה גם אנכי ממנה, וענין צדיק יסוד עולם (משלי י כה), כי השכינה אין בנינה בעוה"ז אלא ע"י רוחיהון דצדיקיא[59], כמ"ש בפ' תרומה (קמו ע"א)[60] **ויקחו לי כו' רזא דרזין כו' שלימו דתקונא דהאי רוחא רוחיהון דצדיקיא בהאי עלמא רוחא דא אשתלים בזמנא דחנוך כו' אמר קב"ה רעותי לדיירא ביניהו אבל לא יכילנא עד דתתקון ההוא רוחא דילי דשריא בגווייהו הה"ד ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם כו'**, ור"ל דושכנתי בתוכם, ר"ל בתוך בני ישראל, דעיקר בנין הוא רוחיהון דצדיקיא, וקיימא בהמ"ק בזה, וכל תיקון השכינה הוא נשמתין דצדיקיא בהאי עלמא, דהוא התפשטות רוחא דילה, ולכן אמרו (יבמות סג ע"ב) כל מי שאינו עוסק

– מאיר התיקון –

[54] עי' מלואים אות (יט).
[55] עי' מלואים אות (כ).
[56] עי' מלואים אות (כא).
[57] עי' מלואים אות (כב).
[58] עי' לעיל קד ע"א.
עי' יהל אור ח"ג ו' ע"א שגוונין הם סוד הדעת כד מדיד משיחין עביד גוונין לאנהרא, ועי' בהגר"א בתז"ח יח ע"ב ד"ה נציצו, שכל הגוונין הם גבורות, והאורות הם חסדים.
[59] תיקון המלכות וישראל חד הוא, כי הם בניינה, והם איברים דילה (זהר ח"ג קצט ע"ב), כי היא מתפשטת בכל אחד ואחד מישראל, והיא כלל ישראל, וכל תיקוני ישראל ומעשיהם הוא הכל בה, כי הם התפשטות רוחה דילה, כמ"ש הגר"א כ"ז בתיקונים (מח ע"ד ד"ה הוא וב"ד ושם ע"ג בד"ה בכמה תחנונים ובדף נ ע"ב ד"ה וכד ובדף פז ע"ג ד"ה ולקבל נעימו ושם ע"ד ד"ה מה כתיב בה ובדף קו ע"ג סמוך לסופו) (דע"ה ח"א פ ע"ד), ועי' בהגר"א בי"א תיקונים האחרונים בריש תיקון ו בד"ה אלא בליל שבת, וכן באדרת אליהו בפ' תשא בפסוק (שמות לד ט) ילך נא אדני בקרבנו] ולכן מקרה אחד לכולנו, שכל מה שאירע לשכינה אירע לישראל (דע"ה ח"ב יח ע"ב).
[60] עי' מלואים אות (כג).

בפ"ו ממעט את הדמות, שהוא רוחא דילה, שהיא כדמותנו כידוע ($)[61], וזהו וצדיק יסוד עולם, שהוא השכינה, שהיא כלל הארץ והעולם, צדיק דלתתא[62], וכן צדיק דלעילא ברית קיימא, שמשפיע ונותן לה בנים[63], וכן הוא באשה, שבניה הן בנין דילה ואתפשטות רוחא, שאו"א נותנין {קו ע"ד} רוחם בולד, ועי' מדרש הנעלם פרשת לך לך בארוכה, וז"ש (בראשית ל א) ואם אין מתה אנכי, ואמרו (כתובות נט ע"ב) אין אשה אלא לבנים, כי האשה בסוד נפש, והבעל בסוד רוח, ובולד, והיו לבשר אחד (בראשית ב כד)[64], מתחברין רוח ונפש דילהון כאחד, ואז נקרא חיים[65], כי הנפש בלא רוח הוא מת כמו בקבר, והרוח בא לעולם להחיות הנפש בסוד (תהלים לו ז) אדם ובהמה כו'[66], וכן הרוח בלא נפש אין לו שכר כלל, וכל העונש של הרוח הכל בשביל שלא תיקן הנפש, וכן הוא לאיש ואשה. והנה בנים הם יסודה ובניינה, וכן ברית קיימא קדישא[67] וכנ"ל, ואלו הן ב' בתי מקדשים שהן בניינים דילה, ב' ההין, כנגד ב' עלמין, כמש"ש בפ' תרומה[68] **אתמלי מסט' חדא לארק' להאי עלמא, ומסט' אחרא לארק' למלאכי עילאי כו'**, ובפ' פקודי (רנט ע"ב)[69] **מסט' דיעקב נטיל רוחא דחיי כו' מסט' דיוסף דאיהו לתתא כו', וע"ד קיימין תרין סטרין אלין דא לעילא ודא לתתא כו'**, ועיקר הענין בשביל ב' מיני נשמתין, א' בדרגא דבינה עוה"ב, והוא נשמתין דאינון בההוא עלמא, וב' דרגא דמלכות לצדיקיא דהאי עלמא בגופא עוה"ז, וכמ"ש בפ' תרומה (קכז ע"א ע"ב) **אפרסמון דא היכלא עילאה כו' אפריון דא היכלא דלתתא כו' ונשמתין עילאין דל"ל גופא בהאי עלמא ינקין כו' ונשמתין דאית לון גופא בהאי עלמא סלקין וינקין מההוא נהירו דאפריון כו'** ואלין אינון ב' בהמ"ק, ב' ההי"ן, ויבן ב' בניינים הנ"ל, ומלאכים הן עולם האמצעי, והן ג' עלמין בי"ע, וכ"ז בניינא דאמה ועבד ושפחה[70], אבל ברתא דמלכא אינה כי אם על ידי נשמתא דאצילות, ברתא יחידה כנ"ל.

והנה כשאין האדם מתתקן בהאי עלמא בבנים, יורד לעלמין דנוק', למט"ט, ואז בניינא סתיר[71], אלא כשהאדם מתתקן יכול לזכות אח"כ לנשמתא דילה, וז"ש (בראשית ל ג) בא נא אל שפחתי ואבנה גם אנכי כו', שלא זכיתי להבנות. וכן הוא באשה הגשמי, שע"י שפחתה שתלד והתפשטות רוח שפחתה בולד, יכולה להתפשט רוחא דילה ג"כ בולד, ע"י שמגדלת אותו, וע"י ילדה, ורוח דילה קרובה לגברתה, והיא משתעבדת תחותה, וכן הוא ברזא דיבום דאחיו, דעל ידי שהוא קרוב לו, הוא מתבנה על ידו, דכמו שהגופות מתקרבין באחוה, כן הוא בנשמות יותר, ולכן באחיו ובאשתו שהן הקרובים יותר מתבנה, וז"ש (בראשית ל ג) ותלד על ברכי, ואף באחר אמרו (סנהדרין יט ע"ב) כל המגדל בן חבירו כאלו ילדו, והוא ג"כ שמתפשט רוחו בתוכו ע"י התקרבותו לו.

והנה עלמין דחנוך, שע"ס עלאין מתקננין ביה[72], ונקרא אחיו של הקב"ה[73], הוא גואל של הקב"ה שכינתיה[74], כשאין מתבנין ע"י אדם, ואתעקר מאתם ויורד לקליפות ח"ו, אז הוא גואל הקרוב[75] ומתבנה בו ע"י יבום, והנה בתחילה הי' בן השכינה[76], כמו שהוא למטה בן לאשה עד י"ג שנה, והוא נקרא נער עד י"ג שנה, והוא במדרגת נער, ואח"כ כשנשא אשה עלה למדרגת בעל השכינה שהוליד בנים, והוא בעלמא דדכורא[77], וכשלא נתבנה חזר להיות בן אשתו במדרגת

– מאיר התיקון –

[61] לאפוקי צלם ?@
[62] עי' לעיל א ע"ב.
[63] דהיינו לא קיים העולם אלא נשמות ששרשם ממלכות דאצילות
[64] עי' לעיל צא ע"ג שמציין לדברי רש"י: ז"ל: לבשר אחד - הולד נוצר על ידי שניהם, ושם נעשה בשרם אחד.
[65] עי' זהר ח"ב קיז ע"א (הוב"ד במלואים אות (פד)) שהתואר של חיים שמתייחס לאו"א
[66] תושיע ה'. עי' ספד"צ כד ע"ב.
[67] יסוד ובנין האיש. @ SCHOTENSTEIN.
[68] עי' מלואים אות (כג).
[69] עי' מלואים אות (כד).
[70] עי' זהר ח"ב צד ע"ב הוב"ד במלואים אות (יב), וע"ח היכל אבי"ע פרק ב'.
[71] עי' זהר ח"ב ג ע"ב.
[72] עי' ליקוטי תורה בראשית שמט"ט ראשו בבריאה, גופו ביצירה, ורגליו בעשיה.
[73] עי' עמק המלך (שט"ז פמ"א): וההבחנה זו היא מלשון 'ינוקא פסוק לי פסוקך', שהיתה הבחינה הזאת בעיניהם כנבואה, כי מיום שחרב בית המקדש נתנה הנבואה לשוטים ותינוקות, על ידי מטטרון שהוא רבן של תינוקות המלמדם תורה, והוא אחיו של הקב"ה בסוד היבום כביכול.
[74] נדצ"ל ושכינתיה.
[75] עי' מלואים אות (כו).
[76] עי' לעיל הערה 29.
[77] ג' דרגות?

Commented [YL6]: ל
א מצאתי

Commented [YL7]:

Commented [YL8]: ו
על ידה

Commented [YL9]: נ
כון?

נער ונשאר במדרגתו, כמ"ש בפ' משפטים בסבא (קא ע"א)[78], כיון שהיה כבר וירד, וכן הוא בכל חטא דאדם, כמו באדם שאבד ההוא זיהרא[79], וירש חנוך[80], אף שעשה תשובה גדולה מאד[81], וכן ישראל בעגל, דבעל תשובה יורד בהנהו עלמין הנ"ל, ולא זכה רק דוד הוקם על (שמואל ב' כג א)[82], שלכן עשה כל מה שעשה עד שזכה לזה ולכמה שנים, וכן הוא בעובד[83] שזכה ביבום למאי דלא זכה שום ב"נ כמש"ש ע"ש[84], ואף גם זה אינו זוכה כי אם על ידי שנכללו ברוח היבם. ובהתפשטות רוחו של היבם בולד, נכלל גם הרוח של המת ורוח של היבם, דזכה להתבנה הוא במדרגת בעל השכינה, כמש"ש (זהר ח"ב קא ע"א)[85] **וההוא פרוקא ירית ירותא דיוסף דהוה הוא בקדמיתא כו', אתר דיוסף אבוי אקרי ואבוי הוה.** וכן הוא למעלה דחנוך, שנטיל ההיא נשמתא, אינו אלא ע"י רוחו של היבם, שעולה למעלה באצילות ונכלל עמו רוחא דמיתה, והוא במוחא וזרעו של היבם, רוחא דיליה, ומוריד ההוא רוחא דיליה ורוחא דאחוה במט"ט, וזהו ההרכבה והתכללות שאמר בפרשת פנחס כנ"ל[86] ועי' ברע"מ שם בארוכה, וזש"ש דאתחדש האי נער, **דסליק לסיבו**, ר"ל שאדם נזדקן ומת בלא בנים וחוזר ונעשה נער, ונעשה במדרגת נער, וזהו שינוי {קז ע"א} שנשתנה בהאי נער, שנשתנה ברוח היבם, וכן נעשה גוף אחר. וכן רוחיה נשתנה, וכמש"ש (רע"מ פנחס) **ולא יכירנו עוד מקומו**, והכל שנכלל ברוח היבם. וכן הוא במט"ט, והן ג' שינויים בג' גלגולים, הראשון בבריאה שינוי מקום, כמ"ש (ישעיה כו כא)[87] הנה ה' יוצא ממקומו[88], כ"י ממקומו, והוא אהי"ה[89]. ובגלגול שני ביצירה שינוי השם, מצפ"ץ[90] חלוף הוי"ה,

Commented [YL10]: אני צודק במראה מקום.

Commented [YL11]: ע"פ דברי הלש"ו המובא בהערה שמציין ללעיל ק ע"א סד"ה ועץ החיים?????

Commented [YL12]: י' הערה??

– מאיר התיקון –

[78] ז"ל: ושבה אל בית אביה מאן בית אביה דא עלמא דנוקבא דההוא עלמא בית אביה אקרי וההוא מאנא דהוה אתתקן לאשתמשא ביה אתהפך ואיהו נחית לתתא וההוא מאנא סליק לעילא כנעוריה כההוא זמנא דכתיב (תהלים ב ז) אני היום ילדתיך ילדתיך ודאי ישוב לימי עלומיו כמה דהוה בקדמתא מתליסר שנין ולעילא:

תרגום: "ושבה אל בית אביה", מה זה "בית אביה". זה עולם הנקבה, שאותו העולם נקרא בית אביה, ואותו הכלי שהיה מתקן להשתמש בו, התהפך והוא יורד למטה, ואותו הכלי עולה למעלה. "כנעוריה", כמו אותו זמן שנאמר "אני היום ילדתיך", ילדתיך ודאי, ישוב לימי נערות כמו שהיה בתחילה, משלש עשרה שנים ומעלה.

ביאור: אביה אקרי - דבי"ע הן עלמא דנוק' והיא נקראת בת נדיב בתו של אברהם אבינו שנקרא נדיב (יהל אור).

[79] עי' בהגר"א בסד"צ כט ע"ב ד"ה ולכן, ועי' שעה"ג ז' וז"ל כשחטא אדם הראשון, נסתלקה ממנו זיהרא עילאה, כנזכר בזהר בס"ת פרשת קדושים (פג ע"א). עי' מלואים אות (כז).

[80] עי' שער הגלגולים כט על פי ז"ח (&) וז"ל, כיון דאתא חנוך, ההוא זהרא עילאה נשמתא קדישא נחתת ביה, והוה חנוך בההוא רבו עילאה דשבק מניה אדם. הה"ד, ויתהלך חנוך את האלהים וגו':

עי' כללים ח"א ט ע"י, שאין תיקון כעת לגוף אלא רק לנר"נ על אף שלגוף יש עילוי זה רק להסיר ולהרחיק אחיזת החיצונים מהם אבל אינו מתחלף לדרגה אחרת לגמרי, שנשאר כתנות עור ולא כתנות אור, חוץ ממשה רבינו וחנוך.

[81] עי' לקמן קלב ע"ד ד"ה בכל, וקלג ע"ב ד"ה ובג"ד, לעיל ק ע"א סד"ה ועץ החיים (לש"ו).

[82] עי' מו"ק (טז ע"ב): אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן מאי דכתיב נאם דוד בן ישי ונאם הגבר הוקם על נאם דוד בן ישי שהקים עולה של תשובה.

עי' לקמן קלג ע"ג ד"ה במחשבה ושם ע"ד ד"ה דהאי (לש"ו).

עי' דע"ה ח"ב ק ע"ג: ע' בזוה"ק (משפטים דף קד ע"א) בפסוק (בראשית מט ח) יהודה אתה יודוך אחיך. וכן זכה לזה דוד המלך ע"ה ג"כ, וזהו שנאמר עליו (שמואל ב' כג א) נאום הגבר הוקם על, שהקים עולה של תשובה כמ"ש במו"ק (טז ע"ב). אבל זולתם הנה לא זכה לזה שום אדם בעולם וכו' לא הועיל לאדה"ר תשובתו להחזירו למדרגתו שקודם החטא הגם שעשה תשובה גדולה, והוא מהטעם הנז', כי עיקר תיקוני התשובה לא תתגלו אלא לעת"ל, שהוא בעת שליטת הבינה, שהיא דרגא דתשובה, והיא המקוה טהרה לישראל.

[83] בנו של בועז ורות.

[84] נראה דכוונתו לזהר ח"ב קג ע"ב הוב"ד במלואים אות (כח).

[85] עי' מלואים אות (כב).

[86] עי' מלואים אות (כא).

[87] עי' ישעיה (כו כא) כי הנה ה' יצא ממקומו לפקד עון ישב הארץ עליו וגלתה הארץ את דמיה ולא. וכן עי' מיכה (א ג) כי הנה ה' יצא ממקומו וירד ודרך על במותי ארץ.

עי' ירושלמי (תענית פ"ב ה"א): תני בשם רבי מאיר (ישעיה כו כא) כי הנה ה' יצא ממקומו יוצא לו ממדה למדה יוצא לו ממדת הדין למדת רחמים על ישראל.

[88] עי' לעיל סוף תיקון נ.

[89] דהיינו בינה דאצילות מקננת כאן עי' לעיל כד ע"ב&.

[90] עי' לעיל טז ע"ב.

ושם הוא שמו של הקב"ה דמקנן ביה הוי"ה ז"א (לעיל כד ע"ב), שמו כשם רבו, אל תמירני בו[91], ובגלגול שלישי יורד לעשיה שינוי מעשה, ועי' בפרשת תצא שם[92], והוא ביה"ו, ג' גלגולים ע"ש בארוכה, ובבנין הראשון, והיה הבכור כו' יקום כו' (דברים כה ו), ולא נשתנה השם רק המקום מאצילות לבריאה, עלמא דנוק', אבל בשני נשתנה אף השם, ובשלישי צריך לשינוי מעשה למעשים גדולים שתשלם נשמתו, שהוא בעולם הקליפות וס"א, והוא קרוב מאד לחטא[93], וגם הס"א מסיתהו מאד, שאם לא השלים כאן אז יורד לס"א, ואינו נשלם אלא במעשה, שהוא עלמא דעשיה, אבל בראשון ושני הוא במחשבה ודבור.

והנה אמרו (יבמות י ע"ב) כיון שלא בנה שוב לא יבנה, והוא כנ"ל, דכל שהיה במדרגה וירד לא יעלה לעולם, וכן הוא בהיבם, כיון שהיה בידו לבנות אותו וסלק מחשבתו, וכמ"ש (דברים כה ז) מאן יבמי להקים כו', והוא גילוי מחשבתו, ואח"כ עומד ואומר (שם ח) לא חפצתי לקחתה, והוא דבור, ואח"כ וחלצה נעלו, שהוא קשירתו בעקב, שהוא עולם העשיה, עקב כידוע (ע"ח שע"ג פ"ב), ושם של נעלך כו' (שמות ג ה), זו אשה כו'[94], והתיר הקשר שהיה המת קשור בו לתקנו, ואז לא יבנה עוד, והולך נע ונד עד דאשכח פרוקא ברחמים גדולים, ובזכות ובמעשים גדולים מאד של ת"ח גדול מאד, שעולה למדרגת או"א עילאין[95], דשם עלמא דחירו[96], ומוציאו מיד ס"א[97], וצריך לחליצה להתירו מקשר אחיו, לאשכח ליה פרוקא אחרא. ואף בועז שהיה קרוב, הוצרכו לרחמים ובקשות גדולות, יתן ה' לך את האשה[98], ברכות כל הזקנים, ותקראנה לו השכנות שם כו' (רות ד יז) וכידוע. וכן בתמר, אלא ששם היה על הענין אחר להעלותם למדרגתם הראשונה, שאביהם היה הגואל. ואמר בסבא שם[99], יהודה אתה יודוך אחיך, בב' ענייניים, א' שלא ירדו לאחר להתבנות, ועוד שזכו לעניינם הראשון, ולזו לא זכה שום אדם.

Commented [YL13]: כון??

– מאיר התיקון –

[91] עי' סנהדרין (לח ע"ב) מטטרון ששמו כשם רבו דכתיב כי שמי בקרבו אי הכי ניפלחו ליה כתיב אל תמר בו אל תמירני בו. ועי' מלואים אות (כט).

[92] עי' מלואים אות (כ).

[93] עי' יהל אור ח"ב מ' ע"ד וז"ל, סוד ח"ק ט"ר י"ש ג' עולמות בי"ע, בריאה כלו טוב, ויצירה ע"ה טו"ר, ועשיה כלו רע, ושרשן למעלה חו"ב שניהם רחמים, וחו"ג, ונו"ה, שהן ג' הכללות, ג' שמות שכוללן הכל, א"א, ז"א, ונוק', אהי"ה, והשם בכתיבתו, ובקריאתו, עכ"ל, ועי' עוד יהל אור ח"ב ט"ו ע"ד וז"ל, בין בקדושה ובין בסט"א אית ימינא ושמאלא דו"נ והן בג' עולמות בי"ע למעלה שניהם טובים ובעשיה מדור הקליפות שניהם רעים, כי ימינא הוא חנף ומרע שמראה טוב לב"א, ושמאלא בעל מחלוקת איש לשון בל כו', והן אותיות ח"ק ומספרם גיהנם והן דכר ונוק' דגיהנם, וביצירה ע"ה טו"ר מטה ונחש, ושם ב' אתוון ט"ר, אבל בבריאה כולו טוב והוא בנשמתא כי אין בה חטא לעולם כי היא מסתלקת קודם החטא, ושם ב' אתוון י"ש, או"ר ומנח"ה, עכ"ל.

[94] עי' מלואים אות (ל), ועי' לעיל נד ע"א וז"ל של נעלך מעל רגליך דא גופא דהוה ליה כנעל.

[95] עי' לעיל כו ע"ב וז"ל, חכמה ובינה אינון נסתרות במוחא ולבא ברחימו ודחילו ואורייתא בלא דחילו ורחימו לא פרחת לעילא, ועי' שם בגר"א וז"ל דחכמה ובינה כו' - כידוע שג' הראשונות הן נסתרות וכן מוחא ולבא בפנים הגוף וכן דחילו ורחימו אין ניכר משא"כ בתורה ומצוה שהן נגלות בכל ענינים הנ"ל כמ"ש לקמן: לא פרחת לעילא - ר"ל לאו"א שהן לעילא כמ"ש לקמן בלא דחילו כו' קדם י"ה:

[96] עי' זהר ח"ב קפ"ו ע"א, שזה בינה.

[97] אין אחיזה לסט"א בג"ר עי' מלואים אות (לא).

[98] עי' רות (ד יא): ויאמרו כל העם אשר בשער והזקנים עדים יתן ה' את האשה הבאה אל ביתך כרחל

[99] עי' זהר ח"ב קד ע"א: יהודה אתה [יודוך אחיך (שם מט ח) כלהו אודן על שמא דא ו]היינו דאנן אמרין ברוך אתה איהו ברוך ואיהי (ואיהו) אתה לכלהו בנוי לא אמר יעקב אתה אלא לאתר דאצטריך דא איהו אתה:

שמא דא [ודאי אתה] יודוך אחיך כלהו אודן לך על שמא דא ודאי אתה יודוך אחיך על שמא דא אסתלק ואתכפיא סטר אחרא בגין דכד [אתקרי ואדכר] (אתברי) הא נפקת סטרא אחרא בהדה כיון דאמרי אתה שלטנו ורברבנו אית לה וסטרא אחרא אתכפייא ולא אתחזיאת תמן ודאי בשמא דא אתרשים ואתבריר מסטרא אחרא ודא אסתלקו ושלטנו דיליה ותבירו וביש לסטרא אחרא כיון דיודוך אחיך (ו)על שמא דא אתה כדין ידך בערף אויביך מיד אתכפיין לגבך ושמא דא גרים:

תרגום: "יהודה אתה יודוך אחיך", כולם מודים על השם הזה, והיינו מה שאנו אומרים, ברוך אתה, הוא ברוך, והיא אתה. לכל בניו לא אמר יעקב "אתה", אלא למקום שהצטרך זהו אתה.

השם הזה (ודאי אתה) יודוך אחיך, כולם מודים לך על השם הזה. ודאי אתה יודוך אחיך על השם הזה, הסתלק ונכפה הצד האחר, משום שכשנקרא ונזכר, הרי יוצא איתו הצד האחר. כיון שאומרים אתה יש לה שלטון וגדולה, והצד האחר נכפה ולא נראה שם. ודאי שבשם הזה נרשם

והענין כי זה הבנין היה ע"י ה' ית' שלא בידיעת יהודה, וכן הוא בענין בהמ"ק, דבתחילה הי' ראוי להתבנות ב' בהמ"ק ע"י דקב"ה, והוא דרגא דאצילות, בינה ומלכות, וכשחטאו אבדו, וע"י תשובתם זכו לב' בהמ"ק, אבל ע"י דבר נש, ובעלמין דמט"ט בבריאה ועשיה, ולא נתבנו ישראל ע"י ב' בהמ"ק אלו שאבדו אותם, והשתא אזלין בגלותא נע ונד עד דיתער רחמים גדולים, וע"י שילה משה רבינו ע"ה[100], ויתבני ע"י או"א עלאין, עלמא דחירו, ויצאו מהגלות, וכמ"ש (ישעיה נד ז) וברחמים גדולים אקבצך, ואז יתבנה ב' בהמ"ק ע"י דקב"ה, וכמ"ש בפרשת פנחס (רכא ע"א)[101] עש"ב, וז"ש בפרשת בראשית שם[102], **ויבן כו' כיון שלא בנה כו', אבל לגבי קב"ה כו'**, דודאי חנוך לא יבנה עוד אלא קב"ה, וכמ"ש (עמוס ה ב) נפלה לא תוסיף קום, מעצמה ע"י בני אדם, אלא (שם ט יא) אקים את סוכת דוד הנופלת. ובאלו הבניינים ירדה מעולם לעולם השכינה[103], ועתה היא נע ונד עד הגאולה, שתעלה למקומה הראשון באצילות, והוא ברחמים גדולים, וע"י מלך המשיח שהוא מיהודה כנ"ל. וכן ישראל, יזכו אז ג"כ לבת זוגם הראשונה באצילות שאבדו בעגל, וכן משה רבינו ע"ה לשכינתא דאצילות, נערה המאורסה[104], שעדיין לא זכה אליה ותורה[105] כו' מאורשה מאורסה, שלכן לא זכה משה רבינו ע"ה ליכנס לארץ ישראל שיבנה בהמ"ק על ידו, שאז היה מעשה הקב"ה כמו לוחות הראשונות[106], והכל ע"י הע"ר בחטא העגל (זהר ח"ג רעו ע"ב), **שעי"כ** לקה בסלע (לעיל מב ע"ב, ועי' זהר ח"ב קטו ע"א[107]), **וע"ל (נג ע"ב** מו ע"א) בארוכה, וז"ש בפרשת בראשית שם[108], **וכן אתמר במשה ויבן כו' דא שכינתא נערה המאורסה כו' בההוא זמנא זכו כל ישראל כו'** וג' עלמין בג' גלגולים, ב' בהמ"ק והמשכן, דהוא משכן דנער, מט"ט[109], כמ"ש בפ' תרומה (קמו ע"א)[110] וזה היה לפי שעה, דאין בניינה אלא בנוק', ב' ההי"ן, אבל ביצירה נאמר ויקח ה' אלהים את הצלע (בראשית ב כב) כנ"ל, וזה היה לשעה שתתקיים השכינה ביניהם, והנה אף זה לא זכו ישראל, רק ע"י יבום, שהוא משה, שר"ל המטה דרגא דמט"ט[111], והלוחות השניות שהיו בניין ב' בהמ"ק כאחד, ע"י דמשה, ועם המשכן כמו שהוא ביבום, דאתבנאה ג' נר"ן כאחד, ובפעם ראשון, {קז ע"ב} וע"י הסלע נלקח ממנו המטה, כמ"ש בפרשת בראשית (ו ע"ב), ולא אתקיים ברזא דיבום שהוא גואל הקרוב לנו, דביה אתבני שכינתא, אלא ע"י אחר, והלכה נע ונד, עד שלמה ועזרא כל א' לבדו, כמ"ש בגלגולא ע"י אחר, ולזמן רחוק, וזש"ש כיון שלא בנה שוב לא יבנה, והבנין הוא ע"י הדיבור אל הסלע, וכיון שלא

Commented [YL14]: שון הזהר יזכו.

– מאיר התיקון –

ונבחר מהצד האחר, וזו העליה והממשלה שלה ושבר ורע לצד האחר. כיון שיודוך אחיך על השם הזה, אתה אז "ידך בעורף אויביך", מיד נכנעים אליך, והשם הזה גורם.

ביאור: בהדה - פי' ד' דיהודה מורה על היותם אב"א ויש קצת יניקה לסט"א, ולכן אמר אתה שבירר הקדושה מסט"א (מ"מ).

[100] עי' תז"ח כז ע"ב שיל"ה גימ' מש"ה.

[101] עי' מלואים אות (לב).

[102] עי' מלואים אות (יט).

[103] דהיינו השכינה ירדה מעולם לעולם @SCHOTENSTEIN?

[104] עי' מלואים אות (יט), ועי' כתבי הגרמ"מ משקלוב (סדר ההשתלשלות דף שמד): עד דלא איתנסיבת נקראת נער בלא ה' (זהר ח"א נא ע"א), והיא מאורסה, סוד כלת משה.

[105] צוה לנו משה גמ' פסחים מט ע"ב: תנא רבי חייא: כל העוסק בתורה לפני עם הארץ - כאילו בועל ארוסתו בפניו, שנאמר תורה צוה לנו משה מורשה, אל תקרי מורשה אלא מאורסה.

ועי' כתבי הגרמ"מ משקלוב (סדר ההשתלשלות דף שמד): עד דלא איתנסיבת נקראת נער בלא ה' (זהר ח"א נא ע"א), והיא מאורסה, סוד כלת משה

[106] עי' הקדמת הרח"ו לשעה"ק: הנה נתבאר במ"א הזה כי עוון אדה"ר בעץ הדעת טוב ורע הוא, שלא בחר להתעסק בעץ החיים שהיא חכמת הקבלה. וזהו עצמו עוון הערב רב האומרים למשה "דבר אתה עמנו ונשמעה", בעץ הדעת טוב ורע, "ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות" בסתרי תורה, כסברת הטועים קצת בני תורה אשר בזמנינו זה, המוציאים שם רע על חכמת האמת חיי עולם, ואומרים שכל מי שמתעסק בה ימות בקצרות שנים ח"ו. ולכן נשברו הלוחות הראשונות מסטרא דעץ החיים, ונתנו להם מסטרא דעץ הדעת טוב ורע, משנה שפחה דמטרוניתא, וגרם איבודא דחורבן בית א' וב' וגלות האחרון המר והארוך אשר אנו בעו"ה, עד דיתובון בני ישראל בתיובתא ובקשו את ה' אלהיהם להכירו וליודעו ברזי תורה, וידעו את מי הם עובדים ומי הוא מלכם, וכדין יזכו לעסוק בחכמת האמת.

[107] עי' מלואים אות (לג).

[108] עי' מלואים אות (יט).

[109] עי' בהגר"א בסד"צ כ ע"ד ד"ה וז"ש הוי"ה שמשכן הוא יניקה

[110] עי' מלואים אות (כג).

[111] עי' זהר ח"ג רנ"ה ע"א.

בנה שוב כו' עד הגאולה כנ"ל, וענין הסלע בסוד (ברכת הלבנה) ראה והתקין צורת הלבנה[112] וכמ"ש באד"ר (קמא ע"ב) **סתימא מכל סטרוי כו'**[113], וכן זהו (בראשית ב כב) ויבן ה' אלהים את הצלע, והצלע הוא הסלע כמש"ל (נד ע"ב מו ע"ב[114]) ודבור אל הסלע, שה' ית' היה חפץ שיזכו אל מעלתם הראשונה כמו בהגאולה, אבל ע"י הערב רב לא זכו אליה, ומ"מ התחנן משה לכנוס לארץ ישראל להיות בסוד היבום, אבל לא זכה גם לזה, כיון שלא בנה שוב לא יבנה, אלא עד לע"ל ע"י דקב"ה, שיתמחון הע"ר מעלמא, שהם גרמו כ"ז, ולולי הדיבור בסלע היו זוכין ישראל בכל יבום לבנות את אחיו כבתחילה, וכן בעלי תשובה, אבל כיון שלא זכו אז הוא כנ"ל, וזהו מ"ש הרכבה מין במינו ושלא במינו, ע"י אחיו הוא במינו והוא מוציא פרי, וכמ"ש בירושלמי ($) זימנין דעקר זרע מינה, וכן הוא כל נשואי בת אחותו וממשפחתו, וע"י אחר הוא שלא במינו, וזהו סוד העריות[115] שהן קרובים מאד, והיו ההתבנות ואצילות להשפיע בולד נשמת עץ חיים מאצילות, אבל כבר נאבד מהאדם זה ע"י עץ הדעת להוליד מאצילות, בסוד (בראשית ד א) והאדם ידע בעץ הדעת טוב ורע שהוא דרגא דבי"ע, במט"ט, מצפ"ץ זה[116], ולא תדמה ליוצרך, וכמש"ל (צג ע"ב קד ע"א) **דאנת גרים**, ולא הותר אלא ביבם להתכללות רוחא ברוחא, ואז יהיה במדרגת הנער הולד כנ"ל, ולולי זה אף זה לא יזכה כנ"ל, וע"ש בהמאמרים הנ"ל שהבאתי למעלה ותבין הכל: **וכמה דהאי נקודה כו'** - אמר סוגרת ומסוגרת, בב' בתים, ראשון ושני, שהיו ראוין להיות יחד כנ"ל, והן ב' עלמין דהיא מסתתרת בהון, ועולם היצירה לא חשיב ואין בנין נגדו, דאין בנין אלא בנוק', ויבן את הצלע (בראשית ב כב), אבל באדם לא נאמר בנין, וכן בלב, ב' בתי לבא, כנ"ל (קו ע"ב) בנה בניתי כו', וכן מעין חתום דילה בב' חותמות, חותם בתוך חותם, ציון וירושלים (ע"ח מוחין ט), ב' דלתות[117], שד"י אדנ"י. והכל כי בעלמא דדכורא אין בנין כנ"ל, אבל מכל מקום הוא שומר דילה, וכנגדו כתיב (יהושע ו א) אין יוצא ואין בא, שהוא סלע דמחאן ביה, והוא יותר קשה מב' הבניינים, אף שהם חומות, מ"מ היו נפתחים, והוא קשה להפתח עד כי יבא שיל"ה (בראשית מט י)[118], וכן באשה סלע בתולים דילה, שהוא צריך להקרע, וז"ש בתולה ב' בתולים[119], ואיש לא ידעה (בראשית כד טז) שהוא ב' חותמות דילה, שלא נגע אדם בהן. והן ג', וז"ש **ותלת גווני סחרין לה כו'**, וכן בקליפות האגוז[120], קליפה חיוורא היא הקשה, וכן בהו אבנים מפולמות. ונגדו אין יוצא ואין בא, וכמש"ל (נג ע"ב מו ע"א) **דמחאן בה כו'**, כי האשה אפשר לבוא עליה ונקביה רחבים, משא"כ באיש, ולכן צריך להקרע, והוא קריעת ימא דאורייתא, כמש"ש. לכן צריך באיש כריתת ערלה, מה שאין באשה אלא לעשותה כלי[121], וכן נאמר (תהלים מה יד) בבת מלך פנימה, ופנימה הוא חדר לפנים מחדר, בבית הפנימי, כמ"ש דבהמ"ק לפנים ולחיצון שהוא ק"ק, חדר הפנימי ושם בת מלך סגורה ומסוגרת, והשלישי ממשבצות זהב לבושה והיא

Commented [YL15]:

– מאיר התיקון –

[112] עי' בהגר"א בסד"צ טז ע"ד ד"ה וזהו, שזה קבלת ה"ג שיהא לא צורה ולא סתומה בלי תיקון, לאפוקי הדכר שיש לו צורה ותיקונו ה' חסדים להשפיע

[113] ז"ל: גולגלתא דנוקבא, כלא סתימא מכל סטרוי.

[114] ז"ל: סלע מטטרו"ן דבגיניה אתמר (בראשית ב כא) ויקח אחת מצלעותיו.

[115] ענין העריות בכל הקרובים הוא משום כי כל קרובים שהם משורש אחד, הרי הם בדיוקנא דהד' אותיות השם, שהם סוד אבא וברתא אימא וברא כלה וחמיה חתן וחמותו אח ואחותו ב' אחיות אימא ובתה, וכן כל העריות כולם, ע' בתיקונים (סוף תיקון נו בהגר"א שם קה ע"ב ד"ה ודא לילית) ובזוה"ק בראשית (כז ע"ב) [הוב"ד במלואים אות (לד)] (דעה ח"ב פב ע"א).

[116] עי' לעיל הערה 90.

[117] עי' לעיל לז ע"ד צ סע"א, ועי' ע"ח שער הירח ג: ועתה נבאר מציאות אלו החותמות, והענין כי הלא אמרו בגמרא (בכורות מה ע"א) שיש דלתות ברחם האשה כמ"ש (איוב ג י) כי לא סגר דלתי בטני, ויש צירים לאשה כמ"ש (שמואל א' ד יט) כי נהפכו עליה ציריה.

ועי' ספר הפליאה (&): ונתקבצו ליסוד ואז סתמם הבינה השני צינורות אשר הגיעו אל היסוד. א"ל ר' במאי סתמם, א"ל בשני דלתין א' של אדני וא' של שד"י נשאר י"ש משדי ואנ"י מאדני צרפם והוא ישא"ני כי הבינה נושא עליונים ותחתונים בכח כתר וחכמה, והד' אחד של שדי רומז בבינה והד' של אדני רומז בעטרה וכו'.

[118] עי' לעיל מג ע"א, ועי' תז"ח כז ע"ב שיל"ה גימ' מש"ה.

[119] נדצ"ל בתולים, ופירושו שבתולים תמיד בלשון רבים, ועי' דברי רבינו לקמן קע ע"ב: ובתולים הם שני מכסאות זה על זה שלכן נאמר בתולים לשון רבים.

[120] עי' לעיל יב ע"ב, ועי' מלואים אות (לה).

[121] עי' סנהדרין כב ע"ב: אמר רב שמואל בר אוניא משמיה דרב אשה גולם היא ואינה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי שנאמר כי בועליך עושיך ה' צבאות שמו, ע"כ. ועי' שיח יצחק (דרוש לשבת פרשת בראשית): "אין אשה כורתת ברית, אלא למי שעשאה כלי, שנאמר כי בועליך עושיך אמר ה'", כי ע"י ביאה ראשונה נותן בה רוח, ואז נקשרת נפשה בנפשו, וכמו כן הוא ממש ברוח ונפש וכו'.

מסתתרת בלבושה, ובה לבושין, ואיש לא ידעה, אלא לבעלה לבד בקרוב בשר כמו שמפרש והולך, וכמו קודם החטא (בראשית ב כה) ויהיו שניהם ערומים כו', ונגד זה הלוחות בארון, לא יפתח כלל, והוא ממשבצות זהב לבושה, הארון לתורה, וכן צריכה להיות כל בתולה בבית אביה, מכוסה בלבושיה ומסוגרת חדר לפנים מחדר, **וז"ש הכי צריכא ברתא דאיהי בתולה כו'**, ר"ל לשמור בתולים דילה כנ"ל, וכן אורייתא סתומה, ובתולה עד שיבוא חתן דילה ותבר בתוליה ויקרע ימא דאורייתא, ועדיין היא ארוסה לגביה, והיא סגורה בג' פר"ד[122], והסוד הוא הבתולה, והקשה מכולם היא הרמז[123], ולא ידע איש את קבורתו, וכמ"ש בפרשת בראשית שם עש"ב: **דא בת עינא** - ר"ל, דבת מלך היושבת פנימה במוח יורדת לבת עין ורואה משם[124], דהראיה בא מבת עין, והיא דרגא דבת מלך, ורואה בד"ת וחוזרת הראיה למוח כידוע[125], וזהו ותמלא כדה ותעל (בראשית כד טז)[126]: **סוגרת כו'** - כמו שמפרש והולך ותלת גווני כו', וכן היא מסוגרת בכרובי ועפעפי {קז ע"ג} עינא[127] בב' מסגרות, אבל עיקר המכוון כאן בתלת גווני כנ"ל, וכמו שמפרש והולך **שלשת ימים לקבל כו' ואיהי טמירא סתימא כו'**: **ועלייהו אתמר כו'** - שאלו ג' עלמין הן ג' גלגולים, שלכן (עמוס ב ו) ועל ארבעה לא אשיבנו, כמש"ל בתיקון ל"ב (פה ע"א), והן ג' גוונין, בגלגול ראשון גוון חיוורא כמש"ש, ופעם הראשון שלא נתגלגל הוא בת עין, וכן הסוד כנגד בת עין, וכן התורה בג' עלמין, ונגד ג' עלמין יש ס"א שלכן שם טמירא בפר"ד[128] כנפים ולבושים לכסאה מינייהו, אבל באצילות לא יגורך רע (תהלים ה ה), וא"צ כיסוי תמן, ושם אין ערוה, וכמש"ל (צג ע"ב קד ע"א) **אבל לעילא לית ערוה** כו' **וז"ש וכד נחית לון כו' שלשת ימים לקבל כו'**, לקבל ג' עלמין כנ"ל לעלות בהן ולהתקדש בהון, וכמו שבאלו ג', היא ואיש לא ידעה, שבהון ערוה, וצריך להזהר שם כן (שמות יט טו) לא יגשו[129] אל אשה: **ואיש לא ידעה כו'** - לא ידעה ממש, היא טמירא שם:

ובאותו זמן שהתפשטה מהלבושים הללו, מתייחדת עם בעלה בקירוב בשר (כתובות מח ע"א), זהו שנאמר "עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד", שכך הדרך להתייחד זכר ונקבה בקירוב בשר, וזה הדבוק (הקרבה) של היחוד שלמעלה, שלא יהיה דבר חוצץ, ולכן פרשוהו בעלי המשנה (ברכות ה ע"ב) שכשאדם מתפלל ומייחד את הקדוש ברוך הוא עם שכינתו, שלא יהיה דבר חוצץ בינו לבין הקיר (שכינתו קרקורו של הקיר קירות הלב), שלא יעשה פרוד וקצוץ בין הקדוש ברוך הוא ושכינתו. וסוד הדבר "ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו",	ובההוא זמנא דאתפשטת מאלין לבושין אתייחדת עם בעלה בקרוב בשרא הה"ד עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת על כן יעזב איש את אביו ואת [צה ע"ב] אמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד (בראשית ב כד) דכך דרכא לאתייחדא דכר ונוקבא בקירוב בשר ודא דבוקא (נ"א קורבא) דיחודא דלעילא דלא יהא דבר חוצץ ובגין דא אוקמוהו מארי מתניתין דכד בר נש מצלי ומייחד קודשא בריך הוא בשכינתיה דלא יהא דבר חוצץ בינו לבין הקיר (שכינתיה קרקוריה דקיר קירות הלב) דלא יעביד פרוד וקצוץ בין קודשא בריך הוא ושכינתיה ורזא דמלה (בראשית ב כה) ויהיו שניהם ערומים

– מאיר התיקון –

[122] פשט רמז דרש.

[123] עי' יהל אור (ח"ב כח ע"ד): סוד משה הוא תורתו הלכה למשה מסיני שהוא הסוד, והוא גנוז ברמז והן הגדות שהן בש"ס וכו', שהן לפי הנראה ח"ו כמו דברים בטלים ובהן גנוז כל האורה והתורה וכו', וזה שבקש משה שלא יגנז הסוד באלו הדברים ולא ניתן לו, וזהו מחולל מפשעינו שנעשה חול דברים של חול והוא מפשעינו, עכ"ל.

[124] עי' לש"ו דע"ה במלואים אות (לו), ועי' תז"ח מב ע"ג.

[125] $פרלמ

[126] עי' לעיל טו ע"ב.

[127] עי' ביאור רבינו על ספד"צ כב ע"ב ד"ה שריקין לא עברי - ר"ל אינן יכולין לעבור גבות עיניו, שזהו הענין של גבות, לתת גבול לגבינין, שע"כ יפתחו כדי שלא יסתכל למעלה למעלה לרישא דלא אתיידע. ועי' פת"ש גדלות דז"א נט ז"ל, היינו סוד המחיצה המפסקת שלא ישגיחו כ"כ על הנבראים, והוא סוד הסתר פנים שאין השגחתו ניכרת בעולם, ע"כ. ועיי"ש כב ע"ד ד"ה ואמר ברח לך כו' - שאם רוצה להיות פתוח שעה אחת נאמר ברח לך כו' כנ"ל, ואם רץ לבך להרהר שוב למקום, ואמר שם (ס"י פ"א מ"ח) ועל זה נכרת ברית, ר"ל שנאמר (איוב לא א) ברית כרתי לעיני, שלא להסתכל מה שאין מגיע לו.

[128] פשט רמז דרש, עי' לעיל הערה 123.

[129] תגשו (לשון הפסוק).

Commented [YL16]: ו ד' תחתונות.

ערומים בקירוב בשר בלי לבוש כלל. ובאותו הזמן שהקדוש ברוך הוא ושכינתו כאחד בלי לבוש כלל, נאמר בו "ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך".	האדם **ואשתו ערומים בקרוב בשרא בלא לבושא** כלל **ובההוא זמנא** דקודשא בריך הוא **ושכינתיה כחדא בלא לבושא** כלל **אתמר ביה** (ישעיה ל כ) **ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך:**

ובההוא זמנא כו' - כמ"ש (דברים ה ד) פנים בפנים דבר ה' עמכם בלא אמצעי ובלא הסתר, שעל זה נאמר (שיה"ש א ב) ישקני מנשיקות פיהו כו': **הה"ד עצם כו'** - דורש והולך סיפא דקרא הנ"ל, ויפל כו' (בראשית ב כא), שדרש על משה רבינו ע"ה על הגלות, וכן על כלל ישראל, וכמש"ש בפרשת בראשית, ואז יזכו כל א' לבת זוגיה. וכן היה למשה בגלות מצרים ולישראל, וכמש"ל **ובזמנא דמשה הוה מתלבש בהון כו' מיד דאתפשט כו'**, ויבן את הצלע (בראשית ב כב) לאשה, זו התורה מאורסה לנו, ויביאה אל האדם, כמ"ש (שמות יט ב) וירד ה' על הר סיני, הוריד עוז מבטחה (משלי כא כב[130], זהר ח"ב נח ע"א), וכן לע"ל, כמש"ל (נג ע"ב &) וש"מ ובפרשת בראשית שם, ואמר **הה"ד עצם כו'**, דהיא נלקחה מנשמתא כמ"ש בסוף תז"ח (פט ע"ג מט ע"ב)[131] **ואורייתא טפילה לנשמתא כו'** עש"ב. וז"ש כי מאיש כו', ואמר עצם ובשר נגד תורה שבכתב ובע"פ[132], ואמר ע"כ יעזב כו', כמ"ש (דברים לג ט) האומר לאביו ולאמו לא ראיתיו כו' כי שמרו אמרתך כו', וכמש"ל ריש תיקון מ (פט ע"א) שכחי עמך כו', וז"ש ודבק באשתו, וכמ"ש (משלי ד ו) אל תעזבה כו'[133], (שם יג) נצרה כו'[134], ואמר והיו לבשר אחד, ר"ל בלא מחשבה אחרת, שהוא דברים החוצצים, ויהא לבו ונפשו אחריה תמיד, כמ"ש (משלי ה יט) באהבתה תשגה תמיד אילת אוהבים, וז"ש **דלא כו' לבין הקיר,** ר"ל כמ"ש (ברכות י ע"ב) מקירות לבו, שלא יהא חוצץ בתפלה בין דבורו לקירות לבו, שפה ולב הוא קב"ה ושכינתיה, שלכן אמרו (שם כח ע"א) מי שאין תוכו כברו, וכמש"ל (סב ע"ב עב ע"א), וז"ש **דכד בר נש מצלי ומייחד כו'** שיותר צריך ליזהר ביחוד, וכמש"ל (קא ע"א קיג ע"א) **ובההוא זמנא דצריך ב"נ כו' כגוונא** כו', **ואמר ודא דבוקא דיחודא דלעילא כו'** ר"ל שלמעלה אין ערוה ושום חוצץ וכנ"ל: **ובההוא זמנא כו'** - ר"ל, לע"ל, וידוע שכפי קירוב השכינה כן מקורבין ישראל, שהיא כנסת ישראל, ולפי מדרגתם היא עולה, וז"ש ולא יכנף כו', ונאמר (ישעיה כה ט) ואמר ביום ההוא הנה כו', וכמ"ש (ירושלמי מגילה פ"ב ה"ד ויק"ר פי"א סי' ט) עתיד הקב"ה להעשות ראש כו'[135], ור"ל שישיגו השגה שלימה, כמ"ש (ישעיה יא ט)[136] כי תמלא הארץ דעה כו':

אמר לו רבי אלעזר, אבא מהו סיום הכתוב "ולא יתבוששו". אמר לו, בני, במקום שיש ערוה, יש בושת. וזהו ירא בשת. ומי שאין לו בושת, בודאי לא עמדו רגלי אבותיו על הר סיני. והבושת הוא בשלשה צבעים, לבן אדום וירוק בפנים, שנאמר בהם "ולא עתה יבוש יעקב" בצבען אדם וירוק, "ולא עתה פניו יחוורו", בצבע לבן. ושלשת הצבעים הללו שיש בהם בושת, אלו הם	אמר ליה רבי אלעזר אבא מאי סיומא דקרא ולא יתבוששו (בראשית ב כה) אמר ליה ברי באתר דאית ערוה אית בשת ודא איהו ירא בשת ומאן דלית ליה בשת בודאי לא עמדו רגלי אבהתוי על טורא דסיני ובשת איהו בתלת גוונין חוור וסומק וירוק באנפין דאתמר בהון (ישעיה כט כב) לא עתה יבוש יעקב בגוון סומק וירוק ולא עתה פניו יחוורו בגוון חוור ואלין תלת גוונין דאית בהון

– מאיר התיקון –

[130] ז"ל הפסוק: עיר גברים עלה חכם וירד עז מבטחה. ועי' ויק"ר (פל"א סי' ה): עלה חכם זה משה שנאמר (שמות יט) ומשה עלה אל האלהים (משלי כא) ויורד עוז מבטחה ר' יהודה ור' נחמיה ורבנן רבי יהודה אומר עוז זו תורה מבטחה שבטחונן של מלאכים שהיו סבורין שלהם נתנה התורה עד שאמר להם הקדוש ברוך הוא ולא תמצא בארץ החיים ור' נחמיה אומר עוז זו תורה מבטחה שבטחונה בה ומתן שכרה בצדה ורבנן אמרו עוז זו תורה מבטחה שכל מי שיגע בה בטוח שגוזר ואחרים מקיימין כך אמר הקדוש ברוך הוא למשה הרבה יגעת בתורה אלא תהא גוזר וישראל מקיימין הה"ד צו את בני ישראל.

[131] עי' מלואים אות (לז).

[132] עי' לקמן קכב ע"א: עצם מעצמי ובשר מבשרי עצם מעצמי דא י' עם ה' ובשר מבשרי דא ו' עם ה'. ועי' ליקוטי תורה בראשית: זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי וביארו בתיקוני' שהם ב' נשים א' מעצם וא' מבשר. והענין כי לאה היא עצם דינים קשים והוא סוד הצלע כי לאה אחורי הצלעות יוצאה, אך רחל היא בשר מבשרי דינא רפיא במקום גילוי החסדים וכוונת אדם כי ב' נשים הי' לו עצם ובשר אך לזאת הב' יקרא אשה ולא ראשונה שאינה נמתקת.

[133] אל תעזבה ותשמרך אהבה ותצרך.

[134] החזק במוסר אל תרף נצרה כי היא חייך.

[135] חולה לצדיקים.@

[136] לשון הפסוק היא: מלאה הארץ דעה את ה', ואולי חבקוק ב יד: כי תמלא הארץ לדעת.

שלשת הצבעים של שלש קליפות האגוז, שהם עריות, שבהם מתלבשת הקשת ונראית בהם.	בשת אלין אינון תלת גוונין דתלת קליפין דאגוזא דאינון עריין דבהון אתלבשת קשת ואתחזיא בהון:

א"ל ר"א אבא כו' - ר"ל, מאי בושה שייך בתורה, והשיב כמו {קז ע"ד} שזיווג באשתו נולד עתה הבושה מחמת היצה"ר שנולד באדם, ולע"ל אז לא יתבוששו, וכן הוא בגילוי הסוד, כל זמן שמלובשין באלו ג' עריות, אסור לגלות, וזהו (חגיגה יא ע"ב) אין דורשין בעריות בשלשה כמו שמפרש והולך, וכמ"ש בס"ד (טו ע"ב) ואד"ז (רצד ע"ב[137]) **ווי למאן דגלי עריתהון,** ובפרשת פנחס ברע"מ בארוכה (רכו ע"א[138]), וכל זמן שאנו מלובשין באלו הקליפות צריכין אנו להתבושש ולכסות, **וז"ש א"ל ברי באתר כו' ירא בושת,** ר"ל כל זמן שמתיירא מעריות, צריך בושת, והוא אותיות בראשית כמש"ל תיקון ז (כה ע"א): **ומאן דלית ליה בושת כו'** - כמ"ש משה לישראל אז (שמות כ יז) ובעבור תהיה יראתו כו', ואמרו (נדרים כ ע"א) זה הבושה, מכאן אמרו כו', וכנ"ל ירא בושת: **בתלת גוונין חיוור כו'**[139] - כשהאדם מתבייש פתאום נעשה סומק, ואח"כ חיוור דאזל סומקא ואתא חוורא (ב"מ נח ע"ב), וכשהאדם מתבושש זמן ארוך הוא ירוק, והן גוונין דאבהן, חיוור אברהם מישמעאל, ויצחק סומק מעשו אדמוני, ויעקב ירוק ונהפכו כל פנים לירקון[140] (ירמיה ל ו) מע"ר, וכשיתמחון הע"ר ולא יהיה בגלות עשו (פי' עמלק) וישמעאל, שמהן נעשין תמיד חיוור וסומק, באנו באש ובמים כו' (תהלים סו יב), אז לא יבוש יעקב ולא כו', והן ג' גוונין דמתכסיין בקליפין, ג' גלגולים דאדם, בג' אנפי חיוון, אבל גלגולא דאדם במשה, מ"ה דמשה (קכט ע"ב), אתפשט מינייהו ונאמר לו של נעלך (יהושע ה טו) כמו שמפרש והולך, ואז זכו ישראל לתורה, וכן לעתיד לבא וישכון ישראל בטח בדד עין יעקב (דברים לג כח), דבת עינא יתפשט מאלו ג' קליפין, וכמו שמפרש והולך ואמר **דבהון אתלבש' קש"ת,** כידוע וקש"ת הוא ר"ת תקיעה שברים תרועה, שבהן ותק"ש בלדתה (בראשית לה טז), ג' גוונין הנ"ל, ועי' בפרשת בראשית (יח ע"ב)[141] ובריש פרשת פנחס (רל ע"ב)[142] בארוכה:

ומשום שאותן עריות, שלש קליפות, נאמר בהם (חגיגה יא ע"ב) אין דורשים בעריות בשלשה ואסור להסתכל בהן, ולכן אסור לעם הקדוש להסתכל בצבעי הקשת. וזה סוד הערלה שיש לה שלש קליפות שצריך להעבירם מאות ברית קודש, ומיד "וראיתיה לזכור ברית עולם". ועל שלשת הקליפות הללו נאמר "של נעלך מעל רגליך", ומיד "וראיתיה". ובזמן שמשה היה מתלבש בהם, מה נאמר בו "אל תקרב הלום", מיד שהתפשט מהם התקרב לשם.	ובגין דאינון עריות תלת קליפין אתמר בהון אין דורשין בעריות בשלשה ואסיר לאסתכלא בהון ובגין דא אסיר לעמא קדישא לאסתכלא בגוונין דקשת ודא רזא דערלה דאית לה תלת קליפין דצריך לאעברא לון מאות ברית קדש ומיד וראיתיה לזכור ברית עולם (בראשית ט טז) ועל אלין תלת קליפין אתמר (שמות ג ה) של נעליך מעל רגליך ומיד וראיתיה ובזמנא דמשה הוה מתלבש בהון מה כתיב ביה (שמות ג ה) אל תקרב הלום ומיד דאתפשט מנייהו אתקריב תמן:

ובג"ד אסור כו'[143] - וכמ"ש (סנהדרין צב ע"א) כל המסתכל בערוה כו'[144] וכן אסור לחקור ולדרוש בהן[145], וכמ"ש (חגיגה יא ע"ב) אין דורשין כו', ואסור כו'[146], שלא יקרה כמו לאדה"ר,

– מאיר התיקון –

[137] ז"ל: כל ההוא דמגלה רזין, בידוע דנשמתא לאו איהו מגופא דמלכא קדישא.
[138] עי' מלואים אות (לח).
[139] עי' לעיל פו ע"ב, ויב ע"ב.
[140] עי' לעיל נט ע"ד ד"ה ובה נפקין.
[141] יח רע"ב (לש"ו), עי' מלואים אות (לט).
[142] עי' מלואים אות (מ).
[143] עי' דע"ה ח"ב (דרוש ד ענף כ' סימן ד), וזה תמצית דבריו: העבודה היותר עיקרית שאין למעלה מזה, אשר בה חפץ הקב"ה שיהיה ע"י קדושי עליון הגדולים יותר, שלאחר שעמדו וירדו למעמקי פנימיות התורה בסתרי מעשה בראשית ומעשה מרכבה יתבוננו ג"כ בכחות הטומאה והרע מראשית שורשם שבעולם הבריאה ביניקתו שם ובכל שימושיו ופעולותיו אשר בעולם הבריאה, וכן בהתפשטותו אח"כ שבעולם היצירה ועולם העשיה, להתבונן בהם כדי להשכיל ולדעת איך כחותיהם אינם שלהם כלל וכלל, אלא הוא רק מה שניתן להם לפי שעה מהיוצר אור וברוא רע, כדי לנסות בהם בני אדם. אמנם הנסיון ליכנס בזה הוא גדול והסכנה עצומה עד שכמעט שאין בכח אנושי לעמוד בזה. וכנודע שהשכל והמשכיל והמושכל אחד הם, ובפרט כשמעורבים באותו הענין גם חמדה ותאוה, והוא עצמו מתוק לחיך, וכל שכן כאשר אותו הדבר יש בו גם רוח חיים, ותשוקתו תמיד היא לידבק באדם, וממילא נמשך האדם אחריו כחושק אל

Commented [O17]: ו
וי למאן הוא בספד"צ
ולא באד"ז

וכיוצא דאלו ג' מד' שנכנסו לפרד"ס, וכמש"ל (יא[147] ע"א יב ע"ב). ואמר **ודא רזא דערלה כו',** כמש"ל בתיקון ל"ז (פו ע"ב) ועמש"ש. ואמר **ועל אלין תלת קליפין אתמר כו',** והוא גוף הטפה סרוחה, שהוא כתנות עור דחויא[148], הערלה דיליה, כמש"ל תיקון ל"א (פא ע"א), שהן ג' קליפין דאגוזא[149], עור תהו, ובורא רע (ישעיה מה ז) שהוא תהו, ובשר בהו, קליפה הקשה מכולם, קץ כל בשר, וחושך גידין והדם וכידוע, ואמר ומיד וראיתיה, כמש"ש אל תקרב הלום, ואח"כ ותמונת ה' יביט (במדבר יב ח), וכן במשה, ידעתיך בשם (שמות לג יב), וביה נתקרבה השכינה:

וזה סוד הקרבן שהיתה יורדת אש להדליק את שלש הקליפות הללו, זהו שנאמר זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה וגו"', הרי שלשה צבעים של אש שהיו יורדים בשלש תפלות, להדליק ולשרוף את הקליפות הללו. ובאותו הזמן היה הקדוש ברוך הוא מתקרב בשכינתו, והיו מתקרבים אותיותיו י' עם ה' ו' עם ה'. ובזמן שהיו מתלבשים בקליפות הללו, נאמר בהם "לא תקרבו לגלות ערוה", ולא צריך לקרב אותיות י' עם ה' ו' עם ה'.	ודא רזא דקרבנא דהוה נחית אשא לאדלקא אלין תלת קליפין הה"ד (ויקרא ו ב) זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה וגו' הא תלת גוונין דאשא דהוו נחתין בתלת צלותין (קח ע"א) לאדלקא ולאוקדא אלין קליפין ובההוא זמנא הוה קודשא בריך הוא מתקרב בשכינתיה והוו מתקרבין אתוון דיליה י' בה' ו' בה' ובזמנא דהוו מתלבשין באלין קליפין אתמר בהון לא תקרבו לגלות ערוה ולא צריך לקרבא אתוון י' בה' ו' בה':

ודא רזא דקרבנא - ר"ל, שנתקרב הקב"ה בשכינה וישראל ע"י הקרבן, ששמו מוכיח עליו[150]: **הה"ד זאת כו'** – ב' פעמין העולה, שהוא לשון כליל באש, ועל מוקדה, וכמ"ש לקמן

– מאיר התיקון –

חשוקתו, ומתמסר אליו בכל כחו. והענין הזה הוא רחמ"ל הקורה לכל מי שמשים עיונו להתבונן ולהסתכל בבפרטי מציאות הסטרא אחרא ופעולתו בשמות הטומאה ושימושיהם אשר בכל עניני הכשפים. ובפרט שכאשר משתמש בהם ונהנה מהם, הרי שהוא עושה עצמו ממש כצאן לטבח יובל, ומפקיר את עצמו ליאבד משני עולמות. והוא איסור להסתכל בקשת.

[144] קשתו ננערת, שנאמר עריה תעור קשתך.

[145] וזהו הטעם מה שהרחיבו והעמיקו כל המקבולים ובפרט האר"י הקדוש לדבר כל דברים הכל באצילות הקדוש, ובעולמות הנפרדים קיצרו דבריהם הוא ג"כ משום הטעם הלז משום הרע שבהם שלא ליתן להם התפשטות כלל, ולכן כל עסקינו הכל באצילות ששם אין רע כלל כדי שעל ידי רעותא ומחשבה וקול ודיבור (שהם נגד או"א זו"ן כידוע) שלנו, בעסקינו בהם אנו מעוררים בשרשיהם העליונים להתפשט קדושתם למטה שיהא כבודו ית' מלא כל העולם לתקן כל העולם במלכות שדי וע"י זה "האלילים" (שהוא בימ' קכ"א ור"ל שהם [תיבה מחוקה – כנראה יונקים וצ"ע] בק"כ צרופי אלהים דקדושה ולכן נקראו אלילים) כרות יכרתון וזה הטעם גודל החיוב להתעסק בחכמה הזו מי שהוא ראוי לכך לקיים ונשגב ה' לבדו. ועי' זהר בראשית ב ע"א א"ר אלעזר שתיקה דילי כו' ובתיקו"ז סוף דף ג וריש דף ד (לש"ו).

עי' פע"ח (ר"ה ד): לכן נקרא ע"ז אלילים לפי שאחר ק"ך צירופים אלהים מתחיל אלהים אחרים. ואלילים גי' קכ"א.

עי' לש"ו דע"ה ח"א עו ע"א שאין איסור לחכמים ועי' דע"ה ח"ב פח ע"ג: בעת הקלקול והפגם רח"ל, הנה נסתם ונעלם הגוון חוור שבעין לגמרי, ואינו מאיר הוא בהג' גוונין שבעיינין כלל, ואז עומדין הג' גוונין שהם סומק אוכם ירוק כולם בבחי' גבורות ודינין, וכמ"ש באד"ר (קלו קלז) ובאדר"ז (רצג ע"ב) ע"ש. ובהתפשטותם למטה, נאחזים בהם החיצונים רח"ל (ע' הגר"א בספד"צ פרק ב ד"ה כד אתגליין כא ע"ד ד"ה חד רגשא, ובפ"ד ד"ה ויראו בני האלהים לא ע"א ד"ה והענין כי ע' כל הענין שם ושם) ומתלבשין הג' גוונין דעיינין ג"כ בהג' קליפין הנ"ל, ונעשה בהם כמו בהג' גוונין דקשת, וכמו שמבואר בתיקונים (תיקון לז פו ע"ב) ע"ש. ולכן הוא האיסור חמור מאד מאד להסתכל בקשת כל זמן שהקליפין נאחזין בהגוונין דעיינין ובהגוונין דקשת, כי הראייה שלמטה גורם למעלה ג"כ, והזיווג תלוי בראייה כנז'. ובעת אחיזת הקליפות והחיצונים, אסור לגרום זווג למעלה ח"ו וח"ו, כי הוא בסוד (שבת קמו רע"א) בא נחש על חוה, ובסוד (משלי ל כג) ושפחה כי תירש גבירתה רחמ"ל.

[146] לשון המשנה בחגיגה: כל שלא חס על כבוד קונו רתוי לו שלא בא לעולם. ועיי"ש בגמ' טז ע"א: מאי היא. רבי אבא אמר: זה המסתכל בקשת.

[147] נדצ"ל י ע"א.

[148] עי' לעיל יב ע"א ולקמן.

[149] עי' לעיל עז ע"א, ע"ב, והוא תיקון כ"ד, ועי' עט ע"ב תיקון כו.

[150] עי' ספר הבהיר אות קט. ואמאי אקרי קרבן, אלא מפני שמקרב הצורות הכחות הקדושות כדכתיב (יחזקאל ל"ז י"ז) וקרב אותם אחד אל אחד לך לעץ אחד והיו לאחדים בידך, ואמר לריח ניחוח, ואין ריח אלא באף, ואין נשימה שהיא הריח אלא באף, ואין ניחוח אלא ירידה דכתיב

והאש אית לה תלת גוונין אלו לסלקא אלו ג', וכמו שמפרש והולך **הא תלת גוונין דאשא כו'**, וז"ש ב' פעמין תוקד בו, פעם ראשון לקבל ערבית בלילה, כמ"ש (ויקרא ו ב) כל הלילה עד הבוקר ואש כו', השני לקבל תפלת שחרית בבוקר, כמ"ש (שם ה) ובער עליה עצים בבוקר בבוקר והאש על המזבח כו', וכך הוא פשטא דקרא, דראשון נאמר שיהא {קח ע"א} דולק כל הלילה על האברים ופדרים, והשני נאמר על המערכה בבוקר שידליק אותה (ולא יהא בטל האש בסדר המערכה וז"ש לא תכבה), והשלישי נאמר אש תמיד, נאמר שיהא דולק תמיד עד הערב, ועליו נאמר תמיד, וכן עולת התמיד נאמר על התמיד של בין הערבים, שאז נתקיים תמיד, שלשון תמיד אינו על עולם אלא על הזמן, שהוא יהא תמיד, וכמו בלחם הפנים ומנורה כל הלילה והתמיד בבקר ובערב: **ובההוא זמנא כו' ובזמנא כו'** - ע"ל (צג ע"א &) בארוכה:

ולכן תקנו שלש תפלות בכל יום, להעביר את שלש הקליפות הללו של ערלה מאות הברית, שהיא השכינה, ובזה שורה בשלשה צבעים מאירים, שהם כהנים לוים וישראל, שעליהם נאמר "מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב", והם נעילת חגים וזמנים ומועדים, שעליהם נאמר "שלש רגלים תחוג לי בשנה". שלש הקליפות, עליהן נאמר "ויעש יהו"ה אלהי"ם לאדם ולאשתו כתנות עור ויולבישם", בראשונה כתנות אור ואחר שחטאו כתנות עור, מעור שהוא עור הנחש, ולשבעים שנים מתפשט אותו (הנחש נ"א העור) ממנו.	ובגין **דא** תקינו תלת צלותין בכל יומא **לאעברא** תלת קליפין **אלין** דערלה **מאות** ברית **דאיהי שכינתא ובדא שריא** בתלת גוונין נהירין **דאינון** כהנים לויים וישר**אל** דעלייהו **אתמר** (שיה"ש ז ב) מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב **ואינון** נעילת חגין וזמנין ומועדין דעלייהו **אתמר** (שמות כג יד) שלש רגלים תחג לי בשנה תלת קליפין עלייהו **אתמר** ויעש ה' **אלהי"ם לאדם ולאשתו** כתנות עור וילבישם (**בראשית** ג כא) **בקדמיתא** כתנות **אור** ולבתר דחאבו כתנות עור מעור **דאיהו משכא** דחוויא ולשבעין שנין **אתפשט** ההוא (**חויא**) (נ"**א משכא**) מניה:

דאינון כהנים כו' - שהן נגד ג' אבהן כידוע, אתה כהן לעולם (תהלים קי ד), ופחד יצחק (בראשית לא מב, לעיל לג ע"א), וישראל, והן העבירו ג' הגוונין בג' צלותין דתקינו, וכן צריכין ישראל לאפשטא מג' דרגין אלו דבהון, **ואמר ואינון נעילת כו'**, דג' רגלין נגד ג' אבהן, וכהן לוי ישראל. דשמיני עצרת תשלומין כו', ומ"מ הוא נגד דוד מלכא, וכן נגד גרי צדק[151], ובו אך שמח (דברים טז טו)[152]. ואמר נעילת חגין כמ"ש (שיה"ש ז ב) מה יפו פעמיך בנעלים כו', ודרשו (סוכה מט ע"ב) בשעה שעולין לרגל, ר"ל נעלים על ג' רגלים, דנעל על הרגל, ור"ל דעתה הוא מ"מ בנעלים לבד. יוה"כ דמתגלה בת עין[153], **וז"ש תלת קליפין עלייהו כו' בקדמיתא כו'**, ר"ל שאלו לבושין דג' עלמין היו כתנות אור, שהיה מאיר בהם בת עין, נהורא דעיינין[154], והשתא חשוכא דעיינין, עור עֵוֶר מנין עור, משכא דחוויא כמו שמפרש והולך, ואמר **ולשבעין שנין כו'** כידוע, ור"ל בכאן על זמן חיי האדם שבעין שנין, ואח"כ מתפשט מזה הגוף להתלבש בג"ע בכתנות אור כמקדם, ושם מארבע הרוחות כו' (יחזקאל לז ט) שהן ג' גוונין נהירין עם הבת עין, ואמר **דתלת גוונין כו' תלת ווין כו'**, שהן ג' דאבהן ויסע כו' שם ע"ב, כמ"ש בפ' בשלח (נב ע"א) וש"מ הרבה, והן ג' גוונין נהירין הנ"ל, ואמרו **מיד וראיתיה כו'**, וכמ"ש (ויקרא כו מב) וזכרתי את בריתי יעקב ואף כו' ואף כו' והארץ אזכור:

ששלשה צבעים של לבושים של השכינה הם שלש וו"ם של ויסע ויבא ויט. בזמן שמעברים כתנות עור הנחש, מאירים שלשה צבעים של אור השכינה, ומיד "וראיתיה לזכור ברית עולם". ואותם שלש וו"ם הם שלשה	דתלת גוונין דלבושין דשכינתא אינון תלת וי"ן דויסע ויבא ויט **בזמנא** דמתעברין כתנות עור דחוויא נהרין תלת גוונין דנהורא דשכינתא ומיד וראיתיה לזכור ברית עולם (**בראשית** ט טז) **ואינון** תלת וי"ן **אינון** תלת גנין **דאת** ב' חד

– מאיר התיקון –

(ויקרא ט' כ"ב) וירד ומתגרמינן ונחית, והרוח יורד ומתייחד בצורות הקדושות ההם ומתקרב ע"י הקרבן, והיינו דאקרי קרבן.

[151] עי' דברי רבינו לעיל צז ע"ב: נשמתין דישראל דאינון מזרע דאבהן, אבל ע"ר לאו אינון מזרע דאבהן, דאינון גרי צדק, שהן בנוק', ה' זעירא.

[152] עי' פסחים עא ע"א: והייתי אך שמח לרבות לילי יום טוב האחרון לשמחה, עי' לעיל דברי רבינו מט ע"ב.

[153] עי' דברי רבינו לעיל קז ע"ב שזה השכינה.

[154] עי' לעיל ע ע"ב: יברכך במוחא יאר בלבא דתמן נהורא דעיינין כמה דאוקמוהו הלב רואה.

Commented [YL18]: וסח?

Commented [YL19]: ??

גגות של האות ב, אחד לשמים, אחד לארץ ואחד לים. ומהב' הזו תלויים שבעים צבעים והם שבעים ושנים, שעליהם נאמר "הנה יהו"ה רוכב על עב קל ובא מצרים". על ע"ב בשבעים ושנים צבעים מאירים, ומיד "ונעו אלילי מצרים מפניו".	לשמיא וחד לארעא וחד לימא ומהאי ב' תליין שבעין גוונין ואינון שבעין ותרין דעלייהו אתמר (ישעיה יט א) הנה ה' רוכב על עב קל ובא מצרים על ע"ב בשבעין ותרין גוונין נהירין ומיד ונעו אלילי מצרים מפניו:

ואינון תלת ווין אינון כו' - ג' עלמין הנ"ל, ביתא דשכינתא, שע"ז נאמר (במדבר יב ז) בכל ביתי כו', שהגיע עד הבריאה ואתמסר ליה תורת הבריאה[155], והוא ב' דבראשית, נקודי'[156] בהיכלי'[157], הבית גוף להנקודה שבתוכו, וכנ"ל והיא בת דנתקשרא בג' אבהן, ג' ווין הנ"ל, ועי' בפרשת בשלח (נב ע"א) דהיא נטלא כל הג' שמהן דע"ב אלו: **חד לשמיא כו'** - שמים הוא בריאה, בסוד ראש, וארץ עשיה, וימא יצירה כמ"ש בפ' צו (ל ע"א)[158] בענין גלגלי ימא דאמרין ברוך כבוד ה' ממקומו ועמש"ש[159]: **ומהאי ב' תליין כו'** - שבעין דודין דסחרין לה כמ"ש בז"ח שיה"ש (סח ע"ג)[160] ובזוהר פ' וירא (קח ע"א)[161], שהן מ"ב דאתוון[162], וכ"ח דנקודין[163], שתין מקורין דחיין[164], שתין איילתא[165], ששים גבורים סביב לה (שיה"ש ג ט), וי"ב עלמות דילה, י"ב בקר[166], והן במט"ט, די"ל שבעין שמהן, והן ע' נפש וע' שמהן נגד ע' אנפין דת"ת דמקנן ביה, ובי"ת עצמה[167], שהוא שנים הן ב' בתים הנ"ל, בריאה ועשיה, וז"ש **ואינון שבעין ותרין כו'**, וע"ב גוונין הן י"ב גוונין דדעת, ב' עיטרין דחו"ב, וב' אחסנתין ה"ח וה"ג[168], והן י"ב גוונין שבחושן[169], והן כללים, וכל א' נכלל ששה, שכל א' מתפשט בו"ק, ומשתנה בכל א', ומש"ל (לח ע"א &) שהן ל"ו, היינו בהתכללות {קח ע"ב} שמאלא בימינא, והן חו"ב כ"א, וה"ח וה"ג, ל"ה, אבל הן ע"ב ל"ו וה"ו ול"ו אני לנוק' ונשארין אלה לדכורא וכללן ע"ב: **דעלייהו אתמר כו'** - כיון שנתרבה הדעת

Commented [YL20]: יסוק מסובך

– מאיר התיקון –

155 עי' לעיל ה ע"ב וז"ל ואית אורייתא דבריאה ואורייתא דאצילות.

156 נדצ"ל נקוד'

157 עי' לעיל הערה 43.

158 ז"ל: באתר אחרא אשתכחי גלגלי ימא דנהמין ונחתין בדרגין ידיען ותמן חיילין אמרין בקל נעימותא (יחזקאל ג יב) ברוך כבוד יהו"ה ממקומו וכלהו משבחי בשירתא ולא משתככי ביממא ובליליא וכלהו מסדרי שבחא בקל נעימותא באתר אחרא משתכחי חיילין קיימין בדחילו בזיע ברתת כמה דאת אמר (שם א יח) ונגה להם [ויראה להם] וכלהו מסתכלי לגבי ההוא מדבחא דלעילא:

תרגום: במקום אחר נמצאים גלי הים שנוהמים ויורדים בדרגות ידועות, ושם צבאות שאומרים בקול נעימות "ברוך כבוד ה' ממקומו". וכולם משבחים בשירה ולא שוקטים ביום ובלילה, וכולם מסדרים שבח בקול נעימות. במקום אחר נמצאים צבאות עומדים בפחד בזיע ברתת, כמו שנאמר "ונוגה להם ויראה להם", וכולם מסתכלים אל אותו מזבח שלמעלה.

ביאור: והכל במלכות דבי"ע (בהגר"א בתיקו"ז מד ע"ב).

159 לא מצאתי.

160 עי' מלואים אות (מא).

161 עי' מלואים אות (מב).

162 עי' כת"י שפרלמוטר אמר שכתוב "ב"".

163 עי' דברי רבינו ג ע"ג: בחכמה ששם הוא בסוד נקודות. וכאן הוא שרש שם של י"ח שהוא ממונה על גשמי רצון ברכה ונדבה. ובבינה הם שמות של הנקודות שהן קמ"ץ פת"ח כו' שהן כ"ח אותיות, כ"ח אתוון דעובדא דבראשית. עי' יהל אור ח"א כ ע"א: ה' מוצאות הפה בסוד מנצפ"ך, שהן י"ב קשרים, עם ששים גבורים דכ"ב אתוון, הן ע"ב, שהן א"ב ותשר"ק, וכ"ח דנקודי, שהן תחת הארגמ"ן, שבעין דודין דסחרין לכרסיא. עי' כתבי הגרמ"מ משקלוב (ביאור משנת חסידים - דף קנט): ע' שמות של כ"ח נקודות וכ"ב אותיות וכ"ב תשר"ק.

164 נדצ"ל דחיון.

165 עי' מלואים אות (טו).

166 עי' זהר ח"ב כד ע"ב, ועי' ביאורים ח"א פד ע"א.

167 עי' לעיל נז ע"ב: ע"ב מובחרים שבדור שראוים להיות ע' סנהדרין, ונשיא ואב"ד, והן נקראים עיני העדה, עי"ן ע' סנהדרין, וב' עייניו עצמן, ב' שעל גביהם נגד שם ע"ב, וע"ב נפש וע"ב אומין

168 עי' לקמן צח ע"ד שב' אחסנתין מאו"א וב' עטרין מא"א.

169 עי' לעיל יא ע"ב.

ונתגלה אזי יתבטל הס"א, כמ"ש (ישעיה יא ט) **לא ירעו כו' כי מלאה כו'**[170], כמ"ש (יואל ב כ) **ואת הצפוני ארחיק מעליכם והדחתיו כו' ונבאו בניכם כו'**:

ואותם שלשה צבעים רמוזים ב[אות] ה'. ה' שלשה גגות שלה, הם מלבושים מאירים של בת המלך, שהיא י', בת עין. והיא חמשת אלפי שנים של בריאת העולם, והיא ה' קטנה של אברהם, שדרגתו חס"ד שעולה לשבעים ושתים. ה' י' מן אלהי"ם, ה"י מן יו"ד ה"א וא"ו ה"א (יו"ד ה"י וא"ו ה"י), ה' לבוש שמכסה על י'.	**ואינון תלת גווני**ן רמיזין בה' ה' **תלת גגין דילה אינון לבושין נהירין דברתא דמלכא דאיהי** י'[171] **בת עין ואיהי חמש אלפין שנין דבריאת עלמא ואיהי** ה' **זעירא דאברהם** [**צו ע"א**] דדרגיה חס"ד דסליק לשבעין ותרין ה' י' מן **אלהי"ם** ה"י מן יו"ד ה"**א וא**"ו ה"**א** (נ"**א** יו"ד ה"י **וא**"ו ה"י) ה' **לבושא** דכסי על י':

ואינון תלת כו' - דה' היא שכינתא, והכל כמו בבית, והה"א מתפשט בג' עלמין: ***דברתא דמלכא דאיהי יו"ד** - כצ"ל, והוא המפיק שבתוך, ועי' לעיל (ד ע"א &): **ואיהי חמש כו'** - ר"ל, שברתא דמלכא מכוסה בלבושין דה"א, ובאלף הששי יתגלה היו"ד וכנ"ל, והיא יו"ד דמילוי ה"י, כמו שמפרש והולך **ה' מן יו"ד כו'**, וכן א' דמילוי ה"א, או"ר שתתגלה, וע"ז נאמר (מלכים א' ה יב) חמשה ואלף, וכן ה"י דאלהים, דיו"ד דאלהים מסתתר בה"י, ונחה נח נסתר, וכן במילוי, וז"ש **ה"י מן אלהים ה"י מן כו'**, ואמר דסליק לע"ב, כנ"ל בבי"ת:

תקונא תשעה וחמשין

בראשית "כי באש יהו"ה נשפט", שהם כתנות עור, שצריך בהם הבדלה, כשאומרים ישראל "בורא מאורי האש" ואומרים "המבדיל בין אור לחשך", חשך שחר, כתנות העור שלו שחורים, שנאמר בהם "שחורות כעורב", "והנחש היה ערום" מהם, שלכל חיה ברא מלבושים, ולכל הבריות שנבראו בששת ימי בראשית, ונשארו הגופים של המזיקים לעשות ולא עשה אותם, משום שהיה ערב שבת, וזהו "אשר ברא אלהי"ם לעשות", ולכן "והנחש היה ערום מכל חית השדה אשר עשה ה' אלהי"ם", שלכלם עשה לבושים ולו לא עשה, משום שהיו המזיקים של העולם.	**בראשית**[172] (ישעיה סו טז) **כי באש** ה' **נשפט דאינון כתנות עור דצריך בהון הבדלה כד אמרין ישראל בורא מאורי האש ואמרין המבדיל** [קח ע"ב] **בין אור לחשך חשך אוכם כתנות עור דיליה אוכמין**[173] **דאתמר בהון שחורות כעורב**[174] (שיה"ש ה יא) **והנחש היה ערום** (בראשית ג א) **מנייהו דלכל חיה ברא לבושין ולכל בריין דאתבריאו בשית יומי בראשית ואשתארו גופין דמזיקין למעבד ולא עביד לון בגין דהוה ערב שבת ודא איהו אשר ברא אלהי"ם לעשות** (שם ב ג) **ובגין דא והנחש היה ערום מכל חית השדה אשר עשה** ה' **אלהי"ם דלכלהו עבד לבושין וליה לא עבד בגין דהוו מזיקין דעלמא**:

תיקון נ"ט בראשית כי כו' - ר"ל, שנשפט באש: **כתנות אור** - שהוא מאור, אש (שנפשט) [שנשפט] ממנו, ובאש, ב' אש, מאורי האש. ואינון דאיש ואשה וכמש"ל (י ע"א יב ע"א) **וברית איהו יו"ד ועם אש אתעביד איש ואוף הכי אות ה' עם אש איהי נוק' ועל תרין אישות אתמר בקדמיתא כתנות אור דבהון עקבו מכהה גלגל חמה והיינו בורא מאורי האש בתר דחבו ויעש כו' עור משכא דחויא כו'** ע"ש, ור"ל דבתיבת בראשית אותיות באש, ונשאר תרי, על ב' הנ"ל, וכל

Commented [YL21]: ?
שון התיקו"ז היא "עור"????????????? ??????????????? ??????????????? ??????????????? ????????????

– מאיר התיקון –

[170] ז"ל הפסוק: לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים.

[171] בדפ"מ מיתמ "ו", וכיונו תיקן ל"י".@

[172] תיקון נ"ט, ומפרש בתוכו פסוקים ויאמר אל האשה כו', שהן ד' תיקונין (דברי רבינו לעיל יח ע"ד)

[173] כמה (נוסף בדיונו).

[174] "שחורות כעורב" נמחק בדיונו, וכמקומו מתמ "שחורה מני".

א' כליל מב', כמ"ש בר"פ שמיני (לו ע"א)[175] וכאן מפרש והולך פסוק והנחש כו', שנתקנא על כתנות אור, עד שגרם להפשיטו, כמו שמפרש והולך: **דצריך בהון הבדלה כו'** - ר"ל, בין אור דכתנות אור דשבת לחושך כתנות עור דחול, דהוא חושך כמו שמפרש והולך **חושך אוכם כתנות עור דיליה** ג"כ אוכם, וע"ל (לו ע"א קכו ע"ב) **ועל אלין קליפין אמרו דצריך הבדלה כו' ובשבת אתפשט כו' ובג"ד תקינו בהבדלה המבדיל בין קודש לחול ובין אור לחושך דלא יתחבר קליפין דחול לקליפין דקודש ולא יעביד תערובות כו',** דעיקר התערובות הוא בלבושין, כי הזכות ופגם הכל בהם, כמ"ש בפרשת בראשית (יט ע"ב)[176] ובתיקון י"ח (&) ולכן ההבדלה הוא בלבושין שלא יתערבו, וכמש"ש דמוחא לא מקבל טומאה הה"ד כה דברי כו', וע"ל (י ע"ב יב ע"א) **וידעו כי עירומים הם כו' מכתנות אור דאינון מאורי האש ובגין דבשבת אתחזייא לון בהדלקת שרגא דשבת בתרין פתילות דאש** (ר"ל שהן נגד זכור ושמור איש ואשה כנ"ל) **ובמ"ש יתעברון מינייהו תקינו למימר במ"ש הבדלה באש ובגין דבשבת וי"ט מתלבשין נשמתין בכתנות אור כו',** ע"ש, ובפרשת בראשית (יז ע"ב)[177] הבדלה במ"ש **בין אינון דשליטין ביומא דחול לשבת,** וע"ש (יד ע"ב)[178] **ובשעתא דמבדילים על כסא כל אינון חיילין כו'** ובפ' ויקהל (רז ע"ב)[179] **לבתר דנפיק שבתא בעי ב"נ לאפרשא בין קודש לחול אמאי דהא אתיהב רשו לממנן כו',** עש"ב. ואמר שם ובפרשת בראשית (יד ע"ב)[180] דענין הברכה מאורי האש שיאירו הממנן דחול משרגא, ור"ל שאף שבחול מתלבש האדם בכתנות עור ונפשט מכתנות אור, מ"מ יאיר ממאורי האש, ע"ש. וז"ש למעלה (י ע"א יב ע"א) **לאתדכאה במאי דחב,** וכן אמר שם בצפרנים ג"כ, להראות שהופשט מהם ג"כ שיאירו, וע"ש ובפ' ויקהל בארוכה (רח ע"א)[181] {קח ע"ג} שהצפרנים הם לבושי קדושה, אחורים דקדושה, והן לבושין כתנות אור עי' שם באורך: ***אוכמין כמה דאתמר בהון שחורה אני כו' -** כצ"ל, ערום מינייהו, ר"ל מהלבושין דלאדם, הוה ליה כתנות אור מעולה שבלבושין והוא לא הוה ליה לבוש כלל, והלבוש הוא הגוף דעתה הוא באדם כתנות עור, וקודם החטא הגוף היה מזהיר כתנות אור, כמו שהוא עתה בג"ע, והוא לא הוה ליה גוף כלל: **דלכל חיה כו'** - ר"ל, ז"ש ערום מכל חיות כו' וכמו שמפרש והולך **ובג"ד והנחש** כו': **בגין דהוה ע"ש -** כמ"ש (אבות פ"ה מ"ו) עשרה דברים נבראו בע"ש בין השמשות כו' וי"א כו' ואשתאר למעבד גוף וקדש היום, ועי' בפרשת בראשית (יד ע"ב)[182] **פקודא ארביסר כו' כיון דאתקדש יומא כו' לא יכיל עלמא למיקם קמייהו כו',** וז"ש **ואמאי לא ברא לון בגין כו' בגין דאשתייר ערום בגיניה כו' ואמר ודא איהו אשר ברא כו',** כמ"ש (בראשית ב ג) לעשות ולא עשה, ופי' דקרא, בו שבת כו' אשר ברא כו', כי ברגע בין השמשות נבראו, ושבת אשר ברא אותן לעשות עדיין, ושבת מזה, ועי' בפרשת תרומה (קנה ע"ב)[183] **מאי לעשות דאשתארו גופא דשידי דאתקדש יומא ולא אתעבידו ואשתארו כו':**

ולמה לא עשה אותם, משום שהיה לו לברא אדם בערב שבת, ובגללו לא ברא אותם. ובגלל זה נכנסה קנאה ללבו של הנחש עם אדם, משום שנשאר ערום בגללו ללא מלבושים. והוא גרם אחר כך, שהתפשט אדם מלבושיו, וירש אותם נמרוד ועשו, שעשו היה דמות הנחש, ולכן "והנחש היה ערום", ערום לרע, שגרם בערמומיתו@, לנקבה רעה סם המות, מיתה לאדם ולאשתו. וערמתו@ היתה שפתה את חוה, משום שדעתן של נשים קלה (שבת לג ע"ב). ומה אמר לה "ויאמר הנחש אל האשה אף כי אמר אלהי"ם לא תאכלו מכל עץ הגן", והקדוש ברוך הוא לא אמר אלא "מכל	ואמאי לא עביד לון בגין דהוה ליה למברי לאדם ערב שבת ובגיניה לא ברא לון ובגין דא עאל קנאה בלביה דחוויא עם אדם בגין דאשתאר ערום בגיניה בלא לבושין ואיהו גרם לבתר דאתפשט אדם מלבושוי וירית לון נמרוד ועשו דהוה עשו דיוקניה דחוויא ובגין דא (בראשית ג א) והנחש היה ערום ערום לביש דגרם בערמה דיליה נוקבא בישא סם המות מיתה לאדם ולאתתיה וערמה דיליה הוה דפתי לחוה בגין דדעתן של נשים קלה ומה אמר לה ויאמר (הנחש) אל האשה אף כי אמר אלהי"ם לא תאכלו מכל עץ הגן (שם)

– מאיר התיקון –

[175] עי' מלואים אות (מג).
[176] עי' מלואים אות (מד).
[177] עי' מלואים אות (מה).
[178] עי' מלואים אות (מו).
[179] עי' מלואים אות (מז).
[180] עי' מלואים אות (מח).
[181] עי' מלואים אות (מט).
[182] עי' מלואים אות (נ).
[183] עי' מלואים אות (נא).

Commented [YL22]: בדוק טוב טוב????

Commented [YL23]: בדוק טוב טוב

Commented [YL24]: תחתי ראשי תיבות

Commented [YL25]: תחתי ראשי תיבות

Commented [YL26]: תחתי ראשי תיבות

עץ הגן אכל תאכל", שהוא לא צוה אותו שלא לאכול אלא מעץ הדעת טוב ורע, שהוא ערבוביה של טוב ורע, אילן השקר אחד בפה ואחד בלב (ב"מ מט ע"א), לבו מלא שקר ופתה בפיו בדברי אמת.	וקודשא בריך הוא לא אמר אלא מכל עץ הגן אכל תאכל (שם ב טז) דאיהו לא מני ליה דלא למיכל אלא מעץ הדעת טוב ורע דאיהו ערבוביא דטוב ורע אילנא דשקרא חד בלב וחד בפה לביה מלי שקרא ופתי בפומיה במלין דקשוט:

ואיהו גרם לבתר כו' - ר"ל, הנחש גרם מיתה לאדם, דאתפשט מהגוף שהוא לבושוי. ואף הכתנות עור, כתנות ממש, דעביד ליה הקב"ה, ירית הנחש, דיהיב לנמרוד ועשו כמו שמפרש והולך, ועי' בפרשת תולדות (קמב ע"ב)[184]. ואמר **ובג"ד והנחש היה ערום**, ר"ל ערום מלבושין כנ"ל, ואח"כ מפרש ערום לשון ערמה, **ערום לביש**, ואמר **דגרים בערמה כו'**, דערמה היא נוק', דיודעת לפתות, כי נופת תטופנה כו' (משלי ה ג) ואחריתה כו' (שם ד)[185], ועי' בפרשת ויצא (קמח ע"א בס"ת)[186] בארוכה, ולכן לשון ערמה לשון נקבה: **דפתי לחוה כו' ומה א"ל כו'** - ר"ל, בב' דברים אלו היה ערמה, ולכן ביעקב נאמר (בראשית כז לו) ויעקבני זה פעמים כו', לנטלא דיליה, וע"ש (קמג ע"א)[187] **בג"כ אזדמן יעקב כו' דאיהו כגוונא דאדה"ר כו'** עש"ב: **חד בלב כו'** - דומיא דנחש וע"ל תיקון ס (&) בארוכה:

והנחש הרע כאן עבר על "לא תענה ברעך עד שקר", ועל "לא תרצח" ועל "לא תנאף" ועל "לא תגנב" ו"לא תשא את שם יהו"ה אלהי"ך לשוא". על "לא תענה ברעך" שהעיד שקר, שאמר ("אף כי אמר אלהי"ם לא תאכלו מכל עץ הגן". ועל "לא תגנב", שגנב דעת חוה, כדוגמא זה שאמר "אף כי אמר אלהי"ם וגו") :כי יודע אלהי"ם כי ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם והייתם כאלהי"ם יודעי טוב ורע", כדי שלא תהיו בדמותו. ועבר על "לא תנאף", שהטיל זוהמה בחוה. ועבר על "לא תרצח", שהרג את אדם ואת חוה, שכך דרכו של היצר הרע, מפתה בני אדם ואחר כך עולה ומלשין עליו, ונוטל רשות ויורד ונוטל הנשמה (ב"ב טז ע"א).	וחוויא בישא אעבר הכא על לא תענה ברעך עד שקר (שמות כ יג) ועל לא תרצח (שם) ועל לא תנאף (שם) ועל לא תגנוב (שם) ולא תשא את שם ה' אלהי"ך לשוא (שם ז) על לא תענה ברעך דסהיד שקרא דאמר (אף כי אמר אלהי"ם לא תאכלו מכל עץ הגן[188] ועל לא תגנוב דגנב דעת חוה כגוונא דא דאמר אף כי אמר אלהי"ם וגו') כי יודע אלהי"ם כי ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם והייתם כאלהי"ם יודעי טוב ורע (בראשית ג ה) בגין דלא תהוון בדיוקניה ועבר על לא תנאף דהטיל זוהמא בחוה ועבר על לא תרצח דקטיל לאדם ולחוה דהכי ארחא דיצרא בישא מפתי לבני נשא ולבתר סליק ואלשין ליה ונטיל רשו ונחית ונטיל נשמה:

אעבר הכא על כו' לא תשא כו' - שהזכיר שם אלהים לשקרא, וחסר כאן והן בפסוקים (בראשית ג א) היה ערום {קח ע"ד} כו'[189], דחמד לבושוי ונתכוין להרגו, וזהו מכל חית כו' (שם),

– מאיר התיקון –

[184] עי' מלואים אות (נב).

[185] ז"ל: כי נפת תטפנה שפתי זרה וחלק משמן חכה: ואחריתה מרה כלענה חדה כחרב פיות:

[186] עי' מלואים אות (נג).

[187] ז"ל: וכד עאל עשו עאל בהדיה גיהנם ועל דא (שם לג) ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאד דחשב דלא הוה עשו בההוא סטרא פתח ואמר (שם) ואברכהו גם ברוך יהיה בגין כך אזדמן יעקב בחכמתא ובעקימו דאייתי ברכאן עליה דיעקב דאיהו כגוונא דאדם הראשון ואתנטלו מההוא חויא דאיהו שפת שקר דכמה שקרא אמר וכמה מלי דשקרא עבד בגין לאטעאה ולאייתאה לווטין על עלמא בגין כך אתא יעקב בחכמה ואטעי לאבוי בגין לאייתאה ברכאן על עלמא ולנטלא מניה מה דמנע מעלמא ומדה לקבל מדה הוה

תרגום: וכשנכנס עשו, נכנס עמו גיהנם, ועל כן "ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאד", שחשב שעשו לא היה בצד ההוא. פתח ואמר, "ואברכהו גם ברוך יהיה". לכן הזדמן יעקב בחכמה ובעקמומיות שהביא ברכות על יעקב, שהוא כדוגמת אדם הראשון, ונלקחו מאותו הנחש, שהוא שפת שקר, שכמה שקר אמר, וכמה דברי שקר עשה, כדי להטעות ולהביא קללות על העולם. לכן בא יעקב בחכמה והטעה את אביו, כדי להביא ברכות על העולם וליטול ממנו מה שמנע מן העולם. ומדה כנגד מדה היתה.

[188] "אף כי אמר אלהי"ם לא תאכלו מכל עץ הגן" נמחק ברצינו, ובמקומו מיתת "בלא תגעו".

[189] ז"ל: והנחש היה ערום מכל חית השדה אשר עשה ה' אלהים ויאמר אל האשה אף כי אמר אלהים לא תאכלו מכל עץ הגן:

ימינים ושמאלים: ויאמר אל האשה, הטיל בה זוהמא, והוא לא תנאף: אף כי כו׳, לא תשא: לא תאכלו מכל כו׳, לא תגנוב: לא מות תמותון, לא תענה: והייתם כאלהים, תהוון כוותיה לא יהיה לך אלהים אחרים, דעבד אלהים אחרים, וכן לא תחמוד, דחמד לבושוי, והן ז׳ ל״ת דעשרת הדברות בז״ת, נגד ז׳ מצות שנצטוה, וע״ל (סח ע״א &): ***אף כי אמר אלהים וגו׳** - ל״ג כאן אלא צ״ל בלא תשא כנ״ל:

תקונא שתין

בראשית זו ברי״ת שנאמר בה ״עץ החיים״ והרי פרשוה. ובהפוך תְּבֵיָר, שגרם שבר לאדם הראשון, וזה עץ הדעת טוב ורע. טוב הוא אותו האילן שנאמר ״ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים״, ופריו רע כפי המראה שלה. כך היה (הוא) נראה לה מבחוץ, כמו שבפה מלים יפות מבחוץ ולב מלא בטנופים מבפנים, וזו לא היתה יודעת שסם המות היה בפנים הפרי, זהו שנאמר ״ותקח מפריו **ותאכל** ותתן גם לאישה וגו׳״, הרי פרי האילן ששם מו״ת (מבפנים גרם לה שאכלה).	**בראשית דא ברי״ת דאתמר ביה** (בראשית ג כד) עץ החיים **והא אוקמוה ובהפוכא** תבי״ר דגרים תבירו **לאדם הראשון ודא** עץ הדעת טוב ורע טוב **איהו** [צו ע״ב] **אילנא ההוא דכתיב** (שם ו) **ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים ואיבא דיליה רע כפום חיזו דיליה הכי הוה** (נ״א איהו) **אתחזיא לה מלבר כגוונא דפימא מלין שפירין מלבר ולבא מליא טנופין מלגאו ודא לא הות ידעא דסם המות הוה מלגאו דאיבא** ה״ד **ותקח מ״פריו ו״תאכל ותתן גם לאישה** וגו׳ **הרי איבא דאילנא** דתמן מו״ת (מלגאו גרים לה דאכלה):

בראשית דא ברית - ר״ל, שאותיותיו בו: **דאתמר כו׳** – עי׳ ברע״מ (ריש פרשת לך לך עו ע״ב) **תאנא כו׳**[190] ובריש פרשת שמות (ב ע״א) **כזוהר כו׳ זוהר איבא דאילנא יהיב חיין לכלא קיומיה כו׳**[191] ע״ש: **ודא ע״ה כו׳** - שהוא בהיפך שכתוב מות תמות, כמו תביר הפוך ברית, והוא כסופין דזנות, נופת תטופנה כו׳ ואחריתה כו׳ (משלי ה ג-ד)[192], שהוא איבא דילה, וז״ש **טוב איהו אילנא כו׳**, ר״ל האילן טוב למאכל, שהזנות עצמה טוב למראית עין, ואחריתה כו׳. ועוד שהעץ הוא היסוד הברית ומעשה, הוא עין כו׳, וכן הוא בברית הלשון[193], וז״ש **ואיבא כו׳ כפום חיזו כו׳**, כמ״ש (משלי ה ג) כי נופת תטופנה שפתי זרה וחלק משמן חכה כו׳, והוא היפך שמירת הברית, ולכן נקרא עץ הדעת לשון שכל כסופין דעלמא וביה טעיין וכשלין כו׳[194], ועי׳ בסוף פרשת

Commented [YL27]: יסוד?

– מאיר התיקון –

[190] עי׳ מלואים אות (נד).
[191] עי׳ מלואים אות (נה).
[192] ז״ל בשלימות: כי נפת תטפנה שפתי זרה וחלק משמן חכה. ואחריתה מרה כלענה חדה כחרב פיות.
[193] עי׳ ס״י (פ״ו מ״ז): כשבא אברהם אבינו ע״ה הביט וראה והבין וחקר וחקק וחצב ועלתה בידו הבריאה שנאמר ואת הנפש אשר עשו בחרן מיד נגלה עליו אדון הכל ית׳ שמו לעד והושיבו בחיקו ונשקו על ראשו וקראו אברהם אוהבי וכרת ברית לו ולזרעו עד עולם שנאמר והאמין בה׳ ויחשבה לו צדקה וכרת לו ברית בין עשר אצבעות ידיו והוא ברית הלשון ובין עשר אצבעות רגליו והוא ברית המילה וקשר עשרים ושתים אותיות התורה בלשונו וגילה לו את סודו משכן במים דלקן באש רעשן ברוח בערן בשבעה נהגן בשנים עשר מזלות.
[194] עי׳ זהר ח״ב רנח ע״ב: מה דלא איהו בההוא היכלא שתיתאה בסטרא אחרא דתמן כל ענוגין בישין וכל סטרין דתיאובתין דענוגא דהאי עלמא (וכי) [וכדו] האי עלמא אתנהיג בהו (ו)בני נשא כשלי בהו [ובגין דבני נשא טעיין בהו כשלין בהו מההוא] (להוא) עלמא דחמא[ן] כמה ענוגין (דגופא) ותיאובתין דגופא אתהני ואתעניג מנייהו וטעיין אבתרייהו הדא הוא דכתיב (בראשית ג ו) ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וגו׳ דהא כל תיאובתין וכל ענוגין דעלמא ביה תליין:
תרגום: מה שאינו באותו ההיכל הששי, בצד האחר, ששם כל הענוגים הרעים וכל הצדדים של העונג של העולם הזה, וכשהעולם הזה מנהיג אותם, אנשים (נכשלים בהם ומשום שבני אדם טועים בהם,) נכשלים בהם מאותו העולם, שרואים כמה ענוגים ותשוקות שהגוף נהנה ומתענג

פקודי (רסו ע"ב)[195] בהיכל ו' דס"א בארוכה, ורצונו לבאר אלהים דדברי חוה ונחש שביאר בסוף תיקון הקודם, וכאן רמיז בבראשית ברית, ליזהר ממנו והיפוכא, הכל בברית כנ"ל. וג' אלהים אמרה הנחש נגד ג' הידועים שהן דינים[196]: **כגוונא דפומא כו'** - כמו שהנחש וכל דאתיין מסט', כן הוא עץ הדעת עצמו: **הה"ד ותקח כו'** - מביא ראיה שאיבא גרם מות, שהרי אכלה מפריו, אבל "כי טוב" לא כתיב אלא בעץ, ועי' בפרשת בראשית (סב ע"ב יב ע"ב)[197] **וכד האי אור כו' אר"א כו'**:

ויש קליפות של הפרי שהן תהו ובהו וחשך ותהום, שהקליפות הללו הן רע. המח מבפנים טוב, עץ החיים, קליפותיו יפות והמח שלו יפה. וזהו "ענפו נאה ופריו רב". ויש אילן שכולו רע, המח והקליפה, כולם מרים והמים שלהם מרים, זהו שנאמר "ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם וגו' ויורהו יהו"ה עץ וגו"', ובו וימתקו המים. עץ מתוק, שממנו יוצאים ענפים ושרשים, שנאמר בהם "ומתוקים מדבש ונפת צופים".	ואית קליפין דאיבא דאינון תהו ובהו וחשך ותהום דקליפין אלין אינון רע מוחא מלגאו טוב אילנא דחיי קליפין דיליה שפירין ומוחא דיליה שפיר ודא איהו (דניאל ד יח) עפייה שפיר ואנביה שגיא ואית אילנא דכוליה ביש מוחא וקליפה כלהו מרירן ומיין דילהון מרירן הה"ד (שמות טו כג–כה) ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם וגו' וירהו ה' עץ וגו' וביה וימתקו המים עץ מתוק דמניה נפקין ענפין ושרשין דאתמר בהון (תהלים יט יא) ומתוקים מדבש ונפת צופים:

ואית קליפין דאיבא כו' - שהן קליפין דאגוזא וגנת אגוז מבפנים לראות באבי הנחל כו' (שיה"ש ו יא):

ולכן יש עץ שענפיו מתוקים ועץ שענפיו מרים, ויש מים מתוקים ומים מרים, שזה לעומת זה עשה הקדוש ברוך הוא. ויש שהוא חציו מתוק וחציו מר, וזה עץ הדעת טוב ורע, כמו שהכסף המעורב בעופרת. ויש עץ שקליפותיו רעים מבחוץ והמח מתוק מבפנים, כך תמצא אדם רע בדברי פיו (ובפיו מוציא רע מבחוץ) וטוב בלבו מבפנים. ויש מפיו טוב ולבו רע, זהו עץ הדעת טוב ורע, כאן מקנן נחש רמאי.	ובגין דא אית עץ דענפין דיליה מתיקן ועץ דענפין דיליה מרירן ואית מין מתיקן ומין מרירן דדא לקבל דא עבד קודשא בריך הוא ואית דאיהו פלגו דיליה מתיקא ופלגו דיליה מרירא ודא עץ הדעת טוב ורע כגוונא דכספא מעורב בעופרת ואית אילנא דקליפין דיליה בישין מלבר ומוחא מתיקא מלגאו הכי תשכח בר נש ביש במילי פומוי (נ"א ובפומוי מפיק ביש מלבר) וטב בלביה מלגאו ואית מפימוי טב ולביה ביש האי איהו עץ הדעת טוב ורע הכא מקנן נחש רמאי:

ואית דפלגו כו' ודא כו' - והוא צלמא דנבודנצר כמש"ל (ק ע"א קיב ע"ב) **א"ל בני ממראה** {קט ע"א} כו':

כך הוא אדם שתמצא אותו גופו יפה וסימניו כולם יפים (במדה) ונשמתו נפש רשע מבפנים. ותמצא אדם גופו רע בכל סימניו ונשמתו מבפנים יפה, זהו צדיק ורע לו (ברכות ז ע"א). אבל מי שהוא טוב מבחוץ ורע מבפנים הוא רשע וטוב לו, כדי שלא יהיה לו חלק בעולם הבא.	הכי איהו בר נש דתשכח ליה גופיה שפיר וסימנין דיליה כלהו שפירן (במדה) ונשמתיה נפש חייבא מלגאו ותשכח בר נש גופיה ביש בכל סימנין דיליה ונשמתיה מלגאו שפירא דא איהו צדיק ורע לו אבל מאן דאיהו טב מלבר ורע מלגאו

– מאיר התיקון –

מהם, וטועים אחריהם. זהו שנאמר "ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וגו"', שהרי כל התשוקות וכל הענוגים של העולם תלויים בו.

[195] עי' מלואים אות (נו).

[196] עי' שעה"ק (עד ע"א): והנה כשיורדים ג' אלהים, בג' מוחין שבראש ז"א ממש, בסוד הקטנות, עד היסוד דז"א כנזכר, מתחברים שם, עם כללות הה' גבורות דגדלות, שיורדים עד היסוד כנודע, שהם מנצפ"ך, ועם ג' דינים אלו, שהם אלהים דקטנות, הרי הם ח' גבורות ונחלקות לב' בחי', ה', ג'. וזהו סוד ביום הגמל את יצחק, ודרשו רז"ל ה"ג מ"ל. רמזו אל הח' גבורות של ב' בחי' הנז', והם אותיות ה"ג, העומדות ביסוד הנק' מ"ל. ונודע כי יצחק הוא שרש הגבורות, וזהו אומרו, את יצחק, שהוא שרש הגבורות.

[197] עי' מלואים אות (נז).

טוב מבחוץ ומבפנים צדיק וטוב לו, רע מבחוץ ומבפנים רשע ורע לו, והרי פרשוה.	**איהו רשע וטוב לו בגין דלא יהא ליה חולקא בעלמא דאתי טוב מלבר ומלגאו צדיק וטוב לו ביש מלגאו ומלבר רשע ורע לו והא אוקמוהו:**

דא איהו צדיק ורע לו אבל כו׳ - שיש לו נפש רעה, שהוא שתופא דגופא[198], וכן כל מדותיו רעות. אבל רוחא שלו טובה והוא מכריח הנפש לדרכו, כמ״ש (בראשית א כח) וכבשוה, האיש דרכו לכבוש, וזהו צדיק ורע לו, שקשה לו מאד לכבוש ויצרו גדול מאד, לפי נפשו, והוא ידוע במדותיו ומעשיו, שמדותיו לפי הגוף והנפש, ומעשיו לפי הרוח, וכן סימניו בשרטוטיו, וכל זר״ה פס״ץ[199] הוא לפי מדותיו בנפש. וז״ש **אבל כו׳ בגין דלא כו׳,** שהיה קל מאד לעשות טוב ולא רצה, ועל כה״ג אמרו (סוכה נב ע״א)[200] לע״ל כו׳ צדיקים נדמה להם כהר כו׳ ואלו כו׳ וכן הטובה והרעה בעוה״ז, הכל ע״פ הרוב, לפי המדות לבד. אם נתחייב בגלגולא כמש״ל בתיקון ס״ט (&) וכמ״ש בספ״ק דקדושין (מ ע״א)[201] אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו, וכי יש צדיק שאינו טוב. אלא טוב לשמים ולבריות כו׳ כיוצא בו אמרו לרשע רע כו׳, והכל א׳. וז״ש בפ״א דברכות (ז ע״א) צדיק וטוב לו צדיק גמור כו׳[202] ור״ל צדיק גמור, כנ״ל גמור בנפש ורוח, וכן בכולם. וז״ש **דפלגי׳ כו׳,** משום מזלא בגלגולא כמש״ל תיקון ס״ט. אבל בלא״ה הוא כנ״ל, וז״ש **טוב מלבר ומלגאו כו׳,** וע״ז אמר שלמה, אשת חיל עטרת בעלה (משלי יב ד) ושלל כו׳ (שם לא יא), וכן כל המזמור, וכן בריש משלי, מהאשה זונה, הכל על הנפש, והורה שלא לילך אחריה, והכל כנ״ל: **והא אוקמוה** - ר״ל, כנ״ל צדיק גמור כו׳, כנ״ל:

טוב מבפנים ולבושו רע, זהו ״עני ורוכב על חמור״. רע מבפנים ולבושו יפה מבחוץ, על זה נאמר ״ראיתי עבדים על סוסים״, והכל נודע במעשי האדם מי שהוא מבחוץ. ולא לחנם בארו הראשונים (אבות פ״א מי״ז) לא המדרש עיקר אלא המעשה הוא העיקר. שהשוטים מסתכלים בגוף שהוא הלבוש, זהו שנאמר ״עור ובשר תלבישני״, והצדיקים במעשים טובים.	**טב מלגאו ולבושא דיליה ביש דא איהו** (זכריה ט ט) **עני ורוכב על חמור רע מלגאו ולבושא דיליה שפיר מלבר על האי אתמר** (קהלת י ז) **ראיתי עבדים על סוסים וכלא אשתמודע בעובדוי דבר נש מאן דאיהו מלגאו ולאו למגנא אוקמוה קדמאין לא המדרש הוא העקר אלא המעשה הוא העיקר דשטיין מסתכלין בגופא דאיהו לבושא הה״ד (איוב י יא) עור ובשר תלבישני וצדיקיא בעובדין טבין:**

– מאיר התיקון –

[198] עי׳ לעיל יג ע״ב, ועי׳ דברי רבינו קג סע״א: נפשא הוא שתופא דגופא, ומצדה כל עניני הגוף, אבל עניני הרוח הוא בעוה״ב ולא בא אלא לתקן הנפש, ע״כ. ועי׳ דבריו קט ע״א: נפש רעה שהוא שתופא דגופא וכן כל מדותיו רעות אבל רוחא שלו טובה והוא מכריח הנפש לדרכו. פשטות הדברים הוא כי האותיות הם הנפש המשתתף עם הגוף, והוא רק הנפש החיוני וכו׳, כי היא משתתף עם הגוף ומתערב עמו מתחילת מציאותו, ונעשים שניהם לאחד וכנז׳ (ביאורים ח״א ס ע״ג).

[199] עי׳ זהר ח״ב עא ע״א וע״ז ע״א, הוב״ד במלואים אות (נח).

[200] ז״ל: לעתיד לבא מביאו הקדוש ברוך הוא ליצר הרע ושוחטו בפני הצדיקים ובפני הרשעים. צדיקים נדמה להם כהר גבוה, ורשעים נדמה להם כחוט השערה.

[201] ז״ל: אמר רבא, רב אידי אסברא לי: אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו, וכי יש צדיק טוב, ויש צדיק שאינו טוב. אלא, טוב לשמים ולבריות, זהו צדיק טוב, טוב לשמים ורע לבריות, זהו צדיק שאינו טוב. כיוצא בדבר אתה אומר: אוי לרשע רע כי גמול ידיו יעשה לו, וכי יש רשע רע, ויש שאינו רע. אלא, רע לשמים ורע לבריות, הוא רשע רע, רע לשמים ואינו רע לבריות, זהו רשע שאינו רע.

[202] ז״ל: בקש להודיעו דרכיו של הקדוש ברוך הוא ונתן לו, שנאמר: הודיעני נא את דרכיך; אמר לפניו: רבונו של עולם. מפני מה יש צדיק וטוב לו ויש צדיק ורע לו, יש רשע וטוב לו ויש רשע ורע לו. אמר לו: משה, צדיק וטוב לו, צדיק בן צדיק, צדיק ורע לו, צדיק בן רשע, רשע וטוב לו, רשע בן צדיק, רשע ורע לו, רשע בן רשע. אמר מר: צדיק וטוב לו, צדיק בן צדיק, צדיק ורע לו, צדיק בן רשע. איני. והא כתיב: פקד עון אבות על בנים, וכתיב: ובנים לא יומתו על אבות ורמינן קראי אהדדי ומשנינן: לא קשיא, הא, כשאוחזין מעשה אבותיהם בידיהם, הא, כשאין אוחזין מעשה אבותיהם בידיהם. אלא, הכי קאמר ליה: צדיק וטוב לו, צדיק גמור, צדיק ורע לו, צדיק שאינו גמור, רשע וטוב לו, רשע שאינו גמור, רשע ורע לו, רשע גמור.

עני ורוכב על החמור - עני על הרוח, ענוותן, כתרגומו. וגם בפשוטו, שהוא צדיק ורע לו, וגופא דיליה חמור, בשר חמורים בשרם (יחזקאל כג כ), ולזה אמרו (ב"מ פד ע"א) **אברי' דר"י כו'**[203] כמ"ש המפרש (וכן נפשא ועמש"ל בתיקון כ"ג (&)): ועי' בפרשת בא (מא ע"ב)[204] **קדש לי כל בכור כו'**, ושם (מג ע"א)[205] **וכל פטר כו' בגין דאינון דיוקנא כו'**, ונאמר במשיח עני ורוכב כו' דהוא דוד בעצמו. ואמרו בירושלמי (ברכות פ"ט ה"ה) אברהם היה יצרו רך כו' והוא ראש לכל צדיק וטוב ודוד כו' עד שהרגו[206]: **ולאו למגנא אוקמוה כו'** - דמדרש הוא אילנא ומעשה הוא הפרי, והכל אחר הפרי, דהוא דוגמת הלבושא ומלגאו כנ"ל. וע"ל סוף תיקון נ"ב (צט ע"ב) **ואע"ג דמתרבי אילנא כו' ובג"ד אמרו מ"מ דלית {קט ע"ב} מדרשא כו'**:

ועוד "ויורהו יהו"ה עץ", זה המטה של משה, שהיה מתהפך ממטה לנחש ומנחש למטה, כמו "להט החרב המתהפכת", וזה מטטרו"ן, שבו היה משתמש משה רבנו, כדוגמת העמוד האמצעי, שהוא משתמש בו, והיה מנהיג בו את התחתונים, כמו כן משה, שהיה כמוהו, היה משתמש במטה. ולמה נקרא מטטרו"ן מטה, שלפעמים מטה כלפי זכות לצדיקים, ולפעמים מטה חובה לרשעים. ולכן התהפך ממטה לנחש לרשעים, להלקותם בו, ומנחש למטה לצדיקים, לתת להם בו שכר.	ועוד (שמות טו כה) ויורהו ה' עץ דא מטה דמשה דהוה מתהפך ממטה לנחש ומנחש למטה כגון (בראשית ג כד) להט החרב המתהפכת ודא מטטרו"ן דביה הוה משתמש משה רבינו כגוונא דעמודא דאמצעיתא דהוא משתמש ביה והוה מנהיג תתאין ביה אוף הכי משה דהוה כגוונא דיליה הוה משתמש במטה ואמאי אתקרי מטטרו"ן מטה דלזמנין מטה כלפי זכו לצדיקיא ולזמנין מטה כלפי חובא לרשיעיא ובגין דא אתהפך ממטה לנחש לרשיעיא לאלקאה לון ביה ומנחש למטה לצדיקיא למיהב לון ביה אגרא:

ועוד ויורהו כו' - דלמעלה אוקים לי' בעץ החיים, עץ מתוק וענפין מתוקין ומתוקים מדבש, שלכן נאמר (שמות טו כה) שם שם לו חק ומשפט כו', שנאמר (תהלים יט י) משפטי ה' אמת צדקו יחדו הנחמדים כו', וע"ל (כד ע"ב מו ע"ב)[207] הה"ד ויורהו כו' ודא עץ החיים כו', ועי' בפרשת בשלח (ס ע"ב)[208]. אבל כאן פי' על מט"ט[209] דהוא מתהפך מנחש למטה, לכן בו אתהפכו מרירין

– מאיר התיקון –

[203] ז"ל: אמר רבי יוחנן: איבריה דרבי ישמעאל [ברבי יוסי] כחמת בת תשע קבין. אמר רב פפא: איבריה דרבי יוחנן כחמת בת חמשת קבין, ואמרי לה בת שלשת קבין. דרב פפא גופיה כי דקורי דהרפנאי.

[204] עי' מלואים אות (נט).

[205] עי' מלואים אות (ס).

[206] ז"ל: אין לך חביב מכולם אלא פרוש אהבה כאברהם. אברהם אבינו עשה יצר הרע טוב דכתיב ומצאת את לבבו נאמן לפניך. אמר רבי אחא והפסיד אלא וכרות עמו הברית והחסד וגומר. אבל דוד לא היה יכול לעמוד בו והרגו בלבבו. מאי טעמא ולבי חלל בקרבי.

ועי' שער הקדושה (&): וע"כ צריך אדם לשבר תאותו ולהכניע את יצרו בדחיית השמאל כדי שלא יבא לידי איסור ויגיע לידי עונש. וראינו לרבותינו ז"ל שהיו חסידים גמורים והיו גודרים את עצמם בכמה גדרים. והיה מהן מי שלא היה רוצה ליהנות במלבושים נאים כגון ר"י בר אלעאי (נדרים מט ב, נ א), והיה מהם מי שפירש מאשתו אחר שקיים מצות פרייה ורבייה (קידושין פא ב), וכל אחד ואחד היה גודר את עצמו לפי מה שהיה מכיר את טבעו ורואה במה תקנתו. וכן אמרו בהגדה (ירושלמי ברכות פ"ט ה"ה, סוטה פ"ה ה"ה) על ענין היצר, אברהם השלים עמו ועליו נאמר ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו דוד עשה עמו מלחמה וראה שלא היה יכול לעמוד בו עמד עליו והרגו שנאמר (תהלים קט, כב) ולבי חלל בקרבי. פי' אברהם השלים עמו, היה יצרו רך וטבעו נח וערב שלא היה צריך לעשות עמו מלחמה כמו שאמרו בנדרים (לב ב) בתחלה אברם שלא היה מולך אלא על רמ"ג איברים ולבסוף אברהם שהמליכו על רמ"ח איברים שהוסיפו לו ממשלה על שתי אזנים ועל שתי עינים ועל הגויה. אבל דוד היה יצרו חזק וקשה והיה צריך לעשות עמו מלחמה בכל יום וכיון שראה שלא היה יכול לעמוד בו עמד עליו והרגו.

[207] נד ע"א (מו ע"ב) (לש"ו).

[208] עי' מלואים אות (ס).

[209] וכן המטה הנה ישנם ב' מיני מטות, מטה דעץ החיים ומטה דעץ הדעת, וכמ"ש בפ' משפטים (קטו ע"א) וע' תיקונים (תי' ס דף קט ע"א ובתיקון כא מדף מג עד דף מו) בהגר"א שם ע"ש כל הענין. וב' המטות, שניהם הם על יסוד דז"א, וכשהוא בגדלות אז הוא בסוד לויתן נחש בריח, שמשמש באור הדעת עלאה המבריח מן הקצה אל הקצה[209], אבל כשהוא בקטנות אז הוא משתמש ע"י מט"ט וכמ"ש בתיקון ס' שם, והוא מתהפך ממטה לנחש, שהוא מזכו לחובא, ומנחש למטה, מחובא לזכות, כי הוא (בראשית ג כד) להט החרב המתהפכת, וע"ש עוד בתי' ס"ח (קיד ע"א).

Commented [YL30]: תרגום בזכריה מתרגם עני כענוותן, איך אפשר לכתבו את זה??

Commented [YL31]: ???

למתיקין, ולכן שם שם לו כו' ושם נסהו, ויאמר אם שמוע תשמע כו', דהאי עץ הוא לפי מעשה בני אדם וביה אמר בר"פ בראשית (ד ע"א) דצריך להפך מרירו למתיקו[210]: **כגון להט כו' - ע"ל** תיקון ס"ח (&) וע"ל סוף תיקון זה **כד אתהפך מנחש כו',** דסט' דנפשא מיניה הדרא גופא, וכמ"ש למטה **דהכי האי מלאכא כו',** ועמש"ל ריש תיקון נ"ח (&), והוא מתהפך, לפי שהנשמה והרוח מהפכין את הנפש והגוף, כן ה' ית' מהפך ליה, שהוא הנהגת עוה"ז, שר העולם, ולכן צדיק ורע כו' כנ"ל, וז"ש **וצדיק בהאי אתר אתמר כו',** כשם שמושל בנפשו:

שכך הוא המלאך הזה להקדוש ברוך הוא, כדוגמא שהנשמה שרוכבת על הגוף וצדיק, במקום הזה נאמר בו "צדיק מושל יראת אלהי"ם", משום שהוא מהפך דין לרחמים. ובמקום הזה צריך שנוי מעשה, כדי שיתהפך מדין לרחמים, ושנוי השם ושנוי מקום, והקדוש ברוך הוא, שהוא מבפנים, נאמר בו "אני יהו"ה לא שניתי" שהוא רחום וחנון, אין בו דין כלל ולא שנויים.	דהכי איהו האי מלאכא לקודשא בריך הוא כגוונא דנשמתא דרכיב על גופא וצדיק בהאי אתר אתמר ביה (שמואל ב' כג ג) צדיק מושל יראת אלהי"ם בגין דאיהו מהפך דינא לרחמי ובהאי אתר צריך שנוי מעשה בגין דיתהפך מדינא לרחמי ושנוי השם ושנוי מקום וקודשא בריך הוא דאיהו מלגאו אתמר ביה (מלאכי ג ו) אני ה' לא שניתי דאיהו רחום וחנון לית ביה דינא כלל ולא שנויין:

Commented [YL32]: יסוק

שינוי כו' ושינוי כו' - כנ"ל ריש תיקון נ"ח (&) בג' עלמין דיליה, והוא גופא דבת מלך נשמתא כמש"ש:

וכשאדם שולט על יצרו, נהפך הנחש למטה, ואם יצרו שולט עליו, נהפך ממטה לנחש, ומיד "וינס משה מפניו". מה זה "וינס". אלא כאן רומז שנוי מקום, שברח ממקומו ומלפניו. וזהו סוד "ותפקחנה עיני שניהם", ובמה נפקחו, לדעת טוב ורע, שהוא המטה הכלול משניהם, כשהתהפך מנחש למטה נאמר בו צדיק וטוב לו (ברכות ז ע"א), וכשהתהפך ממטה לנחש נאמר בו רשע וטוב לו.	וכד בר נש שליט על יצריה נהפך נחש [צו ע"א] למטה ואם יצריה שליט עליה נהפך ממטה לנחש ומיד וינס משה מפניו (שמות ד ג) מאי וינס אלא הכא רמיז שנוי מקום דברח מאתריה ומקמיה ודא איהו רזא (בראשית ג ז) ותפקחנה עיני שניהם ובמאי אתפקחו למנדע טוב ורע דאיהו מטה כליל מתרוייהו כד אתהפך מנחש למטה אתמר ביה צדיק וטוב לו וכד אתהפך ממטה לנחש אתמר ביה רשע וטוב לו:

מיד וינס כו' שינוי מקום כו' - ר"ל, לאתבא בגלגולא, כשרואין שהגוף נתהפך לנחש, ועפר אחר יקח כו' (ויקרא יד מב)[211], לאתבא לי' בגופא ונפשא, עד דאתרמי לי' בת מזלי', וע"ל (קג ע"א קטו ע"ב) **ואיהי שעתא דקיימא כו',** דנפשא שתופא דגופא לא מתגלגלא, **והארץ לעולם כו': דאיהו מטה כו' -** דהוא מ"ט פנים טהור ומ"ט כו', וה' דאתפשט בהו[212], ועי' בפרשת משפטים (קטו ע"א)[213] **לא הוית אלא כו' בגין דמטה דאתמסר כו':**

תקונא חד ושתין

"בראשית", זו מחשבה. "אלהי"ם", זו האם העליונה. מעשה של שניהם יראה ואהבה. "את	בראשית דא מחשבה אלהי"ם דא אימא עלאה עובדא דתרוייהו דחילו ורחימו[214] את

– מאיר התיקון –

וכשהזו"ן הם שניהם בקטנות, הוא סוד (משלי ל יט) דרך נחש עלי צור, ושימושו הוא אז ע"י ב' הנשיכין כנ"ל, וזהו הנס הגדול שנעשה על הצור בחורב, כי הגם שהזו"ן היו אז שניהם בקטנות, וכמו שאמרנו לעיל שאחר יום ז' של פסח נסתלקו האורות וחזרו לקטנותן עד מתן תורה (דע"ה ח"ב קכח ע"א).

[210] עי' מלואים אות (סא).
[211] עי' $ שצרעת בתים היא היפוך אור לעור@?
[212] עי' מלואים אות (סב).
[213] עי' מלואים אות (סג).
[214] עי' לעיל הערה 95.

השמים" זה הקול, "ואת הארץ" זה הדבור. ובכל חטאו אדם וחוה, הפרידו בין האב והאם, שהן מחשבה ומעשה, ובין הקול והדבור שהם הבן והבת. ולכן "וישמעו את קול יהו"ה אלהי"ם מתהלך בגן לרוח היום", "את קול" זה העמוד האמצעי והשכינה עמו. יהו"ה אלהי"ם, האב והאם, והם ארבע אותיות יהו"ה, י' אב, ה' אם, ו' בן, ה' בת, שהם מחשבה ומעשה קול ודבור. (וסוד הדבר מחשבה מצטרפת למעשה, וזה הסוד של הוד, שהיא י"ה (נ"א י'), וקול ודבור שהוא שמים וארץ וכל צבאם.) הקול שהיה הולך בגן, זה העמוד האמצעי. שמע קולו שהיה הולך בגן בענפי העץ, מאותו עץ שחטא בו אדם הראשון, שהיה אומר האילן לסמא"ל הרשע הנחש הקדמוני, "רשע אל תגע בי". ובאיזה מקום היה הולך הקול, בגן שהוא אדנ"י, דינ"א, לצד השמאל, שנאמר בו "ויהי היום ויבאו בני האלהי"ם להתיצב על יהו"ה". וזהו "לרוח היום". ומה היו אומרים בני האלהי"ם, אלא באו להתיצב על מאמר יהו"ה, שכשאמר הקדוש ברוך הוא "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו" אמרו הם "מה אדם ותדעהו", (אמרו הם "מה אנוש כי תזכרנו וגו").	**השמים דא קלא ואת הארץ דא דבורא ובכלא האבו אדם וחוה אפרישו בין אבא ואימא דאינון מחשבה ועובדא ובין קול ודבור דאינון ברא וברתא ובגין דא וישמעו את קול ה' אלהי"ם מתהלך בגן לרוח היום** (&) **א"ת קו"ל דא עמודא דאמצעיתא ושכינתא עמיה ה' אלהי"ם אבא ואימא ואינון ארבע אתוון יהו"ה י' אבא ה' אימא ו' ברא ה' ברתא דאינון מחשבה ומעשה קלא ודבורא** (ורזא דמלה מחשבה מצטרפא למעשה ודא רזא הוד דהיא י"ה (נ"א י') וקלא ודבור דאיהו שמים וארץ וכל צבאם) קול דהוה אזיל בגן דא עמודא דאמצעיתא שמע קליה דהוה אזיל בגנתא בענפי אילנא מההוא אילנא דחאב ביה אדם קדמאה דהוה אמר אילנא לסמא"ל חייבא נחש הקדמוני רשע אל תגע בי[215] ובאן אתר הוה אזיל קלא בגנתא דאיהי אדנ"י דינ"א לסטרא דשמאלא דאתמר ביה (איוב א ו) {קט ע"ב} ויהי היום ויבאו בני האלהי"ם להתיצב על ה' ודא איהו לרוח היום ומה הוו אמרין בני האלהי"ם אלא אתו להתיצב על מימרא דה' דכד אמר קודשא בריך הוא נעשה אדם בצלמנו כדמותינו (&) אמרו אינון מה אדם ותדעהו (&) (ס"א אמרו אינון מה אנוש כי תזכרנו וגו' (&)):

תיקון ס"א

בראשית כו' - לרמוז כאן פ' וישמעו, כמו שמפרש והולך. **ואמר דא מחשבה** - כמ"ש (תהלים קיא י) ראשית חכמה כו': **עובדא** - ע"ל (לט ע"א &): **מההוא אילנא דחב כו'** - ר"ל, שהלך ויצא מאילנא ההוא, בשביל נגיעת הנחש שמטמא בנגיעתן, כמו במת וכיוצא, והקדושה בורחת וז"ש **דהוה אמר אילנא כו'**: **בגנתא דאיהו אדנ"י** - דגן הוא פני אדנ"י, כי אדני הוא היכ"ל וג"ן הוא לפני היכל, כמ"ש בפ' בלק (קצו ע"ב) דיש שזוכים אל {קט ע"ג} הבתים הפנימים[216], וז"ש אל גינת ביתן המלך (&) כמש"ש. ויש עוד פ"ז הוא יותר פנים והכל חושבן הר, מי יעלה בהר ה' כו' (&): **לסט' כו' ודא איהו לרוח היום** - ר"ל, לרוחו של היום דהוא ראש השנה דינא, וכמ"ש (&) ויהי היום:

Commented [YL33]: בדוק אם אני צודק

Commented [YL34]: כון??

ועוד "וישמעו את קול יהו"ה אלהי"ם", אותו הקול היה בגן, שהיא השכינה, ששם עץ החיים נטוע, חוה גרמה שנעקר האילן מן הגן, ואדם גרם במחשבתו שהסתלקה נביעת האילן שהיתה יורדת לגן ונשארה יבשה יהו"ה זה האילן, ה"ה ענפיו ושרשיו.	ועוד וישמעו את קול ה' אלהי"ם ההוא קלא הוה בגנתא דאיהי שכינתא דתמן עץ החיים נטוע חוה גרמת דאתעקר אילנא מגנתא ואדם גרים במחשבתא דיליה דאסתליק נביעו דאילנא דהוה נחית לגנתא ואשתארת יבשה יהו"ה דא אילנא ה"ה ענפוי ושרשוי ו' גופא דאילנא י' איבא דיליה נביעו דיליה נקודה דיליה כנוונא דא יְהוָֹה דאיהו[217] אחד ושמו אחד (זכריה יד ט) ומנלן דאתקרי נביעו אחד כמה דאתמר יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה

– מאיר התיקון –

[215] עי' אבות דרבי נתן (פ"א מ"?): באותה שעה היה נחש הרשע נטל עצה בלבו אמר הואיל ואיני יכול להכשיל את האדם אלך ואכשיל את חוה. הלך וישב אצלה והרבה שיחה עמה אמר לה אם לנגיעה את אומרת צוה עלינו הקב"ה הריני נוגע בו ואיני מת אף את אם תגעי בו אי את מתה. מה עשה הנחש הרשע באותה שעה עמד ונגע באילן בידיו וברגליו והרתיעו עד שנשרו פירותיו לארץ (ויש אומרים לא נגע בו כל עיקר אלא) כיון שראהו אותו אילן היה צווח עליו ואמר לו רשע רשע אל תגע בי שנאמר (תהלים לו) אל תבואני רגל גאוה ויד רשעים אל תנדני:

[216] עי' מלואים אות (סד).

[217] "יהו"ה לאיהו" נמחק בכתיבו, ובמקומו ליתא "ה'".

ו' גוף האילן, י' פריו, מעיין שלו, והנקודה שלו. כדוגמא זה יְהוָה, שהוא אחד ושמו אחד. ומנין לנו שנקראת הנביעה אחת, כמו שנאמר "יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה", אדנ"י.	(בראשית א ט) אדנ"י:

ועוד וישמעו כו' - ר"ל, כמ"ש במ"ר (ב"ר פי"ט סי' ז)[218] מתהלך מקפץ ועולה, הסתלקות מהגן, וכמו שמפרש והולך: **דחוה גרמת כו'** - ר"ל, בעובדא, דהיא דרגא דעובדא בינה כנ"ל. ואדם דרגא דמחשבה, ושניהם פגמו בדרגא דלהון. ואילנא עץ החיים, נגד עובדא שאכלה מעץ הדעת, גרם לעץ החיים, דהוא הפוכא דיליה כמש"ל ריש תיקון ס' (&), ובמחשבה גרם לנביעו דהוא מחשבה כמש"ל (יג ע"א &) וש"מ הרבה, ומפרש והולך **יהו"ה דא כו'**, והן ג' דרגין גנתא אדנ"י, ואילנא עה"ח, הוי"ה ונביעו מכתר, דהוא בג"ר, אבל עיקרו בכתר, שמא מפרש[219] דאשקי לאילנא (יט ע"א): ***נביעו דיליה כגוונא דא ה' אחד ושמו אחד** - ר"ל, דנביעו הוא המייחד ה' ושמו אדנ"י, כמו בדו"נ שיחודם ע"י מ"ד ומ"נ, והוא נביעו, והוא ב"פ אחד חושבן הוי"ה. ואחד הוא י"ג מכילין דרחמי דבכתר, דמשם הוא כל הנביעו[220], דבהון כל משח רבות[221], ובהן ב' מזלות דכלילן הכל, והן משפיעין לזו"נ כידוע (&): **ומנ"ל דאתקרי כו'** - ע"ל תיקון מ"ג (&) **פקודא דיחודא דאיהו יקוו כו' שמע ישראל כו'** עש"ב דכל יחודא תליא בזה השם, ושורש זה השם הוא י"א י"א[222] אחד, ואמרו ותראה היבשה, עי' בפרשת בראשית (יב ע"א) **פקודא תליתאי כו' ועם כ"ד כו'**[223]:

ולכן "ויתחבא אדם ואשתו מפני יהו"ה אלהי"ם", וכי יכול אדם להתכסות ממנו, והרי כתוב "אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם יהו"ה". אלא "כסו פניו חרולים", התכסו פניו מבושת, שנפקחו עיניהם וראו מה שעשו למעלה, שגרמו לעקור את האילן ממקומו, והמעיין לסלק משם, וזהו "ויתחבא האדם וגו"", שם התכסו פניו מבושת, ששם חטאו במה שהיה בתוך עץ הגן, שם התכסו פניו. יש מי שאומר "בתוך עץ" זה צדיק, ובמקום זה "ויסתר משה פניו", שנזכר מה שארע לו. בראשונה הזכיר חטאו והתכסה מבושת, ולכן זכה "ותמונת יהו"ה יביט". וזה י', שהוא החכמה התחתונה, והוא פרי האילן שהיה בראש צדיק, ו', גוף הברית. ה"ה זה מקום הערלה ופריעה. ארבע אותיות היו על צדיק, שהוא עץ פרי, הוא גרם שהסתלקו ממנו, והוא נעקר מן הגן. כך עקר הקדוש ברוך הוא את האדם מגופו, וגרשו מגנו, כמו שנאמר	[224]ובגין דא (&) ויתחבא האדם ואשתו מפני ה' אלהי"ם וכי יכיל בר נש לאתכסיא מניה והא כתיב (ירמיה כג &) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה' אלא כסו פניו חרולים (משלי כד לא) אתכסיאו אנפוי מבשת דאתפקחו עינייהו וחזו מה דעבדו לעילא דגרימו לאעקרא אילנא מאתריה ונביעו לסלקא מתמן ודא איהו ויתחבא האדם וגו' תמן אתכסיאו אנפוהי מן בשת דתמן חאבו במה דהוה בתוך ע"ץ הגן תמן אתכסיאו אנפוהי אית מאן דאמר בתוך ע"ץ דא צדיק ובאתר דא ויסתר משה פניו (&) דאדכר מה דאירע ליה בקדמיתא אדכיר חוביה ואתכסי מבשת ובגין דא זכה ותמונת ה' יביט (במדבר יב ח) ודא י' דאיהו חכמה תתאה ואיהו איבא דאילנא דהוה בריש צדיק ו' גופא דברית ה' ה' דא אתר דערלה ופריעה [צז ע"ב] ארבע אתוון הוו על צדיק דאיהו ע"ץ פרי איהו גרים דאסתלקו מניה ואתעקר איהו מגנתא הכי אעקר קודשא בריך הוא לאדם מגופיה ותריך ליה מגנתיה כמה דאת אמר (&)

Commented [YL35]:

– מאיר התיקון –

[218] עי' ב"ר (פי"ט סי' ז): א"ר אבא בר כהנא מהלך אין כתיב כאן אלא מתהלך מקפץ ועולה עיקר שכינה בתחתונים היתה כיון שחטא אדם הראשון נסתלקה שכינה לרקיע הראשון חטא

[219] עי' זהר ח"ג כט ע"ב ששם מ"ה היא שם המפורש.

[220] עי' ספד"צ רפ"ב (יז ע"ד).

[221] עי' ב"ע טז ע"ב, שמשח רבות הוא פנימיות הי"ג תיקו"ד.

[222] עי' לקמן קנט ע"ב: י"א על כל ספירא וספירה ואינון י"א י"א מן י"הוה א"לקינו י"הוה א"חד בא' אתקרי א"ל עליון בי' יהו"ה.
ועי' דברי רבינו תז"ח יד ע"ד : שכל זכר ונקבה כלול בחד או"א יהו"ה אהי"ה בחד והן י"ה לשמאלא וזו"נ יהו"ה אדני לימינא ו"ה כמ"ש לקמן בסוד שמי וזכרי. ור"ל זהו שתים שהן ארבע דשבת.

[223] עי' מלואים אות (סה).

[224] עי' דברי רבינו יח ע"ד שמשמע שזה תיקון חדש וצ"ע*##.

"ויגרש את האדם".	**ויגרש את האדם:**

תמן אתכסיאו כו' - ר"ל, מ"ש "בתוך עץ הגן", היינו ששם בושו מאד, מה דעבדו תמן, מפני העץ. ומה שבתוך העץ, דהיינו נביעו הנ"ל, והן ג' תיבות בתוך עץ הגן, בתוך לעץ, ועץ וגן, וזה מפני ה' אלהים, עובדא ומחשבה כנ"ל: **אית כו'** - דלמעלה אמר על כל הע"ס, וכאן מפרש הכל על הצדיק, דהוא עץ החיים, כנ"ל ריש תיקון ס (&), {קט ע"ד} והוא כולל הוי"ה כמש"ל תיקון כ"ב (&) **ואמר יוד איבא כו'**, ר"ל עטרה, והנביעו הוא בי', מ"ד, והוא צריך להיות דבוק בגנתא:

תקונא שתין ותרין

בראשית, שם ב"ת, שם א"ש (שם אשרי), באותו זמן הסתלק הקדוש ברוך הוא משכינתו, ונשארה בת יחידה, זהו שנאמר "איכה ישבה בדד". וסוד הדבר "ויקרא יהו"ה אלהי"ם אל האדם ויאמר לו איכה", איה כ"ה אמר לו, אף על גב שגרמת את כל זה ועשית פרוד באותיות, שהסתלק י' מה', ו' מה', ונשארה השכינה למעלה יחידה והשכינה למטה יחידה, לכן "ויאמר לו איכה", אי"ה כ"ה.	בראשית תמן ב"ת תמן א"ש (נ"א תמן אשרי)[225] בההוא זמנא אסתלק קודשא בריך הוא משכינתיה ואשתארת בת יחידה ההי"ד איכה ישבה בדד (איכה א א) ורזא דמלה ויקרא ה' אלהי"ם אל האדם ויאמר לו איכה (&) איה כ"ה אמר ליה אף על גב דגרמת כולי האי ועבדת פרודא באתוון דאסתלק י' מן ה' ו' מן ה'[226] ואשתארת שכינתא לעילא יחידאה ושכינתא לתתא יחידאה בגין דא ויאמר לו איכה אי"ה כ"ה:

***בריאשית תמן בת תמן אי בההוא כו'** - כצ"ל, ור"ל לפרש פסוק איכה, כמו שמפרש והולך. וכ"ה היא בת, דהיא נקרא כ"ה כמ"ש בהרבה מקומות: ***דאסתלק יו"ד מן ה' ו' מן ה' ואשתארת כו'** - כצ"ל והן ב' פעמים כ"ה דק"ש דשחרית ודק"ש דערבית, וע"ל סוף תיקון כ"ה (&) ותיקון כ"ו (&):

"ויאמר את קולך שמעתי בגן", בגלל זה "ואירא כי עירם אנכי ואחבא". ועוד "ואחבא", סוד הדבר, "ערום ראה רעה ונסתר", מה הסתירה של האדם, אלא בא וראה, בזמן שיש רשות למשחית להשחית, נאמר בו "כי תצא אש ומצאה קוצים וכו'", ובאותו זמן "והיה כצדיק כרשע", ולכן יש לאדם באותו הזמן להסתתר ולהתכסות, שלא ימצא ביניהם. שכן באותו הזמן "יש נספה בלא משפט", ולכן "ואירא כי עירם אנכי ואחבא".	**ויאמר את קולך שמעתי בגן** (&) **בגין דא**[227] **ואירא כי עירום אנכי ואחבא ועוד ואחבא**[228] **רזא דמלה ערום ראה רעה ונסתר**[229] (משלי כב ג) [230]**מאי סתירה דבר נש אלא תא חזי בזמנא דאית רשו למחבלא לחבל אתמר ביה** (&) **כי תצא אש ומצאה קוצים וכו' ובההוא זמנא והיה כצדיק כרשע** (&) **ובגין דא אית ליה לבר נש בההוא זמנא לאתטמרא ולאתכסיא דלא אשתכח בינייהו דבההוא זמנא יש נספה בלא משפט**[231] (&) **בגין דא ואירא כי עירום אנכי ואחבא:**

– מאיר התיקון –

[225] "ל"ק (נ"א תמן מקרי)" נמחק בכתבו, ובמקומו ליתא "מי".

[226] "מן ה'" נמחק בדפ"ל.

[227] "בגין דא" נמחק בכתבו.

[228] "ועוד ואחבא" נמחק בכתבו.

[229] כתיב ויסתר וקרי ונסתר.

[230] בגין דא ואירא כי עירום אנכי ואחבא ובמאי נסתר.

[231] "מאי סתירה דבר נש אלא תא חזי בזמנא דאית רשו למחבלא לחבל אתמר ביה כי תצא אש ומצאה קוצים וכו' ובההוא זמנא והיה כצדיק כרשע ובגין דא אית ליה לבר נש בההוא זמנא לאתטמרא ולאתכסיא דלא אשתכח בינייהו דבההוא זמנא יש נספה בלא משפט" נמחק בכתבו.

***~ויאמר את קולך שמעתי בגן ואירא כי עירום אנכי ואחבא רזא דמלה ערום ראה רעה ונסתר בגין דא ואירא כי עירום אנכי ואחבא ובמאי נסתר כו׳** - כצ"ל, ור"ל שעשו תשובה באותן שתים שפגמו, וכמו שמפרש והולך, בסתר עליון ובצל שדי, באלו שתים נתחבאו, ופגמם היה במחשבה, בנביעו, דהוא בחכמה, מחשבה מבינה, ואילנא מגן כנ"ל (&) והן בב׳ ההי"ן כנ"ל, ובשתיהן שָבו, והוא תשובה עילאה ותשובה תתאה, כמ"ש ברע"מ פ׳ נשא (קכג ע"א)[232]:

ובמה נסתר אדם מאלו הדינים והקטרוגים שלא ישלטו עליו, בתשובה, זהו שנאמר "ישב בסתר עליון", זו האם, שהיא סתר עליון ממנה@ זו חכמה, שלא נודעת אלא בה. "בצל שד"י יתלונן", זו האם העליונה (נ"א התחתונה) הצל של שד"י, שהוא אות ברית קדש, שנאמר בו "אך בצלם יתהלך איש". וזו השכינה התחתונה, שהיא צלמו של הקדוש ברוך הוא, ועליה נאמר" ויברא אלהי"ם את האדם בצלמו", בצלמו ממש, זו שכינה, צלמו של הקדוש ברוך הוא, במדה שלו בשעור שלו, שלא הוסיף ולא גרע, מה זה "האדם", זו שכינה (זה העמוד האמצעי).

ובמאי נסתר בר נש מאלין דינים וקטרוגין דלא שלטין עליה בתיובתא ההי"ד (&) יושב בסתר עליון דא אימא דאיהי סתר עליון מנה דא חכמה דלא אשתמודע אלא בה בצל שד"י יתלונן דא אימא עלאה (נ"א תתאה) צל דשד"י דאיהו אות ברית קדש דאתמר ביה (&) אך בצלם יתהלך איש ודא שכינתא תתאה דאיהי צלמו דקודשא בריך הוא ועליה אתמר ויברא אלהי"ם את האדם בצלמו בצלמו ממש דא שכינתא צלמו דקודשא בריך הוא במדה דיליה בשעור דיליה דלא אוסיף ולא גרע מאי האדם דא שכינתא (נ"א דא עמודא דאמצעיתא):

דלא אשתמודע אלא בה - ר"ל, בבינה וכן אין המחשבה ניכר אלא בעובדא[233]: **אך בצלם** - ר"ל, זהו בצל, ועי׳ בפרשת נשא בר"מ (קכב ע"ב)[234] **והוא על רישי׳ דב"נ כו׳ אך בצלם יתהלך איש כו׳,** עש"ב, וז"ש **ודא שכינתא כו׳**: **דאיהו צלמו כו׳** - דנק׳ דמות אדם וע"ל תיקון א (יט ע"ב) ותיקון י"ח (&) וש"מ: **ויברא אלהים** - ר"ל, אלהים חיים דלעילא, בינה (&), ולכן למטה פירש **אלא שכינתא אתקרי אלהים,** ר"ל שכינתא תתאה, וכאן מפרש **את האדם דא שכינתא תתאה,** כמו שמפרש והולך: **במדה דיליה** - כמ"ש במד"ר (פסיקתא דרב כהנא אות ה׳ - החדש הזה) **תמתי תאומתי לא אני גדול ממנה ולא כו׳** וז"ש **דלא אוסיף כו׳,** שני המאורות הגדולים[235] (בראשית א טז):

אמר רבי אלעזר, והרי בשכינה לא כתוב בה בריאה אלא אצילות, ועוד שהיה לו לומר "ויברא יהו"ה את האדם, מה זה "אלהי"ם". אלא שכינה נקראת אלהי"ם, ועל אותה נשמה שנתנה באדם נאמר "ויברא אלהי"ם את האדם בצלמו", בדמות השכינה, ועל אותה נשמה נאמר "אך בצלם יתהלך איש", שהרי בזמן שמסתלקת הנשמה מן האדם, אינו יכול להתנענע. אמר לו, ברוך בני לעתיק הימים, ובני, כל מי שפוגם בדמות הזו, כאלו ממעט את הדמות, והשכינה לא שורה שם. ובאותו הזמן שולטים עליו כל המקטרגים מהצד של אותו הפגם, וסוד הדבר "על כי אין אלה"י בקרבי מצאוני הרעות האלה", הרעות מצאוני משום שהסתלקה השכינה ממני, שהיא אלה"י.

אמר רבי אלעזר והא בשכינתא לא כתיב בה בריאה אלא אצילות ועוד דהוה ליה למימר ויברא ה׳ את האדם מאי אלהי"ם אלא שכינתא אתקרי אלהי"ם ועל ההיא נשמתא דאתיהיבת בבר נש אתמר ויברא אלהי"ם את האדם בצלמו בדיוקנא דשכינתא ועל ההיא נשמתא אתמר אך בצלם יתהלך איש {קי ע"א} **דהא בזמנא דאסתליק מבר נש נשמתא לא יכיל לאתנענע אמר ליה בריך ברי לעתיק יומין וברי כל מאן דפגים האי דיוקנא כאלו ממעט את הדמות ושכינתא לא שריא תמן ובההוא זמנא שלטין עליה כל מקטרגין מסטרא דההוא פגימו ורזא דמלה (&) על כי אין אלה"י בקרבי מצאוני הרעות האלה הרעות מצאוני בגין**

– מאיר התיקון –

[232] עי׳ מלואים אות (סו).

[233] עי׳ אנ"כ ח, ועי׳ אד"ז רצא ע"א אבא טמיר יתיר, ועיי"ש במ"א: דהיינו שנה"י דחכמה גנוז בנה"י דבינה

[234] עי׳ מלואים אות (סז).

[235] עי׳ לעיל ח ע"ב: את שני כו׳ - שת"ת מקבל מחו"ג וכן מלכות מחו"ג כמ"ש לעיל, ולכך בצרי ובשבא הן שני המאורות ת"ת ומלכות, רק כי הגבורות מקבלות מאימא ע"י ת"ת, אבל החסדים מקבלים מאבא שלא על ידו, כידוע בסוד אבא יסד ברתא (זהר ח"ג רנח ע"א), לכך בצרי שהוא חסד הן שוין, ובשבא שהוא גבורה (בראשית א טז) את המאור הגדול כו׳.

	דאסתלק שכינתא מני דאיהי אלה״י:

ועוד הל״ל ויברא ה׳ את האדם - ר״ל, כיון דכתיב בצלמו, דקאי על כרחך אעמודא דאמצעיתא, וא״כ ויברא מדבר בעמודא דאמצעיתא, וא״כ {קי ע״א} ויברא ה׳ הוה ליה למימר: **דהא בזמנא דאסתלק כו׳** - ר״ל, מ״ש ״בצלם יתהלך איש״, ע״י הצלם יכול להתנענע ולהלך. ועי׳ בפרשת משפטים (קיו ע״ב)[236] **מה דלאו הכי מאן דאיהו מלובש כו׳ ול״ל תנועה כו׳,** ואף שאמר שם בכל אדם, וכאן אומר בשני ענינים, א׳ כפשטיה, דכשמסתלק הנשמה ומת, אין לו הילוך. וב׳ בנשמתא קדישא, דרשעים בחייהון כו׳[237] ולית להון תנועה כנ״ל ברע״מ. וז״ש **וברי כל מאן דפגם האי דיוקנא,** ר״ל נשמתא קדישא, שהוא צלם אלהים, וז״ש בפ׳ ואתחנן (רסה ע״א)[238] וש״מ הרבה, **הבו יקר לדיוקנא כו׳** שהוא לנשמתא קדישא כד אשתלים בשלימו, ועי׳ בפרשת בראשית (יד ע״א)[239] **וע״ד מאן דאתתקן כו׳,** ולמעלה (פו ע״ב &) **ויברא אלהים כו׳ ת״ח כל מאן דאנח כו׳ לדיוקנא כו׳**:

תקונא שתין ותלת

בראשית ברא אלהי״ם, מה זה אלהי״ם, מי אלה. ועל מי זה נאמר ״מי הגיד לך כי עירם אתה וגו׳״. ״אשר צויתיך״, אותה שנאמר בה ״אשר קדשנו במצוותיו״, ואותה שנאמר בה ״אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים״, שהיא רשות הרבים, אשת זנונים. מה זה ״רשעים״, זה סמא״ל ונחש, אותה שאמר עליה פרעה ״מי יהו״ה אשר אשמע בקולו״, ״אשר״ שנאמר בו ״אשר הוצאתיך מארץ מצרים״. מ״י ודאי שהיא תשובה, הרפואה לכל החלאים והמכות, זהו שנאמר ״מ״י ירפא לך״, ועליה נאמר ״ושב ורפא לו״, ״רפאות תהי לשרך״, אשרי הוא מי ששב לבעלה שלה, היא סוד התשובה, שיחזיר וישיב אותה דרגה שהרחיק אותה ממקומה, שיחזיר אותה למקומה, ויקרב אותה לשם.	בראשית ברא אלהי״ם מאי אלהי״ם מי אלה ועל האי מי אתמר מי הגיד לך כי ערום אתה וגו׳ (&) אשר צויתיך (&) ההיא דאתמר בה אשר קדשנו במצותיו וההיא דאתמר בה אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים (&) דהיא רשות הרבים אשת זנונים מאי רשעים דא סמא״ל ונחש ההיא דאמר עלה פרעה (&) מי ה׳ אשר אשמע בקולו אשר דאתמר ביה (&) אשר הוצאתיך מארץ מצרים מי ודאי דאיהי תיובתא אסוותא לכל מרעין ומכתשין דה״ד מי ירפא לך ועלה אתמר (ישעיה ו י) ושב ורפא לו (משלי ג ח) רפאות תהי לשריך זכאה איהו מאן דתב לגבי בעלה דידה[240] איהו רזא דתיובתא דיחזיר ויתוב ההוא דרגא דרחיק ליה מאתריה דיחזיר לה לאתרה ויקרב לה תמן:

– מאיר התיקון –

[236] עי׳ מלואים אות (סח).

[237] נקראים מתים.

[238] ז״ל: אמר ר״ש בשעתא דב״נ אקדים ובפלגות ליליא וקם ואשתדל באורייתא עד דנהיר צפרא בצפרא (ו)אנח תפילין ברישיה ותפילין ברשימא קדישא בדרועיה ואתעטף בעטופא דמצוה ואתי לנפקא מתרעא דביתיה אערע במזוזה רשימא דשמא קדישא בתרעא דביתיה ארבע מלאכין קדישין מזדווגן עמיה ונפקין עמיה מתרעא דביתיה ואוזפי ליה לבי כנישתא ומכרזי קמיה הבו יקרא לדיוקנא דמלכא קדישא הבו יקרא לבריה דמלכא לפרצופא יקרא דמלכא רוחא קדישא שריא עליה אכריז ואמר (ישעיה מט ג) ישראל אשר בך אתפאר:

תרגום: אמר רבי שמעון בשעה שהאדם מקדים בחצות הלילה וקם ועוסק בתורה עד שמאיר הבוקר, בבוקר מניח תפלין בראשו ותפלין ברושם קדוש בזרועו, ומתעטף בעטוף של מצוה, ובא לצאת משער ביתו, פוגש את המזוזה רושם הקדוש בשער ביתו, ארבעה מלאכים קדושים מזדווגים עמו, ויוצאים עמו משער ביתו, ומְלַוִים אותו לבית הכנסת, ומכריזים לפניו, תנו כבוד לדמות המלך הקדוש, תנו כבוד לבן המלך, לפרצוף היקר של המלך הקדוש, רוח קדושה שורה עליו מכריזה ואומרת ״ישראל אשר בך אתפאר״.

[239] עי׳ מלואים אות (סט).

[240] ללמ (רבינו) מכאן עד סוף הפיסקא לא מופיע בדפ״מ ודפ״ח מלא בדפ״ק.

בראשית כו' מי אלה ועל כו' - ע"ל ריש תיקון מ"ט (&) ובפרשת בראשית (א ע"ב)[241] בארוכה: **ועל האי מי אתמר מי כו' -** כמ"ש בפ' ויקרא (כג ע"ב)[242] **דאורייתא מודיעת לי' חוביה בגין דייתוב מיני',** והוא בינה, ימא דאורייתא, ור"ל על דשב, לכן לא מת והאריך לו אלף שנה, ועל אשר צויתיך כו' לכן נתקלל ואמר **אשר צויתיך ההוא דאתמר כו',** ג"כ דרגא הנ"ל כמ"ש בתיקון ל"ט (&) **בראשית אשר דאתמר ביה אשר כו' ודא כו',** עש"ב, ומשם נצטוה ושם חב, ושם שב ורפא לו: **דהיא רה"ר אשת זנונים** - ר"ל, לכן נאמר הכל בלשון רבים, וכמש"ל בריש תיקון כ"ד (&) **רה"ר נחש אשת זנונים כו' כללא כו',** וחזר ופי' דרשעים הן ס"מ ונחש, שפיתו לאדם וחוה, ועי' בז"ח פ' יתרו (לג ע"ג)[243] דנחש פתה לאדם וס"מ לחוה כו', עש"ב: **אסוותא לכל מרעין כו' -** מביא ראיה דמ"י הוא תשובה, שתשובה הוא רפואה, כמ"ש (&) ושב כו', ונאמר (&) מי ירפא לך: **רפאות תהי לשרך** - ר"ל, לשכינתא תתאה, דהיא שרך, אגן הסהר (&), סיהרא קדישא כו' (&), וז"ש **זכאה איהו מאן דקריב לה כו',** ואמר למטה, **ותשלך אמת ארצה דא שכינתא,** ועי' בפרשת נשא (קכב ע"א)[244] ברע"מ **וכל מאן דחזר בתיובתא כאלו חזר את ה' לאת ו' דאיהו בן י"ה אשתלים ביה הוי"ה ודא איהו תשובה תשוב ה' ודאי לגבי ו' כו':**

באותו זמן שהשכינה מרוחקת מבעלה, נאמר באדם "והיו חייך תלואים לך מנגד". "חייך" נקראת, זהו שנאמר "ויפח באפיו נשמת חיים", אשרי הוא מי שמקרב אותה לבעלה. מה זה (ומיד) "קרוב יהו"ה לכל קוראיו וכו'", שמי שקורא לו בשקר, רחוק הוא ממנו.	בההוא[245] זמנא דשכינתא מרחקא מבעלה אתמר בבר נש והיו חייך תלואים לך מנגד חייך אתקריאת הה"ד (בראשית ב ז) ויפח באפיו נשמת חיים זכאה איהו מאן[246] דקריב לה לגבי בעלה מאי[247] (נ"א ומיד) קרוב ה' לכל קוראיו וכו'[248] (&) דמאן דקרי ליה בשקרא רחוק הוא מניה:

***לגבי בעלה דדא איהו רזא דתיובתא דיחזיר וייתוב ההוא דרגא דרחיק לי' מאתרי' ויחזיר לה לאתרה ויקרב לה תמן דבההוא זמנא דשכינתא מרחקה מבעלה אתמר בב"נ והיו חייך תלואים לך מנגד חייך אתקריאת {קי ע"ב} הה"ד ויפח באפיו נשמת חיים ובזמנא דקריב לה לגבי בעלה מיד קרוב ה' לכל קוראיו כו' דמאן דקרא ליה בשקרא רחוק הוא מיני' אמת עשורא דיליה כו' תורת אמת היתה בפיהו אמת א' ברישא דא"ב מ' באמצעיתא ת' בסופה ומאן משקר דא כו' -** כצ"ל ועי' בדפוס זיטומיר ודפוס קושטא: ואמר **דיחזיר כו',** ר"ל לשכינתא תתאה כנ"ל. ואמר **הה"ד ויפח כו',** דהנשמה היא ממנה, כמש"ל בסוף תיקון הקודם **ועל ההיא נשמתא כו' וברי כל מאן כו' ושכינתא כו',** וז"ש דחייך תלואים מנגד, שכינתא, וכן נשמתא וכמש"ש. ואמר **דמאן דקרא לי' בשקרא כו',** ר"ל בעצת רשעים הנ"ל, דאינון שקרא, וכמש"ל **ומאן משקר דא כו',** דאיהו אמר כמה שקרים לחוה, וכל עצתו בשקר, עצת רשעים:

אמת, א' בראש האלף בית, מ' באמצע, ת' בסופו. (ד' אותיות), העישור שלו, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אמת, שהוא עשור של ארבע מאות וארבעים ואחד, הרי הסוד של חמשה וארבעים, מ"ה. בזמן שישראל משקרים בתורת אמת, בשבועה של	**אמת א' ברישא דאלפא ביתא מ' [צה ע"א] באמצעיתא ת' בסופיה (נ"א ד' אתוון)[249] עשורא דיליה יו"ד ה"א וא"ו ה"א אמת דאיהו עישור דארבע מאה וארבעין וחד הא רזא דחמשא וארבעין מ"ה בזמנא דישראל משקרין בתורת אמת**

– מאיר התיקון –

[241] עי' מלואים אות (ע).

[242] עי' מלואים אות (עא).

[243] ז"ל: ההוא עבד מה עבד אזל איהו ואתתיה לפתאה לאדם ולאתתיה דסטרא טבא בת זוגיה דיצה"ר לילית פתי לאדם דאיהו יצה"ט ובגינה איתמר האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ ויצה"ר פתי לחוה וגרמו לון מות.
תרגום: מה עשה אותו העבד, הלך הוא ואשתו, לפתות לאדם ואשתו שמצד הטוב, בת זוגו של היצר הרע הלילי"ת, פיתתה לאדם שהוא היצר הטוב, ובשבילה נאמר האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ, ויצר הרע פיתה לחוה, וגרמו להם מיתה.

[244] עי' מלואים אות (עב).

[245] דבההוא (רבינו).

[246] "זכאה איהו מאן" נמחק ברבינו, ובמקומו ליתא "ובזמנא".

[247] מיד (רבינו).

[248] המשך הפסוק: לכל אשר יקראוהו באמת.

[249] "מ' ברישא דאלפא ביתא מ' באמצעיתא ת' בסופיה (נ"א ד' אתוון)" נמחק ברבינו.

שקר, נאמר בו "ותשלך אמת ארצה". מה זה ארצה, זו השכינה. ובזמן שישראל מקיימים תורת אמת, בשבועת אמת, נאמר בו "אמת מארץ תצמח". ובגלות נאמר "ותהי האמת נעדרת", והשקר שולט בעולם (ובזמן שמתקן האמת ומתעלה למקומו, נמחה השקר מן העולם, זהו שנאמר "שפת אמת תכון לעד", כוננת לא כתוב, אלא "תכון לעד" (אמת), "ועד ארגיעה לשון שקר", מה זה אמת, העמוד האמצעי, שכינתו, תורת אמת היתה בפיהו), ומי השקר זה סמא"ל, בזמן ששולט האמת, עובר השקר מן העולם.	**באומאה דשיקרא אתמר ביה** (דניאל ח יב) **ותשלך אמת ארצה מאי ארצה דא שכינתא ובזמנא דישראל מקיימין תורת אמת באומאה דקשוט אתמר ביה אמת מארץ תצמח** (תהלים פה יב) **ובגלותא אתמר ותהי האמת נעדרת** (&) **ושקרא שלטא בעלמא (ובזמנא דאתתקן אמת ואסתלק לאתריה אתמחי שקרא מעלמא** הה"ד (משלי יב &) **שפת אמת תכון לעד כוננת לא כתיב אלא תכון לעד (אמת) ועד ארגיעה לשון שקר מאי אמת עמודא דאמצעיתא שכינתא דיליה** (מלאכי ב ו) **תורת אמת היתה בפיהו)**[250] **ומאן שקר דא סמא"ל בזמנא דאמת שלטא אתעבר שקרא מעלמא:**

ואמר **אמת עשורא דיליה כו',** להורות איך השם קרוב באמת[251], משום דהוא עשורא דיליה, והוא השכינה דהיא עשורא דיליה כמש"ל (מו ע"ב &) והוא נקרא אמת, כמ"ש (&) תתן אמת ליעקב, לכן לקוראים באמת ומקרבין לה לגביה, קרוב ה' להו, שהוא עשורא דיליה, שכינתא כנ"ל: ואמר **מאי ארצה כו',** ר"ל דותשלך אמת ארצה (דניאל ח יב) וכמ"ש (&) השליך משמים ארץ תפארת ישראל, וכמ"ש למטה **מאי אמת עמודא דאמצעיתא כו',** וז"ש **תורת אמת באומאה דקשוט,** ב' דברים, אומאה דקשוט, הוא אמת עצמו, עמודא דאמצעיתא. ותורת אמת, שכינתא, כמ"ש למטה: ואמר **כוננת לא כתיב,** דעדיין לא שלטא בעלמא עד לע"ל, וכמ"ש בזוהר (ח"ב קפח ע"ב)[252] ע"ש, ואמר **אמת א' ברישא דא"ב,** להודיע שהתורה תליא באמת, וזהו תורת אמת:

אמת הוא בסופי התבות של "בר'א אלהי'ם לעשו'ת" "בר'א אלהי'ם א'ת", בו ברא את העולם, ועליו נקרא ועומד כל העולם. וכל מי שנשבע בשקר כאלו "ותשלך אמת ארצה", והשקר שולט כביכול במקום (גורש ממקום) שלו, שהוא ירושלים. וזה גרם שנחרב הבית, וחזר העולם לתהו ובהו. שכך פרשוהו (&) חרב בית ראשון "והארץ היתה תהו", חרב בית שני "וחשך על פני תהום", שאמת נושאת עליונים ותחתונים. ובזמן שנעשה שקר, נהרס הבנין. באותו זמן נאמר בשכינה "נפלה לא תוסיף קום", זהו שנאמר "איך נפלת משמים הילל בן שחר", "נפלה עטרת ראשנו", שהם ה' עליונה וה' תחתונה, ו' העמוד האמצעי נושא את שניהם. היסוד של הכל י', זו הברית, כל מי שמשקר ועובר בה כאלו עקר הכל והפיל אותו. וה[אות] י' הזו היא אבן השתיה, שממנה הושתת העולם ועליה נאמר "אבן מאסו הבונים וכו'", והיא היסוד של הכל ועליה נבנה. אוי למי שחוטא באות שבת ובאות תפילין ובאות ימים טובים ובאות	אמת איהו בסוף תיבין ואינון בר"א אלהי"ם לעשו"ת (&) בר"א אלהי"ם א"ת (&) ביה ברא עלמא ועליה אתקרי וקיימא כל עלמא וכל מאן דאומי בשקרא כאלו (דניאל ח יב) **ותשלך אמת ארצה** ושקרא שלטא כביכול באתר (נ"א אתתרך מאתר) דיליה דאיהו ירושלם ודא גרים דאתחרב ביתא ואתחזר עלמא לתהו ובהו דהכי אוקמוהו חברייא חרב בית {קי ע"ב} ראשון והארץ היתה תהו (בראשית א ב) חרב בית שני וחשך על פני תהום (שם) דאמת הוא סביל עילאין ותתאין ובזמנא דאתעביד שקרא יתהרס הבנין בההוא זמנא אתמר בשכינתא[253] (עמוס ה ב) נפלה לא תוסיף קום הה"ד (ישעיה יד יב) איך נפלת משמים הילל בן שחר (&) נפלה עטרת ראשנו דאינון ה' עלאה ה' תתאה ו' עמודא דאמצעיתא סביל תרווייהו יסודא דכלא י' דא ברית כל מאן דמשקר ועבר ביה כאלו אעקר כלא ואפיל ליה והאי י' היא אבן השתיה דמינה הושתת עלמא ועליה אתמר (תהלים קיח כב) **אבן מאסו הבונים** וכו' ואיהי יסודא דכלא ועלה אתבני ווי ליה למאן דחאב באות שבת ובאות תפילין ובאות יומין טבין

– מאיר התיקון –

[250] "למת ל' בריקא לל"ב מ' בלמצעיתא ת' בסופה" נוסף בדבינו וגורס לת המוסגר.

[251] פי' קרוב לאמת.@

[252] עי' מלואים אות (עג).

[253] "בההוא זמנא לתמר בשכינתא" נמחק בדבינו, ובמקומו ליתא "הה"ד".

ברית מילה, כאלו עקר אותו ממקומו והחזיר את העולם לתהו ובהו.	ובאות ברית מילה כאלו אעקר ליה מאתריה ואהדר עלמא לתהו ובהו:

אמת איהו בסוף כו׳ - ר״ל, והוא יסוד עולם, שלכן הוא בסוף, יסוד הבנין: **ואינון ברא כו׳ -** תחילת מעשה בראשית וסוף, ומתחיל מברא, דהוא התחלת בריאה, אבל מלת בראשית אינו בריאה, רק זמן הבריאה: **דאומי בשקרא כו׳ דאיהו ירושלים -** דירושלים כתיב, ונקראה ירושלים עיר האמת כו׳[254] (זכריה ח ג), אבל בחורבנו כתיב (דניאל ח יא-יב) הורם התמיד והשלך מכון מקדשו כו׳, בפשע ותשלך אמת ארצה ועשתה והצליחה. וז״ש **ובזמנא דאתעביד כו׳,** ואמר **ודא גרים דאתחרב ביתא ואתחזר עלמא כו׳,** כמו שמפרש והולך, **דהכי אוקמוה כו׳,** וכמ״ש (&) ראיתי את הארץ והנה תוהו כו׳. ועי׳ ברע״מ שם (&)[255]. ואמר **חרב בית שני כו׳,** כמ״ש (&) דגלותא דיליה ל״ל תהום, ואוקמוה שם דאלו ד׳ הן נגד ד׳ גליות, ע״ש. וכן הוא ד׳ קליפין, שבהן גלו ד׳ גליות וכמש״ל (צו ע״ב &) **קליפין {קי ע״ג} דאיבא דאינון כו׳** וע״ל (צג ע״א &) **וד׳ זמנין גלת כו׳,** ונמצא תהום נגד גלות בית שני: **דאמת הוא סביל כו׳ -** כמ״ש למטה **ו׳ עמודא דאמצעיתא סביל כו׳ וב׳ ההי״ן אינון בית ראשון ושני,** כמש״ל ריש תיקון ס״ב וש״מ, לכן חרב בית ראשון ושני בשבילו: ***יתהרס הבנין הה״ד נפלה לא תוסיף קום נפלה כו׳ דאינון כו׳ -** כצ״ל, ור״ל פסוק ראשון הוא בתולת ישראל, ה׳ תתאה. עטרת ראשנו הוא ה׳ עילאה, תפילין שבראש, עטרת תפארת, לת״ת: **ו׳ עמודא דאמצעיתא סביל תרווייהו -** דהוא אמת כנ״ל, **מאי אמת כו׳,** וכמ״ש (&) תתן אמת ליעקב: **יסודא דכולא יו״ד -** כמש״ל (מג ע״א &) **ת״ת כליל כלהו וכלא על עמודא חד כו׳,** ור״ל דכל שם הוי״ה קיימא על אמת ונקרא אמת, וכנ״ל **קרוב ה׳ כו׳ דהוא עשורא דאמת,** וכן מדתו של יעקב, שם הוי״ה, וברית, הוא יו״ד, כמש״ל בתיקון ס״ב (&) וש״מ, והוא עטרת, אות הברית, דעליה קיימא עלמא, כמ״ש (ירמיה לג כה) אם לא בריתי כו׳: וז״ש **כל מאן דמשקר כו׳,** והוא להורות דהוא יסוד דעליה קיימא כלא, והוא ג״כ באמת, כמו שמפרש והולך **כל מאן דמשקר כו׳,** שלא להכניסו במקום השקר, בבת אל נכר, דהוא מקום שקרא. ואמר **והאי יו״ד איהו אבן כו׳,** ג״כ להורות דהוא יסודא דכולא קיימא עליה. וכן אמר **ומאן דחאב כו׳ ואהדר עלמא לתוהו ובוהו,** כנ״ל דבשביל האמת **אהדר כו׳,** דהוא בנין עלמא, וצדיק יסוד הבנין:

אמר רבי אלעזר, אבא, והרי י׳ היא למעלה, למה כאן היא למטה. אמר לו בני, זה סוד עליון, מארבע אותיות תלויות ארבעה שמות, מן י׳ יהו״ה, מן ה׳ הוי״ה, ומן ו׳ והי״ה, מן ה׳ הוה״י (הוי״א), עליהם נאמר ודאי ״וראית את אחורי (ופני לא יראו)״. ומצד של אחורים הי׳ היא למטה, ומצד של הפנים למעלה, וזהו הסוד שמתהפך השם מדין לרחמים ומרחמים לדין. כשמתהפך לדין הוא הוה״י, י׳ למטה, שנאמר בה ״אבן מאסו הבונים״. מאסו את היסורים שלה, ואלו שחביבים היסורים, מתהפך להם מדין לרחמים, יהו״ה. ובאותו זמן ״אבן מאסו וכו׳״, מה שהיתה י׳ למטה, חזרה למעלה. ומהצד	אמר רבי אלעזר אבא והא י׳ לעילא איהי אמאי איהי לתתא הכא אמר ליה ברי דא רזא עלאה מארבע אתוון תליין ארבע שמהן מן י׳ יהו״ה מן ה׳ הוי״ה (נ״א הוה״י) מן ו׳ והי״ה מן ה׳ הוה״י (נ״א הוי״ה) עלייהו אתמר ודאי (שמות לג כג) וראית את אחורי (ופני לא יראו) ומסטרא דאחורים איהי י׳ לתתא ומסטרא דפנים[256] לעילא ודא איהו רזא דאתהפך שמא מדינא לרחמי ומרחמי לדינא כד אתהפך לדינא איהו הוה״י י׳ לתתא דאתמר ביה (תהלים קיח כב) אבן מאסו הבונים מאסו יסורין דילה ואלין דחביבין יסורין אתהפך לון מדינא לרחמי יהו״ה ובההוא זמנא אבן מאסו וכו׳ מה דהות י׳

– מאיר התיקון –

[254] ז״ל הפסוק: כה אמר יהו״ה שבתי אל ציון ושכנתי בתוך יְרוּשָׁלָם וְנִקְרְאָה יְרוּשָׁלַם עיר האמת והר יהו״ה צבאות הר הקדש.

[255] עי׳ זהר ח״ג רעט ע״א: ארבע גליות הוו תלת לקבל תלת קליפין דאגוזא דאינון (קו) תהו קו ירוק קליפה ירוקא דאגוזא תניינא בהו אבנין מפולמין דאינון סלעים תקיפין דמ״מ פסקו מינייהו כמה פסקות ונקיט לון לאפקא מיא דאורייתא ובג״ד אתקריאו אבנים מפולמות דמנייהו מיין נפקין קליפה תליתאה דקיקא גלותא תליתאה דהוה זעיר והאי איהו וחשך גלותא רביעאה תהום רבה חלל דאגוזא והאי איהו (בראשית א ב) וחשך על פני תהום:

תרגום: ארבע גלויות היו, שלש כנגד שלש קליפות האגוז, שהם ״תהו״ קו ירוק קליפה ירוקה של האגוז. שני, ״בהו״, אבנים מפולמות, שהם סלעים חזקים, שבעלי המשנה פסקו מהם כמה פסקות, ולקחו אותם להוציא מים של התורה, ולכן נקראו אבנים מפולמות שמהם יוצאים מים. קליפה שלישית דקיקה, גלות שלישית שהיתה קטנה, וזהו ״וחושך״. גלות רביעית תהום רבה, חלל האגוז, וזהו ״וחושך על פני תהום״.

[256] לזיהי י׳ (נוסף כרכינו).

של והי"ה הי' היא באמצע, באותו הזמן השתטח אצלו ואמר, אשרי חלקי שזכיתי לזה, שזה עקר ויסוד הכל.	לתתא אתחזרת לעילא ומסטרא דוהי"ה איהי י' באמצע בההוא זמנא אשתטח לגביה ואמר זכאה חולקי דזכינא להאי דדא עיקרא ויסודא דכלא:

מארבע אתון כו' - והן בד' פרצופין נמצא הוי"ה, דכאן הוא בשכינתא תתאה, ואמר **וראית את אחורי**, ר"ל הוי"ה מהופכת וכן שכינתא תתאה, כמ"ש (&) אחור וקדם, דו"נ, ד"ו פרצופין[257]: ואמר **ואלין דחביבין כו'**, עי' בתז"ח (עו ע"ג &): ***ומסטרא דאחורים איהי י' לתתא ומסטרא דפנים איהי י' לעילא** - כצ"ל והוא חכמה בראש וחכמה בסוף[258]:

תקונא שתין וארבע

בראשית בר"א אלהי"ם, שם א"ש, שם אשה עם ה' של אלהי"ם, ועליהם נאמר "סמכוני באשישות", באיש ואשה. ומי גרם את זה, משום שהתפשטו מכתנות אור אדם וחוה, ולכן "סמכוני באשישות" בכתנות עור, שהם כנגד "ועורות אילם מאדמים וכו'".	בראשית ברא אלהי"ם (&) תמן איש תמן אשה עם ה' דאלהי"ם ועלייהו אתמר (שיה"ש ב ה) סמכוני באשישות באיש ואשה ומאן גרים דא בגין דאתפשטו מכתנות אור אדם וחוה ובגין דא סמכוני באשישות בכתנות עור דאינון לקבל ועורות אילים מאדמים וכו':

בראשית כו' באשישות כו' - ב' אשות. וכן הנפרד ממנו אשישה, דתמן איש אשה, ור"ל שיסמכנה בב' אורות דכתנות אור, שהופשט האדם מהן אדם וחוה בב' כתנות, וכמש"ל (לח ע"ב, קסד ע"ב) **יו"ד תרין אשות כו'**[259], באורים כבדו ה' (ישעיה כד טו), והוא הבקשה סמכוני: וז"ש ***ומאן גרים דא בגין דאתפשטו מכתנות אור אדם וחוה ובג"ד סמכוני באשישות כתנות עור אינון לקבל ועורות אילים מאדמים ומאן גרים אתתא כד"א ויאמר האדם האשה כו'** כצ"ל, ואמר **ומאן גרים דא בגין כו'**, ר"ל מאן גרים {קי ע"ד} דהיא צריכה לסמיכה באשישות, בשביל שהופשטו. וידוע כפי ענין התחתונים כן ענינה, בזמן שהאדם מצטער כו'[260] (&), והכל לפי התחתונים כידוע. ואמר כתנות עור דעתה הוא נגד עורות כו', שהוא מאדמים. וכן הוא בעור, דהוא מ"מ נשאר בב' אשות, מה דאשתייר מכתנות אור מעט אור, ולכן מאדמים. ואמר **ומאן כו'**, דהאשה גרמה, שלכן כל הקלקול, הכל בשכינה וכמו שמפרש והולך **כל חובא דעבדת לשכינתא כו'**, ולכן היא מבקשת דווקא סמכוני. ורומז בבראשית כל פ' זה, מה זאת, והיא מבקשת סמכוני באשישות:

Commented [YL39]: ???

Commented [YL40]:

Commented [YL41]: ?

וכי האדם גרם, והרי כתוב "ויאמר האדם האשה אשר נתת עמדי וגו'", ולכן אמר הקדוש ברוך הוא לאשה, מה עשית, כמו שנאמר "ויאמר יהו"ה אלהי"ם אל האשה מה זאת עשית", כל חטא שעשית לשכינה, שהיא "זאת", עשית, ולכן "מה זאת עשית", שהיא	וכי אדם גרים והא כתיב[261] (בראשית ג יב) ויאמר האדם האשה אשר נתת עמדי וגו' ובגין דא אמר קודשא בריך הוא לאתתא מה עבדת כמה דאת אמר (&) ויאמר ה' אלהי"ם אל האשה מה זאת עשית כל חובא דעבדת לשכינתא דאיהי זאת

– מאיר התיקון –

[257] עי' ברכות סא ע"א: אמר רבי ירמיה בן אלעזר דו פרצופין ברא הקדוש ברוך הוא באדם הראשון שנאמר אחור וקדם צרתני. ועי' לקמן מ ע"ב שזה ד' וו'.

[258] עי' לקמן קיא ע"א, וזהר ח"א כו ע"ב, וח"ג רלח ע"א.

[259] עי' לעיל יב ע"א: בראשית ברי"ת א"ש וברית איהי י' ועם א"ש אתעביד אי"ש ואוף הכי את ה' עם אש איהי נוקבא ועל תרין אישות?@@

לח ע"ב: תחות צר"י אתעבידת סגו"ל ועלייהו אתמר (שם) רפדוני בתפוחים ומאי ניהו אלין אשישות אינון תרי אשות דאינון איש ואשה אשא חוורא ואשא סומקא דתמן אב ואם דאינון י"ה ואינון אנפי דינא ואנפי דרחמי

קסד ע"ב: בראשית תמן תרי אש ואלין אינון תרין אשין דאינון בורא מאורי האש ועלייהו אתמר (שיה"ש ב ה) סמכוני באשישות בתרי אשות ואמאי אמר בהון סמכוני

[260] שכינה מצערת כנגדו ז"ל: @

[261] "וכי מלמ גריס והמ כתיב" נמחק בכתבינו, ובמקומו לימתמ ומלן גריס למתמ כל"מ".

"מה" שמו, "מה זאת" ודאי, "מה יהו"ה אלהי"ך שואל מעמך כי אם ליראה" ואל תקרי אֶם, אלא אֵם. (זהו שנאמר "איש אמו ואביו תיראו", שהוא י"ה, האב והאם העליונה) ואת לא פחדת מן האם העליונה, לזאת עשית כל זה ודאי, שנקרא "זאת אות הברית".	עבדת ובגין דא מה זאת עשית דאיהי מה שמו מה זאת ודאי [צח ע"ב] מה ה' אלהי"ך שואל מעמך כי אם ליראה (&) ואל תקרי אם אלא אם (ההי"ד (ויקרא יט &) איש אמו ואביו תיראו דאיהו י"ה אבא ואימא עלאה) ואנת לא דחילת מאימא עלאה לזאת עבדת כל דא ודאי דאתקרי זאת אות הברית (&):

מה שמו - דהיא נקראת שם (עי' לעיל סז ע"א), כידוע בהרבה מקומות: **מה זאת וודאי** - ר"ל, דהיא נקראת מה וזאת (לעיל כג ע"א), ואמר יתֹ' שניהם מה וזאת, מ"ה, מ"ה עשית דלא דחילת מאימא עילאה, שהיא תענישך בשביל שכינה תתאה, ולזאת עשית, וז"ש **מה ה' אלהיך כו' לזאת עבדת כ"ד וודאי כו'**: ואמר **א"ת אם כו',** לראיה שהיראה הוא באימא, וכמ"ש (&) איש אמו כו', **ואנת לא דחילת כו',** וזהו מ"ה, וכמ"ש (&) מה ה' אלהיך שואל מעמך כו', על מה זה שאיל לו, ואמר או"א עילאין, של"ת בזו"נ שהן או"א של האדם, ולהורות על ענין עמוק, שדחילו הוא באבא כמש"ל ריש תיקון ס"א (&) ובר"מ פ' נשא (קכב ע"ב)[262] וש"מ, אלא שאו"א עילאין נכללין באבא ונק' דחילו, ושם, איש אמו כו' (הקדים אמו דשם אבא טמיר יתיר וכמש"ל תיקון ס"ב (קט ע"ב) בסתר עליון כו'), ובתבונה נכלל אבא ג"כ כידוע, ונקרא רחימו לשם, כבד כו', וז"ש הקדים אמו לאביו דגלוי, וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שירא מפני אביו כו' (&), דדחילו הוא באבא, ולכן הקדים לאמו, להורות שגם היא כלולה עמו. ובכבוד להיפוך, וכמ"ש (ס"י &) הבן בחכמה וחכם בבינה, כתרין רחימין דמתחבקין כו' (&), והוא יו"ד ה"י מלא, ו"ד הוא ה', וזהו כלילותם. ועיקר הגילוי הוא במילוי, שהוא התפשטותם למטה, לכן למעלה אבא טמיר יתיר כמ"ש באד"ז (רצא ע"א), ולכן הקפידה תורה, כי אם ליראה, בשביל האם, וכן הקדים הקרא כנ"ל, וז"ש **ואנת לא כו'**: **זאת אות כו'** - דהיא אות ברית, עטרת כו':

שאדם ואשתו נבראו בדמותו של הקדוש ברוך הוא ושכינתו, ולכן חטא האדם היה תלוי בעמוד האמצעי והחטא של חוה בשכינה, ולכן "מה זאת עשית", עשית ל"זאת" ודאי, והחטא הזה גרם שירדה השכינה לגלות, שהיו ישראל עושים מעשה אבותיהם, ולכן אמר "ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים וכו'", ובה אמר דוד "אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי וגו' בזאת אני בוטח וגו'". זה נאמר במלחמת גוג ומגוג, ומי גרם שהוא יהיה שמור בה, משום שעליו נאמר "אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה עד אמצא מקום ליהו"ה וגו'".	דאדם ואתתיה אתבריאו בדיוקנא דקודשא בריך הוא ושכינתיה ובגין דא חובא דאדם הוה תליא בעמודא דאמצעיתא וחובא דחוה בשכינתא ובגין דא מה זאת עשית לזאת עשית ודאי וחובא דא גרם דנחתת שכינתא בגלותא דהוו ישראל {קיא ע"א} עבדין מעשה אבותיהם (בידיהם) ובגין דא ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים וכו' (ויקרא כו מד) ובה אמר דוד אם תחנה עלי מחנה לא ירא לבי וגו' בזאת אני בוטח וגו' (תהלים כז ג) דא אתמר במלחמת גוג ומגוג ומאן גרים למהוי איהו נטיר בה בגין דעליה אתמר (&) אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה עד אמצא מקום לה' וגו' (תהלים קלב ד – ה):

וחובא דא גרים כו' - שהאדם לא נתקלל רק האדמה בעבורו, משא"כ באשה הרבה ארבה כו' (&) וכמ"ש בזוהר ס"פ בראשית (&) ע"ש, והטעם כנ"ל, כי עיקר החטא עשתה האשה, שהיא גרמה לכ"ז: **דהוו ישראל כו'** - ר"ל, לכן נפקדו ג"כ על חטא האדם, דנתגרשה השכינה, כמ"ש (&) ויגרש את האדם, ודרשו (&) {קיא ע"א} "את" על השכינה, ובשבילה אנו נגאלין, שהיא עמנו, וז"ש **ובג"ד ואף גם כו',** ועס"פ בחקותי (קטז ע"ב)[263] בארוכה: **דא איהו במלחמת כו' -** ואמר בשביל משיח ב"ד, וכמ"ש (סוכה נב ע"א)[264] שה' יתֹ' אומר למשיח שאל מכיון שרואה למשיח בן

– מאיר התיקון –

[262] עי' מלואים אות (עד).

[263] עי' מלואים אות (עה).

[264] תנו רבנן: משיח בן דוד שעתיד להגלות במהרה בימינו, אומר לו הקדוש ברוך הוא: שאל ממני דבר ואתן לך, שנאמר אספרה אל חוק וגו' אני היום ילדתיך שאל ממני ואתנה גוים נחלתך. וכיון שראה משיח בן יוסף שנהרג, אומר לפניו: רבונו של עולם, איני מבקש ממך אלא חיים. אומר לו: חיים, עד שלא אמרת - כבר התנבא עליך דוד אביך שנאמר חיים שאל ממך נתתה לו וגו'.

Commented [YL42]:

Commented [YL43]: ??

יוסף שנהרג אומר, איני מבקש אלא חיים, וא"ל ה' ית' חיים כבר נתנבא דוד אביך כו', ובזכות דוד כמו שמפרש והולך, **ומאן גרים כו' בגין דעלה כו'**:

וזוהי חכמת שלמה, ועליה נאמר "וחכמת המסכן בזויה", ועליה נאמר "כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו". כשירד שלמה ממלכותו, היתה חכמתו בזויה בעיני השוטים, וכשהתעלה במלכותו, נאמר בו "ותרב חכמת שלמה", שהתגדלה עד שהגיעה למקום הזה שנטלה משם, למקום החכמה העליונה, שהיא חכמה בראש, והיא חכמה בסוף, והיא תורה באמצע, בעמוד האמצעי, תורת אמת למעלה, תורת חכם למטה, חכמת שלמה. ולכן מהצד של שלמה נאמר "וחכמת המסכן בזויה", שירדה בו ועלתה בו, כמו שנאמר בו "ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם."	והאי איהו חכמת שלמה ועלה אתמר וחכמת המסכן בזויה (&) ועלה אתמר כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו (&) כד נחית שלמה ממלכותיה הוה חכמה דיליה בזויה בעיני שטיין וכד אסתלק במלכותיה אתמר ביה ותרב חכמת שלמה (מלכים א' ה י) דאתרביאת עד דמטאת להאי אתר דאתנטילת מתמן לאתר דחכמה עלאה דאיהי חכמה ברישא ואיהי חכמה בסוף ואיהי תורה באמצעיתא בעמודא דאמצעיתא תורת אמת לעילא תורת חכם לתתא חכמת שלמה ובגין דא מסטרא דשלמה אתמר וחכמת המסכן בזויה דנחיתת ביה וסליקת ביה כמה דאתמר ביה ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם:

וחכמת המסכן בזויה - שהיא מסכנא[265], דל"ל מגרמה כו' (&), ובפרט בגלותא, והיא אצל העניים ואביונים, והיא בזויה בגלותא כמ"ש (&) וחכמת סופרים תסרח ויראי כו', והוא בעיני הערב רב, דהן ראשים בגלותא[266]. וכן יהיו הערב רב לעתיד לבא לפני הת"ח, וז"ש **ועלה אתמר כי מכבדי כו',** ועי' ברע"מ (פרשת אחרי מות סז ע"ב)[267] **אמר ר"מ בההוא זמנא אלין מארי חכמתא עילאה כו' והאי איהו דאוקמוה מ"מ דור שב"ד בא כו',** ובפ' נשא (קכה ע"ב)[268] **א"ל רע"מ באומאה כו',** וע"ש (עמוד א)[269] **ובזימנא דאילנא דחיי כו',** עש"ב: **דאיהי חכמה כו'** - דהן ג' דרגין דכלילין כולא[270], והיא סלקא בכולם, וע"ל (נד ע"ג &) **עד דסליק כו' ונטילת כו'**: **מסט' דשלמה כו'** - כנ"ל **כד נחית ממלכותי',** ור"ל דבימי שלמה סלקא ונחתא, משא"כ בחייבא כמו שמפרש והולך, דכתיב נתנני כו', ואעפ"י דל"ל כו', כיון דלית בישראל מאן דיוקים ליה בזכותיה, וכמ"ש (ישעיה נט טז) וארא כי אין איש ותושע לי זרועי כו'[271], ואעש למען שמי כו' (יחזקאל כ ט), ור"ל דזה שאמר לא תוסיף קום, מעצמה, וכמ"ש בפ' שמות (&), עש"ב וכמו שמפרש והולך **כד"א ביום ההוא אקים כו'**: **ומאן גרם דנחתא כו'** - ר"ל, לפרש הקרא (&) ויאמר הוי"ה אלהי"ם אל הנחש כו' כמו שמפרש והולך, ורמיז ג"כ בבראשית, באשישות, דהיא גרמה ג"כ, וכמו שמפרש והולך **כי עשית זאת דאיהי כו',** ולכן היא מבקשת סמכוני מנפילתה, ובאשישות הן כוסות יין, וז"ש **דאשתכחת יבשה.** והיין הוא לעורר רחמין דאיש ואשה, כמ"ש (שיה"ש א ב) ישקני כו' כי טובים כו', ומפרש והולך הפסוק, **ארור כו',** על מה דסמיך, ור"ל כמ"ש (&) שא"ל מלך בן

– מאיר התיקון –

[265] פי' עני.

[266] עי' תז"ח לז ע"ב.

[267] עי' מלואים אות (עו).

[268] ואמר אליהו רעיא מהימנא הא שעתא איהי לסלקא לעילא [באומאה] אימא אנת דהא בגינך אנא בעי לסלקא דיהיב לי קב"ה רשו לאתגלייא לך בבית אסורים דילך [בדבורה דילך] ובקבורה דילך ולמעבד עמך טיבו דאנת מחולל בחובין דעמא ההי"ד (ישעיה נג ה) והוא מחולל מפשעינו א"ל רעיא מהימנא באומאה עלך בשמא דיהו"ה לא תאחר בכל יכולתך דהא אנא בצערא סגי:

תרגום: אמר אליהו, רועה הנאמן, הרי שעה היא לעלות למעלה בשבועה, אמור אתה, שהרי בגללך אני רוצה לעלות, שנתן לי הקדוש ברוך הוא רשות להתגלות לך בבית האסורים שלך בקבורתך, ולעשות עמך טוב שאתה מחולל בחטאי העם, זהו שנאמר והוא מחולל מפשעינו. אמר לו רועה הנאמן, בשבועה עליך בשם ה', אל תאחר בכל יכולתך, שהרי אני בצער רב.

ביאור: בצערא - שהן ניצוצי החמה השופעין ביחד וכוכבים, אור של מרע"ה ששופע בת"ח, והת"ח מבוזין בגלותא בתראה, ואורו מצטער עמהן כמש"ו (יהל אור).

[269] עי' מלואים אות (עז).

[270] עי' לקמן קכה ע"ד ד"ה ואיהי, שג' דרגות הם מחשבה דיבור ומעשה, ועי' דבריו בספד"צ (יג ע"ב): בכל הזוהר וספרי קבלה כולל כל האצילות בג' שמות אקי"ק הוי"ה אדנ"י. עי' לקמן קמב ע"ב: אשכחנא תקונא כגוונא דא, אהי"ה כתר עלאה, יהו"ה עמודא דאמצעיתא, אדנ"י שכינתא תתאה.

[271] ז"ל הפסוק: וירא כי אין איש וישתומם כי אין מַפְגִּיעַ וַתּוֹשַׁע לוֹ זרֹעו וצדקתו היא סְמָכָתְהוּ.

Commented [YL44]: ??לא מצאתי

מלך, דבכל האומות נסמך המלוכה ממלך, משא"כ באדום, שהוא עמלק. ועוד שהמלוכה נסמך על זרעו, משא"כ באדום, כי אף שאין להם בן מלך, מ"מ היה אפשר לחול המלוכה באחר, במשנה. וכיוצא שיש לו חק קבוע, שזה ימלוך תחתיו, וכן שזרעו יצליח למלוכה באומה אחרת או לזמן אחר, ושניהם אין להם. והכל דבר א', שהוא המלוכה והוא קציצות הרגלין, דרגלין הן סמכין בכל מקום, {קיא ע"ב} וכן סמכין לאורייתא, ועי' בפרשת פקודי (רנז ע"ב) וש"מ. וקציצת ידים שאין להם כתב, וכמו שבכל מקום ברגלין נכלל הברית, כן נכלל כאן, שלא י"ל בן מלך שהוא זרע. וכן בידין נכלל הלשון שאין להם לשון, וכמ"ש בס"י (&) וספד"צ (&) וש"מ, בכף זכות כו' (&), וכרת לו ברית עשר אצבעותיו כו' (&) ועמש"ש. ב' והוא ענין א', כתב ולשון, כמו שם. והן ב' דברים שחשב הכתוב (&) קטן נתתיך בגוים, שהאדם בלא רגלין קטן הוא מאד, בזוי, בלא לשון וידין. שכלל כל הבריאה הוא בדבור ומעשה, ויאמר ויעש, ספר וספר[272], שהוא כתב וחותם, ועי' לעיל תיקון נ"ה (&), שהן בב' ידין, וספור הוא הלשון, וכ"ה כל חשיבות האדם בהן וכל העולם. ואמר **וכמה דאיהו גרם כו'**, דבין ידין ורגלין לית קרובה דאשות עתה, וע"ל תיקון נ"ו (&) בארוכה:

אבל ברשעים מה כתוב בהם "נתנני יהו"ה בידי לא אוכל קום" "נפלה ולא תוסיף קום". ואף על פי שאין לה רשות לעמוד מעצמה, הקדוש ברוך הוא יקים אותה, כמו שנאמר "ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת". ומי גרם שירדה לה ממקומה, זה הנחש, כמו שנאמר "ויאמר יהו"ה אלהי"ם אל הנחש כי עשית זאת", שהיא השכינה, שגרמה שנמצאת יבשה ונפלה ממקומה. "ארור אתה מכל הבהמה וגו'", קילל אותו שלא יהיה לו מלכים ושליטים על מה שסומך, שהם רגליו וידיו, שקצץ אותם, כמו שהוא גרם קצוץ ופרוד למעלה, ולכן "על גחונך תלך ועפר תאכל כל ימי חייך", וזהו שאמר יצחק לעשו "משמני הארץ יהיה מושבך".	**אבל בחייביא מה כתיב בהו (איכה א** &) **נתנני ה' בידי לא אוכל קום** (עמוס ה ב) **נפלה ולא תוסיף קום ואף על פי דלית לה רשו למיקם מגרמה קודשא בריך הוא יוקים לה כמה דאת אמר** (שם ט יא) **ביום ההוא אקים את סכת דוד הנפלת ומאן גרים דנחתת לה מאתרה דא נחש כמה דאת אמר ויאמר ה' אלהי"ם אל הנחש כי עשית זאת דאיהי שכינתא דגרמת דאשתכחת יבשה ונפלת מאתרה ארור אתה מכל הבהמה וגו'** (**בראשית ג יד**) **לייט ליה דלא יהא ליה מלכין ושליטין על מה דסמיך דאינון רגלוי וידוי דקציץ לון כמה דאיהו גרם קצוץ ופרוד לעילא ובגין דא על גחונך תלך ועפר תאכל כל ימי חייך ודא איהו דאמר יצחק לעשו משמני הארץ יהיה מושבך:**
עשר קללות קלל את הנחש, משום שגרם שנפרדה השכינה, שהיא עשירית, מבעלה. ועשר לאדם ועשר לחוה ותשע לארץ, שחטאה לצדיק, שהוא התשיעי. כולם חטאו לעשירית, והארץ לצדי.ק ומאיפה יודעים (ולמה) חטאה לצדיק, שהרי בעבורך אמר לאדם, ועוד בגלל האדם קלל את הארץ, @שנוטל ממנה, זהו שנאמר "וייצר יהו"ה אלהי"ם את האדם עפר מן האדמה", אם כן מה חטאה לצדיק שהוא התשיעי.	עשר לוטיא[273] **לייט לחויא בגין דגרים דאתפרש שכינתא דאיהי עשיראה מבעלה ועשר לאדם ועשר לחוה ותשעה לארעא דחבאת לצדיק דאיהו תשיעאה כלהו חאבו לעשיראה וארעא לצדיק וממאי (נ"א ואמאי)**[274] **דחבאת לצדיק**[275] **דהא בעבורך אמר לאדם ועוד בגין**[276] **אדם לייט לארעא דאיתנטיל מינה ההי"ד וייצר ה' אלהי"ם את האדם עפר מן האדמה אם כן מה חבאת לצדיק דאיהו תשיעאה**[277]:

ובג"ד על גחונך תלך ועפר כו' ודא דאמר יצחק כו' יהיה מושבך עשר לווטין לייט כו' וארעא לצדיק וממאי דחאבת דהא בעבורך אמר לאדם ובגין אדם לייט כו' עפר מן האדמה אלא בגין דאתמר בה ויצמח ה"א מן האדמה כו' ואית ארעא א"כ מה חאבת ארעא לצדיק כו' - כצ"ל

– מאיר התיקון –

[272] עי' ס"י פ"א מ"א הקב"ה ברא את העולם בספר ספר וסיפור.

[273] לווטין (כצינו).

[274] נמחק בכצינו.

[275] נמחק בכצינו.

[276] "ועוד בגין" נמחק בכצינו, ובמקומו מיתמ "ובגין".

[277] "אם כן מה חבאת לצדיק לאיהו תשיעאה" נמחק בכצינו.

ואמר **ודא הוא דאמר יצחק כו'** דאפריש ליה מהא דלעילא ונתן לי' לתתא כמ"ש (תולדות קמג ע"ב)[278], ועמש"ש. ועפר הוא עפר שבקרקע המשכן, כמ"ש בפ' פקודי בהיכלות (&)[279] ע"ש. ונגד עשר קללות דאדם נתברך יעקב בעשר ברכאן, וע"ש בפ' תולדות שם, ועמש"ל (פח ע"א &) בארוכה, ואמר **וממאי דחאבת,** שלא מצינו שחטאה, ועוד דהא קללת האדמה אמר ה' ית' בעבורך, משמע בשביל האדם ולא בשבילה. ואמר דלמה נתקללה בשבילו, משום דאתנטיל מינה, וכמ"ש במ"ר (&), ותירץ **אלא בגין כו',** ומ"ש בעבורך בשביל שלא מחתה. וז"ש **ובג"ד אמר בעבורך. וא"ל מה חבאת ארעא לצדיק,** אמת שחטאה אבל האיך לצדיק, ומפרש והולך, כגון דעץ הדעת טוב ורע כו', דעץ החיים הוא ברית בלא ערלה וכמש"ל ריש תיקון ס' (&) ואמר שם **ובהיפוכא כו',** וע"ל ריש תיקון ל"ז (&) **ברית ודאי כד כו',** עש"ב ומש"ש ושם. ועי' בפרשת בראשית (לה ע"ב)[280] **ר"י שאיל לר"ש כו',** ע"ש:

אלא משום שנאמר בה "ויצמח יהו"ה אלהי"ם מן האדמה כל עץ נחמד למראה וטוב למאכל ועץ החיים בתוך הגן ועץ הדעת טוב ורע", והיה לו רשות למחות בידי אדם שלא יאכל מעץ המות ולא מחתה, בגלל זה אמר "בעבורך".	**אלא** בגין דאתמר בה ויצמח ה' **אלהי"ם** מן האדמה כל עץ נחמד למראה וטוב למאכל ועץ החיים בתוך הגן ועץ הדעת טוב ורע (בראשית ב ט) והוה ליה רשו לממחא בידא דאדם דלא ייכול מאילנא דמותא **ולא** מחאת בגין דא אמר בעבורך:
אמר לו רבי אלעזר, וכי יש דעת בארץ לכל זה. אמר לו כן, זהו שנאמר "יהו"ה בחכמה יסד ארץ". אמר לו, והרי בחכמה עליונה ובארץ של הקדוש ברוך הוא נאמר הכתוב הזה. אמר לו בני, זה כנגד זה עשה הקדוש ברוך הוא, יש חכמה ויש חכמה, יש ארץ ויש ארץ.	אמר ליה רבי אלעזר וכי **אית** דעת **בארעא** לכולי **האי אמר** ליה **אין** ההי"ד (משלי ג יט) ה' **בחכמה** יסד **ארץ אמר** ליה **והא בחכמה עלאה ובארעא** דקודשא בריך הוא **אתמר האי קרא אמר** ליה ברי **דא** לקבל **דא** עבד קודשא בריך הוא **אית חכמה ואית חכמה אית ארעא ואית ארעא:**
אמר לו, אם כן מה חטאה הארץ לצדיק שלקתה תשעה. אמר לו, משום שעץ הדעת טוב ורע הוא כדוגמת הברית, אות הברית מבפנים טוב, וערלה רע, זה מבפנים וזה מבחוץ, ומשום שהחטא של עץ הדעת גרם פרוד בין הצדיק לשכינה, בגלל זה לקתה הארץ תשעה. ואותם שחטאו בשכינה שהיא עשירית, לקו עשר עשר.	אמר ליה **אם** כן מה **חבאת ארעא** לצדיק דלקתה תשעה **אמר** ליה בגין דעץ הדעת טוב ורע **איהו** כגוונא דברית **אות** [צט ע"א] ברית מלגאו טוב ערלה רע **דא** מלגאו **ודא** מלבר ובגין דחובא דעץ הדעת גרים פרודא בין צדיק ושכינתא בגין **דא** לקאת **ארעא** תשעה **ואינון** דחאבו בשכינתא דאיהי עשירית לקו עשר עשר:
ובא וראה שבע ארצות הן: ארץ, אדמה, ארקא, גיא, נשיה, ציה, תבל. ואדם חטא בבת שבע, ונאמר בו "כי שבע יפול צדיק". הרהר תשובה, ונאמר בו "וקם", והיה עולה. וכשירד	**ותא חזי שבעה ארעין אינון ארץ אדמה {קיא ע"ב} ארקא גיא נשיה ציה**[281] תבל **ואדם חאב בבת שבע ואתמר** ביה (&) **כי שבע יפול צדיק הרהר תיובתא ואתמר** ביה וקם והוה סליק וכד נחית תמן

– מאיר התיקון –

[278] ז"ל: ומשמני הארץ ([נ"א] דא ארץ דלעילא ארץ החיים. בעשו כתיב ומשמני הארץ ביעקב משמני) הארץ דא ארץ החיים דלעילא וירית לה בארעא דלעילא ובשמים דלעילא ולעשו בארעא דהכא לתתא ובשמים דהכא לתתא יעקב לעילא לעילא עשו לתתא לתתא תו יעקב לעילא ותתא ועשו לתתא ואף על גב דכתיב (שם מ) והיה כאשר תריד ופרקת עלו מעל צוארך מהאי דהכא לתתא אבל לעילא לא כלום דכתיב (דברים לב ט) כי חלק יהו"ה עמו יעקב חבל נחלתו

תרגום: "ומשמני הארץ" זו ארץ החיים שלמעלה, ויורש אותה בארץ שלמעלה ובשמים של מעלה, ובעשו בארץ של כאן למטה, ובשמים של כאן למטה. יעקב למעלה למעלה, ועשו למטה למטה. עוד, יעקב למעלה ולמטה, ועשו למטה. ואף על גב שכתוב "והיה כאשר תריד ופרקת עולו מעל צוארך", מזה של כאן למטה, אבל למעלה לא כלום, שכתוב "כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו".

[279] עי' מלואים אות (עח).

[280] עי' מלואים אות (עט).

[281] בדפ"מ מיתמ "יבקה", ובד"מ ורבינו מיתמ "ליה".

לשָׁם, עשה מעשים ותולדות בכל ארץ וארץ, מהם היו צומחים ומהם לא היו צומחים, ויש שם בריות, מהן בשני ראשים ויש מהם בשלשה עד שבעה. ויש שם מקום שהשמש מאירה והלבנה והכוכבים והמזלות, ויש מקום שאין בו אור כלל אלא, חשכה וערפל.	הוה עביד עובדין ותולדין בכל **ארעא** ו**ארעא** מנהון הוו **צמחין** ומנהון **לא** הוו **צמחין** ו**אית** תמן בריין מנהון בתרין רישין ו**אית** מנהון בתלת עד שבע ו**אית** תמן **אתר דנהרא שמשא** ו**סיהרא** וכוכביא ומזלי ו**אית אתר דלית** ביה **נהורא** כלל **אלא חשוכא** וקבלא:

ות״ח שבעה כו׳ - ר״ל, בגין דחטא בבת שבע ונצטוה על ז׳ מצות ועבר בכולם, ועמש״ל בריש תיקון כ״ד (&), לכן נחית בשבעה ארעין, וכן כל בן אדם כשאוחזין כו׳[282], והוא שבעה מיני גיהנם, וכן בגלותא ועניותא שהוא במקום הגיהנם, כמ״ש (&) כי צורם מכרם כו׳, {קיא ע״ג} הוא בז׳ מיני עניותא כמו שמפרש והולך, וז״ש שבע על חטאתיכם, וז״ש **ואדם חאב כו׳ הכי אלין אינון דנחתין לשבעה כו׳ ונחיתת אדם לתמן,** עי׳ בז״ח פרשת בראשית (י ע״ג ט ע״ב) באורכה[283]: ***יבשה** - צ״ל ציה וכן הוא שם ובזוהר פרשת בראשית (לט ע״ב)[284], אלא שבזוהר ארקא בין ציה לתבל, והנוסח שבכאן ובז״ח הוא הנכון, ע״ש: **בתלת עד שבע** - נגד ז׳ הנ״ל: **ואית אתר דלית בי׳ נהורא כו׳** - הוא ציה כמ״ש בזוהר שם, שהוא מחשך דפרשת בראשית. אבל בז״ח שם אמר דהוא ארץ, והוא הנכון, שהוא המדרגה האחרונה מז׳ עניותא, והוא נגד לילה, מדרגה השביעית. ומ״ש בזוהר ציה, הוא נגד גבורה, כמש״ש:

כך הם אלו שיורדים לשבעה מיני עניות, יש מהם שאין להם אור כלל שכל ימיהם, הם בעניות. ויש מהם שיש להם אור כל ימיהם, והם בעושר. ויש מהם שלפעמים יש להם אור ולפעמים חשכה, אלו אותם שנולדו באמצע הלבנה, בינוניים, לפעמים יש להם עושר ועולים, ולפעמים עניות ויורדים. ויש אחרים שעושים תולדות ומצליחים, ויש מהם שלא מצליחים. ויש מהם שמצליחים (צומחים) עד מחצית ימיהם ומתים בקצור ימים. אלו שנולדו במלוי הלבנה, הם צומחים וחיים ומשלימים את כל ימיהם. ואלו שנולדו בחסרון הלבנה, לא צומחים ומתים מיד, ואלו שנולדו באמצע הלבנה, מתקצרים במחצית ימיהם.	הכי **אינון אלין** דנחתין לשבעה מיני ענ**יותא** **אית** מנהון דלית לון **נהורא** כלל דכל יומיהון **אינון** בעני**ותא** ו**אית** מנהון **דאית** להון **נהורא** כל יומיהון ו**אינון** בעו**תרא** ו**אית** מנהון דלזמנין **אית** לון **נהורא** ולזמנין **חשוכא אלין אינון דאתיילידו באמצעיתא** דסיה**רא** בינוניים לזמנין **אית** לון עו**תרא** וסלקין ולזמנין ענ**יותא** ונחתין ו**אית אחרנין** דעבדין תולדין ומצליחין ו**אית** מנהון **דלא** מצליחין ו**אית** מנהון דמצליחין (נ״**א צמחין**) עד פלגו יומיהון ומייתין בקצרות יומין **אלין דאתיילידו** במלו**יא** דסיה**רא** **אינון צמחין** וחיין ומשלימין כל יומיהון ו**אינון** דאתיילידו בחסרו**נא** דסיה**רא** **לא צמחין** ומייתין מיד ו**אינון דאתיילידו** באמצעיתא דסיה**רא** מתקצרין בפלגות יומיהון:

לשבעה כו׳ - נגד ז׳ ארעין הנ״ל, ומפרש והולך **אית מנהון דל״ל כו׳ ואית מנהון דאית להון נהורא כו׳ ואית מנהון דלזמנין כו׳ ואית אחרנין כו׳ ואית מנהון דלא כו׳ ואית מנהון דמצליחין כו׳ ואית ארעין כו׳,** הן שבעה. ואף שאמר דאית להון נהורא כל יומיהון, מ״מ הן עניים בד״א כמ״ש בזוהר פ׳ פקודי (&), והן נגד ארץ, **אתר דנהרא שמשא כו׳,** ויש ארץ אור וחושך כמו בארקא כמ״ש בפרשת בראשית (ט ע״ב)[285]: **ואית ארעין דאתמר כו׳ אוף הכי כו׳** - והוא ארץ העליונה ונגדו בור כמ״ש בהיכלות (&), וכן בזה העולם בבתיהון, כמש״ו: **וצווחין באלין כו׳** - ר״ל, שמלאכי חבלה נשכין לון במקום גיהנם: **ואית אחרנין כו׳** - ר״ל, שאלו אינן כלל מז׳ ארעין:

Commented [YL45]: ׳

ויש ארצות שנאמר בהן "והבור רֵק אין בו מים", מים אין בו, אבל נחשים ועקרבים יש בו. כמו כן כאן, יש בריות שהם עמי הארץ, שבתיהם מלאים	**ואית ארעין דאתמר** בהון והבור רק **אין** בו מים (&) מים **אין** בו **אבל** נחשים ועקרבים **אית** ביה **אוף הכי אית** בריין **דאינון** עמי **הארץ** דבתיהון

– מאיר התיקון –

[282] מעשי אבותיהם בידיהם.@
[283] עי׳ מלואים אות (פ).
[284] עי׳ מלואים אות (פא).
[285] עי׳ מלואים אות (פב).

מלאכי חבלה, שהם נחשים ועקרבים, ונושכים אותם בכמה נשיכות של יסורים, שהם גרמו לפני שיבאו לעולם (כדי שיבאו) בגלגול בגופים הללו ובבתים הללו. וכשנושכים אותם, אותם הנחשים והעקרבים, בכמה יסורים הם צווחים וי וי. ויש לכלם קטטה בבית, וצווחים עם אלו בעלי הגיהנם שנדונים בו. ויש אחרים שכל ימיהם בחדוה ובשלוה בלי עצב כלל, מכל מה שמתגדל בשבע ארצות ונדונו בשבעה מדורי גיהנם, ויש בבני אדם כדוגמא זה, וחכמי הרזים הללו, להם נמסר לדעת.	מליין מלאכי חבלה דאינון נחשים ועקרבים ונשכין לון בכמה נשוכין דיסורין דאינון גרמו קדם דייתון לעלמא (בגין דייתו) בגלגולא באלין גופים ובאלין בתים וכד נשכין לון אינון נחשים ועקרבים בכמה יסורין אינון צווחין ווי ווי ואית לון קטטה לכלהו בביתא וצווחין באלין מארי דגיהנם דנדונין בו ואית אחרנין דכל יומיהון בחדוה ובשלוה בלא עציבו כלל מכל מה דאתרבי בשבעה ארעין ואתדנו בשבעה מדורי גיהנם ואית[286] בבני נשא כגוונא דא וחכימי דרזין אלין לון אתמסר למנדע:

***מכל מה דאתרבי כו׳ אית בב״נ כו׳** - כצ״ל:

תקונא שתין וחמש

״בראשית ב׳ר׳א א׳להי׳ם״ ראשי תיבות וסופי תיבות א״ב וא״ם, שהם י״ה, שָם אֵם, וסוד הדבר ״ויקרא האדם שם אשתו חוה כי היא היתה אם כל חי״, כדוגמת אותה שנאמר בה ״כי אם לבינה תקרא״. האם כל חי הזו אינה כאשה הראשונה, שנאמר בה ״האשה אשר נתת עמדי״, שגרמה מיתה לכל העולם, שהרי כתוב בה ״אם כל חי״, שנאמר בה ״ראה חיים עם אשה אשר אהבת״.	בראשית ב״ר״א א״להי״ם (בראשית א א) **רישי** תיבין וסופי תיבין **א״ב וא״ם תמן**[287] **דאינון** י״ה **תמן אם ורזא דמלה** (&) **ויקרא האדם שם אשתו חוה כי היא היתה אם כל חי כגוונא דההוא דאתמר בה** (משלי ב ג) **כי אם לבינה תקרא האי אם כל חי לאו איהי כאתתא** קדמאה **דאתמר בה** (בראשית ג יב) **האשה אשר נתת עמדי דגרמת מיתה לכל עלמא דהא אם כל חי כתיב בה דאתמר בה** (משלי ג יח) **ראה חיים עם אשה אשר אהבת:**

בראשית כו׳ ורזא דמלה ויקרא כו׳ - והוא אם דאלהים, אם כל חי, ואדם הוא אב, שהן מדרגת או״א כידוע (&), וז״ש **כגוונא דההיא דאתמר כו׳**, ואם כל חי, דהיא מלכא דשלמה דיליה[288], אם לכל שנקרא כל[289], וכן נקראת חי[290], ומינה נפקין כל חי, והיא נשמת כל חי[291], ורומז במלת בראשית פסוק, ויקרא האדם שם אשתו כו׳, שהוא או״א כנ״ל, ועמש״ל למטה בזה (&). ולקמן מפרש והולך פסוק, ויעש ה׳ אלהים כו׳, דלאדם ואשתו, שהן איש ואשה, דרגא דאו״א בלבושים, משא״כ ב׳ שפחות. וידעו כי עירומים הם (&) כמ״ש למטה, וז״ש הפסוק, ויעש, נרמז כאן שלאו״א עשה כתנות אור, להלבישם ועמש״ש: **ואם דאינון כו׳** - ול״ג תמן, ואמר **דאינון י״ה**, ר״ל שהן ב׳ דרגין עליונים דנשמתא, י״ה דאין שטן נוגע שם[292], ואינון חיים[293], וכמ״ש למטה ולקמן תיקון ס״ו (ק ע״א &) ע״ש: **לאו איהו כאתתא {קיא ע״ד} כו׳** - ר״ל, דהראשונה היא גרמת מיתה, והיא חיים: **אם כל חי כתיב בה דאתמר בה ראה כו׳** - ור״ל

– מאיר התיקון –

[286] לית (רבינו).

[287] נמחק ברבינו.

[288] עי׳ לעיל תיקון י׳

עי׳ יהל אור ח״א ב ע״ד: בינה ויסוד, ובשניהן נכללין כא׳, מלכא דשלמא דיליה, ועיי״ש ג ע״א: מלכא דשלמא דילי׳. ר״ל מלכא בינה, שלמא יסוד.

[289] עי׳ זהר ח״א יז ע״א ש״כל״ היא כינוי למידת היסוד.

[290] עי׳ יהל אור ח״א ג ע״ב: יסוד נק׳ חי וקים. ואמרו חי בעוה״ב וקים בעוה״ז. והענין כי הוא קים תמיד בעוה״ז, קים מבועא דבירא, וכן הוא חי בעוה״ב, בבינה, מלכא דשלמא דיליה (לעיל ה ע״ב), ונק׳ חי משם.

[291] עי׳ לעיל לג ע״ב: נשמת כל חי דאיהי אימא עילאה.

[292] עי׳ מלואים אות (פג).

[293] עי׳ מלואים אות (פד).

מב' נשים הראשונות קודם לזו, שא' מהן טוב וא' רע, מעץ הדעת טוב ורע כמו שמפרש והולך, **אמר ראה חיים כו' אם כל חי**, עץ החיים, עם האשה הטובה, מעץ החיים, דעלה נאמר (משלי יח כב) מצא אשה מצא טוב[294], והוא אשר אהבת, וכמו שמפרש והולך:

אמר לו רבי אלעזר, וכי שתי נשים היו לו. אמר לו, כן, אחד יצר הטוב ואחד יצר הרע. אחד מצד העצם הקשה, הדין הקשה, ואחד מצד הבשר. משם הם רכי הלב, ואלו שמצד העצם, הם קשי עורף, ועל האשה, שנֶטלה@ מהעצם. אמר בן סירא, עצם שנפל בחלקך טוב או רע, גרר אותו. ועל האשה שמצד העצם אמר אדם "האשה אשר נתת עמדי", לא קרא לה אשתו כמו שחוה, שנאמר בה "ויקרא האדם שם אשתו חוה", שהאחרת היתה שפחה שמצד עץ הדעת טוב ורע, אחד רע ואחד טוב, ומצד של עץ החיים שניהם חיים.	**אמר ליה רבי אלעזר וכי תרין נשין הוו ליה אמר ליה אין חד יצר הטוב וחד יצר הרע חדא מסטרא דעצם תקיפא דינא קשיא וחדא מסטרא דבשרא מתמן אינון רכיכי לבא ואינון דגרמא אינון קשי** [צט ע"ב] קדל **ועל אתתא דאתנטילת מגרמא אמר בן סירא גרמא דנפיל בחולקך טב או ביש גרריה ועל אתתא דגרמא אמר אדם** (בראשית ג יב) **האשה אשר נתת עמדי לא קרא לה אתתיה כגוונא דחוה דאתמר בה ויקרא האדם שם אשתו** {קיב ע"א} **חוה דאחרא שפחה הות דמסטרא דעץ הדעת טוב ורע חדא רע וחדא טוב ומסטרא דעץ החיים תרוייהו חיים:**

א"ל ר"א וכי תרין נשים הוו לי' - ר"ל, קודם לזו: **א"ל אין חד יצה"ט כו'** - וע"ל (מג ע"א נה ע"ב) **דפתי לחוה דאיהי לבא, וגרם לה מותא, והא תרי בתי לבא אינון למאן דפתי[295] מנייהו, אלא ההיא דשמאלא דאתמר בי'** (קהלת י ב) **לב כסיל לשמאלו, ועליה אתמר** (קהלת ז כו) **ומוצא אני מר ממות את האשה, לב חכם לימינו דא אשת חיל עטרת בעלה** (משלי יב ד)**, עלה אתמר מצא אשה מצא טוב, ואיהי יצר הטוב כו'** ע"ש, והכל הוא באדם, וכל השית דכליל כאן, וכמ"ש בריש תיקון סו (&) **דא אדם דכליל שית**, והשית מפרש והולך שהן ד' באותיות הוי"ה שהן בד' פרצופין, וב' בשמא מפורש[296], שהוא בכתר, ב', דשם מופלא ומכוסה[297], והן גלגלתא ומ"ס, שהן שורש לכל דו"נ, חו"ג. והכל בתורה, ותורה מסט' דו"ה הוא עץ הדעת טוב ורע, אבל משם ולמעלה היא מסט' דעץ החיים, דלמטה יש אחיזה כו', ובנוק' רגליה יורדות כו', דהוא מסט' דרע. ומסט' דו"ה הן יצה"ט ויצה"ר, ועי' בפרשת בראשית (כח ע"א)[298] **בההוא זמנא זכו כל ישראל כל חד וחד לבת זוגי', ודא איהו דכתיב ונתתי לכם לב בשר ורוח חדשה אתן בקרבכם כו'**, והכל על הנשמתין, והן ה' נשמתין דאדם שהן ששה, אלא דב' דלעילא כלילין בחד ונק' יחידה. וכן לקמן, דשניהם נקרא אדם והוא המייחד הכל, ולכן נקרא יחידה, ובהן נאמר כי אחד קראתיו (ישעיה נא ב), וע"ל תיקון מ"ז (&), וע"ש בפרשת בראשית דקאמר שם **ואלין אינון נשמתין חדתין דעתידין למהוי על ישראל כו'**, ע"ש, וז"ש ונתתי לכם לב בשר לא גרמא, כמ"ש לקמן, ורוח חדשה והן נפש ורוח דנפש איהו בלב, ואמר **חדא מסט' דעצם וחדא כו'**, כמ"ש (בראשית ב כג) עצם מעצמי ובשר מבשרי, ובהן יצה"ט ויצה"ר, אבל בנשמתא לא שלטא יצה"ר, דשם עלמא דחירו, עץ החיים, והזר הקרב יומת, וכמש"ל בתיקון כ' (&), והיא מסתלקת קודם החטא וכמש"ל בתיקון ס"ו (&) בתר דחאב אדם דיצירה, ובתר לאו דווקא כידוע (&), ואמר **על אתתא דאתנטילת כו'**, ר"ל היצה"ר שניתן לאדם אם טב ואם ביש צריך לעסוק עמו ולרככו, כמו אברהם ודוד, ואמר **ועל אתתי' דגרמא כו', דאחרא שפחה הות**, ר"ל לכן {קיב ע"א} לא קרא אשתו, דשפחה אין קדושין תופסין בה ואינה אשה, עם הדומה לחמור[299], ועלה נאמר (&) עני ורוכב על החמור, כמש"ל בתיקון ס (קט ע"א), ודווקא על אתתא דגרמא[300], דאתתא דבשרא היא אינה אשה באמת, דהיא דכורא, אלא דמבינה ולמטה נק' עלמא דנוק', וכן מבריאה ולמטה נוקבין, כמ"ש בפ' משפטים (&) והן עולמות:

– מאיר התיקון –

[294] עי' לעיל סוף תיקון יד

[295] עי' לעיל בת"ז דף נה ע"ב שגורס פתי, וכן לקמן קלה ע"ב בהגר"א

[296] עי' סוף התיקון לגבי יו"ד ה"א וא"ו ה"א.

[297] עי' לקמן קלח ע"א, שמופלא היא אוירא ומוכסה היא מו"ס, ועי' לש"ו ביאורים ח"א כ ע"ד שמשנה את הגרסא לקמן קלח ע"א, שמכוסה למעלה ממופלא, ועי' ס"י יד ע"ג שגורס כמו שכתוב בביאורים, וכן ברבינו תז"ח ג ע"א ד"ה דעליה.

[298] עי' מלואים אות (יד).

[299] עי' יבמות (סב ע"א): בעבד שאין לו חייס דכתיב שבו לכם פה עם החמור עם הדומה לחמור.

[300] עי' לעיל קיא ע"ב, עי' לעיל הערה 132.

ובסתרי תורה, חוה ח' ו"ה. ח' חכמה, כ"ח מ"ה, הכלל של השם הקדוש. ח' היא כדוגמת האם העליונה, שהיא השמינית לעשר הספירות ממטה למעלה. והחכמה נודעת בה, ועליה נאמר "עץ חיים היא למחזיקים בה", ומהצד שלה "ויפח באפיו נשמת חיים". ועליה נאמר "לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת", ולא האחרת שנֶטלה@ מן העצם שגרמה לו מות, שהרי השפחה גרמה "וידעו כי עירומים הם", ולכן "ויעש יהו"ה אלהי"ם לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם".	ובסתרי תורה חוה ח' ו"ה ח' חכמה כ"ח מ"ה **כללא דשמא קדישא** ח' **איהי כגוונא דאימא עלאה דאיהי תמינאה** לעשר ספירן מתתא **לעילא** וחכמה **בה אשתמודע ועלה אתמר** (משלי ג יח) **עץ חיים היא** למחזיקים בה ומסטרא דילה (בראשית ב ז) **ויפח באפיו נשמת חיים ועלה אתמר** (&) **לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת ולא אחרא דאתנטילת** מגרמא דגרימת ליה מיתה **דהא שפחה גרמת** (&) **וידעו כי עירומים הם ובגין דא ויעש ה' אלהי"ם לאדם ולאשתו כתנות עור ולבישם** (בראשית ג כא):

חו"ה ח' ו' ה' כו' - מפרש והולך דחוה קאי על נשמת חיים מבינה, דכוללת גם של זו"נ, ב' הנ"ל, והיא אתייהיבת בינייהו וכמש"ל תיקון ס"ו (קיב ע"א) **הה"ד וייצר כו' ואתמר בהון ויפח באפיו כו'** (בראשית ב ז), ואמר דח' רומז לחכמה, דהוא כ"ח מ"ה, שהן חו"ב כמש"ל (לט ע"א &) ולקמן (קג ע"א &) וש"מ, ו"ה הן זו"נ, והן כלל השם. וז"ש **כללא דשמא קדישא,** דאף דחוה אינה אלא מבינה, מ"מ כלילא ג"כ בחכמה כידוע, וכמש"ל, ואינון או"א, חו"ב, דמתמן אתנטילת, וחוזר ומפרש החי"ת בענין אחר דהיא בבינה: **ח' איהי כגוונא דאימא כו' וא' ועלה אתמר עץ חיים כו' -** ע"ל (סו ע"ב &) **מנ"ל דאתקרי חיים כו',** ועמש"ש ולעיל (כב ע"א &) **אימא עילאה עץ חיים כו' ואמרו ומסט' דילה ויפח באפיו כו',** דהוא הנשמה והיא נשמת חיים מעץ החיים: **ועלה אתמר לזאת כו'** - ר"ל, עצם מעצמי ובשר מבשרי (בראשית ב כג) הן ב' השפחות, לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת, הן איש ואשה ד' דשם הוי"ה, ע"כ יעזב ודבק באשתו והיו לבשר אחד, הן דאדם, ששם הן אחד, ומשם הוא היחודא וכנ"ל, וזאת הפעם, אמר על כל הששה, שהן סט' דנוק', וכן אמר, לזאת כו' לקחה זאת, והן כולם רמיזין בבראשית, בראשית ראשי תיבות וסופי תיבות בת, והוא בת זוגי', דהוא מסט' דכתר, וכמ"ש למטה. וגם דכורא נרמז בו באותיות ראש דבי' וכמש"ל בתיקון ל"ט (&) ע"ש, **ברא אלהים אב ואם** כנ"ל, את השמים ואת הארץ, ב' שפחות מסט' דזו"נ, וכמש"ל ריש תיקון ס"א (&) ע"ש, וב' שפחות הן בעלמין יצירה ועשיה, שהוא עבד ושפחה, כמ"ש בריש משפטים (&) ואיש ואשה הוא בבריאה, ששם מקנן בינה בתלת ספירן (עי' לעיל כד ע"ב), ובת זוגי' היא בת יחידה, בת מלך פנימה (תהלים מה יד), וע"ל ריש תיקון נ"ח (&) וע' בריש תיקון ס"ו (&) **בתר דחב אדם דיצירה כו',** והן התרי שפחות וע"ל תיקון ס"ז (&) בהגהה, **אעשה לו עזר כנגדו כו' דאיהי עבד ושפחה כלילא מטו"ר בגין למהוי ליה כו',** וע"ל (צד ע"א &) עזר כנגדו כו', ע"ש, ואמר **דהא שפחה גרמת וידעו כו' ובג"ד ויעש כו',** ר"ל דווקא לאדם ולאשתו עשה כתנות אור, אבל עבד {קיב ע"ב} ושפחה נשארו ערומים, וכמ"ש בזוהר בכ"מ נשמתין ערטילאין (לעיל פ ע"א, ח"ב צט ע"ב קנ ע"א, ח"ג רעח ע"א), והן אותן שלא זכו אל הנשמה ואין להם לבושא, ועי' בפרשת בראשית (קמב ע"ב)[301] וירח את ריח בגדיו כו' עש"ב, ואלו הבגדים אתעבידו בשם מלא[302]:

אמר לו רבי אלעזר, למה אמר בשבילה "כי מאיש לקחה זאת", היה לו לומר "כי מאדם", למה "מאיש". אלא מאיש שָם א"ם ושָם י"ש, שָם אם, "כי אם לבינה תקרא", והם אב ואם, חכמה ובינה, שמשָם נֶטלה, ולכן כי מאיש לקחה זאת. ויש לו אחרת שנקראת בת זוגו, זהו שנאמר "זכר ונקבה בראם ויברך אתם ויקרא את שמם אדם".	אמר ליה רבי אלעזר **אמאי אמר בגינה כי מאיש לקחה זאת** (&) **כי מאדם הוה ליה למימר אמאי מאיש אלא מאיש תמן א"ם ותמן י"ש תמן י"ש הה"ד** (משלי ח &) **להנחיל אהבי יש תמן אם** (שם ב ג) **כי אם לבינה תקרא ואינון אבא ואימא** חכמה **ובינה דמתמן אתנטילת ובגין דא כי מאיש לקחה זאת ואית ליה אחרא דאתקריאת בת זוגיה הה"ד** (בראשית ה ב) **זכר ונקבה בראם ויברך אותם ויקרא את שמם אדם:**

– מאיר התיקון –

[301] עי' מלואים אות (נב).

[302] ככתוב בפסוק: ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וכו'.@

Commented [YL46]: וסח אותלהוסיף אותיות?

Commented [YL47]: יה כתוב ר"ת וס"ת ואולי זה ראש התיבה וסוף התיבה??

דמתמן אתנטילת - דכלילא בחו״ב, וכן האיש, דלכן כתיב ביה מאיש, וכנ״ל:

בא וראה אדם הראשון בדמותו של יהו״ה הוא נברא, ובדמות של עשר ספירות, שהן יו״ד ה״א וא״ו ה״א מהצד של יהו״ה. מצד של י׳ נקרא איש, ומצד של ה׳ העליונה אשתו נקראת אשה, אם כל חי. ומהצד של ו״ה, חוה אשתו. ומהצד של יו״ד ה״א וא״ו ה״א, חוה נקראת אדם, ובכל מה שהיה בדמותו לקה.	**תא חזי אדם הראשון בדיוקנא דיהו״ה אתברי ובדיוקנא דעשר ספיראן דאינון יו״ד ה״א וא״ו ה״א**[303] **מסטרא דיהו״ה מסטרא די׳ אתקרי איש ומסטרא דה׳ עלאה אתתיה אתקריאת אשה**[304] **אם כל חי ומסטרא דו״ה חוה אתתיה**[305] **ומסטרא דיו״ד ה״א וא״ו ה״א חוה אתקריאת אדם ובכל מה דהוה בדיוקניה לקה:**

***ת״ח אדה״ר בדיוקנא דהוי״ה כו׳ מסט׳ דיו״ד אתקרי איש ומסט׳ דה׳ עילאה אם כל חי ומסט׳ דו״ה אשה ומסט׳ כו׳ ואמר ובכל מה כו׳** - רומז למ״ש בזוהר[306] דשית בני אדם הוו בדיוקנא וכולן לקו, וענין שית בני אדם, הן שית דכלילין ביה, והן נמי מסט׳ דא הוו:

תקונא שתין ושיתא

בראשית, ברא שית, זה אדם שכולל שש, והם שתי שפחות מהצד של העץ של טוב ורע, עצם ובשר, איש ואשה, שנאמר בה ״כי מאיש לקחה זאת״, הרי ארבע. אדם זכר ונקבה, זהו שנאמר ״זכר ונקבה בראם וגו״, הרי שש, ולכן ״ויאמר יהו״ה אלהי״ם הן האדם היה כאחד ממנו לדעת טוב ורע וגו״, ופרשוהו הראשונים, כאחד ממלאכי השרת.	**בראשית ברא שית דא אדם דכליל שית ואינון תרין שפחות מסטרא דאילנא דטוב ורע עצם ובשר איש ואשה דאתמר בה כי מאיש לקחה זאת הא ארבע אדם זכר ונקבה הה״ד זכר ונקבה בראם וגו׳ הא שית ובגין דא ויאמר ה׳ אלהי״ם הן האדם היה כאחד ממנו לדעת טוב ורע וגו׳ ואוקמוה קדמאין כאחד ממלאכי השרת:**

בראשית ברא כו׳ - כנ״ל מסט׳ דהוי״ה ד׳ בג׳ עלמין דהן כלילין ד׳, די״ה לא מתפרשין, וכמ״ש בליקוטים בארוכה, ע״ש[307]. וב׳ מסט׳ דאדם שהן אחד וכמש״ל (פו צד ע״א) כי אחד

– מאיר התיקון –

[303] עי׳ דע״ה ח״ב לג ע״ג, שרואים מכאן שאור נשמתו היה מגיע עד רישא תנינא דא״א דאצילות, ועי׳ ריש תיקון הבא.

[304] ״לאתתיה לאתקריאת לאשה״ נמחק בכתיבו.

[305] ״חוה לאתתיה״ נמחק בכתיבו, ובמקומו ליתא ״לאשה״.

[306] ח״א קכא ע״ד ועי׳ פרקי דר״א פרק נג (לש״ו).

ז״ל הזהר: אמר רב יהודה כד ברא קודשא בריך הוא אדם הראשון הוה גולם עד לא זריק ביה נשמתא וקרא לההוא מלאכא דהוא ממונה על דיוקנא דבני נשא וא״ל עיין וצר בדיוקנא דדין שיתא בני נשא הדא הוא דכתיב (בראשית ה ג) ויולד בדמותו כצלמו ויקרא את שמו שת כלומר שיתא אמר רבי יצחק מההוא עפרא ממש דאתברי אדם הראשון נסיב קודשא בריך הוא לאתבראה אלין שיתא וקרא ליה שת שיתא הדא הוא דכתיב (בראשית ה ג) ויולד בדמותו כצלמו (בראשית ה ג) מאותה העיסה שנברא הגולם שלו ועל כך נאמר (תהלים קלט טז) גלמי ראו עיניך ועיינת [בו] לעשות (בו) דדאמו ליה

אמר רב יהודה, כשברא הקדוש ברוך הוא את אדם הראשון, היה גולם טרם שזרק בו נשמה, וקרא לאותו המלאך הממונה על צורות בני אדם, ואמר לו, עיין וצייר בדמות הזו ששה בני אדם. זהו שכתוב ״ויולד בדמותו כצלמו ויקרא את שמו שת״, כלומר שתא [שש]. אמר רבי יצחק, מאותו עפר ממש שנברא אדם הראשון, לקח הקדוש ברוך הוא לברוא את ששת אלה, וקרא לו שת שש. זהו שכתוב ״ויולד בדמותו כצלמו״, מאותה העיסה שנברא הגולם שלו. ועל כך נאמר ״גלמי ראו עיניך״, ועיינת בו לעשות (בו) שדומים לו.

וז״ל הפדר״א: ששה נדמו לאדם הראשון וכולן נהרגו. ואלו הן: שמשון בכחו, ונהרג בכחו. שאול בקומתו, ונהרג בקומתו. עשהאל במרוצתו, ונהרג במרוצתו. יאשיהו בנחיריו, ונהרג בנחיריו. צדקיהו בעיניו, ולכך עורו עיניו. אבשלום בשערו, ונהרג בשערו. ואבשלום גבור כח היה במלחמה, והיתה חרבו מצמדת על מתניו. ומפני מה לא שלף חרבו וכרת שער ראשו וירד, אלא ראה גיהנם שנפתחה תחתיו, אמר מוטב לי להתלות בשער ראשי ולא לירד באש, לפיכך היה תלוי באלה.

קראתיו (ישעיה נא ב). ומפרש והולך כאן קרא, הן האדם כו' כאחד ממלאכי השרת, דהן כלילין בהויה פשוטה ומלואה, עשר ספירן דמלאכין בעשר גלגלין דכורסיא, הוא שם מלא[308], ומסט' דד' חיון, ד' רגלין, הוא הוי"ה פשוטה, וכמש"ל בתיקון כ"ח (&) וש"מ הרבה. ור"ל היה כאחד, שהיה לכתחילה כאחד כו', וכמ"ש למטה במימרא דאליהו, אלא שאליהו פירש כאחד כו' כמו שמפרש והולך:

בין כך אליהו הזדמן אליו ואמר, רבי, אם על מלאכי השרת [הוא דיבר], היה אומר היה לו לומר "כאחד מהם", מה זה "כאחד ממנו". ועוד היה לו לומר "הן אדם" מה זה "האדם" בתוספת ה', אלא ה' של האדם. "היה כאחד ממנו" לא כתוב "יהא" (הוא) אלא "היה", אחת מארבע אותיות שהן יהו"ה, כאחת מארבע אותיות שהיא ו'.	**אדהכי הא אליהו אזדמן לגביה ואמר רבי כאחד מהם הוה ליה למימר אם על מלאכי השרת הוה אמר מאי כאחד ממנו ועוד הן אדם הוה ליה למימר מאי האדם בתוספת ה' אלא ה' דהאדם היה כאחד ממנו יהא (נ"א הוא) לא כתיב אלא היה** חד[309] **מארבע אתוון דאינון יהו"ה כחד מן ארבע אתוון דאיהו ו'**[310]:
ועתה פן ישלח ידו זו י' אם זכה ולקח גם מעץ החיים זו ו' (ה') ואכל וחי לעלם זה ו' חי ודאי כשה' היתה יחידה ממנו נכנסה בין טוב לרע זהו שנאמר@ וייצר יהו"ה אלהי"ם את האדם שתי יצירות טוב ורע לדעת (ונאמר בהם ויפח באפיו נשמת חיים וזו ה' לדעת טוב ורע לדעת) מה שהיו גורמים לעשות ולכן@ נכנסה ביניהם.	ועתה פן ישלח ידו **דא** י' **אם** זכה[311] ולקח גם מעץ החיים **דא** ו'[312] (נ"א ה') **ואכל** וחי **לעולם** (בראשית ג כב) **דא** ו' חי ודאי כד ה' הות יחידא מניה[313] **עאלת בין טוב לרע** ההי"ד וייצר ה' **אלהי"ם את האדם** תרין[314] **יצירות טוב ורע** למנדע[315] (ואתמר בהון (בראשית ב ז) ויפח באפיו נשמת חיים[316] **ודא** ה' לדעת טוב ורע למנדע) מה דהוו גרמין למעבד ובגין **דא עאלת** בינייהו:

***מאי האדם בתוס' ה"א אלא ה"א דהאדם היה כאחד ממנו כחד מארבע אתוון יהו"ה דביה דאיהי ה"א דאשתארת יחידה ביה ועתה פן ישלח ידו דא יו"ד ולקח גם מעץ החיים דא ה"א ואכל וחי לעולם דא וא"ו ח"י ודאי כד ה"א הות ביה עאלת בין טוב לרע ההי"ד וייצר כו' יצירות טוב ורע ואתמר בהון ויפח כו' ובגין דלא אתחזרת לגביה ההי"ד ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם כתיב ביה וישלחהו כו'** - כצ"ל ודלא כמ"ש בהגהה. והענין כי בתחילה היה בו הויה שלימה כנ"ל, ואח"כ נשתייר ה' תתאה ביה לבד, א"י כ"ה, כמש"ל תיקון ס"ב (&). וה' דהאדם קאי על ה' עילאה שהיא עץ החיים כמש"ל בתיקון ס"ה (&) ולמטה, ובתחילה עאל ה' עילאה בין התרין שפחות דטו"ר, וכמ"ש בזוהר (ח"א עז ע"א) **חד עייל בין תרין[317]**, ר"ל דנשמתא עאל בין רוחא ונפשא, דהוא המיחד. ועמ"ש במתני' דטעמים (תז"ח יז ע"ב), דנשמתא עאלת באדם לאנהגא,

– מאיר התיקון –

[307] רק מצאתי בביאור אגדות ברכות טו ע"א אות ד' בביאור.@@@

[308] פי' במילוי יו"ד ה"א וא"ו ה"א.

[309] "[והא – לך למת] יהא (נ"א הוא) לא כתיב אלא היה חד" נמחק ברבינו. והוא מהלך למת, וכנראה שהוא ההגה שמוזכר בגר"א.@

[310] "למינון יהו"ה כחד מן ארבע אתוון למיהו ו'" נמחק ברבינו, ובמקומו מיתא "יהו"ה דביה למיהי ה"א למשתארת יחידה ביה".

[311] "אם זכה" נמחק ברבינו.

[312] ה' (רבינו).

[313] "יחידה מניה" נמחק ברבינו, ובמקומו מיתא "ביה".

[314] נמחק ברבינו.

[315] נמחק ברבינו וגורס את המוסגר.

[316] "ובגין דלא אתחזרת לגביה הה"ד ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם כתיב ביה וישלחהו" נוסף ברבינו.

[317] עי' מלואים אות (פה).

והוא סוכלתנו האיך למיטל ולאנהגא, וכמ"ש בז"ח שיה"ש (סה ע"ד)[318] ע"ש. וז"ש **לדעת טו"ר למנדע מה דהוו גרמין למעבד,** דנשמתא עאלת כדי להודיעו מה {קיב ע"ג} שיגרום, אם יאכל עץ הדעת טו"ר. וז"ש **ובג"ד עאלת בינייהו,** ומ"מ לא נזהר ולא שמע לעצת נשמתיה, ופי' דקרא הוא כך, הן האדם, ה' דהאדם, שהוא ה' עלאה, הי' ביה כאחד ממנו, שהוא ה' תתאה, שעתה היא אחד מיהו"ה שהיה בו, והיא נשארת עתה יחידה, והן היה בו אף ה' עילאה, ועתה חוששני שמא יחזור הוא לכל הוי"ה, והוא אינו כדאי לזה כמ"ש למטה **דלא הוה כדאי למהוי כו' כיון כו',** וז"ש, ועתה פן ישלח ידו, שהוא יה"ו, שהיה בו ויחזור בו עתה. ואמר **ידו דא יו"ד,** דהוא אותיות יו"ד, ושליטא על העץ החיים, בינה, הוא חכמה, כבעל לאשה. וז"ש **ידו דהוא יו"ד**: ואמר **מעץ החיים דא ה"א,** ר"ל ה' עילאה, וכמש"ל תיקון ס"ה (&) וש"מ: ואמר **וחי לעולם דא ו' ח"י ודאי,** שהוא ידוע דהוא אות החיים, כמ"ש בס"פ במדבר (קכא ע"א)[319] **בג"כ לא אית בי' ו"ו דוא"ו כו',** ובפ' ויחי (רמא ע"א)[320] **ר' אבא הוה יתיב כו' דא אות ו' בגין דבי' שריין חיין כו'.** ובז"ח רות (&) וש"מ הרבה **ואמר כד ה"א הות בי',** ר"ל ה"א עילאה עץ החיים. **עאלת בין טוב כו'** ר"ל ז"ש כאחד ממנו לדעת טוב ורע ר"ל שה"א עילאה היתה בו, כדי לדעת טו"ר, להזהירו שלא יחטא. ועתה שחטא ואבד הכל ואינו כדאי שיחזרו לו, ופן ישלח ידו כו' ויחזרון לגביה. וז"ש **בתר דחאב כו' ובגין דלא אתחזרת לגביה** - ר"ל שלא יחזרו לגביה באכילת עץ החיים, לכך שלחוהו מג"ע. וז"ש **הה"ד ולקח גם כו',** והוא לראיה שה' ית' ירא מזה, ואמר **כתיב ביה,** ר"ל, לכן וישלחהו כו', ופי' הטעם למה לא רצה ה' ית' שיאכל מעץ החיים, לכן אמר **דלא הוי כדאי כו' כיון דלא נטיר כו',** דאם לא עבר באמת ולקח כו' וז"ש **דאם הוה נטיר כו'**:

אחר שחטא האדם של היצירה, נפרדה ה' העליונה והסתלקה ממנו, ומשום שלא חזרה אליו, אמר, אם זכה "ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם", ועץ החיים הזה הוא נטוע בעץ הגן, ומשום שלא זכה לאכול ממנו, מה כתוב בו "וישלחהו יהו"ה אלהי"ם מגן עדן לעבוד את האדמה אשר לֻקח משם", אותו שנאמר בו "וייצר יהו"ה אלהי"ם את האדם עפר מן האדמה" שלא היה ראוי להיות בגן התורה, כיון שלא שמר בה ה@ע הדעת טוב ורע באסור והתיר@ ועבר על מאמר רבונו. שאם היה שומר, שלא יעבר על מאמר רבונו "ולקח גם מעץ החיים", שנאמר בו "תורת חכם מקור חיים לסור ממקשי מות" "עץ חיים היא למחזיקים בה", "וזהו ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם", "גם" לרבות הנקבה, פרי האילן, פרי צדיק.	בתר דחאב אדם דיצירה אתפרשת ה' עלאה ואסתלקת מניה ובגין דלא אתחזרת לגביה אמר אם זכה ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם והאי עץ החיים הוה נטוע בעץ הגן ובגין דלא זכה למיכל {קיב ע"ב} מניה מה כתיב ביה וישלחהו ה' אלהי"ם מגן עדן לעבוד את האדמה אשר לקח משם ההוא דאתמר ביה וייצר ה' אלהי"ם את האדם עפר מן האדמה דלא הוה כדאי למהוי בגנתא דאורייתא כיון דלא נטיר בה ע"ן הדעת טוב ורע באסור והיתר [ק ע"א] ועבר על מימרא דמאריה דאם הוה נטיר דלא עבר על מימרא דמאריה ולקח גם מע"ן החיים דאתמר בה תורת חכם מקור חיים לסור ממוקשי מות (משלי יג יד) ע"ן חיים היא למחזיקים בה (משלי ג יח) ודא איהו ולקח גם מע"ן החיים ואכל וחי לעולם גם לרבות נוקבא איבא דאילנא פרי צדיק[321]:

דאתמר בה תורת כו' עץ חיים כו' - ר"ל, אדם דיצירה שכולל ב' שפחות, ו"ה, ואם אכל מעץ החיים, היה זוכה לי"ה ג"כ, שהוא תורת חכם ועץ חיים היא, היא דייקא וכמש"ל (סו ע"ב &) וכנ"ל, והוא לסור ממוקשי מות דעץ הדעת: ***ואכל וחי לעולם ועוד הן כו'** - כצ"ל, ומ"ש בהגהה "גם לרבות נוקבא איבא דאילנא פרי צדיק כו'" צ"ל למטה קודם **אר"ש וי לון כו' ואמר**

– מאיר התיקון –

[318] ז"ל: תנועי דטעמי קיימו כולא על ידא דמשה וע"ד ויביאו את המשכן אל משה דאיהו קיים כולא ברזא דלהון בתנועי דטעמי אית בהו תנועי ברזא דלתתא לאנהגא ולקיימא עובדא דמשכנא ואית בהו תנועי ברזא דלעילא לאנהגא ולקיימא עובדא דבי מקדשא:
תרגום: תנועות הטעמים קמו כלן על יד משה ועל כן (שמות לט) ויביאו את המשכן אל משה שהוא העמיד הכל בסוד שלהם בתנועות של הטעמים יש בהן תנועות בסוד שלמטה להנהיג ולקיים את מעשה המשכן ויש בהן תנועות בסוד שלמעלה להנהיג ולקיים מעשה בית המקדש.

[319] עי' מלואים אות (פו).

[320] עי' מלואים אות (פז).

[321] "גם לרבות נוקבא איבא דאילנא פרי צדיק" נמחק בדבינו.

ודא ולקח גם כו', ר"ל שהוא בינה, עץ חיים. וחי לעולם הוא חכמה, שנקרא חיה[322], מקור חיים[323], שבינה {קיב ע"ד} עץ מהחיים של חכמה, אבל החכמה היא החיים[324]:

ועוד "הן האדם היה כאחד ממנו", אמרו המלאכים הקדושים, כדי שיהיה הוא כאחד ממנו, כמו שאמר הנחש "והייתם כאלהי"ם יודעי טוב ורע", וזהו "לדעת טוב ורע", זה גרם לו את המות, שאם זכה לאכול מעץ החיים, שהוא "עץ חיים היא למחזיקים בה", מה כתוב בו "ולקח גם מעץ החיים וגו'".	ועוד (&) הן האדם היה כאחד ממנו אמרו מלאכין קדישין בגין למהוי איהו כאחד מיננא כמה דאמר חויא (&) והייתם כאלהי"ם יודעי טוב ורע ודא איהו (&) לדעת טוב ורע דא גרים ליה מותא דאם זכה למיכל מאילנא דחיי דאיהו (&) עץ חיים היא למחזיקים בה מה כתיב בה (&) ולקח גם מעץ החיים וגו'[325]:

ועוד הן כו' - הן דברי ר"ש, ור"ל שמניח את התורה ועוסק בהשבעת השמות והמלאכים ושדים, לידע כל אשר בארץ טוב ורע, וז"ש **אמרו מלאכין קדישין כו', דאם זכה למיכל כו', גם לרבות נוק' איבא כו'**, ומפרש והולך **אמר ר"ש ווי לון לאינון כו', ובפיקודין דילה כו'**, ור"ל כנ"ל **גם לרבות כו'**, למהוי כאלהים יודע טו"ר, וההשבעות עצמן הן בעץ הדעת טוב ורע, וכמ"ש למטה, ודאי הא כדאי דאילנא דעץ הדעת טוב ורע כו', וכמ"ש ז"ל (&), דכל ההשבעות למלאכים הכל בעץ הדעת טוב ורע עתה, וכי הם למטה, ועמ"ש למטה. וכ"ז שרוצה להיות כאלהים, המלאכים והשדים, לידע עתידות טו"ר, ולהיות שם זה[326] משותף, וכמ"ש (&) בז"ח ס"פ[327] בארוכה, ועי' לקמן (עמוד ב) **אלין שדים מסט' דשמאלא ואלין מלאכים מסט' דימינא**, וזו היתה עבודת גלולין של הראשונים, הכל לדעת טו"ר כמו התרפים[328] וכל פסל ומסכה כמ"ש בר"מ וכמו שמפרש והולך **ועלייהו אתמר כה אמר כו' ודור אנוש כו'**:

Commented [YL48]: ו
איפה זה מגיע?

Commented [YL49]: ז
n זלא מצאתי

אמר רבי שמעון, אוי להם לאותם שמניחים מלעסוק בתורה, שנאמר בה "ולקח גם מעץ החיים". ובמצוותיה, שהן פרי האילן שנאמר בו "ואכל וחי לעולם". והולכים אחרי אלו שמפתים אותם מצד הנחש הקדמוני, שאומרים להם, השתדלו במלאכים שממונים על הכוכבים והשמש והלבנה, ועל אלו שממונים על רוחות ושדים, להיות "כאלהי"ם יודעי טוב ורע". ועליהם נאמר "כה אמר יהו"ה למזבחים ולמקטרים לכוכבים ולמזלות ולשמש ולירח ולכל צבא השמים אשר לא צויתי", וזהו שצוה הקדוש ברוך הוא את האדם "ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו וגו'". ובלעם הרשע היה מתעסק עם זה, ו[כן] דור אנוש ודור	אמר רבי שמעון וי לון לאינון דמניחין לאשתדלא באורייתא דאתמר בה ולקח גם מעץ החיים ובפקודין דילה דאינון איבא דאילנא דאתמר ביה (בראשית ג כב) ואכל וחי לעולם ואזלין בתר אלין דמפתי לון מסטרא דנחש הקדמוני דאמרי לון השתדלון במלאכיא דממנן על כככביא ושמשא וסיהרא ועל אלין דממנן על רוחין ושדין למיהוי כאלהי"ם יודעי טוב ורע ועלייהו אתמר (&) כה אמר ה' למזבחים ולמקטרים לכככים ולמזלות ולשמש ולירח ולכל צבא השמים אשר לא צויתי ודא איהו דמני קודשא בריך הוא לאדם (&) ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו וגו' ובלעם[329] חייבא בהאי הוה משתדל ודור אנוש ודור המבול

– מאיר התיקון –

[322] עי' ע"ח עקודים ב, ג, ה ועוד.
[323] עי' מלואים אות (פח).
[324] עי' מלואים אות (פד).
[325] "גם לרבות נוקבא מיכא למילנא פרי לזיק כו'" נוסף בדבינו.
[326] פי' שם אלהים משותף לעניני חול
[327] סוף פרשת בראשית (יז ע"ד, יט ע"ג): אדם נצטוה על השם וחטא בשם נצטוה על השם הוא השם המיוחד דכתיב ועץ החיים וגו' וחטא בשם זהו שם המשותף דכתיב ועץ הדעת טוב ורע.
אולי יותר טוב: עי' זח"ח (ו ע"ד, ג ע"ד): וע"כ צוה בקרבנות כדי שלא יטעה אדם צוה בקרבנות ואמר אדם כי יקריב מכם קרבן לה' וכי תזבחו זבח תודה לה' וכי תזבחו זבח שלמים לה' ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה' הכל לה' ולא נאמר (&) לאלהים:
תרגום: ועל כן כדי שלא יטעה אדם צוה בקרבנות ואמר (ויקרא א) אדם כי יקריב מכם קרבן לה' (שם יט) וכי תזבחו זבח תודה לה' וכי תזבחו זבח שלמים לה' (שם ב) ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה' הכל לה' ולא נאמר לאלהים.
[328] עי' מלואים אות רכ.
[329] ומכ"ף – לפ"ק. ועי' עמק המלך ש"ה פס"ג שזה יש"ו הגולני. במ"ת ב"ש.

המבול ודור הפלגה, והקדוש ברוך הוא עקר אותם מהעולם הזה ומהעולם הבא, וזהו ״כי ביום אכלך ממנו מות תמות״, מות בעולם הזה ותמות בעולם הבא. והחטא הזה גרם את חרבן בית המקדש וגלות ישראל בין אומות העולם ונהרגו מהם.	ודור הפלגה וקודשא בריך הוא אעקר לון מעלמא דין ומעלמא דאתי ודא איהו (בראשית ב יז) כי ביום אכלך ממנו מות תמות בעלמא דין ותמות בעלמא דאתי וחובא דא גרים חורבן בי מקדשא וגלות ישראל בין אומין דעלמא ואתקטילו מנייהו:

ואמר **וחובא דא גרים כו׳**, כמש״ל תיקון ס״ד (&) בארוכה **וחובא דא גרים דנחתת שכינתא בגלותא דהוו ישראל עבדין מעשה אבותיהם בידיהם.** ומ״ש **כה אמר ה׳ למזבחים כו׳** ע״כ ב׳ פסוקים הוא דבמלכים (ב׳ כג ה) כתיב המקטרים לבעל ולשמש ולירח ולמזלות ולכל צבא השמים, ובירמיה (מד יז) נאמר כה אמר ה׳ כו׳ לקטר למלכת השמים כו׳, ולמזבחים לא נאמר, רק במנשה נאמר (מלכים ב׳ כא ה) ויבן מזבחות לכל צבא השמים כו׳. ולקמן (עמוד ב קיג ע״א) שאלו **א״ל מאי למזבחים כו׳ א״ל כו׳,** והלשון מזבחים מצינו בפסוק רק לגבוה, באיסור מזבחים ומקטרים בבמות, אבל בעבודת גלולין לא נאמר רק באחד (מלכים ב׳ טז ד) ויזבח ויקטר בבמות ועל הגבעות כו׳, ואשר לא צויתי לא נאמר שם ושם, רק במלכים (ב׳ יז &) נאמר, ויכרת ה׳ אותם ברית כו׳ ולא תזבחו להם:

שכל אחד היה זובח ומקטר, והיו יורדים החיילות שלמעלה. וכשהיה הנביא מייסר אותם, מה נאמר בהם ״ולא שמעו לקול נביא וחוזה״. ובמה היה מייסר אותם הנביא, היה אומר להם, שיחזרו בתשובה. ואם לא ״ועצר את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן את יבולה״, והם היו מזלזלים בו, והיו אומרים, אנו השבענו את אלו שממונים על המטר, וכפינו אותם להוריד מטר, והקדוש ברוך הוא החליף להם את הממונים בשליחותם בשבילם, והרג אותם והחריב את בית המקדש בשבילם, וגלו ישראל לבין אומות העולם. וזהו החטא של אדם, שגרם לו הנחש מיתה לו ולאשתו, שפִּתה אותם באותו העץ, זהו שנאמר ״כי יודע אלהי״ם וכו׳״, ולכן צוה הקדוש ברוך הוא לאדם (&) במה שהרשית התבונן אין לך עסק בנסתרות.	דכל חד הוה מזבח ומקטר והוו נחתין חיילין דלעילא וכד הוה נביא מייסר לון מה כתיב בהון ולא שמעו לקול נביא וחוזה ובמה הוה מייסר לון נביא הוה אומר להון חזרין בתיובתא ואי לאו ועצר את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן את יבולה ואינון הוו מזלזלין ביה והוו אמרין אנן אומינן לאלין דממנן על מטרא וכפינן להון לנחתא מטרא וקודשא בריך הוא אחליף להון לממנן בשליחותייהו בגינייהו וקטיל לון וחריב בי מקדשא בגינייהו וגלו ישראל בין אומין דעלמא ודא איהו חובא דאדם דגרם ליה חויא מיתה ליה ולאתתיה דפתי לון בההוא אילנא הה״ד כי יודע אלהי״ם וכו׳ ובגין דא מני קודשא בריך הוא לבר נש במה שהורשת התבונן אין לך עסק בנסתרות[330]:

ולא שמעו לקול כו׳ - שם (&) ויעד ה׳ בישראל וביהודה ביד כל נביא כל חוזה כו׳ ולא שמעו כו׳: ***הה״ד כי יודע אלהים וגו׳ ארא כו׳** - כצ״ל ודלא כמ״ש בהגהה **ובג״ד מני כו׳**:

אמר רבי אלעזר, במה היו יורדים החיילות הללו. אמר לו, בני, [ב]מה אתה חושב שהיו יורדים, ודאי זהו סוד האילן של עץ הדעת טוב ורע, שלא עתיד הקדוש ברוך הוא לגלותו מפרוסם לעולם, אלא בין החברים, עד שיבא הדור של מלך המשיח. אמר לו, כיון שהוא התגלה בין החברים, מה הוא. אמר לו, בני, ממראה מתניו ולמעלה הוא טוב, ממראה מתניו ולמטה הוא רע. נבוכדנצר היה מכיר בו, וכך עשה	אמר רבי אלעזר במה הוה נחתין אלין חיילין אמר ליה ברי מה את חשיב דהוו נחתין ודאי הא רזא דאילנא דעץ הדעת טוב ורע דלא עתיד קודשא בריך הוא לגליא ליה מפורסם לעלמא אלא ביני חבריא עד דייתי דרא דמלכא משיחא אמר ליה כיון דאיהו אתגליא ביני חבריא מאי ניהו אמר ליה בני ממראה מתניו ולמעלה הוה טוב ממראה מתניו ולמטה הוה רע נבוכדנצר הוה ידע ביה והכי

– מאיר התיקון –

[330] ״ובגין לא מני קודשא בריך הוא לבר נש במה שהורשת התבונן אין לך עסק בנסתרות״ נמחק בכתבינו, והוא מהלכך לעת למריז״ל.

את הצלם שלו, ובו נודע העץ של טוב ורע. זהו שנאמר "ראשו של זהב טוב חזהו וזרועותיו של כסף", עד כאן הוא מצד הטוב, ולכן אמר "של זהב טוב". ממראה מתניו ולמטה רע, זהו שנאמר "מעיו וירכותיו של נחשת", מצד של הנחש הקדמוני.	עביד צלמא דיליה וביה אשתמודע אילנא דטוב ורע הה"ד (דניאל ב &) רישיה די דהב טב חדוהי ודרעוהי די כסף עד הכא הוה מסטרא דטוב ובגין דא אמר די דהב טב ממראה מתניו ולמטה רע הה"ד מעוהי וירכתיה {קיג ע"א} די נחש מסטרא דנחש הקדמוני:

א"ל ברי מה את חשיב דהוו נחתין - ר"ל, מהו החיילין שאתה חושב דהוו נחתין, ומפרש והולך דלא הוו אלא מעץ הדעת טוב ורע, והוא קליפת נוגה, כידוע[331] דביה כל החטאים וכל הפתויים, שם נופת {קיג ע"א} תטופנה (&) מסט' דטוב ואחריתה כו', טו"ר:

ומהאילן הזה יורדות נשמות הערב רב, שהם ערבוביה של טוב ורע. וכמה נימים תלויות מהעץ הזה, שהם צבא השמים, שממונים על הכוכבים והמזלות, וכולם מעורבים טוב ורע, והיו הענפים תלויים מהצד הזה ומהצד הזה, אלו ממיתים ואלו מחיים, אלו שדים מצד השמאל ואלו מלאכים מצד הימין. והיו יודעים כל הצבעים של ענפי האילן, שהם מזלות וכוכבים. והיו לוקטים עשבים כדוגמת של הצבעים הללו, והיו עושים דמויות, כפי אותו המזל שהיו רוצים להוריד אותו, כמו טלה או שור או בתולה או תאומים, שהוא צורת אדם, דו פרצופים, שהיא דמות של נקבה או סרטן או אריה או מאזנים או עקרב או קשת או גדי או דלי או דגים. והיו מקטרים להם בעשבים הללו בכל צבע, לכל אחד כפי הצבע שלו למעלה, וכך היו עושים דמויות של צורת חמה ולבנה ושבעה כוכבי לכת, והיו מקטרים לכל צורה, שהיו רוצים להוריד לעולם, ולכן נאמר עליהם "כה אמר יהו"ה למקטרים ולמזבחים לכוכבים ולמזלות ולשמש או לירח או לכל צבא השמים אשר לא	ומהאי אילנא נחתין נשמתין דערב רב דאינון דערבוביא דטוב ורע וכמה נימין תליין מהאי אילנא דאינון צבא השמים די ממנן על כוכביא ומזלי וכלהו מעורבין טוב ורע והוו ענפין תליין מהאי סטרא ומהאי [ק ע"ב] סטרא אלין ממיתין ואלין מחיין אלין שדים מסטרא דשמאלא ואלין מלאכיא מסטרא דימינא והוו ידעין כל גוונין דענפין דאילנא דאינון מזלות וככבים והוו לקטין עשבין כגוונא דאלין גוונין והוו עבדין דיוקנין כפום ההוא מזל דהוו בעאן לנחתא ליה כגון טלה או שור או בתולה או תאומים דאיהו צורת אדם דו פרצופין דאיהי דיוקנא דנוקבא או סרטן או אריה או מאזנים או עקרב או קשת[332] או גדי או דלי או דגים והוו מקטרין לון באלין עשבין בכל גוון לכל חד כפום גוון דיליה לעילא והכי הוו עבדין דיוקנין דצורת חמה ולבנה ושבעה ככבי לכת והוו מקטרין לכל צורה דהוו בעאן לנחתא לעלמא ובגין דא אתמר עלייהו (&) כה אמר ה' למקטרים ולמזבחים לככבים ולמזלות ולשמש או לירח או לכל צבא

– מאיר התיקון –

[331] עי' זהר ח"ב רג ע"ב: בהאי נגה מפתי לאתתא לנטלא נהורא ועל דא כתיב (משלי ה ג) וחלק משמן חכה שוי ההוא נהורא לקבליה דברית ובגיני כך מפתי ליה ונטלא נהוריה ודא איהו פתויא דמפתי לאתתא דכתיב (שם) נפת תטפנה שפתי זרה וגו':

תרגום: בנגה הזה מפתה את האשה ליטול את אורה, ועל כן נאמר "וחלק משמן חִכה". שם את אותו האור כנגד הברית, ולכן מפתה אותה ונוטלת את אורו. וזהו הפתוי שמפתה את האשה, שנאמר "נופת תטפנה שפתי זרה וגו'".

ביאור: ודע כי בחינת קליפה זו הנקרא נוגה רמזו אותה רז"ל בפ"ב דמס' מציעא וז"ל וכן ירדן שנטל מזה ונתן לזה כו'. והענין הוא כי הירדן הוא סוד קליפת הנוגה הסובב לארץ ישראל שהוא סוד הקדושה ולפעמים קליפת הנוגה חוזרת ומתהוות קצת' בקדושה ופעמים מתהפכת ויוצאת אל הקליפה והיא כדמיון הירדן אשר בעת שמימיו מתרבין לוקח קצת חלק מקרקע ארץ ישראל וכאשר מימיו חסרים מתמעט ואדרבה ארץ ישראל ניתוספת ונוטלת חלק ממנו ונכנס קצתו בתחום קרקע ארץ ישראל. וזה עצמו הוא בחינת תוספת שבת בסוד מיעוט וחסרון הירדן כי אז ניתוספה קדושת השבת. דע כי בכל מקום דביקות עולם בעולם יש בו תוספת שבת פירוש כי היכל קדש הקדשים העליון של העשיה חוזר להיות בחינת יצירה בערב שבת והיכל קדש הקדשים דיצירה מתהפך להיות בריאה וכיוצא בזה בכולם ואותה הבחינה אשר מתהפכת אל עילוי בדמיון מה שלמעלה ממנו הוא סוד תוספת שבת בעצמו. (שער מאמרי רשב"י). עי' לעיל קצה ע"ב ח"ג עט ע"א ובח"א נג ע"א ועי' שער מאמרי רשב"י באד"ר לא ע"ג ובדפו"ח הוא מ ע"ג (לש"ו).

[332] נמחק בדפ"ל.

צויתי".	השמים אשר לא צויתי:

ואמר **והוו ענפין תליין כו'** - ר"ל מ"ש וכל צבא השמים כו', מימינו ומשמאלו, ואמרו מיימינים כו', וכמו שמפרש והולך, **אלין ממיתין ואלין מחיין אלין כו'**: **כגון טלה כו'** - וחסר כאן קשת וצריך להגיה גם קשת: **ושבעה כוכבי כו'** - ר"ל, שאר משבעה כוכבי כו' ואף שאמר בתכ"ח דחמה ולבנה חוץ ז' כוכבים מ"מ כאן א"צ לזה:

אמר לו, מה זה "למזבחים". אמר לו, לכל דמות היו עושים, שנוטלים בהמות או עופות, כפי אותו המזל, והיו זובחים עליהם, וזהו למזבחים. והיו מורידים אותם ומדברים עמהם, והיו עושים רצונם, והיו משתחוים להם ומאמינים בהם. אמר לו, במה היו מורידים אותם. אמר לו, בני היו יודעים את כל השמות של השם המפרש, והיו משביעים אותם, ואחר כך מכניסים את השם המפרש בפיהם של הדמיות הללו, והיו מדברים, וזהו סוד הכתוב "והוצאתי את בלעו מפיו". נפל השם המפורש, ומיד נפל הצלם על פניו. אמר לו רבי אלעזר, וכי איך היה שם הקדוש ברוך הוא מדבר בהם. אמר לו, בני על זה נאמר "לא תשא את שם יהו"ה אלהי"ך לשוא כי לא ינקה וכו'". אמר לו וכי יכול אדם ללמד את שם הקדוש ברוך הוא לחנם. אמר לו, כן.	**אמר ליה מאי למזבחים אמר ליה לכל דיוקנא הוו עבדין דנטלין בעירן או עופין כפום ההוא מזל והוו דבחין עלייהו ודא איהו למזבחים והוו נחתין לון וממללין עמהון והוו עבדי רעותהון והוו סגדין לון והמנין בהון אמר ליה במאי הוו נחתין לון אמר ליה ברי הוו ידעין כל שמהן דשמא מפרש והוו משביעין לון ולבתר עאלין שמא מפרש בפומיהון דאלין דיוקנין והוו ממללן ודא איהו רזא דקרא (ירמיה נא &) והוצאתי את בלעו מפיו נפל שמא מפרש ומיד נפלת צלמא על אנפוהי אמר ליה רבי אלעזר וכי איך הוה שמא דקודשא בריך הוא מליל בהון[333] אמר ליה ברי על האי אתמר (שמות כ ז) לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא כי לא ינקה וכו' אמר ליה וכי יכיל בר נש לאוליף שמא דקודשא בריך הוא למגנא אמר ליה אין:**

ודא איהו והוצאתי את בלעו מפיו – עי' סוף פרשת תרומה (קעה ע"א)[334] בארוכה: **על האי אתמר לא תשא כו'** - והוא ניצוצין דקדושה, והוא גלות השכינה:

וכדוגמא זה, מי שמוציא מרשות היחיד ומכניס ברשות הרבים, או שמוציא זרע ממנו, מאות ברית קודש ומכניס לרשות נכריה, זה כאלו נטע האילן של טוב ורע, ולכן בן זה שנטע בזונה או שפחה או גויה או נדה, נאמר "לא תעשה לך פסל". ועל בת שנעשתה בצורה זה, נקראת מסכה, ועליהם נאמר "ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה וגו' ושם בסתר", מה זה בסתר, בסתרו של עולם, ולכן אמר הקדוש ברוך הוא "לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב", וכך פרשוהו החברים "לא תעשון אתי" כדמות שמשי שמשמשים אותי (לפני) במרום, לצייר בסתר שלי שום ציור או דמיון, שכל מי שמצייר למעלה את הקדוש ברוך הוא בסתר (שהיא שכינתו הכלולה מעשר ספירות) שום ציור וצלם ודמות כמו שמציירים בשמשים שלו, נשמתו מתלבשת באותו צלם כשיוצאת מן העולם הזה, קול יוצא אליה את הצלם תשרפו באש, ולכן אמר הקדוש ברוך הוא "ואל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש"	וכגונא דא מאן דנפיק מרשות היחיד ועאיל ברשות הרבים או דאפיק זרע מניה מאות ברית קדש ואעיל ברשות נוכראה כאלו האי נטע אילנא דטוב ורע ובגין האי בר דנטע בזונה או שפחה או גויה או נדה אתמר לא תעשה לך פסל ועל ברתא דאתעבידת בגוונא דא אתקריאת מסכה ועלייהו אתמר ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה וגו' ושם בסתר (דברים כז טו) מאי בסתר בסתרו דעלמא ובגין דא אמר קודשא בריך הוא (&) לא תעשון (אתי) אלהי כסף ואלהי זהב והכי אוקמוה חבריא לא תעשון אתי כדמות שמשי שמשמשין אותי (נ"א לפני) במרום לציירא בסתר דילי שום ציור או דמיון דכל מאן דצייר לעיל לקודשא בריך הוא בסתר (דאיהי שכינתיה כלילא מעשר ספיראן) שום ציור וצלם ודמות כגוונא דמציירין בשמשין דיליה נשמתיה אתלבשא בההוא צלמא כד נפקת מהאי עלמא קלא נפקת לגבה לצלמא תוקדון בנורא ובגין דא אמר קודשא בריך הוא (ישעיה מ כה) ואל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש ואל מי תדמיון א"ל ומה דמות תערכו לו (שם יח):

– מאיר התיקון –

[333] עי' שיה"ש רבה פ"ז פסוק ח ט (לש"ו).
[334] עי' מלואים אות (צ).

"ואל מי תדמיון א"ל ומה דמות תערכו לו".	

ואעיל ברשו נוכראה כו' - כמ"ש (מלאכי ב יא) **ובעל בת אל נכר: דנטע בזונה כו'** - חשיב נשג"ז דפוגם בנהי"ם כמ"ש בזוהר (ח"ב ס ע"ב)[335] **ועושה רגלין כו'** ועונו גדול מאד: **ועלייהו אתמר ארור כו'** - כמ"ש (&) כל הפרשה הזה בנואף ונואפת הכתוב מדבר, ופי' הרש"א פסוק זה לבד: **מאי בסתר בסתרא דעלמא** - ר"ל, דהוא ענין אחר, דמצייר לשמא דקב"ה, דהוא סתרא דעלמא, שום צורה ודמות, וכמו שמפרש והולך **ובג"ד אמר כו' בסתר דילי שום ציור כו'**, ועי' באד"ר (קכז ע"ב)[336] **פתח ואמר ארור האיש אשר כו'**, ר"ל במחשבה, וז"ש ואל מי תדמיוני כו' ואל מי תדמיון כו' ועי' בפרשת בא (מב ע"ב)[337] בארוכה:

ובני, ודאי כל מי שמוציא מרשות הרבים ומכניס לרשות היחיד או מרשות היחיד ומכניס לרשות הרבים, כאילו עירב את שם הקדוש ברוך הוא בעבודה זרה, ועושה עץ של טוב ורע, וזהו הסוד של היה מוציא "בלעו מפיו", שבו היה אומר צלמו של נבוכדנצר "אנכי יהו"ה אלהי"ך" ולכן "לא תשא את שם יהו"ה אלהי"ך לשוא", ועתיד הקדוש ברוך הוא לעקור את העץ הזה מן העולם ולשרף אותו בגיהנם, זהו שנאמר "והיה החוסן לנעורת וגו".	ובני ודאי כל מאן דנפיק מרשות הרבים ואעיל ברשות היחיד או מרשות היחיד ואעיל ברשות הרבים כאלו ערב שמא דקודשא בריך הוא בעבודה זרה ועביד אילנא דטוב ורע ודא הוא ריא דהוה נפיק בלעו מפיו דביה הוה אמר צלמא דנבוכדנצר אנכי ה' אלהיך ובנין דא (שמות כ ז) לא תשא את שם ה' אלהי"ך לשוא ועתיד הקדוש ברוך הוא לאעקרא האי אילנא מעלמא ולאוקדא ליה בגיהנם הה"ד (&) והיה החסן לנעורת וגו':

ובני ודאי כו' - חוזר לענין הראשון מ"ש **בג"ד מאן כו' דאפיק זרע כו'** ואמר **ודא הוא רזא דהוה נפיק בלעו כו' ועתיד כו'** חוזר למ"ש למעלה **א"ל** {קיג ע"ב} **ברי הוו ידעין כו'** ואמר **קלא נפקת לגבה לצלמא כו'** וכמ"ש (&) פסילי אלהיהם תשרפון באש:

אמר לו רבי אלעזר, אם כן אסור לעם להשתמש בשום מלאך ולא בשם בעולם, אחר שיש ערבוביה. אמר לו, בני, לא כך, שהרי אמר הקדוש ברוך הוא לאדם "מכל עץ הגן אכול תאכל מעץ הדעת טוב ורע לא תאכל". אמר רבי אלעזר, זה היה קודם שחטא, אחר שחטא וירד ממקומו והתערב בעץ של טוב ורע. אמר לו ודאי כך הוא, ובזמן שישראל הם בגלות, כאלו הם מעורבים באילן של טוב ורע, ולכן פרשוהו הקדמונים (ע"ז ח ע"א &)	אמר ליה רבי אלעזר אם כן אסיר לעמא לאשתמשא בשום מלאך ולא בשמא בעלמא בתר דאית ערבוביא אמר ליה ברי לאו הכי דהא אמר קודשא בריך הוא לאדם מכל עץ הגן אכול תאכל ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל אמר רבי אלעזר האי הוה קדם דחאב בתר דחב נחית מאתריה ואתערב באילנא דטוב ורע אמר ליה ודאי הכי הוא ובזמנא דישראל אינון בגלותא כאלו הוו מעורבין באילנא דטוב ורע ובגין דא אוקמוהו קדמאין ישראל בגלותא

– מאיר התיקון –

[335] אמר רבי יצחק ודאי מאן דזכי בצדיק זכי בנצח והוד ואלין אנון תלתא דאתברכא בהו כנסת ישראל ומאן דזכי בהו זכי במלכא קדישא ועאל בכלהו ארבעה:
ולקבלי ארבעה אלין נטירו להאי רשימא קדישא מארבע מלין נטירו דכנסת ישראל אסתמרותא דנדה נטירו דצדיק אסתמרותא דשפחה נטירו דנצח אסתמרותא דבת עכו"ם נטירו דהוד אסתמרותא דזונה ועל דא לקול יהו"ה אלהיך דא כנסת ישראל:
במה זכאן ישראל לקבלא אפי שכינתא באסתמרותא מן ונדה ועל דא! (דא ועל דא תנינן) כתיב (ויקרא יח יט) ואל אשה בנדת טמאתה לא תקרב לגלות ערותה מאי לגלות ערותה דא כנסת ישראל ובהאי אחידן ומתקשרן מלין אחרנין דכנסת ישראל אתקשרת בהו והא אוקמוה מלי:
תרגום: אמר רבי יצחק, ודאי, מי שזוכה בצדיק זוכה בנצח והוד, ואלה הם שלשה שהתברכה בהם כנסת ישראל. ומי שזוכה בהם זוכה במלך הקדוש, ונכנס בכל הארבעה.
וכנגד ארבעה אלו, שמירה לרושם הקדוש הזה מארבעה דברים, שמירה של כנסת ישראל, להשמר מנדה. שמירה של צדיק, להשמר משפחה. שמירה של נצח, להשמר מבת עובדי כוכבים ומזלות. שמירה של הוד, להשמר מזונה. ועל זה לקול ה' אלהיך זו כנסת ישראל.
במה זוכים ישראל לקבל פני שכינה, בשמירה מנדה, ועל זה נאמר "ואת אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה". מה זה "לגלות", זו כנסת ישראל, ובזה אחוזים ונקשרים דברים אחרים שכנסת ישראל נקשרת בהם, והרי בארנו הדברים.

[336] ע' מלואים אות (צא).

[337] עי' מלואים אות (צב).

Commented [YL50]: ??

ישראל בגלות עובדים עבודה זרה בטהרה הם.	עובדין עבודה זרה בטהרה הם:

ובזמנא דישראל אינון בגלותא כו' ובג"ד אוקמוה קדמאין כו' - ר"ל, כי בגלותא הוא כל שמושי קבלה מעשיות[338], הכל בעץ הדעת טוב ורע, דגלותא דמיא לחטא אדה"ר, וכנ"ל דעובדא דמעשה אבותיהם בידיהם. וקודם החטא, הותר לו לאכול מעצי הגן, וכן קודם הגלות בבנין בית המקדש, אבל לאחר שחטא, נתערב לו הכל וכן בגלותא:

אבל אלו שיודעים את האילן של הקדוש ברוך הוא, שהוא עץ החיים הנטוע בגן שלו, שהיא שכינתו, שנאמר בה "לא יגורך רע", יכולים להוריד כח משם לשכינתו בלי ערבוביה כלל, בכל מצוה ומצוה, הוא "עץ פרי עושה פרי למינו", נטוע בגן בלי ערבוביה כלל. ולכן אמר "למינו", אבל עץ הדעת טוב ורע, לא נאמר בו "למינו", אבל מעורב מין בשאינו מינו, ובגללו נאמר "שדך לא תזרע כלאים וכו' שעטנז לא יעלה עליך".	**אבל אלין דידעין אילנא** דקודשא בריך הוא **דאיהו** ע"ץ החיים נטוע בגן דיליה **דאיהי** [קא ע"א] **שכינתא** דיליה **דאתמר** בה (תהלים ה ה) **לא** יגורך רע **יכלין לנחתא חילא** מתמן לגבי שכינתיה **בלא ערבוביא** כלל בכל פקודא **ופקודא איהו** ע"ץ פרי עושה פרי למינו (בראשית א יא) נטוע בגן **בלא ערבוביא** כלל ובגין **דא אמר** למינו **אבל** ע"ץ הדעת טוב ורע **לא אתמר** ביה למינו **אבל** מעורב מין **דלא** במיניה ובגיניה **אתמר** (ויקרא יט יט) **שדך לא** תזרע **כלאים** וכו' **שעטנז לא יעלה** עליך:

אבל אינון דידעין כו' - ר"ל, לכוין כוונות ויחודים, אותן היודעים הכוונות על בוריין, כל שם האיך יוצא משם הוי"ה, דעליו הם מיוסדים כל השמות. דשמות הן בשכינה, והוי"ה בקב"ה כמש"ל סוף תיקון כ"ה (&), וז"ש **יכלין לנחתא חילא מתמן לגבי שכינתא כו'**, בכל מצוה ומצוה כוונה המיוחדת ומקובלת לכל מצוה כוונה אחרת בקבלה. וז"ש **בכל פקודא ופקודא כו' למינו כו'**, וההויות משונות בנקודות וכמש"ש, והכל בכוונות, דהוא עץ החיים, כמש"ל (ק ע"א &) דתורה ומצות הוא עץ החיים גם לרבות כו', ובעץ החיים אין רע לאפוקי שמושים לצרכי האדם בעץ הדעת טוב ורע כנ"ל[339]:

אשרי הוא שמעלה את האמונה של הקדוש ברוך הוא, שהיא שכינתו הכלולה מעשר אמירות, במחשבה אחת, ברצון אחד בלי ערבוביה כלל, שכל ספירה וספירה נטועה בו, והיא הגן שכל הספירות בה הם אחד, וכל אחד עושה בה פרי למינו. היא מין שכל אחד ואחד לא מוציא ממנה זרעים החוצה, כך צריך אדם שלא יוציא זרע מחוץ לבת זוגו, שהיא המין שלו, היחוד שלו. ובאותו זמן שצריך אדם ליחד את הקדוש ברוך הוא עם שכינתו, צריך להפשיט ממנו כל המחשבות, שהן קליפות שנאמר בהן "רבות מחשבות בלב איש", ולהעלות את השכינה במחשבה אחת, זהו שנאמר "ועצת יהו"ה היא תקום". כמו שאדם שמתיחד עם בת זוגו ומתפשט מלבושיו, להיות עמה אחד, זהו שנאמר "והיו לבשר אחד", כך צריך להפשיט ממנו כל המחשבות האחרות בזמן שמייחד את הקדוש ברוך הוא בכל יום פעמים "שמע ישראל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אחד".	זכאה **איהו מאן דסליק אמונה** דקודשא בריך **הוא דאיהי שכינתיה כלילא** מעשר **אמירן במחשבתא חדא ברעותא חדא בלא ערבוביא** כלל דכל ספירה וספירה נטועה ביה **ואיהי** גן דכלהו ספירן בה **אינון** חד וכל חד עביד בה פרי למינו **איהי** מין דכל חד וחד **לא** נפיק מניה זרעין לבר הכי **צריך** בר נש **דלא אפיק זרעא** לבר מבת זוגיה **דאיהי** מין דיליה **יחודא** ובההוא **זמנא דצריך** בר נש **לייחדא** לקודשא בריך **הוא** בשכינתיה **צריך** {קיג ע"ב} להפשיט מניה כל מחשבין **דאינון** קליפין **דאתמר** בהון (&) רבות מחשבות בלב **איש** ולסלקא **שכינתיה** לגביה **במחשבתא חדא** הה"ד **ועצת** ה' **היא** תקום כגוונא דבר נש דמתיחד בבת זוגיה **ואתפשט** מלבושוי למהוי עמה חד הה"ד והיו לבשר **אחד** הכי **צריך לאפשטא** מניה כל מחשבין **אחרנין בזמנא** דמייחד לקודשא בריך **הוא** בכל **יומא תרין** זמנין (דברים ו ד@) **שמע ישראל** ה' **אלהינ"ו** ה' **אחד**:

– מאיר התיקון –

[338] עי' מלואים אות (צג), ועי' לעיל ב רע"ב והערה שלנו שם.

[339] עי' לש"ו הוב"ד במלואים אות (ה).

ואמר זכאה איהו מאן דסליק כו' - דיחוד הויה בשמות צריך ליחדא בשמא מפרש דעשר אתוון[340], וז"ש **מעשר אמירן במחשבתא**, דזהו שם המחשבה[341], ושם נקרא אחד, א"ח ט', ד' עשירית, כידוע (&), ולכן צריך להיות במחשבה אחת בכוונות {קיג ע"ג} ויחודים, ח"ו שלא תפול שום מחשבה, וז"ש **ובההוא זמנא כו'**: ואמר **הכי צריך לאפשטא כו'**, דלכן אמרו (&) דפסוק ראשונה צריך כוונה:

Commented [YL51]: ה קשר?

תקונא שתין ושבע

בראשית ברא אלהי"ם, זה מטטרו"ן שהקדוש ברוך הוא ברא אותו קדמון וראשית לכל צבא השמים שלמטה. וזהו אדם הקטן, שהקדוש ברוך הוא עשה אותו בדמות (וציור) של מעלה בלי ערבוביה, ועליו נאמר "תוצא הארץ נפש חיה למינה", והוא "עץ פרי עושה פרי למינו" כדוגמא שלמעלה. אוי [ל]מי שעושה ערבוביה למעלה ולמטה, שזהו אילן של ערבוביה, ערבוביה מעץ המות. בגלל זה נקרא מטה שמתהפך לנחש להלקות בו את הרשעים. ומי הוא שהופך אותו הקדוש ברוך הוא ששולט עליו, והרי פרשוה.	[קא ע"ב] בראשית ברא אלהי"ם (בראשית א א) דא מטטרו"ן דברא ליה קודשא בריך הוא קדמון וראשית לכל צבא השמים דלתתא ודא איהו אדם הקטן דקודשא בריך הוא עבד ליה בדיוקנא (וציורא) דלעילא בלא ערבוביא ועליה אתמר תוצא הארץ נפש חיה למינה (בראשית א כד) ואיהו עץ פרי עושה פרי למינו (בראשית א יא) כגוונא דלעילא ווי מאן דעביד ערבוביא לעילא ולתתא דהאי איהו אילנא דערבוביא ערבוביא מאילנא דמותא בגין דא אתקרי מטה דאתהפך לנחש לאלקאה ביה לחייביא ומאן איהו דאפיך ליה קודשא בריך הוא דשליט עליה והא אוקמוה:

בראשית כו' דא מטטרון - ר"ל, מתחלה ברא לאלהים שהוא מטטרון. ותיקון זה עם תיקון ס"ח הוא תיקון אחד, ולרמוז כאן מ"ש **וישכן כו' ואת להט כו'**, וכמש"ש **מאי אלהים להט כו'**, והוא מטטרון, כמ"ש (&) **ודא מטטרון**, ומטטרון נקרא אלהים, כמ"ש בס"ד פ"ה (&) **כתיב ויתהלך חנוך כו' את האלהים ולא את ה' כו' כי לקח אותו אלהים להקרא בשמו: דברא ליה קדמון כו' -** זהו בראשית: **לכל צבא השמים דלתתא** - ר"ל, יצירה ועשיה[342], לאפוקי עלמין דכסופין[343] דכסיף בהון קב"ה: **ודא איהו כו' בדיוקנא וציורא כו'** - ר"ל, זהו שנאמר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו: **ואיהו עץ פרי עושה פרי כו' -** שהוא דו"נ כמ"ש בפרשת בראשית (יח ע"ב)[344] והוא יצירה ועשיה, עבד ושפחה, כמ"ש למטה (&). והוא דוגמת זו"נ דמקנן בהו, ואמר למינו לאפוקי ס"א, דאינון דו"נ, ובהו הכל שלא למינו, וכמש"ל (קלא ע"ב &) **כד אזדריקו לא אזדריקו כו'** וז"ש **כגוונא דלעילא: וי מאן כו'** - ר"ל, דגרים במעשהו להתערב בו מאילנא דס"א, דכאן יכול להתערב, דהוא עץ הדעת טוב ורע, חציו טוב הוא מט"ט, וכנגדו ס"ם רע, ויכול להתערב. משא"כ למעלה (&) לא יגורך רע. ומ"מ מאן דסאיב לבושיה דמלכא כאלו כו'[345], וכאן תלוי כל שכר ועונש וכמ"ש למטה ובתז"ח (מ ע"ד), וז"ש **לעילא ולתתא דהאי איהו אילנא כו'**:

Commented [YL52]:

אמר לו רבי אלעזר, אבא, כיון שהקדוש ברוך הוא היה יודע שהאילן הזה היה עתיד לגרום מיתה לאדם (ולכל הבריות שעתידות להיות אחריו) למה ברא את האדם שעתיד לחטא לפניו. אמר לו, בני, הדמות שלמעלה לא היתה שלמה עד שברא את האדם, שכך היה	**אמר ליה רבי אלעזר אבא כיון דקודשא בריך הוא הוה ידע דאילנא דא הוה עתיד לגרמא מיתה לאדם (ולכל ברייז דעתידין למהוי אבתריה) אמאי ברא ליה לאדם דעתיד למחטי קמיה אמר ליה ברי דיוקנא דלעילא לא הוה שלים עד דברא לאדם**

– מאיר התיקון –

[340] עי' זהר ח"ג כט ע"ב ששם מ"ה היא שם המפורש.
[341] עי' זהר ח"א כד ע"א: מחשבה חש"ב מ"ה. ועי' לקמן קלה ע"ג.
[342] עי' לעיל הערה 30.
[343] זוהר הרקיע מפרש שהוא סוד גבורה דע"י המתלבש במו"ס בבחי' אחוריים, והיינו אחוריים דאלקים דההי"ן ובגי' "אלף" (ב"ע צז ע"א). עי' אד"ר קלב ע"א ואד"ז רפח ע"א לגבי עלמא דכסופין ככינוי לעולם הבא.
[344] עי' מלואים אות (צד).
[345] לא מצאתי מקור ללשון זה, אמנם עי' מלואים אות (צה).

האדם שלמעלה (כלפי האדם שלמטה) כדוגמת הנשמה כלפי הגוף, וכמו שאין מעשה לנשמה ללא הגוף, כך היה צריך לעשות דמות למטה, להוציא בו מעשה. והכל כדוגמא (כמעשה) שלמעלה. אד"ם הוא למספר קטן של חנו"ך, תשע נקודות, הפעולה שלו השכינה כלולה בכל (מכל) אותיות התורה, והכל כדוגמא שלמעלה.	דהכי הוה **אדם** דלעילא (כ"י לגבי **אדם** דלתתא) כגוונא דנשמתא לגבי גופא וכמה דלא **אית** עובדא לנשמתא בלא גופא הכי הוה צריך למעבד דיוקנא לתתא לאפקא ביה עובדא וכלא כגוונא דלעילא **אד"ם** איהו לחשבן זעיר דחנו"ך תשעה נקודין פעולה דיליה שכינתא כלילא בכל (כ"י מכל) **אתוון** דאורייתא וכלא כגוונא דלעילא:

א"ל ברי דיוקנא דלעילא כו' - ע' בתז"ח ובזוהר פרשת בראשית (כג ע"א) **א"ל חבריא א"ה אמאי כולי האי א"ל ר"ש חבריא כו' ולא עוד אלא אורייתא דבריאה כו',** ועמ"ש בתז"ח שם:

Commented [YL53]: נ א ע"ב

האדם שלמעלה לא היה שלם בלי נקבה, זהו שנאמר "זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם אדם". אדם זכר ואדם נקבה. וכשנברא האדם שלמטה שהוא נקבה, זהו שנאמר "ויברא אלהי"ם את האדם בצלמו", נשלם הדמות שלמעלה, וזהו סוד "כי לא המטיר יהו"ה אלהי"ם וכו'". ולמה, משום ש"אדם אין", ולכן היה מוכרח לברא אדם להשלים בו את הדמות שלמעלה, והנקבה באדם הזה היתה אחת, זהו שנאמר "כי אחד קראתיו וגו'", וזה סוד הנשמה.	אדם דלעילא לא הוה שלים בלא נוקבא הה"ד (בראשית ה ב) זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם אדם אדם דכר ואדם נוקבא וכד אתברי אדם דלתתא דאיהו נוקבא הה"ד ויברא אלהי"ם את האדם בצלמו אשתלים דיוקנא דלעילא ודא איהו רזא כי לא המטיר ה' אלהי"ם וכו' (&) ואמאי בגין דאדם אין ובגין דא מוכרח הוה אדם למברי ליה לאשתלים ביה דיוקנא דלעילא ונוקבא בהאי אדם בה הוה חד הה"ד (ישעיה נא ב) כי אחד קראתיו וגו' ודא רזא דנשמתא:
אחר כך אמר "לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו", זה הגוף, שהוא עבד שפחה כלול מטוב ורע, כדי שיהיה לו שכר ועונש, ובשבילו אמר "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב את המות ואת הרע", ואמר לו "ובחרת בחיים", שאם לא נתנה בידו, לא היה לו שכר ועונש והיה כבהמה. ועם כל זה, הראה לו הקדוש ברוך הוא כל מה שארע לו, אם היה מטה כלפי חסד, שהוא כלפי זכות, או אם היה מטה בה כלפי חובה, שאם הקדוש ברוך הוא רצה במיתתו, לא היה מראה לו שני הדרכים שלו, שהם "מות וחיים ביד לשון".	לבתר **אמר** (בראשית ב יח) **לא טוב היות האדם** לבדו **אעשה** לו עזר כנגדו **דא גופא דאיהו** עבד שפחה כלילא מטוב ורע בגין למהוי ליה **אגרא** ועונשא ובגינה הוה **אמר** (&) **ראה** נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב את המות ואת הרע ואמר ליה ובחרת בחיים דאם לא יהבה בידיה לא הוה ליה **אגרא** ועונשא והוה כבעירא ועם כל **דא אחזי** קודשא בריך הוא ליה כל מה דאירע ליה **אם** הוה מטה כלפי חסד דהוא כלפי זכו **או אם** הוה מטה בה כלפי חובא **דאי** קודשא בריך הוא בעא במיתתיה לא הוה **אחזי** ליה תרין **אורחין** דיליה **דאינון מות וחיים ביד לשון** (משלי כא כא):

דאינון מות וחיים - כמ"ש, את החיים ואת המות נתתי לפניך את הטוב ואת הרע, דטוב ורע {קיג ע"ד} הן מות וחיים. וא"ל, ובחרת בחיים, וכמ"ש א"ע[346] דכל הפרשה נאמרה על כל האדם, דלכן נאמר "האדם" בה' ידיעה, (וכן) [לכן] אמר בזוהר פרשת בראשית[347]. מש"ש ביד

– מאיר התיקון –

[346] צ"ע גדול כוונתו, שכן "האדם" נאמר בבראשית ב יח, אבל לא מצאתי לא האבן העזר ולא בשום פירוש שם.
ועי' בראשית (ב ח): ויטע הוי"ה אלהים גן בעדן מקדם וישם שם את האדם אשר יצר. ועיי"ש באבן עזרא: וה"א האדם יש לו סוד, גם נמצא שבט המנשה (דבר' ג, יג), הארונה היבוסי (ש"ב כד, טז). וגם יתכן להיות כן, בעבור שהוא שם נחצב מהאדמה והוא יהיה שם עצם ושם תואר. ועי' רש"י (שמואל ב'): היבוסי - שר מצודת ציון היה, ששמה יבוסי.@

[347] עי' כד ע"א: ישראל דסליק ביו"ד ה"א וא"ו ה"א ורזא דמלה ישראל עלה במחשבה ולהבראות (לבראת) מחשבה חש"ב מ"ה וביה תשכח שמא קדישא ובגין יעקב דאיהו ישראל אתמר ויברא אלהי"ם את האדם בצלמו בדיוקנא דמאריה
תרגום: ישראל שעולה ביו"ד ה"א וא"ו ה"א, וסוד הדבר, ישראל עלה במחשבה להיבראות. מחשבה, חש"ב מ"ה, ובו תמצא את השם הקדוש. ומשום שיעקב שהוא ישראל, נאמר "ויברא אלהים את האדם בצלמו", בדמות אדונו.

לשון, דהוא עץ הדעת טוב ורע בתורה או בלשון הרע, והוא באדם מסט' דעץ הדעת טוב ורע. אבל באדם מסט' דעץ החיים, שם לא יגורך רע (&) כמ"ש בריש משפטים (קג ע"א)[348] ובסוף תז"ח (מט ע"ב), ונק' הלשון עץ הדעת טוב ורע, כמ"ש (&) מי האיש כו' לראות טוב נצור לשונך מרע:

והראה לו שלא היה מעורב טוב ברע, שהפרידם הקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר "ויבדל אלהי"ם בין האור ובין החשך" וסוד הדבר "והבדילה הפרוכת לכם", וכך עשה הקדוש ברוך הוא בגוף האדם שרעפת שהפריד בין הדרגות של העץ הטוב ובין הדרגות של העץ הרע, וצוה אותו שלא לערב טוב עם רע, כמו שנאמר "ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו". הקדוש ברוך הוא צוה אותו להשמר ממנו, ואחר כך אמר "האשה אשר נתת עמדי וגו'".	**ואחזי ליה דלא** הוה מערב טוב ברע **דאפריש** לון **קודשא בריך הוא כמה דאת אמר** (&) **ויבדל אלהי"ם בין האור ובין החשך ורזא דמלה** (&) **והבדילה הפרכת לכם והכי עבד קודשא בריך הוא בגופא דבר נש טרפשא דאפריש בין דרגין דאילנא דטוב ובין דרגין דאילנא** דרע **ומני ליה דלא לערבא טוב עם רע כמה דאת אמר** (&) **ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו קודשא בריך הוא מני ליה לאסתמרא מניה ולבתר אמר איהו** (בראשית ג יב) **האשה אשר נתת עמדי וגו':**

בגופא דב"נ טרפשא כו' - דלמטה הוא רע כמ"ש בפרשת פנחס (דף רלג ע"ב והלאה)[349] **וברע"מ** שם[350] בארוכה כולם, משא"כ למעלה הקנה והריאה וכמש"ש וש"מ. והוא דוגמת עץ החיים, כמש"ל (ק ע"א &) **א"ל ברי ממראה מתניו כו'**, ואמר ברע"מ שם, דכל מש"ש הכל באדם בינוני מסט' דעץ הדעת טוב ורע, אבל בצדיק מסט' דעץ החיים, כולו טוב, וכגוונא דלעילא ע"ש (דף רלד ורלה) וש"מ ושם (רלד ע"ב) **אמר ר"מ בתר כו'** ע"ש, ושית סטרין דעץ הדעת טוב ורע, ג' טוב כשר טהור מותר, וג' [רע] אסור טמא פסול, והן ג' דעל טרפשא מוח ריאה לב לג' דרגין דנר"ן, וג' שתחת הטרפש קטרוגא דלהון, מרה כבד טחול, כמש"ל (תיקון כ & וסוף תיקון כ"א &) ולכ"א כמה דרגין שאר האברים, ועי' בר"מ שם: ואמר **כד"א ויבדל בין האור**, והוא בלבא, הלב רואה, ובין הטחול חשוכא, וכמש"ל תיקון כ (&): **ומני לי' דלא לערבא כו'** - שלא ללמוד התורה, שהוא טוב בקנה למעלה, בכוונת פניה בשביל כבוד או הנאה או קנאה, שהן בכבד מרה וטחול, כמ"ש (&) הקנאה והתאוה והכבוד כו', והן בג' דרגין אלו: **ולבתר אמר כו'** - ר"ל, השפחה, דעצם היא פיתני[351], אבל הקב"ה יהיב בי' נשמתא ליזהר ממנה, וכמש"ל ריש תיקון ס"ו (&) **ויפח באפיו כו' למנדע כו':**

בינתים הנה זקן אחד הזדמן לו	אדהכי הא סבא[352] חד אזדמן ליה ואמר רבי רבי הא חזינא קרא דאמר באורייתא (במדבר יט &) אדם כי ימות באהל והא אורייתא

– מאיר התיקון –

ועיי"ש כו ע"א: ומיד בההוא זמנא נטע לון לישראל בגנתא דעדן קדישא הה"ד (בראשית ב ח) ויטע יהו"ה אלהי"ם (אב"א ואמ"א – נמחק בגר"א) ג"ן דא שכינתא תתאה עד"ן דא אמא עלאה את האדם דא עמודא דאמצעיתא איהי תהא נטע דיליה בת זוגיה ולא תזוז מניה לעלם ותהא עדונא דיליה וישראל קב"ה נטע לון בההוא זמנא נטעא קדישא בעלמא כמה דאת אמר (ישעיה ס כא) נצר מטעי מעשה ידי להתפאר

תרגום: ומיד באותו זמן נטע את ישראל בגן העדן הקדוש, זהו שכתוב "ויטע ה' אלהים", אבא ואמא. "גן" זו השכינה התחתונה. "עדן" זו האם העליונה. "את האדם" זה העמוד האמצעי, היא תהיה נטע שלו בת זוגו, ולא תזוז ממנו לעולם, ותהיה העדון שלו. וישראל נטע אותם הקדוש ברוך הוא, באותו זמן נטע קדושה בעולם, כמו שנאמר "נצר מטעי מעשה ידי להתפאר".

[348] ז"ל: ובגין כך בר נש דגרים להוא סטר דיפוש בעלמא אקרי רע ולא חמי אפי שכינתא לעלמין דכתיב (תהלים ה ה) לא יגורך רע האי בר נש דמתגלגלא בגלגולא [דא אי] ואי (דא) איהו עבר ואתדבק בההוא אל אחר דלא עביד פירין ולא אפיש בעלמא בגין כך אקרי אחר ושמא גרים ליה איהו והוא [אחר] ואחר אקרי (אקרי) אחר ודאי:

תרגום: ולכן אדם שגורם לאותו הצד לגדל בעולם, נקרא רע, ולא רואה פני שכינה לעולמים, שנאמר "לא יגורך רע". האיש הזה שמתגלגל בגלגול, אם עבר ונדבק באותו אל אחר שלא עושה פרות ולא מתרבה בעולם, לכן נקרא אחר, והשם גורם לו הוא, הוא אחר ונקרא אחר, אחר ודאי.

[349] עי' מלואים אות (צו).

[350] עי' מלואים אות (צז).

[351] עי' לעיל פז ע"א ובדברי רבינו בספד"צ לב ע"ב, שסט"א דנוק' מפתה ושל דכר מקטרג.

[352] עי' ביאור רבינו בתז"ח י ע"ג ז"ל, סבא כו' - ר"ל אדה"ר שהוא דרגא דחכמה ישראל סבא, ועי' עוד שם לט ע"ב. ועי' שם מט ע"א וז"ל סבא עילאה - אדה"ר כמ"ש לקמן והוא עילאה על כל, עכ"ל. אמנם עי' לקמן קכב ע"ב ש"סבא" הוא רבי פנחס בן יאיר.

Commented [YL54]: כון?

Commented [YL55]: לכל א'?

ואמר, רבי רבי, הרי ראיתי פסוק שאומר בתורה "אדם כי ימות באהל", והרי התורה היתה קדם שנברא העולם, וראיתי שהעולם קדם לאדם, שכל העולם וצרכיו נבראו קדם שנברא אדם. אם כן איזה תקנה יש כאן. אמר לו, זקן, והרי כתוב שנשמות הצדיקים נבראו קדם שנברא העולם, כמו שנאמר "בראשית ברא אלהי"ם", ואין ראשית אלא נשמה, שנאמר בה "נר יהו"ה נשמת אדם", היא הנשמה של האדם שלמעלה. אלא יש אדם ויש אדם. יש אדם שהוא אדם של הנשמה, ויש אדם של הגוף, שנאמר בו "אדם להבל דמה", ועליו נאמר "אדם כי ימות באהל" ועליו נאמר "ארור הגבר אשר יבטח באדם ושם בשר זרועו", וזה סמא"ל, אדם בליעל, איש און. ויש לו שתי נקבות רעות, ועליהן נאמר "על כל נפשות מת לא יבא לאביו ולאמו לא יטמא", ואין אביו אלא הקדוש ברוך הוא ואין אמו אלא השכינה, וכי לא נאמר בקדוש ברוך הוא ושכינתו "הלא כה דברי כאש נאם יהו"ה", מה אש אינו מקבל טומאה, כך הוא לא מקבל טומאה.	קדם דאתברי עלמא הות וחזינא דעלמא אקדים לאדם דכל עלמא וצרכוי אתבריאו קדם דאתברי אדם אי הכי מאי תקנתא אית הכא אמר ליה סבא והא כתיב דנשמתין דצדיקיא אתבריאו קדם דאתברי עלמא כמה דאת אמר בראשית ברא אלהי"ם (&) ולית ראשית אלא נשמה {קיד ע"א} דאתמר ביה נר ה' נשמת אדם (משלי כ כז) איהי נשמתא דאדם דלעילא אלא אית אדם ואית אדם אית אדם דאיהו אדם דנשמתא ואית אדם דגופא דאתמר ביה אדם להבל דמה (&) ועליה אתמר אדם כי ימות באהל ועליה אתמר ארור הגבר אשר יבטח באדם ושם בשר זרועו (&) ודא סמא"ל אדם בליעל איש און ואית ליה תרין נוקבין בישין ועלייהו אתמר (&) על כל נפשות מת לא יבא לאביו ולאמו לא יטמא ולית אביו אלא קודשא בריך הוא ולית אמו אלא שכינתא וכי לא אתמר בקודשא בריך הוא ובשכינתיה הלא כה דברי כאש נאם ה' (ירמיה כג כט) מה אש אינו מקבל טומאה הכי איהו לא מקבל טומאה:

אדהכי הא סבא כו' - ר"ל, כיון שהתורה קדמה לעולם ועולם לאדם כ"ש שהתורה קדמה לאדם, וכתיב כי ימות, ועל כרחך נגזר עליו שימות: **א"ל סבא כו'** - דאין ראיה, דהא נשמה קדמה לעולם: **ולית ראשית כו' {קיד ע"א} נשמתא דאדם דלעילא** - ר"ל, מחכמה עילאה שנקרא אדם כידוע (&), ומשם שורשן של ישראל, כמ"ש (&) ישראל עלה במחשבה. והוא ראיה שנקרא ראשית, כמ"ש (תהלים קיא י) ראשית חכמה, והוא ידוע בכמה מקומות למעלה, ולפיכך סתמו: **אשר יבטח באדם** - ר"ל, ונאמר ושם בשר, אלמא דהוא אדם דגופא, והוא מסט' דקץ כל בשר, דשליטתיה על גופא דאיהו בשר: **ואית לי' תרין כו'** - ר"ל, כמו שמפרש והולך, דז"ש נפשות מת לשון רבים, שהן נפשות מסט' דנוק', והן סט' דמות כמש"ל בתיקון כ (&) וש"מ **ס"מ דיליה כו': ולית אביו כו'** - דלא לטמא מקומו וכמו שמפרש והולך:

Commented [YL56]: יקון כא נה ע"א {פ}

אמר לו, והרי נאמר "את מקדש יהו"ה טמא", וזו שכינתו. אמר לו, ודאי שהקדוש ברוך הוא ושכינתו לא מקבלים טומאה, אבל כל מי שמטמא את המקום שהיא שורה בו, נחשב לו כאילו עשה לו, ולכן "לאביו ולאמו לא יטמא", ואין אביו אלא הקדוש ברוך הוא, ואין אמו אלא השכינה. וזה סוד מי שמכניס מרשות הרבים לרשות היחיד, ולכן אמר "ולא תחללו את שם קדשי", וזה אדנ"י, שהוא רשות היחיד, שהוא יהו"ה, יחידו של עולם, וזהו אדם.	אמר ליה והא כתיב (במדבר יט &) **את מקדש ה' טמא ודא שכינתיה אמר ליה ודאי דקודשא בריך הוא ושכינתא לא מקבל טומאה אבל כל מאן דסאיב אתר דאיהי שריא ביה אתחשיב ליה כאלו עביד ליה ובגין דא** (&) **לאביו ולאמו לא יטמא ולית אביו אלא קודשא בריך הוא ולית אמו אלא שכינתא ודא איהו רזא מאן דאעיל מרשות הרבים לרשות היחיד ובגין דא אמר** (&) **ולא תחללו את שם קדשי ודא אדנ"י דאיהו רשות היחיד דאיהו יהו"ה יחידו דעלמא ודא איהו אדם:**

– מאיר התיקון –

עי' שער מאמרי רשב"י (יב ע"ב): דע כי כאשר האדם עוסק בתורה כראוי לשמה זוכה להשיג שיתגלה אליו איזה צדיק מאותם שהם משורש נשמתו ויבא ויתלבש דוגמת מלאכי אברהם אבינו ומגלה לו רזי תורה בהיותו מתלבש בההוא חלוקא דרבנן אשר לו כנודע וזהו סוד אותו הסבא דפ' משפטים והמקומות אחרים הרבה בכל ס' התקונין שהיה יורד ומדבר עם רשב"י והיה מגלה לו רזי תורה.

מאן דעייל מרה"ר כו' - דהן נקרא רה"ר כמש"ל בריש תיקון כ"ד (&): **ודא אדנ"י דאיהי כו'** - שהיא רשות בעלה, הויה, והוא גבוה יו"ד ורחבו ד', כמ"ש בכ"מ (יג ע"ב, סג ע"א ועוד): **יחידו דעלמא** - דהויה לא נשתנה, אני ה' לא שניתי (מלאכי ג ו), בכל העולם כולו הוא יחידי:

(ולכן "לאביו ולאמו לא יטמא", וזהו סוד מי שמכניס מרשות הרבים לרשות היחיד. ולכן אמר) "אדם כי ימות באוהל", זה אדם בליעל, ומצד זה, אדם רשע קרוי מת מעיקרו, לפני שנברא העולם. אבל לא נאמר על אדם שהוא מצד הקדושה. וכמה טפשים הם בעולם שאומרים, הרי הקדוש ברוך הוא גזר על אדם שימות, זהו שנאמר "אדם כי ימות", ואיך אומרים שלא תהיה מיתה ממנו, אוי להם, טוב שלא נבראו בעולם, שאֵלו הם שמשוים אותם, משוים את האדם שנקרא ישראל ואת האדם בליעל, ואומרים כאדם טוב כחוטא, כולם שוים, יהיו כמוץ לפני רוח (&), אלו הרשעים שאומרים כך, ומלאך יהו"ה דוחה מהם.	(ובגין דא לאביו ולאמו לא יטמא ודא איהו רזא מאן דאעיל מרשות הרבים לרשות היחיד ובגין דא אמר)[353] אדם כי ימות באהל (&) דא אדם בליעל ומסטרא דא [קב ע"א] בר נש רשע קרוי מת מעיקרא מקמי דאתברי עלמא אבל לא אתמר על אדם דאיהו מסטרא דקודשא וכמה מטפשין אינון בעלמא דאמרין הא קודשא בריך הוא גזר על בר נש דימות הה"ד אדם כי ימות ואיך אמרין דלא יהא מיתה מיניה וי לון דטב לון דלא אתבריאו בעלמא דאלין אינון דשוין לון שוין לאדם דאתקרי ישראל ולאדם בליעל ואמרין כאדם טוב כחוטא כלהון שוין יהיו כמוץ לפני רוח אלין חייביא דאמרי הכי ומלאך ה' דוחה מנייהו:

***דעלמא ודא איהו אדם דנשמתא אדם כי כו'** - כצ"ל: **קרוי מת מעיקרא כו'** - הוא תי' על קושיא הנ"ל, דקאי על הקליפה, ואלו היה אדם נזהר ממנו, לא היה מת, וכמש"ל (&) ביום אכלך כו':

שיש אדם שהוא ישראל ויש אדם שהוא מלאך, וזה מטטרו"ן. ויש אדם בדמות הקדוש ברוך הוא, שהוא אצילותו, וזה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, ואין לו בריאה ויצירה ועשיה אלא האצילות, ובמקום הזה אין חטא ולא מות, זהו שנאמר "לא יגורך רע", ועל האדם הבליעל הזה צוה הקדוש ברוך הוא שלא לאכול ממנו, ושלא לערב אותו עם טוב, שזהו כמי שמערב כסף עם עופרת, וזה גורם בלבול בפמליא של מעלה, ומערב חושך עם אור, מה שהקדוש ברוך הוא הפריד, כמו שנאמר "ויבדל אלהי"ם בין האור ובין החשך".	דאית אדם דאיהו ישראל ואית אדם דאיהו מלאך ודא מטטרו"ן ואית אדם בדיוקנא דקודשא בריך הוא דאיהו אצילותיה ודא יו"ד ה"א וא"ו ה"א ולית ליה בריאה ויצירה ועשיה אלא אצילותא ובאתר דא לית חטא ולא מות הה"ד לא יגורך רע ועל האי אדם בליעל מני קודשא בריך הוא דלא למיכל מניה ודלא לערבא ליה עם טוב דהאי איהו כמאן דעריב כספא עם עופרת ודא גרים בלבולא בפמליא דלעילא וערב חשוכא בנהורא מה דאפריש קודשא בריך הוא כמה דאת אמר ויבדל אלהי"ם בין האור ובין החושך (&):

ודלא לערבא ליה כו' - עם המלאך כנ"ל:

ולא עוד, אלא מי שמכניס את זרעו בנדה או שפחה או גויה או זונה, כאלו מערב מה שהפריד הקדוש ברוך הוא, שנאמר "ויהי מבדיל בין מים למים", שהם מי נדה למי טהרה, שזה אסור וזה מותר, וזה כשר וזה פסול, זה טומאה וזה טהרה, אלו הם ששת הסדרים שנתנה בהם משנה (למשה), להפריד בין טוב לרע, שערב אותם אדם והדורות שבאו אחריו.	ולא עוד אלא מאן דאעיל זרעיה בנדה או שפחה או גויה או זונה כאלו מערב מה דאפריש קודשא בריך הוא דכתיב ויהי מבדיל בין מים למים (בראשית א ו) דאינון מי נדה למי דכיא דדא אסור ודא מותר ודא כשר ודא פסול דא טומאה ודא טהרה אלין אינון שית סדרין דאתיהיבת בהון משנה (למשה) לאפרשא בין טוב לרע דערב לון אדם ודרין דאתו אבתריה[354]:

– מאיר התיקון –

[353] נשמתא (רבינו), והמוסגר נמחק.

[354] עי' לעיל יח ע"ג: סוף תיקון ס"ז, ואח"כ תיקון מ"א ותיקון מ"ב, ואח"כ תיקון מ"ט.

ולא עוד כו׳ - דהראשונה הוא בע״ז, בין האור והחושך, וכאן בין מים למים, הוא גן עדן מ״ד דקדושא כו׳: **דדא אסור כו׳** - דהן שית סטרין, כמו שמפרש והולך: **משנה** - דהוא בדרגיה:

תקונא תמניא ושתין

״בראשית בר״א אלה״ם״, מה זה אלהי״ם, ״להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים״. מטה האלהי״ם ודאי, וזה מטטרו״ן. והרי בארנו, שמתהפך מדין לרחמים, ובו השתנו (נמצאו) כל הדמויות, שלא דמו זו לזו. כשמתהפך מימין לשמאל, הוא מראה פרצוף של שור וכשמתהפך משמאל לימין מראה פרצוף של אריה, וכשמתהפך משניהם למערב מחזיר פניו ומתהפך לנשר (לאדם), וכשמתהפך משניהם למזרח שהוא באמצע, מתהפך לאדם (לנשר) מלמטה לנשר אין דמות בעולם שלא נודעת בו.	**בראשית ברא אלהי״ם** (בראשית א א) **מאי אלהי״ם** להט החרב המתהפכת **לשמור את** דרך ע״ץ החיים **מטה האלהי״ם ודאי ודא מטטרו״ן והא אוקימנא** ליה **דאתהפך מדינא לרחמי וביה אשתניו** (נ״**א אשתכחו**) כל דיוקנין **דלא** דמו **דא לדא כד אתהפך מימינא לשמאלא אחזי פרצופא דשור וכד אתהפך משמאלא לימינא אחזי פרצופא דאריה וכד אתהפך מתרווייהו למערב אחזיר אנפוי ואתהפך לנשר** (נ״**א לאדם**) **וכד אתהפך מתרווייהו למזרח דאיהו באמצעיתא אתהפך לאדם** (נ״**א** לנשר) **מלמטה לנשר לית דיוקנא בעלמא דלא אשתמודע ביה:**

בראשית כו׳ מאי כו׳ - דלהט כו׳ הוא דינא, כמ״ש בהיכלות בהיכל אהבה (&) והוא סטרא דלית ליה קיומא דמלאכים דנבראו ביום שני דמתחדשין בכל יום, ול״ל קיומא ומתהפכים לפעמים מלאכים לפעמים כו׳, מצמיח חציר לבהמה כו׳. וכאן הוא אומר על מט״ט כמו שמפרש והולך **ודא מט״ט דהוא מתהפך {קיד ע״ב} כו׳**, וכמש״ל בכמה מקומות: ואמר **מטה האלהים ודאי**, לראיה דהוא נקרא אלהים, ומטה הוא המתהפך ממטה לנחש ומנחש למטה כידוע (&), דהוא דרגא דעמודא דאמצעיתא, דמהפך ליה כנ״ל תיקון ס׳ (&), והוא מ״ט פנים טהור ומ״ט פנים טמא דמטה. והה׳ הוא ה׳ אתוון דאלהים. וכן הוא שם אלהים, בפשוטו הוא דין, וכשמתמלא מתמלא ברחמי״ם, ולכן השושנה י״ג עלין סובבין אותה, י״ג מכילין דרחמי, לסחרא לה ולנטרא, וה׳ עלין תקיפין, וכמ״ש בר״פ בראשית (&) ועמש״ש, וז״ש למטה **י״ב מזלות אתחזיין בי׳**, ועם התנין הוא י״ג, והוא א׳ דאלהים הכולל כל הי״ב: **וביה אשתנין כל דיוקנין כו׳** - דהוא גופא לקב״ה, וקב״ה דאיהו מלגאו אני ה׳ לא שניתי (מלאכי ג ו) אל תמירני בו (סנהדרין לח ע״ב), ולכן כל השמות משתנין זה מזה, ושם הוי״ה בכולן שוה, ואתפשט על בריין וביה אמרינן השוה ומשוה כו׳ (פיוט לימים נוראים):

שנים עשר מזלות נראים בו, וכל הדמויות של המלאכים והדמויות של הנשמות והדמויות של כל מה שנברא בשמים ובארץ (אינו דמות של אדם שלם בכל התקונים אלא הכל היה הוא) כלול בשמים ובארץ, ושמש וירח וכוכבים ומזלות והכסא והמלאכים וגן עדן וגיהנם. מהצד של שניהם, נתן היצר הטוב והיצר הרע, גן עדן ״מצא אשה מצא טוב״, גיהנם ״ומוצא אני מר ממות את האשה״, ושניהם בלב ״לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו״.	תרין עשר מזלות **אתחזיין** ביה וכל דיוקנין **דמלאכיא** ודיוקנין דנשמתין ודיוקנין דכל מה **דאתברי בשמיא ובארעא** (**לאו איהו דיוקנא דאדם שלים** בכל תקונין **אלא אם כלא הוה הוא**) כליל **בשמיא וארעא ושמשא וסיהרא וככביא ומזליא וכורסיא ומלאכיא** {קיד ע״ב} וגן עדן וגיהנם **מסטרא** דתרויהו **אתיהיב יצר הטוב ויצר הרע** גן עדן (משלי יח כב) **מצא אשה מצא טוב** גיהנם (קהלת ז כו) **ומוצא אני מר ממות את האשה ותרוייהו בלבא** (קהלת י ב) **לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו:**

הוא כליל בשמיא וארעא כו׳ - כבר כתבנו למעלה שמט״ט הוא כלל כל הג׳ עלמין למטה מאצילות דקב״ה, אבל כל הנברא הוא כליל ונקרא מט״ט ראשו בבריאה[355] וגופו ביצירה ורגליו

– מאיר התיקון –

[355] עי׳ לעיל הערה 30.

בעשיה (ליקוטי תורה בראשית[356]), וכולל כל השם וכל הספירות מקננן ביה, **תלת ספירן מקננין בי' כו'** (לעיל כד ע"ב), **וחשיב כאן עשר הדברים**, דהוא בכלל ע"ס כנ"ל, דג"ס הוא בבריאה, ראשו של העולם, שבת. ו"ק ביצירה, מלכות בעשיה. והן בכלל ע"ס, וכנגד עשרה דברים דכאן ויצירה משמש בו' ימים, ועשיה בלילות. משא"כ בשבת דלית ערב יום השביעי. ג"פ יום השביעי, וכל הג' עלמין, הוא אדם א', שיעור קומה, והכל בשם אלהים ע"ה כמ"ש בז"ח ר"פ בראשית (&) וע' בזוהר פרשת בראשית (&) על פ' שני המאורות הגדולים כו' (בראשית א טז) **בקדמיתא אתרשים איהו לעיל באתוון דשמא קדישא את רביעאה {קיד ע"ג} דיליה ולבתר אזעירת גרמה לאתקרי בשמא דאלהים כו'**: **מסט' דתרווייהו** - ר"ל, גן עדן וגיהנם כו' כמו שמפרש והולך **גן עדן מצא כו' ותרווייהו בלבא**, וע"ל (מג ע"א וע"ב?) ועמ"ש במ"א[357] באתוון ח"ק ט"ר י"ש:

Commented [YL57]: ו ם הכוולל?

תקונא שתין ותשעה

בראשית, ב', שנים, חכמה ותבונה (ובינה), השלישית "יראת יהו"ה ראשית דעת", ובדעת הזו נאמר "והאדם ידע את חוה אשתו", שאין זווג אלא בדעת, שהוא העמוד האמצעי, היחוד של האב והאם, וכמו שעמוד האמצעי הוא היחו דשל אבא ומא כך הוא למטה, הצדיק היחוד של העמוד האמצעי עם השכינה שלמטה. ועל הגוף והברית נאמר "כי א"ל דעות יהו"ה וגו'", ושניהם עדות ,שאין עדות פחות משנים.	בראשית ב' תרין חכמה ותבונה (ובינה) תליתאה יראת ה' ראשית דעת (&) ובהאי דעת אתמר (בראשית ד א) והאדם ידע את חוה אשתו דלית זווג אלא בדעת דאיהו עמודא דאמצעיתא יחודא דאבא ואימא וכמה[358] דעד"א יחוד דאבא ואמא הכי איהו לתתא צדיק יחודא דעמודא דאמצעיתא ושכינתא דלתתא וגוף וברית עלייהו אתמר (&) כי א"ל דעות ה' וגו' ותרווייהו עדות דלית עדות פחות מתרין:

בראשית ב' תרין כו' תליתאי כו' - ר"ל, שמלת ראשית מורה על השלישי, שהוא דעת, ובאלו ג' נברא העולם, כמ"ש (&) ה' בחכמה כו' כונן כו' בדעתו כו', שהם ספר וספר וסיפור (ס"י פ"א מ"א), ורוצה לרמוז פסוק, והאדם ידע כו', במלת בראשית, שחבור דכר ונוק', אב והאם, הוא דרגין דחו"ב, והמזווגם הוא הדעת, שע"י הנהר[359] מזדווגין יחד, וכמו שמפרש והולך **ובהאי דעת כו'. דלית זיווג אלא בדעת** ומפרש והולך עד סוף הפרשה: **דאיהו עמודא דאמצעיתא יחודא דאו"א וכמו כו'** - כצ"ל, והכל בדעת, כי ע"י ירידת הנהר, מ"ד, לגוף, מקודם צריך זיווג או"א, המוחין. והענין כי חו"ב הן מוחא ולבא כמש"ל (יג ע"א &) וש"מ וברע"מ בהרבה מקומות, ועמודא דאמצעיתא מזווגן, הוא הקנה והריאה, ועי' מש"כ לעיל בתיקון כ"ד (&) בארוכה, כי כשאדם רוצה לזווג עם אשתו, מתחלה מחשב ומתעורר לזיווג, ומזדווג המוח והלב מקודם, המחשבה והרהור[360] יחד, על ידי הקנה, כמ"ש בר"מ (&), וזיווגם נעלם מאד, שבאים המחשבה והרהור יחד ונעשה אחד, ויורד המחשבה לגוף ופועל שם, ויורד אור הדעת בגוף, והוא לידת הדעת, ואח"כ יורד בצדיק ליתן לנוקבא, ואלו ב' גוף וברית הן עיקר מקום הדעת, וז"ש **וגוף וברית כו'**: **ותרווייהון עדות כו'** - ר"ל, דעות אותיות עדות, והוא עדות, דהוא סהדותא דאו"א, חסדים וגבורות, שהן דאו"א, וכמ"ש בא"ז (רצב ע"ב)[361] **ומוחא תליתאי כליל לון ואחיד בהאי סטר' ובהאי סטר' ומתפשט בכל גופא ואתעביד מיניה תרי גוונין כלילין כחדא ונהיר אנפוי ואסהיד באו"א גווני דאנפוי, והוא אקרי דעות ב' דעות וכתיב כי אל דעות ה' בגין דאיהו בתרי גווני לו נתכנו עלילות אבל לע"ק סתימאה לא נתכנו באלף מ"ט נתכנו להאי בגין דירית תרין חולקן וכתיב עם חסיד תתחסד וגו' והא בקשוט אוקמוהו חבריא דכתיב ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא וכי בן רבקה הוא בן רבקה ולא כתיב בן יצחק כו'.** ומ"ש **ואתעביד כו' ואסהיד כו'**, כמ"ש (שיה"ש ה י) דודי צח ואדום, והיא עדות דהוא בן או"א. ואמר **דעות ב' דעות**, ר"ל דכתיב

– מאיר התיקון –

[356] ועי' עוד זהר ח"א רכג רע"ב.
[357] עי' לעיל הערה 93.
[358] וכמו (כגינו).
[359] עי' לעיל לח רע"א.
[360] עי' לעיל כ רע"ג ד"ה בריש: כתר הוא רצון, בסוד רצון ומחשבה והרהור וקול ודיבור נגד ה' פרצופים. ועי' זהר ח"ג רכט ע"ב, ח"ב רסב ע"ב.
[361] עי' מלואים אות (צח).

לשון רבים: ואמר **לו נתכנו כו' אבל כו',** דלו בו' קרינן וכתיב לא באלף, ובוא"ו הוא עמודא דאמצעיתא, ולו נתכנו עלילות, דשם משלם לאיש כפעלו (&), דכלול מתרי גווני, כמו שמפרש והולך **עם חסיד כו'.** אבל בא' הוא בע"ק, ושם לא נתכנו, דשם אין מעשה האדם פועל, ואתם תחרישון (שמות יד יד&)[362], ושם כולו רחמים, כאן שית סטרין, חסד דין רחמים, וכל א' כלול משנים, ושם כולו אחד בלבד: ואמר **בן רבקה כו',** הוא סוד גדול דאמר (ב"ב קכג ע"א)[363] אחיו הוא ברמאות, ומי שרי כו', אין, עם נבר תתברר ועם עקש תתפל, והוא בגוונין דאו"א, וז"ש **בן רבקה הוא,** וזהו הפי' עם חסיד כו', בג' אבהן בד' מוחין, חו"ב חו"ג: ואמר כאן **דלית עדות כו',** והוא גוף וברית, דכל א' מעיד על או"א, וסהדותא דעמודא דאמצעיתא באנפין כנ"ל (קמד סע"ב) חכמת אדם תאיר פניו, שע"י החכמה הן הנהורין וע"י אימא הגוונין (קד ע"א), וכן בלשון התחלת הדעת ומקורו, מות וחיים ביד לשון, וסהדותא דצדיק בבן הנולד, כשיולד הבן ידעו הכל שאביו נזדווג באימא, והעדות בשניהם שנודע לכל: {קיד ע"ד}

והרי הבן הוא היחוד של האב והאם הוא העמוד שנושא הכל, כמו ששמים וארץ נאמר בהם, שהעולם עומד על עמוד אחד, כמו שנאמר "וצדיק יסוד עולם", כך האב והאם סומכים על העמוד האמצעי, והוא היחוד בין אם ובת, כדוגמא זה הו"ה, ובו נעשו ה"ה, אחד אחד, שלש עשרה כאן ושלש עשרה כאן, והו' הוא יחוד של שתי אחיות, כדוגמא זה "וייצר יהו"ה", זה הסוד של א', י' למעלה י' למטה ו' באמצע.	והא[364] [קב ע"ב] בן **איהו יחוד דאבא ואימא איהו עמוד סביל כלא כגוונא דשמיא וארעא דאתמר בהון דעלמא** על חד **סמכא** קיימא כמה **דאת אמר וצדיק יסוד עולם** (משלי י כה) **הכי אבא ואימא** סמכין על **עמודא דאמצעיתא ואיהו** יחוד בין **אם** ובת **כגוונא דא** הו"ה **וביה אתעבידו** ה"ה **אחד אחד**[365] י"ג **הכא** וי"ג **הכא ואיהו** ו' יחוד דתרי **אחיות כגוונא דא וייצר** ה' (&) **דא רזא דא** י' **לעילא** י' **לתתא** ו' **באמצעיתא:**

***מתרין והאי בן כו'** - כצ"ל: **איהו עמוד כו'** - כמו שהצדיק מחבר זו"נ, כן הוא מחבר הראש והגוף, מוחא ולבא, שהן כלל הכל: **ואיהו יחוד בין כו'** - בשם הוי"ה הוא"ו בין שני ההין כמ"ש, והוא (&) מן העולם ועד העולם[366], הבריח התיכון[367] והכל קיימא עליה, כמש"ל (מג ע"א

– מאיר התיקון –

[362] עי' דברי רבינו בספד"צ לב ע"ג: וז"ש ויסעו דיקא - ר"ל שישראל כולם צעקו אל ז"א, אמר ויסעו מהאי אתר, ולכן לא רצה הקב"ה שהם יתעוררו, כי למעלה בע"ק אין תלוי במעשה התחתונים, ולכן אין בחינת אודנין שם, כמ"ש למעלה (פ"א יג ע"א יד ע"ב בהג"ה ובפ"ב[362]), כי מעשה התחתונים ותפלתם אין מגיע רק עד ז"א כידוע, ולכן נאמר (שמות יד יד) ה' ילחם לכם ואתם תחרישון, וכמ"ש בפ' בשלח (דף מז ע"ב) ת"ח הכא כד אתקריב פרעה לאגחא קרבא בהו בישראל, בההוא זמנא לא בעא קב"ה דיתערון ישראל אתערותא לתתא כלל כו', תחרישון תחרישון ודאי כו', ושם ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי מלה כו', וכן (מח ע"א) אוף הכא ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי אלי דיקא כו' עד דלאו עדנא הוא, והוא כמ"ש לעיל.

[363] ז"ל: ומאי צניעות היתה בה ברחל דכתיב ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא וכי בן רבקה הוא והלא בן אחות אביה הוא אלא אמר לה מינסבת לי אמרה ליה אין מיהו אבא רמאה הוא ולא יכלת ליה אמר לה מאי רמאותיה אמרה ליה אית לי אחתא דקשישא מינאי ולא מנסבא לי מקמה אמר לה אחיו אני ברמאות [א"ל] ומי שרי להו לצדיקי לסגויי ברמאותא אין עם נבר תתבר ועם עקש תתפל.

[364] והמי (רבינו).

[365] י"ג (נוסף כרבינו).

[366] עי' זהר בראשית לד ע"א: תרין עלמין נינהו עלמא עלאה ועלמא תתאה, תתאה כגוונא דלעילא דכתיב (ד"ה א טז לו) מן העולם ועד העולם, מלך עלאה ומלך תתאה. (תנינן) כתיב יהו"ה מלך יהו"ה מלך יהו"ה ימלוך לעולם ועד, יהו"ה מלך לעילא יהו"ה מלך באמצעיתא יהו"ה ימלוך לתתא [תרגום: ושני עולמות הם, עולם עליון ועולם תחתון, תחתון כמו הצורה שלמעלה, שכתוב "מן העולם ועד העולם", מלך עליון ומלך תחתון. (שנינו) כתוב "ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד". "ה' מלך" למעלה, "ה' מלך" באמצע, "ה' ימלוך" למטה], ע"כ.

[367] עי' זהר ח"ג רכו ע"ב: והוא"ו מתייחד עם כל ארבע חיות ואשלים לעילא אשלים לתתא עמודא דאמצעיתא איהו מטטרון לאשלמא לעילא כגוונא דתפארת שמיה כשם רביה בצלמו כדמותו אתברי דאיהו כליל כל דרגין מעילא לתתא ומתתא לעילא ואיהו אחיד באמצעיתא הה"ד והבריח התיכון בתוך הקרשים מבריח מן הקצה אל הקצה.

תרגום: והוא"ו מתייחד עם כל ארבע חיות ומשלים למעלה, משלים למטה, עמוד האמצעי הוא מטטרון להשלים למעלה כדוגמת התפארת, שמו כשם רבו, בצלמו כדמותו נברא, שהוא כולל כל

(&) וז"ש למעלה **איהו עמוד כו'**: ***וביה אתעבידו ה"ה אחד אחד י"ג י"ג הכא וי"ג הכא** - כצ"ל, ור"ל דעל ידו אתעבידו אחד, ועוד כל א' נעשה על ידו אחד כמש"ל ריש תיקון כ"ו (&) **אחד בתרין שושנים דא הוי"ה עליה אתמר ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד (זכריה יד ט) ואיהו עמודא דאמצעיתא הרועה בשושנים וחושבני' אחד**, ור"ל בשושנים, ב' שושנים, ובכל א' אחד. והענין כי אחד הוא י"ג תיקונים דאימא כמ"ש בס"ד רפ"ב (&), וכן בבת כמ"ש בר"פ בראשית (א ע"א)[368] **י"ג מכילין דסחרין לה כו'**, ועי' בפרשת ויחי (רמ ע"ב רמא ע"א)[369] **אלא ת"ח הני תריסר שבטין כו' תרין תיקונין דנוק' כו' פתח ר' אבא כו' פתח ר' אליעזר כו'**, והנה באבא ח' תיקונין דכהנא רבא ע"פ מדותיו ח' בגדים ובה עוד ה' תיקונים ונשלמת לי"ג תיקונין, וכן הוא בשכינה תתאה, דהיא דיוקנא דאימא כנ"ל, ולכן בהן ב' ההי"ן שהן שלהן, וביו"ד וא"ו ע"י עמודא דאמצעיתא שיורד חכמה בו, כנ"ל דכליל כולא, נשלמו לי"ג, ח' לכאן וח' לכאן, וכידוע (&) דיו"ד שריא בוא"ו: **ואיהו ו' יחוד דתרי אחיות כו'** - ר"ל, בשילוב ב' השמות יאהדונה"י, יו"ד בראש יו"ד בסוף, חכמה בראש וחכמה בסוף, ו' אותיות באמצע. והוא ו' דאלף המייחדם. ועי' בפרשת בראשית (ז ע"ב)[370] **בראשית ר"ח פתח כו'** ע"ש, וע"ל (קא ע"א צ ע"א) **בוודאי אבני שיש טהור אינון י"י כו' אינון יודין וייצר כו' ואינון חכמה כו'** ע"ש. וז"ש כאן וייצר ר"ל כמ"ש (&) ב' יצירות דעלאין ותתאין, דשמים בשם הוי"ה ודארץ בשם אדני, וכולם בחכמה עשית (תהלים קד כד), והכל אחד, ולכן רמוז בא' אחד, ונאמר אמור לחכמה אחותי את (משלי ז ד), וז"ש **יחודא דתרין אחיות,** ובה החכמה בסוף כמ"ש (&) בסוד ב' דלתין שד"י ואדנ"י:

היחוד של שניהם, כלה וחמותה (ה' מן אלהי"ם ו' נ"א ה"י מן אלהי"ם ו' מלא), הכלל של שניהם ה"ה, אם ובת, ו' בין שתיהן. למעלה אין ערוה, ובמקום הזה אמר "לא תדמה ליוצרך". למטה, חוץ למקומו, אמר "לא תקרבו לגלות" והרי בארנו לעיל. ועוד מצאנו סוד עליון, ערו"ה, ע"ר ו"ה. כש[האות] ו' בין ער, שהוא רע, נעשה עור, זהו שנאמר "ויעש יהו"ה אלהי"ם לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם", ועליהם נאמר "ולפני עור לא תתן מכשול", שהרי רע מן עור.	יחודא דתרוייהו כלה וחמותה (ה' מן אלהי"ם ו') (נ"א ה' י' מן אלהי"ם ו' מלא)[371] כללא דתרוייהו ה"ה אמא וברתא ו' בין תרוייהו לעילא לית ערוה ובאתר דא אמר לא תדמה {קטו ע"א} ליוצרך לתתא בר מאתריה אמר לא תקרבו לגלות (&) והא אוקימנא לעיל ועוד אשכחנא רזא עלאה ערו"ה ע"ר ו"ה כד ו' בין ער דאיהו רע אתעביד עור ה"ד ויעש ה' אלהי"ם לאדם ולאשתו כתנור עור וילבישם (בראשית ג כא) ועליה אתמר ולפני עור לא תתן מכשול (&) דהא[372] רע מן עור:

***כלה וחמותה ה"א יו"ד מן אלהים וא"ו מלא כללא דתרוייהו** - וע"ל ריש תיקון ל"ח (&) והענין כי (משלי ג יט) כונן שמים בתבונה ובחכמה יסד ארץ, והעולם נברא בשם אלהים, ובסדר הבריאה היא אמא דבעלה, והוא ה' מאלהים, והיא נוסדה בחכמה, וכאן סדר השם, ההו"י, מסט' דאלהים ב' ההין בחו"ב, ו"י בזו"נ, וה' עילאה בחכמה, הוא חמש אותיות דאלהים, כללא דכולהו, דבה חכמה נכלל מן הכל, י' דאדני, וע"ל (פ ע"א &) **לעילא כו'** וע"ל (סב ע"א &) **ה' עילאה וה' תתאה כו' ו' קול כו' י' דבור כו'**, והוא יו"ד דאלהים רומז עליה, לכן הה"א קודם ליו"ד, והיא כלתה. ואותיות מלא כליל תרוייהון, אבל שם הוי"ה הוא קבלת שפעם, על עולם מלא[373] בו' ימים, מלא דאלהים, והוא סוד כלים ואורות, נשמתא וגופא. וקבלת שפעם הוא נוטל מאבא חסדים, והיא מאימא, ולכן בשם הוי"ה סדורים י' ואח"כ ה' ואח"כ ו' ה', ושם הם אמא

– מאיר התיקון –

הדרגות מלמעלה למטה ומלמטה למעלה, ואחוז הוא באמצע, זהו שכתוב "והבריח התיכון בתוך הקרשים מבריח מן הקצה אל הקצה".

ועי' מלואים אות (כט)(צט).

[368] עי' מלואים אות (ק).

[369] עי' מלואים אות (קא).

[370] עי' מלואים אות (קב).

[371] כנינו גורס מוסגר זו ולמ"ש.

[372] לשיהו (כנינו).

[373] עי' בראשית רבה (פי"ג סי' ג): כי לא המטיר ה' אלהים על הארץ, מזכיר שם מלא על עולם מלא, א"ר חלפאי כשם שהוא מזכיר שם מלא על עולם מלא כך הוא מזכיר שם מלא בירידת גשמים וכו'.

ובתה, וז"ש **ה"ה כו'.** ובשילוב ב' השמות ויחודם ע"י ההוא טמיר ונעלם[374], שמא מפרש[375] בכתר, שתחתיו ב' חכמות כמש"ל (קא ע"א &) שהן תעלומות מחכמה עילאה[376], דאיהו כתר, ושם שניהם משתמשין בכתר אחד[377], ולכן אחיות[378], ב' המאורות הגדולים (בראשית א טז), דשם, ותרב חכמת שלמה (מלכים א' ה י) כמש"ל (לח ע"א &), ואורה שוה לחמה בשלימות, וזהו צרי דוייצר, ב' המאורות כו', וחכמה {קטו ע"א} הוא נקבה, בסוד בוצינא כו'[379] נגד כתר גולגלתא ומוחא, שורש דכר ונוק', לכן הם אחיות: **והא אוקימנא לעיל** - בתיקון כ"ו (&) ותיקון נ"ו (&) ע"ש: ***מכשול דאיהו רע מן עור** - כצ"ל כמ"ש בפנים:

הוא ערוה שמפרידה בין ו"ה, שהם אח ואחות, כשמתלבש עץ החיים בעץ של טוב ורע, זהו שנאמר "ועץ החיים בתוך הגן ועץ הדעת טוב ורע" בזמן שהיא (שזה) ער בין הבן והבת "לא תקרבו לגלות ערוה", לא תקרבו ו' לה', שלא יתגלה רע ביניהם, שהוא אחר, שעליו נאמר "וסוד אחר אל תגל", "ערי"ה תעור קשתך", ער יה, רע בזמן שהוא בין י"ה, אותו הרע לא תקרב י' עם ה'.	**איהו ערוה דאפריש בין ו"ה דאינון אח ואחות כד אתלבש אילנא דחיי באילנא דטוב ורע** הה"ד ועץ החיים בתוך הגן (&) ועץ הדעת טוב ורע (&) **בזמנא דאיהי** (ס"א דהאי) ער בין ברא **וברתא לא תקרבו לגלות ערוה לא תקרבו** ו' לה' **דלא אתגליא** רע בינייהו **דאיהו אחר דעליה אתמר** (משלי כה ט) **וסוד אחר אל תגל**[380] (חבקוק ג ט) ערי"ה תעור קשתך[381] ער יה רע **בזמנא דאיהו** בין י"ה **ההוא רע לא תקרב** י' בה':

איהו ערוה כו' - הוא מתחיל ענין אחר לפרש מלת ערוה: ואמר **כד אתלבש כו'**, לפרש מלת עור הנ"ל: ואמר **בזמנא דאיהו ער בין כו'**, לפרש מלת ערוה הנ"ל: **דעליה אתמר (&) וסוד כו' עריה תעור כו'** - ע"ל תיקון ל"ד (&) ותיקון נ"ו (&) ומש"ש ושם:

וזוהי קליפה של ערלה, ע"ר מן ערלה, ר"ע, אדם חטא בזה כמו שבארוה בעלי המשנה (&) אדם הראשון מושך בערלתו היה, וזה גרם עריות בעולם, ולכן "עריה תעור קשתך". תעור הוא ערות בהפוך אותיות. באיזה מקום "קשתך", שהוא קשת הברית, שעליה נאמר "ותלד רחל ותקש בלדתה", תק"ש הוא קש"ת (וסוד הדבר "בעצב תלדי בנים"), ומשם אמרה חנה "אשה קש"ת רוח אנכי".	**והאי איהו** קליפה דערלה ע"ר מן ערלה ר"ע **אדם בהאי חאב** כמה דאוקמוה מארי מתניתין **אדם הראשון** מושך בערלתו הוה **ודא** גרים עריין **בעלמא ובגין דא** (&) עריה תעור קשתך תעור **איהו** ערות בהפוך **אתוון באן אתר** קשתך **דאיהו** קשת הברית **דעליה אתמר** (&) ותלד רחל ותקש בלדתה תק"ש **איהי** קשת (**ורזא** דמלה (בראשית ג טז) **בעצב** תלדי בנים) ומתמן **אמרה** חנה **אשה** קש"ת רוח **אנכי** (&):

– מאיר התיקון –

[374] הוא תרגום של טמיר וגניז או סתים וגניז, המוזכר בזהר כמה פעמים, ועי' עי' לעיל א ע"א: טמיר וגניז - כתר, ובו ב' מדריגות, במופלא ממך ובמכוסה ממך וזהו טמיר וגניז: ועי' לקמן קלח ע"א, ש"מופלא" עניינה אוירא, ו"מכוסה" היא מו"ס [אמנם עי' ביאורים ח"א כ ע"ד שמשנה הגרסא שם, שמכוסה למעלה ממופלא, ועי' ס"י יד ע"ג שגורס כמו שכתוב בביאורים, וכן בתז"ח ג ע"א ד"ה דעליה], ועי' אד"ר קכט ע"א לגבי שערות ראש א"א שהם סתים וגניז ועי"ש בב"ע אוירא דע"ק נעלם מאד ומכונה (ז"ח ע ע"א) אוירא דלא אתפס. ולכן אמר כאן שהעלמין "סתים וגניז", "סתים" ע"ש שנסתם תוך הקד"א, "וגניז" בסוד חסד דרדל"א שמתלבש באוירא והוא סוד האור של היום הראשון, הרי הוא האור הגנוז, אשר אינו יוצא ממנו כעת אלא נהירו דקיק. ועי' אד"ז רפט ע"ב שכתר טמיר סתים וגניז, ועי' דברי רבינו על ספד"צ ב ע"ב.

[375] אע"פ שבדרך כלל שמא מפרש הוא שם מ"ה אבל עי' לעיל יב ע"א ששם ע"ב שב"ויסע ויבא ויט" מוכנה כשם מפרש. ועי' לקמן קיז סע"ב, וצ"ע.

[376] פי' מו"ס.

[377] עי' חולין ס ע"א.

[378] פי' הם שוים זה לזה. {SCHOTENSTEIN}

[379] דקרדינותא.

[380] ז"ל בשלימות: ריבך ריב את רעך וסוד אחר אל תגל.

[381] ז"ל בשלימות: עריה תעור קשתך שבעות מטות אמר סלה נהרות תבקע ארץ:

Commented [YL58]: '

כמה דאוקמוה מארי מתניתין כו' - עי' בפרשת בראשית (לה ע"ב) **ר' יהודה שאיל כו'**[382], וז"ש **ודא גרים כו'**, שהוא היה כולל הוי"ה, כמש"ל בתיקון ס"ה (&) ונדבק ברע דעץ הדעת טוב ורע, ערלה כנ"ל. וא' הוא יחודא, שהוא מייחד כל השם דהוי"ה, שיחודן ע"י אלף כידוע (&)[383], וכנ"ל. והחליף בר"ע ער, ועי' בפרשת בראשית (ב ע"א) **ואינון דחבו בעגלא כו'**[384], והוא מעשה אדה"ר כידוע, וזהו ערלה: **תעור איהו ערות כו'** - מפרש והולך כל הפסוק, וז"ש **דאיהו קשת הברית,** דנק' קשת כמ"ש בכתוב[385], וצורתו ג"כ כקשת: **תקש איהי קשת** - עי' בפרשת בראשית (ח ע"ב יח ע"א)[386] ועמש"ל (נג ע"א &) בארוכה בענין קשת: **ורזא דמלה בעצב כו'** - ר"ל, לכן ותקש בלדתה וכמ"ש בזוהר (ח"ב ריט ע"ב[387]) בארוכה ענין העצבון בה, על עובדין דהאי עלמא, וז"ש **ומתמן אמרה חנה כו'**:

וזה סוד "את קשתי נתתי בענן", ופרשוהו החברים, דבר שמקיש לי, כתוב בו מוקש, שבו היה מוקש של אדם הראשון, כמו שבארוהו, אדם הראשון היה מושך בערלתו, ומה ששמר אותו, הוא בהקש, בשותפות עמי, בדמות שלי, עליה נאמר "ויברא אלהי"ם את האדם בצלמו", משום שמי ששומר את הברית, זוכה למלכות, הרי הוא בהקש לי, בשותפות עמי. ואם לא שומר אותו, חוזר ק"ש, קשה לו, קשה לאות	**ודא רזא את קשתי נתתי בענן (בראשית ט יג) ואוקמוהו חבריא מלה דאקיש לי מוקש כתיב ביה דביה הוה מוקש דאדם קדמאה כמה דאוקמוהו אדם הראשון מושך בערלתו הוה ומה דנטיר ליה איהו בהקש**[388] **בשותפו עמי בדיוקנא דילי עלה אתמר ויברא אלהי"ם את האדם בצלמו בגין דמאן דנטיר ברית זכה למלכות הרי איהו בהקש לי בשותפי עמי ואם לא נטיר ליה אתחזר ק"ש קשה**

– מאיר התיקון –

[382] ז"ל: רבי יהודה שאיל לרבי שמעון הא דתנינן אדם הראשון מושך בערלתו הוה מאי הוא א"ל דפריש ברית קדש מאתריה (ומחולקיה) ודאי מושך בערלה הוה ושבק ברית קדש ודבק בערלה ואתפתה במלה דנחש ומפרי העץ דא אתתא לא תאכל ממנו בגין דכתיב (משלי ה ה) רגליה יורדות מות שאול צעדיה יתמוכו ובהאי הוי פרי דהא באחרא לא הוי פרי כי ביום אכלך ממנו מות תמות בגין דאילנא דמותא הוי כדקאמרן דכתיב רגליה יורדות מות.

תרגום: רבי יהודה שאל את רבי שמעון, מה זה ששנינו, אדם הראשון היה מושך בערלתו. אמר לו, שהפריד ברית קודש ממקומו ומחלקו, ודאי שהיה מושך בערלה. ועזב ברית קודש ודבק בערלה והתפתה בדבר הנחש. "ומפרי העץ" זו אשה, "לא תאכל ממנו" בגלל שכתוב "רגליה יורדות מות שאול צעדיה יתמכו". ובזה היה פרי, שהרי באחר לא היה פרי, "כי ביום אכלך ממנו מות תמות", בגלל זה עץ המות היה, כמו שאמרנו שכתוב "רגליה יורדות מות".

ביאור: מאתריה - פי' שמפריד יסוד מן המלכות (מ"מ), אתתא - כאן מתבאר שהיה איסור זיווג בין אדם לחוה (דע"ה ח"ב קמט ע"ג)., באחרא - פי' בנחש (מ"מ).

[383] עי' נדה לא ע"א: תנו רבנן שלשה שותפין יש באדם הקדוש ברוך הוא ואביו ואמו אביו מזריע הלובן שממנו עצמות וגידים וצפרנים ומוח שבראשו ולובן שבעין אמו מזרעת אודם שממנו עור ובשר ושערות ושחור שבעין והקדוש ברוך הוא נותן בו רוח ונשמה וקלסתר פנים וראיית העין ושמיעת האוזן ודבור פה והלוך רגלים ובינה והשכל.

[384] עי' מלואים אות (קג).

[385] עי' בראשית מט כד: ותשב באיתן קשתו ויפזו זרעי ידיו מידי אביר יעקב משם רעה אבן ישראל.

[386] ז"ל: [כמראה הקשת זה חי עלמין וזהו] (בראשית ט יג) את קשתי נתתי בענן [דא מלכות] נתתי מן יומא דאתברי עלמא ביומא דעיבא דאתחזי קשת ודאתער שמאלא לאתתקפא מראה דמות כבוד יהו"ה (יחזקאל א כח) אתער שמאלא לאתתקפא נפקת רחל ותקש בלדתה:

תרגום: "כמראה הקשת" זה חי העולמים, וזהו "את קשתי נתתי בענן", זו מלכות, נתתי מיום שנברא העולם. ביום מעונן, כשנראית הקשת (כשמתעורר השמאל להתגבר) מראה דמות כבוד ה', מתעורר השמאל להתגבר. יוצאת רחל ותקש בלדתה.

ביאור: בענן – כלומר הקשת הוא בחי' היסוד, והיא ניתנה בענן, שהוא כינוי למלכות, ואז נהיה יחוד (דע"ה ח"ב פח ע"א). בלדתה - אותיות קש"ת (רח"ו). נמצא כשהשמאל אתתקף המלכות מלאה דינים ורוצה להריק אותם על העולם להחריבו (מ"מ).

[387] ז"ל: וכד אולידת קודשא (לאולידת וקודשא) בריך הוא זמין לה חד חויא עלאה רברבא ואתי ונשיך לגבי ההוא אתר ואולידת ורזא דא הרבה ארבה עצבונך והרונך בגין דאיהי מתחלחלא בכל יומא ובעציבו על עובדין דעלמא בעצב תלדי בנים בעצב דא רזא דחויא דעציב אנפיהון דעלמא:

תרגום: וכשמולידה, הקדוש ברוך הוא מזמין לה נחש אחד עליון גדול, ובא ונושך באותו מקום ומולידה. וסוד זה, הרבה ארבה עצבונך והרונך, משום שהיא מתחלחלת בכל יום ובעצב על מעשי העולם. "בעצב תלדי בנים", "בעצב" זה סוד הנחש, שמעציב פניהם של העולם.

[388] "ומה לנטיר ליה לאיהו בהקש" נמחק בכתבינו, ובמקומו לאיתמ "ואם נטיר ליה לאיהו בהקש מלי".

ה'. ועל הקש הזה נאמר "ובית עשו לקש", והוא לק"ש, בהפוך אותיות שק"ל. והוא שקל לצדיקים, ששומרים ברית, שקל הקודש. אוי למי שלא שומר אותו, ואשריו מי ששומר אותו. ומי ששומר את הברית, זו היא עד עליו, ע' מן שמע, ד' מן אחד. ואם לא שומר את הברית, פורח ממנו הקוץ של ד' מן אחד ונשאר אחר (עד ער).	ליה קשה לאות ה' ועל האי קש אתמר (&) ובית עשו לקש ואיהו לק"ש בהפוך אתוון שק"ל ואיהו שקל לצדיקים דנטרין ברית שקל הקדש ווי למאן דלא נטיר ליה וזכאה איהו מאן דנטיר ליה ומאן דנטיר ברית האי איהו עד עליה ע' מן שמע ד' מן אחד ואי לא נטיר ברית פרח מיניה קוצא מן ד' מן אחד ואשתאר אחר (עַד עֵד) [עי' תז"ח פד ע"א &]:

ואמר **מלה דאקיש לי**, ר"ל שוה ומוקש לי, והוא ששמו נקרא כשם רבו (סנהדרין לח ע"ב)[389], ובו נוקש אדה"ר כנ"ל תיקון ס"ז (&) וש"מ, וז"ש **מוקש כתיב ביה**, והוא באות ברית, עטרה, מלכות. ותקש רחל בג' גווינין דקשת, מג"ן[390] דבה, והיא הוקש לו, תמתי תאומתי (פסיקתא דרב כהנא אות ה' - החדש הזה), איהו חכם ואיהי חכמה איהו חסיד ואיהי חסידה כו' (זהר ח"ג רל ע"א)[391], ובזה הברית נוקש אדה"ר, וז"ש **כמה דאוקמוהו אדה"ר כו'**, ולמעלה כתב שהוא במט"ט, ור"ל בנוק' דמט"ט, השפחה, דאיהי רע, רגליה כו'[392], דטוב ורע הן עבד ושפחה כמש"ל תיקון ס"ז (&), וז"ש כאן דהוא בנוק', וכל מה שאומרים בפגם הנוק', הכל כאן: ***בערלתו הוה ואם נטיר ליה איהו בהקש אלי כו' -** כצ"ל, ור"ל שדרשו את קשתי, הוקש אלי, ור"ל בנוק' דהוקש כנ"ל, וכן הוא באדם דהיה זוכה למלכות, כמו שמפרש והולך, **בגין כו'**, וכמו ביוסף וכמ"ש בזוהר (&) בארוכה: ואמר **עליה אתמר ויברא כו'**, ר"ל שהאדם נברא בדיוקנא דנוק', וזהו בצלמו, דאיהו צלם דיליה, {קטו ע"ב} וכמש"ל בתיקון ס"ב (&) **אר"א והא כו' אלא שכינתא כו'**, ע"ש: **וא"ל נטיר ליה אתחזר קשה לי' קשה כו'** - ר"ל, שאם זכה היה הקש כנ"ל, ה' שליט על קש, אבל כד חב אתהפיך קשה קש שליט, והוא קשה לאדם, וזהו קשה ליה לאדם, וקשה לשכינה, וז"ש קשה לאת ה', דקש עליה, וז"ש **ועל האי קש וכו'** ואמר **ואיהו לקש בהיפוך**, ר"ל כד זכה אתהפך לקש דעשו לשקל דצדיק כו', דברית נק' שקל הקודש כידוע (&), בסוד ד' אתוון, במשפט במדה במשקל במשורה (&), ועמ"ש בריש ס"ד בארוכה (&) בענין הדעת, דהוא שקל הקודש, והוא בשמירת הברית: **איהו עד עליה כמש"ל דנק' עדות -** ואמר ע' כו' דהוא סוד דיסוד[393] והוא קוצו של ד'[394] (הגהה יו"ד דיסוד, שהוא טפת הזרע, שמירת הברית): וז"ש **ואי לא כו' ואשתאר אחר עד ער**, והוא ער הנ"ל, שהוא ערוה והכל תלוי בקוץ וכמש"ל תיקון כ (&) ותיקון כ"א (&) ועמ"ש ריש תיקון כ"א (&):

"והאדם ידע וכו'", קם זקן פתח ואמר, רבי רבי, ועד כאן לא היה אדם יודע את אשתו, אלא בזמן שחטא הסתלקה השכינה ממקומו. וכך פרשוהו בעלי המשנה, שבזמן שאין שכינה במקומה אסור בתשמיש המטה, משום שעליה נאמר "וישתחוו ישראל על ראש המטה". ומאיזה מקום הסתלקה, מימין ושמאל ששם היתה, וזהו סוד העיבור (ס"א ויעבו"ר) ע"ב רי"ו, חסד וגבורה, ולא לחנם פרשוהו בעלי המשנה (&) הנותן מטתו בין צפון לדרום יהיו לו בנים זכרים. והוא גרם שתסתלק אותה המטה משם, כך הוא מסתלק מתשמיש המטה. ואחר שקבל ענשו. חזרה@ המטה למקומה, באותו זמן "והאדם ידע את חוה אשתו".	והאדם ידע וכו' (בראשית ד א) קם סבא[395] פתח ואמר רבי רבי ועד הכא לא הוה ידע אדם לאנתתיה אלא בזמנא דחאב אסתלק שכינתא מאתריה והכי אוקמוהו מארי מתניתין דבזמנא דלית שכינתא באתרה אסור בתשמיש המטה בגין דעלה אתמר (בראשית מז לא) וישתחו ישראל על ראש המטה ומאן אתר אסתלקת מימינא ומשמאלא דתמן הוה ודא הוא רזא דעיבור (ס"א ויעבו"ר) ע"ב רי"ו חסד גבורה ולא למגנא אוקמוהו מארי מתניתין הנותן מטתו בין צפון לדרום הויין ליה בנים זכרים ואיהו גרים דאסתלק ההיא מטה[396] מתמן הכי אסתלק איהו מתשמיש המטה ובתר דקביל עונשיה אתחזר מטה לאתרהא בההוא זמנא

– מאיר התיקון –

[389] עי' מלואים אות (כט).
[390] מיכאל גבריאל נוריאל (זהר ח"ג קעד ע"א).
[391] עי' מלואים אות (קד).
[392] יורדות מות (משלי ה ה).
[393] עי' לעיל עח ע"ד ופ ע"ד.
[394] עי' לעיל מב ע"א
[395] עי' לעיל הערה 352.
[396] עי' & המכנה בית קדשי הקדשים כחדר המטות.

	והאדם ידע את חוה אשתו:

אלא בזמנא כו' - כמ"ש (&) שפירש ק"ל שנה כו' עד שנפרדה הזוהמא, וישב ק"ל שנה בגיחון כו' (&), וז"ש **ובתר דקבל כו',** אבל כאן אומר מיד אחר שנתגרש מג"ע ידע האדם להוליד קין והבל: ואמר **בגין דעלה אתמר כו',** ר"ל על השכינה: ואמר **ומאן אסתלקת כו',** לפרש ענין המטה, וכמו שמפרש והולך, **הנותן מטתו כו',** והוא עבר על עשה ועל ל"ת, דנצטוה לעבדה ולשמרה (&), עץ החיים אורייתא דאתייהב מימינא ומשמאלא כמש"ל סוף תיקון נ"ד (&). וכן הצווי, מכל עץ הגן כו' ומע"ה כו' (&) הוא עשה ול"ת כמ"ש בכ"מ. ואמר **דבזימנא דלית שכינתא כו',** דז"ש אסור לשמש מטתו בשני רעבון (&), וכן אמרו כשאין הארון במקומו כמ"ש (שמואל ב' יא יא) הארון וישראל כו'[397]:

ועוד "והאדם ידע את חוה אשתו", יש ידיעה לטוב ויש ידיעה לרע, כמו "וידעו כי ערומים הם", וכמו "ואת ערום ועריה", ערום מתורה שבכתב ועריה מתורה שבעל פה.	[קג ע"א] ועוד והאדם ידע את חוה אשתו אית ידיעה לטב ואית ידיעה לביש כגון וידעו כי ערומים {קטו ע"ב} הם (בראשית ג ז) וכגון (יחזקאל טז ז) ואת ערום ועריה ערום מאורייתא דבכתב ועריה מאורייתא דבעל פה:

ועוד והאדם כו' ואית כו' - כמ"ש (&) הדעת טו"ר, וטוב הוא בכל דרכיך דעהו (&), ור"ל שידע מה שעשתה לו חוה אשתו, ומפרש והולך הקרא, שילדה את קין, בזה ידע סהדותא על חטא דיליה. והענין דר"ל שאדם עם חוה אשתו נמלאו בדעת לביש, ולכן בזיווגם חיבור דעתם, ותהר ותלד כו' (&), שלולא החטא הי' הזיווג שלא בדעת, ר"ל היצה"ר, אלא בעץ החיים, כמו לע"ל, שיבקשו רחמים על התעוררות הזיווג שיהיה מאת ה', והיו הולדות חיים לעולם מעץ החיים וכן לע"ל. וז"ש **ערום מאורייתא כו',** דהזיווג הי' בתורה שבכתב ובע"פ, את ואת[398], שהן אש ואש[399], חמימות להתעוררות הזיווג, כמש"ל (קמב ע"א &) וכן הוא ברית הלשון[400]: {קטו ע"ג} **ערום כו'** - דערום ועריה הוא לשון זכר ונקבה ר"ל זהו ערומים הם שנים ולפי שכוללן יחד לכן נאמר לשון זכר כמו יום ולילה:

ועוד "והאדם ידע", כמו "ומרדכי ידע את כל אשר נעשה", כך אדם ידע שגרם הפרדה בין הקדוש ברוך הוא ובין שכינתו, שאדם חטא במחשבה וחוה חטאה במעשה. באותו מקום שנאמר בו (&) ישראל עלה במחשבה, באותו מקום שנטלה נשמתו בדרך אצילות, שם חטא. וחוה במעשה שלו, שהיא הכח שלו, כ"ח האותיות של מעשה בראשית, והכל חכמ"ה, כ"ח מ"ה.	ועוד והאדם ידע כגון (&) ומרדכי ידע את כל אשר נעשה הכי אדם ידע דגרים אפרשותא בין קודשא בריך הוא ובין שכינתיה דאדם חאב במחשבה וחוה חאבת במעשה בההוא אתר דאתמר ביה ישראל עלה במחשבה בההוא אתר דאתנטיל נשמתיה בארח אצילות תמן חאב וחוה במעשה דיליה דאיהי כח דיליה כ"ח אתוון דמעשה בראשית וכלא חכמ"ה כ"ח מ"ה:

בארח אצילות - דהוא דרגא דחכמה, ובריאה דרגא דבינה, ושם הוא מעשה בראשית, כ"ח אתוון דפרשת בראשית, כמו שמפרש והולך, כ"ח מ"ה, כח מעשיו, וגם שבאצילות אין חטא, הפגם שנסתלק האצילות וכמ"ש לקמן, וכן זיהרא דנשמתא דאצילות[401]: **וכלא כח מ"ה** - דחכמה מ"ה, דרגא דאדם מ"ה, וחוה, ו' ה' דחוה, כל א'[402] כלול מעשר הרי כ"ח, וע"ל (לט ע"א &) מענין כח מ"ה ומש"ש: ואמר **וחוה במעשה דילי',** דשם הוא מעשה של הקב"ה, בריאה ראשונה, ואצילות שם הוא מחשבה של הקב"ה, ושם איהו שמא מפרש, מ"ה[403]. וכן הוא

– מאיר התיקון –

[397] ז"ל: ויאמר אוריה אל דוד הארון וישראל ויהודה ישבים בסכות ואדני יואב ועבדי אדני על פני השדה חנים ואני אבוא אל ביתי לאכל ולשתות ולשכב עם אשתי חיך וחי נפשך אם אעשה את הדבר הזה.

[398] פי' את השמים ואת הארץ.

[399] עי' לעיל ריש תיקון סז.

[400] עי' לעיל הערה 193.

[401] עי' לעיל הערה 79.

[402] היינו זו"ן שהם בחי' ו"ה של חו"ה.

[403] עי' זהר ח"ג כט ע"ב ששם מ"ה היא שם המפורש, ועי' לעיל יט ע"א שקיו דאילנא.

Commented [YL59]: יה כתוב השם

Commented [YL60]: יא

בחו"ב[404]. וחטאם הוא בעץ הדעת טוב ורע ביצירה ועשיה, נסתלקו אצילות ובריאה, וכמש"ל ריש תיקון ס"ו (&) **ובתר דחאב אדם ביצירה כו'**, ועמש"ש:

ועוד "והאדם ידע", ידע חטאו, במה, בקין. כמו שנאמר "ותהר ותלד את קין", משום שעליה נאמר "כי משורש נחש יצא צפע", וזו הזוהמא שהטיל הנחש בחוה, והיה יודע זוהמתו שהתפשטה עד קני, חותן משה. וכשראה את הגלגול והתשובה שלו, שם אמר "קניתי איש את יהו"ה", עתה ידעתי אותו, שקניתי אותו, בקני, חותן משה. והרוחתי אותו שם, ולכן נאמר "קניתי איש את יהו"ה", וזהו סוד של "ובכן ראיתי רשעים קברים ובאו וכו'".	ועוד והאדם ידע ידע חובא דיליה במאי בקין כמה דאת אמר (&) ותהר ותלד את קין בגין דעליה אתמר (&) כי משרש נחש יצא צפע דאיהו זוהמא דאטיל נחש בחוה והוה ידע זוהמא דיליה דאתפשט עד קני חותן משה וכד חמא גלגולא ותיובתא דיליה תמן אמר[405] (&) קניתי איש את ה' כען ידענא ליה דקניתי ליה בקני חתן משה ורווחנא ליה תמן ובגין דא אתמר קניתי איש את ה' ודא איהו רזא (קהלת ח י) ובכן ראיתי רשעים קבורים ובאו וכו':

ועוד והאדם כו' - ר"ל, כמש"ל, שע"י קין ידע חובא דיליה וידע חובא דילה, וזוהמא עד היכן לא פסקה, כמו שמפרש והולך **דאתפשט עד קני חותן משה,** ר"ל קני הוא קין, ועד יתרו לא הובר הזוהמא, וביתרו הובר כל הטוב בו ובזרעו, וכל הפסולת הובר בגלגולין דקין, והכל אתפשטותא דרע. וע"ל (קיב ע"? &) **א"ל ר"ש ברי קין מסט' כו',** וכמו עד אבהן, שנתברר אדה"ר, והיה אתפשטותא דטוב נברר עד שנברר ביעקב ונשאר לזרעו, ומשם ואילך כל האומות פלחי כוכביא אתפשטותא דרע: **ובכן ראיתי כו'** - ר"ל, ובאו עוד בגלגולא וממקום קדוש בצדיקיא בקדושה, ואמר וממקום דצריך לאתכללא למעלה, כמ"ש בפרשת פנחס (ריז ע"ב)[406] **ר' אבא ור' יוסי כו',** ועמש"ל ריש תיקון נ"ח (&):

אמר לו רבי שמעון, זקן זקן, ולמה טרח הקדוש ברוך הוא בהם, להביא אותם בגלגול. אמר לו, בשביל כבוד הצדיקים, שיעבור החטא מבניהם, שעד שקין שב בתשובה, הפגם של אדם לא נשלם@, ולכן לכבודו טרח הקדוש ברוך הוא בקין, וכן בכל הרשעים שהם בני צדיקים.	אמר ליה רבי שמעון סבא סבא ואמאי טרח קודשא בריך הוא בהון לאייתאה לון בגלגולא אמר ליה בגין יקרא דצדיקיא לאעברא חובא מבנייהו דעד דקין תב בתיובתא פגימו דאדם לא אשתלים ובגין דא ליקרא דיליה טרח קודשא בריך הוא בקין והכי בכל רשיעיא דאינון בני צדיקיא:
אמר לו, מה הוא הזוהמא שהטיל נחש בחוה. אמר לו, זו לילי"ת, טפה סרוחה, היא הזוהמא והיא שאור שבעסה, שעליו נאמר (ברכות יז ע"א) מי מעכב שאור שבעסה. והוא הפרי של סמא"ל, שנאמר בו "ותקח מפריו ותאכל". זה מו"ת, שנאמר עליה "רגליה יורדות מות". והיא טפה רעה, זוהמא של אל אחר, סם המות, זוהמא וערלה של עץ המות. ובגללה פרשוה בעלי המשנה (&) אדם היה מושך בערלתו.	אמר ליה מאי איהו זוהמא דאטיל נחש בחוה אמר ליה דא לילי"ת טפה סרוחה איהו זוהמא ואיהי שאור שבעיסה דאתמר עלה מי מעכב שאור שבעיסה[407] ואיהו איבא דסמא"ל דאתמר ביה (&) ותקח מפריו ותאכל דא מו"ת דאתמר עלה (משלי ה ה) רגליה יורדות מות ואיהי טפה בישא זוהמא דאל אחר סם מות זוהמא וערלה דאילנא דמותא ובגינה אוקמוה מארי מתניתין אדם מושך בערלתו הוה:

טפה סרוחה - טפה של האשה ותאותה שהוא מסט' דלילית, והוא שאור שבעיסה, שיצה"ר אחוז באדם ומוכרח למות בשביל זה, ונולד בערלה, וז"ש **דאתמר כו' ובגינה כו'** וכנ"ל:

– מאיר התיקון –

[404] עי' זהר ח"א כב ע"א: ויאמר הוה אמר לאלה"ם יהי אור מארי דבניינא (פי' חכמה – רח"ו) איהו אומר ואומנא (פי' אמא - רח"ו) עביד מיד.

[405] ממה (רבינו).

[406] עי' מלואים אות (קה).

[407] ז"ל בשלימות: רבי אלכסנדרי בתר דמצלי אמר הכי רבון העולמים גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבעיסה ושעבוד מלכיות יהי רצון מלפניך שתצילנו מידם ונשוב לעשות חוקי רצונך בלבב שלם.

"ותוסף ללדת את אחיו את הבל". פתח ואמר "תוסף רוחם יגועון ואל עפרם ישובון", כאן רמוז הגלגול של הצדיקים. והראה לו הקדוש ברוך הוא את הגלגול שלו בכל דור ודור, איך היה הולך מצדיק לצדיק, עד ששים רבוא, עד שהגיע לאותו שנאמר בו "בשגם הוא בשר". בשגם זה הבל. ופרשוה הראשונים (&) בשגם זה משה. ומיד שראה שעתידה תורה להנתן על ידו, הוסיפה בגללו כמה קרבנות לקדוש ברוך הוא וכמה תפלות ובקשות, וזהו "ותוסף ללדת".	ותוסף ללדת **את אחיו את הבל** (&) **פתח ואמר** (&) **תוסף רוחם יגועון ואל עפרם ישובון הכא רמיז גלגולא דצדיקיא ואחזי ליה**[408] **קודשא בריך הוא גלגולא דיליה בכל דרא ודרא איך הוה אזיל מצדיק לצדיק עד שתין רבוא עד דמטי להההוא דאתמר ביה (בראשית ו ג) בשגם הוא בשר בשגם זה הבל ואוקמוה קדמאי בשגם דא משה ומיד דחמא**[409] **דעתידה אורייתא לאתייהבא על ידיה אוסיפת בגיניה כמה קרבנין לקודשא בריך הוא וכמה צלותין ובעותין ודא איהו ותוסף ללדת:**

ותוסף כו' - בזה הפסוק מפרש כל רזא דגלגולא דצדיקיא, דשרשן הוא משה, כמו שמפרש והולך. ומשה גלגול הבל, שנאמר שגם זה הבל (&), ונאמר בשגם הוא בשר והיו ימיו מאה ועשרים שנה, שדרשו בשגם וחסר ב' משגם[410], שחטא והציץ בשכינה (לקמן קיח ע"א), ב' דבראשית[411], וניתן שת תחת הבל. ונתגלגלו שניהם במשה, מ"שה ש"ת ה"בל, ושם נתקנו. ויסתר משה פניו (&), בשת[412], נתחבר ב' בשת וב' בהבל, בשגם ונטלה משה. (הגהה. ושגם הוא ז' הבלים דכ"א כליל ז'[413] עד שמ"ג, ואור החמה כו' פני משה כו' (&)) וע"ל (קה ע"א &): **פתח ואמר תוסף כו' -** דבפסוק הזה סוד הגלגול כמ"ש תוסף כו' תשלח כו' (תהלים קד ל) ונאמר ותחדש כו' (שם), היא חדתותי דסיהרא, דסליק לסיבו ואתהדר {קטו ע"ד} כמלקדמין, כמ"ש בפרשת פנחס (ריז ע"ב)[414]. ואמר שם ואתחדש כנשר עולמין, ופסוק הזה נרמז בכאן, תוסף רוחם כו', וזהו ותוסף. תשלח כו', זהו ללדת, ונתקן במשה. וקין ביתרו, א"ני ח"ותנך י"תרו כו' (&), ואשתך, תאומתך כו'[415]: **גלגולא דילי' -** ר"ל, דהבל: ***ואחזי לי' -** ט"ס וכצ"ל **לה.** וכן למטה **ומיד דחמא** צ"ל **דחמאה.** וכן למעלה **ותיובתא דילי' תמן אמר קניתי** צ"ל **אמרה,** הכל על חוה דאיהי שכינתא: **עד שיתין רבוא** - ר"ל, בכל דור מתפשט עד שיתין רבוא, וכמו שמפרש והולך **ובג"ד אתמר בי' דור כו' ולית דור כו',** וע"ל (קי ע"א &) **דעליה איתמר דור הולך ודור בא ולית דור פחות מששים רבוא כו' ואתפשטותא הוא בכל דרא ודרא בכל צדיק וחכם דמתעסק באורייתא עד שיתין רבוא כו' כל דור הולך להההוא עלמא ודור בא איהו ייתי כמלקדמין** וכן אמר כאן **דלית דור כו':**

ולכן נאמר בו "דור הולך ודור בא", ואין דור פחות ששים רבוא. ולמעלה "דור הולך", זה ו', שעולה לששים רבוא, בשש ספירות. "והארץ לעולם עומדת", זו שכינה, שהיא עומדת לו. והיא השעה שעומדת לו, ובשבילה נאמר (&) אין מזל היום גורם אלא מזל השעה גורם. ולא לכל אדם עומדת השעה, שהרי יש אדם צדיק שאין השעה עומדת לו, שלא	ובגין **דא אתמר ביה** (קהלת **א** ד) דור הולך ודור **בא** ולית דור פחות ששים **רבוא** ולעילא דור הולך **דא** ו' דסליק לשתין **רבוא** בשית ספירן (שם) **והארץ** לעולם עומדת **דא שכינתא דאיהי** עומדת ליה **ואיהי שעתא** דקיימא ליה ובגינה **אתמר** לית מזל יומא **גרים אלא** מזל **שעתא גרים** {קטז ע"**א**}

– מאיר התיקון –

[408] לה (רבינו).

[409] לחממה (רבינו).

[410] עי' מלואים אות (קו).

[411] עי' לקמן קכח ע"ב.

[412] עי' לקוטי הש"ס: וכן אמרו רז"ל [בברכות] בזכות ויסתר משה פניו זכה אל ותמונת ה' יביט וגו'. כי הנה הוא הי' גלגול הבל אשר פגם בראיי' והציץ בשכינה כנזכר ולכן תיקן הוא בהסתרת פניו בסנה כי ירא מהביט. גם זה. מהרח"ו זלה"ה:
@צ"ע קצת אם זה בושת או בֻּשֶׁת, או שניהם

[413] ז' כפול ז' כפול ז' סה"כ שמ"ג.

[414] עי' מלואים אות (כא).

[415] עי' ע"ח שער יט פ"ז, וכן שעה"פ בראשית ד, וכן שער המצות שופטים, שנולד להבל יתומה יתירה מאשר לקין, ולכן קין קנא בו, והסיבה היא שבגלל שקין שורש הקלי', ולכן לא נולד עמו רק ה' תתאה ולא ה' עלאה. ועי' אריכות בשעה"פ הוב"ד במלואים אות (קז).

עומדת השעה אלא לבעלה. ומהשעה הזו בנים חיים ומזונות לאדם. ולכן פרשוה בעלי המשנה (מו״ק &) בנים חיים ומזונות לא בזכות הם תלויים, אלא במזל תלוי הדבר. מה המזל שלה, בעלה. ולבעלה אין מזל, כמו שבארנו (&) אין מזל לישראל. ואף על גב שהכל תלוי במזל, אפלו ספר תורה שבהיכל, היכל, שכינה התחתונה. ספר תורה, צדיק.	ולית לכל בר נש קיימא שעתא דהא אית בר נש צדיק דלא קיימא ליה שעתא[416] דלא קיימא שעתא אלא לבעלה והאי שעתא מינה בני חיי ומזוני לבר נש ובגין דא אוקמוהו מארי מתניתין בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא תליא מלתא מאי מזלא דילה בעלה ולבעלה ליה מזל כמה דאוקימנא אין מזל לישראל ואף על גב דכלא תליא במזלא אפילו ספר תורה שבהיכל היכל שכינתא תתאה ספר תורה צדיק:

ולעילא דור הולך דא ו׳ כו׳ והארץ כו׳ - דרוח אזיל בגלגולא ונפשא דאיהי שתופא[417], לא אזלא בגלגולא כלל (לקמן קל ע״א)[418], דהיא אתתא, לשבת בית (ישעיה מד יג)[419]. וכן הוא בכל דו״נ, דזכר סובב הולך כל היום, ואתתא כל כבודה כו׳ (&). וכן יום ולילה[420]. וכן בזיווגא, אתתא קרקע עולם כו׳ (&)[421]. ואמר **ואיהי שעתא וכו׳**[422], דרמ״ח מ״ע ושס״ה מל״ת הן נגד דו״נ, רוח ונפש. ולכן נשים חייבות במל״ת. ורמ״ח מ״ע הן נגד רמ״ח אברים, ושס״ה מל״ת הן נגד שס״ה ימי השנה. דהאדם והזמן הן נגד דו״נ, רוח ונפש. והנה כל הרוחות הן נאצלים מששת ימי בראשית, כל הנשמות שבגוף והן לפי האברים, יש שתלוין בראש ויש בנימין כו׳ וכמש״ל תיקון י״ח (&) וש״מ. והנפשות תלויות בזמן, כל הזמן של ששת אלפי שנה הן גוף אחד לכל הנפשות, כי כל שנה מחולקים לשס״ה ימים, וכל יום עד רגעים. והנה מכוונים אברי הגוף של הרוחות נגד אברי הגוף של הזמן, שהן דו״נ. וז״ש בס״י שחלק לג׳ עולם שנה נפש. עולם שנה הן דו״נ הנ״ל, והנפש כולל דו״נ, רוח ונפש, שנאצל משניהם. וכד ב״נ זכי שהרוח יוצא מכוון בשעה שמכוונת לו, זהו שזוכה לבת זוגו, כי הנפש אינה יוצאה כי אם לפי שעתו, ולכך אינה אזלא בגלגולא, כי היא אי אפשר לצאת אלא לפי שעתה. והרוח אינה יוצאה לפי השעה, רק המקום בעולם, שכל

– מאיר התיקון –

[416] עי׳ ברכות ז ע״? ועי׳ לקמן קטז רע״ד??

[417] עי׳ לעיל יג ע״ב.

עי׳ דברי האריז״ל (קג סע״א&): נפשא הוא שתופא דגופא, ומצדה כל עניני הגוף, אבל עניני הרוח הוא בעוה״ב ולא בא אלא לתקן הנפש, ע״כ. ועי׳ דבריו קט ע״א: נפש רעה שהוא שתופא דגופא וכן כל מדותיו רעות אבל רוחא שלו טובה והוא מכריח הנפש לדרכו. פשטות הדברים הוא כי האותיות הם הנפש המשתתף עם הגוף, והוא רק הנפש החיוני וכו׳, כי היא משתתף עם הגוף ומתערב עמו מתחילת מציאותו, ונעשים שניהם לאחד וכנז׳ (ביאורים ח״א ס ע״ג).

[418] עי׳ לעיל פה ע״א ד״ה ואינון מזל

[419] עי׳ אד״ר קמא ע״ב.

[420] עי׳ דברי רבינו בס״י (ו ע״ג) שלילה של ו׳ ימי בראשית היא בחי׳ אחת.

[421] עי׳ זהר ח״ג (ערה ע״ב), ועי׳ שעה״כ סוכות ח, ועי׳ שער מאמרי רז״ל (פסיעות של אברהם אבינו): באר בשדה כי ב׳ כינויים אלו נק׳ שם במלכו׳ ומה עניינם אמנם הענין הוא כי בית נק׳ בית מושב בני אדם והוא מקום מושב הספי׳ בעצמם אך מאחורי הז״א אינו נק׳ בית זולתו שדה כי יצא מכלל מדבר שמם ונכנס לכלל שדה הראויה לזריעה בסוד אסתר קרקע עולם היתה ולכלל בית לא באתה עד היותה פב״פ ואז תקרא בית ואין כח בזה זולתי ביעקב אשר הוא המזווג פב״פ נמצא כי בית ושדה ומדבר ג׳ כינויים אלו הם במלכות האמנם בית תקרא בהיותה פב״פ כנגד נה״י ולכן נק׳ בית כי צור׳ קוים אחד מכאן ואחד מכאן ואחד באמצע הוא היסוד האוחז בנו״ה ושלשתם צורת וי״ן כי כלם הם ו׳ דשמא קדישא המכונה בשם ז״א ולכן כל י״ם צורת וין בסוד כל הנפש הבאה ליעקב ששים ושש כי היא היא הקו בעצמה וחלקיה הנחלקים לעשרה וין נעשים ששים ועצמות ו׳ זו הוא סוד היסוד אשר עליו פי׳ בזוהר בפ׳ שמות ס׳ דא יעקב ושש דא יוסף דא תרין וי״ן ואין להאריך בזה אעפ״י שיראה למעיין כי דברי סותרים זה את זה אי איפשי להאריך בזה

[422] ע״ד הניצוצין שנפלו הם בבחי׳ קומת פרצוף אדם, כן הוא הזמן, כי כל הזמן של הששת אלפים שנה הם בבחי׳ פרצוף אחד, ויוצאים בכל עת הנשמות הראוי לאותו הזמן, ומכוונים הם אברי הפרצוף של הנשמות נגד אברי הפרצוף של הזמן, וכמו שמבואר בתז״ח (מט ע״ג) (דע״ה ח״ב קה ע״ג), תולה משך הגלות והשעבוד במספר השנים שהוא הזמן, ואומר ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה, כי הפגם והעונש הוא בהזמן שהוא הנפש, אבל הגאולה שהוא התיקון הוא תולה במספר הדורות שהוא הרוח, ולכן אמר ודור רביעי ישובו הנה, כי התיקון הוא רק ע״י מספר הדורות דוקא שהוא הרוח. ועכ״פ הוא כי כל הדורות כולם הנה הם סיבות ותכליות זה זה[422], ולא יושלם התכלית דשום אחד מהם אלא רק ע״י כולם דוקא, כי הם כולם רק בבחי׳ קומת פרצוף אחד וכנז׳ (ביאורים ח״ב כה ע״ב@).

העולם גוף א' הוא כנ"ל. אלא כאשר זוכה כנ"ל, אבל בגלגולא אי אפשר לזכות לבת זוגו, אם לא שהראשונה לא היתה בת זוגיה, וכן בשני ושלישי. וז"ש **ואיהי שעתא כו'**, דהיא נקרא שעתא, שהיא הזמן[423] כנ"ל. ובזמן עצמו, היום הוא דכורא ושעה נוק', לכן יום לשון זכר ושעה לשון נקבה. וכמו בשנה, שהשמש סובב פעם אחת שנה, והירח י"ב פעמים. וכן הוא ביום, והן דו"נ שבנוק', וז"ש **ובג"ד איתמר לית כו'**, דהכל {קטז ע"א} בנוק': ואמר **ולית לכל ב"נ כו' אלא לבעלה,** כנ"ל שדווקא אם בעלה בא באותה שעה המכוונת כנ"ל. וא"ל[424] אז צדיק ורע לו, דלא קיימא ליה שעתא. וע"ל (עמוד ב' &) **זכאה איהו כו' כמה דאוקמוהו כל הדוחק כו',** ר"ל שיצא לפני השעה שלו. ועמ"ש בתז"ח (פד ע"ד &) **ת"ח גלגול דאת ו' כו',** ועמש"ש וע"ל (עמוד ב' &) **כמה דאוקמוהו מ"מ אשתו כגופו דמי כו',** ר"ל דהיא גופא דנפש, שיתופא דגופא, לכן הרי היא כגופו, **ואשתכח דאיהי חיים דיליה כו' ואיהי פרנסה דילי' כו',** וכן כל המתנות הכל מינה, כמ"ש בגמ' (&) ובז"ח ר"פ חוקת (&) עש"ב, וז"ש **והאי שעתא מינה בני כו':** **מאי מזלא דילה בעלה** - די"ב מזלות שהן בעולם שולטין על י"ב בשנה, דאינון י"ב חדשים, כמ"ש בס"י (&) **י"ב בעולם כו' י"ב בשנה כו',** וכן בי"ב שעות ביום, ולכן מזל שעה גורם (&), ולכן הכל תלוי בנפש, שהיא כפי השעה שנולד, דכל שעה יש לה מזל אחר. וי"ב מזלות הן י"ב צרופי הוי"ה של הדעת, דכל עניינים שבעולם, הכל הן כפי צירוף הוי"ה, כידוע (&). והוא המזל שהוא הדעת[425], הבא מב' מזלות, נוצר ונקה, חו"ב. ובו י"ב, ה"ח וה"ג וחו"ב, והוא כ"ב אתוון, ג"ר אמ"ש, וז' כפולות ז"ת, וי"ב הוא הדעת. והן י"ב שבטים, וז"ש (&) שבטי י"ה עדות לישראל. ואמר בפ' וישב (קפג ע"ב)[426] **שבטי י"ה כו' לישראל דייקא כו' סהדותא אינון לעילא,** ואמר שבטי י"ה, דהן מסטרא דחו"ב, כמ"ש בא"ז (רצא ע"א)[427] **אבא גניז בגויה כו' אמא כו',** ואמר שם (רצב ע"ב)[428] **ואתעביד מיני' תרי גוונין כלילין כחדא ונהיר אנפוי ואסהיד באו"א גווני דאנפוי כו'** ושם (רצא ע"א)[429] **בגין דהאי בן נטיל סימנין דאו"א ואקרי דעת דהוא סהדותא דתרוייהו כו' מאי ירותא כו',** והן י"ב עלין דשושנה, שית חיוורין ושית סומקין, כמש"ל סוף תיקון כ"ה (&), והן ו' מאבא ו' מאימא, והן י"ב גוונין דכלילין כל הגוונין. וכן מי"ב מזלות כלילן כל ענינים שבעולם, דכל העניינים הכל כפי הגוונין, אלא שאין יום דומה לחבירו, דכל יום הי"ב שעות הוא בעולם אחר, דכל יום אית ליה עולם אחר. והשינוי הוא בנקודות, והוא בעולם בנקודות. ובשנה בשמות. וכפי

– מאיר התיקון –

[423] עי' אריכות בתז"ח לח ע"ג ד"ה בשעתא דאתברי.

[424] נוסח@

[425] עי' דברי רבינו בספד"צ יט ע"ד.

[426] עי' מלואים אות (קח).

[427] ז"ל: מאי ירותא דא תרין עטרין דהוו גניזין בגווייהו ואחסינו לבן דא מסטרא דאבא הוה גניז בגויה חד עטרא דאקרי חסד ומסטרא דאימא חד עטרא דאקרי גבורה וכלהו מתעטרין ברישיה ואחיד לון.

תרגום: מהו ירושה? זהו ב' העטרות שהיו גנוזות בתוכם והורישו אותם לזה הבן, מצד אביו היתה גנוזה בו עטרה אחת הנקראת חסד, ומצד אמו היתה גנוזה בו עטרה אחת הנקראת גבורה, וכולם מתעטרים בראשו ואוחז אותם.

[428] ז"ל: ואלין מתחברין בתרי מוחין ומוחא תליתאה כליל לון ואחיד בהאי סטרא ובהאי סטרא ומתפשטין בכל גופא ואתעביד מיניה תרי גוונין כלילן כחדא ונהיר אנפוי ואסהיד באבא ואימא גווני דאנפוי והוא אקרי דעות ב' דעות וכתיב כי אל דעות ה' וגו' (שמואל א ב) בגין דאיהו בתרי גווני לו נתכנו עלילות אבל לעתיקא קדישא סתימאה לא נתכנו באלף מ"ט נתכנו להאי בגין דירית תרין חולקי וכתיב עם חסיד תתחסד וגו' (שם ב כב):

תרגום: ואלו מתחברים בב' המוחין ובמוח הג' הכוללם ואחוז בצד זה ובצד זה, ומתפשט בכל הגוף, ונעשה ממנו ב' גוונים הכלולים כאחד ומאיר את פניו, וצבעי הפנים שלו מעידים על אבא ואמא, והוא נקרא "דעות" - ב' דעות. ונאמר "כי א-ל דעות ה' וגו'" ומשום שהוא בב' גוונים - "לו נתכנו עלילות". אבל לעתיקא קדישא הסתום "לא נתכנו" - באל"ף. למה "נתכנו" לזה? משום שירש ב' חלקים, ונאמר "עם חסיד תתחסד".

[429] ז"ל: וכד בעי לאכללא כלא בהאי אתכליל והאי אב ואם ובן אקרון חכמה בינה ודעת בגין דהאי בן נטיל סימנין דאבוי ואמיה ואקרי דעת דהוא סהדותא דתרווייהו והאי בן אקרי בוכרא דכתיב בני בכורי ישראל (שמות ד) ובגין דאיהו בוכרא נטיל תרין חולקין וכד אתרבי בעטרוי נטיל תלת חולקין ובין כך ובין כך תרין חולקין ותלת חולקין וכלא חד מלה והאי והאי הני ירותא דאבוה ואמיה ירית:

תרגום: וכשרוצה לכלול כלם, בזה נכללים.ואלו האב ואם ובן, הם נקראים חכמה ובינה ודעת. לפי שהבן הזה לוקח הסימנים של או"א ונקרא דעת, שכן הוא עדות על שניהם, וזה הבן נקרא בכור, שנאמר "בני בכורי ישראל". ולפי שהוא בכור, הוא לוקח שני חלקים, וכשנגדל העטרות הוא לוקח שלשה חלקים. ובין כך ובין כך, שני חלקים וג' חלקים והכל הוא דבר אחד, זה וזה ירושת או"א ירשו.

Commented [YL61]: חד???

שינוי הנקודות, כן הוא שינוי השמות באותיות, וע"ל סוף תיקון נ"ה (&) ומש"ש. ושינוי הנקודות הוא רבים מאד, דט' נקודות בד' אותיות הוא ס"ה מאות וס"א צרופים[430], [אח"כ בג' אותיות וב' ובא'] ובי"ב צרופין הנ"ל אם שכולן שוות או צירוף אחד בנקודה אחת וצירוף ב' בנקודה אחרת, וכן כל הי"ב צרופים. ועוד ה' אחרונה בלא ניקוד, והן ע"ב מאות ותשעים[431], והוא כפילת המספר הנ"ל בעצמו י"ב פעמים. וכל אדם כלול כל י"ב צרופים. וכן בזמן ובכל דבר, ולכן זהו שינוי המערכות שאין שעה דומה לחבירו מעולם, והכל משם הוי"ה, שבו נתהוה כל הוי"ה והוא אחד, אבל שינוים כנ"ל: **ולבעלה לית מזל כו'** - דהוא ישראל, והוא ו' עמודא דאמצעיתא, רוח, דאין מזל לו אלא לפי השעה ולא לפי העולם, דהשעות הולכין לפי המזל ולא העולם. כי אין מזל לעולם, דהי"ב מזלות בעצמן אין להם התפעלות בעצמן, רק בתחתונים, שהן מתפעלות בקבלתן. וכן הוא בשמות, שהשמות משתנים לפי קבלתן, אבל שינוי הנקודות אינן שינוי בעצם אלא במקבל[432]: **ואע"ג דכולא כו' -** מקשה **אפילו ס"ת כו'**, ומשני, **היכל כו' צדיק**. אבל ת"ת שהוא הדעת, ודאי אינו תולה במזל, וכן הוא כאן, דהנפש, שהיא מתנהגת בזמן, היא היכל, שכינתא. והצדיק הוא הרוח בר נש דמתגלגל ביה, והוא הצדיק {קטז ע"ב} דתליא במזלא. אבל ו' דמיניה אתיא, הרוח, ל"ל מזלא, רק לרוח דמתפשט מיניה ונקבע בנפש האדם, דוגמת צדיק העליון, שקבוע בשכינתא, הוא תליא במזל:

ושנים עשר מזלות הם, והם ו"ו שנמצא מאות א'. וזה הסוד של וא"ו, וא' שם ו' עליונה, שהוא המזל העליון, שעולה במחשבה, שהוא א', שם ו' של האמצעי של אות א, הוא המזל של הכל, שעולה באות י' העליונה, שהיא בראש אות א. וכשעולה במחשבה, נאמר (&) ישראל עלה במחשבה, שהיא י' שעל ראש הא', ולכן אין מזל לישראל, (שהרי עולה במחשבה, וכל מזל הוא ממונה על שעה משנים עשר מזלות), שהוא המזל של הכל. וכל המזלות תלויים ממנו, שהם ו' ו' שממונים על שתים עשרה שעות, שהם ה"א ה"א. אשרי הוא מי שעומדת לו השעה.	ותריסר מזלות אינון ואינון וו' דאשתכח[433] מאת א' ודא רזא דוא"ו וא' תמן ו' עלאה דאיהו מזלא עלאה דסליק במחשבה דאיהו א' תמן ו' דאמצעיתא דאת א' איהו מזלא דכלא דסליק באת י' עלאה דאיהי ברישא דאת א'[434] וכד סליק במחשבה אתמר ישראל עלה במחשבה דאיהי י' דעל רישא דא' ובגין דא לית מזל [קנ ע"ב] לישראל (דהא במחשבה סליק וכל מזלא איהו ממנא על שעתא מי"ב מזלות) דאיהו מזלא דכלא וכל מזלות מניה תליין דאינון[435] ו' ו' די ממנן על תריסר שעתי דאינון ה"א ה"א זכאה איהו מאן דקיימא ליה שעתא:

ותריסר מזלות אינון כו' - מפרש והולך דמזלות אינון בדכורא, והשעות בנוק', והכל בשמא מפרש[436], דהוא כלל הכל, וז"ש **ואינון ו"ו כו'**: ***ואינון ו"ו דאשתכחו מאת א' ודא רזא דוא"ו וא' תמן ו' עילאה דאיהו מזלא עילאה דסליק במחשבה וכד סליק במחשבה אתמר ישראל עלה במחשבה דאיהי יו"ד דעל רישא דאלף ובג"ד לית מזל לישראל דהא במחשבה סליק וכל מזלא איהו ממנא על שעתא וי"ב מזלות דאינון ו"ו די ממנן כו' אתעביד גלגול גלגל איהו אתרי' בשיתין ושית ורזא דמלה כל הנפש הבאה לבית יעקב מצרימה ששים ושש לאתערותא דעמודא דאמצעיתא ששים כו'** - כצ"ל, הכל כמ"ש בפנים דלא כמ"ש בהגהה[437]. ור"ל ה"א ה"א דבשמא מפרש, הן י"ב שעות, דהן בנוק', ו' ו' דאת וא"ו דשמא מפרש, הן י"ב מזלות דממנן על י"ב שעות. ואלף דוא"ו (והוא היום שכולל י"ב שעות, וכן השנה לחדשים, שכנגד החודש העיבור לתשלום שנת החמה), הוא התלי[438], המנהיג לכל המזלות דהוא מזלא דכולא, כמו בי"ג תיקונים

– מאיר התיקון –

[430] היינו ט' כפול ט' כפול ט' כפול ט'.
[431] היינו ט' כפול ט' כפול ט' כפול י'.
[432] ולכן רק מתבטאים בדיבור, שזה למקבל, שונה מהאותיות עצמם.
[433] לְמִשְׁתַּכְחוּ (רבינו).
[434] "לְמֵיהוּ מ' תמן ו' לְמִמְצְעִיתָא לְמֵת מ' מֵיהוּ מִזְלָא לְכֹלָּא לְסָלִיק בְּמֵת י' עִלָּאָה לְמֵיהִי בְּרֵישָׁא לְמֵת מ'" (נמחק ברבינו).
[435] "מי"ב מזלות) לְמֵיהוּ מִזְלָא לְכֹלָּא וְכֹל מִזְלוֹת מִנֵּיהּ תְּלִיין" נמחק ברבינו, ובמקומו לְמֵיתָא "וי"ב מזלות".
[436] עי' זהר ח"ג כט ע"ב ששם מ"ה היא שם המפורש.
[437] של האריז"ל, דרך אמת.
[438] עי' ס"י פ"ו מ"ג.

Commented [YL62]: ?
Commented [YL63]: ולל או כלול מכל
Commented [YL64]: דצ"ל הויה
Commented [YL65]: וסח
Commented [YL66]: "כ מוכן בדפוס כפי אמסטרדם?

מזלא, שהוא תיקון י״ג, והוא נק׳ אלף כידוע (&). ובתוך האלף הוא וא״ו, דהוא דעת עליון[439], דמתלבש בי״ב דת״ת, והוא מזלא דכולא[440], והוא סליק במחשבה, בן י״ה, והוא היו״ד שעל ראש האלף, והיו״ד שתחת האלף, ביה נחית, וכמש״ל (נד ע״ג &) עש״ב. (ואלו ב׳ יודין הוא חושבן יו״ד דשמא מפרש, שבי׳[441] סליק במחשבה, והיו״ד הוא כתר להאלף, וביה סליק לחושבן אהי״ה כמש״ל (קלד ע״א &) **יו״ד איהי כ׳ כתר כו׳,** ע״ש. ור״ל כ׳ הוא כתר, וכן עשרים גימ׳ כתר, וכן יו״ד א׳[442], בא״ת ב״ש, וכן אהי״ה[443] בא״ת ב״ש, הכל כתר. מנין אותיות שבלוחות[444], שהן ב׳ ההי״ן, במכתב ומאמר, יו״ד, והכל במאמר א׳[445], אלף) ויו״ד דשמא מפרש, מפרש והולך **גלגול דכולהו דא יו״ד דאיהי גלגל**, ר״ל דגלגל הוא י׳ בצורתו והוא מגלגל לוא״ו, דוא״ו לא יכיל להתגלגל עד דאתכליל ברוחא עלאה, ועי׳ בפרשת פנחס (ריז ע״ב)[446], ועמש״ל ריש תיקון נ״ח (&). ואמר **גלגל איהו אתרי׳@ כו׳,** דחושבנא הוא ס״ו, והוא התפוצות[447] הרוח בס״ו, כמ״ש (&) שראשית התפוצצות הרוח הוא בע״ב נפש, כמנין (&) נפש שבעים וב׳ אבהן כידוע (&). והנה הוא ס״ו נפש כמ״ש (&) כל הנפש כו׳, והן ס״ו דיעקב ויוסף כמו שמפרש והולך, וששה הן ג׳ דאבהן מרכבתא עילאה דחג״ת, שהן דיעקב. וג׳ דיוסף ובניו, שהן מרכבת המשנה. יוסף נגד יעקב, גוף וברית (&), אלה תולדות יעקב יוסף (&). ומנשה ואפרים נגד יצחק ואברהם, כי ישית יד ימינו על אפרים כו׳ (&), ואלו ששה הן בדעת, ו׳, הנהר[448]. וע״ל תיקון כ״א (&) (תכ״ו) ומש״ש. והן שם ע״ב, כלל ופרט וכלל, כמש״ל בתיקון מ״ז (&) ששה בדעת וכן ביסוד, וששים בת״ת, ואח״כ מתפוצץ לשתין רבוא כידוע (&) וכמו שמפרש והולך:

שהוא גלגול של כולם, זה י׳ שהוא גלגל. ועם ו׳, נעשה גלגול, שהוא בסוד של ס״ו מן יסוד, שנאמר בו (&) כל הנפש הבאה ליעקב מצרימה ששים ושש, להתעוררות העמוד האמצעי, ששים. להתעוררות של הצדיק, ושש. והכל נרמז בצדיק, שבו גלגול. ועוד יסוד, שֵׁם יו״ד שמתגלגל בו ונח בו מכל הגלגולים שהתגלגל, ולכן (&) ויכל אלהי״ם ביום השביעי מלאכתו אשר עשה. ואות ו׳ של גלגול, בו עולה הצדיק לששים רבוא, בצדיק הם שש, ובעמוד האמצעי עולה לששים, ובכתר עליון, שהוא א, עולה	דאיהו גלגול דכלהו דא י׳ דאיהי גלגל ועם ו׳ אתעביד גלגול דאיהו ברזא דס״ו מן יסוד דאתמר ביה[449] כל הנפש הבאה ליעקב מצרימה ששים ושש לאתערותא דעמודא דאמצעיתא ששים לאתערותא דצדיק ושש וכלא אתרמיז בצדיק דביה גלגול ועוד[450] יסוד תמן יו״ד דאתגלגל ביה ונח ביה מכל גלגולין דאתגלגל ובגין דא ויכל אלהי״ם ביום השביעי {קטז ע״ב} מלאכתו אשר עשה ואות ו׳ דגלגול ביה סליק צדיק לשיתין רבוא בצדיק[451] אינון שית ובעמודא דאמצעיתא סליק לשתין ובכתר

– מאיר התיקון –

[439] עי׳ לעיל צה ע״א ד״ה האי נהר, שזה דעת שבראש לאפוקי דעת המתפשט.

[440] הוא לשון הספד״צ יט ע״א הנאמר גם על מזל ח׳ וגם מזל י״ג.

[441] שביה.*##

[442] מפק״ת גימ׳ כת״ר.

[443] תצמ״צ גימ׳ כת״ר.

[444] ראשונות, אבל שניות יש תש״ח, וללא פסוק טו זה תרכ״א, וצ״ע.

[445] עי׳ מכילתא יתרו (מסכתא בחדש פרשה ד): את כל. בדבור אחד מה שאי איפשר לבשר ודם לומר כן שנאמר וידבר אלהים את כל הדברי׳ האלה לאמר. אם כן מה ת״ל אנכי ה׳ אלהיך לא יהיה לך מלמד שאמר הקב״ה בדיבור אחד עשרת הדברות חזר ופירשן דיבור דיבור בפני עצמו. שומע אני אף כל דברות שבתורה נאמרו כולם בדיבור אחד ת״ל את כל הדברים האלה נאמרו בדיבור אחד ושאר כל הדיברות דיבור דיבור בפני עצמו.

[446] עי׳ מלואים אות (קט).

[447] פי׳ התפרטויות, עי׳ תולעת יעקב ברכות השחר, ועמק המלך שי״ג פי״ג, וכלשון ירמיה כג כט וכפטיש יפוצץ סלע.

[448] עי׳ לעיל לח רע״א.

[449] ״לאיהו ברזא דס״ו מן יסוד לאתמר ביה״ נמחק ברבינו, ובמקומו איתא ״גלגל איהו אתרי׳@ בשיתין ושית ורזא למלה״.

[450] נמחק ברבינו. ועד (דפ״ח).

[451] ״ביה סליק לשיתין רבוא בצדיק״ נמחק ברבינו, ובמקומו איתא ״סליק לשיתין רבוא בצדיק״.

לששים רבוא, וזהו "דור הולך ודור בא".	עלאה דאיהו **א**' סליק לשתין רבוא ודא **א**יהו (קהלת **א** ד) דור הולך ודור **בא**[452]:

***וכלא אתרמיז בצדיק דבי' גלגול יסוד תמן כו' -** כצ"ל, ור"ל דביה גלגול, דחושבניה ע"ב, כמנין ויכולו, דהוא ביסוד, כמש"ל תיקון כ"ב (&) עש"ב. וביה נח, כמו שמפרש והולך, שהוא שבת, כי בו שבת כו' (&). ואמר **תמן יו"ד דאתגלגל כו',** ר"ל כי ד' דיסוד הוא נפש, דל"ל מגרמה כלום (זהר ח"א קפ"א ע"א), ס"ו הוא הרוח, י' הוא נשמתא. וכד מאיר בו הנשמה, אז לא יצטרך לבוא בגלגול, כמ"ש (&) ואתה תנוח ותעמוד כו', והוא באות ברית דביה, שהוא י', וז"ש **ובג"ד ויכל כו',** והוא י' על גבי {קטז ע"ג} ו', דהוא ז' (צד ע"א), יום השבת: **ואות וא"ו דגלגול סליק לשיתין רבוא דבצדיק כו' סליק לשיתין רבוא דגלגול איהו ביסוד ותמן יו"ד כו'** – כצ"ל, ור"ל בצדיק הוא אחדים, דהוא דרגא דמלכות, דצדיק וצדק כחדא אזלין[453], ובת"ת נכלל בעשרה[454], ובדעת למאה, ושם הוא סוף המספר, ובבינה לאלף, אלף בינה (&), לכן ברכה דלעילא אין פחות מאלף, כמ"ש בפ' ויצא (קסא ע"א)[455], דשם מקום הברכה, ברכת ה' כו'. ובחכמה לעשרת אלפים, והוא יו"ד, חכמה. וז"ש בפרק ה' דספד"צ (לד ע"א) **י' בלחודוי כד אתגליא בזעירא אתמשיך בעשר אלפין שנין**[456], והוא עץ החיים, כיון שחטא בעה"ד ירד בדעת למאה שנין, וז"ש שם **מכאן**

– מאיר התיקון –

[452] "ולמ למיהו (קהלת מ ד) לור הולך ולור למ" נמחק בכתיבו.

[453] עי' זהר ח"א קפב ע"ב, זו"ח כט ע"א.

[454] עי' ע"ח (שי"ג פ"ה): יש חשבונות באו"א והוא בסוד אלפים ובאו"א הם מאות ובזו"ן הם בסוד עשרות ואחדות.

[455] תא חזי כתיב (בראשית ל לג) וענתה בי צדקתי ביום מחר וגו', דהא איהו לא עבד בגין דיטול מדיליה למגנא אלא כלא בקושטא ושלימו דרעותא ולא עוד אלא דאיהו נטיל רשו מלבן ועל דא כתיב (שם כז) נחשתי ויברכני יהו"ה בגללך כמה חרשין וזינין עבד לבן ובחין מזליה בגיניה דיעקב והוה אשכח בגיניה דיעקב מאה עאנא כל ירחא ומאה אמרין ומאה עזין יתיר על עאניה רבי אבא אמר אלף עאנין ואלף אמרין ואלף עזין הוה מייתי ליה יעקב יתיר בכל ירחא וירחא הה"ד (שם ל) כי מעט אשר היה לך לפני ויפרוץ לרוב ויברך יהו"ה אותך לרגלי וברכתא דלעילא לאו איהו פחות מאלף מכל זינא וזינא מעאנין אלף אשתכח מאמרין אלף אשתכח מעזין אלף אשתכח על כל מה דשריא ברכתא דלעילא לא פחות מאלף עד דבגיניה דיעקב אסתלק לבן לכמה עותרא וכד בעא יעקב לנטלא אגריה לא [אשכח] (אשתכח) אלא עשרה מכל זינא וזינא ויעקב חשיב ליה לעותרא סגי חמי כמה נטיל מדיליה ממה דהוה יהיב איהו בזכותיה ללבן וכל דא דסליק ביה יעקב לא הוה אלא בזרוע דאינון מקלות דשוי לגבי ענא:

תרגום: בא וראה, כתוב "וענתה בי צדקתי ביום מחר" וגו', שהרי הוא לא עשה כדי שיטול משלו לחינם, אלא הכל באמת ושלמות הרצון. ולא עוד, אלא שהוא נטל רשות מלבן, ועל זה כתוב "נחשתי ויברכני ה' בגללך". כמה כשפים ומינים עשה לבן ובחן את מזלו משום יעקב, והיה מוצא בגלל יעקב מאה צאן כל חדש, ומאה כבשים ומאה עזים יותר על צאנו. רבי אבא אמר, אלף צאן ואלף כבשים ואלף עזים היה מביא לו יעקב יותר בכל חדש וחדש, זהו שכתוב "כי מעט אשר היה לך לפני ויפרץ לרוב ויברך ה' אותך לרגלי. והברכה שלמעלה אינה פחות מאלף מכל מין ומין. נמצא אלף מהצאן, מהכבשים נמצאו אלף, מהעזים נמצאו אלף, על כל מה ששורה הברכה שלמעלה לא פחות מאלף, עד שבשביל יעקב התעלה לבן לעושר רב. וכשיעקב רצה ליטול שכרו, לא מצא אלא עשרה מכל מין ומין, ויעקב חשב אותו לעושר רב. ראה כמה נטל משלו ממה שהיה נותן הוא בזכותו ללבן, וכל זה שעלה בו ביעקב, לא היה אלא בזרוע של אותם מקלות ששם אצל הצאן.

ביאור: מאה שערים שבמלכות כלולות מעשר והם מאת אדנים והיינו מאת עשרי"ם דהיינו עשיריות (אור יקר).

[456] ז"ל שם: וז"ש מאה ועשרים שנה ואמר י' בלחודוי כד אתגלייא בזעירא אתמשך בעשר אלפין שנין - דשם הוא בע"ק המספר באלפים שנין שלכן היו חיין אלף שנין כנ"ל (לד ע"ב ד"ה לא), לכן י' דע"ק הוא עשר אלפין שנין, ושם הוא יומו של הקב"ה אלף שנין (זהר שמות יז ע"א), שלכן שית אלפי שנין הוו עלמא (סנהדרין צז ע"א), נגד ו"ק שהעולם מתנהג בהן, כמ"ש בפ"א (ט ע"א) שתא אלפי שנין תליין בשתא קדמאי כו', ויתנהג עוד עד עשר אלפי שנין כמ"ש בברית מנוחה (בהקדמה) דג' אלפי שנין יהיו בסוד ג' מוחין שנתחדשו לו אחר עולם התהו[456], ולכן יהיו אחר התחדשות העולם כמש"ל שם, אבל בז"א כל ספירה אין נכללת רק בעשר שלכן יו"ד שהוא ע"ס נכללין ממאה.

עי' לש"ו כללים ח"א סה ע"א שהאלפים הח' הט' והי' המה עיקר הזמן של העולם הבא.

איתא בספה"ק ברית מנוחה (ג ע"ג) שהאלף השמיני הוא כנגד אבא (וכן הוא בפת"ש אבי"ע י"ג). ועי' לש"ו דע"ה ח"ב כה ע"א שמקשה, אם כן כנגד איזו בחינה הם האלפים הט' והי', ומסיק שהאלף הט' הוא כנגד ת"ד ואילו האלף הי' הוא כנגד הכתר עצמו, הרי הוא מו"ס דא"א. וביתר עומק, עי' לש"ו כללים ח"א פב ע"ד, שבאלף הט' יתגלו כל זוהרי האור די"ג ת"ד הרי הם הדעת העליון, הרי הוא האור המקיף לכל האצילות, והוא שני במעלה לא"א, ואילו האלף העשירי הוא

ואילך ותשת עלי כפכה, כמ"ש ובגין כן כתיב והיו ימיו כו', ועמש"ש[457]. ובכתר למאה אלף, והוא שיתין רבוא. והנה התחתונים דוגמת העליונים, אלא שהעליונים הם באלפים. והנה בינה נגד מלכות באחדים, וחכמה נגד ת"ת, מה שמו ומה שם בנו (& לקמן קכז ע"א), (וז"ש **ולשתין ביו"ד ולשתין אלפין באלף כו',** דחו"ב הן י"א כמש"ל (קכב ע"א &) וכן הוא בת"ת וצדיק, ימינא ושמאלא, ועי' מש"כ שם באורך) וכתר נגד דעת. וכ"ז בז"א דהוא הגלגול ברוח, והוא בע"ס דביה, ונפשא במלכות קביעא. ונשמתא מבינה, והוא מנוחה. כי ששת ימים נגד ו"ק שבז"א, והלילות הן נגד מלכות, בכל א ויהי ערב ויהי בקר, וכן הוא בגלגולא, בכל א' נפש נגד ו', ויום השביעי שבת, בינה בג"ר, בה מנוחה, שבת. וכן הוא בגלגול, **כד בא נשמתי' בי' כו'.** ואף שבכמה מקומות ולקמן (קכד ע"א &) אמר דנר"ן מתגלגלין, היינו נר"ן שברוח בעשר ספירות דז"א, דביה סליק לשיתין רבוא כנ"ל. אבל נפשא ונשמתא דבינה ומלכות לא מתגלגלא כלל. ואמר **ודא איהו דור כו',** ר"ל דסליק לדור דהוא ס' ריבוא כנ"ל, ודור בא הוא אותיות רבוא ו' ד', רבוא הוא דמתפוצצין לס' ריבוא, ו' הוא רוחא, ו' דגלגול, ד' הוא נפשא. (הגהה והוא ס"ר רוחין שהן מתפוצצין מהרוח בס"ר נפשין) והכל מרומז ביסוד דביה גלגול, ד' דיסוד, הוא הקבוע שבי' מתגלגלין, ס"ו הוא אותיות גלגול, ויו"ד דיסוד נשמתא דנח בי', כנ"ל:

אמר לו רבי שמעון, והרי הזקן אמר שהגלגול הוא ביסוד, ושם י' שמתגלגל בו ושורה עליו, ונח בו מאותה טרחת הגלגול, שטרח בששה ימים, שעולים לשש באות ו', ולששים בי', שש פעמים עשר, ולששת אלפים באלף, ולששים רבוא בכתר עליון, וזהו "דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת". ובכל זמן שבא והולך, השעה עומדת לו, זהו שנאמר "והארץ לעולם עומדת".	אמר ליה רבי שמעון והא סבא אמר דאיהו גלגול ביסוד איהו[458] ותמן י' דמתגלגל ביה ושריא עליה ונח ביה מההוא טרחא דגלגולא דטרח בשית יומי דסלקין לשית באת ו' ולשתין בי' שית זמנין עשר ולשית אלפין באלף ולשתין רבוא בכתר עלאה ודא איהו (קהלת א ד) דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת ובכל זמנא דאתי ואזיל שעתא קיימא ליה ה"ד והארץ לעולם עומדת:

ובכל זמנא דאתי כו' - ר"ל, זהו "לעולם עומדת", לשון קיימא, לעולם קיימא ליה שעתא, דאיהי הארץ, בת זוגיה, כמו שמפרש והולך, **ובכל גלגולא,** והוא דזכי בזכות גדול דבת זוגי' מתגלגלא עמי' כמש"ל (קד ע"א &) **אמר ר"ש כו' קיימא לי' שעתא תמן ואיהי בת זוגי' דמתגלגלא עמי'.** ואף דנפש אינה מתגלגלת מצד עצמה, אבל בשביל בעלה מתגלגלת, כמ"ש בפרשת משפטים (קו ע"א)[459]:

– מאיר התיקון –

זמן שליטת הא"א. לכן מבאר הלש"ו בספר הדע"ה שם, כי לא יתכן שיוכל אדם היום לדעת מה יהיה באלף העשירי, שכן ההנהגה שתהיה אז כלל אינה במושגים שלנו.

עי' לקמן קמא ע"ג ד"ה כל ניצוץ.

[457] וז"ש מכאן כתיב ותשת עלי כפכה - ר"ל כמ"ש (חגיגה יב ע"א) וכיון שסרח הניח הקב"ה ידו עליו והעמידו על מאה אמה שנאמר ותשת עלי כפכה, וכן בז"א דמשיך לתתאי כנ"ל, שע"י מתנהג העולם, וכל שבו[457] דוגמתו באדם כנ"ל, ומ"ש והיו ימיו מאה ועשרים שנה הוא עם חו"ב עצמן, והוא רומז על מרע"ה שימיו ק"ך שנה, כמ"ש בשגם זהו משה כידוע (זהר פנחס רטז ע"ב), שמדרגתו עד או"א כידוע, והוא דרגא דז"א כידוע בזוהר ובתיקונים בהרבה מקומות, והיה ראוי לבא בזמן זה אלא שהשחיתו דרכם בדור המבול, ונגנז אור זה מהם, וז"ס (שמות ב ב) ותרא אותו כי טו"ב הוא, שנפרד ונשאר בטוב, והוא סוד (קהלת ב טו) שגם זה הבל, בסוד הנפילים, והבל אתבסם במשה כידוע.

[458] "אמר ליה רבי שמעון והא סבא[458] אמר דאיהו גלגול ביסוד איהו" נמחק בדיבינו, ובמקומו איתא "דגלגול איהו ביסוד".

[459] ז"ל: אבל אם בעל אשה הוא דקא אתנסיב ואשתדל באתתיה ולא יכיל ההוא לא אתתרך כההוא אחרא לא ייעול יחידאי ולא נפיק יחידאי אלא אם בעל אשה הוא קודשא בריך הוא לא מקפח אגר וכלו ברייו אף על גב דלא זכו בבני מה כתיב (שמות כא ג) ויצאה אשתו עמו ותרווייהו אתיין בגלגולא וזכיין לאתחברא כחדא כמלקדמין והאי לא נסיב אתתא דתרוכין אלא ההיא דאשתדל בה בקדמיתא ולא זכו השתא יזכו(ן) כחדא אי יתקנון עובדין ועל דא ויצאה אשתו עמו:

תרגום: אבל "אם בעל אשה הוא", שנשא והשתדל באשתו ולא יכל, ההוא לא מגרש כאותו אחר, לא יכנס יחידי ולא יצא יחידי, אלא "אם בעל אשה הוא", הקדוש ברוך הוא לא מקפח שכר כל בריותיו, אף על גב שלא זכו לבנים, מה נאמר "ויצאה אשתו עמו", ושניהם באים בגלגול וזוכים להתחבר כאחד כמקדם. וזה לא נשא אשה של גרושין, אלא אותה שהשתדל בה בהתחלה ולא זכו כעת, יזכו כאחד אם יתקנו מעשיהם, ועל זה "ויצאה אשתו עמו".

שלזה, בת זוגו עומדת לו בכל מקום ובכל גלגול ובכל שעה, אף על גב שהולך ובא בכמה גלגולים, זהו (ברכות ז ע"א) צדיק וטוב לו. ולמי ששעתו לא עומדת לו, אלא שעה אחרת שאינה בת זוגו עומדת לו, וזהו צדיק ורע לו, כמו שבארוה בעלי המשנה (&) כל מי שדוחק את השעה השעה דוחקתו.	[460]להמי בת זוגיה קיימת ליה בכל אתר ובכל גלגולא ובכל שעתא אף על גב דאזיל ואתי בכמה גלגולין המי מיהו לדיק וטוב לו ולמאן דשעתא דיליה לא קיימת ליה אלא שעתא אחרא דאלו בת זוגיה קיימת ליה והמי מיהו לדיק ורע לו כמה דאוקמוה מארי מתניתין כל מי שדוחק את השעה השעה דוחקתו:

כל מי שדוחק כו' - שדוחק ויוצא לפני השעה {קטז ע"ד} המזומנת לו, וכמ"ש בז"ח רות (&) **דדחקין שעתא בההוא עלמא לצאת קודם זמנן ויוצאין בשעתן דלאו דילהון ושעתן נוטל אחר**, וזהו בת זוגי', שנוטל אחר, ולזה בכל גלגולים רע לו, כיון דאבד בת זוגיה. וז"ש **א"ל ר"א והא ר' פדת כו'**, דמ"ש הוא בצדיק שאינו גמור[461], כתירוץ האחרון בגמ', דדחיק שעתא, אבל צדיק גמור ודאי לא דחיק שעתא. וא"ל **ברי כו'**, והוא כתירוץ הראשון שבגמ', צדיק בן צדיק כו'. ובגלגול ראשון יצא בשעתא, אבל אתחייב שם ולא יצא נפשו עמו בגלגולא הדין, ויצא בשעתא דלאו כו', חסר מכל מה דאתחייב: ומ"ש **ואולי כו'**, דוודאי לא יזכה לבת זוגי', אלא שמא ירשיע אחר ויזכה לשעתו, וז"ש (חגיגה טו ע"א)[462] זכה נוטל חלק חברו, וז"ש **בשעתא דמזוני**, ול"ק בשעתא דילי':

אמר לו רבי אלעזר, והרי רבי פדת צדיק גמור היה, ולמה לא נפל בשעה שלו, שהיא בת זוגו, בן גילו. אמר לו, בני יש גלגול שמחייב אותו שנופל במזלו, שהוא בן גילו, שנאמר בו "ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם", שהיא שעת המזון, שעת החיים והבנים, ויש גלגול שמחייב אותו, שלא נופל בשעה של המזונות, שהיא בת גילו, אף על גב שעשה כמה זכויות בעולם, ולכן פרשוה בעלי המשנה (&) בנים חיים ומזונות לא תלוי בזכות, אלא תלוי במזל, שהגלגול גורם לו, כאילו שהדבר תלוי במזל.	אמר ליה רבי אלעזר והא ר' פדת לדיק גמור הוה ואמאי לא נפל בשעתא דיליה לאיהי בת זוגיה בן גילו[463] אמר ליה ברי אית גלגולא דמחייב ליה לנפיל במזליה לאיהו בן גילו דאתמר ביה מרן אקר לא במסכנות תאכל בה לחם לאיהי שעתא דמזוני ושעתא דחיי ובני ואית גלגולא דמחייב ליה לנפיל בשעתא דמזוני לאיהי בת גילו אף על גב דעדיף כמה זכוון בעלמא ובגין דא אוקמוה מארי מתניתין בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא תליא מלתא דגלגולא גריס ליה כאלו במזלא תליא מלתא:
ומה שאמר (תענית כה ע"א) "אם רצית שאחריב את העולם" ואחזור ואברא אותו, ואפשר שנפלת בשעת המזונות. כך שמעתי בודאי, שכל צדיק וצדיק יש לו עולם בפני עצמו, זה גוף האדם שנקרא	ומה לאמר לי בעית לאחריב לעלמא והדר אבריה ואפקד בשעתא דמזוני הכי שמענא בודאי לכל לדיק ולדיק יש לו עולם בפני עצמו דא

– מאיר התיקון –

עי' לקמן הערה 961.

[460] בדפוס אמסטרדם ובמנטובה הוא נ"ב בס"א. אבל מדברי רבינו רואים שזה המשך התיקו"ז.

[461] עי' לשון הגמ' ברכות לעיל הערה 202. ועי' ספר הליקוטים (ישעיה ס): הצדיקים אינם שוים בשלימות, יש צדיק גמור ויש צדיק שאינו גמור, זה עובד מאהבה וזה מיראה. אעפ"י שכולם נקראים צדיקים, הגדול מחבירו בענוה ויראת חטא, ועובד את השם מאהבה, הוא נוטל חלק שנשאר לאותו צדיק שאינו גדול כמוהו.

[462] ז"ל: כל אחד ואחד יש לו שני חלקים, אחד בגן עדן ואחד בגיהנם, זכה צדיק, נטל חלקו וחלק חברו בגן עדן, נתחייב רשע, נטל חלקו וחלק חברו בגיהנם.

[463] עי' תענית כה ע"א: רבי אלעזר בן פדת דחיקא ליה מילתא טובא [הצטער בעניות]. עבד מלתא [הקיז דם] ולא הוה ליה מידי למטעם, שקל ברא דתומא [צלם של שום] ושדייה בפומיה, חלש לביה ונים [התעלף ונרדם]. אזול רבנן לשיולי ביה, חזיוהו דקא בכי וחייך, ונפק צוציתא דנורא מאפותיה [יצא ניצוץ של אש ממצחו]. כי אתער אמרו ליה, מאי טעמא קבכית וחייכת. אמר להו, דהוה יתיב עמי הקדוש ברוך הוא, ואמרי ליה, עד מתי אצטער בהאי עלמא. ואמר לי, אלעזר בני, ניחא לך דאפכיה לעלמא מרישא. אפשר דמתילדת בשעתא דמזוני. אמרי לקמיה, כולי האי, ואפשר [וכי אתה עשית אל העולם, וזה ספק אצל הקב"ה אם נולדתי בזמן של פרנסה]. אמרי ליה, דחיי טפי או דחיינא [האם כבר אני חיי רוב ימי, או רובו אחר כך]. אמר לי, דחיית [כבר חיית רוב חייך]. אמרי לקמיה, אם כן, לא בעינא [איני רוצה שתשנה את העולם ותחריבו שיהיה לי פרנסה].

עולם קטן, ולכן נאמר "אם רצית שאחריב את העולם", ואביא אותו בגלגול אחר, ואולי שנפלת בשעת המזונות.	גופא דכר נמ למתקני עולם קטן וכגין כך למתמר מי כעית למחריב לעלמא ומייתי ליה כגלגולא לחרא ואולי לנפלת כשעתא למזוני:

עולם דכל צדיק כו' - דהוא אמר על הגוף, אבל הסבא אמר על הנפש:

בינתים הרי זקן הזקנים עתיק העתיקים ירד אליו ואמר, העולם שלכל צדיק זו השכינה, כשהסתלק ממנה העמוד האמצעי ונשארת חרבה, ובשבילה נאמר "תרצה שאחריב את העולם", שכל ספירה וספירה נקראת גלגל, ועם ו' הוא גלגול. ושש ספירות באותיות עולים לששים רבוא, וזהו "דור הולך ודור בא", ואין דור פחות מששים רבוא (&), "והארץ לעולם עומדת", זו השכינה.	לההכי הא סבא לסבין עתיקא לעתיקין קא נחית לגביה ואמר עולם לכל לציק לא שכינתא כל לסתלק מינה עמודא לממצעיתא ואשתארת[464] חריבה ובגינה למתמר תבעי למחריב עלמא לכל ספירה וספירה למתקריאת גלגל ועם ו' היהו גלגול ושית ספירן בלתוון[465] סלקין לשמיס רבוא ולא היהו (קהלת א ד) דור הולך ודור בא ולית דור פחות משתין רבוא והארץ לעולם עומדת לא שכינתא:

***כד כו' אשתארת חריבה** - כצ"ל, וכן הוא בנפש, כד ב"נ מת ונסתלק הרוח מן הנפש, וז"ש תבעי דאחרב עלמא. ואמרו בזוהר שעולם הוא בנוק' בבינה או מלכות, מן העולם ועד העולם (&)[466], והוא כאן בנפש, כמו שהנפש נשארה גלמודה מהרוח, וכן העוה"ז דרגא דשכינתא תתאה מן הצדיק, דבעוד הצדיק חי והרוח בנפש, והצדיק בעוה"ז כן גורם לעמודא דאמצעיתא שיהיה בשכינתא. אבל כד מית אסתלק לעולם אחרא, העוה"ב דרגא דבינה: ***דכל ספירה כו' ושית ספירין באות ו' סלקין כו'** - כצ"ל, דכל ספירה דרגא די', דכל א' נכלל בעשר כנ"ל, דבעמודא דאמצעיתא סלקין לשיתין בי', והוא גלגל, גלגל חוזר בעולם (&), דנחית וסליק מספירה לספירה, דג' גלגולין דנר"ן בחג"ת ועוד בנה"י ב' פעמין כמ"ש לקמן, וזהו גלגול ו"פ מתגלגל, ובכל ו' ספירין אתקרי גלגול, וכל א' נכלל בעשר, עד דסליק לס"ר, ובכל א' אתגלגל בשכינתא דאיהי לעולם עומדת, ובכל א' איהי עולם אחרא, וזהו לעולם עומדת, דאיהי עומדת להיות לעולם, והכל בזה העולם, שמתגלגלין בארץ הזו, שממנה הנפש, כמ"ש (בראשית א כד) תוצא הארץ נפש חיה, ואמרו (&) זו נפש של אדה"ר, והוא שכינה בארץ הזו, שכאן בניינה, כמ"ש בתוספתא פ' תרומה[467] (&) ובניינה מנפשות הצדיקים, שנתקנין ברוחיהון ומאירין לה מעמודא דאמצעיתא מדרגיהון:

Commented [YL69]: י
שמאי יסתכל במלואים
איזה זהר יותר טוב?

שהיא נקראת אולי, ועליה נאמר "כל זה ואולי", שזוכה לשעה של המזונות,	למיהי למתקריאת לולי ועלה למתמר כולי המי[468] ולולי לזכי[469] לשעתא למזוני ועלה למתמר (לניחל ח

– מאיר התיקון –

[464] למתמרת (רבינו).

[465] בלת ו' (רבינו).

[466] עי' לעיל הערה 366.

[467] אין תוספתא בתרומה.
קכז ע"א: פתח רבי שמעון ואמר (שיר ג ט) אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון האי קרא הא אוקימנא ליה ואתמר אבל אפריון דא היכלא דלתתא דאיהו כגוונא דהיכלא עלאה וקודשא בריך הוא קרא ליה גנתא דעדן דאיהו נטע ליה להנאתיה וכסופא דיליה לאשתעשעא ביה גו אינון נשמתין דצדיקייא דתמן כלהו קיימין ורשימין בגויה אינון נשמתין דלית לון גופא בהאי עלמא כלהו סלקין ומתעטרן תמן ואית לון דוכתין למחמי לאתענגא גו ענוגא עלאה דאקרי נעם יהו"ה ותמן אתמליין מכל כסופין דנהרי דאפרסמונא דכיא:
תרגום: פתח רבי שמעון ואמר "אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון", פסוק זה הרי בארנוהו ונתבאר. אבל אפריון זה היכל שלמטה, שהוא כמו ההיכל העליון, והקדוש ברוך הוא קרא לו גן עדן, שהוא נטע אותו להנאתו וכסופו הוא להשתעשע בו תוך אותן נשמות הצדיקים, ששם כולם עומדים ורשומים בתוכו אותן נשמות שאין להן גוף בעולם הזה, כולן עולות ומתעטרות שם. ויש להן מקומות לראות להתענג תוך העונג העליון, שנקרא "נועם ה'", ושם מתמלאים מכל הכסופים של נהרות אפרסמון זך.
ביאור: גנתא דעדן – יסוד דנוק' (רח"ו). נעם הוי"ה – בינה (רח"ו). ותמן אתמליין - הוא ע"י המזל תחתון דאימא כלולה ביה כמ"ש בספד"צ פ"ב בתיקון י"ג מתיקו"ד (לש"ו).
ועי' מלואים אות (קי).

[468] כולי המי (נמחק ברבינו).

ועליה נאמר "על אובַל [נהר – רש"י] אולי", שכבר התחייב קודם שיבא לעולם, שהיא השכינה התחתונה. וזה התחייב בספירה שהיא למעלה ממנה, עד שנתקן לאותו מקום ש[משם@] אדם נטל את נשמתו, אין לו תקנה בשכינה התחתונה, שהיא השעה של כולם. ולכן השעה לא עומדת לו, ואם תלוי במזל העליון, אפלו אם עשה כמה זכויות, הדבר לא תלוי בזכות, שהרי הוא מחויב מלמעלה.	ב) על אובל אולי לכבר אתחייב קדם דייתי לעלמא דאיהי שכינתא תתאה והא אתחייב בספירה דאיהי לעילא {קיז ע"ח} מניה עד דאתתקן להאי אתר דאתנטיל כל נש נשמתיה לית ליה תקנה בשכינתא תתאה דאיהי שעתא דכלהו ובגין דא שעתא לא קיימא ליה ואם תלית במזלא עלאה אפילו דיעבד כמה זכוון ללאו בזכותא תלית מלתא דהא מחוייב הוא מלעילא:

דאיהי אתקריאת אולי - דהמזונות לא תליא בה אלא במזלא, דאיהו בעלה, ולכן נקראת אולי, דהיא בספק: ***ועלה אתמר ואולי דזכית כו'** - כצ"ל, ר"ל דאולי תזכה לך בשעתא כו': **דכבר אתחייב כו'** - ר"ל, דעלמא הדין {קיז ע"א} הוא שכינתא, והוא כבר אתחייב קודם שבא לעולם הזה, שהיא שכינתא, והוא בעמודא דאמצעיתא, בא' מו"ק שהי' שם, והוא קודם לשכינתא. ועד דמתקן להאי דרגא שפגם שם, ואח"כ ישוב בגלגולא אחרא, שם יזכה לשעתו, ועי' בפרשת משפטים (קט ע"א)[470] **אם אדוניו יתן לו אשה כו' קב"ה גבי מדידיה בקדמיתא כו' ולבתר יתוב וישתדל על גרמי' כו'** וז"ש **ובג"ד שעתא כו'**, ר"ל בגלגול הזה (אף שתיקן כי הוא בלא שעתי'): **ואם תליא במזלא כו' -** מזלא עילאה הוא דעת, כנ"ל (קג ע"א &) ואם נשמתיה משם, ופגם בגלגול ראשון, ומזלא כולל כל הגלגולים, לכן צריך לכל הגלגולים דו"ק לתקנא מאי דפגם, ולכן לא יקום ליה שעתא לעולם בעוה"ז בכל זכוון דיעביד, עד דאתתקן מזליה, דמזלא הוא לעילא מזכות, דזכות הוא בו"ק:

אמר רבי שמעון, מכאן משמע [ש]הגלגול תלוי בשכינה, שהיא במינו, אבל "אם אחרת יקח לו", אם אותה רוח תבא בגוף אחר, שהרי אינו ממנו, מה נאמר בו, עומדת לו שם השעה, והיא בת זוגו. אמר, ודאי שהשעה עומדת לו, שהיא בת זוגו, שהתגלגלה עמו, אם לא עומד בו "שארה כסותה ועונתה לא יגרע". "שארה" זה הגלגול הראשון, "שאר בשרו". "כסותה", "כי היא כסותה לבדה היא שמלתו לעורו", זה הגלגול השני. "ועונתה", האדם היחוד שלו, שהוא הגלגול השלישי.	אמר רבי שמעון מהכא משמע[471] גלגולא לתליא בשכינתא לאיהו במיניה אבל[472] (&) אם אחרת יקח לו אם ההוא רוחא ייתי בגופא אחרא דלאו איהו מיניה מה כתיב ביה שארה כסותה ועונתה לא יגרע שארה דא גלגולא קדמאה כסותה כי היא כסותה כו' כצ"ל. ומ"ש והכא **גלגולא כו'**, קאי על פסוק (&) ואם לבנו ייעדנה, שהוא מיניה. ואם אחרת כו', דלאו איהו מיניה, וצריך לאתגלגל בג' גלגולין לתקנא נר"ן דג' אבהן כמו שמפרש והולך, משא"כ במיניה (&) כמשפט הבנות יעשה לה, דיכול לתקנא כל הנר"ן דיליה כמשפט הראשון, דאין זה נקרא גלגול, דבנו קם תחתיו לייעוד ולשדה אחוזה, אבל

***אמר ר"ש מהכא משמע** - ל"ג לה, דהכל הוא מאמר הסבא וכמש"ל (&) **אר"ש סבא סבא כו'** וחסר כאן וכצ"ל, **והכא גלגולא דתליא בשכינתא דאיהו במיני' וקיימא לי' שעתא תמן ואיהי בת זוגי' דאתגלגל עמי' ואם לא לא קיימא לי' ודא אם אחרת יקח לו אם ההוא רוחא ייתי בגופא אחרא דלאו איהו מיניה מה כתיב ביה שארה כסותה ועונתה לא יגרע שארה דא גלגולא קדמאה כסותה כי היא כסותה כו'**, כצ"ל. ומ"ש והכא **גלגולא כו'**, קאי על פסוק (&) ואם לבנו ייעדנה, שהוא מיניה. ואם אחרת כו', דלאו איהו מיניה, וצריך לאתגלגל בג' גלגולין לתקנא נר"ן דג' אבהן כמו שמפרש והולך, משא"כ במיניה (&) כמשפט הבנות יעשה לה, דיכול לתקנא כל הנר"ן דיליה כמשפט הראשון, דאין זה נקרא גלגול, דבנו קם תחתיו לייעוד ולשדה אחוזה, אבל

– מאיר התיקון –

[469] זכית (רבינו).

[470] עי' מלואים אות (קיא).

[471] "מהכא משמע" נמחק ברבינו, ובמקומו מיתא "והכא".

[472] "וקיימא לי' שעתא תמן ואיהי בת זוגי' לאתגלגל עמי' ואם לא לא קיימא לי' ודא" (רבינו).

[473] "דהא לאו" נמחק ברבינו, ובמקומו מיתא "דלאו".

[474] "קיימא לה שעתא תמן ואיהי בת זוגיה למר ודלמי קיימא ליה שעתא לאיהי בת זוגיה לאתגלגל עמיה אם לא קיימא ליה" נמחק ברבינו.

[475] שארה כסותה נמחק ברבינו.

באחרת, שארה כו', ר"ל שיראה בכל גלגול שלא יגרע חוקה לקיים כל הפקודין דתליין ברמ"ח אברים דנפש וכן בכל א', אבל כל א' מתקן בדרגיה, זה שארה וזה כו', משא"כ בבנו שמתקן בכל פקודא אבר דנר"ן:

Commented [YL70]: וסח?

אמר רבי שמעון, זקן זקן, פתח דברים יותר, שהרי דבריך סתומים. אמר לו אותו הזקן, "שארה", זה המזון מצד הימין, שמשם כל המזון בא, זהו שנאמר "פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון".	אמר רבי שמעון סבא פתח מלין יהיר להא סתימין מלין ליך אמר ליה ההוא סבא שארה לא מזונא מסטרא דימינא למתמן כל מזונא קא אתיא הה"ד פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון (תהלים קמה טז):

הה"ד פותח כו' – דפַתַח בחכמה (&) בימינא, ושם {קיז ע"ב} ידך, יו"ד[476], ומשם משביע דהוא מזון:

כסותה מצד השמאל, שהיא "כסות עינים", ששם העריות לשמאל, משום שצד השמאל שם הפגם, זהו שנאמר "מצפון תפתח הרעה", ולכן נאמר ביצחק "ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות", ושם צריך כסוי. ומשה באותו [?] נאמר בו "ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל האלהי"ם", ולכן ציצית ותפילין הם הכסוי שלה, זהו שנאמר "כי היא כסותה לבדה היא שמלתו לעורו" (ובעור של תפילין כסותה לבדה היא שמלתו לעורו) בעור של תפילין כסותה, "על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה".	כסותה מסטרא דשמאלא לאיהו כסות עינים (&) לתתן עליין לשמאלא בגין דסטרא שמאלא תמן פגימו הה"ד מצפון תפתח הרעה (ירמיה ו יט) ובגין לא לתתר ביצחק (בראשית כז ו) ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות ותתן צריך כסויא ומשה בההוא לתתר ביה (&) ויסתר משה פניו (&) כי ירא מהביט אל האלהי"ם ובגין לא ליליית ותפילין לינון כסויא לילה הה"ד (שמות כב כו) כי היא כסותה לבדה היא שמלתו לעורו (ובעור לתפילין כסותה לבדה היא שמלתו לעורו) בעור לתפילין כסותה על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה (&):

Commented [YL71]: יה כתוב של"ת

דאיהו כסות עינים - דנאמר על יצחק, שלא תאמרו מאבימלך נתעברה (תנחומא תולדות א), ופשטא דקרא כסות עינים, שלא יסתכלו בה, כמ"ש המפרשים (&): וז"ש **דמתמן עריין כו' ואמר ובג"ד אתמר ביצחק כו'**, דהוא כסות עינים. ומפרש והולך **ותמן צריך כסויא**, דשם דרגא דחושך וצריך ליזהר שלא להסתכל שם, ולכן כהו עיניו, שלא להסתכל אלא בעינים סתומות[477]: ואמר **ומשה בההוא כו'** - ר"ל שנאמר אל האלהים, דהוא דרגיה דיצחק. ואמר **ובג"ד כו' כסויא דילה כו'**, ר"ל שנאמר כסותה בה', וכן תפלין בשמאלא, בזרוע עוזו: ואמר **ואם שלש אלה כו'**, כמש"ל בתיקון ל"ב (&) **ואם שלש כו' בתלת גלגולין דעביד לי' שאר כסות ועונה ויצאה כו' ועל ארבעה לא אשיבנו כו'** וז"ש **דהן כל אלה כו'**:

ועונתה, מצדו של העמוד האמצעי, שהוא ישראל, שמע ישראל. לשם היחוד שלה' זהו שנאמר "ואם שלש אלה לא יעשה לה ויצאה חנם אין כסף", שהן "כל אלה יפעל א"ל פעמים שלוש עם גבר".	ועונתה מסטרא דעמודא דאמצעיתא לאיהו ישראל שמע ישראל לתתן יחודא דילה הה"ד ואם שלש אלה לא יעשה לה ויצאה חנם אין כסף (שמות כא יא) להן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלש עם גבר (איוב לג כט)
האב שהוא חכמה, בשלשת אלה יורד בגלגול. והרי כתוב (&) באדם וחוה שעלו למטה שנים וירדו שבע. אמר ודאי כך הוא,	אבא לאיהו חכמה בשלין תלת נחית בגלגול והא כתיב באדם וחוה לסלקין במטה אנוש וירדו שבע

– מאיר התיקון –

[476] עי' לעיל ח ע"ב: ועוד רזא נקודי צריך לאחזרא עלייהו פתח בחושבן אותיותיו איהו יו"ד וכתיב פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון (תהלים קמה טז) ואוקמוהו אל תקרי ידך אלא יודי"ך ואינון י"י מן יאהדונה"י ובאן אתר מתפתחין ברקיע דאיהו פתח ואיהו מפתח כליל אהדונ"ה שית אתוון באמצע י"י ותרין יודין עם רקיע דאיהו ו' סליק לחושבן יְהֹוָה:
תרגום: ועוד הסוד של הנקודות צריך לחזור עליהם. פתח בחשבון אותיותיו, הוא יו"ד, וכתוב פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון. ופרשוהו אל תקרי ידך אלא יודי"ך, והם י"י מן יאהדונה"י. ובאיזה מקום נפתחים, ברקיע, שהוא פתח, והוא מפתח הכולל אהדונ"ה, שש אותיות באמצע י"י, ושני יודי"ם עם רקיע שהוא ו' עולה לחשבון יהו"ה.
ועי' לקמן קכג ע"א.

[477] עי' מלואים אות (קיב).

שהם אדם וחוה, קין ותאומתו, הבל ושתי תאומותיו. וקין משום שלהבל היו שתי תאומות, ולו לא היתה אלא אחת, קנא להבל וזה גרם לו כי שבע יפול צדיק וקם, שחטא בשכינה שהיא בת שבע, ולכן נפל בשבע, שהאשה גרמה לו מיתה, וזו הירידה שלו, שירדה השכינה התחתונה ממקומה.	תמר ולמי הכי ליהו לתינון לתס וחוה קין ותתומתו הבל ותרין תתומותיו וקין בגין להוו להבל תרין תתומות ולית לת הוה תלת חד קני להבל[478] ולת גריס ליה (&) כי תבע יפול לליק וקס לחד בתכינתת לליהי בת תבע ובגין לת נפל בתבע לתתתת גריס לה מיתה ולת ירידה ליליה לנחיתת תכינתת תתתה תתהרהת[479]:

אבא דאיהו כו' - ר"ל, אדה"ר, שהוא אב הראשון, דרגא דחכמה, נחית באלין ג' גלגולין, בג' אבהן. ופריך והא אתמר באדם וחוה כו', דמשמע שירדו בז' גלגולין, ומשני **ודאי כו'**: ***וקין בגין דהוו להבל כו' עד קני להבל, ל"ג כאן וכצ"ל, ותרין תאומותיו ודא גרים לי' כו' שכינתא תתאה מאתרהא וגרים אדם דאסתלק נביעו משכינתא תתאה ומשבע דרגין דילה ולבתר דאשתרש בה כו' דאיהו פריה ורביה כלא סליק לאתרי' ודא איהו וקם ומאי הוה נביעו כו'** - ר"ל, דמ"ש וירדו ז', דנחית לז' דרגין דשכינתא, כמו שמפרש והולך, דפגם בז' דרגין דילה, דהיא נקראת בת שבע ונחית בז' ארעין, עד דקיים פריה ורביה, דגורם להשקותה מנביעו ולהשתרש האילנא בה, וירדו ז' אז נתקן הוא באתרי'. ואמר **ומאי הוה נביעו כו'**, ר"ל הנהר ו'[480] שנסתלק, ובפריה ורביה חזר הנהר דנחית אדה"ר, אבא חכמה, שנהר יוצא מעדן חכמה, לאתריה להשקות את הגן נוק' שכינתא, ולבתר סליק אבא כל בריה לאתרי', שהן הגלגולין של כל דור ודור:

ואחר שנשרש בה (שהשתמש בזה) האילן וירדה לשם הנביעה לעשות פרי, שהוא פריה ורביה, זה גרם אדם, שנברא בדמותו, שהסתלקה הנביעה מן השכינה התחתונה ומשבע הדרגות שלה. לאחר שירדו לשם, הכל עלה למקומו, וזהו סוד "וקם".	ולבתר לתסתרס בה (נ"ל לתסתתס בהתי)[481] תילנת ונחית תמן נביעו למעבד תיבת לתיהו פריה ורביה לת גריס לתס לתתבי בליוקניה לתסתלק נביעו תסכינתת תתתה ותבע לרגין דילה לבתר לנחיתו תמן[482] כלת סליק לתתריה ורזת[483] לתיהו וקס:
ומה היתה הנביעה שהסתלקה ממנו, ו' שהסתלק עד אין סוף, שהוא המזל העליון, שירד לו ו', שהוא האבא, למקומו. ולאחר כך העלה האב כל בנו למקומו.	ותתי הוה נביעו לתסתלק תניה ו' לתסתלק עד תין סוף לתיהו תזלת עלתה לנחית לי' ו' לתיהו תבת לתתריה ולבתר סליק תבת כל בריה לתתריה:

(שהיא השעה שעומדת לו, אשרי מי שעומדת לו ולא דחוקה לו השעה, כמו שבארוה (&) כל הדוחק את השעה השעה דוחקתו. והרי רבי פדת שדחקה לו השעה, אמר לו הקדוש ברוך הוא, האם תרצה שאחריב את העולם ואפשר שתפול בשעה של מזונות. אמר לו הנר הקדוש, למה כל זה. אמר לו זה סוד גדול שמעתי, שאדם שבא בגלגול והתחייב לרבונו, לפני שיבא	(איהו שעתא דקיימא ליה זכאה איהו מאן דקיימא ליה ולא דחיקא ליה שעתא כמה דאוקמוה כל הדוחק את השעה שעה דוחקתו {קיז ע"ב} והא רבי פדת דדחיקא ליה שעתא אמר ליה קודשא בריך הוא אי בעית דאחריב עלמא ואפשר דנפלת בשעתא דמזוני[484] אמר ליה בוצינא קדישא כולי האי אמאי אמר ליה דא רזא רברבא שמענא דבר נש

– מאיר התיקון –

[478] "וקין בגין להוו להבל תרין תתומות וליה לת הוה תלת חד קני להבל" נמחק בדבינו, ובמקומו ליתת

[479] וגריס לתס לתסתלק נביעו מסכינתת תתתה ומסבע לרגין דילה (נוסף בדבינו).

[480] עי' לעיל לח רע"א.

[481] נמחק בדבינו.

[482] "לת גריס לתס לתתבי בליוקניה לתסתלק נביעו מסכינתת תתתה ומסבע לרגין דילה לבתר לנחיתו תמן" נמחק בדבינו.

[483] ולת (דבינו).

[484] עי' לעיל הערה 463.

לעולם, אף על גב שיעשה כמה זכויות, הדבר לא תלוי בזכותו, שהרי מזלו גרם לו. ומה שאמר, האם תרצה שאחריב את העולם, ואפשר שתפול בשעה של מזונות, בודאי כך שמעתי, שלכל צדיק וצדיק יש עולם בפני עצמו, וזה גוף האדם שנקרא עולם קטן, ולכן אמר, האם תרצה שאחריב את העולם ואביא אותו בגוף אחר, ואפשר שתפול בשעה של מזונות. אמר לו והרי נאמר ״אם אחרת יקח לו שארה כסותה ועונתה לא יגרע״, ״והן כל אלה יפעל א״ל וכו׳״, ״ואם שלש אלה לא יעשה לה ויצאה חנם אין כסף״, אמר לו ודאי התגלה כאן סוד עליון, כמו שבארוהו בעלי המשנה (&) אשתו כגופו, ונמצא שהיא החיים שלו, זהו שנאמר ״ראה חיים עם אשה אשר אהבת עץ חיים היא למחזיקים בה״, והיא פרנסתו, זהו שנאמר ״ארץ אשר לא במסכנות תאכל לחם וכו׳״, וממנה בנים חיים ומזונות ע״כ).	**דאתי בגלגולא ואתחייב למריה קדם דייתי לעלמא אף על גב דיעביד כמה זכוון לאו בזכותיה תליא מלתא דהא מזליה גרים ליה ומה דאמר אי בעית דאחריב לעלמא ואפשר דנפלת בשעתא דמזוני בודאי הכי שמענא דכל צדיקא וצדיקא אית ליה עולם בפני עצמו ודא גופא דבר נש דאתקרי עולם קטן ובגין דא אמר אי בעית דאחריבה לעלמא ואייתי ליה בגופא אחרא ואפשר דנפלת בשעתא דמזוניה אמר ליה והא כתיב אם אחרת יקח לו שארה כסותה ועונתה לא יגרע (שמות כא י) והן כל אלה יפעל א״ל וכו׳ (איוב לג כט) ואם שלש אלה לא יעשה לה ויצאה חנם אין כסף (שמות כא יא) אמר ליה ודאי אתגלי הכא רזא עלאה כמה דאוקמוהו מארי מתניתין אשתו כגופו דמיא ואשתכח דאיהי חיים דיליה הה״ד (משלי ג יח) ראה חיים אם אשה אשר אהבת עץ חיים היא למחזיקים בה ואיהי פרנסה דיליה הה״ד ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם וכו׳ ומינה בני חיי ומזוני)[485]:**
וכנגד הגלגולים האלו, שנוי מקום ושנוי השם ושנוי מעשה. שנוי מקום כמו שהקדוש ברוך הוא, שבו נאמר ״הנה יהו״ה יוצא ממקומו״, וכשיוצא משתנה מדין לרחמים ומרחמים לדין, כמו שבארוהו בעלי המשנה (&) לא כשאני נכתב אני נקרא. בעולם הבא שהוא מקומו נכתב ביהו״ה ונקרא ביהו״ה, בעולם הזה נכתב ביהו״ה ונקרא באדנ״י, זה שנוי מקום, מחוץ למקומו, שהוא העולם הבא, בעולם הבא אין שנוי זהו שנאמר ״אני יהו״ה לא שניתי״, נכתב בשם יהו״ה ונקרא בשם יהו״ה. נקרא יהו״ה רחמים, מחוץ למקומו משתנה ונקרא אדנ״י, ונקרא דין, וזה סוד (&) עומד מכסא רחמים ויושב על כסא דין.	ולקבל אלין גלגולין שנוי מקום ושנוי השם ושנוי מעשה שנוי מקום כגוונא דקודשא בריך הוא דאתמר ביה (&) הנה ה׳ יוצא ממקומו וכד נפיק אשתני מדינא לרחמי ומרחמי לדינא כמה דאוקמוהו מארי מתניתין לא כשאני נכתב אני נקרא בעולם הבא דאיהו אתריה נכתב ביהו״ה ונקרא ביהו״ה בעולם הזה נכתב ביהו״ה ונקרא באדנ״י דא שנוי מקום לבר מאתריה דאיהו עלמא דאתי עלמא דאתי לית ביה שנויא הה״ד (מלאכי ג ו) אני ה׳ לא שניתי נכתב בשם יהו״ה ונקרא בשם יהו״ה אתקרי יהו״ה רחמי לבר מאתריה אשתני ואתקרי אדנ״י ואתקרי דין ודא רזא עומד מכסא רחמים ויושב על כסא דין:

***דאיהו שעתא דקיימא מזליה כו׳ עד ומינה בני חיי ומזוני** - הוא נ״א [וכאן צ״ל] {קיז ע״ג} **ולקבל אלין גלגולים שינוי מקום כו׳**, ר״ל תלת גלגולין, שינוי מקום בכסא, וכמו שמפרש והולך עומד מכסא רחמים כו׳, והוא בכסא דמקנן ביה בינה (כד ע״ב), ובבינה עוה״ב כו׳[486] כשאני כו׳, דש״מ יום השביעי, לא יום כו׳ לעת ערב יהי׳ אור (זכריה יד ז)[487] [עוה״ב דרגא דבינה דשם נכתב ונקרא בהוי״ה ולא אשתני אלא לבר ממקומו] וכבר כ׳ למעלה (שנעשה) שהוא שינוי מקום מדכורא לנוק׳ וע״ל ריש תיקון נ״ח ומש״ש: ור״ל **וכד נפיק כו׳ לא כשאני נכתב כו׳**, דבאצילות הכל אחד, בינה כסא רחמים, אבל בבריאה שם כסא דין ושם נקרא באדנ״י, דמשם ואילך דרגא דנוקבא, עוה״ז ונקרא באדנ״י, אבל באצילות היא נכללת בבעלה בשם הוי״ה, ומשם ואילך משתנה לרחמי ולדינא, ונקרא אלהים, להט כו׳ (&) וכמש״ל בתיקון ס״ח (&) ע״ש:

Commented [YL72]: ??

– מאיר התיקון –

[485] הוא נ״ח ול״ל ממקומו ולקבל מלין וכו׳ (רבינו).

[486] עי׳ פסחים נ ע״א: אמר רב נחמן בר יצחק לא כעולם הזה העולם הבא העולם הזה נכתב ביו״ד ה״י ונקרא באל״ף דל״ת אבל לעולם הבא כולו אחד נקרא ביו״ד ה״י ונכתב ביו״ד ה״י.

[487] ז״ל הפסוק: והיה יום אחד הוא יודע לה׳ לא יום ולא לילה והיה לעת ערב יהיה אור.

שנוי השם, זה מצפ"ץ, שהוא בא"ת ב"ש יהו"ה.	שנוי השם דא מצפ"ץ דאיהו בא"ת ב"ש יהו"ה:

שינוי השם דא כו' - דהוא במט"ט, דביה כל התמורות והשינויים, וזהו שינוי השם, דהשם הוי"ה עצמו נשתנה בו, ומ"מ קב"ה דאיהו מלגאו לא נשתנה, כמש"ל וז"ש **אל תמירני בו**[488]:

שנוי מעשה, זה שבת, שצריך כל כלאחר יד, כל שהוא צדיק, אחר יד, שהיא השכינה, זה שנוי מעשה. ובזמן שהוא כלאחר יד, אין שם השתחויה שנאמר בו (ברכות יב ע"א) כל הכורע כורע בברוך, שעולה בזמנו השתחוה לו, שבזמן שהוא כלאחר יד, נעשה זנב. ועם כל זה שאמר שעולה בזמנו השתחוה לו במקומו, אבל מחוץ למקומו, הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים (אבות פ"ד מט"ו).	שנוי מעשה דא שבת דצריך כל[489] כלאחר יד כל דאיהו צדיק אחר יד דאיהי שכינתא דא שנוי מעשה ובזמנא דאיהו כלאחר יד לית תמן סגידו דאתמר ביה כל הכורע כורע בברוך תעלה[490] בעידניה סגיד ליה דבזמנא דאיהו כלאחר יד אתעביד זנב ועם כל דא דאמר תעלה[491] בעידניה סגיד ליה באתריה אבל חוץ מאתריה הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים:

שינוי מעשה - בעשיה דשם המעשה ועבתז"ח (פד ע"ד לח ע"א) ומש"ש בארוכה[492]:

שהרי צדיק גמור, אף על גב שיורד מדרגתו ונעשה זנב לאריות, עליו נאמר "לא ראיתי צדיק נעזב". מה זה הזנב שלו, הקוץ ההוא של האות ד' מן אח"ד, שהיא י' קטנה, השכינה התחתונה, עליו נאמר "כי שבע יפול צדיק וקם".	דהא צדיק גמור אף על גב דנחית מדרגיה ואתעביד זנב לאריות עליה אתמר (&) לא ראיתי צדיק נעזב מאי זנב דיליה ההיא קוצא דאת ד' מן אח"ד[493] דאיהי י' זעירא שכינתא תתאה עליה אתמר (&) כי שבע יפול צדיק וקם:
בא וראה, גלגול של אות ו', הוא שיוצא בשעתו, שעליו נאמר (&) מזל שעה גורם כמו שבארוה (בעלי המשנה) (&) אין מזל יום גורם, אלא מזל שעה גורם. מה כתוב בו כשבא בגלגול "וישכם אברהם בבוקר אל המקום", וכדי להקדים את יצחק, מה נאמר בו בגלגול "ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות	תא חזי גלגול דאת ו' איהו דנפיק בשעתיה דעליה אתמר מזל שעה גורם כמה דאוקמוה (מ"מ) אין מזל יום גורם אלא מזל שעה גורם באברהם מה כתיב ביה כד אתיא בגלגולא (בראשית יט כז) וישכם אברהם בבקר אל המקום ובגין לאקדמא לה יצחק מה כתיב ביה בגלגולא ויצא יצחק לשוח

– מאיר התיקון –

[488] בימי החול וכן בכל משך זמן הגלות הנה יורדים ומתלבשים הז"א והנוק' דאצילות במט"ט ומתייחדים שם, [עי' תיקו"ז ד ע"ב, סח ע"א, קד ע"א, פע"ח בשער מקראי קודש פ"ג, תז"ח יד ע"ב, זהר ח"ג רפא ע"א, תיקו"ז סז ע"ב] והוא כמ"ש הרב בטעמי מצות (פ' תצא בסוד היבום) כי כשאין זווג למעלה בז"א דאצילות, יורד הז"א ביצירה ומתלבש במט"ט, ושם מזדווג בנוק' ונקרא מט"ט אז בשם מיט"ט בתוספת י' [תיקו"ז טז ע"?], והנה נמשך אז כל השפע וההנהגה על ידו, וכנ"ל דכל ספירין פועלים ביה בהאי עלמא שפלה. ואין הכוונה ח"ו שהוא המנהיג, אלא שהזו"ן מתלבשים בו ומתייחדים שם ונמשך ההנהגה על ידו [עי' פרדס שער אבי"ע פ' ד' ה', ובפע"ח בסוף הקדמה בד"ה עשר ספירות]. והנה על היחוד הזה כאשר מתלבשים בו הזו"ן ומתייחדים שם, הנה נאמר על זה כי הנה ה' יוצא ממקומו (ישעיה כו כא), כי אז הוא כביכול לבר מאתריה ונשתנה בו, וכמ"ש בתיקונים (קיז ע"ב ושם צ"ח ע"א) וכן ברע"מ (פ' תצא רפא ע"א). והנה נאמר על זה ג"כ אל תמר בו אל תמירוני בו (סנהדרין לח ע"ב), כי גם אפי' כשיורדים בו הזו"ן ומתלבשים בו ומתייחדים שם כנז', הנה אינם מתייחדים עמו להעשות עמו לחד, אלא הוא עומד לעולם במדרגתו שהוא רק המלאך מיט"ט לבד, והוא לעולם רק במדרגת בי"ע, אשר הקב"ה אינו מתייחד שם להעשות עמהם לחד כלל, וכמ"ש בהקדמת תיקונים (דף ד' ע"ב) וכו', ואמרו בתיקונים שם (סוף תיקון נ' צח ע"א) ובמאי חזרין ליה לאתריה, במה שמייחדים שמו ערב ובוקר בכל יום תמיד פעמים באהבה שמע ישראל כו', והוא מה שאמרו בסנהדרין (לח ע"ב) על מט"ט הימנותא בידן דאפי' בפרוונקא נמי לא קבילניה (דע"ה ח"א נג ע"ד).

[489] "לכך כל" נמחק בתז"ח, ובמקומו ליתא "למיהי כל עובדוהי כלאחר יד ורזא דמלה".

[490] תעלא (תז"ח).

[491] תעלא (תז"ח).

[492] עי' מלואים אות (קיג).

[493] עי' לעיל מב ע"א.

ערב", יצא אל השדה, משום שנאמר בו "מי יתנני במדבר מלון אורחים", האחד הקדים לפשפש בה בבוקר, והשני הקדים לפשפש בה בערב, מה נאמר ביעקב "ויפגע במקום", פגע בה. אשרי מי שפוגע כמו יעקב, שעליו נאמר "וילן שם". ואותה לינה היא לויה, מיד שפגש בה "ויפגעו בו מלאכי אלהי"ם", ועם כל זה שפגע בה, היה שומר אותה, ולא התאחד עמה, עד שבא בעלה, וזהו "וילן שם כי בא השמש", שבשבילו "ויזרח לו השמש", שהוא משה, שבא בו בגלגול רוחו של משה, ולכן יעקב ומשה היו עומדים בדרגה אחת, בעמוד האמצעי, אבל זה בגוף וזה בנשמה, ולכן אין השעה עומדת לכל אדם, שהיא שכינה בלי בעלה.	בשדה לפנות ערב (בראשית כד סג) נפק לגבה לחקלא בגין דאתמר בה (&) מי יתנני במדבר מלון אורחים חד אקדים לפשפשא בה בצפרא ותניינא לפשפשא בה ברמשא יעקב מה כתיב ביה ויפגע במקום (בראשית כח יא) פגע בה זכאה איהו מאן דפגע בה כגון יעקב דעליה אתמר (&) וילן שם וההוא לינה הוא לויה מיד דאערע בה ויפגעו בו מלאכי אלהי"ם ועם כל דא דפגע בה הוה נטיר לה ולא אתאחד עמה עד דאתא בעלה ודא איהו וילן שם כי בא השמש דבגיניה ויזרח לו השמש (בראשית לב לא) דאיהו משה דאתא ביה בגלגולא רוחיה דמשה ובגין דא יעקב ומשה הוו קיימי בדרגא חדא בעמודא דאמצעיתא אבל דא בגופא ודא בנשמתא ובגין דא לית שעתא קיימא לכל בר נש דאיהי שכינתא בלא בעלה:

דהא דא אזיל בגלגולא כו' - ולכן צריכין לנהוג בו כבוד ולסגוד ליה, דכל השתחויה וכבוד הוא למלכות[494], ומי שזוכה למלכות, והוא דקיימא ליה שעתא, שהוא דרגא דמלכות:

ולכן כשדחקה@ השעה לרבי פדת ואמר, אם תרצה שאחריב את העולם, ואפשר שתפל בשעה של מזונות. מהו "ואולי שתפול", מה זה "ואולי". אלא "ואולי", אם רוצה הקדוש ברוך הוא שתפול בשעה של מזונות, שהרי אשתו עשתה, ואולי אם רוצה בעלה, שהיה חי@. מה שהיא עושה בלי רשות של בעלה.	ובגין דא כד דחיקת ליה שעתא לרבי פדת ואמר[495] אי בעית דאחריבה לעלמא ואפשר דנפלת בשעתא דמזוני מאי ואולי אלא ואולי אי בעי קודשא בריך הוא דנפלת בשעתא דמזוני דהא אתתיה עביד ואולי אי בעי בעלה דהוי קיימא מה דאיהי עבידת בלא רשותא דבעלה
וכדוגמא זה, אין השעה עומדת, שהיא השכינה, לאותו אדם, אלא אם יבא בגלגול באותו האיש של אותה שעה. וסוד הדבר "בזאת יבא אהרן אל הקדש", ובלי בעלה נאמר "ואל יבא בכל עת אל הקדש" "והזר הקרב יומת", ואין מיתה אלא עניות. והזר הזה אינו בזר אחר של מום זר, אלא זר מבעלה.	וכגוונא דא לית שעתא קיימא דאיהי שכינתא להוא בר נש אלא אם ייתי בגלגולא בהוא בר נש דההיא שעתא ורזא דמלה בזאת יבא אהרן אל הקדש (ויקרא טז ג) ובלא בעלה אתמר (שם ב) ואל יבא בכל עת אל הקדש (&) והזר הקרב יומת ולית מיתה אלא עניותא והאי זר לאו בזר אחרא דמום זר[496] אלא זר מבעלה:
אשרי מי שפוגש בשעה שנבראה ששת ימי בראשית, שלכל נשמה יש עת וזמן בגלגול, כמו שאמר קהלת "לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים", וזו שכינה תחתונה, שהיא זמן ועת לכל ספירה וספירה ולכל גלגול וגלגול והיא עדן	זכאה מאן דאיערע בשעתא דאתברי ששת ימי בראשית דכל נשמתא אית לה עת וזמן בגלגולא כמה דאמר קהלת (קהלת ג &) לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים ודא שכינתא תתאה

Commented [YL73]:

– מאיר התיקון –

[494] עי' בריך שמיה (ח"ב רו ע"א) דסגידנא מקמיה ומקמיה דיקר אורייתא. עי' מסכת סופרים (פי"ד הי"ד): מיד גולל ספר תורה עד שלשה דפין ומגביהו ומראה פני כתיבתו לעם העומדים לימינו ולשמאלו ומחזירו לפניו ולאחריו שמצוה לכל האנשים ולנשים לראות הכתב ולכרוע ולומר (דברים ד) וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל וכו'.

[495] עי' לעיל הערה 463.

[496] גפי' ממזר עי' זהר ח"ג לג ע"ב.

ועדנים וחצי עדן. עדן של כל העדנים מובן, אבל מה זה וחצי עדן. אלא כמו פלג המנחה, בשמאל נחלקת לדין ובימין לרחמים ונשלמת בעמוד האמצעי, וכשנחלקת לימין ולשמאל, נאמר בה "לאסתר מה בקשתך עד חצי המלכות ותעש", והוא כ"ח יהו"ה, חצי שלה יד ימין וחצי שלה יד שמאל. וכנגד שניהם הזכיר בה קהלת עשרים ושמונה פעמים עת, זהו שנאמר "עת ללדת ועת למות עת לטעת וכו'", והן ארבע עשרה ארבע עשרה, יד ימין רחמים ללדת לטעת לרפוא לבנות לשחוק לרקוד כנוס אבנים לחבוק לבקש לשמור לתפור לדבר לאהב שלום. יד שמאל, לדון דין למות לעקור להרוג לפרוץ לבכות ספוד להשליך אבנים לרחוק לאבד להשליך לקרוע לחשות לשנא מלחמה. יד ימין היא פשוטה לקבל שבים, שנאמר "ובני ישראל יצאים ביד רמה" "ימינך יהו"ה נאדרי בכח", יד ימין רחמים יד שמאל דין, שנאמר "הנה יד יהו"ה הויה" "יד יהו"ה היתה בם להמם.	**דאיהי זמן ועידן לכל ספירא וספירא ולכל גלגולא וגלגולא ואיהי עדן ועדנין**[497] **ופלג עידן** **עידן דכל עדנין שפיר מאי ופלג עדן אלא כגון פלג המנחה בשמאלא אתפלגת לדינא ובימינא לרחמי בעמודא דאמצעיתא אשתלימת וכד אתפליגת בימינא ושמאלא אתמר בה** לאסתר (אסתר ה ו) מה בקשתך עד חצי המלכות ותעש ואיהו כ"ח יהו"ה פלגו דילה יד ימין ופלגו דילה יד שמאל ולקבל תרוויהו אדכר קהלת בה כ"ח זמנין עת ההי"ד (&) עת ללדת ועת למות עת לטעת וכו' **ואינון י"ד י"ד יד ימינא רחמי** ללדת לטעת **לרפוא** לבנות לשחוק לרקוד כנוס **אבנים** לחבוק לבקש לשמור לתפור לדבר **לאהוב** שלום **יד שמאלא דינא** למדן למות לעקור להרוג לפרוץ לבכות ספוד **להשליך אבנים** לרחוק **לאבד** להשליך לקרוע לחשות **לשנוא** מלחמה **יד ימינא איהי פשוטה** לקבל שבים דכתיב (שמות יד ח) **ובני ישראל יוצאים ביד רמה ימינך ה' נאדרי בכח** (שם טו ו) **יד ימינא רחמי יד שמאלא דינא** דכתיב (שם ט &) הנה יד ה' הויה (דברים ב') יד ה' היתה בם להמם:

ואמר **כ"ח זמנין כו'**, שהן כ"ח פרקין דב' ידים, וע"ל תיקון נ"ה (&) **ורזא דמלה ה' אלהינו ה' יד {קיז ע"ד} הגדולה כו'**:

ולכן יש עת רצון, ונאמר בה "בזאת יבא אהרן אל הקדש". ויש עת של דין, שנאמר בה "ואל יבא בכל עת אל הקדש". ולכן הם עשרים ושמונה ימים של הלבנה, ארבעה עשר ימים היא שלמה וארבעה עשר חסרה. ומי שנולד בימי השלמות, הוא שלם בבנים בחיים ובעושר במזונות בשמחה בשלוה בבנין, בכל ארבע עשרה עתות טוב. ומי שנולד בזמן שהיא חסרה, בכל ארבעה עשר ימים אלו, הוא חסר בכולם הוא עני מסכן בלי מזונות ובלי חיים, ומי שנולד באמצע יהיה בינוני.	**ובגין דא אית עת רצון ואתמר בה בזאת יבא אהרן אל הקדש ואית עת דדינא דאתמר בה ואל יבא בכל עת אל הקדש ובגין דא אינון כ"ח יומי דסיהרא י"ד יומין איהי שלימתא וי"ד חסרה ומאן דאתייליד ביומי שלימותא איהו שלים בבנין בחיי ובעותרא במזוני בחדוה בשלוה בבנינא בכל י"ד עתות טוב ומאן דאתייליד בזמנא דאיהי חסרה בכל י"ד יומין אלין איהו חסר בכלהו איהו עניא מסכנא בלא מזוני ובלא חיי מאן דאתייליד באמצעיתא יהא בינוני:**

ובג"ד אית עת רצון ואתמר בה כו' - לאפוקי שניתן רשות לשלטאה עת אחרא, כמ"ש ואל יבוא כו', וכבר כתבנו שם למעלה (&) מזה בארוכה:

וכל זה, מי גורם שנולד בראש או בסוף או באמצע, זה גלגולו, שמחיב אותו (ומי גורם שנולד שם, משום שמזלו גרם, שהתחייב מלמעלה) לפני שבא לעולם. ולכן אמר לרבי פדת, שאם תרצה שאחריב את העולם וכו' (ומי שנולד בחסרון הלבנה, בכל ארבעה עשר	**וכל דא מאן גרים דאתייליד ברישא או בסופא או באמצעיתא דא גלגול דיליה דמחייב ליה (ומאן גרים דאתייליד תמן בגין דמזליה גרים דאתחייב מלעילא) קדם דאתיא לעלמא ובגין דא אמר לרבי פדת דאי בעי אחריב לעלמא וכו'**[498]

– מאיר התיקון –

[497] עי' אריכות בתז"ח (לח סע"ג) ודברי רבינו שם באריכות.

[498] עי' לעיל הערה 463.

הימים, הוא חסר, שמזלו גורם. ולאדם הזה קשים לו מזונותיו כקריעת ים סוף (&) נ"א אפשר שנפלת בשעת מזונות, שלאדם הזה שנולד ביו"ד שמאל, קשים מזונותיו כקריעת ים סוף, שמזון הנשמה תורה, מזון הגוף לחם, בין בזה ובין בזה קשין מזונותיו) משום שהם מצד הדין, שנברא בדין, שהוא אדנ"י. ומי שנברא ברחמים, שהוא יהו"ה, אין מזונותיו קשים ומזון הנשמה תורה, מזון הגוף לחם מחמשת המינים.	(ומאן דאתייליד בחסרונא דסיהרא בכל י"ד יומין איהו חסר דמזליה גרים האי בר נש קשין לו מזונותיו כקריעת ים סוף) (נ"א אפשר דנפלת בשעתא דמזונא דלהאי בר נש דאתייליד ביו"ד שמאלא קשין מזונתיו כקריעת ים סוף דמזונא דנשמתא אורייתא מזונא דגופא נהמא בין בהאי ובין בהאי קשין מזונותיו) בגין דאינון מסטרא דדינא דאתברי בדינא דאיהו אדנ"י ומאן דאתברי ברחמי דאיהו יהו"ה לאו אינון קשין מזונותיו ומזונא דנשמתא אורייתא מזונא דגופא נהמא מחמשת המינין:

בגין דאינון כו' ומאן דאתברי כו' - דהוי"ה הוא ביד ימינא ואדני ביד שמאלא, וכמש"ל כ"ח כ"ט (&) **יד כותבת אורייתא דבכתב דאיהו לימינא יד חותמת אורייתא דבע"פ דאיהי לשמאלא אורייתא דבכתב דאיהו לימינא עלה אתמר ובני ישראל יוצאים ביד רמה כו'**, עש"ב, ויחודא דהוי"ה ואדנ"י הוא ההוא טמיר ונעלם[499], שמא מפרש כידוע[500], וז"ש **ומאן דאיהו מסטרי' דאדם כו'**:

ומי שהוא מצד של אדם, שהוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, נאמר בו "וירדו בדגת הים וכו'", שולט בכל כמו שנברא בשמים ובארץ ובים, ועליו נאמר "מה שהיה כבר הוא", מה שהיה קדם שיבא לעולם הזה, כמו שנאמר "אין כל חדש תחת השמש", כבר הוא מחויב להיות בעולם הזה, כמו שנאמר "בטרם אצרך בבטן ידעתיך", ואשר להיות כבר היה, ואשר הוא להיות בעולם הזה, כבר הוא מחויב להיות קדם שיבא לעולם לכאן בגלגול.	ומאן דאיהו מסטרא דאדם דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א אתמר ביה וירדו בדגת הים וכו' (בראשית א כו) בכלא שליט במה דאתברי בשמיא ובארעא ובימא ועליה אתמר (&) מה שהיה כבר הוא מה שהיה קדם דייתי להאי עלמא כמה דאת אמר {קיח ע"א} (&) אין כל חדש תחת השמש כבר הוא מחויב למיהוי בהאי עלמא כמה דאת אמר (&) בטרם אצרך בבטן ידעתיך (&) ואשר להיות כבר היה ואשר איהו למהוי בהאי עלמא כבר הוא מחוייב למיהוי קדם דייתי לעלמא הכא בגלגולא:

ואמר **במה דאתברי בשמי' כו'** - ע"ל (נב ע"ב מג ע"א) **וחילי' בימא וביבשתא וברקיע,** והוא רע"מ, דרגיה דאדם, שמא מפרש, ועליו נאמר (בראשית א כח) ורדו כו', ועי' בפרשת תצא (רע"ח רע"ט)[501], וז"ש **ועליה אתמר מה כו',** דהוא דרגא דרע"מ, כמ"ש (&) **מ"ה ש"היה ה"וא שיהיה כו'**[502]: ואמר **מה שהיה כבר הוא,** על ביאתו ראשונה לעולם במתן תורה. **ואשר להיות כבר היה,** על גלגולין דיליה, דאזיל בכל דרא בת"ח[503], והוא מחולל בכל דרא בבני קין, דאינון ע"ר, כלי חמס על ישראל, ות"ח מבוזין, וחכמת סופרים תסרח (&). ועי' ברע"מ (פ' נשא &) וע"ל (קיא ע"א &) **הכא אחזי לקין דעתידין למהוי ישראל בדוחקא כו',** וז"ש והאלהים יבקש את נרדף, זה הבל דאיהו נרדף מקין, דהבל הוא משה כמש"ל, וכמ"ש {קיח ע"א} למטה. ועי' ברע"מ שם באורוכה: ואמר **כבר הוא מחוייב למהוי כו',** בסלע שנלקה והלוחות שנשברו, והכל בשביל הערב רב שקבל[504], ולכן יתגלגל בכל דרא בין הע"ר, ומבוזה בינייהו, לאתכפר במה דחב, ולכן

– מאיר התיקון –

[499] עי' לעיל הערה 374.
[500] עי' לעיל הערה 375.
[501] עי' מלואים אות (קיד).
[502] (קהלת א ט) מה שהיה הוא שיהיה שר"ת משה (שער הגלגולים הק' לח), וכמ"ש בתיקונים תי' ס"ט (קכט ע"ב) ובביאור הגר"א שם (קלז ע"ב).
[503] עי' לעיל סב ע"א.
[504] עי' זהר ח"ב קטו ע"א: לא הוית אלא באילנא דטוב ורע עבד ונער הוה שמך בקדמיתא (שמות ב ו) והנה נער בוכה עבד נאמן הדא הוא דכתיב (במדבר יב ז) לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא וההוא רע שותפא דעבד גרם לך למחטי בסלע בגין דמטה דאתמסר לך (נ"א בידך) הוה דאילנא דטוב ורע מטטרו"ן טוב סמא"ל רע.

בקהלת שם, אחר שפירש כ"ח עתים, שהן ביד ימינא ושמאלא, הוי"ה ואדנ"י כנ"ל, אמר מה שהיה כבר הוא, על דרגיה דאדם, המכריע דבי' הכל כנ"ל, והוא מושל על המזל, כמ"ש, **בשמיא ובארעא כו'**, ולכן היפך הכל, ועשה אותות בשמים כמו חשך, ובים שבקעו, ובארץ שהפך אותה לכנים ושאר מופתים שעשה בהם, והוא שליט על כל כ"ח עתים, וזהו חכמה, כ"ח מ"ה[505], כ"ח באמא כמש"ל (טל ע"א & סז ע"א &) ואיהי כ"ח בב' ידין, כמש"ל תיקון נ"ה (&), ומ"ה הוא באבא, אדם, והוא בת"ת המכריע בין ב' ידין, דרגא דרע"מ, ולכן אחר שסיים כ"ח הנ"ל, התחיל מה, והוא כ"ח מ"ה:

Commented [YL74]: ז בין?

"והאלהי"ם יבקש את נרדף", זה הבל שהוא נרדף מקין, וקם קין והרג אותו, זהו שנאמר "ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו". "ויקם" ודאי, שהיה הבל עליו, וקם קין ויהרגהו. קין נקרא על שם שקנא לאחיו, משום שראה כבודו וכחו למעלה, שקרבנו התעלה למקום של זקן הימים, שנאמר בו "וזקן הימים יושב וכו'", וקרבנו היה "מבכורות צאנו", והתקבל לו ברצון.	והאלהי"ם יבקש את נרדף (קהלת ג טו) זה הבל דאיהו נרדף מקין וקם קין וקטל ליה הה"ד (&) ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו ויקם ודאי דהוה הבל עליה וקם קין ויהרגהו קין אתקרי על שם דקני על אחוה בגין דחזא יקריה ותוקפיה לעילא דקרבניה אסתלק לאתר דעתיק יומין דאתמר ביה (&) ועתיק יומין יתיב וכו' וקרבניה הוה מבכורות צאנו (&) ואתקבל ליה ברעוא:

ואמר **ויקם ודאי דהוה הבל כו'** – וכן הוא בכל דור, דת"ח הם ראוים להיות רישא דעמא[506], וקאמין[507] בנוי דקין עלייהו[508], ורדפין להון. והכל בשביל קנאה, דהת"ח סליק לדרגין עילאין, דתורתו סליק לעתיק יומין, וכן קרח קני למשה:

אמר לו, אם כן, שקרבנו התקבל, למה ניתן כח לקין להרגו (בגלל זה "יש הבל אשר נעשה על הארץ וגו'" למה) אמר לו כאן ודאי יש סוד עליון, שהוא היה בדרגה של עץ הדעת טוב ורע שחטא בו. ובמה שחטא בו, קיבל ענשו בעולם הזה. ובאותו קרבן, שהתקבל ממנו, ניצל מענש של אותו העולם, ששני עונשים היה מחויב, אחד למעלה ואחד למטה, זהו שנאמר "כי ביום אכלך ממנו מות תמות". אמר לו, והרי אדם שחטא בעץ הזה, אמר לו, מעשה אביו היה לו ומת. אמר לו "כי ביום אכלך ממנו מות תמות" כתוב, אמר לו באותו היום הציץ ומת.	אמר ליה אם כן דקרבנא דיליה אתקבל אמאי אתייהיב חילא לקין למקטליה (בגין דא יש הבל אשר נעשה על הארץ וגו' (&) אמאי) אמר ליה הכא ודאי רזא עלאה דאיהו הוה דרגא דעץ הדעת טוב ורע דחאב ביה ובמה דחאב ביה קביל ענשיה בהאי עלמא ובההוא קרבנא דאתקביל מניה אשתזיב מענשא דההוא עלמא דתרי ענשי הוה מחוייב חד לעילא וחד לתתא הה"ד (בראשית ב יז) כי ביום אכלך ממנו מות תמות אמר ליה והא אדם דחאב בהאי אילנא אמר ליה עובדא דאבוה הוה ליה ומת אמר ליה כי ביום אכלך ממנו כתיב אמר ליה בההוא יום הציץ ומת:

– מאיר התיקון –

תרגום: לא היית אלא בעץ של טוב ורע עבד ונער היה שמך בתחלה והנה נער בכה עבד נאמן זהו שנאמר לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא ואותו הרע השתף של העבד גרם לך לחטא בסלע משום שהמטה שנמסר לך (בידך) היה של העץ טוב ורע מטטרו"ן טוב סמא"ל רע.

עי' עוד שם: פקודא בתר דא לפדות עבד עברי ואמה העבריה ליעד אמה העבריה לדון בקנין עבד עברי הענק תעניק לו הדא הוא דכתיב כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבוד מאי שש שנים יעבד ומאי קנין דיליה אלא בסתרי תורה מטטרו"ן עבד יהו"ה כליל שית סטרין כחושבן שית אתוון דיליה שית סדרי משנה ובהון אית ליה לבר נש למפלח למאריה למהוי ליה עבד (ס"א נמכר) למעבד קנין כספו דכסף ימינא דאברהם חסד דרגא דיליה אורייתא מתמן אתיהיבת.

תרגום: מצוה אחר זו לפדות עבד עברי ואמה העבריה ליעד אמה העבריה לדון בקנין עבד עברי העניק תעניק לו זהו שנאמר כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד מהן שש שנים יעבד ומהו קנינו אלא בסתרי תורה מטטרו"ן עבד ה' כולל ששה צדדים כחשבון שש אותיותיו ששה סדרי משנה ובהן יש לאדם לעבד לרבונו להיות לו עבד (ממכר) לעשות קנין כספו של כסף ימין שאברהם חסד הוא הדרגה שלו התורה נתנה משם.

[505] עי' לעיל קיב ע"א קטו ע"ב.

[506] עי' מלואים אות (קטו).

[507] ואורבים.@

[508] עי' פסחים מט ע"ב: גדולה שנאה ששונאין עמי הארץ לתלמיד חכם, יותר משנאה ששונאין אומות העולם את ישראל, ונשותיהן יותר מהן. תנא: שנה ופירש - יותר מכולן.

כי ביום אכלך כו' - ר"ל, דזה נתקיים בהבל, ור"ל כדעת המפרשים (&) שאמרו שהכל הי' ביום אחד:

אמר רבי שמעון בשביל זה נאמר "יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים וגו'", וכאן נרמז צדיק ורע לו רשע וטוב לו. צדיק ורע לו, כאן נרמז "יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים", וזה הסוד של צדיק שקורה לו כמעשה הרשעים, לא שהוא רשע ולא בן רשע, אלא "כמעשה הרשעים", שחטא במעשה הרשעים, שהם סמא"ל ונחש, קרה לו מעשה שלהם, וזהו הסוד של "פוקד עון אבות על בנים", משום שמעשה אבותיהם בידיהם, זה גרם להבל מיתה ומת בלי בן, ולכן הלך בגלגול שי"ן של משה, הוא ש"ת, משם הֲרֵוִיח שי"ן (ש"ת), זהו שנאמר "כי שת לי אלהי"ם זרע אחר תחת הבל כי הרגו קין", "תחת הבל" ודאי, שהבל רכב עליו ונעשה שת הרכבה לו, והיא הסיום של אלפא ביתא, ולכן תחת הבל.	אמר רבי שמעון בגין דא כתיב (קהלת ה &) יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים וגו'[509] והכא אתרמיז צדיק ורע לו רשע וטוב לו צדיק ורע לו הכא אתרמיז יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים ודא רזא דצדיק דאערע ליה כמעשה הרשעים לאו דאיהו רשע ולאו בן רשע אלא כמעשה הרשעים דחב בעובדא דחייביא דאינון סמא"ל ונחש אירע ליה עובדא דילהון והאי איהו (&) רזא פוקד עון אבות על בנים בגין דמעשה אבותיהם בידיהם דא גרים להבל מיתה ומת בלא בן ובגין דא אזיל בגלגולא שי"ן דמשה איהו ש"ת מתמן רווח שי"ן (ס"א שת) ה"ד כי שת לי אלהי"ם זרע אחר תחת הבל כי הרגו קין[510] תחת הבל ודאי דהבל רכיב עליה ואתעביד שת הרכבה ליה ואיהי סיומא דאלפא ביתא ובגין דא תחת הבל:

***כמעשה הרשעים והכא אתרמיז כו'** - כצ"ל, ור"ל בפסוק הזה, כמ"ש (&) יש צדיק כו' ויש כו' ומפרש והולך **לאו דאיהו כו'**, ר"ל שיש צדיק שעושה חטא א' גדול והוא בשביל שמושרש בטבעו ממעשה אבותיהם, וז"ש **אלא כמעשה הרשעים דחב בעובדא דחייבא כו'**, ר"ל דכתיב הרשעים לשון רבים, שהן ס"מ ונחש, והוא בחטא אביו, וגרם לי' להלבישו בלבוש דילהון[511], והוא קשה לו מאד ליזהר ממנו, וז"ש (&) הנושא אשה צריך לבדוק כו'[512], שע"פ הרוב טבע האילן הוא בפרי, אם לא בזהירות גדול, ולואי: **ובג"ד אזיל בגלגולא** - ר"ל, בשביל שנשאר בלא בן, וכמ"ש בסבא פ' משפטים (&), ומפרש והולך הגלגולים דיליה עד משה, והאיך הכל מרומז במשה. ואמר **שי"ן דמשה איהו שת,** דשת גלגולא קדמאה דהבל, וז"ש ה"ד **כי שת לי כו',** והוא ראשי תיבות מש"ה, מ'שה ש'ת ה'בל (ע"ח הארת המוחין ז), וע"ל (קיח ע"ב), המ"ם דמשה דרווח משם, וה' מאברהם, ור"ל דאברהם תיקן ה' דהבל, דחב בה' כמ"ש למטה, **דחב באלהים כו' דברתא דמלכא דחב בה כו',** ונתקן באברהם, בברית שניתן לו. ואח"כ במשה נתקן הכל, וההי' בה' חומשי תורה, ובמה שהציץ[513], ויסתר משה פניו כו' (&), וזכה לתמונת ה' יביט (&, ברכות &). ומ"ם דמשה, {קיח ע"ב} במ' יום שעמד בהר ונעשה מ"ה, וש' דג' אבהן בג' דרגין דכהנים לוים וישראלים במתן תורה, וכמ"ש (שבת פח ע"&) בריך רחמנא דיהיב לן אורייתא תליתאה בירחא תליתאה ביום תליתאה לעם תליתאה ע"י תליתאה (סוד ג' ההי"ן דשבת משם ע"ב[514], ועי' ברע"מ פ' תצא (&)[515] מאלו ג' ההי"ן) והכל לתקן אות השי"ן דג' ראשין בג' דרגין, ומ"ה דיליה רצה לתקן בגרי הצדק, דש' ג' חיוון ג' דרגין, ומ"ה אדם, וחב בזה בע"ר, ולכן מ"ה דיליה, מה שהיה כבר הוא ואשר כו', אזלא בגלותא כנ"ל: **דהבל רכיב עליה כו' -** דהוא סוד הגלגול דמרכיבין אילנא באילנא אחרא ועביד פירין, כמ"ש ברע"מ (פרשת פנחס ריח ע"א[516]): **ואיהו**

Commented [YL75]: ם בן נוח?

– מאיר התיקון –

[509] נמחק נרכינו.

[510] תיקון ס"ט נכלל בו לתיקון א' עד סופו, עד שמגיע כי שת לי כו', והוא תיקון ע' (דברי רבינו לעיל יח ע"ד).

[511] עי' משכא דחוויא לעיל קח ע"א.

[512] עי' בבא בתרא קי ע"א: אמר רבא, הנושא אשה צריך שיבדוק באחיה. שנאמר: ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב אחות נחשון, ממשמע שנאמר בת עמינדב, איני יודע שאחות נחשון היא, מה תלמוד לומר אחות נחשון, מכאן שהנושא אשה צריך שיבדוק באחיה.

[513] עי' יהל אור ח"ב כח ע"ב שכאן טמון החטא של הג' שנכנס לפרדס ולא יצאו בשלום.

[514] פרלמ$

[515] פרלמ ?עי' מלואים אות (קטז).$

[516] עי' מלואים אות (קיז).

סיומא כו׳ - דהבל הוא ה׳ ל״ב נתיבות[517], ול״ב נתיבות הוא עשר אמירן ואחריהן כ״ב אתוון, ועמ״ש בס״י (ד ע״ג)[518] בארוכה, וה׳ הוא ה׳ דאולידת יתהון[519], והן ג׳ דרגין נר״ן, ה׳ נשמתא ול״ב רוחא ונפשא, ושת הוא סיומא דכולן, וז״ש **ובג״ד תחת הבל**, ר״ל בסיומא והרכבה דיליה:

הבל הלב, ועליו נאמר (ברכות &) הלב רואה, והוא ה׳ ממשה, והלב הוא לשמאל שהוא אלהי״ם, הלב מבין (ברכות סא ע״א), והוא סתר הבנין ונפלה בגללו, ולכן ״ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל האלהי״ם״, משום ששם היה שחטא באלהי״ם, שהוא אלהי״ם של מעשה בראשית, וזהו שחטא במעשה לבת אש, בת המלך, שחטא בו והתבייש, כסה אותו בשלו (בכחו), בשת, ומה שהיה שת התחבר עמו ב׳, ונעשה בשת, וזהו יר״א בש״ת. ועוד שת בא״ת ב״ש, הם אב ש״ת, לאחר שזכה באות יו״ד, ברא שית, והיא יו״ד, שנאמר בה ״יהו״ה קנני ראשית דרכו״, שהיא עשרה דורות, והשיב אותה למקומה, נקראת בראשית, ומשם זכה לתורה, שנתנה על ידו.	הבל הלב ועליה **אתמר** הלב **רואה**[520] **ואיהו** ה׳ ממשה והלב **איהו לשמאלא דאיהו** אלהי״ם הלב מבין **ואיהו סתיר בניינא** ונפלת בגיניה בגין **דא** ויסתר משה פניו כי **ירא** מהביט **אל** האלהי״ם בגין דתמן הוה דחב באלהי״ם **דאיהו** אלהי״ם **דעובדא דבראשית ודא איהו** דחב **במעשה** לבת **אש** (&) **ברתא דמלכא** דחב ביה **ואתבייש** כסי ליה בדיליה (ס״**א** בחיליה) בשת ומה דהוה שת **אתחבר** עמיה ב׳ **ואתעביד** בשת **ודא איהו** יר״**א** בש״ת ועוד שת **בא**״ת ב״ש **אינון אב** ש״ת לבתר דזכה **באת** יו״ד **ברא שית ואיהי** יו״ד **דאתמר** ביה (משלי ח כב) ה׳ קנני **ראשית** {קיח ע״ב} דרכו **דאיהי עשרה** דורות **ותב** לה **לאתרה אתקרי בראשית** ומתמן זכה **לאורייתא דאתייהיבת** על ידיה:

***הבל הלב ואיהי ה׳ ממשה כו׳** - כצ״ל, ור״ל הלב, ה׳ לב, דלב הוא בינה, ה׳, וכמ״ש למטה (&) **דהא לבא איהי אימא עילאה,** דאתמר הלב מבין (ברכות סא ע״א), וז״ש **והלב איהי לשמאלא כו׳ דבינה היא לשמאלא וכן מלכות ה׳ תתאה ואמר דאיהי אלהים,** ר״ל כמו שמפרש והולך, דלכן ירא מהביט אל האלהים, **בגין כו׳,** דדרגא דהבל משם הי׳ הבל הלב כנ״ל, ושם פגים, דהציץ, ולכן ויסתר, ואמר **ואיהו סתיר בנינא,** ר״ל הלב מבין, לשון בנין, ובנינא דילה מלכות, ה׳ תתאה, ויבן ה׳ אלהים את הצלע (בראשית ב כב), וז״ש **ונפלת בגיניה,** כמ״ש (&) נפלה כו׳ בתולת ישראל, סוכת דוד הנופלת (&): ואמר **דאיהו אלהים דעובדא דבראשית,** ר״ל אלהים בינה, דהיא כ״ח מ״ה (לעיל קיב ע״א), עובדא דבראשית, כ״ח דשם, והיא עשתה את בראשית, דהיא בת אש דתמן, כמו שמפרש והולך, דנראה לו בלבת אש, ב״ל הן ל״ב נתיבות, ב״ל דהבל, בת. אש דבראשית, דהיא בת, ה׳ הנ״ל, ועם אש היא אשה, והוא א״ב ש״ת כמו שמפרש והולך. ועוד **ש״ת בא״ת ב״ש כו׳,** והוא אב ובן דאתגלגלו ביה: ואמר **דחב במעשה,** ר״ל בינה דהיא עובדא (&), וע״ל ריש תיקון ס״א (&), ופגם בבית בינה, ובאלף חכמה, וכאן נתקן בבשת, שהיה ירא כי יראה היא הבושה, כמ״ש בסוף פרק ב׳ דנדרים (&), וז״ש **ירא בושת,** וא׳ דפגם במחשבה נתקן בסיני, דפתח אנכי[521]. וב׳ הוא עובדא, דהעולם נברא בבי״ת, ואלף הוא המחשבה, שהוא התורה שניתנה באלף, והוא המייחדם, שמא מפרש אדם[522]: **ואיהו יו״ד כו׳ ראשית דרכו** - והוא ג״כ רי״ש דבראשית[523], וזכו {קיח ע״ג} במצרים דאצטרפו ר״י שנה: **דאיהי עשרה דורות** - דאצטרף בהו עד שם, כמו שמפרש והולך:

והי׳ הזו היא מיעקב וי׳ מישראל י׳ מאדנ״י י׳ מיהו״ה. שי״ן ממשה היא משת, שָׁם הרויח אותה׳ וכשהלך לשֵׁם, הרויח שָׁם שתי אותיות, ש״ם. וכשהלך עשרה	והא״י **איהי** מיעקב וי׳ מישרא**ל** י׳ מאדנ״י י׳ מיהו״ה שי״ן ממשה **איהי** משת תמן רווח לה וכד **אזל** לשם רווח תמן תרין **אתוון** ש״ם וכד **אזל**

– מאיר התיקון –

[517] עי׳ לעיל עא ע״ב, ועיי״ש ד״ה איהי הבל - דהבל שריא בלבא, והוא נהר היוצא מן עדן (בראשית ב י׳, זהר ח״א כו ע״א), קול גדול ולא יסף (דברים ה יט, ספר הליקוטים שופטים ג). ומפרש והולך, ה׳ ל״ב, זהו ראיה דה׳ בלב, והוא ה׳ דהששי*, עם ל״ב אלהים (זהר ח״ג קכב ע״ב):

* עי׳ לעיל טז ע״א שזה בחי׳ המלכות, ועי׳ זהר ח״א רנז ע״א, ולעיל נב ע״א.

[518] עי׳ מלואים אות (קיח).$פרלמ

[519] עי׳ זהר ח״ב קכג ע״ב הוב״ד במלואים אות (קיט).פרלמ$

[520] ״ועליה אתמר הלב רואה״ נמחק בכתיבו.

[521] עי׳ מלואים אות (קכ).

[522] עי׳ לעיל הקדמה ב׳ שקיו דאילנא.

[523] עי׳ מלואים אות (קכא).

דורות עד אברהם, הרויח שָׁם ה' שלו, ונקרא מש"ה. וסוד הדבר "מוליך לימין משה זרוע תפארתו בוקע מים מפניהם לעשות לו שם עולם". ובה הוציא את בניו מן הגלות, ובה הכה את המצרים, זהו שנאמר "הנה יד יהו"ה הויה". ה', חמש אצבעות ובה בקע את הים, וזהו "בוקע מים מפניהם", ובה עתיד להיות בוקע את ים התורה מימין. אותו הזמן, מה שהיה לשמאל בלב, היה הבל, שהוא הלב הבל, יתעלה לימין ומשם יעלה למח, שהוא חכמה, שהרי הלב הוא האם העליונה, שעליה נאמר הלב מבין (ברכות סא ע"א), ולאחר כך ירד על הארץ, להוריד תורה על הארץ.	עשרה דורות עד **אברהם** תמן רווח ה' דיליה **ואתקרי מש"ה ורזא דמלה** (ישעיה סג יב) מוליך לימין משה זרוע תפארתו[524] בוקע מים מפניהם לעשות לו שם עולם ובה **אפיק** לבנוי מגלותא **ובה מחא למצראי** הה"ד (שמות ט &) הנה יד ה' הויה ה' חמש **אצבעין** ובה בקע **ימא ודא איהו** בוקע מים מפניהם ובה עתיד למהוי בוקע **ימא דאורייתא מימינא** ההוא **זמנא** מה דהוה לשמאלא **בלבא** הוה הבל דאיהו הלב הבל **אסתלק לימינא** ומתמן סליק למוחא דאיהו חכמה **דהא לבא איהו אימא עלאה** אתמר הלב מבין ולבתר נחית על **ארעא לנחתא אורייתא** על **ארעא**:

Commented [YL76]: קדוק

Commented [YL77]: קדוק

והאי יו"ד כו' - דיעקב וישראל הן דרגין דהוי"ה ואדנ"י, והן ב' יודין, זה בעקב דאדנ"י, נוק', יעקב. וזה בראש, הוי"ה, דכורא, ישראל, ועמש"ל סוף תיקון נ"ו (&): **ורזא דמלה כו' שם עולם** - ימין משה הוא ה' דאברהם, דהוא בימינא[525]: **בה' אצבעאן** - דבה נעשו כל הנסים כמו שמפרש והולך, **ובה כו'** לעשות שם, להצטרף שם דיליה עמה ולעשות משה, וזהו בוקע מים, דבה בקע ימא, כמו שמפרש והולך, וכמ"ש (&) נטה את ידך כו' ויט משה את ידו כו': ואמר **ובה אפיק כו'**, כמ"ש (שמות יד ח) **ובני ישראל יוצאים כו'**[526], וכן ימא כמ"ש (שמות יד לא) וירא ישראל את היד הגדולה כו', וז"ש **ודא איהו בוקע כו'**, ר"ל שהוא ה' דמשה: **ובה עתיד כו'** - ע"ל (נב ע"ב & סה ע"ב עד ע"ב) ומש"ש ושם: **בההוא זמנא מה דהוה כו'** - ר"ל, לע"ל יעשה מהלב, דהוא לשמאלא הבל, וסליק למוחא דהוא לימינא, ויתוקן הכל מחשבה ועובדא, ואח"כ ירד ההבל על הארץ, דהוא רע"מ, לבקע ימא דאורייתא:

ולכן "יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים", זה אדם והבל, שזה חטא במחשבה ובמעשה, וזה חטא במחשבה ובמעשה. במחשבה היא י', עליה נאמר "וינסו אותי זה עשר פעמים", ולכן כשבא אדם בגלגול באברהם, התנסה בו בעשרה נסיונות, ומשום שחטא במעשה, כשהתגלגל ביצחק נתנסה במעשה. באברהם נתנסה במחשבה וביצחק במעשה, יעקב כולל את שניהם. מהצד של יצחק קרא לו יעקב, ומצד של אברהם, ששם המחשבה, קרא לו ישראל.	ובגין דא (&) **יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים דא אדם והבל דא חב במחשבה ובעובדא ודא חב במחשבה ובעובדא במחשבה איהי י' עליה אתמר** (&) **וינסו אותי זה עשר פעמים** ובגין דא **כד אתא** [קה ע"ב] **אדם בגלגול באברהם אתנסי ביה בעשר נסיונין** ובגין דחאב **במעשה כד אתגלגל ביצחק נתנסה במעשה באברהם נתנסה במחשבה וביצחק במעשה יעקב כליל תרוייהו מסטרא דיצחק קרא ליה יעקב מסטרא דאברהם דתמן מחשבה קרא ליה ישראל**:

ואמר **ובג"ד יש הבל כו'**, דכד הבל סליק ליש, נעשה אח"כ על הארץ, ואח"כ מפרש והולך סיפיה דקרא, אשר יש צדיקים שמגיע כו', דצדיקים לשון רבים, הוא אדם והבל, שלאדם מגיע בפיתוי ס"ם ונחש, והוא בגין רשיעיא דתליא ביה. והבל מגיע מעשה אבותיהם כו' כנ"ל, ואמר **עליה אתמר וינסו כו'**, ר"ל זהו חטא במחשבה כמ"ש (&) וינסו אל בלבבם כו', ונאמר עשר פעמים[527], והוא {קיח ע"ד} ראיה דמחשבה הוא ביו"ד. וישראל ה"ל מעשה אבותיהם בידיהם,

– מאיר התיקון –

[524] עי' לעיל מה ע"ד שזה הדעת מתקשר בחסד להראות אורו במלכות, ועי' לעיל עד ע"ג ד"ה בג"ד מוליך לימין: שהם גבורה ותפארת דאתכלילו כולהו בימינא.

[525] עי' לעיל עד ע"ב, ועי' לעיל הערה 524.

[526] ביד רמה. עי' זהר ח"ג רפ סע"א, שהוא דרגא דמשה.

[527] עי' אבות פ"ה מ"ד: עשרה נסיונות נסו אבותינו את המקום ברוך הוא במדבר, שנאמר (במדבר יד), וינסו אתי זה עשר פעמים ולא שמעו בקולי.

כמש"ל (צח ע"ב &) ועי' בפרשת בראשית (כח ע"א)[528] **אמר ר"א והא מאן יהיב עובדא** כו': **ובג"ד כד אתא אדם כו' -** כמ"ש בפ' שמיני (שמות יד ע"ב)[529] דאברהם ברזא דחכמה ויצחק ברזא דתבונה ויעקב ברזא דדעת כליל שניהם.

שהאב התגלגל באברהם, שהוא לימין. והאם ביצחק, שהוא לשמאל. ויעקב משום שהוא כולל את שניהם, את האב ואת האם, נאמר בו (&) ישראל עלה במחשבה, בכתר עליון, שהוא המחשבה הסתומה. וכשבא אדם הצטרף באברהם, והתפשטו שרשיו בארץ, וסוד הדבר "מצרף לכסף וכור לזהב". "מצרף לכסף", זה אברהם. "וכור לזהב", זה יצחק. "ובוחן לבות יהו"ה", זה יעקב. אין ספירה שלא התגלגל אדם עליון, שהוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, כ"ח מ"ה, חכמה. ודאי כדי לצרף וללבן את האדם שברא בדמותו למטה, והאציל בו את אצילותו. וכל הטרחה שלמעלה לא היתה באדם אלא בגלל האצילות שלמעלה שזה, תלוי בזה.	(למצח התגלגל באברהם למיהו לימינא ושמא ביצחק למיהו לשמאלא יעקב בגין למיהו כליל תרוייהו אבא ואימא אתמר ביה ישראל עלה במחשבה בכתר עליון למיהו מחשבה סתימא וכל אתא לאדם לאצטרף באברהם ואתפשטו שרשוי בארעא ורזא דמלה (משלי יז &) מצרף לכסף וכור לזהב מצרף לכסף לא אברהם וכור לזהב לא יצחק ובוחן לבות ה' לא יעקב ליה ספירה לא אתגלגל לאדם למיהו יו"ד ה"א ו"ו ה"א כ"ח מ"ה חכמה ולאי בגין לצרפא ולבנא לאדם דבהא בליוקניה לתתא ואציל ביה אצילותיה וכל טרחא דלעילא לא הוה באדם אלא בגין אצילות לאדם דלעילא דלא בלא תליא[530]:

וז"ש **דאבא אתגלגל באברהם דאיהו לימינא ואימא כו': לית ספירה דלא כו' -** כמש"ל תיקון מ"ג (& ולעיל (יג ע"א &) **דשמא מפריש מתפשט ומשקי כולא** והוא בכל ספירין ובכל עלמין, וכן אדם שהוא בדיוקניה מתגלגל בכל ב"נ וכליל כולא, ואמר **כ"ח מ"ה,** ר"ל מ"ה חושבן אדם, שמא מפרש: ובנ"א שכתוב בפנים **מסט' דיצחק קרא לי' יעקב מסט' כו',** דהן דו"נ יעקב וישראל כנ"ל (&): **דתמן מחשבה** - ר"ל, חכמה דכורא, ור"ל משום שרוצה לסיים, ישראל עלה במחשבה:

ולכן ישראל עלה במחשבה. אמר לו מנין לנו שאברהם שם במחשבה. אמר לו לא לחנם תקנו בעלי המשנה, הרוצה להחכים ידרים (ב"ב כה ע"ב), שהיא חכמה והיא מחשבה. באברהם התלבן אדם, וביצחק הצטרף. וסוד הדבר "מצרף לכסף וכור לזהב". "מצרף לכסף" זה אברהם "וכור לזהב" זה יצחק "ובוחן לבות יהו"ה", זה יעקב. "והן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלוש עם גבר". אם כן מה זה [רַטַּפַּשׁ בְּשָׁרוֹ מִנַּעַר] יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו	ובגין דא ישראל עלה במחשבה אמר ליה מנלן דאברהם תמן במחשבה אמר ליה לאו למגנא תקינו מארי מתניתין הרוצה להחכים ידרים דאיהי חכמה ואיהי מחשבה באברהם אתלבן אדם וביצחק אצטריף ורזא דמלה (&) מצרף לכסף וכור לזהב מצרף לכסף דא אברהם וכור לזהב דא יצחק ובוחן לבות ה' דא יעקב והן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלש עם גבר (איוב לג כט) אמר ליה אם כן מאי (איוב לג כה) וישוב לימי עלומיו:

א"ל מנלן דאברהם כו' - ר"ל, ישראל הבאת ראיה דהוא מסט' דאברהם, ממ"ש ישראל עלה במחשבה, אברהם עצמו לא ידענו:

– מאיר התיקון –

[528] עי' זהר ח"א כח ע"א: א"ר אלעזר והא מאן יהב עובדא דאדם בישראל ובמשה[528] אמר ליה ברי ואנת אמרת הכי וכי לא אוליפת (ישעיה מו י) מגיד מראשית אחרית אמר ליה הכי הוא ודאי ובגין דא משה לא מית ואדם אתקרי איהו ובגיניה אתמר בגלותא בתראה ולאדם לא מצא עזר (בראשית ב כ) אלא כלהו כנגדו וכן עמודא דאמצעיתא אתמר ביה ולאדם לא מצא עזר דאפיק שכינתיה מן גלותא הה"ד (שמות ב יב) ויפן כה וכה וירא כי אין איש:

תרגום: אמר רבי אלעזר, והרי מי נתן מעשה של אדם [הראשון] בישראל ובמשה. אמר לו, בני, ואתה אמרת כך. וכי לא למדת "מגיד מראשית אחרית". אמר לו, כך הוא ודאי, ולכן משה לא מת, והוא נקרא אדם, ובגללו נאמר בגלות האחרונה "ולאדם לא מצא עזר", אלא כולם כנגדו. וכן נאמר בעמוד האמצעי "ולאדם לא מצא עזר" שיוציא שכינה מהגלות, זהו שכתוב "ויפן כה וכה וירא כי אין איש".

ביאור: ובמשה - משה רבינו ע"ה היה מסוד הזיהרא עלאה דאדם הראשון אשר נסתלק ממנו ע"י החטא, ואילו לא חטאו ישראל והיה נכנס לארץ ישראל, היה העולם חוזר לתיקונו כמו קודם החטא (דע"ה ח"ב קלט ע"ב).

[529] עי' מלואים אות (קכב).

[530] עי' דע"ה ח"ב ב ע"ד שכפי חסרון השלימות שבאצילות כן הוא גם כן למעלה ולכן אולי כוותנו באומרו כאן אדם לא"ק, וצ"ע@.

אמר לו [משל] לאילן שהיה זקן והתיבשו ענפיו, קצצו אותו והצמיח בשרשיו, שקמו ממנו ענפים חדשים כבראשונה, כמו שהיה בצעירותו. וזהו "וישוב לימי עלומיו", וזה היה החלום שראה נבוכדנצר, בחלומו עץ גדול וחזק, ובסוף חלומו היה אומר "גדו האילן וקצצו את ענפיו", ואחר כך אמר "ברם עקר שרשיו בארץ השאירו". ואין אילן כאן אלא אדם עליון, שנאמר בו "כי האדם עץ השדה", ואת העץ הזה נטע הקדוש ברוך הוא בכמה דורות ולא הצליח.	אמר ליה לאילנא דהוה קשיש יומין ואתייבשו ענפין דיליה קציצו ליה ואצמח בשרשוי דקמו מניה ענפין חדתין כקדמיתא כנוונא דהוה בעולמוי ודא איהו וישוב לימי עלומיו ודא הוה חלמא דחזא נבוכדנצר בחלמיה אילנא רבא ותקיף ובסוף חלמיה הוה אמר גדו אילנא וקציצו ענפוהי ולבתר אמר ברם עקר שרשוהי בארעא שבוקו ולית אילן הכא אלא אדם עלאה דאתמר ביה כי האדם עץ השדה (דברים כ יט) והאי אילנא קודשא בריך הוא נטע ליה בכמה דרין ולא אצלח:

לאילנא דהוה כו' - עי' בפרשת פנחס (ריז ע"ב)[531]:

עד שנטע אותו בארץ ישראל והרכיב אותו בשלשת האבות והצליח שם, ולכן "הן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלוש עם גבר", מיד שהצליח שם ואחז שם התפשטו שרשיו על הארץ, שהיא השכינה. והתעלו ענפים בכל הרקיעים, ובכל המרכבות של הנשמות והמלאכים וחיות ושרפים ואופנים, עד שחזר כבראשונה (עד אין סוף). והרי פרשוה (פסחים &) עץ החיים מהלך ת"ק שנה, "גדול האילן וחזק וגבוה מגיע לשמים, ומראה שלו לסוף כל הארץ" "תחתיו תצלל כל חיות הבר, ובענפיו ידורו צפורי השמים", שהם נשמות קדושות "וממנו יזון כל בשר".	עד דנטע ליה בארעא דישראל וארכיב ליה בתלת אבהן ואצלח תמן ובגין דא הן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלש עם גבר (איוב לג כט) מיד דאצלח תמן ואחיד תמן אתפשטו שרשוי על ארעא דאיהי שכינתא ואסתלקו ענפוי בכל רקיעין ובכל מרכבין דנשמתין ומלאכיא וחיוון ושרפים ואופנים עד דאתחזר בקדמיתא (ס"א עד אין סוף) והא אוקמוה עץ החיים מהלך ת"ק שנה (דניאל ד ח–ט) רבא אילנא ותקיף ורומיה ימטי לשמיא וחזותיה לסוף כל ארעא[532] תחותוהי תטלל כל חיות ברא ובענפוהי ידורון צפרי שמיא דאינון נשמתין קדישין ומניה יתזן כל בשרא:

ואסתלקו ענפוי בכל רקיעים כו' - דהוא יעקב דדיוקניה בכסא הכבוד, ועליו נאמר (&) וירדו כו', ונפקי מיניה ישראל, דשולטנותם בכולא ומיניה אתפשטו הכל בסט' דקדושה. ויעקב הוא עץ החיים, כמ"ש (&) יעקב לא מת. **מאן דחזא לי' בחלמא מקסטר כו'** (זהר ח"א קסח ע"א)[533], והוא דיוקנא דאדה"ר והוא תיקן עץ החיים. מתחלה בדרגא דיעקב, תיקן עץ הדעת טו"ר, ורווח כל הברכאין מסט' דנחש בעקימו, ואח"כ אכל מעץ החיים וחי לעולם, ונקרא {קיט ע"א} שמו ישראל. ואמר בהגהה **דבזמנא דחב אדם כו' דהוה כלהון לבטלה,** וזהו כל חטאים (&) לא תזרע כרמך כלאים, דלא יהון חבוש בבית האסורים בבתי כלאים[534], ויעקב תיקן הכל: ואמר (&) יוליך את הקול הוא קול דק"ש, שמע ישראל, שתיקן ישראל בדרגא עילאה, וצלותא הוא דבר שתיקן יעקב בעודו יעקב, שהלך ללבן:

והרכיב אותו עד אלף דור, כדוגמת השכינה, שהיא עולה לאלף דור, בעשר ספירות, שבהם עולה עשר פעמים מאה, עד שעולה בהם לאלף דור. ומיד שהצליח	ס"ח ואכיב ליה עד אלף דור כגוונא דשכינתא דאיהי סליקת לאלף דור בעשר ספירן דבהון סליקת עשר זמנין מאה עד דסליקת בהון לאלף דור ומיד

– מאיר התיקון –

[531] עי' מלואים אות (קכג).

[532] המשך הפסוק: עָפְיֵהּ שַׁפִּיר וְאִנְבֵּהּ שַׂגִּיא וּמָזוֹן לְכֻלָּא־בֵהּ.
פי' רש"י: ענפו נאה פריו רב וכדי מזון לכל בריה היה בו.

[533] ז"ל: תא חזי כל מאן דחמי ליה ליעקב כמאן דאסתכל באספקלריאה דנהרא והא אתמר דשופריה דיעקב כשופריה דאדם קדמאה אמר רבי ייסא אנא שמענא דכל מאן דאסתכל בחלמיה וחמא ליה ליעקב מקסטר בקוספוי חיין אתוספן ליה
תרגום: בא וראה, כל מי שרואה את יעקב, כמי שמסתכל באספקלריה המאירה. והרי נאמר שיופיו של יעקב כיופיו של אדם הראשון. אמר רבי ייסא, אני שמעתי, שכל מי שמסתכל בחלומו ורואה את יעקב מקושט במלבושיו, מתווספים לו חיים.
ביאור: דנהרא - הוא אור הפנים המאירים מפנימיות הדעת (רמ"ז).

[534] עי' זהר ח"ג פו ע"ב שכלאים מלשון בית כלא.

האילן בארץ, יוריד האילן מלמעלה שרשיו בארץ, שהיא השכינה, והתגדלו שם ענפיו עד אין סוף, והתפשטו בה שרשיו עד אין תכלית. באותו הזמן התגדל האילן כמו מקדם, זהו שנאמר "גדול האילן ותקיף ורומו מגיע לשמים וחזותו לסוף כל הארץ וממנו יזון כל בשר", כל בני האדם שלמטה, באותו זמן גדל האילן כמו מקדם, זהו שנאמר "גדול האילן ותקיף וכו'". "חיות הבר", אלו חיות הקודש. "צפרי השמים", אלו הנשמות וממנו יזון כל בשר למטה, שבזמן שחטא אדם והיה מקצץ בנטיעות, כביכול כאלו עקר חיות ומלאכים ושרפים ואופנים ממקומם, ולא היה מי שמקבל תפלות, שנאמר בהם "כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגד דבר". מה זה "יגיד דבר", בתפלות והזכיות של ישראל.	לתתא לילנא בארעא נחית לילנא מלעילא שרשוי בארעא לחיי שכינתא ואתרביאו תמן ענפוי עד לין סוף ובה אתפשטו שרשוי עד לין תכלית[535] בההוא זמנא אתרבי לילנא כמלקדמין הה"ד רבא לילנא ותקיף ורומיה מטי לשמיא וחזותיה לסוף כל ארעא ומניה יתזן כל בשרא כל בני אדם לתתא בההוא זמנא אתרבי לילנא כמלקדמין הה"ד רבא לילנא ותקיף וכו' חיות {קיט ע"ח} ברא לאין חיות הקדש לפרי שמיא לאין נשמתין ומניה יתזן כל בשרא לתתא דבזמנא לחד לאדם והוה מקצץ בנטיעות[536] כביכול כאלו לאעקר חיוון ולאלכיא וסרפיס ולופניס מאתריהון ולא הוה מאן דלקבל צלותין לאתמר בהון כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר (קהלת י כ) מאי יגיד דבר צלותין וזכוון דישראל:
אמר לו רבי אלעזר, בודאי שעליונים ותחתונים היו תלויים באדם הראשון, ולא לחנם פרשוה בעלי המשנה לעולם	אמר ליה רבי אלעזר בודאי עלמין ותתאין הוו תליין באדם קדמאה ולאו למגנא אוקמוה מארי מתניתין לעולם

ולא לחנם פרשוה בעלי המשנה (&) לעולם יראה האדם על עצמו כאלו כל העולם תלוי עליו. אבל אדם, שהקב"ה טרח עליו בגלגול ולא הצליח במקומו, עקר אותו ממקומו ושם אותו במקום אחר, ושינה לו מקום. וסוד הדבר "ועפר אחר יקח וטח את הבית", וזה שנוי מקום.	**ולאו למגנא אוקמוה מארי מתניתין לעולם יראה האדם על עצמו כאלו כל העולם תלוי עליו אבל בר נש דטרח עליה קודשא בריך הוא בגלגולא ולא אצלח באתריה אעקר ליה מאתריה ושוי ליה באתר אחרא ושני ליה אתר ורזא דמלה** (&) **ועפר אחר יקח וטח את הבית ודא שנוי מקום:**

אבל ב"נ כו' - דבאדם נתקן בכל, ג' גלגולים בג' אבהן, אבל **ב"נ דטרח כו'**, ר"ל בגלגול הראשון לא נשתנה כלל, רק שירד לעלמא דנוק', אבל בשני במט"ט, שם נשתנה השם, כמו הוי"ה במצפ"ץ[537], והוא שינוי ברוח דשם השם, ואח"כ בגלגול השלישי נשתנה הנפש ונשתנה בכל ציוריו, דהוא מחמת הנפש, ונשתנה הגוף שהוא שתופא דנפש[538], וחותם הנפש (לעיל עג ע"א): **ודא ונתץ את הבית כו'** - והן ג' שבועות דבתים, בכל הסגר שבעה ימים, שהן שנותינו שבעים שנה:

(כאן חסר) אם הצליח מוטב ואם לא הצליח, עוקר אותו משם ומרכיב אותו במקום אחר ומשנה את שמו, וזה שנוי השם. אם הצליח מוטב ואם לא הצליח, עוקר אותו משם וזהו "ונתץ את הבית את אבניו ואת עציו", ונוטע אותו במקום אחר ומשנה מעשיו, מכל מה שהיה בראשונה ומכל הציורים שלו "משנה פניו ותשלחהו".	(כאן חסר והוא בתקונים ז"ח דף פה ע"א כה ע"ג) **אם אצלח מוטב ואם לא אצלח אעקר ליה מתמן וארכיב ליה באתר אחרא ושני שמיה ודא שנוי השם אם אצלח מוטב ואי לא אצלח אעקר ליה מתמן ודא** (&) **ונתץ את הבית את אבניו ואת עציו ונטע ליה באתר אחרא ושני עובדוי מכל מה דהוה בקדמיתא ומכל ציורין דיליה** (&) **משנה פניו**

– מאיר התיקון –

[535] עי' לעיל מח ע"ב ד"ה קמו (לש"ו), הוב"ד במלואים אות (ח).

[536] עי' לקמן קלה ע"ב: כל מאן דנטיל מלכות בלא תשע ספירן איהו מקצץ בנטיען וכל מאן דנטיל תשע ספירן בלא מלכות איהו כופר בעיקר.

[537] עי' לעיל טז ע"ב, וקיז ע"ב.

[538] עי' לעיל הערה 198.

Commented [YL78]: יקוד

	ותשלחהו:
"הן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלוש עם גבר". הקרקע שנטע אותו שם והצליח, ומתפשט ענפיו ושרשיו עד אלף דור, זו השכינה וזה שנוי מעשה. ועד כמה פעמים עד אלף, כמו שנאמר "דבר צוה לאלף דור", ועליו נאמר "האלף לך שלמה", והם אלף עולמות שנטע אותו עד שמצליח ומרכיב אותו שם. וסוד הדבר "ועשה חסד לאלפים", למי, "לאהביו ולשומרי מצוותיו לאלף דור".	הן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלש עם גבר (איוב לג כט)[539] קרקע דנטע ליה תמן ואצלח ומתפשט ענפוי ושרשוי עד אלף דור[540] דא שכינתא ודא שנוי מעשה ועד כמה זמנין עד אלף[541] כמה דאת אמר (&) דבר צוה לאלף דור ועליה אתמר (&) האלף לך שלמה ואינון אלף עלמין דנטע ליה עד דאצלח וארכיב ליה תמן ורזא דמלה (&) ועשה חסד לאלפים למאן לאהביו ולשומרי מצותיו לאלף דור (&):

***ותשלחהו {קיט ע"ב} ודא שינוי מעשה קרקע דנטע ליה תמן ואצלח ומתפשט ענפוי ושרשוי דא שכינתא ועד כמה עד אלף דור כד"א דבר כו' -** כצ"ל, ור"ל, כמו שנוטעין האילן בקרקע ואצלח ומתפשט הענפים, שמרכיבין ומבריכין ממנו כמה אילנות, כן הוא בקרקע השכינה, שמתפוצצין מגלגולא דאדם עד אלף. ועי' בתז"ח (פה ע"א &) **חזא דלא אצלח ונתץ כו' אדם צוה לאלף דור כו',** ועמש"ש ותבין כל הענין דכאן, וכתוב הכל שם, ומחלק שם בין רשע גמור לשאינו גמור[542], ובהנהו "אשר קומטו" (&), לא כהנך שכתוב (תהלים צא ז) יפול כו'[543], וז"ש כאן **א"ל א"ה מאי כו' א"ל אלין תשע כו'**:

אמר לו, ומה לרשעים, שהרי כתוב "ובכן ראיתי רשעים קברים ובאו וכו'", מה תאמר בהם. אמר לו, שמעתי בהם סוד "יפול מצדך אלף וגו'", כך אמרו לי ברמז. אמר לו, אם כך, מה זה "אשר קמטו ולא עת וגו'". אמר לו, אלו תשע מאות ושבעים וארבעה דורות שהתקמטו והסתלקו קודם זמנם, וזהו "אשר קמטו ולא עת", שהסתלקו קודם זמנם, וזרק אותם הקדוש ברוך הוא על כל דור ודור, זהו "נהר יוצק יסודם". וזהו הסוד שאין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף, ואז עתידים חדשים לבא. בינתים הסתלק הזקן, ואמר רבי שמעון לחברים, חברים ודאי זהו זקן	אמר ליה ולרשיעיא מאי דהא כתיב (קהלת ח &) ובכן ראיתי רשעים קבורים ובאו וכו' מה תימא בהון אמר ליה שמענא בהון רזא (&) יפול מצדך אלף וגו' הכי אמרו לי ברמיזא אמר ליה אי הכי מאי אשר קומטו בלא עת וגו' (&) אמר ליה אלין תשע מאה ושבעים וארבעה דרין דאתקמטו ואסתלקו קדם זמנייהו ודא איהי אשר קמטו בלא עת דאסתלקו קדם זמנייהו וזריק לון קודשא בריך הוא על כל דרא ודרא דא איהו (&) נהר יוצק יסודם ודא הוא רזא דאין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף וכדין חדתין עתידין למיתי אדהכי אסתלק סבא אמר רבי שמעון לחבריא חבריא ודאי האי איהו סבא דסבין

– מאיר התיקון –

[539] "הן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלש עם גבר (איוב לג כט)" נמחק בכתבינו ובמקומו מיתמ "ודא שינוי מעשה".

[540] עי' ב"ע (צז ע"א) בס' זהר הרקיע מפרש שהוא סוד גבורה דע"י המתלבש במו"ס ומתלבש בו בבחי' אחוריים והם אחוריים דאלהים דההין גי' אלף, ועי' לש"ו הקדו"ש דף סד ע"ד מסביר שכל אות נעשה ממאה נקודות, וכל נקודה בסוד י'

תז"ח לט ע"א (לש"ו) וז"ל שם האלף לך שלמה ואלין אלף עלמין דכסופין דאריב ליה לאדם על כולו

[541] "דא שכינתא ודא שנוי מעשה ועד כמה זמנין עד אלף" נמחק בכתבינו.

[542] עי' לעיל הערה 461.

[543] יפול מצדך אלף שהם הערב רב שסימנם נג"ע ר"ע עם כל אבזרייהו ותולדותיהם, כי הם יכלו לגמרי, אבל התתקע"ד דורות הם יתוקנו עכ"פ ועי' עוד בתז"ח (דף ל"ז לט ע"ב) אמנם הנה בספד"צ (פרק א בהגר"א ב ע"ב ד"ה לא הוו משגיחין אפין באפין) הנה שם מרכיב הגר"א את התתקע"ד דורות עם הערב רב יחד, ואמר שם התתקע"ד דורות שהן הע"ר כו', ע"ש. אך דע כי משרשם הנה יש להם באמת שייכות זב"ז, כי הע"ר הנה הם ג"כ מסוד הדעת, וכן ערב רב גימט' דעת כמ"ש הרב בשער הפסוקים והלקוטים (פ' שמות), אלא שהטוב שבהם שהוא מסוד הדעת דז"א, הנה הוא בהם במיעוט גדול, וזה יתברר מהם לעת"ל, והוא מאותו העצמות גופא שהוא השורש ג"כ דהתתקע"ד דורות (כללים ח"א קו ע"א).

הזקנים, האדם העליון, אשרי הדור שהסוד הזה התגלה בו.	**אדם עלאה זכאה דרא דהאי רזא אתגליא ביה:**

ודאי האי איהו סבא כו' - ז"ש למעלה (&) סבא דסבין, שג' אבהן נקראים זקנים[544], והוא זקן זקנים ועתיק עתיקין. כי עתיק הוא מימים קדמונים, וזקן שחיה שנים הרבה. וזהו עתיק יומין, שנהג עלמא בז' ימי בראשית, וא"א נקרא ע"ק, דאנהג {קיט ע"ג} עלמא עד נח כמש"ל (קלו ע"ב &):

פתח כמקדם ואמר "יש הבל אשר נעשה על הארץ וכו'", בא וראה, שמעתי שהיה מעשה באיש אחד מאותם בעלי קבים, שהיה הולך בדרך, פגש בשני חכמים בעלי הדור, בעלי חכמת התורה. אמר להם "שלום עליכם חכמים, שמעתי עליכם, שאתם חכמי הדור, לאן אתם הולכים". אמרו לו "למקום פלוני". וערב שבת היה. אמר להם "אני הולך לשם, (אלך) ואסדר לכם מקום בית מושבכם, אם אתם רוצים". אמרו לו "והרי אנו עם סוסים ואתה בלי רגלים, איך יתכן שיהיה זה". אמר להם "אף על גב שאתם רוכבים על בהמות שרצות הרבה/מהר@, ואני חגר בלי רגלים, אם תרצו אני אקדים לסדר לכם את השבת". תמהו. בינתים החזירו ראשיהם אליו, וראו אותו שהיה רץ כמו כוכב שביט, עשה להם קפיצה ומצאו את עצמם על פי מערה כהרף עין.	פתח כמלקדמין ואמר (&) **יש הבל אשר נעשה על הארץ וכו' תא חזי שמענא דעובדא הוה בחד בר נש מאינון בעלי קבין**[545] **דהוה אזיל בארחא אערע בתרין חכימין מארי דדרא מארי דחכמתא דאורייתא אמר לון שלמא עליכו רבנן שמענא עלייכו דאתון חכימי דרא לאן אתר אזליתון אמרו ליה לדוך פלן וערב שבת הוה אמר לון אנא אזילנא תמן (איזיל) ואתקין לכו אתר בי מותביכי אי אתון בעיתון אמרו ליה והא אנן בסוסוון ואנת בלא רגלין איך יתכן למהוי האי אמר לון אף על גב דאתון רכיבין בבעירי דרהיטי סגי ואנא חגר בלא רגלין אי אתון בעיתו אנא אקדם לתקנא {קיט ע"ב} לכו שבתא תווהו אדהכי אחזרו רישייהו לגביה וחמו ליה דהוה רהיט כשרביטא דככבא עבד לון קפיצה ואשכחו גרמייהו לפום מערתא כהרף עין:**
אמר להם "חכמים הכנסו". נכנסו אחריו למערה בתוך מערה, עד שנכנסו לפרדס אחד והיה שם אותו בעל קבים, מתפשט מאותו הגוף והיה מתלבש בגוף אחר, שפניו היו מאירים כשמש, והיה יושב על כסא מלכות, ושלש מאות תלמידיו תחת הכסא לרגליו, והיו קוראים "הבל הבלים אמר קהלת", והיו קוראים פסוק זה פעמים בלי חשבון.	**אמר לון רבנן עולו עאלו אבתריה מערתא גו מערתא עד דעאלו לחד פרדסא והוה תמן ההוא בעל קבין מתפשט מההוא גופא והוה מתלבש בגופא אחרא דאנפוי הוו נהרין כשמשא והוה יתיב על כורסיא דמלכותא ותלת מאה תלמידוי** [קו ע"ב] **תחות כורסיא לרגלוי והוו קראן** (&) **הבל הבלים אמר קהלת והוו קראן האי קרא זמנין בלא חושבנא:**
אמרו להם אותם חכמים בעלי הדור, מה זה, וכי אין פסוק אחר בספר קהלת. מיד קם אותו בעל הקבים, שהיה יושב על כסא, ואחז בידיהם, והכניס אותם לשבעה היכלות. ובכל היכל והיכל היה כתוב הבל הבלים, ובהיכל השביעי היה נשר ועטרה בפיו, ודמות יונה באותה עטרה, והיה כתוב בעטרה "כל מי שלא מכיר את ההבלים הללו ובסוד שלהם, עליו נאמר "והזר הקרב יומת"". מיד הם חזרו לאחור.	**אמרו לון אינון חכימין מארי דדרא מאי האי וכי ליה קרא אחרא בספר קהלת מיד קם ההוא מארי קבין דהוה יתיב על כורסיא ואחיד בידיהון ואעיל לון לשבעה היכלין ובכל היכלא והיכלא הוה כתיב הבל הבלים ובהיכלא שביעאה הוה נשרא ועטרה בפומהא ודמות יונה בההיא עטרה והוה כתיב בעטרה כל מאן דלא ידע באלין הבלים וברזא דילהון עליה אתמר** (&) **והזר הקרב יומת מיד אתחזרו אינון לאחורא:**

– מאיר התיקון –

[544] עי' ריש תיקון כא??

[545] עי' שער מאמרי רשב"י (&) שכאשר ז"א ללא בזיווג עם נוק הוא נחשב כחיגר, שאין לו רגלין. אמנם עי' ע"ח שי"ט פ"ג שבשבת בעליית קדושת היום גם כן נחשב כבעלי קבין.

לשבעה היכלין כו׳ - נגד ז׳ הבלים, ואינון נבנין מז׳ הבלים, וכמ״ש למטה **בהאי קרא עבידנא כל בנינא דא**: **נשרא כו׳ ודמות יונה כו׳** - נשרא נגד היכל עליון השביעי[546] [יונה נגד הראשון בת שבע] דכליל כל היכלין כמש״ל, והוא ״הכל הבל״, והעטרה שמעטרא ליונה קדישא, בת שבע דכליל מכולא, וע״ל:

אמר להם אותו בעל הקבים ״אתם חכמים בעלי הדור, שהלכתי אחריכם עד כעת, לדעת את חכמתכם. ובודאי שאינכם חכמים, שודאי שבפסוק הזה עשיתי כל הבנין הזה, ובו הייתי טס את העולם בטיסה אחת. ופעם אחת בשתים ופעם בשלש ופעם בארבע ופעם בחמש ופעם בשש ופעם בשבע. ואנו בארץ הזו, כלנו הולכים על קבים. והפסוק הזה ירשתי מאבא ואבי מאביו, עד כל הדורות נתן להם ממון רב, ושם אותם במקומם כהרף עין.	אמר לון ההוא בעל קבין אתון חכימין מארי דדרא דאזלית אבתרייכו עד כאן למנדע ית חכמתייכו ובודאי לאו אתון חכימין דודאי בהאי קרא עבידנא כל בנינא דא וביה הוינא טס עלמא בטיסה חדא ובזמנא בתרין ובזמנא בתלת ובזמנא בארבע ובזמנא בחמשא ובזמנא בשית ובזמנא בשבע ואנן בהאי ארעא כלהו אזלינן בעלי קבין והאי קרא יריתנא מאבא ואבא מאבוי עד דרא כלהו יהב לון ממונא סגיא ושוי לון באתרייהו כהרף עין:

ובי׳ הוינא כו׳ ובזמנא כו׳ - לפי הענין שהיה צריך, אם לחסד, אם לגבורה: **ואנן בהאי ארעא כו׳** - הוא שלמה המלך ע״ה כמו שמפרש והולך, **והאי קרא יריתנא כו׳**, והנה הגוף הוא מעוה״ז. והנה נה״י (של הנוק׳) קומה של הנוקבא[547], דנוק׳ נפלה בחורבן בהמ״ק, וכמ״ש (&) ומקום רגלי אכבד, דהוא בהמ״ק, ולכן הוא בעלי קב, כל היום דוה[548] (איכה א יג), ותקע כף כו׳ (בראשית לב כה), הקיטע יוצא בקב (&), ובניינא דיליה נפלה, אבל **כד אתפשט מן גופא כו׳**: **והאי קרא יריתנא כו׳** - דז׳ הבלים דכלילין בבת שבע (לקמן בעמוד), היא לי׳ מדוד מלכא, דהוא בדרגא דידה, והוא מלכות בית דוד, והוא להם בירושה דור דור עד יהודה הראשון, לא יסור כו׳ (&), וביה, ותעמוד מלדת (&), דקיימא כרסיא על סמכוי[549], רגל הרביעי. והנה ז׳ הבלים אמר דוד בדרגיה. ושלמה אמר מ״ב בדרגיה דבריאה, דשם מ״ב דמרגלא דכלילא בז׳ שמהן[550], ואמר לאשלמא למ״ט כמ״ש (ר״ה &) מ״ט שערי בינה נבראו בעולם ונתגלו למשה[551], ובנביאים לא קם כו׳ (&). וכן בלעם ואיוב. (הגהה. ואיוב לא השיג אלא מ״ח, וכן כל החכמים שכתבו מ״ח צורות[552], דתלי שמנהיג הכל לא השיגו, וע״ז אמר (איוב מב ג) מי זה מעלים עצה כו׳ והוא מטה התלי שמהפך כל הכוכבים כרצונו, ועל שמה נק׳ ה׳ ית׳ אדון הנפלאות, ובו כל הנסים, ונגדו אמר בלעם (&) כי מראש ציורים כו׳[553]) ולכן כתב משה ספרם (ב״ב יד ע״ב). והנה דמשה כבר כתב למעלה תיקון ל״ב (&) ודבלעם ח׳ י״ג י״ט ט׳. ״כי״ ״ומגבעות״ ״הן״ ״ובגוים״ ״מי״ ״ומספר״

Commented [YL79]: ולי שמו?

– מאיר התיקון –

[546] עי׳ זהר חדש (לא ע״ב)@: נשר, הה״ד דרך הנשר בשמים. דלא דחיל מעופא דעלמא, בגין דנשרא איהי מטרוניתא עילאה, ושולטנותה ביומין טבין ושבתות. אבל יונה שולטנותה בשית יומי בארשית, ואיהי בגלותא לית לה מנוח לכף רגלה.

ועי׳ שעה״כ (ב ע״ג): (אימא עילאה) [בינה]היא המנעלת את זו״ן בניה, בסוד (דברים לב יא) כנשר יעיר קינו על גוזליו ירחף. ועי׳ שער ההקדמות (נט ע״ב): אין הקלי׳ נאחזים בג׳ עליונות, שהם, א״א, ואו״א, ואדרבה אימא דוחה את הקלי׳, בסוד כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף וגו׳, ולכן אין הקלי׳ נאחזים בלאה.

[547] עי׳ ג׳ עדרי צאן הוב״ד במלאוים אות (קכה).

[548] עי׳ לעיל פה ע״ב.

[549] עי׳ מלואים אות (קכו).

[550] עי׳ לעיל לז ע״ד: מ״ב דמרגלא, והן בג׳ דרגין בי״ע. בעשיה נוק׳ מסט׳ דאת ד׳ ומ״ם סתימא, וביצירה מסט׳ דאת ו׳ וס׳, ובבריאה המרגלא כידוע (שער היחודים פרק כ) אהי״ה יה״ו (דאמא) [באמא] דמקננת בה, והיא י׳ דה״א שמתגלה בשבת.

[551] לשון הגמ׳, וכולם נתגלה למשה חוץ מא׳, ועי׳ מלואים אות (קכד).

[552] ועי׳ ספר הפליאה (&): מ״ח צורות נגד נ׳ שערי בינה והשנים מהם נעלמו.

עי׳ דברי רבינו בסוף ס״י כה ע״ד: שם ע״ב הוא בי״ב גבולי אלכסון והוא כי כל גבול אע״פ שהוא אחד מ״מ יש לו ב׳ קצוות שהרי הוא מחבר ב׳ שטחים שזהו צירופי שם אדנ״י כ״ד וששה פעמים י״ב הם ע״ב שלכן בחושן היה י״ב שבטים ובכל א׳ ששה אותיות אבל חבורם הוא ד׳ קצוות למשל בין מזרח לדרום הם ב׳ קצוות וב׳ הנקודים של קצוות העמוד שהוא מעלה ומטה של העמוד הן מ״ח צורות ד׳ פעמים י״ב כלל שם מ״ב.

ועי׳ מלואים אות (קכז).

[553] עי׳ מלואים אות (קכח).

"תמות" "ותהי"[554]. "לא" "ולא" "ה'" "ותרועת" "אל" "כתועפות" "כי" "ולא" "כעת" "הן" "וכארי" "לא" "ודם"[555]: "מה" "משכנותיך" "כנחלים" "כגנות" "כאהלים" "כארזים" "יזל" "וזרעו" "וירם" "ותנשא" "אל" "כתועפות" "יאכל" "ועצמותיהם" "וחציו" "כרע" "וכלביא" "מברכיך" "ואורריך"[556]: "דרך" "וקם" "ומחץ" "וקרקר" "והיה" "והיה" "וישראל" "וירד" "והאביד"[557]: ודאיוב "מי זה" "מי שם" "או מי" "או מי" "המימיך צוית" "הבאת עד" "הנגלו לך" "הבאת אל" "מי פלג" "היש למטר" "או מי" "מבטן מי" "וכפור שמים" "התקשר מעדנות" "התוציא מזרות" "הידעת חקות" "התרים לעב "התשלח ברקים" "מי שת" "או מי" "מי יספר" "ונבלי שמים" "התצוד ללביא" "מי יכין" "הידעת עת לדת" "מי שלח" "ומוסרות ערוד" "היאבה רים" "התקשר רים" "התבטח בו" "התאמין בו" "התתן לסוס" "התלביש צוארו" "התרעישנו כארבה" "המבינתך יאבר" "הרב עם" "האף תפר" "התשים אגמון" "הירבה אליך" "היכרות ברית" "התשחק בו" "התמלא בשכות" "הגם אל" "ומי הוא" "מי הקדימני" "מי גלה" "בכפל רסנו" "דלתי פניו" "מי זה"[558], והאחרון נעלם ממנו, והודה בעצמו בכל הפסוק הזה.

– מאיר התיקון –

[554] פי' נמנה בפסוקים אלה ח' צורות: במדבר כג ט-י: כי מראש צרים אראנו ומגבעות אשורנו הן עם לבדד ישכן ובגוים לא יתחשב. מי מנה עפר יעקב ומספר את רבע ישראל תמת נפשי מות ישרים ותהי אחריתי כמהו.

[555] פי' נמנה בפסוקים אלה י"ג צורות: לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלהיו עמו ותרועת מלך בו: אל מוציאם ממצרים כתועפת ראם לו: כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל: הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא לא ישכב עד יאכל טרף ודם חללים ישתה:

[556] ז"ל: במדבר כד: (ה) מה טבו אהליך יעקב משכנתיך ישראל: (ו) כנחלים נטיו כגנת עלי נהר כאהלים נטע ה' כארזים עלי מים: (ז) יזל מים מדליו וזרעו במים רבים וירם מאגג מלכו ותנשא מלכתו: (ח) אל מוציאו ממצרים כתועפת ראם לו יאכל גוים צריו ועצמתיהם יגרם וחציו ימחץ: (ט) כרע שכב כארי וכלביא מי יקימנו מברכיך ברוך וארריך ארור:

[557] ז"ל: במדבר כד: (יז) אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב דרך כוכב מיעקב וקם שבט מישראל ומחץ פאתי מואב וקרקר כל בני שת: (יח) והיה אדום ירשה והיה ירשה שעיר איביו וישראל עשה חיל: (יט) וירד מיעקב והאביד שריד מעיר:

[558] ז"ל איוב לח: (א) ויען ה' את איוב מן {מן} הסערה ויאמר: (ב) מי זה מחשיך עצה במלין בלי דעת: (ג) אזר נא כגבר חלציך ואשאלך והודיעני: (ד) איפה היית ביסדי ארץ הגד אם ידעת בינה: (ה) מי שם ממדיה כי תדע או מי נטה עליה קו: (ו) על מה אדניה הטבעו או מי ירה אבן פנתה: (ז) ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים: (ח) ויסך בדלתים ים בגיחו מרחם יצא: (ט) בשומי ענן לבשו וערפל חתלתו: (י) ואשבר עליו חקי ואשים בריח ודלתים: ספר איוב פרק לח (יא) ואמר עד פה תבוא ולא תסיף ופא ישית בגאון גליך: (יב) המימיך צוית בקר ידעתה שחר \{ידעתה השחר\} מקמו: (יג) לאחז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה: (יד) תתהפך כחמר חותם ויתיצבו כמו לבוש: (טו) וימנע מרשעים אורם וזרוע רמה תשבר: (טז) הבאת עד נבכי ים ובחקר תהום התהלכת: (יז) הנגלו לך שערי מות ושערי צלמות תראה: (יח) התבננת עד רחבי ארץ הגד אם ידעת כלה: (יט) אי זה הדרך ישכן אור וחשך אי זה מקמו: ספר איוב פרק לח (כ) כי תקחנו אל גבולו וכי תבין נתיבות ביתו: (כא) ידעת כי אז תולד ומספר ימיך רבים: (כב) הבאת אל אצרות שלג ואוצרות ברד תראה: (כג) אשר חשכתי לעת צר ליום קרב ומלחמה: (כד) אי זה הדרך יחלק אור יפץ קדים עלי ארץ: (כה) מי פלג לשטף תעלה ודרך לחזיז קלות: (כו) להמטיר על ארץ לא איש מדבר לא אדם בו: (כז) להשביע שאה ומשאה ולהצמיח מצא דשא: (כח) היש למטר אב או מי הוליד אגלי טל: (כט) מבטן מי יצא הקרח וכפר שמים מי ילדו: ספר איוב פרק לח (ל) כאבן מים יתחבאו ופני תהום יתלכדו: (לא) התקשר מעדנות כימה או משכות כסיל תפתח: (לב) התציא מזרות בעתו ועיש על בניה תנחם: (לג) הידעת חקות שמים אם תשים משטרו בארץ: (לד) התרים לעב קולך ושפעת מים תכסך: (לה) התשלח ברקים וילכו ויאמרו לך הננו: (לו) מי שת בטחות חכמה או מי נתן לשכוי בינה: (לז) מי יספר שחקים בחכמה ונבלי שמים מי ישכיב: (לח) בצקת עפר למוצק ורגבים ידבקו: ספר איוב פרק לח (לט) התצוד ללביא טרף וחית כפירים תמלא: (מ) כי ישחו במעונות ישבו בסכה למו ארב: (מא) מי יכין לערב צידו כי ילדו \{ילדיו\} אל אל ישועו יתעו לבלי אכל: ספר איוב פרק לט (א) הידעת עת לדת יעלי סלע חלל אילות תשמר: (ב) תספר ירחים תמלאנה וידעת עת לדתנה: (ג) תכרענה ילדיהן תפלחנה חבליהם תשלחנה: (ד) יחלמו בניהם ירבו בבר יצאו ולא שבו למו: (ה) מי שלח פרא חפשי ומסרות ערוד מי פתח: (ו) אשר שמתי ערבה ביתו ומשכנותיו מלחה: (ז) ישחק להמון קריה תשאות נוגש לא ישמע: (ח) יתור הרים מרעהו ואחר כל ירוק ידרוש: (ט) היאבה רים עבדך אם ילין על אבוסך: (י) התקשר רים בתלם עבתו אם ישדד עמקים אחריך: ספר איוב פרק לט (יא) התבטח בו כי רב כחו ותעזב אליו יגיעך: (יב) התאמין בו כי ישוב \{ישיבו\} זרעך וגרנך יאסף: (יג) כנף רננים נעלסה אם אברה חסידה ונצה: (יד) כי תעזב לארץ ביציה ועל עפר תחמם: (טו) ותשכח כי רגל תזורה וחית השדה תדושה: (טז) הקשיח בניה ללא לה לריק יגיעה בלי פחד: (יז) כי השה אלוה חכמה ולא חלק לה בבינה: (יח) כעת במרום תמריא תשחק לסוס ולרכבו: (יט) התתן

ומשה כתבו. וכולם תמיהות הה״א בחטף פתח. וסוד נ׳ שערי בינה הוא ה׳ תרעין, אלא שכל א׳ כלול מן י׳ של חכמה, ולכן הן כ״ב [אותיות של ה׳ עצמה, וכ״ח נקודות של חכמה, מי[559]] וכ״ח וסימנך ה״ן[560], דה׳ כ״ח ודנ׳ כ״ב, אלא שהאלף פלא[561] נעלם, והן כ״ח נקודין וכ״ב אתוון. ודוד אמר, הנה טפחות, אך בצלם, בתוכחות על (תהלים לט ו, ז, יב). אך הבל (שם סב י): ויכל בהבל (שם עח לג): ה׳ יודע (שם צד יא): אדם להבל (שם קמד ד): ויש שנים עוד בסי׳ ל״א[562] וס״ב[563] ואינן בחשבון. שלמה דברי שבעה[564]. ראיתי את (קהלת א), אמרתי אני, ופניתי אני, ואמרתי אני, ושנאתי, ומי יודע, כי יש, כי כל[565]. כי לאדם (שם ב &): כי מקרה (שם ג &), וראיתי אני, ושבתי אני. יש אחד (שם ד &), כי ברב שתים. אהב כסף (שם ה &), איש אשר, כי בהבל, טוב מראה, כי

– מאיר התיקון –

לסוס גבורה התלביש צוארו רעמה: ספר איוב פרק לט (כ) התרעישנו כארבה הוד נחרו אימה: (כא) יחפרו בעמק וישיש בכח יצא לקראת נשק: (כב) ישחק לפחד ולא יחת ולא ישוב מפני חרב: (כג) עליו תרנה אשפה להב חנית וכידון: (כד) ברעש ורגז יגמא ארץ ולא יאמין כי קול שופר: (כה) בדי שפר יאמר האח ומרחוק יריח מלחמה רעם שרים ותרועה: (כו) המבינתך יאבר נץ יפרש כנפו \{כנפיו\} לתימן: (כז) אם על פיך יגביה נשר וכי ירים קנו: (כח) סלע ישכן ויתלנן על שן סלע ומצודה: (כט) משם חפר אכל למרחוק עיניו יביטו: ספר איוב פרק לט (ל) ואפרחו \{ואפרחיו\} יעלעו דם ובאשר חללים שם הוא: ספר איוב פרק מ (א) ויען ה׳ את איוב ויאמר: (ב) הרב עם שדי יסור מוכיח אלוה יעננה: (ג) ויען איוב את ה׳ ויאמר: (ד) הן קלתי מה אשיבך ידי שמתי למו פי: (ה) אחת דברתי ולא אענה ושתים ולא אוסיף: (ו) ויען ה׳ את איוב מן \{מן\} סערה ויאמר: (ז) אזר נא כגבר חלציך אשאלך והודיעני: (ח) האף תפר משפטי תרשיעני למען תצדק: (ט) ואם זרוע כאל לך ובקול כמהו תרעם: (י) עדה נא גאון וגבה והוד והדר תלבש:

פרק מ (יא) הפץ עברות אפך וראה כל גאה והשפילהו: (יב) ראה כל גאה הכניעהו והדך רשעים תחתם: (יג) טמנם בעפר יחד פניהם חבש בטמון: (יד) וגם אני אודך כי תושע לך ימינך: (טו) הנה נא בהמות אשר עשיתי עמך חציר כבקר יאכל: (טז) הנה נא כחו במתניו ואנו בשרירי בטנו: (יז) יחפץ זנבו כמו ארז גידי פחדו \{פחדיו\} ישרגו: (יח) עצמיו אפיקי נחושה גרמיו כמטיל ברזל: (יט) הוא ראשית דרכי אל העשו יגש חרבו: ספר איוב פרק מ (כ) כי בול הרים ישאו לו וכל חית השדה ישחקו שם: (כא) תחת צאלים ישכב בסתר קנה ובצה: (כב) יסכהו צאלים צללו יסבוהו ערבי נחל: (כג) הן יעשק נהר לא יחפוז יבטח כי יגיח ירדן אל פיהו: (כד) בעיניו יקחנו במוקשים ינקב אף: (כה) תמשך לויתן בחכה ובחבל תשקיע לשנו: (כו) התשים אגמן באפו ובחוח תקב לחיו: (כז) הירבה אליך תחנונים אם ידבר אליך רכות: (כח) היכרת ברית עמך תקחנו לעבד עולם: (כט) התשחק בו כצפור ותקשרנו לנערותיך: ספר איוב פרק מ (ל) יכרו עליו חברים יחצוהו בין כנענים: (לא) התמלא בשכות עורו ובצלצל דגים ראשו: (לב) שים עליו כפך זכר מלחמה אל תוסף: ספר איוב פרק מא (א) הן תחלתו נכזבה הגם אל מראיו יטל: (ב) לא אכזר כי יעורנו ומי הוא לפני יתיצב: (ג) מי הקדימני ואשלם תחת כל השמים לי הוא: (ד) לא \{לו\} אחריש בדיו ודבר גבורות וחין ערכו: (ה) מי גלה פני לבושו בכפל רסנו מי יבוא: (ו) דלתי פניו מי פתח סביבות שניו אימה:

[559] כ״ב וכ״ח??@@$

[560] $

[561] כלומר ש״פלא״ עניינו הכתר וה״אלף״ עניינו הדעת (עי׳ אד״ר קלו ע״א), והכתר מתלבש בדעת והיינו כניסתו של הפלא ב״אלף אדרין ואכסדרין״, הרי הם הה״ח וה״ג שבדעת המתפשט בתיקון המתקלא. וכאן מתבאר כי שורש הדעת המתפשט הוא בכתר עליון הרי הוא הפלא, שכן הדעת המתפשט בא מזיווג האוירא ובוצינא הרי הם החו״ב שבכתר. ועי׳ לקמן קלז ע״ד ד״ה א׳ מן.

[562] לא ז: שנאתי השמרים הבלי שוא וכו׳.

[563] סב י: אך הבל בני אדם כזב בני איש וכו׳.

[564] פי׳ ז׳ פעמים הוזכר הבל בריש קהלת: &

[565] עי׳ קהלת א: (א) דברי קהלת בן דוד מלך בירושלם: (ב) הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל: (ג) מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש: (ד) דור הלך ודור בא והארץ לעולם עמדת: (ה) וזרח השמש ובא השמש ואל מקומו שואף זורח הוא שם: (ו) הולך אל דרום וסובב אל צפון סובב סבב הולך הרוח ועל סביבתיו שב הרוח: (ז) כל הנחלים הלכים אל הים והים איננו מלא אל מקום שהנחלים הלכים שם הם שבים ללכת: (ח) כל הדברים יגעים לא יוכל איש לדבר לא תשבע עין לראות ולא תמלא אזן משמע: (ט) מה שהיה הוא שיהיה ומה שנעשה הוא שיעשה ואין כל חדש תחת השמש: (י) יש דבר שיאמר ראה זה חדש הוא כבר היה לעלמים אשר היה מלפננו: (יא) אין זכרון לראשנים וגם לאחרנים שיהיו לא יהיה להם זכרון עם שיהיו לאחרנה: (יב) אני קהלת הייתי מלך על ישראל בירושלם: (יג) ונתתי את לבי לדרוש ולתור בחכמה על כל אשר נעשה תחת השמים הוא ענין רע נתן אלהים לבני האדם לענות בו: (יד) ראיתי את כל המעשים שנעשו תחת השמש והנה הכל הבל ורעות רוח: (טו) מעות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות: (טז) דברתי אני עם לבי לאמר אני הנה הגדלתי והוספתי חכמה על כל אשר היה לפני על ירושלם ולבי ראה הרבה חכמה ודעת: (יז) ואתנה לבי לדעת חכמה ודעת הללות ושכלות ידעתי שגם זה הוא רעיון רוח: (יח) כי ברב חכמה רב כעס ויוסיף דעת יוסיף מכאוב:

יש. כי מי (שם ו &), כי כקול: את הכל (שם ז &), ובכן ראיתי. יש הבל שתים (שם ח &): ראה חיים שתים (שם ט &), כי אם: והסר כעס (שם יא &). הבל הבלים, ארבעה (שם יב ח). והן הראשים של בעלי רוח הקודש[566], ושלמה אתלבש בשל דוד: ואמר **עד דרא כולהו** - כי ז' בתורה {קכ ע"א} (הגהה. והואיל והבל פגם בשביעית כמש"ל (קה ע"א &) לכן אי הבל (&) נאמר אחר מיתה, ואמר ליה יתי' אי הבל, השביעית. ובשת אתתקן השביעית. תחת הבל, ר"ל תחת הז' וכל הגלגולין, הכל בשביל שביעית. וכן משה הוא שביעי וכן כל השביעית.) ושל שלמה הוא של שת, שהוא תחת הבל בדרגיה כנ"ל (&), ולכן אמר תחת השמש (&) וכמש"ל (קה ע"א &) **תחת הבל ודאי דהבל רכיב עלי' ואתעביד שת הרכבה לי' ואיהי סיומא דא"ב כו'** וכן בימי שלמה אתיישבו אתוון על תיקוניה כסדרן, וכמ"ש בז"ח (נ ע"ג סג ע"ד) [567]**ש"ת דא איהו סיומא דא"ב כו' כיון דאתייליד שת אשתלימו כל עובדין דלעילא ותתא ברזא דאתוון כדין אתבסם דאשתלים תיקונוי כו' ועד דאתא שלמה כו' אתהדרו אתוון כו'**[568], ובהו בנה מקדשא, דהוא הלב, ה' לב, אימא עילאה וב' ההי"ן, ב' בתי לבא, ב' מקדשין, כמש"ל ריש תיקון ס"ב (&) ועי' בפרשת נח (עד ע"א) שכל הבנין הכל הבל לבד, עש"ב[569]:

מעשה היה שאדם אחד חגר בלי רגלים מצא שני חכמים שלא היו בכל הדור חכמים כמותם, פגש בהם אותו חגר, אמר להם "שלום עליכם חכמים, שמעתי עליכם שאתם חכמי הדור, לאן אתם הולכים". אמרו לו "למקום פלוני", וערב שבת היה. אמר להם "אף על גב שאתם רוכבים על בהמות שרצות הרבה ואני חגר בלי רגלים, אם אתם רוצים, אני אקדים לתקן לכם את השבת". תמהו, אמרו לו "והלא אתה חגר, ואיך אתה יכול להקדים את הבהמות שרצות הרבה. אמר להם השם של מ"ב אותיות ודלג להם ת"ק פרסה ברגע אחד.	{קיט ע"ח} [570]עובדא הוה לחד בר נש חגר בלא רגלין[571] לסכח לתרין חכימין דלא הוי בכל דרא חכימין כוותייהו לעבר בהו ההוא חגר למר לון סלמא עלייכו דבנן סמענא עלייכו לאתון חכימי דרא מנה לתון לאזלין למרו ליה לדוך פלן וערב סבת הוה למר לון לף על גב לאתון רכיבין בבעירן דריהטי סגי ואנא חגר בלא רגלין מי לתון בעיתו מנא לקדס לכו לתקנא לכו סבתא תוהו למרו ליה והלא לת חגר ואיך לת יכיל לאקדמא לבעירן דריהטי טובא למר לון סלמא למ"ב לתוון ולליג לון ת"ק פרסי ברגעא חדא
מצאו את עצמם על פי מערה אחת ושלחן לשמאל עם כל מעדני העולם עליו, ומנורה בדרום עם שבעה נרות עליה, ומטת כסף וזהב ואבנים יקרות במערב, בין צפון לדרום. וכסא במזרח ושלש מאות תלמידים על אותו השלחן. אחר שכולם אכלו ואותם החכמים עמם, קם אותו חגר ופשט את עצמו מאותו הגוף בלי הרגלים והתלבש בגוף שפניו זוהרים כזוהר שנאמר בו "והמשכילים יזהירו וכו'". ופני תלמידיו מאירים ככוכבים לעולם ועד. והיו פותחים ספר קהלת וקוראים בו "הבל הבלים אמר קהלת כו'", והיו חוזרים כמה פעמים.	לסכחו גרמייהו לפוס מערתא חדא ופתורא לסמאלא בכל מעדני עלמא עלהא ומנרתא לדרום בסבעה נרין עלהא ומטה לכספא ודהבא ומבנין יקירין למערב בין לפון לדרום[572] וכורסיא למזרח ותלת מאה תלמידין בההוא פתורא בתר לסכלו כלהו ומינון חכימין עמהון קס ההוא חגר ופסט גרמיה מההוא גופא בלא רגלין ומסלבש בגופא לסנפוי זהירין כזוהרא לסתמר ביה (&) והמסכילים יזהירו וכו' ומנפי תלמידוי נהירין ככוכבים לעולם ועד והוו פתחין ספרא לקהלת וקריין ביה (&) הבל הבלים למר קהלת כו' והוו חזרין כמה זמנין:
אמרו לו, אותם חכמי הדור, וכי שלמה לא עשה פסוק אחר בקהלת. הכניס אותם אותו שנראה חגר בדרך לשבעה היכלות מכסף וזהב ואבנים יקרות. ובהיכל שבעה כסאות של ארבע	למרו ליה לינון חכימי דרא וכי סלמה לא עבד קרא לחרא בקהלת על להו ההוא לסתמזי חגר בחרתא לשבעה היכלין מכספא ודהבא ומבנין יקירין

– מאיר התיקון –

[566] פי' דוד ושלמה, ראשים לכתובים??.$

[567] @עי' מלואים אות (קעו).

[568] עי' מלואים אות (קכט).

[569] עי' מלואים אות (קל).

[570] (נוסח לחר וזה לשונו והוא מכתב יד).

[571] עי' לעיל הערה 545.

[572] עי' שו"ע או"ח סי' ג ס"ו

חיות, ושם יונה של כסף ועטרת זהב על ראשה, וכתוב בה "כל מי שלא מכיר את ההבלים הללו עליו כתוב "והזר הקרב יומת"". מיד שראו כך אותם חכמי הדור את שכתוב באותה העטרה, חזרו לאחור. אמר להם אותו שנראה עליהם כחגר "וכי עליכם נאמר שאתם חכמי הדור, אינכם אלא טפשי הדור, ולא ראיתם בכל למודיכם "כי בי חשק ואפלטהו" עד "אורך ימים אשביעהו", לעולם שכולו ארוך.	ובהיכלא קדישא כורסיין לקדישא חיוון ויונה תמן לכספא ועטרה דלהבא על רישה וכתוב בה כל מאן דלא ידע בהאין הבלים עליה כתיב (&) והזר הקרב יומת אימון חכימי דרא מיד לחזו הכי להוה כתיב בההיא עטרה חזרו לאחורא ממר לון ההוא לאתחזי עלייהו כחגר וכי עלייכו אתמר לאתון חכימי דרא לית אתון אלא טפשי דרא ולא חזיתון בכל למולייכו כי בי חשק (תהלים צא יד) עד אורך ימים אשביעהו (&) לעלמא דכלא אריך:

[573*~בנ"א למטה] לית אתון אלא כו' כי בי חשק כו' - ר"ל, כי בי הוא שם מ"ב הנ"ל[574], שהן שבעה הבלים כנ"ל. וז"ש **ואלין אינון ברזא כו'** ואמר **לקבל כו',** להורות דשבעה כולל מ"ב, ל"ב וי', לב"י כמש"ל בר"ת ל' (&). וט"ס וצ"ל **וא"ו יומי בראשית,** אלא דלילה דלהון הוא השביעי, דבה מקום אחד, תפילה של יד (שעה"כ תפילין ג), אבל יום השביעי, ג' אלהים[575] ג' גניזין, דהוא משלים לשמא מפרש, וכוללין כל המ"ה. וזהו עשר ספירות בלימה (&), דז' ימים הם עשרה, ששה כוללין שבעה כנ"ל, אבל בשביעי אין לילה, אבל שלשה ימים, ג' ביום השביעי[576]. והן עשר ספירין דכלילין בלימה, ז"ת הן ימי המעשה, ב' ספרים הנ"ל (&), ויום השביעי הוא הבל של מנוחה. ועי' ברע"מ ריש פרשת נשא (קכב ע"ב)[577] **ותשובה דא אתקריאת חיים כי ממנה תוצאות חיים דאינון נשמתין דישראל ואיהו הבל דנחית ועאל בגופא דב"נ בלא עמל ובלא יגיעה כו' ושבת שמה וכד האי שריא על ישראל ל"ל יגיעה ולא שעבוד ובה נפש עמלה ויגעה שבת וינפש כו',** עש"ב. ואע"ג דאמר שם על ה' אחרונה, הכל ענין אחד דהיא שבת בכורסיא לגבי עלמין תתאין, וכמו שמפרש והולך שם, דנפש אחרא אית על רישא דב"נ דאקרי עבד, והוא למעלה ו' דמקנן במט"ט (לעיל כד ע"ב):

Commented [YL80]: ל אתון

אלו ההבלים של קהלת, הם בסוד של שבעה שמות, שבהם ארבעים ושתים אותיות, כנגד שבעה ימי בראשית, שיש בהם עשר אמירות ושלשים ושנים אלהי"ם, והם ארבעים ושתים. ועליהם לב, שנאמר בהם אלהי"ם האלהי"ם. והיינו "וגבוהים עליהם", אלו שבע תיבות אבגית"ץ, עליהם נאמר "שרפים וגו'", והשם הזה הוא סגולתא שלו לכסות את הנשמה, כשעולה למעלה בכל לילה, להעיד על המעשים הטובים של אדם	אלין הבלים לקהלת אימון ברזא לשבע שמהן דכהו מ"ב לתוון לכדל שבעה[578] יומי דבראשית[579] לתית כהו עשר לאמירן ול"ב לאלהי"ם ואימון מ"ב ועלייהו לב לאתמר כהו אלהי"ם[580] (קיט ע"ב) האלהי"ם והיינו וגבוהים עליהם (&) אלין שבע תיבין אבגית"ץ עלייהו אתמר (&) שרפים וגו' והאי שמא איהו סגולתא דילה לכסאה לנשמתא כד סליקת לעילא בכל לילה למסהדא על עובדין טבין דבר נש

– מאיר התיקון –

573 בדפ"ו זה נמצא בדף קכ ע"ג, והעברנו למקומו.

574 עי' לעיל ט ע"א.

575 עי' שעה"כ ע ע"א, וזהר בראשית מז ע"ב הוב"ד במלואים אות (קלא).

576 פי' יום השביעי כולל ג' ימים, פי' ג' ספירות, ג"ר ונאמר (&) ג' פעמים יום השביעי.

577 עי' מלואים אות (קלב).

578 ו' (רבינו).

579 עי' פע"ח (שבת ח): שם ס"ג, אשר מילואו הוא ל"ז, כמנין הבל, ושם בארנו, כי מלוי השם הוא נקרא הבל, כי כמו שהבל אדם גנוז בתוכו, ואח"כ יוצא לחוץ ומתגלה, כן מלוי השם גנוז בתוכו, ואח"כ יוצא לחוץ ומתגלה. נמצא כי בכל שם ושם, המלוי שלו הוא סוד ההבל, וא"כ זה ההבל היוצא מפי יסוד ז"א, הוא שם מ"ה, ויוצא ממנו מלוי, שהוא ו' אותיות ודא אוא והכולל הרי ז' אותיות, והם ז' הבלים וכמ"ש בע"ה, וא"כ צריך שתמשיך הז' הבלים לז"ת דעשיה, וע"י שם מ"ב דיצירה יעלו למעלה ממקומם, כמ"ש בע"ה:

גם צריך שתדע, כי סוד ז' הבלים אלו, הם סוד החסדים המתפשטים תוך ז"א, וכבר ידעת כי הם ה"ח מהחסד עד הוד, וכללות כולם ביסוד, ואח"כ כללות במלכות שבו פעם ב', הרי הם ז' בחי', ואלו הם סוד ז' הבלים היוצאין מפי היסוד ששם הוא העטרה סיום כל הז'. ואח"כ יוצאין ז' הבלים, והם עצמן ו' אותיות המלוי שם מ"ה הנ"ל.

580 אלהי"ם אלהי"ם (רבינו)

ממלאכי חבלה ומכל המזיקים והרוחות ולילין ושדין, ובהם פורחת למעלה בשתי אותיות מכל שם תכסה פניה מהם, ובשתי אותיות תכסה רגליה, ובשתי אותיות פורחת למעלה. וכמו כן לרוח וכמו כן לנפש.	ממלאכי חבלה ומכל מזיקין ורוחין ולילין ושדין ובהון פרחת לעילא [ובתרין לתוון מכל שם][581] תכסה לנפהא מנהון ובתרין לתוון תכסה רגלהא ובתרין לתוון פרחת לעילא ולוף הכי לרוחא ולוף הכי לנפשא:

ואינון מ"ב[582] - הוא שם מ"ב, **ואינון שבעה**, הוא שבע שמהן הכוללים דאתוון, הן בשכינתא עילאה המקננת בכורסייא (לעיל כד ע"ב) דשלמה. ושבע תיבין הם בשכינתא תתאה. וע"ל (סז ע"א &) **כ"ח אתוון שכינתא עלאה שבע כלילין כו'**. וכן שם מ"ב הוא בקרא דבראשית, בראשית[583] שית, ושית תיבין, והוא שם מ"ב, שבו נברא העולם, בנינא דז' היכלין, והן ז' תיבין דבראשית כמש"ש. וז"ש[584] **ובג"ד יש הבל כו'**, דהן נעשים על הארץ, נוק', בז' הבלים דכלילין. וכל תיקונא דילה בהבלים דב"נ, וע"ל (קז ע"א &) **זכאין אינון ישראל דסלקין כו' ובג"ד כו'**: ***ועלייהו כו' אלהי אלהים כו' -** כצ"ל, ור"ל כנ"ל דז' שמהן הנ"ל הוא באלהים תתאה, לב תתאה, בלבת, בת לב (תז"ח ה ע"א). ובינה ל"ב אלהים עלאה (עה ע"א):

ויש שם בן מ"ב בצורת חותם שעוה נכתב. ויש שם מ"ב בציור של דמות המלך חקוק על החותם. ויש שם מ"ב שהוא דמותו ממש, שם מ"ב שהוא דמותו הוא: יהו"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יו"ד וא"ו דל"ת, ה"א אל"ף, וא"ו אל"ף וא"ו, ה"א אל"ף. שם מ"ב שהוא החותם, הוא "אהי"ה אשר אהי"ה". ציור מ"ב בשעוה זה אבגית"ץ.	ואית[585] שם בן מ"ב בצורת חותמת לשעוה נכתב ואית שם מ"ב בציור דיוקנא למלכא חקיק על חותמת ואית שם מ"ב לאיהו דיוקניה ממש שם מ"ב לאיהו דיוקניה איהו יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א יו"ד וא"ו דל"ת ה"א אל"ף וא"ו אל"ף וא"ו ה"א אל"ף שם מ"ב לאיהו חותמת איהו אהי"ה לשר אהי"ה (&) ציור מ"ב בשעוה דא אבגית"ץ:

***בב' אתוון מכל שם כו' הכי לנפשא ואית שם בן מ"ב כו' -** כצ"ל, ודיוקניה הוא באצילות, וחותמא בבריאה, ובשעוה הוא ביצירה, וכמש"ל בהקדמה (&). והן הכנפים, ג' ידין דמ"ב, יד הגדולה (&) יד החזקה (&) יד רמה (שמות יד ח, לעיל י ע"ב)[586]. אבל בעשיה לית כנפים, דג' מ"ב הוא להעלות ג' עלמין בי"ע, ושם מ"ב דאיהו חותמא, הוא המרגלא[587], ודיוקניה הוא בשמא מפרש, אדם הגדול נגד חכמה, ואהי"ה חותמא בינה. ושם מ"ב דהוא בשעוה, לבושא דז' הויות בז"ת כנ"ל.

והרשעים נשמתם של השדים ומהמזיקים, ולא פועלים בהם אלא כשוף ועובדי שדים כמותם, משום שהרשעים כל השמות וכל ההויו"ת של הקדוש ברוך הוא וכל המלאכים שונאים אותם, ולכן לא מועיל לא קמיע ולא שמות קדושים ולא מלאכים, שלא תופס אלא מין במינו. ולכן "לא תזרע כרמך כלאים", שנאמר בהם, "כי כרם יהו"ה צבאו"ת וגו'". צבאו"ת הוא הנקודה שלו, יהו"ה, עליו נאמר "רק באבותיך חש"ק", חל"ם שב"א קמ"ץ, והם זרע אברהם יצחק ויעקב, דרגתם חסד, הכהן הגדול, גבורה לוי, ישראל העמוד האמצעי. משום שחל"ם כתר על תפארת,	וכשיעא נשמתהון דשדין וממזיקין ולא פועלין בהון אלא כישוף ועובדי שדין כותייהו בגין דכשיעא כל שמהן וכל הויי"ן דקודשא בריך הוא וכל מלאכיא שנאין לון ובגין כך לא מועיל לא קמיע ולא שמהן קדישין ולא מלאכיא דלא תפיס אלא מין במינו ובגין דא (&) לא תזרע כרמך כלאים דאתמר בהון (&) כי כרם ה' צבאו"ת וגו' דצבאו"ת נקודה דילה יְהֹוָ"ה עליה[588] דאתמר (&) רק באבותיך חש"ק חול"ם שב"א קמ"ץ וחיון זרע לאברהם יצחק ויעקב דרגא דילהון חסד כהנא רבא גבורה לוי ישראל עמודא דאמצעיתא

– מאיר התיקון –

[581] לבל שם (לפ"ל).

[582] בלפ"ו זה בלף קב ע"ל והעברנו למקומו.

[583] נדצ"ל ברא.

[584] היינו אחרי הנ"א בהמשך התיקו"ז.

[585] ולית (לפ"ל).

[586] עי' זהר ח"ג ערב ע"ב, רפג ע"א.

[587] עי' לעיל הערה 550.

[588] "דילה יהו"ה עליה" נמחק בדבינו, ובמקומו לית "דילה דיהו"ה ועלייהו".

קמ"ץ חכמה על חסד, ובו הרוצה להחכים ידרים (ב"ב כה ע"ב). ובחכמה, אשרי המחכה לתחית המתים חכמה, מחכ"ה. קמו כולם והשתטחו לפניו וכו'.	בגין לחול"ם כתר על תפלת קמ"ץ חכמה על חסד וזיה הרוצה להחכים ילריס ובחכמה לשרי המחכה לתחיית המתים חכמה מחכ"ה קמו כלהו ולשתטחו קמיה וכו': {קכ ע"ל}

{קכ ע"ג} ואמר **כי כרם כו' צבאות דילי'** - ר"ל דהכי פירושו, כי כרם דה', הוא צבאות, דהן ישראל, שהן מסט' דשם הוי"ה, ולכן לא תזרע כרמך כלאים, שהן זרע דאבהן כמו שמפרש והולך. ואינון זרע אברהם יצחק ויעקב כו'. ואמר **הוי"ה**, ר"ל של הוי"ה, וכצ"ל *__דילי' דיהו"ה ועלייהו אתמר רק כו'__, ר"ל על ישראל, שהן צבאות דיליה, של שם הוי"ה, וכמו שהוי"ה מנוקד באלין נקודין דאבהן חש"ק, כ"ה צבאות מנוקד באלין חש"ק, והן זרעא {קכ ע"ד} דאבהן, שהן חש"ק וכמו שמפרש והולך **קמץ חכמה כו' להחכים ידרים**. נקודה דאברהם. ושבא חולם א"צ לפרשו שידוע דהן נקודין דיצחק ויעקב[589], וזהו באבותיך חש"ק, ויבחר בזרעם אחריהם, שהן צבאות וכ"א חש"ק ה' כו', וכן צבאות ה'. ואמר כ"ף, דאלין ג' שם מ"ב כוללין כל שמהן דהוי"ה, הוא פנימית כל השמות, כמש"ל סוף תיקון נ"ה (&) **ואהיה מקיף ליה ושמהן גופא דילי'ה,** כמש"ש. ומקור של שמהן דגופא הוא שם מ"ב, שבו נברא העולם, פ' ראשון דבראשית. וכן שם מ"ב דיוקנא, הוא מקור לכל הויו"ת, והן ג' דרגין דנר"ן. משא"כ ברשיעי כו', שעוסקים בכשופים, ועליהם נאמר (&) הבל המה מעשה תעתועים, משא"כ באלין, שהן הבלים דקיימא עלמא כנ"ל. ואמר **ובחכמה מחכה כו',** כמ"ש (דניאל יב י) והרשיעו כו'[590], והמשכילים יזהירו כו' (&), שבחכמה עתידין ליגאל, כמש"ל (עו ע"ב &) ועמש"ש בארוכה:

ולכן "יש הבל אשר נעשה על הארץ". אמרו לו החברים, "רבי, אמור לנו שום רמז בפסוק הזה, שלא תכסה@ החכמה הזו מן החכמים". אמר להם "חכמים, בודאי שסוד עליון יש שם, אבל אגיד לכם ברמז. שבעה הבלים הם, ואשרי מי שלא נוטל את שכרם בעולם הזה, והם שכלולים בבת שבע, והם בפסוק הזה. "הבל", אחד. "הבלים", שנים. "הבל הבלים", שלשה. הרי ששה. "הכל הבל", הרי שבעה. וכנגדם שבעה שמות אבגית"ץ וכו', אלו שבעת ההבלים הם כפולים, כנגד שבעת הנרות של המנורה כפולים, שנאמר בהם "שבעה שבעה מוצקות" (והם שבע הויו"ת שנאמר בהן באמירה "יהי אור", והיה מיד, והלבושים של אותם שבע הויו"ת, הם שבעה שמות אבגית"ץ. וחבריו הבל הוא להב, הבלים להבים. ועליהם נאמר "קול יהו"ה חוצב להבות אש". ומי שמכיר את ההבלים הללו, כשמוציא אותם מפיו ומלבו, יודע לכוון בשכינה העליונה, שכל ההבלים תלויים ממנה ומתלבשים בשכינה התחתונה, שכוללת שבעה שמות אבגית"ץ וחבריו, שהם האותיות שבהן נבראו שמים וארץ. שאלו תלויים באמירה ואלו בעשיה, בסוד של "אומר ועושה" מיד. ושבעת ההבלים הללו הם כפולים, כנגד שבעה נרות המנורה כפולים, שנאמר בהם "שבעה ושבעה מוצקות לנרות וגו'". אלו באמירה ואלו בעשיה). והם	{קיט ע"ב} ובגין דא (&) **יש הבל אשר נעשה על הארץ** אמרו ליה חבריא רבי אימא לן שום רמיזא בהאי קרא דלא אתכסיא חכמתא דא מן חבריא אמר לון רבנן בודאי רזא עלאה אית תמן אבל אימא לכו ברמיזא שבע הבלים אינון וזכאה מאן דלא נטיל לאגרייהו בהאי עלמא ואינון דכלילן בבת שבע ואינון בהאי קרא הבל חד הבלים תרין הא תלת הבל הבלים תלת הרי שית הכל הבל {קכ ע"א} הא שבע ולקבליהו שבע שמהן אבגית"ץ וכו' אלו שבע הבלים אינון כפולים לקבל שבע שרגין דמנרתא כפולים דאתמר בהון שבעה ושבעה מוצקות (זכריה ד ב) (ואינון שבע הויות דאתמר בהון באמירה יהי אור (בראשית א ג) והוו מיד ולבושין דאינון שבע הויות אינון שבע שמהן אבגית"ץ וחברוי הבל איהו להב הבלים להבים ועלייהו אתמר (&) קול ה' חוצב להבות אש ומאן דידע באלין הבלים כד אפיק לון מפומוי ומלביה ידע לכוונא בשכינתא עלאה דכל הבלים מינה תליין ומתלבשין בשכינתא תתאה דכליל שבע שמהן אבגית"ץ וחברוי דאינון אתוון דבהון אתבריאו שמיא וארעא דאלין תליין באמירה ואילין בעשיה ברזא דאומר ועושה מיד ואלין שבע הבלים אינון כפולים לקבל שבע שרגין דמנרתא כפולים דאתמר בהו שבעה ושבעה מוצקות לנרות וגו' אלין

– מאיר התיקון –

[589] עי' קנא ע"א ששוא הוא ניקוד של גבורה, יצחק, וחולם ת"ת של יעקב.

[590] ז"ל הפסוק: יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים והרשיעו רשעים ולא יבינו כל רשעים והמשכלים יבינו.

Commented [YL81]:

Commented [YL82]:

Commented [YL83]: ל זה

י"ה יו"ד ה"א ו"ה וא"ו ה"א אלו הם שבעה ושבעה מוצקות.	באמירה ואלין בעשיה) **ואינון** י"ה יו"ד ה"**א** ו"ה **וא"ו** ה"**א** אלין אינון שבעה ושבעה מוצקות:

ואינון שבע הוויין כו' – עי' לעיל (עד ע"ב &) **ז' זמנין אתקריאת הוי"ה כו' ואית בהון כ"ח אתוון דאתמר בהון ועתה יגדל נא כח ה' ובאלין ז' שמהן אתקריאת היא בת שבע כו'**: **דאתמר בהון באמירה והוה מיד** - ר"ל, מעשרה מאמרות דבראשית נאמר בשבע מנהון "ויהי כן", על הראשון "ויהי אור", וששה פעמים "ויהי כן", אבל תלת, בראשית וישרצו ונעשה, לא נאמר [ויהי], והן נגד תלת גניזין כמ"ש בהגהה למטה (&) אבל לקמן (קלג ע"ב &) חשיב לון בענין אחר, א' בכל יום. והנה נתתי לכם (&), נגד השביעי, ואמר שם **שבעה שמהן דרישא דסלקין למ"ב אינון אב"ג ית"ץ כו' ונקודין דלהון והוויין כו'**, וכמש"ל, וכן אמר כאן **ולבושין דאינון כו'**: **הבל איהו להב** - דהבל נפיק בחמימו[591] מלבא, נור דליק[592], והוא הלב כנ"ל: **ידע לכוונא[593] כו' ומתלבשין כו'** - וז"ש **מפומוי ומלבא,** שהן שכינתא תתאה ועילאה, כמש"ל ריש תיקון כ"ב (&) **ומשכינתא עלאה תליין כל ז' הבלים ובשכינתא תתאה כלהו כלילן**, וע"ל (סז ע"א &) וכנ"ל. ואמר **דכלילא שבע כו'** - ר"ל, שכינתא תתאה, אבל שכינתא עילאה היא ז' הויות הנ"ל. וז"ש **דאלין תליין באמירה,** ר"ל הויות דשכינתא עילאה, ואלין שם מ"ב דשכינתא תתאה, ולכן הן דעובדא דבראשית, ר"ל דעשיה. ואמר **ברזא דאומר ועושה,** מיד, דכל מעשה בראשית הוא באומר ועושה, ויאמר אלהים, יהי. והוא הויות באמירה, ויעש בעשיה. והן ספר וספר וסיפור, בידין ולשון, כמ"ש בריש ס"י (&) וריש ס"ד (&) עמש"ש. וכאן ספר בעובדא, הוא בזו"נ וג"ר דכחדא חשיבין[594] וכלילין בדעת, שהוא השותף הג'[595], הוא הסיפור, ששם הוא אמירה. וז"ש **ואינון י"ה כו'**, ז' ביו"ד ה"א, וז' בוא"ו ה"א. וספור הוא הוא ויאמר אלהים, בג"ר, אמירה, י"ה, והוא הבל דאתלבש בכורסייא, כמ"ש למטה **זכאה איהו מאן דירית כו' ולית ה"א בלא יו"ד כו'.** {קכ ע"ב} ויהי כן, הוא ספר הראשון, הוי"ה דמקנן במט"ט[596], ששם הוי"ה. ויעש הוא ספר השני דמקנן בעשיה, והן ב' ספרים, ו"ה. סיפור, י"ה כנ"ל. והן ג' עלמין דהוי"ה כוללם, וכמ"ש במ"א (&). וכן ג' דרגין דאצילות, שהן ע"ס[597]. וכן ג' דרגין דנר"ן, כמ"ש למטה. ואמר **ועליה אתמר[598] שבעה ושבעה מוצקות כו'**, כמ"ש בנ"א למטה, **אלין ז' הבלים אינון כפולים כו',**

– מאיר התיקון –

[591] עי' לקמן קכד סע"א.

[592] הוא לשון הזוהר (פנחס דף רלד ע"א) לב איהו נורא דדליק, וכן בתיקון י"ג (כט ע"א) לבא איהו אש אכלה כו', ואי לאו כנפי ריאה דנשבין על לבא הוה אוקיד כל גופא, וכן הוא ברע"מ (פנחס דף רכז ע"ב) דאי לאו (כנפי ריאה) דנשיב בבתין דלבא הוה נורא דלבא אוקיד כל גופא. וע"ש עוד (דף רלג סע"ב) כי מוח ולב הם מים ואש רחמי ודינא, ועי' דברי רבינו בתיקון כ"ה (דף עח ע"א) כי הנורא דלבא הוא החום הטבעי שבלב, וכמ"ש בסוף תיקון כא (דף כב ע"א) שהוא האש היסודי דלבא, ועל זה אמר הרב כי האש היסודי והחום הטבעי שהוא בלב הנה הוא מצד הל"ב אלהי"ם דקטנות אשר מתקבץ הארתם בו וכנ"ל. ועי' עוד דברי רבינו בספר יצירה (פרק א משנה ה בד"ה ועומק אחרית) שאותו האש היסודי הוא סבת כל דבר וגמרו, וכן על ידו ישוב כל דבר לשרשו ע"ש, כי שרשו הוא מהבלי דגרמי שהוא הנפש דנפש, ולכן הוא סבת כל דבר ושורשו כנ"ל אות מ"ו והבן (ביאורים ח"א סט ע"ד).

[593] ההבל הוא רוחא דלא שכיך לעלמין ונביעו תדיר, והוא מהגרון ונמשך מהלב, והוא דרגא דבינה שהיא קלא פנימאה (וכמ"ש בזוה"ק פ' נח עד ע"א, ובתיקונים תיקון סט דף קכ ע"א, ובתז"ח יט ע"ב, ובדף נ ונא וע' בהגר"א שם ושם). והנה אותן ההבל ודבור שאמר כאן הם עצמן הקול ודבור שאמר באח"פ (פרק א) והם לאה ורחל, כי לאה היא דרגא דבינה שהיא קלא פנימאה, קול גדול ולא יסף דלא שכיך לעלמין, והוא הולך בפנימיות כל הגוף שהוא מסוף העולם ועד סופו, והוא בכל הו"ק דהגוף ולכך נקרא קול גדול. וכ"ז הוא בחי' לאה שהיא דרגא דבינה (ביאורים ח"ב ה ע"ג).

[594] עי' ע"ח שער מטי ולא מטי פרק ב.

[595] עי' לעיל הערה 383.

[596] עי' לעיל כד ע"ב שז"א מקנן במט"ט, וכן הוא ביהל אור ח"א א ע"א.

[597] עי' לעיל הערה 270.

[598] מה שאמר ז' קולות ר"ל ז' הבלים, וכמ"ש בריש תיקון כ"ב (דף עא ע"א) שמה שכתוב (שמות כ טו) וכל העם רואים את הקולות, וכן הז' קולות הנזכר במזמור הבו, הכוונה הוא על הז' הבלים וכנ"ל, והם נפקין מלבא. וכן אמרו בתיקון ס"ט (ק"כ ע"ב) על אלו הז' הבלים שהם סלקין מלבא לפומא, כי הם יוצאים מהלב שהוא בינה, וכלילן כולן בהמלכות שהיא הפה, וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז דף יט ע"א) מלכות פה, וכמ"ש בתיקון ס"ט (ק"ט סע"ב) דהז' הבלים אינון דכלילן בבת שבע, ונכללו בה הז' קלין וכל עשרת הדברות כולן, וכמ"ש בהקדמת תיקו"ז (יג ע"א) נגע בבת וכליל בה כל הי'. וענין הז' הבלים דנפקי מלבא כתב הגר"א בתיקונים (שם ק"כ ע"ב ד"ה ועליה אתמר) כי הבל הראשון הוא מהקלא פנימאה דלא פסק, והוא הדעת שכולל כל הז' קלין, ואח"כ בפומא נכלל ההבל בג' שהם אמ"ש, והם החמימות והרטיבות והרוח שבהבל, וכשיוצא לחוץ הוא

Commented [O84]: א
מ"ר וי"ה?

והן כמ"ש בהגהה, **שבע הבלים סלקין שבע נחתין כו'**, והן ז' דסלקין מלבא לפומא, דהן דשכינתא עילאה, לבא. ושבע אחרות נחתין מפומא ללבא דשכינתא תתאה, שהן שבעה ושבעה, נגד ז' ימי הפסח והחג, כמ"ש בפ' אמור (צב ע"א)[599] ועבז"ח שיה"ש (מט ע"ב ע"ג סב ע"א)[600] **שבעה ושבעה מוצקות אלין שבעת ימים ושבעת ימים, אלין עלאה ואלין תתאה, דמתחברין כחדא.** וענין שבעה הבלים הן הבל א', דהוא נהר יוצא מעדן (בראשית ב י) תמיד, קלא דלא פסיק[601], קול גדול ולא יסף (&), והוא הדעת[602] דכלילא כל ז' קלין, נגד שם הראשון דמ"ב. וע"ל (לח ע"א &). ואח"כ בפומא כלילא ג' ברזא דאמ"ש, דכל הבל הוא אמ"ש. ואח"כ כשיוצא לחוץ ג"כ מאמ"ש. ובפומא הוא גניזא, נגד חג"ת, דאינון טמירין הנהגת עלמא דלעילא, ובחוץ נגלה נגד נה"י. ובקלא אית בת קול נגד מלכות, דהיא אור חוזר, כידוע בסוד אור חוזר, דהוא מחמת הכאה חוזר. וכן בהבל, הוא ז' דנחתין מבחוץ. ועל ההבלים אלין הוא חיות האדם וקיומו, וכן הם קיום העולם, וכמאמר (תנחומא בראשית ה) ריב"ח במ"ר דכל עלמא קיימא ברוח, ע"ש[603]. והוא ברוח האדם, דאדם הוא קיום העולם, דכל עלמא קאים עליה, במה דאיהו קיים, וכפי רוח האדם בשמחה או בעצבון ושארי מדות האדם, כן הוא בשכינה ובעולם, דהאי מרגליתא כו'[604], והוא סוד דוד, השביעי, דהוא רבהון ויסוד דכל בעלי הבלים[605], והוא חושבן י"ד, והוא דור י"ד[606], סיהרא באשלמותא. דאע"ג דבימי שלמה קיימא באשלמותא האחרון ודאי כן הוא, אבל בימיו התחילה להתפגמא, דביום ט"ו בתחילה הוא בשלימות האחרון, אבל בסופו מתחיל לחסור, משא"כ בי"ד, וע"ל ריש תיקון כ"ח (&):

אשרי העם שיודעים להעלות תפלות באמירה ובמעשה, ועליו נאמר "ואשים דברי בפיך וכו'". והרי פרושה (זהר ח"א ה ע"א), אל תקרי עַמי אלא עִמי, בשותפות, כמו שנאמר בו "בדבר יהו"ה שמים נעשו כו'", כך אתה בשותפות עִמי, שבדיבור שלך נעשו שמים וארץ.	זכאה עמא דידעין לסלקא צלותין באמירה ועובדא ועליה אתמר (ישעיה נא &) **ואשים דברי בפיך וכו' והא אוקמוה אל תקרי עמי אלא עמי**[607] בשותפו כמה דאתמר ביה (תהלים לג ו) בדבר ה' שמים נעשו כו' הכי אנת בשותפו עמי דבמלולך אתעבידו שמיא וארעא:

זכאה עמא דידעין כו' – עי' סוף פרשת במדבר (קכ ע"ב)[608] בענין הצלותא בעובדא ומלולא, ד' תיקונין בזה ובזה, והן נגד ד' אותיות הוי"ה וד' אותיות אדנ"י, מלולא ועובדא, אומר ועושה. והכל כליליין בג' עלמין, די"ה אינון כחדא וכמ"ש למטה וכנ"ל. וכן בארח אצילות[609],

– מאיר התיקון –

ג"כ באותן הג', והג' שבפה הם חג"ת שהם גניזין, כי הם הנהגת עלמא דלעילא, והג' שמבחוץ הם נה"י שהם נגלין. וכן יש בהם בחי' אור חוזר שהיא בת קול וכמ"ש בתיקון ל' (פב ע"ב) והיא מלכות שהיא אור חוזר והיא כלילא מכלהו, ועליה אתמר וכל העם רואים את הקולות דאינון ההבלים (ביאורים ח"א עב ע"ג, ועי' עוד פז ע"ב).

[599] עי' מלואים אות (קלג).
[600] עי' מלואים אות (קלד).
[601] עי' מלואים אות (קלה).
[602] עי' יהל אור ח"א כד ע"ב
[603] ז"ל: שאל אדריאנוס לעקילס על מה העולם עומד א"ל על הרוח רצונך לידע הבא גמל והביא גמל ונתן משאו עליו א"ל עמוד ועמד שב וישב נתן עליו יותר ממשאו ונתן חבל על צוארו א"ל למשוך, משך זה מכאן וזה מכאן חנקו את הגמל, א"ל אמור לגמל שיעמוד, א"ל אדריאנוס אתה חנקתו והוא יעמוד, א"ל ומה הרגתי אותו או שמא חסר א' מאיבריו, א"ל הוצאת את רוחו, אמר לו ומה אם הגמל לא היה סובלו ולא סבל את משאו אלא הרוח שבו, מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא אין רוחו סובל את העולם כולו.
[604] עי' זוח"ל לט ע"ג: היא מתהלכת בין החיות דאתייהיבת בין תרין סטרין ואתחקקת תמן בגלופא ודיוקנהא דכתיב שימני כחותם על לבך וגו' ומגו דהאי אבן טבא מרגליתא אזלא בין תרין סטרין אית לה נהירו לאנהרא ולסלקא נהורא על כל שאר אבנין מנצצן:
תרגום: היא מתהלכת בין החיות, שניתנה בין שני הצדדים, ונחקקת שם בחקיקה וצורה, דכתיב שימני כחותם על לבך, ולפי שאבן טובה המרגלית הולכת בין שני צדדים, יש לה אור להאיר, ולהעלות את האור על כל שאר אבנים המתנוצצות.
[605] עי' לעיל פג ע"א.
[606] אברהם, יצחק, יעקב, יהודה, פרץ, חצרון, רום, עמינדב, נחשון, שלמון, בועז, עובד, ישי, דוד.@
[607] עי' מלואים אות (קלז).
[608] עי' מלואים אות (קלח).
[609] עי' לעיל קטו ע"ג ד"ה בארח אצילות.

Commented [YL85]: ??

הכל כפי הנשמתא כמ״ש למטה, **דשמא דהוי״ה דאיהו בארח אצילות כו׳ דאית נשמה ורוח ונפש כו׳ ואמר ועלי׳ אתמר כו׳.** ועי׳ בפרשת בראשית (ד ע״ב)[610] **בראשית ר״ש פתח כו׳,** עש״ב. וכן בעובדא, ועל ג׳ אלין קיימא הכל, ספר וספר וסיפור[611], והן נגד תורה ומצות, מצות הן ספר וספר, זו״נ, מ״ע ומל״ת, ימינא ושמאלא, וסיפור הוא התורה, שכולל מ״ע ומל״ת, בינה, ימא דאורייתא, והן ג״כ בג׳ קוין, חג״ת, שכולל הכל:

ועוד הבל, ה׳ לב, ה׳ מתחלק לד״ו פרצופים. ד״ו: ד׳, ארבעת רגלי הכסא. ו׳, שש מעלות לכסא. אשרי הוא מי שיורש נשמה מכסא הכבוד, הכלול מעשרה התקונים הללו, ועושה אותה כסא ליהו״ה, שהשם של יהו״ה, שהוא בדרך אצילות, לתקן לו האדם כסא לנשמתו, שכך פרשוהו הקדמונים (&) כל הנשמות גזורות מכסא הכבוד, ושם שורה השכינה העליונה, ואין ה׳ בלי י׳, ולכן ״כי יד על כס י״ה״.	ועוד הבל ה׳ לב ה׳ אתפלג לד״ו פרצופין ד״ו ד׳ ארבע רגלין דכרסיא ו׳ (מלכים א׳ י יט) שש מעלות לכסא זכאה איהו מאן דירית נשמתא מכרסיא יקירא כלילא מעשר תקונון אלין ועביד לה כרסיא ליהו״ה דשמא דיהו״ה דאיהו {קכ ע״ב} בארח אצילות לתקנא ליה כרסיא בר נש לנשמתיה דהכי אוקמוהו קדמאין כל הנשמות גזורות מכסא הכבוד ותמן שריא שכינתא עלאה ולית ה׳ בלא י׳ ובג״ד (שמות יז טז) כי יד על כס י״ה:

ועוד הבל ה׳ לב כו׳ - ר״ל דהוא מבינה, דהיא כסא כבוד, חכמה[612]. וכן היא מקננת בכסא (כד ע״ב), והוא ה׳ עילאה, והוא ל״ב אלהים. ול״ב הוא כבוד, כמ״ש בבהיר (&) דכבוד הוא ל״ב[613], והוא ע׳ ספירות דכורסייא, ד׳ רגלין ו׳ דרגין, וכמ״ש בר״מ פ׳ בא (מג ע״א)[614] עש״ב. וכ״ז לאות דהבל מבינה[615]. וז״ש **זכאה איהו מאן כו׳,** דהוא נשמת רוח אלהים חיים, ולכן נאמר (בראשית ב ז) ויפח באפיו נשמת חיים, והוא ההבל: **ועביד לה כורסיא לה׳** - ר״ל, לשם הוי״ה כמו שמפרש והולך, **דשמא דהוי״ה דאיהו {קכ ע״ג} בארח אצילות כו׳ ב״נ בנשמתא כו׳:**

– מאיר התיקון –

[610] עי׳ מלואים אות (קלט).

[611] עי׳ ס״י (פ״א מ״א): בשלשים ושתים נתיבות פליאות חכמה חקק י״ה יהו״ה צבאות וכו׳, וברא את עולמו בשלשה ספרים בספר וספר וספור.

[612] פי׳ כסא ל״כבוד״ וכבוד הוא בחי׳ החכמה.

[613] קלד. אמר רבי רחומאי כבו״ד ול״ב הרי הם אחד, אלא שהכבוד נקרא על שם פעולת מעלה, ולב נקרא על שם פעולת מטה, והיינו כבוד השם והיינו לב השמים:

[614] ז״ל: לבתר עבד משמשין לאלין מאנין כרסייא בארבע סמכין ושית דרגין לכרסייא הא עשר וכלא איהו כרסייא כגון כוס דברכה דתקינו ביה עשרה דברים בגין תורה דאתייהיבת בעשרה דברן בגין עלמא דאיהו מעשה בראשית דאתברי בעשרה מאמרות ותקין לכרסייא כתות לשמשא ליה דאינון מלאכים אראלים[614] שרפים חיות אופנים חשמלים אלים אלהים בני אלהי״ם אישי״ם ולאלין עביד שמשין סמא״ל וכל כתות דיליה דאינון כעננים למרכב בהון לנחתא בארעא ואינון כסוסין לון ומנלן דעננים אקרון מרכב הדא הוא דכתיב (ישעיה יט א) הנה יהו״ה רוכב על עב קל ובא מצרים ודא ממנא דמצרים ומיד דחזו (ממנא) דאלהא די הוא (אלהא) ממנא דלהון חזו ליה כסוסיא תחות מרכבתיה דקודשא בריך הוא מיד ונעו אלילי מצרים מפניו ולבב מצרים ימס נעו מאמונה דלהון ולב דלהון נמס כדונג מההיא אמונה ואמרי וכי עד כען אמונה ממנא דילן כסוסיא הוה נע לבהון מאמונה דלהון ונמס כדונג ומנלן דימס לשון נמס כדונג איהו כמה דאת אמר (תהלים כב טו) היה לבי כדונג נמס בתוך מעי:

תרגום: אחר כך עשה משמשים לכלים הללו כסא בארבעה עמודים ושש דרגות לכסא הרי עשר והכל הוא בכסא כמו כוס של ברכה שתקנו בו עשרה דברים משום התורה שנתנה בעשר דברות ומשום העולם שהוא מעשה בראשית שנברא בעשרה מאמרות. ותיקן לכסא כיתות לשמש אותו של אותם מלאכים אראלים שרפים חיות אופנים חשמלים אלים אלהים בני אלהי״ם אישי״ם ולאלה הוא עשה שמשים סמא״ל וכל הכיתות שלו שהם כמו עננים לרכוב בהם לרדת לארץ והם כמו סוסים להם. ומנין לנו שעננים נקראו מרכב זהו שנאמר@ הנה ה׳ רוכב על עב קל ובא מצרים וזהו ממונה של מצרים ומיד שראו (ממונה) שאלוה שהוא (אלוה) ממונה שלהם ראו אותו כמו סוס תחת מרכבתו של הקדוש ברוך הוא מיד ונעו אלילי מצרים מפניו ולבב מצרים ימס נעו מאמונה שלהם ולבם נמס כדונג מאותה אמונה ואומרים וכי עד עכשיו אמונה ממונה שלנו כמו סוס היה נע לב שלהם מהאמונה שלהם ונמס כדונג ומנין לנו שימס לשון נמס כדונג הוא כמו שנאמר היה לבי כדונג נמס בתוך מעי.

[615] עי׳ לעיל הערה 593.

ו' שורה במטטרו"ן, וזהו רוח השכלי, שהוא אצילות. ה' שורה באופן, וזו נפש השכלית, בדרך אצילות. שיש נשמה ורוח ונפש שכלית ולא בדרך אצילות, אלא נאמר בהן "גזורות", והם כסא ומלאך ואופן. אשריהם ישראל שמעלים ההבלים של התפלות בהם אל האותיות של הקדוש ברוך הוא והשכינה העליונה והתחתונה, ולכן "יש הבל אשר נעשה על הארץ", ויש הבל של רשעים, שהם הבלים של שקר, ונוטלים אותם מלאכי חבלה ונוטעים בהם רקיעים וארצות של שקר, ועליהם נאמר "הבל המה מעשה תעתועים", קמו כולם והשתטחו לפניו, ואמרו אילו לא באנו לעולם אלא לשמע את זה די.	ו[616] **שריא במטטרו"ן ודא איהו רוח השכלי דאיהו אצילות ה' שריא**[617] **באופן ודא נפש השכלית בארח אצילותא דאית נשמה ורוח ונפש שכלית ולא בארח אצילות אלא אתמר בהון גזורות ואינון כסא ומלאך ואופן זכאין אינון ישראל דסלקין הבלים דצלותין בהון לגבי אתוון דקב"ה ושכינתא עלאה ותתאה ובג"ד** (קהלת ח &) **יש הבל אשר נעשה על הארץ ויש הבל דרשיעיא דאינון הבלים דשקרא ונטלין לו מלאכי חבלה ונטעין בהון רקיעין וארעין דשקרא ועלייהו אתמר** (ירמיה י &) **הבל המה מעשה תעתועים (כאן חסר) קמו כלהו ואשתטחו קמיה ואמרו אלו לא אתינא לעלמא אלא למשמע דא די:**

Commented [YL86]: חבר עם פיסקא הקודמת?

***כס י"ה וא"ו שריא במט"ט כו' דאיהו באצילות ה"א שריא באופן כו'** - כצ"ל, ור"ל לתקנא ליה כורסיא לשם הוי"ה, דאיהו באצילות, ג' דרגין הנ"ל, שיהא נר"ן שלו כורסיא להשם, דאתנטילת משם[618]. ואית נר"ן דהוא מג' עלמין, וזאת הנשמה היא כורסייא לג' עלמין, ועי' בפרשת משפטים (צד ע"ב)[619] בארוכה. וז"ש **דאית נשמה ורוח ונפש כו'**, ואמר **דהכי אוקמוהו קדמאין כו'**, והוא לראיה דנשמתא כורסיא לג"ר כמו שמפרש והולך **ותמן שריא כו'**. ואמר **ולית ה' בלא יו"ד דאינון כחדא שריין**, ומילוי ה"י במוצאו הוא יו"ד[620]. וז"ש **ולית ה'**, דאי אפשר לומר ה"י בלא יו"ד, ולכן לא מתפרשין. ומביא ראיה שנאמר כס י"ה, אלמא דשריא תמן י' ה'. ומפרש והולך ו"ה בחיה ואופן, ואמר **זכאין כו' לגבי אתוון כו'**, דהן ג' דרגין דכלילין בהוי"ה כנ"ל, ואמר **ובג"ד יש הבל אשר כו'**, דהבל מתלבש בעשיה, דהוא שכינתא תתאה, דהיא הארץ[621]:

"לנרות אשר על ראשה" והן י"ה, יו"ד ה"א. ו"ה, וא"ו ה"א. והשבע כפולות האלה, בג"ד כפר"ת, הם לבושים להם. וכולם עולים מהלב לפה, שבעה הבלים עולים, שבעה יורדים להשקות אותם. ולכן "שבעה ושבעה מוצקות", שלשה הם גנוזים למעלה, שהלבושים שלהם אמ"ש, שהם אש מים רוח, הרי הם עשרה, שעולים משלשים ושתים נתיבות, וכנגדם הם עשר אמירות ושלשים ושנים אלהים של בראשית, הרי ארבעים ושתים.	לנרות אשר על למקה (זכריה ד ב)[622] ואינון י"ה יו"ד ה"א ו"ה וא"ו ה"א ואינון שבע כפולות בג"ד כפר"ת[623] לבושין לון וכלהו סלקין מלבא לפומא שבע הבלים סלקין שבע נחתין למקמקה לון ובגין לא (שם) שבעה ושבעה מוקות תלת אינון גניזין לעילא ללבושין להון ממ"ש למינון מם מיס רוח הא אינון עשר לסלקין מל"ב נתיבות[624] ואינון לקבלייהו עשר למיכן ול"ב מלהיס לברמקית הא מ"ב:

Commented [YL87]: בדוק נוסחאות זהר

[בהגהה] שבעה ושבעה מוצקות - שבע כפולות בג"ד כפר"ת, שהן כפולות בדגש ורפה. וכן ז"ת הן כפולות, שהן ממוזגות דכל א' כליל דרגיה דחבריה. וע"ל סוף תיקון כ"א (&) וכן הן

– מאיר התיקון –

616 נמחק בדפ"ח ונוסף על ידי רבינו.

617 ושריא (דפ"ח), שריא (רבינו).

618 עי' לעיל קיא ע"א: ותרב חכמת שלמה דאתרביאת עד דמטאת להאי אתר דאתנטילת מתמן לאתר דחכמה עלאה דאיהי חכמה ברישא.
ועי' ע"ח מיעוט הירח א הוב"ד במלואים אות (קמ).

619 עי' מלואים אות (יב).

620 פי' ביטוי אות ה' היא הֵי.

621 עי' לעיל הערה 598.

622 ז"ל: ויאמר אלי מה אתה ראה ויאמר [ואמר] ראיתי והנה מנורת זהב כלה וגלה על ראשה ושבעה נרתיה עליה שבעה ושבעה מוצקות לנרות אשר על ראשה.

623 עי' ס"י (פ"ד מ"א) שבע כפולות בג"ד כפר"ת מתנהגות בשתי לשונות, ב"ב ג"ג ד"ד כ"כ פ"פ ר"ר ת"ת, תבנית רך וקשה, גבור וחלש.

624 "מל"ב נתיבות" נמחק ברבינו, ובמקומו ליתא "מלב".

כפולות בחו"ג, בסוד שם י"ב[625]. י"ב שבטים, כמ"ש בפ' ויחי (&), והן הכל בז"ת, דאינון ז' הבלים. וז"ש **תלת אינון גניזין כו' אמ"ש,** כמ"ש בס"י (&) דאמ"ש הוא בג"ר וז' כפולות בז"ת. ואמר שם בפרק א' (&) שנים רוח מרוח, שלש מים שם מרוח, ארבע אש ממים, ועמש"ש: ***אינון עשר דסלקין מלב ואינון לקבלייהו כו'** - כצ"ל:

מהלב יוצאת אש, מכנפי הריאה רוח, מן המח מים. והרוח אחוזה במים ואש, ונעשה קול. כשאוחז במים, נאמר בו "קול יהו"ה על המים". כשאוחז באש, נאמר בו "קול יהו"ה חוצב להבות אש". כשאוחז ברוח, הוא רוח חזק מפרק הרים ומשבר סלעים, ועליו נאמר "קול יהו"ה שובר ארזים".	מלבא נפיק לשקא מכנפי ריאה רוחא ממוחא מיא ורוחא לחיל במיא ושקא ואתעביד קול כד לחיל במיא לתתא דיה (תהלים כט ג) קול ה' על המים כד לחיל {קכא ע"ח} בשקא לתתא דיה קול ה' חוצב להבות שק כד לחיל ברוחא לאיהו רוח חזק מפרק הריס ומשבר סלעים ועליה לתתא קול ה' שובר מרזיס:

מלבא נפיק כו' - עתה מפרש ג' אמ"ש דהן בג"ר, ורוחא **די** בריאה, דעת במקום הכתר (&) רוח מרוח, והן ג' אמ"ש בס"י, ראש בטן גויה, אלא דשם אמר להיפך, ראש מאש ובטן ממים, אלא דשם אמר (על האברים החיצונים) מסט' דנפשא וכמש"ל (סא ע"א &) **מוח איהו בהיפוכא חום כו' ואיהו אריה מסט' דגופא שור מסט' דנפשא ואינון אש ומים אש שכלית מים יסודית ראיה בלבא כו' מים שכלית לקרא אש יסודי כו' וריאה איהי מסט' דמוחא קרירא ומסט' דלבא יבשה ואיהו חציו מים כו'**, ע"ש. וז"ש **ורוחא אחיד במיא ואשא כו'**, דקול כלילא מכל השלשה, וכן ז' הבלים כל א' כלילא מכל הג', דלכן אמ"ש נקראין אמות, דהן בכולהו ג' מוחין מתפשטין ג' יסודין דכלילין בכולהו, ואין דבר בלעדם. וכן אמר שם בז"ת, דהן ו"ק, שבכל א' ג' אותיות דשמו הגדול יה"ו, בסוד ג' אמ"ש, שהן ח"י עלמין[626]. ורוח הראשון דכליל כל הג' אמ"ש, והוא סוד שם יה"ו, שהוא כ"א, שהוא סוד אמ"ש כנ"ל. וכן שם אהי"ה, שהוא סוד ז' הבלים באימא כנ"ל, שם מ"ב (הגהה דז' סלקין וז' נחתין כנ"ל, וזהו אהי"ה אשר אהי"ה (&) מ"ב): **כד אחיד במיא אתמר ביה קול כו'** - עתה מפרש והולך ז' קלין דמזמור הזה, דכלילין ט' ספירות ממלכות, בת קול דכלילא מכולא[627], קול דממה דקה (מלכים א' יט יב), דקול באשה ערוה (&), ולכן צלותא בחשאי[628], וכן ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בחשאי[629]. משא"כ שמע ישראל (&) דהוא בקלא, דהוא ו' תיבין, ז' קלין באימא, כמש"ל (ב ע"ב &), ושם (&) כי עוף השמים יוליך את הקול, קול דק"ש, **כליל שית כו' עד שית קלין ואיהו שביעאה כו'**, וע"ל (לח ע"א & סג ע"א &) דשם הראשון הוא הכלול שית אחרונות. ובעל כנפים יגיד דבר כו' (&), דיבור בלא קול בחשאי, ע"ש. ומפרש והולך, דקול הראשון הוא בחכמה, מוחא מים. קול ה' בכח, חו"ג, כחדא כלילין, וכן נו"ה, כמ"ש למטה (&). קול ה' בהדר, ת"ת. קול ה' שובר כו' (&), בכתר. {קכא ע"א} קול ה' חוצב כו' (&), בבינה. קול ה' יחיל (&), ביסוד. קול ה' יחולל (&) בנו"ה, שהן איילות[630]. ומלכות כלילא מכולהון. ומתחיל מחכמה שהיא ראשית, וכתר ובינה חשיב קודם נה"י, שבינה אפיק נ"ה, כרובים זהב, וכתר ליסוד, ויסוד קודם לנו"ה. ואמר **כד אחיד כו' דקול כליל הכל ואחיד כולא: וכד רוחא אחיד ביה כו' וכד אחיד ביה רוחא כו'** - דרוח הוא ממוצע בין שניהם וכלילא מן שניהם וכמש"ל (סא ע"א &) וכנ"ל. ומ"ש למעלה ברוח דהוא רוח חזק, משום דהגילוי של הכתר הוא במ"ס[631], בוצינא כו', וכן בדעת אמתני **כו'**:

ושלש נקודות הן כנגד אמ"ש, והם חש"ק, זהו שנאמר "רק באבותיך חשק יהו"ה", והוא חל"ם שב"א קמ"ץ, קמ"ץ לימין "קול יהו"ה על המים". וכשרוח אוחז בו, שהוא חל"ם, נאמר בו "ורוח אלהי"ם מרחפת על פני המים". השב"א	ותלת נקודין לימין לקבל ממ"ם ולימין חש"ק הה"ל (דברים י &) רק באבותיך חשק ה' ולימין חל"ם שב"א קמ"ץ קמ"ץ לימינא (תהלים כט ג) קול ה' על המים וכד רוחא אחיד ביה לאיהו חל"ם מתמר דיה (בראשית

– מאיר התיקון –

[625] עי' מלואים אות (קסד).
[626] עי' ס"י (פ"א מי"ג) בירר שלש אותיות מן הפשוטות בסוד שלש אמות אמ"ש, וקבעם בשמו הגדול, וחתם בהם ששה קצוות וכו' למעלה וחתמו ביה"ו וכו', למטה וחתמו בהי"ו וכו'.
בהגר"א: וכל הח"י אותיות שבששה שמות הנ"ל כלולין ביסוד, שלכן נקרא ח"י עלמין (רע"מ פנחס רמד ע"ב), בסוד ח"י ברכות, וברכות לראש צדיק (משלי י ו).
[627] עי' לקמן קלד ע"ב.
[628] שהוא דיבור ללא קול, עי' זהר ח"ג רכח ע"א.
[629] עי' זהר ח"א רט ע"א.
[630] עי' לקמן הערה 634.
[631] עי' לעיל עו ע"ב, שמשם הלש"ו (דע"ה ח"א ח ע"א) לומד שעיקר הכתר היא המו"ס.

Commented [YL88]:
Commented [YL89]: יפה המודגש
Commented [YL90]:

הוא באש, וכשאוחזת בו הרוח, הוא "רוח חזק מפרק הרים ומשבר סלעים", מצד הגבורה, שהוא קשה. כשאוחזת בו הרוח, שהוא חל"ם בין קמ"ץ שב"א, שהם מים ואש, שהם שתי זרועות, שיש בהם יד ימין יד שמאל, שהם עשרים ושמונה פרקים, נאמר בהם "קול יהו"ה בכח". כשהרוח הזו אוחזת בעמוד האמצעי, נאמר בו "קול יהו"ה בהדר". כשאוחזת בשתי שוקים, שהם צר"י, נאמר בהם "קול יהו"ה יחולל אילות", שהם שני עופרי האילה, שני אחים, "איש באחיהו ידבקו".	ת &) וכוח מלהיס מרחפת על פני המים שב"ת ליהו בתם וכל מחיל ביה רוח ליהו (מלכים ת' יט יח) רוח חזק מפרק הריס ומשבר סלעים מסטרא לגבורה לליהו תקיף כל מחיל ביה רוחא ללהו חל"ס בין קמ"ץ שב"ת לליעון מיא ותתא ללהו תרין לרועין לליית בהון יל ימין יל שמאל לליעון כ"ח פרקין לתמר בהו קול ה' בכח כל המי רוחא מחיל בעמודא ללמצעיתא לתמר ביה קול ה' בהדר כל מחיל בתרין שוקין ללעון לר"י לתמר בהון קול ה' יחולל אילות ללעון תרי עוזלי לליילתא תרין מחיס איש באחיהו ילובקו (לעיב מת ט):

כד אחיד כו' בין קמץ שבא כו' - עתה מפרש והולך חו"ג, דאינון קול ה' בכח, כנ"ל, דהן כ"ח פרקין בב' ידין, ונאמר בלשון יחיד, בכח, דשמאלא נכלל בימינא, וכל הכח הוא בימינא, וזהו התכללות כו'[632]. ולכן הימין נקרא כח, ימינך ה' נאדרי בכח (שמות טו ו), והוא סוד שם הוי"ה, שהחולם בין שבא לקמץ. ואמר **דאית בהון יד כו'** - ר"ל יד נקרא ע"ש י"ד פרקין, והן כ"ח, וכל הכח נכלל בימין כנ"ל: **כד כו' בהדר** - כמ"ש בז"ח (מד ע"א)[633] דאיהו מלך הדר ע"ש: **דאינון תרי עוזלי דאיילתא תרין כו'** - דידים יכולים לשמש זה בלא זה, ושם שמאלא נכלל בימינא, והוא עיקר משא"כ [ברגלין], דשניהם כחדא נמנים, והן אחים תאומים, ור"ל, דלכן נאמר בהם לשון רבים, איילות, וז"ש איש באחיהו ידבקו, וכמ"ש (&) משוה רגלי כאילות, דהן אילות. ועי' ברע"מ (פ' אחרי מות סח ע"א)[634] על הפסוק יחולל אילות, דאמר שם, **ואעילת רישא בין ברכהא כו' נו"ה תרין נביאים מתמן אולידת תרין משיחין כו'**, ועי' ברע"מ ס"פ משפטים (קיט ע"ב)[635] וש"מ: ואמר **והכא רזא דיבום**, ר"ל, דהדר להיות עולמין ברזא דנו"ה, ואמר **ורזא דא נתנני כו' ודא הוד כו'**, ר"ל, אלף החמישי, והן ה' אחת, שמלכות מתבני מהם, ושם מקומה. וד' של ה', הוא הוד, ו' של ה' נצח, וכלילותם הוא ה' מלכות, ולכן נקרא הוד דו"ה, והן ד"ו פרצופין, שנים כרובין, ד"ו. ובחורבן בהמ"ק קיימא עלמא על חד סמכא דהוד, נתנני, ותקע כו', ומתחיל דו"ה בד', דפרח כו', והוא בעלה, ו'. דהוא בנצח ואיהי בהוד[636], ולכן הוד דו"ה בגלותא, נדה גלמודה מבעלה[637]. וידוע שהן סוד גוף ונפש, כמש"ל תיקון ס"ב (&) וסוף תיקון נ"ה (&), וכשמת בלא בנים, דאז הגוף דוה, ואחיו {קכא ע"ב} בנצח מושך הנפש לאקמא למיתה בגוף חדש, ולא יכרת שם המת מישראל (&), וזהו מש"ל, **והכא רזא דיבום ורזא כו'**, וכן שכינתא בגלותא, ויבן ה' כו' (&), ברזא דיבום, דבעלה יוקים לה, ועמש"ל ריש תיקון נ"ח (&) בארוכה:

וכאן סוד היבום, שאם יפול אחיו, הרי השני שיקים אותו. וסוד הדבר "נתנני שממה כל היום דו"ה",	והכא רזא דיבום לאס יפול לאחיו הא תניינא ליוקיס ליה ורזא למילה (מיכה ת יג)[638] נתנני שוממה

– מאיר התיקון –

[632] שמאלא בימין כנ"ל קח רע"ב.

[633] ז"ל: פתח ואמר בכור שורו (דברים לג) דא יוסף הדר דא יעקב דכתיב (בראשית לז) אלה תולדות יעקב יוסף ומנ"ל דאקרי יעקב הדר דכתיב (שם לו) וימלוך תחתיו הדר ואוקמוה באידרא קדישא וקרני ראם קרניו (דברים לג) אלו אברהם ויצחק בהם עמים ינגח יחדיו מהו יחדיו אלא כד כלהו אבהן כחדא לית דיקומון קמייהו ובההוא זמנא ישראל זקפין רישא הה"ד כי תשא:

תרגום: פתח ואמר בכור שורו זה יוסף הדר זה יעקב נאמר אלה תלדות יעקב יוסף ומנין לנו שנקרא יעקב הדר נאמר וימלך תחתיו הדר ופרשוהו באדרא הקדושה (&) וקרני ראם קרניו אלו אברהם ויצחק בהם עמים ינגח יחדו מה זה יחדו אלא כשכל האבות כאחד אין מי שיעמדו לפניהם ובאותו הזמן ישראל מרימים ראש זהו נאמר כי תשא.

[634] עי' מלואים אות (טו). @ עי' מלואים אות (קמא). THE PROBLEM IS THAT THE FIRST ONE IS THE RIGHT DAF AND THE SECOND IS THE TOCHEN

[635] עי' מלואים אות (קמא).

[636] עי' ע"ח אנ"כ ט', ועי' לש"ו כללים ח"ב לב ע"ג, שמביא מקור לזה מלקמן לד ע"א.

[637] עי' ר"ה (כו ע"א): אמר רבי עקיבא כשהלכתי לגליא היו קורין לנדה גלמודה מאי גלמודה גמולה דא מבעלה.

[638] ז"ל בשלימות: ממרום שלח אש בעצמתי וירדנה פרש רשת לרגלי השיבני אחור נתנני שממה כל היום דוה.

וזה הו"ד, שנאמר בו "כי נגע בכף ירך יעקב", בכף שלו, השכינה, היא דוה בגלות, משום שפרח ממונה הירך, שהוא ו' מן ה', והיא נשארה ד' שלה (דלה). "קול יהו"ה יחיל מדבר" זה חיר"ק וזה צדיק, כשהרוח אוחזת בו, הוא יחיל מדבר, שבעה קולות כנגד שבעה שמות אבגית"ץ וכו'.	כל היום וו"ה ולמ הו"ל למתמר ביה (בראשית לב כו)[639] כי נגע בכף ירך יעקב בכף ליליה שכינתא דוה תיהי בגלותא בגין לפרח מינה ירך למיהו ו' מן ה' ומשתארת תיהי ד' לילה (דלה) קול ה' יחיל מדבר למ (תהלים) ולמ לזיק כל רוח למחיל ביה תיהי יחיל מדבר ז' קלין לקבל ז' שמהן מבגית"ץ כו':

קול כו' חיריק ודא צדיק - דהוא חיריק תחות תרין שוקין וע"ל (נד ע"א &) והנה הם ז' נקודין, דשבא ב' נקודין וכן צירי, והן נגד ז' שמהן, כמו שמפרש והולך **שבע קלין כו'**:

הרוח עולה באויר שהוא כתר עליון, אויר קדמון, האש עולה אל [אות] ה', שהוא האם, ונעשית אשה. המים עולה אל [אות] י' ונעשה ימים, וזו חכמה. וכך יורדים אל הנצח והוד יסוד המלכות, הכלי של כולם והיא עפר הכלולה מכלם, והיא הכלל של כל האותיות, שהם כלי לנקודות. ועל שבעת הקולות הללו נאמר "וכל העם רואים את הקולות". ועל שלשה גנזים אמר "קול דברים אתם שומעים", בת קול של כולם, שכינה תחתונה.	רוח סליק באויר למיהו כתר עלאה לויר קדמון מם סליק לגבי ה' למיהו לימת ולתעביד מאה מיס סליק לגבי י' ולתעביד ימיס ולמ חכמה והכי נחתין לגבי נמ והוד יסוד מלכות מאנא לכולהו ומיהי עפר כלילא מכלהו ומיהי כללא לכל מתוון למינון מאנא לנקודין ועל מלין ז' קלין למתמר (שמות כ &) וכל העם רואים מת הקולות ועל תלת גניזין למר קול דבריס מתם שומעים (&) בת קול לכלהו שכינתא תתאה:

רוח סליק באויר - דרוח מים אש הן בחג"ת, ואויר כתר, והן רוח ורוח מרוח[640]: **והכי נחתין כו'** - נמצא כללא דכולהו ג' יסודין, ומלכות משלמת לארבעה, וז"ש **מלכות מאנא דכולהו ואיהי עפר כו'**, סוד שם י"ב[641], דהוא ע"ס, ג' הויו"ת: **ואיהו כללא דכל אתוון דאינון מאנא לנקודין** – עי' לעיל (לח ע"א &) **ות"ח תשע נקודין אינון מן קמץ ועד שורק וכולן אתקריאו צנורין ומבועין לאתוון דאינון כלילין בקרקע דאיהי שכינתא תתאה כו'**, ע"ש: **ועל אלין ז' קלין** - ר"ל, היינו עם הדעת, וז"ש **ועל תלת גניזין כו' בת קול דכולהו כו'**, ועי' לעיל (לח ע"א &) **לההוא צינור כו'**, ולעיל (ב ע"ב &) **עד שית קלין ואיהו שביעאה כו'**:

בא וראה שלש נקודות הן, חיר"ק חל"ם שור"ק. חלם, קוצו של י' למעלה, הוא חלם. הקוץ של האות י' למטה, הוא חיר"ק. באמצע, הוא שור"ק, כשהם שלש כאחד, הן סגולתא, והם שלשלת, והם שור"ק והם סגו"ל.	ת"ח ג' נקודין מינון חירק חלס שרק חלס קומץ לי' לעילמ למיהו חלס קומץ למת י' למתמ תיהי חירק גו למעיתמ מיהו שורק כל מינון תלת כחדמ מינון סגולתמ ומינון שלשלת ומינון שרק ומינון סגו"ל

ת"ח ג' נקודין כו' - עתה מפרש והולך ענין הנקודין ומ"ש **ג' נקודין כו' קוצא כו'**, ע"ש (לח ע"א &) **ות"ח שכינתא תתאה כד איהי כו' אתקריאת חיריק חולם שורק דההוא צינור כג"ד והכי כו'**, ועי' לעיל (נג ע"ד נ ע"ב) ומשש"ב ואינון ג' נקודין, אלו הם כלל האמ"ש, שהן כלל הכל כנ"ל, דסלקין בכח"ב ונחתין בנה"י: **אינון סגולתא כו'** - סגולתא ושלשלת בטעמים, וסגול ושורק בנקודות, וסגולתא וסגול הן בענין אחד, ושורק ושלשלת הן בענין אחד, כמו שמפרש והולך, שזהו כשורה וזהו כחצובה[642], ומ"מ כל אחד מורה על ענין אחר, דסגולתא הוא כח"ב, דכתר למעלה מהן, וסגול חג"ת, ות"ת עם נו"ה הוא שלשלת, ונה"י הוא שורק, וכמש"ל (נג ע"ד נא ע"א) דחו"ג הן צירי, אבל נו"ה הן מעלה ומטה, וכידוע. ושורק דכאן קבוץ, ולמעלה דאמר דנו"ה הוא צירי, הוא לענין אחר, על פעולתן וכמש"ש. ובאמת בכל ספירין יש בחי' צירי ושבא וכמו שמפרש והולך **כל ספירה דא כו' כד אינון שוין כו'**, אלא בכללות חו"ג צירי כו':

כתר על חכמה ובינה הוא סגולת"א, חל"ם על צר"י. סגו"ל הוא נקודה תחת	כתר על חכמה ובינה הוא סגולתמ חל"ס על לר"י סגו"ל למיהו נקודה תמות לר"י חס"ל גבורה

Commented [YL91]: י' חלק את התרגום?

– מאיר התיקון –

[639] ז"ל בשליחות: וירא כי לא יכל לו ויגע בכף ירכו ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו.
[640] עי' ס"י פ"א מ"ט-יא).
[641] עי' מלואים אות (קסד).
[642] צורת משולש.@SHOTENSTEIN

צר"י, חסד גבורה תפארת, למטה נצח הוד היסוד. באמצע הוא שור"ק. וכך כשתפארת באמצע הוא שלשלת. ושב"א [הוא] שתי נקודות. כשמתגבר@ים מים על אש או אש על מים, או כשהם יסוד על מלכות, כל ספירה זו על גבי זו, בכל מקום הוא שב"א. וסוד הדבר "את המאור הגדול ואת המאור הקטן", כשהם שוים, הם צר"י, "את שני המאורות הגדולים". וכל הנקודות הן דיבור והאותיות הבל הבלים, שתלויים מן ה"ה, והן אותיות גדולות ואותיות קטנות. (הנקודות מי', בת קול, ודאי. הקולות הם מן ו', והם אותיות ונקודות.) והטעמים כלולים בהן (הנקודות מתלבשות במים בימין, שנאמר הרוצה להחכים ידרים (ב"ב כה ע"ב)) האותיות מן ה' ה', הנקודות מן י', הטעמים מן ו'. הנקודות מתלבשות במים, בימין, שנאמר בו, הרוצה להחכים ידרים. האותיות מתלבשות באש, משמאל, ועליהם נאמר "קול יהו"ה חצב להבות אש", שהם הבלים. הטעמים מתלבשים באויר באמצע, והטעמים הם מצד הכתר, והנקודות מצד החכמה, והאותיות מצד הבינה, ומתלבשים במים אש ורוח, שהם חסד גבורה תפארת, וכך מתלבשים בנצח הוד יסוד, המלכות הכלי של כולם, כלולה מכלם.	תפארת לתתא נמי הוד יסוד בחמצעיתא מיהו שרק והכי כל תפארת בחמצעיתא מיהו שלשלת ושב"א תרין נקודין כל חתגבר מיא עם על חמי או חמי עם מיא או כל חינון יסוד עם מלכות כל ספירה דא ע"ג דא בכל חתר מיהו שב"א ורזא דמלה חת המאור הגדול ואת המאור הקטן (בראשית א טז) כד חינון שוין (חינון) הוו לר"י חת שני המאורות הגדולים וכל נקודין חינון דבור ואתוון[643] הכל {וקכא ע"ב} הכליס דתליין מן ה"ה וחינון אתוון דברבין ואתוון זעירין (נקודין מי' בת קול ודאי קלין חינון מן ו' וחינון אתוון ונקודין) וטעמי כלילן בהו (נ"א נקודין מתלבשין במיא בימינא לאתמר הרוצה להחכיס ידריס)[644] אתוון מן ה' ה' נקודין מן י' טעמי מן ו' נקודין מתלבשן במיא בימינא לאתמר בית הרוצה [קז ע"ב] להחכיס ידריס אתוון מתלבשין בחמי בשמאלא ועלייהו אתמר (&) קול ה' חוצב להבות אש למ דחינון הכליס טעמי מתלבשין במוירא בחמצעיתא וטעמי חינון מסטרא דכתר ונקודין מסטרא דחכמה ואתוון מסטרא דבינה ומתלבשין במיא חמי ורוחא דחינון חסד גבורה תפארת והכי מתלבשין בנמי הוד יסוד מלכות מאנא דכלהו כלילא מכלהו:

***המאורות הגדולים נקודין דבור אתוון אינון הבל {קכא ע"ג} כו' ואתוון זעירין טעמים אינון קלין ואתוון ונקודין כלילין בהו אתוון מן ה"ה כו'** - כצ"ל, ור"ל דאלו ג', טעמים ונקודין ואתוון, הם שם הוי"ה, והן בהבל וקול ודבור, דהן כלל הכל, כמ"ש בפ"א דס"י (משנה ט)[645] רוח וקול ודיבור. והבל הוא ב', הבל הבלים, שהן מב' בתי לבא, כמש"ל ריש תיקון כ"ב (&). והבל הוא הלב, וכולהו כלילין בקלא. ומפרש והולך נקודין מן יו"ד, והוא דבור. ואתוון מן ה"ה, דהן ב' הבלים כנ"ל. וטעמי מן ו', דהוא קלא. ועי' לעיל תיקון מ"ה (&) **ת"ח י' איהו אמירה ודבור וקריאה ו' קול ה"ה הבל.** ואמר שם **תרין הבלים ה"ה וב' הבלי' אינון הבל סליק והבל נחית בפו' ולבא,** כמש"ש וכמש"ל (קו ע"ב &) **שבע הבלים שבע נחתין כו',** משא"כ בקול ודבור. והנה אותיות בלא נקודין אי אפשר לדבר, רק במחשבה, בהבל. ולכן קאמר נקודין בדבור, וטעמים הם בקלא לבד, כי אין ניכרים בדבור, רק בקול הניגון. והנה הנקודין הן יודין ברובם, לבד הקמץ והפתח, שלא פי' כאן. והאותיות הן מרובעים [שטחים[646]] צורת ה"א. וטעמים הם צורות קוין, ו': ומפרש והולך **נקודין מתלבשין כו'**[647] - דהן בכח"ב, יה"ו, ולכן טעמים לעילא

– מאיר התיקון –

643 "וכל נקודין חינון דבור ואתוון" נמחק בדפוס, ובמקומו חיתא "נקודין חינון דבור אתוון חינון".

644 "זעירין (נקודין מי' בת קול ודאי קלין חינון מן ו' וחינון אתוון ונקודין) וטעמי כלילן בהו (נ"א נקודין מתלבשין במיא בימינא לאתמר הרוצה להחכיס ידריס)" נמחק בדפוס, ובמקומו חיתא "זעירין טעמים חינון קלין ואתוון ונקודין כלילין בהו".

645 ז"ל: עשר ספירות בלימה, אחת רוח אלקים חיים, ברוך ומבורך שמו של חי העולמים קול ורוח ודבור והוא רוח הקדש. ועי' מלואים אות (קמב).

646 היינו דו מימדי, עי' ביאור רבינו על ס"י כה ע"ד: בכל גשם מרובע יש ו' שטחים וי"ב עמודים (שהם) י"ב גבולי אלכסון וח' נקודים בין גבולי האלכסון שהם בנוים כולם על היו"ד שהוא נקודה קו ושטח (ר"ל י' נקודה ו' קו ד' שטח וכן הוא יה"ו של הוי"ה) וזה שהשם כולו בנוי על היו"ד כמ"ש בפ' ויקרא והוא כי חשבונם כ"ו ועם הגשם שכוללם והוא אות הד' שבהוי"ה הם כ"ז כמנין אותיות שבתורה ונגד חושבן השם הוי"ה עם הקוץ כמ"ש בס"י.

647 בכלל האצילות אשר כל הגילוי שבו הוא רק הזו"ן הכלליים לבד, הנה נבחן כל בחי' הטעמים והנקודות והתגין והאותיות הנז' שאמרנו, באו"א הנה נבחנים כ"ז רק בבחי' שורש נעלם לבד לכל

מהן, והן מתלבשין בחג"ת ונה"י, **ומלכות מאנא דכולא,** שהוא הפה, כלילא מכולהו, וכלהו מינה נפקין כמו שמפרש והולך: **ודא אתוון זעירין** - כנ"ל, דלכן ה"ה כפול וכנ"ל. אבל עיקר שמושא לאכללא מכולהו, ובה השם בהיפוכא[648], וע"ל (סב ע"א &) **ואינון ה' עילאה ה' תתאה כו' ו' קול כו' י' דיבור כו'** ועמש"ש. ולכן כתובים הנקודים למטה מהאותיות, והן בדבור, וטעמים למעלה. וע"ל (&) ה' דקול על הבל דפומא[649], ה' עילאה הוא דכליל כלא, דכלילא קול ורוח ודבור, כמ"ש בס"י (פ"א מ"ט[650]) וכן הוא בכל דבר, שם הוי"ה, דבכל דבר יש נקודה וקו ושטח וגוף. נקודה וקו, י' ו', ושטח וגובה ב' ההי"ן, אלא שה"א הראשון הוא על צורת השטח, שהוא כעין ה"א, אבל ה"א האחרון הוא על גבול הגוף, שהוא מוגבל מג' קוים, אורך ורוחב וגובה, והגוף הוא כלל הכל ובה נאחז הכל. והם במחשבה[651] והיא במעשה, והם גבולותיה. והנה בגוף מרובע ו' שטחים, שהם ו"ק, וי"ב גבולי אלכסונים בקוים[652], וט' נקודין[653] עם נקודה הפנימית, שאליו נמשכין הכל, היכל הקודש[654]. והן כ"ז, כמנין השם עם קוצו של י', שהוא מרמז על נקודה, שהוא אל מסתתר (ישעיה מה טו), בשפריר[655] חביון[656] בתוכם, והוא כ"ז אתוון, ועם הגוף הכוללן הוא כ"ח, כ"ח עובדא דבראשית (עי' לקמן קל ע"א), דכח הוא עובדא והוא הגוף, שהוא במעשה. והנה נקודין הם תשעה, כמנין ט' נקודות, וקוין י"ב, ועם הגוף שבתוכו ד' אלכסונים גדולים באלכסון, והן ד' פני אדם, אלא דאדם נכלל בא', והוא גוף הכוללם, שאין שם גבול להיכר, דלכן ט"ז פנים נכללים בי"ג. ובפרטות הן ל"ב, כ"ח הנ"ל וד', ובמקום פגיעת ד' האלכסונים אלו, הוא נקודה התשיעית הפנימית הנ"ל. והכלל דהן ל"ב וכ"ח דגוף כוללם כנ"ל (ונתיב א' נעלם דלכן ט' נקודות לבד). ועוד דד' אלכסונים אלו נכללים כאחד, דנפגעים ונחתכים זע"ז, משא"כ בי"ב גבולי האלכסון. וזהו ד' פני אדם, שהן אחד כנ"ל. וכמו שד' פני אדם משולבים באחד ומשלמת לי"ג, וכל הט' {קכא ע"ד} נקודין נאחזים באלו הד' אלכסונים, ונקודה האמצעית היא אמצעית לכל ב' נקודין של כל אלכסון, ולכן אמר בפ' תצוה (קפ ע"א)[657] שאלו שמונה הם תשע והם י"ב. ועוד ל"ב, הן ג' עומקים, וששה שטחים, י"ב גבולים, הן כ"ב, ועשרה הוא ט' נקודין והגוף, מאנא לכולהו ונקודה א' נעלמת[658], נתיב לא כו' (איוב כח ז), נתיב א' נעלם, דלכן ט' נקודות לבד. וכן ד' פני אדם אינן נראים בחוץ כלל, ולכן נחשב בכל מקום י"ב

– מאיר התיקון –

בחי' הטנת"א אשר בזו"ן, כי ישנם כל הבחי' כולם גם למעלה בבחי' שורש, אלא שנמשך ומתגלה מגילוי לגילוי, וכל מה שיורד למטה הוא מתגלה ביותר, וכל עליון הוא שורש להתחתון. וכן אמרו בתיקונים בכ"מ ובפרט בדברי הגר"א שם, כי הטעמים והנקודות והאותיות הנה הם בהג"ר שהם כח"ב, ואח"כ הנה הם נמשכים ומתפשטים בהבינה וזו"ן, טעמים בהבינה [כי היא לעולם במקום הכתר], נקודות בז"א, אותיות במלכות. וכן הם מתפשטים מגילוי לגילוי בכל פרצוף ופרצוף גופה, מכח"ב לחג"ת, ומחג"ת לנה"י, ומהנה"י להמלכות (ביאורים ח"א נז ע"ב).

[648] הוה"י??

[649] פי' הבל דפומא היא הכ"ב אותיות, ומעל זה יש בינה, ה' עילאה.

[650] עי' לעיל הערה 645.

[651] שכן אין מציאות בעולם הזה ללא ג' מימדים

[652] עי' ביאור רבינו על ס"י כה ע"ד: שם ע"ב הוא בי"ב גבולי אלכסון והוא כי כל גבול אע"פ שהוא אחד מ"מ יש לו ב' קצוות שהרי הוא מחבר ב' שטחים שזהו צירופי שם אדנ"י כ"ד ושש פעמים י"ב הם ע"ב שלכן בחושן היה י"ב שבטים ובכל א' ששה אותיות אבל חבורם הוא ד' קצוות למשל בין מזרח לדרום הם ב' קצוות וב' הנקודים של קצוות העמוד שהוא מעלה ומטה של העמוד הן מ"ח צורות ד' פעמים י"ב כלל שם מ"ב.

[653] היינו ח' פינות שבקוביה.

[654] עי' ס"י (&)

[655] עי' רש"י ירמיה מג י שפי' שפריר – אהל.

[656] עי' זמירות סעודה שלישית.

[657] עי' מלואים אות (קמג).

[658] כי הנקודה הראשונה שהוא הנתיב הראשון מהל"ב נתיבות, הוא נעלם, שעליו נאמר (איוב כח ז) נתיב לא ידעו עיט, ונשאר הנקודה הראשונה גנוז במקורו, ולא נתגלה אלינו רק תשעה נקודות לבד, וכמ"ש הגר"א (בס"י פ"א מ"ג אופ"ג [ג ע"ג וז"ל: ועשר נקודות הראשון הוא נעלם והוא נתיב הראשון של ל"ב (איוב כח ז) נתיב לא ידעו עיט, ונשארין ט' נקודות הידועין שהן מתחלקין בספירות של ז"א מכתר עד יסוד ונשאר מלכות דלית לה מגרמה (זהר וישב קפא ע"א) כמו בספירות העקודים.], ובתז"ח דף יט [ע"א ד"ה תשע נקודין באורייתא, וז"ל: אמר שם במאמר הנ"ל פ' נח ופקודי אתעבידו ט' היכלין להיכלין ר"ל ט' היכלין ובתוכם י"ג היכלין שתשע הן דמ"ס וי"ג הן דאוירא ששם י"ג כמ"ש לעיל (יח ע"ב) י"ג ברזא דא"ס והן י"ג טעמים וט' נקודות ואמר שם שכל הט' היכלין נקראין א"ס והן הנקודות כמש"ל (יח ע"ב) אלין אקרון א"ס כו' כי בכתר הן י"ג מכילן ובחכמה עשר נקודות נגד מ"ס רק שא' גנוז נשארין ט' נקודות וכ"ה במ"ס.], וכן בתיקון סט דף קכא ריש ע"ד ע"ש ובכ"מ) (ביאורים ח"א סא ע"ד).

פנים, דאלו הד' הן בהסתר, והן כאן בפנים בהסתר הכל, כמו בד' אדם, לכן פעמים י"ב ופעמים י"ג ופעמים ט"ז, נקודה הפנימית הם י"ג, כמנין הטעמים שהן קוים כנ"ל. והשטחים ששה, ו' דכליל כולא, והם כ"ח אתוון כנ"ל:

היא הפה שממנו יוצאים ההבלים והקולות והדבורים, וכולם נכללים בה, והיא הלב שכולם, בו נכללים וממנו יוצאים הדופק של הרוח לכל העורקים של הזרוע, כשהרוח דופק במים, שהוא לימין, נאמר בו "קול דודי דופק פתחי לי אחותי", לאותה שנאמר בה "אמור לחכמה אחותי את". וכשדופק לשמאל, שהיא אש, נאמר בה "רעיתי", שבו נשרף בכמה רשפי"ם, שהם שרפי"ם, שנאמר בהם "רשפיה רשפי אש שלהבת י"ה".	לזיהי פה[659] למינה הבליס נפקין וקלין ודבורין כלהו לתכלילן בה[660] ולזיהי לב לכלהו בה לתכלילן ומינה נפקין לפיקו לרוחא לכל ערקין דלזרועא[661] כד רוחא לפיק במיא לזיהי לימינא לתמר ביה (קיר ה ב) קול דודי דופק פתחי לי לאחותי להיא לתמר בה (משלי ז) לאמור לחכמה לאחותי את (משלי ז ד) וכד לפיק לשמאלא לזיהי אשא לתמר בה רעיתי דביה לתוקד בכמה רשפי"ס לזינון שרפי"ס לתמר בהון (שיה"ש ח ו) רשפיה רשפי אש שלהבת יה:

איהי פה דמינה הבלים כו' אתכלילן ואיהי לב כו' דפיקו דרוחא לכל ערקין דרוחא כד כו' - כצ"ל, ור"ל כמש"ל בתיקון כ"ב (&) דאיהי מאנא גופא לכל, וכן כאן דקול ורוח ודבור[662], הוא הפנימית ברוחא, ואיהי גופא לכל. ולכן ביה ג' אתוון יה"ו, והן נר"ן, שברוחא ואיהי גופא, ה' אחרונה, וכלא כלילין בגופא, וכן כאן בקול ורוח ודיבור: **כד רוח דפיק כו' -** מפרש ד' מיני דפיקין כמש"ל בתיקון כ"ה (&) והן בד' יסודין, והן ד' דקרא דופק כו' אחותי כו', בד' שמות אחותי כו' וכמו שמפרש והולך: **להיא דאתמר כו'** - ר"ל, חכמת שלמה מסט' דחכמה, והוא בסט' דחסד, דמשם אהבה. ומסט' דגבורה הוא אישות, איש ואשה, דהן אש ואש, חמימות הזיווג, וכמו שמפרש והולך, **דביה אתוקד בכמה רשפים כו' רשפי אש כו',** דהן מסט' דגבורה. ורשפי אש לשון רבים, ב' אשות, דאיש ואשה, וי"ה דבהון הוא שלהבת י"ה (שיה"ש ח ו). ומסט' דת"ת תמתי כמו שמפרש והולך **בגין דאיהו דרגא כו' ודפיקו דילה כו',** דבחסד נחית ובגבורה סליק, וכמש"ל תיקון כ"ה (&) בארוכה ע"ש, דכן האש סליק ומים נחית ורוח באמצע, וז"ש **די במיא נחית כו',** והן ג' אהבות, אהבת הערב, איש ואשה. אהבת המועיל, קרובים, אח לצרה יולד (משלי יז יז)[663]. ואהבת הטוב, אהבת החסידים והתמימים. והן ג' אהבה דכאן. ועוד אהבה הרביעית מצד המקבל שהוא (אמת) [את] האוהב מאד, כמים הפנים לפנים (&), והוא יונתי והוא מסט' דנוק', ה' אחרונה, יונתי, דאינה נזקקת כו'[664] וז"ש עיניך יונים, דכל עיני' לגבי' דקב"ה[665]:

מצד העמוד האמצעי, יונתי תמתי", משום שהיא הדרגה של יעקב, שנאמר בו "ויעקב איש תם". והדופק שלו שם במשקל, לא עולה ולא יורד. [זה] שבמים יורד אל הצדיק, המעיין אליו באריכות, ועולה בו באריכות של תקיעה באש הוא. הדופק בשברים, בשבר. ובעמוד האמצעי יורד (אוחז) בשניהם, שַׁלְשֶׁלֶת בינוני, וזו תרועה, "קול דממה דקה", אל השכינה התחתונה. "תמתי", תם, אותו הדופק, משום שהביאו לה בחשאי.	מסטרא לעמודא לאמצעיתא יונתי תמתי (&) בגין לזיהי לרגא ליעקב לתמר ביה (בראשית כה כז) ויעקב איש תם ולפיקו ליליה תמן במשקל לא סליק ולא נחית לי במיא נחית לגבי סליק נגיעו לגביה בתריכו וסליק ביה בתריכו לתקיעה באמצע לזיהו לפיקו בשברים בתניכו ובעמודא לאמצעיתא נחית (נ"א לחיל) בתרווייהו שלשלת בינוני ולא תרועה קול דממה לקה (מלכים א' יט יב) לגבי שכינתא תתאה תמתי תם[666] ההוא לפיקו בגין להביאו לה בחשאי[667]:

– מאיר התיקון –

[659] עי' דברי רבינו לקמן קכב ע"ב שזה ב' מדרגות של רוה"ק.

[660] נמחק בכתבי.

[661] נמחק בכתבי.

[662] עי' לעיל הערה 645.

[663] בכל עת אהב הָרֵעַ ואח לצרה יִוָּלֵד.

[664] אלא לבת זוגו (רש"י עירובין ק ע"ב).

[665] $פרלמ

[666] תמתי תם (נמחק בכתבי).

[667] והיא יונתי (נוסף בכתבי).

וסליק באריכו דתקיעה באשא איהו כו' – עי' לעיל תיקונים כ"ה (&) כ"ז (&) בארוכה: **בשברים בתבירו** - לשון שבר, והוא בתבֵּיר, דהטעם הוא בנחיתו, דרבּיע הוא בסליקו, ועי' לעיל (כה ע"א &): **ובעמודא דאמצעיתא אחיד בתרווייהו** – כן הוא הנוסחא לקמן (קטז ע"ב & בהגהה) ע"ש, ושם (קיז ע"א &): **שלשלת בינוני ודא תרועה** - ר"ל, בטעמים הוא שלשלת, לא סליק ולא נחית, בנגינו וע"ש מש"ש: ***קול דממה דקה לגבי שכינתא תתאה ההוא דפיקו בגין דהביאו לה בחשאי והיא יונתי וכד כו'** - כצ"ל, ור"ל מצד עצמה נק' יונתי, ודפיקו דילה הוא סימן שהוא בחשאי, בת קול, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, וכנ"ל. וז"ש **בגין דהביאו כו' והיא יונתי כו'**, קלא דיונה בחשאי. וכתיב יונתי בסתר המדרגה, והוא סימן לד' דפיקין, אם סליק או נחית או בינוני או בחשאי, {קכב ע"א} והן עשר דפיקין דעשר תקיעות וכמש"ל תיקון כ"ה (&) ע"ש:

וכשהשכינה בגלות, נאמר בה "אני ישנה ולבי ער", כשהיא ישנה אין בה דופק, משום שהקדוש ברוך הוא, שהוא הקול הדופק שלה, התרחק ממנה, זהו שנאמר "נאלמתי דומיה החשיתי מטוב". למה "נאלמתי" מי"ה, שהיא דומיה, שנרמז באלהי"ם, שהוא שלשים ושנים אלהים של מעשה בראשית, שרוח הקודש דופק, שנאמר בו "ורוח אלהי"ם" משום ש"החשיתי מטוב" שהוא קול.	וכד שכינתא איהי בגלותא אתמר בה אני ישנה ולבי ער (שיה"ש ה ב) כד איהי ישנה לית בה לפיקו בגין דקכ"ה לאיהו קול לפיקו לילה (קכב ע"ב) אתרחק מינה הה"ד (תהלים לט &) נאלמתי דומיה החשיתי מטוב למה נאלמתי מי"ה לאיהו דומיה לאתרמיז באלהי"ם בגין[668] לאיהו ל"ב אלהי"ם דמעשה בראשית לדפיק רוחא דקודשא לאתמר ביה (בראשית א &) ורוח מלהים בגין להחשיתי מטוב (&) לאיהו קול:

למה נאלמתי מי"ה כו' - ר"ל, דאלהים הוא מלא י"ה, והוא יה"ו[669], והיא מליאה מהם, אותיות מליאה. ועתה דום י"ה, דומיה, וכד אסתלק י"ה, נשאר אלם. והחשיתי מטוב הוא ו', שית זמנין טוב דמעשה בראשית, והן דפיקין דאמ"ש כנ"ל. והיא נשארת בלא קול, דקול הוא רוח הקודש, שכלול ממים ואש כנ"ל. ובגלותא אין נביא וחכם ואין רוח הקודש (והרביעית בת קול, כמ"ש למטה (&)). ואמר למה נאלמתי, ומשני מי"ה, דאיהי דומיה, אלם מי"ה, כנ"ל: ***דאתרמיז באלהים דאיהי ל"ב אלהים דמעשה בראשית דדפיק רוחא דקודשא דאתמר ביה ורוח אלהים בגין דהחשיתי מטוב דאיהי קול בההוא זמנא אשתארת בת יחידה בלא קול** - כצ"ל, (הגהה ותיקון זה משובש, וע"ל בהגהה, ועיין לקמן לה ע"ב & שאביא הסדר הזה בקצרה) כמ"ש (קז ע"ב &) למטה, ור"ל דרוח אלהים מרומז דרוח הקודש דדפיק הוא בתיבת אלהים, דהוא מלא י"ה:

באותו הזמן נשארת בת יחידה בלי קול, ולכן אין בת קול בגלות, ומשום שאין בת קול בגלות, הביאו לה בחשאי, ולכן התפלה היא בחשאי, אף על גב שסודות גדולים יש כאן, שבעים פנים יש לתורה.	**בההוא זמנא אשתארת בת יחידא בלא קול בגין דא לית בת קול בגלותא ובגין דליתּ בת קול בגלותא הביאו לה בחשאי ובג"ד צלותא איהי בחשאי אע"ג דרזין סגיאין אית הכא שבעין אנפין אית לאורייתא:**

אע"ג דרזין סגיאין כו' - ר"ל, על ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד וצלותא דהן בחשאי:

ובאותו זמן אין לה דופק, שהוא כדוגמת הנקודות שמנקדים בדופק האצבעות, שהן עשר, שבהם מנקדים בדופק הרוח. והם מנקדים בנימים של כנור דוד. הדופק הוא כמו הקול שעולה בנגון, כנגד עשרה דפקים	ובההוא זמנא לית לה דפיקו דאיהי כגוונא דנקודי דמנקדין בדפיקו דאצבען דאינון י' דבהון מנקדין בדפיקו דרוחא ואינון מנקדין בנימין דכנור דדוד[670] דפיקו איהו כגוונא דקלא דסליק בנגונא לקבל עשרה דפקין דאסתכל אסא בדפיקו עבד דוד עשרה מיני נגונים בתלים ארבעה אינון אחותי רעיתי יונתי תמתי (שיה"ש ה ב) לקבל יהו"ה עשרה דפיקין לקבל יוד ה"א וא"ו ה"א דפיקו נפיק מאודנא שמאלא דלבא[671] ודא הוא רוח צפוני

– מאיר התיקון –

[668] נמחק כרגיונו.

[669] עי' זהר ח"ג צ ע"א. ועי' לעיל לז ע"ד ומו ע"ג.

[670] עי' דברי רבינו לעיל סוף תיקון יב, מלכות סלקא בכל ע"ס, והן עשרה ניגונין.

[671] עי' מלואים אות (קמה).

שמסתכל הרופא בדופק עשה דוד עשרה מיני ניגונים בתהלים. ארבעה הם "אחותי רעיתי יונתי תמתי" כנגד יהו"ה, ועשרה דפקים כנגד יו"ד ה"א וא"ו ה"א. הדופק יוצא מאזן/??@ שמאל של הלב, וזוהי רוח צפונית שהיתה מנשבת בכנור דוד, שהיה מנגן מאליו. וכל העורקים והורידים של הגוף שהם דפקים, הם (היו) דופקים מן הלב, וסוד הדבר "אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו".	דהוה מנשב בכנור דדוד דהוה מנגן מאליו[672] וכל ערקין ווורידי גופא דאינון דפקין מלבא אינון (נ"א הוה) דפקין ורוא דמלה אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו (יחזקאל א יב):

דאיהו כגונא דנקודי דמנקדין בדפיקו דאצבעאן - דדפיקו הוא בצורות נקודין כמש"ל (לה ע"ב &) בארוכה, ודפיקו ברוחא, והוא נקודין והוא באתוון, וכמו האותיות בלי נקודות ל"ל תנועה ולא קלא, כן הוא בלא דפיקו. ועשר מיני דפיקו כמש"ל תיקון כ"ה (&) באריכו בתבירו במהירו והן בסליקו בנחיתו בבינוני, והן ט' וא' בחשאי, כלילא מכולהו. והן ד' דסלקין לעשר, כמו בתקיעות, תשר"ת תש"ת תר"ת. והן לקבל עשר אצבעין, דבכל אצבע אית בה דפיקו, והן נגד עשר נקודין, וכן הם בנגינו, עשרה מיני ניגונים. ועשר אצבעין דבטשין בנגינו כמש"ל (כג ע"ב &). וז"ש **ואינון מנקדין בנימין דכנור דדוד דפיקו איהו כו'**, דהן שיר פשוט כפול משולש מרובע, דאינון ד' ואינון עשר כמש"ש, וכן בדפיקו כנ"ל: **דאסתכל אסיא כו'** – בחולה, וידוע שהן עשר דפיקין הנ"ל, ועל ידן ידוע באיזה חולי הוא, דכללן עשרה מיני חולאים דיו"ד, עש"ר מתהפך לי' לער"ש דו"י[673]. וידוע בדפיקין הכל ובאיזה נקודה וספירה פגם, וכאשר כל העשר דפיקין הולכים כסדרם, אז היא בריאה. וז"ש **עבד דוד עשרה,** וכמש"ל (כג ע"א &) **בההוא זמנא אתער דוד בכנור דאיהו מנגן מאליו בעשרה מיני נגונים קדמאה כו'** ע"ש בתיקון י"ג בארוכה: **ודא הוא רוח צפונית כו'** - ר"ל, רוח הקודש דשריא בתוך פה האדם ודובר מאליו, והוא רוח הקודש כידוע[674]. וזהו כנור דמנגן מאליו, וזהו {קכב ע"ב} כנור דדוד, דדוד דרגיה, והוא ראש לכל בעלי רוח הקודש[675]. ובעבור שהלב הוא בצפון, **ומאזנא שמאלא דלבא נפיק הרוח ודפיקו,** לכן אמר רוח צפונית, וז"ש **וכל ערקין ווורידי כו'**, ולכן כל המזמורים, הכל אומרים של דוד, דהוא לבא דכלל ישראל ואדם, כמ"ש בפ' משפטים (קח ע"א)[676], **וכל דפיקין הכל מיני'**, ולכן אנו

Commented [YL92]: ני צודק בכלל?

– מאיר התיקון –

[672] עי' ברכות ג ע"ב: כנור היה תלוי למעלה ממטתו של דוד, וכיון שהגיע חצות לילה, בא רוח צפונית ונושבת בו ומנגן מאליו, מיד היה עומד ועוסק בתורה עד שעלה עמוד השחר. עי' מלואים אות (קמד).

[673] עי' לעיל לד ע"ב.

[674] עי' לעיל פז ע"ב והקול מדבר אליו, וכן תז"ח ג ע"ב. ועי' עבודת הקודש (ח"ד פל"א): אי איפשר להיות קול בלא דבור כי אין שם [בעולם האחדות] הקשת שפתים כי אין למעלה דבר גופני ולזה תקנו בתפלה ומשמיעים ביראה יחד קול בדברי אלהים חיים לומר כי יחד הקול והדברים אי איפשר לזה בלא זה כי הקול הוא הדבור ממש, והוא הקול המדבר מאליו בלתי תנועה והוא רוח אלהים חיים דכתיב וישמע את הקול מדבר אליו ר"ל מדבר מעצמו בלתי הכאת שפתים הוא הקול שהיו שומעים הנביאים והקול שראו במעמד הר סיני שנאמר וכל העם רואים את הקולות ולא אמר שומעים, וזהו רוח הקדש כי המדבר ברוח הקדש לא ישמע קול אלא הרוח ההוא תבא בקרבו וידבר מאליו כי האותיות עצמן היו חקוקות באזני הנביא וכו'.

ועי' עמק המלך (שי"ז פי"ג): [הגהה, אמנם הנשמה אינו מתלבשת בו לפי שהנשמה מודיע לרוח הצדיק, ורוח הצדיק לרוחו של אדם זה, באמצעות ההיכל זה, וזהו סוד ששמע 'את הקול מדבר אליו' [במדבר ז' פ"ט], שאינו אומר 'מדבר אליו אלא מדבר' דהיינו השכינה היתה מתלבשת בתוכו וממנה שומע את הקול עד כאן]:

[675] עי' לעיל קיט סע"ד.

[676] ז"ל: השתא אית לאסתכלא דכיון דאומי ליה דוד אמאי קטליה דאתחזי דהא אומאה דא בעלילה הוה דהא לבא ופומא לא הוו כחדא אלא ודאי דוד לא קטליה והא ידיעא כל שייפין דגופא מקבלין כלא ולבא לא מקבלא אפילו כחוטא דנימא דשערא דוד מלכא לבא הוה וקביל מה [דלא] (ד)אתחזי ליה לקבלא ובגין כך (מ"א ב ט) וידעת את אשר תעשה לו כתיב ותו דהא אילנא גרים למהוי נטיר ונוקם כחויא:

תרגום: עכשיו יש להתבונן, כיון שדוד השביע אותו, למה הרג אותו, שנראה ששבועה זו היתה בעלילה, שהרי הלב והפה לא היו כאחד. אלא ודאי, דוד לא הרג אותו, והרי ידוע כל איברי הגוף מקבלים הכל, והלב לא מקבל אפילו כחוט של נימה של שערה. דוד המלך היה הלב, וקבל מה שלא ראוי לו לקבל, ולכן "וידעת את אשר תעשה לו" נאמר, ועוד, שהרי האילן גורם להיות נוטר ונוקם כנחש.

ממתינין על ביאתו, קול דודי דופק (&). ובגלותא, אני ישנה (&), והוא בלא רוחא דמשיחא, כמש"ל (עו ע"ב &) **והאי רוחא דאסתלק איהו רוחא דמשיח כמה דאתמר ואיהו רוח הקודש ואיהי רוח חכמה ובינה כו' ואמר כמה דאתמר דאמר שם דאיהו רוח אלהים מרחפת כו'** וכמ"ש למעלה דדפיק ביה רוחא דקודשא דאתמר ביה ורוח אלהים בגין דהחשיתי כו': וז"ש **ובגלותא דאסתלק כו' בפומא כו',** דהוא רוח הקודש דשריא, בלבא למנדע[677] ובפומא לדבר מאליו, והן ב' מיני רוח הקודש, א' לדעת, והב' היא למעלה ממנה בדבור, וז"ש למעלה (קז ע"ב קכא ע"ב) **איהי פה כו' ואיהי לב כו'**:

הכבד הוא סמא"ל, הוא עשו, שאין בו רוח הקודש. העורקים שלו לא דופקים, ולכן אין שכינה שורה באומות העולם. ובגלות שנ/@הסתלקה רוח הקודש, שנאמר בו "ונחה עליו רוח יהו"ה וגו'", אין דופק בלב, שהיא השכינה. ולכן נאמר בה "אני ישנה ולבי ער". ואין בת קול בפה, שהיתה עולה (נ"א שבה עולה) הקול ברוח, בתקיעה באריכות, ובשברים בשבר, ובתרועה שַׁלְשֶׁלֶת, קול בינונית, לא באריכות ולא בקצרה. בת קול היא "קול דממה דקה". קטנה, קול נמוך בחשאי, שהרי קול באשה ערוה (&), וכשיבא המשיח, ירד עליו רוח הקודש, ומיד היא אומרת, "קול דודי דופק", הדופק עולה ויורד. עולה ה' העליונה אל הי', ויורדת ה' התחתונה אל ו', שהוא קרבן ליהו"ה, קרבן עולה ויורד.	כבד הוא סמא"ל הוא עשר דלית ביה רוחא דקודשא לא דפקין ערקין דיליה ובג"ד לא שריא שכינתא באומין דעלמא ובגלותא דאסתלק רוח דקודשא דאתמר ביה (ישעיה יא ב) ונחה עליו רוח ה' וגו' לית דפיקו בלבא דאיהי שכינתא ובג"ד אתמר בה אני ישנה ולבי ער ולית בת קול בפומא דהות סלקת (נ"א דבה סליק) קלא ברוחא בתקיעא באריכו ובשברים בתבירו ובתרועה שלשל"ת קלא בינונית לא באריכו ולא בקצירו בת קול איהי קול דממה דקה (מלכים א' יט יב) זעירא קלא נמוכא בחשאי דהא קול באשה ערוה וכד ייתי משיחא נחית רוחא דקודשא עליה ומיד איהי אמרה קול דודי דופק (שיה"ש ה ב) דפיקו סליק ונחית סליק ה' עלאה לגבי י' ונחית ה' תתאה לגבי ו' דאיהו קרבן לה' קרבן עולה ויורד:

(לא דפקין ערקין דיליה ובג"ד לא כו' - דערקין דיליה הן ערקין דדמא, שהן לא דפקין, והוא אדום. דא"ל[678] רוחא ודפיקו, ולכן ישראל מתנענעים[679], כמ"ש בפרשת פנחס (ריח ע"ב)[680] עש"ב): **בת קול איהי כו'** - הוא דפיקו הרביעית דמשלמת לארבעה ולעשר כנ"ל, ה' אחרונה. ואמר **דהא קול באשה ערוה,** ולכן ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בחשאי, וכמ"ש בפ' תרומה (קלד ע"א)[681] **ובזמנא דאתי כו' בגין דהשתא דההוא ס"א אתדבק בהדה לאו איהי אחד אלא דאנן מייחדין לה בלחישו כו',** עש"ב. והוא רזא דלחישו דלא לאחוז ההוא ערוה, וכן הצלותא מזה הטעם, משא"כ חזרה בקול וכן שמע, דאיהו בדכורא ושם דפיק קלא[682]: **וכד ייתי משיחא נחית כו'** - כמש"ש (ישעיה יא ב) ונחה עליו רוח ה' רוח אלהים מרחפת כו' כמש"ל (עו ע"ב &) וכנ"ל, ולכן (&) ותמלא הארץ דעה כו': **סליק ה' תתאה כו'** – להתבנות, דהתבנות הוא בסדר הזה כמו שמפרש והולך, ואח"כ קריבו ויחודא, והוא הוי"ה כסדרו, וכמ"ש למטה **וכד מתקרבין כו'**:

וסוד הדבר "יהו"ה בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה", באבא שהוא י' יסד הבת, שהיא ה' קטנה, שעליה נאמר "ואביו שמר את הדבר". באם, שהיא ה' העליונה, "כונן שמים", שהוא ו', והוא בן י"ה. וכשיהיו מתקרבים האותיות אב עם	ורזא דמלה (משלי ג יט) ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה באבא דאיהו י' יסד ברתא דאיהי ה' זעירא דעלה אתמר (בראשית לז יא) ואביו שמר את הדבר באימא דאיהי ה' עלאה כונן שמים דאיהו ו' ואיהו בן י"ה וכד יהון מתקרבין אתוון אב עם אם בן עם בת כל חד בבת זוגיה ה' עלאה סליק לגבי י' ה' תתאה נחית לגבי ו' האי איהו קרבן עולה ויורד בההוא זמנא ותקרבו עצמות עצם אל עצמו (יחזקאל לז ז) ורזא דמלה עצם מעצמי ובשר

Commented [YL93]: מה להדגיש?

– מאיר התיקון –

[677] עי' זהר ח"ב עה ע"א: ואתמסר חכמתא דא לחכימי לבא למנדע ולאשתמודעא וכו'.
[678] דאין לו.
[679] כאשר הם לומדים ומתפללים.
[680] עי' מלואים אות (קמו).
[681] עי' מלואים אות (קמז).
[682] עי' לעיל כו ע"ב אתמר בהון: בתפלת הלחש שהוא מסט' דאדני כידוע (שעה"כ לח ע"ב), אז הן בבחינת נישוק קודם היחוד, ד' גדפין דאדנ"י, ובחזרה שאז הוא יחוד הוי"ה ואדנ"י כידוע (שם מא ע"ב) בבחינות היחוד.

אם, בן עם בת, כל אחד עם בת זוגו, ה' העליונה עולה לי', ה' התחתונה יורדת לו'. זהו קרבן עולה ויורד, באותו הזמן "ותקרבו עצמות עצם אל עצמו". וסוד הדבר "עצם מעצמי ובשר מבשרי", "עצם מעצמי", זו י' עם ה', "ובשר מבשרי", זו ו' עם ה', ועל כן "יעזב איש את אביו ואת אמו וגו'".	מבשרי (בראשית ב כג) עצם מעצמי דא י' עם ה' ובשר מבשרי דא ו' עם ה' ועל כן יעזב איש את אביו ואת אמו וגו' (בראשית ב כד):

ואביו שמר כו' - דהיא נקרא' דבר (פע"ח קר"ש פכ"ח), **ובה חלמא** (זהר ח"א קמט ע"א), **והוא דבר** מלוכה של יוסף, דאתבני ע"י אבא, וזהו ואביו כו': **ואיהו בן י"ה -** הוא לראי' דמתבני באימא, דבינה הוא בן י"ה (&), מרמז עליה: **האי איהו קרבן עולה ויורד** - ר"ל, דלמעלה הי' עולה ויורד, ועתה העולה ויורד מתקרב כא' כו': **וע"כ יעזב כו' -** והוא לראיה דנקראים בשר שנאמר (&) והיו לבשר אחד:

ולכן כשעולה ה' אל י', נאמר בה "זאת תורת העולה היא העולה", שהיא עולה אל האב. וכשיורדת לבן נאמר בה "ואש המזבח תוקד בו", נשרפת בו בשלהבות של אהבה. וכך כשיורדת ו' אל הה' שלו וי' עולה אל הה' שלו, באותו הזמן "והנה מלאכי אלהי"ם עלים וירדים בו". כל הדופקים הללו של שאר העורקים, וכך פרשוהו (&) עולים שנים ויורדים שנים, עולים שנים, י"ה, זה לזה. ויורדים שנים, ו"ה, זה לזה.	ובגין דא כד[683] סליק ה' לגבי י' אתמר בה זאת תורת העולה היא העולה (ויקרא ו ב) דהיא[684] (נ"א דהוה) סליקת לגבי אבא וכד נחיתת לגבי ברא אתמר בה (&) **ואש** המזבח תוקד בו (קכב ע"ב) אתוקד ביה בשלהובין דרחימו והכי כד נחית ו' לגבי ה' דיליה וי' סליק לגבי ה' דיליה בההוא זמנא והנה מלאכי אלהי"ם עולים ויורדים בו (בראשית כח יב) כל אלין דפיקין דשאר ערקין והכי אוקמוהו סלקין תרין ונחתין תרין סלקין תרי י"ה דא לגבי דא ונחתין תרי ו"ה דא לגבי דא:

***ואת אמו וגו' וכד סליק כו' -** כצ"ל: **דהא סלקת כו' -** ולכן נאמר היא העולה והוא עולה (ויקרא ו ב) של עולה ויורד: **וכד נחיתת אימא לגבי כו' -** דבינה נק' אשא, והוא מוחין שנותנת לו לזיווג[685]. וברתא, על {קכב ע"ג} מוקדה, למעלה ממנה, ואתבנין לזווגא. וע"ל (ט ע"ב &) בענין הויות וקרבן עולה ויורד כד ההי"ן באמצע. ויש עוד הוי"ה שההין באמצע, כזה והה"י, וג"כ אימא אצל ברא, וברתא אצל אבא. וכאן פי' ענין אחר, קרבן עולה ויורד בצירוף הוי"ה, ג"כ אמא על ברא ואבא נחית לגבי ברתא, וזהו החילוק, דלמעלה ברתא סליק באבא וכאן נחית אבא לגבי ברתא, וצריך כאן עולה ויורד בזכרים, י' סליק ו' נחית, וז"ש **והכי כד נחית ו' כו':** ואמר **והכי,** ר"ל דזהו ג"כ קרבן עולה ויורד. וע"ל (ט ע"א ע"ב &) **ה' תפילין על ו' אימא על ברא דבה אתבני הה"ד כונן שמים בתבונה י' אבא תפילין על ברתא דבי' אתבניאת הה"ד (משלי ג יט) ה' בחכמה יסד ארץ ודא הוא הוי"ה,** ור"ל מ"ש לעיל (ח ע"ב י ע"א) **והאי איהו הוי"ה דאתמר ביה הנה יד ה' הוי"ה וכו' ובג"ד אוקמוה מארי דתלמודא ירושלמי הויות באמצע כו' כגוונא דא יהה"ו כו' ת"ח כל הוי"ה דאיהי כו' רחוקים דא מן דא או קרובים דא לדא עלייהו אתמר שלום לרחוק ולקרוב וגו',** דהיינו קרבן עולה ויורד, יהה"ו, **ה' דאיהי אימא סלקת כו' וע"כ יעזב איש כו',** והן בתרי גווני הנ"ל, יהה"ו, אחיות קרובים אחים רחוקים (יא ע"א), הוי"ה הוא להיפך וז"ש **רחוקים דא כו',** וצריך ב' שלומות לקרבא י"ה, אב עם אם, ו"ה בן ובת, דהוא עולה ויורד, וזהו ב' שלומות: **בההוא זמנא והנה כו' -** ר"ל, כמו שמפרש והולך כל דפיקין דשאר ערקין: **והכי אוקמוה סלקין תרין כו' -** ר"ל, דלכן נאמר עולים לשון רבים ויורדים, וכמו שמפרש והולך **סלקין כו',** והן בשני הויות הנ"ל, ולכן אקדים, **והכי כד נחית ו' כו'** כנ"ל:

ועוד עולים שנים, רוח ואש, שהם קולות, ועולים בדופק ויורדים שנים, מים ועפר, שהם כבדים בדופק. והם מיכא"ל גבריא"ל נוריא"ל רפא"ל,	ועוד סלקין תרי רוחא **ואשא** דאינון קלין וסלקין בדפיקו ונחתין תרי מיא ועפרא דאינון כבדין בדפיקו ואינון מיכא"ל גבריא"ל נוריא"ל

– מאיר התיקון –

[683] "וכג"ד כל" נמחק בכתיבו, ובמקומו מיתם "וכל".

[684] להא (כתיבו).

[685] עי' ע"ח שער כה.

מיכא״ל מים, גבריא״ל אש, נוריא״ל רוח, רפא״ל עפר. י׳ בראש, ה״ה בידים, ו׳ בגוף. ה״ה ההבל עולה וההבל יורד. הבל עולה זו ה׳ עליונה שעולה לי׳, שהוא עשר אמירות, ובמה עולה, בקול, שהוא ו׳:	רפא״ל מיכא״ל מיא גבריא״ל אשא נוריא״ל רוחא רפא״ל עפרא י׳ ברישא ה״ה בידין ו׳ בגופא[686] ה״ה הבל סליק הבל נחית הבל סליק דא ה׳ עלאה דסליק לגבי י׳ דאיהו עשר אמירן ובמאי סליק[687] בקלא דאיהו ו׳:

ועוד סלקין כו׳ - דכאשר האדם חולה, הוא מהשתנות היסודות ומתגברין זע״ז[688], וכאשר הוא בבריאות, הולכין כסדרן ב׳ בסליקו וב׳ בנחיתו, כמו שמפרש והולך, והן ד׳ מיני דפיקין הנ״ל, עולים תרין ויורדין תרין: ואמר **ואינון מיכאל כו׳** - ר״ל דזה שאמרו (&) **דמלאכי אלהים עולין תרין ויורדים תרין**, והן אלו הד׳ מלאכים, והן בסט׳ דגבורה, אלהים, הוי״ה מהופכת, כסדר ארמ״ע, וכמ״ש כאן, ולכן בארץ הלזו, היסודות ארמ״ע דבה הוי״ה למפרע, נוק׳. (הגהה באמת היסודות הן ארע״ם, כמ״ש (&) לרוקע הארץ על המים, אבל לעתיד לבא, כי תמלא הארץ דעה כו׳ (&) והוא מים העליונים, ויהי׳ כסדר: ועיקר הענין מ״ש **סלקין תרין רוחא ואשא כו׳**, דלמעלה אמר בעולה ויורד יהה״ו, הכל בההי״ן, דה״א עילאה סליק וה״א תתאה נחית, וכאן אמר די׳ ג״כ נחית לה׳ עילאה, וו׳ ג״כ סליק לה׳ תתאה, והכל בהוי״ה אחת הנ״ל, יהה״ו, עולים תרין ויורדים תרין, וזהו מיא ועפרא נחית ואש ורוחא סליק.) וכן אלהים ה׳ על י׳, והנה סולם מוצב ארצה (בראשית כח יב), והיא אבן מאסו הבונים היתה גו׳ (תהלים קיח כב), די׳ דהוי״ה דידה היא אבן מאסו הבונים, ותסלק למעלה ותהיה הוי״ה ישרה: ***רפאל עפרא ה״ה הבל סליק הבל נחית כו׳** - כצ״ל, והשאר ל״ג כאן, ומפרש והולך {קכב ע״ד} עולה ויורד דהוי״ה בקול, דאמירה איהי י׳, ולכן עשר אמירן. ושני הבלים הן, א׳ סליק מלבא וא׳ נחית כמ״ש למעלה, והוא עולה ויורד כנ״ל [ה׳ עילאה לגבי י׳, וה׳ תתאה נחית לגבי ו׳] וכנ״ל [הגהה וט״ס כאן, וכצ״ל, *הבל סליק דא ה׳ עילאה דסליק בקלא דאיהו וא״ו והבל נחית דא ה׳ תתאה דנחית לגבי יו״ד דאיהו עשר אמירן ועבד דבור קריבו דכל כו׳. וכמש״ל בתיקון מ״ה (&) **דבקלא סליק ובדבור נחית וסליק למעלה על הקלא ונחיתא למטה**, תחת הדבור והוא עולה ויורד. הוי״ה הנ״ל.] וכמו שמפרש והולך. וע״ל תיקון מ״ה (&) ומש״ש בארוכה הרבה. והדיבור והאמירה הכל ענין אחד, ולכן עשר אמירן ועשר דברות וכמש״ש, והכל נכלל בה״א אחרונה, בפה, וכמש״ל (קז ע״ב &) דקלא ודבור והבל נכללין בפה ה׳ אחרונה. וז״ש **קריבו דכל הבלים וקלא ודבורא איהו פה כו׳**, ומ״ש פעם לה׳ בפנימית בב׳ הבלים, ופעם היא גופא לכל, משום שבה ב׳ בחי׳: א׳, ה״א אחרונה, וא׳ אדני[689], והוא גופא לשם הוי״ה, והוא פומא, מלכות, תורה שבע״פ, כמש״ל (יג ע״א &). ובחי׳ ה״א אחרונה היא דוגמת אימא כידוע (ע״ח ש״מ פ״ז), ולכן היא ג״כ הבל דוגמת אימא, ב׳ ההי״ן ב׳ הבלים:

והבל יורד, זו ה׳ התחתונה, שיורדת אליו ונעשית דיבור. הקִרבה של כל ההבלים וקול ודבור, הוא פ״ה, שהוא בגימטריא מיל״ה, כולל הכל, הוא קרבה של אדנ״י בעמוד האמצעי, ״קרבן ליהו״ה״, וזו השכינה התחתונה, והיא היחוד של האותיות	והבל נחית דא ה׳ תתאה דנחית לגביה ואתעבידת[690] דבור קריבו דכל הבלים וקלא ודבורא איהו פ״ה דאיהו בחושבן מיל״ה כליל כלא איהו קריבו דאדנ״י בעמודא דאמצעיתא קרבן לה׳ (&) ודא שכינתא תתאה ואיהי יחודא

– מאיר התיקון –

[686] י׳ בגימטריא ה״ה בידין ו׳ בגופא (נמחק בכתבינו).

[687] לגבי י׳ לאיהו עשר למימן ובמאי סליק (נמחק בכתבינו).

[688] זה על זה זו על זו??@

[689] עי׳ זהר תרומה קמח ע״א. ועי׳ ז״ח עא ע״ב: דרעותך למהוי ראש לשועלים, זילי ואזעירי גרמיך, עכ״ל. ולכאורה לפ״ז נראה שרומז רבינו כאן למיעוט הירח. ועי׳ מש״כ רבינו בביאורו על ספד״צ כו ע״א וז״ל, את המאור הגדול שמשא, ואת המאור הקטן סיהרא במיעוטה, שנעשית ראש לשועלים, ונקראת שם אלקים, דבאצילות נקראת ה״א אחרונה של הוי״ה, זנב לאריות, ובירדה בבריאה נעשית ראש לשועלים לעולמות בי״ע, ששם שועלים מחבלים כרמים, דבאצילות לא יגורך רע כמ״ש בתיקו״ז ובתז״ח בכמה מקומות, עכ״ל.

[690] ״לגביה ואתעבידת״ נמחק בכתבינו, ובמקומו איתא ״לגבי יו״ד לאיהו עשר למימן ועבד״. מה שכתוב למעלה הוא תיקון המריז״ל, ונוסח דפ״ח ״עביד״.

Commented [YL94]: ז ד היכן המודגש

יהו"ה עם צדיק, שהוא אות הברית. ואשרי הוא מי שמקרב את האותיות הללו בתפלות, שהוא הקרבן של הקדוש ברוך הוא, שכינתו בפיו. אשרי הוא מי שמייחד אותם בקריאת שמע ובתפלתו, שהקרבה/שהקירוב@ שלהם ודאי בעמוד האמצעי, היחוד שלהם בצדיק, ומי הוא שמייחד את הכל ומקרב הכל עלת העלות.	**דאתוון יהו"ה בצדיק דאיהו אות ברית וזכאה איהו מאן דקריב אתוון אלין בצלותין**[691] **דאיהי** קרבנא דקודשא **בריך הוא שכינתא** דיליה **בפימוי זכאה איהו מאן** דמייחד לון **בקריאת שמע ובצלותיה**[692] דקריבו דילהון **ודאי בעמודא דאמצעיתא יחודא** דילהון **בצדיק ומאן איהו** דמייחד **כלא** ומקרב **כלא** עלת העלות:

ואמר **בחושבן מילה,** דהוא עטרת הברית, דרגא חד וחושבן חד, ובשניהם נכלל כולא כידוע, והן ב' בריתות[693], ברית הלשון וברית המעור, תורה וברית. וע"ז אמרו כבוד רבו קודם לאביו[694], וכן מורא רבו ואביו. וכמו שזה פתוח להוציא תורה, כן זה להוליד בנים. ושניהם סיומא, זה סיומא דרישא וזה סיומא דגופא, כוללין כל מה שלמעלה. ובברית המעור ה"ח, וכן בברית הלשון ה' פתוחי חותם[695], וזה יחוד או"א וזה זו"נ, והכל בדעת, ה"ח, ה' פעמים טו"ב, מנין גי"ד, חושבן פה ומילה. וה"ג נכללין בה"ח, והוא יחודא וקריבו, וכמו שמפרש והולך: **איהו קריבו כו' ואיהו יחודא כו' -** כמ"ש למעלה, דשתי בחינות הם א' בה', הוא יחודא דאתוון, וב' אדני, **קריבו דכל הבלים כו',** דהכל נכלל בה, והוא קריבו, קרבן לה'. והן ב' הנ"ל, ותקרבו עצם אל עצמו (יחזקאל לז ז), ויחודא, והיו לבשר א' (&). ואמר דקריבו הוא בעמודא דאמצעיתא, ויחודא בצדיק. וע"ל (צג ע"א &) **דלית יחודא אלא בצדיק**: וז"ש **דאיהו ברית,** דלית יחודא אלא בברית מילה, ויחודא הוא בק"ש, אחד, וקריבו הוא בתפלה, דהוא במקום קרבן: ואמר **ומאן איהו כו'** והוא בשמא מפרש דמייחד כולא: ***בצלותא** - ל"ג:

בינתים הנה זקן מזדמן לו, שהיה מאיר העולמות, רבי פנחס בן יאיר שמו. ואמר "רבי רבי, ודאי שקרבת ארבעת האותיות ויחודם בעמוד האמצעי", והקרבה והיחוד שלהם, כך הוא בצדיק. ובשתי דרגות מייחדים אותם ישראל בקריאת שמע של ערבית ושחרית, ומקרבים אותם בתפלת שחרית וערבית, וזה קרבן עולה ויורד. ה' עולה בעמוד האמצעי, ו' יורד בצדיק. אף על גב שהכל אמת, עולה ויורד, ה' עם אות י', ה' עם אות ו', מיד	**אדהכי הא סבא**[696] **קא אזדמן ליה דהוה** נהיר עלמין רבי פנחס בן **יאיר שמיה ואמר רבי** רבי **ודאי** קריבו **דארבע אתוון ויחודא** דילהון **בעמודא דאמצעיתא** וקריבו **ויחודא** דילהון **הכי הוא בצדיק** ובתרין דרגין מייחדין לון **ישראל** בקריאת שמע דערבית ושחרית ומקרבין לון **בצלותא** דשחרית וערבית **ודא** קרבן עולה ויורד ה' עולה **בעמודא דאמצעיתא** ו' יורד **בצדיק אף** על גב **דכלא** קשוט עולה ויורד ה' **באות** י' ה'

– מאיר התיקון –

[691] בצלותא (לפ"ח), ול"ע למ"ש זה נמחק בכתבינו, ולו בעוד ב' שורות "ובצלותיה".

[692] ע"י הערה 691.

[693] עי' ס"י (פ"ו מ"ז): כשבא אברהם אבינו ע"ה הביט וראה והבין וחקר וחקק וחצב ועלתה בידו הבריאה שנאמר ואת הנפש אשר עשו בחרן מיד נגלה עליו אדון הכל ית' שמו לעד והושיבו בחיקו ונשקו על ראשו וקראו אברהם אוהבי וכרת ברית לו ולזרעו עד עולם שנאמר והאמין בה' ויחשבה לו צדקה וכרת לו ברית בין עשר אצבעות ידיו והוא ברית הלשון ובין עשר אצבעות רגליו והוא ברית המילה וקשר עשרים ושתים אותיות התורה בלשונו וגילה לו את סודו משכן במים דלקן באש רעשן ברוח בערן בשבעה נהגן בשנים עשר מזלות.

[694] עי' ב"מ לג ע"א: אבדת אביו ואבדת רבו של רבו קודמת שאביו הביאו לעולם הזה ורבו שלמדו חכמה מביאו לחיי העולם הבא, ע"כ. יש לדייק שהבאת אביו נקוטה בלשון עבר, ואילו הבאת רבו נקוטה בלשון הווה.

עי' לעיל ל ע"ב: זכאה איהו מאן דנטיר ברית מילה ואורייתא דאיהו עמודא דאמצעיתא דתרוויהו מגינין עליה חד בעלמא דא וחד בעלמא דאתי.

תרגום: אשרי הוא מי ששומר ברית מילה והתורה שהיא העמוד האמצעי, ששניהם מגנים עליו, אחד בעולם הזה, ואחד בעולם הבא.

[695] היינו ה' תנועות גדולות עי' לעיל ה סע"א. והנה הבינה שהיא הה' דהשם, הנה היא מתפתחת בהה' נקודות דפתוחי חותם (כמ"ש בתיקונים דף ה סע"א, ודף קס ע"א, ודף כא ע"א, ובריש תיקון יט דף לו ע"א) והם ה' אורות המתגלים מהה' גבורות שבה, שהם מנצפ"ך הכפולים, שהם השורש דה' מוצאות הפה כמ"ש בטנת"א (פרק ג) ובדרושי הצלם (דרוש ב), והוא ענין הפ"ר שהם הגימ' דמנצפ"ך, והם נמשכים ומתגלים ממוח הבינה דכל פרצוף (דע"ה ח"ב קמא ע"א).

[696] עי' לעיל הערה 352.

שאמר הדברים הללו, פרח.	**באות ו׳ מיד דאמר מלין אלין פרח:**

אדהכי הא כו׳ - פליג עליו, דלפי דברי ר״ש, ק״ש בדרגיה דצדיק ותפלה בעמודא דאמצעיתא, ואמרינן בהקדמה למעלה (&) להיפך דק״ש בעמודא דאמצעיתא שמע ישראל וצלותא בצדיק, וברכות לראש צדיק (משלי י ו), וצ״ל דעל הנקרב קאמר שם, דבצלותא נקרב אדנ״י דהיא בדרגיה דצדיק ובק״ש מתייחד השם הוי״ה, אבל הסבא פירש דבין בצדיק בין בעמודא דאמצעיתא יש יחוד וקריבו, והן ק״ש ותפלה, ובבוקר דעמודא דאמצעיתא דהוא נגד יום, ודערב נגד צדיק דהוא נגד לילה, דהכלל דהצדיק נחשב עם הלילה, ולכן שם יחודא דהוי״ה ובעמודא דאמצעיתא דעמודא דאמצעיתא: **אע״ג דכולא קשוט עולה כו׳** - ר״ל, אע״ג שהפי׳ הנ״ל בשם הוי״ה עצמו {קכג ע״א} עולה ויורד אמת, מ״מ גם זה אמת:

אמר רבי שמעון לחברים, אשרי חלקנו, שעליונים ותחתונים הם בהסכמה לסייע לנו, זהו שבארוהו בעלי המשנה, שאדם שמשתדל בעבודת רבונו, שכל הבריות של העולם הם בסיועו, כמו שבארוה (&) כל העולם כלו לא נברא אלא להתחבר לזה. ואפילו שרפים וחיות ואופנים לא נבראו אלא לסייעו. וכשאדם מוציא הבלים ודבורים בתפלתו, כמה עופות פותחים כנפיהם ופיהם לקבל/כנגד@ אותם, זהו שנאמר ״כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר״, ונוטל הקדוש ברוך הוא הדיבורים הללו ובונה מהם עולמות, שנאמר בהם ״כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עשה״. וסוד הדבר ״ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך לנטוע שמים וליסד ארץ ולאמר לציון עמי אתה״, אל תקרי עַמי אלא עָמי בשותפות@.	**אמר רבי שמעון לחבריא זכאה חולקנא דעלאין ותתאין אינון באסכמותא לסייע לן האי איהו דאוקמוהו מארי מתניתין דבר נש דאשתדל {קכג ע״א} בפולחנא דמאריה דכל בריין דעלמא אינון בסייעתא דיליה כמה דאוקמוהו כל העולם כלו לא נברא אלא לצוות לזה ואפילו שרפים וחיות ואופנים לא אתבריאו אלא לסייעתיה וכד בר נש אפיק הבלים ודבורים בצלותיה כמה עופין פתחין גדפייהו ופומייהו לקבלא לון הה״ד כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר** (קהלת י ב) **ונטיל קודשא בריך הוא אלין מלין ובני בהון עלמין דאתמר בהון כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עשה ורזא דמלה ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך לנטע שמים וליסד ארץ ולאמר לציון עמי אתה אל תקרי עמי אלא עמי בשותפו:**

ואפילו שרפים כו׳ - כמש״ל (קה ע״ב &) בהגהה **הה״ד רבא אילנא ותקיף כו׳ חיוון ומלאכים כו׳ דאתמר בהון כי עוף השמים כו׳**: **ונטיל קב״ה אלין כו׳** - עי׳ בפרשת בראשית בארוכה (&):

בינתים הרי זקן ירד, פתח ואמר ״אני ישנה ולבי ער״, ״אני ישנה״ מאהוב שלי שהתרחק ממני. ״ולבי ער״, כשבא אלי. [משל] לכלה שהיתה נשואה לחתן והתרחק ממנה, נחלה@, והתקבצו אליה כל הרופאים, ולא היו יכולים לדעת את המחלה שלה. רופא הקרטני היה שם, שהיה מכיר בדופק, בעשרה מיני דפקים, שרופא צריך להתבונן בהם, כנגד עשר אצבעות, ולא היו מכירים בחוליה. אלא הוא, שכמה משקים וריחות טובים מתפוחים, שנאמר בהם ״וריח אפך כתפוחים״, וכמה משקים מעסיס רמונים היו משקים אותה רופאים אחרים, ולא היו מועילים לה. עד שבא הרופא הקרטני והתבונן בדופק שלה, והיא נכרת לרופא, ואמרה ״קול דודי דופק״, והוא	**אדהכי הא סבא קא נחית פתח ואמר אני ישנה ולבי ער** (שיה״ש ה ב) **אני ישנה מרחימאי דאתרחק מני ולבי ער כד אתיא לגבי לכלה דהות נשואה לחתן ואתרחק מינה נפלת בבי מרעא ואתכנשו כל אסיין לגבה ולא הוו יכלין למנדע מרעא דילה אסיא קרטנא**[697] **הוה תמן דהוה אשתמודע בדפיקו בעשרה מיני דפיקין דבעי לאסתכלא בהון אסיא לקבל עשר אצבעאן ולא הוו אשתמודעאן במרעא דילה אלא הוא דכמה משקין וריחין טבין מתפוחין דאתמר בהון וריח אפך כתפוחים** (&) **וכמה משקין מעסים רמונים הוו משקין לה אסיין אחרנין ולא הוו מהניין לה עד דאתא אסיא**

– מאיר התיקון –

[697] עי׳ זהר ח״ג רצט ע״א

אמר "פתחי לי". פתחי את האות י', שהיא עשרה מיני דופק, "קול דודי דופק", זה ו' דופק בשער בששת הפרקים של הזרועות. וסוד הדבר "ידיו גלילי זהב ממלאים בתרשיש", בתר"י ש"ש, בשתי זרועות, ששה פרקים, וכלם רמוזים במלת בראשית, שהוא בר"א שי"ת.	קרטנא אסתכל בדפיקו דילה ואיהי אשתמודעא באסיא ואמרת קול דודי דופק (שיה"ש ה ב) ואיהו אמר פתחי לי פתחי לאת י' דאיהי עשרה מיני דפיקו קול דודי דופק דא ו' דפיק לתרעא בשית פרקין דדרועין ורזא דמלה (שיר השירים ה יד) ידיו גלילי זהב ממולאים בתרשיש בתר"י ש"ש בתרין דרועין שית פרקין וכלהו רמיזין במלת בראשית דאיהו בר"א שי"ת:

אלא עמי בשותפו אדהכי הא סבא קא נחית ואמר אני ישנה ולבי ער אני ישנה מרחימאי דאתרחק כו' דכמה משקין כו' - ע"ל (סט ע"ב עח ע"ב[698]) ומש"ש, ואסיא דילה הוא רעיא מהימנא, דידע בדפיקו דילה, בכל עשר דפיקין, והוא חתן דילה, וע"י אתקריבת לבעלה: **דא ו' דפיק לתרעא בשית דפיקין -** ע"ש (סט ע"א עח ע"א) **וכד ייתי רוחא כו' דפיק לתרעא דלבא שית דפיקין לאשתמודע דאיהו ו' דייתי לגבי יו"ד דאיהי נפש ובה אינון עשרה כו' ואינון שית סלקין לעשרה כו' דאתכלילו כו',** ועמש"ש וע"ל תיקון (@כ"ג) [נ"ג] (&)[699]: **ורזא דמלה כו'** - ר"ל, בתרשיש הוא בתרי שש, כמש"ש (כג ע"ב &) עש"ב: **דאיהו ברא שית** - ר"ל, שית דפיקין אלו:

ועליהם נאמר "פתחי לי", באות ב' "פתחו לי שערי צדק" "שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד", ולכן "פתחי לי", באות ב'. "זה השער ליהו"ה", וזו האות ב' מן בראשית. "אחותי", באות א' מן בראשית. "רעיתי", באות ר' מן בראשית. "יונתי", באות י' מבראשית. "תמתי", באות ת' מן בראשית. "שראשי", באות ש' מן בראשית. "נמלא טל" סוד הדבר "יהו"ה אח"ד", שעולה לחשבון ט"ל.	ועלייהו אתמר פתחי לי באת ב' (תהלים קיח יט) פתחו לי שערי צדק (&) שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד ובגין דא פתחי לי באת ב' זה השער לה' (תהלים קיח כ) ודא את ב' מן בראשית אחותי באת א' מן בראשית רעיתי באת ר' מן בראשית יונתי באת י' מבראשית תמתי באת ת' מן בראשית שראשי באת ש' מן בראשית נמלא טל (שיה"ש ה ב) רזא דמלה יהו"ה אח"ד דסליק לחושבן ט"ל:

ועלייהו אתמר - ר"ל, על אלו שית דפיקין וכמש"ש, וכלילין הכל באותיות של בראשית כמו שמפרש והולך: **פתחו לי שערי צדק -** שהן ב' שערים, שערי, וכן שערים ראשיכם. פתחי עולם והוא ב', שתים, וכן צורתו ([700]כאכסדרה פתוח (&)) כשער, כמ"ש (&) למה ב' פתוח מלפניו כו', וב' הוא דרגא דצדק, והוא, זה השער לה' (תהלים קיח כ): **נמלא טל רזא כו' -** והוא יו"ד ה"א וא"ו, ושית דפיקין הוא (@ה"א) [ה'] אחרונה, והטל מרומז בדגש שבתוך הבית[701]:

דבר אחר "נמלא ט"ל", באלהי"ם, ובו היא מליא"ה, באיזה מקום, ביום השביעי, שהוא הששי, ועל ראשו י', העטרה הכלולה מעשרה. י' היא טפה שנמשכת מן המח אל ה'. אפיקי מים ו', הרוח שיוצאת מאזן שמאל, רוח צפונית, שהיתה יוצאת מאזן שמאל של הלב, והיתה מנשבת בכנור דוד והיה מנגן מאליו. ועליו נאמר "קול דודי דופק", שבתחילה אמרה ה' קטנה "אני ישנה"	דבר אחר נמלא ט"ל באלהי"ם וביה איהי מליא"ה באן אתר ביומא שביעאה דאיהו שתיתאה ועל רישיה י' עטרה כלילא מעשרה י' איהי טפה דאתמשכת מן מוחא לגבי אפיקי מים ו' רוחא דנפיק מאזן שמאלא רוח צפונית דהוה נפיק מאזן שמאלא דלבא והוה מנשב בכנור דדוד[702] והוה מנגן מאליו[703] ועליה אתמר קול דודי דופק (שיה"ש ה ב) דבקדמיתא אמרת ה' זעירא

– מאיר התיקון –

[698] {ג}
[699] לבודק כת"י תנ"ג ק ע"א {ג}
[700] הגה {ג}
[701] עי' לעיל יד ע"א.
[702] עי' לעיל הערה 670.
[703] עי' ברכות ג ע"ב: כנור היה תלוי למעלה ממטתו של דוד, וכיון שהגיע חצות לילה, בא רוח צפונית ונושבת בו ומנגן מאליו, מיד היה עומד ועוסק בתורה עד שעלה עמוד השחר. עי' מלואים אות (קמד).

מן י"ה, עד שהתעורר ו' אלי, שהוא רוח, ומיד "קול דודי דופק", בשש אותיות מבראשית, שהם כנגד שש התבות של היחוד, והן כנגד ששת ימי בראשית.	**אני ישנה** (שיה"ש ה ב) מן י"ה עד **דאתער** ו' לגבי **דאיהו** רוח ומיד קול דודי דופק בשית **אתוון** מן **בראשית דאינון** לקבל שית תיבין **דיחודא ואינון** לקבל שית יומי **בראשית**:

ד"א נמלא כו' - דאלהים הוא מלא י"ה[704], (דהוא@) [והוא] יה"ו כמ"ש למעלה (קכב ע"א ד"ה למה), והוא טל כנ"ל, והוא פי' אחד עם מ"ש למעלה, אלא דלמעלה מפרש חושבן [תיבות@] טל, וכאן מפרש (@תיבת) נמלא, דהוא אלהים, דהן אותיות מליאה כמו שמפרש והולך, **ובי' איהו מליאה,** וכמש"ל בתיקון ל"ח (&) דהיא מליאה באלהים, דהוא יה"ו, וכן כאן וכנ"ל ואמר **באן אתר ביומא כו',** והוא דגש שבתוך הבית[705], דהוא יו"ד, מעין חתום (&), כמש"ל בתיקון (@ל"ו) [ל"ז] (&) וש"מ. והוא י' על ו', ו' אתוון דבראשית, שהוא ז', והוא נגד יום ז', דכל ז' ימי בראשית מרומז בתיבת בראשית. וכן בפסוק פתחו לי הנ"ל. וראשי {קכג ע"ב} הוא ראש צדיק, ברית, אות שבת, יום שביעי. והוא מלא טל. ועתה מפרש והולך ג' אתוון יה"ו הנ"ל **דאתער בדפיקו אליה,** ואמר **יו"ד איהי טפה כו',** דהוא מוחא, וה"א ראשונה לבא, וא"ו רוחא דנפיק מינה. והן ג' דרגין הנ"ל. ומיד דרוח אתער לגבה היא נתמלא מן י"ה, ג"כ מליאה, מלא י"ה, דמלא ו' הוא י"ה בו. ואמר **דבקדמיתא אמרת ה' זעירא אני ישנה מן י"ה,** ר"ל דבתיבת ישנה, י"ה בר"ת וס"ת, ואמרה קול דודי דופק, דהוא ו', בשית דפיקין. ור"ל דכל הוי"ה מרומז כאן, אני, ה' בתראה, ישנה, י"ה, קול דודי כו' ו':

ועוד "פתחי לי", ביום הראשון, שהוא ימין, שעליו נאמר "פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון". ידיך, יודיך, זו י' שהיא לימין. "אחותי", ביום השני, ששם ה'. "יונתי", ביום השלישי, ששם ו'. "שראשי נמלא טל", ביום הרביעי, שהוא הכלל של יו"ד ה"א וא"ו, שהוא גימטריא ט"ל. וזהו גוף וברית שנחשבים אחד בחשבון, שהוא וא"ו, שעולה אח"ד, ו' העליונה העמוד האמצעי, ו' התחתונה צדיק, א' מראה על שניהם, שהם אחד.	ועוד **פתחי לי ביומא** קדמאה **דאיהי ימינא דעליה אתמר פותח את** ידיך ומשביע לכל חי רצון (תהלים קמה טז) ידיך יודי"ך[706] **דא** י' **דאיהו לימינא אחותי ביומא תניינא** דתמן ה' **יונתי ביומא תליתאה** דתמן ו' **שראשי נמלא** טל **ביומא רביעאה דאיהו כללא** דיו"ד ה"א **וא"ו דאיהו** חושבן ט"ל **ודא איהו גופא וברית** דחשבינן חד[707] **בחושבן דאיהו וא"ו** דסליק **אחד** ו' **עלאה עמודא דאמצעיתא** ו' תתאה **צדיק** א' **אחזי** על תרוייהו **דאינון** חד:

ועוד פתחי כו' דאיהו לימינא - דחכמה נחית בימינא (לעיל ד ע"א): **אחותי כו'** - כולל אחותי רעיתי בחד, דהוא כינוי אחד, וכן יונתי תמתי דהוא יונה תמה. ואמר **ביומא תניינא כו'** - ר"ל דהוא נוק', ה', דתמן נחיתא בינה (שם): **יונתי ביומא כו'** - דוא"ו כליל שניהם, דו"נ, וכן יונה משמש זכר ונקבה. ועוד דכתיב תמתי, וכמש"ל (קד ע"ב &) **מסט' דיעקב איש תם: שראשי כו'** - דבברית נתמלא הוא"ו, כמו שמפרש והולך **ודא איהו גוף כו' דוא"ו חושבן אחד,** ועוד **ו' עלאה עמודא דאמצעיתא ו' כו',** והברית נק' כל (זהר ח"א יז ע"א), דכליל הכל, וכולל גם י"ה, והכל (במילוי@) [בגילוי] דוגמת הוא"ו, וביה ה' אחד, אחד מצד הוא"ו, וה'[708] חושבן יו"ד ה"א. ואמר שראשי, דהוא ברית, ראש צדיק, דכליל יה"ו, נמלא, נתמלא לחושבן טל:

"קוצותיו", אלו שש קצוות, שהן ה"א. ששה פרקים שכלולים בשתי שוקים, שהם יום חמישי ויום ששי, שעליהם נאמר "שוקיו עמודי שש". "רסיסי לילה", זו השכינה התחתונה, הכלולה מיו"ד ה"א וא"ו ה"א. ולמה נקראת לילה, שהיא ליל שבת, "ליל	קוצותיו **אלין** שית קצוות **דאינון** ה"**א** שית פרקין דכלילן בתרין שוקין **דאינון** יום חמישי ויום **ששי דעלייהו אתמר שוקיו עמודי שש** (שיה"ש ה טו) **רסיסי** לילה **דא שכינתא** תתאה **כלילא** מיו"ד ה"**א וא**"ו ה"**א ואמאי אתקריאת**[709] לילה **דאיהי** ליל

– מאיר התיקון –

[704] עי' זהר ח"ג צ ע"א. ועי' לעיל לז ע"ד ומו ע"ג.
[705] עי' לעיל יד ע"א.
[706] עי' לעיל הערה 476.
[707] עי' זהר ח"ג ד ע"א רכג ע"ב, רלו ע"א רעט ע"א, ולעיל מ ע"ב.
[708] היינו ושם הוי"ה בגימ' יו"ד ה"א.@
[709] "ומאי לתקריאת" נמחק כרגיל, וכמקומו ליתא "לתקריאת".

שמורים", שהיא ודאי "ליהו"ה בהוציאו אותם מארץ מצרים".	שבת ליל {קכג ע"ב} **שמורים דאיהי ודאי** לה' **בהוציאו אותם**[710] **מארץ מצרים** (שמות יב מב):

קווצותי אלין שית [פרקי] קצוות דאינון ה"א - ר"ל, ה"א אחרונה בחושבן. וה' שית פרקין, ושם דרגא דנוק' ועמידתה שם. (@והן) שית סדרין דש"ס, והן נגד יום חמישי וששי, ולכן קאמר לילה, דשם ה' אחרונה, לילה. וז"ש **רסיסי לילה דא כו'**. וכמו שברית כולל יה"ו, (כן@) [כי] היא כוללת כל הוי"ה, וע"ל תיקון כ"ח (עד ע"ב &) **אלין אינון י"ח אתוון כו' מלכות תמן ה' בה אשתלים כו'**: ***ואמאי אתקריאת כו' -** ט"ס וכצ"ל, **דאתקריאת לילה דאיהי ליל כו'** - ור"ל בזה דרסיסי לילה רמיז על ליל שביעי, דאיהי ליל שמורים, דנק' שמור, דיום זכור[711]. ונאמר ליל שמורים הוא לה' הוא הלילה כו' (שמות יב מב), דנק' סתם לילה, והוא {קכג ע"ג} לה', כמ"ש כאן דכלילא כל השם:

ועוד "אני ישנה", במשנה. "ולבי ער", בתורה, שנאמר בה "התאנה חנטה פגיה", שהם תלמידי חכמים. בשלשים ושתים נתיבות פליאות חכמה (&), בשלשים ושנים אלהי"ם של מעשה בראשית. בל"ב, שהוא ב' מן בראשית, ול' מלעיני כל ישראל. "והגפנים סמדר נתנו ריח", אלו בעלי מצוות. "קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך" בתורה שבכתב. "יפתי ולכי לך", בהלכה בתורה שבעל פה. ועוד "אני ישנה" בשלש מאות וששים וחמש מצוות של לא תעשה, כחשבון אותיות ישנ"ה. "ולבי ער" במאתים ארבעים ושמונה מצוות עשה, כחשבון ולב"י ור' מער, רמז שנתנו מימין ומשמאל.	ועוד **אני ישנה במשנה ולבי ער באורייתא דאתמר בה התאנה חנטה פגיה** (שיה"ש ב יג) **דאינון תלמידי חכמים בל"ב נתיבות פליאות חכמה בל"ב אלהי"ם דעובדא דבראשית בל"ב דאיהו ב' מבראשית ל' מן לעיני כל ישראל** והגפנים סמדר נתנו ריח (שם) **אלין בעלי מצות קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך קומי לך באורייתא דבכתב יפתי ולכי לך בהלכה אוריתא דבעל פה ועוד אני ישנה בתלת מאה ושתין וחמש פקודין דלא תעשה כחושבן אתוון ישנ"ה ולבי ער ברמ"ח פקודין דעשה כחושבן ולב"י ור' מער רמז דאתייהיבו מימינא ומשמאלא**[712]:

ועוד אני ישנה במשנה - ר"ל, ישנה לשון משנה, דשם[713] דרגא דנוק': **ולבי ער באורייתא –** דכורא, ועי' בתז"ח (עג ע"ד &) **קום ר"מ לאתערא לההיא דאתמר בה אני ישנה ולבי ער וכמה אינון דמיכין ושינתא בעיניהון כו' דאיהו ר"ז או"ר כו',** והוא אורייתא דקאמר כאן דהוא קבלה למשה: **דאתמר בה התאנה כו' -** וכמש"ל (&) והגפנים כו' דבעלי מצות הן ריח, והת"ח הן עץ מאכל דהוא תאנה, דהיא חשובה למאכל מכולם, כמ"ש (ישעיה כח ד)[714] כבכורה כו' בעודה בכפו כו'. ור"ל בזה, דנאמר שם "קומי לך רעיתי", כמו שמפרש והולך, והוא "קול דודי דופק כו'", "אחותי רעיתי" דכאן. ואמר בל"ב נתיבות חכמה, דר"ל ז"ש ולבי, דעל שם כך נקרא לב, ור"ל דזהו אורייתא המתחלת בל"ב אלהים דבראשית ונכלל בל"ב, דאיהו ב' מן כו': **קומי לך כו' -** כנ"ל (בתז"ח) לאתערא מן שינתא: **ולבי בהלכה -** דהוא לשון הליכה, וכמש"ל (סא ע"ב &): **ועוד אני ישנה כו' -** דהוא בנוק': **ולבי ער כו' -** שהוא מן דכורא, והן בחו"ג דידה, וע' בעמודא דאמצעיתא, ת"ת דילה, דהוא לימינא:

– מאיר התיקון –

[710] במקום בהוציאו אותם, לשון הפסוק להוציאם. ועי' דברים (כט כד) ואמרו על אשר עזבו את ברית ה' אלהי אבתם אשר כרת עמם בהוציאו אתם מארץ מצרים.

[711] עי' זהר ח"א מח ע"ב זכור לדכורא שמור לנוקבא, וכן לעיל סו ע"א.

[712] רמז לתתייהיבו מימינא ומשמאלא (נמחק בדפוסינו).

[713] תורה שבעל פה (&).

[714] ז"ל בשלימות: והיתה ציצת נבל צבי תפארתו אשר על ראש גיא שמנים כבכורה בטרם קיץ אשר יראה הראה אותה בעודה בכפו יבלענה.

מה זה ע' מן ער, שהוא בתוספת, זה העמוד האמצעי, שנאמר בו "עין יעקב", שהוא העמוד האמצעי, שכולל מצוות עשה ולא תעשה, שנתנו מימין ומשמאל, בו הם כלולים. ועוד "קול דודי דופק", זה העמוד האמצעי, שהוא תור"ה כולל תרי"א, שניתן משתי זרועות, ששם האב והאם, שהם י"ה, ובהם השתלם תורה, שהוא ו', כולל תרי"ג. ה' תחתונה, תורה שבעל פה, כלולה מכל האותיות, ובה השתלם יהו"ה.	**מאי ע' מן ער דאיהו בתוספת דא עמודא דאמצעיתא דאתמר ביה עין יעקב דאיהו עמודא דאמצעיתא** דכליל פקודין דעשה ולא תעשה **דאתיהיבו מימינא ומשמאלא** ביה כלילן ועוד[715] קול דודי דופק (שיה"ש ה ב) **דא עמודא דאמצעיתא דאיהו** תור"ה כליל תרי"א **דאתיהיב** מתרין דרועין דתמן **אבא ואימא** דאינון י"ה ובהון **אשתלים** תור"ה **דאיהו** ו' כליל תרי"ג ה' **תתאה אורייתא** דבעל פה כלילא מכלהו **אתוון** ובה **אשתלים** יהו"ה:

וכצ"ל ***ור' מע"ר מאי ע' מן ער דאיהו בתוספת דא עמודא דאמצעיתא דאתמר ביה עין יעקב כו' בי' כלילין קול דודי דופק כו'**: כמ"ש בהגהה[716]. ול"ג **ועוד**, ור"ל דע' הוא עמודא דאמצעיתא דכליל ע' נפש עין יעקב, ע' שמהן. (הגהה והן ע' אנפין)[717]. ואני, ס"א מסכתות, והן ד' דרגין, מ"ע ומל"ת ותורה שבכתב ותורה שבעל פה, והוא כולל כל תרי"ג פקודין דימינא ושמאלא, והוא ג' דרגין יה"ו, חג"ת דבה. והיא אורייתא דבע"פ **דכלילא מכולא**, והוא אני. והן ד' תיבות "אני כו'", בד' אתוון, ד' דרגין אלו. וקול דודי דופק הוא אתוון דדכורא דנק' תורה, חושבן תרי"א, לאשלמא תרי"ג, אתכליל בחו"ג, דתמן י"ה, הרי דכליל יה"ו, ובה ה', **דבה אשתלים** כנ"ל. וז"ש **דאתיהב כו' ובהון אשתלים כו' ה' תתאה כו'**:

ועוד "אני ישנה", שניה ודאי לחכמה, שהיא י', כשהתרחק ממני אהובי, שהוא ו'. וסוד הדבר "יהו"ה בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה". בחכמה שהוא אב, י', יסד הבת, שהיא ארץ, ה' קטנה, הארץ ודאי. "כונן שמים", זה ו', "בתבונה", זו האם העליונה, שבינה נקראת למעלה כשהיא עם בעלה, ותבונה נקראת למטה כשהיא עם ו', שהוא בן, ו'. ות' שהוא תפארת, נשארת היא, ה' עמו. ובאותו זמן שהאות י' היא עם האם, והיא מרחקת ממנה, נאמר בה "אני ישנה" (והיא שניה לה).	ועוד **אני ישנה שניה** ודאי לחכמה **דאיהי** י' **כד אתרחק מיני רחימאי דאיהו** ו' **ורזא** דמלה (משלי ג יט) ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה בחכמה **דאיהו אבא** י' יסד **ברתא דאיהי** ארץ ה' **זעירא** הארץ **ודאי** כונן שמים **דא** ו' בתבונה **דא אימא** עלאה דבינה אתקריאת לעילא **כד איהי** עם בעלה תבונה אתקריאת לתתא **כד איהי עם** ו' **דאיהו** בן ו' ות' **דאיהו תפארת אשתארת איהי**[718] ה' עמיה **ובההוא זמנא דאת** י' **איהו עם אימא** ואיהו מרחק מינה אתמר בה **אני ישנה** (**ואיהי** שניה לה[719]):

ועוד אני ישנה שני' ודאי לחכמה דאיהי יו"ד כד אתרחיק מינה רחימא דאיהו וא"ו ורזא כו' - ר"ל, ברזא דקרבן עולה ויורד (קכב ע"ג), היא שניה לה[720], כזה יהה"ו כנ"ל (&[721]), **וא"ו אתרחיק מינה** אז, ולכן היא ישנה. וז"ש ורזא דמלה כו': ***כד איהו עם ו' דאיהו בן ו' {קכג ע"ד} ת' תפארת (אשתארת) ואיהי ה' עמי' בההוא זמנא דאות ו' איהו עם אימא ואיהו מרחק מינה אתמר בה אני ישנה ואיהי שניה לחכמה ובזמנא דייתי פורקנא כו'** - כצ"ל. ור"ל דלכן אמר שמים בתבונה, דאז נקראת תבונה. ואמר הטעם, דהוא אותיות בן ו' ת' ה', בן ו' ת' קאי על עמודא דאמצעיתא, וה' על אמא, דהיא עמיה. וז"ש **ואיהי ה' עמי'**, ר"ל ה' עלאה. **ואמר בההוא זמנא דאת ו' כו' ואת ו' מרחק מינה,** בשם הנ"ל, וקאמר ג' כינויים לעמודא דאמצעיתא. בן על דעת,

– מאיר התיקון –

[715] נמחק בכינו.

[716] היינו דרך אמת.@

[717] סוגר זו נוסף על ידי המו"ל מדעתו.

[718] "ות' לאיהו תפארת אשתארת איהי" נמחק בכינו, ובמקומו איתא "ת' תפארת (אשתארת) ואיהי".

[719] לחכמה (בכינו).

[720] ?

[721] י ע"א? יא ע"א?

בן י"ה, כמש"ל (&) בנבל בן ל[@]ב,[722] וע' מש"ש. ו' על ו"ק דעמודא דאמצעיתא. ת' על תפארת דכליל כל הו"ק. והן כלל ופרט וכלל[723], דכליל עמודא דאמצעיתא. וע"ל (פו ע"ב &), אלא דשם נכלל ביסוד וכאן בת"ת, כידוע דבשניהם נכללו[724]:

ועוד ישנה בגלות שלא דופק בה, ובאותו זמן שיבא בעלה, "קול דודי דופק", שהוא ו' האהוב שלה, רוח צפונית, יוצאת אליה שנושבת בכנור דוד, ורוח דרומית מצד הימין, "ורוח אלהי"ם מרחפת על פני המים", שהם מים מצד החסד, ששם חכמה.	ועוד ישנה בגלותא דלא דפיק בה ובההוא זמנא[725] דייתי בעלה קול דודי דופק דאיהו ו' רחימו דילה רוח צפונית נפיק לגבה דנשיב בכנור דוד[726] ורוח דרומית מסטרא דימינא ורוח אלהי"ם מרחפת על פני המים דאינון מים מסטרא דחסד דתמן חכמה[727]:
ובזמן שתבא הגאולה, הדופק עולה ויורד כמו שהקרבן עולה ויורד. עולה, ה' העליונה לי', ויורדת, ה' תחתונה לו'. ומה שהיה יהה"ו חוזר להיות יהו"ה, האב עם האם, הבן עם הבת, ולכן אמר הנביא "כה אמר יהו"ה אל יתהלל חכם בחכמתו", שהוא לימין. בזמן שהקדוש ברוך הוא מרוחק משכינתו. "ואל יתהלל הגבור בגבורתו", ששם גבורה, בצפון, ושם העושר, זהו שנאמר "מצפון זהב יאתה". ובשביל זה "אל יתהלל עשיר בעשרו" (שם לצפון שנאמר "מצפון זהב יאתה"), בזמן שהאות ו' מרוחקת מה' שלה, "כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי כי אני יהו"ה וגו'". כשיהיה יהו"ה כראוי כל אות עם חברתה, זהו שנאמר "עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת".	ובזמנא דייתי פורקנא דפיקו סליק ונחית כגוונא דקרבן עולה ויורד סליק ה' עלאה לגבי י' ונחית ה' תתאה לגבי ו' ומה דהוה יהה"ו אתחזר יהו"ה אבא עם אימא ברא עם ברתא ובגין דא אמר נביאה (&) כה אמר ה' אל יתהלל חכם בחכמתו דאיהו לימינא בזמנא דקודשא בריך הוא מרחקא משכינתיה ואל יתהלל הגבור בגבורתו דתמן גבורה בצפון ותמן עותרא הה"ד (איוב לז כב) מצפון זהב יאתה ובגין דא ואל יתהלל עשיר בעשרו (תמן לצפון שנאמר מצפון זהב יאתה) בזמנא דאת ו' מרחקא מה' דיליה כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי כי אני ה' וגו' כד יהא יהו"ה כדקא יאות כל אות בחברתה הה"ד (&) עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת:

ובג"ד אמר נביא כו' - דאוכיח לישראל כו', דאין בידם מע"ט לאחזרא הכל לאתריה, דאל יתהלל כי אם כו': **דתמן גבורה בצפון** - ר"ל, חכם איהו יוד דנחית בימינא, וגבור הוא ה' זעירא, שהיא עתה במקום גבורה, שהוא בצפון. ועשיר הוא ה' עילאה, ששם ברכת ה' היא תעשיר (משלי י כב), כמש"ל תיקון נ"ה (&) וש"מ. והיא נקר' צפון, כמ"ש בפ' במדבר (&) דהיא מקומה בצפון וז"ש **בעשרו תמן לצפון כו'**, והכל בשביל וא"ו שאינו במקומו ומרחק משכינתא תתאה, כמו שמפרש והולך. ואמר כי אם בזאת כו', שר"ת יתהלל כו' הוא יהה"ו, כמש"ל (ט ע"א &), ובזה יתהלל וידוע אותי, ר"ל לחבר כסדר, כמ"ש, אני ה', כסדר. והוא בב' דברים: א', השכל, ובזה מתחברים חו"ב. וב', וידוע, בכל דרכיך דעהו (&), לעשות לשמם, ובזה מתחברים זו"נ, וכמש"ל (עו ע"ב &) **כלא אינון כבעירין כו'** ואפי' כל אינון כו', עש"ב. ומש"ש ואמר שם, **האי רוח נשיב על אינון דמתעסקין באורייתא בגין שכינתא כו' ושם ולא בעאן לאשתדלא בחכמת הקבלה דגרמין כו'**: **הה"ד עצם כו' -** כמש"ל (לה ע"א &) **ורזא דמלה עצם כו'**: **ע"כ יעזב כו' -** שהיה עם אמו כנ"ל, ויעזוב אביו שיהיה עם אמו:

"על כן יעזב איש את אביו ואת אמו", זו חכמה אביו, ובינה האם, זהו	על כן יעזב איש את אביו ואת אמו (בראשית ב כד)

– מאיר התיקון –

[722] נוסח?

[723] עי' זהר ח"א טז ע"ב, כלל ופרט וכלל, ועיי"ש בהגהות הרח"ו: בינה מלכות ת"ת.

[724] עי' לקמן קכג ע"א גוף ובריח כחד חשיבנן, ועי' עוד זהר ח"ג ד ע"א רכג ע"ב, רלו ע"א רעט ע"א, ולעיל מ ע"ב.

[725] "ועוד ישנה בגלותא דלא דפיק בה ובההוא זמנא" נמחק בכתיבה, ובמקומו לתיקון "ובזמנא".

[726] עי' לעיל הערה 670.

[727] עי' לקמן הערה 749.

שנאמר "כי אם לבינה תקרא", "ודבק באשתו" זה ו', הבן. ואחר שנדבק באשתו, שהיא ה', "והיו לבשר אחד", וזהו קרבן עולה ויורד. קרבן קירבת האותיות, שמתקרבות י' עם ה', ו' עם ה', ולכן "קרבן ליהו"ה" שמתקרבת אשה לבעלה, זהו שנאמר "אדם כי יקריב מכם קרבן ליהו"ה.	**דא חכמה אביו ובינה אימא** ההי"ד (משלי ב ג) **כי אם** לבינה **תקרא ודבק באשתו דא ו' בן ולבתר**[728] **דאתדבק באתתיה דאיהי ה' והיו לבשר אחד ודא איהו קרבן עולה ויורד קרבן קריבו דאתוון** דמתקרבין **י' עם ה' ו' עם ה' ובגין דא קרבן לה' דאתקריבת אתתא לבעלה** ההי"ד (ויקרא א &) **אדם כי יקריב מכם קרבן לה':**

***ודבק באשתו דא ו' דאתדביק באתתי' דאיהי ה' כו'** - כצ"ל, ור"ל ודבק הוא, ו' דבק:

מה זה אדם, זה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שהוא התקרבות האותיות. ומי קרב@ לאותיות, זה עילת על כל העילות. באותו הזמן הדופק יורד ועולה מארבעה דפקים@ לעשרה. הדופק של ארבע אותיות עולה באש ורוח, ויורד במים ועפר. וסוד הדבר והנה "מלאכי אלהי"ם עולים ויורדים בו", עולים שנים ויורדים שנים.	**מאי אדם דא יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו קריבו דאתוון ומאן קריב לגבי אתוון דא עלת על כל העלות בההוא זמנא דפיקו נחית וסליק מארבע דפיקין לעשר דפיקו בארבע אתוון סליק באשא ורוחא ונחית במיא ועפרא ורזא דמלה {קכד ע"א} והנה מלאכי אלהי"ם עולים ויורדים בו (בראשית כח יב) עולים תרי ויורדים תרי:**

סליק באשא ורוחא ונחית כו' - ע"ל (לה ע"א &) ומש"ש, דאינון טבעם לעלות ואינון טבעם לירד. והטעם כי התבנותם היה {קכד ע"א} יהה"ו, מים ועפר ואש ורוח, ואח"כ נתן הקב"ה בטבעם למים לירד (לאש) ולאש לעלות, י' עם ה', וכן ברוח ועפר, ו' עם ה' וכמש"ש. ונשארו תמיד על זה הטבע, והיסודות הן כסדרן, כמ"ש בתורה בפרשת בראשית[729], שהמים הם למעלה, אלא שעתה אנו חסרים מהמים ההם, כמ"ש (&) העניים והאביונים מבקשים מים כו', ולכן הוא בהיפך אבן מאסו כו' (תהלים קיח כב) כמש"ש. ולע"ל יתגלו המים ההם, אפתח על שפיים כו' (ישעיה מא יח)[730], כי נבקעו במדבר כו' (שם לה ו)[731], כי תמלא הארץ דעה כו' (שם יא ט)[732]:

והם, מים קמ"ץ שב"א, אש חל"ם, רוח שור"ק, עפר הכלי של כולם, משום שקמ"ץ, שהוא מים, י', בו עולה. ה', שהיא לשמאל, שהיא שב"א, אש. ולמה עולה ה' בקמ"ץ, משום ששם י', שהיא חכמה, כמו שבארוהו, הרוצה להחכים ידרים (ב"ב כה ע"ב). ויהיו י"ה בימין, ה' היא עם האב והיא ארץ, יורדת לשמאל, ששם הרוח, שהוא חל"ם, שהוא רוח שנושב באזן שמאל של הלב, ויהיו ו"ה בשמאל כנגד הלב, באותו זמן "אל אשר	**ואינון מים קמ"ץ שב"א אש חל"ם רוח שור"ק עפר מנא דכולהו בגין דקמ"ץ**[733] **דאיהו מים י' ביה סליק ה' דאיהו לשמאלא**[734] **דאיהי שב"א אש ואמאי סליק ה' בקמ"ץ בגין**[735] **דתמן י' דאיהי חכמה כמה דאוקמוהו הרוצה להחכים ידרים ויהון י"ה בימינא**[736] **ה' איהי**[737] **עם אבא ואיהי ארץ נחית לשמאלא דתמן רוחא דאיהו חל"ם דאיהו רוח דנשיב באזן שמאלא דלבא ויהון**[738] **ו"ה בשמאלא**

– מאיר התיקון –

[728] בן ולבתר (נמחק בכתיבו).

[729] עי' בראשית (א ב): והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום ורוח אלהים מרחפת על פני המים. ארץ היא יסוד העפר (אד"א שם), וחושך היא יסוד האש (רמב"ן א א).

[730] אפתח על שפיים נהרות ובתוך בקעות מעינות אשים מדבר לאגם מים וארץ ציה למוצאי מים.

[731] אז ידלג כאיל פסח ותרן לשון אלם כי נבקעו במדבר מים ונחלים בערבה.

[732] לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים.

[733] "בגין דקמ"ץ" נמחק בכתיבו, ובמקומו מיתמ "דמיהו כחוסכן מרץ לחוסכן זעיר לחנוך קמץ י"ל פתח כ' לרי י"ב שב"ת ו' סגו"ל ח"י חל"ס ט"ו חר"ק י"ת חיר"ק כי' י"ב שר"ק ו' שור"ק עס ו' י"ב ושורק לת לחיהו לחרץ לחוסכן זעיר והמי לחיהו חוסכן לכל נקודין לחוסכן זעיר קמץ".

[734] דמיהו לשמאלת (נמחק בכתיבו).

[735] "ומאמי סליק ה' בקמ"ץ בגין" נמחק בכתיבו, ובמקומו מיתמ "ומינון י"ה בימינת".

[736] ויהון י"ה בימינת (נמחק בכתיבו).

[737] דמיהי (כתיבו).

[738] ומינון (כתיבו).

יהיה שמה הרוח ללכת ילכו".	לקבל לבא בההוא זמנא אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו (יחזקאל א יב):

ואינון מים קמץ כו' – שהן נקודין באבותיך חש"ק (&) כמש"ל (קז ע"א &) ע"ש: ואמר **שורק כו'** - ר"ל שורק בוא"ו שקורין מלאפום, והוא רגל הרביעי, ויבחר בזרעם אחריהם (&) כמ"ש בפ' ואתחנן (רסב ע"ב)[739], והוא וזכרתי את כו' והארץ אזכור (&): ואמר **עפר מאנא דכולהו** - דכל ג' היסודין פועלים בה, כמ"ש בר"פ וארא (כד ע"א)[740] וכן נכללין בה, והן ד' יסודות כסדר: ***מאנא דכלהו דאיהו כחושבן ארץ לחושבן זעיר דחנוך קמץ י"ד פתח כ' צירי כו' שורק עם ו' י"ב ושורק דא איהו ארץ לחושבן זעיר (@והאי כו' לחושבן זעיר) קמץ דאיהו מים י' ביה סליק ה"א דאיהי שבא אש ואינון י"ה בימינא דתמן יו"ד דאיהו חכמה כמה דאוקמוהו הרוצה להחכים ידרים ה' דאיהי עם אבא ואיהי ארץ נחית לשמאלא כו' שמאלא דלבא ואינון כו' ובאת וא"ו ה"א תניינא ומאן סליק בקדמיתא [ה' סליק לגבי יו"ד בקדמיתא ולבתר סליק ה' על] ו' עייל בקדמיתא לגבי ה' ולבתר עייל יו"ד לגבי ה' עילאה דהכי אוקמוה מ"מ לא אבוא (ב)[ל@]ירושלים עד כו' לא ייעול י' בה' עלאה דאיהי ירושלים עלאה עד דייעול ו' בה' דאיהו ירושלים תתאה ואח"כ (בדף לג ע"ב** קכג ע"ב**) ועוד אני ישנה בגלותא דלא דפיק בה ובההוא זמנא דייתי בעלה קול דודי דופק דאיהו ו' רחימו דילה רוח צפונית אתקרי דנשיב לגבה בכנור כו' דחסד דתמן חכמה ואח"כ (בדף קטו ע"ב** קכד ע"א**) אדהכי הא סבא דסבין כו'** - כצ"ל ואמר **חרק י"א חירק כו' שורק כו',** דתרי חירק הן תנועה גדולה ותנועה קטנה, עם יו"ד[741] ובלא יו"ד: וכן הוא באתוון חֵרֶק חִירֶק' וכן הוא בשורק, ועפרא הוא שורק ביו"ד[742] שהוא תנועה אחרונה וכפי החשבון ב' חיריק הן עשר נקודות, כמ"ש המדקדקים [הגהה וכן הוא בתז"ח עד[743] ע"ד], אלא שבמקום קמץ קטן כתב שבא, והיא שורק נקודה העשירית: ואמר **קמץ דאיהו מים כו' כמה דאוקמוהו כו',** לראיה דהן בימינא, וז"ש **הרוצה להחכים ידרים,** יתקן ה' עלאה לגבי יו"ד, **הרוצה להעשיר יצפין,** יתקן ה' תתאה לגבי וא"ו. ואף שצריך לתקן הכל, מ"מ עיקר מסעו היא לדרום, כמ"ש (&) דאברהם תיקן מדת הדרום ויצחק צפון כו'.

כל הנביאים מתנהגים אחריו כעורקי הלב שכלם מתנהגים אחר רוח הלב. ומה הוא שמ"ה, זה מש"ה, שנאמר בו "הולך אל דרום וסובב אל צפון וגו'", ואחר שעולים שנים ויורדים שנים, עולים (ארבעה) דופקים לעשרה, כדוגמא זה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א. באות י' עולה ה', ובאות ו' ה' השניה, בא' עולה י', שהוא בעשר אצבעות הידים ובעשר אצבעות הרגלים. כל האותיות עולות בוא"ו, שהוא אח"ד, בגימ' אר"ץ, שהיא שכינה עולה לנקודות לחשבון קטן של חנוך, קמץ י"ד, פתח כ', צרי י"ב, שבא ו', סגול ח"י, חלם ט"ו, חרק י"א, חירק בי' י"ב, שרק ו', שורק עם ו' י"ב, (מהו שורק הוא ארץ) לחשבון קטן של חנוך,	כל נביאיא מתנהגין אבתריה כערקין דלבא דמתנהגין כלהו בתר רוחא דלבא ומאי ניהו שמ"ה דא משה"ה דאתמר ביה (קהלת א ו) הולך אל דרום וסובב אל צפון וגו' ולבתר דסלקין תרין ונחתין תרין סלקין (ארבע) דפיקין לעשרה כגוונא דא יו"ד ה"א וא"ו ה"א באת י' סליק ה' ובאת ו' ה' תניינא בא' סליק י' דאיהו בעשר אצבעאן דידין ובעשר אצבעאן דרגלין כל אתוון סלקין בוא"ו דאיהו אחד כחושבן ארץ דאיהי שכינתא סליקת לנקודי לחושבן זעיר דחנוך קמץ י"ד פתח כ' צרי י"ב שב"א ו' סגו"ל ח"י חל"ם ט"ו חר"ק י"א חיר"ק בי' י"ב שר"ק ו' שור"ק עם ו' י"ב (נ"א מאי ניהו שורק

– מאיר התיקון –

[739] ז"ל: רק באבותיך תלתא ורתיכא ארבעה ד' מנלן דכתיב (שם) ויבחר בזרעם אחריהם מאי משמע לאכללא בהו דוד מלכא דאיהו רביעאה לאת[ת]קנא ברתיכא קדישא דתנינן אבהתא [חו"ג – מ"מ] תקונא ושלימותא דכלא וגופא [ת"ת – מ"מ] בהו אשתכלל ואתבני ובהו אתאחיד אתא דוד מלכא ושכליל כלא ואתקין גופא ואשלמיה בהו וא"ר יצחק כמה דזכו אבהתא לאתעטרא ברתיכא קדישא כך זכה דוד לאתתקנא בסמכא רביעאה דרתיכא:

תרגום: "רק באבותיך" שלשה, ומרכבה ארבעה, ארבעה מנין לנו" שכתוב "ויבחר בזרעם אחריהם", מה נשמע [מזה,] להכליל בהם את דוד המלך, שהוא רביעי להתקן במרכבה הקדושה. ששנינו, האבות תקון שלמות הכל, והגוף משתכלל בהם ונבנה, ובהם נאחז. בא דוד המלך ושכלל הכל, והתקין הגוף והשלימו בהם. ואמר רבי יצחק, כמו שזכו האבות להתעטר במרכבה הקדושה, כך זכה דוד להתקן בעמוד הרביעי של המרכבה.

[740] עי' מלואים אות (קמח).

[741] היא תנועה גדולה עי' מחציית השקל או"ח סי' סא סק"ג.

[742] נדצ"ל בו'.

[743] נדצ"ל עח, והוא יז ע"ג בדפוס שלנו

וזהו החשבון לכל הנקודות, לחשבון קטן.	**דא איהו אריך**) לחושבן זעיר דחנוך **והאי איהו** חושבן לכל נקודין לחושבן זעיר[744]:

ואמר **ומאי שמה דא משה**, ר"ל באתוון, ור"ל דהוא קול דודי דופק, וע"י יתוקן הכל, כמש"ל סוף תיקון כ"ה (&): {קכד ע"ב} ואמר **הולך אל דרום כו'**, ר"ל הולך ה' עלאה אל דרום, **וסובב** ה' תתאה **אל צפון**. ואמר **דאתמר בי' הולך כו'**, ר"ל במשה, דהוא רוחא, וע"י סובב סובב הולך הרוח בדפיקין דגופא. ועי' לעיל סוף תיקון כ"ה (&) **עד דייתי ר"מ רחימו דילה כו' מיד חזרת רוחא ודפיקו לגבה.** ואמר **סלקין ד' דפיקין לעשרה כו'** דכל את נתמלא כמו שמפרש והולך, ועל ידי רע"מ נתמלא, דהוא אדם כי יקריב (&), שמא מפרש, דהוא קריבו דאתוון כנ"ל (&) **מאי אדם דא כו'**, והוא דרגיה דמשה כידוע (תז"ח לו ע"ג), והוא הדעת דמייחד הכל, וידוע אותי (&), כנ"ל (&). וזהו מ"ש למעלה **ואינון י"ה בימינא כו' ה' דאיהי כו' נחית לשמאלא כו'**, לפרש הקרא, הולך אל דרום כו'. ואמר **כל נביאיא מתנהגין כו'**, ר"ל שכתוב, אל אשר יהיה שמה הרוח, דהוא משה, שם ללכת, ילכו כל הנביאים אחריו, והוא הרוח, רוח אלהים מרחפת (&), והוא הרוח שאמר בקרא, הולך אל דרום כו', כנ"ל דפשטא דקרא קאי על הרוחות, והן ד' רוחות בד' דפיקין, מארבע הרוחות בואי הרוח (&). הולך אל דרום[745], חצי לילה הראשונה, סובב אל צפון חצי לילה אחרונה, רוח צפונית דנשיב בכנור[746].

אמר לו, והרי האותיות של יהו"ה, שהן קרבן עולה ויורד, מי עולה בראשונה ומי יורד. ו' יורדת בראשונה אל ה', ואחר כך עולה י' אל ה' העליונה, שכך פרשוה בעלי המשנה (&) לא אבא בירושלים של מעלה וכו', לא יכנס י' בה' העליונה, שהיא ירושלים של מעלה, עד שתכנס ו' בה', שהיא ירושלים של מטה.	**אמר** ליה **והא אתוון** דיהו"ה **דאינון** קרבן עולה ויורד **מאן**[747] סליק בקדמית**א ומאן** נחית ו' נחית בקדמית**א** לגבי ה' ולבתר סליק[748] י' לגבי ה' **עלא**ה דהכי **אומקמוה מארי** מתניתין **לא אבא** בירוש**לם** של מעלה וכו' **לא** ייעול י' בה' **עלא**ה דאיהי ירושלם דלעי**לא** עד דיעול ו' בה' **דאיהי** ירושלם דלת**תא**[749]:

סובב סובב כו', מזרח ומערב בב' חצאי היום, כמ"ש בז"ח פרשת בראשית (יג ע"ד &), ולזה שאיל **ומאן סליק בקדמיתא**, דקרא כתיב קודם אל דרום, דהן י"ה לימינא כנ"ל. ומשני אע"ג דהחזרה הוא לדרום קודם, מ"מ הזיווג אינו אלא כד אחזיר לצפון. וה' דבחצי לילה הראשונה אין זיווג. ובפלגות לילה דהצדיקים שבעוה"ז קמים לזווג, ירושלים דלתתא, שהן אפריון[750], אז הקב"ה עייל לג"ע להשתעשע בצדיקים, דג"ע באפרסמון, שהן צפון ודרום, עוה"ז ועוה"ב, כמ"ש בר"פ תרומה (&)[751]. וזהו דלא עייל כו' וכמ"ש [אמר ועוד אני@] (&) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך, השמעני שהם ממתינים על הצדיקים שבעוה"ז. וכן מ"ה[752]

– מאיר התיקון –

[744] נמ' סליק י' למיהו בעמר מבעמן דילין ובעמר מבעמן דגלין כל מתוון סלקין בומ"ו למיהו למחל כחומבן מרץ למיהי שכינתא סליקת לנקודי לחומבן זעיר לחנוך קמץ י"ד פתח כ' למי י"ב שב"ת ו' סגו"ל ח"י חל"ס טו"ו חר"ק י"ת חיר"ק בי' י"ב שר"ק ו' שור"ק עס ו' י"ב (נ"ת מאי ניהו שורק לת למיהו מרץ) לחומבן זעיר לחנוך והאי מיהו חומבן לכל נקודין לחומבן זעיר (נמחק בכבינו).

[745] עי' עירובין נו ע"א: הולך אל דרום וסובב אל צפון הולך אל דרום ביום וסובב אל צפון בלילה סובב סובב הולך הרוח אלו פני מזרח ופני מערב פעמים מהלכתן ופעמים מסבבתן.

[746] עי' לעיל קכב סע"א.

[747] "למר ליה והת מתוון דיהו"ה למינון קרבן עולה ויורד מאן" נמחק בכבינו, ובמקומו מיתת "ומאן".

[748] "ומאן נחית ו' נחית בקדמיתא לגבי ה' ולבתר סליק" נמחק בכבינו, ובמקומו מיתת "ה' סליק לגבי יו"ד בקדמיתא ולבתר סליק ה' על ו' עייל בקדמיתא לגבי ה' ולבתר עייל".

[749] ועוד למי יקנה בגלותא דלא לפיק בה ובההוא זמנא דייתי בעלה קול לודי לופק למיהו ו' רחימו לילה רוח לפונית מתקרי לנשיב לגבה בכנור כו' לחסד לתמן חכמה (נוסף בכבינו, ומולפס מבלנו לעיל קכג ע"ב).

[750] עי' מלואים אות (כה).??

[751] עי' מלואים אות (כה)??.

[752] מלאכי השרת???

בקדושה ממתינין על ישראל. וז״ש ועוד אני[753] כו׳ רוח צפונית כו׳ ורוח דרומית כו׳, ג״כ (@קאי) על האי קרא הולך אל דרום כו׳:

בינתים הנה זקן הזקנים ירד ואמר, רבי רבי הרי הכלה היא בבית חוליה מאהובה, צריך להעיר בדופק שלה יותר, שהרי ״קול דודי דופק״, קול אהובה דופק אליה בחוזק רב לארבעה צדדים, זהו שנאמר ״כה אמר יהו״ה מארבע רוחות באי הרוח״. מצד האויר הראשון, שהוא קדמון על הכל. דופק הרוח הוא לח, מצד החכמה הוא קר, מצד האם הוא בחם רב, משום שהאויר הראשון נוסע בעמוד האמצעי ונוסע בצדיק, וחכמה שהוא קר, נוסע בחסד ונצח, והאם שהיא חמה נוסעת בגבורה והוד. ומצד השכינה התחתונה היא יבש, שהיא ארץ, שנאמר בה ״ויקרא אלהי״ם ליבשה ארץ״, והרי הם ארבע ועולים לעשר, כדוגמת ארבע האותיות, שהן יהו״ה, שעולות לעשר יו״ד ה״א וא״ו ה״א.	**אדהכי הא סבא דסבין**[754] **קא נחית ואמר רבי רבי הא כלה איהי בבי מרעא מרחימהא צריך לאתערא בדפיקו דילה יתיר דהא** קול דודי דופק (שיה״ש ה ב) קול **רחימהא** דפיק לגבה בתקיפו סגי **לארבע** סטרין ה״ד (יחזקאל ו &) כה **אמר** ה׳ **מארבע רוחות באי הרוח מסטרא דאויר קדמאה דאיהו קדמון על כלא דפיקו דרוחא איהו לח מסטרא דחכמה איהו קר מסטרא דאימא איהו בחמימו סגי בגין דאויר** {קכד ע״ב} **קדמאה נטיל בעמודא דאמצעיתא ונטיל בצדיק וחכמה דאיהו קר נטיל בחסד ונצח ואימא דאיהי חמימא נטילת בגבורה והוד ומסטרא דשכינתא תתאה איהי יבש דאיהי ארץ דאתמר בה ויקרא אלהי״ם ליבשה ארץ** (בראשית א י) **והא אינון ארבע וסלקין לעשר כגוונא דארבע אתוון דאינון יהו״ה דסלקין לעשר יו״ד ה״א וא״ו ה״א:**

אדהכי הא סבא כו׳ לארבע סטרין - כנ״ל וכמו שמפרש והולך **ה״ד מארבע כו׳**: ואמר **מסטרא דאויר כו׳** - מפרש ד׳ איכיות, לח ויבש קר וחם, מסט׳ דאמצעיתא לח, וימינא קר, ושמאלא חם, וארץ יבש, והכל בשכינה, אלא מסט׳ דימינא לח כו׳ כנ״ל. וז״ש **מסט׳ כו׳ מסט׳ כו׳,** והם ד׳ יסודות, [ו@]אע״ג דבכל א׳ ב׳ איכיות, מ״מ אלו הם עיקרים ופועלים יותר, דאויר רכותו נרגש, שהוא ספוגי והכל נכנסין בו, לח מאד יותר מהמים, אין ספוגי כמוהו. וארץ יבש מאד, שאין דבר בעולם נכנס בו בלא חפירה, והוא יבש מכל, אבל איכיות הקר והחם אינם נרגשים כ״כ, והאש נרגש חמימותו יותר מיבשותו, שהוא שורף למרחוק. וכן המים מקררין למרחוק מאד, שכל הקרירות של(@נו) הכל מהמים שבימים והכפור שנולד מהא[י@]דים שבימים: **בגין דאויר קדמאה כו׳** - ר״ל, שכל ע״ס כלילין בד׳, ג׳ פעמים ג׳, והיא רביעית {קכד ע״ג} ועשירית לון (תז״ח ד ע״ב)[755], והן ארבע רוחות לד׳ סטרין. והוא סוד שם י״ב[756] ועי׳ בתז״ח (עג ע״ג &) **ותשע ספירין אינון משולשים כו׳** ושם (עח ע״ג &) **וכלהו אתרמיזו בהוויין [ב](@כ)ג״ד כו׳ והן ד׳ דפיקין דסלקין לעשר ד׳ סטרין והן עשר.** וז״ש **והא אינון ארבע כו׳ כגוונא דא כו׳,** ולפי שהוד ניתן למלכות שלכן כד שכינתא בגלותא, ותקע כף ירך יעקב (בראשית לב כה), כל היום דו״ה[757] (איכה א יג), וכד קיימא באשלמותא, ניתן לשלמה הוד מלכות, וכן למשיח, לכן ה״א ראשונה ואחרונה ב׳ אתוון[758]:

ולמטה מיכא״ל גבריא״ל נוריא״ל רפא״ל הם לבושים לארבע הרוחות, שנאמר בהם ״רוח יהו״ה רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת יהו״ה״. רוח יהו״ה, זה האויר הראשון, רוח חכמה ובינה, שתי ספירות אחריו, רוח עצה וגבורה, ימין ושמאל, רוח דעת ויראת יהו״ה, זה העמוד האמצעי ומלכות.	**ולתתא מיכא״ל גבריא״ל נוריא״ל רפא״ל אינון לבושין לארבע רוחין דאתמר בהו** (&) **רוח ה׳ רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה׳ רוח ה׳ דא אויר קדמאה רוח חכמה ובינה תרין ספירן אבתריה רוח עצה וגבורה ימינא ושמאלא רוח דעת ויראת ה׳ דא עמודא דאמצעיתא ומלכות.**

– מאיר התיקון –

[753] עי׳ הערה 749.
[754] עי׳ לעיל הערה 352.
[755] עי׳ לעיל טו ע״א, עשירית לון, ועי׳ שם ה ע״א: רביעאה לכל תלת.
[756] עי׳ מלואים אות (קסד).
[757] עי׳ לעיל פה ע״ב, קכא ע״א.
[758] $פרלמ

ולתתא מיכאל כו' - דהן ארבעה יסודין, ארבע רוחות, כמש"ל (לה ע"א &): **הה"ד רוח כו'** - הוא לראיה להנ"ל דדפיקו דילה מארבע רוחין, דד' רוחין כאן, והוא רוחא דיתער לגבה, רוחו של משיח, כמש"ל (עו ע"ב &): **רוח ה' דא אויר כו'** - מפרש והולך הקרא, דכלילן בי' עשר ספירות, דד' רוחין סלקין לעשר כנ"ל, אלא שכאן הוא (בענין אחר) [בעד"א@], כמו שמפרש והולך. ואמר **דא אוירא קדמאה,** דהוא סתם רוח, דהוא רוח אויר, ואע"ג דכל קו [ה@]אמצעי הוא אויר, מ"מ הוא אויר הראשון, שורש לכל רוח, וכן אמר באד"ר (קל ע"ב) שהוא רוח דעתיקא קדישא: **רוח עצה כו'** - עצה הוא השקאה, כמ"ש בפ' צו (לא ע"א)[759] **יועץ דא נהר כו' ואשקי לכולא,** והענין שהיועץ הכל ניזונים וחיים ומתנהגים בעצתו[760], וכן נקראים כליות יועצות (&), שהן אפיקי מים (&), והכל מצד הנהר, מימי החסד דאשקי לכלא. ונק' בינה יועץ בשם התואר, שיועץ תמיד דלא פסיק[761], ונהר יוצא מעדן (בראשית ב י), אשר לא יכזבו מימיו (&), והחסד עצה, שם המקרה, כי המים הוא העצה כנ"ל, וכמ"ש (&) מים עמוקים עצה בלב איש ואיש תבונה ידלנה' כי השותה המים אלו יחכם' שהם מסט' דחכמה' דהיא בימינא' הרוצה להחכים ידרים (ב"ב כה ע"ב)' ולכן ושומע לעצה חכם (&) ואת נועצים חכמה (&)[762]: **רוח דעת כו'** - כמש"ל (מג ע"א &) וש"מ, דדעת הוא תפארת, וכן יראת ה' ידוע (&). והנה ג' נה"י נכללין לעולם בחג"ת, ולכן נכללין בד' רוחין אלו, אלא שבאלו ג' מתנהג העולם, שחג"ת הוא בהעלם, מדותיו של הקב"ה, כי טוב, וכאן כי לעולם חסדו. ועמש"ל (קה (ע"ב)@[ע"א] &) בענין ז' הבלים ומ"ש במ"א בענין הע"ס, ולכן נאמר בהן **והריחו ביראת ה',** שריחו יוצא למרחוק, שמורה צדק וכמו שמפרש והולך ושפט בצדק כו' (&). ואמר ביראת ה', שאלו ג' הן דרגין דמלכות, יראת ה' כידוע. וז"ש ***דא ריח ניחוח (ומאי ריח ניחוח@) דא צדיק כו'** - כצ"ל וכן הוא (@בספרים אחרים) [בספר אד"ר@], וכמו שמפרש והולך, **דבי' נייחא כו',** ועיין בס"פ נח (ע ע"א)[763] בארוכה, וצדיק כולל נו"ה. ועי' בסוף תז"ח (נא ע"ג) **ו' נצח דאזלא תדיר כו' דקטורת בוסמין כו' ריחא כו'.** ומפרש והולך דבריח ניחוח נכלל נו"ה, שנאמר שם, אשה לה' וכמו שמפרש והולך, **אשי ה' כו' סמכוני כו' ע"כ באורים,** וע"ל (קמב ע"א &) **ואלין אינון תרין כו' ועלייהו איתמר סמכוני כו' ומאי ניהו למודי ה'** (ישעיה נד יג) **תרין שפוון דאקרון להבות אש ואינון תרין תפוחים כו',** וז"ש וריח אפך כתפוחים, לראיה דאינון נקראים ריח, וכמש"ש **תרין {קכד ע"ד} נוקבין דחוטמא אינון לקבל תרין תפוחים דאינון תרין נביאי קשוט,** ומביא ראיה שהן נקראים תפוחים, שנאמר (&) תפוחי זהב, שהן כרובים זהב מסט' דשמאלא, שהן דינין מצד עצמם, אבל הן אפיקי מים, חסדי דוד הנאמנים (&)[764], וזהו במשכיות כסף, והכל לראיה דנכללין נה"י ב"והריחו", ונכללין ביראת ה' כנ"ל:

– מאיר התיקון –

[759] יועץ דא הוא נהר עלאה דנגיד ונפיק ולא פסקא ודא יועץ לכלא ואשקי לכלא.
תרגום: יועץ, זהו נהר עליון שנמשך ויוצא ולא פוסק, וזה יועץ לכל ומשקה את הכל.

[760] עי' ברכות (&) אין חכמה ואין בינה ואין עצה נגד ה' משמע שזה דעת.

[761] עי' מלואים אות (קלה).

[762] הג"ה נילי"צ שפירוש הפסוק הזה במה שכתב הגאון והוא מים עמוקים הן סוד ה"ח שהם באים מאבא ונק' עמוקים שכל עומק הוא בחכמה שכל י' נק' עמוקים מסטרי' כנודע עצה בלב איש שידוע שחסדי' דאבא הם מלובשים באימא שנק' עצה כמ"ש בפנים והוא בלב ז"א שו"ק איש בסוד הלב מבין והוא במקום החזה שכל המוחין עושים חושים/רושם בלב ז"א כידוע ואיש חכם הוא יסוד דז"א שנק' איש בסוד דבר האיש אדוני הארץ כו' שידוע שיסוד דז"א נוטל כל הה"ח ועי"כ נק' חכם שנוטל ה' חסדים הבאים מחכמה וכמ,ש אצל יוסף אין נבון וחכם כמוך והיינו ע"י שנתן עצה לפרעה וז"ש ילדנה ששואב המים אלו לעצמו וז,ס מה שכתוב אצל משה כי דלה דלה לנו כו' כי ידוע שמשה הוא יסוד אבא שבו הם שורש ה"ח והוא נק' איש כמ,ש כי זה משה האיש ונק' איש האלהים ונק' חכם כמ"ש חכם לבב יקח מצות זה משה ולכן נק' איש חכם פי' יסוד אבא והוא ידלנה כי המוחין באים ממוחין דאבא ליסוד שלו ולכן ס"ת של איש חכם ילדנה הוא משה ודוק בכל זה הנ"ל.

[763] עי' מלואים אות (קלו).

[764] עי' זהר ח"ג כא ע"א: אית חסד ואית חסד ואלין אקרון חסדי דוד הנאמנים וכד אלין חסדי דוד אתמליין מההוא טיבו דנגידו דעתיקא קדישא כדין אקרי יסוד טוב וכדין אשתכח טוב לגבייהו דהא (ס"א כד אשתכח כמה דאיהו ביה) כמה דאשתכח דאיהו ביה הכי איהו מבסם להאי עלמא בתראה וכלא אשתכח בברכה ועל דא דוד הוה מחכה להאי דרגא דנהיר להאי עולם דאיהו אחיד ביה.
תרגום: יש חסד ויש חסד, ואלו נקראו חסדי דוד הנאמנים, וכשחסדי דוד הללו מתמלאים מאותו טוב שנמשך של העתיק הקדוש, אזי נקרא היסוד טוב, אזי נמצא להם טוב, שהרי (כשנמצא כמו שהוא בו) כמו שנמצא שהוא בו, כך הוא מבשם את העולם האחרון הזה, והכל נמצא בברכה. ועל כן דוד היה מחכה לדרגה הזו שמאירה לעולם הזה, שהוא אחוז בה.

Commented [YL95]: ם

"והריחו ביראת יהו"ה", זה ריח הניחוח. ומהו ריח ניחוח, זה צדיק, שבו מנוחה, שנח איש צדיק. "אשה ליהו"ה", זה נצח והוד, עליהם נאמר "את קרבני לחמי לאשי". "אשי יהו"ה" נקראו, עליהם נאמר "סמכוני באשישות". "על כן באורים כבדו יהו"ה". "וריח אפך כתפוחים" "תפוחי זהב במשכיות כסף", והם שני אופני המרכבה, ששלש דרגות הן, שרפים וחיות ואופני הקדש. השרפים, שתי זרועות, ימין ושמאל. החיות, הגוף וברית. האופנים, שתי שוקים. המרכבה של כולם, שכינה, משום שהם שש תקונים מצד האות ו' שהוא רוח קדושה (של הקדוש ברוך הוא) שדופקת ומנשבת בכולם.	והריחו ביראת ה' (&) **דא** ריח ניחח ומאי ניהו[765] ריח ניחח **דא צדיק** דביה נייחא דנח **איש צדיק אשה** להי' **דא נצח** והוד עלייהו **אתמר** (במדבר כח ב) **את** קרבני לחמי **לאשי אשי** ה' (&) **אתקריאו** עלייהו **אתמר** (שיה"ש ב ה) סמכוני **באשישות** (ישעיה כד טו) **על** כן **באורים** כבדו ה' (&) וריח **אפך** כתפוחים (&) תפוחי זהב במשכיות כסף **ואינון** תרי **אופני** המרכבה דתלת דרגין **אינון** שרפים וחיות **ואופני** קדש שרפים תרין דרועין **ימינא** ושמאלא חיות **גופא** וברית **אופנים** תרין שוקין מרכבה דכלהו שכינה בגין **דאינון** שית תיקונין מסטרא **דאת** ו' **דאיהו** רוחא קדישא (נ"א דקב"ה) דדפיק ומנשיב בכלהו:

ואינון תרי אופני כו' - ר"ל, ז"ש בסיפא דקרא הנ"ל, דבר דבור על אפניו (&), ונק' אופני המרכבה, דמלכות נק' מרכבה, כמ"ש למטה **מרכבה דכלא שכינה: שרפים תרין כו'** - ר"ל, בכולם מיעוט לשון רבים שנים, ואע"ג דאופנים הם ארבעה, כתיב (&) כאשר יהי' האופן בתוך האופן, והם שנים לבד, וכן הוא בחיות. ועי' בהיכלות פרשת פקודי (&). ואמר **שרפים הם דרועין** שנאמר (&) ממעל לו, למעלה מהוי"ה, ת"ת[766]:

המלכות, המרכבה שלה, כלולה מארבע רוחות, וזהו סוד (עירובין &) דו פרצופים, שהם עשר דפיקות, שהם ה' שיוצאת מהלב, שהוא הבל, ה' ל"ב. ד', ארבע מחנות, ד' חיות לכסא. ו', שש דרגות, שהם "שש מעלות לכסא", שמשם כל הנשמות בדרך אצילות, ואין הכסא הזה בדרך בריאה, אלא בדרך אצילות, שהשכינה העליונה, היא "כסא כבוד מרום מראשון", שהוא מלכות.	מלכות מרכבה דילה כלילא **מארבע** רוחין **ודא איהו** רזא דו **פרצופין** דאינון עשרה דפיקין דאינון ה' דנפיק מלבא דאיהו הבל ה' ל"ב ד' **ארבע** מחנות **ארבע** חיות **לכסא** ו' שית דרגין דאינון שש מעלות **לכסא** (מלכים א' י יט) דמתמן כל נשמתין **בארח אצילות ולאו איהו** האי כורסיא **בארח בריאה אלא בארח אצילות** דשכינתא עלאה איהי כסא כבוד מרום מראשון (ירמיה יז יב) **דאיהו** מלכות.

בגין דאינון שית כו' כלילא מארבע רוחין ודא כו' - ר"ל, שרוחא דקודשא דנשיב הוא ד"ו פרצופים, דרוח בעצמו הוא ו', (@ו)כלילותו מד' רוחין, הוא ד'. ואמר **דאינון ה' דנפיק כו'**, ר"ל ה' דהבל, מלב הוא בינה, דכליל ד"ו פרצופים, והוא הכסא בעצמו, שהוא ה'. (@ו)ד"ו פרצופים דילה, הן הנ"ל, שהן ד' רגלין ושית דרגין. ואמר **דמתמן כל נשמתין בארח אצילות**, ר"ל דנר"ן הוא מג' עלמין בי"ע, ואית נר"ן מג' דרגין דאצילות דמקננין בבי"ע, וכמ"ש בריש פ' משפטים (צד ע"ב)[767], והן אלו: הכסא בינה, וד"ו פרצופים הנ"ל זו"נ, ומפרש והולך **דשכינתא עילאה כו'**, ור"ל דהיא מרום מראשון, דראשון הוא מלכות, בראשית, ראשית חכמה יראת ה' (תהלים קיא י), והיא מקום מקדשנו[768], והוא הדום רגליו של כסא, כמ"ש (חגיגה &) א' לכסא וא' לשרפרף, והן ב' כסאות דאמר ברע"מ ר"פ נשא (קכא ע"ב)[769] והן אחד:

– מאיר התיקון –

ועיי"ש במ"מ: פי' שהבינה נק' עתיקא קדישא בהשאלה, ונודע ששני חסדים המגולים יורדים מיסוד הבינה לנר"ה דז"א הנק' חסדי דוד, ומשם יורדים אל היסוד, והיסוד נותנם למלכות, וז"ש וכד אלין חסדי דוד, שהם נר"ה, דז"א אתמלין מההוא טיבו דנגידו דעתיקא קדישא, ר"ל מהחסדים של אימא, כמ"ש, כדין איקרי יסוד טוב, ר"ל אחר שנמשכים אל היסוד נק' טוב.

[765] נמחק כרכינו, עי' למסטולס.@

[766] עי' לעיל עח ע"א ד"ה שרפים, אמנם שם איתא פנחס ואפשר שצ"ל פקודי, אבל לא מצאתי באף אחד מהם?@

[767] עי' מלואים אות (יב).

[768] @איך כותבים שזה המשך הפסוק הנ"ל.

[769] עי' מלואים אות (ה).

ובהם יהה"ו ההי"ו (ההו"י) מתלבש בשש ספירות, שהן "שש מעלות לכסא". י' התלבש בחכמה ועולה לעשרה, שהם עשרה גלגלים של הכסא. א' למעלה, "דמות כמראה אדם עליו מלמעלה", וזה אויר קדמון, ה' קטנה היא לימין וחכמה לימין שומר אותה. ובמקום הזה "יהו"ה בחכמה יסד ארץ", ה' לשמאל, אש על הלב, ו' הרוח שנושבת אליה ומבקש רחמים ממנו, שלא תשרף העולם, משום שגורמים לה שהתרחקה מבעלה, ומאריך רגזה.	ובהון יהה"ו ההי"ו (ס"א ההו"י)[770] **אתלבש** בשית ספירן דאינון שש מעלות לכסא (מלכים א' י יט) י' **אתלבש** בחכמה וסליק לעשרה דאינון עשר גלגלים דכורסיא **א'** לעילא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה (יחזקאל א כו) **ודא אויר** קדמון ה' **זעירא איהי לימינא וחכמה לימינא נטיר** לה **ובהאי אתר** (משלי ג יט) ה' בחכמה **יסד ארץ** ה' **לשמאלא אש** על **לבא** ו' **רוחא דנשיב** לגבה **ובעי** רחמי מינה **דלא אוקידת עלמא** בגין דגרמי לה **דאתרחקא** מבעלה {קכה ע"א} **ומאריך רוגזה**:

***דאיהי מלכות ובהון ה"ה ו' אתלבש כו'** - כצ"ל וכן הוא בנוס' קצת ספרים, ור"ל באלו ב' כסאות, שהן כסא והדום רגליו, הוא ה"ה, **ו' אתלביש בשית דרגין,** וי' בעשר גלגלי הכסא, והוא כל שם הוי"ה דאתלבש בכסא. וכן אלף דכתר[771], שהוא שורש כולם, כן הוא ג"כ אדם על הכסא והוא שמא מפרש[772]: **ה' זעירא איהו לימינא כו'** - חוזר לענין ראשון, לפרש עולה ויורד בגלותא ובפורקנא, שיחזור להתחבר, אלא שלמעלה (לד ע"ב קכג ע"ב) אמר די"ה אינון לימינא ו"ה לשמאלא וכאן אמר להיפך, וז"ש (&) שכל את ידיו, לעשות להיפך דימינא לשמאלא (ודשמאלא) [ובשמאלא@] לימינא, והוא בעת קיבוץ גליות, דקיבוץ צ"ל להיפוך, בגין דהגלות בעשו ואדום הוא ג"כ להיפוך, עשו לימינא וישמעאל לשמאלא, וכמ"ש בר"מ (ח"ג ריח ע"ב)[773]: **נטיר לה** - כמש"ל (לה ע"א &) **ואביו שמר כו'**: **אשא דבלבא ו' רוחא כו'** - ר"ל, כנ"ל דהן עולה ויורד, ומפרש [והולך@] הטעם למה היא אצל אביה והוא אצל אמו, ומפרש היא למנטר לה דבגלותא, היא בת הקטנה, ושדים אין לה (&), והיא ברשות אביה והוא אצל אימא, למנשב לה רוחא, ובעא מינה דלא כו'. ועי' בפרשת פנחס (רלד ע"א)[774] ובר"מ שם[775]. {קכה ע"א} ואמר **ומאריך רוגזאה**, דוא"ו הוא אריך אנפין[776], ועיין בזוהר שם[777], **לב דא איהו נורא דדליק ואלמלא דזמין לגבי(@י) מלכא עילאה כנפי ריאה דאייתי לקמי' רוחא מרוחא דנשיב מגו בוסמין עילאין הוה אוקיד לעלמא כו'**, ור"ל מע"ק דרוחא נשיב ביה[778] כנ"ל (קטו ע"ב &) **בגין דאויר קדמאה נטיל בעמודא דאמצעיתא ואימא היא לשמאלא בחמימו סגי** כנ"ל. ובזמן שהיא מקרבא בבעלה, (@דהוא מים) [וזהו] בקרירו, היא נתקררה. אבל בגין דמרחקה מבעלה, לכן **ו' רוחא דנשיב כו'**:

ובזמן שתבא הגאולה, נאמר אל ו', שהיא דרגת משה, "מוליך לימין משה" לסמוך [אות] ה' שלו בימין, וזהו "חי יהו"ה שכבי עד הבוקר", הבוקר של אברהם. י' הולך לשמאל, וזקוף את [אות] ה' שלו, וזהו קרבן עולה ויורד. וסוד הדבר, יעקב במקום הזה, שָׂכַל את ידיו, ולחכם ברמז.	ולזמנא דייתי פורקנא **אתמר** לגבי ו' **דאיהו דרגא** דמשה מוליך לימין משה[779] (&) לסמכא ה' דיליה **בימינא ודא איהו** חי ה' שכבי עד הבקר (רות ג יג) בקר **דאברהם** י' **אזיל לשמאלא** וזקיף לה' דיליה **ודא איהו** קרבן עולה ויורד **ורזא** דמלה יעקב **בהאי אתר** שכל את ידיו **ולחכימא** ברמיזא:

ולזמנא דייתי פורקנא כו' - ו' אזיל לימינא להתחבר לה' תתאה וי' הולך לשמאלא לה' עילאה ואמר כאן **לסמכא** וכאן **לזקפא,** כמ"ש (תהלים קמה יד) סומך ה' לכל הנופלים[780], (@סוכת

– מאיר התיקון –

[770] "יהה"ו ההי"ו (ס"א ההו"י)" נמחק בדבינו, וכמקומו מיתמ "ה"ה ו'".

[771] $

[772] $

[773] עי' מלואים אות (קמט)@.

[774] עי' מלואים אות (צו).

[775] עי' מלואים אות (קנ).

[776] $

[777] עי' מלואים אות (צו).

[778] עי' אד"ר? $

[779] עי' לעיל מה ע"ד שזה הדעת מתקשר בחסד להראות אורו במלכות, ועי' עד ע"ג ד"ה בג"ד מוליך לימין, שהם גבורה ותפארת דאתכלילו כולהו בימינא.

[780] עי' זהר ח"ג מ ע"א: פתח רבי יהודה ואמר (שיר ב ד) סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים וגו' האי קרא הא אתמר ושפיר אבל כנסת ישראל קאמר דא בגלותא סמכוני מאי סמכוני אלא מאן

Commented [YL96]: כאן מסובך לכמה שורות

דוד הנופלת (&)), וזוקף לכל הכפופים[781]: **ורזא דמלה יעקב בהאי כו'** - ר"ל, עמודא דאמצעיתא ימינא דיליה בריך לקטן, ה' זעירא, בתך הקטנה (בראשית כט יח), ובשמאלא לגדול, ושם הגדולה כו' (שם טז), וישתנה אז סדר העולם, ואז המשכילים יבינו שהיא עת הגאולה, וז"ש לחכימיא ברמיזא, ור"ל שז"ש **שכל זה לחכימיא ברמיזא**:

חוזר י"ה לשמאל, שהם שמור. ו"ה לימין, שהם זכור. וזהו "זה שמי וזה זכרי". י"ה עם שמ"י שלש מאות ששים וחמשה לשמאל, ו"ה עם זכר"י מאתים ארבעים ושמונה לימין. בפסח יהיו ו"ה לימין, בראש השנה י"ה לשמאל. שבועות אוחז בשניהם, וזה העמוד האמצעי, זהו שנאמר "מלא שבוע זאת ונתנה לך גם את זאת". בו נשלם [שם] יהו"ה. ועם כל זה לא יהיה שלם אלא עם בת זוגו, שהיא אדנ"י, ובאיזה מקום, בסוכה, שהוא כ"ו ה"ס, שהיא יאהדונה"י. וסוד הדבר "ויבא יעקב שלם" ביהו"ה, מיד "ויבן לו בית", זו סוכה, כמו שנאמר "ויעקב נסע סוכתה ויבן לו בית".	**אתחזר י"ה לשמאלא דאינון שמור ו"ה לימינא דאינון זכור**[782] **ודא איהו זה שמי וזה זכרי** (&) **י"ה עם שמי שס"ה לשמאלא ו"ה עם זכר"י רמ"ח לימינא בפסח יהון ו"ה לימינא בראש השנה י"ה לשמאלא שבועות אחיד בתרוייהו ודא עמודא דאמצעיתא** הה"ד (בראשית כט &) **מלא שבוע זאת ונתנה לך גם את זאת ביה אשתלים יהו"ה ועם כל דא לא יהא שלם אלא בבת זוגיה דאיהי אדנ"י ובאן אתר בסוכה דאיהו כ"ו ה"ס דאיהי יאהדונה"י ורזא דמלה ויבא יעקב שלם** (שם לג יח) **ביהו"ה מיד ויבן לו בית דא סוכה כמה דאת אמר** (בראשית לג יז) **ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית:**

***אתחזר ו"ה לימינא כו'** - כצ"ל, ומביא ראיה דהוא לימינא, דהא א(@)ת)קרי זכור, וזה זכרי, דהוא עם ו"ה, רמ"ח לימינא, מצות עשה. וי"ה לשמאלא, מצות לא תעשה, שלהבת י"ה (שיה"ש ח ו)[783], והוא אלוה ואלהים, כמ"ש בתז"ח (טז ע"א)[784]. ואמר **בפסח יהון ו"ה לימינא כו'**, דד' יו"ט אלו הן נגד ד' דרגין, ד' פרצופים, ד' אותיות הוי"ה, חגת"ם, שהעולם מתנהג בהן. ובד' פרקים אלו העולם נידון (&), ובהון יהיה הגאולה שלא ישתעבדו, ונקמה מהאומות (פלחי כוכביא@), וקבוץ גליות, ובנין בהמ"ק, ויבן כו' כמ"ש בפ' משפטים (קכ ע"א)[785] **פסח דרועא ימינא לקיים בה כימי צאתך כו' ולבתר נטלי כולהו מגבורה כו' דהכי בעא לנקאה עבורא דאינון ישראל בימינא ולבתר לאוקדא קש בשמאלא הה"ד והיה בית יעקב אש כו' וכנישו דעבורא בעמודא דאמצעיתא כו' לאן אתר לביתא דא שכינתא.** והוא שאמר כאן **בפסח כו' ובאן אתר בסוכה כו'**, דהוא סוכת שלום, והכל (נאמר) [כל א'@] בדרגיה, בימינא ופסח ו"ה, ובר"ה שמאלא י"ה, בשבועות עמודא דאמצעיתא דכליל ימינא ושמאלא, הוי"ה שלימה, ולכן (@בו) [ב@]הוי"ה שלימה לעולם. ובסוכות שכינתא תתאה, סוכת דוד אדנ"י, והוי"ה עייל בה. ואמר,

– מאיר התיקון –

דנפיל בעי לאסמכא ליה הדא הוא דכתיב (תהלים קמה טז) סומך יהו"ה לכל הנופלים וגו' ובגין כך כנסת ישראל דנפלה דכתיב (עמוס ה ב) נפלה לא תוסיף קום בעיא לאסמכא והיא אמרה סמכוני:

תרגום: פתח רבי יהודה ואמר "סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים וגו'", הפסוק הזה הרי נתבאר ויפה, אבל כנסת ישראל אמרה את זה בגלות. סמכוני, מה זה סמכוני, אלא מי שנופל צריך לסמוך אותו, זה שנאמר "סומך ה' לכל הנופלים וגו'", ולכן כנסת ישראל שנפלה שכתוב "נפלה לא תוסיף קום", צריכה לסמיכה, והיא אומרת סמכוני.

פירוש: סמכוני - דע כי היודע לייחד יחודים משפיע שפע רב אל המלכות, שהיא כמעט נופלת בגלות, וע"י יחודים סומך אותה ומעמידה לפי שמושך לה שפע מהבינה, בסוד סומך ה' לכל הנופלים, וסומך היא הבינה (מ"מ).

[781] עי' לקמן קסח ע"א.

[782] נוסח לפום מסטרלס: מתמר י"ה לימינא למינון זכור ו"ה לשמאלא למינון שמור, והמריז"ל מתקן לימתמר י"ה לשמאלא למינון שמור, ו"ה לימינא למינון זכור. ולמעלה כגרסת רבינו.

[783] $

[784] ז"ל: עמודא דאמצעיתא כליל תרווייהו ובג"ד אתקרי בשם יהו"ה אבל ימינא א"ל נטיל עמיה ו"ה הה"ד (חבקוק ג) אלו"ה מתימן יבא שמאלא נטיל עמיה י"ה מן אלהים עמודא דאמצעיתא נטיל שמא שלים ובג"ד (תהילים נ) א"ל אלהים יהו"ה דבר ויקרא ארץ.

תרגום: עמוד האמצעי כולל את שניהם, ולכן נקרא בשם יהו"ה אבל הימין א"ל נוטל עמו ו"ה זהו שכתוב אלוה מתימן יבוא השמאל נוטל עמו י"ה מן אלהים העמוד האמצעי נוטל שם שלם ומשום זה אל אלהים ה' דבר ויקרא ארץ.

[785] עי' מלואים אות (קנא).

הה"ד מלא כו' ונתנה כו', כנ"ל דגדולה איהי י"ה, וקטנה ו"ה, ואחיד בתרוויהו. **ונאמר מלא שבוע כו'**, והוא דרגיה דשבועות. **ובסוכות ויבא יעקב שלם הוי"ה שלימה ויבן כו'**, כמו שמפרש והולך. והן בד' אתוון דהוי"ה, ד' דרגין י"ה בהון, בכל א' חצי הוי"ה, ו' הוא שילוב הוי"ה, (ה' שילוב הוי"ה@) ואדנ"י, והן ד' דרגין דגאולה כנ"ל, ושם יהון משיחין [כמש"ש בפ' משפטים[786]] **משיח ב"ד דאיהו אריה מימינא ומשיח כו' מימינא אברהם משמאלא כו' {קכה ע"ב} מסט' דאברהם אתקריאו אריות בקר מסט' כו' ורביעאה אדם כו' בההוא זמנא בבוקר יאכל עד ולערב כו' בחד ייכול (@כו') [ממנין דאומין דעלמא@] ובחד יחלק לון לישראל כו' יתער נשר ויתפרש גדפהא על ערבוביא (@כו') דאינון עמלקים כו' (@הה"ד) בדד ינחנו כו'.** ואז יהיה הוי"ה שלימה כמ"ש בפרשת בראשית (כז ע"ב)[787] **בזמנא דע"ר כו' מיד דיתמחון מעלמא אתמר באתוון דקב"ה ביום ההוא כו' לבתר דיתברר מתכנשין להההוא אתר דאקרי ירושלים והוא סוכת שלום והוא בחי' דאקרי אדם כמש"ש למעלה ה' בדד ינחנו כו' ואומין דעלמא דישתארון יתער קב"ה חיה דאדם לשלטאה כו'**, וכמ"ש (מיכה ד ח) עדיך תאתה ובאה הממלכה הראשונה לבת ירושלים:

באותו זמן מה שהיה "אני ישנה" בגלות, שהתעלה הדופק שלה, [ה]שלמות שלה, באותו זמן נאמר על השכינה "ולבי ער", להתעוררות הגאולה, ובאותו זמן נושבת בה רוח הקודש, שבזמן שאין נושבת רוח הקודש, נושבת רוח סערה באוזן שמאל של הלב, ויכול להטעות את העולם.	בההוא זמנא מה דהוה אני ישנה (שיה"ש ה ב) בגלותא דאסתלק דפיקו דילה שלימו דילה בההוא זמנא אתמר בשכינתא ולבי ער לאתערותא דפורקנא ובההוא זמנא נשיב רוחא דקודשא בה דבזמנא דרוחא דקודשא לא נשיב רוח סערה נשיב באודנא שמאלא דלבא ויכיל למטעי עלמא:
וזהו שנאמר בו "והנה רוח סערה באה מן הצפון", שמסעירה את גופו של האדם, שנאמר בו "מצפון תפתח הרעה", ובאותו זמן שולטים בעולם כל הרוחות והשדים והמזיקים הרעים, שמשחיתים את העולם, שהם מלאכי חבלה. וזה הדופק של המחלה שעולה באש הגיהנם, שהיא מרה, ומחמם את גוף האדם, ובו "וימררו את חייהם", שהאיברים שהם ישראל, "בעבודה קשה", זה הכבד, שהוא כבד על העורקים (של מרה) של הדם, "בחומר ובלבנים", זו ליחה לבנה, שהיא כבדה על האדם, וממנה יבאו לו כמה חלאים רעים, שהם מים הזידונים, שמתגברים על האיברים שלו.	והאי איהו דאתמר ביה והנה רוח סערה באה מן הצפון (&) דסעיר גופיה דבר נש דאתמר ביה מצפון תפתח הרעה (ירמיה א יד) ובההוא זמנא שלטין בעלמא כל רוחין ושדין ומזיקין בישין דמחבלין עלמא דאינון מלאכי חבלה ודא דפיקו דמרעא דסליק באשא דגיהנם דאיהו מרה ומחמם לגופיה דבר נש וביה (שמות א יד) וימררו את חייהם דאברין דאינון ישראל[788] בעבודה קשה דא כבד דאיהו כבד על ערקין (דמרה) דדמא בחמר ובלבנים דא ליחא חוורא דאיהי כבדה על בר נש ומינה יתון[789] ליה כמה מרעין בישין דאינון מים הזדונים דמתגברין על אברין דיליה:

באה מן הצפון - כנ"ל באודנא שמאלא, ומפרש והולך **מצפון תפתח כו'**, והוא חולי דב"נ **דרוחא לא נשיב**, וכל גופא אוקיד, וכנ"ל **דאלמלי רוחא לא נשיב הוה לבא כו'**, ואז מתעורר הסערה, וכן הוא כ"ז בישראל בגלותא ושכינתא בעולם, דכל זה הוא ענין אחד, וז"ש **דאברין דאינון ישראל**, ר"ל כמו באברים דאדם, כן לישראל בגלותא, דהוא נחלה מכתך, ונאמר (&) יחיינו מיומים כו': ***בעבודה קשה דא דפיקו דערקין דמרה דאיהי כבדה על ב"נ בחומר ובלבנים דא הוא ליחה חיוורא דמינה ייתון כו'** - ור"ל ד' מיני עבודה דגלותא שנאמר כאן, הוא בד' מרות, שמכל אחת בהתגברותה בא חולי אחר. והן נגד ד' יסודין דרוחא דפיק בהון לארבע סטרין כנ"ל,

– מאיר התיקון –

[786] עי' מלואים אות (קנב).
[787] עי' מלואים אות $.
[788] עי' & שישראל הם אברי השכינה.
[789] "כבד למיהו כבד על ערקין (למרה) דלמא בחמר ובלבנים דא ליחא חוורא למיהי כבדה על בר נש ומינה יתון" נמחק בכתבינו, ובמקומו ליתא "דפיקו לערקין למרה למיהי כבדה על ב"נ בחומר ובלבנים דא הוא ליחה חיוורא למינה ייתון".

וכד לא נשיב, אתערו הן בעבודה קשה, הוא מרה, דחמימו אשתא דחולה, והדפיקו הוא בקשיו ובקוצר רוח. בחומר ובלבנים, (ליחה@) [ליחה] חיוורא, לבנים, וכן חומר, דהוא מים הזדונים, והן ב' יסודין מים ואש. ובכל עבודה בשדה, הוא כבד, דם, שנתרבה דרגא דעשו, איש שדה (&), שהוא אדמוני. ואמר (&) **כי רגליהם לרע וכו'**, ר"ל הערקין דדמא, כאשר נתרבו וירוצו בתקיפו, הוא סימן לרע ולמיתה, וימהרו לשפך דם, דרגא דעשו, שופך דם. וכבד הוא עשו אדמוני כידוע[790]. בפרך, הוא מרה אוכמא, דהוא יבש בריקניא, כמ"ש (במדבר יא ו&) נפשנו יבשה אין כל, והן נגד ד' הנ"ל (קטו ע"ב &) **מסט' דאוירא קדמאה איהי לח כו'**, וכן כאן (דכבד) [וכבד@] לח לבנה קר ומסט', דשכינתא תתאה איהי יבשה כו', דל"ל מגרמה כלום (זהר ח"א קפ"א ע"א). אבל מ"מ היא אתמליא מכולם, משא"כ בזו, והבור רק אין בו מים (&), דהיא נקראת בור, וישליכוהו הבורה, ועי' בפרשת פקודי (רסג ע"א)[791], וזהו בפרך, שהוא עבודת חנם, כמ"ש בת"כ (&)[792] והביאו רש"י שם, עבודה ריקנית, א"ל החם לי כו', ולכן נאמר כאן את כל עבודתם כו', דכאן כלילא (@כל) עבודות דעבודות (@ה)צריכות לאדם אי אפשר לעבד בעבד כל העבודות, משא"כ עבודה ריקנית שאין בה צורך, והוא נגד {קכה ע"ג} דרגא דקדושה דכוללת הכל:

"ובכל עבודה בשדה", זה הדופק של הדם, שנאמר בו "איש יודע ציד איש שדה". ומה הוא הדופק של הדם, רוח סערה, שמתגבר בו דם עורקי הכבד, שהוא "עשו הוא אדום", שהעורקין שלו, "כי רגליהם לרע ירוצו וימהרו לשפך דם", "אשר עבדו בהם בפרך". הדופק במרה השחורה שהוא יבש בריקנות, ולכן נאמר בו "בפרך".	ובכל עבודה בשדה (&) **דא** דפיקו דדמא **דאתמר** ביה (&) **איש יודע ציד איש שדה ומאי** ניהו דפיקו דדמא רוח סערה **דאתגבר** ביה דמא דערקין דכבד **דאיהו** (**בראשית** לו **א**) **עשו הוא אדום** דערקין דיליה (&) **כי רגליהם לרע ירוצו וימהרו לשפוך דם אשר עבדו** בהם בפרך דפיקו במרה **אוכמא דאיהו יבש בריקניא** ובגין **דא אתמר** ביה בפרך.
וכשעוברת רוח הסערה, כמו שנאמר "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ", מתעורר הדופק באותו הרוח, עליו נאמר "בדבר יהו"ה שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם". באותו זמן, ההבלים של התפלות עולים בו ברוח הקודש למעלה, ויתעוררו אליהם הבלים עליונים, שנאמר בהם "כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם וכו'", שהוא הבל הלב של השכינה הקדושה, להב המזבח. ומיד שעולה בהבלים של פיהם של ישראל בתפלות, הקדוש ברוך הוא שואל בשבילה "מי זאת עולה מן המדבר", מי בזאת עולה, ודאי.	וכד **אתעבר** רוח סערה כמה **דאת אמר ואת** רוח **הטומאה אעביר** מן **הארץ** (&) **אתער** דפיקו **בההוא רוחא** עליה **אתמר** (תהלים לג ו) **בדבר** ה' **שמים נעשו** וברוח פיו כל **צבאם בההוא זמנא** הבלים דצלותין סלקין ביה **ברוחא** דקודשא לגבי **עילא** ויתערו לגבייהו הבלים **עלאין דאתמר** בהון {קכה ע"ב} כי **לא** על הלחם לבדו יחיה **האדם** וכו' **דאיהי** הבל **דלבא דשכינתא** קדישא **להב** המזבח ומיד דסליקת בהבלים דפומייהו **דישראל** בצלותין **קודשא** בריך **הוא שאיל** בגינה (שיה"ש ג ו) מי זאת עולה מן המדבר מי בזאת עולה ודאי:

מי בזאת עולה - ע"ל (עז ע"א &) **בההוא זמנא מטרוניתא עלאה כו' וסלקין תרווייהו לגבי מלכא מי דאיהי אימא עלאה בזאת עולה כו'**:

ולכן יש הבל ויש הבל. יש הבל שנאמר בו "ותוסף ללדת את אחיו את הבל", ויש הבל של תפלות ועבודות טובות, ויש הבל של דברים בטלים, דברים ריקנים, שנאמר בהם "הבל המה מעשה תעתועים בעת פקודתם יאבדו". מה זה "בעת	ובגין **דא** איה הבל **ואית** הבל[793] **איה** הבל **דאתמר** ביה ותוסף ללדת **את אחיו את** הבל **ואית**[794] הבל דצלותין ופולחנין טבין **ואית** הבל דמלין בטלין מלין ריקנין דאתמר בהון הבל המה מעשה תעתועים בעת פקודתם **יאבדו** (ירמיה י טו)

– מאיר התיקון –

[790] $

[791] עי' מלואים אות $.

[792] $

[793] אמסטרדם@

[794] ולמ (כגינו).

פקודתם", אלא בזמן שבאה הגאולה והפקודה לישראל, יאבדו מן העולם. "הבל תעתועים", שמתעים את בני האדם. ורוח הקודש שולטת בעולם, שהוא הדופק, שנאמר בה "קול דודי דופק", הדופק שעולה בגלי הים, שהספינה, שהיא הלב, ועל כל הגלים, נאמר עליהם "אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו" ובהם "החיות רצוא ושוב", "רצוא" שנים "ושוב" שנים, והם יהו"ה, שנאמר בהם כה אמר יהו"ה מארבע רוחות באי הרוח.	**מאי בעת פקודתם אלא בזמנא דאתי פורקנא ופקודא לישראל יאבדו מעלמא הבל תעתועים דתועים לבני נשא ורוחא דקודשא שליט בעלמא דאיהו דפיקו דאתמר ביה קול דודי דופק (שיה"ש ה ב) דפיקו דסליק בגלגלי ימא דספינה דאיהי לבא**[795] **וכל גליא עלייהו אתמר אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו (יחזקאל א יב) ובהון החיות רצוא ושוב** (שם יד) **רצוא תרין ואינון יהו"ה דאתמר בהון** (&) **כה אמר ה' מארבע רוחות באי הרוח:**

***עולה ודאי ובג"ד אית הבל ואית הבל כו'** - כצ"ל, ור"ל כנ"ל **דרוחא דדפיקו דקודשא ורוח סערה כו'** וכמו שמפרש והולך: ***אחיו את הבל ודא הבל דצלותין כו'** - כצ"ל, וכמש"ל (קג ע"א &) **אוסיפת בגיני כמה קורבנין לקב"ה וכמה צלותין ובעותין ודא איהו ותוסף ללדת,** ובדף קז ע"ב (&) **א"ל ודאי ותוסף [אתוסף@] רוח דקודשא כו' תרין אתוון כו'**: **פורקנא ופקוד' כו' בעלמא דאיהו קול דודי כו'** - דאז דפיקו דרוח סערה מתעבר מעלמא, וכן באדם כשנתרפא: ***בגלגלי ימא דלבא** - כצ"ל: **אתמר אל אשר יהי' כו'** - דגלין הולכין אחר הרוח, וכן הדפיקו הולך אחר הרוח. ואמר[ו@] (@**ו)בהון והחיות כו',** דהוא חיות של אדם, דדפיק לד' סטרין. ואמר (@**רצוא) [רצה@] תרין כו',** כמש"ל (לה ע"א &) **תרין סלקין כו' (@ו)אינון מיכאל כו' וכן בשם הוי"ה כו',** כמש"ש, וז"ש **ואינון יהו"ה**:

השכינה, עלה נאמר "אשר שמתי חול גבול לים", והוא התחום של כולם, כדוגמת תחום שבת. וכאשר הגלים רצים בארבע רוחות מיד שרואים שכינה, שהוא חול לב (לים), שהיא החול שמקיף את הים. נאמר בהם "ושוב"@?, חוזרים למקומם. וארבע הרוחות, כשיוצאות מן הלב, התנועה שלהן היא לארבעת צדדי הספינה, שתים בשתי כנפי ריאה, ושתים בשני בתי הלב. והתנועה של הדופק של הרוח עושה תנועתו ודופק בנקודה אחת או שתים או שלש, וחוזר למקומו. ובנקודות שדופק, נודע הדופק, לפעמים דופק פעם אחת וחוזר למקומו.	שכינתא עלה **אתמר אשר שמתי חול גבול לים** (ירמיה ה כב) **ואיהו תחומא דכלהו כגוונא דתחום שבת וכד רצין גלין בארבע רוחין מיד דחזיין שכינתא דאיהו חול לב (נ"א לים) דאיהי חול דאסחר לימא אתמר בהון ושוב חזראן לאתרייהו ואלין ארבע רוחין כד נפקי מן לבא תנועה דילהון איהו לארבע סטרין דספינה תרי בתרין כנפי ריאה ותרין בתרי בתי לבא ותנועה דדפיקו דרוחא עביד תנועתיה ודפיק בנקודה אחת או תרין או תלת ואתחזר לאתריה ובנקודין דדפיק אשתמודע דפיקו לזמנין דפיק זמנא חדא ואתחזר לאתריה:**

שכינתא דאתמר בה כו' - כמש"ל (קז ע"א &) דשם אדני הוא מאנא דכולהו, וה' בהיכל קדשו (&), ולא נפיק מינה לבר. וכן הוא גלי ימא, דנפקין ד' אתוון דהוי"ה מן ימא, בינה, ולא נפקין מחול, דאיהו ארץ, גבול להון. וכן הוא הבל(@ים) דדפיקו מן לבא, שחוזרין כל רגע ללב, הלוך ושוב כל רגע ורגע:

והדופק הזה נודע בנקודות של התורה, באותו זמן שדופק בנקודה אחת למטה, היא חיר"ק. ואם היא למעלה, היא חל"ם. כשהיא באמצע, הוא שור"ק. אם היא למעלה, מראה שמתגברת האש, שהוא חם ויבש, והוא קל, שעליו נאמר "זאת תורת העולה". ואם הוא דופק נקודה למטה, הוא חר"ק, ויורד במים, שהוא קר ולח והוא כבד. ואם דופק הנקודה באמצע, שר"ק, שנושב (שיורד) ברוח על המים	ודפיקו **דא אשתמודע בנקודין דאורייתא בההוא זמנא דדפיק בנקודה חדא לתתא איהי חיר"ק ואם היא לעילא איהי חל"ם כד איהי באמצעיתא איהו שור"ק אם היא לעילא אחזי דאתגבר אשא דאיהו חם ויבש ואיהו קל דעליה אתמר** (&) **וזאת תורת העולה ואם הוא דפיק נקודה לתתא איהו חיר"ק ונחית במיא דאיהו קר ולח ואיהו כבד ואי דפיק נקודי באמצעיתא שר"ק דנשיב (נ"א דנחית)**

– מאיר התיקון –

[795] "לספינה לחיי לבמ" נמחק בכתיבו, ובמקומו לחיתמ "ללבמ".

ואוחז בשניהם, והוא חם ולח.	ברוחא על מיא ואחיד בתרוייהו ואיהו חם ולח:

בנקודין דדפיק אשתמודע כו׳ - דדפיקו הוא מרוח, שהיא נקודין. ונשמתא, טעמי. ונפש אתוון, וכמש״ל (לה ע״ב &) ומפרש והולך [כו׳@] נקודות בדפיקו, ובזה ניכר דרגא דאדם, מאיזה ספירה הוא. וכל ענין האדם ואיזה יסוד מתגבר בו כמו שמפרש והולך (**אם@**) **[אז@] היא לעילא אחזי כו׳**: **ברוחא על מיא** - כמ״ש (&) ורוח אלהים מרחפת כו׳ דמים איהו {קכה ע״ד} כבד ונחית לתתא כנ״ל:

וזהו שניקוד פעם אחת למעלה, ומתעלה הדופק, או דופק פעם אחת למטה, ומתעלה הדופק. או דופק פעם אחת באמצע, ומתעלה הדופק. ואם דופק פעמים, זה אחר זה, ומתעלה הדופק, הרי הם צר״י, שהדופק שלהם שוים. אבל דופק נקודה אחת למעלה ונקודה אחת למטה, זו אחר זו, הם שב״א. ושתי נקודות הן אש ומים, לפעמים זה עולה וזה יורד, כגון ״את המאור הגדול (לממשלת היום) ואת המאור הקטן (לממשלת הלילה)״. ולפעמים הם שוים, והם שמים, אש ומים. ולפעמים דופק שלשה דופקים אחד למעלה ואחריו שני באמצע ואחריו שלישי למטה, הרי שלשה יסודות יתעוררו בו, שהם אש ומים ורוח באמצע, וזה שר״ק. ואם דופק שתי דפיקות שוות זו אחר זו, ונקודה אחר שתים למטה, הרי הם סגו״ל, שהם מים ואש, רוח למטה. ולפעמים דופק ברוחב, באריכות, זה פת״ח. ולפעמים דופק באריכות ונקוד נקודה אחריו, זה קמ״ץ, באריכות מראה רחמים.	והאי איהו דנקיד זמנא חדא לעילא ואסתלק דפיקו או דפיק זמנא חדא לתתא ואסתלק דפיקו או דפיק זמנא חדא באמצעיתא ואסתלק דפיקו ואם דפיק תרי זמני דא בתר דא ואסתלק דפיקו הא אינון צר״י דדפיקו דילהון שוין אבל דפיק נקודה חדא לעילא ונקודה חדא לתתא דא בתר דא אינון שב״א ותרין נקודין אינון אש ומים לזמנין דא סליק ודא נחית כגון את המאור הגדול (לממשלת היום) ואת המאור הקטן (לממשלת הלילה) (בראשית א טז) ולזמנין אינון שוין ואינון שמים אש ומים ולזמנין דפיק תלת דפיקין חד לעילא ובתריה תניינא באמצעיתא ובתריה תליתאה לתתא הא תלת יסודין יתערון ביה דאינון אש ומים ורוח באמצעיתא ודא שור״ק ואם דפיק תרין דפיקין שוין דא בתר דא ונקודה בתר תרין לתתא הא אינון סגו״ל דאינון מים ואש רוח לתתא ולזמנין דפיקו בפותיא באריכו דא פת״ח ולזמנין דפיקו באריכו[796] ונקיד נקודה אבתריה דא קמ״ץ[797] באריכו אחזי רחמי:

ולזמנא דפיק באריכו ונקיד נקוד׳ אבתרי׳ דא קמץ באריכו (@אחזי רחמי - כצ״ל, ור״ל דכל באריכו)@, בין קמץ בין פתח, אחזי רחמי, דאריכו הוא וא״ו, אריך אנפין (קנט ע״א), דרגא דתקיעה באריכו:

אם זכו, הדופק דופק בתשע הנקודות הללו, השכינה כלי לכולם, עשירית להם, משום שבה כלולות כל האותיות, והאותיות הן לנקודות כגוף אל הרוח, ובין כל דופק ודופק (י׳ שעורו שהוא שעור קומה) ו׳ שיעורו, שהוא שעור קומה. וכשהנקודות דופקות בו, הם כולם דופקים דפיקות בנחת, ברחמים. וכשאין שם ו׳ דופקים במהירות, ואותם דינים דפיקות של דחק אחר דחק, והם ״עת צרה היא ליעקב וממנה יושע״.	אם זכו דפיקו דפיק באלין נקודין תשע שכינתא מאנא לכלהו עשירית לון בגין דבה כלילן כל אתוון ואתוון אינון לגבי נקודין כגופא לגבי רוחא ובין כל דפיקו ודפיקו (י׳ שעוריה דאיהו שעור קומה)[798] ו׳ שיעוריה דאיהו שיעור קומה וכד נקודין דפקין ביה אינון דפקין כלהו דפיקין בנייחא ברחמי וכד לית תמן ו׳ דפקין במהירו ואינון דינין דפיקין דדוחקא בתר דוחקא ואינון (&) עת צרה היא ליעקב וממנה יושע:

אם זכו דפיקו כו׳ - דאז רוחא שליט בכולא: **שכינתא מאנא כו׳ כגופא כו׳** - והיא נפשא, כמ״ש למטה, ומאנא דנקודין איהו נפש, אלא שנפשא שתופא דגופא[799]: ***ובין כל דפיקו ודפיקו**

– מאיר התיקון –

[796] לת פת״ח ולזמנין לפיקו בתריכו (תוספת של הלך למת).

[797] נוסף בלך למת.

[798] נמחק בכתיבו.

[799] עי׳ לעיל הערה 198.

ו' שעורי כו' - כצ"ל, וכמש"ל (לז ע"ב &) דוא"ו איהו שיעור קומה, ור"ל דשיעור הריוח בין כל דפיקו לדפיקו, והוא בריאות[800] האדם. וז"ש **וכד נקודין כו' וכד לית כו',** שמראה על חולי. וכן הוא חבלי משיח, כמש"ל (סט ע"א וע"ב &) **קם סבא תניינא כו' וכד דפיקו איהו בתרועה במהירו דוחקא בתר דוחקא מיד ייתי פורקנא,** ועי' בפרשת שמות (לז ע"ב)[801] ואגרא דכלה דוחקא (ברכות ו ע"ב)[802]:

והכלי של הנקודות הוא הנפש, הנשמה היא כתר על כולם, וממנה הכתרים, שהם טעמי התנועה של הנקודות והאותיות. והיא תלויה במחשבה, והנקודות תלויות באמירה, האותיות בעשיה. וזהו "אומר ועושה" (תפילת ברוך שאמר) מצד הימין אמירה ומצד השמאל עשיה. העמוד האמצעי כולל את שניהם, "אומר ועושה". ובמה "אומר ועושה", בהוי"ה, שנאמר בה "יהי אור ויהי אור" יהי אור, יהי י' באור ונעשה אויר, שאוחז בשניהם בעמוד האמצעי.	ומאנא דנקודין איהו נפש נשמתא איהי כתר על כלהו ומינה כתרין דאינון טעמי תנועה דנקודין ואתוון ואיהי תליא במחשבתא ונקודין תליין באמירה אתוון בעשייה ודא איהו אומר ועושה מסטרא דימינא אמירה מסטרא דשמאלא עשיה עמודא דאמצעיתא כליל תרוייהו אומר ועושה ובמאי אומר ועושה בהויה דאתמר בה יהי אור ויהי אור (בראשית א ג) יהי אור יהי י' באור ואתעביד אויר[803] דאחיד בתרוייהו בעמודא דאמצעיתא:

ואיהי תליא במחשבתא ונקודין כו' - שהן ג' דרגין דכלילין כולא[804], מחשבה דיבור ומעשה, ג"ר זו"נ. וחוזר וכולל ג' אלו בג' קוין, דהן כוללין ג"כ הכל, ואמר **מסט' דימינא כו' עמודא דאמצעיתא כליל כו',** והוא סליק במחשבה[805], (@וכמ"ש (&) ישראל עלה במחשבה), וכמש"ל (קטו ע"ב &) **דאויר קדמון נטיל בעמודא דאמצעיתא.** ואמר **ובמאי אומר ועושה בהוי"ה** - ר"ל כמו שמפרש והולך **דאתמר בהון כו',** יהי אור הוא אמירה, ויהי אור הוא עשיה, והכל בהוי"ה, יהי ויהי. והוא לראיה, שהוא בעמודא דאמצעיתא שנקרא הוי"ה. ואמר עוד לראיה דיהי אור הוא אותיות י"ה אויר, אויר הוא עמודא דאמצעיתא **דאחיד בתרוייהו,** י"ה ימינא ושמאלא ועי' בפרשת בראשית (כב ע"א)[806] **הוה אמר אבא כו' מארי דבניינא איהו אומר ואומנא עביד.** ולקמן (פב ע"ב פח ע"ב) **מסט' דאבא מצווה ומסט' דאימא עושה** ומחשבה אחיד בתרוייהו, דבין האמירה ובין העשיה, {קכו ע"א} אי אפשר להיות בלא מחשבה:

ויש דופק של עץ הדעת טוב ורע, שמהמקום הזה, יצר טוב ויצר רע. והוא הסוד של "להט החרב המתהפכת", שמתהפכת ממטה לנחש ומנחש למטה. הדופק של יצר הטוב מראה בריאות ורפואה של כל האיברים, והדופק של יצר הרע מראה מחלה של כל איברי הגוף. וכל מי שחזק [יותר] גובר. אם מתגברות הזכויות, מתהפך מנחש למטה, ומיד מטה כלפי חסד (&), וכל הגוף נרפא. ואם מתגברים החטאים, מתהפך ממטה לנחש, ונושך את כל האיברים בכמה נשיכות של כאבים ומחלות. באותו זמן נאמר על הדופק "אין קול ענות גבורה ואין קול ענות	{קכו ע"א} ואית דפיקו דעץ הדעת טוב ורע דמהאי אתר יצר טוב ויצר רע ואיהו רזא דלהט החרב המתהפכת (&) דאתהפך ממטה לנחש ומנחש למטה דפיקו דיצר הטוב אחזי בריאותא ואסוותא דכל אברין ודפיקו דיצר הרע אחזי מרעא דכל אברין דגופא וכל מאן דאלים גבר אי מתגברין זכוון אתהפך מנחש למטה ומיד מטה כלפי חסד וכל גופא אתסי ואם מתגברין חובין אתהפך ממטה לנחש ונשיך כל אברין בכמה נשיכין דכאיבין ומרעין בההוא זמנא אתמר בדפיקו (שמות לב יח) אין

– מאיר התיקון –

[800] Lungs or health?

[801] צ"ע גדול כוונתו, אולי זה ח"ג ריט ע"א, עי' מלואים אות (קנג).

[802] שבזה נתחלף הקמ"ץ לפת"ח. וכן הגאולה תלויה בזה, כמ"ש תכבד העבודה כו' (אגדות הגר"א).
עי' דברי רבינו (לעיל כח ע"א): ודוחקא דגלותא - כמ"ש בזוהר במדבר (שלח דף רצט קצט ע"א) שכלה בדגש תוך הכ' הוא כַּלָה, וברפה הוא כָלָה, לכן דחיק גורם דחיק שהוא דגש כַּלָה, וז"ש כי אעשה כלה, ר"ל כבר עשיתי את הכַּלָה, רק שאתה מעכב שאיני רוצה לדחוק אותך ביותר, וזהו ואותך לא כו':

[803] עי' מלואים אות (קנד).

[804] עי' לעיל הערה 270.

[805] $

[806] עי' מלואים אות (קנה).

חלושה קול ענות אנכי שומע". הקול של העינוי, "הקול" של הדופק בבית החולי של הגלות "אנכי שמע".	קול ענות גבורה **ואין** קול ענות חלושה קול ענות **אנכי** שמע קול **דענויא** קול דדפיקו דבי מרעא **דגלותא אנכי** שמע:

ואית דפיקו דע"ה כו' וכל מאן דאלים גבר - דדפיקו (דעץ החיים@) [דעד"א] כולו טוב ובריאות בתכלית השלימות בכל נקודה ונקודה, ואית בכל נקודין, אם זכו כנ"ל (קח ע"ב) ואילנא דכולא ביש הוא כולו רע וחולי, כמש"ל (לו ע"א &)ואין בו טוב כלל, אבל מעץ הדעת טו"ר, לעולם אין בו כולו טוב או כולו רע, רק מאן דאלים גבר, ואינו בריא בשלימות או חולי בשלימות. וכן הוא בישראל כד אינון בסטרא דעץ הדעת טוב ורע, גדולתם אין בשלימות, ולעולם לא היתה לישראל בשלימות עד שלמה, ואתפגים בסוף ימיו, והיה הולך וחס[ו@]ר. וכן גלותם, כמ"ש (&) ואף כו' לא עזבתים כו'[807], והכל משום דמעשה אבותיהם בידיהם, אבל הראשון חטא, וכמש"ל (צח ע"ב &), אבל בימי חבלי משיח, והיתה עת צרה ליעקב (&), כנ"ל, וכמ"ש (&) אין בן דוד בא אלא בדור כו'. וודאי אופן השני, וכמ"ש בפ' שמות (ז ע"ב)[808] **יסתכל מאן אינון דקיימין בהדה בכל אינון דמשתכחין עמה בכל עובדוי דכל חד וחד ולא אשתכח זכאי דכתיב ואביט ואין עוזר וכמה עקתין כו'**, וכשיבוא משיח, אז יתגלה עץ החיים שכולו טוב: **אין קול כו' -** שהן דפיקין דתקיעה ושברים, באריכו וקצירו, אלא קול ענות דענויא, דחולי וכובד הגלות, וז"ש **קול ענויא כו'**:

ויש דפק מן האילן שהוא רע ואין בו טוב כלל, שממנו יוצאת רוח סערה, שמסעירה בו את גוף האדם, ונאמר בו "רוח חזק מפרק הרים", שהם עצמות הגוף. "ומשבר סלעים", שהם צלעות הגוף, שהם כדוגמת הסלעים. וזהו [למי] שיוצא בזדון ואין לו משקל ושעור, ובו "והאניה", שהיא הגוף, "חשבה להשבר". וזה הדופק שעולה ויורד בגלי הים, שהם עשרה כתרים תחתונים, כדוגמא שהיא המלכות הקדושה, כך היא מלכות הרשעה, כדוגמת המילה כך היא הערלה, ששם סמא"ל ערל ובת זוגו ערלה, נחש ואשת זנונים.	**ואית** דפיקו מאילנא **דאיהו** ביש לית ביה טב כלל דמניה נפיק רוח סערה **דאסעיר** ביה גופיה דבר נש **ואתמר** ביה רוח חזק מפרק הרים **דאינון** גרמין **דגופא** ומשבר סלעים **דאינון** צלעות **דגופא דאינון** כגוונא דסלעים **והאי איהו** נפיק בזדון ולית ליה משקל ושעור וביה **והאניה דאיהו גופא** חשבה להשבר (יונה **א** ד) **והאי** דפיקו סליק ונחית בגלי **ימא דאינון** עשר כתרין **תתאין** כגוונא **דאיהי** מלכות קדישא **הכי איהי** מלכות **חייבא** כגוונא דמילה **הכי איהי** ערלה דתמן סמא"ל ערל ובת זוגיה ערלה נחש **ואשת** זנונים:

דאינון צלעות - כמש"ל (נד ע"ב &) **דא סלע מט"ט דבגיני' אתמר ויקח אחת מצלעותיו,** דריש צלע סלע: **והאי איהו נפיק כו' -** דל"ל שיעורא, כמו בנקודין דאורייתא. ואמר **משקל,** (@משקל) [ושקל] הוא יו"ד, הנקודין עצמן, ושיעור ו', והוא בין דפיקו לדפיקו כנ"ל. משא"כ בעץ הדעת דמ"מ[809] מסט' דטוב, יש לו שיעור ומשקל: **כגלי ימא דאינון כו' -** נגד גלגלי דקדושה, דאינון עשר גלי ימא (&), גלגלין דכורסיא (&): **ובת זוגי' ערלה כו'[810] -** הוא מלכות חייבא (פי' ס"מ) הנ"ל, אלא חוזר כאן, לפי שאמר ערל, דיש ערל, והוא באדם דכר. {קכו ע"ב}

– מאיר התיקון –

[807] ז"ל: $

[808] ז"ל: רבי שמעון זקף ידוי ובכה ואמר ווי מאן דיזדמן בההוא זמנא וזכאה חולקיה מאן דיזדמן וישתכח בההוא זמנא ווי מאן דיזדמן בההוא זמנא בגין דכד ייתי קב"ה לפקדא לאיילתא יסתכל מאן אינון דקיימין בהדה בכל אינון דמשתכחי עמה בכל עובדוי דכל חד וחד ולא ישתכח זכאי דכתיב (ישעיה סג ה) ואביט ואין עוזר וכמה עקתין על עקתין לישראל:

תרגום: רבי שמעון הרים ידיו ובכה ואמר, אוי למי שיזדמן באותו זמן, ואשרי חלקו של מי שיזדמן וימצא באותו זמן. אוי למי שיזדמן באותו זמן, משום שכשיבא הקדוש ברוך הוא לפקד את האילה, יסתכל מי הם אותם שעמדו עמה בכל אותם שנמצאים עמה בכל מעשי, כל אחד ואחד, ולא ימצא צדיק שנאמר "ואביט ואין עוזר", וכמה צרות על צרות לישראל.

ביאור: עי' סנהדרין (צ"ח ע"א) אין בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי או בדור שכולו חייב. וע' בהגר"א בתיקונים וכו'. אמנם ענין כולו חייב אינו רשעים גמורים ח"ו, כי זה אי אפשר, אלא רובו עונות נקרא חייב כמ"ש בראש השנה (דף ט"ז י"ז) והרי לנו דימות המשיח אינו תלוי בזכות ומעשים כלל [אלא בברית אבות] (הקדו"ש כט ע"ד).

[809] דמכל מקום.

[810] דע"ה ח"א עח ע"ג עליון – לא עשיתי$

ויש ערלה בפירות בארץ, דאיהי נוק׳, כי האדם והארץ הם דו״נ, גוי אחד בארץ (שמואל ב׳ ז כג, זהר ח״ג צג ע״ב) **:**

כנגד שני ירכי האמת, מצד הטמאה תאומיא״ל תומיא״ל, וכנגדם נאמר ״תהומות יכסיומו ירדו במצולת כמו אבן״. כנגד העמוד האמצעי הוא עוגיא״ל, שמשם עוג מלך הבשן. מצד שתי הזרועות, הם אגניא״ל עזיא״ל, אגניא״ל משם אגג, ובו ״כי גאה גאה סוס ורוכבו רמה בים״. עוזיא״ל משם עזאזל, ומשם עז״א ועזא״ל, והוא חזריא״ל. ״יכרסמנה חזיר מיער״, ועליו נאמר ״ועל חרבך תחיה״, והוא שעריא״ל שמשם רוח סערה. והוא ״עשו איש שעיר״, ומשם שער באשה ערוה (&), ועליו התגבר אותו שנאמר בו ״עזי וזמרת י״ה ויהי לי לישועה יהו״ה איש מלחמה יהו״ה שמו וגו׳״.	לקבל תרי ירכי קשוט מסטרא דמסאבו **תאומיא**״ל תומיא״ל ולקבלייהו **אתמר** תהומות יכסימו ירדו במצולות כמו **אבן** (שמות טו ה) לקבל עמודא דאמצעיתא **איהו עוגיא**״ל דמתמן עוג מלך הבשן מסטרא דתרין דרועין **אינון אגניא**״ל[811] **עזיא**״ל[812] **אגניא**״ל מתמן **אגג** וביה כי **גאה גאה** סוס ורכבו רמה בים (שמות טו א) **עוזיא**״ל מתמן **עזאז**״ל ומתמן **עז״א ועזא**״ל[813] **ואיהו חזריא**״ל יכרסמנה חזיר מיער (&) ועליה **אתמר** (בראשית כז מ) ועל חרבך תחיה **ואיהו שעריא**״ל דמתמן רוח סערה **ואיהו עשו איש שעיר** ומתמן שער **באשה** ערוה ועליה **אתתקף** ההוא דאתמר ביה עזי וזמרת י״ה ויהי לי לישועה ה׳ **איש** מלחמה ה׳ שמו וגו׳ (שמות טו ג):

לקבל תרי כו׳ - דהן בסט׳ דקדושה אחים (תואמים) [תאומים@], כמש״ל (קז ע״א &), והן לשון תהומות, וז״ש **תהומות יכסיומו**, והן נגד אפיקי מים דקדושה[814]: **עוג מלך כו׳ -** דלכן נאמר ״כי בידך נתתי כו׳״ (&) דווקא, דהוא נגד דרגיה דמשה, ונקרא עמודא דאמצעיתא אחד (&), ט׳ וד׳, ונאמר ביה (&) ערש ברזל תשע כו׳ וארבע כו׳, אלא דבקדושה קוצו של ד׳[815] משלמת לעשר, (גבהו עשרה ורחבו) [גבוה עשרה ורחבה@] ארבעה (&) והוא ברית קודש. משא״כ בהם, ולכן נתירא משה ממנו, עד שנאמר ״אל תירא אותו״, כי כבר פגם הברית, כמ״ש בס״פ חקת (קפד ע״א)[816] ובי׳ אתעקר: **אינון (אגניאל עזיאל) [אגניא״ל עוזיא״ל] מתמן אגג -** ולכן נאמר ראשית גוים עמלק (&), התחלת הבנים, ונאמר וירום מאגג מלכו (במדבר כד ז), ואמר, **וביה כי גאה,** דמשם הגאה[817], וירם יד ימינו (&), ולכן (שמות יד לא) וירא ישראל את היד הגדולה כו׳. ונגד השני, עזי וזמרת י״ה כו׳, כמ״ש למטה: **ומתמן עזא ועזאל -** שהן שני שעירים[818] שהן דרגא דעשו (עמלק) איש שעיר, שהוא בשמאלא: וז״ש **ואיהו חזריאל יכרסמנה כו׳ ועל כו׳**: וכן **שעריאל**, שעיר כנ״ל, כולו כאדרת שער (&), וכמו שמפרש והולך **ואיהו עשו כו׳**: **ומתמן שער כו׳ -**

– מאיר התיקון –

[811] (לנגיאל) (נוסף בלבד לממן).

[812] עוזיאל (לפ״ל).

[813] $ספר ברית מנוחה - הדרך השניה
עוזיא״ל ממונה על אש השורף ועזא״ל הוא מן האש המקרר
$ספר הליקוטים - פרשת משפטים - פרק כג
דע, ה׳ כי כל עשר כתרין תתאין הם היו העשר דנוגה, כי בהם סוד הכשפים. והנה הקליפה נקראת מות, ולכן אמר מכשפה לא תחיה. והנה דע, כי ב׳ חו״ב דז״א דנוגה, הם נקרא עז״א ועזא״ל, וכללות שניהם נקרא עזא״ל. לכן אלו העזים הם דין חזק, וז״ס גדי היונק מחלב אמו, הוא חכמה דז״א דנוגה דאצילות. ותחתיו הם שהי נשים זונות, ב׳ מוחין דבי״ע. ועליהם נאמר ונוגשיו מעולל, כי עולל, חכמה דז״א דנוגה דאצילות, ויונק, בינה דנוגה דז״א דאצילות, והוא יונק מאם עילאה מלכות דאצילות דקדושה, וממנו נמשך לנשים זונות דבריאה, ואז נשים מושלים, כי אחר שלקחו השפע ע״י הגדול, ולכן גדול עונשו של האוכל בשר בחלב:

[814] $

[815] עי׳ לעיל מב ע״א.

[816] עי׳ מלואים אות (קנו).

[817] עי ׳מלואים אות (קנז).

[818] עי׳ עמק המלך (ש״א פ״ס): [שני מרגלים] שהם היו עז״א ועזא״ל, ב׳ שעירי הטומאה. שהיו שולחים אחד מהם לעזאז״ל, והיא מלה מורכבת מעזא ועזאל והם עוד היום מלמדים כישוף לבני אדם, ואומרו חרש דיקא, שהם בקיאין בחרשין וכישוף. והם הראשים של כוחות הטומאה אשר נתלו באחורי אחוריים העליונים. ועי׳ מלואים אות (קנח).

דאשה נוק' לשמאלא, לכן צריכה ליזהר משער, שלא לאחוז בה זה: **איש מלחמה** - על ההוא, ועל **חרבך תחיה** (בראשית כז מ):

כנגד בינה, שנאמר בה "אלף בינה" (שבת קד ע"&) אלה אלופי עשו, כנגד חכמה, "אדם בליעל איש און". למעלה כתריא"ל (כרתיא"ל), כנגד כתר עליון, ומשם כרת לכל אלו שעוברים על התורה, ואותם כתרים התחתונים הם קליפות לעשר הספירות, ועשר ספירות המח בתוכן. ואלו הקליפות הן מחיצה בין ישראל לאביהם שבשמים.	לקבל בינה דאתמר בה אלף בינה אלין אלופי עשו לקבל חכמה אדם בליעל איש און (משלי ו יב) לעילא כתריא"ל[819] (נ"א כרתיא"ל) לקבל כתר עליון ומתמן כרת לכל אלין דעברין על אורייתא ואינון כתרין תתאין אינון קליפין לעשר ספירן ועשר ספירן מוחא בגווייהו ואלין קליפין אינון מחיצה בין ישראל לאביהם שבשמים:

אדם כו' - דחכמה נקרא אדם, כמ"ש בתז"ח (עג ע"א &), וש"מ הרבה:

בקליפות הללו מתלבש הקדוש ברוך הוא ושכינתו לקיים בשכינתו "ומלכותו בכל משלה", ולקים בו "כי מלך על כל הארץ אלהי"ם". אבל למעלה במקומו נאמר "לא יגרך רע", אלא הקליפות שלו למעלה הן לבושים מכמה צבעים יפים של אור, שמהם התפשט הקדוש ברוך הוא בגלות והתלבש באלה אחרים, כדי לשמור את ישראל, שהם מתלבשים בקליפות הללו. וזהו "בכל צרתם לו צר וכו'".	באלין קליפין מתלבש קודשא בריך הוא ושכינתיה לקיימא בשכינתיה ומלכותו בכל משלה (תהלים קג יט) ולקיימא ביה כי מלך על כל הארץ אלהי"ם (&) אבל לעילא באתריה אתמר לא יגורך רע (&) אלא קליפין דיליה לעילא אינון לבושין מכמה גווני שפירין דנהורא דמנהון אתפשט קודשא בריך הוא בגלותא ואתלבש באלין אחרנין בגין לנטרא לישראל דאינון מתלבשין באלין קליפין ודא איהו בכל צרתם לו צר וכו':

ומלכותו - נוק': **כי מלך כו'** – דכורא, זו"נ: **אינון לבושין כו'** - דהוא לבושין דבריאה, דהן קליפין נגד אצילות, ועי' בפרשת בראשית (כ ע"א)[820] **עד דאשתכח דהאי קליפה להאי כו'** ע"ש:
בגלותא ואתלבש כו' - כמ"ש (שיה"ש א ו) שמוני נוטרה את כו'[821]:

בהתחלה נתן אותם בידי שליח, שהוא גבריאל, ולא היה מזון לסמא"ל ולמחנות שלו אלא על ידי שליח, בגלל החטאים של ישראל, הוא התלבש	[822]בקדמיתא יהב לון בידא דשליח דאיהו גבריא"ל ולא הוה מזונא לסמא"ל ולמשריין דיליה אלא על ידי שליחא בגין חובין דישראל

– מאיר התיקון –

[819] כתריא"ל (דפ"ח), כרתיא"ל (לך לך מת).

[820] עי' מלואים אות (מד).

[821] ז"ל: אל תראוני שאני שְׁחַרְחֹרֶת שֶׁשֱּׁזָפַתְנִי השמש בני אמי נִחֲרוּ בִי שָׂמֵנִי נֹטֵרָה את הכרמים כרמי שלי לא נָטָרְתִּי.
ועי' זהר ח"ב רסו ע"א: וכד ישראל עבדי חסד [אתכפייא] ההוא סטרא אחרא אתחלש וסטרא דקדושה אתקף וכד ישראל לא מתערי בחסד אינון תרין רוחין [מתבסמי חד אתבסם להו לשאר עמין ומתהפכי] (מתהפכי) לאכפייא לון לישראל וכדין אינון ברכאן דנחתי מלעילא מסטר ימינא ינקי לון שאר עמין [וקיימא לההוא סטרא] והדא הוא דכתיב (שיר א ו) שמוני נוטרה את הכרמים אלין שאר עמין כרמי שלי לא נטרתי אלין ישראל בגין דשאר עמין משכי ליה בגווייהו באינון חסדים דעבדין עם בני נשא וישראל מרחקן ליה מגווייהו בגין דלא משתדלי באינון חסדים כשאר עמין:
תרגום: וכשישראל עושים חסד, נכנע אותו הצד האחר ונחלש, וצד הקדושה מתחזק. וכשישראל לא מעוררים חסד, אותן שתי רוחות (מתבשמות. אחת התבשמה להם לשאר העמים) ומתהפכות כדי להכריע אותם את ישראל, ואז אותן הברכות שיורדות מלמעלה מצד הימין, יונקים אותם שאר העמים (ועומד לאותו הצד). וזהו שנאמר "שמוני נוטרה את הכרמים", אלו שאר העמים, "כרמי שלי לא נטרתי", אלו ישראל. משום ששאר העמים מושכים אותם לתוכם באותם חסדים שעושים עם בני אדם, וישראל מרחיקים אותם מתוכם, משום שלא עוסקים באותם חסדים כמו שאר העמים.

[822] פסיקא זו והבא נמחק בכתיבו, והוא תוספת של הלך לך מת.

בהם, וכביכול בא לו על ידי הקדוש ברוך הוא, וזה אם ישראל הולכים בדרך הישרה ומקיימים את התורה ואת מצוותיו. ואם חס ושלום לא מקיימים את התורה ואת מצוותיו, נותן עשרה כתרים בידי סמא"ל, ולא צריך מזון לא מיד הקדוש ברוך הוא, כל שכן משלוחו.	אתלבש הוא בהון וכביכול אתי ליה על ידי דקודשא בריך הוא להאי אם ישראל אזלין באורח מישר ומקיימין אורייתא ופקודין דיליה ואם חס ושלום לא מקיימין אורייתא ופקודין דיליה יהיב עשר כתרין בידוי דסמא"ל ולא צריך מזונא לא מידא דקודשא בריך הוא כל שכן משליחא דיליה:

***צר כו' ודא איהו רזא כו' -** כצ"ל, ולא כמ"ש בהגהה למטה, בקדמיתא כו'. וגם הגהה שניה ועשרה לבושין כו', אין מקומו כאן, וצ"ל הכל כמ"ש בפנים:

וזה [מה שהיה] לפרעה שאמר "לי יאורי ואני עשיתני", משום שראה כתרים נכרים ביד סמא"ל, שבתחלה כשהיו הכתרים התחתונים בידי הקדוש ברוך הוא, מה כתוב בישראל "וראו כל עמי הארץ כי שם יהו"ה נקרא עליך", ובזמן שאותם כתרים נכרים ביד סמא"ל, לא פוחדים אומות העולם מישראל, ועושים בהם כרצונם. עד שעת הגאולה, שיתקיים בהם "ואת רוח הטומאה אעביר וכו", שאֵלו הקליפות גורמות להפרדה בין הקדוש ברוך הוא ובין ישראל.	ודא לפרעה דאמר (&) לי יאורי ואני עשיתני בגין דחזא כתרין נוכראין בידא דסמא"ל דבקדמיתא כד הוו כתרין תתאין בידא דקודשא בריך הוא מה כתיב בישראל (דברים כח י) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ובזמנא דאינון כתרין נוכראין בידא דסמא"ל לא דחלין אומין דעלמא מישראל ועבדין בהו כרעותייהו עד שעתא דפורקנא דיתקיים בהו (&) ואת רוח הטומאה אעביר וכו' דאלין קליפין גרמין אפרשותא בין קודשא בריך הוא ובין ישראל:
וזהו הסוד של "כי אם עוונותיכם היו מבדלים בינכם ובין אלהיכם". ועתיד הקדוש ברוך הוא להעביר את הקליפות הללו ולהראות לישראל במח שמבפנים, זהו שנאמר "ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך", ולא תהיה מחיצה בין הקדוש ברוך הוא (ושכינתו) ובין ישראל.	ודא איהו רזא (ישעיה נט ב) כי אם עונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלהיכ"ם ועתיד קודשא בריך הוא לאעברא אלין קליפין ולאתחזאה לישראל במוחא מלגאו הה"ד (ישעיה ל כ) ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך ולא יהיה {קכו ע"ב} מחיצה בין קודשא בריך הוא (ושכינתיה) ובין ישראל:
ובזמן שעשר הספירות מתלבשות בקליפות הללו אלו, שמכירים את הקליפות, עושים שבועה בשמות ובהויו"ת של הקדוש ברוך הוא לקליפות הללו, ומבטלים את הגזרה. ועל הקליפות הללו אמרו שצריך הבדלה, שהקדוש ברוך הוא התלבש בהם בימות החול ובשבת מתפשט מהם ומתלבש בלבושים של קודש.	ובזמנא דעשר ספירן מתלבשן באלין קליפין אלין דידעין בקליפין עבדין אומאה בשמהן ובהויו"ת דקודשא בריך הוא לאלין קליפין ובטלין גזרה ועל אלין קליפין אמרו דצריך הבדלה דקודשא בריך הוא אתלבש בהון ביומין דחול ובשבת אתפשט מנהון ואתלבש בלבושין דקדש:
ועשרה לבושים הם של קדש, שנאמר בהם "יהו"ה בדד ינחנו ואין עמו אל נכר". בד"ד עשר, כחשבון עשר קליפות החול, כשמתלבש בהם, נאמר "בדד ישב מחוץ למחנה מושבו". באותה קליפה שגורם אדם להתלבש בה שם ה', בו נוטל נקמה, ולכן "לא תשא את שם יהו"ה אלהי"ך לשוא".	[823]ועשרה לבושין אינון דקדש דאתמר בהון ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר (דברים לב יב) בד"ד עשר כחושבן עשר קליפות דחול כד אתלבש בהון אתמר בדד ישב מחוץ למחנה מושבו בההיא קליפה דגרים בר נש לאתלבשא שם ה' ביה נטיל נוקמא ובגין דא

– מאיר התיקון –

[823] כל פיסקא זו נמחק בכתבינו, והוא תוספת של הלך למת.

	(שמות כ ז) **לא תשא את שם ה' אלהי"ך לשוא:**
ובשביל זה תקנו בהבדלה "המבדיל בין קדש לחול ובין אור לחשך", שלא יחבר קליפות החול אל קליפות של קודש, ולא יעשה להם תערובת.	ובגין **דא** תקינו בהבדלה המבדיל בין קדש לחול ובין **אור** לחשך **דלא** יחבר קליפין דחול לקליפין דקדש **ולא** יעביד לון תערובת:

{קכו ע"ג} *בלבושין דקודש ובג"ד תקינו בהבדלה כו' דלא יחבר כו' - שלא יעשה מלאכה ועובדין דחול בעוד שלא הבדיל, והפשיט לבושי קודש (ממנו@) בהבדלה [ממנו@], וכמו שמפרש והולך, דכל התערובות וזכות וחובה, הכל בלבושין. אבל בפנים, שם אין זכות וחובה, דשם לא יגורך רע (&) ועמ"ש בתז"ח (פו ע"א &) וע"ש (פט ע"ג &) וכמ"ש למטה, **דמוחא לא קבל טומאה כו' אבל מוחא דאיהי נהורא בארח אצילות כו':**

וזהו "שדך לא תזרע כלאים ובגד כלאים שעטנז", וכל מי שמערב אותם, נאמר בו "את מקדש יהו"ה טמא וגו'", שבשבת שמתפשט הקדוש ברוך הוא מאלו הלבושים ומתלבש בלבושי קודש, לא צריך לקרב לפניו (לפניהם) לבושי חול, שהמח לא מקבל טומאה, זהו שנאמר "הלא כה דברי כאש נאם יהו"ה", שבו לא יכול להתערב שום תערובת@. אלא בלבושים שמתלבש בשבת ויום טוב יכול להתערב, ובשבילם צוה לעשות הבדלה. שלמטה יש עץ מערב טוב ורע, כלאים, ועליו נאמר "ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו", משום שאותו המח שלו, בבריאה יכולה להתערב עמו קליפה, אבל המח שהוא אור בדרך אצילות, לא יכולה להתערב עמו (בו) שום תערובת.	**ודא** איהו (&) **שדך לא** תזרע כלאים **ובגד כלאים שעטנז** וכל מאן דערב לון **אתמר** ביה **את מקדש ה' טמא** וגו'[824] (&) **דבשבת דאתפשט קודשא** בריך **הוא מאלין לבושין ואתלבש בלבושין דקודשא לא** צריך **לקרבא** קדמוהי (נ"א קדמיהון) **לבושין** דחול **דמוחא לא** מקבל **טומאה** הה"ד (ירמיה כג כט) **הלא כה דברי כאש נאם ה' דביה לא יכיל לאתערבא שום עירוב אלא בלבושין דאתלבש בשבת ויומין טבין יכיל לאתערבא ובגינייהו מני למעבד הבדלה דלתתא אית אילנא מעורב טוב ורע כלאים ועליה אתמר** (&) **ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל** ממנו בגין **דההוא מוחא** דיליה **בבריאה** יכיל **לאתערבא** עמיה קליפה **אבל מוחא דאיהו נהורא בארח אצילות לא** יכיל **לאתערבא** עמיה (נ"א ביה) שום תערובת:

***את מקדש ה' טמא וגו' -** כאן צ"ל הגהה דלמטה **ועשרה לבושין כו' עד לשוא: ואית אילנא כו' -** ע"ל תיקון ס' (&) בארוכה:

ויש אילן של טוב ורע של הקליפות, שאותם גרעינים הם מבפנים רע, והמח דק מבחוץ טוב. ויש שמח דק מבחוץ טוב, ומח גדול רע מבפנים. כגון זהב וכסף מעט מצפה מבחוץ, ועפרת סיגים מבפנים, זה טבעו@מטבעו של שקר, פיו טוב ולבו רע. ויש שהוא קליפה מבחוץ ומח מבפנים, ועליהם נאמר (ברכת ק"ש של ערבית) גולל אור מפני חשך וחשך מפני אור.	**ואית אילנא דטוב ורע דקליפין דאינון גרעינין אינון מלגאו רע ומוחא דקיק מלבר טוב ואית דמוחא דקיקא מלבר טב ומוחא סגי ביש מלגאו כגון דהבא וכספא זעיר מצופה מלבר ועופרת סיגים מלגאו דא מוניטא דשקרא פומיה טב ולביה ביש ואית דאיהו קליפה מלבר ומוחא מלגאו ועלייהו אתמר גולל אור מפני חשך וחשך מפני אור:**
ויש עץ למטה של עבודה זרה, שאין לו מח אלא קליפה מבפנים ומבחוץ, ועליו נאמר "לא כן הרשעים	**ואית אילנא לתתא דעבודה זרא דלית ליה מוחא אלא** קליפה מלגאו ומלבר ועליה אתמר

– מאיר התיקון –

[824] ועתה לבושין מינון דקדש למתמר בהון ה' בדל ינחנו ומין עמו מל נכר (דברים לב יב) בד"ל עתר כחוסנן עתר קליפות לחול כל מתלבש בהון מתמר בדל יקב מחוץ למחנה מוסנו בההיא קליפה דגריס בר נש למתלבשת שם ה' ביה נטיל נוקמת ובגין לת (שמות כ ז) לת תשת את שם ה' אלהי"ך לשוא (נוסף בדבינו).

כי אם כמוץ אשר תדפנו רוח", והיא האשרה, שנוטעים אומות העולם לפני עבודה זרה שפֻרְיה "מוץ אשר תדפנו רוח", בזמן שיבא מלך המשיח, עתיד הקדוש ברוך הוא להעביר את כל הקליפות הללו, למעלה ובאמצע ולמטה, ולא תהיה ערבוביה בפמליה של מעלה, באותו זמן "יהו"ה בדד ינחנו לישראל ואין עמו אל נכר", באותו הזמן "ותוסף ללדת", נוספת רוח של קדושה על ישראל, זהו שנאמר "ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם".	(&) **לא** כן הרשעים כי **אם** כמוץ **אשר** תדפנו רוח **ואיהי אשרה** דנטעין **אומין** דעלמא קדם דמות עבודה זרה **דאיבא** דיליה מוץ **אשר** תדפנו רוח **בזמנא** דייתי מלכא משיחא עתיד קודשא בריך הוא לאעברא כל אלין קליפין לעילא ואמצעיתא ותתא ולא יהא ערבוביא בפמליא דלעילא בההוא זמנא ה' בדד ינחנו לישראל ואין עמו אל נכר (דברים לב יב) בההוא זמנא ותוסף ללדת (בראשית ד ב) איתוסף רוחא דקודשא על ישראל ההי"ד (יחזקאל לו כו) ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם:

ותוסף רוחא דקודשא - כמש"ל (קז ע"ב &) וכמו שמפרש והולך ועוד **ותוסף ללדת כו'**:

[וסדר של אלו השמטות הוא כך - אחר מ"ש (קז ע"ב &) הה"ד נאלמתי כו' (לד ע"ב &) מתחיל אותו הענין **ההי"ד נאלמתי כו' בההוא זמנא אשתארת כו'** עד (לה ע"ב &) **אלא עמי בשותפו,** ואח"כ (לג ע"ב &) **ועוד אני ישנה ולבי ער** (שיהי"ש ה ב) **אני ישנה מרחימאי כו',** עד (לד ע"א &) [עי' בהגה"ה למטה דאיהי ירושלים תתאה ועמש"ש ואח"כ@] **ובזמנא דייתי פורקנא** ואח"כ (לג ע"ב & בהגהה) למטה **ועוד אני ישנה שניה לחכמה ודאי כו' עד איהי ה' עמי',** ואח"כ (לד ע"א &) **ובזמנא דייתי פורקנא** כו' עד (לד ע"ב & בהגהה) למטה **דאיהי ירושלים תתאה,** ואח"כ (לג ע"ב &) ועוד **אני ישנה בגלותא דלא דפיק בה כו'** עד **דחסד דתמן חכמה,** ואח"כ (קטו ע"ב &) **אדהכי הא סבא כו',** עד (קטז ע"ב) **איהו שורק,** ואח"כ (לה ע"ב &) **אם היא לעילא כו'** עד (לו ע"ב &) **ורוח חדשה אתן בקרבכם,** ואח"כ (קז ע"ב &) **ועוד ותוסף כו'**]:

ועוד "ותוסף ללדת את אחיו את הבל", רבי יוסי ורי אלעאי היו הולכים בדרך, הזדמן רבי אלעזר עמהם, אמרו, ודאי עליך נאמר "ויפגע במקום", שפגשנו בשכינה. אמר להם, עליכם נאמר "ויפגעו בו מלאכי אלהי"ם". מה זה "מלאכי אלהי"ם", אלו שנאמר בהם "עושה מלאכיו רוחות" שרוחותיכם מרוחו של הקדוש ברוך הוא (של קדושה), שָׁמְחו כולם בדרך. אמר רבי יוסי לרבי אלעזר, מה זה "ותוסף ללדת את אחיו את הבל", ועוד מה בא לרבות "ותוסף", ושתי אתים, "את אחיו את הבל".	ועוד ותוסף ללדת **את אחיו את** הבל רבי יוסי ורבי אלעאי הוו אזלי **בארחא** אזדמן רבי **אלעזר** עמהון **אמרו** ודאי **עלך אתמר** ויפגע במקום (בראשית כח יא) **דאערענא בשכינתא אמר** לון **עלייכו אתמר** (&) ויפגעו בו **מלאכי אלהי"ם מאי מלאכי אלהי"ם אלין דאתמר** בהון (&) עושה **מלאכיו** רוחות דרוחין דלכון מרוחא דקודשא **בריך הוא** (נ"א דקודשא) חדו כלהו **בארחא אמר** רבי יוסי לרבי **אלעזר מאי** ותוסף ללדת **את אחיו את** הבל ועוד **מאי אתא** לרבות ותוסף ותרין **אתין את אחיו את** הבל:

דאתמר בהון עושה כו' - עי' בפרשת לך לך (צ ע"א)[825] **ברכו ה' מלאכיו אלין אינון צדיקייא כו'**, ע"ש:

– מאיר התיקון –

[825] ז"ל: דבר אחר ברכו יהו"ה מלאכיו אלין אינון צדיקיא בארעא דאינון חשובין קמי קודשא בריך הוא כמלאכי עלאי ברקיעא בגין דאינון גבורי כח דמתגברי על יצריהון כגבר טב דמתגבר על שנאיה לשמוע בקול דברו דזכאן בכל יומא למשמע קלא מלעילא בשעתא דאצטריכו השתא מאן יכיל למיקם בהדייהו דאינון קדישין עליונין זכאין אינון דיכלי למיקם קמייהו [ו]זכאין אינון [דיכלי] (למאן דייכול) לאשתזבא מקמייהו אשגחותא דקודשא בריך הוא עלייהו בכל יומא היך אנן יכילן למיעל קמייהו ועל דא כתיב (תהלים סה ה) אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך וכתיב (שם פד ו) אשרי אדם עוז לו בך וגו'

תרגום: דבר אחר, "ברכו ה' מלאכיו", אלו אותם הצדיקים בארץ שהם חשובים לפני הקדוש ברוך הוא כמלאכים העליונים ברקיע, משום שהם גבורי כח שמתגברים על יצרם כגיבור טוב שמתגבר על שונאו. "לשמוע בקול דברו", שזוכים בכל יום לשמוע קול מלמעלה בשעה שמצטרכים. כעת מי יכול לעמוד עם אותם קדושים עליונים, אשרי אותם שיכולים לעמוד לפניהם, אשרי אותם שיכולים (למי שיוכל) להינצל מלפניהם. השגחתו של הקדוש ברוך הוא עליהם בכל יום. איך אנו

אמר לו ודאי "ותוסף", זו תוספת של רוח הקדש, שהוא העמוד האמצעי, משם נוספה לו רוח הקודש. שני אתים, לרבות בו נשמה ונפש מצד של השכינה העליונה והתחתונה, ומה היתה תוספת על הרוח, זו החכמה מאדם העליון.	**אמר ליה ודאי ותוסף דא תוספת רוחא דקודשא דאיהו עמודא דאמצעיתא מתמן אתוסף ליה רוחא דקודשא תרין אתין לרבות ביה נשמתא ונפשא משכינתא עלאה ותתאה ומאי הוה תוספת על רוחא דא חכמה מאדם עלאה:**

דא תוספת רוחא כו' - דעמודא דאמצעיתא, דרגא דרוחא, והוא מנר"ן דיל(@י)ה, כמו שמפרש והולך. (ותוסף כמו שמפרש והולך) ומאי הוה **תוספת כו'**, דהוא **אדם עילאה**, ועמודא דאמצעיתא אדם תתאה, והוא שריא על רוחא דעמודא דאמצעיתא, והוא נשמתא לנשמתא, דהוא תוספת על נר"ן. והבל הוא אדם תתאה כמש"ל **רוחא דקודשא ותוסף תוספת רוחא**, את את, נשמתא ונפשא, דאת בכ"מ הוא נוק', כמ"ש בז"ח (שיה"ש נב ע"ג סו ע"ב)[826]:

Commented [YL97]: ו כת"י איתא ותוספת

אמר רבי יוסי, שמעתי ששלשת הרבויים הללו הם שלש הטיפות שנזרקו מהמח, הנסתר של כל הנסתרים, ואלו הם שלשה גלגולים. ואלו שלש הטפות שמעתי שהן כנגד שלש נשים שנאמר בהן "חכמות נשים בנתה ביתה", שאחת אופה ואחת עורכת ואחת מקטפת אל אותה שנאמר בה "ראשית עריסתיכם חלה", וזו חלה של פסח שהיא סגולת"א, היא טפה ראשונה, וממנה נזרקו שלש טפות, והם שלשה יודין י' י' י', שהם סגולת"א ודאי. והם י' יברכך, י' יאר, י' ישא, ובאיזה מקום נזרקו, בשלשת האבות, שלשם ירד אדם בשלשה גלגולים. ומאיזה מקום נזרקו, מאותו שירד בהם	**אמר רבי יוסי שמענא דתלת רבויין אלין אינון תלת טפין דאזדריקו ממוחא {קכז ע"א} סתימא דכל סתימין ואלין אינון תלת גלגולין ואלין תלת טפין שמענא דאינון לקבל תלת נשים דאתמר בהון (&) חכמות נשים בנתה ביתה דחד אופה וחד עורכת וחד מקטפת להה"א דאתמר בה (במדבר טו כ) ראשית עריסתיכם חלה ודא חלה דפסח דאיהי סגולת"א[827] איהי טפה קדמאה ומינה אזדריקו תלת טפין ואינון תלת יודין י' י' י' דאינון סגולת"א ודאי ואינון י' יברכך י' יאר י' ישא ובאן אתר אזדריקו בתלת אבהן דתמן נחית**

– מאיר התיקון –

יכולים להכנס לפניהם, ועל זה כתוב "אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך", וכתוב "אשרי אדם עוז לו בך וגו'".

[826] ז"ל: ואי תימא את נוקבא בכל אתר ת"ח א דכר ת נוקבא כלילן תרוייהו כחדא ונוקבא אתחזי בשלימו כלילא ברזא דכל אתוון ובג"כ את אע"ג דנוקבא איהו אבל איהי ברזא דכללא דדכורא

תרגום: ואם תאמר את נקבה בכל מקום בא וראה א' זכר ת' נקבה כלולים שניהם יחד והנקבה נראית בשלמות כלולה בסוד של כל האותיות ומשום כך (את) אף על גב שהיא נקבה אבל היא בסוד של הכלל של הזכר

ביאור: שהיא כינוי למלכות ואיך אמרת "יעקב ונוקביה", תא חזי "ת' נוקבא", כלומר אי אפשר להכחיש את המוחש, שת' היא נוקבא וא' דכר וגובר הזכר על הנקבה כמשפטם, וז"ש "כלילן תרווייהו כחדא", כדרך הזכר והנקבה, ומפני זה יצדק אומרינו "יעקב ונוקביה", ומה שאנו מייחסים תיבה זו במלכות, הוא בבחינת "נוקבא אתחזי בשלימו", ששלימותה היא בהיות התפארת בעלה עמה, חמה משלים פרצת הלבנה כנודע, ולא מפני ת' שבמלה אנו מייחסים לה שם זה, דאם כן יקשה למה לא נייחס אותה לזכר שהוא אל"ף, אלא מה שאנו מייחסים אותה למלכות, הוא מפני שכל אותיות א"ת רומזים בה, וזהו שאמר "כלילא ברזא דכל אתוון", דהיינו שהיא כוללת תורה שבכתב מא' ועד ת', ירצה כל אברי ותיקוני הזכר כלולים בה, ונמצא לפי זה שתי בחינות למלה זו, האחד היא בחינת האותיות בעצמם, שפרטיותם הוא א' דכר ת' נוקבא, והשנית המלה בעצמה דרך כלל מורה עיקרה במלכות, אמנם מתקשטת בתיקוני הזכר, וזהו שאמר "ובגין כך א"ת אע"ג דנוקבא איהי", המלה בעצמה, כאומרו "ואם ככה את עושה לי", תשש כחו כנקבה", והוא כינוי הנאמר על הנקבה, אבל גם כשתייחס לנקבה "בכללא דרזא דדכורא", ואם כן בערך זה הוא בשיקול, אם כן נראה אל פרט האותיות והם א' דכר ת' נוקבא ואין מנגד לזה כלל, ועיקר הראיה שעליה הביא הענין הנזכר, הוא היות א' רמז לזכר בסוד כללות ייחודו (אור יקר).

[827] "לאיהי סגולת"ל" נמחק בכתיבתו.

(זה יה"ו) מצד החכמה העליונה.	**אדם בתלת גלגולין ומאן אתר אזדריקו מההוא דנחית בהון (דא יה"ו)**[828] **מסטרא** דחכמה **עלאה**[829]:

תלת טפין דאזדריקו כו' - והן נר"ן, ואמר **דאזדריקו דאינון סגולתא,** כמ"ש למטה **והן זרקא סגולתא,** ועבז"ח (עו ע"ב &)[830] **בתלת נקודין דסגולתא דמנהון אתמשכו תלת טפין דתלת מוחין עילאין דכד ב"נ אתמשך זרע מיני' כו' הכי (@כג"ד) [בג"ד] כד קב"ה אורית בב"נ תלת קטירין דאינון נשמתא ורוחא ונפשא כו' דאתרמיזו בשם יו"ד ה"י וא"ו ה"י ומרמז כאן על גלגולא דהבל דהוא משה דתלת טיפין דיליה הוא ממוחא תניינא.** כמ"ש לקמן, ואתוסף בי' תלת אלין כמש"ל (קט ע"א &) **ומשה כליל תרווייהו כו',** וזהו שית תיבין דקרא, תלת דילי' ותלת רבויין, הנ"ל, ועמ"ש בהגהה כאן: **{קכז ע"א} ואלין אינון ג' גלגולים -** כמש"ל סוף תיקון כ"ו (&) הה"ד גם צפור מצאה בית כו' והן בג' אבהן כמש"ל[831]: **לקבל ג' נשים דאתמר כו'** - ר"ל, דכתיב (משלי יד א&) חכמת נשים ואתמר (פסחים מח ע"ב) במתניתין שלש נשים[832] אופות כמו שמפרש והולך, והוא לראיה דג' חכמות הן בג' מוחין, ואף על גב דמוחא דע"ק הוא חד, מ"מ שרשא דג' הוא דבי' ג' הויו"ת, כמ"ש בא"ז (רפח ע"ב)[833]. והן ג' חכמות דכתיב שם: א', חכמת נשים בנתה כו'. וא', חכמות בנתה כו'. וא', חכמות בחוץ תרונה. וקראן נשים דהוא שרשא דנוק', שביבין דנורא[834], ראשיתא דנוק': **דחד אופה כו' -** ג' מוחין כמש"ל (עמוד ב &) **חד אופה במוחא כו':** **להוא דאתמר כו'** - ר"ל, חכמה דנקרא אבא, דהוא אדה"ר. וג' טיפין דיליה הוא מע"ק. ומ"ש הוא שורש החכמה ועבא"ז (רפח ע"א ע"ב)[835] **רישא חדא חכמתא סתימאה דאתכסיא ולא מתפתחא וחכמה דא סתימאה רישא לכל רישי דשאר חכמות כו' דהאי חכמתא סתימאה בי' מתפרש תלת זמנין לארבע ארבע כו',** ושם (רפט ע"ב)[836] **אתר דשירותא אשתכח מע"ק דאתנהיר ממזלא הוא נהירו דחכמתא דמתפשט לל"ב עיבר ונפקא מההוא מ"ס כו',** ע"ש. וההיא חכמה הוא ראשית כמש"ש, דהיא שירותא דכולא. וכמ"ש (תהלים קיא י) ראשית חכמה, וכמ"ש בת"י על בראשית[837]. והוא ראשית עריסותיכם (&) וכמש"ל תיקון ט"ז (&) **בראשית דא חלה ה"ד ראשית עריסותיכ' חלה תרימו תרומה והא אוקמוהו דאדם חלתו של עולם הוה,** ר"ל דאדם הוא חכמה של עולם, כמו חלה מעיסה. ואלו ג' הנ"ל הן עורכין ומקטפין ואופין להההיא חלה, דמנהון אתמשך. וז"ש בנתה ביתה בלשון יחידה, דקאי על חכמה זו, דהיא בנתה ביתה, דהיא בית לחכמה. והוא ע"י ג' חכמות הנ"ל. ועי' בריש פרשת בראשית (טו ע"א)[838] **זהר סתימא דסתימין**

– מאיר התיקון –

[828] לחיהו (רבינו).

[829] מלהכי הא ר' יצחק משך לקמן (קכט ע"ב) מקומו כאן (רבינו).

[830] עי' מלואים אות $.

[831] קכט ע"ב {פ}

[832] ז"ל: רבן גמליאל אומר: שלש נשים לשות כאחת, ואופות בתנור אחד, זו אחר זו. וחכמים אומרים: שלש נשים עוסקות בבצק כאחת, אחת לשה, ואחת עורכת, ואחת אופה.

[833] עי' מלואים אות (קנט).

[834] עי' מלואים אות (קס).

[835] עי' מלואים אות (קנט).

[836] ז"ל בשלימות: אתר דשירותא אשתכח מעתיקא קדישא דאתנהיר ממזלא הוא נהירו דחכמתא דאתפשט לתלתין ותרין עיבר ונפקא מההוא מוחא סתימאה מנהירו דביה:

תרגום: מקום שההתחלה נמצאת, [דהיינו] מעתיקא קדישא המאיר על ידי המזל, הוא אור החכמה המתפשט לל"ב צדדים, ויוצא מאותו המוח הסתום, מהאור שבו.

ביאור: אתר דשירותא אשתכח מעתיקא קדישא דאתנהיר ממזלא הוא נהירו דחכמתא, דאתפשט לתלתין ותרין עיבר – ראשית הגילוי הוא מחכמה (עילאה, דהיינו מו"ס) (בהגר"א על ספד"צ א ע"א ד"ה ספרא, וכן א' ע"ב ד"ה שלכן). ע"ק (שהוא כנגד הכתר) נקרא 'אין', שכן אין משיגים אפילו את עצם מציאותו, ואילו החכמה עלאה הוא שירותא לאשתכחא (תחילת מציאות) (בהגר"א על ספד"צ כא ע"ב ד"ה וז"ש בגלגלתא). ראשית המציאות המתגלה מע"ק ע"י המזלא היא אור החכמה המתפשט לל"ב עיבר. כאן אין כוונתו למוח הראשון הנזכר לעיל בד"ה 'ואתנהיר ותליא ממזלא יקירא' שכן שם מדובר בקוצו של יו"ד ה"ה סוד האין (מ"א נט). ונפקא מההוא מוחא סתימאה מנהירו דביה – האור היוצא דרך הקרום נכלל באבא (בהגר"א על ספד"צ ה' ע"ב ד"ה ואמר אזדכך). האור שבמו"ס היא הארת הרדל"א, ושם במזלא לא אשתכח כלל שכן הוא "אין" ובסוד מש"כ חז"ל "אין מזל ישראל" (שבת קנ"ו ע"א) (מ"א נט).

[837] ז"ל: בראשית בחוכמא ברא יי.

[838] עי' מלואים אות (קסא).

בטש כו׳ וכדין אתפשט האי ראשית ועביד לי׳ יקרא והיכליה כו׳ ואקרי בית, וע״ש (כט ע״א)[839] **וכתיב (משלי כד ג) בחכמה יבנה בית כו׳**, עש״ב. והוא ב׳ דבראשית, נקודה בהיכליה[840], כמ״ש למעלה. וכן ביתא תתאה אתבני ג״כ בחכמה, כמש״ש (&) **וכדין בחכמה יבנה בית בית עילאה אתבני בחכמה וכן תתאה אוף הכי אבל בית עילאה רברבא ישובא דעלמא כו׳**, והוא בנתה ביתה דכאן, דהוא ע״י ג׳ נשים הנ״ל, דהן ג׳ הויו״ת, י״ג מכילין דרחמי[841], כמ״ש בא״ז שם. וכן הוא בה כמ״ש בריש פרק ב׳ דספרא דצניעותא (&) ואמת, שגם בביתא תתאה י״ג מכילין דרחמי, כמ״ש בר״מ פ׳ תצא (&) ובריש פרשת בראשית (&), מ״מ כאן באדה״ר דהוא מעלמא עילאה, בה מדבר[842]: **וז״ש ודא חלה דפסח** - דפסח הוא בה׳, דהיא אפיקת לחירות, עלמא דחירות (&), אנכי דיציאת מצרים (&). ולכן בפסח שלש נשים כו׳, והוא חלה דמתקנא לעיסה דפסח. ויש עיסה דכל השנה, ביתא תתאה, וחלה דילה הוא באדם תניינא, כמ״ש למטה: ***דפסח איהו טיפה קדמאה ומינה כו׳** - כצ״ל, ור״ל חלה הנ״ל הוא ראשית, דהוא טפה קדמאה, שירותא דכולא, ומינה אזדריקו ג׳ טיפות דירית מע״ק. והן ג׳, חג״ת דז״א, וכן הוא באדה״ר, שירית ג׳ קטורין מע״ק, ומיניה אזדריקו בג׳ אבהן, כמו שמפרש והולך **ובאן אזדריקו כו׳**: ואמר[843] **דאינון סגולתא,** ר״ל כנ״ל דזהו זרקא סגולתא. ומסט׳ דאבהן נאמר (שמות יט ה) והייתם לי סגולה: **ואינון י׳ יברכך כו׳** - ובהן ג׳ שמות הוי״ה, דאינון ג׳ יודין די׳ברכך י׳אר י׳שא באין מנהון וכנ״ל: **דתמן נחית אדם כו׳** - ר״ל דאתפשט בהון, וכמו בחכמה עילאה, כמ״ש בא״ז (רפט רצ)[844] **אתר דשירותא אשתכח כו׳ ואתעביד לתלת רישין ורישא חדא כליל לון ואילין תלת מתפשטין לז״א ומאלין נהרין כולא אתגליף האי חכמתא כו׳ ואלין נהרין מנהירו דההוא מוחא עילאה סתימאה כו׳ אלין תלת נהורין נהרין לתלת אחרנין דאקרון אבהן כו׳**: ***מההוא דנחית בהון דאיהו מסט׳ דחכמה עילאה אדהכי הא ר׳ יצחק כו׳** - כצ״ל:

וכנגד שלש הטפות הללו תקנו שלש מַצות בפסח: אחת, המצה שלמעלה, לברך בה המוציא. השניה, לחם משנה. השלישית, לחם עני בלי מלח, שהרי נאמר ״על קרבנך תקריב מלח״, משום שהיא מצה פרוסה, כמו שפורס פריסת מלכותך עד שתהיה שלֵמה, לא צריך להקריב עליה מלח, שהוא חל״ם. ומה הוא חל״ם, (שהוא) אמצעי (של כל השלש). שלש הטפות העליונות הן סגולת״א, שתלויות מהמח הנסתר העתיק של העתיקים.	ולקבל תלת טפין אלין תקינו תלת מצות בפסח[845] חד מצה דלעילא לברכא בה המוציא תניינא לחם משנה תליתאה לחם עוני בלא מלחא דהא אתמר (ויקרא ב יג) על כל קרבנך תקריב מלח בגין דאיהי מצה פרוסה כגוונא דפרים פריסת מלכותך עד דתהא שלימה לא צריך לקרבא עלה מלח דאיהו חל״ם ומאי ניהו חל״ם (דאיהו) אמצעי (דכלהו תלת) תלת טפין עלאין אינון סגולת״א דתליין ממוחא סתימא עתיקא דעתיקין:
שלש טפות נזרקו בגולגולת (נ״א בגלגול) מן המח השני, והן סגו״ל. איפה נזרקו, בשני עמודי אמת וברית, שהם כנגד נח שם ויפת. נח נזרק בצדיק, זהו שנאמר ״נח איש צדיק״,	תלת טפין אזדריקו בגולגלתא (נ״א בגלגולא) ממוחא תניינא ואינון סגו״ל באן אזדריקו בתרי סמכי קשוט וברית דאינון

– מאיר התיקון –

[839] עי׳ מלואים אות (קסב).
[840] עי׳ לעיל הערה 43.
[841] עי׳ מלואים אות (קנט).
[842] עי׳ דע״ה ח״א סט ע״ד שמכאן רואים שיש י״ג ת״ד בכל פרצוף ופרצוף
[843] לקמן.@
[844] עי׳ לעיל הערה 836.
[845] עי׳ ביאור רבינו (או״ח סי׳ תעג סק״א): שלשה. כמ״ש בברכות ל״ט ב׳ ושבת (קט״ז) [קי״ז] ב׳ הכל מודים בפסח כו׳ ובפ׳ ע״פ מה עני דרכו בפרוסה כו׳ וצריך עוד ב׳ שלימות ללחם משנה כמ״ש שם ושם הכל מודים בשבת כו׳ וה״ה לי״ט דבי״ט לא היה ג״כ יורד מן כמ״ש הרי״ף בפ׳ ע״פ וכן אמרינן בריש י״ט ב׳ ב׳ והיה ביום הששי כו׳ חול מכין לשבת חול מכין לי״ט כו׳ ועסי׳ תקכ״ט ס״א והוא דעת הרא״ש סוף פסחים וסה״פ ומרדכי אבל דעת הרי״ף פ׳ ע״פ והרמב״ם בפ״ח מה׳ חמץ ומצה דא״צ אלא ב׳ מצות וכ״ד המ״מ והרבה גאונים וכ״ד רמ״מ וכ״מ לישנא דמתניתין הביאו לפניו מצה כו׳ וכן מ״ש לחם עוני משמע כן דאל״כ אין זה דרך עניות כיון שי״ל ב׳ מצות וגם י״ל חצי מצה אלא כנ״ל ומברך המוציא וא״מ על הפרוסה ובוצע שתיהן ולא הוי כעושה מצות חבילות כיון דברכות הוא כמ״ש תוס׳ שם ד״ה הכל. ואינן נקראין חבילות כו׳ ע״ש וכ״ד הרשב״א בתשובה וכן עיקר:@

שם ויפת בשני עמודי אמת, ועליהם נאמר "ברא שית", שלש טפות עליונות, שהן סגולת"א, שנזרקו מהמח הנסתר. הן הקוץ של האות י' למעלה והקוץ שלה למטה והגוף באמצעיתה. המח, שנזרקו שלש הטפות הללו, ממנו הוא י', וזו י', שהיא מעל לאות א', י' למטה מן א', המח השני. ושלש הטפות שנזרקו ממנה, הן סגו"ל, שלש הטפות של אדם הראשון, שהם שלשה גלגולים ושלש של האדם השני, שלשה גלגולים.	לקבלייהו נח שם ויפת נח **אזדריק בצדיק** ההי"ד (בראשית ו ט) נח **איש צדיק** שם ויפת בתרי סמכי קשוט ועלייהו **אתמר ברא שית** תלת טפין עלאין **דאינון** סגולת"**א דאזדריקו ממוחא סתימא אינון קוצא דאת** י' **לעילא** וקוצא דילה **לתתא** וגו **באמצעיתא** דילה[846] מוחא **דאזדריקו** תלת טיפין **אלין מינה איהו** י' **ודא** י' **דאיהי לעילא מאת א**' י' **לתתא מן א**' מוחא **תניינא** ותלת טפין **דאזדריקו מינה אינון** סגו"ל תלת טפין {קכז ע"ב} **דאדם קדמאה דאינון** תלת גלגולים ותלת **דאדם תניינא** תלת גלגולין:

Commented [YL98]: יסוד

ממוחא תניינא - ר"ל, ממוחא דז"א, דהוא אדם תניינא, דרגא דהבל, כמש"ל (עמוד ב' &) מה שמו ומה שם בנו, דהוא אדם והבל, וכן אבא וז"א, אב ובן, וכמו שחכמה סתימאה הוא מוחא לחכמה, דמינה אזדריקו ג' טיפין דאבהן, כן הוא מוחא דז"א לז"א, דמינה אזדריקו ג' טיפין דנה"י, ומחכמה, דהוא אדם עילאה, אזדריקו ג' טיפין לאבהן, וכן מאדם תתאה, והוא ת"ת דז"א לג' נה"י, וכן מהבל (@לנח,) שם (@חם) ויפת, כמו שמפרש והולך: **ואינון סגול** - כמש"ל בתיקון כ"א (&) וש"מ, דחג"ת הן סגולתא, דת"ת למעלה מהן, ונה"י סגול ואזדריקו להיפך, דיעקב הוא אחרון ונח ראשון: **ועלייהו אתמר ברא שית** - שית אלו: ואמר **ג' טיפין עלאין כו' יו"ד לתתא מן א' כו'** - והוא"ו שבאמצע הוא דעת, שהוא כולל חו"ב, כמ"ש בא"ז שם (רפט ע"ב)[847] **ואתעביד תלת רישין ורישא חדא כליל לון כו'**, והוא וא"ו כידוע[848], והוא בין מים {קכז ע"ב} עליונים לבין מים תחתונים[849], שהן ב' יודין הנ"ל, כמש"ל למעלה בתיקונים. ואמר בפרק ה' דספד"צ (לג ע"א)[850] **יהי רקיע בתוך כו' עתיקא לזעירא כו'** [הגהה. בין מים למים] **מים**

– מאיר התיקון –

[846] עי' תז"ח יא ע"ב.

[847] ז"ל: ומה דעתיקא קדישא נהיר בקדמיתא (ס"א בחכמתא) דא היא ושירותא ממה דאתגלייא הוה ואתעביד לתלת רישין ורישא חדא כליל לון ואלין תלת מתפשטן לזעיר אנפין ומאלין נהרין כלא

תרגום: מה שעתיקא קדישא מאיר בתחילה, (בחכמה) זוהי ההתחלה ממה שמתגלה ונעשה לג' רישין, וראש אחד הכולל אותם. ואלו הג' מתפשטים לז"א, ומאלו מאירים הכל.

ביאור: ומה דעתיקא קדישא נהיר בקדמיתא (ס"א בחכמתא) דא היא - מה שע"ק מאיר תחילה בסוד אי"ן דהיינו גילוי נעלם שעכשיו נתגלה [שכן על ידי תוספת אורות מלמעלה יכולים התחתונים לקלוט את גילויו], אמנם הע"ק לא נשתנה למציאות אחרת ונשאר במעלתו (מ"א נט). ושירותא ממה דאתגלייא הוה ואתעביד לתלת רישין - ראשית הגילוי לעולם הוא בג' שרשין, שכן אין נקודה ללא ג' נקודות (מ"א נט). ורישא חדא כליל לון - כאן הוא האות ו' כנגד הדעת הכולל את חו"ב (בהגר"א על תיקו"ז קכז ע"א ד"ה ועלייהו). ועוד י"ל דהיינו ע"ק הכולל את הכל, והוא כעניין האל"ף (וזהו שרומז עליו האידרא באומרו שהוא "רישא חדא" דהיינו ראש האותיות) דהוא סוד הפלא העליון שכן אור המוחין נסתלק ולא נשתייר ברשימו כי אם ג' בחי' ה"ה זכרון, מחשבה ודמיון. ותכלית כולם השגת הפלא העליון הנ"ל ה"ה ע"ק (מ"א ס). ואלין תלת מתפשטן לזעיר אנפין - כאן רואים שג"ר דא"א הוא שורש למה שנכנס לראש ז"א (בהגר"א על ספד"צ כז ע"ד ד"ה וענין כלל). ומאלין נהרין כלא – מכח גילוי זה יכול הוא להשיג עד א"ס ומשם עד אין תכלית (מ"א ס).

[848] עי' לעיל כט ע"ב יעקב מלבר משה מלגאו.@

[849] עי' מלואים אות (קסג).

[850] ז"ל: יהי רקיע בתוך המים להבדיל בין הקדש ובין קדש הקדשים, עתיקא לזעירא אתפרש ואתדבק, לא אתפרש ממש, פומא ממלל רברבן, אנתיק ואתעטר בכתרין זעירין, בחמשה זינין מים, דכתיב (במדבר יט יז) ונתן עליו מים חיים אל כלי, הוא אלקים חיים ומלך עולם (ירמיה י י), אתהלך לפני ה' בארצות החיים (תהלים קטז ט), והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים (שמואל א' כה כט), ועץ החיים בתוך הגן י"ה יו"ד ה"א, אה"י בין מים למים, מים שלימין ומים דלא שלימין, רחמין שלימין רחמין דלא שלימין.

תרגום: יהי רקיע בתוך המים להבדיל בין הקדש ובין קדש הקדשים, זקן לקטן מתפרשים והתדבק, לא נפרש ממש, פה מדבר גדולות אנתיק ונתעטר בכתרים קטנים, בחמשה סוגי מים, שכתוב (במדבר יט יז) ונתן עליו מים חיים אל כלי, הוא אלקים חיים ומלך עולם (ירמיה י י), אתהלך לפני ה' בארצות החיים (תהלים קטז ט), והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים (שמואל א'

שלימין כו', והוא"ו מפסיק ביניהם, והוא רומז על ששה טפין אלו, שהן מב' יודין אלו, וי' העליון הוא מוחא סתימאה, וי' תתאה מוחא דז"א, וכולא הוא אלף, דהוא ע"ק כמש"ש (אד"ז רפט ע"ב) **ואלו נהרין כו' ואתקשר דא בדא ודא בדא עד דאשתמודע דכלא חד וכלא הוא ע"ק כו'**, וכן דעת מחבר ששה הנ"ל דנוק', בין ג"ר דחג"ת ובין ג' נה"י, **מעוי בדעת אתתקן** (זהר ח"ג קכג ע"א), ושם י"ב מנהיגים בנפש[851], י"ב שבדעת[852], וכן אתתקן י"ב ברכות אמצעיות כנגדו (שעה"כ לו ע"ג). וכל י"ח ברכות, הוא ג"כ באלף, יו"ד, ג"ר קוצא וקוצא וגבו, וכן ג' אחרונות (@ו"ו) [ו'], דהוא ו"ו דמתחלק לב' (ווין@) [יודי"ן@] באמצעיות: **ותרווייהו אתרמיזו כו'** - דמ"ה הוא אדם, וזהו מ"ה שמו, מ["]ה אדם. וכן שם בנו. (@ו)לפי שמשה ירית לתרווייהו, דאכפל משה משה, ב' מ"ה, ב' אדם, כנ"ל. (וב') [וג'@] שינין, ב' פעמים ג' (טיפין) [@שינין], כמש"ל (קט ע"א קכט ע"ב) ולכן בעא לקיימא על דרגא דלהון למעלה:

Commented [YL99]: '

Commented [YL100]: ' אותיות ש'?

מי האדם העליון והאדם השני, אלא "מה שמו ומה שם בנו", "מה שמו", אדם עליון, "מה שם בנו", אדם תחתון, ושניהם נרמזו באותו הפסוק שאמר משה "ואמרו לי מה שמו", מה אמר שלש טפות: אחת אופה במח, שהוא כנגד ימין, שהוא האופה, שהוא שר האופים. ואחת עורכת, זה המח, שהוא מצד השמאל שנאמר בה "אף ערכה שלחנה". והרי פרשוהו, שלחן בצפון (ב"ב כה ע"ב) כנגד הלב. ואחת מקטפת כנגד המח, שהוא לאחור כלפי הכתף, וכנגד שלש הטפות הללו הם שלש יודים, שהם ביו"ד ה"י וא"ו ה"י, שמעידין על עלת כל העלות, שעליו נאמר "אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהי"ם", שהוא ראשון ואחרון ומבלעדיו אין אלהי"ם.	מאן אדם עלאה ואדם תניינא אלא מה שמו ומה שם בנו (&) מה שמו אדם עלאה מה שם בנו אדם תתאה ותרוייהו אתרמיזו בההוא קרא דאמר משה (שמות ג &) ואמרו לי מה שמו מה אמר תלת טפין חד אופה במוחא דאיהו לקבל ימינא דאיהי אופה דאיהו שר האופים וחד עורכת דא מוחא דאיהו מסטרא דשמאלא דאתמר בה אף ערכה שלחנה והא אוקמוהו שלחן בצפון לקבל לבא וחד מקטפת לקבל מוחא דאיהו לאחורא כלפי כתף ולקבל אלין תלת טיפין אינון תלת יודי"ן[853] דאינון ביו"ד ה"י וא"ו ה"י דמעידין על עלת כל העלות דעליה אתמר (&) אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהי"ם (ישעיה מד ו) דאיהו ראשון ואחרון ומבלעדיו אין אלהי"ם:

***חד אופה כו'** - הוא הגהת איזה תלמיד, אבל אינו כן, דשר המשקים הוא לימינא[854], דשם מוזג במים, מוחא בימין, מים. והוא נגד קנה לימינא, דביה ריאה שואבת כל משקים. שר האופים בשמאלא, דביה אש תנור בוערה מאופה, ונגדו וושט בשמאלא. וקנה וושט הוא נגד עוה"ז ועוה"ב, כמ"ש בר"מ פרשת פנחס (רלב ע"א)[855] **ושט דומה לעלמא דין כו' קנה דומה לעלמא דאתי ולבתר דשט ו' מן ושט ברבוי אכילה ושתיה אתאריך ואתעביד שטן כו' ואף ה' חרה כו'**. הרואה קנה יצפה לחכמה כו' (ברכות נו ע"ב), והוא חכמה בימין, וכן הוא (כנגדן) [כנגד ו'@] בבית המקדש, מנורה דביה השמן בימין, ושלחן דביה הלחם בשמאל, ולכן פתח שר האופים באף, דהוא בשמאלא, וקשין מזונותיו של אדם כו' (&), בעצבון תאכלנה (בראשית ג יז), וכן היו החלומות שלהם, האי בסט' דטוב והאי בסט' דרע, וזה על בנין בית המקדש, וזה על חורבנו, וכמ"ש במ"ר

– מאיר התיקון –

כה כט), ועץ החיים בתוך הגן "ה יו"ד ה"א, אה"י בין מים למים, מים שלימין ומים לא שלימין, רחמים שלימין רחמין שלא שלימין.

[851] עי' דברי רבינו בס"י ג ע"ד: הי"ב פרקים של הידים והרגלים, ג' פרקין בכל א' שהן מנהיגי כל הגוף. ועי' ס"י פ"ה מ"ג. ועיי"ש (פ"ה מ"ו) שנים עשר מנהיגים בנפש זכר ונקבה שתי ידים שתי רגלים שתי כליות מרה דקין כבד קורקבן קבה טחול.

[852] עי' מלואים אות (קסד).

[853] עי' מלואים אות (קסה).

[854] הג' שמות אלהים הם מתפשטים למטה בנה"י, אלהים דיודי"ן בנצח, אלהים דההי"ן בהוד, אלהים דאלפי"ן ביסוד, וכמ"ש בפע"ח (בשער חג המצות פ"ב). וכן אלו הג' אלהים שבגרון הם סוד שר המשקים ושר האופים ושר הטבחים כמ"ש האריז"ל בשער הפסוקים ולק"ת (פ' וישב) וכן הגר"א בתיקונים (תיקון סט דף קכז ע"ב), (וע' בע"ח שער הקטנות ושער העיבורים פ"ה). כי אלו הג' שר המשקים ושר האופים ושר הטבחים הם בקנה ווושט ווורידין, הג' דינין דמוחין אלהים דקטנות, אך הווורידין שהוא הדעת קו האמצעי המכריע, הנה הוא כולל את כל הג', ולכן הם תלת ווורידין כי הם מהג' אלהים (הקדו"ש סד ע"ב).

[855] עי' מלואים אות (קסו).

(&), ועי׳ בסוף פרשת וישב (קצב ע״א)[856] בארוכה. וכן פתר להם יוסף לטוב ולרע, כל א׳ בדרגיה, שהן היו בעץ הדעת טוב ורע, דמימיני׳ חיים כו׳ (לעיל צ ע״ב). ושר הטבחים דהוא על הבשר, דלכן נקרא טבחים, טבח והוא מבשל הבשר וכל צרכי הסעודה, בכל התבשילין, והוא צריך לשניהם, לאש ומים, והוא כולל שניהם, ונגדו ווירידין, וכ״כ האריז״ל (שעה״פ וישב)[857], וכולן הן בקרא הנ״ל (משלי׳ ט א-ב), חכמות בנתה ביתה, ג׳ נשים הנ״ל, טבחה טבחה מסכה יינה אף ערכה שולחנה. ועריכת השלחן הוא בפת (@לבד) [בו], ולכן נאמר בו ״אף״, כנ״ל. וכן ג׳ נשים הנ״ל, חד אופה וחד עורכת נגד ערכה שולחנה, וחד מקטפת ביין ומים, נגד שר המשקים, וכן בקרבנות הקרבן ושחיטתו א׳, והמנחות על האש ב׳, ונסוך היין ג׳: **ולקבל אלין תלת טפין כו׳** - דשם זה הוא בע״ק, במוחא סתימאה, כמ״ש בתז״ח (יא ע״ב)[858], וזה השם הוא המילוי במוצאותיו[859], אחר צירי יו״ד, ואחר קמץ אלף, ואחר חולם וא״ו. וידוע ניקוד השם במוצאותיו, וכל ג׳ אותיות או״י שנחין באמצע, הן בו. ואלין ג׳ יודין הם ג׳ מוחין, דביה ג׳ הויות, מכל יו״ד הוי״ה אחת. וע״ל (קכא ע״א &) **מ״ס אתקרי א״ס, דאתפלג לתלת מוחין דאינון י׳ י׳ י׳ דאתרמיזו בהאי שמא יו״ד ה״י וא״ו ה״י כו׳**, ע״ש: **דעליה אתמר אני כו׳** - אני הוא בכתר ובמלכות כידוע וכמ״ש באד״ר (קל ע״א)[860] ת״ח כתיב אני ה׳ ראשון כו׳. **ומבלעדי אין אלהים**, הוא י׳ השני [איהי דאנהיג עלמא], ה׳ עלאה, אלהים חיים (&). והן ספר וספר וסיפור (ס״י פ״א מ״א)[861] דעלמא מתנהג בהון, יו״ד ה״י ספר וספר, וא״ו ה״י הן דעת, סיפור. והוא למעלה בשרשם, אבל בהתפשטותם למטה והנהגת עולם, שם מ״ה, ג׳ אלפין[862] בג׳ עלמין, בינה וזו״נ, מרמזין ג״כ על היה הוה ויהיה[863],

– מאיר התיקון –

[856] עי׳ מלואים אות (קסז).

[857] עי׳ מילואים אות (קסח).

[858] יא ע״ב: אתר דאתמר ביה במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור ואיהי שמא דכתר עילא׳ דאיהו חכמה קדומה דהכי סליק חכמה לחושבן שמא קדישא עם עשר אתוון בכלל׳ דאינון יו״ד ה״י וא״ו ה״י דתמן תלת יודי״ן דאינון שמא דאכתר לשמא דחכמה זעירא.

תרגום: מקום שנאמר בו במפלא ממך אל תדרש ובמכסה ממך אל תחקר והיא השם של הכתר העליון שהיא חכמה קדומה שכך עולה חכמה לחשבון של השם הקדוש עם עשר אותיות בכלל שהם יו״ד ה״י וא״ו ה״י ששם שלש יוד״ים שהן השם שמכתיר את השם של החכמה הקטנה.

בהגר״א: דתמן תלתא יודין - ר״ל והיא סגולתא דתלת נקודין תלת כתרים כמ״ש לעיל.

[859] יו״ד הֵ״י וָא״ו ה״י. עי׳ ע״ח שער מד פרק א׳, שזהו ניקוד שם הוי״ה דדעת דז״א, שכן כל אחד מהניקודים הללו הינם הניקוד העיקרי של ביטוי שם האות: יו״ד ניקודו חולם, ה״א ניקודו צירי, וי״ו ניקודו קמץ, וה״א אחרונה ניקודו צירי.

אדרת אליהו שמות לד לג, ז״ל, ענין המסוה הוא שם המפורש בנקודת השורש במוצאותיו כידוע. וידוע שהנקודה הוא בתוך ופנימות האותיות והוא אלף וכן אי״ק. אבל נקודות הפשוט ה׳ אחרונה בלא נקודה יראה וזהו ההפרש לשם המפורש. ועוד דכאן הכל נקבות חירק ושוא אבל הוא״ו הוא שוה שניהם במספר יב״ק, וזהו שזכה משה למסוה שהוא דרגיה כידוע. מסוה פנים ואחור. פנים דשמא מפרש ודאחור בשמא דנוק׳ והוא בצד שראו ישראל, וניקוד היא עיגולא בגו ריבועא חיות באופנים, אבל בה הוא משולב חיות עם האופנים.

[860] ז״ל: ת״ח כתיב (ישעיה מא) אני יי׳ ראשון ואת אחרונים אני הוא כלא הוא והוא סתים מכל סטרוי.

תרגום: בא וראה: נאמר ״אני יהו״ה ראשון ואת אחרונים אני הוא״ הכל ״הוא״, ו״הוא״ סתום מכל צדדיו.

ביאור: הנה כל גילוייו ית׳ הם א׳ באופן שנעוץ סופן בתחלתן וכמ״ש בס״י (פ״א מ״ז). לכן הכינוי למלכות - ״אני״ והכינוי לכתר - ״אין״ אותיותיהן שוות (בהגר״א על ספד״צ כג ע״ד ד״ה ואמר הוא) והיינו ״אני ה׳ ראשון, ואת אחרונים אני הוא״. הכתר הוא הרצון, ותכלית המעשה הוא היותו עולה ברצון, והוא סוד עליית המלכות בכתר (פת״ש שבירה ה). והנה הגילוי של ״אני ראשון״ הוא א״א, והוא בחוטמא, שכן שם הוא ניכר (בהגר״א על ספד״צ לב ע״ד ד״ה והישר, לב ע״ג ד״ה והישר). מכאן ראיה שחוטמא דז״א נתקן על ידי חוטמא דע״ק (ב״ע עב ע״ב).

[861] עי׳ דבר רבינו בריש ספד״צ (&).

[862] עי׳ תז״ח יא ע״ב הוב״ד במלואים אות (קסט), ועי׳ דברי רבינו לעיל מז ע״ג ד״ה יו״ד עלאה, ועי׳ לקמן צג סע״ג.

[863] עי׳ זהר ח״ג רנז ע״ב: למארי עלמא לית (ליה) לרשמא ליה עלמין בחושבן אלא (אדני) אדון כל עלמין ואדנ״י קא סהיד עליה אוף הכי [יהו״ה] מניה תליי כל הויין ואיהו וכל הוויין דיליה סהדין על מארי עלמא דאיהו הוה קדם כל הויין ואיהו בתוך כל הויה [ואיהו לאחר כל הויה] ודא רזא דסהדין הויין עליה היה הוה ויהיה:

תרגום: לאדון העולם, אין לצייר לו עולמות בחשבון, אלא אדון כל העולמות, ואדנ״י הוא מעיד עליו. כמו כן כאן יהו״ה, ממנו תלויות כל ההויות, והוא וכל ההויות שלו מעידים על אדון העולם,

והן מלך מלך ימלוך, וכמ"ש בפרשת בראשית (לד ע"א)[864] כתיב ה' מלך כו' דא עלמא כו' ע"ש[865]:[866]

ומשית התקונים הללו, רצה הקדוש ברוך הוא לברא את שת, שיהיה שמו שית, שיהיו בו שלשה גלגולים של אדם ושלשה של הבל, אלא שפרחה י' משת, שהיא נקודה, אבן שתיה, שמשם השתת העולם.	ומשית תקונין **אלין בעא** קודשא בריך הוא למברי לשת[867] למהוי שמיה שית למהוי ביה תלת גלגולין דאדם ותלת דהבל **אלא** דפרח י' משת דאיהי נקודה {קכח ע"א} **אבן** שתיה דמתמן הושתת עלמא[868]:

אלא דפרח יו"ד כו' - ר"ל, בעון אב ובן דחבו במחשבה, כמש"ל (קה ע"א &) והוא יו"ד דפרח, היו"ד שהוא הבנין דג' טפין, דמיניה אזדריקו כנ"ל, ולכן אתפזרו הג' טפין בג' אנשים. כיון דפרח היו"ד, יסודא דלהון. וע"ל {קכח ע"א} (קיא ע"א &) **ובגין דעקר כו' ואתעבידו תלת ענפין דאינון תלת כו' ומה דהוה שרשא חדא עיקרא חדא אתפלגו לתלת הכי איהו אזדריק בתלת גלגולין חד בנח ותרין בשם ויפת**: ואמר **דאיהו נקודה אבן שתי'**, ר"ל חכמה וכמש"ל (קיח ע"ב &) **מי שת בטוחות חכמה ודא יו"ד דבה (@הוי) [הוה@] שית או מי נתן לשכוי בינה דא ה' כו'**, ואינון י' ה', יו"ד מן שית, ה' מן הבל, ואינון או"א, שית ו', ברא באמצעיתא. ור"ל שת בעצמו דהוא כולל ו' תיקונין, ו"ק, ג' בג' אבהן וג' בנה"י כנ"ל, הוא ברא דאו"א, עיי"ש באורך. וז"ס שתיה. ושתיה הוא נקודת ציון, דמשם הושתת עלמא[869] כמ"ש (יומא נד ע"ב)[870] אלו ואלו מציון נבראו, מציון מכלל יופי (&), והוא חכמה דבה, באור חוזר, י' זעירא, אבן מאסו כו' (תהלים קיח כב) כמש"ל (קי ע"א [קיא@] &) וכמ"ש במ"א (ליקוטי הגר"א קח ע"ב)[871] בסוד ב' דלתין שד"י אדנ"י. ועי' בפרשת נח (עא ע"ב ועב ע"א)[872]: **פתח ר"י ואמר והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהי' בית אלהים דא היא אבן שתיה פתח ואמר אני בצדק אחזה כו' דוד מלכא חביבותא ודביקותא דילי' בהאי אבן הוה (ועלה אתמר@) [מעלה] אבן מאסו הבונים כו' דאתקין אבן שתי' כו' ושוי עלה**

– מאיר התיקון –

שהוא היה קודם כל ההויות, והוא בתוך כל הויה, והוא לאחר כל הויה, וזה סוד שמעידות ההויות עליו, היה הוה ויהיה.

ועי' לקמן קמב ע"א.

[864] עי' מלואים אות (קע).

[865] עי' אד"א (בראשית ב ד): "שמע ישראל" כו', שיהיו ישראל מיחדים עצמם ומחברים עצמם במחשבה. "ה'" מורה על קדמותו קודם בריאת העולם. "אלהינו" מורה על זמן ההווה, כמו שאמר הכתוב (ישעיה מד, ו) "אני ראשון ואני אחרון" הוא מורה על עבר ועתיד, "ומבלעדי אין אלהים" מורה על הווה וכו' ו"ה'" השני מורה על זמן העתיד.

ועי' דברים לב לט: ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי וכו'. ועיי"ש באדרת אליהו: אני קודם שבראתי אני אחר כך. ואין אלהים עמדי. בהווה, כמו שנאמר (ישעיה מד, ו) אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים.

[866] כל מה שחסר כאן העברנו למקומו לקמן &.

[867] עי' לקמן ריש תיקון ע'.

[868] עי' לש"ו כללים ח"א מב ע"ג שאבן שתיה היא בחי' מקום והבחי' של הרשימו

[869] [אבן השתיה] היא שכינתו ית"ש המסתתרת ומתעלמת ביסוד כל העולם כולו, ועליה העולם עומד, ע' פ' נח (דף עא ע"ב ועב ע"א), ופ' ויחי (רלא ע"א), ובהגר"א בתיקונים (קכח ע"א), ועליה נאמר ג"כ (דברי הימים ב' ב ג) לעולם זאת על ישראל, כי היא שורה בישראל לעולם (וע' מנחות דף קי ע"א ובתוספות שם ובזו"ח פ' נח דף כא ע"א במדרש הנעלם שם ד"ה הפתח השלישי), וכדי להעמידה על מקומה ביסוד העולם. (כללים ח"א טז ע"ג).

[870] ז"ל: תניא רבי אליעזר הגדול אומר אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים תולדות שמים משמים נבראו תולדות הארץ מארץ נבראו וחכמים אומרים אלו ואלו מציון נבראו שנאמר מזמור לאסף אל אלהים ה' דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד מבאו ואומר מציון מכלל יפי אלהים הופיע ממנו מוכלל יופיו של עולם.

[871] סוד שד"י אדנ"י שהם ביסוד ומלכות דנוקבא כי באשה ב' דלתין כמ"ש כמו שיש דלתות כו' והם ביו"מ שלה. ואם תקח ב' דלתין מב' שמות הנ"ל אז נשארו י"ש ואי"ן שהם כתר וחכמה וידוע שספי' הנוקבא הם ממטה למעלה וכתר הוא במלכות שלה וחכמה ביסוד וכן גם האותיות הם מתהפכות ש"י אנ"י וכן שם אדנ"י שבנוקבא עד שהיו"ד הוא בחכמה שלה יראת ה' בסוד אם אין יראה כו' עד שלעולם היו"ד בין בז"א בין בנוקבא הוא בחכמה אלא כמו שיו"ד דהוי"ה בלא גוון כלל כן יו"ד דאדנ"י כלולה מכל הגוונין שהיא אות אחרונה בחי' יסוד שבה כנ"ל והוא אבן ספיר וכמ"ש בקדמת תיקונים ובזוהר פ' נח:

[872] עי' מלואים אות (קעא).

קודש הקדשים וכדין ותכון מלכותו מאד. משום שהיא חכמת שלמה, ובפ' ויחי (רלא ע"א)[873] **פתח ר' יוסי כו'** עש"ב. וע"ל (קי [קיא@] ע"א &) **ועוד כי שת לי**[874] **זרע כו' דפרח בי' יו"ד מן שית כו' ובגין [דא@] האי יו"ד אתמר אבן מאסו הבונים כו' אמר ודאי יו"ד עילאה איהי מן חכמה והאי איהו יו"ד זעירא כו' ודא יו"ד מן אדנ"י ואיהי יו"ד מן הוה"י כו'**, וכנ"ל דבה אור חוזר. ואלין ב' יודין ב' חכמות אינון חד בלא פרודא כמ"ש (&) בפרשת בראשית (ז ע"ב)[875]: **בראשית ר"ח פתח כו' ואינון תרין נקודין כו' ובגין דל"ל פרודא אקרון ראשית חד ולא תרין מאן דנטיל האי נטיל האי וכלא חד כו'.** והוא אות ברית קודש, דהוא חכמה דידה, כמש"ל תיקון ל"ו (&) וש"מ, [ו@]עטרת הברית, שהוא קיום העולם, אם לא בריתי כו'[876] (ירמיה לג כה). וז"ש **ובהאי יו"ד חב יוסף כו', מקשת דאיהו ברית.** וע"ל (קי ע"א [קיא@] &) בהגהה **בראשית כו' א"ל מהכא אשתמודע דבהאי אות דברית מילה חב כו',** והוא בזרע, דהוא יו"ד דנחית מחכמה עלאה, מוחא, ויורד באות ברית וביה פגים, ופרח מיניה, וכמש"ל (קיא ע"ד קכט ע"א) **ובג"ד כד פרח י' מן שת מה כתיב כי שת לי אלהים זרע אחר אחר דגרם דאתאביד יו"ד דאיהי זרע מן שת ורזא דשת כל שתה תחת רגליו כל וודאי דאיהי זרע אות ברית קדש כו',** וז"ש **ובהאי חב יוסף הה"ד כו',** בזרע דנפיק מיניה. והענין כי יעקב שופריה דאדם קדמאה, וביה אתתקן, וכמש"ל (קי ע"א &) **דיעקב דיוקנא דאדם קדמאה הוה כמה דאוקמוה כו' כיון דאתא יעקב תמן כו' בית בת יו"ד מיד אשתלים יוד בעקב ואתעביד יעקב ודא איהו דאמר קרא** (בראשית לג יח) **ויבא יעקב שלם ויוסף דיוקני' דבנו,** ולכן באות יו"ד חב ג"כ, אלא דתקין דלא אזדריק בהאי זונה, כמו שמפרש והולך:

רבי אלעזר ורבי יוסי היו הולכים בדרך, הזדמן רבי אלעאי עמהם. אמר רבי יוסי לרבי אלעזר, שמעת בפסוק הזה, למה נאמר בו "את" "את" פעמיים. אחרי שנאמר@ "ותוסף ללדת את אחיו", מה זה "את הבל", והרי שלשה רבויים יש כאן, שני אתים רבויים, "ותוסף ללדת", רבוי, הרי שלשה רבויים. אמר לו, שמעתי ששלשה רבויים אלו, הם שלש טפות שנזרקו מאדם הראשון. אמר לו והרי אני שמעתי "אלה ת'ולדות ה'שמים ו'הארץ", שם תה"ו. אמר לו, ודאי כך הוא, שמשם היה קין, יסודו ועקרו לפני שבא לעולם. אמר ודאי סוד עליון התגלה שלא שמענו עד עתה.	{קכו ע"ב} [קז ע"ב] [877]רבי אלעזר ורבי יוסי הוו אזלי באורחא אזדמן רבי אלעאי עמהון אמר רבי יוסי לרבי אלעזר שמעת בהאי קרא אמאי כתיב את את תרי זמני בתר דאמר (&) ותוסף ללדת את אחיו מאי את הבל והא תלת רבויין הכא תרין אתין רבויין ותוסף ללדת רבויא הא תלת רבויין אמר ליה שמענא לתלת רבויין אלין אינון תלת טפין דאזדריקו מאדם קדמאה אמר ליה והא אנא שמענא[878] אלה ת"ולדות ה"שמים ו"הארץ[879] (&) תמן תה"ו אמר ליה ולאי {קכז ע"א} הכי הוא דאתמן הוה קין יסודיה ועקריה קדם דאתא לעלמא אמר ולאי רזא עלאה אתגליא דלא שמענא עד השתא:

{קכו ע"ג} [ובהגהה *א"ל שמענא דתלת כו' מאדם קדמאה דאתמר בהון אלה א"ל והא אנא שמענא אלה כו' - כצ"ל וכן הוא בנוסחות מדויקות, ור"ל שהן ג' אבהן, כמ"ש לקמן (&) דעלייהו אתמר הן כל אלה כו', כמש"ל בריש תיקון נ' ע"ש. והן אלה ראשי בית אבותם (שמות ו יד), וזה שהקשה **והא אנא כו',** והשיב לו כמש"ש בריש תיקון נ' ע"ש, דאלה פסל את הראשונים דתהו, דהן דערב רב, ה' מינים, בנוי דקין עד בהבראם, אברהם, ראשית אלה. וביה נתוסף ה' זעירא ונתקן מה שהיתה תהו בשני אלפים תהו, בה' מינים הנ"ל, במבול ותמלא כו' (&), ושאר דורות עד שבא [אברהם@] וקבל שכר כולם*[880]:

{קכז ע"ב} [ובהגהה (קז ע"ב קכו ע"ב) ר' אליעזר ור' יוסי כו' ***דאזדריקו מאדם קדמאה דאתמר בהון אלה תולדות השמים והארץ א"ל והא אנא כו'**: כצ"ל, וכן הוא בס"י, ור"ל ד"אלה" הוא ג' טפין דג' אבהן דג' גלגולים, כמ"ש ריש תיקון נ' (&) **תלת צלותין עלייהו אתמר הן כל**

– מאיר התיקון –

[873] עי' מלואים אות (קעב).
[874] אלהים (נוסף בנוסח).
[875] עי' מלואים אות (קעג).
[876] כה אמר ה' אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי.
[877] אמר המגיה זה הלשון מצאתי בס"א.
[878] "למר ליה והא מנא שמענא" נמחק בדבינו, ובמקומו ליתא "למתמר בהון".
[879] למר ליה והא מנא שמענא (נוסף בדבינו).
[880] כתוב בגליון *מ' תשלום ביאור הגר"א על ההגה"ה לקמן בדף קכז ע"ב

אלה כו', ובתז"ח (עב ע"ג &) **מאי אלה אלא אלה כו' ולקבליהון אתמר הן כל אלה כו'**: ואמר תולדות כו', ר"ל מאדם, דהוא תולדות שמים וארץ (דאינן נבראים מאב ואם, כמו שאר בני אדם, וכמ"ש בפרשת בראשית (&) ע"ש):

אמר לו, אם כן הטפות הללו שנוספו כאן מה הן. אמר ודאי על שלש הטפות הללו שורות שלש חכמות: אחת, היא חכמת המחשבה. והשניה, חכמת הדבור. והשלישית, חכמת המעשה. והן שלשה עולמות נסתרים, שלש טפות שתלויות מן המח העליון, שקוראים לו סגו"ל. ויש שלש עליונות מעליהם, שתלויות מהמח הסתום של עתיק העתיקים, והן סגולת"א. שלש העליונות נרמזו בי' העליונה, שיש לה קוץ למעלה וקוץ למטה וגוף באמצע. ושלש טפות שניות, שהן סגו"ל מי' התחתונה. וסוד הדבר ברא שית, שלש מאדם הראשון ושלש מאדם התחתון. ובשלש הנקודות הללו נאמר "אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהי"ם", ואלו הם שלשת הגלגולים של אדם הראשון, ששלש טפות שנזרקו בשלשת האבות שבהם י'.	אמר ליה תא כן[881] תלין טפין לאתוספו הכא מאי ניהו[882] אמר ודאי על תלת טפין קריין תלת חכמות חד איהו חכמת המחשבה ותניינא חכמת הדבור ותליתאה חכמת המעשה ואינון תלת עלמין סתימין תלת טפין לתלייין מן מוחא עלאה סגו"ל קיינן ליה ואית תלת עלמין עלייהו לתלייין ממוחא סתימא לעתיקא לעתיקין ואינון סגולת"א תלת עלמין אתרמיזו בי' עלאה לאית לה קוצא לעילא וקוצא לתתא וגו בגאמצעיתא ותלת טיפין תניינין לאינון סגו"ל מן י' תתאה ורזא למלה ברא שית תלת {קכז ע"ב} מאדם קדמאה ותלת מאדם תתאה ובהלין תלת נקודין אתמר אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהי"ם (ישעיה מד ו) והלין אינון תלת גלגולין לאדם קדמאה לתלת טפין לאזדריקו בתלת אבהן דכהון י':

{קכז ע"ב} א"ל והא אנא כו' - ע"ל ריש תיקון נ שם (&). ור"ל והאיך אפשר דקאי על תולדות של אדה"ר. ותירץ לו דקאי על קין, דעיקרו מעולם התהו, ולכן נפק ראשון, והיה בכור. וכן באברהם ויצחק, שהולידו קודם בתוהו. ותוהו ובוהו הן קין והבל[883], כמ"ש בבהיר וברזיאל[884]: *א"ל אלין טפין דאתוספו הכא על מאן אמר ודאי כו' - כצ"ל, ור"ל דכל תוספת הוא על עיקר, א"כ צ"ל ג' דברים עקרים ראשונים. ומאן אינון, והשיב לו **על אלין תלת כו'**, והן נר"ן, כמ"ש בז"ח פ' יתרו (כט ע"ג &)[885] **ת"ח תלת שותפין אינון אדם דבריאה אדם דיצי' אדם דעשי' אדם דבריאה איהי נשמתא בה חשיב ב"נ ודא מחשבה עולם המחשבה ודאי אתקריאת רוח אדם דיצירה עולם הדבור כו' דנפש איהי עולם המעשה כו'.** וכן הוא באצילות, כמש"ש **ועם כל דא דתלת שותפין אלין בב"נ לית מחשבה כו'**, עש"ב הרבה: ואמר **חכמת כו' חכמת כו'**, משום דכאן מדבר על המוחין דאינון חכמות, ג' טפין בג' מוחין, דהן שרש לג' עלמין, והן דמוחא תניינא[886]. והתוספת הוא ממ"ס, כמו שמפרש והולך **תלת טפין כו' ואית כו'**, ואינון שית תיבין דקרא, כמ"ש למעלה וכבר פי' שם כל הענין הזה, ע"ש (&):

"יברכך יהו"ה", "יאר יהו"ה", "ישא יהו"ה", ושלשה שְׁנִיִּים@ בברית ושני עמודי האמת, שנח שם ויפת היו משם, שנאמר בו "נח איש צדיק", מצד של צדיק חי העולמים. שם ויפת מהצד של שני עמודי האמת. וסוד הדבר כאן "מה שמו ומה שם בנו", כי תדע "מה שמו", באם העליונה, ששם חכמה. ו"מה שם	יברכך ה' יאר ה' יסא ה' (&) ותלת תניינין בכריית ותרי סמכי קשוט לנח שם ויפת מתמן הוו לתתמר ביה (בראשית ו ט) נח איש לזיק מסטרא לזדיק חי עלמין שם ויפת מסטרא לתרין סמכי קשוט ורזא למלה הכא (&) מה שמו ומה שם בנו כי תדע מה שמו בחיתא עלאה לתתן חכמה ומה

– מאיר התיקון –

[881] "תא כן" נמחק בכתבו.

[882] "מאי ניהו" נמחק בכתבו, ובמקומו לימתא "על מאן".

[883] עי' ביאור רבינו על תז"ח כג ע"ג: תהו מדורא דזוהמא ואמר קינא דפסולת ר"ל שורש קין שהוא קינא דמסאבותא מדורא דזוהמא דאטמרי בגו תהומא כמ"ש (&) בס"ד ובא"ר ע"ש שכנגד ד' הנ"ל הן שעלו למטה שנים ויצאו ארבעה כי אדם וחוה הן חו"ב או"א י"ה של השם כידוע והן מ"ד ומ"נ תלגא ואשא תקיפא שהיא מ"נ אדומים היא מזרעת אודם שממנה כל אודם וקין הוא סט' דגבורות והבל סט' דחסדים כידוע מסט' דדו"נ וקין הוא תהו שבו כל סטרא דרע.

[884] $פרלמ

[885] עי' מלואים אות (קעה).

[886] היינו קד"א עי' אד"ז רפח ע"ב.

בנו", באם התחתונה, נודע. אבל שלשה גלגולים בשלשה אבות, ושלשה בשלשת העמודים שלמטה, ואלו הששה היו עתידים להיות שלשה בְּשֵׁת ושלשה בהבל, אלא שפרחה משם י' משת שהיא נקודה כו'.	סס נגו בלימא תתאה לשתמועא לבל תלת גלגולין בתלת לבהן ותלת בתלת סמכין לתתא ולכין שית[887] הוו עתידין למהוי תלת[888] בשת ותלת בהבל[889] חלח לפרח י' משת למיהי נקודה כו' (כמ"כ בפניס):

מה שמו באימא עילאה כו' - ר"ל, דשם הוא לעולם בנוק', דדכורא בה אתגלייא. וכן טפה דדכורא נצטייר בנוק'[890]. ונודע בה שהיא מדכורא, ומלכות נק' שם כידוע (&). וכן בינה לשמך הגדול (&), וזהו (@ו)מה שמו, דמ"ה, חכמה, בשמו אשתמודע, וז"ש **דתמן חכמה**. ומה שם בנו ג"כ בשם מלכות אשתמודע, **ומה כו' אשתמודע**: **ואלין הוו עתידין למהוי בש[@י]ת תלת [המ"ה@] דאדם ותלת דהבל אלא דפרח יו"ד משת כו'** - כצ"ל, וכן הוא בפנים (קח ע"ב קכז ע"ב) **ומשית תיקונים אלין כו' ג' דאדם כו'**, [הן תלת דשת שהוא מאדם] כמ"ש (&) ויולד בדמותו כצלמו ויקרא שמו שת, וזהו בצלמו. וש[י@]ת שית הנ"ל, ועליו נאמר בראשית כנ"ל (ע"כ ביאור ההגהה):

וב[אות] י' הזו חטא יוסף, זהו שנאמר "ותשב באיתן קשתו ויפוזו זרועי ידיו". מה זה "ויפוזו", שנזרקה הטפה, שהיא י', בין עשר אצבעות, ונחלקה לעשרה ניצוצות, שנזרקו מהקשת שהיא הברית, ובאיזה מקום נזרקו, בעשרה הרוגי מלכות. אמר לו, והרי שמעתי שעשרה הרוגי מלכות היו בני יעקב, אמר לו חס ושלום, אלא בדמותם היו.	{קכח ע"א} ובהאי י' חב יוסף הה"ד (בראשית מ"ט) ותשב באיתן קשתו ויפוזו זרועי ידיו מאי ויפוזו דאזרריקת טפה דאיהי י' בין עשר אצבעאן ואתפליגת לעשר ניצוצין דאזדריקו מקשת דאיהו ברית ובאן אתר אזדריקו בעשרה הרוגי מלכות אמר ליה והא שמענא דעשרה הרוגי מלכות בני יעקב הוו אמר ליה חס ושלום אלא בדיוקנייהו הוו:

מאי ויפוזו דאזדריקת כו' - לשון ויהי דוד מפזז[891] (שמואל ב' ו טז): **ואזדריקת קשת כו'**: ר"ל, ז"ש קשתו, דקשתו חזר לאיתנו, ואזדריקו בזרועי ידיו. והטפה הוא יו"ד, דלכן אתפליג לי' ניצוצין, בעשר אצבעאן, דהטפה הוא ה"ח וה"ג (ועשר אצבעות הוא חכמה, יו"ד, כמ"ש בסוף תיקון כ"ב (&)) שהן מן אצבעאן, ה' נגד ה', וכמ"ש בפ' בלק (קפו ע"ב)[892] **וברית {קכח ע"ב} קדישא אתער בחמש אצבעאן דידין כו'**:

אמר לו, ומי גרם שנזרקו לשָׁם. אמר לו, דמות אביו שהזדמנה אליו, שהיתה בדמותו של אדם הראשון, זה גרם שנזרקו להן. ונעץ צפרניו בקרקע, והבריח את עצמו ולא נזרקו באותה הזונה, שאם לא שנראתה לו דמות אביו, לא היו נזרקות כך. ודמות אביו גרמה שאותה הטפה "וינס ויצא החוצה",	אמר ליה[893] ומאן גרים דאזדריקו תמן אמר ליה[894] דיוקנא דאבוה דאזדמן לגביה דהוה דיוקנא דאדם קדמאה דא גרים דאזדריקו לון ונעץ צפרניו בקרקע וברח גרמיה ולא אזדריקו בההיא זונה דאי לאו דאתחזיאת ליה דיוקנא דאבוה לא הוו אזדריקו הכי ודיוקנא דאבוה גרם דההיא טפה

– מאיר התיקון –

887 נמחק כרכינו.

888 נמחק כרכינו.

889 "ותלת בהבל" נמחק כרכינו, ובמקומו ליתא "תלת למלס ותלת להבל".

890 עי' ע"ח טנת"א ה, שער תיקון הנוק' פרק ב, שער הירח פרק ג.

891 ז"ל: והיה ארון ה' בא עיר דוד ומיכל בת שאול נשקפה בעד החלון ותרא את המלך דוד מפזז ומכרכר לפני ה' ותבז לו בלבה.

892 עי' מלואים אות (קעד).

893 לאמר ליה (נמחק כרכינו).

894 לאמר ליה (נמחק כרכינו).

ולא בעבירה ובשכר וינס (בזונה הזו, שאם היה זורק אותן בזונה הזו, היו ישראל טובעים בים. ולא לחנם בארוה הקדמונים בשכר וינס), ״הים ראה וינס״ (&). ואם לא, לא היו יוצאים ישראל מן הים.	(בראשית לט יב) וינס ויצא החוצה ולאו בעבירה ובשכר וינס (נ״א[895] בהאי זונה דאי הוה זריק לון בההיא[896] זונה הוו ישראל טבעין בימא ולא למגנא אוקמוה קדמאין בשכר וינס) הים ראה וינס (&) ואי לא לא הוו נפקין ישראל מן ימא:

בדיוקני׳ הוה ומאן גרם דאזדריקו תמן דיוקנא דאבוה כו׳ - כצ״ל. והענין, כי הבל, גרים לי׳ עובדא דאבוה, כמש״ל (קה ע״א קיח ע״א), וכיון דאתתקן עובדא דאבוה ביעקב, לכן אזדמן לי׳ דיוקנא דאבוה ומנעו. וז״ש **דהוה בי׳ דיוקנא דאדם קדמאה דא גרים כו׳,** ונתקנו בהון אב ובן. וז״ש (בראשית מט כד) מידי אביר יעקב משם רועה אבן ישראל[897], הוא אבן שתיה הנ״ל, שהוא אבן ישראל[898], דישראל שם לי׳ (&) והאבן הזאת אשר שמתי מצבה כו׳ כנ״ל. והוא אבנא דלהון לדרי דרין, והאי אבנא גרם ליה למהוי רועה ומלך, דאיהו מלכותא כנ״ל, דמיניה ירתין מלכותא: **ונעץ צפרניו בקרקע**[899] - שיצאו משם ולא בההוא זונה ע״י ברית קודש, וכמ״ש בפ״ב דשבועות (&) נועץ עשר צפרניו בקרקע כו׳. וז״ש (&) טובה צפרנן של ראשונים מכריסן של אחרונים, דודאי האי דנפיק מצפרנים, אינן כי אם הארה מועטת דהוא רק בקיעה בעלמא בלא נקב, ולא ע״י ברית בשפע גדול וקדוש, וראה מה קדושים היו, מכריסן הוא ע״י כליות וברית קדש: ***ולא אזדריקו בהאי זונה דאי הוה זריק לה בהאי זונה כלהו ישראל הוו טבען בימא ולאו למגנא אוקמוהו קדמאין בשכר וינס הים ראה וינוס ואיהו קביל כו׳** - כצ״ל, וכ״ה בס״א, דבזכותיה ניצולו ישראל מן ימא ואזלין במדברא, וכמ״ש (&) ויקח משה את עצמות יוסף עמו. והיו שתי ארונות מהלכין כו׳ (&), והוא גרם זיווגא משה בארון, ולכן נאמר ויקח משה את עצמות יוסף עמו, כדי לאזדווגא בשכינתא. והאי עובדא גרם לי׳ להיות צדיק[900], אלא דהקב״ה מדקדק בצדיקייא[901] וחסר מיניה עשר שבטין, דהוא דוגמת אבוה, דגוף ובריתו חד הוא (&), ושניהם אתחמו לתריסר תחומין. ועיקר תריסר תחומין הוא ביוסף הצדיק, כמ״ש בס״ת ר״פ לך לך (&) ור״פ שמות (&) וש״מ, והוא נקרא ״זה״, וע״ל (לב ע״א &):

והוא קבל ענשו באלו עשרה הרוגי המלכות, שהיו עתידים לצאת ממנו עשרה שבטים, ולכן היו עשרה הרוגי מלכות, כדוגמת עשרת	ואיהו קביל עונשיה באלין עשרה הרוגי מלכות דהוו עתידין למיפק מיניה עשרה שבטין ובגין דא הוו עשרה הרוגי מלכות כגוונא דעשרה

– מאיר התיקון –

[895] ״בההיא זונה למי למתחזיתא ליה דיוקנא למבוה לא הוו מזדריקו הכי ודיוקנא למבוה גרס להההיא טפה (בראשית לט יב) וינס וילא החוצה ולאו בעבירה ובשכר וינס (נ״א) בהאי זונה דאי הוה זריק לון בההיא טפה (בראשית מט כד) נמחק בכתיבו.

[896] ״לון בההיא זונה הוו ישראל ״ נמחק בכתיבו, ובמקומו מיתת ״לה בהאי זונה כלהו ישראל הוו״.

[897] עיי״ש בתרגום: אבהן ובנין זרעא דישראל. ופי׳ רש״י: לשון נוטריקון, אב ובן, אבהן ובנין, יעקב ובניו.

[898] עי׳ יהל אור על זהר ח״ב קפז ע״ב: אבן שתיה רועה אבן ישראל, ו׳ י׳, קוב״ה וכנ״י כנ״ל.@

[899] עי׳ יהל אור ח״ב ל ע״ג: עשרה הרוגי מלכות הן עשרה ניצוצין שיצאו מיוסף מצפרני רגליו שהן סוד הביטול והשלימו אלו כנ״ל את מלכות שמים והוא סוד מלכות שבמלכות, ע״כ. הגם שמצפרני רגלים אינו יוצא רק הארה מועטת, עכ״ז נעשה מזה נשמות קדושים, והוא רק הארה בעלמא (ביאורים ח״ב ק ע״ב). הטפות שיצאו מצפרני רגלים. כי הרי משם לא יצאו טפות ממש, כי הרי אין שם נקב כלל, אלא רק בקיעה בעלמא, וכמ״ש הגר״א בתיקונים (קכח ע״ב בד״ה ונעץ) ע״ש. והנה כל טפת הזרע הנה השורש שבה הוא מהדעת שבראש, וכאשר נמשכה דרך כל הו״ק, הנה מתמצה מכל הגוף ולוקחת חלק מהם ונתעבה בבחי׳ טפה הזרעית, וכמ״ש הגר״א בס״ד (פרק א בד״ה שתא נפקין יד ע״ד ד״ה וידוע שג׳), וכמו שנודע ג״כ בדברי הרב (שער מ״ד ומ״ן פרק ה) בסוד אור מים רקיע. אך זהו רק כאשר יוצא ע״י אות ברית ובשפע, אבל כאשר מעכב את עצמו מבלי להוציא דרך אות ברית אלא רק דרך צפרני רגלים, אשר משם אינו יוצא אלא רק הארה מועטת לבד, כי אין שם נקב כלל, ולכן אי אפשר שיצא משם תמצית התעבות מהגוף אלא רק הכח והשורש לבד שבאותה הטפה, והיינו החלק שלקח מהדעת שבראש, שהוא רק בחי׳ אור לבד, זהו לבד אשר יצא מצפרני רגלים. ולכן הוא מעלתו יותר גדולה מכאשר יוצא דרך אות ברית ובהתעבות, ועכ״ז הוא זכות וטובה והכרח לעשות כן לעכב את עצמו מבלי להוציא רק דרך צפרני רגלים, כי משום שהוא רק ההארה לבד מהדעת שבראש בלי התעבות אין להחיצונים אחיזה בזה כ״כ (ביאורים ח״ב קא ע״ג).

[900] עי׳ זהר בראשית קצד ע״ב.

[901] כחוט השערה.

השבטים שהיו עתידים לצאת ממנו, והיו חושבים החברים שעשרה בני יעקב היו.	שבטין דהוו עתידין למיפק מניה והון חשבין חבריא דעשרה בני יעקב הוו:
אמר לו, אם כן מי נתן סוד זה בשת, אמר לו, נשמות הצדיקים נבראו קדם שנברא העולם, כמו שבארוה הראשונים. (כמ"ש בראשית אין ראשית אלא נשמה וכו').	אמר ליה אם כן מאן יהיב רזא דא בשת אמר ליה נשמתהון דצדיקיא אתבריאו קדם דאתברי עלמא כמה דאוקמוהו קדמאין {קכט ע"ב} (נ"א כ"ש בראשית אין ראשית אלא נשמה כו' כמ"ש בהגהה)[902]:

א"ל א"כ מאן יהב כו' - דאמר דפרח י' מן שת, דהן עשרה ניצוצין הנ"ל, הא אמר דהן בנוי דיוסף. והשיב לו **נשמתין דצדיקייא כו',** ושרשן משם, והבל פגם בהון, ולכן גרם דאזדריק מיוסף בקרקע: ***כמה דאוקמוהו קדמאין ובג"ד אמר קרא מגיד מראשית אחרית** - כצ"ל ואח"כ, **בראשית לית ראשית כו'** לקמן (קי ע"א & בהגהה עד קיב ע"א &) ויהי מקץ ימים, וכצ"ל, **מראשית לית ראשית כו'**. ור"ל מ"ש מראשית אחרית, ראשית קאי על הנשמה, דהיא ראשית לעולם, והוא מגיד ומושך לה אחרית, בסוף ימים, כמ"ש ביוסף וי' הרוגי מלוכה. וכן שת נקרא ראשית, בראשית הימים, והוא ראשית לעולם דמיניה הושתת העולם, וע"ל (קיא ע"ד &):

	(למר המגי"ה זה הלשון מלאתי בספר לחר)
בראשית, אין ראשית אלא נשמה. אמר לו, מכאן נודע שבאות ברית המילה הזו חטא אדם וכל הדורות שבאו אחריו. וזהו שאמר הכתוב "פוקד עון אבות על בנים", משום שמעשה אבותיהם בידיהם. אמר לו, נמצא ששֵׁת גלגול של אדם והבל, שנאמר בו "בשגם הוא בשר". בשגם זה הבל, וסוד הדבר, "אז הוחל לקרא בשם יהו"ה". "ואדעך בשם", אז אותו שנאמר בו "אז ישיר משה", בשם יהו"ה "ואדעך בשם", בשני שמות, "מה שמו ומה שם בנו", ונאמר בו "הוחל", שמשם הושתת העולם.	[קי ע"ל][903] בראשית[904] ליה לשית אלא נשמה למר ליה מהכא לשתמודע לבהלי לות לבניה מילה חלב לדם וכל לרין ללתו לבתריה ולא ליהו ללמר קלא (&) פוקד עון לבות על בניס בגין למעשה לבותיהם בידיהם[905] למר ליה לשתכח לשת[906] ליהו גלגולא ללדם והבל {קכח ע"ב} ללתמר ביה (בראשית ו ג) בשגם הוא בשר בשגם זה הבל ורזא למלא (&) לז הוחל לקרוא בשם יהו"ה (&) ולדעך בשם לז ההוא ללתמר ביה (שמות טו ג) לז יקיר מלה בשם ה' ולדעך בשם בתרין שמהן מה שמו ומה שם בנו ולתמר ביה הוחל למתמן הושתת עלמא:

א"ל מהכא אשתמודע כו' - ר"ל, דקאמר **דיו"ד פרח מיני' כו' מקשת דאיהו ברית,** ואיהו ה"ל מעשה אבותיו בידיו, כמש"ל (קה ע"א &) וז"ש **ודא איהו דאמר כו' בגין דמעשה כו'**: ***א"ל אשתכח כו'** - מקומו לקמן (קיא ע"א &) קודם **אמר ר' אלעזר כו',** ועמש"ש וט"ס כאן, וכצ"ל **דמשה איהו גלגולא כו'**. ועל אדם לא הוצרך לפרש, דכבר פי' שם בארוכה. ואמר שם, אדם ושת, ופי' כאן דהוא הבל כמו שמפרש והולך, בשגם כו', ור"ל דבשגם קאי על משה[907], דכתיב (&) והיו ימיו כו', ונאמר שגם זה הבל (&), וכמש"ל (קג ע"א &), ואמר **ורזא** {קכח ע"ג} **דמלה,** דאתמר בשת, דהוא שית תיקונים דאדם. והבל כתיב ביה (&) אז הוחל לקרוא בשם ה', אע"ג דכתיב אחר שילד את אנוש, מ"מ לא קאי אלא על שת, אלא שגמר את הענין. ועוד דאנוש קאי על גלגולין דיליה כמ"ש בסוף? תז"ח (פו ע"ב מב ע"א) עש"ב. והכל קאי על משה, אז, (שמות טו א) אז ישיר, בשם, ואדעך בשם. ודריש בשם, ב' שם, שמו ושם בנו, כמו שמפרש והולך. הוחל, דמתמן הושתת עלמא, דמסיני הושתת עלמא במתן תורה, ואתבסם עלמא (&),

– מאיר התיקון –

[902] נמחק בכינו.

[903] פיסקא זו על ויהי מקץ מקומו לעיל ליד הערה 902 (בכינו). למר המגיה זה הלשון מלאתי בספר לחר (גליון לפ"ל).

[904] מלשית (בכינו).

[905] מכאן מקומו לקמן בהערה 921.

[906] למשה (בכינו).

[907] עי' חולין קלט ע"ב: משה מן התורה מנין בשגם הוא בשר.

ועי' בז"ח שה"ש (&)[908]. ולקרוא בשם ה', כמ"ש (&) ושמי ה' לא נודעתי להם. עד דאתא משה, וע"ל (קלז ע"ב &) **כד אתא משה בתר יעקב אשתלים ביה ה' בתראה ושריא עליה יה"ו ואשתלים ביה יהו"ה ובג"ד ושמי ה' לא נודעתי להם, אבל למשה, ואמרו לי מה שמו מה אומר אליהם** (שמות ג יג), **בגין דאשתלים**[909] **יהו"ה במשה אמר אז הוחל לקרוא בשם ה' דבקדמיתא ושמי ה' לא נודעתי להם כו' ולא עוד אלא תרין זמנין אמר בהאי קרא מ"ה הה"ד ואמרו לי מה שמו מה אומר אליהם דכלא חזר לאתרי' כו':**

בינתים הנה רבי שמעון ורבי יצחק ורבי יודאי ורבי יהודה ושאר החברים פגשו את רבי אלעזר וחבריו שהיו עמו. אמר להם במה עסקתם. אמרו לו, בסוד הגלגול של אדם והבל. אמר, ודאי בסוד העליון שהיינו מתעסקים, [גם] אתם הייתם מתעסקים [בה@].	לההכי הא רבי שמעון (ורבי יצחק ורבי יודאי ורבי יהודה ושאר חברים)[910] פגעו ברבי אלעזר וחבריו להוו עמיה למר לון במאי עסקיתו למרו ליה ברזא דגלגולא לאדם והבל למר ולאי ברזא עלאה להוינא מסתלקין הויתון למהון מסתלקין
פתח כמו מקדם ואמר "יש הבל אשר נעשה על הארץ וכו'", זה אדם והבל, במחשבה ובמעשה חטאו כמו שבארנו למעלה, ומה הם מחשבה ומעשה, האב והאם, חכמה ובינה, שעליהם נאמר כולם בחכמה עשית, הרי עשיה, משום ששם כח מה, זו החכמה שהתחלקה לשני צדדים: מ"ה, הוא אדם מחשבה, חשב מ"ה, מ"ה אדם, תמצא שאדם הוא מחשבה. בינה שם י"ה, האב והאם והבן בתוכם, העמוד שסומך אותם, אותו שנאמר בו "בשגם הוא בשר", בשגם זה הבל, שהוא משה, משם היה. וכך פרשוהו הראשונים (חולין &) בשגם זה משה. הבל נקרא על שם ב' מן בראשית, ל' לעיני כל ישראל, ה' חמשה חמשי תורה, שעתידה להנתן על ידו, וזהו הב"ל, שנאמר בו "כי על כל מוצא פי יהו"ה יחיה האדם".	פתח כמלקדמין ואמר יש הבל אשר נעשה על הארץ וגו' (&) לא אדם והבל במחשבה ובמעשה חאבו כמה לאוקימנא לעילא ומאי ניהו מחשבה ומעשה אבא ואימא חכמה ובינה עלייהו אתמר כלם בחכמה עשית (תהלים קד כד) הרי עשיה בגין לתמן כח מה לא חכמה לאתפלג לתרין סטרין מה ליהו אדם מחשבה חשב מה מה אדם תשכח למיהו אדם[911] מחשבה בינה תמן י"ה אבא ואימא וכן בגווייהו עמוד אסמיך לון ההוא לאתמר ביה (בראשית ו ג) בשגם הוא בשר בשגם זה הבל למיהו משה מתמן הוה והכי אוקמוהו קדמאין בשגם זה משה הבל אתקרי על שם ב' מן בראשית ל' לעיני כל ישראל ה' חמשה חומשי תורה לעתיד לאתייהבא על ידיה ולא ליהו הבל לאתמר ביה כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם:

– מאיר התיקון –

[908] נ ע"ג &: כיון דאתא לבתר ואתייליד שת אתבסם עלמא בצדיקי וחסידי דהוו לבתר בעלמא ש"ת דא איהו סיומא דאלפי ביתא ואע"ג דאתבסם לא אעדיאו עקימו בישא מעלמא אלא אתכפיא מקמי סטרא דמהימנותא סיומא דאתוון:

דהא עד הכא אתברי עלמא באתוון דאורייתא ולא אשתלימו אתוון עד דאתייליד שת כיון דאתייליד שת אשתלימו כל עובדין דלעילא ותתא ברזא דאתוון כדין אתבסם עלמא דאשתלים תיקונוי מכאן ולהלאה שארי עלמא לאתנהגא כפום מישר אורחוי:

תרגום: כאשר שבא אחר כך נולד שת, נתקן העולם בצדיקים ובחסידים שהיו אחרי בעולם. "שת" הוא סיומו של האל"ף-בי"ת. ואף על פי שנתקן, לא סולקה העקמומית הרעה מן העולם, אלא נכנעה בפני הצד של האמונה, [שהוא] סיומה של האותיות.

שכן עד אז, העולם נברא באותיות התורה, ולא הושלמו האותיות, עד שנולד שת. כיון שנולד שת, הושלמו כל המעשים שלמעלה ולמטה בסוד האותיות. אז נתבסם העולם, והושלם תיקונו. ומכאן והלאה, התחיל העולם להתנהג על פי דרך הישר..

עי' מלואים אות (קעו).

[909] הגה" נראה לי יצחק (איזיק חבר) שלכן ס"ת ל"י מ"ה שמ"ה מ"ה הוא יהו"ה והיינו שע"י נשלם שם הוי"ה והכל ע"י שהי' בסוד מה שמו ומה שם בנו סוד אדם והבל ושת כנ"ל ולכן נאמר כאן ב"פ מ"ה מה שמו מה אומר כו' וז"ש ל"י ודוק נ"ל

[910] עי' סוף אד"ר $

[911] "מחשבה תשכח מה מה אדם תשכח לאיהו אדם" נמחק בדפוסינו, ובמקומו איתא "תשכח מ"ה ותשכח לאיהו אדם ולא הוא".

הרי עשיה - הוא בינה, עובדא דאתכליל בחכמה. וז"ש **בגין דתמן כ"ח מ"ה**, אותיות חכמה, וכח הוא, כח מעשיו הגיד לעמו (תהלים קיא ו), עובדא דבראשית. וע"ל (לט ע"א &) **ואמר דא חכמה דאתפליג כו'**, ור"ל כ"ח מ"ה, חו"ב, מה הוא חכמה, דהוא אדם, כמ"ש למעלה, והוא חושבן מה, מה שמו, כנ"ל (קח ע"ב &). וז"ש *__מ"ה איהו אדם חשב מ"ה ותשכח דאיהו אדם ודא הוא מחשבה__ - כצ"ל, ור"ל דמה הוא בחושבן, וזהו אותיות מחשבה, חשב מ"ה דחכמה. ותמצא דהוא אדם. וכן אמר בתז"ח (&). ור"ל ונמצא דחכמה כולל חו"ב, וכן בינה כמו שמפרש והולך, **בינה תמן כו'**, אלא דבה נתגלה הדעת ג"כ, וכמ"ש (אבות פ"& מ"&) אם אין בינה אין דעת, דבן לא אשתמודע אלא בבטן אמו וכנ"ל. וזהו הבן בחכמה וחכם בבינה (ס"י פ"& מ"&) דשניהם נכללו זה בזה. ואמר כל זה בשביל זה שאמר דמעשה הוא בבינה, ומביא ראיה שנאמר בחכמה עשית (תהלים קד כד), ואע"ג שנאמר בחכמה, היינו בינה שבחכמה, כ"ח מ"ה כנ"ל, ואמר דאתכלילו זה בזה: **עמוד דסמיך כו' -** הוא הדעת וז"ש **ההוא דאתמר כו'**, דהוא דרגיה, וכמו יסוד עמוד דסמיך לזו"נ, כן הוא לאו"א, דאינון בחד דרגא, שלכן נאמר (&) ידע את אשתו, ברית הלשון וברית המעור[912]:

ויש הבל של הצד האחר, שנאמר בו "הבל המה מעשה תעתועים", וזהו הבל של ניבול הפה ודברים בטלים, שאין בהם תועלת כלל. ולכן, "יש הבל כו' שמגיע אליהם כמעשה הרשעים ויש הבל אשר מגיע אליהם כמעשה הצדיקים", מי זה הרשעים, זה סמא"ל ונחש.	ואית הבל לסטרא אחרא למתמר ביה הבל המה מעשה תעתועים (&) ולא הוא הבל לנגלות הפה ופתגמין בטלין לית בהו תועלת כלל ובגין לא (&) יש הבל כו'[913] שמגיע לאינון כמעשה הרשעים ויש הבל אחר מגיע לאינון כמעשה הצדיקים מאי הרשעים לא סמא"ל ונחש:

ובג"ד יש הבל כו' אשר כו' ויש כו' - והן ב' הבלים הנ"ל. ואמר **מאי הרשעים** כו', ע"ל (קה ע"א &) {קכח ע"ד} בארוכה:

ש' של משה היא שלשה ענפים של שרש האילן, וזו ש' מן שת. מ"ה מן משה זה אדם, שהוא בדמות האדם שלמעלה, וזהו "מה שמו ומה שם בנו", וזה המ"ה "תורת יהו"ה תמימה", ה' חמשה חמשי תורה שנתנו לו בארבעים ימים וארבעים לילות שלחם לא אכל ומים לא שתה.	ש' דמשה איהו תלת ענפין דשרשא דאילנא לסטרא אחרא ולא ש' מן שת מ"ה מן משה לא לאסא לאיהו בדיוקנא לאסא לטעילא ולא לאיהו (&) מה שמו ומה שם בנו והאי מ"ה[914] תורת ה' תמימה (תהלים יט ח) ה' חמשה חומשי תורה לאתייהיבו ליה בארבעין יומין ולארבעין לילוון לאחס לא אכל ומיס לא שתה:

ש' דמשה איהו תלת ענפין דשרשא דאילנא - ר"ל, תלת גלגולין דשת. ואמר **דשרשא דאילנא**, ר"ל כמ"ש למטה, **ובגין דעקר שי"ן דאיהי שרשא דאילנא מאתרי' ואתעבידת כו' אתפלגו לתלת כו',** אבל במשה נעשו לאחדים בשרשא דאילנא בגוף אחד, וז"ש **ודא כו'.** ואמר **מ"ה מן משה דא אדם,** כנ"ל בחושבן. ולא קאמר כאן ג"כ ג' ענפין, משום דאדם כבר אצלח באבהן, ואתא יחידאי כנ"ל (&) במשה, וכמ"ש למטה, **אבל אדם אתנטע כו'** ולא אתא בי' אלא לאשקאה אילנא, כמ"ש למטה, משום שהוא סוד הדעת ע"ש. ואמר **דאיהו בדיוקנא דאדם דלעילא** - והוא חכמה, דהוא בחכמה עלאה, ור"ל משום דר"ל **ודא איהו מה שמו כו'** (כולה במשה: **והאי מה תורה כו' -** כצ"ל, ור"ל דתמימה, תמן מה, והן ב': מ"ה יו"ד[915], וא' סוד וידע כו'[916]) ומפרש והולך **ה' חמשה כו':** ואמר **דלחם לא אכל כו'** - ר"ל ותיקן חובא דאדם דהיה באכילה, והוא מ"ה דאדם, מ' יום ולמד ה' חומשי תורה אז בלא אכילה:

ומשום שעקר ש', שהיא שורש האילן, ממקומה ונעשתה שלשה ענפים, שהם שלשה זיינ"ן, כדוגמא זה ש, של זרע, שהוא יורה כחץ (&), נעשה ז', ששלש טפות התפשטו ונעשו שרביטים.	ובגין לעקר ש לאיהי סטרא לאילנא מאתרה ואתעבידת תלת ענפין לאינון תלת זיינ"ן כגוונא דא ש[917] לזרע לאיהי יורה כחץ מתעביד

– מאיר התיקון –

[912] $

[913] $

[914] תורה (נוסף בכתבינו).

[915] פי' יו"ד ה"א וא"ו ה"א.

[916] היינו מ"ה הוא שם של שקיו דאילנא שהוא רמז לבחי' הדעת.

[917] עי' לעיל מ ע"א.

Commented [YL102]: דצ"ל יחידאה

ומשום שעקר אותם ממקומם, ומה שהיה שורש אחד, עֵקר אחד, התחלקו לשלשה. כך הוא נזרק בשלשה גלגולים: אחד, בנח. ושנים, בשם ויפת. ומשום שכשבא נח, לא בקש רחמים על אנשי המבול, התבייש אחר כך ואמר "ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת". ושֵם, לא לחנם היה קובע מדרשות. וביפת נאמר "יפת אלהי"ם ליפת וישכן באהלי שם". בשלשת אלה היה צריך להשתרש בשרשיו. ראה שלא הצליח, עקר אותו משם ונטע אותו אחר כך יחידי.	ז' לתלת טפין לתפשטו ולתעבידו שרביטין ובגין למעקר לון מלתרייהו ומה להוה שרשא חדא עקרא חדא לתפלגו לתלת הכי ליהי לזדריק בתלת גלגולין חד בנח ותרין בשם ויפת ובגין לכל חתא נח לא בעא רחמי על לינין גוברין לטופנא לתבייש לבתר ואמר (&) ושם היו מחני נא מספרך לשר כתבת ושם ליו למגנא הוה קבע מדרשות ויפת לתמר ביה (&) יפת ליהי"ס ליפת ויתכון בלהלי שם בתלין תלת הוה בעי לשתרשא בשרשוי חדא ליא לתלת למעקר ליה מתמן ונטע ליה לבתר יחידאה:

ובגין דעקר כו' - כנ"ל (&) דפרח יו"ד מיניה, דמיניה הן ג' טפין, ונתפרדו לתלת. וכן הוא בשי"ן, דפרח י' דאיהי שורש השין למטה, ועל ידו נעשו ג' זיינין כמו שמפרש והולך, ולכן כמו שעקר לג' כן אתפלגו לג', וכמו שמפרש והולך **אתפלגו לתלת כו'**: **ובגין כו'** - ר"ל, כל זה להורות דמשה הוא גלגולא דלהון, ואמר **ושם לאו למגנא כו',** ר"ל דוגמת משה, דעל ידו נתנה התורה, וכן **יפת כו'**: **חמא דלא אצלח** - ר"ל, שלא אתפשטו שרשין, אע"ג דשֵם קבע מדרשות ברבים, מ"מ לא הלכו הכל שם[918]. וכ"ש יפת וכן נח, דלא בעא על עמיה, **נטע ליה יחידאי,** במשה ולְמד תורה לכל ישראל, ובעא עלייהו, ואתקיימו על ידו, והוא אצלח בענפים לכל סטר. ואמר **אבל אדם כו',** דנפקי מינייהו ענפין לכל סטר, שהולידו לכל ישראל. וע"ל (קה ע"ב &) **והאי אילנא קב"ה נטע כו' בתלת אבהן ומצלח תמן כו' ואסתלקו ענפוי כו'**, ונמצא למדין מכאן, הצלחה של חג"ת הוא שמהם יתפשטו תולדות טובים. והצלחה של נה"י הוא ללמד ולהורות לכל, שע"י יתקיימו. ולכן חג"ת נקראו אבהן, אבל נו"ה, תרין משיחין, לקבץ ולהורות כולם. וכן תרין נביאים, וכן יוסף הצדיק, שע"י נתקיימו כולם, וכן נח בתיבה. ונענש, שלא ביקש שיתקיימו כולם, וכן שם ויפת בבתי מדרשות {קכט ע"א} וכן משה:

אבל אדם ננטע בשלשת האבות, והצטרף והתלבן בהם, והשתרש בשרשיו והצליח. מיד בא משה, שהוא בנו של אדם, ונתן הקדוש ברוך הוא תורה על ידו, להשקות את האילן, להתגדל בשרשיו וענפיו. באותו זמן נתקן האילן, שעקר את החטא שחטא בעץ, כאן תיקן הכל. אחר שהתכנס@ משה מן העולם, נאמר בו "וזרח השמש ובא השמש". ונאמר בו "הולך אל דרום וסובב אל צפון סובב סובב הולך הרוח", שלש פעמים סובב כנגד שלשה גלגולים, שרוחו סובבה שם, מיד כשמצא שם לשרות. מה נאמר "ועל סביבותיו שב הרוח".	לבל לם לתנטע בתלת לבהן ולטטריף ולתלבן בהון ולתתרש בשרשוי ולצלח {קכט ע"א} מיד לתת משה למיהו בריה לדם[919] ויהיב קושטא בריך הוא לורייתא על ידוי לתשקתה לילנא[920] לתתגדלא בשרשוי וענפוי בההוא זמנא לתתקן לילנא לעקר חובא לחבד בלילנא הכא תקין כלא לבתר לתתכנים משה מעלמא לתתר ביה (&) וזרח השמש ובא השמש ולתתר ביה (קהלת א ו) הולך אל לרום וסובב אל לפון סובב סובב הולך הרוח תלת זמנין סובב לקבל תלת גלגולין לרוחיה לסחיר תמן מיד לתשקא תמן לשריא מה כתיב (&) ועל סביבותיו שב הרוח[921]:

***מיד אתא משה דאיהו בריה ויהיב כו'** - כצ"ל, ול"ג דאברהם [צ"ל דאבהן[922]], ור"ל דאבהן הן אדם, והוא שת, בריה דאדם. וע"י אתשקי אילנא כו', כמו שמפרש והולך **לאשקאה אילנא לאתגדלא בשרשוי וענפוי כו'.** (הגהה. ושרשוי הוא ביה, וענפוי הוא בישראל, ג' דרגין

– מאיר התיקון –

[918] ולא התחיל להתפרסם אמונת ה' בעולם אלא רק מאברהם אבינו ע"ה, כי אז נסתיים הב' אלפים תוהו בהיותו בן נ"ב שנה, וכמ"ש רז"ל בעבו"ז (ט ע"א), והרי קראו רז"ל כל אותן הב' אלפים בשם תוהו (דע"ה ח"ב יג ע"ג).

[919] לתכרכס – לפ"ת, למס – לפ"ק, ורבינו לת גורס לף ת' מהס@.

[920] עי' לעיל יט ע"א ששקיו דאילנא היא בחי' הדעת.

[921] עי' לעיל הערה 905.

[922] לא מצאתי נוסח כזו

דאבהן, כהנים כו׳. וז״ש (שבת פח ע״&) לעם תליתאי ע״י תליתאי, וזכו לזה באורייתא ביום כו׳, דג׳ ימים נצרפו ג׳ מנהון, ומשה בג׳, דביה אוריד אורייתא) וכנ״ל שפעולתו הוא לגדל האילן בתורה ושיתקיימו על ידו, והוא השקאת האילן שלא יתיבש: ואמר **בההוא זמנא אתתקן כו׳** - דגרים הבל ולא אתקן בשת כנ״ל, ואתתקן ביה בשורש א׳: **לבת׳ דאתכניש כו׳** - דהוא אתפשט ואתגלגל בכל דור[923], והוא בג׳ דרגין, בנביאים דאינון תרין, נביאים ובעלי רוה״ק[924], ובמשכילים דאינון מסט׳ דמשכיל לאיתן (&)[925], איתן מושבך (&)[926], תניא דמסייע לי[927]: **מיד דאשכח כו׳** - ר״ל, דשם נח, וזהו שב הרוח, דנח:

אמר לו רבי אלעזר, כאן נודע סוד עליון, מרוח הקדש שלמעלה, שהוא בן י״ה, שסובב לימין ושמאל והעמוד האמצעי, ואחר כך לשלשת התחתונים, שהם צדיק ושני עמודי האמת. וכך אדם העליון גם כן בששה צדדים, וזה הסוד של בראשית, ברא שית למעלה, ברא שית למטה.	אמר ליה רבי אלעזר מתמודע הכא רזא עלאה מרוחא קודשא לעילא למיהו בן י״ה לסטר לימינא ושמאלא ועמודא לאמצעיתא ולכתר לתלת תתאין לחינון לדיק ותרי סמכי קשוט והכי אתס עלאה לוף הכי בשית סטרין ולא רזא דכלהו שית ברא שית לעילא ברא שית לתתא:

א״ל ר״א כו׳ - ר״ל, דמפרש לקרא דאתפשט בשית סטרין, ג׳ סובב, הנ״ל בג׳ חג״ת, ועל סביבותיו שב הרוח, הוא בנה״י, שהוא סביבותיו של חג״ת[928]. ונאמר כאן סביבותיו של רוח, שהוא ג׳ ענפין, דביה נה״י כנ״ל. משא״כ בחג״ת, שאינו הולך רק לאשקאה להון כנ״ל, וכאן נאמר סביבותיו בלשון יחיד, דביה נעשו לשורש אחד. וג׳ דאבהן הן כהנים לוים וישראלים, דאחזר לאשקאה להון, אבל שב הרוח הוא בג׳ דרגין דילי[929], נביאים ומשכילים הנ״ל. וכמו בימיו, דג׳ נה״י אתכלילו בי[930]. ולימד לכל ג׳ דרגין דכהנים ולוים וישראלים ואשקי לון, כן מחזיר[931] בתר ג׳ דרגין דילי[932], נביאים ומשכילים, לאשקי לכלהו. ואמר **מרוחא דקודשא כו׳** - ר״ל הדעת, דהוא הרוח דסובב לכל סיטרין, והוא דרגא דמשה והוא קרא הזה ברוח[933], והוא אשקי לכל שית סיטרין: **והכי אדם עילאה כו׳** - ר״ל, דאדם ג״כ אתפשט באלין שית, כהנים לוים ישראלים וג׳ הנ״ל, שהן הכל זרע דאבהן. ומשה הוא רוחא דבפנים, שמלמד תורה לכולם, ואשקי לון, וכמ״ש (כט ע״ב) יעקב מלבר ומשה מלגאו, דהכל יצאו מיעקב, דהוא עמודא דאמצעיתא, כליל ו״ק, והוא ששה הנ״ל. ומשה רוחא דקודשא, דעת, דאשקי לון[934]. וז״ש **ברא שית לעילא ברא כו׳**, והן אדם ושת, וז״ש **י׳ דפרח כו׳**, וכמו שפרח מהבן ונעשה שת, כן פרח מאב, דאיהו יעקב דיוקנא דאדם[935], ולכן (&) והוא צולע על ירכו, ונשיך ליה חיויא בלילה ההוא בעקב[936], אבל אח״כ, ויזרח לו השמש (בראשית לב לא), ונקרא ישראל, הוא ישופך ראש (&) דישראל[937], ויו״ד דשת במשה כנ״ל:

י׳ שפרחה מן שת, הוא י׳ של יעקב שפרחה י׳ ממנו, ונשאר עקב. וזהו הסוד של ״הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב״. ולכן כשפרחה י׳ מן שת, מה נאמר בו ״כי ש״ת לי אלהי״ם זרע אחר״, אחר גרם, שנאבדה י׳, שהיא זרע מן שת. והסוד של שת ״כל שתה תחת רגליו״. כל	י׳ לפרח מן שת הוא י׳ ליעקב לפרח י׳ מינה ומשתאר עקב ולא מיהו רזא להוא יקופך לסם ואתה תשופנו עקב (בראשית ג טו) ובגין לא כל פרח י׳ מן שת אה כתיב ביה (&) כי שת לי אלהי״ם זרע אחר תחת הבל גריס למתעבד י׳ למיהי

– מאיר התיקון –

[923] עי׳ לקמן קכט ע״ב: ואתפשטותיה דמשה בכל דרא ודרא ובכל צדיק וצדיק.
[924] עי׳ לעיל הערה 566.
[925] $
[926] $
[927] $
[928] היינו מלשון סיבה ומסובב.@
[929] נדצ״ל דילה.
[930] נדצ״ל בה.
[931] מחזר?.
[932] נדצ״ל דילה.
[933] נוסח.
[934] עי׳ לעיל יט ע״א.
[935] עי׳ (&) שופריה דיעקב $
[936] עי׳ מלואים אות (קעז).
[937]

ודאי, שהוא זרע, אות ברית קדש. באותו זמן, בא משה עם שני לוחות, שהן ב' מבראשית, וכיסה על שת, ונעשה בושת. ובאיזה מקום כסה ב' על שת, בזמן שאמר "ויסתר משה פניו". ואות י' היא "תמונת יהו"ה". בשכר "ויסתר משה פניו כי ירא מהביט" "ותמונת יהו"ה יביט" (&).	זרע מן שת ורזא לשת (&) כל שתה תחת רגליו כל ולמי למיהו זרע לות ברית קדש בההוא זמנא לתת משה בתרין לוחין למינון ב' מן בראשית וכסי על שת ואתעביד בשת ובמן לתר כסי ב' על שת בזמנא למר (&) ויסתר משה פניו ואת י' לייהי תמונת ה' בשכר ויסתר משה פניו כי ירא מהביט ותמונת ה' יביט (במדבר יב ח):

ובג"ד כד פרח כו' אחר דגרם כו' - דאחד יחודא הוא בקוצו של ד'[938], וכשפרח אות ברית, נעשה אחר, כמש"ל (קב ע"ב &) עש"ב: **ורזא דשת כל כו'** - דגרם {קכט ע"ב} לכל דנחית תחות רגליה[939], דפרח מיניה ואתפליג ליו"ד ניצוצין, תחות רגליה כנ"ל (קכח ע"א): **בההוא זמנא כו' דאינון ב' כו'** – דבי"ת הוא היכלא ליו"ד, נקודה בהיכליה[940], ב' דבראשית. וז"ש **ובאן כו' ואת יו"ד איהו כו'**, שלא רצה להציץ על תמונת ה', חכמה דילה וכסה פניו, והעלימה בב', נקודה בהיכליה, בב' לוחין, ולא אסתכל אלא בב' לוחין, דהן לבושיה דיו"ד. אבל במראה, נקודה בלא לבושיה, לא רצה להסתכל, ובזה תיקן חטא הבל דהציץ, ופרח היו"ד, מחשבה דחב[941], ולכן זכה לתמונת ה' יביט:

ונשלם שת, והיינו "בראשית ברא", הבן נשלם בשית [בשש]. שת הוא סיום של אלפא ביתא. אב [הוא] הראש של אלפא ביתא, וזהו הסד של א"ת ב"ש, כאן נתקן האב עם הבן, שניהם זה על גב זה, בכל מקום שהלכו לא נפרדו זה מזה. בראשית שם א"ת ב"ש, א"ב ש"ת. נשארו ר' י' מן בראשית, עליו נאמר "וירא ראשית לו", שהוא "ראשית חכמה יראת יהו"ה". כדוגמא זה בן בתוך האב, "וירא ראשית לו", משם הוריש לו נשמה ונקרא "ראשית לו", כשמו. ונקרא אדם כשמו, בשלשת האבות שהם ש'.	ומשתלים שת והיינו בראשית ברא (בראשית ה ה) בְּרָא[942] משתלים בשית שת סיומא למלפא ביתא מד ליקא למלפא ביתא ולא הוא רזא למ"ת ב"ש הכא מתתקן מד עם בן תרוייהו לא על גב לא בכל מתר[943] למזלו לא מתפרקו לא מן לא בראשית תמן מ"ת ב"ש מ"ב ש"ת משתמר ר' י' מן בראשית עליה למתמר וירא למקית לו (דניאל ג כה) למיהו למקית חכמה ירלת ה' (תהלים קיא י) כגוונא לא בן בגו מבא[944] וירא למקית לו מתמן יהית לו נשמתא ומתקרי למקית לו כשמיה ומתקרי מלא כשמיה בתלת מבהן למינון ש':

ואשתלים שת והיינו בראשית - ר"ל, והתחילה התורה על ידו, בראשית, שית מלא ביו"ד, בראשית. ומפרש והולך כל תיבת בראשית, דהוא תיקונא דאב ובן, דתמן אב שת, דהוא אב ובן. ואמר **בכלי אחד** - ר"ל בתיבה אחת. וכן הם בגוף אחד, זה מלבר וזה מלגאו, כנ"ל. והוא רזא דא"ת ב"ש[945], שהן אב ובן משולבות באחד, מיוחדים זה בזה ולא מתפרשין. וז"ש **ודא הוא רזא כו' הכא אתתקן כו' בראשית תמן כו'**: ואמר **אשתאר ר"י מן כו' וירא כו'** - ר"ל כמו שמפרש והולך, דאיהו ראשית חכמה יראת ה' (תהלים קיא י), והן ב' יודין דחבו בהון, אב בחכמה עילאה, דהוא נקרא ראשית, ר'. ובן בחכמה תתאה, ברית קודש, יראת ה', כידוע (&). וממקדשי תיראו[946], והוא י'. ונתקנו כאן ועייל ריש בין אב ונעשה ברא, ויו"ד בין שת ונעשה שית, ונעשה

– מאיר התיקון –

[938] עי' לעיל מב ע"א.

[939] כל היינו בחי' היסוד, והוא גרם שילך לגלות. ועי' לעיל פג רע"ד ופד רע"א.

[940] עי' לעיל הערה 43.

[941] עי' לעיל קיח ע"ב.

[942] "ברא ברא" נמחק בלפ"מ ולפ"ת, למכל בלפ"ז ליתא "בְּרָא".

[943] "בכל למר" נמחק בריבינו, ובמקומו יתא "בכלי למר".

[944] "כגוונא לא בן בגו מבא" נמחק בריבינו, ובמקומו ליתא "ובג"ד בין ומד".

[945]

[946] עי' זהר ח"א ו ע"א: ומקדשי תיראו דא נקודא דקיימא באמצעיתא דאית לדחלא מינה יתיר מכלא דענשיה מיתה והיינו דכתיב (שמות לא יד) מחלליה מות יומת מאן מחלליה מאן דעאל לגו חלל דעגולא ורבועא לאתר דההוא דנקודה שריא ופגים ביה מות יומת ועל דא כתיב תיראו וההיא נקודה אקרי אני ועלה שריא ההוא דסתים עלאה דלא אתגליא והיינו יהו"ה וכלא חד.

בראשית. (הגהה וזכה לזה בסנה, כי ירא כו' (&), ובסיני בתורה שהיא ראשית) וכן הוא בוירא ראשית (&), ירא ראשית, הן י"ר, דוא"ו אינו רק מהפך מעתיד לעבר, והיראה והראיה הכל אחד, דעל ידי יראה שירא להסתכל, זכה לראיה, ותמונת ה' יביט, ובזה נתתקן י' של שת כנ"ל. וז"ש *ובג"ד בין ואב וירא ראשית לו (דברים לג כא) כצ"ל: **מתמן ירית לו נשמתא** - ר"ל, אדה"ר ירית נשמתא מחכמה עילאה, שנקרא ראשית. ונקרא אדה"ר ראשית בשמיה הראשון, ונקרא ג"כ אדם בשמו, וזהו אדם הראשון, הכל בשמו. וזהו וירא ראשית לו, דראשית ירית לי', וז"ש **ואתקרי ראשית כו'** - ר"ל בשם החכמה, ואתקרי אדם כשמיה:

בא אדם במשה ובמשה כולל הכל, ולכן ש' מן משה שקול ש' לשלשת האבות. מ"ה שלו, כדוגמת אדם הראשון, מרכבה שלמה היתה במשה לבדו, כמו שהיתה בשלשת האבות. ואדם העליון היה במשה שלשת הענפים של ש', אריה שור נשר. מ"ה "ודמות פניהם פני אדם", ונאמר בו "משה משה", פעמיים, לקיים בו "מה שהיה הוא שיהיה". "ואשר להיות כבר היה", זה אדם הראשון. השתטחו כולם לפניו ואמרו, אשרי חלקנו שפגשנו בך לדעת סודות עליונים סתומים של זקן הימים.	אמת למס במשה ובמשה כליל כלא ובגין לא ס' מן משה שקיל ס' לתלת[947] לאבהן מ"ה לילה כגוונא למס קדמאה מרכבתא שלימתא הות במשה בלחודוי כמה להוה בתלת לאבהן ולמס עלאה הוה במשה תלת ענפין לס' לריה שור נשר מ"ה ולמות {קכט ע"ב} פניהם פני למס (יחזקאל א י) ואתמר ביה משה משה (&) תרין זמנין לקיימא ביה (קהלת ז טו) מ"ה ס"ה ה"ו שיהיה ואשר להיות כבר היה לא למס הרשמון משתטחו כלהו קמיה ואמרו זכאה חולקנא למערענא דך למנדע רזין עלאין טמירין לעתיק יומין:

***בתלת אבהן דאינון שי"ן אתא אדם ובמשה כליל כלא ובג"ד ש' מן משה לקבל תלת אבהן כו'** - ור"ל דאדם נתגלגל בתלת אבהן, דאינון ש'. וזהו ראשית חכמה יראת ה', דיראת נעשה באבהן, ראשית. ואמר ש' דמשה רמיז ג"כ לתלת אבהן, כגוונא דאדם קדמאה. ואמר **מרכבתא שלימתא כו'**, ר"ל כמו שהן באדם וג' אבהן, שהן מרכבה שלימה, אבהן, בג' חיות, כידוע. ואדם הוא הרביעי, דמות אדם דכליל כולא. כן הוא במשה לבדו במ"ה, וש' דיליה כמו שמפרש והולך, **תלת {קכט ע"ג} ענפין כו' מ"ה כו'**: **משה משה כו' מה כו'** - ר"ל, כמש"ל (קד ע"א &) **דמה שהי' הוא שיהי' דאזל בכל דרא בגלגולא**, וזהו שיהיה, והוא בגלגולא דשת, דמיניה אשתיל עלמא, ואשר להיות, ר"ל במשה עצמו, כבר היה באדם. וז"ש **דא אדה"ר**, והן בו"ק וכמש"ל (קט ע"א &) **וכפל שמיה תרין זמנין כו'**, ועיקר הכוונה כאן כמש"ל (קד ע"ב) דכבר היה באדם ועוד יתפשט בכל דרא:

אמר רבי אלעזר, נודע מכאן שמשה מאותיותיו, משמע שהוא הבל והוא שת והוא משה. והתפשטותו של משה בכל דור ודור ובכל צדיק וצדיק, והוא הולך בשלש שלש. ובכל שלש, שהוא רוכב, נאמר בהם "לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך", מכאן נודע שהוא לא נמצא אלא במקום שיש בו תורה, ולכן "זכרו תורת משה עבדי".	אמר רבי אלעזר נודעת מכאן למשה מאתווי משמע למיהו הבל ומיהו שת ומיהו משה ואתפשטותיה למשה בכל דרא ודרא ובכל צדיק וצדיק ומיהו לזיל בתלת תלת ובכל תלת למיהו רכיב לאתמר בהון לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך[948] מכאן נודעת למיהו לא משתכח אלא במאן דמיה ביה לורייתא ובגין לא זכרו תורת משה עבדי (&):

אר"א אשתמודע כו' - ר"ל, ראשי תיבות דילהון: **בתלת תלת כו'** - כנ"ל דאתפשטותי' בנה"י, וכנ"ל דאתפשטותיה בכל דרא בסוד נה"י, כי נה"י נקר' בנים, והוא כולל אבהן ואדם קדמאה, והן אבות, וזה מה שהיה כבר הוא, דאבהן היו קודם למשה ואתכללו ביה. אבל בנין הן אחר

– מאיר התיקון –

תרגום: "ומקדשי תיראו", זו הנקודה שעומדת באמצע שיש לירא ממנה יותר מן הכל שענשו מיתה. והיינו מה שנאמר@ "מחלליה מות יומת", מי הם "מחלליה", מי שנכנס לתוך החלל של העגול והרבוע, למקום שאותה הנקודה שורה ופוגם בו, "מות יומת". ועל זה כתוב "תיראו". והנקודה ההיא נקראת אני, ועליה שורה אותו הסתום העליון שלא התגלה, והיינו ה', והכל אחד.

ועי' מלואים אות (יח).

947 "סקיל ס' לתלת" נמחק בכתיבו, ובמקומו מיתמ "לקבל תלת".

948 עי' הערה 1018.

Commented [YL103]: ו??

משה, והוא "ואשר להיות כו'". ומשה סוד הדעת, שהוא בין חג"ת לנה"י, סוד ברכות האמצעות, דהתחלתן ברכת הדעת וכמש"ל (&). ולכן הוא בין אלו לאלו, מה שהיה כו', ואשר כו', ותלת דאיהו רכיב, הוא נר"ן, ואינון מפיך ומפי כו' מהכא אשתמודע כו' דכתיב לא ימושו כו', וז"ש ובג"ד כו':

אמר לו רבי יהודה, [האם] התפשטותו בבני אדם יש לה שעור. אמר לו, כן, עד ששים רבוא, וסוד הדבר "דור הלך ודור בא", ופרשוה הקדמונים (&) אין דור פחות משש רבוא. ולכן נאמר בו (&) אשה אחת ילדה במצרים ששים רבוא בכרס אחד. ומי הוא זה, משה, שהוא שקול כששים רבוא מישראל. אמר לו רבי שמעון, ברוך בני לזקן הימים.	אמר ליה רבי יהודה מתפשטותא דיליה בבני נשא אית ליה שעורא אמר ליה אין עד ששים רבוא ורזא למלה (קהלת א ד) דור הולך ודור בא ואוקמוהו קדמאין לית דור פחות משש רבוא ובגין לא לאתמר ביה אשה אחת ילדה במצרים ששים רבוא בכרס אחד ומנו לא משה לאיהו שקול כששים רבוא מישראל אמר ליה רבי שמעון בריך בני לעתיק יומין:

א"ל אין עד כו' - ר"ל, דיכול להתפשט בס"ר בכל דור, כמ"ש (קהלת א ד) דור הולך כו' שמאיר בכל דור בס"ר כוכבים. וכאשר אלין מתכנשין ונולדים אחרים מאיר בהם, ועליו נאמר (&) וזרח השמש ובא השמש. כמו שהשמש מאיר בכל לילה בכוכבים, ואח"כ מתכנשין הכוכבים ובלילה האחרת מאיר עוד בהם, כן משה רבינו ע"ה בכל דור. וז"ש בכרס אחד[949], דהוא בדור אחד, אבל לא כל דור שוה, דלאו בכל דור יש ס"ר לאנהרא בהון, אבל אתפשטותי' להאיר הוא בס"ר [ע"כ ביאור ההגהה]:

אמר לו, בגלל זה אמר הכתוב "מגיד מראשית אחרית", ולכן ש"ת הוא סיום האותיות, ומהם נודעים ראש האותיות, שהוא א"ב בא"ת ב"ש. ועוד שת, הש' שלו הם שלשת ענפי האילן למעלה, והיא השורש למטה, והראה בהם שלשה גלגולים למעלה ושלשה למטה. ת' תפארת, שלום כולל ששה צדדים, וזו דרגת משה, כולל שלשה אבות ושלש דרגות תחתיהן, והם הגלגול של אדם שת אנוש הבל, נח שם יפת. ומשת ואנוש התייחסו כל הדורות, זהו שנאמר "אז הוחל לקרא בשם יהו"ה", (אז אותו שנאמר בו "כי מן המים משיתהו"). "אז הוחל", לבא בגלגול, אותו שנאמר בו "אז ישיר משה".	{קכט ע"ב} אמר ליה בגין דא אמר קרא מגיד מראשית אחרית (ישעיה מו י) ובגין דא שת איהו סיומא דאתוון ומינייהו אשתמודעאן רישא דאתוון דאיהי אב בא"ת ב"ש ועוד שת ש' דיליה אינון תלת ענפי אילנא לעילא ואיהי שרש לתתא ואחזי בהון תלת גלגולין לעילא ותלת לתתא ת' תפארת שלום כליל שית סטרין ודא דרגא דמשה כליל תלת אבהן ותלת דרגין תחותייהו ואינון גלגולא דאדם שת אנוש הבל נח שם יפת ומשת ואנוש אתיחסו כל דרין ההי"ד (בראשית ד &) אז הוחל לקרא בשם ה' (אז ההוא דאתמר ביה (&) כי מן המים משיתהו) אז הוחל למיתי בגלגולא ההוא דאתמר ביה (שמות טו א) אז ישיר משה:

ובג"ד שת כו' איהו סיומא דאתוון כו' - ר"ל, דבא"ת ב"ש שת הוא אב, וזהו מגיד מראשית אחרית, שמאב נעשה שת, סיומא כו' ונמשך ממוח האב, וזהו מגיד כו': **ועוד שת כו' ת' תפארת כליל שית כו'** - ר"ל, דג' ענפין לעילא, ג' דאדם, והשורש לתתא כולל ג"כ ג', אלא דהוא שם אחד דנשתרש אח"כ באחד, כמש"ל (קיא ע"א &) והן שית גלגולין. {קכט ע"ד} ואח"כ נתכללו כולם באחד, והוא משה, והוא תפארת כליל ו"ק, וזהו שת, ש' אחזי על ששה, ות' על אחד דכליל ששה. וז"ש **ודא דרגא דמשה כליל תלת אבהן וג' דרגין תחותייהו ואינון נח שם ויפת ומשת אתייחסו כל כו'**, ר"ל ממשה, דביה אתבסם עלמא כנ"ל (&), וז"ש **דאתמר ביה אז כו' ובג"ד שת מתמן כו' בשגם כו'**, ונתפרש הכל למעלה:

ולכן שת, משם הושתת העולם. ולכן "כי שת לי אלהי"ם זרע אחר תחת הבל", שנאמר בו "בשגם", זה הבל. ואיוב אמר עליו "מי שת בטוחות חכמה", חכמה מי"ם עליונים,	ובגין דא שת מתמן הושתת עלמא ובגין דא (&) כי שת לי אלהי"ם זרע אחר תחת הבל דאתמר ביה (&) בשגם זה הבל ואיוב עליה אמר

– מאיר התיקון –

[949] עי' מדרש שיה"ש (&)

משם נמשך, ולכן "כי מן המים משיתהו". ש' שלשת האבות, וזה מ"ש מן משה ה', שכינה התחתונה. הבל, ה' ל"ב.	(איוב לח לו) **מי שת** בטוחות חכמה חכמה מי"ם עליונים מתמן **אתמשך** ובגין **דא כי** מן המים **משיתיהו ש'** תלת **אבהן ודא** מ"ש מן משה ה' **שכינתא תתאה** הבל ה' ל"ב[950]:

ואיוב עליה אמר מי כו' - ר"ל, דבשת פרח יו"ד, דאיהי חכמה, אבל במשה חזר היו"ד, דהוא מ' דמשה, שהוא ראשי תיבות מים, ונאמר, כי מן המים משיתיהו, (הגהה הוא שת), דמשם דרגיה, דהוא חכמה, מים. וז"ש **מי שת,** שנתן[951] לשת חכמה, יו"ד, וכמש"ל (קיח ע"ב &). ועוד שת, עליה אמר איוב, מי שת בטוחות חכמה, ודא יו"ד, דבה הוא שית. ואמר בטוחות, שהן הכליות, כי היו"ד הוא ברית דיסוד, ונשאר ש"ת, נו"ה, ואחזר חכמה בין הטוחות, דנחית חכמה הזרע (&) הנ"ל, בהון ליסוד: ***ה' שכינתא הבל הלב** - כצ"ל, ואתכלילו ביה כל ע"ס כמו שמפרש והולך, **וכפל שמיה תרין זמנין כו',** דמ' חכמה, ה' בינה, ש' תלת אבהן. ומ"ם הוא דעת קודם לנה"י כנ"ל, והוא במקום כתר (&). ה' מלכות, ש' נה"י. וז"ש **לאחדא כו',** וט"ס כאן, וכצ"ל ***משה משה לאחדא בתרין ההי"ן ה' עילאה וה' תתאה ולאחדא בתלת ענפין ובתלת שרשין דאינון שית**[952], ר"ל ו"ק, וה' עלאה וה' תתאה נאחדין בו"ק, דהוא מן העולם ועד העולם (&)[953], תאות גבעות עולם (&)[954], **מבריח כו'** (בראשית מט כו)[955]:

וכפל שמו פעמיים "משה משה", לאחוז[956] בשני ההי"ן, הה' העליונה והה' התחתונה, ולאחוז בשלשה ענפים ובשלשה שרשים, שהם שש. פעמיים מ"ה ממשה, הוא מראה הסוד "מה שמו מה שם בנו", שבשלשת האבות התלבש מ"ה שלמעלה, ובשלש הדרגות שלמטה, מ"ה שלמטה. ומשה כולל את שניהם, הוא מרכבה שלמה עליונה ותחתונה, כדוגמא זה, ש' מן משה שלשת האבות, שנאמר בה "ופני אריה אל הימין ופני שור ופני נשר כו'". מ"ה של משה "ודמות פניהם פני אד"ם". ומשום שהוא מרכבה למעלה ולמטה אמר "ואמרו לי מה שמו מה אמר אליהם".	וכפל **שמיה תרין זמנין משה משה** (&) **לאחדא**[957] **בתרין ההי"ן ה' עלאה ה' תתאה ולאחדא בתלת ענפין**[958] **ובתלת שרשין דאינון שית תרי זמנין** מ"ה ממשה **איהו אחזי רזא** (&) **מה שמו ומה שם בנו דבתלת אבהן אתלבש** מ"ה **דלעילא ובתלת דרגין דלתתא** מ"ה **דלתתא ומשה כליל תרוייהו איהו מרכבתא שלימתא עלאה ותתאה כגוונא דא ש'** מן משה **תלת אבהן דאתמר בה ופני אריה אל** הימין **ופני שור ופני נשר כו'** (יחזקאל א י) מ"ה **דמשה ודמות פניהם פני אד"ם ובגין דאיהו מרכבה לעילא ותתא אמר ואמרו לי מה שמו מה אמר אליהם** (שמות ג יג):

תרין זמנין מה ממשה כו' - עתה מפרש בענין אחר, היאך כליל כולא, דמ"ה הוא אדם וש' תלת חיוון, וב' פעמין משה ב' מרכבתין, שהוא חג"ת בעלמא עילאה דכליל ג"ר, ונה"י בעלמא תתאה, מלכות: **ובגין דאיהו כו'** - ב"פ מה כנ"ל, והוא ב' אדם דכליל הכל, מה שמו ומה שם **בנו**:

בינתים הרי רבי יצחק ורבי יודאי ורבי יהודה ושאר החברים באו. אמר להם רבי שמעון במה עסקתם, אמרו לו, שמענו עליך ובאנו אליך, ששאלנו עליך את כל החברים, ולא מצאנו מי שמודיע לנו עליך, עד	**אדהכי הא רבי יצחק ורבי יודאי ורבי** יהודה **ושאר חבריא קאתו אמר להו רבי שמעון במאי עסקיתו אמרו ליה שמענא בך ואתינא לגבך דשאילנא עלך לכל חבריא ולא אשכחנא**

– מאיר התיקון –

950 "תתאה הבל ה' ל"ב" נמחק בדבינו, וכמקומו מיתת "הבל הלב".

951 שניתן.@

952 זהו הגרסא שלנו לבדוק אמסטרדם.

953

954

955

956 אולי לאחז.@

957 בתלת ענפין ובתלת שרשין [למחלת – ל"ת] (נוסף בדפ"ת).

958 ולמחלת בתלת ענפין (נמחק בדפ"ת, לכל מופיע בד"ת).

שפגשנו את רבי יוסי ורבי אלעאי ורבי אלעזר, שהיו עוסקים בסוד של הבל, בכל גלגוליו.	מאן דאודע לן מינך עד דאערענא ברבי יוסי ורבי אלעאי ורבי אלעזר דהוו מתעסקין ברזא דהבל בכל גלגולין דיליה:
אמר רבי שמעון, ודאי שמעשה הצדיקים תלוי למעלה, ושם הכל נודע. וההתעוררות שלמטה גורמת להתעוררות שלמעלה בודאי, שסוד הגלגול הוא במקום אחד וכל הגלגולים הם כמו הגלגלים, שעולים ויורדים. וגלגל אחד הוא קבוע באמצע ביניהם, והוא לא מתנענע לכאן ולכאן.	אמר רבי שמעון ודאי עובדא דצדיקא לעילא תליא ותמן אשתמודע כלא ואתערותא דלתתא גרים אתערותא דלעילא בודאי רזא דגלגולא באתר חד איהו וכל גלגולים אינון כגוונא דגלגלים דסלקין ונחתין וגלגל חד איהו קבוע באמצעיתא בינייהו ואיהו לא מתנענע הכא והכא:

ואתערותא דלתתא כו' - שלפי המעשים, כך יורשים הנשמות. אברהם זכה לחסד, שהי' עושה חסד כל הימים וכן בכולם. וכמו שאדם אתפשט בתלת אבהן, כן אתפשט חכמה בחג"ת, וכן הוא כל עניני החכמה הזאת, שכל ההנהגה הכל לפי המעשה, מאדה"ר ולהלאה:

Commented [jl104]: "ע איפה זה במודפס?

Commented [jl105]:

וסוד הדבר, הרי פרשוה "דור הלך ודור בא והארץ לעולם עומדת", שהיא קבועה ביניהם (כדוגמא זה, הנפש היא בקביעות של הגוף. והרוח עולה ויורדת בגוף, ומתפשטת בכל וירידי הלב. כבר אמרנו שהגלגולים הם כמו הגלים, שעולים ויורדים בגלגול אחד). כדוגמא זה, הנפש היא בקביעות הגוף, והרוח יורדת ועולה בגוף ומתפשטת בכל וירידי הלב שמתנענעים, זהו שנאמר "אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו", אבל הנפש קבועה בלב, כאשה שהיא קבועה בבית, זהו שנאמר "מושיבי עקרת הבית", ובעלה "ויצא יצוא ושוב", כך "דור הלך ודור בא", זה העמוד האמצעי, הוא הולך ובא בגלגול, אבל השכינה לעולם עומדת. היא לא הולכת בגלגול ולא רוכבת@ במקום אחר, ולכן נאמר בה "אשתך כגפן פריה", מה גפן לא מקבלת עליה	ורזא דמלה הא אוקמוה (קהלת א ד) דר הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת דאיהי קביעא בינייהו (כגוונא דא נפש איהו בקביעו דגופא ורוחא סלקא ונחתא בגופא ומתפשטא בכל וירידי דלבא[959] כבר אמרנא[960] דגלגולים אינון כגוונא {קל ע"א} דגלגלים דסלקין ונחתין בגלגול חד) כגוונא דא נפש איהי בקביעו דגופא ורוחא נחתא וסלקא בגופא ומתפשטא בכל וירידי דלבא דמתנענעין הה"ד אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו (יחזקאל א יב) אבל נפשא קביעא בלבא כאתתא דאיהי קביעא בביתא הה"ד (&) מושיבי עקרת הבית ובעלה (&) ויצא יצוא ושוב הכי דור הולך ודור בא דא עמודא דאמצעיתא איהו אזיל ואתי בגלגולא אבל שכינתא לעולם עומדת איהי לא אזלא בגלגולא[961] ולא אתרכיבת באתר אחרא ובגין

– מאיר התיקון –

[959] עי' לעיל עג ע"ב: דא רוח דאיהו ציורא דאתוון דחקיקא כו' - כצ"ל, ור"ל כחותם דא נשמה, והוא תפילין של ראש, החותם עצמו, והוא בכסא, דרגא דראש, ג"ר דמקנן כו' (לעיל כד ע"א) מוחא. ועל לבך, הוא ריאה שמרחף על הלב, ורוח אלהים (בראשית א ב), דתמן רוח. גויה, יצירה, ושם כחותם רצועות שמכסין על הלב. על זרועך הוא בנפש דשם ווירידין דלבא[959], דשם נפשא, דמקנן שם (לעיל כד ע"א), יד ה' (&): ועי' ע"ח שער מ דרוש יב: ווירידי הכבד משתלחין ומסתעפין בכל האיברים שהם ג' בחי' הכלים הנ"ל, ווירידי הכבד נכנסים בהם להחיותן, והם עומדים בחיצוניות האיברים ומכניסין בהם דם [האברים] (הכבד) שבו מתלבשת הנפש כמ"ש (דברים יב כג) כי הדם הוא הנפש. ואח"כ מסתעפים ווירידי הלב שהם העורקים הדופקים כנודע ואין בתוכם דם רק חיות ורוחניות הנמשך מן הרוח שבלב, ומסתעפים בכל האיברים בתוכניות שלהם כנודע, כי תחת ווירידי הדם הם העורקים (הדופקים)

[960] ?

[961] עי' שער הגלגולים - הקדמה כ

והנה האחת הוא, כי הגלגול באנשים, ולא בנשים. כי הנשים מקבלות עונשן בגיהנם בעוה"ב. משא"כ באנשים הלומדים תורה, כנזכר בדרושים אחרים. (הגהה - אמר שמואל, וז"ס כמוס עמדי, בפסוק הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש, והוא סוד הגלגול ונאמר בו עם גבר, זהו האדם ולא האשה). וטעם לזה הוא, כי סוד הגלגול באות ו', שהוא שש קצוות, שבהם נאמר שש שנים יעבוד, וכנזכר בזוהר בפרשת פנחס בר"מ כי אות י' הוא גלגל, ועם אות ו' הוא גלגול. (הגהה - אמר

הרכבה ממין אחר, מכל עץ שבעולם, כך השכינה לא מקבלת עליה הרכבה אחרת בעולם, אלא מבעלה. קמו כל החברים והשתטחו לפניו ואמרו, אלו לא באנו לעולם, אלא לשמוע את זה, די.	**דא אתמר בה** (&) **אשתך כגפן פוריה מה גפן לא** קבילת הרכבה ממין **אחרא** מכל **אילנא דעלמא הכי שכינתא לא** קבילת עליה הרכבה **אחרא בעלמא אלא** מבעלה קמו כלהו חבריא **ואשתטחו** קמיה[962] **ואמרו אלו לא אתינא לעלמא אלא למשמע דא די:**

Commented [jl106]: ע איפה זה במודפס?

בודאי כו' ורזא דמלה כו' - כמ"ש למעלה דנפש לא מתגלגלא והרוח מתגלגל בה. וכמו בגלגל, שמתגלגל סביבות נקודה האמצעית והוא נח, כמו קוטב[ו] וקוטר[ו][963], וכן הרוח, הוא ו"ק מתגלגל סביב הנקודה האמצעית, שהוא הנפש, היכל הקודש באמצע (&), והוא נושא את כולם (&). וכן הנפש באדם בדם, כי הדם הוא הנפש (ויקרא יז יא), וערקין דדמא שוכבין וערקין דרוחא דופקין, והן תמיד ברצוא ושוב, וז"ש **כג"ד נפש איהי כו'**, וכן איש ואשה, האיש יוצא ושוב וכמש"ל (קט ע"א &) ע"ש: **כבר אמרנא -** חוזר לענין הראשון שהתחיל דרוחא אזלא בגלגולא ונפש קביעא, ולכן משה אזיל בגלגולא בכל דור, דהוא רוחא דכלא כנ"ל, וכמש"ל (קיא ע"א &) דעליו נאמר {קל ע"א} (&) סובב סובב הולך הרוח, וכמו הרוח בגוף, וכמו האיש שסובב והאשה יושבת, כתפארת אדם לשבת בית כו' (ישעיה מד יג), כל כבודה כו' (&). וכן בזווגא, קרקע עולם היא (&), וכן שמים וארץ, או רוח וארץ, דרוח סובב. וכן יום ולילה, ביום סובב השמש וכן האדם, ובלילה נח. וכן מצות עשה בקום ועשה ומצות לא תעשה בשב ואל תעשה, ובכל זה, הזכר סובב בתשוקה לתקן הנקבה: **ובג"ד אתמר בה כו' הכי כו' -** דלא אתגלגל בה אלא רוח בעלה ולא נפש בנפש או כיוצא, רק בעלה:

פתח ואמר "וזרח השמש ובא השמש". "וזרח השמש", זה העמוד האמצעי, שהוא משה בדמותו. "וזרח", זהו שנאמר "יהו"ה מסיני בא וזרח משעיר למו". "ובא השמש" כשנכנס@ משה. ועם כל זה, שנכנס@ "אל מקומו שואף", זורח הוא שם, וזה יהושע, שהיה כמו הלבנה, שהיא השכינה.	פתח **ואמר** (&) וזרח השמש **ובא** השמש וזרח השמש **דא** עמודא **דאמצעיתא דאיהו** משה בדיוקניה וזרח הה"ד (&) ה' מסיני **בא** וזרח משעיר למו **ובא** השמש כד **אתכניש** משה ועם כל **דא דאתכניש אל** מקומו **שואף** (&) זורח **הוא** שם **ודא** יהושע דהוה כגוונא דסיהרא **דאיהי שכינתא:**

ר"ש פתח כו' דא עמודא דאמצעיתא - ר"ל, דעת כמו שמפרש והולך. ונקרא שמש על שמא מפרש בהכאה[964], כל אות בעצמו, ואחד יותר על שרשו שנתמלא ממנה[965], דג' שרשין הם אי"ו[966], שהם נחות: **וזרח הה"ד כו'** - ר"ל, בימי משה כשחי, והוא שניתן התורה, דהוא הדעת, לישראל. (דתורה) [התורה@] הוא דרגיה דדעת, והוא השקאת אילנא[967], דאינון ישראל: **אל מקומו כו' -** דסיהרא מקומו של שמשא, וה' בהיכל קדשו (חבקוק ב כ), וזריחתו שם, כמו הלבנה שמאיר בלילה ע"י השמש. וכן הוא התורה שלמד יהושע לישראל על ידו, שקיבל ממנו:

– מאיר התיקון –

שמואל, נלע"ד, כי אות י' הנזכרת כאן, היא אות י' אחרונה של אדנ"י, ולכן גלגול דקאמר בגימטריא ס"ו, והוא אדנ"י עם הכולל). אבל בשביעית שהיא הנקבה מלכות, אין בה גלגול, כמ"ש ובשביעית יצא לחפשי חנם. ואמנם לפעמים גם האשה מתגלגלת כאשר היא סבת בעלה, שהוצרך להתגלגל, ומביאים אשתו עמו, כנזכר בסבא דמשפטים, בפסוק אם בעל אשה הוא ויצאה אשתו עמו:

[962] עי' לעיל הערה 494.

[963] פי' הם משתנים, אבל הנקודה האמצעית נשארת אותו הדבר.@SCHOTENSTIEN

[964] ר"ל יו"ד פעמים יוד ה"א פעמים ה"א וא"ו פעמים וא"ו ה"א פעמים ה"א הוא גימ' תרמ"א גימ' שמש וא"ו,ורה הוא, על השמש בכתר והם ג' שרשים א"ב בכתר ו' בת"ת ו' ביסוד והוא גימ' שם הדעת והבן כנ"ל יצחק (הגהות ריא"ח).

[965] והוא עומק כל גימ' עם הכולל. ועי' ביאורים ח"א מג ע"ב: הרי ק"א כו' - הם ק' עם הכולל. הנה הוא על רזא דנקודה עלאה דכל ברכאן נבעין מתמן כנ"ל אות ט', ובו נכלל כל הס"ג כולו והוא הכולל שאמר.

[966] NOT SURE F HE IS HELPING@

[967] עי' לעיל יט ע"א שקיא דאילנא על שם מ"ה.@

ועוד וזרח השמש זה משה כשיבא בגלגול בצדיק גמור וכשהוא לא בצדיק גמור ובא השמש מתכנס ממנו והולך ובא בגלגול עד שמוצא את מקומו ולכן@ אל מקומו שואף זורח הוא שם.	ועוד וזרח השמש דא משה כד ייתי בגלגולא בצדיק גמור וכד לא איהו בצדיק גמור ובא השמש אתכניש מניה ואזל ואתי בגלגולא עד דאשכח אתריה ובגין דא אל מקומו שואף זורח הוא שם:

ועוד וזרח כו' - כנ"ל (&) דאזיל בגלגולא בכל צדיק, (@ו)ר"ל אורו, כמו אור הכוכבים בלילה, שהשמש זורח על כל הרקיע בלילה וכשיש כוכב שמקבל האור (בשפע)@, שופע בו, ואם לאו, לית מקום לאורו: **ובג"ד אל כו'** - שמתאוה ושואף לאשכחא מקומו לזרוח שם[968], והכלל, כי כמו שהלבנה והכוכבים אין מאירים מעצמם, כי אם ע"י השמש, כן הת"ח בכל דור: **ועוד וזרח השמש דא קב"ה** - כמ"ש כי שמש ומגן ה' אלהים (תהלים פד יב)[969]: **באן אתר כו'** - ר"ל, כמ"ש (&) ואל מקומו כו', כנ"ל **עד דאשכח אתריה,** ואן הוא אתר, **בב"נ כו' כד"א בכל המקום כו',** אלמא דשם נקרא מקום:

ועוד "וזרח השמש", זה הקדוש ברוך הוא, באיזה מקום, באדם שהשכינה עמו, כמו שנאמר "בכל מקום אשר אזכיר את שמי וגו'", ותרגם אונקלוס, במקום שתשרה שכינתו שם, ואם אין שם שכינה ובא השמש, נכנס@ ממנו הקדוש ברוך הוא ונשאר בחשכה, ושולטים עליו כמה מחבלים וכמה יסורים רעים שאינם יסורים של אהבה, זהו שנאמר "על כי אין אלה"י בקרבי מצאוני הרעות האלה". שהרעות הללו ממונות על כל העתים והרגעים, שעליהם נאמר "ותפקדנו לבקרים לרגעים תבחננו". וזהו שאמר דוד "בידך עתותי וגו'". ומי גורם שלא שורה עליו שכינה ולא מאיר עליו השמש, בגלל ההבל של שקר ודברי שקר שיוצאים מפיו. ולכן "יש הבל אשר נעשה על הארץ".	ועוד וזרח השמש דא קודשא בריך הוא באן אתר בבר נש דשכינתא עמיה כמה דאת אמר (שמות כ כא) בכל המקום אשר אזכיר את שמי וגו' ותרגם אונקלוס באתר דתשרי שכינתיה תמן ואי לית שכינתא תמן ובא השמש אתכנש מניה קודשא בריך הוא ואשתאר בחשוכא ושלטין עליה כמה מחבלין וכמה יסורין בישין דלאו אינון יסורין של אהבה[970] הה"ד (דברים ל"א) על כי אין אלק"י בקרבי מצאוני הרעות האלה דאלין רעות ממנן על כל[971] עתין ורגעין דעלייהו אתמר (&) ותפקדנו לבקרים לרגעים תבחננו וזהו שאמר דוד (&) בידך עתותי וגו'[972] ומאן גרים דלא שריא שכינתא עליה ולא נהיר שמשא עליה בגין הבל דשקרא ומלין דשקרא דנפקין מפומוי ובגין דא (&) יש הבל אשר נעשה על הארץ:

ואשתאר בחשוכא - כמו בלילה, דאין השמש זורחת, ואמר **ושלטין עלי' כו',** דממשלה דלהון היא בלילה, והן נקראין חשך לילה, כמ"ש בז"ח רות (עה ע"ב, נט ע"ב)[973] וש"מ וע"ש בפ' (@א"מ) [אמור@] (ס ע"א)[974]: **כמה מחבלין וכמה יסורין** - שהן רעות רבות וצרות רעות מחבלין, וכמו שמפרש והולך **הה"ד כו'**: ***דאלין רעות מצויין בכל עתין ורגעין {קל ע"ב} ומאן גרים דלא כו'** - כצ"ל, ור"ל דלכך כתיב הרעות האלה, דהם נק' אלה, שהן מצויין תדיר, לא כסט'

– מאיר התיקון –

[968] תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קיב/א
כשהיה חבוש בבית האסורין אמר לו רבי למדני תורה אמר איני מלמדך אמר לו אם אין אתה מלמדני אני אומר ליוחי אבא ומוסרך למלכות אמר לו בני יותר ממה שהעגל רוצה לינק פרה רוצה להניק אמר לו ומי בסכנה והלא עגל בסכנה אמר לו אם בקשת ליחנק היתלה באילן גדול וכשאתה מלמד את בנך למדהו בספר מוגה מאי היא אמר

[969] עי' זהר ח"ב רכד ע"ב, ג ע"ב.

[970]

[971] "ממנן על כל" נמחק בדפוסינו, ובמקומו לימתא "מצויין בכל".

[972] "לעלייהו לאתמר ותפקדנו לבקריס לרגעיס תבחננו וזהו שאמר דוד בידך עתותי וגו'" נמחק בדפוסינו.

[973] עי' מלואים אות (קעח).

[974] עי' מלואים אות (קעט)

דקדושה, כמ"ש בריש פרשת תרומה (קכח ע"א)[975]: **ובגין הבל כו' ומלין כו' -** ב' דברים, נגד זה מסתלק קב"ה ושכינתא, וז"ש הבל הבלים כו' מה יתרון כו' תחת השמש, דלא שריא שמשא עליה, וזרח השמש כו', כנ"ל (&) דור הולך ודור בא, הוא ר"מ, דלא אשכח אתר, וכן @(סובב) סובב הולך הרוח, כמש"ל (קיא ע"א &) והכל תליא בהבל, דהוא כליל מיא ואשא ורוח[976], וזהו וזרח השמש אשא, סובב כו' כל הנחלים כו'. והכל תליא בהבל פיו, דכל עלמא תליא במה שמוציא מפיו[977], וז"ש **ובג"ד יש הבל כו',** דכל הארץ תליא בי', וכל (@הנעשה) [דנעשה] על הארץ תליא בהבל:

יש הבל ויש הבל, יש הבל מבעלי השקר, שנאמר בהם "הבל המה מעשה תעתועים", שהם תועים במעשה של שקר. ויש הבל שנאמר בו "כי על כל מוצא פי יהו"ה יחיה האדם", וזה ההבל של התורה, שהוא חמשה חומשי תורה, מן ב' של בראשית עד ל' של לעיני כל ישראל. וזהו הב"ל.	**אית הבל ואית הבל אית הבל ממארי דשקרא דאתמר בהון הבל המה מעשה תעתועים דאינון תועים בעובדא דשקרא ויש הבל דאתמר ביה (&) כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם ודא הבל דאורייתא דאיהו ה' חומשי תורה מן ב' דבראשית עד ל' לעיני כל ישראל ודא הוא הב"ל:**

דאיהו ה' כו' - והוא ראש וסוף ואמצעית התורה, ה' כל אמצעית התורה, ה' חומשים, וב' ל' ראש וסוף:

והרי שש הם עם "זה ספר". אלא זה ו', שהוא הקול שעולה בהבל, שהוא ה'. אשרי הוא מי שמחבר אותם כאחד, ומוציא אותם מפיו, באהבה ויראה של י"ה, ולכן "יש הבל וכו' אשר יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים".	**והא שית אינון עם זה ספר (&)[978] אלא דא ו' דאיהו קול דסליק בהבל דאיהו ה' זכאה איהו מאן דמחבר לון כחדא ואפיק לון מפומוי ברחימו ודחילו די"ה[979] ובגין דא יש הבל וכו' אשר יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים (&):**

דא וא"ו כו' - דזה הוא דכורא וע"ל תיקון כ"ה (&) בארוכה ונגד ההבל וקלא שריא שכינתא וקב"ה כנ"ל:

אמרו לו החברים, רבי רבי, אם כך, שהם צדיקים, למה מגיע אליהם כמעשה הרשעים. אמר להם הגלגול גרם להם שיבא להם כמעשה הרשעים, כאילו היו רשעים, כך יבאו להם יסורים ודחקים. ואלו הם שנשמותיהם מהצד של אדם והבל, שזה חטא במחשבה ומעשה, ולכן אמר עליהם הכתוב "בשגם", זה הבל, "גם" לרבות אדם.	**אמרו ליה חבריא רבי רבי אי הכי דאינון צדיקיא אמאי מגיע אליהם כמעשה הרשעים אמר לון גלגולא גרים לון דייתי לון כעובדא דרשיעיא כאלו הוו רשיעיא הכי ייתי לון יסורין ודחקין והאי אינון דנשמתין דילהון מסטרא דאדם והבל דדא חאב במחשבה ועובדא ודא חאב במחשבה ועובדא ובגין דא אמר עלייהו קרא בשגם (&) זה הבל גם לרבות אדם:**

והאי[980] אינון דנשמתין כו' - ר"ל, שיש אף שלא חטאו הן בגלגולא, אלא שבאו מפגימו דאדם והבל, והוא בעטיו של נחש[981], וכמו יעקב שתיקן פגימו דאדם וסביל כמה צרות: **גם**

– מאיר התיקון –

[975] עי' מלואים אות (קפ).

[976]

[977] עי' ימים שבה הוא שס"ה וכל יום לי"ב ביום ובלילה שבה י"ב מזלות כמש"ל וכל הפרטים שבכל ששת אלפים שנה הכל בה שהיא הזמן לכל דבר כמו שמפרש והולך וכל הנשמות ופרטים בו"ק שמשם הם כמש"ל ו' דאתי בגלגולא וכמ"ש בתיקונים (לט ע"ג) דור הולך ודור בא הכל מסט' דו"ק שבו ששים רבוא נשמות בכל דור עד סוף כל הדורות שהן בפרטים שבו וכל אחד יש לו שעה ידועה נגדו בשכינה שכל הפרטים של ו"ק נגדן בשכינה שהיא כוללת הכל כידוע וכל הפרטים שבה& שהאדם והעולם הם דו"ן.

[978] עי' ב"ב

[979]

[980] ונ"ל יצחק שזה סוד מה שאמרו רז"ל על מה העולם קיים על הבל תינוקות של בית רבן והיינו התינוקות שלומדים תורה שהוא סוד הבל כמ"ש הגאון ודוק (הגהות ריא"ח).

לרבות אדם - וחסר ב', כמו שחסר ב' לאשלמא, בשגם, מ"ה דמשה (הגהה והוא ב' מחשבה ועובדא, דחב אדם בהון. וב' בינה כלול שניהם, ב' דבראשית, נקודה בהיכליה[982], (@ו)זכה משה לבינה[983] ונשלם) דאתתקן בב' תורות:

אמרו לו, ידענו שמחשבה היא אדם קדמון, מ"ה שלמעלה, מ"ה שמו. מעשה, כ"ח שלו, עשרים ושמונה אותיות של מעשה "בראשית ברא וכו'", והכל חכמה, כח מה. אם כן במה היו יכולים לחטא כאן. אמר להם, בודאי כל מי שחטא בגופו ששם המעשה, ובנשמתו ששם המחשבה, כאלו חטא באותו שהוא נברא בדמותו, זהו שנאמר "ויברא אלהי"ם את האדם בצלמו וכו'".	**אמרו ליה ידענא דמחשבה איהי אדם** קדמאה מ"ה דלעילא מ"ה שמו **עובדא** כ"ח דיליה כ"ח **אתוון דעובדא דבראשית ברא** וכו' **וכלא** חכמה כח מה **אם** כן **במאי** הוו יכלי למחטי **הכא אמר** לון **בודאי** כל מאן דחב בגופיה דתמן **עובדא** ובנשמתיה דתמן מחשבה **כאלו חאב בההוא דאתברי איהו** בדיוקניה ה"ד **ויברא אלהי"ם** {קל ע"ב} **את האדם בצלמו** וכו':

כ"ח אתוון כו' - דפסוק ראשון: **א"כ במאי כו' -** דשם אין מגיע פגם שהן חו"ג[984] דחכמה כמש"ל (קי ע"ב קכח ע"ב): **א"ל בודאי כל מאן כו'** - ר"ל, דגופיה הוא (דיוקניה@ [דיוקנא] דשכינתא תתאה, דהיא גופא לנשמתא, דאיהו עמודא דאמצעיתא, כמש"ל (סג ע"ב עב ע"ב) וביה שריא עובדא, דכל המעשים בגוף. והמעשה הוא בינה דשריא בגופא, מלכות, ונשמתיה הוא דיוקנא דעמודא דאמצעיתא כנ"ל, וביה שריא מחשבה דב"נ, דהוא דיוקנא דחכמה. ובזמן שהאדם פוגם במעשה, דהוא בגוף, פוגם (@בגוף) [הגוף@] שלמעלה שנברא בצלמו, וכן בנשמתא במחשבה. והפגם הוא לגוף ונפש, לא לעובדא ומחשבה, והן ב' צלמים, בצלם, בצלמו ו' (&), בצלם אלהים {קל ע"ג} כו', וע"ל (קיג ע"א ע"ב קלג ע"ב[985]) דהפגם שמסתלקין המחשבה והמעשה מהם:

"ויש רשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים", שיש להם עושר ושלום ואריכות ימים בעולם הזה. אמרו לו, מאחר שהם רשעים, למה יש להם את כל הכבוד הזה. אמר להם, הטובה הזו שלהם היא הבל ורעות רוח, שהגלגול שלהם גרם להם, שהיו רשעים גמורים ועשו (זכיות, כמה מהם, והתקצרו בקצר שנים ולא נשלם להם) כמה מיני טובות, הביא אותם הקדוש ברוך הוא בגלגול, להשלים להם שכרם בעולם הזה. זהו שנאמר "ומשלם לשונאיו אל פניו כו'", ועליהם נאמר "ובכן ראיתי רשעים קבורים ובאו כו'".	ויש רשעים שמגיע **אליהם** כמעשה הצדיקים (&) **דאית** לון **עותרא** ושלם **ואריכו** דיומין **בהאי עלמא אמרו** ליה בתר **דאינון רשעים אמאי אית** לון כל **האי** יקר **אמר** לון **האי**[986] טובה דילהון **איהו** הבל ורעות רוח **דגלגולא** דילהון גרים לון דהוו רשעים גמורים ועבדו (זכוון כמה מנייהו **ואתקצר** בקצרות שנין **ולא אשתלים** לון) כמה מיני טבין **אייתי** להון **קודשא בריך הוא בגלגולא לאשלמא** לון **אגרייהו בהאי עלמא** ה"ד (דברים ז &) **ומשלם לשנאיו אל** פניו וכו' **ועלייהו אתמר** (&) **ובכן ראיתי** רשעים **קבורים ובאו** וכו':

– מאיר התיקון –

[981] עי' שבת נה ע"ב: ארבעה מתו בעטיו של נחש ואלו הן בנימין בן יעקב ועמרם אבי משה וישי אבי דוד וכלאב בן דוד. פי' רש"י: בעטיו של נחש - בעצתו של נחש שהשיא לחוה, ולא בחטא אחר, שלא חטאו, בעטיו כמו עטא וטעם (דניאל ב). ועי' שער הגלגולים (הקדמה כג): וז"ס פסוק כי אם עונותיכם היו מבדילים וכו', כי אותה הקליפה הנעשת מפני העון, מלבישתו ומבדלת בין הנשמה, אל ה' אלהים שממנה חוצבה, והאור הנמשך אליה מאתו יתברך אינו נמשך ומאיר בה מחמת קליפתה, אשר סובבת עליה, וענין זה נרמז במ"ש ז"ל מלמד שבא נחש על חוה והטיל בה זוהמא וכו'. וגם על האדם ועל זרעו הבאים אחריו עד ימות המשיח, אין אדם נצול ממנה, לפי שכלם היו אז כלולים באדה"ר כשחטא. וזהו הצד השוה, שבכל הנשמות אפילו באותם שמתו בעטיו של נחש, היה בהם הטלת זוהמא הנזכר.

[982]

[983]

[984] פי' בחי' חסד וגבורה שבחכמה, והוא הבן בחכמה עי' ס"י &.

[985] עיי"ש קלג ע"ג ד"ה במחשבה.

[986] "למל לון המי" נמחק בכתיבתו, ובמקומו ליתא "מלמ".

אמר לון - ט"ס וצ"ל **אלא טובא כו'**: **ורעות רוח** - אע"ג דרעות רוח לא כתיב שם, כיון דכתיב, הבל, הוא רעות רוח[987]: **ובכן ראיתי כו'** – עמש"ל (&). ואמר וישתבחו כו'[988], דנשתב[989]חו מעשים הרעים שעשו, שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים, ונאמר שם, גם זה הבל:

בינתים הנה רבי פנחס יורד מהישיבה העליונה ונראה תחת צלו של רבי שמעון. ואמר לו, מה זה "הבל אשר נעשה על הארץ", וכי על הארץ נעשה הבל. אלא כמו שנאמר "ואד יעלה מן הארץ", שיש הבל אשר נעשה על הארץ, ההבל של תפלות וההבל של התורה נעשה על הארץ של הקדוש ברוך הוא, שהיא שכינתו, שנאמר בה "והארץ הדום רגלי". ומהו ההבל שנעשה עליה, אלא הפיק@ הבל ותמצא הלב, וממנו יוצא הבל, וזו הנפש, ובה עולה הדבור.	אדהכי הא רבי פנחס קא נחית ממתיבתא עלאה ואתחזי תחות טולא דרבי שמעון ואמר ליה מאי הבל אשר נעשה על הארץ (&) וכי על הארץ אתעביד הבל אלא כמה דאת אמר (בראשית ב ו) ואד יעלה מן הארץ דאית הבל אשר נעשה על הארץ הבל דצלותין והבל דאוריתא אתעביד על ארעא דקודשא בריך הוא דאיהי שכינתיה דאתמר בה (&) והארץ הדם רגלי ומאי ניהו הבל דאתעביד עליה אלא הפוך הבל ותשכחיה הלב ומיניה נפיק הבל ודא נפש וביה סליק דבור:

כד"א ואד יעלה כו' - כמו שהמטר וכל מעשה עוה"ז תליא באדים שעולין מן הארץ, כן כל מעשה השכינה והנהגתה תליא בהבל פיו של אדם, וכל הנהגת עוה"ז בה, ולכן כל אשר נעשה על הארץ, הכל בהבל וכנ"ל:

הרוח יוצאת מאזן שמאל של הלב וממנו יוצא הקול, והקול הוא האילן שנחלק לכמה קולות, שהם ענפי האילן. והפרי שלו הוא הדבור, ושניהם "עץ פרי", והם גוף ובריתּ, העץ זה ו', והפרי זה י', אות הברית.	רוחא נפיק מאודנא שמאלא דלבא ומיניה נפיק קלא וקלא איהו אילנא דאתפלג לכמה קלין דאינון ענפין דאילנא ואיבא דיליה דבור ותרוייהו ע"ץ פרי ואינון גוף ובריתּ דא ע"ץ ו' ודא פרי י' אות הבריתּ:

רוחא נפיק מאודנא כו' - דאע"ג דרוחא הוא בריאה, מ"מ נשיב בכנור דדוד[990], ור"ל בזה, שכל הוי"ה נכלל בהבל כמו שמפרש והולך, דהוא קלא ודבורא, אילנא ואיבא, וב' הבלים הן, שרשא (@וענפים) [וענפא], דהן הוי"ה:

ה' התחתונה [הוא] שרש האילן, שיש בו שלשה וו"ם, כנגד שלשה הענפים של ש', ה' העליונה, שלשה ענפים והם שלשת הוו"ם מן "ויסע" "ויבא" "ויט", זהו עץ החיים, שנעקר ענפיו [כאשר אדם הראשון] קצץ	ה' תתאה שרשא דאילנא דאית ביה תלת ווי"ן לקבל תלת ענפין דש' ה' עלאה תלת ענפין ואינון תלת ווי"ן מן (&) ויסע ויבא ויט[991] האי איהו ע"ץ החיים דאעקר ענפוי דקצץ בנטיעות[992] ואסתלק איבא ואתמר באילנא

– מאיר התיקון –

[987] ספר עץ חיים - שער יז פרק ד מ"ב
ולפעמים בעונות התחתונים כשיש שבועות שקר גורם לבטל ממנה (אורות) המקיפים שהם הבל דקדושה וח"ו כביכול מתלבשת בז' הבלים דקלי' הנקרא הבל ורעות רוח ואלו ז"ת דנוק' הם ז' הויו"ת שהם כ"ח אתוון@

[988] ספר קהלת פרק ח
(י) ובכן ראיתי רשעים קברים ובאו וממקום קדוש יהלכו וישתכחו בעיר אשר כן עשו גם זה הבל:
תלמוד בבלי מסכת גיטין דף נו/ב
שבמקדש והניחן בהן והושיבן בספינה לילך להשתבח בעירו שנאמר ובכן ראיתי רשעים קבורים ובאו וממקום קדוש יהלכו וישתכחו בעיר אשר כן עשו אל תיקרי קבורים אלא קבוצים אל תיקרי וישתכחו אלא וישתבחו איכא דאמרי קבורים ממש דאפילו מילי דמטמרן איגלייא להון עמד עליו נחשול שבים לטובעו אמר כמדומה אני שאלהיהם של אלו אין גבורתו אלא במים בא פרעה טבעו במים בא סיסרא טבעו במים

[989] כ?!

[990] עי' דברי רבינו לעיל סוף תיקון יב, מלכות סלקא בכל ע"ס, והן עשרה ניגונין, ועי' לעיל קכב ע"א.

[991]

[992] עי' לעיל הערה 536.

בנטיעות והסתלק הפרי, ונאמר באילן ״גדו האילן וקצצו ענפיו וכו״. ברם [את] עיקר [האילן], שרשיו בארץ השאירו, שהיא ה׳ התחתונה. הסתלק הו״י, ונשארה ה׳, ולכן (ברכות ג ע״א) שלש משמרות הו״י הלילה ובכל משמר ומשמר יושב הקדוש ברוך הוא ושואג כארי וכו׳. ה׳ של ״הלילה״ עליה שואג הקדוש ברוך הוא בשלש משמרות, ששם הו״י, שָׁם הו״י הוא ודאי.	(דניאל ד יא)[993] **גדו אילנא וקצצו ענפוהי וכו׳ ברם עקר שרשוהי בארעא שבקו דאיהו ה׳ תתאה אסתלק הו״י ואשתאר ה׳ ובגין דא**[994] שלש משמרות הו״י הלילה ובכל משמר ומשמר יושב הקדוש ברוך הוא ושואג כארי וכו׳ ה׳ דהלילה עלה קודשא בריך הוא שואג בשלש משמרות דתמן הו״י תמן הו״י **איהו ודאי**:

ה׳ תתאה שרשא כו׳ - ר״ל, דה״א ג׳ קוין דוגמת השי״ן, דשי״ן הוא ראשי תיבות שרשא, ובשין ג׳ [קווין@] ענפין לקבל ג׳ ענפין, והוא ה׳ עילאה כמו שמפרש והולך, והכל נכלל בשי״ן. שרש השי״ן למטה, ה׳ תתאה, וב׳[995] ענפין, ה׳ עלאה והווי״ן עצמן הוא ו׳, והיודין שעל הוא״ו הוא יו״ד. ואמר **איהו אילנא,** ר״ל שהקול הוא אילן, ו׳, ואתפליג לכמה קלין, הוא ענפין ה׳ עילאה, והוא הבל עליון כנ״ל: **ואתמר באילנא כו׳** - וכתיב שם ג״כ, ובדרו אנביה, וכן הוא בכל רשע, דלא נשאר בי׳ אלא ה׳ תתאה, נפשא דביה, וכל הנפשין מסט׳ דשכינתא תתאה, וחסר דיוקנא דילה, וע״ז מתאבל ה׳ ית׳ כמו שמפרש והולך: **ובג״ד שלש כו׳** - דשלש הוא ג׳ אתוון דיה״ו, הו״י, והלילה ה׳ בתראה כלולה מכולם, וזהו פלוגתא ר״נ ור׳, דר׳ ס״ל ד׳ ד׳ אתוון ור״נ ס״ל דה״א אחרונה היא הלילה כולה שכלולה מכולם, ולכן על כל משמר (@דהוי) [דהוה] נהיר לה ועתה נסתלק ממנה שואג כו׳:

ומנין לנו שעקר אדם את האילן והפרי והענפים שלו, ולא נשאר שם אלא השורש, שהיא ה׳ התחתונה. זהו שנאמר ״ויאמר לו איכה״, כדגומת ״איכה״ שנאמר בה ״איכה ישבה בדד״, איך [אות] ה׳ ישבה בדד. בגלל זה התגלגל אדם בשלשת האבות, שהם ענפי האילן והגוף והפרי של האילן, ונתקן מה שעקר. ירד באברם ונטע בו [אות] ה׳, שהיא ענפי האילן. ירד ביצחק ועשה פרי, שהוא י׳ מן יצחק. ירד ביעקב ונטע בו ו׳, שהוא האילן, שנאמר בו ״ואלהי יעקב״.	ומנלן דאעקר **אדם אילנא ואיבא** וענפין דיליה ולא **אשתאר** תמן **אלא שרשא דאיהי** ה׳ **תתאה** הה״ד (**בראשית** ג &) **ויאמר לו איכה כגוונא דאיכה דאתמר ביה איכה ישבה בדד** (איכה א א) **איך** ה׳ **ישבה בדד בגין דא אתגלגל אדם בתלת אבהן דאינון ענפין דאילנא וגופא ואיבא דאילנא ואתתקן מה דאעקר נחית באברם ונטע ביה** ה׳ **דאיהי ענפין דאילנא נחית ביצחק ועביד איבא דאיהו** י׳ מן יצחק **נחית ביעקב ונטע ביה** ו׳ **דאיהו אילנא דאתמר ביה ואלה״י יעקב**[996]:

– מאיר התיקון –

[993] קְרֵא בְחַיִל וְכֵן אָמַר גֹּדּוּ אִילָנָא וְקַצֲצוּ עַנְפּוֹהִי אַתַּרוּ עֻפְיֵהּ וּבַדַּרוּ אִנְבֵּהּ תְּנֵד חֵיוָתָא מִן תַּחְתּוֹהִי וְצִפָּרַיָּא מִן עַנְפּוֹהִי:

פי׳ רש״י: קרא בחיל - צועק בכח. גודו אילנא - קוצו האילן. אתרו עפייה - השירו והפילו ענפיו. ובדרו אנבה - הפיצו פריו. תנוד חיותא מן תחתוהי - ינודו החיות מתחתיו:

[994] ז״ל: תניא רבי אליעזר אומר שלש משמרות הוי הלילה ועל כל משמר ומשמר יושב הקדוש ברוך הוא ושואג כארי שנאמר ה׳ ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו שאוג ישאג על נוהו וכו׳ תנו רבנן ארבע משמרות הוי הלילה דברי רבי רבי נתן אומר שלש.

[995] ?????ג׳?????

[996] עי׳ זהר ח״ב כו ע״א: ויאמר אליו אני יהו״ה וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב (שמות ו ג) ביעקב תוספת וא״ו דאיהו שלימו דאבהן כמה דאת אמר אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב ביעקב תוספת וא״ו:

תרגום: ״וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב״, ביעקב תוספת וא״ו, שהוא שלימות האבות, כמו שנאמר ״אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב״, ביעקב תוספת וא״ו.

ביאור: בת״ת שהוא יעקב מושרשים חסד וגבורה והוא כוללם, אבל חסד וגבורה עצמם נפרדים ולכן לא יש ביניהם ו׳ החיבור, שאין חיבורם מצד עצמם אלא ע״י הת״ת. וגם זהו רמז ו׳ של ואל, והוא הדין בואלקי יעקב שהוא בדעת שהוא נשמת הת״ת (רמ״ז).

נחית באברם כו' - שניתוסף לו ה', והוא ה' עילאה, כמ"ש בזוהר (ח"א צו ע"א)[997]. **ויצחק י' ראשי תיבות**, שקב"ה קרא לו כל השם:

אחר כך בא משה, שנאמר בו "בשגם הוא בשר", ש"גם זה הבל", והוריד חמשה חמשי תורה, שהיא שורש האילן והשלים את האילן בשם של יהו"ה, ולכן נשלם בו שם יהו"ה, כמו שנאמר "ואמרו לי מה שמו מה אמר אליהם", "כי יאמרו לא נראה אליך יהו"ה", שלאבות לא התגלה להם, משום שהשם לא היה שלם באבות, לא התגלה להם. זהו שנאמר "ושמי יהו"ה לא נודעתי להם".	לבתר **אתא** משה **דאתמר** ביה (**בראשית** ו ג) **בשגם הוא** בשר **שגם** זה הבל ונחית ה' חומשי תורה **דאיהי שרשא דאילנא ואשלים אילנא בשמא** דיהו"ה ובגין **דא אשתלים** ביה שם יהו"ה כמה **דאת אמר ואמרו לי** מה שמו מה **אמר אליהם** (שמות ג יג) **כי יאמרו לא נראה אליך** יהו"ה **דלאבהן לא אתגלי** לון בגין **דלא** הוה שלים **שמא באבהן לא אתגליא** לון הה"ד (שם ו &) ושמי ה' **לא** נודעתי להם:

בשגם {קל ע"ד} כו' - לראיה דהוא ה', ה' דהבל, ה' חומשי תורה כנ"ל (&) וכמו שמפרש והולך:

במה שחטא אדם נתקן ובמה שחטא הבל נתקן, וחזר הכל בתקונו בענפיו בשרשיו בגופו בפריו. והכל נשלם ב"בר" שהוא משה" "בר" מן בראשית. מה שהיה שת, ירדה לשָם י' ונעשה ש"ת, ומתחיל בב', שהיא ברכה, להוציא את הארץ מקללתה, שנאמר בה "ארורה האדמה בעבורך". ואחר כך ירדה ר' עליה, שהיא "ראשית חכמה". וכשקרב להר סיני, ירדה א' מן בראשית, שהיא אנכי, וירד עליה הכתר, שהן האותיות של עשר אמירות, והשתלם האילן בכל התקונים שלו.	במה **דחב אדם אתתקן** ובמה **דחב** הבל **אתתקן ואתחזר כלא** בתקוניה בענפוי בשרשוי בגופיה[998] **באיביה וכלא אשתלים** בב"ר **דאיהו** משה ב"ר מן **בראשית** מה דהוה שת נחית תמן י' **ואתעביד** שי"ת ומתחיל בב' **דאיהי** ברכה[999] **לאפקא ארעא מלוטיא דאתמר** בה **ארורה האדמה** בעבורך (**בראשית** ג יז) ולבתר נחית ר' עלה **דאיהי ראשית חכמה** (תהלים קיא י) **וכד** קריב **לטורא** דסיני נחית **א'** מן **בראשית דאיהי אנכי** ונחית עלה כתר **דאינון אתוון דעשר אמירן**[1000] **ואשתלים אילנא** בכל תקונין דיליה:

ובמה דחב הבל - ר"ל, דג"ם של הבל, נתתקן ביה, דעיקריה הוא הבל. ונתקן ג"כ ד' אלו בנח שם ויפת (@ובמשה) [ובי'], שביה ד', ג' דשי"ן ורביעית דמ"ה, כמש"ל (קט ע"א &) **ונכפל ביה משה ב' פעמים** וכמש"ש: ***בגופיה** - צ"ל **בנופיה**, והוא האילן עצמו: **אשתלים בבר** - דהוא בן לאדה"ר, מה שם בנו, שהוא הבל, בשגם כו', והוא הדעת שנק' בן, כמש"ל (עמוד ב &) ולמעלה (סא ע"ב &) וש"מ: **מה דהות שת כו'** - דפרח היו"ד, ולכן נתפרדו הגלגולין, ועתה נשתלמו ונכללו הכל בו, לכן נעשה שית, כל השית ביחד: **ומתחיל בב' דאיהי כו'** - ר"ל, בינה, ברכת ה' היא תעשיר (משלי י כב), כמש"ל תיקון כ"ה (&): **ולבתר כו' ר' כו'** - והן י"ה, שית הוא ו', ויו"ד דבגויה הוא ברית קדש, ה' אחרונה, ונשתלם הוי"ה. וז"ש **הא אילנא שלים בהוי"ה**, דהן ד' תיקונין הנ"ל, ב"ר, ש"ת, י', שהן ד' תיקונין דאילן בענפוי בשרשוי (בנופיה@) [בנופוי] באיביה: ואמר **אלא בגין דאיהו נביעו** - דאלף הוא כתר, שהוא שמא מפרש, שקיו דאילנא[1001] כמש"ל (יג ע"א יט ע"א). וכשנשלם האילן, נחית שקיו דאילנא, וז"ש למעלה **דאינון אתוון דעשר אמירין**, דהוא שמא מפרש והוא עשרת הדברות, שהתחלה דלהון באלף, וכמו שהבטיח ה' ית' לאלף[1002], והן ל"ב נתיבות עם עשר אמירין דשמא מפרש, וכמ"ש במ"א (&) ונמצא בבראשית נכלל כל זה אילנא ונביעו דיליה, כל הע"ס שניתן התורה ע"י ונתקן הכל:

אמרו לו, רבי רבי, הרי האילן שלם ביהו"ה, למה ירדה א' מן	**אמרו** ליה **רבי רבי הא אילנא שלים** ביהו"ה

– מאיר התיקון –

[997] עי' מלואים אות (קפא).

[998] בנופיה (רבינו).

[999] עי' זהר ח"א ב ע"?

[1000] עי' & שיש תר"ך אותיות בעשרת הדברות.

[1001] עי' לעיל (נח ע"ד ד"ה כנור) שהשקיא דאילנא שהוא השם מ"ה הוא בחי' הדעת.

[1002] עי' זהר ח"א ב ע"?

בראשית. אלא משום שהוא מעיין להשקות את האילן, שמשָם אלהי"ם, מליא"ה מכל תשע הספירות, שהם בבראשית. "שית" [פי' שש] הן שש הספירות, "ברא", שלש ספירות העליונות. אלהי"ם היא העשירית, מליאה מכל התשע, השלמות של כולם, ולכן "בראשית ברא אלהי"ם", בראשית ברא עם אלהי"ם את השמים ואת הארץ. באו לנשק אותו ופרח למעלה.	**אמאי נחית א' מן בראשית אלא בגין דאיהו נביעו לאשקאה אילנא דמתמן אלהי"ם מליא"ה מכל תשע ספיראן דאינון בבראשית שית אינון שית ספיראן ברא תלת ספיראן עלאין {קלא ע"א} אלהי"ם איהו עשיראה מליאה מכלהו תשע שלימו דכלהו ובגין דא בראשית ברא אלהי"ם (&) בראשית ברא עם אלהי"ם את השמים ואת הארץ אתו לנשקא ליה פרח לעילא:**

אלהים מליאה כו' - אע"ג שאמרנו שכל ע"ס בבראשית, מ"מ אינן אלא תשע, דה' אחרונה, שהוא עטרת הברית, נכלל בדכורא, בברית, ולכן שית אינן אלא ו' ספירות, ו"ק, אבל בחי' המלכות עצמה, היא אלהים דבראשית, דכלולה ונתמלא מכולם, מהשם ומילואו, והוא אותיות מליאה, כמ"ש **מכל.** ומפרש והולך דבראשית, שית דבראשית הוא שית ועטרה כלולה בהם, ולכן הוא שי"ת לבד, וברא דבראשית הוא ג"ר כנ"ל, ואלהים מליאה מכלהו, שלימו דכלהו, דהיא עשירית לכל {קלא ע"א} חד ומליאה מכולם, וזהו שם מלא[1003] : ואמר **ובג"ד בראשית כו'** - ר"ל דבראשית ברא את השמים ואת הארץ, ובמה ברא לון, באלהים, ולא כללן בחד משום דהיא ל"ל מגרמה כלום (זהר ח"א קפא ע"א) אלא דכלולה מכולם, ולכן קאמר דבראשית ברא ע"י אלהים שמים וארץ:

אמר רבי שמעון, חברים, בודאי שהקדוש ברוך הוא הסכים עמנו, שעליונים ותחתונים להיות עמנו בחבור הזה. אשרי הדור שזה התגלה בו, שעתיד כל זה להתחדש על ידי משה, בסוף הימים בדור האחרון, לקיים את הכתוב "מ"ה ש'היה ה'וא שיהיה" ובו "מ'מכון ש'בתו ה'שגיח", "אשרי העם שככ"ה לו" בגימטריא מש"ה. "אשרי העם שיהו"ה אלהי"ו", שעליו נאמר "דור הלך ודור בא", ואין דור פחות משישים רבוא (&), ועליו נאמר "דבר צוה לאלף דור". והתפשטותו היא בכל דור ודור, בכל צדיק וחכם שעוסק בתורה, עד ששים רבוא, להשלים את כולם מהפגם שלהם. וסוד הדבר "והוא מחולל מפשעינו", שהוא שקול לכולם, כמו שבארוהו בעלי המשנה (&) אשה אחת ילדה ששים רבוא, ומיהו, משה, ששקול כששים רבוא. ולכן נאמר עליו "דור הלך (ודור בא)", לאותו העולם "ודור בא" הוא יבא כמו מקדם.	**אמר רבי שמעון חבריא בוודאי קודשא בריך הוא אסתכם עמנא עלאין ותתאין למהוי בהאי חבורא[1004] זכאה דרא דהאי אתגליא ביה דעתיד כולי האי לאתחדשא על ידא דמשה בסוף יומיא בדרא בתראה לקיימא קרא (&) מ"ה ש'היה ה'וא שיהיה וביה (&) מ'מכון ש'בתו ה'שגיח (&) אשרי העם שככ"ה לו בגימטריא מש"ה אשרי העם שה' אלהי"ו דעליה אתמר (קהלת א ד) דור הולך ודור בא ולית דור פחות מששים רבוא ועליה אתמר (&) דבר צוה לאלף דור ואתפשטותיה הוא בכל דרא ודרא בכל צדיק וחכם דמתעסק באורייתא עד שתין רבוא לאשלמא לכלהו מפגימו דלהון ורזא דמלא (ישעיה נג ה) והוא מחולל מפשעינו דאיהו שקיל לכלהו כמה דאוקמוה מארי מתניתין אשה אחת ילדה ששים רבוא ומנו משה דשקיל לששים רבוא ובגין דא אתמר עליה דור הולך (ודור בא)[1005] להההוא עלמא ודור בא[1006] איהו ייתי כמלקדמין:**

לקיימא כו' - דהוא בר"ת, ור"ל דהוא שהיה, נתנה התורה על ידו, והוא שיהיה: **וביה ממכון כו'** - ג"כ בר"ת, ור"ל דעל ידו ה' ית' ירד והשגיח לישראל, כמ"ש (&) אנכי עומד בין ה' וביניכם: **שככה כו'** – בחושבן, ואשרינו, שהוא בָנו[1007], ועל ידו ה' ית' הוא אלהינו, (@בסיני)

– מאיר התיקון –

[1003] היינו הוי"ה אלהי"ם (עי' אד"ר קמא ע"ב).$

[1004] עי' ריש ההקדמה@

[1005] נמחק כרכינו, למנס מופיע ככת"י.

[1006] "ודור בא" נמחק כדכך למת, וכרכינו גורסו.

[1007] לבדוק שהניקוד בסדר@.

בחר בנו: **דעליה אתמר כו' -** כמו שמפרש והולך **ואתפשטותי כו'**[1008]: **ועליה אתמר כו' -** דגלגולא דאדם הוא באלף דור, כמ"ש בסוף תז"ח (&), ולכן א' דאדם רבתי[1009]. והיה ראוי לאשתלים הכל במשה בפעם הראשון, כל האלף דור, אלף פעמים ס"ר, ובחטא העגל אבד אלף (הגהה וכמ"ש במתניתין סוף תז"ח (נא ע"ג) **ובגיני קיימין ס"ר אלפין על טורא כו' אלף הרים בהרי אלף כו'**[1010], ולכן עלה אלי ההרה (&), לתקן כל ההרים[1011], שהיא כלולה מכלם. אבל אח"כ אמר לי' (שמות לב ז) לך רד מן ההר, ואמר לך רד בגלותא (זהר ח"ב קיד ע"א ועי"ב), והוא נ' אלף שנין[1012] דאיהו בא' ארבתי וז"ש לך בחושבן נו"ן בח"ג[1013]) חולקין ונשאר בו חלק א' אלף זעירא דויקרא, והוא ס"ר דור שלו, אבל שאר דורות לא נ(@)תקנו, ולכן הולך בכל דור לאשלמא פגימו דלהון, וז"ש **לאשלמא כלהו מפגימו כו',** וכמ"ש לך רד בגלותא, ובביאתו ויגאלנו יתקן כל האלף דור: **ובג"ד אתמר עליה דור הולך להוא עלמא ודור בא איהו כו'** - כצ"ל, דבכל דור אזיל ואתי, שמתים ונולדים, והכל בי"ה[1014]. והוא הדעת שמתפשט בכולו, ולע"ל (&) כי תמלא הארץ דעה, שיתפשט בכולו בכל האלף דור:

ועוד "כי שת לי אלהי"ם זרע אחר", התפשטותו של שת היתה עד יעקב, שפרח בו י' מן שית ונשאר שת, ונשאר יעקב, עקב. שיעקב היה דיוקנו של אדם הראשון, כמו שבארוה (&) יפיו של יעקב כעין יפיו של אדם הראשון. ובשביל הי' הזו נאמר "אבן מאסו הבונים", שהם אברהם ויצחק, שנאמר בו בענין אדם, "הוא ישופך ראש ואתה	ועוד כי שת לי אלהי"ם זרע אחר (&) שת אתפשטותיה הוה עד יעקב דפרח ביה י' מן שית ואשתאר שת ואשתאר יעקב עקב דיעקב דיוקניה דאדם קדמאה הוה כמה דאוקמוהו שופריה דיעקב כעין שופריה דאדם הראשון ובגין האי י' אתמר (תהלים קיח כב) אבן מאסו הבונים דאינון אברהם ויצחק דאתמר ביה לגבי אדם הוא ישופך ראש

– מאיר התיקון –

[1008] עי' דע"ה (ח"ב יח ע"א): עולם התהו והגליות וכן האור דמ"ה ומשה ענין אחד הם.] שעל ידו יתוקנו בתיקון גמור ויגאלו בגאולה שלימה היא עמהם ביחד לשוב למקומם ולחזור לשרשם בקודש קודש הקדשים. ועיי"ש צד ע"ד: ע' בלקו"ת להאריז"ל (בפ' תשא) בפסוק (שמות לג ה) ועתה הורד עדיך ובספר הגלגולים (פ' יט), אבל זולתם הנה אי אפשר להתתקן מעתה אלא ע"י משיח דוקא, שהוא יהיה משה עצמו, וכמ"ש (קהלת א ט) מה שהיה הוא שיהיה שר"ת משה (שעה"ג הק' לח), ויתלבש במשיח בן דוד, ויתעלה עוד יותר ממה שהיה בראשונה, ויתוקן הכל על ידו. אבל עד זמן ביאת משיח אי אפשר שיתוקן מעתה אם לא ע"י כל ישראל יחד, או ע"י אדם כללי אחד כמו אדה"ר ומשה ומשיח.

[1009] בריש דברי הימים,

ספר פרי עץ חיים - שער השבת - פרק ח

גם תכוין, כי הלא כבר בארנו בסוד ישמח משה במתנת חלקו, שכשעלה משה להר לקבל התורה, נתנו לו אלף חלקים של אור, שהוא סוד א' רבתי דאדם שת אנוש, וכשעשו ישראל העגל, נאבדו ממנו בעון ישראל. ואז נשאר לו חלק א' לבד מכל האלף חלקים, לכן א' דויקרא זעירא. אמנם משה לא חטא לשיאבדו ממנו, רק בעון ישראל היה זה, לכך הקב"ה משלים אותן אליו משל ישראל, והם הכתרים והאורות שהם עדיים של ישראל, שנתנצלו מהם בחורב, ונטלם משה אח"כ, להשלים מה שנחסר לו בעבורם. אמנם בכל ערב שבת בלילה, חוזר משה ומקבל האלף חלקים שאבד, ולוקחם בסוד תוספות שבת, ואז מחזיר הכתרים של ישראל להם, ומאלו הכתרים יורשים ישראל תוספות שבת בכל ע"ש, וז"ס ישמח משה, פי' - כי משה שמח במתנת חלקו, פי', כי ביום השבת נותנין לו במתנה, אותו חלק שניטל ממנו, והוא שמח במה שהוחזר לו, וביאור הדבר ישמח משה, פשיטא ששמח בו:

ועי' לקמן קלד ע"א וכן זהר ח"ב קפ ע"ב שאתוון רברבין בבינה. ועי' יהל אור ח"ב ט ע"ב: נ' זמנין. דאתפשטותיה נ' זימנין, דניתנה לנ' יום להגיע לשער הנ'. וכן עתה עד לע"ל כמש"ל קט"ו ב' ומאן גרים דא אחד כו'. והוא הניתן למשה ג"כ במ"ת, אלא שאבדה בנחיתו דיליה, שירד למטה, התפשטות הדעת, מ"ט שערי בינה, וזהו אלף חולקין דאתנטיל מיניה, אלף אכסדראין, אל"ף רבתי, אלף בינה, שהוא א', ונשאר א' זוטא. וזהו אריכות הגלות שלא מוצא במי להתגלגל ונתארך ולכן יציאת הגלות תליא בלימוד הקבלה, אורייתא למשה.

[1010] דהיינו בהמות בהררי אלף (תהלים נ י), עי' בהגר"א בסד"צ לב ע"ב הו"ד במלואים אות $.

[1011] כל הו"ק עי' מלואים אות (קפב).

[1012] עי' מלואים אות (קפג).

[1013] בחשבון דגול?

[1014] דור הולך באות י', ודור בא באות ה', ומשה רבינו דעת המתפשט והוא האות ו'.@SCHOTENSTEIN

תשופנו עקב״. שהיו יודעים, שהוא עתיד ללקות מהנחש, ולכן נאמר בה ״אבן מאסו הבונים״.	**ואתה תשופנו עקב** (**בראשית** ג טו) דהוו ידעין דהוה עתידה ל**אלקאה** מחוי**א**[1015] ו**בגין דא אתמר בה אבן מאסו הבונים**:

ועוד כי שת כו׳ - חוזר לענינו הראשון: **אתפשטותיה עד יעקב** - דהוא ספירה ששית, ת״ת, וע״ל (קיח ע״ב &) בארוכה, והן אדם הבל שת, דהן ג״ר, שת י׳, הבל ה׳, כמש״ש ו׳ אבהן: **דפרח כו׳** - ר״ל, כמו שפרח היו״ד מיניה {קלא ע״ב} כן מיעקב ולקה בעקב, באותו הלילה ע״י חוויא, ויאבק כו׳ (&) כמו שמפרש והולך: **דיעקב דיוקני׳ כו׳** - דר״ל דלכן נאמר על אדה״ר תשופנו עקב עקב דאדה״ר, שהוא דיעקב, אבל אח״כ ישופך ראש דישראל, שברכו בעצמו, והודה לו על כל ברכאן, ונצחו לשטן, וכן ניתוסף לו כמנין שטן[1016], דלקח כל דילי׳, כל הברכאן דרווח בעקימו, נטלא מיני׳ כמ״ש בפ׳ תולדות (קמו ע״א)[1017] בארוכה: **ובגין האי יו״ד כו׳** - כמש״ל דהוא יו״ד זעירא, ברית קודש, דחב ביה אדם, כמש״ל (עמוד ב קל ע״ב) (וב׳ ההי״ן באברהם ויצחק, י״ו ביעקב בב׳ שמהן דיליה, י׳ נוק׳, ולכן נגע כו׳ אבל ו׳ ישראל, הוא ישופך כו׳ וז״ש למטה והא ר׳ פנחם כו׳):

אמרו לו החברים, והרי אמר רבי פנחס שאות י׳ היא ביצחק. אמר, ודאי י׳ עליונה היא מן חכמה, וזו היא י׳ קטנה, ולכן נאמר בה עקב, זהו שנאמר ״ואתה תשופנו עקב״. וזו כף ירך יעקב, שנאמר בה ״ויגע בכף ירכו״, ונאמר בו ״ויגע בכף ירכו״, ונאמר בו ״והוא צולע על ירכו״, וזה י׳ מן אדנ״י, והוא י׳ מן הוה״י, שבה ״ויסתר משה פניו כי ירא מהביט״ למקום שחטא בראשונה, לפני שבא בגלגול. כיון שבא יעקב לשם, מיד ״ויעקב נסע סוכותה ויבן לו בית״, בת י׳, מיד נשלמה עם עקב ונעשה יעקב, וזהו שאמר הכתוב ״ויבא יעקב שלם״. ואחר כך בא משה והפך הוה״י מדין לרחמים, וחזר יהו״ה, וזהו הסוד של ״אבן מאסו הבונים״, באותו זמן כולם אמרו ״מאת יהו״ה היתה זאת כו׳״.	**אמרו ליה חבריא והא אמר רבי פנחס דאת י׳ איהו ביצחק אמר ודאי י׳ עלאה איהי מן חכמה והאי איהי י׳ זעירא ובגין דא אתמר בה עקב הה״ד** (**בראשית** ג טו) **ואתה תשופנו עקב ודא** (&) **כף ירך יעקב דאתמר בה** (&) **ויגע בכף יריכו ואתמר ביה** (&) **והוא צולע על יריכו ודא י׳ מן אדנ״י ואיהי י׳ מן הוה״י דבה** (&) **ויסתר משה פניו כי ירא מהביט לאתר דחב בדקדמיתא קדם דייתי בגלגולא כיון דאתא יעקב תמן מיד** (**בראשית** לג יז) **ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית בת י׳ מיד אשתלים י׳ בעקב ואתעביד יעקב ודא איהו דאמר קרא ויבא יעקב שלם** (**בראשית** לג יח) **ולבתר אתא משה והפך הוה״י מדינא לרחמי ואתחזר יהו״ה ודא איהו רזא** (תהלים קיח כב) **אבן מאסו הבונים בההוא זמנא אמרו כלהו** (שם כג) **מאת ה׳ היתה זאת כו׳**:

מהכא אשתמודע כו׳[1018] - והם העלו ותקנו אותה בדרגין דלמעלה, תפלת שחרית ומנחה במדת יום, אבל במדת לילה יראו מנגע. אבל יעקב תיקן תפלת ערבית, מדת לילה, ולכן צריך למסבל פגימו דילה, תמן ונלקה בלילה, דנתלו בה המאורות: **דבה ויסתר כו׳** - דהוא תמונת ה׳ (&), וכסה אותה בבית, נקודה בהיכליה[1019], בש״ת, והוא יראה, כמ״ש (&)[1020] זו הבושה: **בת יו״ד** - דהיא בת מלך פנימה (&), ונעשה בֵּית, בַּיִת[1021] ליו״ד, נקודה בהיכליה, והכל הוא יו״ד, וע״ל (קיא ע״ב &): **מאת ה׳ היתה כו׳** – נפלאות, דסליק לאלף פלא[1022], למקום דאתגזרת מינה[1023],

– מאיר התיקון –

[1015] והוא יו״ד ניצוצות דעקב. והוא יו״ד דאדנ״י, אות רביעי, מלכות שבה, והוא שמאסו הבונים, דאבות נתחברו בג׳ אותיות הראשונות, ודוד נתחבר בה, רגל רביעי כידוע. והיא העקב כנ״ל. והוא גלות השכינה כמ״ש בר״מ סוף ח״א (יהל אור ח״ב לא ע״א).

[1016] יעק״ב גימ׳ קפ״ב, ועוד שנ״ט של שט״ן שוה תקמ״א גימ׳ ישראל.

[1017] עי׳ מלואים אות (קפד).

[1018] אין לנו מילים כאלה בתיקו״ז ולא בדפ״א וצ״ע.

[1019] וכנ״ל הוא יו״ד (הגה בכת״י).

[1020] ז״ל:

[1021] לבדוק ניקוד.

[1022] עי׳ לעיל הערה 561.

[1023] עי׳ זהר ח״ג רנו ע״ב הוב״ד במלואים אות .

דסליק (@לה) משה לשם, כמש״ל ריש תיקון י׳ (&) באז ישיר כו׳, ע״ש, ועי׳ בתז״ח (עו ע״ג &) בארוכה:

״ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה מנחה ליהו״ה״. מאיזה מקום הביא אותו, מק״ץ ימי״ם, מהשיריים שלו, כמו אדם שבסוף ימיו חוזר בתשובה, כשאין לו כח לעשות טוב ורע, ובעלומיו כשהוא בכחו לא שב, כמו שבארוהו (זו״ח ז ע״ג, ט ע״ד) מפני שיבה תקום. ולכן ״ואל קין ואל מנחתו לא שעה״. אבל הבל ״מבכורות צאנו״, הביא לו קרבן מהיפה שלו, ולכן ״וישע יהו״ה אל הבל״, ועוד ״אל קין ואל מנחתו לא שעה״, משום שקרבנו היה מאותו מקום שנקרא ערוה.	ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה מנחה לה׳ (&) מאן אתר אייתי ליה מקץ ימים משיורין דיליה כגון בר נש דאיהו בסוף יומוי חזר בתיובתא[1024] כד לא אית ליה חילא למעבד טב וביש ובעולמוי בתוקפיה לא תב כמה דאוקמוהו מפני שיבה תקום[1025] ובגין דא (בראשית ד ה) ואל קין ואל מנחתו לא שעה אבל הבל (שם ד) מבכורות צאנו אייתי ליה קרבנא משפירו דיליה ובגין דא וישע ה׳ אל הבל ועוד אל קין ואל מנחתו לא שעה בגין דקרבנא דיליה הוה מההוא אתר דאקרי ערוה[1026]:

כגון ב״נ דאיהו כו׳ - ר״ל, דז״ש מקץ ימים, והוא מסט׳ דקין[1027], דקריב משיורין דיליה, והוא מקץ הימים[1028], דרגא דאקרי קץ הימים, דלא נטיל אלא שיורין, תמציתא, וכן נקרא (&) קץ כל בשר, דלא שליט אלא על בשרא, דהוא שיורין, ולכן לא הביא קין אלא משיורא דיליה, ולכן לא שעה אליו ה׳, ואתמסר לכלבא[1029]. וע״ל (קיב ע״א &) **מקץ הימים ולא אמר מראש כו׳**: **מההוא אתר כו׳ -** כמ״ש (&) ועשה להם מכנסי בד לכסות כו׳, ועי׳ בפרשת קדושים (פז ע״א)[1030] והוא מסוף של הקרבן בס״ת[1031] שלו, והוא מה דנטיל איהו, כמו אברים ופדרים בלילה[1032], דבסוף מתזני מינייהו כל בעלי קריין[1033], וזהו ערוה, וזהו מקץ הימים {קלא ע״ג} ועי׳ בריש פרשת מקץ (&)[1034]:

והרי נתבאר, ומיד שלא התקבל קרבנו של קין ״ויחר לקין מאד״, ״ויאמר יהו״ה לקין למה חרה לך״, שלא מתקבל קרבנך, ״אם תיטיב״ מעשיך בגלגול, ״שאת״ לך בעולם ותתקבל בתשובה, ״ואם לא לפתח חטאת רובץ״. אמר רבי אלעזר, כאן לא צריך לכסות את הסוד. מה זה ״שאת״ ולא באנו לדרוש בפסוק הזה אלא ש״שאת״ זה הוא משא, ובהפוך אותיות ״שאת״ הוא ״אשת״. כאן רמז שעבר על ״ואל אשת עמיתך לא תתן שכבתך כו״, שבא על תאומתו של	והא אתמר ומיד דלא אתקבל קרבנא דקין (בראשית ד ה–ז) ויחר לקין מאד ויאמר ה׳ לקין למה חרה לך דלא מתקבל קרבנך אם תטיב עובדך בגלגולא שאת לך בעלמא ותתקבל בתיובתא[1035] ואם לאו לפתח חטאת רובץ אמר רבי אלעזר הכא לא צריך לאתכסיא רזא מאי שא״ת ולא אתינא לדרשא בהאי קרא אלא דהא שאת משא איהו ובהפוך אתוון שאת איהי אש״ת הכא רמיז דעבר על ואל אשת {קלא ע״ב}

– מאיר התיקון –

[1024] עי׳ רמב״ם איזהו תשובה גמורה ומקורו ??@

[1025] מזה שכתוב כמה דאוקמוהו צ״ל שכוונתו לחז״ל ולא לפסוק ז״ל: ואמר רבי מאי דכתיב מפני שיבה תקום והדרת פני זקן אמר רבי בו הוא מוסר ליניקא כלומר מפני שיבה תקום קודם שתעלה לשיבה ולזקנה תקום להיות טוב וכאשר תשתדל להיות טוב בבחרותיך לאחר כן והדרת פני זקן וסיפא דהאי פסוקא מוכיח עליו שעל זה נאמר משמע דכתיב ויראת מאלהיך:

[1026] עי׳ זו״ח פה ע״ד (לט ע״ב) (גליון הזהר) הוב״ד במלואים אות (קפו). ועי׳ מלואים אות (קפז).

[1027] $

[1028] עי׳ מלואים אות (קפה), ועי׳ תז״ח לט ע״ב שקין הקריב מהערלה.

[1029] עי׳ יומא, ועי׳ &

[1030] עי׳ מלואים אות .

[1031] בסופי תיבות$

[1032]

[1033]

[1034] עי׳ מלואים אות .

[1035] יתכ שמת ויתכ עז (נוסף בכתיבו לקמן קלח ע״ג).

הבל, וזהו "ויקם קין אל הבל", קם על תאומתו ואחר כך הרג את בעלה, כמו המצרי.	עמיתך **לא** תתן שכבתך וכו' (&) **דאתא** על **תאומתו** של הבל[1036] **ודא איהו** (&) **ויקם קין אל** הבל קם על **תאומתו** ולבתר קטיר לבעלה כגוונא דמצרי:

ודא איהו ויקם קין אל הבל - ר"ל, מה שמיוחד אל הבל קם (@אליו) [עליו]: **ראה מה עשה כו'** - ר"ל, כאן שלם לו מה שעשה לו בתחלה שבא על תאומתו והרגו, וז"ש ולית שדה אלא אשה תאומתו הראשונה ושלם לו כאן:

וסוד הדבר "ויפן כה וכה". ואמרו הראשונים, מה זה "ויפן כה וכה", אלא ראה מה עשה בבית ומה עשה בשדה, ואין שדה אלא אשה, כמו שנאמר "כי בשדה מצאה", זהו שנאמר "ויהי בהיותם בשדה". "ויפן כה וכה", הסתכל אם היה בו מצד הטוב, שלפעמים נפרד טוב מרע ומשם הם הגרים, ולכן הסתכל מכל צד עד ששים רבוא, ולא ראה שׁם גר שיצא ממנו "ויך את המצרי".	ורזא דמלה (&) (שמות ב יב) ויפן כה וכה **ואמרו קדמאין מאי ויפן כה וכה אלא ראה מה עשה בבית ומה עשה בשדה ולית שדה אלא אשה כמה דאת אמר** (&) **כי בשדה מצאה** ה"ד **ויהי בהיותם בשדה ויפן כה וכה אסתכל אם הוה** ביה מסטרא דטוב דלזמנין אתפרש טוב מן רע ומתמן אינון גרים ובגין דא **אסתכל** מכל סטרא עד שתין רבוא **ולא חזא תמן גיורא** דנפיק מניה **ויך את המצרי**:
אחר כך מה נאמר "ואם לא תיטיב" אל תקרי ואִם אלא ואֵם, שהוא "יתר שׁאֵת ויתר עז". "לפתח חטאת רובץ", מה זה רובץ, אלא "כי תראה חמור שנאך רובץ וכו'", שהוא לא יכול לשאת על כתפו חומרת התורה, לא יכול לשאת עול המלכות בגלות, "וחדלת מעזוב לו", כאן [שהקב"ה] הראה לקין שעתידים ישראל להיות בדוחק בגלות, "עני ורוכב על חמור", שיהיו כחמור על משאו על כתפו מעול המס בגלות ומכובד המלאכה, וזהו "רבץ תחת משאו", בגלות.	ולבתר מה כתיב (&) **ואם לא תיטיב אל** תקרי **ואִם אלא ואֵם דאיהו יתר שאת ויתר עז**[1037] (&) לפתח **חטאת** רובץ (**בראשית** ד ז) **מאי** רובץ **אלא כי תראה** חמור **שנאך** רובץ כו' (&) **דאיהו לא יכיל** למסבל על כתפוי[1038] **חמרא דאורייתא לא יכיל** למסבל עליה עול מלכות בגלותא וחדלת מעזוב לו **הכא אחזי** לקין דעתידין למהוי **ישראל** בדוחקא בגלותא עני ורוכב על חמור (&) דיהון כחמור משאוי על כתפוי מעול המס בגלותא ומכובד המלאכה **ודא איהו** רובץ תחת **משאו** בגלותא:

אל תקרי ואם אלא ואֵם - ר"ל, בצירי דהוא פגים לאימא, לכן **לפתח כו'**: ***דאיהו יתר שאת ויתר עז** - ל"ג כאן אלא למעלה, דאמר **שאת לך ותתקבל בתיובתא,** צ"ל יתר שאת ויתר עז, דבמקום שבעלי תשובה עומדין אין כו'[1039] (&), ולו[1040] הבכורה, דהוא יתר שאת ויתר עז דראובן: **אלא כי תראה כו'** - מביא ראיה שרובץ, שלא יוכל לשאת המשא עלוי. וכן בנוי דקין, דלא יכילא למסבל עולא דאורייתא ועול מלכותא במסין ג"כ, שאינם רוצים ליתן מסים ומטילין על עניים, דכל המקבל עליו עול תורה מעבירין כו'[1041] (&), והוא אינו רוצה להיות בשניהם: **על כתפוי למהוי חמרא דאורייתא** - כצ"ל, וכמש"ל (&) יישכר חמור גרם כו' ויט שכמו לסבול ויהי למס עובד, וכמו שמפרש והולך: **וחדלת כו'** - ע"ל (קיב ע"ב &) שמפרש **אי לא בעי למהדר בתיובתא וחדלת מעזוב לו ואי תב עזוב כו'**: **הכא אחזי לקין כו'** - ר"ל, דוגמת שרואה את ישראל, דחמור שלהם רובץ תחת משאו, וחמור הוא דבר שנושא את המשא, ור"ל רוכב על החמור, דרוכב והולך מעיר לעיר בשביל משאו, משא עול המסים בגלותא. ובנוי דקין דהן הערב

Commented [O107]: ??ועמש"ל - כך הוא בכת"י ולא ברור לי איך זה מוסיף משהו

– מאיר התיקון –

[1036] תאומה יתירה היה להבל ולכן היה לו קנאה עי'

[1037] "ללמיהו יתר שׁאֵת ויתר עז" נמחק בכתיבו.

[1038] למהוי (נוסף בכתיבו). פי' להיות חמור לתורה.SCHOTENSTIEN

[1039] צדיקים גמורים עומדים.

[1040] לקין SCHOTENSTIEN.

[1041] עול מלכות ועול דרך ארץ.

רב, רישא דעמא[1042], אינן עוזבים להם ומטילין הכל עליהם, לכן {קלא ע״ד} נגד זה לפתח חטאת רובץ, אבל אם תיטיב שאת, שתשא המשא ממנו, גם אנכי שאת לך ומאריך לך, ונושא עון:

ובני קין שהיו עשירים וחזקים כמלכים בחוזק רב, ולכן אמר ״הלא אם תיטיב שאת״, ״הלא אם תיטיב״, להיות שאת לעניי ישראל, שהם כבדים במשא כבד (יכבדו ממני), אני אסבול את בניך בעולם ומאריך עליהם. ואם לא, ״לפתח חטאת רובץ״, לשער הגיהנם נפתחה ליטול נקמה ממך ומבניך.	ובנוי דקין דהוו עתירין ותקיפין כמלכים בתוקפא סגיא ובגין דא אמר הלא אם תטיב שאת הלא אם תטיב למהוי שאת לעניי ישראל דאינון כבדים במשא כבד (יכבדו ממנו) אנא אסביל לבריך בעלמא ומאריך עלייהו ואם לאו לפתח חטאת רובץ (בראשית ד ז) לתרעא דגיהנם אתפתחת לנטלא נוקמא מינך ומבנך:
אמר רבי שמעון, ברוך בני לזקן הימים, שהרי רוח הקודש התעוררה אליך, לגלות כאן חדושים שלא נודעו עד עתה. אמר ודאי, זהו ״קול דמי אחיך צועקים אלי״, אותם דמים של ישראל, שעתידים לגזול אותם בני קין, ערב רב הרשעים בגלות. וזהו ״כי מלאה הארץ חמס מפניהם״, וזהו ההרג של קין אל הבל, שעני חשוב כמת (נדרים סד ע״ב).	אמר רבי שמעון ברוך ברי לעתיק יומין דהא רוח קודשא אתער לגבך לגלאה הכא חידושים דלא אשתמודעו עד השתא אמר ודאי דא איהו קול דמי אחיך צועקים אלי (&) אינון דמים דישראל דעתידין למגזל לון בנוי דקין ערב רב רשיעיא חייביא בגלותא ודא איהו כי מלאה הארץ חמס מפניהם ודא הוא קטולא דקין להבל דעני חשוב כמת[1043]:
״ויהי מקץ ימים וגו׳״. פתח רבי שמעון ואמר, מה זה ״מקץ ימים״, אלא מאותו מקום שעתיד לומר בו ״קץ כל בשר בא לפני״, ״קץ שם לחשך״, ותרגם יונתן בן עזיאל, קץ כל בשר, המחבל של כל בשר, מלאכי חבלה. ראה שעתידים לצאת ממנו מחבלים כרמים, שהם ישראל, שנאמר בהם ״כי כרם יהו״ה צבאו״ת בית ישראל״, לכן ״ואל קין ואל מנחתו לא שעה״. וראה שעתידים לצאת מהבל כמה צדיקים, לכן ״וישע יהו״ה אל הבל ואל מנחתו״.	ויהי מקץ ימים וגו׳ (&) פתח רבי שמעון ואמר מאי מקץ ימים אלא מההוא אתר דעתיד למימר ביה (&) קץ כל בשר בא לפני (&) קץ שם לחשך ותרגם יונתן בן עוזיאל[1044] קץ כל בשר חבילו דכל בשרא מלאכי חבלה חמא דעתידין למיפק מניה מחבלים כרמים דאינון ישראל דאתמר בהון (&) כי כרם ה׳ צבאות בית ישראל בגין כך ואל קין ואל מנחתו לא שעה (&) וחמא דעתידין למיפק מהבל כמה צדיקיא בגין דא (&) וישע ה׳ אל הבל ואל מנחתו:

חבילו דכל בשרא - ר״ל, קץ לשון חבלה, והן מחבלים כרמים, בגזילות ומביאין מהן קרבן:

והרי בשעה שנולד קין, נאמר בו ״קניתי איש את יהו״ה״, ולא היה כך, משום שלא נתקנה, והנחש הקשה הטיל בה זוהמא של הדין הקשה, ולכן לא נתקנה. וכשקין מצד הנקבה יצא חזק קשה בדינו, כיון שזה יצא, היא נחלשה ונתקנה אחרי זה, והוציאה אחר יותר מתוקן, ועלה הראשון שהיה חזקקשה על האחר שהרי כל	[1045]והא בשעתא דאתיליד קין אתמר ביה (&) קניתי איש את ה׳ ולא הוה הכי[1046] משום דלא אתבסמת וחויא תקיפא אטיל בה זוהמא דדינא קשיא ובגין דא לא הוה אתבסמת וכד קין מסטרא דנוקבא נפק תקיפא קשיא בדינוי כיון דנפק דא אתחלשת איהי ואתבסמת בתר דא ואפיקת אחרא בסימא יתיר וסליק קדמאה

– מאיר התיקון –

[1042] עי׳ מלואים אות (קטו).

[1043] עי׳ תז״ח ח ע״ב.

[1044] ז״ל (בראשית ו יב): וחמא יי ית ארעא והא אתחבלת ארום חבילו כל בשרא כל חד וחד ית אורחיה על ארעא.

[1045] מכאן עד ״בגלגולא לאתכלא״ נמחק.

[1046] יכול (רבינו).

הדינים התעוררו עמו.	דהוה תקיף קשיא על אחרא דהא כל דינין אתערו עמיה:
בא וראה מה נאמר "ויהי בהיותם בשדה", בשדה שנודע למעלה, שנקרא שדה של תפוחים, ונצח הדין הזה את אחיו, משום שהיה קשה ממנו, והכניע אותו והטמין אותו תחתיו, עד שהתעורר בזה הקדוש ברוך הוא והעבירו מלפניו ושקע אותו בנקב של תהום רבה, וכלל את אחיו בשקוע של הים הגדול שמתקן את הדמעות העליונות.	תא חזי מה כתיב (&) ויהי בהיותם בשדה בשדה דאשתמודע לעילא בשדה דאקרי שדה של תפוחים[1047] ונצח האי דינא לאחוי משום דהוה קשיא מניה ואכפייה ואטמריה תחותוי עד דאתער בהאי קודשא בריך הוא ואעבריה מקמיה ושקעיה בנוקבא דתהומא רבא וכליל לאחוי בשקועא דימא רבא דמבסם דמעין עלאין:
ומהם יורדות הנשמות לעולם, איש כפי דרכו. ואף על גב שהם טמונים, מתפשטים זה עם זה ונעשים גוף אחד. ומהגוף הזה יורדות נשמות של הרשעים עזי הרוח. האם עולה בדעתך משניהם יחד, לא, אלא אחד לצדו ואחד לצדו. אשרי הם הצדיקים ששולפים נשמותיהם מהגוף הקדוש הזה, שנקרא אדם, שכולל הכל, המקום שהכתרים והעטרות הקדושות מתחברים שם בצרור האשכול.	ומנהון נחתין נשמתין לעלמא אינש כפום ארחיה ואף על גב דטמירין אינון מתפשטין דא בדא ועבדו חד גופא ומהאי גופא נחתין נשמתהון דרשיעיא תקיפי רוחא מתרויהון סלקא דעתך כחדא לא אלא חד לסטרוי וחד לסטרוי זכאין אינון צדיקיא דמשלפי נשמתהון מהאי גופא קדישא דאקרי אדם[1048] דכליל כלא אתר דכתרין ועטרין קדישין מתחברין תמן בצרורא דאתכלא:

והא בשעתא כו' ולא הוה יכיל משום דלא אתבסמת כו' - כצ"ל וכ"ז עד בצרורא דאתכלא: ל"ג כאן. ומ"ש **והא בשעתא [וכו' ול"א הו"ה@] דאתייליד [בי"@] אתמר ביה כו'** הוא לקמן (קיב ע"א &) **אמר ר"א א"כ כו' אמאי אתמר כו'**, ומ"ש **קניתי איש את ה' ולא הוה יכיל עד בצרורא דאתכלא,** הוא[1049] באדרא רבא (קמג ע"א):

Commented [O108]: לא איפה?

"ויאמר יהו"ה לקין אי הבל אחיך כו'", אמר רבי שמעון וכי לא היה יודע הקדוש ברוך הוא איפה היה הבל ששואל אותו, והרי אין מכסה ממנו דבר, כמו שנאמר "אם יסתר איש במסתרים כו'", אלא אוי לבני אדם הטפשים, אטומי הלב, סתומי העינים, שעליהם נאמר "עינים להם ולא יראו", באור של התורה, אלו אותם בהמות שלא מסתכלים ולא יודעים אלא בתבן של התורה, שהיא קליפה מבחוץ והמוץ שלה, שנאמר בהם (&) מוץ ותבן פטורין מן המעשר, שהחכמים של התורה בעלי הסודות זורקים התבן והמוץ החיצונים ואוכלים את החטה של התורה, שהיא מבפנים, עשרים ושתים האותיות של התורה שעולות לחשבון חט"ה.	ויאמר ה' לקין אי הבל אחיך כו' (&) אמר רבי שמעון וכי לא הוה ידע קודשא בריך הוא אן הוה הבל דשאיל ליה והא לא אתכסי מניה מלה כמה דאת אמר (ירמיה כג &) אם יסתר איש במסתרים וכו' אלא ווי לון לבני נשא טפשיא אטימין לבא סתימי עינא דעלייהו אתמר (&) עינים להם ולא יראו בנהורא דאורייתא אלין אינון בעירן דלא מסתכלין ולא ידעין אלא בתבנא דאורייתא דאיהי קליפה מלבר ומוץ דילה דאתמר בהון מוץ ותבן פטורין מן המעשר דחכימין דאורייתא מארי דרזין זרקין תבנא ומוץ דלבר ואכלין חטה דאורייתא דאיהי מלגאו כ"ב אתוון דאורייתא דסלקין לחושבן חט"ה:

בעירן - כמש"ו **דאכלין תבנא כו': פטורין מן המעשר** - דהוא יו"ד, קדש, חכמה[1050], דהוא חכמה דאורייתא ולא שריא קדושה בהון, ותבן ומוץ הוא, להבין הפשט הוא תבן, ולכן אמר

– מאיר התיקון –

[1047]

[1048] עי' מים אדירים על מי שמגלה סודות.

[1049] להסביר שזה טעות שנפדס כאן והוא חלק של האד"ר ?@

[1050]

בתבנא דאורייתא, ומוץ הוא דקדוק המלות, דהוא קליפה אחרונה של התורה, לא להבין הענין רק שמושי תיבות ודקדוקן, אע"ג שהכל הן קדושת תורה, מ"מ נגד הקבלה קליפין, וכמ"ש בפרשת בראשית (&)[1051] **דדא קליפה לדא כו'**:

בא וראה, אלו הבהמות חושבים ששאל אותו הקדוש ברוך הוא "א"י הבל אחיך", כמי שלא ידע איפה הוא, אלא א"י הוא, שהסתלק מן אדנ"י, שהוא א' אהי"ה, האם העליונה, אנכי. י', יהו"ה, שעולה עמה לדון את קין, לכן כשהסתלקה א"י מן אדנ"י, נשאר ד'ן, לכן "א"י הבל אחיך ויאמר לא ידעתי השומר אחי אנכי". "לא ידעתי" ששכינה, שהיא אנכי עמו, שָם א"י, שהעלה האם והבן אל החכמה, ליטול ממנו נקמה. ולמה אל החכמה, משום שהוא אדם העליון שנברא אדם תחתון בדמותו.	[קיב ע"א] **תא חזי אלין בעירן חשבין דשאיל ליה קודשא בריך הוא א"י הבל אחיך כמאן דלא ידע אן הוא אלא א"י איהו דאסתלק מן אדנ"י דאיהו א' אהי"ה אימא עלאה אנכי י' יהו"ה דסליק עמה למידן לקין בגין דא כד אסתלק א"י מן אדנ"י אשתאר ד"ן ובגין דא אי הבל אחיך ויאמר לא ידעתי** {קלב ע"א} **השומר אחי אנכי לא ידענא דשכינתא דאיהי אנכי עמיה תמן א"י דאסתלק אימא וברא לגבי חכמה למיטל נוקמא מיניה ואמאי לגבי חכמה בגין דאיהו אדם עלאה דאתברי אדם תתאה בדיוקניה:**

דאיהי א' אהי' כו' - דאיהי כלל ג' שמהן, כלל ג' דרגין דכלילין הכל[1052]. ואמר אנכי, דהוא אמא עלאה, אנכי דיציאת מצרים. ואמר זה משום שאמר השומר אחי אנכי כמו שמפרש והולך: **י' יהו"ה כו'** - ר"ל, עמודא דאמצעיתא, כמש"ל **דאסתלק כו'**: **למידן לקין** - כמו שמפרש והולך, דאשתאר דן, ונגזר עליו (&) נד: ובג"ד **א"י כו'** - ר"ל, דשאל לו איה אותיות א"י דאסתלקי ע"י הריגת הבל: {קלב ע"א} **לא ידענא כו'** - ר"ל, לא ידעתי השומר אחי אנכי, שלא ידעתי אם שומר אחי את אנכי, למהוי עמיה, ואלמלי ידעתי זה, דהוא במעלה הזאת, לא הרגתיו: **בגין דאיהו אדם עלאה כו'** - ר"ל, בשביל שהרג את בנו של אדם, צריך למקבל[1053] לאדם וכן לאדם עלאה, דג"כ הבל בנו, מה שמו ומה שם בנו, כמש"ל:

Commented [O109]: יה כתוב וא'

"ויאמר קול דמי אחיך צועקים אלי". מה זה "דמי", היה צריך להיות [כתוב] "דם". אלא מה זה "דמי", ד'ן בגימ' דמ"י, וזהו "דן אנכי ואחרי כן יצאו ברכוש גדול". ועוד מה זה "קול דמי", היה צריך להיות [כתוב] "דם". אלא תרגם אונקלוס "קול זרעו שעתידים לצאת מאחיך", אותם ששים רבוא שעתידים לצאת מהבל, באותו שנאמר בו (&) "בשגם", זה הבל, כולם צועקים מן הארץ. כאן רמז ענוי הדין ועוות הדין וחמס ושוד ושבר שעתידים בני קין לעשות בבני הקדוש ברוך הוא, וזהו "קול דמי אחיך", אחיך נקרא מצד אותם שנאמר בהם "והרגו איש את אחיו".	ויאמר קול דמי אחיך צועקים אלי (בראשית ד י) מאי דמי דם מבעי ליה **אלא** מאי דמי ד"ן כחושבן דמ"י **ודא איהו דן אנכי ואחרי כן יצאו**[1054] ברכוש גדול (&) ועוד מאי קול דמי קול דם מבעי ליה **אלא** תרגם אנקלוס קל זרעין דעתידין למיפק מן אחוך אינון שתין רבוא דעתידין למיפק מהבל בההוא דאתמר ביה בשגם זה הבל כלהו צווחין מן ארעא הכא רמיז ענוי הדין ועוות הדין וחמס ושוד ושבר דעתידין בנוי דקין למעבד לבנוי דקודשא בריך הוא ודא איהו קול דמי אחיך אתקרי מסטרא דאינון דאתמר בהון והרגו איש את אחיו (&):

Commented [O110]: ???

אלא מאי דמי כו' - ר"ל, דאינון אתוון צועקים דאשתארו בלחודוי, וזהו מן האדמה, דשָם אדנ"י הוא באדמה קדישא (&): ***ואחרי כן יצאו** - ל"ג, ור"ל דן אנכי, דאנכי אימא עילאה (&) דן ליה על דאשתאר כנ"ל (&), וכן במצרים דאינון מסט' דקין ושעבדו ישראל בגלותא: **בההוא דאתמר ביה בשגם כו'** - דהוא כלל שיתין רבוא כמש"ל (קי ע"א &) וש"מ, והוא הבל כנ"ל: **מסט' דאינון דאתמר בהון והרגו כו'** - ר"ל, הערב רב דאינון עבדו לעגל (&), ונק' אחיך, כן הוא בגלותא דע"ר, אינון כלי חמס על ישראל כנ"ל:

– מאיר התיקון –

[1051] עי' מלואים אות .
[1052] עי' לעיל הערה 270.
[1053] $
[1054] "ולחכי כן יצאו" נמחק בכתבינו.

אמר רבי אלעזר אם כן, כשנודע שכל הצרות הללו יהיו בגלות האחרונה, למה נאמר ״קניתי איש את יהו״ה״. אם תאמר בשביל קִנְיָ, שיצא ממנו זרע מעולה, אחר שהוא יתכנס@ יתעוררו בני קין להחריב את העולם, ומהם ״קול דמי אחיך צועקים״, זהו שנאמר ״משוד עניים מאנקת אביונים כו״׳.	**אמר רבי אלעזר אם כן אשתמודע דכל עאקו דא יהא בגלותא בתראה אמאי אתמר קניתי איש את ה׳** (&) **אי תימא בגין קני דנפיק מניה זרעא מעליא בתר דיתכניש איהו יתערון בני דקין לחרבא עלמא ומנייהו קול דמי אחיך צועקים** ההי״ד (תהלים יג &) **משוד עניים מאנקת אביונים** וכו׳:

אר״א א״כ כו׳ - ר״ל בשביל דור אחד, יתרו לבד, תאמר קניתי כו׳, והשיב לו כל דורות עד קני עליהם אמרה כו׳:

אמר לו רבי שמעון בני קין היו מצד העץ של טוב ורע, והתפשטות הטוב היתה בגלגול עד קִנְיָ, חותן משה, משם ואילך התפשטות הרע. ומשום שהראה לו הקדוש ברוך הוא, מה שעתידים לעשות בניו לישראל בכל דור ודור, שהכל הוא הראה לו, [הוא] אמר ״גדול עוני מנשוא״. ומנין לנו שהראה לו את גלגולו בכל דור ודור, זהו שנאמר ״הן גרשת אותי היום מעל פני האדמה ומפניך אסתר והייתי נע ונד בארץ״, נע ונד ודאי, כאן רומז את גלגולו ושל בניו, זהו שנאמר ״ובכן ראיתי רשעים קבורים ובאו״, והרי בארנו אותם. ״ומשלם לשנאיו וכו״׳.	**אמר ליה רבי שמעון ברי קין מסטרא דאילנא דטוב ורע הוה ואתפשטותא דטוב הוה בגלגולא עד קני חותן משה מתמן ואילך אתפשטותא דרע ובגין דאחזי ליה קודשא בריך הוא מה דעתידין למעבד בנוי לישראל בכל דרא ודרא דכלא אחזי ליה אמר גדול עוני מנשוא** (&) **ומנלן דאחזי ליה גלגולא דיליה בכל דרא ודרא** ההי״ד (&) **הן גרשת אותי היום מעל פני האדמה ומפניך אסתר והייתי נע ונד בארץ נע ונד ודאי הכא רמיז גלגולא דיליה ובנוי** ההי״ד (קהלת ח &) **ובכן ראיתי רשעים קבורים ובאו והא אוקימנא לון ומשלם לשנאיו** וכו׳ (דברים ז י)[1055]:

ומנ״ל דאחזי כו׳ - ר״ל, כמ״ש למטה **הכא רמיז גלגולא כו׳**, שראה שהן בטובה גדולה ועשירות, והכל בשביל גלגולא דלהון, כמש״ל (קט ע״ב &) **א״ל טובא דלהון כו׳**, וז״ש **והא אוקימנא לון: (הה״ד ובכן ראיתי** - כמ״ש למעלה, ומשלם לשונאיו כו׳, {קלב ע״ב} והכל גלגולין דבנוי, דאין מתגלגלין רק ג״פ כמש״ל תיקון ל״ב (&): ואמר **נע ונד ודאי**, ר״ל נע ונד בגלגולא.

״הן גרשתי אותי״, זה הגלגול הראשון, ״היום״, כמו אותו שנאמר בו ״היום אם בקלו תשמעו״. ״והייתי נע ונד״, שני גלגולים אחרים. אסתר כאן רמז ״ויאמר אסתירה פני מהם כו״׳. ״והן כל אלה יפעל א״ל פעמים שלוש עם גבר״, ועליהם נאמר ״על שלשה פשעי ישראל ועל ארבעה לא אשיבנו״, שלא מחזיר אותם לגוף רביעי ולא בגאולה הרביעית, אלא נאמר בישראל ״יהו״ה בדד ינחנו ואין עמו אל נכר״, בגלל זה פרשוה בעלי המשנה (&) אין מקבלים גרים לימות המשיח.	הן גרשת **אותי** (&) **דא גלגולא קדמאה היום כההוא דאתמר ביה היום אם בקולו תשמעו והייתי נע ונד תרין גלגולין אחרנין אסתר הכא רמיז ויאמר אסתירה פני מהם** וכו׳ (דברים לב כ) **והן כל אלה יפעל** א״ל פעמים שלש עם גבר (**איוב** לג כט) **ועלייהו אתמר על שלשה פשעי ישראל ועל ארבעה לא אשיבנו** (&) **דלא אהדר לון בגופא רביעאה ולאו בפורקנא רביעאה אלא אתמר בישראל ה׳ בדד ינחנו ואין עמו אל נכר** (דברים לב יב) **בגין דא אוקמוה מארי מתניתין אין מקבלים גרים לימות המשיח:**

והן גרשת כו׳ ומפניך אסתר - גלגולא קדמאה נגד הנשמה, מה שחטא לאימא עילאה, לכן מעל פני האדמה, וכן ומפניך אסתר, דהוא דרגא דחכמה, דשם אסתלקת כנ״ל (&). נע נגד רוחא, מה שעשה להוי״ה שנע מאדנ״י, ונד נגד נפשא, אדני, שנשארת נד כנ״ל, וז״ש **דא גלגולא קדמאה**): **היום כההוא דאתמר כו׳** - ר״ל, שתשובו, כמ״ש (ישעיה כא יב) אם תבעיון בעיו שובו אתיו, ותשובה תולה באימא, גלגולא קדמאה: **הכא רמיז ויאמר כו׳** - ר״ל, הגלותא דאינון גלגולין, כגוונא דגלותא. ובגלות הרביעי, לא ישובו עוד להגאל, כמו שמפרש והולך **ולאו בפורקנא רביעאה אלא אתמר כו׳**, וכל הע״ר בנוי דקין, יתמחון מעלמא, כמ״ש בפרשת בראשית

– מאיר התיקון –

[1055] ז״ל: ומשלם לשנאיו אל פניו להאבידו לא יאחר לשנאו אל פניו ישלם לו.

(&), והן מסט' דאל נכר, והן מ"ש (&) קשים גרים לישראל כו'. וז"ש **ובג"ד אוקמוהו כו' דבדד ינחנו:**

Commented [O111]: יין לנו מילים כאלה בתיקו"ז

"ויהי מקץ ימים ויבא קין", מה זה מקץ ימים, אלא מאותו שעתיד להאמר בו "קץ כל בשר בא לפני", ולכן "ואל קין ואל מנחתו לא שעה". ועוד "מקץ ימים", ולא אמר מראש ימים, אלא מהשיריים שלו ולא מן היפה. כאדם שבא עני לשער שלו, ובזמן שהוא תאב לאכול, כדי שלא לתת לו מהיפה שבמאכלים, לא רוצה לתת לו דבר, אחר שאכל את היפה מהכל, הכניס את אותו שהוא בסוף ונתן לעני הזה שהתייאש ממנו. אמר לו הקדוש ברוך הוא "לכלב תזרקו אותו", ולכן "ואל קין ואל מנחתו לא שעה". אבל הבל לא הקריב אלא מהיפה של הכל, זהו שנאמר "והבל הביא גם הוא מבכרות צאנו ומחלבהן לא הקריב אליו שיריים, ולכן "וישע יהו"ה אל הבל ואל מנחתו".	[קיד ע"ח וע"ב בם"ק] ויהי מקץ ימים ויבא קין (&) מאי מקץ ימים אלא מההוא דעתיד לאתאמר ביה קץ כל בשר בא לפני ובגין דא (&) ואל קין ואל מנחתו לא שעה ועוד מקץ ימים ולא אמר מראש ימים אלא מהשיריים דיליה ולא מאפילו כבר גם לאתי מסכנא לתרעיה ובזמנא דליהוי תאיב למיכל בגין דלא למיהב ליה מאפילו דמאכל לא בעי למיהב ליה מדי בתר דאכיל אפילו דכלא כניף ההוא דליהוי בסופא ויהיב למסכנא דא דלאתיאש מניה אמר ליה קודשא בריך הוא לכלבא תרמון ליה[1056] ובגין דא ואל קין ואל מנחתו לא שעה אבל הבל לא אקריב אלא מאפילו דכלא הה"ד (&) והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן לא קריב לגביה שיורין ובגין דא ויפע ה' אל הבל ואל מנחתו:

[בהגהה למעלה א'] ויהי מקץ ימים כו' אלא מההוא דעתיד לאתמר ביי כו' - כבר נתבאר למעלה בפנים (קיא ע"א &) **ויהי מקץ ימים וגו' פתח ר"ש ואמר מאן כו': ועוד מק"ץ ימים ולא אמר מראש** - ר"ל, כמש"ל (קי ע"ב &) **משיורין דילי' כגון ב"נ דאיהו בסוף יומוי כו'** ע"ש:

"ואל קין ואל מנחתו לא שעה [ויחר לקין מאד ויפלו פניו] ויאמר יהו"ה לקין למה חרה לך ולמה נפלו פניך הלוא אם תיטיב שאת" אמר לו אם אתה תיטיב מעשיך, "שאת", יתעלה קרבנך, "ואם לא תיטיב" מעשיך "לפתח חטאת רובץ", שיפרע ממך. נאמר כאן "רובץ", ובמקום אחר כתוב "כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו כו'", "לא תראה את חמור אחיך", זה קין שהוא רובץ מכובד עוונו. ואם לא רוצה לחזור בתשובה "וחדלת מעזוב לו", שלא עושה מעשה אחיך. ואם חוזר בתשובה, "עזוב תעזוב עמו", מה עשה הבל, קם עליו והפילו לארץ, ואחר כך קם קין והרגו, שכן כתוב "ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו" ולכן אמר בן סירא, אל תעשה טוב לרע ולא יגיע אליך רע.	ואל קין ואל מנחתו לא שעה ויאמר ה' לקין למה חרה לך ולמה נפלו פניך הלוא אם תיטיב שאת עודך שאת ואם לא תטיב לפתח חטאת רבץ (ברעיא ח–ז) דיתפרע מינך לתתר הכא רובץ ובאתר אחרא כתיב (שמות כג &) כי תראה חמור שנאך רובץ תחת משאו כו' (דברים כב &) לא תראה את חמור אחיך לא קין לאיהו רביץ מכובד עוונוי ומי לא בעי לאהדרא בתיובתא וחדלת מעזוב לו ללא עביד עובדוי לאחוך ומי הדר בתיובתא עזוב תעזוב עמו מה עבד הבל קם עליה ואפליה לארעא ולבתר קם קין וקטליה לכן כתיב (&) ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו ובגין דא אמר בן סירא טב לבים לא תעביד ובישא לא מטי לך:

דא קין דאיהו רביץ כו' - והמצוה לאחזרא לי' בתיובתא כמו שמפרש והולך:

"ויאמר יהו"ה אל קין אי הבל אחיך", אמר רבי שמעון, וכי לא היה יודע הקדוש ברוך הוא איפה הבל, שהיה שואל "איה הבל אחיך", וכי הוא לא היה יודע שהקדוש ברוך הוא אין דבר מכוסה ממנו, אפילו מחשבת הלב, כל שכן דבר של העולם, שאמר "לא ידעתי השומר אחי אנכי", אלא אוי לטפשים אטומי הלב ועיניים להם, ולא מסתכלים אלא	ויאמר ה' אל קין אי הבל אחיך (&) אמר רבי שמעון וכי לא הוה ידיע קודשא בריך הוא אי הבל להוה שאיל אי הבל אחיך וכי איהו לא הוה ידע לקודשא בריך הוא לית מלה דיתכסי מניה אפילו מחשבה ללבא כל שכן מלה דעלמא דאמר (&) לא ידעתי השומר אחי אנכי אלא אוי לון לטפשין

– מאיר התיקון –

[1056] עי' שמות (כב ל): ואנשי קדש תהיון לי ובשר בשדה טרפה לא תאכלו לכלב תשליכון אותו.

בתבן לאכול ממנו כבהמות, שחכמים שמכירים בחטה של התורה, שהיא עשרים ושתים אותיות כחשבון חט"ה, אלו זורקים התבן מן התורה ואוכלים את החטה של התורה מבפנים. עוד אראה לכם סודות טמירים בפסוק זה, בזמן שהרג קין את הבל, עלה א"י מן אדנ"י ונשאר ד"ן. א' הוא אנכי, האם העליונה. י', יהו"ה של יודי"ן, אבא, שעלו לתבוע דין על בנם, שהוא הבל, ולכן אמר הקדוש ברוך הוא "אי הבל אחיך".	לטיימין לכבא ועיינין לון ולא מסתכלין לגא בתבן למיכל מניה כבעירן[1057] לחכימין דילעין בחטה לאורייתא לאינהי קנים ועצים לחוון כחושבן חט"ה {קלב ע"ב} לאלין זרקין תבנא מלאורייתא ואכלין חטה לאורייתא מלגו תו לחזי לכון רזין טמירין בהאי קרא בזמנא דקטל קין להבל סליק י"י מן לגנ"י ואסתאר ד"ן י' איהו אנכי לאמא עלאה י' יהו"ה ליודי"ן לבא[1058] לסליקו למתבע דינא על בנייהו לאינהו הבל ובגין דא אמר קודשא בריך הוא אי הבל אחיך:

{קלב ע"ג} **א' איהו אנכי כו'** - כאן פי' בענין אחר, דא"י הן או"א, ב' שמות הנ"ל, והבל איהו בדרגי' דעמודא דאמצעיתא, בן אדה"ר וחוה, או"א. וקול הוא עמודא דאמצעיתא, קול הבל, דמי הוא דן דאדנ"י, וכולא אתרמיז כאן:

באותו הזמן הוא אמר "לא ידעתי, השומר אחי אנכי". ראה הקדוש ברוך הוא שלא הזכיר י' אלא א', שהוא אנכי. אמר לו "קול דמי אחיך צועקים אלי". היה צריך להיות "דם אחיך", מה זה "דמי", אלא זה דם י', ועוד דמי הוא בגימטריא ד"ן, שנשאר מן אדנ"י. והכל אמת, ששלשה שמות כלולים באותו השם, האב האם והבת, שהם יהו"ה אה"ה אדנ"י, משום שהבל היה דמות של האדם שלמעלה, שהוא העמוד האמצעי, והוא הקול שנאמר בו "קול דמי אחיך". ויש סוד אחר, "קול דמי" היה צריך להיות "קול דם", אלא תרגם אונקלוס "קול דם זרע@ שעתידים לצאת מאחיך, והם ששים רבוא.	בההוא זמנא למר לאיהו (&) לא ידעתי השומר לחי לנכי חמת קודשא בריך הוא ללא לאכיר י' אלא א' לאיהו לנכי למר ליה (&) קול דמי לחיך צועקים אלי דם לחיך מכעי ליה מאי דמי אלא לא דם י' ועוד דמי איהו ד"ן כחושבן לשתאר מן לגנ"י וכלא קשוט לתלת שמהן כלילן בההוא שמא לאבא ואימא ובראתא לאינון יהו"ה אהי"ה לגנ"י בגין להבל הוה ליוקנא לאדם לעילא לאיהו עמודא לאמצעיתא ואיהו קול לאתמר ביה קול דמי לחיך ואית רזא לאחרא קול דמי קול דם מכעי ליה אלא תרגם לונקלוס קל דם זרעין דעתידין למיפק מן לחוך ואינון שתין רבו

וכלא קשוט - ר"ל, דפי' הראשון דקאי על אבא והפי' האחרון דקאי על ברתא, דכלא אתכליל בה. ועמודא דאמצעיתא הוא הבל והוא קול, וז"ש **בגין דהבל הוה כו'** והוא דרגא דמשה, מה שם בנו וכנ"ל. ותחלה א"ל א"י[1059], ואח"כ קול דמ"י, והן או"א זו"נ. והענין כי בתחלה שאלו והוכיחו על דאסתלקו או"א, והשיב לא ידעתי, דסליק לאתר עילאה כ"כ, והוא אנכי, א"י או"א, ואמר לו ה' ית', מ"מ זה ידעת, דהבל הוא בזו"נ, דהוא בן אדה"ר, קול דמי כו': **ואית רזא אחרא כו'** - כבר נתבא' למעלה כמש"ש **בההוא דאתמר בשגם כו'**:

באותו זמן שראה שהחטא הזה היה תלוי במקום עליון, הרהר בתשובה ואמר "גדול עוני מנשוא הן גרשת אתי היום מעל פני האדמה ומפניך אסתר והייתי נע ונד בארץ וכו'", כאן נרמז גלגול הרשעים, שנאמר בהם "ובכן ראיתי רשעים קבורים ובאו וכו'", וזהו "הן גרשת אתי היום", זה הגלגול הראשון. "והייתי נע", זה הגלגול השני, "ונד", זה הגלגול השלישי. וזהו סוד "על שלשה פשעי ישראל", אם שב בתשובה בשלשה גלגולים, יפה, ואם לא, כתוב בו "ועל ארבעה לא אשיבנו", לא מחזיר אותו בגוף אחר, אלא "יד	בההוא זמנא לחמת לחובא לא בחמר עלאה הוה תלית הרהר בתיובתא ואמר (בראשית ד יג–יד) גדול עוני מנשוא הן גרשת לותי היום מעל פני האדמה ומפניך אסתר והייתי נע ונד בארץ וכו' הכא אתרמיז גלגולא לרשיעיא לאתמר בהון (&) ובכן ראיתי רשעים קבורים ובאו כו' ולא איהו הן גרשת לותי היום לא גלגולא קדמאה והייתי נע לא גלגולא תנייתא ונד לא גלגולא תליתאה לא איהו רזא (&) על שלשה פשעי ישראל אם תב בתיובתא בתלת גלגולין שפיר ואם לא כתיב ביה ועל ארבעה

– מאיר התיקון –

[1057] עי' לקמן קלד ע"א שזה חיות הקודש שבמרכבה.
[1058] עי' לעיל ז ע"א, ט ע"א, וכן תז"ח ה ע"ב, יד ע"ג.
[1059] איה הבל אחיך.SCHOTENSTEINN

ליד לא ינקה רע", וכך הולך נע ונד עד ששים רבוא, ולכל אחד כפי כחו של אותו שהורג, כך הקדוש ברוך הוא נוטל ממנו נקמה.	לא מקיבנו לא מהלך ליה בגופא מחרא מלא (&) יל ליד לא ינקה רע והכי מזיל נע ונד עד שתין רבוא ולכל חד כפוס חיליה לההוא דקטיל הכי נטיל קודשא בריך הוא נוקמא מניה:

אלא יד ליד כו' - דאזיל כאבנא בקוספיתא[1060]: **עד שתין רבוא** - דאתפשטותיה הוא בשיתין רבוא, כמו בהבל, אלא דשל הבל, דהן של צדיקיא, הן באלף דור[1061], אלף פעמים ס"ר, כמש"ל (קי ע"א &), משא"כ בשל קין, דאינן אלא שלשה פעמים, ועי' בתז"ח (פה ע"א &) ועמש"ש.

וכאן שייך מ"ש למעלה (מא ע"א &) והוא נוסח אחר דכאן, אע"ג שכולו הוא באורך בפנים:

Commented [O112]: א מצאתי

"ויאמר אי הבל אחיך". בא וראה, שתי אותיות אלו שהסתלקו ממנו, שבהן חטא, גרמו לו מיתה. א', אמון מופלא ומכוסה. י', מחשבה. אמר לו רבי אלעזר, אבא, והרי כמה מחשבות הן, השכינה התחתונה נקראת מחשבה, חכמה העליונה נקראת מחשבה, ולמעלה למעלה מחשבה, ולמעלה מכולם מחשבה שאין למעלה ממנה, והיא סתר של כל הנסתרים, עליונה של כל העליונים. אם תאמר שעולה מחשבתו של אדם לשם, לא, שהרי נאמר בו "ואירא כי עֵרום אנכי ואחבא", שהרי נראה@ ערום, שהתפשט מלבושו, ולכן נאמר באבא "ואחבא" ובבן "ויסתר משה".	[מא ע"א] ויאמר אי הבל אחיך (&) תא חזי תרין אתוון אלין דאסתלקו מניה דבהון חב גרמו ליה מיתה א' אמון מופלא ומכוסה (&) י' מחשבה אמר ליה רבי אלעזר אבא והא כמה מחשבין אינון דשכינתא תתאה אתקרי מחשבה חכמה עלאה אתקרי מחשבה ולעילא לעילא מחשבה[1062] ולעילא מכלהו מחשבה לית לעילא מנה והיא סתימא לכל סתימין עלאה לכל עלמין אי תימא דסליק מחשבתיה למלס תמן לא דהא אתמר ביה (בראשית ג י) ואירא כי ערום אנכי ואחבא דהאי ערום אחזי דאתפשט מלבושיה ובגין דא אתמר באבא ואחבא ובבריה ויסתר משה (&):

ועוד ויאמר א"י כו' ת"ח תרין כו' - ר"ל, כתר וחכמה, כמו שמפרש והולך, דכתר הוא א' כידוע (&): **א"ל ר"א כו'** - ר"ל, דשכינתא תתאה נקרא מחשבה, דהוא חכמה זעירא (זהר ח"ב רלה ע"ב), וחכמה אבא נקרא מחשבה וודאי: **ולעילא לעילא מחשבה** - ר"ל, כתר: **ולעילא מכולהו כו'** - ר"ל, דא', דאדם חטא במחשבה וכן הבל, ואמרת **דאסתלקו מיניה,** כתר וחכמה מן הבל, דגרם ליה מיתה, דבהון חב, אלמא דכיון שחטא במחשבה, בכל מה שנקרא מחשבה פגם, א"כ תאמר אף לעילא מכולהו, וזהו אי אפשר, דהא אתמר באדם **ואירא כי עירום אנכי**, למה עירום, כי היכא דפגם בלבושא למעלה, כן אפשיט מיניה לבושא, אלמא דלא חטא אלא בלבושא, {קלב ע"ד} וכן הבל, דלכן נאמר באדם ואחבא, בשביל דאפשיט מלבושא, וירא ממוחא דאיהו בלא לבושא, וכמש"ל (קיג ע"א &) **ובג"ד ואירא כו'**, וכן במשה ויסתר כו', בגין חובא דהבל, עד דאכסי ליה בלבושיה, בש"ת, דכסי בבית, וכמש"ל (קיא ע"ד &) וז"ש **ובג"ד אתמר באבא כו'**:

אמר לו, בני, בכל הוא חטא, במחשבה שהיא לבוש למחשבה הנסתרת, ובמחשבה הנסתרת, וזו היתה המיתה שלו, שהסתלקה המחשבה הנסתרת של כל הנסתרים ממנו, שהוא ח"י החיי"ם, שבמקום שהוא שם, אין שם מיתה. וחטא במחשבה הנסתרת, ונשאר עירום ממנה, מכל מה שלמעלה, מן האם העליונה, שהיא תשובה, הוא חטא והסתלקו ממנו. ואם לא שעמדה עמו תשובה וגלתה עמו, היה נאבד מכל וכל,	למר ליה בני בכלא חמא במחשבה למיהי לבושא למחשבה סתימא ובמחשבה סתימא ולא הוה מיתה ליליה לסתלק מחשבה סתימא לכל סתימין מניה למיהו ח"י החיים[1063] דבמתר למיהו תמן לית מיתה תמן וחמא במחשבה סתימא ומשתאר עלוס מינה מכל מה לעילא מן סתימא עלאה למיהי תשובה חמא ומסתלקו מניה ומי לאו לקמת עמיה תשובה וגלת עמיה הוה מתאחיד

– מאיר התיקון –

[1060] עי' כף הקלע.
[1061] עי' & שאלף באצילות.
[1062] עי' אד"ז רפח
[1063] עי' אד"ר ועי' בהגר"א בספד"צ ד ע"ד ביה סליקו הובא במלואים או ת.

ולכן "אם עונות תשמר יה אדנ"י מי יעמד", מי יעמד ודאי, ולכן "וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אמכם" אותה שנאמר בה "שלח תשלח את האם" (דברים כב ז) "את" לרבות שכינה תחתונה עמה.	מכל וכל ובגין לא (תהליס קל &) לא עונות תסמר י"ה ה' מי יעמוד מי יעמוד ולמי ובגין לא (יסעיה נ ו) ובפסעיכס שלחה לאכס להוא לתתמר בה שלח תשלח את האם[1064] לתסגאה שכינתא תתאה עמה:

א"ל ברי כו' - ר"ל, בחכמה דהוא לבושא למ"ס, ובמ"ס ג"כ, ובשביל חכמה דהוא לבושא נשאר ערום כנ"ל, ובשביל מ"ס דלגאו נגזר עליו מיתה, דהוא על האדם עצמו ולא לבושיו. ואמר דאיהו חי החיים, דחכמה נקרא חיה, והחכמה תחיה כו' (&), וזה נק' חי החיים. וז"ש **ודא הוה כו' וחאב במחשבה סתימא ואשתאר ערום**, ואמר **בכל מה דלעילא מן אימא עילאה דאיהו תשובה חב ואסתלקו מיני'** ר"ל, דכל מה שמעלה[1065] מן אימא עילאה, נקרא הכל מחשבה[1066], **ובכלא חב,** ולכן אסתלקו הכל מיני' ולא נשאר אלא באימא, ע', ואף בה לא הי' נשאר, דהא חב בעובדא ג"כ, אלא שעשה תשובה ונשארה היא עימיה, דהיא דרגא דתשובה, אבל ממנה ולמעלה, שהן למעלה מן התשובה, לא הועילה לו התשובה, ולכן לא הועיל לו כל התשובה שעשה להצילו מן המיתה ולהחזירה לו כתנות אור, דהוא לבושא דיליה. ואמר **וגלת עמי'** - ר"ל מחוץ לג"ע דאשתארת עמיה בלחודה, וז"ש **ובג"ד ובפשעיכם כו'**: ***את האם את לאסגאה כו' -** כצ"ל, ועיקר הקרא שהביא, לראיה על אימא עילאה, ועי' בתז"ח (פה ע"ד &):

האם העליונה עמדה עם אדם והאם התחתונה עם הבל, שחטאו של אדם היה גדול משל הבל, ולכן בנִי, א"י מן אה"ה, הוא א"י שחטא בו הבל אחיך, והסתלקו ונשאר (קין ונסתלק ונשארו) ה"ה, ולכן "א"י הבל אחיך", והוא א"י מן אדנ"י, ונשאר ד"ן מן אדנ"י. החטא של אדם גרם שהסתלק י"ו מן יהו"ה, ונשאר ה"ה.	אימא עלאה קמת בלסס ואימא תתאה בהבל לחוצא לסס רב הוה מהבל ובגין לא ברי מ"י מן להי"ה איהו מ"י לחד היה הבל ואסתלקו ואסתארת (קין ואסתלק ואסתארו) ה"ה ובגין לא (&) מ"י הבל (קלג ע"ב) לחיך ואיהו מ"י מן מלנ"י ואסתאר ד"ן מן מלנ"י חוצא לסס גרס לאסתלק י"ו מן יהו"ה ואסתאר ה"ה:

אימא עלאה קמת כו' - אבל שניהם חבו בענין א' כמש"ל **ת"ח תרין אתוון כו',** דא"י נסתלקו בחטא הבל ג"כ, אלא משום דדרגי' דהבל אינו גדול כמו של אדם, דחובין הן לפי הדרגין וכמש"ל בתיקון ע' (&): **ובג"ד ברי א"י הבל כו'** - כנ"ל, דפגם באימא עילאה ותתאה, שלח תשלח אֶת עַם האם ופגם באותיות א"י, ובכולם חאבו, דאשתארו נוקבין לחודייהו, וכמש"ל תיקון ל"א (&) ותיקון ס"ב (&): {קלג ע"א} **חובא דאדם כו' מן יהו"ה ואשתארת ה"ה** - ג"כ כנ"ל, אלא דפגם בהוי"ה והבל פגם בנוקבין הנ"ל, ואיהו פגם באבא וז"א, שבשניהם הוי"ה:

אמר לו, אבא, והרי [זה שכתוב] י"ו היה לו להיות ו"י. אמר לו, בני, ודאי זה הסוד שחטא במחשבה העליונה, שהסתלק י' מן א' ונשארה ו"י, משום שהסתלק משם עלת העלות, שהוא מחשבה סתומה באות י', מן א', שאין יחוד (מחשבה) חוץ ממנו. וכאן סוד שלא התגלה עד עכשו, וזהו "כי ידע שמי", "יקראני ואענהו", ש"ם י' שאין למעלה ממנו כלל, אלא אותו שברא הכל, ואין מי שברא אותו. שיש בורא שנברא, כמו מים, שהוא בורא את העשבים ומגדל אותם והוא נברא.	אמר ליה אבא והא י"ו הוה ליה למהוי מאי[1067] ו"י אמר ליה ברי ולאי לא רזא לחד במחשבה עלאה לאסתלק י' מן א' ואסתארת ו"י בגין לאסתלק מתמן עלת העלות לאיהו מחשבה סתימא בלתא י' מן א' לליה יחודא (ס"א מחשבה) בר מניה והכא רזא ללא לתגליא עד השתא ולא ליהו כי ידע שמי יקראיני ואענהו (תהליס לא יל–טו) ק"ס י' לליה לעילא מניה כלל אלא ההוא דברא כלא ולית מאן דברא ליה לאית בורא לאתברי כגון מיא לאיהו ברא ולא לאתברי איהו לליה ואיהו לאתברי אבא והא ברא ולא לאתברי איהו לליה

– מאיר התיקון –

[1064] נמחק בלפ"א ונוסף על ידי רבינו.

[1065] שלמעלה?

[1066] דע"ה ח"ב קנ ע"ד תחתון – לא עשיתי$ כחד חשיבן?

[1067] נמחק בלפ"א ונוסף על ידי רבינו.

אבל זה ברא ולא נברא, הוא שאין אלו"ה למעלה ממנו.	לאו"הי לעילא מניה:

***ה"ל למהוי מאי ו"י - כצ"ל: א"ל ברי כו'** - ר"ל, בכתר דביה, בג' רישין, ואסתלק רישא עלאה, י' עילאה דביה שריא עלת העלות[1068]. **דלית לעילא מיניה כלל כו'** - דאף שם ברח לך אל מקומך[1069]: ואמר **כי ידע שמי שם י'** - ר"ל דידע יו"ד הזה, וע"ל (קיג ע"ב &) ומש"ש: **אלא ההוא דברא כו'** - א"ס ית' שמו, והוא נק' עילת כל העילות ועי' בז"ח (פו ע"א &):

אמר לו אבא מה זה או"י הו"י. אמר לו, בני, זהו כשהסתלק א' מן אה"ה עם י"ו מן יהו"ה, נעשה או"י. אמר לו אם כך, הא' הזו ששם ו"י, למעלה מן א' מן אה"ה היא ומכל השמות. אמר לו בני יש א' שהיא בדמות זה, יו"ד, י' למעלה ו' באמצע ד' למטה, וזו א' מן אה"ה, א' מן אדנ"י. אבל הא' הזו סופה כתחלתה ותחלתה כסופה, ובה אמר עלת העלות "אני ראשון ואני אחרון", ובאות ו' של האמצע, "ומבלעדי אין אלהי"ם".	לאמר ליה לבתר מאי לאו"י הו"י לאמר ליה ברי האי לאיהו[1070] כד לסתלק ל' מן לאהי"ה עם י"ו מן יהו"ה[1071] לאתעביד לאו"י לאמר ליה לי הכי האי ל' לתתן ו"י לעילא מן ל' מן לאהי"ה לאיהי ומכל שמהן לאמר ליה ברי לית ל' לאיהי בדיוקנא דא יו"ד י' לעילא ו' בלאמצע ד' לתתא[1072] ודא ל' מן לאהי"ה ל' מן לאנ"י לבל האי ל' סופה כתחלתה ותחלתה כסופה[1073] ובה לאמר עלת העלות לאני ראשון ולאני לאחרון ולאני לאחרון (ישעיה מד ו) ובלא ו' ללאמצעיתא ומבלעדי לאין לאלהי"ם:

א"ל ברי כד כו' עם י"ו אתעביד אוי כו' מן א' מן אהי"ה איהי ומכל שמהן - כצ"ל, ור"ל דו"י אמר כד נשארו מן האלף דאסתלק י' העליון, וכד אסתלק גם האלף של אהי"ה לשם כו', וא"ל א"כ, ע"כ האלף הנ"ל הוא למעלה מן א' של אהי"ה ומכ"ש מכל שמהן. והשיב לו, ודאי שכן הוא, דאלף מן אהי"ה ומן אדני הוא יו"ד, שכולל ג' דרגין: י' בג"ר, ו' בז"א דשם, ד' בנוק' דשם, והוא ד'[1074], דל"ל מגרמה כלום (זהר ח"א קפ"א ע"א), מלכות, נוק'. אבל באלף הזה, לית נוק'[1075], דכולא שוה שם, וז"ש סופה כתחלתה, דשניהם יודי"ן:

אמר לו, הרי ודאי התגלה לי מה שלא ידעתי עד עכשיו, ולא עתיד להתגלות עד הימים שיבא מלך המשיח. אמר לו, אם כן, נודע שיש אדם קדמון לכל קדומים ויש אדם אחר. אמר לו, בני, כך הוא ודאי, האדם שברא אותו עלת העלות בדמותו, סתום וגנוז, זה גרם שהסתלק עלת העלות. אדם השני חטא במחשבה, ואדם שלישי חטא במעשה. ששלשה אדם הם, אדם של בריאה, אדם של יצירה ואדם של עשיה, שאין כל החטאים שוים.	לאמר ליה הא ולאי לאתגליא לי מה לכא לידענא עד לאתא ולא עתיד לאתגליא עד יומין דייתי מלכא משיחא לאמר ליה לי הכי לאתמודע לאית לכא קדמון לכל קדומים[1076] ואית לכא לאחרא לאמר ליה ברי הכי הוא ולאי לכא לברא ליה עלת העלות בדיוקנא דיליה סתים וגניז האי גרם לסתלק עלת העלות לכא תניינא חאב במחשבה ולכא תליתאה חאב במעשה להלת לכא לינון לכא לבריאה לכא לילידה לכא לעשיה לללו כל חודין קוין:

דאית אדם קדמון - ר"ל, כתר נקרא קדמון לכל הקדומים, ועד עתה לא ידע שג"כ שם נקרא אדם, אבל השתא שאמר דשם נק' ג"כ אלף, דאלף דאהי"ה הוא כתר דאימא, וכן א' דאדני כתר דמלכות, ועתה גילה לו דגם שם אלף ונק' אדם ג"כ, {קלג ע"ב} דדרגיה דאדם עד שם הגיע,

– מאיר התיקון –

[1068] עי' לש"ו הבדל בין עילת העילות לעילת כל העילות$
עי' גר"א לקמן (&) שעילת העילות הוא א"ק. ועיי"ש (&) שזה גולגלתא, רדל"א.
[1069] עי' ס"י & וביאור רבינו שם$
[1070] האי לאיהו (נמחק בכבינו).
[1071] מן יהו"ה (נמחק בכבינו).
[1072] עי' לעיל יז ע"א, והוא צורת **א**.
[1073] $
[1074] פי' כל כללות הא' הזה SCHOTENSTIEN
עי' דע"ה ח"א ליקוט $
[1075] עי' אד"ר לית נוק' בהאי עתיקא$
[1076] $

דלכן פגם שם כנ"ל. והוא אדם דבריאה, דבה חאב בנשמה דיליה, דהוא מן בריאה. ואדם דיצירה חאב במחשבה, חכמה. ואדם דעשי' במעשה, וע"ל (קיד ע"ב &):

אמר לו, בני, עם כל זה היתה ה' עומדת לפני אדם, אחר שבאו ערב רב ועשו את העגל, גרמו שתסתלק ה' לו"י ונעשתה הו"י. ומי גרם את זה "הוי גוי חוטא" ונשארה ה' אחרונה יחידה, זהו שנאמר "איכה ישבה בדד". שבתחלה "ותלכנה שתיהן", ה"ה אחר כך הסתלקה ה' העליונה ונשארה ה' התחתונה יחידה, אחר שהתערבו טוב עם רע, מה שהפריד הקדוש ברוך הוא, זהו שנאמר "ויבדל אלהי"ם בין האור ובין החשך", גרמו שגלתה שכינה והתערבה בין עובדי כוכבים העולם (ובניה עמה) ושומרת (לשמור) אותם בגלות, באותו הזמן יורד הקדוש ברוך הוא בכל אותיותיו שהסתלקו בגלות, זהו שנאמר "אני יהו"ה הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן כו'.	אמר ליה רבי עם כל זה היתה ה' קיימת קמיה למלס כתר למתו ערב רב ועבדו יתּ עגלא גרמו למסתלק ה' לגבי ו"י ולתעביד הו"י ומן גרס לא הוי גוי חוטא (&) ולשתארת ה' בתרין יחידה הלא הוא לכתיב ליכה ישבה בדד (ליכה ג יג) דבקדמיתא (רות ג יט) ותלכנה שתיהן ה"ה לבתר למסתלקת ה' עלמה לשתארת ה' תתאה בתרין יחידה כתר למתערבו טוב עם רע מה למפריס קודשא בריך הוא הלא הוא לכתיב (&) ויבדל אלהי"ם בין האור ובין החשך גרמו לגלת שכינתא ולתערבת בין[1077] פלחי כוכבית לעלמא (ס"א ובניה עמה)[1078] ומנטרא (ס"א לנטרא) לון בגלותא[1079] דההוא זמנא נחית קודשא בריך הוא בכל למתווי למסתלקו בגלותא[1080] הלא הוא לכתיב אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן כו' (ישעיה מב ח):

א"ל עכ"ד הוה כו' - עתה מפרש מה ששאל לו, הוי, אחר שסיים לו לפרש אוי, ור"ל ה' עילאה, דהיא תשובה הנ"ל, דקמת עמיה. וכבר פי' למעלה דיו"ד וא"ו כבר נסתלקו ונשארו נוק', ועתה בחטא העגל, גרמו לאסתלקא ג"כ ה' עילאה לגבייהו: **בתר דאתערבו כו'** - ר"ל, דמעשה אבותיהם בידיהם, דכל חטא של עץ הדעת, קאי הכל על ע"ר כמ"ש בפרשת בראשית (כו ע"א)[1081] בארוכה: **גרמו דגלת כו'** - כמש"ש וש"מ: ***בין אומין פלחי כוכביא דעלמא ובנהא עמה בההוא זמנא נחית קב"ה בכל אתווי דאסתלקו בגלותא למינטר לה דה"ד אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא וכו'** - כצ"ל [ע"כ פי' ההגהה]:

ועוד "אי הבל אחיך", בא וראה, שתי האותיות הללו, שמעתי שלמקום עליון היו עולות, א"י, א', אמון מופלא ומכוסה. י', מחשבה, שבמקום הזה חטאו אדם והבל, ונאמר שהם, א' כתר עליון, י' מחשבה. החטא הזה עלה למעלה למעלה.	[קיב ע"ב][1082] ועוד אי הבל אחיך (&) תא חזי תרין אתוון אלין שמענא דלאתר עלאה הוו סלקין א"י א' אמון מופלא ומכוסה י' מחשבה דבהאי אתר חאבו אדם והבל ואתמר דאינון א' כתר עליון י' מחשבה לעילא לעילא אסתלק האי חובא:
אמר לו רבי אלעזר, אבא, והרי כמה מחשבות הן, השכינה נקראת מחשבה והיא י' מן אדנ"י. וחכמה מחשבה. וכתר שהיא א' מן אדנ"י, מחשבה. וכמה מחשבות הן זו למעלה מזו וזו על גב זו, זהו שנאמר "כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם". ולמעלה מכולן המחשבה הנסתרת של כל הנסתרים, עליונה על כל העליונים, שאין מחשבה אחרת	אמר ליה רבי אלעזר אבא והא כמה מחשבות אינון שכינתא אתקרי מחשבה ואיהי י' מן אדנ"י וחכמה מחשבה וכתר דאיהי א' מן אדנ"י מחשבה וכמה מחשבין אינון דא לעילא מן דא דא על גב דא ה"ה (קהלת ה &) כי גבה מעל גבה שמר וגבהים עליהם ולעילא מכלהו מחשבה סתימא דכל סתימין עלאה על כל עלאין[1083] דלית

– מאיר התיקון –

[1077] לומין (נוסף בכבינו).

[1078] כבינו גורס את המוסגר.

[1079] ומנטרא (ס"א לנטרא) לון בגלותא (נמחק בכבינו).

[1080] למינטר לה (נוסף בכבינו).

[1081] עי' מלואים אות (קפח).

[1082] דע"ה ח"ב ?ג ע"א מביא מכאן ראיה שמצוות מגיעים בכל הד' עולמות אבי,ע בכללות ובפרטות{אולי זה בפיסקא הקודמת?}$

[1083] $

למעלה ממנה. וכמה מחשבות הן לבושים זו לזו, והוא נודע שלא חטא אלא במחשבה, שהיא לבוש, זהו שנאמר "ואירא כי עירום אנכי ואחבא", נאמר באדם "ואחבא", ונאמר במשה "ויסתר משה פניו".	מחשבה אחרא לעילא מניה וכמה מחשבין אינון לבושין דא לדא ואיהו אשתמודע דלא חאב אלא במחשבה דאיהי לבושא הה"ד (בראשית א &) ואירא כי עירום אנכי ואחבא אתמר באדם ואחבא ואתמר במשה ויסתר משה פניו (&):
אמר רבי שמעון, בני, בודאי בכל חטא אדם, במחשבה שהיא לבוש ובמחשבה שהיא מבפנים, ולכן אמר למשה, בזמן שאמר "הראני נא את כבודך" אמר "כי לא יראני האדם וחי" שאם זכה שיראני, וחי לעולם. ולכן אמר לו "לא תוכל לראות את פני", ואינם הפנים כאן, אלא הפנים שלא נראים במקום שנודע עלת העלות ובמקום שהתגלה.	אמר רבי שמעון בני בודאי בכלא חאב אדם במחשבה דאיהי לבושא ובמחשבה דאיהי מלגאו ובגין דא אמר למשה בזמנא דאמר הראני נא את כבודך (&) אמר כי לא יראני האדם וחי (&) דאם זכה שיראני וחי לעולם[1084] ובגין דא אמר ליה לא תוכל לראות את פני (&) ולאו[1085] אינון פנים הכא אלא פנים דלא נראין באתר דאשתמודע עלת העלות ובאתר דאתגליא:

ובג"ד אמר למשה בזמנא דאמר הראני נא כו' - דכבודך הוא חכמה, וחובא דאדם גרם שלא יראהו, דשם (&) וחי לעולם: ***לראות את פני מאן אינון כו'** - כצ"ל: ואמר **באתר דאשתמודע כו' ובאתר דאתגליא** - ר"ל בכתר וחכמה, דבחכמה הוא גילוי צניעותא דספרא[1086], ואת צנועים חכמה (&):

וחטאו של אדם גרם שלא יכל משה להסתכל בו, כל שכן אחֵר, שעלת העלות הסתלק מהמחשבה שחטא בה אדם, ולכן "עין לא תשורהו ומחשבה לא תכילהו", ולא יכולה להשיג אותו, שהוא חי החיים ובמקום שהוא שורה, אין שם מיתה. והמחשבה שהסתלק ממנה, בודאי היא חכמה, הלבוש לחכמה הסתומה, בודאי בה חטא אדם, ולכן נאמר בו "ואירא כי עירום אנכי ואחבא".	וחובא דאדם גרים דלא יכיל משה לאסתכלא ביה כל שכן אחרא דעלת העלות אסתלק ממחשבה דחאב בה אדם ובגין דא עין לא תשורהו ומחשבה לא תכילהו (&) לא יכיל לאשגא ליה דאיהו חי החיים[1087] ובאתר דאיהו שריא לית מיתה תמן ומחשבה דאסתלק מניה בודאי איהו חכמה לבושא לחכמה סתימאה בודאי בה חאב אדם ובגין דא אתמר ביה ואירא כי עירום אנכי ואחבא (&):

ומחשבה דאסתלק מיניה - ר"ל, מאדם, הוא חכמה, ולכן נשאר בלא לבוש וזהו שהקשה לו:

אמר רבי אלעזר, והרי מכאן משמע שלא חטא במחשבה העליונה, אלא באותה שהיא לבוש ממנה, והוא נשאר באותה שהיא מבפנים, במח בלי קרקפת, ולכן ואירא שהזדעזע מאותה שלפנים מהמחשבה הסתומה, שהיא עלת העלות.	אמר רבי אלעזר והא מהכא משמע דלא חאב במחשבה עלאה אלא בההוא דאיהי לבושא מינה ואשתאר איהו בההיא דאיהי מלגאו במוחא {קלג ע"ב} בלא קרקפתא ובגין דא ואירא דאזדעזע מההוא דלגו מן מחשבה סתימא דאיהו עלת העלות:
אמר לו רבי שמעון, בני, במחשבה שהיא המח, גם כן חטא, שמשם יוצא הזרע, שהוא המעין של עץ החיים, שהוא אור קדמון ואור צח ואור מצחצח, שלש טפות שנרמזו בי'	אמר ליה רבי שמעון ברי במחשבה דאיהו מוחא אוף הכי חב דזרעא מתמן נפיק דאיהו נביעו דאילנא דחיי דאיהו אור קדמון ואור צח ואור מצוחצח[1088] תלת טפין דאתרמיזו בי' עלאה

– מאיר התיקון –

[1084] מלשון הפסוק $

[1085] ממֵן (כבינו).

[1086] עי' ריש ספד"צ ודברי רבינו $

[1087] $

[1088] עי' לקמן קמט ע"ב, קנט ע"ב.
שער מאמרי רשב"י - פרשת תרומה

העליונה, הקוץ שלמעלה והקוץ שלמטה ועצם הי׳ באמצע, ו[בחטאו הוא] עֵרב שם חשך, שהפסיק בין עלת העלות למוח הנסתר, ולכן ״כי לא יראני האדם וחי״, עד שאותו החושך יעבר@ משם, וזהו הסוד ״כי אם עונותיכם היו מבדלים בינכם ובין אלהיכ״ם״, ומשום אותו חשך, אין המחשבה יכולה להשיג שם, כל שכן העין, עד שעובר משם אותו החושך, וכמותו למטה יש ענן חשכה, שנאמר בה ״סכתה בענן לך כו״״.	קוצא דלעילא וקוצא דלתתא וגיו באמצעיתא[1089] וערב תמן חשך דאפסיק בין עלת העלות למוחא סתימא ובגין דא כי לא יראני האדם וחי (&) עד דההוא חשך אתעבר מתמן ודא איהו רזא (ישעיה נט ב) כי אם עונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלהיכם ובגין ההוא חשך לית מחשבה יכילא לאשגא תמן כל שכן עין עד דאתעבר מתמן ההוא חשך וכגוונא דיליה לתתא אית עננא חשוכא דאתמר בה (איכה ג מד) סכתה בענן לך וכו׳:

והא מהכא כו׳ - והשיב {קלג ע״ג} לו ר״ש ברי כו׳ וכנ״ל: **דאיהו אור קדמון כו׳** - הן ג׳ הויות דמ״ס, ג׳ טפין דיו״ד, כמ״ש למעלה (קח ע״א &) והן כאן ביו״ד תתאה דאלף, דעילת העילות הוא י׳ עילאה דאלף: **וערב תמן כו׳** - כמ״ש (תהלים יח יב) ישת חושך סתרו, ועי׳ לקמן תיקון ע (&) והוא דלית השגה תמן ועמש״ש:

הזדעזע רבי אלעזר וכל החברים והזדעזעו הזקנים ראשי הישיבה. אמר רבי אלעזר, עד עכשיו לא ידעתי שהחטא של אדם היה כל כך עליון שהגיע למקום העליון של כל העליונים. אמר, אבא, תן לי רשות לשאול, אף על גב שלא נתנה רשות לכל אדם לשאול, כל שכן לדעת. אמר לו, אמור בני, שהרי רצון נמצא והרשות ניתנה לגלות כל מה שיכלנו לדעת.	אזדעזע רבי אלעזר וכלהו חבריא ואזדעזעו סבין מארי דמתיבתא אמר רבי אלעזר עד כען לא ידענא דחובא דאדם הכי הוה עלאה דמטא לאתר עלאה דכל עלאין אמר אבא הב לי רשו למשאל אף על גב דלא אתייהיב רשו לכל בר נש למשאל כל שכן למנדע אמר ליה אימא ברי דהא רעוא אשתכח ורשותא אתייהיב לגלאה כל מה דיכילנא למנדע[1090]:
אמר לו אבא, נודע [ש]בגלל אותו החשך שהפסיק בין עלת העלות לבין	אמר ליה אבא אשתמודע בגין ההוא חשך

– מאיר התיקון –

ודע כי אב ואם מחסד עלאה שבדיקנא דאריך אפין מהתיקון הנקרא מזל תליין והוא התיקון השמיני וכמ״ש שם הני אב ואם כלילן ומתחברן דא בדא. ואב טמיר יתיר. וכלא אחיד מעתיקא קדישא ותלייא במזלא יקירא דכל יקירין ע״כ. וחסד עלאה זה היא הרצון שבמצח כמבואר שם ונתגלה בדיקנא נמצא ששלשה ראשים שבאריך אפין הם ראשים לכל הראשים הנמשכין מהם כמו שפרשתי וז״ש בגין דאיהו רישא לכל רישא. ודע כי כמו שאור צח ואור מצוחצח ואור קדמון. שלשה אלה הם השרשים לספירות. כן בכל מערכה מאלו קדמו שלשה כי לאב ואם קדמו שלשה ראשים שבאריך אפין והם שרשיהם. וכן אב ואם אתכללו בתלת בסוד הדעת. וקדמו לשלשה מוחין שבזעיר אנפין והם שרשיהם. ואעפ״י שאמרנו שזעיר אנפין בעתיקא קדישא תליא ואחיד היינו על ידי אב ואם ודעת המחברם יחד. ומהם יוצא זעיר אפין הוא ברא בוכרא אי נמי דמציאותו לבד על ידי עת

שער מאמרי רשב״י - פירוש האדרא רבא קדישא

גדים ותיקונין אלו הם לו כנשמ׳ ולפיכך נגלים על ידי התלבשות שמנה בשמנה ונמצא (ע״ב) כי התיקון הששי מתלבש וממנו ואילך והם דיקנא דכהנא רבא בהתלבשות שמנה בשמנה השמנה נגלים והם כנגד שמנה בגדים ושמנה נכסין והם הם תיקוני דיקנא דעתיקא ממש והם נשמה לאלו והנה הי״ג תיקונין כולם בכתר והחמשה הראשונים הם כנגד אור צח אור מצוחצח אור קדמון חכמה ובינה ומשם ואילך מתחיל חסד והוא דיקנא רבא דכהנא מסטרא דחסד קאתי. ודע כי התלבשות שמנה אלו נעשה נשמה (ד״ש ע״ג) לז״א כי גם הוא מתחיל מן חסד ונמצא שיש חסד לגו בעתיקא וחסד המתלבש בו מלבר והוא חסד דלגו בז״א ועוד יש חסד דלבר המתלבש בו בז״א והבן כל זה כי לפי זה נמצא כהן גדול וסגן וכהן סתם וכהן הדיוט תיקון י״ב דדיקנא דעתיקא הוא הפה הקדוש דלית בה שערא ונפיק ביה רוחא דאתפרש לשבעה ושלשים אלף עיבר והוא בגמטריא הבל הבל הפה הקדוש וזמש״ה אמרתי שגם זה הבל כי התיקון הי״ב שהוא בגמטריא זה מתפרש לל״ז עיבר כמנין הבל:

[1089] $

[1090] עי׳ ריש תיקו״ז

המחשבה הנסתרת, שעלת על כל העלות לא השתתף בשום מחשבה נסתרת, כל שכן [שלא השתתף בשום מחשבה] גלויה, ולא בשום אור גנוז וטמון וקדמון וצח ומצחצח. אמר ודאי כך הוא, שאם האורות הללו והמחשבות היו ממנו, לא היה יכול החשך להיפרד. אבל עלת על כל העלות, הוא על כל האורות הגנוזים והנסתרים, כנשמה בגוף. והאור הקדמון, אף על גב שהוא נסתר וגנוז והוא קדמון לכל הספירות ולכל האותיות והנקודות והטעמים, כך הוא לגבי עלת על כל העלות, כמו גוף לנשמה. שבעלת העלות אין בו צבע ולא צורה ולא דמות ולא שותפות, ובמקום שהעין לא שולטת, מי יכול לעשות דמיון.	**דאפסיק בין עלת העלות למחשבה סתימא דעלת על כל**[1091] **העלות**[1092] **לא אשתתף בשום מחשבה סתימא כל שכן גליא ולאו בשום אור גניז וטמיר וקדמון וצח ומצוחצח אמר ודאי הכי הוא דאם אלין נהורין ומחשבין הוו מניה לא הוה יכיל חשך לאפרשא אבל עלת על כל העלות איהו על כל נהורין גניזין וסתימין כנשמתא בגופא ואור קדמון אף על גב דאיהו סתים וגניז ואיהו קדמון לכל ספירן ולכל אתוון ונקודי וטעמי הכי איהו לגבי עלת על כל העלות כגופא לגבי נשמתא דבעלת העלות ליה ביה גוון ולא צורה ולא דיוקנא ולא שותפו ובאתר דעין לא שליט מאן יכיל למעבד דמיון:

***דעלת העלות לא אשתתף כו'** - כצ"ל כמ"ש בפנים, וכן הוא בכולן, ולא כמו שהוגה בהגהה[1093], דודאי עלת על כל העלות לא אשתתף, ובזה לא היה מסופק, אלא על עילת העילות, דהוא אדם קדמון לכל הקדומין, דודאי אפשר לומר דאשתתף בהו: **בשום אור גניז כו'** - גניז הוא רישא עילאה[1094], וטמיר הוא אוירא, רישא תניינא. ואלו ג' במ"ס כנ"ל, משום דהוא כולל שלשתן: ואמר **ואור קדמון אע"ג כו'** - הוא מוח ראשון דביה, דהוא כתר דביה:

אחר שהרהר [ב]תשובה, אדם למטה, חזר הלבוש למח, שהוא האב, הקרקפת של התפילין. והתחבר המח, שהוא החכמה, באם, מיד "ויעש יהו"ה אלהי"ם לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם", והם התפילין שהם מעור. באותו זמן עמדה תשובה, שהיא האם, קרקפת התפילין, עם אדם להגן ולכסות עליו, שהיה ערום, כמו שהוא כסה על המח העליון.	בתר דהרהר תשובה **אדם לתתא הדרא לבושא לגבי מוחא דאיהו אבא קרקפתא דתפלי ואתחבר מוחא דאיהי חכמה באימא מיד ויעש ה' אלהי"ם לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם (בראשית ג כא) ואינון תפלין דאינון מעור בההוא זמנא קמת תשובה דאיהי אימא קרקפתא דתפלי עם אדם לאגנא עליה ולכסיא עליה דהוה ערום כגוונא דאיהי כסי על מוחא עלאה:**

בתר דהרהר תשובה ואתחבר מוחא דאיהי חכמה כו' - זהו תיקון לאימא דאיהי תשובה, אבל לאבא דאסתלק מחשבה שלמעלה, לא תקן כנ"ל, וז"ש **ובג"ד שכינתא עילאה לא זזה כו'**:

ובני כל מי שמניח תפילין, כאלו כסה על המח העליון, ולכן השכינה העליונה לא זזה ממנו. וסוד הדבר "אם עוונות תשמר יה אדנ"י מי יעמד", מ"י יעמד ודאי, שהיא האם העליונה, התשובה. הרי עמדה עם האדם העליון. והשכינה שהיא תפלה של יד, עם האדם התחתון. השכינה העליונה ירדה עם אדם והשכינה התחתונה עם הבל (ועם כל בעלי הטהרה שבאים מהם), ולכן "ותלכנה שתיהן".	וברי כל מאן דאנח תפלין כאלו כסי על מוחא עלאה ובגין דא **שכינתא עלאה לא זזה מניה ורזא דמלה (&) אם עונות תשמר י"ה אדנ"י מי יעמוד מ"י יעמוד ודאי דאיהי אימא עלאה תשובה הא קמת באדם עלאה ושכינתא דאיהי תפילה של יד באדם תתאה שכינתא עלאה נחתת עם אדם ושכינתא תתאה עם הבל (ועם כל מארי דדכיו דקא אתיין מנייהו) ובגין דא (רות א יט) ותלכנה שתיהן:**

באדם תתאה - ר"ל, הבל וכנ"ל (מא ע"ב &):

– מאיר התיקון –

[1091] על כל (נמחק כרגיל).
[1092] עי' לעיל 1068.
[1093] דרך אמת?
[1094] רדל"א עי' אד"ז רפח

מיד שחטאו ישראל בחטא העגל, מה נאמר "ובפשעיכם שלחה אמכם", שנאמר בה "כי אם לבינה תקרא", נשלחה (ונסתלקה) מהם "ותרם מעל הארץ", שלא יורדת עליהם, אלא בשבתות וימים טובים. ונשארת השכינה התחתונה יחידה למטה והשכינה העליונה יחידה למעלה. והרי פרשוה "איכה ישבה בדד", שבהתחלה לא היתה השכינה העליונה זזה מהם, כדוגמת השכינה התחתונה.	מיד דחאבו ישראל בעובדא דעגלא מה כתיב (ישעיה נ א) ובפשעיכם שלחה אמכם דאתמר בה (משלי ב ג) כי אם לבינה תקרא אשתלחת (נ"א ואסתלקת) מנייהו (בראשית ז יז) ותרם מעל הארץ דלא נחתת עלייהו אלא בשבתות ויומין טבין ואשתארת שכינתא תתאה יחידאה לתתא ושכינתא עלאה יחידאה לעילא והא אוקמוה איכה ישבה בדד (איכה א א) דבקדמיתא לא הות שכינתא זזה מנייהו כגוונא דשכינתא תתאה:
אשרי הם בעלי התשובה, שמורידים אותה עליהם בכל יום ושעה ורגע. ולא זזה מהם בכל מקום, שעליהם נאמר "בהתהלכך תנחה אותך כו'", ואין לה עליהם יום ידוע, כדוגמת אחרים, שלא יורדת עליהם, אלא בשבתות וימים טובים, אבל בעלי תשובה לא זזה מהם לעולם.	זכאין אינון מארי דתיובתא דנחתין לה עלייהו בכל יומא ושעתא ורגעא ולא זזת מנייהו בכל אתר דעלייהו אתמר (&) בהתהלכך תנחה אותך כו' ולא אית לה עלייהו יומא ידיע כגוונא דאחרנין דלא נחתת עלייהו אלא בשבתות ויומין טבין אבל מארי תיובתא לא זזת מנייהו לעלם:
ולכן, בְּנִי "אֵי הבל אחיך", אם יכלנו לומר, א' י' מן אה"ה, האם העליונה ונשארו ה' ה', ונאמר עליהן "ותלכנה שתיהן", כאן חטא הבל.	ובגין דא ברי א"י הבל אחיך אי יכלינן[1095] למימר א"י מן אהי"ה אימא עלאה ואשתארו ה' ה' ואתמר עלייהו (רות א יט) ותלכנה שתיהן הכא חאב הבל:

***ויכלינן למימר** - ל"ג:

אדם חטא ב"ו מן יהו"ה והסתלק י"ו ונעשה ו' י', אמר רבי אלעזר, והרי י' ו' הם י' למעלה ו' למטה מה זה ו' י'. אמר, בני, כך זה ודאי, שחטא הזה הוא למעלה באות א, שעלתה במחשבה, שהיא י' העליונה, ששם עלת העלות, ונשארה ו' י', כדוגמא זה **א**. ועל הי' העליונה נאמר "כי ידע שמי", שם י', "יקראני ואענהו". אשרי הוא מי שמוריד אותו במחשבתו למקומו, שעל המחשבה הזו נאמר "זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים".	אדם חב בי"ו מן יהו"ה ואסתלק י"ו ואתעביד ו"י אמר רבי אלעזר והא י"ו אינון י' לעילא ו' לתתא מאי ו"י אמר ברי הכי איהו ודאי דחובא דא איהו לעילא באת א' דאסתלקת במחשבה דאיהי י' עלאה דתמן עלת העלות ואשתאר ו"י כגוונא דא **א** ועל י' עלאה אתמר כי ידע שמי (&) שם י' יקראני ואענהו זכאה איהו מאן דנחית ליה במחשבתיה לאתריה דהאי מחשבה עלה אתמר (&) זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים:

במחשבה דאיהו יו"ד עילאה - ר"ל, דג' רישין הן א': כתרא, דהיינו גולגלתא, הוא י' עלאה. ומ"ס, י' תתאה. ואוירא הוא וא"ו, כידוע. וביו"ד עילאה שם עילת העילות[1096], דביה אין שום {קלג ע"ד} אות, דשם (&) ברח לך אל מקומך. וז"ש **דתמן עלת העלות וחובא גרם ליו"ד דאסתלק גרם דגם עלת העלות נסתלק**, ואמר למעלה **דבעילת העילות לית ביה גוון כו' ולא דיוקנא**, ר"ל אפילו קוצו של יו"ד[1097]: ואמר **זכאה איהו מאן דנחית לי' במחשבתי'** ר"ל על כתרא דנק' מחשבה, ועד שם מגיע כח של המחשבה, משא"כ למעלה, דאין מחשבה מגיע לשם, כנ"ל ברח כו': **שם יו"ד יקראני** - ר"ל, שידע שם של היו"ד כנ"ל, שידע לקרוא ליו"ד הזה, דכיון

– מאיר התיקון –

[1095] ויכלינן (רבינו).
[1096] עי' לעיל & שזה א"ק.
[1097] וכן בחלק של א'?

שמגיע תפלתו לשם, אין חוזרת ריקם[1098], כמ״ש (&) בחנה ותתפלל חנה על ה׳: **דהאי כו׳ זאת התורה כו׳** - ר״ל, כמ״ש (&) לעולה א״צ לא עולה ולא חטאת, דמשם מתכפר הכל, והוא כאשר התפלה והתורה עולים שם:

ולמה נאמר באות י׳ ״כי ידע שמי״, אלא כמו שאין באות י׳ שותפות של אות אחרת, כך אין בו שותפות, שהוא אחד ואין שני לו (ס״י פ״א מ״ז), אחד בלי חשבון, הוא ברא את הכל ואין בורא עליו, וכי יש מי שיכול לברא אפלו יתוש קטן, אלא הוא. אלא למים יש כח לברא אילנות ועשבים, והם נבראו, אבל בורא העולמים ברא ואין עליו מי שברא אותו, ודי לחכם ברמז שבמקום הזה אין לגלות יותר.	ואמאי אתמר באת י׳ כי ידע שמי אלא כמה דלית באת י׳ שותפו דאת אחרא הכי לית ביה שותפו דאיהי אחד ואין שני לו אחד בלא חושבן הוא ברא כלא ולית בורא עליה וכי אית דיכיל למיברי אפילו יתוש זעיר אלא הוא אלא מים אית לון חילא למברי אילנין ועשבין ואינון אתבריאו אבל בורא עלמין ברא ולית עליה מאן דברא ליה ולחכימא ברמיזא דבאתר דא לית לגלאה יתיר:

דלית באות יו״ד כו׳ - דהוא נקודה אחת והוא משתתף בכל, שממנו נאצלים הכל, אבל הוא אינו נאצל משום דבר, נקודה לבד, וכן הוא כתרא עלאה ומרמז על א״ס ית׳ שמו, דהוא אחד בלא שותפו:

אמר רבי אלעזר, מכאן משמע שיש בורא בשותפות של האותיות, כמו ב׳ מן בראשית, שהיא האם. ר׳ מן ראשית, שהיא חכמה. ו׳ מן בורא, שהוא העמוד האמצעי. א׳ מן בראשית, שהוא כתר. שי״ת, שש ספירות, הרי כולן עשר, אם אחד חסר לא נשלמה הבריאה, אבל עלת על כל העלות, הוא ברא הכל בלי שותפות כלל.	אמר רבי אלעזר מהכא משמע דאית בורא בשותפו דאתוון כגון ב׳ מן בראשית דאיהי אימא ר׳ מן ראשית דאיהי חכמה ו׳ מן בורא דאיהו עמודא דאמצעיתא א׳ מן בראשית[1099] דאיהו כתר[1100] שי״ת שית ספירן הא כלהו עשר אם חסר חד לא אשתלים בריאה אבל עלת על כל[1101] העלות[1102] איהו ברא כלא בלא שותפו {קלד ע״א} כלל:

בורא בשותפו כו׳ - דהן ע״ס כמו שמפרש והולך, והוא ע״י אלהים, דהיא מליאה מכולם, ועשירית, כמש״ל (קי ע״א &): ***דאיהו עמודא דאמצעיתא א׳ דאיהו כתר דאינון ברא מבראשית שית שית ספירן כו׳** - כצ״ל, ר״ל דבורא הוא בראשית, דוא״ו במקום שית: **אבל עלת על כל העלות - {קלד ע״א}** כצ״ל כאן וכן בכולם מכאן ולהלאה, ועי׳ בתז״ח (פה ע״ד &) עש״ה:

אמר רבי אלעזר, וכמו זה שמענו שבעשר ספירות, לא נאמר שם אלא אצילות ולא בריאה. אמר רבי שמעון, ומי אמר שיש בהם בריאה, אלא כל העשר בשותפות זו עם זו עושות בריאה בעולם. ואני אומר, שאם היה חסר אחד מן המנין, לא נשלמה אותה הבריאה, אבל עלת על כל העלות הוא בורא בלי שותפות אחר, שהוא אחד בלי שותף כלל, לא למעלה ולא למטה ולא באמצע ולא מכל צד כלל. אמר, ודאי כעת התגלה מה שלא נמסר לגלות, אפילו מהלב לפה. וסוד זה צריך לכסות מכל	אמר רבי אלעזר וכי הא שמענא דבעשר ספירן לא אתמר תמן אלא אצילות ולא בריאה אמר רבי שמעון ומאן אמר דאית בהון בריאה אלא כלהו עשר בשותפו דא עם דא עבדין בריאה בעלמא ואנא אימא דאם הוה חסר חד מן מניינא לא אשתלים ההיא בריאה אבל עלת על כל העלות איהו בורא בלא שותפו אחרא דאיהו חד בלא שותפא כלל לא לעילא ולא לתתא ולא באמצעיתא ולא מכל סטרא כלל אמר ודאי כען

– מאיר התיקון –

[1098] עי׳ מלואים אות (ג).

[1099] מן בלמקית (נמחק בכתיבתו).

[1100] למיהו כתר למינון בלא מבלמקית (נוסף בכתיבתו).

[1101] על כל לא מופיע בדפ״ח, לכל נוסף בכתיבתו ולכך למת.

[1102] עי׳ לעיל הערה .

אדם, שאין כל מח יכול לסבול את זה, אלא אלו שיודעים בסודות אלו שחכמתם עולה על כל הנביאים והחכמים.	**אתגליא מה דלא אתמסר לגלאה אפילו מלבא לפומא**[1103] **ורזא דא צריך לאתכסיא מכל בר נש דלאו כל מוחא יכיל למסבל האי**[1104] **אלא אלין דידעין ברזין אלין דחכמתא דילהון סליק על כל נביאיא וחכימיא**[1105]:
אמר רבי אלעזר, אבא הרי התגלתה א' בסוד עליון, כשהסתלק עלת העלות באות י', ונשאר ו"י. אלא מה זה "או", אמר לו, א' העליונה (יש א') למעלה מן א', שיש א' מהאותיות הגדולות ויש א' מן האותיות הקטנות ויש א' מן האותיות הבינוניות. הם אדם של בריאה, אדם של יצירה, אדם של עשיה. ועליהם נאמר "כי גבוה מעל גבוה שומר". ויש שלשה עליונים עליהם בדרך אצילות, ועליהם נאמר "וגבוהים עליהם".	**אמר רבי אלעזר אבא הא אתגליא א' ברזא עלאה כד אסתלק עלת העלות באת י' ואשתאר ו"י אלא מאי או"י אמר ליה א' עלאה (נ"א אית א') לעילא מן א' דאית א' מאתוון רברבן ואית א' מאתוון זוטרן ואית א' מאתוון בינוניים**[1106][1107] **אינון אדם דבריאה אדם דיצירה אדם דעשיה ועלייהו אתמר** (&) **כי גבוה מעל גבוה שומר ואית תלת עלאין עלייהו בארח אצילות ועליהם אתמר וגבהים עליהם:**

א"ל אית א' לעילא מן א' כו' - ר"ל, אלף זה הוא בכתר, דהוא אדם דבריאה, דכל אלף מורה על אדם כמ"ש בז"ח שיה"ש (&)[1108], ולכן אמר ליה דהוא ג"כ אדם, וכנ"ל (מא ע"ב & ועמש"ש:

ואותם של בריאה הם לבושים לאותם של אצילות, וזהו אור לְבוש עליון. ואותם עשרה מתלבשים בעשר, ואלו של אצילות אמרו לאותם של בריאה, שמתלבשים בהם "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו". כל ספירה נתנה בו חלקו מבפנים ומבחוץ, ואם חסרה אחת מעשר ספירות שלא היתה נותנת בו חלקה, לא היה נשלם בנינו של אדם.	**ואינון דבריאה אינון לבושין לאינון דאצילות והאי איהו אור לבוש עליון ואינון עשר מתלבשין בעשר ואלין דאצילות אמרו לאינון דבריאה דמתלבשין בהון** (&) **נעשה אדם בצלמנו כדמותינו כל ספירה יהיב ביה חולקיה מלגאו ומלבר ואם חסר חד מעשר ספירן דלא הוה יהיב ביה חולקיה לא הוה אשתלים בניינא דאדם:**

אור לבוש עליון - כידוע דבריאה נקרא לבושו[1109], וז"ש (&) השמים מהיכן נבראו מאור לבושו, דהשמים הן ביצירה, ונבראו מאור לבושו דבריאה: **כל ספירה יהיב ביה חולקי' -** דבריאת אדם הי' מג' עלמין, בריאה יצירה ועשיה, ראשו מבריאה כו'[1110], דז"ש[1111] מקצה

– מאיר התיקון –

1103

1104

1105

עי' זה רח"א קמט ע"א: מה [נ"א וחד] בין נבואה לחלמא נבואה בעלמא דדכורא איהו וחלמא בעלמא דנוקבא

1106 עי' זהר.

1107 (נ"ל זה שייך לקף פג ע"ב ועוד נעתיק למטה) תוספת של הדרך לממת.

1108

1109 מציאות עולם הבריאה הנה היא מעולמות הנפרדים, והיא נפרד ונבדל מבחי' אלקות, שאין עצמותה אלקות כלל וכנ"ל, עכ"ז הנה נעשה מציאותה בתכונה כזו להתחבר ולהדבק באורו ית"ש בבחי' לבוש אליו, וכן היא לעולם כסא כבודו, שעליה הוא שורה להנהיג על ידה את כל העולמות התחתונים, והנה עומד עולם הבריאה בבחי' בית המקדש שלמטה, אשר שם ירד שכינתו הקדושה לשכון כבוד בתוכו להשרות שכינתו למטה, וכמ"ש האריז"ל בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש א' סמוך לסופו) שבהמ"ק הוא נגד עולם הבריאה, (הקדו"ש לז ע"ג), ועי' בהגר"א בספד"צ כו ע"ג: בתחלה היה לו [לאדה"ר] כתנות אור דבריאה, ששם אור לבושו כנ"ל בזוהר הנ"ל (בראשית כב), וזהו עוטה אור כשלמה (תהלים קד ב).

1110 עי' ליקוטי תורה בראשית על מט"ט

1111 נדצ"ל וז"ש.

העולם ועד קצה העולם היה[1112], וספירין דאצילות יהבי בי' חולק, זהרא עילאה[1113], נשמת חיים. וכשחטא נסתלק ממנו ההוא זהרא עילאה ונשאר כבהמות נדמו, כידוע בסוד אדם ובהמה (&)[1114].

ובזמן שחטא אדם, כל ספירה וספירה נטלה חלקה ממנו, ונשאר אין. וסוד הדבר "ומותר האדם מן הבהמה אין". ולכן אמרו בעלי המשנה (&) "ואדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות נדמו", אדם שהיה לן בכבוד שלמעלה ולא שמר אותו, נמשל כבהמות, הדמות שלו, שהן חיות הקודש.	ובזמנא דחב אדם כל ספירה וספירה נטל חולקיה מניה **ואשתאר אין** ורזא דמלה (&) ומותר האדם מן הבהמה אין ובגין דא אמרו מארי מתניתין (&) **ואדם** ביקר בל ילין נמשל כבהמות נדמו אדם דהוה לן[1115] ביקר דלעילא ולא נטיר ליה נמשל כבהמות דמות דיליה דאינון חיות הקדש:

וז"ש **אמרו מ"מ ואדם ביקר** כו' ***אדם דהוי ביקר כו'** - כצ"ל. ואמר **ואשתאר אין,** כנ"ל דכל בי"ע אין אדם אלא דאצילות, לכן כשנסתלק, נשאר דרגא דאדם אין, כאלו לא היה, דענין אין הוא דבר שהיה ועתה אין, ור"ל שז"ש **ומותר האדם כו',** כמו שמפרש והולך, ור"ל דהיתרון מה שנשתייר באדם מן הבהמה אין, דמה שנשאר בו שוה לבהמה: **דמות דילה** - ר"ל, ז"ש נדמו דמות דיליה, ר"ל כמו שהבהמה דמות דילה בחיות הקודש כמ"ש בפרשת פנחס (&) וא"כ **נמשל כו'**:

אבל עלת העלות, כשברא אותו, כמו שנאמר (זהו שנאמר) "ויברא אלהי"ם את האדם בצלמו", הוא נטל ממנו הכל ונתן בו בלי שותפות של אחר, שהאב והאם עשו אותו בציורם, בשני ציורים, זהו שנאמר "וייצר יהו"ה אלהי"ם", וייצר בשני ציורים, הציור של האב שהוא יהו"ה, והציור של אלהי"ם שהיא האם, וזהו וייצר יהו"ה אלהי"ם. ואחר כך עשה אותו כלי, זהו שנאמר "עפר מן האדמה" לא כתוב "מן האדמה", אלא "עפר מן האדמה", וזו השכינה התחתונה, שנאמר בה "ואדם על עפר ישוב", שהיא הגלגול שלו.	אבל עלת העלות כד ברא ליה כמה דאת אמר (נ"א הה"ד) (&) ויברא אלהי"ם את האדם בצלמו איהו נטיל כלא מניה ויהיב ביה בלא שותפו דאחרא דאבא ואימא עבדו ליה בציורייהו בתרין ציורין הה"ד (&) וייצר ה' אלהי"ם וייצר בתרין ציורין ציורא דאבא דאיהו יהו"ה וציורא דאלהי"ם דאיהי אימא ודא איהו וייצר ה' אלהי"ם ולבתר עבד ליה מאנא הה"ד (&) עפר מן האדמה מן האדמה לא כתיב אלא עפר מן האדמה ודא שכינתא תתאה דאתמר בה (איוב לד טו) ואדם על עפר ישוב דאיהי גלגולא דיליה:

כד ברא לי' כד"א ויברא כו' - הכל כמ"ש למטה בהגהה (&): **ולבתר עבד לי' מאנא כו' -** ר"ל, מלכות, וכאן כל הוי"ה, דהוא עשר ספירות, ה' אלהים, או"א, את האדם, בדרגא דז"א, עפר, נוק'. אבל ויברא אלהים כו', הוא על עלת העלות, דברא ליה בלא שותפו כנ"ל: ואמר **מן האדמה לא כתיב** - דאדמ"ה הוא בינה, ארץ אדום, כמ"ש בא"ר (קלה ע"א) והיא נ' שערי בינה, אבל עפר דאתהוי מינה, הוא מלכות: ואמר **דאתמר בה ואדם על כו',** דג' גלגולין דאבהן, אש"ן[1116], אבל גלגולא דילה, הוא אדם. ונאמר על עפר ישוב, ועי' בתז"ח (פה ע"א &) **ואמר מאנא דכלהו,** ר"ל הגוף הוא מן המלכות, דהיא גופא לגבי קב"ה. וכן גופא דאדם לגבי אדם, שהוא דרגא דעמודא דאמצעיתא כנ"ל, "את האדם", שהוא דרגא דעמודא דאמצעיתא, צייר ביה מוחין, והן נר"ן דיליה. אבל הכל {קלד ע"ב} הוא בכלל עמודא דאמצעיתא, דהוא נשמתא ומאנא, דהוא גופא, דעליהם נאמר (&) זכר ונקבה בראם, ובתוכן המזווגן והמייחדן, והוא דרגא דעילת העילות[1117], שעליו נאמר ויברא כו' כנ"ל.

אמר רבי אלעזר, אבא, אחר שנמצא רצון, צריך לפתוח בדברים	**אמר רבי אלעזר אבא בתר דרעוא אשתכח**

– מאיר התיקון –

[1112] עי' חגיגה (&)?

[1113] $

[1114] ספד"צ$

[1115] "להוה לן" נמחק בכתיבו, ובמקומו מיתמ "להוי".

[1116] אדם שת נח.

[1117] עי' לעיל הערה 383.

בגלוי. מה האדם שברא עלת העלות בדמותו, שהרי כתוב שאין בו דמות. אמר לו, בני, כאן לא אמר "בצלמנו", שיש בו דמות, אלא בצלמו, רוצה לומר כמו שהוא רואה ואינו נראה, שהוא יהיה כך. וכמו שאין בו דמות, שהוא יהיה כך. וכמו שאין קדמון עליו, שהוא יהיה כך. וכמו שהוא עלת העלות, אחד בלי שותפות ובלי חשבון, שהוא יהיה כך, הכל כדוגמתו.	צריך למפתח מלין באתגליא מאי אדם דברא עלת העלות בדיוקניה דהא כתיב דלית ביה דמות[1118] אמר ליה ברי הכא לא אמר בצלמנו[1119] דאית ביה דיוקנא אלא בצלמו רוצה לומר כגוונא דאיהו רואה ואינו נראה דיהא איהו הכי וכגוונא דלית ביה דיוקנא דיהא איהו הכי וכגוונא דלית קדמון עליה דיהא איהו הכי וכגוונא דאיהו עלת העלות חד בלא שותפו ובלא חושבן דיהא איהו הכי כלא כגוונא דיליה:

ולכן הקשה ר"א, שהאיך אפשר לומר שם בצלמו, והשיב לו ***א"ל ברי לא אמר דאית בי' דיוקנא כו'** - כצ"ל, דלכן לא נאמר שם דמות, רק צלם, וכמו שמפרש והולך, ר"ל **כגוונא דאיהו כו' דלית קדמון כו'**, כמ"ש (&) ורוח אלהים מרחפת כו' [אולי צ"ל ואמרו זה רוחו של אדם כו'] ואמר **כגוונא דאיהו חד כו'** - דנשמתא זהירא עילאה אינו רק אחד לבד, ולא זכה ביה רק אחד לבד כידוע[1120], וחשיב ד' גווני נגד ד' אתוון דהוי"ה דעלת העלות מתפשט בהון:

ויש אדם של בריאה ויצירה ועשיה בצבע אחר בלבוש וגוף (של בחוץ נ"א בלבד) שבאצילות, הרי נאמר שאין בו בריאה ויצירה ועשיה כלל, יש בריאה שהוא ברא, למטה בדמותו, אבל לא שהוא נברא.	**ואית אדם דבריאה ויצירה ועשיה בגוונא אחרא** בלבושין וגופא (דלבר נ"א בלבד) דבאצילות הא אתמר דלית ביה בריאה ויצירה ועשיה כלל אית[1121] בריאה דברא הוא לתתא בדיוקניה אבל לאו דאתברי איהו:

***ואית אדם דבריאה כו' ועשיה כלל אבל בריאה דברא כו' דאתברי איהו אבל בלבושא וגופא דלבר אית בריאה ובג"ד כתיב כו' רזא אחרא בגופא את האדם דא כו'** - כצ"ל, ור"ל דלמעלה אמר, **ואינון אדם דבריאה אדם כו'**, והוא בבי"ע, אבל באצילות לית בריאה. ואף שאמר למעלה, **דברא כו'** קאי על עילת העילות, **וייצר כו'**, אמר כאן, דר"ל דברא הוא לתתא, בדיוקניה, אבל לאו דאתברי הוא. ומ"מ בגופא ולבושין דלבר אית בריאה, וע"ז נאמר ויברא אלהים כמו שמפרש והולך, וקאי הכל על גופא. משא"כ בבי"ע, דאפילו ברוחא, וכמ"ש (&) דגופא דאצילות הוי בהון רוחא, ומפרש והולך דאדם דבריאה ויצירה ועשיה, הוא ת"ת ויסוד ומלכות, ומסט' דלהון ג"כ באדם דלתתא, ג' דרגין בי"ע, ויברא מסט' דת"ת, וכן בכולם, וקאי הפסוקים בין למעלה בין לתתא, על האדם. וכל אדם ידוע שכולל עשר ספירות, והן ג' דרגין שכלילין בהן ע"ס, לכן מפרש בכל אדם ג' דרגין, כמו שמפרש והולך **את האדם כו' בצלמו כו' בצלם כו'**, וכן בוייצר כו' ובנעשה כו', וכמו שמפרש והולך. ובכלם האדם הוא עמודא דאמצעיתא, כמו שמפרש והולך, דאתמר ביה (&) כתפארת אדם, והוא נברא ונוצר ונעשה בתרין, בג"ר ומלכות, כמו שמפרש והולך בצלמו כו' בצלם כו' וכן בכלם. ור"ל דנכלל ג"כ בהם, והן ג' דרגין, שהן ע"ס כנ"ל: ואמר **בצלמו שכינתא תתאה** - כידוע דהיא בצלמו, במדה דיליה כו'[1122], וע"ל תיקון ס"ב (&) ואמר בצלם אלהים כו' דהוא אלהים דבכל {קלד ע"ג} עובדא דבראשית ועלה אתמר ויברא אלהים כו':

ובא וראה, אף על גב שנאמר בספירות בריאה הוא בלבוש מבחוץ ולא מבפנים, ולכן כתוב "ויברא אלהי"ם את האדם בצלמו", כאן סוד אחר. בגוף יש ספירות של בריאה	ותא חזי אף על גב דאתמר בספירן בריאה בלבושא מלבר איהו ולאו איהו מלגאו[1123] ובגין דא כתיב (בראשית א &) ויברא אלהי"ם את האדם

– מאיר התיקון –

[1118] $

[1119] "הכא לא אמר בצלמנו" נמחק בדבינו, ובמקומו מיתמ "לא אמר".

[1120] $

[1121] מבל (דבינו).

[1122] ?

[1123] "ותא חזי אף על גב דאתמר בספירן בריאה בלבושא מלבר איהו ולאו איהו מלגאו" נמחק בדבינו, ובמקומו מיתמ "אבל בלבושא וגופא לבר אית בריאה".

ויש ספירות של אצילות, ולכן "ויברא אלהי"ם את האדם", זה העמוד האמצעי, שנאמר בו "כתפארת אדם לשבת בית". בצלמו, שכינה תחתונה, בצלם אלהי"ם שכינה עליונה. "וייצר יהו"ה אלהי"ם את האדם" זה צדיק חֵי העולמים, יצר אותו ביצירה עליונה וביצירה תחתונה, שהם י' י' מן א, ו' מן וייצר הוא הו' שבאמצע, שהוא בשני יודי"ן באות א. ועל שני יודי"ם נאמר "חכמות נשים בנתה ביתה" והם חכמה קדומה וחכמה תחתונה.	בצלמו הכא רזא אחרא בגופא אית ספירן דבריאה ואית ספירן דאצילות ובגין דא ויברא אלהי"ם[1124] את האדם דא עמודא דאמצעיתא דאתמר ביה כתפארת אדם לשבת בית (ישעיה מד יג) בצלמו שכינתא תתאה בצלם אלהי"ם שכינתא עלאה {קלד ע"ב} וייצר ה' אלהי"ם את האדם (&) דא צדיק חי עלמין יצרו ביצירה עלאה וביצירה תתאה דאינון י' י' מן א' ו' מן וייצר איהו ו' דאמצעיתא דאיהו בתרין[1125] יודי"ן באת א' ותרין יודי"ן עלייהו אתמר (&) חכמות נשים בנתה ביתה ואינון חכמה קדומה וחכמה תתאה:

***וייצר כו' ו' דאמצעיתא דאיהו בין תרין יודין כו'** - כצ"ל, והוא כמו תפארת אדם דבריאה[1126]. וע"ל (קא ע"א צ ע"א) **בודאי אבני שיש טהור אינון י"י דמנהון מיין דכיין נפקין ואינון רמיזין באת א' רישא וסיפא י"י ו' דאיהו נטוי בינייהו איהו עץ החיים מאן דאכל מינייהו וחי לעולם ואלין תרין יודין אינון יודין דוייצר ואינון תרין יצירות יצירה דעילאין ויצירה דתתאין ואינון חכמה בראש וחכמה בסוף כו'**, והכל בצדיק דאיהו עץ החיים, כמ"ש בס"ת ר"פ לך לך (&)[1127] **ומאן דאכל מיניה כו'**, כמ"ש בר"פ שמות (&)[1128] **זהר איבא דאילנא יהיב חיין לכלא קיומא לעלם ולעלמי עלמיא ס"א לא שריא בי' אלא סט' דקדושה זכאה חולקיהון אינון דטעמין מיני' קיימין אינון לעלם ולעלמי עלמין אלין אינון אקרון חיין להאי עלמא וחיין לעלמא דאתי.** וז"ש **ותרין יודין עלייהו אתמר חכמות כו' ואינון חכמה כו'** - ר"ל חכמה ומלכות, והן ב' יודין, דמנהון מיין דכיין נפיק, והן מ"ד ומ"נ והן כלילין בצדיק, דביה מ"ד ומ"נ קיימין. והנה בת"ת כולל ג"ר מסט' דבינה, ובצדיק מסט' דחכמה, ובמלכות מסט' דכתר, בסוד כתר מלכות (לעיל יט ע"א), ומלכות דכלילא בכל הג' דרגין, היא ג"כ נכללת כמו הג"ר, כאן נקרא חכמה. ובת"ת נקרא בינה, דעל שניהם אמר בצלם. ובעשיה מלכות נקראת כתר, והן ד' דרגין דידה, ג"ר ומלכות, דהן ד' אותיות אדנ"י אי"ן וד'[1129]:

ואדם מצד של אות הברית, י', נולד מהול, זהו שנאמר "ותרא אותו כי טוב הוא", "אמרו צדיק כי טוב", ששם אין קליפה של ערלה כלל, וזה שנאמר (סנהדרין &) אדם הראשון מושך בערלתו היה, זה אדם של עשיה. ומה הוא, זו הקליפה שהתלבש בו לשלוט על הכל, זהו שנאמר "ומלכותו בכל משלה", ולכן נאמר בה "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו" להתלבש בכל הדמויות והקליפות.	ואדם מסטרא דאות ברית י' אתיליד מהול הה"ד (שמות ב ב) ותרא אותו כי טוב הוא (&) אמרו צדיק כי טוב דתמן לאו קליפה דערלה כלל והא דאתמר אדם הראשון מושך בערלתו הוה דא אדם דעשיה ומאי ניהו דא קליפה דאתלבשא ביה לשלטאה על כלא הה"ד (תהלים קג יט) ומלכותו בכל משלה ובגין דא[1130] אתמר בה נעשה אדם בצלמנו כדמותנו לאתלבשא בכל דיוקנין וקליפין[1131]:

ואדם מסט' דאות כו' - ר"ל, דאדם דלתתא, דנכלל מכל הג' דרגין, דעיקר בריאתו הוא אדם דבריאה, שבו נברא, והוא מסט' דתפארת, דהוא אדם כנ"ל, כתפארת אדם (ישעיה מד יג). ומסט' דצדיק, שבו נצטייר, נולד מהול: **ואמר הה"ד ותרא אותו כו'** - דמשה הוא אדם כמש"ל בכמה מקומות, ואמר **דתמן לאו קליפה כו'**, כנ"ל סט"א לא שריא ביה, ור"ל דזה "כי טוב", שאין שם רע כלל: ***בכל משלה ועלה אתמר נעשה אדם {קלד ע"ד} בצלמנו כדמותנו והא אמרן דכל ע"ס**

Commented [O113]: אי ויי לא הבנתי כלום **ובג"ד זמנין אתקריאת נשר בו'** עד **והאדם ידע כו'** ואח"כ **הא הכא אדם דעשיה כו'????פרלמ**

– מאיר התיקון –

[1124] לית ספירן דבריאה ולית ספירן דאצילות ובגין דא ויברא אלהי"ם (נמחק בדבינו).

[1125] בין תרין (דבינו).

[1126]

[1127]

[1128]

[1129]

[1130] "ובגין דא" נמחק בדבינו, ובמקומו לית "ועלה".

[1131] לאתלבשא בכל דיוקנין וקליפין (נמחק בדבינו).

כו' מעשרין חד מעשרה ובגין דאיהי כלילא מכלהו כו' אתקריאת בשמי' ובג"ד זמנין אתקריאת נשר בו' עד **והאדם ידע כו'** ואח"כ **הא הכא אדם דעשיה כו'** - ור"ל דנעשה נאמר על אדם דעשיה, מלכות. ונאמר עלה בצלמנו, **דכל ע"ס יהיבו כו'.** והיא ג"כ כלילא מתלת, מב' דרגין, מע"ס דלמעלה, ומכל דיוקנין דלתתא מינה, והיא עשיריות דכל ספירה, וע"ל (מו ע"ב &) **ואמר הא הכא כו' אדם דבריאה כו' מאי כו'**, משום שרוצה לפרש בצלמו, בצלם היכן רמיזין ביה, ואיך הן בצלמו. ואמר בב' ווין דוא"ו, דאלף דביניהון הוא ת"ת, דנק' א'. ואמר דשכינתא עילאה ותתאה דנקראו צלם ודמות, אדם שכינה עילאה דמות חכמה, ושכינתא תתאה דמות עמודא דאמצעיתא[1132]:

ועוד נאמר בשכינה התחתונה "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו", שתהיה כלולה מכל הספירות, שכל עשר הספירות, כל אחת נתנה בו חלקו. ומה חלקו, אלא כל ספירה נתנה בו עשור שלו, שכל ספירה עולה לעשרה, ונתנו לו כל אחת ואחת העשור שלו, נשארו הן תשע תשע, וכל אחת ואחת נשלם בה לעשרה, ולכן מעשרים אחד מעשרה. ומשום שהיא כלולה מכלם, נאמר בה "אהבת כלולותיך", כלולה מן הכל. ואחר שנכללה מן העליונים, נאמר בה "ורדו בדגת הים ובעוף השמים", ובבהמה ובכל הארץ נכללה בתחתונים, ואפילו בכל הקליפות של הצד האחר התלבשה, לקיים בה "ומלכותו בכל משלה". ובכל מה שהתלבשה נכללה (נקראה) בשמו, הרי כאן אדם של עשיה ויצירה.	ועוד **אתמר** בה **בשכינתא תתאה** (&) **נעשה אדם בצלמנו כדמותנו דתהא כלילא** מכל ספירן[1133] דכל עשר ספירן יהיבו בה[1134] כל חד חולקיה ומאי חולקיה **אלא** כל ספירה יהיב בה עשור דיליה דכל ספירה סליק לעשרה ויהבו ליה כל חד וחד עשור דיליה **אשתארו אינון תשע תשע** וכל חד וחד **אשתלים** בה לעשרה ובגין **דא** מעשרין חד מעשרה ובגין **דאיהי כלילא** מכולהו **אתמר** בה (&) **אהבת** כלילותיך **כלילא** מכלא ולבתר **דאתכלילת** מעלאין **אתמר** בה (&) ורדו בדגת הים ובעוף השמים[1135] ובבהמה ובכל **הארץ אתכלילת** בתתאין **ואפילו** בכל קליפין **דסטרא אחרא אתלבשת** לקיימא בה ומלכותו בכל משלה (תהלים קג יט) ובכל מה **דאתלבשת אתכלילת**[1136] **(נ"א אתקריאת)** בשמיה **הא הכא אדם דעשיה** ויצירה:
האדם של בריאה פרשוהו על תפארת. מה זה בצלמו, בצלם שתי דמיות שלו למעלה, אלא (אלו) הן וא"ו שתי וי"ן, הם שתי דמויות של א, שהוא אדם של האמצע. שהשכינה העליונה היא דמות אדם עליון, שהוא חכמה עליונה. ושכינה התחתונה, דמות אדם, שהוא העמוד האמצעי.	**אדם דבריאה** אוקמוהו על **תפארת מאי בצלמו בצלם תרין דיוקנין לעילא אלא (נ"א אלין) אינון וא"ו** תרין **ווי"ן אינון תרין דיוקנין דא' דאיהו אדם דאמצעיתא דשכינתא עלאה איהי דמות אדם עלאה דאיהו חכמה עלאה ושכינתא תתאה דמות אדם דאיהו עמודא דאמצעיתא:**
ועוד העמוד האמצעי בדמות הכתר, וזה אדם של בריאה. ואדם של יצירה, צדיק, בדמות של חכמה, ולכן "ויהו"ה נתן חכמה לשלמה", שהוא צדיק, ברית שלום, שלם ה'. והשכינה התחתונה, אדם של עשיה, הדמות של	ועוד **עמודא דאמצעיתא בדיוקנא דכתר ודא אדם דבריאה ואדם דיצירה צדיק בדיוקנא דחכמה ובגין דא** (&) וה' נתן חכמה לשלמה **דאיהו צדיק** ברית שלום[1137] שלם ה'[1138] **ושכינתא תתאה אדם**

– מאיר התיקון –

[1132] SCHOTENSTEIN

[1133] "ועוד אתמר בה בשכינתא תתאה נעשה אדם בצלמנו כדמותנו לתהא כלילא מכל ספירן" נמחק בכתיבו, ובמקומו כתוב "והא לאמרן".

[1134] אתכלילת זהר ע"ח?

[1135] תורה ספר בראשית פרק א - פרשת בראשית
ובכל חיה הרמשת על הארץ:

[1136] נמחק בכתיבו, וגורס את המוסגר.@

[1137]

[1138]

השכינה העליונה. והכל אמת (והשכינה ודאי נכללת בכל). ולכן לפעמים נקראת נשר, לפעמים חיה, לפעמים יונה, לפעמים צפור, בכל מה ששולטת, נקראת בשמו. ובעשבים נקראת שושנה, עץ פרי עושה פרי. וכששולטת על הארץ נקראת ארץ, וכששולטת על הים נקראת ים על שמו. וכששולטת על ההרים נקראת סלע, אין בריה בעולם ששולטת עליה שלא נקראת בשמו.	דעשיה דמות דשכינתא עלאה וכלא קשוט (ושכינתא ודאי אתכלילת בכלא)[1139] ובגין דא זמנין אתקריאת נשר זמנין חיה זמנין יונה זמנין צפור בכל מה דשליטא אתקריאת בשמיה ובעשבין אתקריאת שושנה עץ פרי עושה פרי (בראשית א יא) וכד שלטא על ארעא אתקריאת ארץ וכד שלטא על ימא אתקריאת ים על שמיה וכד שלטא על טורין אתקריאת סלע לית בריה בעלמא דשלטא עליה דלא אתקריאת בשמיה:
אבל עם כל זה ששולטת על הכל, עושה הפרדה בין המדרגות, שהן מח ופרי לבין הקליפות של הצד האחר, שהן כקליפות האגוז שמכסות על המח. וסוד הדבר "ויבדל אלהי"ם בין האור ובין החשך", אוי למי שמערבב את קליפות הצד האחר עם הדרגות של צד הטהרה.	אבל עם כל דא דשלטא על כלא עבידת אפרשותא בין דרגין דאינון מוחא ואיבא לקליפין דסטרא אחרא דאינון כקליפין דאגוזא דמכסיין על מוחא ורזא דמלה (&) ויבדל אלהי"ם בין האור ובין החשך ווי ליה למאן דמערב קליפין דסטרא אחרא עם דרגין דסטרא דדכיו[1140]:

***ועוד עמודא דאמצעיתא כו' וכלא קשוט** ואח"כ **והאדם ידע כו'** - כנ"ל ר"ל שאלו הג' הן דמות כח"ב, ועמודא דאמצעיתא דיוקנא דכתר, ידוע שבו הדעת[1141], והוא ביה סליק[1142]. וצדיק דמות חכמה, מפרש והולך שנאמר, חכמה לשלמה, ושלמה הוא צדיק כידוע ברע"מ בכ"מ. ומביא ראי' דאתוון דיליה שלם ה', שהוא ברית שלם: ואמר **שלם ה'** - דגם ה' נכלל בברית, דהיא עטרה: ואמר **ושכינתא כו' דמות כו'** - הוא ידוע ב' ההי"ן, שכינה עילאה ותתאה, ואמר **וכלא קשוט**, דמ"ש למעלה דת"ת בצלם אלהים, בינה כו' כנ"ל, וכאן אמר כתר, והכל אמת כ"א בבחינתו: ***והאדם כו'** - צ"ל וידע כו' וצ"ל לקמן (קיח ע"א &) אחר בלע המות לנצח עד ושמו אחד:

	(אמר המגיה עוד מצאתי בס"א זה הלשון)
"והאדם ידע את חוה אשתו וכו'", וכי לא ידע אותה עד אותו הזמן. אלא מיום שנחרב בית המקדש, הקדוש ברוך הוא לא התיחד עם שכינתו בימות החול, ולא היו ישראל מכירים את כחו בימות החול, משום שממשלת העבד והשפחה בהם. אחר שיעברו מן העולם, מיד "וידע אדם עוד את אשתו", ובאותו הזמן "כי מלאה הארץ דעה את יהו"ה", ובאותו זמן יתקיים הכתוב "כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם", "וביום ההוא יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד".	והאדם ידע[1143] את חוה אשתו וכו' (&) וכי לא אשתמודע בה עד ההיא זמנא אלא מיומא דאתחרב בי מקדשא קודשא בריך הוא לא אתייחד בשכינתיה ביומין דחול ולא הוו ישראל אשתמודען תוקפיה ביומין דחול בגין דממשלה דעבד ושפחה בהון בתר דיתעברון מעלמא מיד (בראשית ד כה) וידע אדם עוד את אשתו ובההיא זמנא כי מלאה הארץ דעה את ה' (ישעיה יא ט) ובההוא זמנא אתקיים קרא (ירמיה לא &) כי כלם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם וביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד (זכריה יד ט):

בגין דממשלה דעבד כו' - דהוא מט"ט וסנד"ל, דרגין דעבד ושפחה, שבהן ס"א שולט, תחת עבד כו' (&) ושפחה (&)[1144], והן ביומין דחול, ששת ימים תעבוד (&). ובלילות דרגא

– מאיר התיקון –

[1139] לתקריאת בשמי' (נוסף בדבינו)@.
[1140] חסר ועי' בתז"ח פה ע"ב & (גליון)
[1141]
[1142] עי' בהגר"אב ספד"צ ד ע"ד הבו"ד במלואים וצ"ע למה הביא רק לשון א'
[1143] "והלמס ידע" נמחק ובמקומו לימת "וידע".@ללמ כפסוק??
[1144] ז"ל הפסוק

Commented [O114]: א זכיתי

Commented [O115]: א הבנתי

Commented [O116]: פשר דצ"ל וידע אדם עוד את אשתו

Commented [O117]: כירים או מודיעים

דשפחה, דלכן שפחה משרתת בבית ביום, עבד יוצא לעבודתו עדי ערב (&)[1145], ובלילה משרתת האשה בבית. אבל שבת (&) וינח ביום השביעי, ממשלת' דשכינה, דבה מנוחה. ועי' בפרשת נשא (קכב ע"ב) **אבל בתר דיתעברון הס"א ממשלת' דשכינתא תהא,** אז וידע כו', {קלה ע"א} כמו שמפרש והולך, כי מלאה הארץ דעה כו':

דבר אחר "והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין". "ידע", ודאי, כמו "ומרדכי ידע", יש ידיעה לטוב ויש ידיעה לרע. בזמן שהולידה את קין, "ידע את כל אשר נעשה", אותה הזוהמא ועד אותו המקום שמגיעה ומתפשטת אותה הזוהמא בכל הדורות. ושלשה גלגולים, עליהם נאמר "הן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלוש עם גבר". אחר שיתגבר ביצרו, שלא עושה חטא. והידיעה הזו של קין היא שהתגלתה לו, עד אותו מקום שהתפשטה, שעליו נאמר "כי משורש נחש יצא צפע", משום שהוא משורש נחש, שהטיל זוהמא בחוה (&שבת נב ע"), מלאך המות שגרם מיתה לאדם ולכל הדורות שלו, כך זה דרכו להרוג ולכן הרג את הבל.	דבר אחר (&) והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין ידע ודא"י[1146] כגון ומרדכי ידע (&)[1147] אית ידיעה לטב ואית ידיעה לביש בזמנא דאולידת לקין ידע את כל אשר נעשה ההוא זוהמא ועד ההוא {קלה ע"א} אתר דמטי ואתפשט ההוא זוהמא בכל דרין ותלת גלגולי עלייהו אתמר הן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלש עם גבר (איוב לג כט) בתר דיתגבר ביצריה דלא עביד חטאה[1148] והאי ידיעה דקין איהו דאתגלי ליה עד ההוא אתר דאתפשט דעליה אתמר (&) כי משרש נחש יצא צפע בגין דאיהו משרש נחש דאטיל זוהמא בחוה מלאך המות דגרם מיתה לאדם ולכל דרין דיליה הכי האי דרכיה לקטלא ובגין דא קטיל להבל:

***ותלת גלגולי עלייהו כו' עד דלא עביד חטאה** - ל"ג כאן: ואמר **ידע ודאי,** ר"ל ידיעה ממש, שידע זוהמא דחוה אשתו שהוא בקין עד כל דרין. ועוד ידע עד היכן הוא בס"א, כמו שמפרש והולך **והאי ידיעה כו'. יצא צפע,** שהוא צפע **משרש נחש דאטיל כו',** כמו שמפרש והולך:

והזוהמא הזו שנטלה/שנטע@ ממנו, היא לילי"ת, אמם של הערב רב, עליה נאמר "רגליה ירדות מות וכו'", שהיא סם המות של אל אחר, שהוא סמא"ל, והיא הפרי שלו. "גם" לרבות אל אחר, נחש, בגללה נאמר "ותקח מפריו ותאכל". כאן הסוד של חוה, "ותתן גם לאישה עמה ויאכל", גם לרבות. ואחר כך ראה שהתחרט כמו שנאמר "גדול עווני מנשוא", ולכן "קניתי איש את יהו"ה", כאן רמז "קיני חותן משה", שעתיד לחזור בתשובה ולקבל אות ברית, זהו שנאמר "וישם יהו"ה לקין אות", אות ברית מילה להגן עליו. ולכן@ ותוסף ללדת את אחיו את הבל מה זה ותוסף אלא סוד הדבר ולא יסף עוד לדעתה בגלל אותה זוהמא שיצאה ממנו וראה התפשטותו בכל דור כיון שראה את הבל שהתפשטותו בכל דור לטוב אמר ותוסף ללדת היא הוסיפה	והאי זוהמא דאתנטיל מניה איהי לילי"ת אימא דערב רב עלה אתמר (משלי ה ה) רגליה יורדות מות וכו' דאיהו סם מות דאל אחר דאיהו סמא"ל ואיהי איבא דיליה גם לרבות אל אחר נחש בגינה אתמר ותקח מפריו ותאכל (&) הכא רזא דחוה ותתן גם לאישה עמה ויאכל (&) גם לרבות ולבתר חזא ליה דאתחרט כמה דאת אמר גדול עוני מנשוא (&) ובגין דא קניתי איש את ה' (&) הכא רמיז קני חותן משה (&) דעתיד לאהדרא בתשובה ולקבלא אות ברית הה"ד (&) וישם ה' לקין אות אות ברית מילה לאגנא עלייהו ובגין דא[1149] ותוסף ללדת את אחיו את הבל מאי ותוסף אלא רזא דמלה ולא יסף עוד לדעתה בגין ההוא זוהמא דנפיק מניה[1150] וחמא אתפשטותיה בכל דרא כיון דחמא להבל דאתפשטותיה בכל דרא לטב אמר ותוסף ללדת אוסיפת איהי כמה

– מאיר התיקון –

[1145] ז"ל הפסוק

[1146] עי' דברי רבינו לעיל (&) שודאי היא לשון כ"כידוע".

[1147]

[1148] ותלת גלגולי עלייהו אתמר הן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלש עם גבר (איוב לג כט) בתר דיתגבר ביצריה דלא עביד חטאה (נמחק ברבינו).

[1149] "עלייהו ובגין דא" נמחק ברבינו, ובמקומו מיתא "עליה".

[1150] מינה (רבינו).

כמה קרבנות וכמה תחנונים וכמה בכיות בשבילו כיון שהוא היה עתיד לטהר את הזוהמא שלו מן העולם. והרי קהלת אמר "יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים", כאן התגלה (ברכות ז ע"?) צדיק ורע לו רשע וטוב לו. יש הבל ויש הבל. ועליהם נאמר "לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו". "בשגם" זה הבל, והרי פרשוהו (חולין ?) בשגם זה משה. משה זה שת, והוא שם והוא הבל, והן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלוש עם גבר.	קרבנין וכמה תחנונין וכמה בכיין בגיניה כיון דאיהו הוה[1151] עתיד לדכאה זוהמא דיליה[1152] מעלמא והא קהלת אמר (קהלת ח &) יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים הכא אתגלי צדיק ורע לו רשע וטוב לו אית הבל ואית הבל ועלייהו אתמר (קהלת י ב) לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו[1153] בשגם (בראשית &) זה הבל והא אוקמוהו בשגם זה משה משה זה שת ואיהו שם ואיהו הבל[1154] והן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלש עם גבר (איוב לג כט):

והאי זוהמא דאתנטיל כו' - ר"ל, מהנחש בקין, הוא הלילית, דאיהי מות, כמו שמפרש והולך: ואמר **ואיהי איבא** - דאיבא הוא נוק', ואילנא דכורא: ואמר **גם לרבות כו'** - שהוא דכורא, ולכן חוה, שהיא נוק', אכלה מפרי, דהוא נוק', "ותתן גם", את ה"גם" לאישה, שהוא דכורא, וז"ש **בגינה אתמר כו'** - ר"ל בשביל נוק' דס"א הנ"ל, ובשביל דכורא דס"א, ותקח כו' ותתן כו'. ואמר כל זה בשביל, שבאשתו היא הנוק', דאיהי מות, ויצא צפע דקטיל, ולכן נאמר, ידע את חוה אשתו: **ולבתר חזא לי' כו'** - ר"ל, כמו שמפרש והולך, דלכן ותאמר קניתי כו', ובגין האי חרטה נפיק מיניה יתרו, דג"כ אתחרט ואהדר בתשובה, וכמו שמפרש והולך **הכא רמיז כו'**: ***לאגנא עליה ותוסף כו'** - כצ"ל, ומפרש והולך הפרשה, ואמר **ותוסף כו' *ההוא זוהמא דנפיק מינה** - כצ"ל, ור"ל דנאמר ותוסף, שהיא אוסיפת למילד על מ"ש "קניתי", שהוא מסט' דטוב. ונאמר בה "ותוסף", ולא נאמר ביה תוספת "וידע עוד את אשתו", בגין דכאן "ולא יסף עוד לדעתה" (&), דאין בה זוהמא כלל בלידתו, שכולה טוב, בגין דנפיק מינה ההיא זוהמא בלידת קין, וז"ש **כיון דחמא כו'** (וצ"ל זה למעלה קודם **וחמאה אתפשטותי' צ"ל ואיהו עתיד לדכאה כו'**[1155]): ***לדכאה זוהמא דילה** - כצ"ל ור"ל דבימי משה בסיני, כמ"ש (&) כיון שבא נחש על חוה כו' ישראל שעמדו בסיני כו': **והא קהלת אמר כו' עד כסיל לשמאלו** - ל"ג וכצ"ל ***דילה מעלמא כד"א בשגם זה הבל והא כו'** - וכנ"ל דהוא עתיד לאתדכאה זוהמא דילה, וכן לע"ל, שערב רב יתמחון מעלמא, כי יבוא שילה (בראשית מט י), אהפוך אל עמים שפה ברורה כו' (&): **בשגם זה משה** - חשבן משה: **משה איהו שת ואיהו שם ואיהו הבל** - (ר"ל דמשה ראשי תיבות משה שת הבל, והן ג' גלגולין) וכאן צ"ל מ"ש למטה **הבל דא הבל דאורייתא דאיהי להב כו' ה' דמשה מ' שם דאתמר בי' כו'** עד **תחת רגליו** (ועמש"ש (קלה ע"ג ד"ה הבל דאורייתא) וכצ"ל ***בשגם זה משה ואיהו שת ואיהו שם ואיהו הבל דאורייתא כו' ה' דמשה שם דאתמר ביה השם בקרבו את רוח קדשו ולאו למגנא כו' באורייתא שת דאתמר ביה כי מן המים משיתיהו ושת {קלה ע"ב} הוא סיומא כו' תחת רגליו ודא ש' דמשה והן כל אלה כו' עם גבר ועל ארבע כו' דרכיב עלייהו מה ודא אדם דאיהו רביעאה**) ואח"כ **והן כל אלה כו'** - ור"ל דמשה הוא הבל דאורייתא, דניתנה על ידו. ומשה רווח ליה משֵם כמש"ל (קה ע"א &) [והוא מים כי מן המים[1156]] ולכן שֵם קבע כו' (לעיל קכח ע"ב) דהוא דרגא דמשה, ושת סיומא, ולכן נאמר, כל שתה, דקאי הכל על משה, שעליו

– מאיר התיקון –

[1151] "לאיהו הוה" נמחק בגיגיו, ובמקומו איתא "ואיהו".@

[1152] דילה (בגיגיו).

[1153] "והא קהלת אמר (קהלת ח) יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים הכא אתגלי צדיק ורע לו רשע וטוב לו אית הבל ואית הבל ועלייהו אתמר לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו" נמחק בגיגיו, ובמקומו איתא "דילה מעלמא כד"א".

[1154] הבל לאורייתא לאיהו להב עלה אתמר קול ה' אשר להבות אש ולהט ה' למשה שם לאתמר ביה השם בקרבו את רוח קדשו ולאו למגנא כו' באורייתא שת לאתמר ביה כי מן המים משיתיהו ושת הוא סיומא לאלפא ביתא שת בגין כל שתה תחת רגליו ולהט ש' למשה והן כל אלה כו' עם גבר ועל ארבע כו' דרכיב עלייהו מה ולהט אדם לאיהו רביעאה (נוסף בגיגיו).

[1155] $פרלמ

[1156] משיתיהו (שמות &).

נאמר (&) וירדו בדגת הים כו', ותחת רגליו, שהוא שת, סיומא דא"ב. ואלו ג' גלגולין נאמר, פעמים כו', ור"ל עם גבר, דהוא אדם, שהוא גבר. וז"ש **איה השם,** דהוא אותיות משה, והשם הוא השם בצירי, דהוא מה שמו (&), דמה הוא אדם:

וסוד הדבר "איה השם בקרבו" שהוא "מה שמו" וזה האדם, שהוא רביעי, ובשבילו נאמר "ועל ארבעה לא אשיבנו", לא אשיבנו יותר בגלגול, כיון שנח בו אביו, שהוא אדם, באותו זמן נודע "מה שמו ומה שם בנו". כי תדע וזהו הסוד "מה שמו מה אומר אליהם" וזוהי מרכבה שלמה, ש, שלש חיות שרוכב עליהם מ"ה, ועליהם נאמר "הן כל אלה" "יפעל א"ל" "פעמים שלוש עם גבר".	ורזא דמלה **איה השם בקרבו** (ישעיה סג יא)[1157] **דאיהו מה שמו** (&) **ודא אדם דאיהו רביעה ובגיניה אתמר ועל ארבעה לא אשיבנו** (&) **לא אשיבנו בגלגולא** יתיר כיון דנח ביה **אבוי דאיהו אדם בההוא זמנא אשתמודע מה שמו ומה שם בנו כי תדע ודא איהו רזא מה שמו מה אומר אליהם** (שמות ג יג) **ודא איהו מרכבתא שלימא ש'** תלת חיוון דרכיב עלייהו מ"ה ועלייהו אתמר הן כל אלה (איוב לג כט) יפעל א"ל (&) פעמים שלש עם גבר:

בההוא זמנא כו' - דאדם ובן נח בגוויה. ואמר **ודא איהו רזא כו'** – ב' פעמים מ"ה, דהוא שמו ושם בנו: ואמר **ש' תלת חיון,** שהן ג' גלגולים הנ"ל, ומ"ה הוא אדם, שעל גלגולא דאדם לא אשיבנו, כמש"ל תיקון ל"ב (&) וכאן משום דכבר נח ביה אדם, כנ"ל:

קם רבי שמעון ואמר "ותוסף ללדת את אחיו את הבל", אוי לעולם שיש להם עינים ולא רואים, אזנים ולא שומעים את סודות התורה והולכים אחר הבצע של העולם הזה. בא וראה קין הוא יצר הרע, הבל יצר הטוב. הבל הוא הלב, והם שני בתי הלב, זהו שנאמר "לב חכם לימינו לב כסיל לשמאלו". "לב חכם לימינו", זה הבל, שנאמר בו "ותוסף ללדת את אחיו את הבל", הוא תוספת רוח הקודש. קין הוא רוח הטומאה, שהוא גורע ולא מוסיף. קין הגוף, קן לשניהם, ובשבילה נאמר (&) "אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו".	קם רבי שמעון **ואמר** (&) **ותוסף ללדת את אחיו את הבל ווי לעלמא דאית לון עיינין ולא חזאן אודנין ולא שמעין ברזין דאורייתא ואזלין בתר בצעין דהאי עלמא תא חזי קין איהו יצר הרע הבל יצר הטוב**[1158] **הבל איהו הלב ואינון תרי בתי לבא** הה"ד (קהלת י ב) לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו **לב חכם לימינו דא הבל דאתמר ביה ותוסף ללדת את אחיו את הבל** {קלה ע"ב} **איהו תוספת רוח הקדש קין איהו**[1159] **רוח הטומאה דאיהו גרע ולא אוסיף קין גופא** קן **לתרווייהו ובגינה אתמר אל תסתכל בקנקן אלא במה דאית ביה:**
ודאי קין הוא הלב שהוא קלפת האגוז לא אותו שלמעלה שהוא פרי עץ החיים ומשום שהקין הזה יש בו טוב ורע נאמר בו ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו עד שעוברת אותה הקליפה מהאגוז הפרי שנקרא מיתה וחיים אור וחשך הבל טוב והבל רע ההבל של התורה שהוא להב עליו נאמר קול יהו"ה חצב להבות אש וזו ה' של משה מ' משה ש' שת שנאמר בו כי מן המים משיתהו ש' שם ולא לחנם היה שם קובע מדרשות בתורה והיה שת הסיום	ודאי קין **איהו לבא דאיהו קליפה דאגוזא לאו ההוא**[1160] **דלעילא דאיהו איבא דאילנא** דחיי **ובגין דהאי קין אית ביה טב וביש אתמר ביה ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו עד דאתעבר ההוא קליפה מניה דאגוזא איבא אתקרי מיתה וחיי אור וחשך**[1161] **הבל טב והבל ביש**[1162] **הבל דאורייתא דאיהו להב עלה אתמר קול ה' חצב להבות אש ודא ה' דמשה מ' משה ש' שת דאתמר ביה כי מן המים משיתיהו ש' שם ולאו למגנא הוה שם קובע**

– מאיר התיקון –

[1157] ויזכור ימי עולם משה עַמּוֹ אַיֵּה הַמַּעֲלֵם מֵיָם את רֹעֵי צאנו איה הַשָּׂם בקרבו את רוח קדשו.

[1158] "קין לאיהו יצר הרע הבל יצר הטוב" נמחק בכתבינו, ובמקומו לאיתא "איתי הבל ואית הבל לאית הבל דא יצה"ר ואית הבל יצ"ט".

[1159] "קין לאיהו" נמחק בכתבינו, ובמקומו לאיתא "הבל לאיהו".

[1160] "לאו ההוא" נמחק בכתבינו, ובמקומו לאיתא "להההוא".

[1161] "לאיבא לאתקרי מיתה וחיי לאור וחשך" נמחק בכתבינו, ובמקומו לאיתא "הבל".

[1162] מיתה וחיים לאור וחושך והבל מסט' לימינא כו' (נוסף בכתבינו).

של אלפא ביתא שת בגלל כל שתה תחת רגליו.	מדרשות **באורייתא** והוה שת **סיומא דאלפא ביתא** שת בגין כל שתה תחת רגליו[1163]:

ת"ח קין כו' - אע"ג דתרין בתי לבא אית בהבל, כמו שמפרש והולך, וקין גופא לתרווייהו, כמו שמפרש והולך (הגהה **קן לתרווייהו כו',** ור"ל דב' ההי"ן בב' בתי לבא, בעץ הדעת טו"ר, לב חכם כו', ואינון מפורשים. אבל קין, קן י', שני ההי"ן, מעץ הדעת, ולכן ממנו, לא תאכל (&), והוא הלב עצמו, שהוא קליפה לב' החללים, שהן הבתים. ור"ל לא תאכל, שלא לשמוע לעצת הלב, כמ"ש (&) ולא תתורו אחרי לבבכם, לפי שהוא פונה לכאן ולכאן, עץ הדעת טוב ורע, אלא ילך בעצת התורה, וכמ"ש (&) פן יפתה לבבכם, עד לע"ל, אז (&) לב בשר כו'[1164], שאז יתעבר כו' (&)[1165], כמ"ש למטה. והענין כי כאן הוי"ה בהיפוך[1166], כמש"ל ריש תיקון כ"ב (&) וב' ההי"ן בב' הבלים, בב' בתי לבא, וא"ו רוחא דנשיב בהם, יו"ד לבא, קין. ו' הוא אדה"ר, וב' אותיות אחרונות, הן שנאמר (&) ומעץ הדעת כו', ובהון (שמות יז טז) כי יד על כו', ויהיה השם כסדר[1167]), ולכן ב' הבל וקול ודבור, כולל כל שם הוי"ה, דב' אותיות הראשונים הן כחדא, כידוע[1168], והן כאן ב' הבלים. (אבל הנכון שהוא ט"ס וכצ"ל *)**ת"ח אית הבל ואית הבל אית הבל דא יצה"ר ואית הבל יצ"ט כו' רוח הקודש הבל דאיהו רוח הטומאה גרע ולא כו' להההוא דלעילא כו' מניה דאגוזא הבל הבל טב והבל ביש מיתה וחיים אור וחושך והבל מסט' דימינא כו'**) מ"מ גם ההיא דשמאלא לאו ביש הוא, אלא מסט' דקין, גופא וקליפה דלבא דפתי לה, כמש"ל (מג נה ע"ב) **למאן פתי מינייהו** {קלה ע"ג} כו' וכמו שמפרש והולך, **ודאי קן איהו לבא דאיהו קליפה דאגוזא להההוא דלעילא כו',** ר"ל להבל, דהוא איבא דאילנא דחיי. אבל בשביל שהוא מלובש בקליפה, הוא עץ הדעת, וכמו שמפרש והולך **עד דאתעבר ההוא קליפה מיני' דאגוזא איבא אתקרי מיתה וחיי כו',** אבל הבל בעצמו, ותוסף כו', איהו תוספת רוח הקודש, והוא כד יתעבר ההוא יצה"ר, קין, ויתמחון הערב רב מן עלמא, נאמר (&) והיה בימים ההם אשפוך את רוחי על כל בשר כו' כי תמלא הארץ דעה כו': **הבל דאורייתא כו' עד תחות רגליו כו'** - ל"ג כאן ועמש"ל (קלה סע"א) אבל כל המאמר הזה מלוקט מהמאמרים הקודמים:

והבל מצד הימין הוא כולל שבעה הבלים, והם אבגית"ץ וכו'. שש עולים שהם להבות בששת טבעות הקנה, והבל של הפה שביעי. וכנגדם אמר דוד שבעה קולות של "הבו ליהו"ה בני אלים". ועל שבע הללו נאמר "כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי יהו"ה יחיה האדם". ושבעה הקולות הללו עולים בשבעה רקיעים. ויש שבע של השמאל שיורדים בשבע ארצות, ועליהם אמר קהלת "כי מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה וכו'"	והבל מסטרא דימינא איהו כליל שבע הבלים ואינון אבגית"ץ וכו' שית סלקין דאינון להבים בשית עזקאן דקנה והבל דפה שביעאה ולקבלייהו אמר דוד שבעה קלין דהבו לה' **בני אלים**[1169] (&) ועל אלין שבע אתמר כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל **מוצא** פי ה' יחיה **האדם** (&) **ואלין** שבע קלין סלקין בשבעה רקיעין ואית שבעה דשמאלא דנחתין בשבעה **ארעין** ועלייהו אמר קהלת (קהלת ג &) מי יודע רוח **בני האדם** העולה **היא** למעלה וכו':

ז' הבלים - ע"ל (קו ע"ב קז ע"א &):

שבעה הבלים טובים אלו הם שבע@ה שנות השבע, וכנגדם אחרים כנגד שבע@ה שנות הרעב. אלו הבלים	שבעה הבלים טבין **אלין אינון** שבע שני השבע ולקבלייהו **אחרנין** לקבל שבע שני הרעב

– מאיר התיקון –

[1163] הבל למורייתא למיהו להכי עלה מתמר קול ה' מחכי להבות מקם ולמ ה' למקה מ' מקה ק' את למתמר ניה כי מן המיס מקיתיהו ק' קס ולמו למגנת הוה קס קובע מדרקות במורייתא והוה את סיומא למלפא ניתא את בגין כל שתה תחת רגליו (נמחק כרבינו).

[1164]

[1165]

[1166]

[1167]

[1168] ג"ר כחד חשיבן, ועי' שתי רעין דל אמתפרשין

[1169] $

של חיים ואלו הבלים של מיתה. ולכן יש הבל ויש הבלים. ה', לב. ד', ארבע חיות הכסא. ו', שש המדרגות של הכסא, ועליהם שורים עשר אמירות, שהן י' ו', שיוצא מהבל הוא קול, שהוא פורח באויר, שהוא אור. חמשה אור ודאי הם ה' העליונה. י', דיבור ואמירה. ואותם ההבלים הבל עולה בה' העליונה והבל יורד בה' תחתונה. הדבור יורד ובהבלים הללו עולה באחד הקול עולה, ובזה יורד בה' התחתונה. עולה הקול שהוא ו' בה' העליונה, יורד הדבור שהוא י'.	**אלין הבלים דחיי ואלין הבלים דמיתה ובגין דא יש הבל ויש הבלים**[1170] ה' לב ד' **ארבע** חיוון **דכורסיא** ו' שית דרגין **דכורסיא** ועלייהו שריין עשר **אמירן דאינון** י' ו' דנפיק מהבל **איהו** קול **דאיהו** פורח **באויר דאיהו אור חמש אור ודא**י[1171] **אינון** ה' עלאה י' דבור **ואמירה ואינון**[1172] הבלים הבל סליק בה' עלאה והבל נחית בה' תתאה נחית דבור[1173] **ובאלין** הבלים סליק בחד קל**א** סליק **ובדא** נחית בה' תתא**ה**[1174] סליק קל**א** **דאיהו** ו' בה' עלאה נחית דבור **דאיהו** י':

***ובג"ד יש הבל ויש הבל הבל ה' לב כו' -** כצ"ל, ור"ל ז"ש (&)[1175] יש הבל אשר נעשה כו', אשר יש צדיקים כו', ויש רשעים כו', שגם זה הבל. והן ב' הבלים הנ"ל. ואמר **הבל ה' ל"ב** וה' נחלק לשתים ד"ו פרצופים[1176], שהוא בכורסייא, שהוא הלב, ד' חיוון, שהן ד' רגלין, ושית דרגין והכל הוא ה"א: **ועלייהו שרין כו'** - שהוא הדיבור. ואמר להורות שהאיך נכלל הדיבור, שהוא יו"ד, בהבל שהוא ה', לפי שה"א נחלק ג"כ על יו"ד. ואח"כ אמר על הקול, שהוא וא"ו, דג"כ נכלל בה"א ויו"ד. ואמר דהוא פורח באויר, ואויר הוא אור י'[1177], אור הוא ה', ה' אור[1178], ויו"ד והוא בן י"ה[1179] שנכלל בי"ה: ***ואמירה ואינון ב' הבלים כו' בה' תתאה ובאלין הבלים בחד סליק קלא ובחד נחית דבור בה' עילאה סליק קלא כו' -** כצ"ל, ור"ל דב' הבלים אינון ב' ההי"ן, ולכן הבל וקול ודיבור כולל כל שם הוי"ה, דב' אותיות הראשונות הן כחדא כידוע[1180], והן כאן ב' הבלים, ועתה נשלם הוי"ה. וע"ל תיקון מ"ה (&). ואמר **בה' תתאה סליק כו',** דהוא קרבן עולה ויורד[1181].

וההבלים עולים ויורדים בלב, "והנה מלאכי אלהי"ם" עולים ויורדים שם, והם י"ו. ה' תחתונה "מוצב ארצה". "וראשו מגיע השמימה" זו ה' עליונה, שנקראת השמימה. ואם לא עולים במחשבה, שהיא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, לא מסתכלים בתפלות אלו. ההבלים שאינם מצד של היחוד והבלים האחרים הם בפרוד, ועולים במחשבה רעה ומשום שיש שם פרוד, נאמר במחשבה שלהם (&) מחשבה	והבלים סלקין ונחתין בלב**א** והנה מלאכי אלהי"ם (בראשית כח יב) סלקין ונחתין תמן **ואינון** י"ו ה' תתא**ה** מוצב **ארצה** ור**אשו** מגיע השמימה (שם) **דא** ה' עלא**ה** דא**ת**קרי השמימה **ואם** לא סלקין במחשבה **דאיהו** יו"ד ה"**א ואו** ה"**א** לא מסתכלין בצלותין[1182] **אלין** הבלים[1183] דלא**ו אינון** מסט**רא** דיחוד**א** והבלים **אחרנין** אינון בפירוד**א** וסלקין[1184] במחשבה בי**שא** ובגין

– מאיר התיקון –

[1170] הבל הבל (רבינו).

[1171] עי' לעיל & ש"ודאי" היא כלשון "כידוע".

[1172] ב' (נוסף ברבינו).

[1173] נחית דבור (נמחק ברבינו).

[1174] "סליק בחד קלא סליק ובדא נחית בה' תתאה" נמחק ברבינו, ובמקומו מיתא "בחד סליק קלא ובחד נחית דבור בה' עילאה".

[1175] ז"ל בשלימות$

[1176]

[1177]

[1178] ה' פעמים אור ב&

[1179]

[1180] עי' זהר ח"ג ד ע"א &

[1181]

[1182] במחשבה למיהו יו"ד ה"א ומ"ו ה"א לא מסתכלין בצלותין (נמחק ברבינו).

[1183] דלאו (נוסף ברבינו).

[1184] "בפירודא וסלקין" נמחק ברבינו, ובמקומו מיתא "דאינון".

רעה מצטרפת למעשה (וההבלים שאין בהם פרוד המחשבה שלהם מצטרפת למעשה)	דאית תמן פרודא אתמר במחשבה דילהון מחשבה בישא מצטרפא[1185] למעשה (והבלים דלית בהון פרודא מחשבה דילהון מצטרפא למעשה)[1186]:

וז"ש, **והנה מלאכי אלהים**. וע"ל תיקון י"ח (&) ומש"ש בארוכה. ור"ל דלבא הוא סולם, ומלאכי כו' דסלקין ונחתין, הן י"ו, דבור וקלא. וב' ההין אינון ב' הבלים, שהוא מוצב ארצה בה' תתאה, וראשו כו' בה' עלאה. מחשבה הוא הסולם דעליו סלקין ונחתין הקול והדבור. [והוא כמו סולם שמתפשט ההבל] מלבא לפומא ובכל השם הנ"ל, שהוא ההבל. בקול ודבור צריך המחשבה, דהוא שמא מפרש, דמתפשט בתוך השם, כמ"ש תיקון מ"ב (&), והוא שם המחשבה כמש"ל (&) חש"ב מ"ה. (*)**דאתקרי השמימה וצריך לסלקא לון במחשבה דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א וא"ל לא סלקין אלין הבלים דצלותא דלאו אינון מסט' דיחודא והבלים אחרנין אינון דאינון {קלה ע"ד} במחשבה בישא ולא מצטרפין למעשה והבלים דלית בהון פרודא כו' למעשה ועיקר כו'**, כצ"ל, ור"ל דמחשבה הוא הסולם, שהוא המחבר ומצרף המעשה שלהן, הבל וקול ודבור. אבל מחשבה בישא, לאו מצטרף המעשה שלהן, דסט"א אינון בפירודא[1187], וכן התפלה בלא מחשבה כו'. וז"ש **והבלים כו' דלית כו'**, או שהוא במחשבה, רק שיש ג"כ מחשבה בישא, פיגול כו', דיחודא צריך כולו דבוק, כמש"ל (קא ע"א &) **ובההוא זמנא כו'**, ע"ש. ואמר **ועיקר הכל כו'**, שהוא פומא, מלכות, אדני. ואלו ג' שמהן[1188] חושבן קול, שם הגושפנקא[1189], ובשם אלהים בעובדא דאיהי עובדא, וצריך בצלותא לכללן עובדא ומלולא, ה' הוא אלהים (&):

והעיקר של ארבע אותיות ועשר האותיות היא המלכות, שהיא כלולה מכל עשר הספירות, ובו צריך הכל להכליל, שכל מי שנוטל מלכות בלי תשע ספירות הוא מקצץ בנטיעות, וכל מי שנוטל תשע ספירות בלי מלכות הוא כופר בעקר.	ועיקר דארבע אתוון ועשר אתוון איהי מלכותא דאיהי כלילא מכל עשר ספירן וביה צריך כלא לאכללא דכל מאן דנטיל מלכות בלא תשע ספירן איהו מקצץ בנטיעין וכל מאן דנטיל תשע ספירן בלא מלכות איהו כופר בעיקר:

ועיקר דארבע כו' - דהיא המשלמת לעשר וד' וכמש"ש ובתיקון מ"ז (פו ע"ב &) **כי אחד קראתיו כו' מלכות ד' עשירית כו' ואיהי ד' כו'**, קוצא דאת ד' מורה על עשר[1190] וד' על ארבע: **וכל מאן כו' כופר בעיקר**[1191] - כנ"ל **ועיקר דארבעה אתוון ועשר כו'**, והיא שרשא דאילנא כמש"ל (קט ע"ב קל ע"ב) **ה' תתאה שרשא דאילנא כו' דקציץ בנטיעות כו' גודו כו'**, **ברם עקר שרשוהי כו'**, וזהו מקצץ בנטיעות וכמש"ש **גודו אילנא וקציצו ענפי' ובדרו אנבי'** (דניאל ד יא), דגרם אדם, כמש"ש וזהו קציצה משרשוי, דכל היחודא הוא ליחדא יה"ו בה' תתאה, ובהון שמא מפרש דתהוי רשות היחיד גבהו עשרה ורחבו ארבעה כנ"ל (סג ע"א) דהוא רשות היחיד יחודא דכולא כנ"ל:

ההבלים של הצד האחר, עליהם נאמר "הבל המה מעשה תעתועים", שאותם הבלים עולים בניבלות@ הפה ובשקרות@, וכולם עולים למח. יש חמה ולבנה וכוכבים ומזלות ברקיעים, שהם קליפות, שעליהם נאמר "הוי מושכי העוון בחבלי השוא", ועליהם נאמר "כי שמים כעשן נמלחו וחפרה הלבנה ובושה החמה וכו'". וכמה הבלים	הבלים דסטרא אחרא עלייהו אתמר הבל המה מעשה תעתועים דאינון הבלים סלקין בנבלות הפה ובשקרות וכלהו סלקין לגבי מוחא אית חמה ולבנה וכוכביא ומזליא ברקיעין דאינון קליפין דעלייהו אתמר הוי מושכי העון בחבלי השוא (&) ועלייהו אתמר כי שמים כעשן נמלחו וחפרה הלבנה ובושה החמה וכו' (ישעיה כד כג) וכמה הבלים אית לון

– מאיר התיקון –

[1185] ובגין דאית תמן פרודא אתמר במחשבה דילהון מחשבה בישא מצטרפא" נמחק בדבינו, ובמקומו כתב "ולא מצטרפין".

[1186] כדינו גורס את המוסגר.

[1187]

[1188]

[1189] אהו"ה עי' $

[1190] דע"ה ח"ב סח ע"ג תחתון – לא עשיתי$

[1191] ביאורים ח"ב ל ע,ב אמצע 0 לא עשיתי$

Commented [O118]: יפה לשון זו

יש להם שכולם מלאים שקר ושוא, וכל מי שמוציא מילי שקר, כמה מלאכי חבלה פותחים כנפיהם כנגדם/לקבלם@, זהו שנאמר "כי עוף השמים יוליך את הקול וכו'", והדיבורים הללו הם בונים כמה בנינים.	דכלהו מליין {קלו ע"א} שקר ושוא וכל מאן דאפיק מלין דשקרא כמה מלאכי חבלה פתחין גדפייהו לקבלון הה"ד כי עוף השמים יוליך את הקול וכו' (קהלת י ב) ואלין מלולין איגון בנין כמה בניינין:

וכלהו סלקין לגבי מוחא - דהוא מחשבה, ולכן נבנים בהן רקיעין וארצות[1192], מוחא ולבא, זכור ושמור[1193], כמש"ל בתיקון כ"ד (&) וכנגדן בס"א, וכמ"ש (&) כי שמים כעשן נמלחו והארץ כו' הוי מושכי כו', שהוא הבל שאין בו ממש, ונעשה מהבלים חבלים של שוא, דנסתם ה"א כמ"ש ברע"מ (&)[1194] אצל מצה וחמץ. ואמר **אית חמה כו'** - ר"ל שלכן נאמר, וחפרה הלבנה כו' (ישעיה כד כג) דקאי עלייהו, וכמש"ל בת"ח[1195], והן ז' הבלים דלבא וי"ב מנהיגים ללבא, כמ"ש בס"י (&)[1196], והן כלהון סלקין למוחא, דהוא רקיע כנ"ל: וז"ש **אית חמה כו' מזליא כו'** - ז' כוכבים וי"ב מזלות, וכן בסט' דקדושה, והן קול, הוא בשבע, ז' קולות שאמר דוד, ודבור הוא בי"ב, עשר דברות בב' הבלים, הוא י"ב, וכמש"ל (סב ע" &) **שבע הבלים דנפקין מפומך כו' ומיניה סלקין קול כו' ביה סלקא לשבט.** ואמר שם (&) **ה' ה' ב' דבורין ובהון עשר הא תריסר כו',** עמש"ש, ובהן סוד שם מ"ב, דהוא ברזא דשבעה, ושם ע"ב ברזא דשנים עשר כמש"ש. והרקיעין עצמן הן סוד אמ"ש, {קלו ע"א} שרשא דז' הבלים כמש"ל (קז ע"א &) והן כ"ב אתוון דקביעין בהבל דפומא: **ואלין מלולין בניין כמה בנינין** - כאן מסיים המאמר:

[למר המגיה זה התקון מלמתיהו מפוזר ומפורד ומוטעה והרבה עמלתי וטרחתי להגיהו ולסדר הדברים על לופניהם וכמקומות ממנו כתבתי הדברים פעמים מפני חלוף הנוסחאות]

(למר המגיה עוד לחה זה מלמתי)

"ותוסף ללדת את אחיו את הבל", בא וראה, הבל הוא הלב ויש שני בתים בלב, "לב חכם לימינו", הבל. "לב כסיל לשמאלו" זה הבל. קין הוא יונק משניהם והוא עץ טוב ורע. וקין הוא הזוהמא שהנחש הטיל בחוה (שבת נב ע"&), ועליו נאמר "כי משורש נחש יצא צפע". מה דרכו של הנחש להרוג, כך זה הרג ואחר כך התחרט, ולכן "וישם יהו"ה לקין אות", אות ברית מילה, ולכן אמר "קניתי איש את יהו"ה". ואף על פי שקין הוא זוהמא, יכול לעשות נק"י, כמו יתרו, שנאמר בו "ובני קיני חותן משה".	ותוסף ללדת את אחיו את הבל (&) תא חזי הבל איהו הלב ואית תרין בתים בלבא (קהלת י ב) לב חכם לימינו הבל לב כסיל לשמאלו דא הבל קין איהו יניק מתרוייהו ואיהו עץ טוב ורע וקין איהו זוהמא דנחש דאטיל בחוה ועליה אתמר (&) כי משרש נחש יצא צפע מה ארחיה דחויא למקטל כך דא קטל ולבתר אתחרט ובגין דא (&) וישם ה' לקין אות אות ברית מילה ובגין דא אמר (&) קניתי איש את ה' ואף על גב דקי"ן איהו זוהמא יכיל למעבד נק"י כגון יתרו דאתמר ביה (&) ובני קני חתן משה:

יכול למעבד נקי - ר"ל, אותיות קין, ואין אומרים נקי, אלא שנעשה ממלוכלך נקי:

Commented [O119]: יה כתוב וא"א

וסוד הדבר "הבל הבלים אמר קהלת", ואמרו הראשונים, יש הבל ויש הבל. "יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים וכו' אמרתי שגם זה הבל". הבל של הימין, ה' הכסא, ו' שש מעלות לכסא, ד' ארבע חיות, אלו ההבלים הם לבוש לתפארת ומלכות, שהן ו"ה. י"ה כוללים י' באויר, ה' תחתונה דיבור, שעולה בהבל, והכל	ורזא דמלה הבל הבלים אמר קהלת (&) ואמרו קדמאין אית הבל ואית הבל יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים וכו' (&) אמרתי שגם זה הבל (&) הבל דימינא ה' כורסיא ו' שש מעלות לכסא (מלכים א' י יט) ד' ארבע חיון אלין הבלים אינון לבושא לתפארת ומלכות דאינון ו"ה[1197] י"ה

– מאיר התיקון –

[1192]
[1193] עע
[1194] עי' מלאוים אות .
[1195] תיקון ח' @?$
[1196] $כמו שכתבתי
[1197] ו' קול ה' תמלה לבור למינון ו"ה קול ולבור (לבינו).

נכלל בשם של האדם שמתפלל תפלה או שעוסק בתורה. אבל הבלים אחרים, שנעשים בארץ, עולים באויר של העולם הזה, בקול ודבור של חול, וישראל מתפללים בהם, המבדיל בין קודש לחול.	כלילן י' באויר ה' תתאה דבור דסליק בהבל וכלא אתכליל בשמא[1198] דבר נש דצלי צלותא או דעסיק באורייתא אבל הבלים אחרנין דאתעבידן בארעא סלקין באויר דהאי עלמא בקול ודבור דחול וישראל מצלין בהון המבדיל בין קדש לחול:
ויש אחרים שנאמר בהם "הבל המה מעשה תעתועים", ואותם הבלים וקול ודבור של נבלות הפה, הם מצד של אלהים אחרים, הממונים של שאר העמים, שהם סמא"ל ונחש, עליהם נאמר בהבדלה "ובין ישראל לגוים", כל אחד כפי מעשיו, כך בונה בנין, שזה לעומת זה עשה האלהי"ם.	ואית אחרנין דאתמר בהון (&) הבל המה מעשה תעתועים ואינון הבלים דקול ודבור דנבלות הפה אינון מסטרא דאלהים אחרים ממנן דשאר עמין דאינון סמא"ל ונחש עלייהו אתמר בהבדלה ובין ישראל לגוים כל חד כפום עובדוי כך בני בניינא דזה לעומת זה עשה האלהי"ם (קהלת ז יד):

ורזא דמלה כו' - חוזר לענין הראשון להבל: ואמר **יש צדיקים כו'** - ששם ב' הבלים, **יש כו' ויש כו'** וכנ"ל: **ה' כורסיא ו' כו'** - כנ"ל דה' מתחלק לד"ו פרצופים, י': ***ומלכות דאינון ו' קול ה' תתאה דבור דאינון ו"ה קול ודבור י"ה כלילין כו' י' באויר ה' עילאה בהבל דסליק וכלא אתכליל בפומא דב"נ דצלי כו'** - כצ"ל, ור"ל דשבעה הבלים הן, ו' דסליק ששה, וה' מלכות השביעית, וכמש"ל (קטו ע"א &) **שית כו' בשית עזקאן דקנה והבל דפה כו'**, והן קול ודבור, קול ו' ודבור ה' השביעי. וי"ה כלילין באויר, דהוא אור י', וכמש"ש (עמוד ב &) והוא ההבל דסליק באויר, נשלם שם הוי"ה. ואמר **אבל כו' באויר דהאי עלמא בקול ודבור**, שהוא נגד ד' הנ"ל:

ובא וראה, מי שבנינו למעלה בצד הטהרה, עם כל ההבלים הללו של תורה ותפלה, עליו אמר הכתוב "ואשים דברי בפיך וכו' ולאמר לציון עמי אתה", והרי פרשוהו, אל תקרי עַמי אלא עִמי, מה אני בדבור שלי עשיתי שמים וארץ, כמו שנאמר "בדבר יהו"ה שמים נעשו", כך אתה בשותפות עמי תעשה בדבור, אבל אחרים שמוציאים מפיהם הבלים של שבועה, עליהם נאמר "כי רבים חללים הפילה". ואלה נקראו חללים, שמחללים שם יהו"ה ומוציאים הבלים מפיהם וקול ודבור לשקר ושבועה לשקר ומזכירים את שמו לחינם ולשקר באותו השם שמוציאים לבטלה ולשקר, בונים להם בנינים שמבטלים אותם מן העולם, זהו שנאמר "לשוא הכיתי את בניכם". אוי להם לבני אדם שמוציאים מפיהם דיבורים ושבועות שקר, טוב להם שלא יבאו לעולם. קמו כל החברים ואמרו, הרחמן יצילנו הרחמן יצילנו.	ותא חזי מאן דבניינא דיליה לעילא בסטרא דדכיו בעל אלין הבלים דאורייתא וצלותא עליה אמר קרא (ישעיה נא &) ואשים דברי בפיך וכו' ולאמר לציון עמי אתה והא אוקמוהו אל תקרי עמי אלא עמי מה אנא במלולא דילי עבדית שמיא וארעא כמה דאת אמר (תהלים לג ו) בדבר ה' שמים נעשו כך אנת בשותפו עמי תעביד במלולא אבל אחרנין דמפקין מפומייהו הבלים דשבועה עלייהו אתמר (&) כי רבים חללים הפילה ואלין אתקריאו חללים דמחללין שם ה' ונפקין הבלים מפומייהו וקלא ודבורא לשקרא ואומאה לשקרא ודכרין שמיה למגנא ולשקרא בההוא שמא דנפקין לבטלא ולשקרא בנין לון בנינין דבטלין לון מעלמא ההי"ד (ירמיה ב &) לשוא הכתי את בניכם ווי לון לבני נשא דנפקין מפומייהו מלולין ואומאין דשקרא טב לון דלא יתון לעלמא קמו חבריא כלהו ואמרו רחמנא לשזבן רחמנא לשזבן:

ות"ח מאן כו' אבל אחרנין כו' - עי' בפרשת בראשית (ח ע"א)[1199]: **דמחללין שם כו'** - דשם ה' כליל בהבל כנ"ל, ואמר דג"כ כפשטיה, באומאה לשקרא כו', ובהון רבים חללים הפילה בבניינין דשקרא כנ"ל (&) ברקיעין וארעין דשוא וכמ"ש בפרשת בראשית שם, אלא דשם מדבר בענין אחר בחידושין דשקרא, אבל הכל הוא ענין אחד: {קלו ע"ב}

– מאיר התיקון –

[1198] "תתאה דבור דסליק בהבל וכלא אתכליל בשמא" נמחק בדפוסינו, ובמקומו "עילאה בהבל דסליק וכלא אתכליל".

[1199] עי' מלואים אות .

אמר רבי שמעון, חכמים, כל הבנינים הללו תלויים במחשבה, כמו שמצאנו בקין והבל. קין היה עובד אדמה והביא קרבן פשתים מאותו הצד של ערוה, היתה מחשבה להקריב לפני הקדוש ברוך הוא ערוה. ומנין שפשתים הוא מצד הערוה, שנאמר "ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה". הבל היה רועה צאן, הקריב קרבן מבכורות צאנו, זהו שנאמר "והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו", מחשבתו היתה באותו מקום שנאמר בו "וזקן הימים יושב לבושו כשלג לבן ושער ראשו כצמר נקי".	אמר רבי שמעון רבנן כל אלין בנינין תליין במחשבה כמה דאשכחנא בקין והבל קין היה עובד אדמה ומייתי בקרבנא פשתים מההוא סטרא דערוה הוה מחשבה לקרבא קמי קודשא בריך הוא ערוה ומנין דפשתים איהו מסטרא דערוה שנאמר (שמות כז &) ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה הבל היה רועה צאן קריב קרבנא מבכורות צאנו הה"ד (בראשית ד &) והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו מחשבתיה הוה בההוא אתר דאתמר ביה ועתיק יומין יתיב לבושה כתלג חוור ושער ראשה כעמר נקא:

אר"ש כו' תליין במחשבה - כמש"ל (קטו ע"ב &) דבהון אתלבש המחשבה וסליקו דלהון ע"י המחשבה, דהיא הסולם, ולכן הכל לפי המחשבה, דהוא רוח דהבל, שהוא הגוף והמחשבה רוח לגביה והכל תלוי ברוח:

והקדוש ברוך הוא מצרף מחשבתו הטוב למעשה, ולכן קבל אותו, ומחשבה רעה אינו מצרפה למעשה, וזהו קרבנו של קין, ולכן חרה לו, מיד, "ויאמר יהו"ה לקין למה חרה לך וכו' הלוא אם תיטיב שאת". "אם תיטיב" מעשיך, "שאת", אני מחכה לך ואטול משאך עלי. ומנין לנו ש"שאת" הוא משא של עוונות, שנאמר "נלאתי נשוא". "ואם לא תיטיב" מעשיך "לפתח חטאת רובץ", וזה פתח הגיהנם, ששם החטאים שלך שולטים עליך. ואם תיטיב מעשיך אתה תמשל בו.	וקודשא בריך הוא מחשבתיה טבא צרפה למעשה ובגין דא קביל ליה ומחשבה רעה לא מצרפה למעשה ודא הוא קרבנא דקין ובגין דא חרה לו מיד (&) ויאמר ה' לקין למה חרה לך וכו' הלא אם תטיב שאת אם תטיב עובדך שאת אנא מאריך לך ואטול מטולך עלי ומנלן דשאת מטולא דחובין הוא דכתיב (ישעיה א') נלאתי נשוא ואם לא תטיב עובדך לפתח חטאת רובץ ודא פתח דגיהנם דתמן חובין דילך שלטין עלך ואם תטיב עובדך אתה תמשול בו:

צרפה למעשה - דהוא הגופא דקרבנא, אבל בקין דמחשבה כו', ונשאר גוף בלא רוח, ולכן לא קבלו. וז"ש **ומחשבה כו' ודא כו' אם תיטיב עובדך**, במחשבה טובה, שבזה תיטיב עובדך:
מטולא דחובין עלי - כמ"ש (&) נושא עון:

הרשעים לא שולט בהם מוסר, אלא שומרים שנאה, כדוגמת עשו "וישטם עשו את יעקב". יעקב כדוגמת הבל ועשו כדוגמת קין. "ויאמר מה עשית וכו'", החטא הזה שהרגת את אחיך, לא עשית אותו אלא לשם שנקרא מ"ה. "מ"ה אעידך", ואעיד עליך, והיא תובעת אותך. ולא עוד אלא, מ"ה שהוא אדם, שעשה אותך, גרם את זה, שמלאך המות הוציא אותך לעולם, וזהו "פקד עוון אבות על בנים". והרי נתבאר (&) אם אוחזים מעשה אבותיהם בידיהם, אלא כך היה מעשי אביו בידו. ועל סבה של אשה היה, כמו שנאמר "ויהי בהיותם בשדה", ואין שדה אלא אשה. האשה גרמה מיתה לאדם וגרמה	רשיעיא לא שליט בהון מוסר אלא נטרין דבבו כגוונא דעשו וישטם עשו את יעקב (& יעקב כגוונא דהבל ועשו כגוונא דקין[1200] ויאמר מה עשית וכו' (&) חובה דא דקטלת לאחוך לא עבדת ליה אלא לשמא דאתקרי מ"ה מ"ה אעידך (&) ואסהיד עלך ואיהי תבעה לך ולא עוד אלא מ"ה דאיהו אדם דעבד לך גרם דא דאפיק מלאך המות בך לעלמא ודא איהו (& פוקד עון אבות על בנים והא אתמר אם אוחזין מעשה אבותיהם בידיהם אלא כך הוה עובדי אבוה הוה בידיה על סבה דאשה הוה כמה דאתמר ויהי בהיותם בשדה (&) ואין שדה אלא אתתא אתתא גרמת מיתה לאדם וגרמת מיתה

– מאיר התיקון –

[1200] כמה לתתמר ביעקב עס ממנת לעשו ויתבק מיס עמו כגוונת לת הוה קין והבל ונמס הבל לקין ולזיהו מסטרת לרחמי לחייס עלוי ולת בעת למקטליה וקס הוס וקטליה (נוסף בדבינו).

מיתה להבל, כמו שנאמר ביעקב עם הממונה של עשו "ויאבק איש עמו", כדוגמא זה היה קין והבל. ונצח הבל את קין והוא מצד הרחמים, שחס עליו ולא רצה להרגו. וקם הוא והרגו, והאשה גרמה את זה, עליה נאמר "רגליה ירדות מות", ובקנאתו הרג אותו.	להבל כמה דאתמר ביעקב עם ממנא דעשו **ויאבק איש** עמו (&) כגוונא **דא** הוה קין והבל **ונצח** הבל לקין[1201] **ואיהו מסטרא** דרחמי דחיים {קלו ע"ב} עלוי **ולא בעא** למקטליה וקם **הוא** וקטליה[1202] **ואתתא גרמא דא עלה אתמר** (משלי ה ה) רגליה יורדות מות ובקנאה דיליה[1203] קטיל ליה[1204]:

לשמא דאתקרי מ"ה - דקין הוא גופא וחובא מטא לה: **מה אעידך ואסהיד כו'** - כמ"ש (&) דשכינתא מעידה, וע"ל (קמא ע"א &) **הא שכינתא כו' בגין דשכינתא כו'**. וכמ"ש יהושע (כד כז)[1205] והאבן כו' תהי' לעדה כי היא שמעה כו': **מה דאיהו אדם** - ר"ל, דאתה נענש ג"כ עליו, כמ"ש פוקד עון כו' וכמו שמפרש והולך, וזה שהקשה, **והא אתמר אם אוחזין כו'**: **דאפיק מ"ה כו'** - כמש"ל (קיד ע"ב &) **בגין דאיהו משרש כו'**: **וגרמת מיתה להבל** - שקין המיתו בשבילה, והוא התאוה רעה, לילית, דפתי לאדם ופתי לקין על התאומה, וכמו שמפרש והולך, ולכן חובא דיליה לשמא הנ"ל, מה: ***מיתה להבל ואתתא גרמת כו' ובקנאה דילה קטיל לי' (ואח"כ צ"ל ויקם קין כו')**: ***כמה דאתמר ביעקב עם ממנא כו'** עד **הוא וקטליה** צ"ל למעלה אחר ***ועשו כגוונא דקין** קודם {קלו ע"ג} **ויאמר מה עשית**:

"ויאמר קול דמי אחיך צועקים אלי מן האדמה", אתה הוא בנו של הנחש שגרם מיתה לאדם, שנאמר בו "ארור אתה מכל הבהמה", כך יש לך לירש ממנו, שמעשיו בידך, בגלל זה "ארור אתה מן האדמה אשר פצתה את פיה", זו היתה הארץ שקלל אותה הקדוש ברוך הוא תשע קללות וקלל את קין אחת להשלים לעשרה, ולכן אמר "ארור אתה מן האדמה וכו' כי תעבד את האדמה וכו'", שכח שלה יהיה תשוש אליך ולא יצאו ממך מלכים ושליטים.	ויאמר קול דמי **אחיך צועקים אלי** מן האדמה (&) **אנת הוא** בריה דחויא דגרם מיתה לאדם דאתמר ביה **ארור אתה** מכל הבהמה (בראשית ג יד) כך **אית** לך לירתא מניה דעובדא דילה בידך בגין **דא** (&) **ארור אתה** מן האדמה **אשר פצתה את פיה דא** הוה **ארעא** דלייט לה קודשא בריך **הוא** תשע לווטין לייט לקין חד **לאשלמא** לעשרה ובגין **דא אמר ארור אתה** מן **האדמה** וכו' **כי תעבוד את האדמה** וכו' דתהא תשש חילהא לגבך ולא יפקון מינך מלכין ושליטין:

אנת הוא ברי' כו' - ר"ל לכן נאמר בו ג"כ ארור, כמו שמפרש והולך, **ומן האדמה לאשלמא לעשרה**, כמו שמפרש והולך: **ולא יפקון מינך כו'** - ע"ל (צח ע"ב &) דהוא ג"כ קללה דנחש דוגמא דיליה:

"נע ונד תהיה בארץ", שאני אמרתי לאדם "וירדו בדגת הים ובעוף השמים ובבהמה", שהם בני אדם שתלויים במזלות, שדומים לחיות ובהמות ועופות, כולם הולכים אליך להרוג אותך, ואתה תלך נע ונד. מהראשונים [למדנו@] נ"ע ונ"ד [אותיות] עוון דן. ועוד נע ונד, משום שאתה עוון של נדה, ובנדה נעשית, שהיא הזוהמא שהטיל הנחש בחוה (שבת נב ע"&) בגלל זה "נע ונד תהיה". ועוד "נע"	נע ונד תהיה בארץ (&) **דאנא** אמרית לאדם וירדו בדגת הים ובעוף השמים ובבהמה (&) **דאינון** בני נשא דתליין במזלות דדמיין לחיוון ובעירין ועופות כלהו **אזלו** לגבך לקטלא לך **ואנת** תזיל נע ונד מקדמאי נ"ע ונ"ד עו"ן ד"ן ועוד נע ונד בגין **דאנת** עו"ן דנד"ה ובנדה **אתעבידת דאיהי זוהמא** דהטיל

– מאיר התיקון –

[1201] עי' לעיל קלב ע"א.

[1202] כמה דאתמר ביעקב עם ממנא דעשו ויאבק איש עמו כגוונא דא הוה קין והבל ונצח הבל לקין ואיהו מסטרא דרחמי דחיים עלוי ולא בעא למקטליה וקם הוא וקטליה (נמחק בכתבינו).

[1203] דילה (כתבינו).

[1204] "ויקם קין וכו'" נוסף בכתבינו (עי' לעיל קלב ע"ב).@

[1205] ז"ל: ויאמר יהושע אל כל העם הנה האבן הזאת תהיה בנו לעדה כי היא שמעה את כל אמרי ה' אשר דבר עמנו והיתה בכם לעדה פן תכחשון באלהיכם.

משום שאתה מהצד של סמא"ל, "נד" משום שאתה מצד הנחש. נע בעולם הזה, נד בעולם הבא, שהם שכינה עליונה ושכינה תחתונה, ששתיהן יקחו ממך נקמה:	נחש לחוה בגין דא נע ונד תהיה ועוד נע בגין דאנת מסטרא דסמא"ל נד בגין דאנת מסטרא דנחש נע בעלמא דין נד בעלמא דאתי דאינון שכינתא עלאה ושכינתא תתאה דנטלין תרוייהו נוקמא מינך:

דתליין במזלות כו' - ר"ל, דכולן מושלין בך ובזרעך: **נע ונד מקדמאי** - ר"ל, בגלגול: **עו"ן ד"ן** - ר"ל, נ"ע ונ"ד על עון ד"ן, דאשתארת בלחודוי כמש"ל (קיב ע"ב &):

ולכן כששמע שבמקום העליון הזה היה תלוי הבל, מיד "ויאמר קין אל יהו"ה גדול עווני מנשוא", כאן שב בתשובה והתחרט. לכן "וישם יהו"ה לקין אות", כאן רמז אות ברית מילה שקבל יתרו, שנאמר בו "ובני קיני חותן משה" שנפרד מקין וביתרו נתקן קין מחטאו.	ובגין דא כד שמע דבאתר עלאה דא הוה תליא הבל מיד (בראשית ד יג) ויאמר קין אל ה' גדול עוני מנשוא הכא תב בתיובתא ואתחרט בגין דא (&) וישם ה' לקין אות הכא רמז אות ברית מילה דקביל יתרו דאתמר ביה (&) ובני קני חותן משה שנפרד מקין וביתרו אתתקן קין מחוביה:

ובג"ד כד כו' - דאמר **דשכינתא עילאה ותתאה כו'** וע"ל (קיב ע"ד &):

ועוד באותו זמן, קבל אותו, משום שהראה לו בני קיני חותן משה, שהיו עתידים להיות בלשכת הגזית. אמר, וכי את הרשעים קבל הקדוש ברוך הוא בתשובה, על אחת כמה וכמה את הצדיקים, מיד "ויצא קין מלפני יהו"ה", בזה יצא מן הדין וקבל עליו כל מה שנגזר עליו, שנאמר "וישב בארץ נוד". מה שאמר לו "נד" שם עליו ו' ונעשה נוד. וזהו שנאמר בו "וישם יהו"ה לקין אות לבלתי הכות אותו", שאם היה נד, נאמר בו "והיה כל מוצאי יהרגני". ומשום ששב בתשובה וקבל עליו אות ברית, שם עליו האות ו' להצילו, ולא עוד אלא ששם אותו "קדמת עדן", שבגללו זכה לגן עדן.	ועוד בההוא זמנא קביל ליה בגין דאחזי ליה בנוי דקני חותן משה דהוו עתידין למהוי בלשכת הגזית אמר וכי לחייבא קביל קודשא בריך הוא בתשובה על אחת כמה וכמה לצדיקיא מיד ויצא קין מלפני ה' (&) בהאי נפק מן דינא וקביל עליה כל מה דאתגזר ביה דכתיב (&) וישב בארץ נוד מה דאמר ליה נד שוי עליה ו' ואתעביד נוד ודא איהו דאתמר ביה (&) וישם ה' לקין אות לבלתי הכות אותו דאם הוה נד אתמר ביה (&) והיה כל מוצאי יהרגני ובגין דתב בתיובתא וקביל עליה אות ברית שוי עליה אות ו' לשזבא ליה ולא עוד אלא דשוי ליה קדמת עדן דבגיניה זכה לגן עדן:

שנפרד מקין - כמ"ש (&) וחבר הקני, נפרד מקין, ור"ל שנפרד מזוהמא דיליה ונעשה נקי כנ"ל (עמוד א &): **אמר וכי כו'** - ר"ל, קין אמר זה, שהראה לו הקב"ה שישבו בלשכת הגזית, בשביל שנתחרט, ולכן **קיבל עליה כל מה כו',** כמו שמפרש והולך: **שוי עלי' ו' -** על נד, דהיא נוק', דן, ועתה נתחבר ו', דכורא, והוא ו' דברית, דקביל יתרו, כמו שמפרש והולך **ובגין דתב כו'**: **דבגיני' זכה לג"ע** - ר"ל, יתרו ובניו, ואמר קדמת עדן, דגן הוא בקדמת עדן, והמדור דגיורין הן בהיכל ראשון, מקדם:

"וידע קין את אשתו ותהר ותלד את חנוך", כל אלו התולדות מונעים אותו להתרצות בהם, והם חנוך ועירד ומחויאל ומתושאל ולמך. ולמך נטל שתי נשים, עדה וצלה. עדה, חנוך לטוב, "חנוך לנער על פי דרכו". צלה חנוך של רע, וזה מלאך המות, שמחנך את האדם בחנוכים רעים. "עירד" לאחר מכן מכניס רעדה באדם באיבריו, ואחר שמפיל את האדם לחטאים, מלשין עליו	וידע קין את אשתו ותהר ותלד את חנוך (&) כל אלין תולדין מנעין ליה לאתרעא בהון ואינון חנוך ועירד ומחויאל ומתושאל ולמך ולמך נטיל תרי נשין עדה וצלה עדה[1206] חנוך לטב חנוך לנער על פי דרכו (&) צלה[1207] חנוכא דביש ודא מלאך המות[1208] דמחנך לבר נש בחנוכין בישין עירד לבתר אעיל רעדה בבר נש באברין דיליה ולבתר דאפיל לבר נש בחובין אלשין עליה ואחזי לא"ל כל

– מאיר התיקון –

[1206] לית (רבינו).

[1207] ולית (רבינו).

[1208] "מלאך המות" נמחק ברבינו, ובמקומו ליתא "יצר הרע".

ומראה לא"ל כל מה שעשה, וזהו "מחויאל", מראה א"ל. ואחר כך יורד ומתיש כחו והורג אותו, וזהו "מתושאל" ששם מות שאל?. ואין מות אלא עניות. ואחר כך מולך עליו, וזהו "למך", שמתהפך עליו למלך. ושתי נשותיו אחת עדה, שמעיד על חטאי האדם, והשניה צלה שהולך עליו כצל, כמו שנאמר "כי צל ימינו עלי ארץ" וכתוב "ימיו כצל עובר"	מה דעביד ודא איהו מחויאל מחוי א"ל ולבתר נחית ותשש חיליה וקטיל ליה ודא איהו מתושאל דתמן מות שאל ואין מות אלא עניות ולבתר אמליך עליה ודא איהו למך אתהפך עליה למלך ותרין נשין דיליה חד עדה דמעיד על חובוי דבר נש ותניינא צלה דאזיל עליה כצל כמה דאת אמר כי צל ימינו עלי ארץ (&) וכתיב (תהלים קמד &) ימיו כצל עובר:

וידע כו' כל אלין תולדין כו' - דעד קני הוא סט' דטוב ומשם סט' דרע, כמש"ל (קיב ע"ב &) ולכן מכאן ותלד את חנוך כו', וכלהו תולדין מרמזין על כל תולדין דיליה, הכל מסט' דרע, והן ערב רב, עד דיתמחון מעלמא. ואמר **כל אלין תולדין מנעין כו',** שהן תולדות יצה"ר וחינוכין בישין דיליה, שהכל הוא מונע לאדם להתרצה אל השם, ונאמר בהם תולדות, כמ"ש (&) תולדות של צדיקים מע"ט, וכן בהיפוך: ***ואינון חנוך כו' עדה וצלה אית חנוך לטב חנוך לנער ע"פ דרכו ואית חנוכא לביש ודא יצה"ר מחנך כו'** - כצ"ל. ומנה בתחלה תולדות עד למך ונשיו בכללות ואח"כ מפרשם בפרטות עד **כצל עובר**, ואח"כ מפרש תולדות למך, **ותלד כו'**, לפי שבהן האריכה התורה באומנותיהם וכמו שמפרש והולך, לכן פרשן לבד בארוכה עד, וידע אדם כו'. ואמר **אית חנוך כו',** ר"ל בשביל שיש חנוך אחר, זרעו של שת, שהוא חנוך לנער נער הידוע[1209], שממנו בא היצ"ט לאדם. שיצ"ט ויצה"ר הן מט"ט וס"ם כידוע, וכמ"ש ברע"מ פ' בא (&)[1210], ועי' בתז"ח (פו ע"ב &) **ותלד את חנוך חנוך מסט' דקין ודא יצה"ר חנוכא לביש ואית חנוך מסט' דאנוש דאיהו יצ"ט חנוכא לטב ואתמר ביה ויתהלך חנוך כו' אנוש מתמן אתייחסו כל דרין כו' כל גלגולים דצדיקיא כו',** ור"ל כמ"ש בפרשת פנחס (&) **אנוש כחציר {קלו ע"ד} ימיו כו' רזא דגלגולא.** ואמר שם **חנוך דנפיק מאנוש איהו מט"ט כו', וכל מלאכין דממנין על נשמתן דגלגולא מתמן הוו כו',** והן גלגולין דהבל, שהן מסטריה. אבל חנוך דקין, גלגולין מסט' דרע. וכן במעשים, חנוך לטב וחנוך לביש, והכל לפי הרגל של אדם: **ולבתר אעיל רעדה כו'** - ר"ל, דשליט החנוכה דיליה וגומר המעשה, וכמ"ש במ"ה (&)[1211] על פ'[1212] שתי בנות לוט, שהן כח המתאוה, חנוך הנ"ל, וכח המשלים שהוא המעשה. וקין הוא יצה"ר כמש"ל, והן שתי בנותיו: **ולבתר דאטיל[1213] לב"נ כו'** - כמ"ש (&) יורד ומתעה ועולה כו': **ולבתר אמליך כו'** - ר"ל, במות ושאול דהוא הגיהנם כמש"ל (קיד ע"ב &) **ודא פתח דגיהנם דתמן חובין דילך שלטין עלך: ותרין נשין כו' דאזיל עלה כצל** - ר"ל, דמתלבש ביומין דיליה, שהן לבושין[1214] צואים[1215], שבהם האדם נידון. וכן לטובה, בהן מקבל שכר, והן נגד ב' יצרים, דדכורא מעיד ונוק' מתקוממת לו[1216], כמ"ש (&) יגלו שמים כו' וארץ כו'[1217], והן תרין מלאכין דאזלין עמיה דב"נ מימינא ומשמאלא[1218], ורשעים שניהם רעים, ומ"מ שניהם בסט' דנוק'. ודריש ג"כ בעוה"ז בעניותא, כמ"ש **ואין מות כו',** ור"ל או דקטיל לי' ממש או בעניותא. ואמר מתושאל דתשיש, דריש לשון מתיש, ואח"כ דריש לשון מות ושאול, דהוא בקרא חסר ו'. ותרין נשין נגד ב' המלאכים כנ"ל, והן נגד רמ"ח אברים, שכנגדן מ"ע, ונגד שס"ה ימות השנה וכמ"ש למעלה (קג ע"א &) שהאברים והשנה הן דו"נ, וזהו דמעיד על חובוי דב"נ, שהן חקוקין בעצמותיו, **וא' דאזיל עלה,** ר"ל השנים, שהן ימות השנה:

"ותלד עדה את יבל", אחרי שהרג אותו בעניות ושולטים עליו עדה וצלה, יובל, כדוגמת שמים	ותלד עדה את יבל בתר דקטיל ליה בעניותא {קלז ע"א} ושלטין עליה עדה וצלה יבל כגוונא

– מאיר התיקון –

[1209] מט"ט &.
[1210] עי' מלואים אות .
[1211] עי' מלואים אות .
[1212] פרשת?
[1213] לשון התיקו"ז דאפיל.@
[1214] עי' ע"ח
[1215]
[1216] עי' לעיל פז ע"א ובדברי רבינו בספד"צ לב ע"ב, שסט"א דנוק' מפתה ושל דכר מקטרג.
[1217] ז"ל בשלימות:
[1218] ע"י שבת שלום עליכם

Commented [O120]: א הפוך?

וארץ, שנאמר בהם "כי שמים כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה". "ויבל הוא אבי ישב אהל ומקנה", שכנס ממון ואחר כך נאמר בו "לא יועיל הון". והרי נתבאר ששולטת עליו עניות, שהוא מות, ואין עניות לפני הקדוש ברוך הוא כעניות של התורה, ואין מות כמו אותם שעוברים על דברי התורה, שנקראו מתים, ולכן אמר הכתוב "שובו וחיו". ואחי יבל "היה אבי כל תפש כנור ועוגב", שמנגנים בכל מיני נגונים, והאדם ששמח בהם ומתעסק בהבלי העולם, עליו אמר קהלת "שמח בחור בילדותך וכו'", ואחר כך מה אומר לו, "ודע כי על כל אלה יביאך האלהי"ם במשפט", שעליהם אמרו בעלי המשנה (&) זמר בבית חרב בבית, אלא "ושמחתם לפני יהו"ה אלהיכ"ם" כדוגמא@ שנאמר "והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד יהו"ה".	דשמיא **ואר**ע**א** דאתמר בהון כי שמים כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה (ישעיה **נא** ו) ויבל **אי**הו **אבי יו**שב **אה**ל ומקנה (&) דכניש ממו**נא** ולבתר **את**מר ביה **לא** יועיל הון (&) **וה**א **את**מר דשליט עליה עניות**א** דאיהו מות ולית ענית**א** קמי קודש**א** בריך הו**א** כעניות**א** דאוריית**א** ולית מות כאינון דעברין על פתגמי **או**ריית**א** דאתקריאו מתים ובגין **דא** אמר קר**א** (יחזקא**ל יא**) שובו וחיו **וא**חי יבל היה **אבי** כל תופש כנור ועגב (& המנגנין בכל מיני נגונין ובר נש דחדי בהו **וא**שתדל בהבלי עלמ**א** עליה **אמ**ר קהלת (קהלת **יא** &–&) שמח בחור בילדותך וכו' ולבתר מה **אמ**ר ליה ודע כי על כל **אל**ה יביא**ך** האלהי"ם במשפט דעלייהו **אמ**רו מארי מתניתין זמר**א** בביית**א** חרב**א** בביית**א** **אל**א ושמחתם לפני ה' **אל**היכ"ם (&) כגוונ**א** דאתמר והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה' (מלכים ב' ג טו):

ותלד עדה כו' - שב' יצה"ר לאדם, שהן ב' נוק' הנ"ל דיצה"ר. והן א' התאוה, והוא נוק' דבהון, הקשה מכולם, נופת תטופנה כו' (&). וא' בהבלי העוה"ז[1219], או לממון הרבה או לשמחה ושחוק, כמ"ש (&) לשחוק עושים לחם כו', והכסף יענה את הכל (&), לכה נא אנסכה בשמחה וראה בטוב כו' (&), כנסתי כסף כו' (&). והנה היא אינה קשה כמו הראשונה, והיא עדה ובניה, יבל הוא הממון, יושב אוהל ומקנה, קנייני העוה"ז והיכלות לבנות, ונק' יבל שאח"כ יבלה הכל, לא יועיל הון כו', כמו שמפרש והולך. והן יובל ותובל, אלא שזה זכר בוא"ו וזה בנקבה בתי"ו. ויובל תופש כנור ועוגב, אבל של צלה הוא התאוה הרעה, שהוא {קלז ע"א} נקרא יצה"ר, כל יצר מחשבות לבו רק רע כו' (&): ואמר[1220] **ושלטין עלי' עדה וצלה יבל כגוונא כו'** - ר"ל שבנין דלהון, יבל יובל תובל, הכל תבלה: **כגוונא דשמיא וארעא דאתמר כו'** - שהן ב' נשין דיצה"ר כנ"ל, ועתידין לבלות, וכמש"ל (קטו ע"ב &) וכן אינון תולדין דלהון ג"כ וכמו שמפרש והולך. ואמר **והא אתמר דשליט כו'** - כנ"ל ואין מות אלא עניות וכמו שמפרש והולך **ולית עניותא כו',** דמשכח ממנו תלמודו ואין מניח לו לעשות טוב, כמ"ש (&) עבירה גוררת עבירה, וז"ש למעלה **ולבתר אמליך עלי' כו',** כיון שחסר מתורה ומצות, וכמ"ש (&) בתחלה הלך כו'. ואמר **זמרא בביתא כו'** - ר"ל דזהו יובל שנתבלה ג"כ:

"וצלה גם היא ילדה את תובל קין לטש כל חרש נחשת וברזל" זה יצר הרע, שנאמר בו (&) אם יצרך מתגבר עליך משכהו לבית המדרש וכו'. "ואחות תובל קין נעמה", זו אם השדים. ולמך, בשעה ששולט על האדם והוא בו חזק כאבן וכברזל ולא עוסק בתורה, שולט עליו והורג אותו, ועושה בו פצע וחבורה, כמו שנאמר "כי איש הרגתי לפצעי וילד לחבורתי". באותו זמן, עתיד ליטול הקדוש ברוך הוא משניהם נקמה, זהו שנאמר "כי שבעתים יוקם קין ולמך שבעים ושבעה", זהו שנאמר "בלע המות לנצח".	וצלה גם היא ילדה **א**ת תובל קין לוטש כל חרש נחשת וברזל (&) **דא** יצר הרע **דא**תמר ביה **אם** יצרך מתגבר עלך משכהו לבית המדרש וכו' **וא**חות תובל קין נעמ"ה (&) **דא** אימן של שדים ולמך בשעת**א** דשליט על בר נש **וא**יהו ביה תקיף כאבנ**א** וכפרזל**א** ול**א** עסיק ב**א**וריית**א** שליט עליה וקטיל ליה ועביד ביה פצע וחבורה כמה **דא**ת **אמ**ר כי **איש** הרגתי ל**פצ**עי וילד לחבורתי (& בההו**א** זמנ**א** עתיד לנטל**א** קודש**א** בריך הו**א** נוקמ**א** מתרוייהו הה"ד (&) כי שבעתים יוקם קין ולמך שבעים ושבעה הה"ד (ישעיה נה &) בלע המות לנצח:

– מאיר התיקון –

[1219] רבינו מכנה אותו חמדה במשלי$

[1220] העברתי ב' מימרות האלה למעלה למקומם@.

וז"ש **ודא יצה"ר דאתמר בי' אם יצרך כו'** - ר"ל שאמרו (&)[1221] אם ברזל הוא מתפוצץ: **ואחות תובל קין כו'** - שמהן נולדו השדים[1222], מתאוות, שהיא נוטלת התשוקה כו'[1223], כידוע: **ולמך בשעתא דשליט כו'** - ר"ל, אחר שילד ההוא לוטש, שאמר, אם אבן כו' אם ברזל כו', לכך כתיב פצעי וחבורתי, שפצע מכת חרב הוא, וחבורה באבן. ובילד הוא כאבן, ובאיש נעשה כברזל, קשה מאד, שלכן באבן נימוח לגמרי, ובברזל רק מתפוצץ. ובאבן נימוח במים, כמ"ש (&) אבנים שחקו מים, אבל ברזל באש מתפוצץ, וצריך ללבנו, וז"ש **כי איש כו' וילד כו'**, ור"ל דכאן הוא דקטל לי', כמ"ש הרגתי כו', וקין הוא תחילתו, שהוא יצה"ר, ולמך סופו, דהוא מלא המות. וז"ש **ועתיד לנטלא כו' הה"ד בלע כו'** - שהוא מלאך המות. וחרפת עמו כו' (&)[1224] שהוא יצה"ר, שעליו נאמר (&)[1225] בושו מדרכיכם כו', נשכבה בבשתנו ותכסנו כו' ונאמר ואת הצפוני ארחיק כו' פניו כו' וסופו כו', פניו וסופו הן קין ולמך, שתחלתו מתעה וסופו קטיל[1226]. (ואף שבגמ' (&) דרשו בענין אחר, הכל ענין אחד, שב' בתי מקדשים הם נגד נשמה ונפש, שתופא דגופא[1227], ב' ההין. ויצה"ר הרג לנשמה ומלאך המות לגוף, וב' הה"ן אלו הן ימים כידוע[1228], ונשמה לא שהרגה אלא שהעבירה מן האדם מזה העולם, וכן הנפש. והן ב', מות תמות (&), מות שאול הנ"ל. ולע"ל בלע כו' ומחה דמעה, ששם דמעת כו' ואין כו' (&). וחרפת עמו הוא היצה"ר עצמו, יסיר מעל הארץ כו' (&), כמ"ש (יחזקאל לו כה-כו)[1229] ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה והסירותי את כו' וזרקתי עליכם כו'. ולמך שבעים ושבעה, שנאמר בלע כו' {קלז ע"ב} משא"כ שם דנאמר יסיר, כמ"ש במ"ה (&)[1230] דלא יהא מנוול כבקדמיתא, ועל שניהם נאמר (&) ועלה באשו ותעל צחנתו כי הגדיל לעשות:

"וידע אדם עוד את אשתו ותלד בן ותקרא את שמו ש"ת", הסיום של האל"ף ב"ת, ועליו אמר איוב "מי שת בטחות חכמה", מה הוא "חכמה", זו שחסר ממנו י', שבה היה שית, שהוא ברא שית, והוא ראשית, והיתה@ נאמר בו "מגיד מראשית אחרית", היה משמש שת במקום הבל, ומשום שחסר ממנו י', נקרא אחר, משום שכאשר חטא אדם, פרחה ממנו י' ועשה את שת בלי י', שהיא חכמה.	וידע אדם עוד את אשתו ותלד בן ותקרא את שמו ש"ת (בראשית ד כה) סיומא דאלפא ביתא ועליה אמר איוב (איוב לח &) מי שת בטוחות חכמה מאי חכמה דא דחסר מניה י' דבה הוה שית דאיהו ברא שית ואיהו ראשית והוה אתמר ביה מגיד מראשית אחרית (ישעיה מו י) הוה משמש שת באתר דהבל ובגין דחסר מניה י' אתקרי אחר בגין דכד חב אדם פרח מניה י' ועבד שת בלא י' דאיהי חכמה:

דאיהו ברא שית - ר"ל, בשית תיקונין כמ"ש (קח ע"ב &): **ואיהו הוה ראשית** - ר"ל, הבל הוא ראשית לסט' דטוב, ושת הוא אחרית אחריו, וכן הוא סיומא דא"ב, וז"ש **מגיד מראשית כו'**, דנעשה מראשית אחרית: **אתקרי אחר** – דהיוד, אות ברית, קוצא ד' של אחד, ונעשה אחר, כמש"ל (נ ע"א &) והיו"ד הזה הוא יחודא כמש"ל (פו ע"ב &) וש"מ, והכל בשביל חטא האדם, וכמו שמפרש והולך **בגין דחב כו'**:

ולכן הראשית היתה מן ח', שהם שמונה ימים של ברית מילה, כמו שנאמר "אז הוחל לקרא בשם יהו"ה", ומשם עברו ברית מילה והעבירו ממנו ערלה ופריעה למעלה בד' ולא בח', שהראשית של ח' היא בינה	ובגין דא שירותא הוה מן ח' דאינון ח' יומין דברית מילה כמה דאת אמר (&) אז הוחל לקרא בשם ה' ומתמן עברו[1231] ברית מילה ואעברו מניה ערלה ופריעה למעלה בד' ולא[1232] בח' דשירותא

– מאיר התיקון –

[1221] ז"ל בשלימות: $

[1222]

[1223]

[1224]

[1225] ז"ל הרבה פסוקים$

[1226] ע"י ב"ב &

[1227] עי' לעיל הערה 198.

[1228] $

[1229] ז"ל בשלימות:

[1230]

[1231] עבדו (רבינו).

[1232] "למעלה בד' ולא" נמחק ברבינו, ובמקומו ליתא "למעלא".

"למנצח על השמינית", ועליה נאמר "אז הוחל". ועוד "אז הוחל", לשון תפלה, כמו שנאמר "אז תקרא ויהו"ה יענה", זוהי שמירה טובה, שאף על גב שהבל, הרגו קין, שממנו היה יוצא מי שינקום בשבילו, זהו שנאמר "אז ישיר משה", רועה ינקום לרועה. ואחר כך "אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כולם בשם יהו"ה", אבל כשעמלק, שהם בכורי מצרים, ערב רב, המעורבים בישראל, עליהם נאמר "תמחה את זכר עמלק", שלא ישאר מהם שריד, שאלו הם ערבוביה מכל האומות ואפלו מקין, ומיד כשימחו מן העולם, אז הוחל לקרא בשם ה'.	דח' **איהי בינה** (תהלים יב **א**) למנצח על השמינית **ועלה אתמר אז הוחל ועוד אז הוחל לישנא דצלותא כמה דאת אמר** (ישעיה נח ט) **אז תקרא** וה' יענה[1233] **דא הוא נטורא טבא דאף** על גב **דהבל קטיל ליה קין דמניה הוה נפיק מאן דנוקים ליה** הה"ד (שמות טו **א**) **אז ישיר משה רועה נוקים לרועה ולבתר** (צפניה ג ט) **אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' אבל כד עמלק דאינון בכורי מצרים ערב רב מעורבין בישראל עלייהו אתמר** (&) **תמחה את זכר עמלק דלא אשתאר מנהון שריד דאלין אינון ערבוביא מכל אומין ואפילו**[1234] **מקין ומיד דיתמחון מעלמא אז הוחל לקרא בשם ה':**

ובג"ד שירותא כו' - דח' הוא בינה, דרגא תמינאה כמו שמפרש והולך, ור"ל דנאמר, אז הוחל כו', אבל חכמה אסתלק בחובא דאדם, ורק תשובה קמת עליה דאדם, כמש"ל (קיג ע"ב &), ור"ל זהו "אז", דחושבניה ח', והיא אחת ושבע, אימא על בנין[1235]: ***ומתמן עבדו ברית מילה ואעברו מיניה ערלה ופריעה לאעלא בח' דשירותא כו'** - כצ"ל, ור"ל בשם ה' הוא מילה, כמש"ל (סד ע"ב &) ועאלו בח' בינה, והכל בגלגולין דילה, במשה וישראל, ואמר (תהלים יב א) למנצח על השמינית, דהוא כנור של שמנה נימין שיהיה לע"ל דרגא דעוה"ב[1236]: **ועוד אז הוחל כו'** - ר"ל, לשון (&) ויחל משה, ועליו נאמר (&) אז תקרא וה' יענה, כמ"ש (&) סלחתי כדברך, והכל בדרגא דאז, דרגא דמשה[1237] סליק לה, וע"ל תיקון י"ח (&) **אז בתמניא אתוון כו'**: ***וה' יענה ועוד אז דא הוא נטורא כו'** - ר"ל, דאז משה נוקים בשביל הבל דהרג למצרים דאינון מסט' דקין, ולע"ל כל הע"ר, וכמו שמפרש והולך: **רועה נוקים לרועה** - הוא הגהת תלמידים, ור"ל דמשה רועה צאן נקים בשביל הבל רועה צאן: **ולבתר אז אהפוך כו'**[1238] - שיתמחון זרעא דקין דאינון ערב רב מעלמא, ואהפוך אל עמים כו', והכל זרעא דשת וע"י משה, שהוא גלגולא דיליה, וכמ"ש (&) מה שהיה הוא שיהיה (שער הגלגולים הק' לח), שהיה גואל ראשון והוא יהיה גואל אחרון, כמ"ש (בראשית מט י) כי יבא שילה, שילה משה בחושבן, וכמש"ל (נב ע"ב &). ואמר **דאינון בכורי מצרים** - ר"ל כמו שהרג משה במצרים בכוריהם, כן לע"ל הערב רב, דאינון בכורין ורישין על ישראל[1239], וכמו שמפרש והולך **עלייהו אתמר תמחה כו'**, שהן הע"ר: ***ואינון ערבוביא מקין כו'** - כצ"ל, דלאחר שחשיב כל תולדין דקין ואין שם עוד, {קלז ע"ג} אז חשיב לשת:

בראשית, ברא שית [@שש], וזהו מטטרו"ן, אות בצבאו (&). ובגללו נאמר "וישם ה' לקין אות" להגן עליו. ומה שהיה הולך "נע ונד" בגלגול, נעשה "נוד", מיד "וישב בארץ נוד קדמת עדן", וזהו אות ברית מילה, שקינא עליו באחיו, משום שנולד מהול. ובאיזה מקום זכה בקנאה, מפני שחזר שם בתשובה, ויצאו בניו ממנו שנגנסו לגן עדן, ולכן "וישב בארץ נוד קדמת עדן".	**בראשית ברא שית ודא מטטרו"ן אות בצבא** דיליה **ובגיניה אתמר** (&) **וישם** ה' לקין **אות לאגנא** עליה **ומה דהוה אזיל נע ונד בגלגולא אתעביד נוד מיד** (&) **וישב בארץ נוד קדמת עדן ודא אות** ברית מילה **דקנייה עליה באחוה בגין דנולד מהול ובאן אתר זכי ליה בקני בגין דחזר תמן בתיובתא ונפקו בנוי מניה דעאלו לגן עדן ובגין דא וישב בארץ נוד קדמת עדן:**

– מאיר התיקון –

[1233] ועוד מז (נוסף כרכינו).

[1234] מכל לומין ומפילו (נמחק כרכינו).

[1235] אולי תיקון יח כדלקמן??$

[1236] עי' לעיל קג ע"ב מעלת העשרה נימין. ועיי"ש הערה **.Error! Bookmark not defined**.

[1237] עי' & משה זכה לבינה.

[1238] הקדו"ש לג ע"א עליון לא עשיתי$

[1239] עי'

לאחר מכן, עשה תולדות מצד הרע, והתפשטו בגלגולים בעולם. ועליהם נאמר "וידע קין את אשתו ותהר ותלד את חנוך", חנוך מצד קין, וזה יצר הרע, חינוך לרע. ויש חנוך מצד אנוש, שהוא יצר הטוב, חינוך לטוב. ונאמר בו "ויתהלך חנוך את האלהים ואיננו כי לקח אותו אלהים", וזהו חנוך שנהפך בשרו ללפיד אש (&).	לבתר עביד תולדין מסטרא דרע ואתפשטו בגלגולין בעלמא ועלייהו אתמר (&) וידע קין את אשתו ותהר ותלד את חנוך חנוך מסטרא דקין ודא יצר הרע חנוכא לביש ואית חנוך מסטרא דאנוש דאיהו יצר הטוב חנוכא לטב ואתמר ביה (&) ויתהלך חנוך את האלהי"ם ואיננו כי לקח אותו אלהי"ם ודא חנוך דאתהפך בשריה ללפיד אש:
ושלושה הם: אדם, שת, אנוש. אנוש שמשם התיחסו כל הדורות, זהו שנאמר "אז הוחל לקרוא בשם ה'", ומשם התפשטו כל הגלגולים של הצדיקים. חנוך שיצא מאנוש, הוא מטטרו"ן, שבשרו נהפך ללפיד אש. והוא נוריאל, ועל שניהם נאמר "והחיות רצוא ושוב", "רצוא" זה נוריאל, "ושוב" זה מטטרו"ן. כך עולים בגימטריא, "כמראה הבזק" (ס"י &), אבל הוא "כמראה הקשת אשר יהיה בענן", שנאמר בו "והיה בענני ענן על הארץ ונראתה הקשת בענן", ובגללו נאמר "ולא יהיה מבול לשחת כל בשר", לפי שנהפך בשרו ללפיד אש, וכל המלאכים הממונים על נשמות הגלגולים באים משם.	ותלתא אינון אדם שת אנוש אנוש דמתמן אתיחסו כל דרין הה"ד (&) אז הוחל לקרא בשם ה' מתמן אתפשטו כל גלגולין דצדיקיא חנוך דנפק מאנוש איהו מטטרו"ן דנהפך בשרו ללפיד אש ואיהו נוריא"ל ועל תרוייהו אתמר והחיות רצוא ושוב (יחזקאל א יד) רצוא דא נוריא"ל ושוב דא מטטרו"ן הכי סלקין בחושבן כמרא"ה הבזק אלא איהו כמראה הקשת אשר יהיה בענן (&) דאתמר ביה (&) והיה בענני ענן על הארץ ונראתה הקשת בענן ובגיניה אתמר (&)[1240] ולא יהיה מבול לשחת כל בשר בגין דאתהפך בשרו ללפיד אש וכל מלאכין דממנן על נשמתין דגלגולין מתמן הוו:
ועוד "כמראה הקשת", עליו נאמר למשה "וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר", "כמראה אשר הראה ה' את משה כן עשה את המנורה", וזה מטטרו"ן, [שהאות] מ' שלו היא "מנורה". נוריאל, נו"ר שלו, והוא "טט", "והיו לטטפות בין עיניך", והכל התפשט מאנוש. ולכן "אז הוחל לקרוא בשם ה'".	ועוד כמראה הקשת עליה אתמר למשה (שמות כה &) וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר (&) כמראה אשר הראה ה' את משה כן עשה את המנורה ודא מטטרו"ן מ' דיליה מנורה נוריא"ל נו"ר דיליה והוא ט"ט והיו לטטפות בין עיניך (דברים ו ח) וכלא אתפשט מאנוש ובגין דא אז הוחל לקרוא בשם ה':

– מאיר התיקון –

[1240] לשון הפסוק:

מלואים

(א) וז״ס בתרעומת איוב וגלה לו הקב״ה סוד לויתן ובהמות בהררי אלף, והענין כמש״ל (לב ע״א, ד״ה וכן עשו) כי לויתן זו״נ הן התנינים, קין והבל בני אלהים, ובהמות בהררי אלף הן הנוקבין רוחין דשמאלא דבריאה שנקראת בהמה בהררי אלף דרביעא על אלף טורין כמש״ל (כח ע״ד ד״ה ואמר) במאמרים הנ״ל, ובכל א׳ בחינת זכר ונקבה כמ״ש לעיל (לב ע״א ד״ה וכן), וז״ש (ב״ב עד ע״ב) אף בהמות בהררי אלף זכר ונקבה נבראו, סירס את הזכר וצינן את הנקבה שלא יזדווגו זה לזה ג״כ כנ״ל (לב ע״ב ד״ה וכן), ולכן כל תאותם לאנשים שא״א להם להזדווג זה לזה[1241], וז״ס והוכחתיו בשבט אנשים ובנגעי בני אדם (שמואל ב׳ ז יד), שבט אנשים אותן דנפקין מדכורין שנקראו אנשים כמ״ש לעיל (לא ע״ג והמרגלים) שני אנשים מרגלים כו׳ (יהושע ב א), ובנגעי בני אדם הן הבאין מנוקבין כמ״ש לעיל (לא ע״א והענין), ונקראו בני אדם כמו שנקראו אמותיהם בנות האדם, ועוד שבאין מבני אדם באתדבקותן כנ״ל. ועי׳ דע״ה ח״ב נג ע״ג: בהמות בהררי אלף וכו׳ הוא מהגבורות שבדעת אשר עיקר אחיזת החיצונים הוא בהגבורות ושם הוא שורשם ומשם הוא יניקתם. וכו׳ אפי׳ גם קודם החטא דעץ הדעת ולפי מדרגות העולמות שהיו אז, עכ״ז הנה לא היה נתברר אז ג״כ הבהמות בהררי אלף בשלימותו כלל, והיה תיקונו עדיין תלוי ועומד בהעלייה שלישית דהעולמות בשבת בראשית, שהיה עומד העולמות להתעלות אז עוד אילולא החטא (עי׳ ע״ח שער קליפת נוגה פרק ג - ודע כי באדה״ר הובררו כל הבירורין של כל העולמות וכל הנשמות כו׳ והובררו כל הבהמות זולת הבהמות בהררי אלף והדומם והצומח לא נגמרו להתברר, לכן היה אוכלם לבררם (ע׳ דרושי מ״ן ומ״ד דרוש ג׳), וכאשר חטאו חזרו הנשמות והבהמות לעמקי הקליפות, ועתה עולין הנשמות בסוד מ״ן והבהמות הטהורות לבד מתבררין ע״י אכילתנו, וכן דומם וצומח, ולעתיד יתבררו הבהמות בהררי אלף וגם הטמאים). וכו׳ סוד הבהמות בהררי אלף המבררים באכילתן בעולם העשיה, ושם בעשיה יש בחי׳ ניצוצין ראוין אל אצילות ג״כ לבחי׳ כלי החיצון דאצילות, ואוכלם הנוק׳ דעשיה, ומשם ניתנין בסוד מ״ן להאימא דעשיה וכן משם מתבררים יותר עד שעולין להמלכות דהיצירה, וחוזרת מלכות דהיצירה לברר מהמלכים דהיצירה כו׳, ומשם עולים לאימא דיצירה, וכן עולים עד מלכות דהבריאה כו׳, והחלקים השייכים לבי״ע נשארים במקומם, ומה ששייך לאצילות עולים להנוק׳ דאצילות כו׳, ודע כי ענין הבהמות בהררי אלף הוא סוד עמוק מאד, ועניינה ופעולתה הנה הוא נעשית והולכת מעת ששת ימי בראשית עד ימות המשיח בלי הפסק אפי׳ רגע אחת. והיא כוללת בפעולתה את כל העולמות בי״ע וכל מקריהם ומאורעותיהם מתחתית העשיה עד רום עולם הבריאה. ופעולתה הוא פעולת המלכות דאצילות אחר שנתפשטה ונתלבשה בהעולמות בי״ע וירדה בהי׳ ספירן דבי״ע. וכו׳ וענין אלף טורין שאוכלת בכל יום הוא מ״ש בזוה״ק (בראשית יח ע״ב) וכו׳ וכן בפ׳ פינחס (ריז ע״א) [עיי״ש בהגהות הרח״ן] ובפ׳ בלק (קפט ע״א). וכו׳ גילויו ית״ש בכל המציאות כולו ובכל הנהגתה הנה הוא בהשם הויה ב״ה, ובהד׳ שמות עסמ״ב היוצאים ממנו, והם כלל כל גילוייו. והנה השם ע״ב ס״ג הם נסתרות, וכו׳, אך השם מ״ה וב״ן הם מאירים בהד׳ עולמות אבי״ע, כי השם מ״ה הוא מאיר באצילות שהוא פנימיותו ונשמתו, וכו׳ והשם ב״ן הוא מתפשט בבי״ע, כי הוא הנשמה לנשמה דבי״ע, והוא סוד בהמה, כי הוא בגימ׳ בהמה. דכל העולמות בי״ע הם רק בבחי׳ בהמה, נפש הבהמית להאדם דאצילות שהוא הרוח. והנה קודם החטא דאדם הראשון, היו נכללין העולמות בי״ע באצילות, והיה הבהמה בכללה דאדם וכמ״ש בספד״צ (פ״ד כח ע״ב), ולא היה נקרא בשמה כלל, וכמו שהוא נפש הבהמית באדם התחתון שהיא בטלה למדרגת האדם. אך אחר החטא שנפרדו הבי״ע מהאצילות, הנה נקראו העולמות בי״ע בשם בהמה, וניכרו מעתה שהם בהמה.

(ב) ואני בתוך הגולה (יחזקאל א א) דא שכינתא בה קב״ה[1242] אחד ו׳ בתוספת ואני הוא נהר[1243] צדיק חי עלמין (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן מאי עדן דא בינה נהר

– מאיר התיקון –

[1241] עי׳ גמ׳ ע״ז כב ע״ב: דאמר מר חביבה עליהן בהמתן של ישראל יותר מנשותיהן דאמר רבי יוחנן בשעה שבא נחש על חוה הטיל בה זוהמא אי הכי ישראל נמי ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן עובדי כוכבים שלא עמדו על הר סיני לא פסקה זוהמתן.

[1242] שבה נעשה הקב״ה אחד כידוע. ור״ל זהו אחד דשמע ישראל, ובו כליל יסוד, אחד כידוע. וכן ואני, ו׳ יסוד, אני מל׳ כמש״ו (יהל אור).

[1243] ר״ל זהו נהר כבר, וכבר הוא כח״ב (יהל אור).

[ד]נפיק מנה[1244] (ו)דא ו׳ בן י״ה דרגא דרעיא מהימנא ור״מ נפיק מאו|מא עלאה [ואתפשט] (ומתפשטן) בשית ספירן[1245] עד צדיק ומניה אשקי לגנתא (דעדן) דאיהי שכינתא:

מאי כב״ר כ׳ כתר ב׳ בינה ר׳ (שכינתא) ראשית חכמה[1246] כתר בימינא חכמה בשמאלא בינה באמצעיתא רכב לעילא לעלת העלות י׳ ספירן[1247] כלהו אתכללו בנהר דאיהו[1248] אתפשט עד צדיק דאיהו [כל] כליל כלא ובגיניה אוקמוה (דניאל ד ח-ט) אילנא רבא ותקיף ומזון לכלא ביה מניה תליא כלא [כד חמא שכינתא מגו קליפין וכו׳ נכתב לעיל רכו ע״ב] |כד חמא שכינתא מגו קליפין חזא עמה עשר ספירן|[1249]:

תרגום: ״ואני בתוך הגולה״, זו שכינה, בה הקדוש ברוך הוא אחד, ו׳ בתוספת ״ואני״, הוא נהר, צדיק חי העולמים. ״ונהר יצא מעדן להשקות את הגן״, מהו ״עדן״, זו בינה, נהר שיוצא ממנה זו ו׳, בן י״ה, דרגה של הרועה הנאמן, והרועה הנאמן יוצא מאמא העליונה ומתפשט בשש ספירות עד צדיק, וממנו משקה לגן (של עדן) שהיא השכינה.

מהו כבר, כ׳ כתר, ב׳ בינה, ר׳ ראשית חכמה. כתר בימין, חכמה בשמאל, בינה באמצע. רכב למעלה לעילת העילות, עשר הספירות, כולן נכללו בנהר שהוא מתפשט עד צדיק, שהוא ״כל״ כולל הכל, ובגללו פרשוהו ״אילנא רבא ותקיף ומזון לכלא ביה״ [אילן גדול ותקיף ובו מזון לכל], ממנו תלוי הכל. כאשר ראה את השכינה, ראה מתוך הקליפות, עמה עשר ספירות (בחבור הראשון).

(ג) עי׳ זהר ח״א מג ע״א: תא חזי כלא אצטריך דא לדא ודא לדא[1250] לאשתלמא דא עם דא ולאתנהרא דא בדא עד דסליק כלא לאתר דאצטריך[1251] שלימו מתתא בקדמיתא[1252] ומלעילא לבתר[1253] וכדין איהו שלימו בכל סטרין ואשתלים כלא כדקא יאות מאן דידע רזין אלין ועביד שלימו דא איהו מתדבק במאריה ובטיל כל גזרין קשין ואיהו אעטר למאריה ומשיך ברכאן על עלמא ודא איהו בר נש דאקרי [צדיקא] עמודא דעלמא וצלותיה לא אהדר ריקנייא וחולקיה בעלמא דאתי ואיהו בחושבן בני מהימנותא.

תרגום: בא וראה, הכל צריך זה לזה וזה לזה להשלים זה עם זה ולהאיר זה בזה, עד שעולה הכל למקום שצריך שלמות, מלמטה בהתחלה, ואחר כך מלמעלה, ואז השלמות היא בכל הצדדים ונשלם הכל כראוי. מי שיודע הסודות הללו ועושה שלמות, זהו שמתדבק ברבונו ומבטל כל הגזרות הקשות, והוא מעטר את רבונו ומושך ברכות על העולם. וזהו אדם שנקרא צדיק עמוד העולם, ותפילתו לא חוזרת ריקם, וחלקו בעולם הבא, והוא בחשבון בני האמונה.

– מאיר התיקון –

[1244] קרי עדן לאי׳ מפני שבשעת התיקון לקחה חכמה שלימה של ב״ן. אי נמי אפשר דאיירי בבינה דאריך שהיא בסוד הגרון, והיא בסוד מלכות מ״ס כידוע מסודות זווג חיך וגרון. ולפי זה מ״ש נהר דא ו׳, הוא דעת דאריך שהוא מתפשט בכל פנימיות האצילות בהתפשטותו בתוך חג״ת נה״י דו״ק דאריך המלובשים באו״א וז״א. ולהיות שדעת זה הוא התחתון דאריך לכן אמר בן י״ה, לאפוקי דעת העליון שהוא למעלה מגרון דא״א, והוא בעלה דבינה ולא בנה. ולכן כיון דמפרש נהר על דעת דא״א שואל כענין מאי כב״ר. ותירץ כ׳ כתר וכו׳, כנזכר לקמן. אך עוד אומר דרך נכון בב׳ בינה, והוא דאיתא בפ״ב דשער אריך בהדיא שחג״ת דעתיק מתלבשים בכח״ב דאריך, חסד בכתר גבורה בחכמה ת״ת בבינה. ובזה עולה הכל יפה, משום דכב״ר זה הנדרש פה שהוא כח״ב דאריך, הוא רכ״ב עלאה לעתיק (רמ״ז).

[1245] ספיראן (דפ״ו).

[1246] הסוד הוא בסוד הארת ז׳ תיקוני דגולגלתא, דהיינו חסד דעתיק יומין מתקן כתר אריך ולכן הוא בימינא, גבורה דעתיק בחכמה דא״א ועל כן הוא בשמאלא. ואמנם התיקון השלישי שנתקן בת״ת עתיק הוא הנקרא קרומא דאוירא ובו מתלבש דעת דעתיק שהוא האוירא. ותו איתא בייחוד היודין והווין שבעת רצון מאירה בינה דעתיק במצחא דא״א, וסתם מצח ה״ס הדעת שהוא באמצע, ולכן אמר בינה באמצעיתא. ואולי שלכן נמשך ואמר רכב לעילא, מפני שכח״ב דעתיק הם רכ״ב לאד״ק, כי גם שבינה דעתיק מאירה במצח אריך, היינו הארה ולא התלבשות, כז׳ תחתונות דעתיק שהן מתלבשות ממש ברישא דאריך, ונשארו כח״ב דעתיק בסוד רישא דלא אתיידע, ועיין עוד לעיל (רמ״ז).

[1247] ספיראן (דפ״ו). מבשלשים שנה עד כבר ע״ס כנ״ל, וחוזר ואומר נהר שבו כולהו כלילין (יהל אור).

[1248] ר״ל עד״א. וז״ש אילנא רבא כו׳ עד״א (יהל אור).

[1249] (ס״א ובחבורא קדמאה) (נוסף בדפ״ו).

[1250] צריכים א׳ את השני כדי להשלים א׳ את השני (יהל אור).

[1251] היכל ז׳ (יהל אור).

[1252] שנכללין בה כל השית סטרין דידה שהן שית היכלין (יהל אור).

[1253] דאתמליא מנהר די נגיד ונפיק (יהל אור).

(ד) עי' דע"ה ח"ב פח ע"ב: והענין הוא כי הקשת הוא יסוד, והקשת הניתן בענן, הוא היחוד יסוד במלכות כמ"ש בפ' בראשית (יח סע"א ורע"ב). ויש לו לקשת ג' גוונין, חוור סומק ירוק, והם הגוונין דחג"ת שמאירין ביסוד, והוא ע"י טיפת הזווג היורד מהג' מוחין חב"ד, ואז נהיר היסוד בהג' גוונין דחג"ת ומתייחד בהמלכות, ומאיר אז המלכות ג"כ באותן הג' גוונין. והוא שכתוב (יחזקאל א כח) כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם (כי אז אתחזי רחמי, אבל בלא גשם הוא דינא, כמ"ש בפ' פנחס (רלא רע"א), כי הגשם הוא מורה על הורדת הטיפה הניתן מהיסוד להמלכות), הוא מראה דמות כבוד ה', כי אז היא מתלבשת בלבושי יקר דמלכו ומתחזי קמי מלכא בלבושין וקישוטין דגוונין נהירין, שהם הג' גוונין דקשת, ואז מתקיים (בראשית ט טז) וראיתיה לזכור ברית עולם וכמ"ש בפ' פנחס (רטו ע"א) בזוהר וברע"מ ע"ש. וכן אמרו בהקדמת תיקונים (ח ע"א) כמראה הקשת הקשת דא צדיק יסוד עלמא כו', כן מראה הנגה סביב דא שכינתא תתאה נקבה תסובב גבר, ע"ש בהגר"א.

אמנם כ"ז הוא רק בעת הזכות והרצון, אבל כשהוא להיפך רחמ"ל, אז סובב הערלה על היסוד וישנו בהערלה ג' קליפין זה על זה כגלדי בצלים, והוא סוד שלש שנים יהיה לכם ערלים (ויקרא יט כג), וכמ"ש בהקדמת תיקונים (יב ע"ב) קליפה דערלה דכסי על י' (שהוא עטרת הברית) אית לה תלת קליפי כגלדי בצלים דא על דא כו' ע"ש, ומתלבש הקשת באלין תלת קליפין ואתחזייא בהון ומתהפכין בו הג' גוונין הנ"ל, שהם חוור סומק ירוק, כולם מצד הרע, כי עומד אז ג"כ בג' גוונין הנ"ל. אבל כולם הם מצד המבייש והמתבייש, כי דרך המתבייש הוא שנעשה סומק ואח"כ חיוור דאזל סומקא ואתא חוורא (ב"מ נח ע"ב), וכשהוא בבושת זמן ארוך הוא ירוק.

ותחת הג' גוונין נהירין הנ"ל, שהם חוור מצד החסד דאברהם, סומק מצד הגבורה דיצחק, ירוק כחלמון ביצה שהוא כללות אדום ולבן, אשר מהרכבתם הוא הפאר והיופי, דודי צח ואדום (שיה"ש ה י), והוא ת"ת מדת יעקב. הנה תחת הג' גוונין נהירין הללו נעשה בו אותן הג' גוונין ג"כ כולם מצד הבושה, מסיבת התלבשות הקליפין שעליו, שהם נגעי צרעת לבנה אדמדם ירקרק, לבנה מצד ישמעאל דנפיק מאברהם, אדמדם מצד עשו דנפיק מיצחק, ירקרק מצד הערב רב שנתערבו בישראל, ובסיבתם נאמר (ירמיה ל ו) ונהפכו כל פנים לירקון, והם הג' קליפין: חוור סומק ירוק. ולכן נאמר לעתיד בישעיה (כט כב) לא עתה יבוש יעקב בגוון סומק וירוק, ולא עתה פניו יחורו בגוון חוור, כי כל החרפה והבושת הוא מצד הרע המעורב בהאדם. ולכן קודם החטא (בראשית ב כה) ויהיו שניהם ערומים ולא יתבוששו, ובעת החטא והפגם מתלבש הקשת ועומד בתלת גוונין דתלת קליפין הנ"ל, ואתחזייא בהון, ובגין דא אסור לאסתכלא בגוונין דקשת, וכמ"ש כ"ז בתיקון נ"ח (קז ע"ב) ובהגר"א שם ע"ש, וכן בתיקון ל"ז (פו ע"ב).

והענין בזה הוא, כי הנה אותן הג' גוונין הם ג"כ הג' גווני עינא, כי הנה יש בעין ג' גוונין, והם סומק אוכם ירוק וכמ"ש באד"ר (קלו ע"ב וקלז ע"א), ועיקר הראיה הוא מתוך האוכם וכמ"ש במדרש בהעלותך (פט"ו סי' ז). והוא הנקרא בת עין, כי סוד הראייה הנה היא יוצאת ממוחא עלאה, חכמתא עלאה, והוא משורש המ"ס, משורש הראשון שבו הנמשך בו מאוירא עלאה, אור דנפיק מאויר, והיא בעצמה היא חוורא דלעילא קדמאה, כמ"ש באד"ר (קלו ע"ב), והוא גוון ד' דעיינין, שהיא גוון חוור, כמ"ש באדר"ז (רצג ע"ב) ארבע גוונין בעיינין חוור סומק אוכם ירוק ע"ש. ואותו החוור הוא האור הראשון שנגנז, ואי אפשר שיתגלה למטה אלא אחר שנצטמצם בצמצום אחר צמצום, ובהסתר אחר הסתר, ומשם נמשך תמצית הארה ממנו, והוא אור הראייה דהעינים. וכל צמצום הוא בחי' הסתר והעלם ומסך, והם מבחי' הגבורות ודינין, והם הג' גוונין שבעין: סומק ירוק אוכם, שבהם מתלבש אור הראייה דהמוח ומתגלה על ידיהם. והעיקר ע"י האוכם שהוא השחור שבעין, כי בו נעשה האפשרות להתגלה כח הראייה על ידו, משום שהוא הצמצום היותר אחרון והיותר חזק. ונשלם בו להוציא התמצית הארה דכח הראייה שבמוח על ידו, ולהשתמש בו בכל הראייה הראוי להאדם. ולכן נקרא הוא בת עין, כי אין אשה אלא ליופי (כתובות נט ע"ב), והיא בת מלך פנימאה (תהלים מה יד), בתו של המוח, אבא יסד ברתא (זהר פנחס רנו ע"ב), אשר על ידה הוא כל הפאר והיופי התלוי בראייה. ונקרא אישון ע"ש השחרות שבה, כי השחרות היותר גדול הוא מכונה בשם אישון, וכמ"ש (משלי ז ט) באישון לילה ואפלה, וכן שם (כ כ) באישון חושך, ולכן נקראת אישון בת עין וכמ"ש (תהלים יז ח) שמרני כאישון בת עין.

והנה אותן הג' גוונין שבעיינין הם ענין אחד עם ג' גוונין שבקשת, והגם כי בקשת הוא חיוור ובעיינין הוא אוכם והם הפכים זה לזה מקצה לקצה, אך כבר אמרנו שעיקר אור הראייה שהוא מהשחור שבעין הוא ג"כ רק מהחוורא דלעילא קדמאה, אלא שאותו אור החוורא אין לו תפיסה למטה, כי הוא מאור שנגנז כנ"ל ואי אפשר להיות לו גילוי למטה כלל, ורק ע"י השחור שבעין,

Commented [YL121]: אם אפשר לחתוך קצת? לא נ"ל.

שהוא גוון אוכם והוא הפכו, נעשה בו האפשרות להוציא על ידו תמצית הארה ממנו. והוא כל אור הראייה שמשתמשים בו בני אדם וכנ״ל, והרי הוה כל אור הראייה רק גוון חוור מעיקרו אלא שמתלבש באוכם ועל ידו מתגלה. אבל עיקרו הוא רק משורש הגוון חוור עצמו, והרי הוה היטיב הג׳ גוונין שבעין ענין אחד עם הג׳ גוונין שבקשת ומקרה אחד לשניהם, כי בעת הזכות והרצון הנה נהרין הג׳ גוונין דעיינין באור קודש הקדשים שהוא באור המוחין, ונכללים כולם באור שורשם העליון שהוא בגוון חוור, וזהו סוד הכתוב (שיה״ש ה יש) עיניו כיונים על אפיקי מים רוחצות בחלב. ומ״ש על אפיקי מים, כי הם ממבועין דנפקין ממוחין. ומ״ש רוחצות בחלב, הוא כלילותם בהחוורא דלעילא.

והנה נודע הוא שסוד הזווג הוא תלוי בהעינים וכמ״ש (שם ו ה) הסבי עיניך מנגדי, דאינון מוקדין לי בשלהובי רחימותא וכמ״ש בפ׳ קדושים (פד ע״א). והוא ג״כ סוד הכתוב (בראשית ט טז) וראיתיה לזכור ברית עולם, כי ע״י הגוונין נהירין דעיינין נעשה הגוונין נהירין דהקשת, ומתקיים (שם ט יג) את קשתי נתתי בענן, שהוא סוד היחוד כנ״ל מדברי התיקונים (תי׳ יח לה ע״א) שאמר ומיד דיהא הקשת נהיר בגוונין נהירין, מיד וראיתיה לזכור ברית עולם, וכנ״ל כ״ז. אמנם בעת הקלקול והפגם רח״ל, הנה נסתם ונעלם הגוון חוור שבעין לגמרי, ואינו מאיר הוא בהג׳ גוונין שבעיינין כלל, ואז עומדין הג׳ גוונין שהם סומק אוכם ירוק כולם בבחי׳ גבורות ודינין, וכמ״ש באד״ר (קלו קלז) ובאדר״ז (רצג ע״ב) ע״ש. ובהתפשטותם למטה, נאחזים בהם החיצונים רח״ל (ע׳ הגר״א בספד״צ פרק ב ד״ה כד אתגליין כא ע״ד ד״ה חד רגשא, ובפ״ד ד״ה ויראו בני האלהים לא ע״א ד״ה והענין כי ע׳ כל הענין שם ושם) ומתלבשין הג׳ גוונין דעיינין ג״כ בהג׳ קליפין הנ״ל, ונעשה בהם כמו בהג׳ גוונין דקשת, וכמו שמבואר בתיקונים (תיקון לז פו ע״ב) ע״ש.

ולכן הוא האיסור חמור מאד מאד להסתכל בקשת כל זמן שהקליפין נאחזין בהגוונין דעיינין ובהגוונין דקשת, כי הראייה שלמטה גורם למעלה ג״כ, והזיווג תלוי בראייה כנז׳. ובעת אחיזת הקליפות והחיצונים, אסור לגרום זווג למעלה ח״ו וח״ו, כי הוא בסוד (שבת קמו רע״א) בא נחש על חוה, ובסוד (משלי ל כג) ושפחה כי תירש גבירתה רחמ״ל, ע׳ דברינו בשער עקודים פרק ב׳ בדרוש עץ הדעת סי׳ ה׳, עש״מ. ולכן משה רבינו ע״ה בעת מראה הסנה שנתגלה אליו השכינה הקדושה בלבת אש מתוך הסנה (שמות ג ב), שרמז לו בזה שהיא מתלבש בתוך הקליפה וכמ״ש בזוה״ק (יתרו סט ע״ב), והוא ע״י גלות מצרים וע״ש (תהלים צא טו) עמו אנכי בצרה. וכן היה משה רבינו ע״ה ג״כ אז, כי על זה נאמר אליו (יהושע ה טו) של נעלך מעל רגלך, וכמ״ש בתיקונים (תי׳ נח דף קז ע״ב) ובדברי הרב בשער קליפת נוגה (פרק ב וריש פרק ה), ולכן אז תיכף (שמות ג ו) ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל **האלהים**, והיה אסור לו אז להסתכל בשכינה, כי הסתכלות של מטה גורם הסתכלות למעלה, והוא סיבת היחוד, כי הסתכלות גורם יחוד. וכאשר הגוונין דעיינין הם מלובש בקליפין, וכן הגוונין דקשת הרי נעשה היחוד בצירוף הקליפין רחמ״ל, והרי הוא מכניס צלם בהיכל, ועליו נאמר (במדבר יט יג) את משכן ה׳ טימא, ע׳ זוה״ק (בראשית נג ע״א) ופ׳ ויקהל (קצה רע״ב ורג ע״ב) ופ׳ אחרי (עד ע״א עט ע״א) ופ׳ בלק (קצז ע״א). אבל אח״כ כאשר נתפשטה השכינה הקדושה מכל הלבושין נוכראין שבה, ונתקנו כל הגוונין דעיינין ודקשת, כלהו גוונין נהירין, וכן נזדכך משה רבינו ע״ה עד שזכה לקרני הוד (שמות לד כט), הנה נאמר עליו אז (במדבר יב ח) ותמונת ה׳ יביט. וכן היה מראה כבוד ה׳ כאש אוכלת בראש ההר לעיני בני ישראל כמ״ש בסוף משפטים (כד יז), וכן בפ׳ שלח (יד יד) כי עין בעין נראה אתה ה׳, כי אז היה נעשה ע״י ההסתכלות תיקון גדול למעלה, ובסוד (בראשית ט טז) וראיתיה כנ״ל. והוא ע״ד שכתבו בסוד הכתוב (שמות כג יז) שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך, שהוא כדי לגרום זווג עליון, כי הבית המקדש שהוא היכל ה׳, מלכות **אדני**, והוא (משלי יח י) מגדול עוז שם ה׳, וע״י התראות כל זכורך יתקיים סוף הפסוק (שם) בו ירוץ צדיק ונשגב שהוא יחוד עליון, וכמ״ש הרב הקדוש מוהר״ר יהודה בן חנון ז״ל בספר עץ החיים מצוה רכ״ח, וכן הוא מורה לשון הזוה״ק (בפ׳ תצוה קפג ע״א) שאמרו שם יראה כל זכורך דכורין ולא נשין, בגין דרזא דברית בדכורא איהו כו׳ ע״ש. והרי לנו מזה ג״כ כי ההתראות והסתכלות בקודש בעת הראוי וממי שראוי לזה הוא גורם תיקון גדול למעלה ביחוד העליון, וזהו שנאמר במשה רבינו ע״ה (במדבר יב ח) ותמונת ה׳ יביט, כי היה מתקן בזה תמיד היחוד למעלה, משא״כ כשהוא להיפך ח״ו וכנז׳.

וזהו עומק סוד כל אלו שפגמו בענין זה, והם הבל ונדב ואביהוא, כי בהבל אמרו בתיקונים (תיקון סט דף קיח ע״א) בההוא יום הציץ ומת, והוא בעת שהקריב קרבנו ירדה אש מן השמים ולחכה מנחתו כמ״ש רש״י בפי׳ התורה (בראשית ד ד), וכן הוא ג״כ בפסיקתא זוטרתא שם, והיה לו אז גילוי שכינה והציץ. ונודע הוא משיטת הזוה״ק כי קין והבל נולדו אחר החטא, ולא היה גם הבל מתוקן בשלימות כלל כמ״ש בפ׳ בראשית (לו ע״ב) ובכ״מ, והיה גם הבל מסטרא

דעץ הדעת טו"ר, ולא היה לו להסתכל בשכינה כלל וכנז', ולכן כאשר הציץ עשה בזה פגם גדול ולכך נהרג, וכמ"ש בתיקונים (תי' סט דף קיח ע"א). ואמר שם בתיקונים עוד כי עובדא דאבוה הוה ביה, וע"ש עוד (מדף קכח ע"ב עד קל"ג ב') בארוכה, והוא כי הנה נכנס ג"כ בכל הנסיון כמו אדם, והרי היה לו במכל שכן לְזַהֵר מאד מלהסתכל אז בשכינה, ולכן כאשר לא נזהר והציץ הנה קבל עונשיה באותו יום ונהרג.

וכן היה ג"כ אותו ענין בנדב ואביהוא, כי הם נכנסו ג"כ בהנסיון הנז' כנ"ל ענף כ"א סי' א', ועכ"ז הציצו הם ג"כ וזנו עיניהם מן השכינה כמ"ש במדרש (ויק"ר פ"כ סי' י), וכן הוא בענינינו בענין הד' שנכנסו לפרדס, מ"ש בן עזאי הציץ, בן זומא הציץ, הנה סוד עומק הכוונה הוא ג"כ ע"פ הנז'. וע' בדברי האריז"ל בזה (בספר הליקוטים) בפסוק (שמות ג ב) וירא מלאך ה' אליו בלבת אש, ע"ש ודי בזה והבן כל זה מאד.

(ה) עי' הקדו"ש מג ע"א: [ח] אמנם גודל הענין מי שזכה ליכנס בהיכל הקודש פנימה, וחננו ה' בדעה בינה והשכל בכל כוונות האריז"ל, ואפשר לו לכוון בכוונות השמות הקודש הראוים לכל ברכה ותפילה ולייחדם בהיחוד הראוי כמו שיתבאר, הנה גדלה מעלתו למאד מאד. והוא בכלל מאמרם ז"ל בפסיקתא רבתי (סוף פיסקא כ"ב) וכן בשוחר טוב (סוף מזמור צ"א) ר' יהושע בן לוי בשם ר' פנחס בן יאיר מפני מה ישראל מתפללים ואינן נענים, מפני שאינם יודעים בסוד שם המפורש כו', שנאמר כי ידע שמי יקראנו ואענהו. וכוונתם הוא על כל השמות כולם, שהם שרשי הכחות דכל ההנהגה כולה, והם כולם גילוייו ית"ש אשר מתגלה בהם בפעולת כל המעשים ובכל תהלוכות הנהגתו ית"ש. והם כל השמות כולם וכמ"ש (שמות רבה פ"ג פ"ו) לפי מעשי אני נקרא, והם תלויים כולם בשם המפורש, שהוא שורש כולם[1254].

וזהו עיקר הענין דכל הכוונות והיחודים, לדעת על כל שם איך שהוא יוצא מהשם הוי"ה ב"ה, ולייחדם כולם בהעשר אותיות דהשם מ"ה שהוא השם המפורש כנ"ל בדברינו, וכמ"ש הגר"א בתיקונים תיקון ס"ו קי"ג ע"ב בד"ה אבל[1255] ובד"ה ואמר[1256], ע"ש ותמצא. וע' עוד בזה בדבריו בסוף תיקון נ"ז[1257], ובסוף תיקון נ"ה[1258]. וזהו שאמרו רז"ל דלכך מתפללים ואינם נענים מפני שאינם יודעים סוד שם המפורש, ור"ל שאינם יודעים איך שכל השמות כולם יוצאים ונמשכים ממנו, ולייחד את כולם במקורן.

אבל מי שזכה לכל זה אין קץ למתן שכרו, וכמ"ש בזוה"ק (פ' חקת קפג ע"ב וקפ"ד ע"א) מהכא אוליפנא כל מאן דבעי לאתערא מלין דלעילא בין בעובדא בין במלה, אי ההוא עובדא או ההוא מלה לא אתעביד כדקא יאות, לא אתער מדי. כל בני עלמין אזלין לבי כנישתא לאתערא מלה דלעילא, אבל זעירין אינון דידעין לאתערא כו', זכאין אינון צדיקייא דידעי למקרי למאריהון כדקא יאות כו'. תא חזי כל מאן דידע לסדרא עובדא כדקא יאות ולסדרא מלין כדקא יאות הא ודאי מתערי לקב"ה לאמשכא מלין עלאין דמתכשרן, ואי לא לא אתכשר לגבייהו. אי

– מאיר התיקון –

[1254] עי' לעיל הערה **Error! Bookmark not defined.**.

[1255] וז"ל, אבל אינון דידעין כו' - ר"ל לכוין כוונות ויחודים אותן היודעים הכוונות על בוריין כל שם האיך יוצא משם הוי"ה דעליו הם מיוסדים כל השמות. דשמות הן בשכינה והוי"ה בקב"ה כמש"ל סוף תכ"ה וז"ש יכלין לנחתא חילא מתמן לגבי שכינתא כו' בכל מצוה ומצוה כוונה המיוחדת ומקובלת לכל מצוה כוונה אחרת בקבלה וז"ש בכל פקודא ופקודא כו' למינו כו' וההויות משונות בנקודות וכמש"ש והכל בכוונות דהוא עץ החיים כמש"ל ק' א' דתורה ומצות הוא עץ החיים גם לרבות כו' ובעץ החיים אין רע לאפוקי שמושים לצרכי האדם בע"ה טו"ר כנ"ל.

[1256] ואמר זכאה איהו מאן דסליק כו' - דיחוד הוי"ה בשמות צריך ליחדא בשמא מפרש דעשר אתוון וז"ש מעשר אמירן במחשבתא, דזהו שם המחשבה ושם נקרא אחד א"ח ט' ד' עשירית כידוע ולכן צריך להיות במחשבה אחת בכוונות ויחודים ח"ו שלא תפול שום מחשבה וז"ש ובההוא זמנא כו'.

[1257] קה ע"ד ד"ה דאשתכח וז"ל, הוי"ה הוא נשמתא ונוק' הוא גופא כמש"ל ס"ג ב' ומסט' דגופא ועמש"ש ולכן כל השמהן הן בגופא דכל אבר ואבר וגיד ועורק ודופק ועצם וכל שרטוט וקו וציור הכל שם אחר והוי"ה הוא אחד בנשמתא ולכן אין רשאי להשתמש בשמא בלא הוי"ה כנ"ל ס"ת נ"ה דהיא א' אלא דנשתנה לפי האבר דמתפשט ביה והוא הנקוד ובעצמו אין שינוי וכ"ה שם הוי"ה בכל העולמות כולהו שהן אדם א' בכללו וז"ש ובג"ד אית לב"נ כו' ולכן כל המצות כולן רמיזין בהוי"ה ואמר אלא בעלת העלות כו' ר"ל א"ס והוא בכתר שמשם הכל א' דהוא א' אבל הכל בא"ס, עכ"ל.

[1258] קב ע"ד ד"ה דרכי וז"ל, הוי"ה הוא בעד"א והשם הוא בנוק' וז"ש כגון דכורא כו' וכ"ה במלאכים דהוי"ה הוא במט"ט דשמו כשם רבו והשמות במלאכים דתחות ידיה ואינון דשכינתי' כמש"ו וכגוונא דא כו' ואין רשות להשתמש בשמות כי אם בכוונת ההוי"ה מקורו שהוא ח"ו קצוץ חטא אדה"ר.

הכי כל עלמא ידעי לסדרא עובדא ולסדרא מלין, מאי חשיבו דלהון דצדיקייא דידעי עקרא דמלה ועובדא וידעי לכוונא לבא ורעותא יתיר מאלין אחרנין דלא ידעי כל כך. אלא אלין דלא ידעי עקרא דעובדא כולי האי אלא סדורא בעלמא ולא יתיר משכין עלייהו משיכו דבתר כתפוי דקב״ה דלא טס באוירא דשגיחו אקרי (ר״ל שהוא רק הארה ושפע אשר בבחי׳ הסתר פנים, ולא נתגלה ולא נראה השפע שהוא נמשך ומשוטט באויר, ר״ל בהארת השגחתו ית״ש, כי היא רק בהסתר פנים לבד). ואלין דידעי ומכווני לבא ורעותא מפקי ברכאן מאתר דמחשבה (שהוא מעומק ורצון ופנימיות הלב והוא מסוד חכמה אבא ראשית האצילות), ונפקי בכל גזעין ושרשין באורח מישור כדקא יאות, עד דמתברכן עלאין ותתאין ושמא קדישא עלאה מתברך על ידיהון, זכאה חולקהון דהא קב״ה קריב לגביהון וזמין לקבליהון בשעתא דקארון ליה, הוא זמין לון, בשעתא דאינון בעאקו, הוא לגבייהו הוא אוקיר לון בעלמא דין ובעלמא דאתי, הה״ד כי בי חשק ואפלטהו אשגבהו כי ידע שמי עכ״ל[1259]. וכן הוא עוד בכ״מ בזוה״ק רבו מלספר[1260].

והענין בביאור הוא, כי הרי נודע שעיקר כל התורה והמצוה הוא אינו תורת האדם התחתון בלבד כמו שחשבו החוקרים, אלא היא ניתן להאדם להיות בונה בשמים עליותיו, ומגיעים למעלה למעלה גם בגבהי מרומים עד רום חביון עוזו ית״ש, שהוא גם בכל הנאצלים כולם. והיינו כי המאציל עליון ית״ש כאשר האציל את כל האצילות, הנה האציל אותה ע״פ סדר תהלוכות כל המציאית דהעולמות בי״ע שרצה להוציא על ידה. כי האצילות הוא היסוד והשורש דכל העולמות בי״ע כמו שאמרנו בכמה מקומות לעיל. והנה ישנם באצילות כל הכחות כולם דכל צאצאי הבי״ע, ותיקוניה המתחדשים בכל עת. הן מה שנוגע למציאותם גופה, כי הרי נולדים ומתחדשים מציאויות חדשים תמיד בכל חלקי הדצח״מ שבהבי״ע בכל עת ובכל רגע. והן בכל מקריהם שעוברים ומתחלפים על כל א׳ מקריים חדשים תמיד, הנה כולם יסודתם בקודש שהוא בעולם האצילות, כי שם הוא כל הכחות כולם אשר לזה, והם מתגלים שם תמיד ונמשכים משם ויוצאים מן הכח אל הפועל, שהוא בעולמות בי״ע מאת המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, שהוא המאציל עליון א״ס ית״ש המתייחד באצילות ומתגלה שם בפעולתו והנהגתו.

עי׳ (זהר ח״ג קכא ע״ב): וב׳ כרסיין[1261] אינון (ירמיה יז יב) כסא כבוד[1262] מרום מראשון[1263] ואינון לבא ופומא ל״ב[1264] (שמות יז טז) ויאמר כי יד על כס י״ה מלחמה ליי׳ בעמלק[1265] [כבד

– מאיר התיקון –

[1259] תרגום: מכאן למדנו שכל מי שרוצה לעורר דברים של מעלה בין במעשה בין בדיבור, אם אותו המעשה או הדיבור ההיא לא נעשו כראוי, לא מתעורר כלום. כל בני העולם הולכים לבית הכנסת לעורר דבר של מעלה, אבל מעטים הם היודעים לעורר כו׳, אשרי צדיקים אלו שיודעים לקרא לאדוניהם כראוי כו׳. בא וראה, כל מי שיודע לסדר המעשה כראוי ולסדר מילים כראוי זה ודאי מעורר להקב״ה להמשיך דברים עליונים הגוונין, ואם לא אין הדבר הגון אצלם. אם כן, הרי כל העולם יודע לסדר את המעשים ולסדר את הדיבורים, מהי חשיבותם של הצדיקים? שיודעים מהו עיקר הדיבור והמעשה, ויודעים לכוון את הלב והרצון יותר מאותם האחרים שאינם יודעים כל כך. ואלה שאינם יודעים את עיקר המעשה עד כדי כך אלא סדר בעלמא ולא יותר, מושכים עליהם משיכה שמאחורי כתפיו של הקב״ה שלא טס באויר ונקרא השגחה (עי׳ ביאורו של רבינו בפנים החיבור). ואלה שיודעים ומכוונים את הלב והרצון מוציאים ברכות ממקום המחשבה, ויוצאים בכל הגזעים והשרשים באורח מישור כראוי עד שמתברכים עליונים ותחתונים, והשם הקדוש העליון מתברך על ידיהם. אשרי חלקם, שכן הקב״ה קרוב אליהם ומזומן להם בשעה שקוראים לו, הוא מוכן להם בשעה שהם בצרה, הוא אצלם, הוא מכבד אותם בעולם הזה ובעולם הבא והוא שנאמר ״כי בי חשק ואפלטהו אשגבהו כי ידע שמי״.

[1260] הגהה מכ״י המחבר: עיין פ׳ ויקהל ר״א א׳ ב׳, ושם ר״ב ע״א ורע״ב, ושם ר״י ע״ב, ופקודי רס״ב ב׳, במדבר ק״כ, ובא״ז רצ״ד ב׳, ופקודי ר״פ רע״א.

[1261] והן בינה ומלכות, וכן בעולמות בריאה ועשייה, באדם לבא ופומא כמו שמפרש והולך. ועמודא דאמצעיתא (בספירות) ומט״ט (בעולמות) וקנה (באדם), הן שש מעלות לכסא. והכל כסא א׳ דכסא תחתון הוא שרפרף לכסא הדום רגליו כמ״ש (חגיגה יד ע״א) א׳ לכסא וכו׳ [כתוב אחד אומר כרסיה שביבין דינור וכתוב אחד אומר עד די כרסון רמיו ועתיק יומין יתיב, לא קשיא אחד לו ואחד לדוד וכו׳ אחד לכסא ואחד לשרפרף כסא לישב עליו שרפרף להדום רגליו שנאמר השמים כסאי והארץ הדום רגלי] (יהל אור).

[1262] כסא כבוד הוא כסא התחתון ששם כבוד ה׳ (יהל אור). עי׳ תיקו״ז י ע״א, ועי׳ לקמן רפג ע״א.

[1263] הוא כסא עליון בגבהי מרומים כידוע [תפילת עלינו לשבח] (יהל אור).

[1264] כס י״ה (נוסף בגר״א).

[1265] ר״ל דכסא ראשון שהוא ל״ב נק׳ כס י״ה, דבינה נק׳ י״ה (עי׳ אד״ז רצ ע״א), והוא לב שיש לו תמיד מלחמה עם עמלק שהוא הכבד, שהכבד מייגעו בתאוות המאכל כמ״ש במדרש הנעלם (ח״א

סמא״ל פומא[1266] דכסא כס י״ה[1267]] |בנה״ר כבד סמא״ל פומא דכס״ה ה״ס י״ה| (בנהר סמא״ל פומא בכס״ה כס״ה) הה״ד (תהלים פא יד) תקעו בחדש שופר (בכסה ליום חגנו)[1268] מאי שופר קנה[1269] ו׳ קול[1270] דסליק מן הקנה לגבי פומא דתמן ה׳ בה׳ מיני[1271] תקונין דדבורא דאינון[1272] שפוון [ושינים] (שנים) וחיך:

תרגום: ושני כסאות הם, כסא כבוד מרום מראשון, והם הלב והפה, ל״ב ויאמר כי יד על כס יה מלחמה לה׳ בעמלק, כבד סמא״ל, פה הכס״ה, כס ה׳, זהו שנאמר תקעו בחדש שופר וגו׳, מהו שופר, קנה, ו׳, קול שעולה מן הקנה אל הפה, ששם ה׳, בחמשה מיני תקוני דיבור, שהם השפתיים ושיניים וחיך.

(ו) עי׳ זהר ח״א נה ע״ב: זה ספר (בראשית ה א) ספר ודאי והא אוקימנא דכד הוה אדם בגנתא דעדן נחית ליה קב״ה ספרא על ידא דרזיאל[1273] מלאכא קדישא ממנא על רזי עלאין קדישין[1274] וביה גליפין גלופי עלאין[1275] וחכמה קדישא ושבעין ותרין זיני דחכמתא[1276] הוו מתפרשן מניה לשית מאה ושבעין[1277] גליפין דרזי עלאי באמצעיתא דספרא[1278] גליפא דחכמתא[1279] למנדע אלף וחמש מאה מפתחן[1280] דלא אתמסרן לעלאי קדישי וכלהו אסתימו ביה בספרא עד דמטא [ליה לאדם כיון דמטא] לגבי דאדם[1281] |מניה| (ו)הוו מתכנשי מלאכי עלאי למנדע ולמשמע והוו אמרי (תהלים נז ו) רומה על השמים אלהי״ם[1282] על כל הארץ כבודך:

בה שעתא אתרמיז לגביה הדרניאל[1283] מלאכא קדישא ואמר ליה אדם אדם הוי גניז יקרא דמארך דלא אתייהיב רשותא לעלאי למנדע ביקרא דמרך בר אנת והוה [עמיה] טמיר וגניז ההוא

– מאיר התיקון –

קלח ע״ב) ע״פ ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני כו׳. והוא ר״ת ל׳ה׳ ב׳עמלק, והנצחון ע״י התפילין שמניח על היד כנגד הלב כמ״ש (ברכות יג ע״ב) צריכה שתהא שימה נגד הלב, וזהו כי יד על כס י״ה, אז מלחמה לה׳ שהוא תפילין, כמ״ש וראו כו׳ כי שם ה׳ כו׳ (יהל אור).

[1266] נמחק בדפ״א.

[1267] ״דכס״ה כ״ס י״ה״ נמחק בגר״א ובמקומו איתא ״כסא״. דשניהם נק׳ כס ובינה נק׳ י״ה כנ״ל, ומלכות נקראת כסא כס אדנ״י (יהל אור).

[1268] וגו׳ (דפ״ו). שהוא מלכות כמ״ש (ביצה טז ע״א) שהחדש מתכסה בו שאיכסי סיהרא מלכות (יהל אור).

[1269] הן שש מעלות הנ״ל (הערה 1261) (יהל אור).

[1270] ר״ל שהקול הוא ו׳ דסליק מקנה דשם ו׳ עזקאן כנ״ל, ודבור ה׳ בה׳ תיקוני דפומא כמו שמפרש והולך (יהל אור).

[1271] לא חשיב לשון וגרון רק הפה לבד (יהל אור).

[1272] עי׳ ס״י (פ״ב מ״ג).

[1273] הוא ראש היכל הרצון, וספר רזיאל היינו מידת התפארת שהיא המספר מאיר סוד היכל הרצון או ספר ספירת התורה שמספר רזיאל דהיינו תורה שבכתב (אור יקר), ראש היכל לבנת הספיר (רח״ו).

[1274] מלאכים אלו הם טפלים לנשמות בני אדם, ושניהם מהזיווג העליון. אמנם יש נשמות וכן מלאכים הבאים מהזיווג התחתון (ביאורים ח״ב ע ע״ב).

[1275] מסיפורי המדרגות ההם העליונות וסוד החכמה העליונה שהיא נקראת קדישא לאפוקי חכמה תתאה דלא אתקרי קדישא (אור יקר).

[1276] סוד התפשטות החכמה עד סוד ז׳ ספירות וחכמה ובינה על גביהן דהיינו ע״ב זייני חכמתא (אור יקר).

[1277] נגד אדנ״י במילואו [אל״ף דל״ת נו״ן יו״ד] שעולה תרע״א שהוא תר״ע עם הכולל (מ״מ).

[1278] דהיינו סוד המלכות שהיא מתמצעת בין ששה קצוות שלשה מצד זה ושלשה מצד זה (אור יקר).

[1279] שהמלכות חקיקת החכמה (אור יקר).

[1280] נגד ט״ו חסדים כנודע (מ״מ). ידוע שסוד המפתחאן הוא בשם הוי״ה כמ״ש בפרשת תרומה וכל אות של הוי״ה יש לו אורות ומפתחות כמנין אות ההוא ונכללים זה בזה שה׳ ראשונה יש לה חמשים מפתחות שנפתחים חמשים שערים בה כמנין י׳ פעמים ה׳, וכשנכללים בו׳ הוא ש׳ מפתחות אות דקשוט דאבהן וכשנכללין בה׳ אחרונה הוא אלף ות״ק ולכן ביסד הנער מט״ט אלף ות״ק מפתחאן שהוא משמש לה׳ אחרונה (יהל אור).

[1281] עי׳ פת״ש נתיב פרצוף ז״א פתח לט שהם סוד כלל האותיות עם מנצפ״ך.

[1282] עם היות שאתה מתעלם על השמים על התפארת עכ״ז על כל הארץ כבודך שמתגלה סודך בתחתונים (אור יקר).

[1283] הוא בהיכל השני, היכל עצם השמים ונקרא הדרניאל שמעלים ומסתרי הדרו של אל לכך הגזים עליו שיעלים ויסתיר הדר עליון (אור יקר).

ספרא עד דנפק אדם מגנתא דעדן [דהא בקדמיתא הוה מעיין ביה] ומשתמש כל יומא (בגינזא) [בגנזיא] דמריה ואתגליין ליה רזין עלאין מה דלא ידעו שמשי עלאין:

כיון דחטא ועבר על פקודא דמאריה פרח ההוא ספרא מניה והוה אדם טפח על רישוי ובכי ועאל במי גיחון עד קדליה ומיא עבדין גופיה חלדין חלדין ואשתני זיויה בשעתא ההיא רמז קב״ה ולורפאל[1284] ואתיב ליה ההוא ספרא וביה הוה משתדל אדם ואנח ליה לשת בריה וכן לכל אינון תולדות עד דמטא לאברהם וביה הוה ידע לאסתכלא ביקרא דמאריה והא אתמר וכן לחנוך[1285] אתייהב ליה ספרא ואסתכל מניה ביקרא עלאה:

תרגום: ״זה ספר״, ספר ודאי, והרי בארנו, כשהיה אדם בגן עדן, הוריד לו הקדוש ברוך הוא ספר על ידי המלאך רזיאל הקדוש הממונה על הסודות העליונים הקדושים, ובו חקוקים חקיקות עליונות וחכמה קדושה, ושבעים ושנים מיני חכמה היו מתפרשים ממנו לשש מאות ושבעים חקיקות של סודות עליונים. באמצע הספר חקיקת החכמה לדעת אלף וחמש מאות מפתחות שלא נמסרו לעליונים קדושים, וכולם סתומים בספר, עד שהגיע (לו לאדם, כיון שהגיע) אצל אדם, (ממנו) היו מתכנסים מלאכים עליונים לדעת ולשמוע, והיו אומרים ״רומה על השמים אלהים על כל הארץ כבודך״.

באותה שעה נרמז אליו להדרניא״ל המלאך הקדוש, ואמר לו, אדם, אדם, תגנוז את כבוד רבונך, שלא נתנה רשות לעליונים לדעת בכבוד רבונך, פרט לך. והיה הספר ההוא שמור וגנוז עמו עד שיצא אדם מגן עדן. שהרי בתחילה היה מעיין בו ומשתמש כל יום בגנזי רבונו, והתגלו לו סודות עליונים מה שלא ידעו שמשים עליונים.

כיון שחטא ועבר על מצות רבונו, פרח ממנו אותו הספר, והיה אדם טופח על ראשו ובוכה, ונכנס במי גיחון עד צוארו, והמים עושים את גופו נקבים נקבים, והשתנה זיוו. באותה שעה רמז הקדוש ברוך הוא לרפאל והשיב לו אותו הספר, ובו היה אדם עוסק והניחו לשת בנו, וכן לכל אותם צאצאים, עד שהגיע לאברהם, ובו היה יודע להסתכל בכבוד רבונו, והרי נאמר. וכן לחנוך נתן לו הספר והסתכל ממנו בכבוד העליון.

ועי׳ תז״ח ה ע״ד: בספר רזיאל בשיעור קומה דאיהו הוה ספרא דאדם קדמאה.

עי׳ הקדמת עמק המלך: גם אדם הראשון נתחכם מאוד מספר רזיאל שנתן לו המלאך בציווי הקב״ה ששמע בכייתו, ועל ידו נתחכם מאוד, וספר רזיאל זה, הוא שנזכר בספר הזוהר בכמה מקומות, כי בכל מקום שמזכיר מורנו ורבנו הרשב״י עליו השלום, ספרא דאדם קדמאה[1286], כוונתו על הספר הקדוש הזה. אבל בעונותינו הרבים אינו בנמצא בשלימות אתנו, ועיקר חסר מן הספר, ואינו בנמצא בדורינו זה, כי אם מעט הקט הזה אשר הוא אתי:

ועיי״ש (ש״ה פל״ב): חנוך כשבא בעולם הזה הגשמי, נכנס בגוף ונפש לגן עדן ואכל מעץ החיים, ומצא בתוך האילן ספר רזיאל ולקחו ועיין בו, וממנו חבר ספר אחד הנקרא ספרא דחנוך. והיינו דכתיב, ״ויתהלך חנוך את האלהים״ (בראשית ה כב), כלומר שהלך בגן עדן וחזר בעולם הזה וכו׳.

(ז) עי׳ בהגר״א בספד״צ יז ע״ד: מהימנותא - כמ״ש בא״ר (דף קל ע״ב) דיקנא כו׳ מהימנותא דמהימנותא דכלא[1287] ושם (דף קלא ע״א) דיקנא יקירא מהימנא שלימא[1288] כו׳, וענין

– מאיר התיקון –

[1284] היא המדרגה הרביעית מד׳ מדרגות שבהיכל הרצון לרפאות נגעו להשיב הספר עצמו כדפירשנו (אור יקר).

[1285] לחנוך לא זכה אל הספר מפני שהיה בסוד נער אינו באצילות לכך אתיהיב ליה ספר אחר דהיינו סוד ספרא דחנוך נער מטטרון ומתוכו נקשר בו ונעשה מרכבה אליו (אור יקר). עי׳ לעיל לז ע״ב (לש״ו).

[1286] ח״א עב ע״ב, ח״ב ע ע״א, ח״ב ערה ע״ב, זו״ח לז ע״ב.

[1287] כי מהי״ג ת״ד הנה משם הוא כל הנסים הנגלים אשר הם העדות והאמונה על כל התורה כולה, וכמ״ש הרמב״ן סוף פרשת בא, ולכך נקראים הי״ג ת״ד מהימנותא, ומשום שגם הניסים נסתרים הם ג״כ עדות ואמונה, אלא שהנגלים הם מפרסמים ביותר, ומביאים האמונה גם בלב הרשעים, לכך נקראים הי״ג ת״ד מהימנותא דמהימנותא, וכן מהימנא שלימא, ועד״ז נקרא המלכות דאצילות בשם אמונת ישראל, משום שהיא פתח השער להאור דא״ס המתיחס באצילות, אשר משם הוא הנסים הנגלים כנז׳, ובה נאחזים כל ישראל שהיא שורש נשמתם כנודע (לש״ו).

והנה אמרו שהי״ג ת״ד דאריך אנפין הוא שורש כל הנסים הנגלים קשה,שכן אין שורש הניסים אלא ז״א בלבד (וכמ״ש הב״ע סט ע״ב בפירוש, שכל מה שנתגלה בעולם הזה, אפילו קריעת ים סוף אינה אלא בחינת ז״א בהתלבשות א״א בו) וצ״ע [אמנם עי׳ בדע״ה ח״ב קנ ע״ב שלומד שכל הנהגתם של כלל ישראל במדבר היה בבחי׳ א״א].

מהימנותא כמו אמונת ישראל[1289] שבה משיגין את א״ס, ולכן זו״נ נקראין בכל מקום מהימנותא[1290], וכן כל האצילות בכללו שהן גילויו, ודיקנא הוא ראשית הגילוי, לבושין דיקר כנ״ל (יז ע״א ד״ה לבושין), לכן נקרא מהימנותא כו׳[1291].

– מאיר התיקון –

ולעניין מש״כ הלש״ו בהמשך דבריו ״אשר הם העדות והאמונה על כל התורה כולה׳ וכמ״ש הרמב״ן סוף פרשת בא ולכך נקראים הי״ג ת״ד מהימנותא״ – צ״ע אם כוונתו לרמוז שכוונת הרמב״ן שגילוי הת״ד הוא שורש האמונה התלוי בהתגלות הנסים, ולכאורה כוונתו ליצי״מ. אמנם עי׳ לקמן לה ע״ב ד״ה וכנגדן, שם איתא דיצי״מ תלוי בבינה ולא בדיקנא, ושלימות תיקון הדיקנא תלוי בקרי״ס דווקא, וצ״ע].

עי׳ פת״ש א״א לה וז״ל, הדיקנא הוא נקרא מהימנותא שבו תלוי כלל אמונת ישראל, שהם י״ג תיקונים בסוד אמונת היחוד שכולל הכל וכו׳. והענין, כי כמו שהברית למטה הוא כלל הכל שהוא יסוד כל הבנין, והוא המחבר דו״נ ביחד שזהו תכלית העבודה של ישראל בסוד הזיווגים, וכו׳ (סוד) כללות תורה שבכתב עם תורה שבע״פ, שה׳ תיבות שמע ישראל גו׳ הם ה׳ חומשי תורה, ותיבת אח״ד י״ג מדות גו׳ שנדרשים מתורה שבכתב אל תורה שבע״פ, שהם ו׳ סדרים ו׳ תיבות של בשכמל״ו כמ״ש הגאון בפי׳ לתיקונים (לו ע״ג) ונמצא שכלל האמונה תלוי ביסוד, וכמו כן למעלה בדיקנא הוא ג״כ כללא דמהימנותא שהיסוד תלוי בדיקנא, שלכן סריס אין לו זקן והוא הדרת פני זקן (שמות יט לב), כמו יסוד מלך הדר, והוא ג״כ כלל ב׳ מדות הכוללים נוצר ונקה שבהם נכללים חו״ג, ומתייחדים ע״י או״א כמו ביסוד חיבורא דדו״נ, רק שלמטה הוא בסוד הגילוי כמו שניתן למטה התורה בבחינת גשמיותה שהוא זיווג גופני, כמו כן הדיקנא הוא עושה זיווג רוחני בסוד מחשבה וציור שהוא הפנימיות של תורה שבכתב ושבע״פ, עכ״ל.

וכן עי׳ ב״ע פב ע״א וז״ל, דיקנא נקרא מהימנותא כמש״כ הגר״א בספד״צ שבו משלימים [דהיינו מגלים] את א״ס, שכל עבודת ישראל לגלות התיקונים של הפרצופים ועיקר ההנהגה הוא בז״א, וכל התיקונים של הדיקנא ושל כל הפרצופים הכל נוגע לו אם להרבות אורו או למעט ח״ו, וכולם תלוים ע״י המצות שעושים ישראל וראשית התחלת שפע של ז״א הוא מן הדיקנא וכל הזיווגי׳ תליין בב׳ מזלות, עכ״ל.

[1288] [תרגום: זקן המכובד אמונה שלימה]

עי׳ שם בב״ע שמשמע שדף קל עוסק בבחינת השערות עצמם ולא פנימיותם ה״ה המשח רבות, ואילו דף קלא עוסק דווקא בבחינת המשח רבות.

[1289] עי׳ תז״ח יא ע״ב: אתקריאת שכינתא אמונה דישראל. וכן עי׳ גר״א (תז״ח טו ע״ד ד״ה אמונה דישראל בהון) וז״ל, ר״ל כל אמונת ישראל בע״ס הכל בה שעל ידה מכירין ישראל להון ולעלת העלות זה השער לה׳, עכ״ל. עולה, ש״דיקנא דמהמנותא״ פירושו הדיקנא שדרכו משיגים למעלה.

עי׳ לש״ו דע״ה ח״ב לג ע״א, שהי״ג ת״ד הם בבחי׳ ברית אבות, וכן משמע בפת״ש א״א לה.

[1290] עי׳ ביהל אור ח״ב יט ע״א שהאריך בעניין זה וז״ל, ענין מהימנותא אמור בכ״מ על ו״ק, והענין כי כל אמונתינו הוא בשם הוי״ה, ובזה אנחנו נבדלים מן האומות, כי כל האומות משיגין את שמו ית׳ [עי׳ לש״ו כללים ח״א לא ע״ב שזה ההבדל בין אצילות לבי״ע], כמ״ש גדול שמי בגוים ובכ״מ כו׳, רק שאין משיגין את שם הוי״ה, רק בשאר השמות וכולם אינן שם העצם רק שמות משותפים, לכן אינן דבקין בו ית׳ רק עובדין אותו בשיתוף, כי כל השמות אינן רק משותפין ומושאלין מפעולותיו, לא כאלה חלק יעקב, שהם דבקין בשם זה, ולכן הם דבקים בגוף האילן, משא״כ האומות בענפין ועלין שהן כינויין, ולכן מרע״ה לא הזכיר לפרעה רק שם הוי״ה, ודא אקשי ליה מכלהו, וז״ש ה׳ אלהינו, אלהינו לבד, והוא שם העצם שאינו מושאל מפעולה רק מורה על הויותו תמיד, והויותו מעצמו ונתחלף היו״ד לוא״ו להיות שם כמו חוה, וכן הוא ניקו׳ הוא״ו קמץ על שם זה, וזהו מהימנותא ועיקר השם הוא בו״ק כידוע, ששם נתגלה הויותו, שלכן נקרא ו״ק מהימנותא, ואף אם יקרא לכל ע״ס מהימנותא לפי שכולם בכללות נכללו בשם הוי״ה כידוע, עכ״ל.

אמנם הדבר צ״ע, שכן עי׳ ברע״מ פנחס רלט ע״א ובזהר בראשית טז ע״ב שם כתוב בפירוש שאמונה ענינה מלכות דאצילות, וכן איתא בבהגר״א על ת״ז ו ע״א ד״ה מסט׳ דשכינתא, שאמונת ישראל עניינה מלכות.

והנראה, שבאמת אמונה ענייניה הזיווג של ז״א ונוק׳, שהרי אין לנוק׳ גילוי מצד עצמה אלא רק מצד מה שמקבלת מז״א. אמנם ההשגה שלנו היא לעולם דרך המלכות בלבד.

והנה המקום העליון ביותר שבו מבחינים ענין דו״ן הוא בדיקנא, שכן שם הוא תכלית ההשגה שלנו בגילוי דא״ס. ומכיוון ששם הוא הדו״ן שהוא השורש לכל שאר הדו״ן, הרי שהוא מכונה 'הימנותא דמהימנותא', כלומר האמונה, הרי היא ההשגה אשר דרכה משיגים את הא״ס באופן הנעלה ביותר מכל ההשגות האחרות.

ועי׳ ב״ע צז ע״א ז״ל, שאף שהוא ית׳ מתגלה על ידי מדות הדיקנא, מ״מ אינו גילוי גמור מה שהוא לפי ערך שלימותו הבלתי ב״ת, רק מה שמתפשט לנבראים לפי ערכם, עכ״ל. מכאן נראה מהי מהות האמונה, דהיינו ההכרה בכך שיש בגילויי הבורא ית״ש שלימות שהיא למעלה מיכולת ההשגה של האדם, והאמונה היא מהות התפיסה בו.

(ח) **קמו תנאים כו'** - צ"ל למעלה קודם קם עולימא כו', ואמר **די סליקת כו'**, דא"ס נקרא בכתר מלגאו[1293], כמ"ש בסוף תיקון כ"ב (עו ע"ב[1294]), והוא באור ישר. ובאור חוזר נק' מלכות כתר[1295], ושם הוא אין תכלית, דכתר נק' מקור, ומקור לית ליה סוף ותכלית. ועי' בתז"ח (עח ע"א ע"ב טו ע"ג) והמשכילים יזהירו כו'. וכתר[1296] נק' סוף השגה, שידוע שהוא טמיר וגניז[1297], אהי"ה לבדו[1298], והוא הרצון, שידוע שהכל ברצונו הפשוט, משא"כ בההוא דמלגאו אין סוף[1299]. ומלכות הוא התכלית שהכל בשבילה, בשביל מלכותו, אבל בלגאו אין תכלית. ואמר **די סליקת כו' ונחיתת כו'**, כמש"ל **עד דסליק לאת כו' וכד נחיתת נחיתת כו' י' עילאה על רישא דא' דאיהי כתר כו' ולבתר נחיתת כו'**, ואלו ב' יודין הן אני ראשון ואני אחרון (ישעיה מד ו), אני אין[1300], בכתר ומלכות באור ישר ואור חוזר, ומבלעדי כו' בוא"ו דאמצעיתא, והכל אחד בא'[1301].

(ט) עי' זהר ח"א רסו ע"ב: אמר בוצינא קדישא רעיא מהימנא חזינא דכפל קב"ה שמך ואמר משה משה לאכללא לך במרכבתא עלאה ובמרכבתא תתאה לאכללא בך אדם קדמאה מסטרא דאברהם ולאכללא בך חוה מסטרא דאהרן דוד ושלמה למה לא כפל שמיה דיעקב הכי א"ל בוצינא קדישא בגין דקרא ליה יעקב וקרא ליה ישראל יעקב לישנא דעוקבא[1302] דהיינו נוקבא דאתמר עקבו של אדם הראשון מכהה גלגל חמה ואתקרי ישראל דתמן ראש דכורא רישא לנוקבא דהיינו עקב והאי איהו דאמר קב"ה לחויא (שם ג טו) הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב[1303] (בראשית ג טו) ודא גרם שכינתא בגלותא דאתמר ביה (משלי כב ד) עקב ענוה יראת יי'[1304].

תרגום: אמר הנר הקדוש, הרועה הנאמן, ראיתי שהקב"ה הכפיל את שמך, ואמר "משה משה" לכלול אותך במרכבה העליונה ובמרכבה התחתונה, לכלול בך אדם הראשון מצד אברהם, ולכלול בך חוה מצד אהרן דוד ושלמה. למה לא נכפל שמו של יעקב כך. א"ל הנר הקדוש, לפי שקרא לו יעקב וקרא לו ישראל, יעקב לשון של עקב, היינו נקבה, שנאמר עקבו של אדה"ר מכהה גלגל חמה, ונקרא ישראל ששם ראש הזכר ראש לנקבה דהיינו עקב, וזהו שאמר הקב"ה לנחש "הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב" וזה גרם שהשכינה בגלות שנאמר בו "עקב ענוה יראת יי'".

(י) יל"י דאפיק ניצוצין הוא התפשטות עלמא דחירו בג' תרעין דילה עד הוד. והנה ג' גבורות הם ממותקים לכן הם מחוברים אבל ב' גבורות מ"ן אינם ממותקים עד ששוחקים לצדיקים כו' לכן ל' של חג"ת מחובר אבל י"י של נו"ה מ"ן ששם הוא כ"א לבדו והוא בסוד שבא סגול. והענין כי עד שלא בא מכריע לא קרב זה אל זה כמ"ש בפ' בהעלותך עד דאתא יעקב וכאן יוסף יתום מאמו ואין מכריע ביניהם וידוע שחג"ת הם דדכורא ואף שנה"י הם לנוק' מ"מ העיקר אינו אלא הוד כרוב א' דאיהו בנצח ואיהי בחוד. וידוע שישראל בדכורא ויעקב בנוק' כמ"ש בר"מ סוף ח"א וז"ש הוא ישופך ראש בדכורא ואתה כו' בנוק'. והענין כי ראש הוא דכורא ועקב נוקבא והוא רא"ש מישראל ויש לו בראשו ובסופו שמירה מאימא ר"ל אבל יעקב

– מאיר התיקון –

עי' לש"ו ח"א סב ע"ג, שכל שמותיו ית' באצילות תלויים באמונת ישראל, כי על ידי שהם מאמינים בו ית' הוא שמעמידים את גילויו אשר באצילות, ולולא זה היו חוזרים הגילויים למקורם.

[1291] כלומר מהימנותא דמהימנותא.
[1292] בדפוס וילנא זה מופיע במח ע"ב והעברנו כמש"כ רבינו.{}
[1293] עי' בהגר"א בסד"צ א ע"ב ופקודי רלט ע"א שזה עד מו"ס.
[1294] ז"ל: כתר עלאה שריא ברישא דבר נש דתמן מחשבה סתימאה וכמה דמחשבה איהי סתימא כך איהו סתים אין סוף אתקרי מלגאו כתר עלאה מלבר, ולגבי הענין המוזכר כאן א"ס.
[1295] נדצ"ל הכתר, מלכות.{}*##
[1296] היינו בחי' הכתר מלבר.{}
[1297] עי' לעיל הערה **Error! Bookmark not defined.**.
[1298] ללא אשר אהי"ה עי' בהגר"א בסד"צ יז ע"ד*##{}
[1299] עי' לקמן עו ע"ב.
[1300] עי' לעיל ז ע"א: שכינתא תתאה אדני, מתתא לעילא מן אנ"י עד אי"ן, עשרה מעילא לתתא.
[1301] שהוא ו' וב' יודי"ן.{}
[1302] עי' שעה"ק נא סע"ג, (ריש סג ע"א), שכאן יעקב היינו בחי' רחל (כללים ח"א עא ע"ב).
[1303] ר"ל אין פוגם אלא בנוק', שכינתא כמש"ו אבל דכורא ישופהו וזהו ישופך ראש (יהל אור כט ע"ג).
[1304] זה ראיה דעקב לשון נוקבא (יהל אור).

אין לו אלא יוד א׳ סופו של השם בראשו אבל בסופו אין לו שמירה כלל שאימא מסתיימת עד שם ולכן בסופו י״ל אחיזה וזהו עקב סופו של עקב מיעקב והוא בסוף עולם העשי׳ בעקב דילה שהיא מתפשטת בבי״ע בג׳ חלקים דילה. וידוע שברירת בניצוצין בבוצינא דקרדינותא ה״ג דאימא. ויעקב הוא סוד לבנת דלבנת הספיר ב״פ אלהים ב׳ העקביים ב׳ סטרין דרוחא דשם וראש דחויא הוא תחת רגלה כמ״ש בסוף ז״ח במתני׳ ואפיק תשע כו׳ ע״ש ואחיזתו בעפר דטופרין וז״ש ועפר תאכל כו׳ והעפר הוא מ״ש ומן העפר אשר יהיה בקרקע כו׳ ואיהו עפר שריפת החטאת והוא סוד נוגה דמתהפיך ממטה לנחש ומנחש למטה ולכן מטהרת ומטמאת. וכן בסוטה נתהפך לחויא בקרבה ואם טהורה נעשה עפר דמוליד תולדין ולכן ונקתה כו׳. וז״ס והרים הרי נחושת דאצטבע למיזן כו׳ אבל בהתגלות נ׳ תרעין דאימא אזי כו׳ כנ״ל. וז״ס יין המשמח מבינה נ׳ תרעין והתכללותם ביסוד ומלכות חותם בתוך חותם כידוע וז״ס יין נ׳ ביחד וב׳ יודין על הב׳ חותמות והוא בז״ס. וכ״ה בנקודותיה הוי״ה בניקוד אלהים שהניקוד הוא על הגבורות דמסט׳ והוא היין הנ״ל. והן ח״ס באות יו״ד חמשים ביחד אלא שסגול הוא על ג׳ דחג״ת שהם ממותקים כנ״ל במכריע וב׳ דשבא שאינם ממותקים ולכן הם ג״ב זע״ז כידוע בסוד עלמין קדמאין וב׳ נקודות חולם וחירק הם בב׳ אותיות חב״ה כנ״ל והוא יין המשמח שהוא באותיות הוי״ה המשמח אלהים דמלכות והוא [ענבי״ם גי׳ עקב] שאין דין ממותק אלא בשרשו והוא בניקוד אלהים ושם הוא רחמים יין שוקט על שמריו. ואנשים הם ו״ק שהם ו׳ אנשים אבל כולם באתכללותן ביסוד ששם דרגא דאיש כידוע. ובזה הוא הגלישה והמריטה אבל נזיר אלהים שאסור ביין תער לא יעבור כו׳ שהוא קדוש בסוד שמן משחת קודש כו׳ ושם הוא סוד בחשא״י ח״ש דחשמל אבל יין הוא מ״ל דחשמ״ל כי בהתגברות היין אז ב׳ שאינם נמתקים נפרדים כנ״ל ונעשה מ׳ י״ל ואז יוצא סוד. וזה היה טעותו של קרח שהי׳ נכלל בח״ש שלכן היה קרח בלא שער. אבל הוא לקח עצמו לצד אחר ולא שתק ובדבורו נאבד שהיה צריך ליכלל עם אהרן כו׳ ועיין בפ׳ בראשית:

(יא) עי׳ זהר ח״ג רעט ע״ב: אבל סלע דילי איהי ברתא דמלכא בגינה אתמר ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו בדבור ופיוס כברתא דמלכא ובגין דמחינא בה לקינא עלה ואתגזר עלנא[1305] מותא דמאן דמסרב למטרוניתא חייב מיתה כל שכן מאן דמחי לברתיה דמלכא ובגין דא אתגזר עלי דלא איעול לארעא דישראל[1306] ואנא קבור בארעא נוכראה |ואתעברת| (ואתעברו) מ[י]ני[1307] ואתמר (שמואל ב׳ כג כא) וירד אליו[1308] בשבט[1309] (האי שבט) והאי שבט איהו [חד משבטיא] (משבטים) דילי דאנא עתיד לנחתא תמן למהוי עם ישראל בגלותא וכלא אתרמיז ובאתר אוחרא אוקמוה מארי מתניתין |(חסר)|:

תרגום: אבל סלע שלי היא בת המלך, בשבילה נאמר ״ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו״, בדיבור ופיוס כמו בת המלך. ומשום שהכיתי בה לקיתי עליה, ונגזר עלי מות, שמי שמסרב למלכה חייב מיתה, כל שכן למי שמכה את בת המלך, ולכן נגזר עלי שלא אכנס לארץ ישראל, ואני קבור בארץ נכריה, ועברה ממני. ונאמר ״וירד אליו בשבט״, והשבט הזה הוא אחד מן השבטים שלי, שאני עתיד לרדת לשם, להיות עם ישראל בגלות, והכל נרמז, ובמקום אחר פרשוה חכמי המשנה.

(יב) עי׳ זהר ח״ב צד ע״ב: תא חזי בר נש כד אתיליד[1310] יהבין ליה רוחא [נ״א נפשא] מסטרא דבעירא[1311] מסטרא דדכיו מסטרא דאלין דאתקרון [אופנים] |ואופני הקודש| זכה יתיר[1312]

– מאיר התיקון –

[1305] על משה ואהרן (יהל אור).

[1306] נסתלק משה רבינו ע״ה ולא נכנס לארץ ישראל, כי אלולא אותו החטא היה נכנס משה לארץ ישראל והיה חוזר העולם לתיקונו מאז ולהלאה כמו בתיקון העתיד (וכמבואר בתיקונים מדף מב עד דף מז בארוכה, וכן בתז״ח דף ז ע״ד ח ע״א י ע״ד, וברע״מ משפטים קטו ע״א, ופ׳ תצא רעט ע״ב, וע׳ עוד בהגר״א ביהל אור פקודי דף לד ודף לה) (דע״ה ח״ב קל ע״א).

[1307] ברתא ארעא קדישא (יהל אור).

[1308] שקודם כתיב איש מצרי, זהו משרע״ה, כמ״ש (שמות ב יט) איש מצרי הצילנו (וע׳ הקדמת הזהר. ד״ל) (יהל אור).

[1309] בדינא בגלותא כמו שמפרש והולך (יהל אור).

[1310] ויקרא רכד ע״ב (הערת הזהר).

[1311] דבעיראן (שער מאמרי רשב״י). נעשה תחילת יצירתו ג״כ בבחי׳ הנה״י שהוא סוד בהמה (כללים ח״א לא ע״א).

[1312] צריך שתדע כי אין זה אלא בנשמה חדשה שעדין לא נתגלגלה כלל, ולכן היא הולכת ונוספת בסדר המדרגות, נפש ואח״כ רוח ואח״ך נשמה. ואינו תלוי בענין השנים רק בזכיות בלבד. אמנם

יהבין ליה רוחא מסטרא [דחיוון דאינון חיות הקודש זכה] ודחיות זכה יתיר יהבין ליה| נשמתא מסטרא דכרסייא ותלת אלין[1313] אינון אמה עבד ושפחה[1314] דברתא דמלכא:

זכה יתיר יהבין ליה [נפשא] (נשמתא) בארח אצילות(א) מסטרא (דארח אצילות) דבת יחידה[1315] ואתקריאת איהי בת מלך זכה יתיר יהבין ליה |רוחא דאצילות| (אצילות) מסטרא דעמודא דאמצעיתא ואקרי בן לקודשא בריך הוא הדא הוא דכתיב (דברים יד א) בנים אתם ליהו״ה אלהיכם זכה יתיר יהבין ליה נשמתא מסטרא דאבא ואמא הדא הוא דכתיב (בראשית ב ז) ויפח באפיו נשמת חיים מאי חיים אלא אינון י״ה דעלייהו אתמר (תהלים קנ ו) כל הנשמה תהלל יה ואשתלים [ביה] (ב)יהו״ה:

זכה יתיר יהבין ליה יהו״ה בשלימו דאתוון[1316] יו״ד ה״א וא״ו ה״א דאיהי אדם בארח אצילות דעילא ואתקרי בדיוקנא דמאריה ועליה אתמר (בראשית א כח) ורדו בדגת הים וגו׳ והאי איהו שולטנו|תיה| בכל רקיעין ובכל אופנים ושרפים וחיוון ובכל חיילין ותוקפין ד[ל]עילא ותתא ובגין דא כד בר נש זכי בנפש מסטרא דבת יחידה אתמר ביה לא תצא כצאת העבדים (שמות כא ז):

תרגום: בא וראה, כשנולד איש, נותנים לו נפש מצד הבהמה, מצד של טהור, מצד אלה שנקראים אופני הקודש. זכה יותר נותנים לו רוח מצד של חיות הקודש, זכה יותר נותנים לו נשמה מצד של הכסא, ושלשת אלו הם אמה עבד ושפחה של בת המלך.

[אם] זכה יותר, נותנים לו נפש בדרך אצילות, מצד של בת יחידה, ונקראת בת מלך. זכה יותר, נותנים לו רוח של אצילות, מצד העמוד האמצעי, ונקרא בן לקדוש ברוך הוא, זהו שנאמר ״בנים אתם לה׳ אלהיכם״. זכה יותר, נותנים לו נשמה מצד של אבא ואמא, זהו שנאמר ״ויפח באפיו נשמת חיים״, מהו חיים, אלא אותם י״ה, שעליהם נאמר ״כל הנשמה תהלל יה״, ונשלמה בה יהו״ה.

זכה יותר, נותנים לו יהו״ה בשלמות, האותיות יו״ד ה״א וא״ו ה״א, שהוא אדם בדרך אצילות למעלה, ונקרא בדמות רבונו, ועליו נאמר ״ורדו בדגת הים וגו׳״, וזהו שלטונו בכל הרקיעים ובכל האופנים והשרפים והחיות ובכל החיילות והכחות שלמעלה ולמטה. ולכן כשאדם זוכה בנפש מצד של בת יחידה, נאמר בו ״לא תצא כצאת העבדים״.

(יג) עי׳ זהר ח״ג רמח ע״ב: ועוד ובראשי חדשיכם[1317] [אוקמוה] (אמרו) רבנן דמתני׳ דכד הוו מקדשין [ירחא] (ירחין) על פי בית דין הוו משיאין משואות בראשי ההרים[1318] והוו אמרין

– מאיר התיקון –

מי שהוא מגולגל מבחינת נפש, אינו יכול ליקח עוד כל ימיו חלק הרוח, וכשימות אחר שישלים הנפש יחזור ויתגלגל לתקן הרוח. וכן הענין בנשמה ובדרוש הגלגולים הארכנו בזה וע״ש (שער מאמרי רשב״י ועי׳ זהר הרקיע). עי׳ ח״ג רכד סע״ב. אפשר לזכות עד יחידה דאצילות, והוא ע״י זכות ומעשים טובים, וכמ״ש בספר הגלגולים (פרק ח) (דע״ה ח״ב קמה ע״א).

[1313] פי׳ בריאה יצירה עשיה, כי אמה היינו אמא דמקננא בכורסייא, והיינו בינה דמלכות, שנטרדה. ועבד היינו ו״ק דמטטרו״ן ביצירה, שנטרד. ושפחה היינו סנדלפון דעשיה שנטרדה מלכות דמלכות בעשיה (זהר הרקיע).

[1314] ע״י שכל העולמות בי״ע נמשך מציאותם רק דרך מחיצות ומסכים מהאור שלמעלה הנה הם במדרגה אחרת לגמרי ואינם נקראים מעתה בשם בנים אלא רק בשם עבדים (כללים ח״ב צד ע״ד).

[1315] עי׳ בהגר״א בתיקו״ז מז ע״א: ואמר דבת יחידה כמ״ש (שיה״ש ו ח) ששים המה מלכות וגו׳ אחת היא יונתי אחת היא לאמה וגו׳, ומסטרה נק׳ הנשמה יחידה, והוא דרגא דמשה, שלא זכה שום אדם אליה. והענין שאף שנר״ן היא דרגא דבי״ע כידוע, וכמ״ש בפ׳ משפטים שם, כ״ז הוא לפי סדר הבריאה. אבל אחר החטא, ירדו ממדרגתם.

[1316] המילוי הוא יותר בשלימות (דע״ה ח״ב ד ע״ב), ע׳ מבו״ש (שע״ב ח״ב פ״ט דף י רע״ד מדפוה״ח ובהגהת מהר״צ שם) כי הגם שהאמת הוא שהוי״ה פשוט הוא העיקר, וכמ״ש ג״כ בשער לאה ורחל (ריש פרק ב) וכן הוא באו״א (פרק ה ופרק ז) כי הוי״ה פשוט הוא בכתר והמילואים הם בחו״ב, והרי הוה הפשוט יותר גבוה, אך היא הנותנת כי הרי נודע הוא שכל מה שהוא יותר גבוה הוא יותר בהעלם ואינו מתגלה למטה. והרי נמצא שעיקר התועלת להתחתונים הוא מהמילוי דוקא, כי משום שהוא יותר תחתון הוא מתגלה ומאיר למטה (ביאורים ח״ב עד ע״ג) בהיות שניהם יחד השם והמלוי (והוא הבחי׳ ג׳), אז השם בעצמו בפשוטו הוא יותר חשוב ומעולה מן מלוי שבו, כי הרי הוא לעולם עיקרו ושורשו, ומאחר שהם מאירים יחד, ר״ל שהוא עצמו מאיר במילואו, הרי הוה המילוי טפל אליו שהוא רק תולדתו (ביאורים ח״ב עד ע״ד).

[1317] הם שני חדשים שיש לה לכל אחד מהקצוות כדמפרש ואזיל ״לעילא״ אל הנצ״ח, ״לתתא״ אל ההו״ד. ״למזרח״ לתפאר״ת. ״למערב״ ליסו״ד. ״לצפון״ גבור״ה. ״לדרום״ גדול״ה. ״דכליל לון

כזה ראה וקדש לזמנין סהרא הות כגוונא דא [ש] הוה מסתכלא לעילא בקרנ[ה]א ולזמנא מסתכלא לתתא כגוונא דא [ו]1319 לזמנא1320 מסתכלא במזרח כגוונא דא [כ] 1321 לזמנין למערב כגוונא דא [פ1322] לזמנין לדרום ולזמנין לצפון והאי איהו אסתכלותא דיל(י)ה לשית סטרין דכליל לון תפארת דאיהו ו׳ גדולה גבורה תפארת נצח והוד יסוד:

נקודא דנגיד1323 עליה מלגו1324 היא חכמה1325 וההיא חוט [דאסחר עלה]1326 (להוא) איהי1327 כתר וההיא נקודה1328 איהו לזמנין1329 עטרה ולזמנין כסא למיתב עליה לזמנין שרפרף להדום רגליו ואמאי אתקריאת לבנה1330 על שם לבון ההלכה1331 דאיהי מלגו (תהלים מה יד) כל

– מאיר התיקון –

תפארת״, ושתי קרניים שלה הם נצח והוד ממש ושש קצוות הם בתפארת עצמו שהיא בעצמו כלול ששה קצרות (אור יקר).

1318 הם מלכות, ״ראשי״ נצח הוד ״משואות״ שהיו משיאים אותם אל התפארת, והיינו נמי דמות צירות לבנות שהיו לרבן גמליאל בעלייתו שהיה אומר לעדים כזה ראיתם וכו׳ והוא היה יודע פניה באותו החודש להיכא, והיה בודק העדים אם כוונו עדותם היה מקדשו ואם לאו לא היה מקדשו מפני שלא צודקים אל קידושו בספירה הידועה אליו, והגשמי רימז אל רוחני ודומה לו (אור יקר).

1319 ו (דפ״ו).

1320 ולזמנין (דפ״ו).

1321 כ (דפ״ו).

1322 כ (דפ״ו).

1323 דנקיט (אור יקר).

1324 היות שיש במלכות שתי בחינות בחינת ה׳ מצד הבינה ובחינת י׳ מצד החכמה והיינו י׳ בתוך ה׳ כדפירשנו בספ״ר בשער המציאיות, ואל בחינת היוד אמר ״נקודה דנקיט מלגאו״ שבה מקור האור להאיר והיא מצד החכמה כדפירשנו (אור יקר).

1325 בחינת ה׳ היא בחינת אדנ״י דאמר לקמן שהיא מצד הבינה אדומה דמתמן מתערין דינין כאשר יתבאר (אור יקר). לכלול בת החכמה והקו הסובב כתר כדפירשנו, ולכלול בה הבינה (אור יקר).

1326 הכריח ענין זה משני טעמים האחד ״חוט עלה״ דהיינו כתר על חכמה. השנית ״דאסחר עלה״ דהיינו כתר הכותר וסובב ומציאותה כזה Error! Objects cannot be created from editing field codes. האמנם יש לדקדק כי היינו סוד י״ה כי נקודה מלגאו היינו י׳ וה׳ היינו חוט דאסחר עלה כזה ה ואדרבה נקודה מלגאו היא כבודה בת מלך פנימה והחוט הוא לבושה והיכלה, לכן נראה לפרש שאין הכוונה באומרו כתר ממש כתר אלא הכוונה שאור נקודה אמצעית שאינה חסרה לעולם היא מקור לכל הלבנה הוא מצד החכמה לעולם, אמנם בהוסיף אורה עד שתתפשט ותסתעף אל כל סביבה כל בחינת ה׳ שהיא מצד הבינה אי אפשר אם לא מסוד הכתר, דהיינו בינה שבכתר עליון דמשם סוד מוסף כתר יתנו לך כדפירשנו לעיל, ובזה נמצא שלום בין שני הדרכים, כי לעולם היא ה׳ בחינת הבינה, והיא התפשטות הענפים מן הנקודה האמצעית שמצד החכמה והיא היכל לנקודה כענין הבינה לחכמה כנודע, אמנם תוספת אור הנקודה להאיר החוט אינו אלא מצד הכתר ולכך ״חוט דאסחר עלה״ כתר דהיינו אימא עילאה מסטרא דכתר דמתמן אתקריא הכת״ר כת״ר כדפירשנו בספ״ר בשער הכינויים, וההיא נקודה להוכיח היאך עם היות שהיא בחינת החכמה עם כל זה היא יונקת מהתפארת (אור יקר).

1327 איהו (דפ״ו).

1328 ר״ל עטרה מסטרא דחכמה. כסא בינה. שרפרף מל׳. בנקודה זו נכללין. וז״ש דאיהי מלגאו מל׳ (יהל אור).

1329 דהיינו בסוד שורק שלש נקודות, וכן חולם חרק שורק לעילא מן ואו עטרה באמצע, בהיותה

על נצ״ח והו״ד למטה מתפארת היא כסא עליו לא לרגליו והיינו נקודה באמצע שרפרף הדום לרגליו למטה מהיסוד שנצח והוד שהם רגליו עליה ודאי דהיינו בחינת ירח וכדפירשנו לעיל, ועיקר כוונתו בשמועה זו היא לכלול המלכות שהוא סוד הירח בעשר ספירות ופירש עניינה, כי התפארת בבחינת התפארת בעצמו יש לה ששה בחינות שהם הסתכלותה לששה קצוות שבעצמות התפארת כדפירשנו, וכל ששה תנועות הנזכרות לא יתייחסו אלא בשם מדה אחת מפני שבהסתכלה למזרח אינה מסתכלת לדרום ולא לצפון, וכן על זה הדרך נמצאת לעולם אינה מסתכלת אלא לצד אחד מששה צדדי התפארת (אור יקר).

1330 וקשיא ליה כיון שהלבנה יש לה תנועה אל ששת קצוות פעמים בחסד פעמים בגבורה ולפי תנועתה יהיה עניינה אם אל החסד לבנה, ואם אל הגבורה אדומה, וכן מצד הנקודה האמצעית היא לפעמים כסא לפעמים שרפרף אם כן לפעמים תהיה דין בהיותה למטה אם כן אמאי אתקריאת לבנה אחר שאינה לבנה באור עליון, ותירץ מפני שבה פגם אורה במיעוטה ובחסרונה

כבודה בת מלך פנימה ובאשא דבינה דנחית עלה איהי מתלבנת ורזא דמלה (ישעיה א יח) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו ומאי דהות אדנ״י דינא סומקא בגבורה דתמן בינה אתלבנת מסטרא דחסד דתמן חכמה[1332] ואתהדרת יהו״ה:

תרגום: ועוד ״ובראשי חדשיכם״, אמרו חכמי המשנה שכאשר היו מקדשים חדשים על פי בית דין, היו משיאין משואות בראשי ההרים, והיו אומרים כזה ראה וקדש. לפעמים היתה הלבנה כדוגמא זו ט, היתה מסתכלת למעלה בקרניה, ולפעמים מסתכלת למטה כדוגמא זו ת, לפעמים מסתכלת למזרח כדוגמא זו כ, לפעמים למערב כדוגמא זו כ, לפעמים לדרום, ולפעמים לצפון, וזוהי ההסתכלות שלה לששה צדדים שהתפארת כוללת אותם, שהיא ו׳, גדולה גבורה תפארת נצח הוד יסוד.

נקודה שמושכת עליה מבפנים היא חכמה, ואותו החוט הסובב עליה הוא כתר, ואותה הנקודה ההיא לפעמים עטרה, ולפעמים כסא לשבת עליה, לפעמים שרפרף להדום רגליו. ומדוע נקראת לבנה על שם לבון ההלכה, שהיא מבפנים, ״כל כבודה בת מלך פנימה״, ובאש הבינה שיורד עליה היא מתלבנת, וסוד הדבר ״אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו״, ומה שהיתה אדנ״י דין אדומה בגבורה, ששם הבינה, התלבנה מצד החסד, ששם חכמה וחזרה אותיות יהו״ה.

(יד) עי׳ זהר ח״א כח ע״א: א״ר אלעזר והא מאן יהב עובדא דאדם בישראל ובמשה[1333] אמר ליה ברי ואנת אמרת הכי וכי לא אוליפת (ישעיה מו י) מגיד מראשית אחרית אמר ליה הכי הוא ודאי ובגין דא משה לא מית ואדם אתקרי איהו ובגיניה אתמר בגלותא בתראה ולאדם לא מצא עזר (בראשית ב כ) אלא כלהו כנגדו וכן עמודא דאמצעיתא אתמר ביה ולאדם לא מצא עזר דאפיק שכינתיה מן גלותא הה״ד (שמות ב יב) ויפן כה וכה וירא כי אין איש:

ומשה איהו בדיוקניה ממש דאתמר ביה לא מצא עזר כנגדו בההוא זמנא ויפל יהו״ה אלהי״ם תרדמה על האדם (בראשית ב כא) יהו״ה אלהי״ם אבא ואמא תרדמה דא גלותא[1334] דאתמר ביה (שם טו יב) ותרדמה נפלה על אברם ארמי ליה על משה ויישן לית שינה אלא גלותא ויקח אחת מצלעותיו (שם ב כא) מצלעותיו דמאן אלא מאלין[1335] עולמין דמטרוניתא[1336] נטלו אבא ואמא חד מנייהו ואיהו סטרא חוורא[1337] יפה כלבנה ויסגר בשר תחתנה[1338] דא בשר דאתמר ביה בשגם הוא בשר (בראשית ו ג) בשר דמשה סומק[1339] ועליה אתמר פני משה כפני חמה ובג״ד (שיר ו י)

– מאיר התיקון –

אז היא נבדלת מבעלה מפני שפרשה נדה ואחר כך בבואה לקבל אורה דהיינו חוט הסובב צריך אותה הנקודה שהיא שרפרף לרגליו להתלבן מדם נדתה (אור יקר).

[1331] כי הלכה היא כבודה בת מלך פנימה דהיינו נקודה אמצעית, ואי אפשר לה להתלבן ולהטהר מכל אותם הנאחזים שם לינק הדין ממנה אלא על ידי אש הבינה, שבאש היא מתלבנת, כל דב״ר שהיא מלכות אשר יבא באי״ש דהיינו אש הגבורה תעבירו באי״ש הבינה שאין ביעור חמץ אלא שריפה ומיד וטהר כדפירשנו, והרי היא גם כן כלולה מהבינה בסוד ליבונה (אור יקר).

[1332] כלהו בזה הנקודה (יהל אור).

[1333] משה רבינו ע״ה היה מסוד הזיהרא עלאה דאדם הראשון אשר נסתלק ממנו ע״י החטא, ואילו לא חטאו ישראל והיה נכנס לארץ ישראל, היה העולם חוזר לתיקונו כמו קודם החטא (דע״ה ח״ב קלט ע״ב).

[1334] פי׳ סוד הגלות הוא הסתלקות המוחין מז״א, וז״ש ארמי ליה על משה וישן, ומשה הוא ז״א (מ״מ).

[1335] מאלו הנערות של המלכה עטרה ואותן נערות הם היכלותיה אשר היא משתמשת בהן כל צרכה כמ״ש בפ׳ ויקהל ופקודי והיה קודם הגלות פניה לבן מצד החסד והיינו יפה כלבנה ואח״כ בגלות נעשים פניה אדומים מצד הדין והיינו ברה כחמה (ד״א).

[1336] פי׳ מהספירות של מלכות נטלו או״א חד מנייה שהוא כתר שנשאר בה (מ״מ).

[1337] פי׳ הנה תחילת לוקחת החסדים לצורך כתרה וחו״ב שבה (מ״מ). פי׳ דלית לה דעת דילה שהוא גבורות סומקא ואז היא חוורא כסיהרא (יהל אור).

[1338] הבשר הוא בסט׳ דז״א (דע״ה ח״ב לה ע״ב עיי״ש), וע״י צליית הבשר על ידי מלאכי השרת, תוקנו הנשמות החדשות לצאת (דע״ה ח״ב לה ע״ג). עי׳ ש״נ בסוף הספר.

[1339] דע, כאשר הם פב״פ מתרבה האור בהם גם באחוריים שלהם, ונעשו כמו פנים, ואין יכולת לחיצונים ליאחז בהם כי האור גדול ומסמא את עיניהם, ואינם רואין אותם וזהו ויסגור בשר תחתנה, שבמקום הדין נכנס החסד הנקרא בשר בסוד לב בשר שהוא חסד, ומשו״ה לא נזכר עד שם סמך שהוא סומך ועוזר לו שננסרה ובאה בפנים של ז״א (זהר הרקיע). הם הגבורות דז״א שהוא משה (מ״מ). עי׳ תיקו״ז תיקון יט סמוך לסופו מא ע״א ומו ע״ב ובהגר״א שם ובאד״ר קמב ע״ב ובסוף תיקון נו ותיקון נח בהגר״א (לש״ו).

יפה כלבנה ברה כחמה דבר אחר ויסגר בשר בעאן לאגנא[1340] בה עליה הה״ד (בראשית ז יז) ויסגר יהו״ה בעדו דבר אחר ויסגר כמה דאת אמר (שמות כה כז) לעומת המסגרת מסגרת מתקיימת דבה מטרוניתא (יחזקאל מו א) יהיה סגור ששת ימי המעשה[1341]:

תרגום: אמר רבי אלעזר, והרי מי נתן מעשה של אדם [הראשון] בישראל ובמשה. אמר לו, בני, ואתה אמרת כך. וכי לא למדת ״מגיד מראשית אחרית״. אמר לו, כך הוא ודאי, ולכן משה לא מת, והוא נקרא אדם, ובגללו נאמר בגלות האחרונה ״ולאדם לא מצא עזר״, אלא כולם כנגדו. וכן נאמר בעמוד האמצעי ״ולאדם לא מצא עזר״ שיוציא שכינה מהגלות, זהו שכתוב ״ויפן כה וכה וירא כי אין איש״.

ומשה הוא בדמותו ממש, שנאמר בו ״לא מצא עזר כנגדו״. באותו זמן ״ויפל ה׳ אלהים תרדמה על האדם״. ״ה׳ אלהים״, אבא ואמא. ״תרדמה״ זו הגלות, שנאמר בה ״ותרדמה נפלה על אברם״. הפילו על משה ויישן, ואין שינה אלא גלות. ״ויקח אחת מצלעתיו״, מצלעותיו של מי, אלא מאותם עולמות של המלכה, נטלו אבא ואמא אחד מהם, והוא צד לבן, יפה כלבנה. ״ויסגור בשר תחתנה״, זה בשר שנאמר בו ״בשגם הוא בשר״, בשר של משה אָדוֹם. ועליו נאמר ״פני משה כפני חמה״, ולכן ״יפה כלבנה ברה כחמה״. דבר אחר ״ויסגר בשר״, רצו להגן עליו בה, זהו שכתוב ״ויסגר ה׳ בעדו״. דבר אחר ״ויסגר״, כמו שנאמר ״לעומת המסגרת״, מסגרת מתקיימת, שבה המלכה ״יהיה סגור ששת ימי המעשה.

(טו) עי׳ זהר ח״ג סח ע״א: תאנא כתיב (תהלים כט ט) קול יי׳ יחולל אילות אילת[1342] כתיב חסר דא אילות השדה l(נ״א דא אילת דשחר) ד״א אילות השדהl דתניא בפלגות ליליא בשעתא דקב״ה עאל לגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא האי קול נפיק וכאיב כל אינון אילתא[1343] דסחרני כורסייא יקירא קדישא הה״ד (שיה״ש ג ז) ששים גבורים סביב לה:

תרגום: למדנו כתוב ״קול ה׳ יחולל אילות״. אילות, כתוב אילת חסר, זו אילות השדה (נ״א זו אילת השחר) (ד״א אילות השדה). אילות השדה ששנינו, בחצות הלילה בשעה שהקדוש ברוך הוא נכנס לגן עדן להשתעשע עם הצדיקים, הקול הזה יוצא ומכאיב לכל אותן האיילות שסביב הכסא הנכבד הקדוש, זהו שנאמר ״ששים גיבורים סביב לה״.

(טז) עי׳ זהר ח״ב קצז ע״ב: תא חזי כד קיימא שעתא דרעותא קמי קודשא בריך הוא ליחדא רתיכא עלאה lס״א ברתיכא תתאהl למהוי כלא חד[1344] כדין קלא[1345] נפיק מההוא אתר עלאה קדישא דאקרי שמים[1346] וכניש כל אלין קדישין דלתתא וכל אינון רברבן קדישין ומשריין עלאין למהוי כלהו זמינין כחדא הדא הוא דכתיב (שמות לה א) ויקהל משה דא רזא דשמים את כל עדת בני ישראל אלין אינון תריסר משריין עלאין קדישין[1347]:

ויאמר אליהם (שמות לה א) ומאי קאמר (שם ד-ה) זה הדבר וגו׳ קחו מאתכם תרומה (שמות לה ה) אתתקנו כלכון לסלקא עלייכו ולמיטל עלייכו יקרא דכרסייא קדישא[1348] לסלקא לעילא[1349]:

אפרישו מנייכו אינון יקרין אינון רברבין עלאין[1350] לסלקא להיא תרומה רזא דכרסייא קדישא לאתחברא באבהן lנ״א בבעלהl דהא מטרוניתא לא אתחזיא למיתי לבעלה אלא באינון

– מאיר התיקון –

[1340] להגין עליה שלא יקיפוה הקליפות (ד״א). ופי׳ הרב מהנערות של מלכות שהם ספירותיה לקחו או״א כתרה הוא סטרא חוורא החסדים שלצורך כתרה. הרש״ב (נ״א).

[1341] עי׳ אריכות ביהל אור.

[1342] מלכות (רח״ו).

[1343] הם ע׳ שרים (רח״ו). ואע״פ שלא אמר הכתוב רק ס׳ גבורים, עשרה פנימיים לא הזכירם וכמ״ש בסוף פ׳ וישלח (מ״מ). וז״ש בצבאות או באילות כו׳. וצבאות הן י״ב כמ״ש בז״ח ש״ה וש״מ. והן ע״ב. וי״ב הם פנימיים (יהל אור).

[1344] פי׳ לזווג ז״ון יחד שהם חג״תם הנזכר (מ״מ).

[1345] פי׳ בינה רומזת לזעיר שרצונה לעשות זווג ז״ון יחד ואז זעיר אומר קחו מאתכם וכו׳ והוא משה שהוא זעיר (מ״מ).

[1346] פי׳ זעיר (מ״מ).

[1347] י״ב נושא הכסא (רח״ו). ר״ל דהן בני ישראל, י״ב שבטים בני ישראל דלעילא (בהגר״א על תיקו״ז צה ע״ב).

[1348] פי׳ מלכות שהיא כסא עליהם (מ״מ).

[1349] פי׳ ליחדה עם בעלה וז״ש תחלה כד קיימא שעתא דרעותא קמי קב״ה לייחדא רתיכא עילאה שהם חג״תם שהכוונה היא לייחד מ׳ עם בעלה (מ״מ).

[1350] כי אע״פ שיש כמה שרים תחיהם עכ״ז הם הנושאים ולא אחרים (רח״ו).

בתולתן עולמתהא[1351] דייתון עמה[1352] ומדברן לה עד דמטת לבעלה כמה דאת אמר (תהלים מה טו) בתולות אחריה רעותיה[1353] וגו׳ וכל כך למה למיתי לאתחברא בבעלה:

כל נדיב לבו (שמות לה ה) אלין אינון ארבע משריין עלאין[1354] דבכללא דלהון כלילן כל אינון שאר משריין[1355] ואלין אינון דנפקן מאבהן[1356] עלאין דאקרון נדיבים כמה דאוקמוה[1357] דכתיב (במדבר כא יח) כרוה נדיבי העם[1358] אלין אבהן:

יביאה (שם) יביאוה לא כתיב אלא יביאה[1359] ליחדא כלהו[1360] כחדא וכן יביא לא כתיב אלא יביאה לסלקא לה לגבי בעלה ביקרא כמה דאצטריך:

את תרומת יהו״ה את לאסגאה כל אינון משריין עלאין אחרנין[1361] לאתחברא כלא כחדא ואינון תריסר בכללא חדא זהב וכסף ונחושת ותכלת[1362] וארגמן ותולעת שני ושש ועזים וערת אילים מאדמים וערת תחשים ועצי שטים ושמן למאר ובשמים לשמן המשחה ולקטרת הסמים אלין אינון תריסר משריין עלאין דכלילן כלהו כחדא בכללא דארבע[1363] דאקרון חיות הקדש כמה דאתמר:

וכלהו אלין סלקין לכרסייא[1364] קדישא[1365] לאעלא[1366] לה לעילא לאתחברא בבעלה[1367] בגין למהוי כלא חד[1368] בגין דישתכח עמה ביקרא עלאה[1369] כדין יתיב מלכא עלאה[1370] על כורסייא קדישא[1371] ואתחברא אתתא בבעלה למהוי כלא חד[1372] וכדין איהו חדוותא דכלא[1373]:

תא חזי הכא שארי לממני[1374] זהב בקדמיתא[1375] וכסף לבתר בגין דהאי חשבנא מתתא אבל כד אתי לממני מחושבנא דרתיכא דלעילא שארי לממני מימינא בקדמיתא ולבתר מן שמאלא מנלן דכתיב (חגי ב ח) לי הכסף ולי הזהב כסף בקדמיתא ולבתר הזהב וברתיכא דלתתא שארי משמאלא ולבתר מימינא דכתיב (שמות כה ג) זהב וכסף[1376] ונחשת זהב בקדמיתא ולבתר כסף:

– מאיר התיקון –

[1351] עי׳ לעיל קפט ע״ב (לש״ו). פי׳ י״ב הנזכר (מ״מ).

[1352] והיא משלמת לי״ג (בהגר״א על תיקו״ז צה ע״ג).

[1353] כל צבאיה, והם כל ההיכלות שבבריאה שהם בתולות אחריה רעותיה (כמ״ש בזוה״ק ח״ב קה ע״ב, קיב רע״ב, קפט ע״ב, קצז ע״ב) (דע״ה ח״ב קכא ע״ב).

[1354] ארגמ״ן (רח״ו). ושיעור הכתוב ויקהל משה שהוא זעיר את כל עדת בני ישראל שהם י״ב נושאי הכסא ויאמר אליהם קחו מאתכם תרומ׳ שהיא מ׳ שאע״פי שיש כמה משריין תחתיהם י״ב הם העיקר ומש״ה כל נדיב לב ר״ל בי״ב עצמם ארבעה הם העיקר שהם ארג״מן שנקראים נדיבים כמו חג״ת שנקראים נדיבים (מ״מ).

[1355] פי׳ הם שארית הי״ב שנכללים עם ארג״מן (מ״מ).

[1356] באבהן (דפ״ו).

[1357] ויקרא יט ע״ב כז ע״א קנ ע״א (הערת הזהר).

[1358] עם (דפ״ו).

[1359] פי׳ לשון יחיד לומר שכולם אחדות אחת וכן יביא לא כתיב אלא יביאה. פי׳ ה׳ יתירה לרמוז שמעלים אותה לגבי בעלה מעלה אחר מעלה כדי להתזדווג. וי״מ דמדכתיב יביאה דרשינן לשון ביאה לומר שכוונתינו היא לצורך הזווג שנקרא ביאה (מ״מ).

[1360] כלא (דפ״ו).

[1361] פי׳ אע״פי שאמר הכתוב כל נדיב לב שהם ארג״מן לא יעלה על דעתך ששארית הי״ב אינם נכללים עמהם לכן אמר קרא את לרבות שארית הי״ב שנכללים בד׳ שהם ארג״מן וז״ש בסמוך אלין תריסר משריין עילאין דכלילן כולהו בחדא (מ״מ).

[1362] תכלת (דפ״ו).

[1363] כי מיכאל כלול מג׳ וכן כולם (רח״ו).

[1364] מלכות (רח״ו).

[1365] בבריאה (רח״ו).

[1366] לאצילות (רח״ו).

[1367] יחוד (רח״ו).

[1368] זווג (רח״ו).

[1369] סוד הטיפה הנק׳ יקר שקיבל גם הוא מלמעלה (רח״ו).

[1370] ז״א (מ״מ).

[1371] מלכות (מ״מ).

[1372] יאהדונה״י (רח״ו).

[1373] גם באריך (רח״ו).

[1374] פי׳ במלכות שהיא המשכן (מ״מ).

[1375] פי׳ לפי שהחסדים מתפשטים תחלה בזעיר ואח״כ הגבורות (מ״מ).

[1376] זה הפך ממ״ש בפ׳ תרומה והכא חשיב מין עורות לחד ונמצא ג׳ מחלוקות בדבר מ״ש רש״י. ודברי הזוהר דפ׳ תרומה דף קל״ה. ומ״ש הכא. ועיין מ״ש שם בתרומה דף קל״ה וקמ״ח ע״א אמר כל הני י״ג אינון כפי׳ רש״י ז״ל והכא חשיב י״ד מינים (מ״מ).

וכל אינון רתיכין אקרון נדיב לב (שמות לה ה) כל לאכללא כל שאר רתיכין[1377] לב מאי לב היינו רזא דכתיב (משלי טו טו) טוב[1378] לב משתה תמיד ודא איהו לבא[1379] דכלא ודא כרסייא קדישא ועל דא אקרון לב כל נדיב לב (שמות לה ה) כמה דאוקימנא דארבע משריין אלין כללא דכלהו אקרון ברזא חדא נדיב לב תרומת יהו"ה דא כרסייא קדישא ובגין דארימו לה לעילא[1380] וסלקין לה לעילא[1381] אקרי תרומת יהו"ה[1382]:

ועל דא כד חמא יחזקאל רזא דחיות דהוו סלקין לא חמא מהו דסלקין בגין דאיהי סלקא לגבי מלכא עלאה בגניזו[1383] בטמירו[1384] ביקרא עלאה:

וכל חכם לב בכם (שם י) אלין אינון שתין מקורין[1385] דאשקייא עלמא ומנהון אתשקי יבאו אמאי יבאו אלא דייתון למנקט מעם גנזא[1386] דחיין יבאו ולבתר ויעשו מה דקודשא בריך הוא פקיד לון לאהנאה עלמא[1387]:

תרגום: בא וראה, כשעמדה שעת רצון לפני הקדוש ברוך הוא ליחד המרכבה העליונה (במרכבה התחתונה) להיות הכל אחד, אז יצא קול מאותו מקום עליון קדוש שנקרא שמים, וכנס את כל אותם קדושים שלמטה, וכל אותם גדולים קדושים ומחנות העליונים, להיות כולם מזומנים כאחד. זהו שנאמר "ויקהל משה", זה סוד של שמים. "את כל עדת בני ישראל", אלה הם שנים עשר מחנות עליונים קדושים.

"ויאמר אליהם", ומה אמר, "זה הדבר וגו', קחו מאתכם תרומה. התקנו כולכם להעלות עליכם ולשאת עליכם כבוד הכסא הקדוש לעלות למעלה.

הפרידו מכם אותם נכבדים, אותם גדולים עליונים להעלות את אותה תרומה, סוד הכסא הקדוש, להתחבר באבות (בבעלה), שהרי המלכה אינה ראויה לבא לבעלה אלא באותן בתולות עלמותיה, שיבואו עמה ומנהיגות אותה, עד שמגיעה לבעלה, כמו שנאמר "בתולות אחריה רעותיה וגו'". וכל כך למה, כדי לבוא להתחבר עם בעלה.

"כל נדיב לבו", אלו אותם ארבעה מחנות עליונים שבכללם כלולים כל אותם שאר המחנות, ואלה הם שיוצאים מהאבות העליונים שנקראים נדיבים, כמו שבארוה, שנאמר "כרוה נדיבי העם", אלו האבות.

"יביאה", לא נאמר יביאוה, אלא יביאה, ליחד הכל כאחד. וכן לא נאמר יביא, אלא "יביאה", להעלותה לבעלה בכבוד כמו שצריך.

"את תרומת ה'", "את" לרבות כל אותם המחנות העליונים האחרים, לחבר הכל כאחד, והם שנים עשר בכלל אחד. "זהב וכסף ונחשת, ותכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועזים, ועורות אילים מאדמים ועורות תחשים. ועצי שטים, ושמן למאור ובשמים לשמן המשחה ולקטרת הסמים". אלו הם שנים עשר מחנות עליונים, שכלם כלולים כאחד בכלל של ארבעה שנקראו חיות הקדש, כמו שנתבאר.

וכל אלה עולים לכסא הקדוש להעלותו למעלה להתחבר עם בעלה כדי להיות הכל אחד, וכדי שימצא עמה בכבוד עליון. ואז יושב המלך העליון על הכסא הקדוש, ומתחברת אשה עם בעלה להיות הכל אחד, ואז היא שמחת הכל.

בא וראה, כאן מתחיל למנות זהב בראשונה, ואחר כך כסף, משום שהחשבון הזה מלמטה, אבל כשבא למנות מחשבון המרכבה העליונה, מתחיל למנות מימין בראשונה, ואחר כך משמאל. מנין לנו, שנאמר "לי הכסף ולי הזהב", כסף בתחילה ואחר כך הזהב. ובמרכבה שלמטה מתחילים משמאל ואחר כך מימין, שנאמר "זהב וכסף ונחשת", זהב בתחילה ואחר כך כסף.

– מאיר התיקון –

[1377] פי' כל המחנות שתחת הי"ב שכולם נכללים עמהם (מ"מ).
[1378] וטוב (דפ"ו).
[1379] מלכות יוצאה כנגד הלב (רח"ו).
[1380] בבריאה (רח"ו).
[1381] באצילות (רח"ו).
[1382] אשת המלך (רח"ו).
[1383] כנגד חב"ד (רח"ו).
[1384] בטמירא (דפ"ו)
[1385] ו"ק דז"א (רח"ו).
[1386] יסוד הבינה (רח"ו).
[1387] מלכות (רח"ו). ושיעור הכתוב וכל חכם לב בכם שהם ו"ק דזעיר המשפיעים למ' הנקרא לב יבואו דהיינו יקבלו הארה מיסוד דאימא ולבתר ויעשו יתקנו המ' ואע"ג דהא אוקימנא פי' שאז"ל ואת הנפש הם הגרים שהיה מגייר אבל רבי יהודה מפר' ואת הנפש הם העניים שהיה מחזיר נפשם במזונות שנותן להם וכאלו ברא אותם (מ"מ).

וכל אותן מרכבות נקראות ״נדיב לב״. ״כל״ לכלול את כל שאר המרכבות. ״לב״, מה זה לב. היינו סוד הנאמר ״וטוב לב משתה תמיד״. וזהו הלב של הכל, וזהו הכסא הקדוש, ועל זה נקראים לב. ״כל נדיב לב״, כמו שבארנו, שארבעת המחנות הללו הכלל של כולם נקראים בסוד אחד, ״נדיב לב״. ״תרומת ה׳״ זה הכסא הקדוש. ומשום שהרימו אותה למעלה ומעלים אותה למעלה, נקראת ״תרומת ה׳״.

ועל זה, כשראה יחזקאל סוד החיות שהיו עולות, לא ראה מה זה שעולות, משום שהיא עולה למלך העליון בגניזה ובסתר בכבוד עליון.

״וכל חכם לב בכם״, אלה הם ששים מקורות שמשקים את העולם, ומהם הוא משקה. יבאו, למה יבאו. אלא שיבאו לקחת מעם גנזי החיים. יבאו ואחר כך ויעשו, מה שהקדוש ברוך הוא צוה אותם להנות את העולם.

(יז) עי׳ זהר ח״ב קכו ע״ב: רבי שמעון פתח (שיר ו י) מי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה ברה כחמה איומה כנדגלות מי זאת רזא דתרין עלמין מתחברן כחדא ודא הוא עולם ועולם מ״י הא[1388] אוקימנא דרגא עלאה לעילא שירותא דקיימא בשאלתא ואקרי מ״י כמה דאת אמר (ישעיה מ כו) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה זא״ת דרגא תתאה לתתא עלמא תתאה ותרוייהו תרין עלמין בחבורא חדא בקשורא חדא כחדא:

הנשקפה ׀כד׀ (כמו שחר) מתחברן תרוייהו כחדא כמו שחר כד בעייא שחרותא [לאתנהרא ולבתר אתנהיר בסיהרא כד בטש] ׀ולאנהרא ולבתר אתנהיר כסיהרא כד (כניש) בטש בה נהירו דשמשא ולבתר כשמשא׀ (לאנהרא ולבתר בסיהרא כד כניש) בה נהירו דשמשא ולבתר ׀כשמשא׀ (בשמשא) כד קיימא סיהרא בשלימו איומה תקיפא ׀לאגנא׀ על כלא (לאגנא) דהא כדין אית לה שלימו ותקיפו למעבד ׀חילא׀ (חילין):

תרגום: רבי שמעון פתח ״מי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה ברה כחמה אימה כנדגלות״. ״מי זאת״ [הוא] סוד של שני עולמות [ש]מתחברים כאחד, וזה הוא עולם ועולם. ״מ״י״ הרי בארנוה, [היא] הדרגה העליונה למעלה, ראשית שעומדת לשאלה, ונקראת מ״י, כמו שנאמר ״שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה״. ״זא״ת״ [היא] הדרגה התחתונה למטה, העולם התחתון. ושניהם, שני עולמות [הן] בחבור אחד, בקשר אחד, כאחד.

״הנשקפה״, כשמתחברים שניהם כאחד. ״כמו שחר״, כשהשחר רוצה להאיר, ואחר כך מאיר בלבנה. כשמכה בו אור השמש, ואחר כך כשמש. כשעומדת הלבנה בשלמות איומה חזקה להגן על הכל, שהרי אז יש לה שלמות וחוזק לעשות חיל.

(יח) עי׳ זהר ח״א ו ע״א: ומקדשי[1389] תיראו דא נקודא (דאמצעיתא דאית לדחלא) [דקיימא באמצעיתא דאית לדחלא מינה] יתיר מכלא דענשיה מיתה[1390] והיינו דכתיב (שמות לא יד) מחלליה מות יומת[1391] מאי[1392] מחלליה מאן דעאל לגו[1393] חלל דעגולא[1394] ורבועא[1395] לאתר

– מאיר התיקון –

[1388] בראשית לא ע״א (הערת הזהר). ועי׳ שם י ע״א.

[1389] ר״ל חכמת שלמה, בת עין, בת שלש, בת שי״ן, בינה (יהל אור).

[1390] שכאן סוד החיים, והחכמה תחיה בעליה, סוד החיה (יהל אור).

[1391] נגד עגולא ורבועא, כמו שמפרש והולך, שהן ב׳ שבתות (יהל אור).

[1392] ממן (לפ״ו).

[1393] תצוה קפ, תקונים תקון כ״ג כ״ד וכ״ה ובתקון ל׳ תמצא פי׳ יותר מבואר (ד״א).

[1394] הנה ד׳ היכלות הם והתחתון שבהם סוד דרגא עשיראה שבמלכות והוא בעיגולא סוד אופן העגול דתמן סוד אופנים כמ״ש במקומו בס״ד (רח״ו).

[1395] סוד היכל רצון דתמן חיות הקודש מרובעת כנז׳ פרשת פנחס, והחיות הם מרובעים כי הם ד׳ חיות הקודש וכל אחד ד׳ פנים וד׳ עיניים והם בת״ת היכל רצון. ומאלו השנים שהם מלכות ות״ת היכל ראשון ושני סוד אופנים וחיות עיגולא וריבוע, [שבת] תתאה ואמצעיתא. ואמנם כסא שהוא בריאה נקרא מקדש ראשון ג״ר עם הבינה בהיכל ז׳ והוא שבת עלאה כנודע, כי ג׳ שבתות הנה. והנה זה היכל הז׳ נקרא מקדש שבת הגדול, ועליו נאמר ומקדשי תיראו, והוא סוד הנקרא אני שהוא עיקר הנקודה הנקרא בת ע״ן כי הם ג״ר הנרמזת במלת אני כנודע א׳ כתר נ׳ בינה י׳ חכמה. וכן הוא שם אין כי בזכר אין ובנקבה אני, כי הזכר ביושר חכמה על בינה אך הנקבה בינה על חכמה בסוד הוה״י ולכן נקרא [אני] וז״ס אדנ״י כי ד׳ שבש[ם זה] הם ד׳ רגלי המרכבה שהם חגת״ם ונכלל בהם כל הז׳ התחתונים. ואמנם נשארו ג׳ אותיות אנ״י והם ג״ר שבה וכן נקודה טמירא כנודע כי הוא סוד היכל השביעי. הנה ג׳ שבתות אלו הם כלם בנקבה בז׳ היכלותיה ולז״א את שבתותי תשמרו כי כלם הם בנוקבא בשמור וכנגדן יש שבתות עליוני׳ כזה יסוד ת״ת חכמה, והם נקרא זכור. וזהו שאמר לעיל כלולין תרווייהו בשמור (רח״ו).

דההוא נקודא[1396] שריא ופגים ביה מות יומת[1397] ועל דא כתיב תיראו וההיא נקודה אקרי אני[1398] ועלה שריא ההוא דסתים עלאה[1399] דלא אתגליא והיינו יהו״ה וכלא חד[1400].

תרגום: ״ומקדשי תיראו״, זו הנקודה שעומדת באמצע שיש לירא ממנה יותר מן הכל שענשו מיתה. והיינו מה שכתוב ״מחלליה מות יומת״, מי הם ״מחלליה״, מי שנכנס לתוך החלל של העגול והרבוע, למקום שאותה הנקודה שורה ופוגם בו, ״מות יומת״. ועל זה כתוב ״תיראו״. והנקודה ההיא נקראת אני, ועליה שורה אותו הסתום העליון שלא התגלה, והיינו ה׳, והכל אחד.

(יט) עי׳ זהר ח״א כח ע״ב: ויבן יהו״ה אלהי״ם את הצלע (בראשית ב כב) הכא[1401] אתרמיז רזא דיבום דאמרו ביה כיון שלא בנה שוב לא יבנה[1402] הה״ד (דברים כה ט) אשר לא יבנה את בית אחיו אבל לגבי קב״ה אתמר ביה ויבן יהו״ה אלהי״ם אבא ואמא בני לה לגביה הה״ד (תהלים קמז ב) בונה ירושלם יהו״ה ו׳ דאיהו בן י״ה אבא ואמא עלייהו אתמר ויבן יהו״ה אלהי״ם את הצלע אשר לקח מן האדם דא עמודא דאמצעיתא ויביאה אל האדם אייתי ליה לגבי צלע[1403] דנטיל מן ה׳ עולימא דילה ועלה אתמר (זכריה ב ט) ואני אהיה לה נאם יהו״ה חומת אש סביב ובגין דא בטורא דא אתבני בי מקדשא[1404] על ידא דקב״ה יהא קיימא[1405] לדרי דרין:

ועליה אתמר (חגי ב ט) גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון דקדמאה אתבני על ידא דבר נש[1406] והאי על ידא דקב״ה ובגין דא (תהלים קכז א) אם יהו״ה לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו וכן אתמר במשה ויבן יהו״ה אלהי״ם את הצלע כמה דאת אמר (שמות כו כ) ולצלע המשכן השנית[1407] צלע ודאי מסטרא דחסד חוור מתמן אתקריאת סיהרא ויסגר בשר תחתנה[1408] בשר דאיהו סומק מסטרא דגבורה ואתכליל בתרוייהו[1409] בההוא זמנא (שיר ב ו) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני (בראשית ב כג) זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי[1410] דא שכינתא נערה המאורסה לגבי עמודא דאמצעיתא אתמר בה זאת הפעם וגו׳ אנא ידענא דאיהי עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת ודאי יקרא אשה מסטרא עלאה דאיהי אמ״א כי מאיש לקחה זאת מסטרא דאב״א דאיהו י׳ וכן משה בדיוקנא דיליה לתתא

בההוא זמנא יזכו ישראל[1411] כל חד וחד לבת זוגיה[1412] ודא איהו דכתיב (יחזקאל לו כו) ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם וכתיב (יואל ג א) ונבאו בניכם ובנותיכם וגו׳

– מאיר התיקון –

[1396] לנקולה (לפ״ו).

[1397] עי׳ זוהר הרקיע. לפי ששם שורה ההיא נקודה, ויש לירא ממנה, משא״כ בתחומין שאין מיתה עליהן, אף למ״ד תחומין דאורייתא (יהל אור).

[1398] לקמן רכא ע״א וח״ב קנו ע״א והוא אני מן אדנ״י כמ״ש ברע״מ פנחס רכג ע״א ועי׳ בזה בספר הכללים כלל יח ענף י׳ סימן יב אות מו סעיף ב׳ [ה׳] (לש״ו). עי׳ יהל אור והקדו״ש יג ע״ב, ביאורים ח״א עב ע״א, ופת״ש נתיב נוק׳ דז״א פתח א׳.

[1399] ר״ל כתר דילה, שלא נתגלה כלל (יהל אור).

[1400] עי׳ אריכות בשער מאמרי רשב״י וכן ביהל אור.

[1401] תצא רפ ע״ב (הערת הזוהר).

[1402] הענין כי סוד היבום הוא כי האחים כמו שהגופות שלהם מתקרבים באחוה כן הוא בנשמות יותר, ולכן ע״י שהוא קרוב לו מתבנה על ידו (יהל אור).

[1403] פי׳ מן האדם שהוא ז״א בא אל הצלע שהיא מלוכת וכאלו אמר הכתוב ויביא האדם אל ה׳ (מ״מ).

[1404] ב׳ מקדשים הם בניינין דילה שהן כנגד העולם הזה והעולם הבא בינה ומלכות, והן בשביל ב׳ מיני נשמתין שהן רוחא דילה (יהל אור).

[1405] מ״י דף קי״ט (הערת הזוהר).

[1406]

[1407] מח ע״ב ומט ע״א ויקרא יט ע״א ועי׳ תזריע מד ע״ב ופקודי רנח רע״ב (לש״ו).

[1408]

[1409] קאי על צלע הנז׳ שכלולה מחו״ג שהם ימין ושמאל (מ״מ). מהעטרין דחו״ג אשר למעלה הוא הזו״ן דלויתן, הרי הוא בחינת הגלופי דגלופין (ספד״צ יא ע״א), ומהעטרין דחו״ג אשר למטה הרי הוא המלכות נוק׳ דז״א הנזכר כאן (דע״ה ח״ב לה ע״ב).

[1410] עי׳ בפת״ש קיצור אבי״ע ח.

[1411]

[1412] כאשר יצאו כל הנשמות שבגוף. וזאת, מאחר ואז יתוקנו כל הנשמות שלא נכללו באדם הראשון ע״מ שיצאו בזיווג דפב״פ דזו״ן (דע״ה ח״ב לה ע״ב). והיינו התיקון של האלף השביעי (דע״ה ח״ב לו ע״ד), והיינו מלכי היושר התלויים במעשה אדה״ר. ועי׳ זוהר שמות י ע״א וכן תיקו״ז קיט ע״א (דע״ה ח״א ב ע״ד). עי׳ וירא קיט ע״א, שמות י ע״א ותיקו״ז קיט ע״א (כללים ח״א קה ע״ב), מכאן משמע שהנשמות החדשות יהיו בזמן ביאת המשיח אמנם מספר הגלגולים פרק ז׳

ואלין אינון נשמתין חדתין דעתידין למהוי על ישראל כמה דאוקמוה אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף[1413] ואז החדשות יבואו[1414] בההוא זמנא מתעברין ערב רב[1415] מעלמא ואתמר בישראל ובמשה כל חד בבת זוגייהו[1416] ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו ולא יתבוששו[1417] דאתעבר ערוה מעלמא דאלין אינון דגרמו גלותא ערב רב ודאי

תרגום: ״ויבן ה׳ אלהים את הצלע״, כאן נרמז סוד היבום, שאמרו בו כיון שלא בנה שוב לא יבנה. זהו שכתוב ״אשר לא יבנה את בית אחיו״, אבל לגבי הקדוש ברוך הוא נאמר בו ״ויבן ה׳ אלהים״, אבא ואמא בונים אותה, אליו, זהו שכתוב ״בונה ירושלים יהו״ה״. ו׳ שהוא בן י״ה, אבא ואמא, עליהם נאמר ״ויבן ה׳ אלהים את הצלע״. ״אשר לקח מן האדם״, זה העמוד האמצעי, ״ויביאה אל האדם״, הביא אותו אל הצלע שלקח מה׳, הילדה שלה. ועליה נאמר ״ואני אהיה לה נאם ה׳ חומת אש סביב״, ולכן בהר זה יבנה בית המקדש על ידי הקדוש ברוך הוא, ויהיה קיים לדורי דורות.

ועליו נאמר ״גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון״, שהראשון נבנה על ידי אדם, וזה על ידי הקדוש ברוך הוא, ולכן, ״אם ה׳ לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו״. וכן נאמר במשה, ״ויבן ה׳ אלהים את הצלע״, כמו שנאמר ״ולצלע המשכן השנית״, צלע ודאי מצד של חסד לבן, משם נקראת לבנה. ״ויסגר בשר תחתנה״, בשר שהוא אדום מצד הגבורה, ונכלל בשניהם. באותו זמן ״שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני״. ״זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי״, זו שכינה, נערה המאורסה לעמוד האמצעי, נאמר בה ״זאת הפעם וגו׳״, אני ידעתי שהיא עצם מעצמי ובשר מבשרי, ״לזאת״ ודאי ״יקרא אשה״ מצד עליון שהיא אמא, ״כי מאיש לוקחה זאת״, מצד של אבא שהוא י׳. וכן משה בדמותו למטה.

באותו זמן יזכו ישראל כל אחד ואחד לבת זוגו, וזהו שנאמר@ ״ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם״, וכתוב ״ונבאו בניכם ובנותיכם וגו׳״, ואלו הם נשמות חדשות שעתידים להיות על ישראל, כמו שפרשוה אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף, ואז החדשות יבואו. באותו זמן יעברו ערב רב מהעולם, ונאמר בישראל ובמשה, כל אחד בבת זוגו, ״ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו ולא יתבוששו״, שתעבור ערוה מהעולם, שאלה הם שגרמו גלות, ערב רב ודאי.

(כ) עי׳ זהר ח״ג רפ ע״ב: כי ישבו אחים יחדו ומת אחד מהם ובן אין לו וגו׳ יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה ויבמה (דברים כה ה) פקודא דא ליבם אשת אח דאשת אח [איהי] ד׳ ועם א״ח איהי אחד ואם ח״ו לביה לאו איהו למייתי אח(וי) על ד׳ דאיהי אתתיה בת זוגיה דא״ח עביד פרודא ועאל סמאל אל אחר באמצעיתא ואתמר ביה (בראשית לח ט) ושחת ארצה לבלתי וגו׳ דאסתלק קוצא[1418] דאת ד׳ מן אחד ובגין דא (שם) והיה אם בא אל אשת אחיו ושחת ארצה לבלתי נתן זרע לאחיו והשחתת זרעא מנע מניה כמה ברכאן ופרודא דייחודא ובג״ד (שם ז) ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה׳ וימיתהו [ה׳]:

וייחודא דאח עם ד׳ בצדיק ובעז בגין דאתתקף על יצריה אקרי צדיק והאי איהו בוע״ז ב״ו ע״ז תקיף ביצריה[1419] (איוב לג כט) (ו)הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר ודא יה״ו דכלילן תלת ו[אתוון] (ס״א אבהן)ו (ספירן) בצדיק ליבם ה׳[1420]:

– מאיר התיקון –

משמע שהוא דווקא באלף השביעי, ועיי״ש אריכות בענין (כללים ח״ב קלח ע״ב וכן קלט ע״א), ויש ליישב דבי״ע עצמם יכולים ליתקן בכל עת, ואילו תיקון האצילות דבי״ע הוא רק בראשית ביאת המשיח, ואילו הבי״ע דאצילות תיקונם מאחר תחיית המתים, והאצילות דאצילות תיקונו בסוד עיבור שבאלף הז׳ (כללים ח״ב קלט ע״ד).

[1413] הם אותן שהיו כלולים באדה״ר, כמ״ש בשמות רבה פ״מ סי׳ ג׳, ועי׳ תיקו״ז קיט ע״א (לש״ו). עי׳ לקמן קיט ע״א [ודברינו שם בשם הכללים], עי׳ שמות י ע״א (לש״ו), ועי׳ הערה הקודמת, ועי׳ ספר הגלגולים פרק ז׳ (דע״ה ח״ב צו ע״א), ואז כולם יחזרו לשרשם שבאמא (דע״ה ח״ב צו ע״ב).

[1414] הם אותן שלא היו כלולים באדה״ר (לש״ו).

[1415] ע״י הערב רב כלל ישראל נכשלו בכל י׳ הנסיונות שניסו אבותינו להקב״ה (דע״ה ח״ב קא ע״א).

[1416] שיתייחדו אותן שנכללו בו עם אותן שלא נכללו בו, כ״א בדומה לו עי׳ כ״ז בספר הגלגולים פ׳ ז׳ (לש״ו).

[1417]

[1418] הוא יסוד המחבר בין א״ח לד׳, וכשמסתלק הקוץ, ונעשה כעין ר״ש, נק׳ אחר כנ״ל (יהל אור).

[1419] ביצירה (דפ״ו).

[1420] ר״ל היבמ״ה, יבם ה׳ (יהל אור).

ובינה[1421] בן י״ה בגינך אתמר (רות ד ז) וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה לקיים כל דבר הכא קא רמיז[1422] שנוי השם ודא מצפ״ץ הכא וזאת לפנים בישראל ודא שנוי מקום אהי״ה[1423] איה מקום[1424] כבודו להעריצו יה״ו איהו אהי״ה ודא שנוי מקום שנוי מעשה אדנ״י א׳ אהי״ה י׳ יהו״ה[1425] תרווייהו משתנים באדנ״י׃

וזאת התעודה (רות ד ז) בישראל על התעודה אימא עלאה (ישעיה ח טז) צור תעודה חתום תורה בלמודי[1426] איהו חותם דעלמא חותם דשמיא וארעא[1427] על התמורה שכינתא[1428] תתאה באן אתר א[ת]טמרת בעולימא דילה מטטרו״ן וישנה[1429] תמן [איהי] משנה ואדם[1430] דאתמר ביה (ישעיה מד יג) כתפארת אדם לשבת בית (איוב יד כ) משנה פניו ותשלחהו ובג״ד אוקמוה מארי מתניתין לא כשאני נכתב אני נקרא בעולם הזה (בעולם הזה) אני[1431] נכתב יהו״ה ונקרא אדנ״י [וכו׳] והא כתיב (מלאכי ג ו) אני יי׳ לא שניתי בכתיבה לא אשתני [אבל] בקריאה אשתני דכתיבה דאיהו אתריה[1432] לא אשתני בקריאה דאיהי לבר מאתריה אשתני (שמות כג כא) השמר מפניו ושמע בקולו אל תמר בו בגין דשפחה דיליה אדנ״י שמה כשם מטרוניתא וקב״ה ביה אשתני בגין דאיהו נער ביה [רזא] (רוחא) (איוב לג כה) (ו)ישוב לימי עלומיו[1433]׃

תרגום: ״כי ישבו אחים יחדו ומת אחד מהם ובן אין לו וגו׳, יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה ויבמה״. מצוה זו ליבם אשת אח, שאשת אח היא ד׳, ועם א״ח היא אחד. ואם חס ושלום לבו אינו להביא א״ח על ד׳, שהיא אשתו ובת זוגו של א״ח, הוא עושה פירוד, ונכנס סמאל אל אחר באמצע, ונאמר בו ״ושחת ארצה לבלתי וגו׳״, שהסתלק קוץ של אות ד׳ מן אחד, ומשום זה ״והיה אם בא אל אשת אחיו ושחת ארצה לבלתי נתן זרע לאחיו״, והשחתת הזרע מנעה ממנו כמה ברכות, ופרוד היחוד, ולכן ״ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה׳ וימתהו ה׳״.

ויחוד של אח עם ד׳ בצדיק, ובועז משום שהתגבר על יצרו נקרא צדיק, וזהו בוע״ז, ב״ו ע״ז, תקיף ביצרו. ״הן כל אלה יפעל אל, פעמים שלוש עם גבר״ וזה יה״ו שכלולות שלש אותיות (אבות) בצדיק לִיבֵּם ה׳.

ובינה, בן י״ה, בגללה נאמר ״וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה לקיים כל דבר״, כאן רומז שנוי השם, וזה מצפ״ץ. כאן וזאת לפנים בישראל וזה שנוי מקום, אהי״ה. איה מקום כבודו להעריצו, יה״ו הוא אהי״ה, וזה שנוי מקום. שנוי מעשה, אדנ״י, א׳ אהי״ה, י׳ יהו״ה, שניהם משתנים באדנ״י.

״וזאת התעודה בישראל״, על התעודה אם העליונה, ״צור תעודה חתום תורה בלמודי״, הוא חותם העולם, חותם השמים והארץ. ״על התמורה״, שכינה תחתונה. באיזה מקום התחבאה, בנער שלה, מטטרו״ן. ״וַיְשַׁנֶּהָ״, שם היא משתנה. ואדם שנאמר בו ״כתפארת אדם לשבת בית״, ״משנה פניו ותשלחהו״. ולכן פרשוה בעלי המשנה, לא כשאני נכתב אני נקרא, בעולם הזה נכתב יהו״ה ונקרא אדנ״י. והרי כתוב ״אני ה׳ לא שניתי״, בכתיבה לא משתנה, אבל בקריאה משתנה, שכתיבה שהוא מקומו לא משתנה, בקריאה שהיא מחוץ למקומו משתנה. ״השמר

– מאיר התיקון –

[1421] ר״ל בו ג׳ אותיות יה״ו (יהל אור).

[1422] ר״ל התמורה, דאתחלף הוי״ה בא״ת ב״ש (יהל אור).

[1423] כמ״ש אי״ה מקום כו׳ דסליק לכח״ב, שהן אי״ה. דשם הוי״ה בת״ת, שהוי״ה נק׳ שם. ומעשה באדנ״י, מל׳, שנק׳ מעשה (יהל אור).

[1424] ר״ל ראיה דאהי״ה שנוי מקום, אי״ה מן אהי״ה, כמו שמפרש והולך דיה״ו גי׳ אהי״ה רק דו׳ נתחלף לא״ה [נכתב על הגליון. כמו המשנה מקומו, הוא לא נשתנה, רק מקומו. כן כאן המספר לא נשתנה, רק ו׳ דיה״ו שינה מקומו למקום א״ה] (יהל אור).

[1425] כל בניינו [של שם אדנ״י] הוא רק מהשמות דאהיה והויה, וכמ״ש ברע״מ (פ׳ תצא רעא ע״א) אדני א׳ אהיה י׳ הויה, וכן הוא בהקדמת תיקונים (ז׳ ע״א וכן שם ג׳ ע״א) (דע״ה ח״א נה ע״ג, דע״ה ח״ב ק ע״ב).

[1426] נו״ה, דאתפשט׳ עד שם (יהל אור).

[1427] הנה נודע כי שם אהי״ה באמא וג׳ אהי״ה בנה״י שלה והם קס״א קמ״ג קנ״א ס״ה תנ״ה כמנין חותם ע״ה (זהר הרקיע).

[1428] ע׳ בפרדס שער אבי״ע (פרק ד) ובשער הצירוף (פרק ה) (כללים ח״א עא ע״ג).

[1429] ר״ל שנאמר@ באסתר (אסתר ב ט) וישנה ואת נערותיה כו׳, במט״ט, ששם ש״ס משנה כמו שמפרש והולך (יהל אור).

[1430] ר״ל גם ת״ת נשתנה שם, שינוי השם (יהל אור).

[1431] נמחק בדפ״ו).

[1432] תיקונים (קיז ע״ב (וע״ש בהגר״א ד״ה שינוי השם) ושם צ״ח ע״א) (דע״ה ח״א נג ע״ד). ז״ל הגר״א: שינוי השם דא כו׳ - דהוא במט״ט דביה כל התמורות והשינויים וזהו שינוי השם דהשם הוי״ה עצמו נשתנה בו ומ״מ קב״ה דאיהו מלגאו לא נשתנה כמש״ל וז״ש אל תמירני בו.

[1433] רזא דגלגול בנער (יהל אור).

מפניו ושמע בקולו אל תמר בו״, משום ששפחה שלו אדנ״י שמה כשם המלכה, והקדוש ברוך הוא בו משתנה, משום שהוא ״נער״, בו סוד (רוח) ״ישוב לימי עלומיו״. אבל שכינה אצל הקדוש ברוך הוא לא משתנה, והקדוש ברוך הוא לא משתנה כלפיה, זהו שכתוב ״אני ה׳ לא שניתי״, ״אני״, השכינה, ״ה׳״, העמוד האמצעי.

(כא) עי׳ זהר ח״ג ריז ע״א: ועשב לעבודת האדם (תהלים קד יד) אלין אינון נשמתהון דצדיקייא דההוא אדם דרכיב ושליט על בהמה דא אכיל ואעיל לון בגוויה[1434] ובזכותהון אתזן כל עלמא מההוא אדם[1435] דכתיב ביה (יחזקאל א כו) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם וגו׳ וע״ד כתיב האדם ההוא דאשתמודע בגין להוציא לחם[1436] מן הארץ לאפקא מזונא לעלמא מן הארץ קדישא[1437] ויין דא חמרא עתיקא[1438] דנגיד מלעילא (תהלים קד טו) ישמח לבב אנוש אנוש דא רזא דההוא נער:

דסליק לסיבו[1439] ואתהדר כמלקדמין וע״ד כתיב (תהלים קג טו) אנוש כחציר ימיו להצהיל פנים אלין אינון פנים דאקרון אנפי רברבי[1440] ואנפי זוטרי[1441] משמן מנגידו דעלמא דאתי[1442] משח ורבו קדישא עלאה ולחם לבב אנוש יסעד ההוא לחם דאזילו שחקים[1443] וטחנן מנא למיכלא דצדיקייא[1444] סתמא ומתמן אתנגיד לכמה חיילין[1445] דאקרון לבב אנוש וכלא אתי מנגידו עלאה:

ישבעו עצי יי׳ (תהלים קד טז) אלין אינון אילנין עלאין[1446] פנימאין ארזי לבנון [אשר נטע] דהא אתעקרו[1447] ונטע לון קב״ה מאי בין עצי יי׳ לארזי לבנון עצי יי׳ אלין עץ החיים ועץ הדעת טוב ורע[1448] ארזי לבנון אלין חמשין תרעין[1449] דאקרון חמש מאות שנה[1450] [אשר נטע][1451] אשר שם צפרים יקננו בטוליהון[1452] מקננן נשמתהון דצדיקייא וכל חיילין קדישין אתזנו מתמן חסידה ברתיה דאברהם אבינו דאקרי חסד[1453] ועבד חסד עם כל בני עלמא בג״כ אקרי[1454] חסידה ברושים ביתה בין דרועי עלמא[1455] [ויתבאו ובחבורא קדמאה[1456]]:

– מאיר התיקון –

[1434] בסוד התעוררות מ״ד (רח״ו), והכוונה שהנשמות בודאי אינם עולות אלא במ׳ כנודע. אלא הם מעוררים מ״ד דזעיר כמ״ש הרב ז״ל (מ״מ). ר״ל על החלק העולה למעלה (דע״ה ח״ב סב ע״ג).

[1435] בעת שמתחדשים ויוצאים הנשמות ממנה מתחדש בה שפע המזון לכל חי ע״ד החלב המתחדש בשדיים בעת לידת הולד (דע״ה ח״ב נד ע״ג).

[1436] לחם זעיר (רח״ו), ור״ל של״חם גימ׳ ג׳ הוי״ות שבאים מזעיר למלכות (מ״מ).

[1437] מן נוקבא (רח״ו).

[1438] שפע אימא (רח״ו).

[1439] כשעולה לבריאה אזי נעשה זקן וכשיורד ליצירה חוזר ונעשה נער וזהו וישוב לימי עלומיו (רח״ו).

[1440] חו״ג (רח״ו).

[1441] נו״ה (רח״ו).

[1442] ושיעור הכתוב להצהיל פנים פנים שהם ח״ג ונ״ה משמן מהארת אבא הנק׳ שמן (מ״מ).

[1443] נו״ה דז״א (רח״ו).

[1444] יסוד ומלכות (רח״ו).

[1445] פירוש חיילות של מט״ט הנק׳ אנוש (מ״מ).

[1446] פירוש ו״ק דזעיר ודמ׳ (מ״מ).

[1447] מלת אשר נטע קאי על עצי ה׳ שהם ו״ק דזעיר ודמ׳ שהיו באבא ונעקרו משם ונטע לון באימא. וז״ש ונטע לון קב״ה דהיינו א״ס ב״ה נטעם באימא ולא קאי על ארזי לבנון דארזי לבנון מפרש לקמן הם ה׳ חסדים דאו״א ולא שייך בהו עקירה ונטיעה. א״נ יש לפרש דקאי גם על ארזי לבנון ור״ל שה׳ חסדים דא״וא עקרם א״ס מא״וא ונטעם בזעיר וכן נראה לקמן (מ״מ).

[1448] היינו ו״ק דזעיר עץ חיים והנוקבא היא עץ הדעת (רח״ו).

[1449] ה׳ חסדים דא״וא שיצאו מלבנון (רח״ו).

[1450] ה׳ חסדים הם ת״ק במספר גדול (רח״ו).

[1451] מכאן משמע דאשר נטע קאי ג״כ על ארזי לבנון וכפי זה אנו מפרשים עצי ה׳ שהם ו״ק דזעיר ודמ׳ עקרם א״ס מאבא ונטעם באימא. וכן ארזי לבנון. שה׳ חסדים דאו״א עקרם מא״וא ונטעם בזעיר. וא״כ אשר נטע קאי אתרוייהו (מ״מ).

[1452] פי׳ בצל עצי ה׳ וארזי לבנון שהזכיר. שהנשמות ניזונות משם. ומ״ש ובג״כ איקרי חסידה. פי׳ בשביל הארת החסד הנק׳ אברהם המאיר למלכות. לכך נקראת המלכות חסידה (מ״מ). רצו (הערת הזהר).

[1453] חסיד (דפ״ו).

[1454] שמות צה ע״ב (הערת הזהר).

[1455] כי שם אחורי ב׳ הזרועות תחלת בניינה (רח״ו).

רבי אבא ור׳ יוסי קמו למלעי באורייתא בפלגות ליליא עד דהוו יתבי ולעאן באורייתא א״ר יוסי הא דא״ר חייא אנוש[1457] כחציר ימיו שפיר קאמר אבל במאי אוקימנא סופיה דקרא (תהלים קג טז) כי רוח עברה בו ואיננו ולא יכירנו עוד מקומו א״ל הכי הוא ודאי אנוש כחציר ימיו כמה דאמר (שם טו) כציץ השדה lההוא שדה דאשתמודעl כן יציץ דאתחדש ואתהדר כמלקדמין (הכי יציץ וסליק מ״ט בגין):

כי רוח עברה בו ואיננו דא הוא רוחא עלאה[1458] טמירא קדישא גניזא מכלא lדכלילl (וכליל) ליה בגויה וכדין ואיננו ודא הוא רזא דחנוך דכתיב ביה ואיננו כי לקח אותו אלהים דא אלהים עלאה[1459] רוח עלאה רוח גניזא טמירא ולא יכירנו עוד מקומו דהא אתכליל רוחא זעירא ברוחא עלאה[1460] מה כתיב בתריה (תהלים קג יז) וחסד יי׳ מעולם ועד עולם lועאל ליהl (עאל) כהנא רבא[1461] לגו קדש קדשים ונטיל ליה ואוליד ליה כמלקדמין ואתחדש כנשר עולמין ואתהדר איהו נער[1462]:

תרגום: ״ועשב לעבודת האדם״, אלו אותם נשמות הצדיקים שאותו אדם שרוכב ושולט על בהמה זו אוכל ומכניסם בתוכו, ובזכותם נזון כל העולם, מאותו אדם שכתוב בו ״ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם וגו׳״, ועל זה כתוב ״האדם״, אותו שנודע כדי להוציא לחם מן הארץ, להוציא מזון לעולם מהארץ הקדושה. ״ויין״, זה יין עתיק שנמשך מלמעלה, ״ישמח לבב אנוש״ אנוש זה סוד של אותו נער.

שעלה לשִׁיבה וחזר כמקדם, ועל זה כתוב ״אנוש כחציר ימיו״. ״להצהיל פנים״ אלו אותם פנים שנקראים פנים גדולות ופנים קטנות, משמן, מהמשכה העולם הבא שמן ומשחה קדוש עליון. ״ולחם לבב אנוש יסעד״, אותו לחם שמזילים השחקים וטוחנים מן למאכל של צדיקים סתם, ומשם נמשך לכמה חיילות שנקראים ״לבב אנוש״, והכל בא מהמשכה עליון.

״ישבעו עצי ה׳״ אלו אותם עצים עליונים פנימיים, ״ארזי לבנון אשר נטע״, שהרי נעקרו ונטעם הקדוש ברוך הוא. מה בין עצי ה׳ לארזי לבנון, עצי ה׳ אלו עץ החיים ועץ הדעת טוב ורע, ארזי לבנון אלו חמישים שערים שנקראים חמש מאות שנה. ״אשר נטע אשר שם ציפורים יקננו״ בצלם מקננות נשמות הצדיקים, וכל חיילות הקודש נזונים משם. חסידה בתו של אברהם אבינו, שנקרא חסיד, ועשה חסד עם כל בני העולם, בגלל זה נקראת ״חסידה ברושים ביתה״ בין זרועות עולם יושבת, ובחיבור הראשון.

רבי אבא ורבי יוסי קמו לעסוק בתורה בחצות הלילה, עד שישבו ועסקו בתורה, אמר רבי יוסי זה שאמר רבי חייא ״אנוש כחציר ימיו״ יפה אמר, אבל במה בארנו סוף הפסוק, ״כי רוח עברה בו ואיננו ולא יכירנו עוד מקומו״. אמר לו כך הוא בודאי, ״אנוש כחציר ימיו״ כמו שאמר ״כציץ השדה״, אותו שדה הנודע, ״כן יציץ״ שהתחדש וחזר כמקדם (כך יציץ ועולה למה משום).

״כי רוח עברה בו ואיננו״, זה רוח עליון טמיר קדוש גנוז מהכל, שכולל אותו בתוכו, ואז ״איננו״, וזהו סוד של חנוך שכתוב בו ״ואיננו כי לקח אותו אלהים״, זה אלהים עליון, רוח עליונה, רוח גנוזה וטמירה. ״ולא יכירנו עוד מקומו״, שהרי נכללת רוח קטנה ברוח עליונה. מה כתוב אחריו ״וחסד ה׳ מעולם ועד עולם״ ונכנס לו כהן גדול לתוך קדש הקדשים ולוקחו ומולידו כמקדם, ומתחדש כנשר נעוריו וחוזר והוא נער.

– מאיר התיקון –

[1456] עי׳ פרדס רמונים ש״א פ״ג: ״ובחבורא קדמאה״, פי׳ בזוהר, כי הוא היה הספר הקודם אל זה [רע״מ], ע״כ. וצ״ע שכן זה המקום הראשון שנזכר בזהר ״חבורא קדמאה״.

[1457] פי׳ שפי׳ לעיל שמט״ט מתחדש כחציר (מ״מ).

[1458] שעולה למ״ן במלכות. נ״א בבינה הנקר׳ רוח הקדש הסתום (רח״ו), ואם נפרש על המ׳ א״ש שמט״ט עולה בסוד מ״ן למלכות. ואם נפרש על הבינה. יפורש ג״כ על מט״ט שיש בו נשמת אד״הר שהיא בבינה. כמ״ש הרב בליקוטים, ומפשט הלשון נראה כנ״א שהיא בינה (מ״מ).

[1459] פי׳ מלכות שהיא עילאה על בי״ע. א״נ בינה (מ״מ).

[1460] י׳ רוח מט״ט הנקרא רוח זעירא במלכות. א״נ בבינה הנקרא רוחא עילאה (מ״מ).

[1461] לפי׳ א׳ כהנא רבא הוא חסד. לגו ק״ק הוא יסוד דנוקבא כמ״ש באדרא זוטא. ולנ״א כהנא רבא הוא אבא לגו ק״ק הוא יסוד דאימא שנשמת מט״ט היא מבינה כמ״של שהיא נשמת אד״הר ולכך הביא הזוהר פסוק וחסד ה׳ וכו׳. שר״ל וחסד ה׳ שהוא חסד תעיר לפי׳ הראשון והאיר למל׳ הנקרא עולם כנודע שעולם ועולם הם תריץ הה״ין בינה ומ׳ ואז יצא מט״ט. ולפירוש הב׳ וחסד ה׳ הוא אבא הנקרא כהנא רבא והאיר לבינה הנקרא עולם ואז יצא מט״ט. ולכל הפירושים על יריאיו הוא מט״ט שהוא ירא את ה׳ מאד (מ״מ).

[1462] רזא דיבום הוא בעלמין בי״ע שהן דמט״ט וכו׳ ושם נשתנה כי כל השנויין ביה, וכו׳ והענין כי נשמתא ל״ל שינוי, וכל השינויים הוא בגוף וכו׳ וכמו נהורא בגוונין, דהשינוי אינו אלא בגוונין וכו׳, כי עלמין דמט״ט הן גופא לגבי ברתא דמלכא באצילות, ולכן אין שינוי אלא ביבום כד נחית לעלמין דיליה (בהגר״א על תיקו״ז קו ע״ג).

(כב) עי׳ זהר ח״ב ק ע״ב: אלא מה דאמר צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה כתיב[1463] ולא כתיב ובעטרה דכל מאן דחמי ההוא עטרה[1464] חמי נעם מלכא דשלמא דיליה שעטרה לו אמו[1465] הא תנינן קרי לה בת קרי[1466] לה אחות קרי לה אם[1467] וכלא איהו וכלא הוי מאן דיסתכל[1468] וינדע[1469] בהאי ינדע חכמתא יקירא[1470]:

השתא מה אעביד[1471] אי אימא רזא סתימא דא לא אצטריך לגלאה אי לא אימא ישתארון זכאין אלין יתמין מהאי רזא נפל ההוא סבא על אנפוי[1472] ואמר (תהלים לא ו) בידך אפקיד רוחי פדיתה אותי יהו״ה אל אמת מאנא דהות לתתא היך יתעביד לעילא ובעלה (בעלא) דהוה לעילא היך יתהפך והוה לתתא בת זוגיה אתעבידת אמיה תווהא על תווהא אחוה אבוה אי אבוה דקדמיתא יפרוק ליה יאות אבל אחוה דליהוי אבוה וכי לא תווהא איהו דא עלמא בהפוכא איהו ודאי עלאין לתתא ותתאין לעילא:

אלא (דניאל ב כ) להוא שמיה די אלהא מברך מן עלמא ועד עלמא די חכמתא וגבורתא דיליה היא והוא מהשנא עדניא וזמניא וגו׳ ידע מה בחשוכא ונהורא עמיה שרא תא חזי מאן דש(א)רי בנהורא לא יכיל לאסתכלא ולמחמי בחשוכא אבל קודשא בריך הוא לאו הכי ידע מה בחשוכא אף על גב דנהורא עמה שרא מגו נהורא אסתכל בחשוכא וידע כל מה דתמן:

הכא אית לאקדמא בקדמיתא מלה חדא דאמרו קדמאי באינון חזוי ליליא[1473] [דתנן] (דאמרי) מאן דאתי על אמיה בחלמא יצפה לבינה דכתיב (משלי ב ג) כי אם לבינה תקרא הכא אית לאסתכלא[1474] אי בגין דאיהי אם יאות והוה ליה למכתב הכי דמאן דחמא אמיה בחלמא יזכי לבינה אבל מאן דאתי על אמיה אמאי:

אלא רזא עלאה איהו[1475] בגין דאתהפך וסליקו (לעילא דסליק) מתתא לעילא [לסליק] ברא הוה בקדמיתא[1476] כיון דסליק לעילא אתהפך אילנא ואתעביד איהו מעלמא עלאה ושליט עלה וזכי לבינה[1477]:

בקדמיתא כד סליק אינש לתליסר שנין[1478] (ולעילא) מה כתיב (תהלים ב ז) יהו״ה אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך כדין איהו לתתא מינה[1479] כיון דסליק עלה האי איהו מעלמא עלאה[1480] דהא אסתלק בדרגא דיוסף ודא (ס״א ודאי) זכי לבינה[1481]:

– מאיר התיקון –

[1463] כי שורש הכתר אי אפשר להשיג כלל, אך במלך שהשלום שלו, סוד מלכות שהיא עטרה בראש כל צדיק, ומה שעתיד להיות, אי אפשר להשיג ג״כ, וכו׳ ובעטר״ה כשיערה רוח ממרו״ם, גי׳ בעטר״ה, יכולין להשיג וכו׳, ואלו הב׳ עטרין נמשכו מסוד אבא ואימא, והעיקר ע״י אמו, כי אבא בהעלם גדול (הגרמ״מ).

[1464] מלכות (רח״ו במ״מ). והיינו וראית את אחורי, כי מלכות ות״ת נקראים אחור וקדם (מ״מ).

[1465] שיעור הפסוק בעטרה שהיא מלכות שעטרה לו, להיות אמו, כן פי׳ מורינו (מ״מ).

[1466] וקרי (דפ״ו).

[1467] טעם פתיחה זו משום האי דקאמר קרי לה אם וכו׳, ודומה לזה מ״ש בת זוגיה אתעבידת אמיה, לכך הביא פסוק זה, וכולא איהו יובן שהקדים מ״ש האריז״ל בסה״כ, וז״ל, סוד משרז״ל בעטרה שעטרה לו אמו לא זז מחבבה וכו׳ הוא כי בהיותה שוה אצלו היא אחותו, וכשעולה למקום אימא כמו במוסף שבת, היא עטרת בעלה, ונק׳ אמו, עכ״ל. ונלע״ד כשהיא מהחזה ולמטה ומקבל מאחורי חדוי, אזי נק׳ בתו, כי הוא לוקח הכל ואח״כ נותן לה (מ״מ).

[1468] בסוד בינה (הגרמ״מ).

[1469] בסוד הדעת (הגרמ״מ).

[1470] זהו סוד תוציא יקר מזולל (הגרמ״מ).

[1471] עשה זה הסבא הקדמה וההנחה, שזה מה שנפל לעמקי התהום, אך זכה ואתתקן, יוכל להתעלה למעלה גדולה עד מאד, כי שרשו גבהו מאד, וגבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם (הגרמ״מ).

[1472] בסוד מסירת נפש בנפילת אפיים (הגרמ״מ).

[1473] עי׳ מלואים אות **Error! Reference source not found.**.

[1474] מקשה ב׳ קושיות, אם הוא בשביל שבא על אמו כפשוטו, א״כ יותר ראוי למי שרואה אמו בחלום שהוא בלי עבירה כלל, ולמה לא אמרו חז״ל כן, וגם למה לא אמרו יזכה לבינה, מהו יצפה לבינה, אבל מאן דאתי על אימיה שהוא עבירה אמאי יצפה לבינה בשביל זה (הגרמ״מ).

[1475] כאשר סליק מתתא לעילא, עושה לו הקב״ה בלי ידיעתו ובלא הרהור כלל, והן סוד דברים כבושים שיצאו מכבשי דרחמנא וכו׳, ולכן הבא על אמו שהוא מתעלה עליה, ונעשה לה בעל וכו׳, ולכן יצפה לבינה שיכול להיות שיבוא לידי זה ולא זכה עדיין, וגם אינו בודאי יזכה, אלא יצפה, כי הוא יתעביד עתה מעלמא עלאה והוא שליט עלה עתה (הגרמ״מ).

[1476] פי׳ כי תחלה היה בן המלכות, ואח״כ חזר במדרגת דכורא שהוא הז״א, וז״ש ואתעביד איהו מעלמא עילאה שהוא הז״א (מ״מ).

[1477] פי׳ שנה״י דאימא הם בתוך ז״א (מ״מ).

אוף הכי האי מאנא[1482] בקדמיתא איהו הוה בדרגא דיוסף[1483] בעל אילנא תתאה קיימא ברעותיה ושליט עליה דהא כל נוקבא[1484] בדיוקנא דנוקבא אילנא תתאה קיימא כיון דאיהו[1485] לא בעא לקיימא בההוא דרגא דיוסף ולא אתקיים לשמשא ביה ולאפשא בעלמא ולמעבד תולדין כדין נחית לתתא[1486] ואתעבידת איהי אמיה וההוא פרוקא ירית ירותא דיוסף דהוה הוא בקדמיתא ואיהו נחית לתתא:

כיון דנחית לתתא כדין אתקיים ביה יהו״ה אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך אתהפך אילנא מה דהוה תחותיה ואיהו שליט עליה אתהדר ושליט [ההוא] (איהו) אילנא עליה[׳] ואיהו נחית לתתא כיון דאיהו נחית לתתא ההוא דירית ירותא אתר דיוסף אבוי אקרי ואבוי הוי ודאי כלא איהו על תקוניה ודאי כדקא יאות:

בקדמיתא הוה מעלמא דדכורא והא אתעקר מתמן והשתא איהו מעלמא דנוקבא ומה דהוה איהו שליט עלה שלטא איהי עליה ואתהדר למהוי בעלמא דנוקבא ועל דא לית ליה בת זוג כלל ולא מכריזי עליה על נוקבא דהא מעלמא דנוקבא אתהדר איהו:

תרגום: אלא מה שאמר ״צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה״, נאמר ולא נאמר ״ובעטרה״, שכל מי שרואה אותה העטרה, רואה את הנועם של המלך שהשלום שלו, שעטרה לו אמו. הרי שנינו, קורא לה בת וקורא לה אחות קורא לה אם, והכל הוא, והכל היה. מי שיסתכל וידע את זה, ידע חכמה נכבדה.

עכשיו מה אעשה, אם אמר סוד נסתר זה, לא צריך לגלות. אם לא אמר, ישארו הצדיקים הללו יתומים מן הסוד הזה. נפל אותו הזקן על פניו, ואמר ״בידך אפקיד רוחי פדיתה אותי ה׳ אל

– מאיר התיקון –

[1478] צח ע״א (הערת הזהר). היינו סוד נפש דוד, הוא נפש כלל ישראל, ועד י״ג שנין הוא בסוד נע״ר, והוא בחינת נפש של רוח ואינו עולה יותר, אבל מי״ג שנה ואילך אז עולה מנפש לרוח דרוח וכו׳, שאז נעשה בעל בחירה, כי יצא משני דערלה להתדבק במצות המלך, בין י״ג למצות, והרשות נתונה ונעשה בר עונשין (הגרמ״מ).

[1479] הוא למטה עדיין מסוד בינה שהוא עלאה, כי הוא בן לאמו, ובסוד ב״ן י״ה, אבל לא זכה עדיין להיות בינה, וכש״כ חכם בבינה (ס״י פ״א מ״ד), אבל כיון דסליק עלה ונעשה גננא דגנתא (לעיל לה ע״א) (הגרמ״מ).

[1480] צדי״ק עליון סוד גננא דגנתא מעלמא עלאה, והוא סוד יוסף, כי מי שעומד בנסיון של חוץ לטבע בני אדם ושומר הברית, זוכה למלכ״א עלא״ה קדיש״א גי׳ ברי״ת והוא דרגא דיוסף (הגרמ״מ).

[1481] כמו שיוסף עלה בדרגא עלאה, עלמא דדכורא, להיות צדיק עליון ע״י נסיונו בעוה״ז, כן מי שזוכה שיהיה לו בן בת [נדצ״ל בן ובת - תבונה עי׳ אד״ז רצ ע״ב], נתעלה להיות אחר מיתתו חכם בבינה, וזכה לבינה עלמא דאתי לאנהיג לה ברעותא, כי יוסף בעולם סוד אילנא דחיי וכו׳ (הגרמ״מ).

[1482] בכאן בסוד היבום, כי מתחילה ירדה סוד הנוקבא, ז׳ מלכים דמיתו, בהמלכות, סוד שבירת הכלים, סוד הצלע, ובצלעי שמחו ונאספו, מלכות דבינה ז״ת ב״ן ב״ת, וכשנתגדלו בסוד הזיווג, אז נתעלו, והבן יורש מקום אבא ואימא ולא ברתא כמ״ש באד״ז רצא ע״א, ומהבן נזון הבת (הגרמ״מ).

[1483] וידגו לרוב בקרב הארץ (בראשית מח), ואין פרי בטנה של אשה מתברך אלא מפרי בטנו של איש (ברכות נא ע״ב, זוהר ח״א רלג ע״א), ואעפ״כ היא כוס של ברכה ועומדת ברשות בעלה, כי הוא בדרגא דיוסף בעל דהאי אילנא דתתא, אילנ״א גי׳ מאנ״א, וקיימיה ברעותא ושליט עליה (הגרמ״מ).

[1484] והאי אשה דלתתא קיימא בדיוקנא דהאי אשת חיל, אילנא דלתתא (הגרמ״מ).

[1485] כמ״ש בזוהר פ׳ ויגש (עי׳ קפו ע״ב), שהוא עבר על מצות פו״ר ולא בעא לאפשא, לאפוקי מי שלא בידו עבר, רק הוא צדיק גמור והוא מן הסריסים אשר ישמרו את שבתותי כמ״ש שם (הגרמ״מ).

[1486] כלומר הוא לא בעא לאפשא, ועי״כ נחית מהאי דרגא דהוה קאים ביה, ומאי חייב אחיו שיהא חייב בכבודה, שהיא תהא אשת האב, אלא הוא, הוא דנחית, אבל האי אחיו יקיים מצות יבום, ויהיה בסוד גואל כי יגאל ממכר אחיו, ועי״ז זו המצוה לוקח חלקו וחלק אחיו, שהיה הוא בדרגיה דיוסף, ומצוה שעשה זו גרם לו דירית ירותא ומקומו דהאי נחלת המת, וזאת האשה שהיה הוא שליט עליה, נעשית היא שלטה עליה, ולא איצטריך לרדת בעלמא דנוקבא, אלא נעשית בן להההוא אילנא דהות לתתא. ובאמת אם היה מצות יבום באביו היה לפניו יותר טוב, אבל במאי זכתה האשה שתתעלה להיות אשת האב, ועוד מאי חטאו שארי בניו שהם אחיו שתהא זאת האשה דהוית תחות רשות דהאי, ולפי שהוא חטא תהיה אשת אביו, וגם חטאו פוגם באביו יותר מבאחיו, ולמה ישתכר אביו להיות יורש גם מקום הבן זה, ולהיות הוא שוה עם כל אחיו הלא ירד מאת אחיו לעלמא דנוקבא. אך ע״י הגואל נתעלה מעט לעלמא דדכורא להיות בן, אבל הוא בן לאחיו מסטרא דו״ק דמלכות, כי אחיו לא נתעלה רק עליו ועל אילנא דלתתא דילה, ואח״כ זה הבן יורש את נחלתו מאביו שהוא אחיו, ואבוי אקרי, ואבוי הוי ודאי, כמ״ש כי אתה אבינו כו׳ אתה יהו״ה גואלנו [ישעיה סג], וזה הגואל הוא מקרי אביו והוא הוי אביו (הגרמ״מ).

אמת״, כלי שהיה למטה, איך יעשה למעלה. בעלה שהיה למעלה, איך יתהפך ויהיה למטה. בת זוגו נעשתה אמו, תמיהה על תמיהה. אחיו הופך לאביו, אם אביו שבראשונה יגאל אותו, יפה. אבל אחיו שיהיה אביו, וכי זו לא תמיהה, זה עולם הפוך הוא. ודאי שעליונים למטה ותחתונים למעלה.

אלא ״להוא שמיה די אלהא מברך מן עלמא ועד עלמא די חכמתא וגבורתא דיליה היא והוא מהשנא עדניא וזמניא וגו׳ ידע מה בחשוכא ונהורא עמיה שרא״. [יהי שמו של האלוה מבורך מן העולם ועד העולם שהחכמה והגבורה שלו היא, והוא משנה עדנים וזמנים וגו׳ יודע מה בחשכה והאור שרוי עמו.] בא וראה מי ששרוי באור לא יוכל להסתכל ולראות מה שבחשכה, אבל הקדוש ברוך הוא לא כך, יודע מה בחשכה, אף על גב שהאור שרוי עמו, מתוך האור מסתכל בחושך, ויודע כל מה ששם.

עכשיו יש להקדים בראשונה דבר אחד שאמרו הקדמונים באותם מראות הלילה, ששנינו (ברכות נז ע״א) מי שבא על אמו בחלום יצפה לבינה, שנאמר ״כי אם לבינה תקרא״. כאן יש להתבונן, אם משום שהיא אם, יפה, והיה לו לכתוב כך, שמי שרואה אמו בחלום יזכה לבינה, אבל מי שבא על אמו, למה.

אלא סוד עליון הוא, משום שהתהפך ועלה מלמטה למעלה, בן היה בתחילה, כיון שעלה למעלה, מתהפך האילן ונעשה הוא מעולם עליון ושולט עליה וזוכה לבינה.

בתחילה כשעולה אדם לשלש עשרה שנה, מה נאמר ״ה׳ אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך״, אז הוא למטה ממנה. כיון שעלה אליה, הרי הוא מן העולם העליון, שהרי התעלה לדרגת יוסף, וזה זוכה לבינה.

כמו כן כאן, כך הכלי הזה בתחילה הוא היה בדרגת יוסף, בעל האילן התחתון, עומד ברצונו ושולט עליו, שהרי כל נקבה עומדת בדמות הנקבה העץ התחתון. כיון שהוא לא רצה לעמוד באותה דרגה של יוסף, ולא התקיים לשמש בה ולהתרבות בעולם ולעשות תולדות, אז ירד למטה, והיא נעשית אמו. ואותו הגואל יורש את ירושת יוסף, שהיה הוא בראשונה והוא ירד למטה.

כיון שירד למטה, אז התקיים בו ״ה׳ אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך״, התהפך האילן מה שהיה תחתיו, והוא שולט עליו. חזר ושולט האילן ההוא עליו. והוא יורד למטה. כיון שהוא יורד למטה, אותו שירש ירושת מקום יוסף, אביו נקרא, אביו הוא ודאי, והכל הוא על תקונו ודאי כראוי.

בתחילה היה מעולם הזכר, והרי נעקר משם, ועכשיו הוא מעולם הנקבה. ומה שהוא היה שולט עליה, היא שולטת עליו, וחוזר להיות בעולם הנקבה. ועל זה, אין לו בכלל בת זוג, ולא מכריזים עליו על הנקבה, שהרי הוא חזר להיות מעולם הנקבה.

(כג) עי׳ זהר ח״ב קמו ע״א: ויקחו לי תרומה[1487] מאת כל איש וגו׳ (שמות כה ב) רזא דרזין לידעי[1488] חכמתא כד אסתלק ברעותא[1489] דסתרא דכל סתרין[1490] למעבד יקרא ליקריה[1491] אנשיב רוחא[1492] מנקודה עלאה[1493] דנגיד מלעילא לתתא[1494] ושוי תקוניה[1495] לאתישבא בהאי עלמא[1496]

– מאיר התיקון –

[1487] הוא סיום הלשון של הזהר ואינו מסתרי תורה ותיבת ס״ת בטעות נכתבה (מ״מ).

[1488] לידע (אור יקר).

[1489] גלוי בחינות הכתר והכנתו אחר גלגולי בחינותיו כולם, אותם שאין האצילות מתפשט מהם, אותה הבחינה שהיא מוכנת והגונה להאציל נאצלים יקרא ״אסתלק ברעותא״, בזה הוא עליית רצון להמציא הנמצאים (אור יקר).

[1490] הוא הכתר שאין סוף מתלבש בתוכו כנודע, והוא סתר לכל הנסתרים שכל הספירות הם מוסתרות ומושרשות בו כנודע (אור יקר). פי׳ א״א (מ״מ).

[1491] יקרא הוא חכמה, ״יקריה״ חכמתו, והיינו שכל הנמצאים והשרשים העליונים דהיינו תיקוני א״א, כולם בסוד החכמה הקדומה הנעלמת, והיינו ״יקריה״ מציאות חכמה שבתוכו ״ויקרא ליקריה״ היא החכמה ממש הנגלית במקומו, והיא לבוש לחכמה הקדומה היינו יקרא ליקריה (אור יקר). פי׳ זו״ן שהם מלבישים לאו״א הנק׳ יקריה (מ״מ). ר״ל להמציא התלבשות לאור הגנוז כדי להתגלה על ידו למטה בגילוי כבודו ית״ש (כללים ח״א קב ע״ב).

[1492] היינו סוד כח התפשטות קו המדה, דהיינו רוח המתנשב מהכח הנסתר (אור יקר). פי׳ מלכות (מ״מ).

[1493] היא החכמה, שהיא נקראת נקודה, מפני שיש נקודה חכמה תחלת הישות, ואחריה ״קו״ בסוד הדעת, ואחריה שטח בסוד הבינה, ואחריה גוף שש קצוות פרשתים בארוכה במקום אחר (אור יקר). פי׳ מאבא כי אבא יסד ברתא (מ״מ). הוא מלכות דהיא אתנטלית מחכמה (תיקו״ז יב ע״ב) אבא יסד ברתא (זהר פנחס רנ״ו ע״ב) (דע״ה ח״ב קנה ע״ד). הוא חכמה אבא, היוצא מאוירא עלאה אור הגנוז, כמ״ש בפ׳ בראשית (טז ע״ב) ונפח ממנו רוחא חדא, וע״ד שנאמר@ (בראשית ב ז) ויפח

אמאי בגין דאי לא יהא עקרא ושרשא |בהאי| (דהאי) עלמא לא יהא |מאנא לארקא בהאי| (מנא לארקא להאי) עלמא כלל ואי לא יריק להאי עלמא מיד אתאביד ולא יכיל לקיימא אפילו רגעא חדא אבל בגין דתקוניה איהו מהאי עלמא אתמלי מסטרא חדא[1497] לארקא להאי עלמא ומסטרא אחרא לארקא למלאכי עלאי וכלא אתזנו מניה כחדא:

שלימו דתקונא דהאי רוחא רוחיהון דצדיקיא בהאי עלמא[1498] רוחא דא אשתלים בזמנא דחנוך וירד ומהללאל הוו בעלמא [וכד] (ו)אסגיאו חייבי עלמא אעדו ההוא שלימו מניה לבתר דאתאבידו אתא נח ואשלים ליה אתא[1499] דור הפלגה אעדו ההוא שלימו מניה (ו)אתא אברהם ואשלים ליה אתו אנשי סדום ואעדו ליה אתא יצחק ואשלים ליה אתו פלשתים וחייבי דרא ואעדו ליה מניה אתא יעקב ובנוי ערסא שלימא ואשלימו ליה:

נפקו מארעא קדישא ונחתו למצרים ובגינייהו אתעכבת תמן ובגין דאהדרו[1500] תמן ישראל לעו|ובדין דמצראי אתכפיא ואתעדי ההוא שלימו עד דנפקו ממצרים ואתו למעבד משכנא אמר קודשא בריך הוא רעותי לדיירא ביניכיו אבל לא יכילנא עד דתתקנון ההוא רוחא דילי |דישרי| (דשריא) בגווייכו הדא הוא דכתיב (שמות כה ח) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם[1501] ודא איהו רזא דכתיב (שם ב) ויקחו לי תרומה אמר משה לקודשא בריך הוא מאן יכיל למיסב לה ולמעבד לה אמר ליה משה לא כמה דאת חשיב אלא מאת כל איש אשר ידבנו לבו וגו׳ מההוא רעותא ורוחא דלהון תסבון לה ותשלמון לה:

תרגום: ״ויקחו לי תרומה מאת כל איש וגו׳״, סוד הסודות ליודעי החכמה, כשעלה ברצון סתר כל הסתרים לעשות כבוד לכבודו, השיב רוח מנקודה עליונה ששופעת מלמעלה למטה, ושם תיקונו להתיישב בעולם הזה. למה. לפי שאם לא יהיה עיקר ושורש בעולם הזה, לא יהיה כלי להוריק בעולם הזה כלל. ואם לא יריק לעולם הזה, מיד נאבד ולא יכול לעמוד אפילו רגע אחד. אבל משום שתיקונו הוא מן העולם הזה מתמלא מצד אחד להוריק לעולם הזה ומצד אחר להוריק למלאכים העליונים, והכל נזונו ממנו כאחד.

שלימות התיקון של הרוח הזו, רוחות הצדיקים בעולם הזה, רוח זו נשלמה בזמן שחנוך וירד ומהלאל היו בעולם. וכשהתרבו הרשעים בעולם גורשה השלמות ההיא ממנו, אחר שאבדו, בא נח והשלים אותו. בא דור הפלגה וגירש אותה השלמות ממנו. בא אברהם והשלים אותו, באו

– מאיר התיקון –

באפיו כו׳, והוא כביכול משורש הרוח שבקרבו, והוא רוח אלהים חיים רוח הקודש, והוא אור הגנוז ע׳ ספר יצירה פרק א משנה ט בהגר״א שם (כללים ח״א קב ע״ב).

[1494] דהיינו התפשטות החכמה בעשר ספירות עד המלכות מעילא לתתא, וקצר בדרך אצילותם שאין זה מהמתייחס כעת (אור יקר). דהיא אתפשט ונמשך למטה (דע״ה ח״ב קנה ע״ד).

[1495] הענין כי התיקונים שבא״א הם מאירים מאין סוף, בלתי צריכים לתיקון העולם הזה כלל, אלא מאירים ומתקשטין מצד עצמן, ואין להם צורך אל התחתונים, אמנם מחכמה ולמט הסוד הארתם היא משועבדת אל מעשה ותיקון התחתונים (אור יקר).

[1496] והיינו סוד אומרו מה רבו מעשיך ה׳ כולם בחכמה עשית, אם כן האצילה בדרך שתיקונה הוא היותה היא מתיישבת בהאי עלמא, בסוד הנבראים מל״ב נתיבותיה, ולא האצילה כדרך שנאצל הכתר שתיקונו מעצמו, אלא שיהיה תיקונו תדיר מצד התחתונים, נמצאו הספירות כולם מחכמה עד המלכות הם תיקונם בישובו של עולם תחתון, בסוד התפשטות הנמצאים עד הנקודה תחתונה, וכולם שואגים לטרף ושכינה עולה וצועקת למעלה, ותפארת עולה בחברתה אל הבינה והבינה בחכמה, ושם נשפע ונמשך מדרגה אחר מדרגה עד בואם אל המלכות, ומשם יפרד אל הנפרדים כולם (אור יקר). פי׳ שתיקון המלכות הוא על ידי מעשה התחתונים (מ״מ). שעשה תיקון להמלכות להתיישב בעוה״ז, והם הצדיקים שהם המשכן ומעון אליה, שבתוכם היא שוכן, וכמ״ש (שמות כה ח) ושכנתי בתוכם, בתוכו לא נאמר אלא בתוכם כמו שמפרש והולך (דע״ה ח״ב קנה ע״ד).

[1497] זהו פי׳ עיקר שכינה בתחתונים (רח״ו).

[1498] עי׳ פ׳ ויקרא (ד ע״ב) ישראל שלימו דשמא קדישא אינון, וכן לעיל (דף פז רע״א) זכאין אינון ישראל קמיה דקוב״ה דאחדין באנפין עלאין דמלכא באינון פנים דהוא ושמיה אחידן בהו, ואינון ושמיה חד הוא, ובפ׳ תרומה (קמו ע״א) כו׳ וע׳ בהגר״א בתיקונים (תיקון לח דף פז ע״ד) שאמר שם דאנן איברים דהשכינה, וכן שם (דף מח ע״ג ע״ד) דהשכינה היא כלל ישראל [ז״ל ע״ג: דכל הבקשות דצלותא הוא הכל על כלל ישראל, דהוא בשכינתא שהיא כלל ישראל, וז״ש כמה דתיקנו הבוחר כו׳, והכל עלה. ז״ל ע״ד: ואני, מדבר בעדו, בשכינה, דהיא מדברת בעדנו, דהיא כלל ישראל.] (כללים ח״א סו ע״א).

[1499] אתו (דפ״ו).

[1500] דאהדרי (דפ״ו).

[1501] ור״ל דושכנתי בתוכם, ר״ל בתוך בני ישראל, דעיקר בנין הוא רוחיהון דצדיקיא, וקיימא בהמ״ק בזה, וכל תיקון השכינה הוא נשמתין דצדיקיא בהאי עלמא, דהוא התפשטות רוחא דילה (בהגר״א בתיקו״ז קו ע״ג). התפשטות האצילות בהבי״ע ע״י השם הויה ב״ה אשר הוא הוראת כל האצילות כולו ביחוד אור א״ס שבו (דע״ה ח״א מג ע״ד).

אנשי סדום וגרשוהו. בא יצחק והשלים אותו. באו פלשתים ורשעי הדור וגרשוהו ממנו. בא יעקב ובניו, המיטה השלמה, והשלימו אותו.

יצאו מהארץ הקדושה וירדו למצרים, ובשבילם התעכבה שם, ומשום שישראל חזרו שם למעשי המצרים נכנעה וגרשו אותה השלמות ממנו, עד שיצאו ממצרים ובאו לעשות משכן. אמר הקדוש ברוך הוא, רצוני לדור ביניכם, אבל אינני יכול עד שתתקנו אותה הרוח שלי, שתשרה ביניכם, זהו שנאמר ״ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם״. וזהו סוד הנאמר ״ויקחו לי תרומה״, אמר משה לקדוש ברוך הוא, מי יכול לקחת אותה ולעשות אותה, אמר לו משה, לא כמו שאתה חושב, אלא ״מאת כל איש אשר ידבנו לבו וגו׳״, מאותו רצון ורוח שלהם תקחו אותה, ותשלימו אותה.

(כד) עי׳ זהר ח״ב רנט ע״א: תרין [וחפין] אינון יעקב איהו לעילא יוסף לתתא תרין תי[א]ובתין אינון חד היכלא שתיתאה[1502] וחד האי היכלא שביעאה[1503] תיאובתא לעילא באינון נשיקין דנטל יעקב תיובתא[1504] לתתא בהאי שמושא דנטיל יוסף [מתרין סטרין אלין נטיל האי] (לתרין סטרין אלין נטלין נטיל) ארון הברית רוחא דחיי[1505] מסטרא דיעקב נטיל רוחא דחיי לעילא[1506] דאתדבק ביה באינון נשיקין[1507] [ועייל] ו(ואעיל באינון) נשיקין| (ואעיל באינון) רוחא דחיי דלעילא ביה[1508] לאתזנא מניה מסטרא דיוסף[1509] דאיהו לתתא בסיומא דגופא[1510] בהאי היכלא נטיל רוחין ונשמתין לארקא לתתא להאי עלמא[1511]:

אלין תרין סטרין מתפרשן לתרין סטרין[1512] סטרא דיעקב אתפשט[1513] ויהיב תוקפא לנבעא[1514] באינון שדים[1515] דאתמליין מההוא רוחא[1516] דחיי ויניק בהו לאינון מלאכין קדישין[1517] דאינון

– מאיר התיקון –

[1502] פי׳ יעקב שהוא בהיכל הרצון שהוא ששי (מ״מ).

[1503] פירוש יוסף שהוא בהיכל לבנת הספיר שהוא שביעי מלמעלה למטה (מ״מ).

[1504] תיאובתא (דפ״ו).

[1505] פירוש בינה (מ״מ).

[1506] דלעילא (דפ״ו). פירוש מלכות ע״י יעקב מקבלת הארת הבינה (מ״מ).

[1507] פי׳ שמ׳ דבוקה עם זעיר ע״י הנשיקין (מ״מ).

[1508] פי׳ שיעקב הנז׳ מכנים רוחא דחיי שהי׳ בינה במלכות (מ״מ).

[1509] הוא ייחוד תחתון בערך תחתון הזכר (אור יקר).

[1510] ואין ראוי שישאב חיים לעליונים אלא דרך פתח עליון שהם שני פתחים אל הגוף העליון הפה דרך בו הנשיקין ופה הברית דרך בו הזווג שהוא משם גם כן נוטל רוח חיי הגופים התחתונים (אור יקר).

[1511] שהוא חיי התחתונים, אמנם הוא הויה חדשה שמתיילדת בנקבה והוא מציאות מחודש יפה בערך התחתונים ממציאות רוחא דחיי בערך העליונים (אור יקר).

[1512] והיינו דמסיק אחר שפירוש עניינם, מצד הזכר היות שני ייחודים אלו העליון נראה משובח מחבירו בערך הנקבה הם להפך, וזהו שאמר ״אלין תרין סטרין״ בבחינת הזכר כדפירשנו ״מתפרשין לתרין סטרין״ מצד הנקבה (אור יקר).

[1513] ויורד למטה ואינו בחינה פנימית, אם כן צריך שיהיה בהיכל הששי נגלה כדי שיתפשט (אור יקר).

[1514] להחיות בו כל הכחות הדקים שאין בהם נשמה שהם המלאכים אלא הם רוחניים מתקיימים ומנהיגים העולם בסוד רוח חיוני שהוא מתלבש בהם וזולתי אותו רוח אין להם מציאות קיום ולא הנהגה (אור יקר).

[1515] שהוא סוד א״ל שד״י שבהיכל אהבה ״דאתמליין״ מהיכל הרצון ״מההוא רוחא דחיי״ בעוד שנקשרים ההיכלות אלו באלו לשאוב הרוח החיוני מלמעלה ״ויניק בהו״ אחר מלואם ״לאינון מלאכין קדישין דאינון חיין וקיימין לעלמין״, ולזה אין להם נשמה מתלבשת בגוף אלא כולם שכל ונשמה, ומזונם וקיומם וכחם לפעול הוא רוח זה הנשאב מהתפארת מסוד קשר והתלבש והתאחד הספירות אברים באברים, והיינו הנהגת מטטרון בסוד התפארת כדפירשו בתיקונים קודשא בריך הוא מקנן במטטרון שדרך השדים האלו שהם א״ל שד״י יש די וספוקא להחיותם ולהנהגתם (אור יקר).

[1516] ר״ל כמו השדים שמניקים לכל צד, והמזונות שמתפשט לטובים ולרעים, כן מההוא רוחא מתפשט לכל צד, לימינא ולשמאלא, שהוא סוד שני שדים כנ״ל. ואפיק נהורין אלו דסטר שמאלא. ואמר כד אתפרש כו׳. שבתחלה אינו מוציא אלא מסטרא דימינא, ואח״כ כאשר מתפרש לב׳ רוחין מוציא לכל צד (יהל אור).

[1517] יובן במ״ש הרב בליקוטים שהמלאכים הם מנשיקין ולכך אין להם גוף כיון שהוא רוחא ברוחא והנשמות באים מזווג תחתון שהוא גופני לכך יש להם גוף עכ״ל וז״ש ״ויניק להו לאינון

חיין וקיימין לעלמין וקיימין בקיומא ביה סטרא דיוסף [עייל] (נטיל) בתיאובתא ויהב תוקפא לגו ועביד נשמתין ורוחין לנחתא לתתא ולאתזנא בהו בני עלמא:

ועל דא קיימין תרין סטרין אלין דא לעילא[1518] ודא לתתא[1519] דא לאתזנא לעילא ודא למיזן לתתא כל חד וחד כדקא חזי ליה ו(ועל דא) וכלא| (ועל דא כלא) איהו חד וחד רזא איהו ועם כל דא יוסף זן לכל גופא ואשקי ליה |דמהאי| (ומהאי) רוחא דחיי דאתדבקותא דיעקב נחית לתתא[1520] וביה אתדבק האי ארון הברית ברעותא לעילא ונחית ההוא רוחא דחיי לתתא בההוא אתדבקותא דיוסף וכד אתחבר כלא כחדא אתמליין אינון שדים לינקא לכלא ובגין כך כלא איהו חד זכאה חולקיה מאן דידע לקשרא קשרין וליחדא יחודא |בצלותיהו| ברעותא דלבא כדקא יאות בגין לדבקא שייפא בשייפא רוחא ברוחא כלא בכללא חדא למהוי כלא חד כדקא חזי:

תרגום: שנים הם. יעקב הוא למעלה, ויוסף הוא למטה. שתי תשוקות הן, אחד ההיכל הששי, ואחד ההיכל השביעי הזה. התשוקה שלמעלה באותן נשיקות שנוטל יעקב. התשוקה שלמטה בשמוש הזה שנוטל יוסף. משני הצדדים הללו נוטל (זה) ארון הברית את רוח החיים. מהצד של יעקב נוטל את רוח החיים שלמעלה שנדבק בו באותן נשיקות, ומכניס (באותן נשיקות) (ונכנס) את רוח החיים שלמעלה בו ליזון ממנו. מהצד של יוסף שהוא למטה, בסיום הגוף, בהיכל הזה נוטל רוחות ונשמות להריק למטה לעולם הזה.

שני הצדדים הללו נפרדים לשני צדדים. הצד של יעקב מתפשט ונותן כח לנבוע באותם שדים שמתמלאים מאותה רוח החיים, ומניק בהם את אותם מלאכים קדושים, שהם חיים וקימים לעולמים, וקימים בקיום בו. הצד של יוסף נכנס בתשוקה ונותן כח לפנים, ועושה נשמות ורוחות לרדת למטה ולזון בהם בני העולם.

ועל כן קיימים שני הצדדים הללו, זה למעלה וזה למטה. זה להזין למעלה, וזה לזון למטה, כל אחד ואחד כראוי לו. (ולכן) והכל הוא אחד וסוד אחד הוא. ועם כל זה, יוסף זן את כל הגוף ומשקה אותו. שמרוח החיים הזו של ההדבקות של יעקב יורד למטה, ובו נדבק ארון הברית הזה ברצון למעלה, ויורדת אותה רוח חיים למטה באותה התדבקות של יוסף, וכשהכל מתחבר כאחד, מתמלאים אותם השדים להניק לכל, ולכן הכל הוא אחד. אשרי חלקו של מי שיודע לקשר קשרים וליחד יחוד בתפלתו ברצון הלב כראוי כדי להדביק איבר באיבר, רוח ברוח, הכל בכלל אחד, להיות הכל אחד כראוי.

(כה) עי׳ זהר ח״ב קכז ע״א: אפרסמון דא היכלא עלאה[1521] טמירא (עלאה) גניזא אפריון דא היכלא דלתתא[1522] דלית ביה סמך עד דאתסמיך[1523] [נ״א דאתמסך] מגו היכלא עלאה ובגין כך את סמך איהו סתים בכל סטרוי[1524] כגוונא דא [את ס׳ ואתגלים ס׳ |(ס״א מ״ם)|] סתימא:

מה בין האי להאי אלא בשעתא דסתים ואתגניז בגויה גו נקודאה [נ״א נהורא] עלאה לעילא כדין איהי קיימא בדיוקנא דא(ת) סמ״ך סתים בגויה ואתגניז ביה לסלקא[1525] לעילא ובשעתא דהדרא ויתבא רביעא על בנין (ד)לתתא לינקא לון כדין איהי קיימא בדיוקנא דאת [ם׳] (ס׳) רביעא סתימא לגו ארבע סטרין דעלמא[1526]:

– מאיר התיקון –

מלאכין קדישין״ לפי שמסטרא דיעקב הם הנשיקין כמ״ש לעיל ולכ״א בסטרא דיוסף ועביד נשמתין ורוחין כיון שהוא זווג גופני (מ״מ).

[1518] פירוש למלאכים (מ״מ).

[1519] פי׳ לנשמות בני אדם (מ״מ), ועיקר הענין בשביל ב׳ מיני נשמתין, א׳ בדרגא דבינה עוה״ב, והוא נשמתין דאינון בההוא עלמא, וב׳ דרגא דמלכות לצדיקיא דהאי עלמא בגופא עוה״ז וכו׳ (בהגר״א בתיקו״ז קו ע״ד).

[1520] פי׳ מהמוחין דבינה שבתוך זעיר הנק׳ יעקב ״נחית לתתא״ היינו ליסוד זעיר והמלכות דבוקה ביסוד וז״ש ״וביה אתדבק האי ארון הברית״ (מ״מ).

[1521] בינה היכל לאבא (בסוד אפר שדינין מתערין מינה ה״ג פ״ר דמנצפ״ך וס״מ בינה ותבונה כידוע כנ״ל) (יהל אור).

[1522] מלכות (ג״כ בסוד פ״ר הנ״ל וי׳ זעירא חכמה זעיר כנ״ל) אדנ״י היכל להוי״ה (יהל אור).

[1523] דאסתמיך (דפ״ק).

[1524] כבר הודעתיך כי כמו שלמטה הם לאה ורחל כן כנגדם למעלה הם בינה ותבונה בינה כנגד לאה ותבונה כנגד רחל והנה אות ס׳ היא בבינה. שהיא יותר סתומה ונעלמת אבל ם סתומא היא בתבונה שאינה כל כך סתומה לפי שהיא יורדת למטה ומתלבשת תוך ז״א כנודע והיא נעשית בבחינת מ״ם סתומה מרובעת דרביעא על בנין. וזו התבונה היא הנקראת אם הבנים (שער מאמרי רשב״י).

[1525] עיין קפ ע״א (הערת הזהר).

[1526] פ׳ תצוה (דף קפ ע״א) ובתיקונים (ריש תיקון ה דף כ ע״ב) וע׳ בהקדמת זוהר בראשית (דף ה סע״ב) ונבנה כל אות ממאה נקודות. ובשורש סוד מ׳ וס׳, ריבוע בגו עיגולא, שורש היושר ועגולים

ועל דא דא איהו אפרסמון[1527] ודא הוא אפריון ובאתר תרין אתוון ס״מ קיימא י׳ (אפרסמון ב)רזא דברית[1528] |ברזא דברית (ס״א רזא דברית דאתגניז בגוויה)| דאיהו זמין לנטלא כלא[1529] רזא דאינון מאה ברכאן[1530] שתין וארבעין[1531] שתין לקבל שית סטרין דנפקי מאת ס׳[1532] [נ״א מגו מ׳] ארבעין לקבל[1533] ארבע סטרי עלמא וכלא (א)שלימו למאה[1534] ואת יו״ד איהו אשלים[1535] לרזא דמאה כגוונא דלעילא ועל דא דא אפרסמון ודא אפריון[1536]:

– מאיר התיקון –

(הקדו״ש סד ע״ד), הם סוד מאה ברכאן כמ״ש בזוהר שם, והוא המאה ברכות שמברך הקב״ה להנשמה קודם צאתו לאויר העולם, כמ״ש בסתרי תורה (פ׳ לך לך דף עו סע״ב) (דע״ה ח״ב נה ע״א ועיי״ש ע״ב), עיקר הוראת אות ס׳ הנה הוא על גדלות הזו״ן שעולים עד הבינה אימא עלאה, שהיא הס׳ משום שהיא תופסת הו׳ ספי׳ העליונים דהאבא, וכאשר נשלמו הזו״ן בו׳ שלם עם ראש אז הנה עולים ג״כ עד הבינה עלאה כמ״ש הרב בזווגים (פרקים ד ה) ע״ש. ואותו הם׳ הוא הם׳ דאפרסמין כמ״ש בזוה״ק (תרומה קכז ע״א) וכאשר עולין הזו״ן שם עד אותו הם׳ הנה תמן אתמליין מכל כסופין דנהרי דאפרסמונא דכיא (כללים ח״ב לה ע״ד). כללות העולם כולו הנה היא מסודר בבחי׳ עגולא וריבוע, היינו ריבוע דנפקא מגו עגולא [עי׳ ספר הבהיר אות קיד, ע׳ עוד יהל אור ח״ג י״ג ע״ב, ועי׳ גר״א תיקו״ז עז ע״א וקנח ע״ב], כי העגולא הוא מבחוץ וריבוע מבפנים, והם בסוד ס׳ ומ׳ סתומא, כי העטרת היסוד הוא בסוד ס׳, והו״ק הם בסוד מ׳ סתומא, והם ג״כ סוד ס׳ מ׳ דאפרסמון שאמרו בזוה״ק (תרומה דף קכז ע״ב), וקאי שם על בינה ותבונה וכמ״ש הרב בזווגים (פרק ד ה) (ביאורים ח״א ס ע״א). ועי׳ ע״ח או״א ט (ביאורים ח״א מג ע״א).

[1527] האפריון צריך ס׳ מן האפרסמון לכן הם שוים בשמותם, ואין חילוק ביניהם אלא במה שנמשך ואמר ובאתר תרין אתוון וכו׳, שה״ס בינה ותבונה כאמור, קיימא י׳ וכו׳, ה״ס יסוד הנוק׳ שהוא הוא עצם האפריון, וכל יסוד נוק׳ נקרא נקודה, וכמו כן של הזכר נקרא כן כמ״ש באוצרות חיים בדרוש תלת נקודין הנזכרים בפרשת תצוה דף קפד ע״ב (רמ״ז).

[1528] רזא הוא יסוד, וברית הוא הוא יסוד, ולפי שיסוד הזכר נכנס בשל הנק׳ לכן אמר ברזא דברית. אי נמי ברזא דברית ירמוז למה שידוע שיסוד דאבא מבריח מן הקצה אל הקצה, למעלה מאיר באמא דהיינו ו״ד כאמור ס׳ מ׳, ולמטה מאיר בברתא שהיא נקודה אחת לבד, ולכן י׳ פעמים א׳ הוא י׳ דאפריון, ואחר היותה בסוד פרצוף עשר ספירות אז מאיר בו י׳, וי׳ פעמים י׳ הם ק׳, וז״ש ואת יו״ד איהו אשלים לרזא דמאה כגוונא דלעילא, שאז הבת כאימא בעלת עשר (רמ״ז).

[1529] דייקא זמין והוא מבואר במה שאמרנו שסוד הס׳ נקרא לעתיד לבוא, וז״ש זמין מעותד לנטלא כולא, כלומר שהסדר ההווה הוא לקבל הארת התבונה שהיא אות מ׳ אבל לעתיד היא מזומנת לקבל הכל גם הס׳ (רמ״ז).

[1530] הסוד הוא שבעת רצון אז בינה ותבונה נעשות פרצוף אחד, ואיתא בספר הכוונות שיסוד אבא נקרא ברוך ושל אמא נקרא ברכה, וגם בסוד י׳חוד ב׳רכה ק׳דושה, הברכה היא בבינה, ובהיותה פרצוף אחד בזמנה אז כל המאה אורות שנקראים מאה ברכות הן מתקבצות ביסוד שלה הכולל, וז״ש רזא דאינון מאה ברכאן. האמנם צריך לדעת כי בהעשות בינה ותבונה פרצוף אחד אז התבונה עולה ומלבשת את הבינה עד החזה שלה ונשארו ו׳ מדות שלה העליונות מגולות והן סוד הס׳, והד׳ תחתונות שלה הן מוחין לתבונה. ולכן מפרש בכאן הברכות בשתי בחינות ס׳ ומ׳ (רמ״ז). עי׳ קכז ע״א והערה שם בשם הלש״ו. ועי׳ כללים ח״ב סד ע״ד סוף סעיף ה׳ וע״ש סעיף ו׳.

[1531] הנה כבר ידעת כי יש בינה ותבונה והבינה היא ו״ק העליונים של הפרצוף הכולל בינה ותבונה שהם חב״ד חג״ת וכל אחד כלול מי׳ הרי ס׳ ותבונה היא ד׳ תתאין מ׳ וזהו מ״ס דאפרסמון. והנה לפעמים יש בז״א מוחין דתבונה לבד ולפעמים מוחי שניהם דבינה ותבונה ביחד וז״ש ק׳ שתין בסוד הבינה וארבעין בסוד התבונה שהם ד׳ ספי׳ תחתונות של הפרצוף הנז׳ (זהר הרקיע).

[1532] אמר דנפיק, מפני שנמשכים מאות הס׳ עד יסודה (רמ״ז).

[1533] היא המלכות שהיא כנגד תנה״י דבינה שהם ד׳ סטרין, וגם ד׳ מוחותיה הם ד׳ סטרין, ולפי שאלו של תבונה נעשים מוחין לזעיר לכן אמר ד׳ סטרי עלמא הוא הזעיר הנקרא עולם כנודע (רמ״ז).

[1534] פי׳ ששתיהן נעשות אחד בינה ותבונה, ולכן בא הבנין שלם במאה (רמ״ז).

[1535] פי׳ שהאורות האלה מאירות בזעיר ונמשכות עד יסודו, ובהכנסו בנקודת ציון מתרבות י׳ פעמים י׳ ונעשות מאה. וז״ש איהו אשלים, ר״ל הוא בעצמו משלים מיניה וביה (רמ״ז).

[1536] ירצה בזה תבין ההפרש שיש בין אפרסמון ובין אפריון. ועתה אפרש מ״ש לעיל שהאפריון אין לו סמך עד דאסתמיך מגו היכלא עלאה, שכשאין בזעיר כי אם המ׳ לבד אז נקראו נופלים המ׳ וזו״ן, שגם באורות התבונה יש אחיזה לחיצונים שהרי היא יורדת עד החזה ומשם יש אחיזה לחיצונים וכל שכן בזו״ן, אבל בעת רצון מתעלים שלשתם למעלה נכללים זה עם זה, ואז הבינה שהיא הס׳ סומכתם ואין שום אחיזה לחיצונים בשום אחד מהם, וז״ס סמ״ך הס׳ בינה והמ׳ תבונה והך׳ זו״ן. וגם בזה נבין מה שאמרו רז״ל שדוד לא רצה להזכיר פסוק דנ׳ באשרי, אבל הזעיר סמיכתם בפסוק (תהלים קמה, יד) סומך ה׳ לכל הנופלים. והענין שבמה שלא הפסיק באות נ׳ אלא שייחד בפסוק המ׳ והס׳ זה לזה היינו היא סמיכת הנופלים. גם נפרש מה שאמרו רז״ל מ׳ וס׳ שבלוחות בנס היו עומדים. ויובן בהקדים מ״ש הרב זלה״ה שלוחות הראשונות היו מבינה עליונה,

אינון נהרי נפקין מאפרסמון דא ונשמתין עלאין דלית לון גופא בהאי עלמא ינקין מההוא נהירו דנפיק מאינון נהרי אפרסמונא דכיא[1537] ומתענגי בענוגא דא עלאה ונשמתין |דסלקין ונחתין| [דאית] (דסלקין ואית) לון גופא בהאי עלמא סלקין וינקין מההוא נהירו דאפריון[1538] דא |ונחתין ואלין| יהבי ונטלי יהבי ריחא מאינון עובדין דכשראן דמשתדלי בהו בהאי עלמא ונטלי מההוא ריחא דאשתאר ביה (בגנתא) כמה דאת אמר (בראשית כז כז) כריח שדה אשר ברכו יהו״ה (ריחא דאשתאר ביה בההוא חקלא) וכלהו קיימי בההוא גנתא אלין מתענגי לעילא ואלין מתענגי לתתא:

תרגום: אפרסמון, זהו היכל העליון, טמיר גנוז. אפריון, זהו היכל שלמטה שאין בו סמך עד שנסמך מתוך היכל העליון, ולכן אות סמ״ך נסתרת בכל צדדיה כזה אות ם ונתגלם ס׳ סתומה.

מה בין זה לזה, אלא בשעה שנסתר ונגנז בתוכו, תוך נקודה (אור) עליון למעלה, אז היא עומדת בדמות זה סמ״ך נסתר בתוכו ונגנז בו לעלות למעלה. ובשעה שחוזרת ויושבת רבוצה על הבנים למטה להיניק אותם, אז היא עומדת בדמות של אות ם רבוצה, נסתרת לתוך ארבעת צדדי העולם.

ועל כך זהו אפרסמון, וזהו אפריון, ובמקום שתי אותיות ס״מ, עומדת י׳ סוד הברית (סוד הברית שנגנז בתוכו) שהוא עתיד לקחת הכל. סוד של אותן מאה ברכות, ששים וארבעים, ששים כנגד ששה צדדים שיוצאים מהאות ס׳, וארבעים כנגד ארבעת צדדי העולם, והכל משלימים למאה. ואות יו״ד משלימה לסוד של מאה כדוגמא שלמעלה, ולכן זה אפרסמון וזה אפריון.

אותם הנהרות יוצאים מהאפרסמון הזה, ונשמות עליונות שאין להן גוף בעולם הזה יונקות מאותו האור שיוצא מאותם נהרות אפרסמון זך, ומתענגות בענוג העליון הזה. ונשמות שיש להן גוף בעולם הזה עולות ויונקות מאותו האור של האפריון הזה ויורדות. ואלו נותנות ונוטלות, נותנות ריח מאותם מעשים כשרים שעוסקים בהם באותו העולם, ונוטלות מאותו הריח שנשאר בגן, כמו שנאמר ״כריח שדה אשר ברכו ה׳״. הריח שנשאר בו באותו השדה, וכולם עומדים באותו הגן, אלו מתענגים למעלה ואלו מתענגים למטה.

(כו) עי׳ זהר ח״ב קטו ע״א: פקודא בתר דא לפדות עבד עברי ואמה העבריה ליעד אמה העבריה לדון בקנין עבד עברי הענק תעניק לו הדא הוא דכתיב (שמות כא ב) כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבוד [מאי שש שנים יעבד] ומאי קנין דיליה אלא בסתרי תורה מטטרו״ן עבד יהו״ה כליל שית סטרין[1539] [נ״א שמהן] בחושבן[1540] שית אתוון [דיליה] שית סדרי משנה[1541] ובהון[1542] אית ליה לבר נש למפלח למאריה למהוי ליה [עבד נמכר] |ועבד למעבד| קנין כספו דכסף ימינא דאברהם חסד דרגא דיליה אורייתא מתמן[1543] אתיהיבת:

ומאן דאשתדל[1544] בה בגין לזכאה [בה] לעלמא דאתי אקרי קנין כספו עלמא דכסופא קנין על שם (שם יד יט) אל[1545] עליון קונה שמים וארץ (משלי ד ה) קנה חכמה[1546] קנה בינה [קנה לך ריבוי דברי תורה] |קנה לו דברי תורה רבו| בתר דקנה לו גאולה תהיה לו[1547] אית דאיהו[1548] קנוי ליה[1549] לעולם ואית דאיהו[1550] קנוי ליה שית שנין מאן דאיהו קנוי ליה לעולם כתיב ביה ורצע

– מאיר התיקון –

שהנה אז נתייחדו ודאי בינה ותבונה והוא הוא זמן ההצלחה השלימה שאז הוא זמן הנסים, כי דרך הטבע הוא מבחינת תבונה שסודה שם אלהי״ם גי׳ הטב״ע (רמ״ז).

[1537] פי׳ נשמתין שהם בההוא עלמא ינקין מבינה עוה״ב (יהל אור).

[1538] פי׳ צדיקיא שהם בגופא בעולם הזה הם יונקין ממלכות עולם הזה (עי׳ בהגר״א בתיקו״ז צה ע״א ד״ה ועוד ויבן) (יהל אור).

[1539] שהוא ו״ק דיצירה כידוע (יהל אור).

[1540] כחושבן (דפ״ו).

[1541] שהן במט״ט כמ״ש בתיקו״ז (טו ע״ב) (יהל אור).

[1542] ש״ס (יהל אור).

[1543] כמ״ש מימינו אש דת למו (יהל אור).

[1544] שע״מ לקבל פרס הוא בדרגא דעבד מט״ט כמ״ש בת״ז (יהל אור).

[1545] חסד, שמשם התורה כנ״ל (יהל אור).

[1546] ר״ל ראיה שהתורה נקרא׳ קנין. ואמר ג׳ קניני׳ נגד חו״ב וז״א, כי ריבוי[1546] בדרגא דז״א כידוע. והן ג׳ אותיות יה״ו כידוע, שמהן שית סדרי משנה בששה חותמות המתהפכין, כמ״ש בתיקו״ז (יהל אור).

[1547] ר״ל שאח״כ יתעסק בעץ החיים, רזין דאורייתא, שהוא עלמא דחירו, שהוא בדרגא דאצילות. ועיין בתיקו״ז (טו ע״א פא ע״ב) (יהל אור).

[1548] ר״ל שאין מגיע כל ימיו לרזין (יהל אור)..

[1549] מוסגר בדפ״ק.

אדניו את אזנו במרצע ועבדו לעולם לית עולם[1551] אלא עולמו של יובל דאינון חמשין[1552] ודא קריאת שמע[1553] דתמן כ״ה כ״ה אתוון ערבית ושחרית [חמשין תרעין דבינה] (נ׳ שערי בינה):

תרגום: מצוה אחר, זו לפדות עבד עברי ואמה העבריה, ליעד אמה העבריה, לדון בקנין עבד עברי. ״העניק תעניק לו״, זהו שנאמר ״כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד״. מהן שש שנים יעבד, ומהו קנינו. אלא בסתרי תורה, מטטרו״ן, עבד ה׳, כולל ששה צדדים (שמות), בחשבון שש אותיותיו, ששה סדרי משנה, ובהן יש לאדם לעבוד לרבונו, להיות לו עבד נמכר, קנין כספו, שכסף ימין, שאברהם חסד הוא הדרגה שלו, התורה נִתנה משם.

ומי שעוסק בה כדי לזכות לעולם הבא, נקרא קנין כספו, עולם הכסוף, קנין על שם ״אל עליון קונה שמים וארץ״, ״קנה חכמה קנה בינה״. קנה לך ריבוי דברי תורה, אחרי שקנה לו ״גאולה תהיה לו״. יש שהוא קנוי לו לעולם, ויש שהוא קנוי לו לשש שנים. מי שהוא קנוי לו לעולם, נאמר בו ״ורצע אדוניו את אזנו במרצע ועבדו לעולם״, אין עולם אלא עולמו של יובל, שהם חמשים, וזו קריאת שמע, ששם כ״ה כ״ה אותיות, ערבית ושחרית, חמשים שערי בינה.

(כז) עי׳ זהר ח״ג פג ע״ב: ותנינן שפירו דאדם קדתיר׳ דקיטרא עלאה מזיהרא דנהרא[1554] שפירו דחוה דלא הוו יכלין כל בריין לאסתכלא בה ואפילו אדם[1555] לא הוה אסתכל בה עד ההוא[1556] זמנא דחאבו ואעדיאת (ס״א ואזעירת) שפירו דלהון כדין אסתכל בה אדם ואשתמודע בה לשמשא בה הה״ד (בראשית ד כה) וידע אדם [עוד] את (חוה) אשתו וידע בכלא וידע בתשמיש וידע דאשתמודע בה ואסתכל בה:

תרגום: ושנינו יפיו של אדם כסא של הקשר העליון, מהזהר המאיר. יופיה של חוה שלא היו יכולים כל הבריות להסתכל בה, ואפילו אדם הראשון לא היה מסתכל בה עד אותו הזמן שחטאו, והוסר (והקטן) היופי שלהם, אז הסתכל בה אדם והכיר בה לשמש עמה, זהו שנאמר ״וידע אדם עוד את אשתו״, וידע בכל, וידע בתשמיש, וידע שהכיר בה והסתכל בה.

(כח) עי׳ זהר ח״ב קג ע״ב: השתא אית לאדרא[1557] ולעיינא על אתר [נ״א אילנא] חד רב ועלאה דהוה בעלמא וגזעא ושרשא דקשוט ואיהו עובד אבי ישי (ו)אבי דוד דהא [אתמר דאחרון[1558] הוא [והוה] (אי תימא דאחר איהו) היך נפק שרשא דקשוט מגו אתר דא[1559]:

– מאיר התיקון –

[1550] ר״ל עד שילמוד הש״ס, ואח״כ ילמוד רזי תורה, שמשם יגיע ליראה פנימית, וישתדל שלא ע״מ לקבל פרס, שאז הוא בדרגא דבן באצילות כידוע. כמ״ש אם אין יראה אין תורה אם אין תורה כו׳, דהראשונה קאי על יראה החיצונית ופשיטו דאורייתא, והב׳ על קבלה ויראה פנימית (יהל אור).

[1551] וז״ש אחרי נמכר גאולה תהיה לו וביובל יצא, רומז על שני מדריגות הנ״ל. ור״ל ביובל לעוה״ב שאז יצאו, מדרגא דעבד לעלמא דחירו, ויתגלה עץ החיים כידוע. וז״ש רבנן לר׳ חנינא עולמך תראה בחייך כו׳ [ברכות יז.]. וזהו והשיגה ידו ונגאל. ויש שנגאלין ע״י אחרים, והיינו ע״י גלגול. וידוע שגלגול היותר מועיל הוא ע״י קרוביו כמ״ש בסוד היבום ובועז, וכמ״ש בירושלמי [בב״ר פ׳ חיי שרה] חטין דקרתך זונין זרע מנהון ע״ש. וז״ש או דודו כו׳ כמ״ש לקמן. וז״ש [קדושין סו:] בקרובים לשחרור בשאר כל אדם לשעבוד וחכ״א הכל לשחרור. ויש שאין נגאלין כלל ע״י גלגול וזה צריך להמתין עד לעוה״ב כנ״ל (יהל אור).

[1552] ר״ל נ׳ תרעין דבינה כמש״ו (יהל אור).

[1553] ר״ל בק״ש ותפלה מרומז שני דרגין הנ״ל ר״ל דבק״ש הוא עבד נרצע שאין לו גאולה ע״י אחר שאין מוציא אותו אחר ידי חובתו אלא הוא בעצמו צריך לקרא אבל בתפילה מי שאינו בקי הש״ץ מוציא ידי חובתו, וק״ש הוא בדרגא דיובל נ׳ תרעין ואותו שעובד לעולם אין לו גאולה אבל בתפילה שהוא בדרגא דשש לפיכך יהיה לו גאולה ע״י אחר, ובשניהן הוא עבד בק״ש בעול תפילין וז״ש דאיהו עבד כו׳, וכן בתפילה עבד כמ״ש לקמן ואין עבודה כו׳ אלא שהן ב׳ מדרגות כנ״ל (יהל אור).

[1554] כשחטא אדם הראשון, נסתלקה ממנו זיהרא עילאה, כנזכר בזוהר בסתרי תורה פרשת קדושים (פג ע״א), והיא בחי׳ נרנח״י מעולם האצילות (שעה״ג הק׳ ז). אותן הנר״נ דהאצילות של אז, שהוא כללות הנרנח״י דהאצילות של עתה, הנה הוא הנקרא בזוה״ק (פ׳ קדושים דף פג סע״ב) ובפרט בזוה״ק בראשית (לו רע״ב) ושיר השירים (נד ע״ד זו״ח סט ע״ב) בשם זיהרא עלאה (דע״ה ח״ב לא ע״א)

[1555] תימא אם לא חטא לא נסתכל בה ולא נשתמש בה, אם כן למה נבראת אלא להשתמש בה (אור יקר).

[1556] ההיא (דפ״ו).

[1557] ״להדרא״ דפ״ו.

[1558] בזהר הרקיע (בדפוס קארץ דף צא ע״א) הנוסח הוא דהאי אתתא דאחר (לש״ו).

אלא עובד אתתקן בתקונא עלאה ואהדר שרשא דאילנא דקא אתהפך על תקוניה ואסתליק ביה ואתתקן כדקא יאות ועל דא אקרי עובד מה דלא זכו הכי שאר בני עלמא[1560]:

אתא איהו פלח ואעדר עקרא ושרשא דאילנא ונפק מענפין[1561] [מריכן ואהדר (נ״א ואעדר)] (מרירן ואהדר) ואתקן בנופא דאילנא[1562] אתא ישי בריה ואחסין ליה ותקין ליה ואתאחד בענפוי[1563] דאילנא אחרא עלאה[1564] וחבר אילנא באילנא ואסתבכו דא בדא[1565] כיון דאתא[1566] דוד אשכח אילנין מסתבכן ומתאחדן דא בדא כדין ירית שלטנו בארעא ועובד גרים דא:

תרגום: עכשיו יש לחזור ולעיין על מקום (נ״א אילן) אחד גדול ועליון שהיה בעולם, וגזע ושורש של אמת, והוא עובד אבי ישי אבי דוד, שהרי נאמר שהיה אחרון, איך יצא שורש אמת מהמקום הזה.

אלא עובד נתקן בתקון עליון, וחזר השרש של האילן שהתהפך על תיקונו והתעלה בו והתתקן כראוי, ועל זה נקרא עובד, מה שלא זכו כך שאר בני העולם.

הוא בא עבד ועדר את עיקר ושורש האילן, ויצא מענפים המרים וחזר ונתקן בנוף של אילן. בא ישי בנו וחיזק אותו ותיקן אותו, ונאחז בענפי האילן העליון האחר, וחבר אילן באילן, והסתבכו זה בזה. כיון שבא דוד, מצא אילנות מסובכים ומאחדים זה בזה, אז ירש השלטון בארץ, ועובד גרם את זה.

(כט) עי׳ דע״ה ח״א נב ע״ד: מה שאמרו רז״ל בסנהדרין (לח ע״ב) על מט״ט ששמו כשם רבו, ונקרא ג״כ בשם **הויה**[1567], וכמ״ש הרמב״ן[1568], וכן רבינו בחיי ז״ל בפסוק (שמות כד א) ואל

– מאיר התיקון –

[1559] שהרי הוא בן יבמה, ונקרא אחר שאין לו בן זוג, שהרי אשתו עמו וירד לאל אחר (זהר הרקיע צח ע״ב).

[1560] מחלון וכליון, הם היו גלגול ער ואונן. ולכן נקרא אונן, שהיה אונן על אבלו וחטאו, עד שנתגלגל במחלון, ומחלו לו. כי נתקן ע״י בועז, בסוד עובד, שהיה עובד אדמתו, שהיא הנוקבא, לא כמו קודם, שהיו משחיתים זרעם לבטלה. ולכן ז״ס השכנות אשר בחצר מות, שהם הנשמות, קראוהו עובד. ולכן נקרא בנו ישי, כי בו ירש ש״י עולמות, ומה שהיה תחלה רעב בארץ, כי אין לחם שלא מכרו אדמתם, עתה ישבע לחם, וזהו לבית הלחמי (ספר הליקוטים וזאת הברכה ח).

[1561] מאנפין (דפ״ו).

[1562] דוד המלך ע״ה, היתה נפשו גבוהה עד מאד, אמנם ע״י חטאו של אדה״ר הקדום, מאז ירדה אל עמקי הקליפות בסטרא דנוקבא של הקליפה, וכאשר נולד דוד, היה פעם א׳ שיצא מן הקליפות, ולכן לא התחיל תקונו אלא מבחי׳ העשיה הנקראת נפש ובלבד לסבת היותו מגולגל ממדרגה השלישית כנז״ל. וז״ס הנזכר בסבא משפטים דף ק״ג ע״א, וגם בכמה מאמרים אחרים, כי דוד היה מסטרא דנוקבא ולא מדכורא, אלא בעולם המיתה הנקראת נוקבא, והבן זה. ולכן אמרו שם אמאי איקרי עובד, דאעדר אילנא ותקין ליה. והוא, לפי שהיה טבוע בעמקי הקליפות דנוקבא (שער הגלגולים - הקדמה ז). אדה״ר נתן לו [לדוד] ע׳ שנה שאל״כ לא היו לו חיים כלל, ולא יצא דוד לעולם, עד שבא עובד, ותיקן לעבדה ולשמרה שנאמר לאדה״ר, ולכן נקרא עובד. ותחת מה שנאמר לאדה״ר בזעת אפך תאכל לחם, לכן נקרא ישי בית הלחמי (ספר הליקוטים - פרשת האזינו). פי׳ מלכות (מ״מ).

[1563] קעה ע״ב (הערת הזהר).

[1564] פי׳ ז״א (מ״מ).

[1565] עי׳ אד״ר קלו ע״א: תאנא בגולגלתא דרישא אלף אלפי רבוא ורבוא רבבן קוצי דשערי אוכמן ומסתבכין דא בדא ומתערבין דא בדא – ענין ה״סיבוך״ הוא, שמתערבבים שערי דכיין ומסאבין [טהורים וטמאים] ומסתבכים זב״ז (בהגר״א על ספד״צ ה ע״ד וענין הסיבוך), בז״א השערות מסתבכין מכח יניקת הקליפות דאזלין בערבוביא וכמו שהיה בעולם התוהו, שכל אחד מהם היה נכנס בגבול חבירו ולוקח את האורות של חבירו (ע״ח נקודות ה׳) (ב״ע קנו ע״א).

[1566] קע ע״א (הערת הזהר).

[1567] עי׳ בבהגר״א על ס״י ב ע״ב ז״ל, שבעים שמות הידועים שנקראים תפארת, וכן [ע׳ שמות למט״ט] ששמו כשם רבו, עכ״ל. כלומר שהדעת מתלבש בת״ת ואז הת״ת נקרא באותו השם. [אמנם עי׳ אפיקי ים סנהדרין צד ע״א שההבנה של ״שמו כשם רבו״ עניינו יסוד דאצילות המתלבש במט״ט.]

ועי׳ תיקו״ז טז ע״א שיש למט״ט ב׳ מדרגות: א׳ כאשר האצילות מתלבש בו וא׳ כאשר האצילות אינו מתלבש בו. ועי׳ בהגר״א על תיקו״ז קב ע״ד וז״ל, הויה הוא בעד״א והשם הוא בנוק׳ וז״ש כגון דכורא כו׳ וכ״ה במלאכים, דהוי״ה [עי׳ גמ׳ ברכות ז ע״א שר׳ ישמעאל בן אלישע ראה אכתריא״ל הוי״ה צב-אות] הוא במט״ט דשמו כשם רבו והשמות במלאכים דתחות ידיה ואינון דשכינתי׳, ע״כ.

ועי׳ בהגר״א על תיקו״ז קו ע״א וז״ל, אף שאמר שם מט״ט הנה מט״ט כולל כל הג׳ עולמות ראשו בבריאה גופו ביצירה כו׳ אלא שנקרא היצירה על שמו לפי שגופו שם וכמו שכל האצילות נקרא ע״ש ז״א כ״ה בעולמות ושמו כשם רבו.

משה אמר ע״ש וכו׳, [עכ״ז] המלאך מט״ט לעולם על מדרגתו ולא נתחלף עצמותו לאורו ית״ש כלל, והוא ג״כ ע״ד הנשמה עם הגוף, כי הרי הגם שהנשמה ממלא את כל הגוף כולו, והוא כולו חי ע״י אור הנשמה שבו, עכ״ז הרי עומד לעולם הגוף על מציאותו שהוא בשר ודם, ואינו משתנה לעולם, כן הוא בהמלאך מט״ט, הגם שנאמר עליו כי שמי בקרבו ונקרא בשם **הויה** ג״כ, עכ״ז הנה לא יצא לעולם ממדרגת מלאך. ומה שנקרא בשם **הויה** ג״כ, הוא ע״ד שכתב הגר״א בהיכלות פקודי היכל ו׳ (בספר יהל אור ל׳ ע״ד) בענין הראשונים שהיו להם כמה שמות כמו פנחס הוא אליהו וכיוצא, והוא ע״י שהיה מתחדש להם נשמה אחרת וכל נשמה יש לה שם אחר, וזהו שאמרו בזוהר (ויקהל קצז ע״א) ורזא אשכחנא בספרא דאדם קדמאה דאמר באינון תולדות דעלמא רוחא חדא יהא דיחות לעלמא בארעא ויתלבש בגופא ואליהו שמיה כו׳[1569]. הוא ענין הנאמר במט״ט כי שמי בקרבו ומתלבש בו השם **הויה**, עכ״ז הנה עיקרו הוא לעולם רק מלאך לבד ואינו אלהות כלל. כי השם **הויה**, הגם שמתלבש בו, עכ״ז אינו מתייחד עמו להעשות חד עמו ח״ו, ע״ד שהוא באצילות. ולכן נאמר, אל תמר בו, אל תמירוני בו, ואל תעשוני תמורתו (וכמ״ש בשמו״ר פ׳ ל״ב סי׳ ד׳, וכן בסנהדרין לח ע״ב[1570]) כי הנה התלבשות השם **הויה** כאשר מתלבש בו הוא נקרא בשם תמורה, וכמ״ש בתיקונים (ס״ז סע״ב וע״ט סע״ב) ע״ש, כי נתחלף אורו כביכול ונתלבש בצורה אחרת, שהוא בהמלאך מט״ט, אשר הוא אינו אלהות כלל, אלא שהוא רק מלאך לבד, הכולל את כל העולמות בי״ע, וזכה לזיהרא עלאה דאדם הראשון אשר נסתלק ממנו ע״י החטא, וכמו שמבואר כ״ז בספר הגלגולים (פ׳ י״ח[1571]) ע״ש.

(ל) עי׳ זהר ח״ג קפ ע״?: (והא אוקמוה) |ת״ח| ויאמר אל תקרב הלום של נעליך מעל רגליך וגו׳ (שמות ג ה)[1572] וכי אמאי נעל הכא אלא אתמר דפקיד ליה על אתתא לאתפרשא מנה ולאזדווגא [באתר] (באתתא) אחרא דנהירו קדישא [עלאה] |עלאה[1573] ואיהי שכינא| (עלא):
וההוא נעל אוקים ליה באתר אחרא [ואיהי שכינתא][1574] אעבר ליה מהאי עלמא ואוקים ליה

– מאיר התיקון –

[1568] הגהות רבינו מכת״י: הנה בדברי הרמב״ן ז״ל לא דקדקתי יפה, כי אין כוונת הרמב״ן ז״ל על המלאך מט״ט שהוא הנקרא בשם הויה ח״ו וח״ו, אלא כוונתו הוא כי מ״ש שם רז״ל מט״ט, עומק הכוונה הוא על שכינתו ית״ש שהיא נק׳ ג״כ מט״ט על שם שהיא המורה דרך והמנהיג לישראל תמיד, והיא המלאך הגואל כנודע עי׳ דבריו בפ׳ בא י״ב ובפ׳ ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים ובפ׳ משפטים כ״ג כ״א בפ׳ כי שמי בקרבו.

[1569] תרגום: וסוד מצאנו בספרו של אדם הראשון שאמר באותן תולדות העולם שתהיה רוח אחת שתרד לעולם לארץ ותתלבש בגוף ושמו אליהו וכו׳.

[1570] ז״ל: כתיב ואל משה אמר עלה אל ה׳ עלה אלי מיבעי ליה. אמר ליה, זהו מטטרון ששמו כשם רבו, דכתיב כי שמי בקרבו. אי הכי ניפלחו ליה. כתיב אל תמר בו, אל תמירני בו.

[1571] עי׳ שער הגלגולים הקדמה ז׳ וז״ל, כשחטא אדם הראשון, נסתלקה ממנו זיהרא עילאה, כנזכר בזוהר בסתרי תורה פרשת קדושים (פג ע״א), והיא בחי׳ נרנח״י מעולם האצילות [עי׳ לש״ו דע״ה ח״ב לא ע״א, דהיינו נרנח״י של עכשיו שהוא נר״נ של אז (עי׳ שער הגלגולים הקדמה טו שזה נר״נ ולא נרנח״י, ועי׳ ע״ח שער קלי׳ נגה פרק ד׳ דהיינו רוח ונשמה דאצילות)], כי כל זה נקרא זיהרא עילאה, ואלו לא ירדו לקליפות ח״ו, כנודע שאין קליפות רק בג׳ עולמות בי״ע, אבל נסתלקו למעלה למקומם, ומכל חלקי האצילות הנקרא זיהרא עילאה, לא נשאר בו רק נפש דאצילות בלבד, עכ״ל. ועי׳ עוד ביהל אור ח״ב ט״ו ע״ד וז״ל, בין בקדושה ובין בסט״א אית ימינא ושמאלא דו״נ והן בג׳ עולמות בי״ע למעלה שניהם טובים ובעשיה מדור הקליפות שניהם רעים, כי ימינא הוא חנף ומרע שמראה טוב לב״א, ושמאלא בעל מחלוקת איש לשון בל כו׳, והן אותיות ח״ק ומספרם גיהנם והן דכר ונוק׳ דגיהנם, וביצירה ע״ה טו״ר מטה ונחש, ושם ב׳ אתוון ט״ר, אבל בבריאה כולו טוב והוא בנשמתא כי אין בה חטא לעולם כי היא מסתלקת קודם החטא, ושם ב׳ אתוון י״ש, או״ר ומנח״ה, עכ״ל. ועי׳ בבהגר״א על תיקו״ז קו ע״ד וז״ל שחנוך ירש את הזיהרא עלאה (ז״ח סט ע״ב).

[1572] זה ראיה על סוד הנעל שהיא השכינה (אור יקר).

[1573] הוא הכתוב כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש כלומר מלכות, אדמה ונהירו דקדש עליו ורצה לתקן ענין גדול שהרי שאר האדם אם יתפרדו מנשותיהם הם מפרידים ואדרבה על ידי ייחודם בנשותיהם הם מייחדים ומתחברים בשכינתא, והאיך משה בהפך שבהפרדו הוא מייחד בשכינתא לזה אמר הכתוב המקום אשר אתה עומד עליו דהיינו משה מעלמא דדכורא בעלה דמטרוניתא דהיינו מקום אשר אתה עומד עליו אדמה קדשה, אבל שאר בני אדם הם למטה משכינה מאירים לה וצריכים להתייחד בנשתוהים להשפיע ולהאיר בשכינה אותו המאור, ולכן האמרו של נעלך, היינו תסיר את הזווג הגשמי ובמקומו תקח הזיווג הרוחני (אור יקר).

[1574] עי׳ אריכות בהיכלות פקודי רנה ע״א [לב ע״ב] (יהל אור). ר״ל לחלוץ נעל דהאי עלמא ולנעול נעל דשכינתא (יהל אור)

בעלמא אחרא[1575] וע״ד כל מה דיהיב מיתא לבר נש בחלמא טב נטיל מאניה מן ביתא ביש כגון סנדליה:

תרגום: (והרי פרשוה) בא וראה ״ויאמר אל תקרב הלם של נעליך מעל רגליך וגו׳״, וכי למה הנעל כאן, אלא נתבאר שצוה לו על האשה להפרד ממנה ולהזדווג (במקום) באשה אחרת של אור קדוש עליון והיא השכינה.

ואותה נעל בארוה במקום אחר (והיא השכינה), העבירוה מעולם הזה, ובארוה בעולם אחר, ועל כך כל מה שנותן המת לאדם בחלום זה טוב, לקח כליו מהבית זה רע כמו סנדלו.

(לא) עי׳ זהר ח״א מח ע״א: תא חזי כד אתקדש יומא במעלי שבתא סוכת שלום שריא ואתפריסת בעלמא מאן סוכת שלום דא שבתא וכל רוחין ועלעולין ושדין[1576] וכל סטרא דמסאבא כלהו טמירין ועאלין בעינא דריחייא[1577] דנוקבא דתהומא רבא דהא כיון דאתער קדושתא על עלמא רוח מסאבא לא אתער בהדיה ודא עריק מקמיה דדא וכדין עלמא בנטירו עלאה וכו׳.

תא חזי בשעתא דישראל מברכין ומזמנין להאי סכת שלום אושפיזא קדישא ואמרי הפורס סכת שלום כדין קדושתא עלאה נחתא ופריסת גדפהא עלייהו דישראל ומכסיא לון כאמא על בנין וכל זינין בישין אתכנישו מעלמא ויתבי ישראל תחות קדושתא דמאריהון וכדין דא סכת שלום יהיב נשמתין חדתין[1578] לבנהא מאי טעמא בגין דביה נשמתין שריין ו״א דכדין זמן זווגא ונטלת נשמתין ובה שריין ומניה נפקין וכיון דשריא ופריסת גדפהא על בנהא אריקת[1579] נשמתין חדתין[1580] לכל חד וחד תו אמר רבי שמעון על דא תנינן שבת דוגמא דעלמא דאתי איהו הכי הוא ודאי ועל דא שמיטה[1581] ויובל[1582] דוגמא דא בדא ושבת ועלמא דאתי[1583] הכי הוא וההוא תוספת דנשמתא[1584] מרזא דזכור קא אתיא על האי סכת שלום דנטיל מעלמא דאתי ודא תוספת יהבת לעמא[1585] קדישא ובההוא תוספת חדאן ויתנשי מנייהו כל מלין דחול וכל צערין וכל עקין כמה דאת אמר (ישעיה יד ג) ביום הניח יהו״ה לך מעצבך ומרגזך ומן העבודה הקשה וגו׳:

תרגום: בא וראה, כשמתקדש היום בערב שבת, סוכת שלום שורה ונפרסת בעולם. מי זו סוכת שלום, זו שבת, וכל רוחות וסערות ושדים וכל צד הטומאה, כולם נטמנים ונכנסים בעין הרחים של נקב דתהום רבה, שהרי כיון שמתעוררת קדושה על העולם, רוח הטומאה לא מתעוררת איתו, וזה בורח מלפני זה. ואז העולם בשמירה עליונה וכו׳.

– מאיר התיקון –

[1575] כאלו נאמר המצות יש בהם גשמי ורוחני ועל ידי הגשמי נעשה ברוחני ומשה נפטר מן הגשמי וקיים ברוחני לבד כענין הבחינה שעסק במצות אדם בגן עדן בהפשטה מן הצד החומרי מכל וכל יותר מאדם הראשון. ועוד כי מסוד המטטרו״ן נמשך לנו סוד פשטי התורה וקיום המצות בגשמיות והיינו סוד הנעל שאנו נועלים בו, ולכן אמר של נעליך הסתלק ממנה אל בחי׳ עלאה דהיינו בחינת הרוחני המסולק מן הפשט (אור יקר).

[1576] עי׳ אד״ר קמב ע״ב, שהם ג׳ בחי׳ שד שנבראו בין השמשות, ועי׳ בהגר״א בספד״צ כז ע״ב: אמר כאן תלת דרגין דרוחין בישין ועלעולין וקטפורין, והן תלת דרגין דנפקין מחוטמא תלת שלהובין תננא ואשא וגחלי דנורא, וכו׳, והן אף וחימה ומשחית.

[1577] תחילה הם אחר הרחיים, ולבסוף מכניסים אותם בעינא דרחייא שהוא בסוד המרכבה כדי שיהיו סגורים שם שלא יצאו (מ״מ).

[1578] פי׳ נשמות שאינון מגולגלות כי בחול יוצאות המגולגלות שהם למטה כי מבפנים שער החצר הפנימי יהיה סגור ואין נשמות בחול משם אלא בשבת שהשער נפתח והזוכה יקח (אור יקר).

[1579] שופכת (ד״א).

[1580] אלו הנשמתין חדתין הם בחינת תוספת חלק נשמה ממש הבאה מן הבינה, וזמ״ש ומכסיא לון כאימא על בנין, וזהו סוד סכת שלום. והיא הנשמה הבאה מן היסוד של אימא עלאה הנקראת סוכת שלום כמבואר אצלנו בסוד, ופרוס עלינו סוכת שלום, ועיין לקמן בפ׳ תרומה דף קנו ע״א (שער מאמרי רשב״י).

[1581] מלכות (אור יקר).

[1582] בינה (אור יקר).

[1583] עתה בשבת היא שליטת קדושת המלכות, ובעלמא דאתי, תהיה שליטת קדושת הבינה מתפשט למטה (אור יקר).

[1584] אור נוסף מאיר בנשמה כענין גילוי האצילות כן בשבת נוסף נשמה דאצילות (אור יקר). יש לעמוד כשאומר ופרוש עלינו סוכת רחמים ושלום, כמ״ש בזהר (כאן) וההוא תוספת דנשמתא מרזא דדכורא וכו׳ (מ״מ).

[1585] לעלמא (דפ״ו).

בא וראה, בשעה שישראל מברכים ומזמינים את סוכת השלום הזאת, אורחת הקדושה, ואומרים הפורס סוכת שלום, אז קדושה עליונה יורדת ופורסת כנפיה על ישראל, ומכסה אותם כמו אֵם על הבנים. וכל המינים הרעים מתכנסים מהעולם, וישראל יושבים תחת קדושת רבונם. ואז סוכת השלום הזו נותנת נשמות חדשות לבניה. ולמה, משום שבה שרויות הנשמות (שאז זמן הזווג, ונוטלת נשמות והן שורות בה), וממנה יוצאות. וכיון ששורה ופורסת כנפיה על בניה, מוריקה נשמות חדשות לכל אחד ואחד. עוד אמר רבי שמעון, על זה שנינו, שבת דוגמא של עולם הבא היא, כך זה ודאי, ועל זה שמיטה ויובל דוגמא זה בזה, ושבת ועולם הבא כך הוא. ואותה תוספת נשמה, מסוד של זכור היא באה על סוכת השלום הזאת שלוקחת מהעולם הבא. והתוספת הזאת נותנת לעם הקדוש. ובאותה תוספת הם שמחים, ונשכחים מהם כל דברי החול, וכל צער וכל הצרות, כמו שנאמר ״ביום הניח ה׳ לך מעצבך ומרגזך ומן העבודה הקשה וגו׳״.

ועי׳ ע״ח שער לאה ורחל: המוחין דאבא הם הדוחין את החיצונים מלהתאחז בחסדים של הבינה המגולין מן החזה ולמטה, אשר שם נקרא עץ הדעת טו״ר, שמשם יונקים החיצונים וכו׳ בחי׳ בינה דוחה את החיצונים בסוד התכלת, אלא שאין כח הזה בבינה רק ע״י היותה יחד עם החכמה. אבל עתה שהיא לבדה בלתי חכמה אינו כך, ולסבה זאת ג״כ היא עתה דינא קשיא להיותה נפרדת מן החכמה.

ועי׳ עוד מש״כ הלש״ו (דע״ה ח״ב קא ע״ג), ז״ל, אין להם [לקלי׳] אחיזה בהג״ר ח״ו, וכמ״ש הרב בשער הקליפות רפ״א אך הבינה אינה דוחה אלא מעצמה ר״ל שלא יהא להם אחיזה ויניקה ממקום ומדרגת הג״ר אבל אחר שמתפשטת מהחזה ולמטה דז״א הנה יש להם אחיזה ויניקה משם וכנודע כי לכך אין להזו״ן אז הזיווג דפב״פ העיקרי כדי שלא יינקו החיצונים מאחוריהם כי ע״י החטא דעץ הדעת נעשה אחיזה להחיצונים בהארת החו״ג אשר מהחזה ולמטה כל זמן שאין להזו״ן המוחין דמצד אבא וכמ״ש הרב בשער לאה ורחל פ״ז ולכן אין לגרום זיווג דפב״פ להזו״ן אלא רק ע״י המוחין דאבא דוקא וכנודע וכנז׳ וא״כ הרי נדב ואביהו כאשר גרמו ע״י הקרבת הקטורת זיווג דפב״פ להזו״ן בלתי המוחין דאבא הרי גרמו עי״ז פגם גדול רח״ל כי הרי נתקרבו החיצונים לינק מהארת הזיווג הזה רח״ל והוא ענין האש זרה הנאמר עליהם ויקריבו לפני ה׳ אש זרה אשר לא צוה אותם, ע״כ.

ועי׳ פת״ש (שער הקלי׳ פ״א), ז״ל, אין לקלי׳ אחיזה באצילות עצמה בכלל שנאמר לא יגורך רע (עי׳ בהגר״א על ספד״צ כו ע״א ד״ה וענין הפרסה). אלא כל החסרון היא היות שאין המאורות האצילות מאירים למטה מהם בכל פרטיהם, ונעשה מחיצה מבדלת ביניהם . ועי׳ הגהות הלש״ו על הע״ח שער מח פרק א: כי הקליפות בעולם אצילות אינם אחוזים אלא בזו״ן לבד - ר״ל באור הזו״ן המתפשט למטה.

ועי׳ ע״ח שער ג׳ פרק ג׳ וז״ל, לכן תראה שאפילו הקליפות שכנגד האצילות אינם שם אלא בבריאה.

(לב) עי׳ זהר ח״ג רכא ע״א: מלין אלין דשאל ההוא רשע אנא שאלנא יומא חד לאליהו ואמר דהא במתיבתא דרקיעא[1586] אתסדרו[1587] קמיה דקב״ה[1588] והכי הוא דכד נפקו[1589] ישראל ממצרים בעא קב״ה למעבד לון[1590] בארעא כמלאכין קדישין לעילא[1591] ובעא למבני לון ביתא

– מאיר התיקון –

[1586] ידוע שהוא בעולם היצירה (רמ״ז).

[1587] שלשה שאלות אלו ותשובתן (אור יקר).

[1588] הוא בבריאה דאי׳ מקננא תמן. באופן שהדבר נסדר (נ״א נסתר) בשתי ישיבות של מעלה, מתיבתא דרקיעא ביצירה ומתיבתא דקב״ה בבריאה. וטעם הענין שהיצירה שולטת על ארץ ישראל בכללה ובריאה על בית המקדש (רמ״ז).

[1589] זו תשובה של ראשונה (אור יקר). שאז היו מוכנים וקרובים להתקן ולתקן עולם מפגמו של אדה״ר ולהחזירו לאיתנו הראשון, ואז בקבלת התורה, וכאשר אמרו רז״ל חירות ממלאך המות וכו׳ (רמ״ז).

[1590] כי אז בקבלת התורה היו מתתקנים העולמות וארץ ישראל היתה מושפעת מפנימיות היצירה (רמ״ז).

[1591] כמו שהיה אדם הראשון קודם חטאו שהיה כל מציאות העולם גן עדן והוא דק ורוחני (אור יקר). ירצה שידוע שעל מט״ט נאמר (תהלים לז, כה) נער הייתי, ביצירה, גם זקנתי, שמתעלה לבריאה, וסתם מלאכים הם ביצירה, אלא שאותם שהם מסוד המוחין נקראים מלאכים קדישין, ובבחינת עלייתם לבריאה אמר לעילא. אי נמי אם תשכיל מצב העולמות קודם חטא אדה״ר תמצא שעולם העשיה היה שד׳ ראשונות שלו היו בד׳ אחרונות דבריאה, וו׳ קצוות דעשיה היו בו׳ עליונות דיצירה, וה׳ היה חפץ לעשות את ישראל במדרגת ד׳ ראשונות דעשיה בד׳ אחרונות דבריאה, וזהו מלאכין קדישין לעילא (רמ״ז).

קדישא[1592] ולנחתא לו׳וה[1593] מגו שמי רקיעין[1594] ולנטעא לון לישראל נציבו[1595] קדישא[1596] כגוונא דדיוקנא דלעילא[1597] הה״ד (שמות טו יז) תביאמו ותטעמו בהר נחלתך[1598] באן אתר [ב]מכון לשבתך פעלת יי׳ בההוא דפעלת אנת יי׳ ולא אחרא מכון לשבתך פעלת יי׳ דא בית ראשון מקדש יי׳ כוננו ידיך דא בית שני ותרווייהו אומנותא דקב״ה אינון[1599]:

ומדארגיזו קמיה במדברא מיתו[1600] [ואכנס] (ואנח) לון קב״ה לבנייהו בארעא (דאליפו[1601] עובדיהון[1602]) וביתא אתבני על ידא דבר נש ובגין כך לא אתקיים ושלמה הוה ידע דבגין דהאי עובדא דבר נש לא יתקיים ועל דא אמר (תהלים קכז א) אם יי׳ לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו דהא לית[1603] ביה קיומא:

ביומוי דעזרא גרם חטאה[1604] ואצטרכון אינון למבני ולא הוה ביה קיומא ועד כען בניינא קדמאה דקב״ה לא הוה בעלמא ו׳ולזמנא דאת׳ו (ד)כתיב (תהלים קמז ב) בונה ירושלם יי׳ איהו ולא אחרא ובניינא דא אנן מחכאן ולא בניינא דבר נש דלית ביה קיומא כלל:

בית ראשון ובית שני [יחית] (אחית) לון[1605] קודשא בריך הוא כחדא מלעילא בית ראשון באתכסיא ובית שני באתגליא[1606] ההוא בית להוי באתגליא דאתקרי בית שני דיתחזי לכל עלמא אומנותא דקב״ה חדוה שלים ורעותא דלבא בכל קיומא ההוא בית ראשון באתכסיא אסתלק לעילא על גבוי דההוא דאתגלייא וכל עלמא יחמון ענני יקר דסחרן על גבו׳ו דההוא דאתגלייא:

ובגו דאינון עננין הוי בית ראשון[1607] בעובדא טמירא דסליק עד רום יקר שמייא ובניינא דא אנן מחכאן ועד ו׳כען׳ו לא הוה בעלמא ו׳ואפילו קרתא דירושלם לא ליהוי אומנותא דב״נ דהא כתיב (זכריה ב ט) ואני אהיה לה נאם יי׳ חומת אש סביב וגו׳ אי לקרתא כתיב הכי כל שכן ביתא

– מאיר התיקון –

[1592] למעלה ואחר בניינה להורידה וכדפירשנו עניינה בזוהר וכמו שהעתקתי בפרשה הקודמת (אור יקר).

[1593] מכלים פנימיים דלאה ורחל דבריאה (רמ״ז).

[1594] דהיינו רקיעין ביצירה ושמי רקיעין מן הבריאה, ומגו, מפנימיות שלהם. וזה ירד למטה ממש בלי התעבות בהשתלשלות העולמות כמו שהיה מקדם (רמ״ז).

[1595] נציבא (דפ״ו).

[1596] היינו שלא תהיה קלי׳ ועלין אלא כולו פרי קדש הלולים, ושיהיו כולם מושרשים באילן קדוש שהוא הדיוקן העליון, ואז ישתלמו לגמרי כל הניצוצות ויושרשו בקדושה. ונוסף על זה הנשמות החדשות שתבאנה לעולם, ובכלל זה שיולידו בכל יום כדברי רז״ל (רמ״ז).

[1597] כעין הנשמות במלכות, כי בית סתם הוא סוד שכינה, וראשון הוא שכינה עילאה ושני שכינה תתאה (אור יקר).

[1598] דקשה בפסוק דכיון שאמר (טו, טז) עד יעבור שתי פעמים, ואמרו רז״ל שהן בזמן יהושע ועזרא, ואם כן מה ר״ל תביאמו והרי כבר באו לארץ. ומהו ותטעמו, שלא היה כך, חדא שנותצו בעוה״ר מן הארץ, ומהו פעלת וכוננו, הי״ל תפעל ותכונן ידיך. אבל הכל מיושב בעניינו, ששתי ההעברות היו בזמן יהושע ועזרא כאמור, שעליהם בקש משה רבנו ע״ה (טו, טז) תפול עליהם אימתה ופחד וכו׳, שכן היה ככתוב במקרא, וכמו שאמרה רחב (יהושע ב, ט) נפלה אימתכם עלינו, ובעזרא נאמר (עזרא ח, לא) ויד אלהינו היתה עלינו ויצילנו מכף כל אויב ואורב על הדרך. ואחר כך כתוב תביאמו וגו׳, הוא על הגאולה אחרונה שאז ה׳ הוא יביאנו בכבודו, כמו שנאמר (ישעיה נו, ז) והבאותים אל הר קדשי (רמ״ז).

[1599] כי תפארת יושב בבית ראשון ובבית שני בין בינה למלכות דהיינו וא״ו בין שתי ההין, כנודע שהוא עולה ונכנס בעמקי הבינה ויורד בתוך המלכות (אור יקר).

[1600] ולא עמדו בקיום הגוף כראוי לתקן עון העגל כדדרשו בזוהר בפסוק ופגרכם אתם יפלו וגומ׳ (אור יקר).

[1601] אליפו (דפ״ו).

[1602] ואחלפו עובדוי - שקלקלו ולא זכו אל המעלה הנזכרת כלל (אור יקר).

[1603] ליה (נוסף בדפ״ו).

[1604] שהושיבו נשים נכריות (אור יקר).

[1605] ואם תאמר אם כן למה אנו מכנים בית ראשון לבניין שלמה ובית שני לבניין עזרא, וי״ל כי בבניין בית ראשון היי יונקים מהבינה ובבניין בית שני היו יונקים מהמלכות, וכיון שבית ראשון ובית שני הם בינה ומלכות כדפירשנו לכך הם נקראות על שמם דכן פירשו בזוהר פרשת וארא (אור יקר).

[1606] פי׳ בית א׳ נגד בינה שהיא נכסי׳ ובית שני נגד מלכות שהיא נגלית (אור יקר ומ״מ), ולכך אמר הכתוב גדול יהיה כבוד הבית וכו׳: שלפי שהיא נגלית יודעים בני אדם הארותיה ונראית להם שהיא חשובה יותר מן הראשון שנעלמת (מ״מ).

[1607] היינו שבעה עניני יקר שהם שבע ספירות והבינה בתוכם, ואלו הם ממש כענין שבעה עניני יקר שהיו עם - ישראל במדבר שהיו נגד שבע ספירות כדפירשו בזוהר (אור יקר).

דאיהו דיורא דיליה ועובדא דא הוה[1608] אתחזי למהוי ברישא כד נפקו ישראל ממצרים ואסתלק עד לסוף יומין בפורקנא בתראה:

תרגום: דברים אלו ששאל אותו רשע אני שאלתי יום אחד את אליהו, ואמר שהרי בישיבת הרקיע הסתדרו לפני הקדוש ברוך הוא, וכך זה. שכשיצאו ישראל ממצרים, רצה הקדוש ברוך הוא לעשותם בארץ כמלאכים קדושים של מעלה, ורצה לבנות להם בית קדוש ולהורידו מתוך שמי הרקיעים, ולנטוע את ישראל נציב קדוש כמו הדמות שלמעלה, זהו שנאמר@ ״תביאמו ותטעמו בהר נחלתך״, באיזה מקום ב״מכון לשבתך פעלת ה׳״, באותו שפעלת אתה ה׳ ולא אחר, ״מכון לשבתך פעלת ה׳״ זה בית ראשון, ״מקדש ה׳ כוננו ידיך״ זה בית שני, ושניהם אומנות הקדוש ברוך הוא הם.

ומשהרגיזו לפניו במדבר, מתו והכניס הקדוש ברוך הוא את בניהם לארץ (למדו מעשיהם), והבית נבנה על ידי אדם, ולכן לא עמד. ושלמה היה יודע שמשום שמעשה זה של אדם לא יעמוד, ועל זה אמר ״אם ה׳ לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו״, שהרי אין לו בו עמידה.

בימי עזרא גרם החטא, והצטרכו הם לבנות ולא היתה בו עמידה, ועד עכשיו בנין הראשון של הקדוש ברוך הוא לא היה בעולם, ולעתיד לבא כתוב ״בונה ירושלים ה׳״, הוא ולא אחר. ולבנין זה אנו מחכים, ולא בנין אדם שאין לו עמידה כלל.

בית ראשון ובית שני הוריד אותם הקדוש ברוך הוא כאחד מלמעלה, בית ראשון בכסוי ובית שני בגלוי. אותו בית יהיה בגלוי שנקרא בית שני, שיראה לכל העולם אומנות הקדוש ברוך הוא, שמחה שלימה ורצון הלב בכל קיום. אותו בית ראשון בכסוי עלה למעלה, על גב אותו שבגלוי, וכל העולם יראו עננים כבוד שסובבים על גב אותו שבגלוי.

ובתוך אותם עננים יהיה בית ראשון, במעשה טמיר שעולה עד רום כבוד השמים, ולבנין זה אנו מחכים. ועד עכשיו לא היה בעולם, שאפילו עיר של ירושלים לא תהיה אומנות אדם, שהרי כתוב ״ואני אהיה לה נאום ה׳ חומת אש סביב וגו׳״. אם לעיר כתוב כך, כל שכן הבית שהוא דיור שלו. ומעשה זה הרי ראוי להיות בראש. כשיצאו ישראל ממצרים, והסתלק עד לסוף הימים בגאולה האחרונה.

(לג) עי׳ זהר ח״ב קטו ע״א: דקדם דחזרת בתיובתא לא הוית אלא באילנא דטוב ורע[1609] עבד ונער הוה שמך בקדמיתא (שמות ב ו) והנה נער בוכה עבד נאמן הדא הוא דכתיב (במדבר יב ז) לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא וההוא רע שותפא דעבד (טוב) גרם לך למחטי בסלע בגין דמטה דאתמסר (לך[1610] הוה דאילנא) [בידך[1611] הוא אינלא] דטוב ורע מטטרו״ן טוב סמא״ל רע[1612]:

תרגום: שקדם שחזרת בתשובה,לא היית אלא בעץ של טוב ורע, עבד ונער היה שמך בתחילה. ״והנה נער בכה״, עבד נאמן, זהו שנאמר ״לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא״. ואותו הרע, השותף של העבד, גרם לך לחטא בסלע, משום שהמטה שנמסר לך בידך, היה של העץ טוב ורע, מטטרו״ן טוב, סמא״ל רע.

(לד) עי׳ זהר ח״א כז ע״ב: ט״ו עריין אינון כחושבן י״ה[1613] ושית אחרנין כחושבן ו׳ קדם דגלו ישראל בגלותא ושכינתא עמהון מני קב״ה לישראל (ויקרא יח ז) ערות אמך לא תגלה ודא גלותא איהו גלוי ערותא דשכינתא הה״ד (ישעיה נ א) ובפשעיכם שולחה אמכם ועל ג״ע גלו

– מאיר התיקון –

[1608] הוי (דפ״ו).

[1609] ר״ל במט״ט (יהל אור). עי׳ דע״ה ח״א נג ע״ב.

[1610] שהוא מ״ט פנים טהור מ״ט פנים טמא, משא״כ שער הנ׳ שאין נגדו, ושם עלמא דחירו (יהל אור). עי׳ תיקו״ז (תיקון ס דף קט ע״א ובתיקון כא מדף מג עד דף מו) בהגר״א שם ע״ש כל הענין. וב׳ המטות, שניהם הם על יסוד דז״א, וכשהוא בגדלות אז הוא בסוד לויתן נחש בריח, שמשמש באור הדעת עלאה המבריח מן הקצה אל הקצה, אבל כשהוא בקטנות אז הוא משתמש ע״י מט״ט וכמ״ש בתיקון ס׳ שם (דע״ה ח״ב קכח ע״א) ועי׳ דע״ה ח״ב קכט ע״ב.

[1611] ע״י ההכאה נעשה בידו (דע״ה ח״ב קלג ע״א).

[1612] ר״ל שהרע כרוך סביבו (דע״ה ח״ב קלג ע״א).

[1613] עי׳ תיקו״ז קה ע״א: עריות מסטרא די״ה ע״ר י״ה תעור קשתך עריות מסטרא דו״ה לא תקרבו לגלות ע״ר ו״ה ודא לילי״ת דאיהי ערות אשה ובתה דאינון ה״ה ערות כלתך דא י׳ זעירא דאדנ״י דאיהי כלה. ועי׳ ספר הליקוטים (וישב מח): ועון ג״ע פוגם בשם י״ה, וז״ס חמש עשרה עריות שפוטרות צרותיהן, ושאר אחרים שיוצאים לאחרים, נגד הו׳ של השם, וכולם כ״א עריות. והסוד (חבקוק ג ט׳) ערי״ה תעור קשתך.

ישראל ושכינתא בגלותא ודא איהי ערוה דשכינתא והאי ערוה איהי לילית אמא דערב רב וערב רב אינון ערית דילה וערית דישראל דלעילא דעליה אתמר (ויקרא יח ז) ערות אביך לא תגלה

ואינון אפרישין בין ה׳ ה דלא אתקריב ו׳ בינייהו הה״ד[1614] (שם יז) ערות אשה ובתה לא תגלה ואינון שכינתא עלאה ותתאה [דבזמנא] (דזמנא) דערב רב דאינון[1615] [נ׳פילים ג׳בורים ע׳מלקים[1616]] (עמלקים גבורים נפילים) ר׳פאים ע׳נקים בין ה׳ ה׳ לית רשו לקב״ה[1617] לקרבא בינייהו ורזא דמלה (ישעיה יט ה) ונהר יחרב ויבש יחרב בה׳ עלאה ויבש בה׳ תתאה בגין דלא יתפרנסון ערב רב מן ו׳ דאיהו עץ החיים ובג״ד לית קריבו לו׳ בין ה׳ ה׳ בזמנא דערב רב בינייהו ולית רשו לאת י׳[1618] לקרבא בה׳ תניינא[1619] הה״ד (ויקרא יח טו) ערות כלתך לא תגלה ואינון אפרישו בין ו׳ לה׳ עלאה[1620] הה״ד (שם ח) ערות אשת אביך לא תגלה די׳ איהו אב ה׳ אם ו׳ בן ה׳ בת ובגין דא מני לגביה ה׳ עלאה ערות אשת אביך לא תגלה[1621] (שם ט) ערות אחותך בת אביך דא ה׳ תתאה[1622] את בת בנה ואת בת בתה אינון ה״א ה״א[1623] דאינון תולדין דה׳ ערות אחי אביך[1624] דא יו״ד[1625] דאיהו תולדה דאת י׳[1626] ואיהו אח לוא״ו

סוף סוף בזמנא דערב רב מעורבין בישראל לית קריבו ויחודא באתוון שם יהו״ה ומיד דיתמחון מעלמא אתמר באתוון דקב״ה (זכריה יד ט) ביום ההוא יהיה יהו״ה אחד ושמו אחד ובג״ד אדם דאינון ישראל אית לון יחודא באורייתא דאתמר בה (משלי ג יח) עץ חיים היא למחזיקים בה ואיהי מטרוניתא מלכו״ת דמסטרהא אתקריאו ישראל בני מלכים[1627] ובג״ד אמר קב״ה לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו (בראשית ב יח) דא משנה[1628] אתתא דההוא נער ואיהו נ״א ואיהי שפחה דשכינתא[1629]

תרגום: ט״ו ערית הם כחשבון י״ה, וששה אחרים כחשבון ו׳. לפני שגלו ישראל בגלות ושכינה עמם, צוה הקדוש ברוך הוא את ישראל ״ערוות אמך לא תגלה״, והגלות הזו היא גילוי ערות השכינה. זהו שנאמר@ ״ובפשעיכם שולחה אמכם״. ועל גלוי ערית גלו ישראל ושכינה בגלות, וזוהי ערות השכינה. וערוה זו היא לילי״ת, אמם של ערב רב, וערב רב הם ערית שלה. וערית של ישראל שלמעלה, שעליו נאמר ״ערות אביך וגו׳ לא תגלה״.

והם הפרידו בין ה׳ ה׳ שלא תתקרב ו׳ ביניהם, זהו שנאמר@ ״ערות אשה ובתה לא תגלה״, והם שכינה עליונה ותחתונה, שבזמן שהערב רב שהם (סי׳ נג״ע ר״ע) נ׳פילים ג׳בורים ע׳מלקים ר׳פאים ע׳נקים, בין ה׳ לה׳, אין רשות לקדוש ברוך הוא להתקרב ביניהם. וסוד הדבר ״ונהר יחרב ויבש״, ״יחרב״ בה׳ עליונה, ״ויבש״ בה׳ תחתונה, כדי שלא יתפרנסו ערב רב מו׳ שהיא עץ החיים. ולכן אין התקרבות לו׳ בין ה׳ ה׳ בזמן שערב רב ביניהם. ואין רשות לאות י׳ להתקרב לה׳ השניה, זהו שנאמר@ ״ערות כלתך לא תגלה״, והם הפרידו בין ו׳ לה׳ העליונה, זהו שנאמר@ ״ערות אשת אביך לא תגלה״, שי׳ היא אב, ה׳ אם, ו׳ בן, ה׳ בת. ולכן צוה אליו ה׳

– מאיר התיקון –

1614

1615 סי׳ נג״ע ר״ע (הגהות דפ״ק), עי׳ תיקו״ז צז ע״ב והקדו״ש כג ע״ד.

1616 עי׳ לעיל כה ע״א וכה ע״ב.

1617 ״ה׳ ה׳ לית רשו לקב״ה״ נמחק בהגהות הגר״מ, ובמקומו מיתמ ״ה׳ לה׳ לית ליה לקוב״ה״.

1618 אבא (רח״ו). פי׳ יסוד הוא י׳ זעירא (מ״מ).

1619 מלכות (רח״ו).

1620

1621 ה׳ עילאה שהיא אימא, היא עצמה תצוה לאדם ערות אשת אביך לא תגלה אני שנקראת אשת אביך לא תגלה (מ״מ).

1622 פי׳ שהמלכות היא אחות לישראל, כי זו״ן הם אחים לישראל, לפי שיש לישראל נשמה וחיה מאו״א לכך נקראים אחים לזו״ן, וז״ש אחותם בת אביך, לפי שאבא יסוד ברתא (מ״מ).

1623 פ׳ בת בנה היא מלכות דז״א, ובת בתה היא מלכות דנוק׳, דאינון תולדין דה׳, פי׳ שהנקבות הם מהבינה (מ״מ).

1624 פי׳ יסוד, אח לת״ת, שנקרא אביך (מ״מ).

1625 פי׳ יסוד (מ״מ).

1626 פי׳ שיסוד דאבא בתוך יסוד ז״א וממנו יונק (מ״מ).

1627 עי׳ ע״ח שער כט פרק ג׳ דעולם הבריאה הוא בני מלכים דאצילות. עי׳ תיקו״ז לא ע״א: ישראל בגין דנטרין ברית זכו למלכותא ואתמר בהון כל ישראל בני מלכים. ועי׳ ספר הליקוטים (כי תצא כג): כל הנשמות, הם ממה שהוברר מן השבעה מלכים. וכו׳ וז״ס מ״ש ז״ל כל ישראל בני מלכים הם, פירוש, כי הם בירורים הנמשכים מאותם המלכים. ולזה לא אמר כל ישראל מלכים הם, רק בני מלכים, כי אינם המלכים עצמם במדרגה ראשונה, רק ממדתם אחר התיקון, כי אז נבררים מהם סוד הנשמות, ולכן נקראים בנים.

1628 מלכות דעולם היצירה נק׳ משנה (רח״ו).

1629 דאצילות (רח״ו).

עליונה, "ערות אשת אביך לא תגלה". "ערות אחותך בת אביך", זו ה' תחתונה, "את בת בנה ואת בת בתה", הם ה"א ה"א, שהם תולדות של ה'. "ערות אחי אביך" זו יו"ד, שהוא תולדה של אות י', והוא אח לוא"ו.

סוף סוף בזמן שערב רב מעורבים בישראל, אין קירבה ויחוד באותיות שם יהו"ה, ומיד כאשר ימחו מהעולם, נאמר באותיות של הקדוש ברוך הוא, "ביום ההוא יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד". ולכן אדם, שהם ישראל, יש להם יחוד בתורה, שנאמר בה "עץ חיים היא למחזיקים בה", והיא המלכה, מלכות שמצדה נקראו ישראל בני מלכים, ולכן אמר הקדוש ברוך הוא, "לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו", זו משנה, אשתו של אותו נער, והוא (והיא) שפחת השכינה.

(לה) עי' זהר ח"ג רכז ע"א: ואינון קליפין דסחרין לד' חיון דמטטרון אינון[1630] תהו (איוב א יט) והנה[1631] רוח גדולה[1632] וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים לא ברוח יי' בה"ו ואחר הרוח רעש לא ברעש יי' הא תרין קליפין ירוק וחוור:

דקליפין דאגוזא חד תהו קו ירוק תניינא בהו[1633] אבנין מפולמין קליפא תקיפא כאבנא מפולמא לקבל תרין קליפין אלין מוץ ותבן דחטה קליפא תליתאה דקיקא לקבל סובין[1634] דחטה דהכא איהו [מתדבק] (מתרבה) בחטה ולא יכיל לא[ת]פרשא מתמן עד דטחנין [ליה בריחיה] וליה בריחייא (בריחיה) דאינון לקבל טוחנות דפומא דב"נ דצריך למטחן בהון מלין דאורייתא עד דיהון כקמח סלת נקיה ובנפה דאיהי שפה אתבריר פסולת דאיהי סובין (דאורייתא) עד דישתכח הלכה סלת נקיה:

תרגום: ואותן קליפות שסובבות לארבע חיות מטטרון, הן תהו, "והנה רוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים", "לא ברוח ה'", בה"ו, "ואחר הרוח רעש לא ברעש ה'", הרי שתי קליפות, ירוק ולבן.

שקליפות האגוז אחד תהו, קו ירוק, שני בהו אבנים מפולמות, קליפה חזקה כאבן מפולמת, כנגד שתי קליפות אלו מוץ ותבן של חטה. קליפה שלישית דקיקה כנגד סובין של חטה, שכאן הוא נדבק בחטה, ולא יכול להיפרד משם עד שטוחנים אותו ברחיים, שהן כנגד טוחנות הפה של האדם, שצריך לטחון בהן דברי תורה עד שיהיו כמו קמח סולת נקיה, ובנפה שהיא השפה מתבררת הפסולת שהוא סובין (של התורה), עד שתמצא הלכה סולת נקיה.

(לו) עי' דע"ה ח,ב פח ע"ב: יש בעין ג' גוונין, והם סומק אוכם ירוק וכמ"ש באד"ר (קלו ע"ב וקלז ע"א), ועיקר הראיה הוא מתוך האוכם וכמ"ש במדרש בהעלותך (פט"ו סי' ז)[1635].

Commented [O122]: ובא זה לעיל אות (ד), אבל כאן רק חלק ממנו, וצ"ע

– מאיר התיקון –

[1630] שאמר לעיל כד חמא כו' (יהל אור).

[1631] דהוא ירוק, רוח. ובהו ענן חיוור (יהל אור).

[1632] עי' סדרן דד' קליפין בזהר הרקיע דף נו ע"ב (לש"ו).

[1633] בעת מלוכתם [של המלכין קדמאין] הנה ע"י חסרון אור יחודו בהם היו נפרדות זו מזו, וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) ובר מינך לית יחודא בעילאי ותתאי, ונעשה עי"ז בסוד רה"ר כמ"ש בשער המלכים (סוף פרק ה), ונתחשכו עי"ז הרבה (עי' רע"מ פינחס רמד רע"א), והוא מה שאמרו בתיקונים (תיקון כא סז ע"ב) ובההוא זימנא דאיהו בחשוכא מתלבש בתהו ובהו וחשך ותהום, והם סוד רוח סערה ענן גדול ואש מתלקחת ונוגה לו סביב, כמ"ש בתיקונים (תיקון יח דף לה ע"א) וברע"מ (פינחס רכז ע"א וע"ב) (כללים ח"ב מד ע"ד).

[1634] דב' הראשונות הן במקרא ובמשנה, אבל בגמרא צריך למטחן בקושיות ותירוצין. וז"ש למטה הקושיא במקומה כו'. והרביעי קדש הילולים, דתמן עייל ר"ע, יורד עד התהום (יהל אור).

[1635] ז"ל: ד"א אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות שלא תהיו מבזין על המנורה הוי (זכריה ד) כי מי בז ליום קטנות ושמחו וראו את האבן הבדיל ביד זרובבל שבעה אלה אלה זו המנורה שבעה אלו שבעת הנרות כנגד ז' כוכבים שמשוטטין בכל הארץ כך הם חביבין שלא תהיו מבזין עליהן לכך נאמר אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות שלא יטעה אותך יצרך לומר שהוא צריך אורה ראה מה כתיב בחלונות (יחזקאל מ) וחלונות אטומות אל התאים ואל אליהמה לפנימה וגו' וכן לאילמות וגו' כהחלונות האלה כחלונות אין כתיב כאן אלא כהחלונות שיהיו רחבות מבחוץ וצרות מבפנים כדי שיהיו מוציאין אורה לחוץ א"ר ברכיה הכהן ברבי הברק הזה תולדות האש של מעלן הוא והוא יוצא ומבהיק את כל העולם כולו שנא' (שם א) ודמות החיות מראיהן כגחלי אש בוערות כמראה הלפידים ומן האש יוצא ברק ומבהיק את כל העולם כולו ואני צריך לאורה שלכם ולמה אמרתי לך כדי לעלותך א"ר חנינא אמר הקב"ה עינים שיש בך יש בתוכן לבן ושחור ואין אתה רואה מתוך הלבן אלא מתוך השחור ומה אם עיניך שיש בתוכן שחור ולבן אין אתה רואה אלא מתוך השחור הקב"ה שכולו אורה הוא צריך לאורה שלכם ד"א אל מול פני המנורה ב"ו מדליק נר

והוא הנקרא בת עין, כי סוד הראייה הנה היא יוצאת ממוחא עלאה, חכמתא עלאה, והוא משורש המ״ס, משורש הראשון שבו הנמשך בו מאוירא עלאה, אור דנפיק מאויר[1636], והיא בעצמה היא חוורא דלעילא קדמאה, כמ״ש באד״ר (קלו ע״ב), והוא גוון ד׳ דעיינין, שהיא גוון חוור, כמ״ש באדר״ז (רצג ע״ב) ארבע גוונין בעיינין חוור סומק אוכם ירוק ע״ש. ואותו החוור הוא האור הראשון שנגנז, ואי אפשר שיתגלה למטה אלא אחר שנצטמצם בצמצום אחר צמצום, ובהסתר אחר הסתר, ומשם נמשך תמצית הארה ממנו, והוא אור הראייה דהעינים. וכל צמצום הוא בחי׳ הסתר והעלם ומסך, והם מבחי׳ הגבורות ודינין, והם הג׳ גוונין שבעין: סומק ירוק אוכם, שבהם מתלבש אור הראייה דהמוח ומתגלה על ידיהם. והעיקר ע״י האוכם שהוא השחור שבעין, כי בו נעשה האפשרות להתגלה כח הראייה על ידו, משום שהוא הצמצום היותר אחרון והיותר חזק. ונשלם בו להוציא התמצית הארה דכח הראייה שבמוח על ידו, ולהשתמש בו בכל הראייה הראוי להאדם. ולכן נקרא הוא בת עין, כי אין אשה אלא ליופי (כתובות נט ע״ב), והיא בת מלך פנימאה (תהלים מה יד), בתו של המוח, אבא יסד ברתא (זהר פנחס רנו ע״ב), אשר על ידה הוא כל הפאר והיופי התלוי בראייה. ונקרא אישון ע״ש השחרות שבה, כי השחרות היותר גדול הוא מכונה בשם אישון, וכמ״ש (משלי ז ט) באישון לילה ואפלה, וכן שם (כ כ) באישון חושך, ולכן נקראת אישון בת עין וכמ״ש (תהלים יז ח) שמרני כאישון בת עין.

ועי׳ ע״ח שער אח״פ א׳, חכמה עליונה מאירה דרך עינים.

(לז) עי׳ תז״ח מט ע״א: ונשמתהון דצדיקייא אוף הכי נמלך בהון קב״ה וברא עלמא הה״ד בראשית ואין ראשית אלא תורה ואין ראשית אלא נשמה ואורייתא טפילה לנשמה בגין דשבת שקיל כנגד כל התורה כולה ומחללין ליה בגין נשמתא דבר נש דלא תיפוק מיניה קדם זמניה:

תרגום: ונשמות הצדיקים אפלו כך נמלך בהן הקדוש ברוך הוא וברא העולם זהו שכתוב בראשית ואין ראשית אלא תורה ואין ראשית אלא נשמה והתורה טפלה לנשמה משום ששבת שקולה כנגד כל התורה כלה ומחללים אותה בשביל נשמת אדם שלא תצא ממנו קדם זמנו.

בהגר״א: ואין ראשית כו׳ – כמ״ש ה׳ קנני כו׳ ואמר לעיל שישראל עלה במחשבה כו׳ וז״ש קדש לה׳ ראשית כו׳: **ואורייתא טפילה כו׳** - שאורייתא הוא בבריאה שלכן בה שכר ועונש ע״ה טו״ר כמש״ל ונשמה מאצילות ובהן נברא העולם יצירה שמקנן בה ו״ק שנק׳ עולם חסד יבנה כנ״ל (&). ור״ל בזה כמו שמפרש והולך שהתורה הראה באיזה דרגא יהיו וע״ז הכריח התורה בין לטוב בין לרע אבל לא הכריח שיזכו לנשמה אם לאו כמו שמפרש והולך דהיא למעלה ממנה: **ומחללין ליה כו׳** - שמא יזכה לנשמה וז״ש ראוי הוא לחלל עליו את השבת:

(לח) עי׳ זהר ח״ג רכו ע״א: את הכבש[1637] האחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים (שמות כט לט) דאיהו רזא דכבשי [רחמנא דאוקמוה עלייהו רבנן גבי כבשי דרחמנא למה לך] (דרחמנא למה לי) אלא מלין דיהון תחות כבשוני[1638] דעלמא יהון מכוסין תחות לבושך ומה׳ לבוש איהו מכסה על גופא [אוף הכי צריך לכסאה רזין דאורייתא כ״ש רזין דקרבנין דאינון כגוונא דקריבו דאתתא לגבי בעלה]:

– מאיר התיקון –

מנר דלוק שמא יוכל להדליק נר מתוך החשך שנא׳ (בראשית א) וחשך על פני תהום מה כתיב אחריו ויאמר אלהים יהי אור ומתוך החשך הוצאתי אורה ואני צריך לאורה שלכם ולא אמרתי לך אלא לעלות אותך להעלות נר תמיד:

[1636] דהיינו הי׳ הוא שמאיר, והאור נשאר למעלה. וכן הוא בפירוש בב״ע לג ע״א ע״ש. ועי׳ לש״ו ביאורים ח״א פ ע״ג, שיציאת הי׳ היינו יציאת החכמה מאוירא הרי היא הכתר - גורמת להוויית אור, דהיינו שמאיר הכתר עצמו על ידי החכמה [עי׳ ע״ח שער דרושי הצלם פרק א׳ שאויר הוא חכמה ואור הוא בינה, וצ״ע]. ועי׳ בבהגר״א על תז״ח יט ע״א ד״ה בגין דאית וז״ל, אוירא הוא אור הגנוז שאינו מושג כלל כמו האוירא, משא״כ אור המאיר מושג לכל והוא אור הגנוז באות י׳. עי׳ יהל אור ח״א ח ע״ג וז״ל, אור דא רזא סתימא קאי על אוירא עלאה בין גולגלתא ומוחא, והוא נק׳ רזא דא״ס, סתים דסתימו כמבואר שם, ואתפשט ממנו מהאי אוירא הנ״ל י׳, שהוא חכמה תתאה, והוא אתפשט מרזא דסתרא דאויר עלאה, והוא זיווג הנעלם דמטי ולא מטי דאוירא ומוחא [מהמסדר], עכ״ל.

[1637] שייך למעלה רכד ע״א (יהל אור).

[1638] ר״ל סתרין דקרבנא, דהן רזין דזיווגא, שהן צריכין להסתר, כמו בזיווגא והסתירו מאינון דבהון יצה״ר, ע״ר, כמו שמפרש והולך. וע״ל רמד ע״א (יהל אור).

[ומה קריבו דתרווייהו צריך באתכסיא] אוף הכי [צריכין קרבנין] (צריך קרבן) לכסאה לון מבני עריין רשיעייא חצופין דלית לון בשת פנים ולא ענוה וכמה מיני ממזרין אינון בני עריות בני נדה דנד ה׳[1639] מנה ואשתכח באתרה שפחה בת אל נכר זונה והאי[1640] איהו רזא (משלי ל כא) תחת שלש[1641] רגזה ארץ וגו׳ תחת עבד כי ימלוך ונבל כי ישבע לחם ושפחה כי תירש גבירתה דנד ה׳ מאתראה דאיהי מטרוניתא יצה״ט ועאלא באתרהא שפחה יצה״ר:

ורזא דמלה (ויקרא יד לה) כנגע[1642] נראה לי בבית היינו דם טמא דנדה ומה התם (שם יג כא) והסגירו הכהן שבעת ימים אוף הכי (תקינו) (ויקרא טו יט) שבעת ימים ׀תהיה׀ (למהוי) בנדתה[1643] זכאין אינון אברים דמתקדשי בשעת תשמיש דאינון עצי העולה דאחידן בהון [אשין] (עצים) קדישין שם יהו״ה דאחיד[1644] [באשין] (בעצים) דלהון ובג״ד (ישעיה כד טו) באורים[1645] כבדו יי׳ ע״כ[1646] כבשי דרחמנא דהיינו את הכבש (ה)אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים (שמות כט לט):

שלימו דקרא ועשירית האיפה סלת (במדבר כח ה) זכאה איהו מאן דאנגיד ממוחיה טפה סלת [נקיה][1647] בלא פסולת ואיהי רמיזא באת י׳ מן אדנ״י כליל[1648] בעשר ספיראן דאיהי בלולה בשמן כתית רביעית ההין[1649] ואיהי בלולה במקרא במשנה בתלמוד בקבלה[1650]:

[כד חמא יחזקאל[1651]] שכינתא מגו קליפין[1652] חזא עמה עשר ספיראן[1653] בלא פרודא כלל ואלין אינון מוחא מלגו כלהו חזא [לון] מגו נהר כבר דלתתא[1654] איהי (תהלים סח יח) רכב אלהים רבותים כל רבוא עשר אלפין רבותים כ׳ אלף אפיק תרי שאינן[1655] אשתארו תמני סר בחושבן ח״י עלמין דכליל עשר ספיראן דאתלבש בט״ט מן[1656] מטטרון[1657] ט״ט מן טטפת[1658] ואתמר ביה (דברים ו ח) והיו לטטפות[1659] בין עיניך:

מאן עיינין[1660] אלין לעילא דאתמר בהו (יחזקאל א א) נפתחו השמים וארא מראות אלהים [מאן מראות אלין] אינון עשרה מראות[1661] [דמטטרון[1662] דחזא] (דחזא מטטרון) כשרגא בגו

– מאיר התיקון –

[1639] ר״ל אינון ע״ר הן בני נדה, נד כו׳ (יהל אור).

[1640] והא (דפ״ו).

[1641] דמנדדין ג׳ אתוון מן ה׳ בתראה, והן ג׳ דחשיב, דהן ג׳ קליפין דערלה. ור״ל ז״ש אין דורשין בסתרי עריות בשלשה. ועי׳ תיקו״ז תיקון כ״ח (טז ע״א) (יהל אור).

[1642] הוא יצה״ר. והן ג׳ מינים דע״ר בר״ת נג״ע (יהל אור).

[1643] ולית מצורע וכו׳ עד ליי׳ אלהיכם – נדפס בפרשת צו דף לג ע״ב (הערת הזהר).

[1644] י״ה באיש ואשה, דאש שנשארו בהן, הן אשין קדישין שמתחממין בקדושה, לש״ש. ומ״ד ומ״ן דבן ובת, הן ו״ה (יהל אור).

[1645] ב׳ אשות דאיש ואשה (יהל אור).

[1646] ע״ד (דפ״ו).

[1647] בקדושה. וכ״ה בתורה (יהל אור).

[1648] כלילא (דפ״ו).

[1649] אות רביעית, ה׳ אחרונה, וזהו ההין. בשמן הוא טפה ממוחא, שמן בחכמה כידוע. כתית ע״י צדיק דכתיש כתישין. וכן בתורה כ״ז. וז״ש ואיהי בלולה כו׳. שהן ד׳ דברים, וזהו רביעית. כתיש, כמ״ש (ברכות סג ע״ב) כתתו עצמיכם על ד״ת (יהל אור). י׳, אות ד׳ מן אדני, ועשירית, דהיא י׳. והיא כלילא מד׳ אתוון דשם הוי״ה, וי׳ אתוון דש״מ (יהל אור).

[1650] כאן שייך מ״ש בדף רמד א ובחבורא קדמאה ועשירית האיפה (דרך אמת).

[1651] יחזקאל כד חמא (דפ״ק).

[1652] כמ״ש והנה רוח סערה כו׳ (יהל אור).

[1653] עשר מראות כמו שמפרש והולך (יהל אור).

[1654] מט״ט, שהוא בדוגמת עד״א, נהר היוצא מעדן. שמט״ט נק׳ נהר פלגיו מימינא, נהר דינור משמאלא, נהר כבר באמצעיתא (תקו״ז ה ע״א), שהוא רכב לת״ת, כבר אותיות רכב. וז״ש איהו רכב כו׳ (יהל אור).

[1655] כמ״ש בגמ׳ (ע״ז ג ע״ב) שנאן שאינן (יהל אור). דאינון בדרגא דכ״ע. והן ע״ס באור ישר, וע״ס באור חוזר, ושנים נעלמים, וארא ואפול כו׳ (יהל אור).

[1656] שהוא פנים של מט״ט. וע״ז אמרו (חגיגה טו ע״ב) ר״מ רמון מצא, שהוא חיצוניות של מט״ט, אותיות החיצונות שבו, מ״טטרו״ן, תוכו אכל קליפתו זרק, שהוא עה״ד טו״ר (יהל אור).

[1657] עי׳ שעה״כ יז ע״ד: והנה ט״ט מן מטטרון הוא רישא דז״א, סוד ט׳ תיקוני דיקנא דיליה, אשר הם כפולים, ט׳ מעילא לתתא וט׳ מתתא לעילא, וכנגדם הם ח״י אזכרות אשר בפסוקים אלו, והם כנגד ח״י ברכאן דח״י עלמין כנודע.

[1658] שבו תפלין כמ״ש בפ׳ בא (יהל אור).

[1659] לטטפת (דפ״ו).

[1660] ר״ל המראות, כמו שמפרש והולך, ע״ס שבו כנ״ל (יהל אור).

עשישיתא תשע באתגלייא וחד סתים מראה חדא[1663] דאיהו חזו קדמאה מאלו עשרה דא איהו דאתמר ביה (שם כו) וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות כסא ואע״ג דאתפרש לעילא צריך לחדתא עליה מלין דחדושין:

תרגום: ״את הכבש האחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערביים״, שהוא סוד של סתרי הרחמן שבארו עליהם רבותינו, גבי סתרי הרחמן למה לך. אלא דברים שיהיו תחת סתרי העולם יהיו מכוסים תחת לבושך, מה לבוש מכסה על הגוף, גם כך צריך לכסות סודות התורה, כל שכן סודות הקרבנות, שהם כדוגמת קירבת אשה לבעלה.

ומה קרבתם ששניהם צריכה במכסה, גם כך צריך קרבן לכסות אותם מבני עריות, רשעים חצופים, שאין להם לא בושת פנים ולא ענוה, וכמה מיני ממזרים הם בני עריות, בני נדה שנד ה׳ ממנה, ונמצאת במקומה שפחה, בת אל נכר זונה, וזהו סוד ״תחת שלוש רגזה ארץ וגו׳״, ״תחת עבד כי ימלוך״ ״ונבל כי ישבע לחם״, ״ושפחה כי תירש גברתה״, שנָדַה ה׳ ממקומה, שהיא המלכה, יצר הטוב, ונכנסה במקומה שפחה יצר הרע.

וסוד הדבר ״כנגע נראה לי בבית״, היינו דם טמא של נדה, ומה שם ״והסגירו הכהן שבעת ימים״ כמו כן כאן שבעת ימים תהיה בנדתה, אשרי אותם איברים שמתקדשים בשעת תשמיש, שהם עצי העולה שאוחזים בהם אישים קדושות, שם יהו״ה, שאחוז באשים שלהם, ולכן ״באורים כבדו ה׳״ על זה נסתרות ה׳, היינו ״את הכבש האחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערביים״.

שלמות הכתוב ״ועשירית האיפה סולת״, אשרי מי שמשפיע ממוחו טיפה סולת נקיה בלי פסולת, והיא רמוזה באות י׳ של אדנ״י, כלולה בעשר ספירות שהיא ״בלולה בשמן כתית רביעית ההין״, והיא בלולה במקרא במשנה בתלמוד בקבלה.

כשראה יחזקאל את השכינה מתוך הקליפות, ראה עמה עשר ספירות בלי פירוד כלל, ואלה הם מח מבפנים את כולם, ראה מתוך נהר כבר שלמטה, היא רכב אלהים רבותיים, כל רבוא עשרה אלפים, רבותיים עשרים אלף, תוציא שנים שאינם, נשארו שמונה עשר, בחשבון שמונה עשר עולמות שכוללים עשר ספירות שהתלבש בט״ט ממטרון, ט״ט מטטפת, ונאמר בו ״והיו לטוטפת בין עיניך״.

מי העיניים, אלו למעלה שנאמר בהן ״נפתחו השמים וארא מראות אלהים״ אלו מראות, אלו הם עשרה מראות של מטטרון, שנראה כמו נר בעששית, תשעה בגלוי ואחד בנסתר. מראה אחד שהוא מראה ראשון מאלו העשרה, זהו שנאמר בו ״וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות כסא״, ואף על גב שנפרד למעלה, צריך לחדש עליו דברים חדשים.

עי׳ זהר ח״ג רטז ע״ב: ויין ישמח לבב אנוש (תהלים קד טו) דא יינא[1664] דאורייתא דהכי סליק יין כחושבן סו״ד[1665] ומה יי״ן צריך למהוי סתים וחתים [דלא יתנסך ליה גוי[1666] אוף הכי צריך למהוי [סתים וחתים] סוד דאורייתא וכל רזין דילה [סתים וחתים] ולא[1667] (אשתקיין) [אשתריין] אלא ליראיו ולאו למגנא עבדין כמה פקודין [ביין] ומברכין בי׳ לקב״ה ויין אית ליה תרי גונין חיור וסומק דינא ורחמי והיינו ב׳ תוספת ביין כגוונא דשושנה חוורא וסומקא חוור מסטרא דימינא סומק מסטרא דשמאלא:

תרגום: ״ויין ישמח לבב אנוש״ זה יין התורה, שכך עולה יין כחשבון סו״ד, וכמו שיי״ן צריך להיות סתום וחתום, שלא יתנסך לעבודה זרה, גם כך צריך להיות סתום וחתום סוד התורה, וכל סודותיה ולא משקים אותם רק ליראיו, ולא לחינם עושים כמה מצוות ביין ומברכים בו את הקדוש ברוך הוא, וליין יש שני צבעים, לבן ואדום, דין ורחמים, והיינו ב׳ הנוסף ביין, כדוגמת שושנה לבנה ואדומה, לבן מצד ימין, אדום מצד שמאל.

– מאיר התיקון –

[1661] שנאמר במרכבה ט״פ מראות, ועשירי וארא, ולא נאמר מראה, לפי שהוא סתים. וז״ש ט׳ באתגלייא ט׳ (יהל אור). מפ׳ וממעל כו׳, ואילך הכל במראה לבד עשירית, וארא, דהיא אינה נגלית (יהל אור).

[1662] במט״ט (יהל אור).

[1663] עכשיו מפרש והולך המראות כסדר, והראשונה מל׳ (יהל אור).

[1664] דא יינא דאוריי׳ דכתיב לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי דהכי סליק יין בחושבן סוד כו׳. כצ״ל (יהל אור).

[1665] וז״ש למטה והיינו ב׳ תוספת ביין. ובלחמי הוא י״ב לחם, י״ב פנים, ג׳ הויו״ת חושבן לחם. להצהיל פנים משמן, סולת בלולה בשמן. והוא לחם ויין, יין לנסכים, ולחם לקרבן, דהוא אחד בשמן (יהל אור).

[1666] ״ליה גוי״ נמחק בדפ״ק, ובמקומו איתא ״לע״ז״.

[1667] דלא (יהל אור).

(לט)עי׳ זהר ח״א יח ע״א: בדרגא [דא] אתייחד עלמא דאתגלייא בעלמא דאתכסייא עלמא דאתגלייא [אתייחד אוף הכי לתתא ועלמא דאתגלייא] איהו עלמא דתתא״ה (ישעיה ו א) וארא את אדנ״י (שמות כד י) ויראו את אלהי ישראל[1668] (במדבר יד י) וכבוד יהו״ה נראה (שם יז ז) וירא כבוד יהו״ה (יחזקאל א כח) כמראה הקשת וגו׳ כן מראה הנגה סביב הוא מראה דמות כבוד יהו״ה ודא איהו רזא ותראה היבשה (שם) [כמראה הקשת זה חי עלמין וזהו] (בראשית ט יג) את קשתי נתתי בענן[1669] [דא מלכות] נתתי מן יומא דאתברי עלמא ביומא דעיבא דאתחזי קשת ודאתער שמאלא לאתתקפא מראה דמות כבוד יהו״ה (יחזקאל א כח) אתער שמאלא לאתתקפא נפקת רחל ותקש בלדתה[1670]:

תרגום: בדרגה זו מתייחד העולם הנגלה בעולם הנסתר. העולם הנגלה מתייחד גם כן למטה, ועולם הנגלה הוא עולם התחתון, ״וארא את ה׳״, ״ויראו את אלהי ישראל״, ״וכבוד ה׳ נראה״, ״וירא כבוד ה׳״, ״כמראה הקשת וגו׳ כן מראה הנוגה סביב הוא מראה דמות כבוד ה׳״. וזהו סוד ״ותראה היבשה״. ״כמראה הקשת״ זה חי העולמים, וזהו ״את קשתי נתתי בענן״, זו מלכות, נתתי מיום שנברא העולם. ביום מעונן, כשנראית הקשת (כשמתעורר השמאל להתגבר) מראה דמות כבוד ה׳, מתעורר השמאל להתגבר. יוצאת רחל ותקש בלדתה.

(מ) עי׳ זהר ח״ג רל ע״ב: קשת סימן תקיעה שברים תרועה [ואינון סימן מרכבה דאבהן תקיעה דאברהם שברים דיצחק תרועה] דיעקב דאתמר ביה (במדבר כג כא) ותרועת מלך בו וג׳ צבעים@[1671] אתחזיין ביה חוור וסומק וירוק ומסטרא דגבורה אתקרי קשת גבורים [חתים] (שמואל א׳ ב ד) ומסטרא דימינא (יחזקאל א כח) כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם[1672] כד אתחזי ביום הגשם אחזי רחמי וכד אתחזי בלא מטרא אחזי דינא מעורב בין מטרא ושמשא אחזי דינא ורחמי כליל והאי איהו ש מן שדי תלת ענפי אבהן דאינון יהו״ה אלהי״נו יהו״ה תלת שמהן לקבל תלת ענפי אבהן [ובהון] י״ד אתוון בחושבן ד״י מן שדי ולבוש דשדי מטטרון דהכי סליק בחושבן שדי:

תרגום: קש״ת, סימן תקיעה שברים תרועה, והם סימן המרכבה של האבות, תקיעה של אברהם, שברים של יצחק, תרועה של יעקב, שנאמר בו ״ותרועת מלך בו״, ושלשה צבעים נראים בו, לבן אדום וירוק, ומצד הגבורה נקרא ״קשת גיבורים חתים״, ומצד הימין ״כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם״, כאשר נראה ביום הגשם מראה רחמים, וכאשר נראה בלי מטר מראה דין מעורב בין גשם ושמש, מראה דין ורחמים כלולים, וזוהי ש׳ משדי, שלשה ענפי האבות שהם יהו״ה אלהינ״ו יהו״ה, שלשה שמות כנגד שלשה ענפי האבות, ובהם י״ד אותיות בחשבון אותיות ד״י משדי, ומלבוש של שדי הוא מטטרון, שכך עולה בחשבון שדי.

(מא)עי׳ זו״ח סח ע״ג: נזכירה דודיך מיין מיינה של תורה דודיך אלין ע׳ ממנן דסחרין כורסייא קדישא ואינון רבבין שלטין ונטלין דינא מההוא יין ועל דא כתיב אשקך מיין הרקח ואינון דודים שבעין

ואלין אינון[1673] מיכאל גבריאל רפאל נוריאל קדומיאל מלכיאל צדקיאל פדאל תומיאל חסדיאל צוריאל רמאל יופיאל סטוריה גזריאל להמיאל חזקיאל רהטיאל קדשיאל שבניאל גדהסיאל ומיאל קדמיאל חכמיאל רמאל קדשיאל עניאל עזריאל פוריאל חכמיאל מבניאל קניאל

– מאיר התיקון –

[1668] גוונין דז״א סתימין ודנוק׳ אתגליין ושם הראיה וכו׳ ואמר את אלהי ישראל, ״את״ הוא הנוק׳ (יהל אור ח״א י ע״ג).

[1669] כלומר הקשת הוא בחי׳ היסוד, והיא ניתנה בענן, שהוא כינוי למלכות, ואז נהיה יחוד (דע״ה ח״ב פח ע״א).

[1670] אותיות קש״ת (רח״ו).

[1671] ר״ל בקשת שהוא יסוד, כלול מג׳ אבהן חג״ת (יהל אור).

[1672] הגשם הוא מורה על הורדת הטיפה הניתן מהיסוד להמלכות (דע״ה ח״ב פח ע״ב).

[1673] ספר עמק המלך - שער יא - פרק ה

אבגיתץ קרעשטן נגדיכש בטרצתג חקבטנע יגלפזק שקוצית. ואלו הם השרפים היוצאים מהם, אורפניאל בואל גבריאל יופיאל תומיאל צדקיאל, קבציאל רבחיאל עוזוזיאל שמשיאל טופיאל נגריאל, נחליאל גבוריאל דניאל יהוריאל כבשיאל שעריאל, ברכיאל טפטיאל רחמיאל צפוניאל תרומיאל גדוריאל, חזאל קומיאל ברקיאל טהריאל נוריאל עמיאל, ישראל גדיאל להביאל פנואל זכריאל קדושיאל, שלגיאל קרביאל וויאל צוריאל ילפיאל תבריאל. אלה הם השרפים שעומדים ממעל לו, ויש להם שם של שש כנפים, להעלות הצריך לעלות, הן תפילה, הן מעשים טובים, הן הנשמות העולים מזה העולם לעלות אל מקום מנוחתם, אל מקום הרמה, ואל מקום המצפה:

גדיאל צורטק עופפיאל רחמיאל סנסניה ודרגזריה ודרגויה רססיאל רומיאל סניה טהריאל עזריאל גדיה שמיאל עינאל תסוריה דנאל צוריה כסיסיה עיריאל סמכיאל מרוניה כמניה ירויאל טטרוסיה חוניאל זכריאל ועריאל דטיאל גדיאל בראל אהינאל אין בין כולם רק ס״ה

בספרים אחרים כתוב כסדר הזה מיכאל גבריאל רפאל נוריאל קדומיאל מלכיאל צדקיאל פדאל תומיאל חסדיאל צוריאל רמאל יופיאל סטוריאל גזריאל ודריאל להריאל חזקיאל רהמיאל קדשיאל שבניאל ברקיאל אהיאל חניאל לעריאל מלכיאל שבניאל רהסיאל רומיאל קדומיאל קדמאל חכמיאל רמאל קדשיאל עניאל עזריאל חכמיאל מחניאל קניאל גדיאל צורטב עופפיאל רחמיאל סנסניה ודרגזיה רססיאל דומיאל סניה טהריאל יעזריאל נריה סמכיאל עינאל תסיריה רנאל צוריה פסיסיה עיריאל סמכיאל מרוניה קנוניה ירואל טטרוסיה חוניאל זכריאל ועריאל דניאל גדיאל בריאל אהניאל

הם ע׳ אילין אינון דסחרין כורסייא קדישא דאקרון דודים ונהרין ונצצין מאינון דודים עילאין דנהרין ונצצין בטמירו וגניזו עלאה ועלייהו כתיב כי טובים דודיך מיין דודך אלין כולהון בכללא חדא תתאין מגו עילאין וכולהו נהירין ונציצין מגו ההוא יין דמנטרא

תרגום: נזכירה דדיך מיין מיינה של תורה דדיך אלו שבעים ממנים שמקיפים את הכסא הקדוש ואותם גדולים שולטים ונוטלים דין מאותו יין ועל זה כתוב אשקך מיין הרקח ואותם דודים שבעים

ואלו הם מיכאל גבריאל רפאל נוריאל קדומיאל מלכיאל צדקיאל פדאל תומיאל חסדיאל צוריאל רמאל (רזיאל) יופיאל סטוריה גזריאל להמיאל חזקיאל רהטיאל קדשיאל שבניאל גדהסיאל ומיאל קדמיאל חכמיאל רמאל קדשיאל עניאל עזריאל פוריאל חכמיאל מבניאל קניאל גדיאל צורטק עופפיאל רחמיאל סנסניה ודרגזריה ודרגויה רססיאל רומיאל סניה טהריאל עזריאל גדיה שמיאל עינאל תסוריה דנאל צוריה כסיסיה עיריאל סמכיאל מרוניה כמניה ירויאל טטרוסיה חוניאל זכריאל ועריאל דטיאל גדיאל בראל אהינאל (אין בין כלם רק ס״ה)

בספרים אחרים כתוב כסדר הזה מיכאל גבריאל רפאל נוריאל קדומיאל מלכיאל צדקיאל פדאל תומיאל חסדיאל צוריאל רמאל יופיאל סטוריאל גזריאל ודריאל להריאל חזקיאל רהמיאל קדשיאל שבניאל ברקיאל אהיאל חניאל לעריאל מלכיאל שבניאל רהסיאל רומיאל קדומיאל קדמאל חכמיאל רמאל קדשיאל עניאל עזריאל חכמיאל מחניאל קניאל גדיאל צורטק עופפיאל רחמיאל סנסניה ודרגזיה רססיאל דומיאל סניה טהריאל יעזריאל נריה סמכיאל עינאל תסיריה רנאל צוריה פסיסיה עיריאל סמכיאל מרוניה קנוניה ירואל טטרוסיה חוניאל זכריאל ועריאל דניאל גדיאל בריאל אהניאל

הם השבעים האלו אותם המקיפים את הכסא הקדוש שנקראים דודים ומאירים ונוצצים מאותם הדודים העליונים שמאירים ונוצצים בסתר וגניזה עליונה ועליהם כתוב (שיר א) כי טובים דדיך מיין דדיך אלה כלם בכלל אחד התחתונים מתוך העליונים וכלם מאירים ונוצצים מתוך אותו היין המשמר

(מב)עי׳ זהר ח״א קח ע״א: שבעין[1674] גוונין[1675] מלהטי לכל סטר נפקי מגו שמהן דאגליף רזא [דע׳ שמהן דמלאכייא דאינון ברזא] דשמיא ואינון מיכאל גבריאל רפאל נוריאל [קמץ] קדומיאל[1676] מלכיאל צדקיאל [פתח] פדאל תומיאל חסדיאל [צרי] צוריאל רזיאל יופיאל [סגול] סטוטריה גזריאל ותריאל ו[נ״א ורדיאל] (למאל) ו[למואל חרקו] חזקיאל רהטיאל קדשיאל [שבא] שמעאל ברכיאל ו[נ״א שכניאל ונ״א ברקיאל] אהיאל [חלם] חניאל להדיאל מחניאל ו[נ״א חניאל

– מאיר התיקון –

[1674] הם ע״ב ונקראים ד׳ מחנות שכינה והם למטה ממלכות (הערת הזוהר), ועי׳ בהגר״א על ס״י הובא לקמן.

[1675] הענין שבת״ת הם ע׳ ענפים שהם ע״ב שמות ומהם למטה מסתעפים ע׳ ענפים שהם למהט ממלכות ע׳ כחות שהם ע׳ מלאכים אלו דמפרש ואזיל, ואולם כמו שע״ב שמות שבשם ויס״ע ויב״א וי״ט מסתעפים מד׳ אותיות יהו״ה וכו׳ כן ע״ב אלו הם תחת ממשלת ד׳ מחנות שכינה שהם מיכאל י׳, גבריאל ה׳, רפאל ו׳, אוריאל ה׳. וכן ד׳ אותיות אדנ״י שהם א׳ מיכאל, ד׳ גבריאל, נ׳ רפאל, י׳ אוריאל, והיינו היות ד׳ אלו ראש לע״ב כדלקמן ולכך אמר אדנ״י על כולהו כדמפרש ואזיל, וסימן לע׳ מלאכים אלו הם ראשנה ראשי המרכבה ד׳ מיכאל גבריאל אוריאל רפאל, ואח״כ סימנם קמ״ץ פת״ח צר״י סגו״ל חר״ק שב״א חול״ם, והשאר לא ידענו סדרם, ובתיקו״ז [קנא ע״א] מביא כל הנקודות ובזהר שיה״ש [סח ע״ב] מעתיק ע׳ אלו פעם אחר והרוצה להעמיק בהם יעיין בכל המקומות (אור יקר).

[1676] עי׳ לקמן קמט ע״ד ובתיקו״ז להגר״א קנא ע״ד (לש״ו). הובא בסוף הספר על קמט ע״ב. ועי׳ עוד זהר הרקיע שמות ד ע״ב.

לעדיאל מלכיאל| עניאל ענאל אהניאל רחמיאל עזריאל |נ״א שבנאל רומיאל קדומיאל שרק חכמיאל רמיאל קרשיאל חרק סנניה| (סוסניה) ודרגזיה רסיסיאל דומיאל סניה טהריאל עזריאל נריה סמכיאל רמיאל ברקיאל |תסוריה שבניאל רביאל| (טסוריה רביאל שבניאל) קנוניה[1677] צוריה פסיסתה צורטק עדיאל סמכיאל נריאל מרוניה לסני כמוסיה ידיאל טטרוסיה[1678] חוניאל |זכריאל| (דבריאל) ואריאל הינאל דנדאל גדיאל בדאל (ענפיאל) |אנפיאל| ועדיאל אדני על כלהו

תרגום: ג׳, שבעים צבעים לוהטים לכל עבר, יוצאים מתוך שמות שחקוקים סוד של שבעים שמות מלאכים שהם בסוד השמים, והם מיכאל, גבריאל, רפאל, נוריאל. קמץ קדומיאל מלכיאל צדקיאל. פתח פדאל תומיאל חשדיאל. צרי צוריאל רזיאל יופיאל. סגול סטוטריה גזריאל ותריאל (ורדיאל) למואל. חרק חזקיאל רהטיאל קדשיאל. שבא שמעאל ברכיאל (נ״א שכניאל ונ״א ברקיאל) אהיאל. חלם חניאל להדיאל מחניאל (נ״א חניאל לעדיאל מלכיאל), עניאל ענאל אהניאל רחמיאל עזריאל (נ״א שבנאל רומיאל קדומיאל, שרק, חכמיאל רמיאל קרשיאל, חרק) סנניה ודרגזיה רסיסיאל דומיאל סניה טהריאל עזריאל נריה סמכיאל רמיאל ברקיאל תסוריה שבניאל רביאל קנוניה צוריה פסיסתה צורטק עדיאל סמכיאל נריאל מרוניה לסני כמוסיה ידיאל טטרוסיה (חנניאל) חוניאל זכריאל ואריאל הינאל דנדאל גדיאל בדאל אנפיאל ועדיאל אדני על כולם.

(מג) עי׳ זהר ח״ג לו ע״א: רבי יהודה[1679] אמר ב׳ תרין גגין וחד דאחיד לון מאי קא מיירי אלא חד לשמייא[1680] וחד לארעא[1681] וקודשא בריך הוא אחיד וקביל לון[1682] רבי אלעזר[1683] אמר תלת נהו|רין[1684] ((ס״א צדדין) אלין) [אינון] עלאין[1685] קדישין[1686] דאחידן כחדא[1687] ואינון כללא דאורייתא[1688] ואלין פתחין[1689] פתחא לכלא פתחין פתחא למהימנותא[1690] ואלין ביתא דכלא[1691] ועל דא בית אקרו דאלין אינון ביתא ובגין כך שירותא דאורייתא ב׳[1692] דהא היא אורייתא[1693] [ביה] הוי ואסותא[1694] דעלמא[1695] ובגין כך מאן דאשתדל באורייתא כאלו אשתדל [ביה] בשמא קדישא[1696] והא אתמר דאורייתא כלא |חד| שמא קדישא עלאה |איהי|[1697] (הוי) ובגין דאיהי שמא קדישא פתחת בבי״ת דאיהי |כללא| שמא[1698] קדישא בתלת קשרי[1699] מהימנותא[1700]:

– מאיר התיקון –

[1677] ר״ת סוד תשר״ק עי׳ סוף הספר סימן מט (הערת הזוהר).

[1678] (ס״ת חנניאל) (דפ״ו).

[1679] רבי יהודה מיירי בצורת הב׳, ואמר שצורתה תרין גגין ועמוד אחד אוחזם, וירמוז שבכח התורה אדם מייחד אמא עילאה המכוסה (נ״א הפרוסה) ביסודה על ראש ז״א דאיהו ו׳, ואז הו׳ הזה (נ״א הוא) משפיע במלכות שה״ס גג עולמות התחתונים (רמ״ז).

[1680] בינה (רח״ו). ת״ת (אור יקר).

[1681] מלכות (אור יקר ורח״ו).

[1682] ת״ת (רח״ו). יסוד (אור יקר).

[1683] ר״א פי׳ לה בג׳ אבות שבבינה (אור יקר). ג׳ נהורין הם, ג׳ המוחין חב״ד בסוד ג׳ ווין, והיינו חכמה למעלה בינה למטה ודעת המחברם (רמ״ז).

[1684] ג׳ וי״ן ויסע ויבא ויט (אור יקר). בא ר״א לסייע לר׳ יהודה (מ״מ).

[1685] מציאותם שבבינה (אור יקר).

[1686] מציאותם שבחכמה (אור יקר).

[1687] בסוד הת״ת זו מימין וזו משמאל, ולכך הם ג׳ וי״ן בצורת ב׳ שהם אחוזות זו בזו וזו בזו ונכללות בבינה ששם שרשם נקשרת בחכמה (אור יקר).

[1688] מצות עשה בימין ומצות לא תעשה בשמאל תורה באמצע (אור יקר).

[1689] לדין ולרחמים ולחסד ודרך בם נפתחים החכמה והבינה (אור יקר)

[1690] כי למעלה בחכמה דרגא דלא קיימא לאשאלה ולא לאתבא ובבינה עצמה דרגא דקיימא לאשאלא ולא לאתבא לכך פתח האלהות נסגר, אמנם באלו שהם שרשי הפעולות תחלת ההשגה להימנותא, והוצרך לזה כדי שלא נפרש ב׳ בעצם החכמה או הבינה, ששם אין פתיחה אלא בבחי׳ אלו שבהם (אור יקר).

[1691] שלא נפרש ב׳ במלכות ובה מציאות ג׳ ווין כענין צורת ה׳ והיא פתיחא למהימנותא והיא ודאי בית כמשמעו, לזה אמר ״ואינון ביתא לכולא״ ששם בית מתייחס בהם לפי האמת שאין בריאה בעולמות שלא יהיה מכללם, והשתא קשה שלפי האמת תורה היא הת״ת לזה אמר שעם כל זה תחלת התורה מבינה ב׳ במציאות ג׳ שרשים אלו (אור יקר).

[1692] בחינת שורשה ותחלתה (אור יקר).

[1693] כדכתיב ואל תטוש תורת אמך (אור יקר).

[1694] אסותא (דפ״ו).

[1695] אם כן ראוי שתהיה תשובה תחלת הבריאה והתורה (אור יקר).

[1696] כל שם הוי״ה עם היות י׳ חכמה ה׳ בינה מפני שהתורה מושרשת בשניהם (אור יקר).

תרגום: רבי יהודה אמר, ב׳, שני גגות ואחד שאוחז אותם, במה זה מדובר, אלא אחד לשמים ואחד לארץ והקדוש ברוך הוא אוחז ומקבל אותם. רבי אלעזר אמר שלשה אורות (צדדים אלו) אלו עליונים קדושים שאחוזים כאחד, והם הכלל של התורה, ואלו פותחים פתח. לכל פותחים פתח לאמונה, ואלה הבית של הכל, ועל זה נקראו בית, שאלה הם הבית, לכן התחלת התורה ב׳, שהרי התורה היא (בו הם הרפואה) רפואת העולם, ולכן מי שעוסק בתורה כאלו עוסק בשם הקדוש. והרי נתבאר שכל התורה היא שם קדוש אחד עליון, ומשום שהיא שם קדוש, היא פותחת בבית, שהיא הכלל של השם הקדוש בשלשת קשרי האמונה.

(מד) עי׳ זהר ח״א יט ע״ב: וכל עלמא כהאי גוונא עילא ותתא מריש רזא דנקודה עלאה עד סופא דכל דרגין כלהו איהו דא [לבושא לדא ודא לדא דא מוחא לגו מוחא וקליפה[1701] רוחא דא] לגו מן דא ודא לגו מן דא עד דאשתכח דהאי קליפה להאי והאי להאי נקודה קדמאה[1702] הוה נהירו פנימאה[1703] דלית ליה שעורא למנדע זכיכו ודקיקו ונקיו דיליה עד דאתפשט פשיטו וההוא פשיטו דההיא נקודה אתעביד חד היכלא[1704] לאתלבשא ההיא נקודה[1705] נהירו דלא ידיע לסגיאו זכוכא דיליה היכלא דאיהו[1706] לבושא להההוא נקודה סתימא[1707] איהי נהירו דלית ליה שעורא ועם כל דא לאו דקיק וזכיך איהו כההיא[1708] נקודה קדמאה טמיר וגניז:

ההוא היכלא[1709] אתפשט פשיטו אור קדמאה[1710] וההוא פשיטו[1711] איהו לבושא להההוא היכלא דקיק[1712] וזכיך פנימאה יתיר מכאן ולהלאה אתפשט דא בדא ואתלבש דא בדא עד דאשתכח דא לבושא ולדא[1713] ודא לדא[1714]] דא מוחא ודא קליפה ואע״ג דדא לבושא אתעביד איהו מוחא לדרגא אחרא וכלא כגוונא דא[1715] אתעביד]הכי[(הני) לתתא עד כי בצלם דא איהו בר נש בהאי עלמא מוחא וקליפה רוחא וגופא וכלא איהו תקונא דעלמא:

תרגום: וכל עולם כדוגמת זה, מעלה ומטה, מראש סוד הנקודה העליונה עד סוף כל הדרגות, כולם, הם זה לבוש לזה וזה לזה. זה מח לתוך מח וקליפה (מוח) רוח, זה לפנים מזה וזה לפנים מזה, עד שנמצא שזה קליפה לזה וזה לזה. נקודה ראשונה היתה אור פנימי שאין לו שיעור לדעת הזדככות ודקות ונקיות שלו, עד שהתפשטה התפשטות, ואותה התפשטות של אותה נקודה נעשית היכל אחד להתלבש אותה נקודת אור שלא ידוע לגודל הזיכוך שלו. ההיכל שהוא לבוש לאותה נקודה סתומה היא אור שאין לו שיעור, ועם כל זה לא דקיק ומזוכך הוא, כמו אותה נקודה ראשונה טמירה וגנוזה.

אותו ההיכל התפשט התפשטות אור הראשון, ואותה התפשטות היא לבוש לאותו היכל דקיק ומזוכך פנימי יותר. מכאן והלאה התפשט זה בזה והתלבש זה בזה, עד שנמצא זה לבוש לזה וזה לזה, זה מח וזו קליפה. ואף על גב שזה לבוש, נעשה הוא מח לדרגה אחרת, והכל כצורה זו נעשה, וכן הוא למטה, עד כי בצלם זה האדם הוא בעולם הזה, מח וקליפה, רוח וגוף, והכל הוא תיקון של העולם.

– מאיר התיקון –

[1697] התורה אינה בת״ת לבדו אלא יש חלק בו וכולה יחד שמא קדישא עילאה כל שם הוי״ה הקדוש מהחכמה עילאה מהבינה כדפי׳, שאם היתה תורה ת״ת היה ראוי שיפתח בו׳ אמנם עתה שהיא כוללת כל השם פתח בבי״ת שהיא בחי׳ כל השם (אור יקר).

[1698] דשמא

[1699] עי׳ לקמן לז ע״ב פירוש המילה.

[1700] משורשו העליון, פתיחת אלהות כלו (אור יקר).

[1701] ״(ס״א מוחא)״ נוסף בדפ״ו.

[1702] חכמה (רח״ו). כלומר י׳ דשם הרי הוא בחי׳ חכמה (כללים ח״א מט ע״א).

[1703] בינה (רח״ו).

[1704] בינה (רח״ו).

[1705] חכמה (רח״ו).

[1706] בינה (רח״ו).

[1707] חכמה (רח״ו).

[1708] בהאי (הגהות הגר״א).

[1709] ״ההוא היכלא״ נמחק בהגהות הגר״א. פי׳ אימא הוציא החסד דז״א (מ״מ).

[1710] חסד (רח״ו).

[1711] אימא נתלבשה בחסד דז״א, ואח״כ הוציאה ה׳ קצוות האחרים כדי שיהיו כולם נוטים לצד החסד (מ״מ).

[1712] לאמא (רח״ו).

[1713] זעיר שבפרצוף זה לבוש לעליון ממנו (רח״ו).

[1714] חיצוניות פרצוף עליון נעשה פנימיות לפרצוף שתחתיו (מ״מ).

[1715] לתחתון ממנו (רח״ו).

(מה) הבדלה במוצאי שבת בין אינון דשליטין ביומי חול לשבת וכד נפיק שבת סלקא מגיהנם[1716] חד סטרא מעינא בישא וס״א טסירא ממנא בישא דבעי לשלטאה בשעתא דאמרין ישראל (תהלים צ יז) ומעשה ידינו כוננה עלינו ונפיק מההוא דרגא דאקרי (שמאלא) [שאולה] ובעי לאתערבא בזרעא דישראל ולשלטאה עלייהו דישראל וישראל עבדי עובדא בהדס וביין ואמרי הבדלה ואתפרש מנייהו ומאיך ההוא סטרא ועאל לדוכתיה בשאול אתר דקרח וסיעתיה תמן דכתיב (במדבר טז לג) וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה ואינון לא נחתי תמן עד דעבדי ישראל הבדלה מנהון דכתיב (שם כא) הבדלו מתוך העדה וגו׳ ולעולם הבדלה בשני דאיהו שמאלא בשירותא[1717] ותוקפא ורוגזא דאתער שמאלא במחלוקת עד לא שכיך בנייחא ואתברי ביה גיהנם[1718] כדין אתבריאו כל אינון מלאכים דקטרגי למאריהון לעילא ואכיל לון נורא ואתוקדו וכן כל שאר אינון דמתבטלי ולית לון קיומא[1719] ואתכלו[1720] בנורא כגוונא דא קרח לתתא[1721] וכלא כגוונא דא

תרגום: הבדלה במוצאי שבת [היא] בין אותם ששולטים בימי החול לשבת. וכשיוצאת השבת, צד אחד של עין הרע (משחית ממונה רע) שרוצה לשלוט עולה מגיהנם, בשעה שישראל אומרים ״ומעשה ידינו כוננה עלינו״, ויוצא מאותה דרגה שנקראת שמאל (שְׁאוֹל), ורוצה להתערב בזרע של ישראל ולשלוט על ישראל. וישראל עושים מעשה בהדס ויין ואומרים הבדלה, ונפרד מהם, ומך אותו צד ונכנס למקומו בשְׁאוֹל, מקום שקרח ועדתו שם, שכתוב ״וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה״. והם לא יורדים לשם עד שעושים ישראל הבדלה מהם, שכתוב ״הבדלו מתוך העדה וגו׳״. ולעולם הבדלה היא בשני, שהוא שמאל. בתחילה וכח ורוגז שמעורר השמאל במחלוקת, עד שלא שוכך במנוחה, ונברא בו גיהנם, אז נבראו כל אותם מלאכים שמקטרגים לרבונם למעלה, ואכלה אותם האש ונשרפו, וכן כל שאר אלה שמתבטלים ואין להם קיום ונאכלו באש, כדוגמה זו קרח למטה, והכל כדוגמה זו.

(מו) עי׳ זהר ח״א יד ע״ב: ובשעתא דמבדילין על כסא כל אינון חיילין וכל אינון משריין דאתמנן על יומי דחול[1722] (ו)כל חד וחד יתוב[1723] לאתריה[1724] ופולחניה דאתמני עליה בגין דכד עאל שבתא ואתקדש יומא קדש אתער ושליט בעלמא וחול [אתעדי] (אתער) משולטנותא[1725] ודיליה עד שעתא דנפיק שבתא לא תייבין ולאתרייהו ואע״ג דנפק שבתא לא תייבין לאתרייהו עד זמנא דאמרי ישראל ברוך אתה יהו״ה המבדיל בין קדש לחול[1726] כדין קדש אסתלק ומשריין דאתמניאו על יומי דחול מתערין ותייבין לאתרייהו כל חד וחד על מטריה דאתפקיד עליה ועם כל דא לא שלטין[1727] עד דיהון נהורין מרזא דשרגא[1728] וכלהון אקרון מאורי האש[1729] בגין דמנהורא דנורא דנגדא[1730] [נ״א דמרזא דעמודא דנורא] ומיסודא דנורא אתיאן כלהו ושלטין על עלמא תתאה

– מאיר התיקון –

[1716] כי בשבת כל הקלי׳ אסורים בנוק׳ דתהומא רבא ושולטת עליהם (מ״מ).

[1717] בתחלת תוקף הרוגז דאתער שמאלא מחמת זה נברא גיהנם, ובאותה שעה נברא המלאכים דקטרגו בבריאת אדם הראשון (מ״מ).

[1718] יח ע״ב (הערת הזוהר).

[1719] הם המלאכים הנבראים בכל יום ומתבטלים כמ״ש יוצר משרתים בכל יום ואתאכלו בנורא כי הם דינים תקיפין ולכן מתים בגוונא דא (מ״מ). אין להם קיום שכן הם מהניצוצין דגבורות, וכל קיומם תלוי ביום ג׳ (דע״ה ח״ב סב ע״א, ועי׳ עוד כט ע״א).

[1720] ואתאכלו (לפ״ו).

[1721] גם מכאן נר׳ דבליעת קרח בשני היה ומחלוקתו התחיל ביום ראשון והיינו דא׳ משה בוקר ויודע ועיין מ״ש בפ׳ קרח ע׳ של״ו ע״ש. א״מ (נ״א).

[1722] הם בסוד היצירה, תחת ממשלת השר מטטרו״ן (אור יקר).

[1723] יתיב (לפ״ו).

[1724] ביום השבת שולטנותא אתעדי מנייהו ואתיהיב לעילא בסוד הבריאה (אור יקר).

[1725] משולטנותא (הגהות הגר״מ).

[1726] היינו שער שבין הבריאה ליצירה שהוא נסגר, כי ביום השבת יפתח (אור יקר).

[1727] אינם פועלים למטה, אמנם הם מזומנים בשפעם לפעול (אור יקר).

[1728] משפע המלכות הנקראת נר מצד הקב״ה (אור יקר).

[1729] עי׳ בבהגר״א על תיקו״ז קח ע״ב ד״ה דצריך, ועי׳ שם יב ע״א שתכלית הברכה בזה הוא כדי להפשיט את העור של הנחש ולהתלבש במאורי האש.

[1730] היינו מהגבורה, שהיא נמשכת אל עולם הפירוד, ומכחה נהר די נור, ויסוד נקרא כן מצד הגבורה, ומטטרו״ן נקרא כן מצדה (אור יקר).

תרגום: ובשעה שמבדילים על הכוס, כל אותם החיילות וכל אותם המחנות שהתמנו על ימות החול, כל אחד ואחד ישוב למקומו ולעבודתו שהתמנה עליה. משום שכשנכנסה שבת והתקדש היום, הקודש מתעורר ושולט בעולם, והחול מתבטל שלטונו, עד השעה שיוצאת השבת לא שבים למקומם. ואף על גב שיוצאת שבת, לא שבים למקומם עד הזמן שישראל אומרים ברוך אתה יי׳ המבדיל בין קדש לחול. אז הקודש מסתלק, והמחנות שהתמנו על ימות החול מתעוררים ושבים למקומם, כל אחד ואחד על משמרתו שהופקד עליה. ועם כל זה לא שולטים עד שיהיו אורות מסוד הנר, וכולם נקראים מאורי האש משום (שמאור האש שנמשך, נ״א שמסוד עמוד האש) ומיסוד האש באים כולם ושולטים על העולם התחתון.

(מז) עי׳ זהר ח״ב רז ע״ב: לבתר דנפיק שבתא בעי בר נש לאפרשא בין קדש לחול[1731] אמאי דהא אתיהיב רשו לממנן דלתתא[1732] לשלטאה על עלמא ובכל עובדין דעלמא לאחזאה יחודא[1733] באתר קדישא בקדושה עלאה ולאפרשא לתתאי מיחודא עלאה ולברכא על נהורא דאשא בגין דכל אשין אחרנין אתטמרו ואתגניזו ביומא דשבתא בר אשא חד דקדושא עלאה דאתגליא[1734] ואתכליל[1735] בקדושא דשבתא וכד האי אשא[1736] אתגלייא כל אשין אחרנין[1737] אתטמרו ואתגניזו קמיה[1738] והאי אשא[1739] |איהי| דעקידה דיצחק[1740] דאתלהטא על גבי מדבחא[1741] בגין כך בעי לברכא על נהורא דאשא והאי אשא לא בעי אשא דחול אלא אשא דשבת והאי אשא איהו אשא דנפיק מההוא אשא דלעילא[1742]:

תרגום: אחרי שיוצאת שבת, צריך אדם להבדיל בין קדש לחול. למה. שהרי נתנה רשות לממונים שלמטה לשלוט על העולם, ובכל מעשי העולם להראות יחוד במקום קדוש, בקדושה עליונה, ולהפריד למטה מיחוד העליון, ולברך על מאורי האש. משום שכל האשים האחרות נטמנו ונגנזו ביום השבת, חוץ מאש אחת של קדושה עליונה שנגלתה ונכללה בקדשת השבת. וכשהאש הזו מתגלה, כל האשים האחרות נטמנות ונגנזות לפניה. והאש הזו היא של עקדת יצחק, שלוהטת על גבי המזבח. לכן צריך לברך על מאורי האש. והאש הזו לא צריכה אש של חול, אלא אש של שבת, והאש הזו היא אש שיוצאת מאותה האש שלמעלה.

(מח)עי׳ לעיל או (מו).

(מט)עי׳ זהר ח״ב רח ע״א: ורזא דא טופרי |דאחורי| (דלבתר אחורי) אצבעאן ואצבעאן לחודייהו לגו טופרי דאחורי אצבעאן אינון אנפין אחרנין |דאצטריכו| (דצריכו) לאנהרא מגו ההוא שרגא ואינון אנפין דאקרון אחוריים אצבעאן לגו בלא טופרין אלין אינון אנפין פנימאין אתכסיין ורזא דא (שמות לג כג) וראית את אחורי אלין אחורי אצבעאן[1743] לאחורא בטופריהון ופני לא יראו אלין אצבעאן לגו בלא טופרין דאינון אנפין פנימאין:

– מאיר התיקון –

[1731] פי׳ כשאנו מברכים המבדיל בין קודש לחול (מ״מ).

[1732] פי׳ הע׳ שרים והקליפות ששולטים בימי החול על העולם וכמעשה העולם וז״ש לשלטאה על עלמא ובכל עובדין דעלמא (מ״מ).

[1733] פי׳ כשאנו אומרים המבדיל מיחדים הקדושה לבדה ומפרישים הע׳ שרים והקליפות לבדם שלא ינקו ממנה (מ״מ).

[1734] זהו מסקנא דתירוצא אקושיא שהקשה הזוהר לעיל אשא דמדבחא אמאי (מ״מ).

[1735] ואתכלילא (דפ״ו).

[1736] פי׳ מלכות (מ״מ).

[1737] שהם כחות תחתונים בידן החצונים (אור יקר).

[1738] כגון היכל זכות ודיניו נעלמים נכללים בקדושה ואינם פועלים והחצונים בנוק׳ דתהומא רבא וקדושת שבת מתפשטת בכל העולמות כולם ממעלה למטה (אור יקר).

[1739] מלכות (אור יקר).

[1740] שהיא נקשרת בגבורה ונמתקת (אור יקר).
פירוש הגבורות שבאו מהגבורה למ׳ וז״ש דאיתלהטא על גבי מדבחא שהיא מ׳ (מ״מ).

[1741] שהיא מדת המלכות, ואש זה הוא פתח כניסת הקרבנות וכניסת תפלתן של ישראל ותורתם ומעשיהם והיא המלכות (אור יקר).

[1742] פי׳ גבורה (מ״מ).

[1743] בראשית כא ע״א (הערת הזהר).

וכד מברכינן על שרגא בעי לאחזאה אחורי אצבעאן בטופרין[1744] לאתנהרא מגו ההוא שרגא[1745] ופנימאי דאצבעאן לא אצטריכו לאכפיא ו״א לאחזאה לון[1746] לאתנהרא מגו ההוא שרגא דהא אינון לא נהרין אלא מגו שרגא עלאה דלעילא לעילא דאיהי טמירא וגניזא דלא אתגלייא כלל ואינון לא נהרין מגו שרגא דאתגליא כלל בגין כך בעי לאחזאה אחורי אצבעאן בטופרין ופנימאי דאצבען לא בעי לאחזאה קמי האי שרגא טמירין אינון ובטמירו[1747] אתנהרין פנימאין אינון[1748] ומפנימאה[1749] אתנהרן עלאין אינון [ומעלאה] (ומלעילא) אתנהרן[1750] זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי:

ובעי לארחא בבוסמין כד נפיק שבתא על דאסתלק ההוא רוחא[1751] ונפשא[1752] דבר נש אשתארת [בערטולא][1753] (בקטורא) (ס״א אשתנית בקרטופא) בגין ההוא סליקו דאסתלק רוחא מניה והא אוקמוה כתיב וירח את ריח בגדיו ויברכהו וגו׳ האי קרא אוקמוה ואתמר אבל תא חזי ריחא איהו קיומא דנפשא בגין דאיהו מלה דאעיל[1754] לנפשא ולא לגופא ותא חזי כתיב (בראשית כז כז) וירח את ריח בגדיו הא אוקמוה אינון לבושין דאדם קדמאה הוו דיהב ליה קודשא בריך הוא לאלבשא לון:

בגין דהא כד חב אדם[1755] אתעדי מניה ההוא לבושא יקירא[1756] דאתלבש ביה בקדמיתא כד אעיל ליה בגנתא דעדן[1757] ולבתר דחב אלביש ליה בלבושא אחרא[1758] לבושא קדמאה דאתלבש

– מאיר התיקון –

[1744] ואלו צריכים כפיה להראות שהם כפויים תחת התפשטות האצילות והאחוריים שהם מתפשטין בהם ומנהיגין אותם, אמנם הפנים שהם סוד יו״ד ה״א וא״ו ה״א (אור יקר).

[1745] שאינם מאירים משם (אור יקר).

[1746] פי׳ אינו צריך לפשוט אצבעות ידיו כדי להראות הפנים שלהם נגד הנר רק אחורי האצבעות דוקא (מ״מ).

[1747] ומטמירו (מ״מ).

[1748] טעם ג׳ לשונות אלו נגד ג׳ כלים דזעיר שמקבלים מהבינה מג׳ כלים דידה כמ״ש הרב שבעיבור נתקנו כלים חיצונים דזעיר מכלים חיצונים דבינה. ובינקה אמצעיים דזעיר מאמצעיים דבינה. ובגדלות פנימיים דזעיר מפנימיים דבינה (מ״מ).

[1749] ומפנימאין (דפ״ו).

[1750] וענין ״אתנהרן אתנהרן״ דקאמר היינו שהשפע העליון והכח אל הצורות העליונות הכל תלוי בסוד אור, כי בהאיר מדה במדה או אין סוף במדות יקרא שפע וכח, והארתם בתחתונים יקרא השפעתם כדפירשנו בספ״ר בשער מהות והנהגה (אור יקר).

[1751] התפשטות האצילות סוד שבת (אור יקר).

[1752] שהיתה דבוקה במנוחה ההיא עצבה מפני שנפרדה מזיו וזוהר עליון (אור יקר).

[1753] מלשון ערטילאי, ויש גורסין קטור״א ואפשר מלשון קשר, כלומר נקשרת בגוף שאי(ן) אפשר להסתלק אחר האור העליון, וקטורא ג״כ הוא עשן והיינו עשן וחשך העוה״ז, ויש גורסין קרטופ״א (אור יקר).

[1754] דאטיל (דפ״ו).

[1755] ענין לבושי אדם הם שלשה מינים, האחד הלבוש הקודם שהיה לו קודם חטאו, חשני לבוש שעשה לעצמו כאומרו וידעו כי ערומים הם ויתפרו להם עלי תאנה ויעשו להם חגורות, והשלישי לבוש שעשה להם הקדוש ברוך הוא כאומרו ויעש ה׳ אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם, והנה השלשה לבושים יסתלקו אלו על אלו, ראשון הוא גבוה מעל גבוה, שני שעשו להם הם בעצמם יהיה למטה מכולם גרוע, השלישי הוא משובח משני מפני שהוא מעשה ה׳ ומה גם שנתייחדו שני שמות להלבישו כאומרו ויעש ה׳ אלהים לאדם ולאשתו, והנה לבוש ראשון נעשה לו כשנכנס לגן (אור יקר).

[1756] כתב הרב בספר א״י כי ג׳ חשמלים דאד״הר שהם בב״יע הם צפרנים העליונים שהיו על אד״הר ולא נשאר מהם רק ראש אצבעות שמהם יונק קליפת נוגה כמ״ש בפ׳ ויקהל ונקרא כתנות אור ואחר החטא חזר הקב״ה ועשה לו מלבוש מחשמל הסובב ג״ע דעשייה ואח״כ עשה לו מלבוש אחר מקליפת נוגה והם כתנות עור. וכנגד הלבוש דכתנות אור דג״ע הארץ היה כתוב בספרו של ר״מ כתנות אור עכ״ל וז״ש הזוהר כדחב אדם איתעדי מניה ההוא לבושא וכו׳ דהיינו לבוש החשמל שהיה לו (מ״מ).

[1757] והענין שהאדם נברא חוץ לגן עד ובהיותו חוץ לא היה צריך לבוש, אמנם בהכנסו לגן הוצרך אל לבוש כדי שעל ידי אותו הלבוש יוכל גוף עפר לסבול כח אוירי גן עדן, ולכך נתלבש משה בענן כאומרו ויבא משה בתוך הענן וכדפי׳ בזוחר, וכן אליהו בסערה כדפי׳ בפר׳ תצוה, ונודע כי סוד אויר גן עדן תחתון הוא מסוד היצירה, ששם הרוח בסוד מטטרון עשר ספירן דיצירה, ולכך הכח לסובלו הוא סוד מאינון לבושין מאינון רתיכין דאיקרון אחוריים, דהיינו מארבע חיות שהם סוד עשר מדרגות שהם נכללות בארבע כדפירשנו, ואור זה הוא אור שמתלבש הרוח כאשר הוא נכנס לגן עדן, ובו יתנוצץ סוד אור עליון מהכסא, כנודע שהחיות מאירות מארבעה עמודי אור שהכסא מתנהגת בהם כדפירשנו בשיר השירים, והיינו שנקראים אחוריים לאור הכסא שהוא מתלבש בם, ואינון לבושין שבהגלמם לחוץ אם היה אדם יוצא מגן עדן בלבוש ההוא יקרא לבושי טופרא,

ביה אדם בגנתא דעדן איהו הוה מאינון מלבושין[1759] מאינון רתיכין דאקרון אחוריים[1760] ואינון לבושין דאקרון לבושי טופרא[1761]:

וכד הוה בגנתא דעדן כל אינון רתיכין וכל אינון משריין קדישין כלהו סחרין ליה לאדם ואתנטיר מכלא ולא הוה יכיל מלה בישא לאתקרבא בהדיה כיון דחב ואתעדו[1762] מניה אינון לבושין[1763] דחיל ממלין בישין[1764] ורוחין בישין ואסתלקו מניה אינון משריין קדישין ולא אשתארו ביה אלא אינון [ראשי] טופרי דאצבעאן דסחרין לון לטופרין סחרנו דזוהמא אחרא:

ובגין כך לא ליבעי ליה לבר נש לרבאה אינון טופרין דזוהמא דהא כמה דאסגיאו הכי נמי אסגי עליה קסטורא וידאג בכל יומא ובעי לספרא לון ולא ירמי לון דלא יעביד קלנא בההוא אתר דיכיל ההוא בר נש לאתזקא וכלא כגוונא עלאה דהא לכלהו אחוריים סחרא סטרא אחרא ולא אצטריך ליה באתר דעלמא:

לבתר עבד ליה לאדם לבושין אחרנין מטרפי אילנין דגנתא דעדן דארעא דהא בקדמיתא הוו אינון לבושין מאינון אחוריים דגנתא דלעילא והשתא מגנתא דארעא ונפקי מגנתא ואינון לבושין הוו סלקין ריחין ובוסמין דגנתא דנפשא מתיישבא בהו וחדי בהו הדא הוא דכתיב (בראשית כז כז) וירח את ריח בגדיו ויברכהו דהא lאתיישבאl (מתיישבא) נפשיה ורוחיה lדיצחקl בההוא ריחא:

lבגין דא כד נפק שבתא בעי לארחא בבוסמין לאתישבא נפשיה בההוא ריחא על ההוא ריחא עלאה קדישא דאסתלק מינהl וההוא ריחא מעליא דבוסמין איהו הדס דהא קיומא דאתר קדישא דנשמתין נפקין מניה הדס איהו ודא איהו קיומא דנפשא כגוונא דלעילא לאתקיימא מההוא [ערטולא] (קטורא) דאשתארת:

כד נפק שבתא אתלבש אדם באינון לבושין דגנתא דעדן דארעא דסלקין ריחין ובוסמין לקיימא נפשיה על ההוא רוחא קדישא עלאה יקירא דאסתלק מניה והדס איהו קיומא דנפשא ודאי [כגוונא עלאה דאתקיימא קיומא דנפשא] (בכל סטרין):

תרגום: והסוד הזה, הצפרנים של אחורי האצבעות, והאצבעות לבדן לפנים. הצפרנים של אחורי האצבעות הם פנים אחרות שצריכות להאיר מתוך אותו נר, ואותם פנים שנקראים אחוריים. האצבעות לפנים בלי צפרנים, אלו הן פנים פנימיות מכוסות. וסוד זה, ״וראית את אחורי״, אלה אחורי האצבעות לאחור בצפרניהן. ״ופני לא יראו״, אלה האצבעות לפנים בלי צפרנים, שהן הפנים הפנימיות.

וכשמברכים על הנר, צריך להראות את אחורי האצבעות בצפרנים, לקבל אור מתוך אותו הנר, ואת פנים האצבעות לא צריך לכפות (להראות) אותן שיאירו מתוך אותו נר, שהרי אינן מאירות אלא מתוך הנר העליון שלמעלה למעלה, שהוא טמיר וגנוז ושלא נגלה כלל. ואינן מאירות מתוך נר שגלוי כלל. לכן צריך להראות את אחורי האצבעות בצפרנים, ואת פנים

– מאיר התיקון –

דהיינו קליפה ולבוש אל הגוף הערום, ואם תאמר אם כן מהו אדם, אם הבשר הזה דוחק הוא שיהיה הבשר הזה משובח מלבוש האור העליון, לזה אמר כי האדם הוא סוד בריה זו שברא הקדוש ברוך הוא עפר מן האדמה, ומפני שפלותו מעותד למקרים ולפגעים עם היותו משובח מצד בריאתו לכך צריך אל לבוש ושמירה (אור יקר).

[1758] פי׳ מהחשמל הסובב ג״ע דעשייה ולבוש אחר מקליפת נוגה כמ״ש הרב (מ״מ).

[1759] ״מאינון מלבושין״ מוסגר בדפ״ק.

[1760] פי׳ משלשה חשמלים דב״יע והם מקיפים וסובבים על בי״ע ולכך קראם אחוריים (מ״מ).

[1761]

[1762] ואתערו (מ״מ).

[1763] (ס״א ואתלבש בלבושין דחול ממלין כו׳) נוסף בדפ״ו.

[1764] והיינו כמ״ש הרב ז״ל אלה אינון ראשי טופרין דאצבען. פי׳ שלא נשאר מהלבוש הא׳ אלא הצפרנים של האצבעות שהם מהחשמל הראשון וקראם ראשי טופרין לפי שהלבוש האחד כולו נקרא צרפנים העליונים כמ״ש הרב וצפרני האצבעות שנשארו הם ראשי טופרין דטופרין הוא מה דאשתאר מאינון לבושין דנהורא קדמאה וכתב רבינו האר״י ז״ל שלא תטעה ח״ו שהצפרנים הם מצד הטומאה דא״כ מאי רבותיה דאדה״ר שהיה לבוש בצפורין. אלא שהם דינים קדושים ומצד שהם דין יש אחיזה לחיצונים לינק ומה שהוא על הבשר הוא קדושה גמורה ומה שיוצא חוץ לבשר משם יונקים החיצונים ולפיכך איסור גדול יש בהנחתם כי גורם לקליפה לינק מהקדושה של הבשר ע״י שורשם שהיא קליפה זכה של הצפורן הדבוקה בבשר עצמו. ומהר״חו ז״ל היה נוטל צפרניו כסדר ולא חש לדברי האבודרהם וכו׳ אכן אני נזהר שלא ליטול דיד ורגל ביום אחד כי כן אמרו במסכת נידה אמר רשב״י ה׳ דברים העושה אות דמו בראשו וכו׳ גם יהא נזהר שלא לקוץ אותן על בגדיו ולקולטן שם כי הוא גורם רעה לעצמו. ואם אשה נדה תעשה ככה ביום טהרתה לקוץ אותן על בגדיה מעולם לא תצא מידי דופנה של טומאתה ותגרום להפיל ולדותיה ושומר נפשו יקצץ קציצה על הארץ ואחר שישרפם או יקברם יטול ידיו נטילה גמורה ואז ושאנן מפחד רעה (מ״מ).

האצבעות לא צריך להראות לפני הנר הזה. טמונות הן, ובסתר הן מאירות. פנימיות הן, ומהפנימי מאירות. עליונות הן, ומהעליון הן מאירות. אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.

וצריך להריח בבשמים כשיוצאת שבת, על שהסתלקה אותה רוח, ונפש האדם נשארת ערומה (משתנית בבקעים) משום אותו סלוק שהסתלקה הרוח ממנו, והרי פרשוה. נאמר ״וירח את ריח בגדיו ויברכהו וגו׳״, פסוק זה פרשוהו ונתבאר. אבל בא וראה, הריח הוא קיום הנפש, משום שהוא דבר שנכנס לנפש ולא לגוף. בא וראה, נאמר ״וירח את ריח בגדיו״, הרי פרשוהו שאלו היו אותם לבושי אדם הראשון שנתן לו הקדוש ברוך הוא ללבשם.

משום שהרי כשחטא אדם, הוסר ממנו אותו לבוש נכבד שהתלבש בו בראשונה כשהכניסו לגן עדן, ואחר שחטא הלביש אותו בלבוש אחר. הלבוש הראשון שהתלבש בו אדם בגן עדן, הוא היה מאותם מלבושים מאותן מרכבות שנקראו אחורים, ואותם לבושים שנקראו לבושי צפורן.

וכשהיה בגן עדן, כל אותן מרכבות וכל אותם מחנות קדושים, כולם הקיפו את אדם, ונשמר מהכל, ולא היה יכול דבר רע להתקרב אליו. וכיון שחטא והוסרו ממנו אותם לבושים, פחד מדברים רעים ורוחות רעות, והסתלקו ממנו אותם מחנות קדושים, ולא נשארו בו אלא אותם ראשי צפרני האצבעות שסובבים את הצפרנים סביב זוהמא אחרת.

ולכן לא צריך לאדם לגדל אותן צפרנים של זוהמא, שהרי כמה שמתרבות, כך גם מרבה עליו זוהמא, וידאג בכל יום וצריך לגזור אותן, ולא יזרוק אותן, שלא יעשה קלון באותו מקום, שיכול אותו אדם להנזק. והכל כדוגמא שלמעלה. שהרי לכל אחורים מקיף הצד האחר, ולא צריכים אותו במקום של העולם.

אחר כך עשה לאדם לבושים אחרים מהעלים של עצי גן העדן שבארץ. שהרי בראשונה היו אותם לבושים מאותם אחוריים של הגן שלמעלה, ועכשיו מהגן של הארץ, ויצאו מהגן. ואותם לבושים היו מעלים ריחות ובשמים של הגן שהנפש מתיישבת בהם ושמחה בהם. זהו שנאמר ״וירח את ריח בגדיו ויברכהו״, שהרי התיישבה נפשו ורוחו של יצחק באותו ריח.

לכן, כשיוצאת שבת, צריך להריח בבשמים ליישב את נפשו באותו ריח על אותו ריח עליון קדוש שהסתלק ממנו. ואותו ריח המעולה שבבשמים הוא הדס, שהרי קיום המקום הקדוש שממנו יוצאות הנשמות הוא הדס. וזהו קיום הנפש כדוגמא שלמעלה, כדי להתקיים מאותה התערטלות שנשארה.

כשיצאה שבת, התלבש אדם באותם לבושי גן עדן של הארץ שמעלים ריח ובשמים, לקיים את הנפש על אותה רוח קדושה עליונה נכבדה שהסתלקה ממנו. והדס הוא ודאי קיום הנפש, כדוגמא עליונה, שהתקיימה קיום הנפש.

(נ) עי׳ זהר ח״א יד ע״ב: פקודא ארביסר לנטרא יומא דשבתא דאיהו יומא דנייחא מכל עובדי בראשית הכא כלילן תרין פקודין חד נטירא דיום השבת[1765] וחד לקדשא[1766] ההוא יומא בקדושיה לנטרא יומא דשבתא כמה דאדכרנא ואתערנא עלייהו דאיהו יומא דנייחא לעלמין[1767] וכל עבידן ביה אשתכללו[1768] ואתעבידו עד דאתקדש יומא כיון דאתקדש יומא אשתאר בריאה דרוחין[1769] דלא אתברי לון גופא:

תרגום: מצוה ארבע עשרה: לשמור את יום השבת שהוא יום המנוחה מכל מעשה בראשית. כאן כלולות שתי מצוות, אחת שמירת יום השבת, ואחת לקדש אותו היום בקידושו. לשמור את יום השבת כמו שהזכרנו והערנו עליו, שהוא יום של מנוחה לעולמות, וכל המעשים נתקנו בו ונעשו עד שהתקדש היום. כיון שהתקדש היום, נשארה בריאה של רוחות שלא נבראו להם גופות.

(נא) עי׳ זהר ח״ב קנה ע״ב: והכא[1770] בזמנא דישראל משתדלי באורייתא ופקודי אורייתא ההוא עת רצה דמהימנותא קדישא (ההוא עת מהימנותא) מתתקנא בתקונהא ומתקשטא בשלימותא כדקא יאות ובזמנא דישראל מתבטלי מאורייתא כביכול ההוא עת לאו איהו בתקונהא ולא אשתכחת בשלימו ולא בנהורא וכדין (הה״ד) עת לעשות ליהו״ה מאי לעשות

– מאיר התיקון –

[1765] לשבות ממלאכה (אור יקר).
[1766] במצות עשה שבו (אור יקר).
[1767] שכל העולמות בו הם במנוחה, שכולם שובתים ממלאכה (אור יקר).
[1768] שלמות הנמצאות הוא בשורשם העליון, ושורשם העליון עולה ונכלל באור גדול ביום שבת (אור יקר).
[1769] שדין (אור יקר ורח״ו).
[1770] מוסגר בדפ״ק.

כמה דאת אמר (בראשית ב ג) אשר ברא אלהים לעשות מאי לעשות דאשתארו גופי דשידי דאתקדש יומא ולא אתעבידו ואשתארו לעשות רוחין בלא גופי אוף הכא עת לעשות אשתאר בלא תקונא ובלא שלימו מאי טעמא משום דהפרו תורתך בגין דאתבטלו ישראל לתתא מפתגמי אורייתא בגין דההוא עת הכי קיימא או סלקא או נחתא בגיניהון דישראל:

תרגום: וכאן, בזמן שישראל עוסקים בתורה ובמצוות, התורה אותה עת, סוד האמונה הקדושה, נתקנת בתקוניה ומתקשטת בשלמות כראוי. ובזמן שישראל מתבטלים מהתורה, כביכול אותה העת אינה בתיקוניה, ולא נמצאת בשלמות ולא באור. ואז ״עת לעשות לה׳״. מה זה ״לעשות״. כמו שנאמר ״אשר ברא אלהים לעשות״, מה זה ״לעשות״, שנשארו גופות השדים כשהתקדש היום, ולא נעשו, ונשארו לעשות רוחות ללא גופים. כמו כן כאן ״עת לעשות״, נשאר בלי תקון ובלי שלמות. למה, משום ש״הפרו תורתך״, משום שהתבטלו ישראל למטה מדברי התורה, משום שאותה העת עומדת כך, או עולה או יורדת בגלל ישראל.

(נב) עי׳ זהר ח״א קמב ע״ב: ותקח רבקה את בגדי עשו וגו׳ (שם טו) אלין אינון לבושין דרווח עשו מנמרוד[1771] ואלין לבושי יקר [ד]הוו מן אדם הראשון ואתו לידא דנמרוד ובהו הוה צד צידה נמרוד דכתיב (בראשית י ט) הוא היה גבור ציד לפני יהו״ה וגו׳ ועשו נפק לחקלא ואגח ביה קרבא בנמרוד וקטל ליה ונסב אלין לבושין מניה הדא הוא דכתיב (שם כה כט) ויבא עשו מן השדה והוא עיף ואוקמוה כתיב הכא והוא עיף וכתיב התם (ירמיה ד לא) כי עיפה נפשי להורגים ועשו הוה סליק לון לאינון לבושין לגבה דרבקה ובהו הוה נפיק וצד צידה וההוא יומא לא נטל לון ונפק לחקלא ואתעכב תמן וכד הוה לביש לון עשו לא הוו סלקין ריחין כלל

כיון דלביש לון יעקב כדין תבת אבדה לאתרה וסליקו ריחין בגין דשופריה דיעקב שופריה דאדם הוה ובגין כך אהדרו בההיא שעתא לאתרייהו וסליקו ריחין אמר רבי יוסי שופריה דיעקב (הוה) ׀דאיהו׀ שופריה דאדם ׀איך אפשר׀ והא תנינן תפוח עקבו דאדם הראשון מכהה גלגל חמה ואי תימא דכך הוה יעקב א״ל רבי אלעזר ודאי הכי הוה בקדמיתא עד לא חב אדם הראשון[1772] לא הוו יכלין כל בריין לאסתכלא בשופריה כיון דחטא אשתני שופריה ונתמאך רומיה ואתעביד בר מאה אמין ותא חזי שופריה דאדם הראשון רזא איהו דמהימנותא עלאה[1773] תלייא בההוא שופרא ובגין כך (תהלים צ יז) ויהי נעם יהו״ה אלהינ״ו עלינו וכתיב (שם כז ד) לחזות בנועם יהו״ה ודא הוא שופריה דיעקב[1774] ודאי וכלא רזא עלאה איהו

וירח[1775] את ריח בגדיו ויברכהו (בראשית כז כו) תא חזי וירח את ריח [ה]בגדים לא כתיב אלא ריח בגדיו כמה דאת אמר (תהלים קד ב) עוטה אור כשלמה[1776] נוטה שמים כיריעה דבר אחר [נ״א דא הוא] וירח את ריח בגדיו ויברכהו דכיון דאלביש לון יעקב סליקו ריחין בההיא שעתא ועד דלא ארח [נ״א דארח] ׀ריחין׀ (ריחא) דלבושיה לא ברכיה דהא כדין (לא ידע דאתחזי הוא לברכא) [ידע דחזי הוא לאתברכא] דאי לא אתחזי לאתברכא[1777] לא סליקו כל הני ריחין [קדישין] בהדיה הדא הוא דכתיב וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו יהו״ה (בראשית כז כז) ויאמר מלה סתים הוא אית דאמרי שכינתא הות ואית דאמרי יצחק הוה כריח שדה אשר ברכו יהו״ה מאן שדה דא שדה דתפוחים שדה דאבהן עלאין (חמידו) [סמכין] ׀סמיכו׀ ליה ומתקנין ליה

תרגום: ״ותקח רבקה את בגדי עשו״ וגו׳, אלו הלבושים שהרויח עשו מנמרוד, ואלה לבושי כבוד שהיו מאדם הראשון, ובאו לידי נמרוד, ובהם נמרוד היה צד צידה, שכתוב ״הוא היה גיבור ציד לפני ה׳״ וגו׳. ועשו יצא לשדה ונלחם בקרב עם נמרוד והרג אותו, ולקח ממנו את הלבושים הללו, זהו שכתוב ״ויבא עשו מן השדה והוא עיף״, ובארוה, כתוב כאן ״והוא עיף״,

– מאיר התיקון –

[1771] עי׳ לעיל נח ע״א קא ע״א ועי׳ בס״פ יתרו צד ע״א (לש״ו).

[1772] עי׳ לעיל לו ע״ב בעניין ״כתנות אור״ ו״כתנות עור״ (דע״ה ח״ב קיא ע״ג).

[1773] מי מהימנותא עלאה הוא ז״א שהמלכות נקראת אמונה, וז״א נקראת אמת, מהימנואת עלאה. ומ״ש תליא בההוא שופרא, פי׳ עיקרו מהמוחין דאימא, וז״ש ובג״כ ויהי נועם שהיא אימא שנקרא נועם (מ״מ).

[1774] ר״ל אדם ויעקב הם רומזים לז״א ושופרא דיעקב ושופרא דאדם הם מהמוחין דז״א (מ״מ).

[1775] כיון שלא היו שלו לא היה לו לקראם בגדיו, אלא לרמוז להההוא דסתים ובגדיו קאי לקב״ה. ד״א שאע״ג שהיו של עשו היו אצלו בגניבה כי ליעקב היו ראויים כי היה שופריה דאדם, והראיה שכשלבשן יעקב מיד הריחו, ואם כן שפיר קאמר ביה בגדיו באמת (רמ״ז).

[1776] פי׳ הוא אור שמקיף על יעקב כמו בגד וזהו ריח בגדיו (מ״מ). עי׳ תיקו״ז עם בהגר״א קיב ע״ב שם מתבאר בחינה זו היא כנגד זה ש״לאדם ולאשתו עשה כתנות אור נשמתין ערטילאין״, והן אותן שלא זכו אל הנשמה ואין להם לבושא.

[1777] נמחק בדפ״ו.

וכתוב שם ״כי עיפה נפשי להרגים״. ועשו היה מעלה את אותם הלבושים לרבקה, ובהם היה יוצא וצד ציד, ואותו היום לא לקח אותם, ויצא לשדה והתעכב שם. וכשעשו היה לובש אותם, לא היו מעלים ריחות כלל.

כיון שיעקב לבש אותם, אז שבה האבדה למקומה והעלו ריחות, משום שיפיו של יעקב היה יפיו של אדם, ולכן חזרו בשעה ההיא למקומם והעלו ריחות. אמר רבי יוסי, יפיו של יעקב (היה) שהוא יפיו של אדם. איך אפשר, והרי שנינו, תפוח עקבו של אדם הראשון מכהה גלגל חמה, ואם תאמר שכך היה יעקב, אמר לו רבי אלעזר, ודאי שכך היה, בתחילה טרם חטא אדם הראשון, לא היו יכולים כל הבריות להסתכל ביפיו, כיון שחטא, השתנה יפיו ורומו הונמך, ונעשה בן מאה אמות. ובא וראה, יפיו של אדם הראשון הוא סוד, שהאמונה העליונה תלויה ביופי ההוא, ולכן ״ויהי נועם ה׳ אלהינו עלינו״, וכתוב ״לחזות בנעם ה׳״, וזהו ודאי יפיו של יעקב, והכל הוא סוד עליון.

״וירח את ריח בגדיו ויברכהו״. בא וראה, וירח את ריח הבגדים לא כתוב, אלא ריח בגדיו, כמו שנאמר ״עוטה אור כשלמה נוטה שמים כיריעה״. דבר אחר, (זה הוא) ״וירח את ריח בגדיו ויברכהו״, שכיון שיעקב לבש אותם, העלו ריחות באותה השעה, ועד שלא הריח (שהריח) את ריח לבושו לא ברך אותו, שהרי אז ידע שהוא ראוי להתברך, שאם לא ראוי, לא היו עולים כל הריחות הקדושים הללו עמו. זהו שכתוב ״וירח את ריח בגדיו ויברכהו״. ״ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה׳״. ״ויאמר״ דבר סתום הוא, יש אומרים שהיתה השכינה, ויש אומרים שיצחק היה. ״כריח שדה אשר ברכו ה׳״, איזה ״שדה״, זה שדה התפוחים, השדה שהאבות העליונים (חומדים) סומכים אותו ומתקנים אותו.

(נג) עי׳ סתרי תורה ח״א קמח ע״א: מאי כתיב (בראשית כח י) ויצא יעקב מבאר שבע סתרא דרזא דמהימנותא[1778] וילך חרנה סטרא דאשת זנונים[1779] (הושע א ב) אשה מנאפת (משלי ל כ) סתרא דסתרין |סתרא| מגו |ד|תוקפא דטיהרא דיצחק (נפק) מגו דורדיא דחמרא |נפק| חד נעיצו קטירא כליל חד דכר ונוקבא סומקא כוורדא מתפרשן לכמה סטרין ושבילין

דכורא אקרי סמא״ל נוקביה כלילא בגויה תדיר כמה דאיהו בסטר קדושה הכי נמי בסטרא אחרא דכר ונוקבא כלילן דא בדא נוקבא דסמא״ל נחש אקרי אשת זנונים

קץ כל בשר קץ הימים תרין רוחין בישין מתדבקן כחדא רוחא דדכורא דקיק[1780] רוחא דנוקבא בכמה אורחין ושבילין מתפרשא ומתדבקא בההוא רוחא דדכורא קשיטת גרמה בכמה תכשיטין כזונה מרחקא קיימת בריש אורחין ושבילין לפתאה בני נשא

שטיא דקריב בהדה אתקיפת ביה ונשקת ליה מסכת ליה חמרא דדורדיא דמרורת פתנים כיון דשתי אסטי אבתרה לבתר דחמאת ליה סטי אבתרה מאורחא דקשוט אפשיטת גרמה מכל אינון תקונים דהות מתתקנא לגבי דההוא שטיא

תקונין דילה לפתאה לבני נשא שערהא מתקנין סומקן כוורדא אנפהא חוורין וסומקין באודנהא תליין שיתא תקונין אטונא דמצרים תליין על קדלהא כל חילי דארעא דקדם פיה מתתקנא בפתיחו דקיק יאה בתקונהא לישנא חדידא כחרבא שעיען מלהא כמשחא שפווהא יאן סומקין כוורדא מתיקו בכל מתיקו דעלמא ארגוונא לבשת אתתקנת בארבעין תקונין חסר חד שטיא |נ״א דא| סטי אבתרהא ושתי מכסא דחמרא ועביד בה ניאופין ואסטי אבתרה מה עבדת שבקת ליה נאים בערסא וסלקת לעילא ואלשינת עליה ונטלא רשו ונחתא

אתער ההוא שטיא וחשב לחייכא בהדה כקדמיתא והיא אעדיאת תקונהא מינה ואתהדרת גיבר תקיף קאים לקבליה לביש לבושא דנורא מלהטא בדחילו תקיף מרתתא גרמא ונפשא ערומה מלייא דעיינין דחלן חרבא שננא בידיה טיפין מרירן תליין מההוא חרבא קטיל ליה להההוא שטיא וארמי ליה לגו גיהנם

יעקב נחת לגבה ואזל לאתרה שנאמר (בראשית כח י) וילך חרנה וחמא כל תקון ביתא ואשתזיב מינה (דבורא דיליה) |דכורא דילה סמא״ל| אבאיש קמיה ונחת לאגחא ביה קרבא ולא יכיל ליה דכתיב (שם לב כד) ויאבק איש עמו וגו׳ כדין אשתזיב מכלא ואשתלים בשלימו ואסתלק בדרגא שלים ואתקרי ישראל כדין סליק בדרגא עלאה ואשתלים בכלא והוה עמודא דאמצעיתא ועליה כתיב (שמות כו כח) והבריח התיכון וגו׳

תרגום: מה כתוב, ״ויצא יעקב מבאר שבע״, הסתר של סוד האמונה. ״וילך חרנה״, הצד של אשת זנונים, אשה מנאפת. סתר הסתרים, סתר מתוך התוקף של אורו של יצחק (יצא) מתוך

– מאיר התיקון –

[1778] מלכות (מ״מ).

[1779] פי׳ שירד לקלי׳ לברר הבירורים (מ״מ).

[1780] בגלל דקותו ולכן אין בידו לפתות ולכן רק מקטרג (בהגר״א על ספד״צ לא ע״ג).

שמרי היין, יצאה צורה מורכבת אחת, כוללת יחד זכר ונקבה, אדומה כמו שושנה, נפרדים לכמה צדדים ושבילים.

הזכר נקרא סמא״ל, ונקבתו כלולה בתוכו תמיד. כמו שהוא בצד הקדושה, כך גם בצד האחר זכר ונקבה כלולים זה עם זה, הנקבה עם סמא״ל, נחש, נקראת אשת זנונים.

קץ כל בשר, קץ הימים. שתי רוחות רעות נדבקות יחד, רוח הזכר דקה, רוח הנקבה בכמה דרכים ושבילים נפרדת, ונדבקת באותה הרוח של הזכר. מקשטת את עצמה בכמה תכשיטים, כמו זונה מרוחקת, עומדת בראש הדרכים והשבילים לפתות בני אדם.

השוטה שקרב אליה, מחזיקה בו ומנשקת אותו, מוזגת לו יין המשומר של מרורת פתנים [ארס נחשים], כיון ששותה סוטה אחריה. אחר שרואה אותו סוטה אחריה מדרך האמת, מפשיטה את עצמה מכל אותם התקונים שהיתה מתקנת לשוטה הזה.

התקונים שלה לפתות בני אדם: שערותיה מתוקנים אדומים כשושנה, פניה לבנים ואדומים, באזניה תלויים ששה תקונים של אטון מצרים, תלויים על צוארה כל חיילות ארץ קדם, פיה מתוקן כפתיחה דקה יפה בתקוניה, לשון חדה כחרב, דבריה חלקים כשמן, שפתותיה יפות אדומות כשושנה מתוקות בכל המתיקות של העולם, לבושה ארגמן, מתוקנת בארבעים תקונים חסר אחד. שוטה (זה) שסוטה אחריה ושותה מכוס היין ועושה עמה נאופים וסוטה אחריה, מה היא עושה, משאירה אותו ישן במטה, ועולה למעלה ומלשינה עליו, ונוטלת רשות ויורדת.

מתעורר השוטה ההוא, וחושב לצחוק עמה כמו בראשונה, והיא מסירה את תקוניה ממנה, וחוזרת לגיבור חזק שעומד כנגדו, לבוש בלבוש של אש לוהטת, בפחד חזק מרתת עצמה, ונפשה ערומה, מלאה בעינים מפחידות, חרב שנונה בידו. טפות מרירות תלויות מהחרב ההיא. הורג את השוטה ההוא, וזורק אותו לתוך גיהנם.

יעקב ירד אליה והלך למקומה, שנאמר ״וילך חרנה״, וראה את כל תיקון הבית, וניצל ממנה. הזכר שלה סמא״ל, הרע לפניו, וירד לערוך בו קרב ולא יכל לו, שכתוב ״ויאבק איש עמו״ וגו׳. אזי ניצל מן הכל, והשתלם בשלמות, והתעלה בדרגה שלמה ונקרא ישראל. אז עלה לדרגה עליונה ונשלם בכל, ונהיה העמוד האמצעי, ועליו כתוב ״והבריח התיכון״ וגו׳.

(נד) עי׳ זהר ח״א עו ע״ב: תאנא בתוקפא[1781] דהרמנו[1782] דמלכא[1783] אנציב חד אילנא[1784] רבא ותקיף [גו נטיען עילאין] (ונטיען) נטיע אילנא דא בתריסר תחומין אסתחר בארבע סטרין דעלמא[1785] פרישא רגליה[1786] ת״ק פרסי[1787] מטלנוי[1788] כל רעותין דאינון פרסין ביה תליין כד אתער האי כלהו מתערין בהדיה לית מאן דנפיק מרעותיה לבתר כלהו[1789] ברעותא חדא בהדיה קם מלעילא[1790] [נחית] (אתנחית) במטלנוי לגו ימא[1791] מניה ימא (אתגלי) [אתמליא] איהו מקורא (דכל) [לכל] מיין דנבעין תחותיה מתפלגין[1792] כל מימוי דבראשית[1793] שקיו דגנתא[1794] ביה תליין כל נשמתין[1795] דעלמא מניה פרחין נשמתין אלין עאלין[1796] בגנתא[1797] לנחתא להאי

– מאיר התיקון –

[1781] הוא בוצד״ק (עי׳ לעיל טו ע״א), והוא סט׳ דגבורא דעתיק, שהוא משחתא דכולא, דביה נעשה הכל (יהל אור).

[1782] רצון העליון, שהוא הכתר (יהל אור).

[1783] מלכות דא״ק, עתיק (יהל אור).

[1784] יסוד (יהל אור).

[1785] חגת״ם (יהל אור).

[1786] נו״ה (יהל אור).

[1787] הן נ׳ תרעין דביה שמתפשטין עד הוד כ״א כלולה מעשר ונכללין ביסוד שלכן נקרא כל, גימ׳ נ׳ (יהל אור).

[1788] דהיינו ההארה היוצאת מראש ז״א ונגנזת ביסוד (בהגר״א על ספד״צ יב ע״א וז״ש בזעיר).

[1789] ר״ל רצון הזיווג שכד האי מיתער לזיווג כל האיברים מסכימין (יהל אור).

[1790] ר״ל שהולך למוח ומביא משם הזרע שלכן נק׳ משכיל (יהל אור).

[1791] שמוליך הזרע ע״י חוט השדרה ומולך כל הת״ק רעותין, נ׳ תרעין למלכות, שלכן נק׳ י״ם, גימ׳ חמשים (יהל אור).

[1792] ר״ל שהוא עץ החיים שאמרו ז״ל, עץ החיים ת״ק פרסה, ותחותיה מתפלגין כל מימי בראשית כי הוא נק׳ חי כידוע. וזהו עץ החיים (יהל אור).

[1793] של מלכות שנק׳ בראשית (יהל אור).

[1794] הוא בריאה, ששם צרורא דחיי דנשמתא צרור החיים, ושם יורד הקב״ה בחצי הלילה לאשתעשע וכו׳ (יהל אור).

[1795] שלכן נקראת נשמת כל חי (יהל אור).

[1796] דעאלין (יהל אור).

עלמא נשמתא כד נפקא אתברכא בשבע ברכאן[1798] למהוי אבא (לרוחא ודם) ולרוחא ורם] לגופא (ולמהוי) בסליקו ([נ״א] דדיוקנא עלאה הה״ד (בראשית יב א) ויאמר יהו״ה אל אברם הא נשמתא עלאה אבא (לרוחא ודם) ולרוחא ורם] לגופא בסליקו) דדיוקנא עלאה:

למדנו בתוקף רצון המלך נטע אילן אחד גדול וחזק בתוך הנטיעות העליונות. הנטיעה של האילן הזה בתריסר תחומים מסובבת, בארבעה צדדים של העולם פרושה רגלו, ת״ק פרסאות הם מסעותיו, כל הרצונות של אותם פרסות תלויים בו. כשזה מתעורר, כולם מתעוררים עמו. אין מי שיוצא מרצונו לחוץ, כך כולם ברצון אחד עמו. קם מלמעלה (יורד) יורד במסעותיו לתוך הים, ממנו הים (מתגלה) מתמלא. הוא המקור (לכל, נ״א של כל) המים הנובעים, תחתיו נחלקים כל מימי בראשית, השקאת הגן תלויים בו. כל הנשמות של העולמים פורחות ממנו. הנשמות הללו נכנסות לגן לרדת לעולם הזה, כשיוצאת נשמה, היא מתברכת בשבע ברכות להיות אב (לרוח ורם) לגוף (ולהיות) בְּעַלָיָה (של הדמות העליונה, זהו שכתוב ״ויאמר ה׳ אל אברם״. הרי נשמה עליונה אבא (לרוח ורם) לגוף בעליה) של דמות עליונה.

(נה) עי׳ זהר ח״ב ב ע״א: ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו (שמות א א) והמשכילים יזהירו[1799] כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד (דניאל יב ג) והמשכילים אלין אינון דמסתכלי ברזא דחכמתא[1800] [יזהירו] ונ״א יזהירו דנצצין ברזא דחכמתא][1801] נהרין ונצצין[1802] בזיוא דחכמתא עלאה[1803] כזהר נהירו נציצו דנהרא דנפיק

– מאיר התיקון –

[1797] לבריאה. וכ״ז כן הוא למטה שאילנא דת״ק פרסה הוא מט״ט וי״ם הוא עשיה, וגנתא הוא ג״ע שבארץ ג״ע התחתון (יהל אור).

[1798] מז״ס דזו״נ ע״י הרמנא דמלכא ז״ס דמלכות דא״ק (יהל אור).

[1799] משום דקשיא ליה ״את יעקב״, ״אתו״ מבעי ליה. ולכן מפרש, ״בני ישראל״ הם גבולי אלכסון, שהם בני ז״א, הנק׳ ישראל, שבאו עם השכינה הנק׳ יעקב, וכדמסיק. לכן פתח בפסוק, והמשכילים, ודרשו בו דרשות אחרות, ולבסוף דרש בו ענין השייך לפרשה זו בדרך המדרש (מ״מ).

[1800] ארבע מעלות דפרד״ס הן בסוד אבי״ע, והסוד הוא באצילות, דתמן מקנן אבא, הוא סוד י׳ שבשם, ועיקר הארתו הוא בסוד יסודו המתפשט בתוך האצילות עד יסוד ז״א (רמ״ז). העוסקים בחכמת הקבלה (מ״מ).

[1801] נמחק בשער מאמרי רשב״י.

[1802] ענין נהרין ונצצין הוא בסוד אור ישר מאיר מלמעלה למטה להם, וזהו נהרין. וסוד אור חוזר בסוד המראה המלוטשת, כי כאשר יכה בה אור השמש, יצאו ממנה ניצוצות מצד לטישותה ממטה למעלה וזהו ונצצין. ולכן אמר ״יזהירו״, יזהירו לאחרים דנקטי ויהבי מיין דכורין ומיין נוקבין, וזה כדוגמת יסוד שיש לו שתי בחינות אלו בסוד יוסף הצדיק ובנימין הצדיק, זה מיין דכורין וזה מיין נוקבין. ושתי בחינות אלו, האחד נקרא נהירו, והשני נקרא נציצו. וזמ״ש בזוהר נהירו ונציצו דנהרא דנפיק מעדן שהוא סוד יסוד הנקרא נהר היוצא מעדן (שער מאמרי רשב״י), דע שעם היות שיש ב׳ בחי׳ ליסוד, והם יוסף הצדיק מלמעלה, ובנימין הצדיק מלמטה בסוד מ״ן, כמ״ש בצאת נפשה כי מתה. עוד יש ביסוד עצמו ב׳ בחי׳ אלו, ולכן נקרא חי עולמים, בסוד ט׳ מלמעלה למטה, וט׳ מלמטה למעלה, שהם עולים ח״י. וחי הוא בב׳ עלמין, שגם בעולם הנוק׳ יש ח״י בסוד בנימין, וזהו חי חי הוא יודוך (ישעיה לח יט). ושורש הדבר, כי ביסוד נסתיים הזכר העליון, והוא רקיע המבדיל בין מים למים. ואור עליון המחיה את הספירות יורד עד שם, ומכה בו בסוד בטישה, בדמות מראה הלטושה המפסקת שלא יעבור אור השמש ממנה ולמטה, כי עומדת כנגד אור השמש. כן הרקיע הזה הוא מבדיל בין עלמא דדכורא ובין עלמא דנוק׳, ואינו מניח לעבור האור למטה ועי״כ, תכה בו האור העליון בפנימיותו, ויוצאין ממנה ניצוצין כמנין האורות המכין, ט׳ מלמעלה למטה וט׳ מלמטה למעלה. וז״ש ״ודא איהו רזא סתימא דאיקרי הרקיע״ כי בחי׳ הרקיע יאמר על ענין זה, כי הוא רקיע המבדיל ומעכב האור העליון מלרדת למטה, לכן יש בו נהירו ונציצו. משא״כ בכל השאר. ולכן יש ברקיע הזה כוכבים ומזלות שמשא וסיהרא, כי הכוכבים הם נשמות הצדיקים היורדים שם ממוח העליון ועומדים שם, ומשם יורדין למלכות. והמזלות הם י״ב בסוד ו״ק מחסד ולמטה, וו׳ מלמטה למעלה כנז׳ בתיקו״ז. שאע״פ שכל הט׳ מכים ברקיע זה, אינו דומה הכאת ו״ק לשאר, כי כל א׳ בחי׳ בפני עצמה יש לה, לפיכך מו״ק יצאו י״ב מזלות, ומזו״נ נעלמים יצאו שמשא וסיהרא, וזה מצד הנשמות שבו, שכמו שבמלכות מנשמות שבה נעשין מ״ן כנודע, כן הוא ביסוד וכו׳ (זהר הרקיע). נהרין, מאור יסוד אבא שבתוך יסוד אימא, ונצצין, חו״ג ליסוד אימא (רמ״ז). פי׳ שמקבלים הארה מהחסדים שנק׳ אור ומהגבורות שהם ניצוצין וז״ש נהרין מצד החסדין ונצצין מצד הגבורות (מ״מ).

[1803] הנה כל האצילות בכללו גוף ונשמה מלבר ומלגאו, והמשכילים הם יודעי מדין [יודעי מידות] המסתכלים בפנימיות החכמה התחתונה בסוד נשמתא. וזה נקרא רזא דחכמתא, פנימיות החכמה התחתונה, ועל ידי כך נהרין ונצצין בזיוא דחכמתא עלאה, כי נשמת החכמה התחתונה הוא זיו וזוהר החכמה העליונה, בסוד כלת משה. והיא הצלע, נקודת י׳, בסוד י׳ בראש י׳ בסוף, י׳ משם בן

מעדן[1804] ודא איהו רזא סתימא[1805] דאקרי[1806] |רקיע| (הרקיע) ביה קיימין כוכביא[1807] ומזלי[1808] שמשא וסיהרא[1809] וכל אינון בוצינין (דנהרא) [דנהורא][1810]:

זהר דהאי רקיע נהיר בנהירו על גנתא |ואילנא דחיי קיים במציעות גנתא דועפוי חפיין[1811] [ועליה נ״א על] (עליה) כל אינון דיוקנין ואילנין ובוסמין |דבגנתא| במאנין דכשרן[1812] ותטללין[1813] תחותיה כל חיות ברא וכל צפרי שמיא ידורון תחות אינון ענפין:

– מאיר התיקון –

ארבע, י׳ משם אדני כנודע [יאהדונה״י] (שער מאמרי רשב״י). פי׳ החו״ג הנז׳ הם של אבא הנק׳ חכמה עילאה לגבי יש״ס הנק׳ אבא סתם ולא עילאה (מ״מ).

[1804] היינו הארת יסוד הבינה בחו״ג שבו (רח״ו). והתכת הכתוב והמשכילים בעלי הסוד, יזהירו ויאירו מחו״ג של אבא כמו שמאירים מחו״ג של אימא, לפי שהארות אימא מגולים יותר משל אבא, ומשיגים אותם בעלי הסוד, ואומר הכתוב שיקבלו ג״כ הארות אבא הסתומים כמו של אימא הנגלים (מ״מ).

[1805] ביסוד נסתיים הזכר העליון והוא הרקיע המבדיל בין מים למים והאור העליון המחיה את הספירות יורד עד שם ומכה בו בסוד בטש ביה כדמות המראה המלוטשה המפסקת שלא יעבור אור השמש ממנה ולמטה כי עומדת כנגד אור השמש כן רקיע זה מבדיל בין עלמא דדכורא לעלמא דנוקבא ואינו מניח לעבור האור למטה ועל ידי כך מכה בו סוד האור העליון בפנימיותו ויוצאין ממנו נצוצות כמנין האורות המכים בו ט׳ מלמעלה למטה וט׳ מלמטה למעלה וזמ״ש ודא רזא סתימא דאקרי הרקיע כי בחינת רקיע יאמר על ענין זה כי הוא רקיע המבדיל ומעכב אור העליון מלרדת למטה ולפיכך יש בו נהירו ונציצו כמ״ש בכל השאר (שער מאמרי רשב״י). זה הנהר הוא יסוד אמא הסתום בתוך ז״א (רמ״ז).

[1806] בראשית ח ע״ב לד ע״א (הערת הזהר).

[1807] הם נשמות הצדיקים היורדין שם מהמוח העליון ועומדים שם ומשם יורדין למלכות (שער מאמרי רשב״י). חסדים (רח״ו).

[1808] הם שנים עשר בסוד שש קצוות מן חסד ולמטה שש ממטה ולמעלה ושש מלמעלה למטה כנז׳ בתקונין. כי אעפ״י שכל התשעה מכים ברקיע זה, אין דומה הכאת השש קצוות לשאר, כי כל אחד בחינה בפני עצמה יש לו, ולפיכך מהשש קצוות יצאו י״ב מזלות (שער מאמרי רשב״י). גבורות (רח״ו).

[1809] מת״ת ומלכות נעלמים יצאו שמשא וסיהרא, וזה מצד הנשמות שבו, כי כמו שבמלכות מנשמות שבה נעשין מיין נוקבין כנודע כן ביסוד נשמות צדיקים שבו שהם הכוכבים כדפרישית הם הם המעלין תשעה מלמעלה למטה ואעפ״י שהת״ת מהשש קצוות הנז׳ מ״מ יש בת״ת שתי בחינות, אם בחינת היותו בכלל השש קצוות, ואם בחינת היותו בפני עצמו, וכל אלו נקבעין ביסוד. וסיהרא עם היות כי היא למטה מן היסוד, עכ״ז שרשה בסוד ה׳, ד״ו, ובסוד יו״ד וי׳ ו׳ ד׳ נחקק ביסוד, ושרש זה בחכמה ובינה, ומשם ירדו אל היסוד. ושאר בוציני דנהורא, הם ה׳ ככבי לכת הנשארים וכנגדם ז׳ ספירות הבנין, כי חמה ולבנה עם ה׳ ככבי לכת, הם ז׳. ואל יקשה בעיניך כי ז׳ ספירות הם הם השש קצוות שהם המזלות כדפרישית, כי שש קצוות אלו הם ביסוד עצמו, בסוד שוקיו עמודי שש, כי הוא מקבלם מלמעלה, ונעשין בו שנים עשר, בסוד אור ישר ואור חוזר, ובסוד נהירו ונציצו כדפרשית, ולכן נקראים מזלות, כי היסוד נקרא מזל, להיותו מושך את הטיפה זרעית מהמוח העליון. ואמנם שמשא וסיהרא ושאר בוציני נהורא, שהם חמשה ככבי לכת כדפרישית, הם שבעה ספירות הבנין עצמם המתגלים ביסוד ומשפיעים בו ועוד כי ששה קצוות הם בסוד ת״ת הכלול משש קצוות ושבעה ספירות הם כנגד ז׳ ככבי לכת ואין זה בשש קצוות, כי אִלו בת״ת עצמו לבדו בהכללו מהם וזה בבנין עצמו ודי בזה. ודע כי כמו שהמלכות תקרא חכמה. כן חכמה שבז״א תקרא חכמה תחתונה בבחי׳ החכמה העליונה הקדומה ואליה כִּיְוֵן באומרו ״אלין אינון דמסתכלי ברזא דחכמתא״ שמסתכלין בפנימיית החכמה, כי שבז״א בסוד נשמתא שהיא חכמה העליונה בסוד הדעת, וזמ״ש ״נהרין ונצצין בזיוא דחכמתא עלאה״ וכמו שיש ביסוד תחתון תשעה מלמעלה למטה וט׳ מלמטה למעלה, כן בסוד דעת המפסיק בין אריך אפין לז״א יש אלו. וזמ״ש בזוהר ״נהירו נציצו דנהרא דנפיק מעדן״ שהוא סוד הדעת היוצא מעדן עליון ונכנס במוח ז״א, ויש בדעת זה נהירו ונציצו כדפרשית. והמסתכלין בפנימיות חכמה זו שהוא סוד הדעת נהרין ונצצין בדוגמתו ודעת זה יקרא רקיע עליון בסוד בינה הנקרא רקיע כנודע, ואם אין דעת אין בינה אם אין בינה אין דעת. ומצד היותו רקיע מפסיק בין אריך אפין לז״א יש בו נהירו ונציצו כדפרשית. ולפיכך נקרא רזא סתימא, כי זה נעלם מאד. ולפיכך יש ברקיע זה ככבים שהם הנשמות כי שם שרשם בסוד עלמא דאתי, וכן י״ב מזלי, בסוד מזל, שכאן מתפשט. וכן שמשא וסיהרא וכל אינון בוציני נהורא שרשם בו בעלמא עלאה, בסוד ויבנהו שבע שנים, והדברים עתיקים (שער מאמרי רשב״י). זו״ן (רח״ו).

[1810] יעקב ולאה ודור המדבר ויתר ההארות (רמ״ז).

[1811] בסוד חשמ״ל (רח״ו).

[1812] קאי אדיוקנין הם המ״ן של כל א׳ (רח״ו).

[1813] (ס״א ומטללין) (נוסף בדפ״ו).

זהר איבא[1814] דאילנא יהיב חיין לכלא קיומיה לעלם ולעלמי עלמין[1815] סטרא אחרא לא שריא ביה אלא סטרא דקדושה זכאה חולקיהון אינון דטעמין מניה ׀ואינון׀ קיימין (אינון) לעלם ולעלמי עלמין אלין אקרון ׀ומשכילים וזכאן חיין בהאי עלמא וחיין בעלמא דאתי׀ (חיין להאי עלמא וחיין לעלמא דאתי):

תרגום: ״ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו״, ״והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד״. ״והמשכילים״, אלו הם שמסתכלים בסוד החכמה. (נ״א ״יזהירו״, שנוצצים בסוד החכמה.) ״יזהירו״ מאירים ונוצצים בזיו החכמה העליונה. ״כזהר״ אור התנוצצות שמאיר שיוצא מעדן. וזהו סוד סתום שנקרא רקיע, בו עומדים כוכבים ומזלות שמש ולבנה וכל אותם נרות של אור.

זהר של הרקיע הזה מאיר באור על הגן, ועץ החיים עומד באמצע הגן שענפיו מכסים ועליה (נ״א על) כל אותם צורות ועצים ובשמים (שבגן) בכלים כשרים, ומסתופפים תחתיו כל חיות השדה, וכל ציפורי השמים דרים תחת אותם הענפים.

זהר, פרי האילן נותן חיים לכל קיומו לעולם ולעולמי עולמים. הצד האחר לא שורה בו, אלא רק הצד הקדושה. אשרי חלקם של אלה שטועמים ממנו (הם) עומדים לעולם ולעולמי עולמים. אלה נקראים משכילים וצדיקים, חיים בעולם הזה, וחיים לעולם הבא.

(נו) עי זהר ח״ב רסו ע״ב: היכלא שתיתאה היכלא[1816] דא קיימא עלאה על כל אינון שאר היכלין תתאין ארבע פתחין אית להיכלא דא חד אקרי מות וחד אקרי רע וחד אקרי צלמו׀״ת וחד אקרי אפו׀״ל אלין ארבע פתחין קיימין תדיר לאבאשא אלין אינון כללא דכלא:

כמה דאית בסטרא דקדושה ברזא דמהימנותא ארבע ׀פתחין לארבע׀ סטרין[1817] דמתקשראן דא בדא וכלהו קדישין הכי נמי לתתא הכא וכד אלין מתקשרן ומתחברן דא עם דא [כחדא] בהיכלא דא כדין ׀אקרי׀ בית חבר כמה דאת אמר (משלי כא ט) מאשת מדנים ובית חבר והאי היכלא קיימא לאבאשא תדיר:

על האי היכלא כתיב (שם כז ו) ונעתרות נשיקות שונא[1818] בגין דהכא קיימן כל אינון נשיקין בישין ותיאובתין בישין וכל עדונין [דגופא] דהאי עלמא די באינון עדונין אתתרך בר נש [בהאי] (מהאי) עלמא ומעלמא דאתי[1819] ועל האי היכלא כתיב (שם ה ג) כי נפת תטפנה שפתי זרה וגו׳:

בהאי היכלא קיימא חד רוחא דאיהו ממנא על כל אלין דלתתא ואיהו כללא על כל שאר רוחין האי היכלא מתקשטא בקשוטוי[1820] דשפירו על כל אינון היכלין[1821] בהיכלא דא מתלכדי רגלייהו דטפשאי[1822] על האי היכלא כתיב (משלי ו כה) אל תחמוד יפיה בלבבך ואל תקחך בעפעפיה[1823]:

– מאיר התיקון –

[1814] ת״ת (רח״ו).

[1815] עיבור יניקה גדלות (רח״ו, וכן הוא בשעה״כ טז ע״ג).

[1816] היכל זה נגד ת״ת דקדושה שגורם זווג הקדוש והוא היכל הרצון שעולה למעלה מכל הזווגים בסוד ת״ת על חו״ג (רח״ו). ור״ל שהיכל הרצון הוא למעלה מהיכל אהבה וזכות שהם חו״ג (מ״מ).

[1817] חגת״ם (רח״ו).

[1818] הפך הנשיקין שבהיכל הרצון דקדושה וישק יעקב לרחל (רח״ו).

[1819] כי הת״ת מבריח בין ב׳ הקצוות מקצה השמים ממעל בינה ומקצה הארץ מתחת מלכות והם עולם הזה ועולם הבא (רח״ו). ישראל שבאותו הדור [של הושע] הלכו אז אחר תאוות עוה״ז ונכנסו בהיכלין דסטרא דמסאבא, והגיעו עד שערי מות שהוא בהיכל הו׳ דס״א, ששם הוא הנשיקין בישין ותיאובתין בישין, וכל עדונין דגופא דהאי עלמא, אשר עליה נאמר (משלי ה ג) כי נפת תטפנה שפתי זרה כו׳ (דע״ה ח״ב פב ע״ד).

[1820] ת״ת (רח״ו).

[1821] ר״ל לפי שהוא היכל ששי, גופא דסט״א, כלל כל היכלין, וכל היכלין הן של הזונה, וכאן הוא כלל. וכאן הוא הרצון והתשוקה אל סט״א (יהל אור ח״ב יז ע״ג).

[1822] ריש לקיש אמר אין אדם עובר עבירה אא״כ נכנס בו רוח שטות וכו׳ שהוא מסט״א מלך זקן וכסיל שאין בו דעת דאל אחר אסתריס וכו׳ והוא נטילת הדעת ממנו, וכן האשה זונה אשת כסילות הומיה וכו׳ והוא בהיכל ששי דסט״א כמ״ש בפ׳ פקודי (דף רסז ע״א) בהיכלא דא מתלכדא רגלי דטפשאי וכו׳ על האי היכלא כתי׳ אל תחמוד יפיה וכו׳ בהאי היכלא וכו׳ וכל אנון ענוגין דטפשאי חסרי לבא חסרי דעתא כד״א וארא בפתאים וכו׳ נער חסר לב וכו׳. והיכל זה שם הרוח כמו בקדושה שהוא היכל הרצון שבו דעת וכלול שיתא רוחין כמש״ש. ולכן בסוטה כי תשטה אשתו ועבר עליו רוח קנאה וכו׳, והוא רוח טהרה להרחיק אשה רעה ממנו שהוא נגדו בסט״א כמה רעה אשה רעה וכו׳, והוא מ״ש [שם] חד אמר רוח טהרה וחד אמר רוח טומאה וכו׳. וענין זה כי בפ׳ נאמר ועבר עליו רוח וכו׳ והיא נטמאה או עבר עליו רוח וכו׳ והיא לא נטמאה, שהוא כפל לשון ללא צורך. אבל הכתוב רמז לו הסוד בזה שלפעמים הוא רוח טהרה מסט׳ דקדושה מהיכל

בהאי היכלא תליין כל תיאובתין דעלמא[1824] וכל אינון ענוגין[1825] דטפשאי חסרי לבא חסרי דעתא כמה דאת אמר (שם ז ז-ט) וארא בפתאים אבינה בבנים נער חסר לב עובר בשוק אצל פנה וגו׳ בנשף בערב יום וגו׳ וכדין אתקריבו רגלוי להאי היכלא דאיהו כללא דכלהו תתאין כדין (שם י) והנה אשה לקראתו שית זונה[1826] ונצורת לב[1827] שית דא איהו האי היכלא דאיהו שתיתאי[1828] לכל שאר היכלין והכא קיימא זונה לאפתאה לטפשאין:

בהאי היכלא קיימא ולא קיימא נחתא ומפתי סלקא ואסטיאת[1829] כמה דאת אמר (שם יא) בביתה לא ישכנו רגליה פעם בחוץ פעם ברחובות כד סלקא לעילא (שם יב) ואצל כל פנה תארוב

– מאיר התיקון –

הרצון היינו כשהיא באמת נטמאה ואיגלאי מילתא שהיא אשה רעה מסט״א מהיכל ששי דטומאה, בזה עבר עליו רוח קנאה מסטרא דרוחא דכליל שית רוחין מרצון דקדושה. ובאם באמת לא נטמאה והיא אשה כשרה אז עובר עליו רוח טומאה מסט״א לקנא לאשתו, כי בהיכל הרצון שם הזיווג נשיקין דרחימותא בין איש לאשתו בחיבורא חדא, והסט״א שהיא מסט׳ דפרודא רוצה להכניס בו רוח קנאה לגרום איבה ופירוד בניהם, וכמו הנחש שהטיל איבה בין אדם לחוה בסוד (משלי טז כח) ונרגן מפריד אלוף, ונרגן הוא לישנא בישא נגד הקדושה שהוא בפה ולשון ברצון כידוע וכו׳ (אפיקי ים סוטה דף ג ע״א).

[1823] עי׳ פת״ש פו״ח כ: כתיב (משלי ו כה) אל תחמוד יפיה בלבבך וגו׳, והוא להשמר מפתויים שלה ממה שממתקה דרכי העבירות ומיפה אותם לבני אדם, וארז״ל (שבת קי״ד ע״א) איזהו ת״ח, כל שמדקדק על חלוקו להפכה כו׳, והוא סוד היפוך המדות המגונות לטוב ע״י התורה שהיא תבלין ליצה״ר כמ״ש (אבות פ״ה מכ״ב) הפך בה והפך בה כו׳, שע״י שיודע דרכי התורה על בוריה יהיה ניצול מפיתויי היצר וכמ״ש רבינו הגדול ז״ל בליקוטים בזה, והוא סוד תיקון החשמ״ל והמלבו״ש של הנוגה כולו לטוב, ועי״ז לא יהיה חיבור לג׳ קליפות האחרות עם הנגה, ואז לא יהיה להם מקום אחיזה ויהיו נדחים בנוקבא דתהו״ר, ע״כ. ועי׳ בגר״א משלי לא יא: איזה ת״ח המקפיד על חלוקו כו׳ היינו שמידותיו של אדם הן חלוקו ולכן נקרא מדו כמ״ש ולקח הכהן מדו בד ואמרו ז״ל מדו כמדתו והיינו במדה שהוא מודד וכו׳ והנה אין צדיק בארץ גו׳ אבל הת״ח אם רואה שנכשל באיזה דבר מגונה מיד הוא רואה להפכה כי התורה כרכא דכלא בה לכן מסיים בן בג בג סוף אבות שהן תקוני המידות הפוך בה והפוך בה דכלא בה ומינה לא תזוע והיינו שרפואת הנפש היא דוגמת רפואת הגוף שצריך לרפאותה בהפכה כמ״ש למעלה כן המדות צריך להפכן לטובה והנה ראש כל מדות הרעות הוא מדות התאוה שהיא מביאתו לכל מדות הרעים שבעולם ובזה יובן מה שארז״ל בראש כל מרעין אנא דם כי הדם הוא הנפש המתאוה כי תאוה נפשך כו׳ וברי׳ כל אסוון אנא חמר יינא דאוריתא כמ״ש רפאות תהי לשרך ולכל בשרו מרפא והוא סם חיים וא״ת למה מנו חכמים כל מדות טובות באבות היינו למי שאינו בעל תורה וזהו באתר דלית תמן חמר תמן סממונים מתבעין אבל הבעלי התורה אינן צריכין כי התורה היא כלל הכל וזהו בטח בה לב בעלה מכל החלאים שבעולם וכשמחז״ל אם ראית ת״ח נוקם כו׳ חגריהו כו׳ אם עם הארץ חסיד אל תדור בשכונתו משא״כ במדות טובות אם הוא מוחזק במדה טובה אחת כגון שיש לו ענוה אינו בטוח רק מהגאוה ואינו בטוח מהתאוה וכדומה בשאר המדות אבל בתורה הוא בטוח בכל המדות רעות. ושלל לא יחסר כי אין עבירה מכבה תורה.

[1824] בסוד הקדושה נקרא עץ החיים תאוה באה, וז״ש תיאובתין דעלמא (רח״ו).

[1825] בסוד עונג נמשך מכתר עליון לת״ת (רח״ו)

[1826] הפיך אשת חיל (יהל אור ח״א כ ע״ב).

[1827] וז״ש לעיל רמה ע״א וחמי תמן כל אינון היכלין דאינון וכו׳ (יהל אור ח״ב יז ע״ג). בקדושה בהיכל הרצון הוא התורה מפיו ית׳ שנתנה לישראל כמ״ש (משלי ב ו) כי ה׳ יתן חכמה מפיו דעת ותבונה, והוא דעת דגנוז בפומא דמלכא והוא סוד עה״ח, ואשה זונה הוא חכמה חיצוניות שע״ז אמר שלמה בחכמתו כל דבריו במשלי באשה זרה וענין פיתויין דילה כי נופת תטופנה וכו׳ ואחריתה מרה כלענה (משלי ה ג) והתורה עה״ח הוא דרגא דמשה ישקני מנשיקות פיהו וכו׳ (שיר א ב), וזכה לכך מצד ענוה שבו כמ״ש (במדבר יב ג) והאיש משה עניו מאוד וכו׳, כי התורה אינה מתקיימת אלא במי שמשים עצמו כמדבר כמ״ש במס׳ נדרים (נה ע״א) וממדבר מתנה וכו׳, והוא הבאר כלת משה כידוע, ואמרו (תענית ז ע״א) שנמשלה תורה למים לומר לך מה מים יורדים מגבוה לנמוך כך ד״ת אין מתקיימים אלא במי שדעתו שפלה וכו׳, והטעם שמי שיש בו גסות הרוח וחושב עצמו לחכם ויודע מעמיד הכל על שכלו ודעתו, נופל ברשת הטעות ולחקור הכל בשכלו והוא חכמה חיצוניות והוא אשה זרה הנ״ל, ומתרחק מדרך האמונה שהוא אשת חיל נוקבא דקדושה תורה שבע״פ המסורה למשה מסיני ותלוי באמונה ושכל אלהי עליון (אפיקי ים סוטה ד ע״ב).

[1828] ת״ת ששי ממטה למעלה (רח״ו).

[1829] כאשר האדם נמשך אחרי׳ ומחמם יצרו ואז מתגברת ומתהפכת לאסטאה לעילא ומתהפכת מאוהב לשונא, וכמ״ש כאן בביתה לא ישכנו וכו׳ וכמ״ש ואחריתה מרה כלענה וכו׳ רגלי׳ יורדות וכו׳, והוא ההתהפכות שהזכיר כאן שרוצה להטביע האדם (אפיקי ים בבא בתרא עג ע״ב).

כד נטיל נשמתא[1830] מה כתיב (שם יג) והחזיקה בו ונשקה לו אלין אינון נשיקין[1831] לסאבא ולאטעאה בני נשא אבתרה בגין דהכא |איהו אתר| (אתדבקותא) דכל אינון נשיקין בישין ומכל זנונים נוכראין (וכל זינין נוכראין) דאינון מתיקין לפום שעתא ווי לסופייהו כמה |דכתיב| (דאוקימנא) (שם ה ג) וחלק משמן חכה:

וכתיב (שם ד) ואחריתה מרה כלענה מאי מרה כלענה אלא כד בר נש אתפתא אבתרה בהאי עלמא ומטא זמניה לאסתלקא מהאי עלמא איהי קיימא עליה דבר נש ואתגלימת קמיה בגלימו דגופא דאשא וחרבא שיננא בידיה[1832] ותלת טיפין[1833] בה:

ואוקמוה ובה טפה חדא מאינון טיפין דאיהי מרירא ובשעתא דאטיל לה לפומיה דבר נש עאל במעוי וכדין נשמתא אתבלבלא וההיא טפה שטיא ואזלת בגו גופא ואעקרת לה לנשמתא מאתרה ולא שביק לה לנשמתא אתר למיתב ואיהי מרה כלענה ואטעים לה בר נש במרירו חלף ההוא מתיקא דטעמו בה בהאי עלמא כד אתמשכו בתרה לבתר אשדי טפה אחרא ונשמתא נפקאת ומית בר נש ולבתר אשדי |טיפה| אחרא וירוקין אנפוי[1834] ואבאיש בגין דנשמתא היא קדישא וכד שלטא עלה דא סטרא אחרא מסאבא ערקת מקמיה ולא אתישבא כחדא:

ובגין[1835] כך כמה דאתדבק באינון נשיקין בישין בהאי עלמא אוף הכי נמי בהאי שעתא דאי בר נש אתמשך אבתרה בהאי עלמא ושבק סטרא קדישא כדין נשמתא לא אהדרת להההוא אתר קדישא וכמה דאתמשך אבתרה בהאי עלמא הכי נמי שלטא על נשמתיה וכדין נשמתיה נפקת בפטורי ואוקמוה וכל דא בגין אינון נשיקין דנשק|א| ליה בהאי עלמא דאינון מתיקין ולבתר מרירן ליה [בהאי שעתא] ועל דא והחזיקה בו ונשקה לו בהאי עלמא כמה דאוקימנא:

העזה פניה ותאמר לו (שם ז יג) בגין דבהאי היכלא קיימא כל קטגורין וכל שליחאן בישין דמשתכחי לגבי דבר נש ועבדי ליה דיתקן בתקונוי ויסלסל בשעריה ויתסחי ויתת|קן בגין דיסתכלון ביה הכא קיימא רוחא חדא דאקרי סקטופ|״ה ודא היא ממנא על כל תקונא וסלסולא דבני נשא:

לגו [דווקא] דהאי היכלא קיימא חד ממנא אחרא דהאי ממנא אחרא איהו אתער ליה לבר נש לבתר [לאתערא לון דהא] דאיהו מתקן גרמיה ומסלסל בשעריה (ו|דויטול) [שוי ליה] בידיה חד מראה (דאיהו חיזו) לאסתכלא ביה |ו|שוי ליה בידיה ואסתכל ביה וחמי דיוקניה [בההוא] (בהאי) חיזו ובהאי אתער לההוא רוחא [חילא] אחרא דאקרי עסירט|״א ומהכא[1836] נפקי כל אינון דאחזיו[1837] כדיבין[1838] לבני נשא בחלמייהו וכל אינון דאחזין מלין ולא מתקיימי בהו אלא לערבבא לון:

ולבתר כד אינון בני נשא אתמשכאן בההוא חיזו דאקרי מראה כדין כלהו בגסותא דרוחא דלהון והאי רוחא דאקרי עסירט|״א[1839] איהו אתער לחד רוחא [ממנא] דאיהו תחות ידיה ועאל בנוקבא דלתתא דכל נוקבין וסליק מתמן חד רוחא אחרא דאיהו ממנא עם ההוא רוחא דאקרי אסכרא[1840] כדקאמרן ודא איהו לילית[1841] אימא דשדין:

– מאיר התיקון –

[1830] כתב בספר אור ישראל וז״ל כתב הרב כי העיקר בהריגה הם כחות הטומאה זכרים והנקבה כלולה עמהם. והעיקר בפתוי הם הנקבות. והזכרים כלולים עמהם. ובזה מתורץ מאמרי הזוהר פעם אומר שהנקבה לילי״ת הורגת. ופעם אומר כי הזכר הורג והנקבה מפתה. והכל אמת עכ״ל (מ״מ).

[1831] הפיך זיווג הנשיקין עי׳ ע״ח שער הולדת או״א וזו״ן ד.

[1832] בידה (דפ״ו).

[1833] עי׳ לעיל רסד ע״א והערה שם.

[1834] בקדושה נק׳ ת״ת קו ירוק (רח״ו).

[1835] בגין (דפ״ו).

[1836] קל ע״ב רסד ע״א ויקרא כה ע״א רלד ע״ב (הערת הזהר).

[1837] דאחזין (דפ״ו).

[1838] הפך הת״ת דקדושה הנקרא אמת והפך ת״ת הנקרא חולם חלום אמת (רח״ו).

[1839] עי׳ ח״ג רלד ע״ב.

[1840] אסכר״א (דפ״ו). עי׳ לעיל רמט ע״א, וח״ג רג ע״א. אשר נגזר למות בניו כשהם קטנים, יש שר אחר תחת ידו, עירא״ל שמיה, בעד דאשתמודע לגבי חד רוחא, ואיתער, והוא נקרא אסכרא, דהוא בסטרא דשמאלא, דאבתריין בפגימו דסיהרא, ומתחזי לרבייא כאתתא, והוא עומד על פתח היכל ד׳ של היכל הטומאה, וכשהורג לזה הקטן, עולה נשמתו לגבי זה השר הנקרא עיריא״ל, ומוסר אותו ביד ממונה של היכל שני של קדושה, והוא מגדל אותו ומשתעשע בו. ובכל ר״ח ושבת סליק יתיה לאוחזאה קמי קב״ה, ובריך להון. ובעת שיש ח״ו רוגז בעולם, מסתכל בהם הקב״ה, ומרחם על עלמא. וכל אלו שנמסרו ביד זה שאמר, הם קטנים עד י״ב שנים, ומי״ב עד עשרים, נמסרים ביד רוחא הנקרא אגריסו״ן, ומעשרים ולמעלה, נמסרים ביד מלאך המות. ועיין בזוהר בהיכלות (ספר הליקוטים כי תצא כא).

וכד ההוא בר נש אתער להאי רוחא אחרא דאקרי עסירטו״א כדין (אנח עמיה) ואתחבר עמיה דההוא בר נש[1842] ואתקשר עמיה תדיר וכדין בכל ריש ירחא וירחא אתער ההוא רוחא דחיזו בישא בהדה דלילו״ת[1843] ולזמנין דאתזק מנייהו ההוא בר נש (ויפול לארעא) [ימות או יפול לארעא ולא יכיל למיקם][1844] או ימות וכל דא גרים ההוא חיזו דמראה[1845] דאיהו מסתכל ביה דהא כמה [דאחזי גסותא דרוחא] (דגרים גסותא) בלביה הכי נמי [אסגי] (גרים) רוחא בישא לגביה [ועל דא כלא] (וכל האי) קיימא בההוא אתערו דלתתא:

זבחי שלמים עלי[1846] (משלי ז יד) תא חזי שלמים לא אתיין על חובה ולא על חטאת אלא על שלום מאי שלמים אלא שלמים מתרין סטרין[1847] דלא אשתכח מקטרגא עליה לא לעילא ולא לתתא מאן איהו מקטרגא אלא ההוא[1848] סטרא [דשמאלא] דיצר הרע דישתכח בשלמא דימינא ועל דא זבחי שלמים עלי[1849] [עלי דייקא ההוא זבחי שלמים עלי איהו בגין דלא ישתכח מקטרגא על עלמא]:

תרגום: ההיכל הששי. ההיכל הזה עומד למעלה על כל אותם שאר ההיכלות התחתונים. ארבעה פתחים יש להיכל הזה. אחד נקרא מות, ואחד נקרא רע, ואחד נקרא צלמו״ת, ואחד נקרא אפ״ל. אלו ארבעת הפתחים עומדים תמיד להרע, ואלו הם הכלל של הכל.

כמו שיש בצד הקדושה בסוד האמונה ארבעה פתחים לארבעה צדדים שמתקשרים זה בזה, וכולם קדושים, כך גם למטה כאן. וכשאלה נקשרים ומתחברים זה עם זה כאחד בהיכל הזה, אזי נקרא בית חבר, כמו שנאמר, ״מאשת מְדָנִים ובית חָבֶר״. וההיכל הזה עומד תמיד להרע.

על ההיכל הזה נאמר ״ונעתרות נשיקות שונא״, משום שכאן עומדים כל אותן נשיקות רעות ותאוות רעות, וכל עדוני הגוף של העולם הזה, שבאותם העדונים מגורש אדם מהעולם הזה ומהעולם הבא. ועל ההיכל הזה נאמר ״כי נופת תטופנה שפתי זרה וגו׳״.

בהיכל הזה עומדת רוח אחת שממונה על כל אלו שלמטה, והיא כלל על כל שאר הרוחות. ההיכל הזה מתקשט בקשוטי יופי על כל אותם ההיכלות. בהיכל הזה נלכדים רגלי הטפשים. על ההיכל הזה נאמר ״אל תחמוד יפיה בלבבך ואל תקחך בעפעפיה״.

בהיכל הזה תלויים כל תאוות העולם וכל אותם ענוגים של הטפשים חסרי הלב, חסרי הדעת, כמו שנאמר, ״וארא בפתאים אבינה בבנים נער חסר לב. עובר בשוק אצל פנה וגו׳. בנשף בערב יום וגו׳״. ואז מתקרבות רגליו להיכל הזה, שהוא כלל של כל התחתונים. ואז, ״והנה אשה לקראתו שית זונה ונצורת לב״. ״שית״, זהו ההיכל הזה שהוא ששי לכל שאר ההיכלות, וכאן עומדת זונה לפתות את הטפשים.

בהיכל הזה עומדת ואינה עומדת. יורדת ומפתה, עולה ומשטינה, כמו שנאמר ״בביתה לא ישכנו רגליה. פעם בחוץ פעם ברחובות״. כשעולה למעלה, ״ואצל כל פנה תארוב״, כשנוטלת את הנשמה, מה נאמר ״והחזיקה בו ונשקה לו״. אלו אותן נשיקות לטמא ולהטעות בני אדם אחריה, משום שכאן הוא מקומם של כל אותן הנשיקות הרעות, ומכל הזנונים הזרים שהם מתוקים לפי שעה, אוי לסופם. כמו שנאמר ״וחלק משמן חכה״.

– מאיר התיקון –

[1841] לילי״ת (דפ״ו).

[1842] פירוש שמניח פלונית עם האדם להזיקו (מ״מ).

[1843] פי׳ מתעורר אותו הרוח הנז׳ דעאל בנוקבא דלתתא וסליק מתמן ללילי״ת כמ״ש הזוהר לעיל ובכל ר״ח מתעורר אותו הרוח עם לילי״ת כדי להזיק האדם (מ״מ).

[1844] ולא יכיל למיקם (דפ״ו).

[1845] הפך הת״ת הנקר׳ מראה בסוד במראה אליו אתודע (רח״ו).

[1846] הפך הת״ת הנקרא שלם המכריע בין חו״ג בסוד השלם ממש (רח״ו).

ז״ל הפסוקים בשלימות: (משלי ז י-יד) וְהִנֵּה אִשָּׁה לִקְרָאתוֹ שִׁית זוֹנָה וּנְצֻרַת לֵב וכו׳ וְהֶחֱזִיקָה בּוֹ וְנָשְׁקָה לוֹ הֵעֵזָה פָנֶיהָ וַתֹּאמַר לו, זִבְחֵי שְׁלָמִים עָלַי הַיּוֹם שִׁלַּמְתִּי נְדָרָי. ועי׳ ב״ע (נב ע״א): בסט״א יש דכורא ונוקבא ונוק׳ הוא לפתאה וכמ״ש לשמרך מאשה זרה מנכרי׳ אמריה החליקה וכתי׳ והחזיקה בו ונשקה לו זבחי שלמים עלי וכל ענינה הוא להראות האדם טעם העון ולפתותו שלא יהיה ירא מעונש החטא במה שמראה לו שאין העון גדול. ועיי״ש בבהגר״א: אין היצה״ר בא על האדם לפתתו לעשות עבירה כי מי ישמע לו אך בא אליו במצות ועי״ז ימשוך אותו וזהו זבחי שלמים כי שלמים הוא מצוה גדולה לאכול ולשמוח ומזה ימשוך היצה״ר כי אין היצה״ר בא אלא מתוך אכילה ושמחה.

[1847] מחסד וגבורה (רח״ו).

[1848] פי׳ מי הוא המקטרג אינו אלא יצה״ר. ועתה הוא בשלם עם הימין הנמתק וז״ש דישתכח בשלמא בימינא (מ״מ).

[1849] עלי צ״ל עלי דייקא כמ״ש בדרך אמת [וכן הוא בעבה״ק] וזהו החלוק שבין פירוש ראשון לד״א שלפי׳ ראשון השטן אומר זבחי שלמים עלי ר״ל עיקר זבח שלמים בשבילי שלא אקטרג על העולם אבל לפי ד״א אומר לו זבחי שלמים עלי ר״ל אני בשלום עמך ולא אקטרג עליך (מ״מ).

ונאמר ״ואחריתה מרה כלענה״. מה זה ״מרה כלענה״, אלא כשאדם מתפתה אחריה בעולם הזה ומגיע זמנו להסתלק מהעולם הזה, היא עומדת על האדם ומתלבשת לפניו בגלימה של גוף של אש וחרב שנונה בידה, ושלש טיפות בה.

ופרשוה, ובה טיפה אחת מאותן טיפות שהיא מרה, ובשעה שמטילה אותה לפיו של אדם, היא נכנסת למעיו, ואז הנשמה מתבלבלת, ואותה טיפה משוטטת והולכת בתוך הגוף ועוקרת את הנשמה ממקומה, ולא משאירה לנשמה מקום לשבת, והיא מרה כלענה, וטועם אותה האדם במרירות תמורת אותה מתיקות שטעמו בה בעולם הזה כשנמשכו אחריה. אחר כך זורקת טיפה אחרת, והנשמה יוצאת ומת האדם. ואחר כך זורקת טיפה אחרת, ופניו מוריקות, ומסריח. משום שהנשמה קדושה, וכששולט עליה הצד האחר הזה, עוקרת מלפניו, ולא מתיישבים ביחד.

לכן, כמו שנדבק באותן נשיקות רעות בעולם הזה, אף כך גם בשעה הזו, שאם אדם נמשך אחריה בעולם הזה ועוזב את הצד הקדוש, אז הנשמה אינה חוזרת לאותו מקום קדוש. וכמו שנמשך אחריה בעולם הזה, כך גם שולטת על נשמתו, ואז הנשמה יוצאת כמו בחבלים, ופרשוה. וכל זה משום שאותן נשיקות שנשקה אותו בעולם הזה, שהן מתוקות, ואחר כך מרירות בשעה הזו. ועל כן, ״והחזיקה בו ונשקה לו״, בעולם הזה, כמו שבארנו.

״העזה פניה ותאמר לו״. משום שבהיכל הזה עומדים כל הקטגורים, וכל השליחים הרעים שנמצאים אצל האדם וגורמים לו שיתקן בתקוניו ויסלסל בשערו ויתרחץ ויתקן כדי שיסתכלו בו. כאן עומדת רוח אחת שנקראת סקטופ״ה, והיא הממונה על כל תקון וסלסול של בני אדם.

לפנים ההיכל הזה עומד ממונה אחר, שהממונה האחר הזה מעורר את האדם אחר כך לעוררם, שהרי הוא מתקין גופו ומסלסל בשערו, שם בידו מראה אחת להסתכל בה, ושם בידו ומסתכל בה, ורואה את דמותו באותו מראה. ובזה מעורר את אותה הרוח לכח אחר, שנקרא עסירט״א, ומכאן יוצאים כל אותם שמראים לאנשים כזבים בחלומותיהם, וכל אותם שמראים דברים ולא מתקיימים בהם, אלא לבלבל אותם.

ואחר כך, כשאותם אנשים נמשכים באותו מראֶה שנקרא מראָה, אז כולם בגסות הרוח שלהם. והרוח הזו שנקראת עסירט״א, היא מעוררת לרוח אחת הממונה שהיא תחת ידיה, ונכנסת לנקב שלמטה של כל הנקבים, ומעלה משם רוח אחת אחרת שממונה עם אותה רוח שנקראת אסכר״ה, כפי שאמרנו. וזוהי לילי״ת, אם השדים.

וכשאותו אדם מעורר את הרוח האחרת שנקראת עסירט״א, אז מתחברת עם אותו אדם, ונקשר עמה תמיד. ואז בכל ראש חודש וחודש מתעוררת אותה הרוח של מראה רע עם לילי״ת, ולפעמים נזוק מהם אותו אדם ויפול לארץ ולא יוכל לקום, או שימות. וכל זה גורם אותו מראה המראה שהוא מסתכל בה. שכמו שמראה גסות של רוח בלבו, כך גם מרבה רוח רעה אליו. ולכן הכל עומד באותה התעוררות שלמטה.

״זבחי שלמים עלי״. בא וראה, שלמים לא באים על חוב, ולא על חטאת, אלא על שלום. מה זה שלמים. אלא שלמים משני צדדים, שלא נמצא מקטרג עליו לא למעלה ולא למטה. מי הוא המקטרג, אלא אותו צד השמאל של יצר הרע, שימצא בשלום של הימין. ועל כן ״זבחי שלמים עלי״. (עלי דוקא, אותם זבחי שלמים עלי הם, כדי שלא ימצא מקטרג על העולם).

(נז) עי׳ זהר ח״א יב ע״ב: והיינו רזא דכתיב (שם) והיו למאורות[1850] הא קליפה בתר מוחא סלקא מוחא אור סטרא אחרא מות אור בחבור דאתוון מות בפרודא וכד האי אור אסתלק מתמן מתחברא באתוון (מות) דפרודא [מות] מאלין אתוון שריאת חוה וגרמת בישא על עלמא כמה דכתיב (בראשית ג ה) ותרא האשה כי טוב אהדרת אתוון למפרע[1851] אשתאר מ״ו[1852] ואינון אזלו ונטלו אות תי״ו[1853] בהדייהו וגרמת מותא על עלמא כמה דכתיב (בראשית ג ו) ותרא אמר רבי אלעזר אבא הא אוליפנא מ״ם אשתארת[1854] יחידאה וא״ו דאיהו חיין תדיר אתהפכת ואזלת ונטלת תי״ו דכתיב ותקח ותתן ואשתלים תיבה דא ואתחברו אתוון אמר ליה בריך אנת ברי והא אוקימנא מלה דא

– מאיר התיקון –

[1850] מביא ראיה שצריך לחבר הקדושה ויפריד הקלי׳, מתיבת למאורות, אור שהיא הקדושה, אותיות מחוברים מות, שהיא הקלי׳ מפורדים מ׳ בראש תיבת ות׳ בסופה (מ״מ).

[1851] ותרא הם אותיות ארות של מאורות והם למפרע שמתחילים ו״ת ואח״כ ר״א של מאורות (מ״מ).

[1852] מתיבת ״למאורות״ (מ״מ).

[1853] של ״ותרא״ (מ״מ).

[1854] פי׳ חולק על אביו וסבור כי למאורות חסיר, תסיר ממלת למאורות [ותר״א] נשאר מ׳ לבדו וז״ש הא אוליפנא וכו׳ (רח״ו).

תרגום: והיינו סוד הכתוב ״והיו למאורות״. שהנה הקליפה עולה אחר המח, המח אור, הצד האחר מות. אור בחיבור של אותיות, מות בפרוד. וכשהאור הזה מסתלק משם, אז מתחבר באותיות מות של פרוד. מהאותיות הללו התחילה חוה וגרמה רע על העולם, ככתוב ״ותרא האשה כי טוב״, החזירה האותיות למפרע ונשאר מ״ו, והם הלכו ונטלו האות תי״ו עמם, וגרמה מות לעולם, כמו שכתוב ״ותרא״. אמר רבי אלעזר, אבא, הרי למדנו מ״ם נשארה יחידה, וא״ו שהיא חיים, תמיד מתהפכת והולכת ונוטלת תי״ו, שכתוב ״ותקח״ ״ותתן״. ונשלמה התיבה הזו והתחברו האותיות. אמר לו, ברוך אתה בני, והרי בארנו הדבר הזה.

(נח) עי׳ זהר ח״א עא ע״א: זר״ה פס״ק[1855] את דא דמתחלפא[1856] תדיר בהא חכמתא באת זי״ן[1857] מלה דקיימא בשערא[1858] והו״ה וסימניך זי״ן ומאני[1859] קרבא דשמשון בשערא ודא הוא נזרא[1860] דאלהיה[1861] עליה שערא דקיימא לאשתמודעא[1862] ותליא דא קיימא באת וז׳ (ו׳) ואתחבר ביה את צ׳ דא עאל ואפיק ס׳ אי שערא דא תליא ואוכם ובמצחא תלתא שרטוטין מסטרא דימינא ותרין משמאלא ולא מתחברן אלין באלין בסטר ימינא אית תלתא רשימין דקיקין

– מאיר התיקון –

[1855] שהן אתוון ז״ה ספ״ר ותולדות אדם הוא צ׳ דרגא דצדיק, וכמ״ש בפ׳ בראשית צדי אנת וצדי כו׳ ואינון נגד ו״ק ד׳ אותיות השם נגד חו״ג נו״ה כמ״ש בפ׳ בראשית בענין הדגלים ואפין הוא נגד תפארת פני אדם שנק׳ פנים כמ״ש ברע״מ סוף ח״א וש״מ וידין נגד צדיק תולדות אדם ולכן כולל ה׳ תרעין דזה ספר כמש״ל דף ע״ד ע״א דצדיק כולל כל ה׳ קצוות וז׳ בשערא כמש״ו ר׳ בחוטמא ס׳ בעיינין פ׳ בפומא ה׳ באפנין וז״ה מצחא ואפין ספר נקבים צ׳ בידין וכולל כל ה׳ דזה ספר כנ״ל והן ה׳ תרעין כמש״ש ומ״מ הן כלולין זה בזה לכן חשיב בכל א׳ כמה אתוון (יהל אור).

[1856] ר״ל הזיי״ן משמש בשערא ובי׳ מתחלפין שאר אתוון (יהל אור).

[1857] הנה תמצא בחכמה זו, כי אות ז׳ נחשבת מלאכה לבד מפני שהיא כוללת כל סוד הראש, עוד תמצא כי אותיות ז״ר ה״פ הם נקשרות רוב הפעמים עם ס״ץ, מפני היותם בקו האמצעי נקשרות עם כולם, שהת״ת תקשר מעלה ומטה והיסוד עם כולם ובפרט עם פ״ר שהם נו״ה וכן תמצא בקצת פרצופין ז׳ נקשרת עם ה׳ ולפעמים פ׳ עם ר׳ ולפעמים נפרדות, והוא קשר נצח בהוד וחסד בגבורה או נפרדות, ולכך אלו הם שערים לכל הפרצופין, ובשרטוטי הידים הם אלו השערים עצמן והם חמשה אותיות ז׳ ר׳ ה׳ פ׳ צ׳, דהיינו חסד נצח גבורה הוד יסוד, או ר״ז הס״פ דהיינו כללות המדות בדרך אחרת כאשר נבאר בדברי ר׳ יצחק ור׳ יוסי (אור יקר).

[1858] רצה בזה שאינה אות אחת אלא מלה שלימה דהיינו זיין במילואה, וז״ש ״באת זיין מלה״ היא אות והיא מליאה שהיא ״מלה דקיימא בשערא״ אין ענין השער מציאות השערות אחד מפני שמציאות השערות מציאויות, ודרך כלל הוא מסוד הגבורה הנעלמת ברא שכאומרו קצוותיו תלתלים שחורות כעורב דודי צח ואדום וכו׳, והנה אלו הם תיקוני ז״א דרישיה מורה דינא ומתמן שערות באדם שהם כחות הדין ולכך הם כלי זיין ליום קרב ומלחמה והם מארי דיבבא ויללה כדפי׳ באדרא בסוד שיעור קומה עליונה ולכך באדם ששערותיו רמוזות שם הם כלי זיין ומאני קרבא כשמשון שערותיו כאומרו אף גולחתי וסר ממני כחי (אור יקר).

[1859] דכל כחו של שמשון בשערא כמש״ש והוא זיי״ן (יהל אור).

[1860] בסוד שערות עליונות ולכך נזיר אסור ביין מפני שלא יעורר הדין, ושערותיו בכתר שהם כעמר נקא, ושם הם רחמים, ואינם כן שערות דז״א, ולטעם זה בלוי כתיב והעבירו תער וכו׳, ועכ״ז סתם כל אדם נזר אלהיו מסטרא דז״א על רישיה כדפי׳ והזקנים שהם שער רישיה כעמר נקא עולים אל הכתר כענין הנזיר בנזירותו (אור יקר). ר״ל דכתיב כי נזר אלהיו כו׳ (אצ״ל נזיר אלהים יהיה – המו״ל) לשון עטרת ותרגום עדיו זייני׳ וכמ״ש בריש ספד״צ (יהל אור).

[1861] דאלהים (דפ״ו).

[1862] הענין כי מיני השערות למעלה הם ג׳, הא׳: סוד פשוטה בחסד, והב׳ שברים בגבורה, והג׳ תרועה בת״ת. והם בסוד שער ימין ושמאל ואמצע. והם ג׳ מיני כחות: הא׳ מצד החסד פשוטה שער משולח פשוט רך וארוך כרחמי החסד וכחותיה, והיינו בתקיעות פשוטה ימינא פשוטה לקבל שבים כזה S, וכחות אלו אין למרטם ולא לגלחם מפני שממעט כחות הימין. וממין זה הוא כל שער אריך אנפין ולא כן שער ז״א שעליו נאמר קווצותיו תלתלים הם ג׳ מיני קבוצות, הא׳ כזה והב׳ בסוד הגבורה החזקה שהוא בסוד שער הלוי ומצוה למרטם ועל זה נאמר ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא, והיינו בסוד השברים שהוא השער הקמוט הקצר והחזק שברים SSS, ושער זה לא יראה ולא ימצא אלא ימרט ועל סוד הכנעת הכחות הגבורה אלו הנקראים מארי דיבבא ויללה כתיב בזהר במקומות רבים, עד לא גליש דא רישא דמריה ויש ג׳ והוא בסוד האמצעי שהיא מארי דמדין מארי דמתקלאן, ועליו נאמר לא תעשו עול במשפט, והיינו בסוד התרועה שהוא

מושלח מצד האריכותו והוא קשה מצד קמיטתו כזה ZZ בסוד התרועה ואלו הג׳ מיני שערות הם אבל כל מיני פרצופי הנשמות וכו׳ (אור יקר).

דעברין עלייהו ואינון שבילין למעבר על אינון שרטוטין אחרנין ובסטר שמאלא חמש וחד מניה זעיר |בארכיה| (בארביה) דא קיימא בגו את ז׳ ואת ץ׳ כדין תשכח קריצין תקיפין דעל חורי עינוי דמתחברן דא בדא:

תרגום: זר״ה פס״ץ, אות זה שמתחלפת תמיד בחכמה זו. באות זי״ן תיבה היתה עומדת בשערות, וסימניך זי״ן. וכלי הזיין של שמשון [היה] בשערותיו, וזהו נזר דאלהים עליו. שער העומדת שיהיה ניכר ותלוי, זה קיים באות ז׳ ומתחברת בה אות ץ׳, זו נכנסת ומוציאה ס׳. אם שער זה תלוי ושחור ובמצחו, שלשה שרטוטים מצד הימין, ושנים משמאל, ואינם מתחברים אלו עם אלו. בצד ימין יש שלשה רשימות דקות העוברות עליהם, ואלו שבילים לעבור על אותם השרטוטים האחרים. ובצד שמאל חמש, ואחת מהם קטנה בארכה, זה עומד בתוך אות ז׳, ואות ץ׳, אז תמצא הגבות קשים, שעל חורי עיניו שמתחברים זה בזה.

ועי׳ שם עז ע״א: זה ספר תולדות אדם (בראשית ה א) לשרטוטין [וסימן| זר״ה פס״ץ[1863]] (ז״ר הפ״ץ)[1864] רזין לחכימי לבא רזהס״ף[1865] חמש אתוון בחמש תרעין למנדע חכמה בסכלתנו[1866]:

תרגום: ״זה ספר תולדות אדם״, לשרטוטין סימן זר״ה פס״ץ סודות לחכמי הלב רזהס״ף חמש אותיות בחמשה שערים לדעת חכמה בתבונה.

(נט) עי׳ זהר ח״ב מא ע״ב: קדש לי כל בכר פטר כל רחם וגו׳ (שמות יג ב) פקודא דא לקדש בכר בהמה[1867] ועם הארץ צריך[1868] תרין [מלין] |מילין| חד דיהא פדוי מתחות שלטנותא[1869] דיצר הרע דאיהו אדון דיליה כגוונא דאמר יעקב לעשו[1870] (בראשית לג יד) יעבר נא אדני לפני עבדו בהאי עלמא[1871] אדון מצד חובין [דנפישין] (דנפשין) על גופא כמה דאוקמוה חייבא יצר הרע שופטו [זכאה] (כאזי) יצר הטוב שופטו בינוני זה וזה שופטו בינוני היינו אח דיצר הרע ואח דיצר הטוב אחי יהי לך אשר לך[1872] (בראשית לג ט):

וכד זכוון [נפישין] (נפישן) רוחא תבר[1873] תרין משמרות דחמור נוער כלבים צועקים[1874] וסליק למשמרת דשחר[1875] דביה אדם [ואתהדר[1876]] (אתהדר) בר נש אדון הדא הוא דכתיב (שם

– מאיר התיקון –

[1863] עי׳ לעיל עא ע״א.

[1864] כבר פי׳ לעיל כי אותיות ז״ה ספ״ר הם חמשה מדות, והם ז׳ חסד, ה׳ גבורה, ס׳ ת״ת פ׳ נצח, ר׳ הוד, וסדרם כסדר אותיות ז״ה ספ״ר, אמנם נדחה ס׳ דהיינו ת״ת בסוד השרטוטין ונכנס צ׳ דהיינו יסוד, וסדרם מצד היסוד ז״ר הפ״ץ, דהיינו שהיסוד מוזגם בסוד אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי, חסד בהוד וגבורה בנצח, דהיינו ז״ר חסד והוד, ה״ף גבורה נצח, והיינו ע״י ץ׳ המסדרם כך, אמנם יש להם סדר שלישי מצד הת״ת דהיינו חסד בנצח והיינו ז״ף, וגבורה בהוד והיינו ה״ר ות״ת עם חסד והיינו ז״ס, ועם הגבורה והיינו ה״ס ועם נצח והיינו ס״ף ועם הוד והיינו ס״ר, ולכך ימצאו שרטוטין יורו כך, ואלו הה׳ שערים שהם אופני חמשה בני אדם, שיתבארו שהם ראשי פרקים סדר אותיותיהם רז הס״ף, דהיינו כסדר השרטוטין עולים במספרם ועניינם לא כסדר המדות, כי סדר זה הם הוד חסד גבורה ת״ת נצח, אמנם באו כסדר הענין בשרטוטין במלכות כאשר נבאר (אור יקר).

[1865] כסדר של ה׳ תרעין נגד ה׳ אותיות תלדות והן כלל זה ספר דידין נגד ברית כל ששם תולדות אדם (יהל אור).

[1866] ולהיות שאין ממש החכמה מראית שם אינם חמישים שערים אלא חמשה, ואין ספק שלא נכללו כל ידות בני אדם בחמשה שערים אלו, אלא שהם ראשי פרקים לשפוט כל חכם, כל מי שיהיה על צד היקש השערים והיותם נכנס בהם (אור יקר).

[1867] ע״ש המאמר (יהל אור).

[1868] ר״ל חד שיצא מרשעו להיות בינוני ושני להיות צדיק והן ב׳ פקודין פדיון פטר חמור וקדוש בכור פדיון פטר חמור להיות בינוני כמ״ש בפקודא שאח״ז וקדוש בכור בינוני להיות צדיק כמש״ו (יהל אור).

[1869] ברשע כנ״ל (יהל אור).

[1870] ר״ל מסטרא דבינוני ועל הרוב דיבר שהעולם נדון אחר רובו (יהל אור).

[1871] ר״ל ז״ש לפני עבדו (יהל אור).

[1872] כמ״ש שלי שלי שלך שלך מדה בינוני שהיצר הטוב ויצר הרע כ״א לעצמו במדה שקולה וכשפעם זה מתגבר ופעם זה זהו עם הארץ שלי שלך שלך שלי ושהכל ליצר הרע רשע שלי שלי שלך שלי ושהכל ליצר טוב שלי שלך שלך חסיד (יהל אור).

[1873] כידוע שחמור בסט״א מימינא ושור משמאלא, והשור הוא הכלבים צועקים גיהנם הב הב וחמור הוא יותר משור ששור הוא אבי אבות נזיקין וחמור הוא אבי אבות הטומאה כמ״ש בתז״ח ולפיכך הרשע הוא בפדיון פטר חמור והבינוני הוא בבכור בהמה טהורה שהוא שור וצדיק הוא בכור אדם כמש״ו וסליק לדרגא דאדם כו׳ וזהו שלש משמרות הוי הלילה שהוא עולם הזה שנחלקין לג׳ כתות שנגדן ג׳ ספרים נפתחים בר״ה וידוע שחצות לילה הראשונה שלטא ס״א וחצות

לב ו) ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה[1877] וסליק לדרגא דאדם דאתמר ביה (שם א כח) ורדו בדגת הים ובעוף השמים [וגו׳] (שם ט ב) ומוראכם וחתכם וגו׳:

וכד זכוון בינוניים[1878] (שם לב כה) ויאבק איש עמו זכוון וחובין מתחבקן לאגחא קרבא מסטרא דזכוון (שם כו) וירא כי לא יכול לו[1879] מסטרא דחובין ויגע בכף ירכו בגיד הנשה נשה לשון (שם מא נא) כי נשני אלהים את כל עמלי [ואיהו] (והוא) לשון נשיה חד מדורא דאינון[1880] שבעה [ארעאן] (מדורין) מאן דנחית תמן אתנשי מניה אורייתא:

תרגום: ״קדש לי כל בכור פטר רחם וגו׳״, מצוה זו לקדש בכור בהמה. ועם הארץ צריך שני דברים. אחד שיהיה פדוי מתחת שלטון היצר הרע, שהוא אדונו, כדוגמא שאמר יעקב לעשו ״יעבר נא אדני לפני עבדו״, בעולם הזה, אדון מצד העוונות שהם רבים על הגוף. כמו שבארוה, רשע יצר הרע שופטו, צדיק יצר הטוב שופטו, בינוני זה וזה שופטו. בינוני הוא אח של יצר הרע, ואח של יצר הטוב, ״אחי יהי לך אשר לך״.

וכשרבו הזכויות, הרוח שובר שתי משמרות של חמור נוער ושל כלבים צועקים, ועולה למשמרת השחר שבו האדם, וחוזר האדם [להיות] אדון. זהו שנאמר ״ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה״, ועולה לדרגת אדם, שנאמר בו ״ורדו בדגת הים ובעוף השמים וגו׳״, ״ומוראכם וחתכם וגו׳״.

וכשהזכויות בינוניות, ״ויאבק איש עמו״. זכויות וחובות מתחבקות ללחום קרב מצד הזכויות. ״וירא כי לא יכול לו״, מצד העבירות. ״ויגע בכף ירכו בגיד הנשה״, נשה לשון ״כי נשני אלהים את כל עמלי״, והוא לשון שכחה, מָדור אחד, משבע הארצות, שמי שיורד לשם נשכחת ממנו התורה.

(ס) עי׳ זהר ח״ב מג ע״א: וכל פטר חמור תפדה בשה וגו׳ (שמות יג יג)[1881] פקודא דא לפדות פטר חמור ולערוף פטר חמור אם לא יפדה ליה הדא הוא דכתיב ואם לא תפדה וערפתו ורזא דא יצר הרע יכול לאחזרא בתיובתא (ולבתר יצר הטוב) ולבתר לאחזרא יצר הטוב[1882] כמה דאוקמוה אם זכה עזר אם לא זכה כנגדו בגין דאינון דיוקנא חד ודשה וחד דחמור (בשה וחד בחמור) ואי זכה לאחזרא[1883] בתיובתא אף על גב דאיהו חמור עם הארץ תפדה מן גלותא כשה[1884] דאיהו (ירמיה נ יז) שה פזורה ישראל ואי לא הדר בתיובתא וערפתו שוי ליה עם קשה קדל דעתידין לאתמחאה מן ספר חיים דעלייהו[1885] אתמר (שמות לב לג) מי אשר חטא לי אמחנו מספרי:

– מאיר התיקון –

השני הוא לה׳ ולכך משמרה ראשונה חמור נוער שהוא רשע ושניה כלבים צועקים שהוא הבינוני שחצי משמורה שלטא הסט״א וחציה לה׳ כנ״ל ושלישית תינוק יונק שהוא אדם כמש״ו, והוא יונק משדי אמו שהיא התורה וז״ש וסליק למשמרת כו׳ (יהל אור).

[1874] עי׳ ברכות ג ע״א: שלש משמרות הוי הלילה וכו׳ משמרה ראשונה חמור נוער שניה כלבים צועקים שלישית תינוק יונק משדי אמו ואשה מספרת עם בעלה.

[1875] ר״ל וז״ש עד עלות השחר, ור״ל ויאבק איש עמו מסטרא דבינונים כמש״ו למטה עד עלות השחר משמורה השלישית שהוא צדיק שאז ויאמר שלחני כי עלה השחר (יהל אור).

[1876] הן ב׳ משמרות הנ״ל (יהל אור).

[1877] הן ג׳ דרגין דסט״א כמ״ש בזהר בדף הקודם יעו״ש (יהל אור).

[1878] ר״ל ויאבק איש עמו היצר הרע והכל מסטרא דבני יעקב כמש״ו בכף יריכו יוצאי יריכו (יהל אור).

[1879] ר״ל שראה שלא יכול לו מטס׳ דזכיות ויגע בו מסט׳ דחובות וזהו הנשה שהוא מדורא דיצר הרע כמש״ו מסט׳ אתנשי התורה מבן אדם וז״ש כי נשני אלהים את כל עמלי שהוא התורה (כמ״ש בב״ר שם עיי״ש) (יהל אור).

[1880] מאינון (דפ״ו)

[1881] (פקודא להביא קרבן וכו׳) (נוסף בדפ״ו).

[1882] ר״ל שיהיה גם הוא יצר טוב, כמ״ש (ברכות נד ע״א) בכל לבבך בב׳ יצריך וזהו פדיון פטר חמור ואם לא יכול לאחזרא ליה וערפתו יתמחי החמור הע״ה עם היצר הרע (יהל אור).

[1883] הוא רזא אחרא על פדיון פטר חמור ועריפתו (יהל אור)

[1884] בשה (דפ״ו). ר״ל שיפדה בכלל ישראל ואם לאו שאינו בכללם ואינו יכול לפדותו בכללם אז וערפתו בכלל החמורים שהן הערב רב כמש״ו שנקראו חמורים אשר בשר חמורים בשרם (יהל אור).

[1885] שהם עשו את העגל כידוע וכ״ז הכל א׳ אם אינו עושה תשובה אז נשאר חמור בסט׳ דיצר הרע אז וערפתו עם החמורים ואם זכה בתשובה ולעשות החמור יצר הרע לשה יצר טוב ופודה אותו בשה יצר טוב כן אפדה את החמור ע״ה בכלל השה ישראל כנ״ל. וכלל המצוה הזה בע״ה לפור אותו מיצר הרע אבל מצוה הראשונה בכור בהמה טהורה לסלקא בדרגא דאדם הוא בע״ה

תרגום: ״וכל פטר חמר תפדה בשה וגו׳״, מצוה זו לפדות פטר חמור ולערוף פטר חמור. אם לא יפדה אותו, זהו שנאמר ״ואם לא תפדה וערפתו״. וסוד זה יצר הרע, שיכול לחזור בתשובה, ואחר כך יחזר יצר טוב. כמו שבארוה, אם זכה עזר אם לא זכה כנגדו. משום שהם דמות, אחד של שה ואחד של חמור. ואם זכה לחזור בתשובה, אף על גב שהוא חמור, עם הארץ, תפדה מן הגלות בשה, שהוא ״שה פזורה ישראל״. ואם לא חזר בתשובה, ״וערפתו״. שם אותו לעם קשה עורף, שעתידים להמחות מספר החיים, שעליהם נאמר ״מי אשר חטא לי אמחנו מספרי״.

(סא) עי׳ זהר ח״א ד ע״א: קלא אהדר כמלקדמין ואמר עלאין טמירין[1886] סתימין[1887] פקחי עינא[1888] אינון דמשטטן בכל עלמא[1889] אסתכלו וחמו [תתאין] (תנינן) |תנאין| דמיכין[1890] סתימין בחוריכון אתערו[1891] מאן מנכון די חשוכא מהפכן לנהורא[1892] וטעמין מרירא למתקא עד לא ייתון הכא מאן מנכון דמחכאן בכל יומא לנהורא דנהיר בשעתא דמלכא[1893] פקיד לאילתא[1894] |ואתייקרו| ואתקרי מלכא מכל מלכין דעלמא מאן דלא מצפה דא בכל יומא[1895] בההוא עלמא לית ליה חולקא הכא.

תרגום: חזר הקול כמקודם ואמר, עליונים נסתרים סתומים, פקוחי העין, אותם שמשוטטים בכל העולם, הסתכלו וראו, תחתונים (תנאים) ישֵנים סתומים בחוריכם, התעוררו. מי מכם שהופכים חושך לאור וטעם מר למתוק, טרם בואם לכאן. מי מכם שמחכים בכל יום לאור שמאיר בשעה שהמלך פוקד את האילה, ומתכבד, ונקרא מלך מכל מלכי העולם. מי שלא מצפה לזה בכל יום באותו העולם, אין לו כאן חלק.

(סב) עי׳ זהר ח״ב קכב ע״ב: שפוון דמלכא[1896] הכי תאנא כד אתנהיר נהירו דאבא[1897] נהיר בתלת נהורין[1898] מחד נהורא נהיר חסד עלאה[1899] מחד נהורא אתנהיר נהירו דאקרי מוחא דמלכא[1900] וחד נהורא הוה תלי עד דאתנהיר נהירו דאמא[1901] וכד אתנהיר אתנהיר בחמש נהורין[1902] במאי אתנהיר מחד שבילא[1903] דטמיר וגניז דאתדבק ביה אבא דכתיב (איוב כח ז)

– מאיר התיקון –

להיות אדון על יצר הרע לקדשו מסט׳ דשור ולסלקא אבל פדיון בכור אדם הוא בת״ת והן ג׳ משמרות כנ״ל [ר״ל ראשונה חמור פ״ח, שניה כלבים כלב גימ׳ בהמה, שלישית תינוק בכור אדם – מצאתי נאמר על הגליון] (יהל אור).

1886 היינו שבעה עינים (רח״ו).

1887 הם הצדיקים שכבר מתו, והם גנוזים בג״ע (מ״מ).

1888 שהחיים, החומר שלהם מונע השגתם, וטח מראות עיניהם, אבל אלו פקיחי עינא (מ״מ).

1889 פי׳ נשמות הצדיקים אחר המיתה מושטטים בעולם הזה (מ״מ).

1890 כנז׳ במילת ישנים בשינת התענוגים והחומר (רח״ו).

1891 אותן שהשינה סתום בנחיריהם הקיצו משינתכם (ד״א).

1892 לקום באשמורת בבוקר (רח״ו). ע׳ פת״ש (ז״א לח): כל מה שהמוחין דקטנות יורדים, הם מתמעטים ונשקעים יותר וכו׳ כאשר מתחילים לירד אז מתמעטים, והיינו, שהדינים עצמם כמה מדרגות יש בהם, שכל מדרגה היותר עליונה שבהם יכולה בעצמה להתהפך לרחמים וכו׳ שהדברים עצמם שגורמים עונשים הם ישמשו הטוב, ולכן בעת שירדו אל הגרון, אז לא נשאר במדרגות הדינים רק שליש התחתון שלהם, וב׳ שלישי העליונים הם עצמם יצאו מן החושך אל האור. ועי׳ שם (נקודות י) שזה מעלת הכלים שדווקא מהקלקול בא התיקון.

1893 ת״ת (רח״ו).

1894 בסוד היחוד, והמלכות נקראת אילת השחר (אור יקר). מלכות (רח״ו). ויקהל קצו ע״א (הערת הזוהר).

1895 שאינו מיחד לילה ביום, סוד עשיה ביצירה (רמ״ז).

1896 חושב בפני עצמו שהוא משונה מכל התיקו״ד, שבכולם יש שערות וכו׳ ועוד שכאן סוד הדעת דז״א (ב״י).

1897 הוא סוד אות י׳ שאבא, הוא י׳ דנפיק מאויר ואשתאר אור, והוא נהירו דיליה אור של יום הראשון (ב״י).

1898 סוד אות י׳ שנכלל מג׳ יודי״ן קוצא גזעא ושבילא (זהר ח״ג רג ע״א) (ב״י).

1899 קוץ העליון שמורה על שורשו באוירא (ב״י).

1900 הוא גוף הי׳ עצמו, שהוא מורה על עצמות אבא (ב״י).

1901 הוא קוץ התחתון של י׳, יסוד אבא, כנודע שיסוד של דוכרא אין מתגלה פעולתו כי אם כשמזמנת נוק׳ לגביה (ב״י).

1902 הם ה׳ גוונים דבוצינא ה׳ גבורות שביסוד אימא, והוא סוד ה׳ פעמים אור של יום הראשון (ב״י).

1903 הגוונים מאירים על ידי החסדים, והוא מי׳ שביסוד אבא, ונקרא שבילא שהוא שביל שבו הולך טיפת הזרע (ב״י).

נתיב לא ידעו עיט וגו׳ כמה דאתדבק דכורא בנוקבא[1904] ואתעברת[1905] ואולידת ואפיקת חמש נהורין[1906] [מאינון חמש] ומאינון חמש נהורין אתגליפו חמשין תרעין דנהורין סגיאין[1907] חמשין אינון לקבליהון מ״ט פנים טהור מ״ט פנים טמא באורייתא[1908] אשתאר חד והאי חד אתנהיר בכלא[1909] [דאבא הוה] וההוא דאבא (ואהוא דאבא) תלי כד מתחברן כחדא ומתיישבן במלכא אקרון שפוון דמלכא[1910] ובגיני כך גזר מלין דקשוט[1911] ופומא בהו תלייא פתיחותא דפומא[1912]:

תרגום: שפתי המלך, כך שנינו, כאשר מאיר האור של אבא הוא מאיר בשלשה אורות. אור אחד מאיר חסד עליון, אור אחד מאירה הארה שנקראת מוח המלך, ואור אחד היה תלוי עד שמאיר אור בינה, וכשהוא מאיר הוא מאיר בחמש אורות, ובמה מאיר, משביל אחד שסתום וגנוז שדבק בו אבא, שנאמר ״נתיב לא ידוע עיט וכו׳״. כמו שנדבק זכר בנקבה ומתעברת ומולידה ומוציאה חמש אורות (מאותם חמש), ומאותם חמשה אורות נחקקים חמשים שערים של אורות רבים, חמשים הם כנגדם מ״ט פנים טהור ומ״ט פנים טמא בתורה, ונשאר אחד, וזה האחד מאיר בכולם (נ״א של אבא הוא). ואותו של אבא תלוי. כאשר מתחברים כאחד ומתיישבים במלך נקראו שפתיים של המלך, ולכן גזר דברי אמת, ופה תלוי בהם, פתיחת הפה.

(סג) עי׳ זהר ח״ב קיד ע״ב: דקדם דחזרת בתיובתא לא הוית אלא באילנא דטוב ורע[1913] עבד ונער הוה שמך בקדמיתא (שמות ב ו) והנה נער בוכה עבד נאמן הדא הוא דכתיב (במדבר יב ז) לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא וההוא רע שותפא דעבד (טוב) גרם לך למחטי בסלע בגין דמטה דאתמסר (לך[1914] הוה דאילנא) [בידך[1915] הוא אינלא] דטוב ורע[1916] מטטרו״ן טוב סמא״ל רע[1917]:

– מאיר התיקון –

[1904] כאשר נכנס יסוד דדכורא ביסוד נוק׳, מ״מ נשאר שורש היסוד בחיבורא דגופא דדכורא ופי היסוד ביסוד נוק׳, והוא מרמז על סוד הנ״ל א״ל, של״א נתיבות נכנסים בה בסוד עטרת היסוד, ונתיב הראשון נשאר ביסוד עצמו בשורשו בגופא דדכורא (ב״י).

[1905] פתיחת ה׳ שביסוד נוק׳, הוא ע״י יסוד דכורא מפתחא דפתח לה, ומאיר לה׳ גוונים של הגבורות, ע״י טיפה דמוחין. וכבר אמרנו שהטיפה שהיא חומר הולד, הוא ו״ד של מילוי יו״ד, שנתמלא היסוד דדכורא מיניה, והוא חומר זו״נ, ולכן אתעברת אימא מיניה, ונעשית ה׳, שציורו ה׳, ד׳ו, וכאן הוא קצת גילוי יותר, והוא שתחלה במוח אבא היו בהעלם גמור, במילוי ו״ד, שמרמז על שורש זו״נ וכו׳. משא״כ כשנוק׳ מתעברת מדכורא, אז יש גילוי קצת, שניכר העובר ויודעים שתלד, ולכן ה׳ מתגלה וכו׳ (ב״י).

[1906] והם סוד יציאת העובר מרחם אימא בציור ד״ו שהוא ה׳ ושם ביסודה הם ה״ג ונ׳ שערי בינה כמו ביסוד אבא ל״ב נתיבות ומצד יסוד אימא נקראים שערים וז״ס בחכמה פותח שערים שהוא פתיחת הה׳ ע״י שביל דקיק שהוא יו״ד (ב״י).

[1907] ידוע כי ביסוד אימא הוא שם י״ם, ושם מ״י שמתפשט בז״ת בסוד מ״י אל״ה כידוע (ב״י).

[1908] כידוע שהם מנ׳ שערי בינה שנתגלו רק מ״ט למטה ושער הנ׳ לא נתגלה לו שהנ׳ שערים הם מתחלקים בז״ת כל א׳ מז׳ בסוד ז׳ שבועות של עומר ושער הנ׳ הוא בבינה עצמה, ולכן אין מתגלה כי עיקר פעולת התחתונים הוא בז״ת (ב״י). ועי׳ לעיל טו ע״ב בשם זהר הרקיע.

[1909] שהוא כולל כל הנ׳ שערים כמבואר, ועוד ירמוז ששער הנ׳ הוא בחי׳ יסוד אמא עצמו, שהיא בכתר של ז״א, ונתיב הראשון של ל״ב נתיבות הוא בחי׳ יסוד אבא, ומב׳ יסודות אלו יוצא נהירו דקיק לפומא דז״א ששם הדעת שלו שנעשה מב׳ יסודות (ב״י).

[1910] על אף שאמרנו שאותו נתיב לא ידעו עיט הוא נעלם ונגנז ביסוד אבא עצמו ואינו מאיר אפילו לאימא וא״כ האיך אמר שהוא נהיר בפומא דמלכא אינו קושיא כלל, שידוע שמ״מ יוצא נהירו דקיק מיסוד דדכורא ונהיר לנוק׳ דרך דופן ומשם בא הארה לפומא דז״א בדעת שלו והם סוד ב׳ השפתים, שפה עליונה בחי׳ יסוד אבא ותחתונה יסוד אימא (ב״י).

[1911] אותיות הם מסט׳ דה״ג מאימא ונקודות מסט׳ דאבא וע״י יכול להוציא האותיות בבחי׳ דיבור, וז״ש דבג״כ גזר מילין דקשוט וכו׳ רק ב׳ תפוחין ושפוון פנויים משערות שבשניהם הוא הארת הדעת וידוע כי במקום שנפתח הדעת הוא הארה גדולה (ב״י).

[1912] פתיחת הפה הוא למללא שהם סוד אתוון ונקודין ותלייא בדעת, י״ה דאו״א והוא סוד פתיחת הפה ע״י מפתחא דפתח לאימא (ב״י).

[1913] ר״ל במט״ט (יהל אור). עי׳ דע״ה ח״א נג ע״ב.

[1914] שהוא מ״ט פנים טהור מ״ט פנים טמא, משא״כ שער הנ׳ שאין נגדו, ושם עלמא דחירו (יהל אור). עי׳ תיקו״ז (תיקון ס דף קט ע״א ובתיקון כא מדף מג עד דף מו) בהגר״א שם ע״ש כל הענין. וב׳ המטות, שניהם הם על יסוד דז״א, וכשהוא בגדלות אז הוא בסוד לויתן נחש בריח, שמשמש באור הדעת עלאה המבריח מן הקצה אל הקצה, אבל כשהוא בקטנות אז הוא משתמש ע״י מט״ט וכמ״ש בתיקון ס׳ שם (דע״ה ח״ב קכח ע״א) ועי׳ דע״ה ח״ב קכט ע״ב.

[1915] ע״י ההכאה נעשה בידו (דע״ה ח״ב קלג ע״א).

תרגום: שקדם שחזרת בתשובה, לא היית אלא בעץ של טוב ורע, עבד ונער היה שמך בתחילה. ״והנה נער בכה״, עבד נאמן, זהו שנאמר ״לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא״. ואותו הרע, השותף של העבד, גרם לך לחטא בסלע, משום שהמטה שנמסר לך בידך, היה של העץ טוב ורע, מטטרו״ן טוב, סמא״ל רע.

(סד) עי׳ זהר ח״ג קצו ע״ב: אי תימא כל נשמתין דעלמא[1918] [לאו הכי] אלא אינון נשמתהון[1919] דצדיקייא דתמן מדוריהון בהדיה מדוריהון לעילא ומדוריהון לתתא והכי אתמר גם צפור מצאה בית[1920] אלין רוחיהון דצדיקייא תנינן תלת שורין אינון לג״ע ובין כל חד וחד כמה רוחין ונשמתין מטיילין תמן ואתהנן מריחא דענוגין דצדיקייא דלגו[1921] אע״ג דלא זכו למיעאל אבל ענוגא דרוחיהון דצדיקייא ודלגו (ישעיה סד ג) עין לא ראתה אלהים וגו׳:

ויומין רשימין אית בשתא[1922] ואינון יומי ניסן[1923] ויומי תשרי דאינון רוחין משטטן[1924] ופקדן לאתר דאצטריך ואע״ג דזמנין סגיאין[1925] משטטן אבל יומין אלין רשימין אינון ואתחזון על [גבי] שורין[1926] דגנתא כל חד וחד כחיזו דצפרין מצפצפן בכל צפרא וצפרא:

וההוא צפצופא שבחא דקב״ה וצלותא על חיי בני נשא דהאי עלמא בגין דאלין יומין[1927] ישראל כלהו מתעסקין במצות ובפקודין דמארי(ה) עלמא וכדין בחדו אתחזן צפרין מצפצפן וע״ג שורין דג״ע מצפצפן משבחן ואודן ומצלן על חייא[1928] דהאי עלמא:

אר״ש אלעזר ודאי שפיר קאמרת[1929] דודאי אינון רוחין (ד)תמן אבל מה תימא[1930] ודרור קן לה אמר הכי אוליפנא דא היא נשמתא קדישא דסלקא לעילא וסלקא לאתר טמיר וגניז[1931] דעין לא ראתה אלהים זולתך וגו׳ (ישעיה סד ג) א״ר שמעון אלעזר ודאי שפיר קאמרת ושפיר איהו

– מאיר התיקון –

[1916] תיקון צ ע״ב (הערת הזהר).

[1917] ר״ל שהרע כרוך סביבו (דע״ה ח״ב קלג ע״א).

[1918] אפילו אותם שהם בחיים, לא שעדיין אין הקב״ה מאמין בהם (אור יקר).

[1919] כשתדקדק תמצא שהפנימיים קרא רוחיהון דצדיקייא ואותם שבין החומות קרא נשמתהון וקשה שהרוחות למטה מהנשמות, אלא שהענין הוא כי הנשמות שזכו ליכנס לגן עדן של מעלה רוחיהון פנימה בתוך שלשה חומות, אמנם אותם שהם בין החומות הם רוחות ונשמות שלא זכו ליכנס נשמתם למעלה לגן עדן, ולכך לא זכו אל נקודה אמצעית שבגן עדן תחתון, ועם כל זה יש להם מנוחה כפי מעשיהם בין החומות, ואלו מצפין שם אל הגלגול עד שיזכו ליכנס למעלה למעלה שאין מקום הנשמה שם כלל אלא בגן עדן עליון (אור יקר).

[1920] דהיינו צפור הנשמה הטהורה, והטעם למה נקראת צפור יתבאר מתוך מה דתנן ״תלת שורין״ וכו׳ (אור יקר).

[1921] דהיינו אותם הרוחות שזכו שנשמתם בגן עדן עליון (אור יקר).

[1922] שמא מפני שהם ימי חגין וזמנין יתחדש להם מנוחה (אור יקר).

[1923] מפני קדושת החסד המתגלה, וימי תשרי מפני הגבורה עם הבינה וחוקותיה, שהם ימי דין שהם ראשי שנים, והחיים צריכים תפלתם ולכך הם מתפללים על החיים, וטעם תוספת קדושתם ומעלתם וזכות התחתונים שינתן להם רשות לעלות למעלה מעל החומות להשמע תפלתם הוא (אור יקר).

[1924] פירוש שמשוטטים ונכנסים לפנים למקום המיוחד להם ואח״כ יוצאים כמ״ש ר״ש בסמוך שבדבר זה לא פליגי ר״ש ור״א (מ״מ).

[1925] בראשי חדשים וימים טובים ושבתות (אור יקר).

[1926] כי עד עתה החומה להם לכסות שלא יסתכלו לפנים מהחומה, ועתה זכו שעלו על החומה להסתכל מה שבתוך החומה הפנימית (אור יקר).

[1927] ויתגלה אור הספירות וכו׳ ר׳ שמעון פירש כך הוא שמלת צפור יצדק על הרוחות, אמנם ״דרור״ על הנשמות, ולעולם אין נשמות בין החומות אלא רוחות כל אחת בבחינת מעשיו, אמנם הנשמות גם כן בבחינתם למעלה בגן עדן עליון (אור יקר).

[1928] חיי (דפ״ו).

[1929] פי׳ ברישא דקרא שעל הרוחות מדבר שהם בין חומות של ג״ע ובימי ניסן ותשרי עולים ע״ג החומות וכו׳. אבל סיפא דקרא ודרור קן לה אינו כמ״ש שעל הנשמה מדבר שעולה לג״ע העליון אלא גם סיפא דקרא ברוחות מדבר שהם בג״ע של מטה וז״ש אבל כל דא בג״ע דלתתא (מ״מ).

[1930] ההוא צפצופא ועל שם זה נקראות צפרים, וסלקא לאתר טמיר היינו סוד הבינה והנשמה אצולה משם, ועולה לגן עדן של מעלה והיא נקראת דרור על שם החירות שמבינה, וצפור הוא הרוח שהוא בגן עדן של מטה, ור׳ שמעון לחדודי לר׳ אלעזר קאמר להכי פתח ליה דודאי אינון רוחין שבגן עדן של מטה כדי שיאמר ודרור נשמתין דבגן עדן של מעלה, והיינו סוד הנשמות שבגן עדן העליון שהוא בכורסייא דתמן מקננא אימא עילאה בינה, והרוחות שבגן עדן תחתון שהוא ביצירת דתמן מקננא קב״ה (אור יקר).

[1931] גן עדן עליון (רח״ו).

אבל כל דא בג״ע דלתתא הוא[1932] וכמה דאמרת [הוא והכי הוא] (והכי) ודאי:

גם צפור מצאה בית (ו)אלין רוחין קדישין דזכו למיעאל [ו]למיפק לבתר בגין דמשטטן[1933] ואתחזון וכחיזו דצפורין| (הכי) ואלין רוחין מצאה בית ודאי כל חדא וחדא[1934] אית לון מדורין ידיעאן לגו [ועכ״ד] (ועד כען) כלהו נכוין מחופה דחברייהו |ואינון| (כוון) דאית לון דרור וחירו מכלא וקב״ה [אחזי] (אחיד) לון היכלא טמירו חדא גניז דעין[1935] לא ראתה אלהים זולתך (ישעיה סד ג) וההוא היכלא אקרי [קן צפור[1936] |ומתמן מתעטרין] (צפור תמן עטרין) עטרין למשיח בזמנא דאתי וביומין רשימין תלת זמנין בשתא (ד)קב״ה בעי לאשתעשעא באינון צדיקייא ואחזי לון ההוא היכלא טמירא גניז דלא ידעין ולא אשתמודען ביה כל צדיקייא דתמן:

תרגום: אם תאמר כל נשמות העולם, לא כך, אלא אותן נשמות הצדיקים ששם מדורן אֶתו, מדוריהן למעלה ומדוריהן למטה, וכך נאמר ״גם צפור מצאה בית״ אלו רוחות הצדיקים. שנינו, שלש חומות הן לגן עדן, ובין כל אחת ואחת כמה רוחות ונשמות מטיילות שם, ונהנות מריח של ענוגי הצדיקים שבְּפְנִים, אף על גב שלא זכו להיכנס. אבל ענוג רוחות הצדיקים שבפנים ״עין לא ראתה אלהים וגו׳״.

וימים רשומים יש בשנה, והם ימי ניסן וימי תשרי, שאותן רוחות משוטטות ופוקדות מקום שצריך, ואף על גב שפעמים רבות משוטטות, אבל ימים אלו רשומים הם ונראים על גבי חומות הגנה, כל אחת ואחת כמראה ציפורים מצפצפות בכל בוקר ובוקר.

ואותו צפצוף שבח הקדוש ברוך הוא, ותפלה על חיי בני אדם של העולם הזה, משום שאותם ימים כל ישראל מתעסקים במצוות, ובמצוות רבונו של עולם, ואז בשמחה נראות ציפורים מצפצפות, ועל גבי החומות של גן עדן מצפצפות משבחות ומודות ומתפללות על חיי העולם הזה.

אמר רבי שמעון, אלעזר ודאי יפה אמרת, שודאי אותן רוחות שם, אבל מה תאמר ״ודרור קן לה״, אמר כך למדתי, זוהי נשמה קדושה שעולה למעלה ועולה למקום טמיר וגנוז ש״עין לא ראתה אלהים זולתך וגו׳״. אמר רבי שמעון, אלעזר ודאי יפה אמרת ויפה הוא, אבל כל זה בגן עדן שלמטה הוא. וכמו שאמרת הוא, וכך זה ודאי.

״גם צפור מצאה בית״, אלו רוחות קדושות שזכו להיכנס ולצאת אחר כך, משום שמשוטטות ונראות כמראה ציפורים, ואלו רוחות מצאה בית ודאי, שלכל אחת ואחת יש להן מדורים ידועים בפנים. ועם כל זה, כולם נכוים מחופת חבריהם, אלו שיש להם דרור וחירות מהכל, והקדוש ברוך הוא מראה להם היכל טמיר גנוז אחד ש״עין לא ראתה אלהים זולתך״, ואותו היכל נקרא ״קן צפור״. ומשם מתעטרים עטרות למשיח לעתיד לבא, ובימים רשומים שלש פעמים בשנה, הקדוש ברוך הוא רוצה להשתעשע באותם הצדיקים, ומראה להם היכל טמיר גנוז שלא יודעים ולא מכירים אותו כל הצדיקים ששם.

(סה)עי׳ זהר ח״א יב ע״א: פקודא תליתאה למנדע דאית אלהא רברבא ושליטאה[1937] בעלמא ולייחדא ליה[1938] בכל יומא יחודא כדקא יאות באינון שית סטרין עלאין[1939] ולמעבד לון יחודא חדא[1940] בשית תבין דשמע ישראל ולכוונא רעותא[1941] לעילא בהדייהו ועל דא אחד אצטריך

– מאיר התיקון –

[1932] היא (דפ״ו).

[1933] קסב ע״א (הערת הזהר).

[1934] ושיעור הכתוב לר״ש גם צפור שהם הרוחות שבג״ע דלתתא מצאה בית ודרור דהיינו שיש להם מדורין לגו ויש להם חצירות וזכאן למיעל ולמיפק. ופירוש קן לה שזוכים לראות קן צפור בג׳ רגלים נמצא דברישא דקרא גם צפור וכו׳ לא פליגי ר״ש ור״א שעל הרוחות מדבר שזוכים למיעל ולמיפק ועומדים על גבי החומות להתפלל על ישראל ולא פליגי אלא בסיפא דקרא (מ״מ).

[1935]

[1936] שמות ח ע״א וע״ב ושם ז ע״ב (לש״ו).

[1937] כמ״ש למטה בפקודא רביעא, למנדע דה׳ הוא האלהים, ושם הוא העיקר בפרטות. אבל כאן, אין רק ה׳ אחד ושמו אחד (יהל אור).

[1938] שיחודא הוא בתחילה ה׳ אלהינו, לידע שיש ה׳ אלהים בעולם. ואח״כ ה׳ אחד, שהוא אחד. וז״ש למנדע כו׳ ולייחדא כו׳ (יהל אור). ר״ל לייחד א״ס בו״ק, וכמ״ש בהקדמה שניה של התיקו״ז, והוא בו׳ תיבות של שמע ישראל (יהל אור).

[1939] הם ו׳ קצוות ר״ל מוחין דו״ק שנכנסים בק״ש בזעיר (רח״ו). הם ו״ק דז״א, שהם עילאין יותר מו״ק דנוק׳ (מ״מ, יהל אור), שהן ו׳ רקיעין דאצילות, ושם הייחוד דק״ש, כמ״ש בפרשת תרומה ובפרשת ויקהל וכמה מקומות (יהל אור).

[1940] ר״ל, כל הו״ק ביחד, והוא בתיבת אחד, שהוא נגד היסוד ששם מתקשרים כולם כידוע (יהל אור).

לארכא ליה[1942] בשית[1943] תבין ודא הוא דכתיב (בראשית א ט) יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד[1944] יתכנשון דרגין דתחות שמיא לאתאחדא ביה ויראה למהוי בשלימו לשית סטרין כדקא יאות[1945] ועם כל דא בההוא יחודא אצטריך לקשרא ביה יראה[1946] דאצטריך לארכא בדל״ת דאחד[1947] דדל״ת דאחד גדולה[1948] והיינו דכתיב (שם) ותראה היבשה (דתתחזי) [דתחזי] ותתקשר דל״ת דאיהו יבשה בההוא יחודא:

מצוה שלישית: לדעת שיש אלוה גדול ושליט בעולם, ולייחד אותו בכל יום יחוד כראוי באותם ששת הצדדים העליונים, ולעשות אותם יחוד אחד בשש התיבות של שמע ישראל, ולכוון את הרצון שלמעלה עמהם. ועל זה צריך להאריך [מילת] ״אחד״ בשש תיבות. וזהו שכתוב ״יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד״, שיתכנסו הדרגות שתחת השמים שתאחז בהן (יראה) להיות בשלמות לששה צדדים כראוי. ועם כל זה באותו היחוד צריך לקשר בו יראה, שצריך להאריך בדל״ת של אחד, שדל״ת של אחד גדולה. והיינו שכתוב ״ותראה היבשה״, שתראה ותתקשר דל״ת, שהיא יבשה באותו היחוד.

(סו) עי׳ זהר ח״ג קכג ע״א: אית ב״נ דאיהו רשע גמור כל ימיו ואיהו עובר על כמה פקודין דלא תעשה ומתחרט ומודה עלייהו ולבתר כן לא עבד לא טב ולא ביש לדא ודאי ימחול ליה קב״ה אבל לא דיזכה לתשובה עלאה[1949]:

אית ב״נ לבתר דייתוב מחטאיו ומתכפר ליה איהו אזיל בדרך מצוה ומתעסק בכל כחו בדחילו ורחימו[1950] דקב״ה דא זכי לתשובה תתאה דאתקרי ה׳ ודא איהו תשובה תתאה:

ואית ב״נ לבתר דמתחרט מחובוי ויעביד תשובה יתעסק[1951] באורייתא בדחילו ורחימו דקב״ה ולא על מנת לקבל פרס דא זכי לאת ו׳ דאיהו בן י״ה ועל שמיה אתקרי בינה ודא גרים דתשוב ו׳ לגבי ה׳ ומלת תשובה כך היא תשוב ו׳ לה׳[1952] ולעולם לא שריא ה׳ בבר נש ולא ו׳ בלא דחילו ובלא רחימו דאינון י״ה יראה ואהבה קרינן לון[1953] ודאי ומתמן אתייהיבו התורה והמצוה דאינון בן ובת ובגין דישראל מקיימין התורה והמצוה אתקריאו בנים לקב״ה הה״ד (דברים יד א) בנים אתם ליי׳ אלהיכם[1954]:

תרגום: יש אדם שהוא רשע גמור כל ימיו, והוא עובר על כמה מצוות לא תעשה ומתחרט ומודה עליהם, ואחר כך לא עושה לא טוב ולא רע, לזה בודאי ימחל הקדוש ברוך הוא, אבל לא שזכה לתשובה עליונה.

יש אדם שלאחר שישוב מחטאיו ומתכפר לו, הוא הולך בדרך מצוה ומתעסק בכל כחו ביראה ואהבת הקדוש ברוך הוא, זה זוכה לתשובה תחתונה שנקראת ה׳, וזו היא תשובה תחתונה.

ויש אדם שלאחר שהתחרט על חטאיו ועשה תשובה ויתעסק בתורה ביראה ואהבת הקדוש ברוך הוא, ולא על מנת לקבל פרס, זה זוכה לאות ו׳, והוא בן י״ה, ועל שמו נקראת בינה, וזה גורם שתשוב ו׳ לה׳, ומלת תשובה כך היא, תשוב ו׳ לה׳, ולעולם לא שורה ה׳ באיש ולא ו׳ ללא

– מאיר התיקון –

[1941] ר״ל, לכוון באו״א, לקשר עמהם, ושם רק רצון בלבד, כי שם אין יד אדם שולטת, שלח תשלח את האם, מלעסוק בהם, כי שאל כו׳, רק הרצון לבד, לדבקם בו״ק, והוא באחד (יהל אור).

[1942] ר״ל בכל תיבה כנגד רוח א׳ והיינו כנגד שמים וארץ וד׳ רוחות א״ם (נ״א), ר״ל על מ״ש ״ולמעבד לון כו׳, ולכוונא הכל באחד, כנ״ל. ור״ל להאריך כשיעור שית תיבין הנ״ל ולעשות לון קשר חד (יהל אור). ר״ל לקשרא, ד׳, מלכות בו״ק, ולקבל לה ברכאן ממנו, מה שקבל מאו״א, זהו התקשרות ד׳ בח׳ [ו״ק ואו״א], ובא׳ טיבו דעתיקא (יהל אור).

[1943] ״(נ״א כשית)״ (נוסף בדפ״ו).

[1944] שלכן נקראת דלי״ת, שהיא יבשה ממים (יהל אור).

[1945] ר״ל יתכנשון דרגין, הן ו״ק הנ״ל, לאתאחדא בא״ס, אל מקום אחד ביסוד, אחד דק״ש ושם מתקשרין (יהל אור).

[1946] כנ״ל בפקודא תניינא, אר״א לא אצטריך לאתנשי יראה כו׳, ור״ל מלכות, כמש״ו (יהל אור).

[1947] והוא כוונת ד׳ דאחד קשר של תפילין לאה שנכנסו בו ד׳ אלפין ד״מדת״ (רח״ו), [עי׳ שעה״כ ק״ש ה].

[1948] ר״ל הוא רמז וסימן התקשרות בדרגין דלעילא, שאז היא גדולה (יהל אור).

[1949] עי׳ קכב ע״ב שמשמע שזה בינה ועי׳ הערה שם ע״א מש״כ בשם לש״ו בספר הדע״ה.

[1950] בענין אהבה ויראה עי׳ לעיל קכב ע״ב, ועיי״ש עוד בענין תורה ומצות.

[1951] ויתעסק (דפ״ו).

[1952] תשב ו״ה אותיות תשובה והוא תשוב ו׳ לה׳ או ה׳ לו׳ אע״ג דלא נזכר י״ה ז״ש ולעולם כו׳ דשם תשובה (יהל אור).

[1953] ליה (דפ״ו).

[1954] או״א (יהל אור).

יראה וללא אהבה, שהם י״ה, יראה ואהבה נקראים בודאי. ומשם נתנו התורה והמצוה שהם בן ובת, ומשום שישראל מקיימים התורה והמצוה, נקראו בנים לקדוש ברוך הוא, זהו שנאמר ״בנים אתם לה׳ אלהיכם״.

(סז) עי׳ זהר ח״ג קכב ע״ב: ה׳ דבהבראם[1955] (בראשית ב ד) ועלה אתמר (דברים ח ג) כי על כל מוצא פי יי׳ יחיה האדם והיא על רישיה דב״נ[1956] עלה אתמר (במדבר יב ח) ותמונת יי׳ יביט (תהלים לט ז) אך בצלם יתהלך איש ובגין דאיהי על רישיה דב״נ אסיר ליה לב״נ למיזל ד׳ אמות[1957] בגלויא[1958] דרישא דאם היא אסתלקת מעל רישיה דב״נ מיד אסתלקו חיים[1959] מניה:

תרגום: ה׳ של הבראם. ועליו נאמר ״כי על כל מוצא פי ה׳ יחיה האדם״, והיא על ראש האיש, עליה נאמר ״ותמונת ה׳ יביט״, ״אך בצלם יתהלך איש״. ומשום שהיא על ראש האיש, אסור לו לאדם ללכת ארבע אמות בגלוי ראש, שאם היא מסתלקת מעל ראשו של האדם, מיד מסתלקים ממנו החיים.

(סח) עי׳ זהר ח״ב קטז ע״ב: פתח רעיא מהימנא ואמר (בראשית מח יד) המלאך הגואל אותי מכל רע דאיהי שכינתא[1960] דאתמר בה (שמות יד יט) ויסע מלאך האלהים[1961] יברך לכו בעלמא דאתי[1962] וידגו לרב בקרב הארץ[1963] בעלמא דין[1964] למהוי שלטנותכון[1965] בתרין עלמין דאתון חיין דמאן דאיהו מעלמא [דאתי] (דא חי) אתקרי [ע״ש דאתמר בה[1966]] (כמה דכתיב) (משלי ג יח) עץ חיים היא למחזיקים בה חיים תמן חיים[1967] הכא:

– מאיר התיקון –

[1955] עי׳ זהר ח״א כה ע״א שזהו מלכות.

[1956] עי׳ זו״ח לך לך כו ע״א: הקב״ה נוטל אות א׳ משמו, ונותנה בראשה. כי הא דתנן, עתיד הקב״ה להיות עטרה בראש כל צדיק וצדיק לעולם הבא. ואיזהו, זה אות ה״א, כאשר ברא שמים וארץ, דכתיב בהבראם, בה״א בראם. ועי׳ תיקו״ז יב ע״ב שהעטרה בראש כל צדיק הוא השכינה.

[1957] דרגא דידה ד״ס נהי״ם ולכן נק׳ ד׳ וכשהיא שוה לת״ת נקראת ה׳ (יהל אור). עי׳ שער מאמרי רז״ל על הגמ׳ (כתובות קיא ע״א) כל המהלך ד׳ אמות בארץ ישראל כו׳. כי היא ד׳ אמות, אות רביעית של השם, כוללת ד׳ אותיות כמ״ש בתיקונים סוף תיקון מז, והיא רה״י גבוה י׳ ורחב ד׳, גבוה י׳ מסט׳ דבעלה שמא מפרש ביו״ד אתוון, ורחב ד׳ מסט׳ דילה ד׳ אותיות כמש״ש (יהל אור).
והנה מש״כ הגר״א ״סוף תיקון מז״ לא מצאתיו שם, אמנם עי׳ תיקו״ז קיד ע״א: ודא אדנ״י דאיהו רשות היחיד דאיהו יהו״ה יחידו דעלמא ודא איהו אדם, ועיי״ש בבהגר״א, ז״ל, שהיא רשות בעלה הוי״ה והוא גבוה יו״ד ורחבו ד׳ כמ״ש בכ״מ. יחידו דעלמא - דהויה לא נשתנה (מלאכי ג ו) אני ה׳ לא שניתי בכל העולם כולו הוא יחידי, עכ״ל.

[1958] בגלוי (דפ״ו).

[1959] בינה בגי׳ חיים (עם הכולל) (פע״ח שער התפילין פרק יא).

[1960] היא שכינה ונקראת מלאך כדפי׳ בינוקא, שהיא שלוחא מאבא ואימא להנהגת התחתונים, והיא נקראת שמיר״ה מפני שהיא נמצאת עם ישראל בגלותן לשומרם, מפני שעל ידה אין קלי׳ שולטות בישראל, גם היותם משוקעים בעמקי הבור, וזהו שאמר ״הגואל אותי מכל רע״ (אור יקר). עי׳ הלש״ו בספר הביאורים (ח״ב ע ע״ג) כל אור תחתון הוא בבחי׳ מלאך לאור העליון וכנודע בסוד המלאך הגואל.

[1961] הרע״מ פירש על גאולת מצרים, וזהו שאמר ״ויסע מלאך האלהים״, ירצה הבינה, והיא שליח מהבינה אימא כדפי׳, ולכך יש לה כח לברך בעלמא דאתי (אור יקר)

[1962] שהוא גן עדן עליון למטה מכסא הכבוד מושפע מהבינה על ידי המלכות (אור יקר). שבינה משם הברכה שהיא נקראת ברכה (יהל אור)

[1963] אין ברכה זו גמשית בבנים כדגים עם היות שזה תועלת לצדיק עסק בניו ובני בניו במצוות ובתורה והוא למעלה מתעטר עכ״ז נ״ל הכוונה באומרו ״וידגו״ כדפירשו בתיקו״ז דתלמידי חכמים בימא דאורייתא כנוני ימא, ועתה שהיה עיקר כוונת קיבוצם ורשות הניתן להם להיותם מחברים חיבור זה והיותם מתגלים למטה אל התחתונים בישיבת רשב״י וחבריו לעשות סעד וסמך לשכינה בגלותה ועזרתם למעלה בסודות התורה דהיינו שירבו כדגים בים התורה וזהו שאמר ״וידגו לכון וכו׳״ (אור יקר).

[1964] בסוד הנשמות שהם יורדות ומתלבשות בעולם הזה וכו׳ בקלין דאורייתא (אור יקר). וזהו בקרב הארץ (יהל אור).

[1965] כמ״ש (יבמות צו ע״ב וש״מ) אגורה באהלך עולמים, וכי אפשר לדור בב׳ עולמים כו׳ [אלא אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, יהי רצון שיאמרו דבר שמועה מפי בעוה״ז. דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי: כל ת״ח שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה, שפתותיו דובבות בקבר] שהוא חי בקבר וזהו בקרב הארץ בתוכה (יהל אור).

[1966] ר״ל כי חיים בבינה כידוע (יהל אור).

[1967] ר״ל לכך נאמר חיים לשון רבים (יהל אור).

מה דלאו הכי מאן דאיהו[1968] מלובש באלין קליפין דעור ובשר ועצמות וגידים דגופא שפלא דרוחא הוא [מת תמן מה מיתא] ומית תמן מה מיתא (מיתה הוא מיתה) תמן מה מיתא לא חמי ולא שמע ולא ממלל ולית ליה תנועה בכל אברין דיליה הכי רוחא לא חזא דלעיל מניה דאתמר באורייתא עלייהו דע מה למעלה ממך עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים:

תרגום: פתח הרועה הנאמן ואמר ״המלאך הגואל אותי מכל רע״, שהיא השכינה, שנאמר בה ״ויסע מלאך האלהים״, יברך אתכם בעולם הבא. ״וידגו לרב בקרב הארץ״, בעולם הזה, שתהיה שליטתכם בשני עולמות, שאתם חיים, שמי שהוא מהעולם הזה נקרא חי, כנאמר ״עץ חיים היא למחזיקים בה״ חיים שם, חיים כאן.

מה שאינו כך, מי שהוא מלובש בקליפות הללו, של עור ובשר ועצמות וגידים של הגוף השפל, שהרוח מתה שם. מה המת לא רואה ולא שומע ולא מדבר, ואין לו תנועה בכל איבריו, כך הרוח לא רואה למעלה ממנה, שנאמר עליהם בתורה, דע מה למעלה ממך, עין רואה ואוזן שומעת, וכל מעשיך בספר נכתבים.

(סט)עי׳ זהר ח״א יג ע״ב: פרשתא רביעאה (שם יא יג) והיה אם שמוע[1969] כלילו דתרין סטרין[1970] דאתאחדת בהו כנסת ישראל גבורה דלתתא[1971] ודא ה בתראה דנטלא לון ואתכלילת מנהון ותפלין אתוון דשמא קדישא אינון ממש ועל דא (שיה״ש ז ו) ראשך עליך ככרמל אלין תפלין דרישא[1972] ודלת ראשך[1973] ההיא תפלה של יד דאיהי מסכנא[1974] לגבי עילא אוף הכי שלימו[1975] אית לה כגוונא דלעילא (שם) מלך אסור ברהטים[1976] קשיר איהו[1977] ואחיד באינון בתי לאתאחדא בההוא שמא קדישא[1978] כדקא יאות ועל דא מאן דאתתקן בהו איהו הוי בצלם אלהים מה אלהים[1979] אתיחדא ביה שמא קדישא אף הוא אתיחד ביה שמא קדישא כדקא יאות זכר ונקבה ברא אותם (בראשית א כז) תפלין דרישא ותפלה של יד וכלא חד

תרגום: פרשה הרביעית ״והיה אם שמוע״, כללות של שני צדדים שנאחזת בהם כנסת ישראל, הגבורה שלמטה, וזו ה׳ האחרונה שנוטלת אותם ונכללת מהם. והתפילין הם ממש אותיות השם הקדוש. ועל כן, ״ראשך עליך ככרמל״ אלו תפילין של ראש, ״ודלת ראשך״ התפלה ההיא של יד, שהיא עניה כלפי מעלה. כמו כן כאן שלמות יש לה כדוגמה שלמעלה. ״מלך אסור ברהטים״ הוא קשור ואחוז באותם הבתים להאחז בשם הקדוש ההוא כראוי. ועל כן מי שנתקן בהם הוא בצלם אלהים. כמו שהשם הקדוש מתייחד באלהים, כמו כן השם הקדוש מתייחד בו כראוי. זכר ונקבה ברא אותם, תפילין של ראש ותפילה של יד, והכל אחד.

(ע) עי׳ זהר ח״א א ע״ב: בראשית רבי אלעזר פתח (ישעיה מ כו) שאו מרום[1980] עיניכם וראו מי ברא אלה שאו מרום עיניכם לאן אתר לאתר דכל עיינין תליאן ליה ומאן איהו פתח עינים[1981]

– מאיר התיקון –

[1968] ר״ל בגוף (יהל אור).

[1969] גבורה (רח״ו).

[1970] חס״ד וגבור״ה וע״כ יש בפ׳ זו עד השמרו לכם ענייני חסד ושכר ואח״כ דין ועונש כלול שניהם. א״ם (נ״א). פי׳ והיה אם שמעו הוא מח הגבורות, ונדוע כי אפילו הגבורות כלולים מחסדים וכו׳, ולכן פרשה זו יש בה ונתתי מטר ארצכם, שהיא רחמים, ויש בה דין ועונש (מ״מ).

[1971] שהיא נבנית ע״י גבורות (רח״ו, ומ״מ).

[1972] עי׳ תיקו״ז קסח ע״ב: כי עין בעין יראו בשוב ה׳ ציון (ישעיה נב ח) בההוא זמנא קודשא בריך הוא משבח לה הה״ד ראשך עליך ככרמל (שיה״ש ז ו) דא תפלין [קמד ע״ב] דרישא ורצועין תליין מכאן ומכאן כזמורות דאינון ככרמל דתליין מגפן ודלת ראשך כארגמן דא תפילה דיד מה דהות דלת בגלותא עניה הה״ד (תהלים קב א) תפילה לעני כי יעטוף.

[1973] פי׳ אומרים למלכות ג״כ, ודלת ראשך, שהם תפילין של יד דז״א, שהם מוחין דנוק׳ וכו׳ ואינם מוחין גמורים אלא הארת המוחין בלבד לכך אמר ״ודלת״ לשון מסכינא (מ״מ).

[1974] נדרש דלת מלשון דלות (רח״ו).

[1975] פי׳, אע״פ שנקראים דלת, שהם הארת המוחין בלבד, מ״מ הם ד׳ מוחין שלימים ומאירים כמו של ז״א, וז״ש ״בארגמן״ שהוא ז״א (מ״מ).

[1976] עי׳ בהגר״א בתיקו״ז לד ע״ג שהמלך היא הו״ה אסור ברהטים שהם הבתים אדנ״י.

[1977] פי׳ מלך, הוא ז״א, אסור וקשור ברהטים, שהם נה״י דאימא, שהם ד׳ בתי דתפילין, כנודע שנכנסים בתוכו ונעשים עצם מעצמיו (מ״מ).

[1978] הם ד׳ מוחין דז״א, שרמוזים בד׳ אותיות הו״ה (מ״מ).

[1979] זו״ן נקראים אלהים, שגם ז״א נקרא אלהים (מ״מ).

[1980] נקרא הנוקבא כי הת״ת שוכן מרום שהוא שוכן ב״ה ומרום גי׳ רפ״ו סוד פשוט וריבוע דאלהים שבנוקבא (רח״ו).

[1981] מלכות (רח״ו).

ותמן תנדעון דהאי סתים[1982] עתיקא דקיימא לשאלה[1983] ברא אלה ומאן איהו מ״י[1984] ההוא דאקרי מקצה השמים לעילא[1985] דכלא קיימא ברשותיה ועל דקיימא לשאלה ואיהו בארח סתים[1986] ולא אתגליא אקרי מ״י[1987] דהא לעילא לית תמן שאלה[1988] והאי קצה השמים אקרי מ״י

תרגום: ״בראשית״. רבי אלעזר פתח, ״שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה״. ״שאו מרום עיניכם״, לאיזה מקום, למקום שכל העינים תלויות אליו, ומי הוא, פתח עינים, ושם תדעו שאותו סתום העתיק שעומד לשאלה, ברא אלה. ומי הוא, ״מי״, אותו שנקרא מקצה השמים למעלה, שהכל עומד ברשותו. ולפי שעומד לשאלה והוא בדרך סתום ולא גלוי, לכן נקרא ״מי״, כי למעלה אין שם שאלה, וקצה השמים הזה נקרא ״מי״.

(עא) עי׳ זהר ח״א כג ע״ב: אמר רבי יוסי הכי הוא ודאי (מנא לן[1989] מדוד) |והכי אשכחנא בדוד| דכיון דעבד ההוא עובדא דבת שבע לא אשגח ביה אמר ליה קודשא בריך הוא את[1990] אנשית ליה אנא אדכרנא לך מיד מה כתיב (ש״ב יב ז) |ואתה האיש| כה אמר יהו״ה אתה האיש[1991] (אתה האיש) דלא דכרת ליה אתה האיש דאנשית ליה[1992] ובמה אודע ליה בדינא אוף הכא קודשא בריך הוא קאמר (או) הודע אליו חטאתו אשר חטא ושפיר מלה והכי הוא |דלא כתיב או נודע אליו כמה דכתיב (שמות כא לו) או נודע כי שור נגח הוא ומאן דקאים בליליא למלעי באורייתא אורייתא קא מודעא ליה חוביה[1993] ולא בארח דינא אלא כאימא דאודעא לברה במלה רכיך והוא לא אנשי ליה ותב בתיובתא קמי מאריה ואי תימא דוד דהוה קם בפלגו ליליא אמאי אתערו עליה בדינא אלא שאני דוד דאיהו עבר במה דאתקשר[1994] ובעא דינא ובמה דעבר אתדן הוא חטא לקבליה דמלכותא קדישא[1995] ולגבי ירושלם קדישא[1996] [אתתרך] |ובגין דא אתתרך| (אתרך) מירושלם ומלכותא אעדיו מניה עד דאתתקן כדקא יאות (ואתענש[1997]):

תרגום: אמר רבי יוסי כך זה ודאי, (מנין לנו שכך) וכך מצאנו בדוד, שכיון שעשה אותו מעשה של בת שבע, ולא השגיח בו, אמר לו הקדוש ברוך הוא, אתה שכחת אותו, אני אזכיר לך, מיד מה נאמר ״אתה האיש כה אמר ה׳״, אתה האיש שלא זכרת אותו, אתה האיש ששכחת אותו, ובמה הודיע לו בדין. כמו כן כאן הקדוש ברוך הוא אומר הודע אליו חטאתו אשר חטא, והדבר

– מאיר התיקון –

[1982] בינה בעצמותה נקראת עתיקא סתימאה וקיימא לשאלה ע״י הו״ק שבראה, ומתגלים במלכות דאקרי מקצה, ששם מתחילים הקצוות (רח״ו).

[1983] עי׳ בבהגר״א על ס״י סוף ח ע״א וז״ל, בהן [בישסו״ת] מותר החקירה כמ״ש בזהר (בראשית א ע״א) דקיימא לשאלא, ולא בה [בבינה] עצמה, ״כי שאל נא לימים ראשונים״ (דברים ד לב) וכו׳ אלא הז״ס היוצאים ממנה, עכ״ל. וכן עי׳ בבהגר״א על תיקו״ז כ ע״ג, שכל הבחינה של ״קיימא לשאילה״ הנמצאת באימא היא אינה אלא על ידי ו״ק, משא״כ בה עצמה אין שאילה בכלל. עי׳ פת״ש אח״ף טו, לש״ו כללים ח״ב נב ע״ב, הקדו״ש לח ע״א, ודע״ה ח״א פג ע״ג.

[1984] שמות קמ ע״א (דפ״ק). ע׳ ח״ג רד ע״א (לש״ו). שם מתבאר שבחינת מ״י כולל את כל הג״ר (דע״ה ח״ב סו ע״ג).

[1985] תרומה קח ע״א (דפ״א).

[1986] שהוא מלובש בת״ת (שער מאמרי רשב״י ו ע״א).

[1987] כך נקר׳ ו״ק דבינה (רח״ו).

[1988] עי׳ ע״ח שער א׳ ענף ה׳. אין כוונתם לאסור את הדרישה וחקירה במציאות אורם אשר בהם גופא, שכן האריז״ל עצמו מבאר בחינות אלו בהרחבה בע״ח בשערים עתיק, א״א ואו״א, אלא כוונתו רק להתפשטות אורם הרי היא ההנהגה הנמשכת מהם למטה, והיינו ״כבשי דרחמנא״ שאין לעמוד עליהם (ביאורים ח״א כ ע״ב) מכיוון שזהו הזיווג שבחשאי המכונה בטישה (בהגר״א על ספד״צ יג ע״ד ד״ה וענין רצוא).

[1989] דהאי (נוסף בדפ״ו).

[1990] אנת (דפ״ו).

[1991] שהיל״ל אתה הוא, ויוסב (נ״א ויושב) למ״ש קודם (יב ה) בן מות האיש העושה זאת, אלא ר״ל אתה עשית כמעשה איש סתם העלול לחטוא כגשמי ולא זכרת מתחילה (רמ״ז).

[1992] כל עצמו, ולזה לא הספיק הודעת הנביא אלא בדינא, כדי מתוקף עונו ישא קל וחומר בעצמו, גודל החטא, כיון שגדול כל כך עונשו (אור יקר).

[1993] זכות עסק התורה מביא בשכלו להסתכל בגודל העון ופרט ענייניו ולשוב, ואח״כ אם יצדק יסורין למרק, הם יסורין בדרך אחרת, שלא יהיה בהם ביטול תורה (אור יקר).

[1994] דוד היה מרכבה למלכות, במה שהיה קם בחצות לילה, ופגם במדה ההיא בחטא בת שבע, ולכך אין קטיגור נעשה סניגור עליו, ואדרבה להועיל קומו בחצות לתקן מדתו, צריך יסורים, וממנו ראיה לשכמותו (אור יקר). היא נוק׳ (רח״ו).

[1995] פי׳ שפגם במלכות (מ״מ).

[1996] פי׳ שירושלים היא בחינת המלכות (מ״מ).

[1997] ואתעניש (דפ״ו).

יפה. וכך הוא שלא כתוב או נודע אליו כמו שנאמר ״או נודע כי שור נגח הוא״. ומי שעומד בלילה לעסוק בתורה, התורה מודיעה לו את חטאו, ולא בדרך של דין, אלא כמו אֵם שמודיעה לבנה, בדבר רך. והוא אינו שוכח אותו, ושב בתשובה לפני רבונו. ואם תאמר דוד שהיה קם בחצות הלילה, למה התעוררו עליו בדין, אלא דוד שונה שהוא עבר במה שנקשר, וצריך דין. ובמה שעבר הוא נדון, הוא חטא כנגד המלכות הקדושה ולירושלים הקדושה, ולכן גורש מירושלים והמלכות הוסרה ממנו, עד שהתתקן כראוי (ונענש).

(עב) עי׳ זהר ח״ג קכב ע״א: [פקודא] (תשובה) דא היא (מצוה[1998]) lתשובה ודא איהי בינהl[1999] ובעוונותינו מדחרב בי מקדשא לא אשתאר לנא[2000] אלא ודוי דברים לבד ודא מלכות[2001] ומאי בינה[2002] בן י״ה[2003] והאי בן ו׳ איהו ודאי וכל מאן דחזר בתיובתא כאלו חזר את ה׳ לאת ו׳ דאיהו בן י״ה lואשתלים ביה יהו״ה ודא איהו תשובה תשוב ה׳[2004] ודאי לגבי ו׳:

תרגום: מצוה זו היא מצות תשובה, וזוהי בינה. ובעוונותינו משחרב בית המקדש לא נשאר לנו אלא וידוי דברים לבד, וזו מלכות. ומה זה בינה, [אותיות] בן י״ה, ובן זהו ו׳ בודאי, וכל מי שחוזר בתשובה כאלו החזיר ה׳ לאות ו׳, שהיא בן י״ה, ונשלם בו יהו״ה, וזוהי תשובה, תשוב ה׳ ודאי לו׳.

(עג) עי׳ זהר ח״ב קפח ע״א: אדכרנא חדא זמנא דהוינא אזיל בהדי רבי אלעזר פגע [בגברא חדא (נ״א בהגמון חד)] lביה הגמונאl (בגברא חדא) אמר ליה לרבי אלעזר אנת ידעת מאורייתא דיהודאי אמר ליה ידענא אמר ליה לית אתון אמרין דמהימנותא דלכון קשוט ואורייתכון קשוט ואנן דמהימנותא דילן שקר ואורייתא דילן שקר והא כתיב שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר אנן מיומין דעלמא קיימין במלכותא ולא אעדי מינן לעלמין דרא בתר דרא תכון לעד ודאי ואתון זעיר הוה לכו מלכותא ומיד אעדי מנכון וקרא אתקיים בכו דכתיב ועד ארגיעה לשון שקר:

אמר ליה חמינא בך דאנת חכים באורייתא תפח רוחיה דההוא גברא אלו אמר קרא שפת אמת[2005] כוננת לעד הוה כדקאמרן אבל לא כתיב אלא תכון זמינא שפת אמת דתכון מה דלאו הכי השתא דהשתא שפת שקר קיימא[2006] ושפת אמת שכיב לעפרא[2007] ובההוא זמנא דאמת יקום

– מאיר התיקון –

[1998] מצות (דפ״ו).

[1999] בספד״צ פ״ב (כ ע״א) בזמנא דמטא ירחא שביעאה משתכחי ירחי אלין תליסר בעלמא עלאה, שהיא בינה ע״ש בהגר״א בארוכה. וע״י הי״ג מדות הרחמים מתקבל התשובה, ונקרא עי״ז הבינה בשם תשובה כנודע, וכמש״כ בזוה״ק ויקרא (טז ע״א) ע״ש וברע״מ (פ׳ נשא דף קכב וקכג). וכן כל הי״ג תיקונים הם נפקין מהבינה דהמ״ס וכמ״ש בשער א״א (פרק י) (דע״ה ח״ב ג ע״ד).

[2000] לנו (דפ״ו).

[2001] כמש״כ בשעה״כ פה ע״ג בענין ספירת העומר שבזמן בית המקדש מתקנים את הפנימיות, ובזה״ז רק המקיפים.

[2002] דאיהי תשובה (יהל אור).

[2003] עי׳ אד״ז רצ ע״א.

[2004] דווקא אות ה׳ בה הפגם בעצם והיא היורדת לבין החיצונים והיא דצריכה לשוב להתייחד אל ו׳ כאמור (רמ״ז).

[2005] הנוני״ן בסגול (הערת הזהר). בשלמא אי הוה כתיב כוננת בלשון הווה אז יהיה כמשמעו שמיד מזמן הוויתה היא מתכוננת וקיימת, והוה קשה מה שהקשית, אבל כיון דלא כתיב אלא תכון דמשמע לעתיד מוכח דאפילו בימי שלמה שהיה מלך גדול לא התכוננה אלא שעתיד להתכונן. ועוד נראה דר״ל עוד ענין אחר והוא שההגמון הקשה לו מכח היות להם ההצלחות והמלכות זמן רב, ולזה השיבו רבי אלעזר שאם כן הי״ל כוננת שהוא פועל יוצא וכמש״ה (טז י) כוננו ידיך, (תהלים ט ח) וכונן למשפט כסאו, אז היתה הכוונה שהאמת כוננת את מחזיקיה, אבל לא כתיב אלא תכון שהוא מהנפעל שר״ל שהיא תתכונן ולעתיד, באופן שהשיבו מכח הבנין ומכח הזמן. ובהכי ניחא מאי דהוה מצי להשיבו ממה שהאמת בעצמה לא גרעה ממה שהיתה, שהרי תמיד החזיקה ישראל שהם אותם שקבלוה, שאפילו בכל צרתם לא סר לבבם ממנה, אלא שרצה להודיעו שאין ראיה מההצלחה דאם כן הי״ל כוננת לאחרים (רמ״ז). עי׳ תיקו״ז תיקון סג [קי ע״א] (לש״ו). ז״ל: אמת א׳ ברישא דאלפא ביתא מ׳ באמצעיתא ת׳ בסופיה עשורא דיליה יו״ד ה״א וא״ו ה״א וכו׳ בגלותא אתמר ותהי האמת נעדרת ושקרא שלטא בעלמא (ובזמנא דאתתקן אמת ואסתלק לאתריה אתמחי שקרא מעלמא הה״ד (משלי י״ב) שפת אמת תכון לעד כוננת לא כתיב אלא תכון לעד (אמת) ועד ארגיעה לשון שקר מאי אמת עמודא דאמצעיתא שכינתא דיליה (מלאכי ב ו) תורת אמת היתה בפיהו).

[2006] היא נוק׳ דסט״א (מ״מ).

על קיומיה[2008] ומגו ארץ תצמח כדין שפת אמת תכון לעד וגו׳ אמר ליה ההוא [הגמון] (גברא) זכאה אנת וזכאה עמא דאוריתא דקשוט ירתין בתר יומין שמענא דאתגייר:

תרגום: נזכרתי פעם אחת שהייתי הולך עם רבי אלעזר, פגש אדם אחד (הגמון אחד). אמר לרבי אלעזר, אתה יודע מתורת היהודים. אמר לו, אני יודע. אמר לו, האינכם אומרים שאמונתכם אמת ותורתכם אמת, ואנו שאמונתנו שקר ותורתנו שקר. והרי נאמר ״שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר״. אנו מימות העולם עומדים במלכות ולא סרה מאתנו לעולמים דור אחר דור, ״תכון לעד״, ודאי. ואתם מעט היה לכם מלכות, ומיד סרה מכם, והפסוק התקיים בכם, שנאמר ״ועד ארגיעה לשון שקר״.

אמר לו, אני רואה בך שאתה חכם בתורה. תפח רוחו של אותו האיש. אלו אמר הנאמר ״שפת אמת כוננת לעד״, היה כמו שאמרנו. אבל לא נאמר אלא ״תכון״, עתידה שפת אמת שתכון, מה שאין כך עכשיו, שעכשיו שפת שקר עומדת, ושפת אמת שוכבת לעפר, ובאותו זמן שאמת תעמד על קיומה, ומתוך ארץ תצמח, אז ״שפת אמת תכון לעד וגו׳״. אמר לו אותו הגמון, אשריך, ואשרי העם שיורשים תורת אמת. אחר ימים שמעתי שהתגייר.

(עד) עי׳ זהר ח״ג קכב ע״ב: ודיוקנא אחרא על רישיה דאתקריאת יראה ודא י׳[2009] ועלייהו אתמר (בראשית א כז) ויברא אלהים את האדם בצלמו[2010] בצלם אלהים[2011] תרין דיוקנין טבין דאינון דכר ונוקבא דכר מסטרא דאת י׳[2012] נוקבא מסטרא דאת ה׳:

ותרין אתוון אתערין ליה לב״נ לתורה ולמצוה י׳ יראה[2013] ודא (ד)איהי על רישיה[2014] דב״נ ומנה ייעול דחילו ללבא דב״נ למדחל מקב״ה ולנטרא גרמיה דלא יעבר על פקודין דלא תעשה:

ה׳ אהבה על רישיה דב״נ[2015] ומנה[2016] עאל רחימו דקב״ה על רמ״ח איברין דיליה לקיימא בהון פקודין דעשה:

תרגום: ודמות אחרת על ראשו שנקרא יראה, וזה י׳, ועליהם נאמר ״ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים״, שתי דמויות טובות שהם זכר ונקבה, זכר מצד האות י׳, נקבה מצד האות ה׳.

ושתי אותיות [אחרות] מעוררות את האדם לתורה ולמצוה, י׳ יראה, וזוהי על ראש האדם, וממנה תכנס יראה ללב האדם, לירא מהקדוש ברוך הוא ולשמור את עצמו שלא יעבור על מצוות לא תעשה.

ה׳ אהבה על ראשו של האדם, וממנה נכנסת אהבת הקדוש ברוך הוא על רמ״ח איבריו לקיים בהם מצוות עשה.

(עה) עי׳ זהר ח״ג קטז ע״ב: א״ר יוסי [כתיב] (ויקרא כו מד) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו׳ ואף גם[2017] זאת[2018] ואף[2019] כד״א (שם מא) אף אני[2020] גם (גם) לרבות כ״י[2021] דאקרי זאת דלא שבקת לון לעלמין[2022] בהיותם בארץ אויביהם בהיותם כלא כחדא:

– מאיר התיקון –

[2007] פי׳ שהמלכות בגלותא ירדה לבריאה שנק׳ עפר המשכן (מ״מ).

[2008] פי׳ שבאים מוחין לז״א, ונעשה בסוד הגדלות על ידי אימא, וז״ש ומגו ארץ תמצח, מכח ארץ העליונה שהיא בינה (מ״מ).

[2009] צ״ל תורה ודא ו׳ והוא דיוקא דעד״א (יהל אור).

[2010] ר״ל בצלם ו׳ (יהל אור).

[2011] מלכות (יהל אור).

[2012] ו׳ (גר״א).

[2013] והן ד׳ אותיות הוי״ה מצות לא תעשה ומצות עשה ותורה ותשובה ולא מצות לא תעשה עצמן ומצות עשה עצמן אלא יראה ואהבה גורמות המ״ע ומל״ת והתשובה היא הרביעית המעשה כמו שמפרש והולך, וג״ר הן במחשבה וכמ״ש במ״א דג׳ אותיות יה״ו הן במחשבה והרביעית ה׳ היא בעובדא וכלולה מכלם שהם הנ״ל מ״ע ומל״ת תורה ותשובה (יהל אור).

[2014] דכל השם על ראשו ומשם הולך לגוף כמו שמפרש והולך (יהל אור).

[2015] עי׳ מלואים אות .**Error! Reference source not found**.

[2016] ומניה (דפ״ו).

[2017] הם ב׳ רבויים הא׳ לרבות כמו הם גם היא עמהם (אור יקר).

[2018] היינו מלכות כנודע (אור יקר).

[2019] לרבות שאינה לפרקים אלא תמידית (אור יקר).

[2020] פי׳ שהוא ז״א כמ״ש הזהר לעיל (מ״מ).

[2021] ושיעור הכתוב ואף שהוא ז״א כמד״א אף אני, וגם זאת שהיא המלכות וכלם הם עמכם בגלות וז״ש בהיותם בארץ אויביהם (מ״מ).

לא מאסתים ולא געלתים בגין דלא אתחבר בהו להפר בריתי אתם דאי לא אפרוק להו הא בריתי פליג[2023] ובגין כך להפר בריתי אתם:

אמר ר׳ חייא אנא שמענא מלה חדתא דאמר רבי אלעזר לא מאסתים ולא געלתים לכלתם לא [הכיתים] (הכרתים) ולא הרגתים לכלותם מבעי ליה אלא לא מאסתים ולא געלתים מאן דסאנא לאחרא[2024] מאיס הוא לקבליה וגעלא הוא בגיעולא קמיה אבל הכא לא מאסתים ולא געלתים:

מ״ט[2025] בגין דחביבותא דנפשאי[2026] בינייהו ובגינה כלהו חביבין גבאי הה״ד לכלותם לכלתם כתיב חסר וי״ו בגינה לא מאסתים ולא געלתים בגין דאיהי רחימ[ת]א דנפשאי רחימותא דילי גבהא:

לבר נש דרחים אתתא והות דיירא בשוקא דבורסקי אי לא הוות [היא] תמן לא עייל בה לעלמין כיון דהיא תמן דמי בעינוי כשוקא דרוכלי דכל ריחין דעלמא טבין אשתכחו תמן:

אוף הכא ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם (ויקרא כו מד) דאיהו שוקא דבורסקי לא מאסתים[2027] ולא געלתים[2028] ואמאי לכלתם [בגין כלתם] דאנא רחימנא לה דאיהי רחימ[ת]א דנפשאי דשרייא תמן ודמי עלי ככל ריחין טבאן דעלמא בגין ההיא כלה דבגוויהו א״ר יוסי אלו לא אתינא הכא אלא למשמע מלה דא דיי:

תרגום: אמר רבי יוסי, כתוב ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו׳, ואף גם זאת, ואף כמו שנאמר, ״אף אני״ גם לרבות כנסת ישראל שנקראת זאת, שלא עוזבת אותם לעולמים. בהיותם בארץ אויביהם, בהיותם הכל כאחד.

לא מאסתים ולא געלתים, כדי שלא אתחבר עמם להפר בריתי איתם, שאם לא אפדה אותם הרי בריתי מתחלקת, ולכן להפר בריתי אתם.

אמר רבי חייא אני שמעתי דבר חדש שאמר רבי אלעזר, לא מאסתים ולא געלתים לכלותם, היה צריך להיות לא הכיתים ולא הרגתים לכלותם, אלא לא מאסתים ולא געלתים, מי ששונא מישהו אחר הוא מאוס כנגדו ומגעיל בגיעול לפניו, אבל כאן לא מאסתים ולא געלתים.

למה, משום שחביבות נפשי ביניהם, ובגללה כולם חביבים עבורי, זהו שנאמר לכלותם. לכלתם כתוב חסר וי״ו, בגללה לא מאסתים ולא געלתים, משום שהיא אהבת נפשי, אהבתי אצלה.

(משל) לאדם שאוהב אשה והיתה גרה בשוק של בורסקים, אם היא לא היתה שם לא היה נכנס לשם לעולמים, כיון שהיא שם, דומה בעיניו כמו שוק של רוכלים, שכל הריחות של עולמות טובים נמצאים שם.

כמו כן כאן, ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם, שהוא שוק של בורסקים, לא מאסתים ולא געלתים, ולמה לכלתם, בשביל כַּלַתָם, שאני אוהב אותה, שהיא אהובת נפשי, ששורה שם, ודומה עלי כמו כל הריחות הטובים של העולם, משום אותה הכלה שבתוכם. אמר רבי יוסי אלו לא באנו לכאן אלא לשמע את זה די לי.

(עו) עי׳ זהר ח״ג סז ע״ב: אמר רעיא מהימנא בההוא זמנא אלין |מארי מתניתין| מארי חכמתא עלאה מארי קבלה מארי רזי תורה [שעתא] דחיקת לון[2029] [והאי] (ומאי) איהו דאמר

– מאיר התיקון –

[2022] היינו מרבוי ואף גם זאת (אור יקר). בין בעת שלומם בארץ אויביהם בין בעת שמד ח״ו אף גם זאת עמנו (אור יקר).

[2023] שאין היסוד חצי הברית הב׳ (אור יקר) פי׳ כיון שהשכינה היא עמהם בגלות ויסוד ומלכות שניהם נק׳ ברית כמ״ש הזהר לעיל א״כ אי לא איפרוק להו הא בריתי פליג, ויש פירוד בין יסוד ומלכות, לכך אפרוק להו בשביל שיתחברו יסוד ומלכות ויהיה השם שלם ע״ד ביום ההוא יהיה ה׳ אחד ושמו א׳ (מ״מ).

[2024] אפילו שלא ירצה לכלותו (אור יקר).

[2025] פי׳ כיון שאמר לא מאסתים לא שייך לא לגעלתים שתחלה הוא המאוס ואח״כ הגיעול, אמנם כיון שאין מיאוס כל שכן גיעול והיאך שייך אחר אומרו לא מאסתים לא געלתים שתכלית המיאוס הוא הגיעול (אור יקר). פי׳ אין מלת לכלותם לומר לא מאסתים לכלות אלא נתן טעם למה לא מאס (אור יקר).

[2026] פי׳ מפני הכלה שהיא השכינה שהיא עם ישראל בגלות ואין מלת מאסתים לישראל ח״ו שאין מאוס (אור יקר).

[2027] מצד עצמ׳ (אור יקר).

[2028] מצד מקומ׳ (אור יקר).

[2029] ר״ל עניות וצרות כמש״ו (יהל אור).

כאיל תערג[2030] על אפיקי מים דאינון אפיקי מים[2031] דאורייתא לגבי שכינתא ולית תורה אלא עמודא דאמצעיתא דיהון אלין אפיקי מים בצערא ביגונא בעניותא ואלין אינון[2032] חבלים צירין דיולדה דאיהי[2033] שכינתא דאתמר [בה] (משלי כג כה) ותגל יולדתך ובאינון חבלים תהא בצערא דלהון[2034] ובאינון חבלים דצווחת בהון אתער׳ שבעין[2035] [סנהדרין] דלעילא עד דיתער קול דילה עד יהו״ה ומיד קול יי׳ יחולל אילות דאינון מארי מתניתין בתולות אחריה רעותיה[2036] כלהון יהון לון חיל כיולדה ממש בדחקין דדחקא לון שעתא בכמה[2037] נשיכין דיצר הרע דחויא דנשיך [לון] בכמה דחקין בההוא זמנא אתפתחת לאולדא משיח[2038] בגין חבלים ודן]חקין דצדיקין[2039] ומארי מדות ומארי רזין דאורייתא מארי בושת וענוה מארי יראה ואהבה מארי חסד אנשי חיל יראי אלהים אנשי אמת שונאי בצע דדחקא לון שעתא:

והאי הוא דאוקמוה מארי מתניתין דור שבן דוד בא אנשי חיל יסובבו מעיר לעיר ולא [יחוננו] (ימצאו) ויראי חטא ימאסו וחכמת סופרים תסרח ותהא האמת נעדרת והגפן תתן פריה והיין ביוקר ומאינון קלין דיהו]בת דאינון שבעין לקבל שבעין תיבין

דיענך יי׳ ביום צרה[2040] (תהלים כ ב) אתפתחת רחמה דאיהי ב׳[2041] כלילא מתרין ביתין[2042] לאולדא ב׳ משיחין ואעילת רישה בין ברכהא דאיהי רישא[2043] דילה עמודא דאמצעיתא תרין שוקהא[2044] נצח והוד תרין נביאים[2045] מתמן אולידת תרין משיחין בההיא זמנא ויחשוף יערות (תהלים כט ט) יתעבר[2046] נחש מעלמא[2047] ע״כ:

– מאיר התיקון –

[2030] ר״ל שהשכינה צועקת בשבעין שנין בתראין על לומדי תורה על דוחק גדול שיהא להם כמ״ש (חגיגה טו ע״ב) בזמן שהאדם מצטער שכינה מה אומרת כו׳, כ״ש לצדיק. ושכינה נקרא אילה כידוע (יהל אור).

[2031] ר״ל שהן מוצאי מים, התורה דעד״א אל השכינה (יהל אור).

[2032] ר״ל זהו חבלי משיח (יהל אור).

[2033] דאיהו (דפ״ו).

[2034] וכל ירידתה [של המלכות] בבי״ע בסוד (בראשית א טז) המאור הקטן, שהוא מיעוט הירח העיקרי, הנה הוא באשר שהכל הוא ממנה, ולכן אינה עוזבת אותן ואינה מנחת אותם אף רגע אחת, אלא שיורדת בכל ירידתם וסובלת כל תלאותיהם ופגמם וצערם רח״ל, ולזה אתקריאת אילת השחר[2034] על שם קדרותא דצפרא, דחבלים לה כיולדה, כמו הרה תקריב ללדת, תחיל תזעק בחבליה, והיא תמיד כאיל תערוג להעלות אותה ואת בניה אשר בשבילם ירדה וכמ״ש בזוה״ק (פנחס רמט ע״א, וברע״מ פ׳ אחרי סז ע״ב וכן בכ״מ) (דע״ה ח״ב קנח ע״ב).

[2035] שהן בעד״א כמ״ש בפקודין הקודמין. ואתערא דלהון בע׳ קלין דצווחת בע׳ שנין כמש״ל (יהל אור).

[2036] ר״ל כמו שהיא נקר׳ אילה, כן נק׳ ג״כ אילות, והן ת״ח (יהל אור).

[2037] רימז אל מ״ש דאילה בשעה שכורעת לילד מכנסת ראשה בין ברכיה וצועקת עד שבא נחש ונושך לה ברחמה ואתפתחת ומולדת. והאילה היא השכינה וצועקת בעת לידתה, הן ע׳ שנין הנ״ל כמש״ל. וע״י נשיכת החיויא לת״ח בעניות היא יולדת משיח. שדוחקא דת״ח ממהר הגאולה כמ״ש (ברכות ו ע״ב) אגרא דכלה דוחקא, כמש״ל ק״כ נקוה לך כו׳. וז״ש בגין חבלים כו׳ (יהל אור).

[2038] משיחא (דפ״ו).

[2039] נשמות הצדיקים ותלמידי חכמים שבדור כאשר שהם מחוסרים שפע ונפשם צמאה ויבשה, כי אזלי מים מני ים ונהר יחרב ויבש, והם בדוחקא וצערא ויגונא כמ״ש ברע״מ (אחרי מות סז ע״ב, ופנחס רמט ע״ב) (דע״ה ח״ב קכא ע״ב), ע״י נגיעתם [של הסט״א] הוא כל החבלין וצירין דתלמידי חכמים וצדיקים (דע״ה ח״ב קכה ע״ג, ועיי״ש עמוד ד׳).

[2040] הן ע׳ שנין הנ״ל (יהל אור).

[2041] שעד שהיא סתומה נקר׳ מ׳ סתומה, וכשנפתחה נקר׳ ב׳, דומה לעולם, פתוחה לצד צפון, שמשם נפתחה כנ״ל (יהל אור).

[2042] צ״ל מתרין דלתין, א׳ למעלה וא׳ למטה. והן שני דלתות שברחם האשה כידוע. והענין של הב׳ הן הב׳ שנין שלאחר הע׳ שנין שבהן אולידת כמ״ש ברע״מ פ׳ פנחס (רמט ע״א). וע״ב שנין הן נגד שם ע״ב, אפיקי מים, בחסד שיתגלה בבקר דאברהם, כמ״ש בפ׳ משפטים (קיט ע״ב) דלאחר השחר דשנין הנ״ל יתגלה בקר דאברהם, שכבי עד הבקר (יהל אור).

[2043] ר״ל שאולידת ע״י עד״א, מתוך נו״ה. והן ע״ב הנ״ל, ע׳ דעד״א כנ״ל, וב׳ דנו״ה (יהל אור).

[2044] ר״ל שמשם בנינה (יהל אור).

[2045] ר״ל נביאים ראשונים ואחרונים (יהל אור).

[2046] וזהו יערות, אילני סרק, מסטרא דיע״ר, פ״ר כידוע. ואז יתעבר, שאין משלו אלא בעפר, ונחש עפר לחמו, וכיון שיתגלו אפיקי מים, כמים לים מכסים, אפתח טל שפיים, נהרות כו׳, יתעבר כו׳. ולכן אמר דוד ז׳ קולות, מסטרא דבת שבע כלילא מע׳ קלין כידוע, על המים. ואז ובהיכלו כלו אומר כבוד (יהל אור).

[2047] סיום זה המאמר פרשת פנחס רמט ע״א ואי תימא (דרך אמת).

תרגום: אמר הרועה הנאמן, באותו זמן בעלי המשנה הללו בעלי החכמה העליונה בעלי קבלה בעלי סודות התורה, השעה דחוקה להם, וזהו שאמר כאיל תערוג על אפיקי מים, שאותם אפיקי מים של התורה אל השכינה, ואין תורה אלא עמוד האמצעי, שיהיו אפיקי המים הללו בצער ביגון ובעוני, ואלו הם חבלים צירים של יולדה שהיא השכינה, שבה נאמר ״ותגל יולדתך״, ובאותם החבלים תהיה בצער שלהם, ובאותם חבלים שצועקת בהם מתעוררים שבעים סנהדרין שלמעלה, עד שיתעורר קולה עד יהו״ה, ומיד קול ה׳ יחולל אילות, שהם בעלי המשנה, בתולות אחריה רעותיה, כולם יהיו חיל כיולדה ממש, בדוחקים שהשעה דוחקת אותם, בכמה נשיכות של יצר הרע של נחש, שנושך אותם בכמה דחקים, באותו זמן נפתחת להוליד את המשיח, משום החבלים והדחקים של הצדיקים ובעלי מדות ובעלי רזים של התורה, בעלי בושת וענוה, בעלי יראה ואהבה, בעלי חסד אנשי חיל יראי אלהים אנשי אמת שונאי בצע, שדחקה אותם השעה.

וזהו שבארוה בעלי המשנה, דור שבן דוד בא, אנשי חיל יסובבו מעיר לעיר ולא יחוננו, ויראי חטא ימאסו, וחכמת סופרים תסרח, ותהי האמת נעדרת, והגפן תתן פריה, והיין ביוקר. ומאותם קולות שהיא נותנת, שהם שבעים כנגד שבעים תבות

של ״יענך ה׳ ביום צרה״, נפתחת רחמה שהיא שתים כלולה משתי ביתי״ם, להוליד שני משיחים. ומכניסה את ראשה בין ברכיה, שהוא הראש שלה, העמוד האמצעי, שתי שוקיה נצח והוד, שני נביאים, משם מולידה שני משיחים. באותו זמן ״ויחשוף יערות״, יעבר הנחש מהעולם.

(עז) עי׳ זהר ח״ג קכה ע״א: ובזמנא דשלטא אילנא דחיי[2048] אתכפייא אילנא דטוב ורע[2049] ולא יהא לע״ה אלא מה דיהיבין[2050] לון תלמידי חכמים ואתכפיין (כאלו הוו) תחותייהו וכאלו לא הוו בעלמא:

והכי איסור והיתר[2051] טומאה וטהרה (א)לא (ד)אתעבר מע״ה דמסטרייהו לית בין גלותא לימות המשיח (לגבייהו) אלא שעבוד מלכיות בלבד דאינון לא טעמין מאילנא דחיי וצריך (יהא) לון מתני׳ באיסור והיתר טומאה וטהרה אלא יהון מבוזים קדם ת״ח כגוונא [ד]חשוכא קמי נהורא דערב רב אינון ע״ה אינון חשוכין ולא אתקריאו ישראל אלא עבדין זבינין לישראל בגין דאינון כבעירן[2052] והא אוקמוה:

תרגום: ובזמן ששולט עץ החיים, נכפה עץ טוב ורע, ולא יהיה לעמי הארץ רק מה שנותנים להם תלמידי חכמים, ונכפים תחתיהם, וכאלו לא היו בעולם.

וכן איסור והיתר טומאה וטהרה לא עובר מעמי הארץ, שמצדם אין בין גלות לימות המשיח (אליהם) אלא שעבוד מלכיות בלבד, שהם לא טועמים מעץ החיים, וצריך להם משנה באיסור והיתר טומאה וטהרה, אלא יהיו מבוזים לפני תלמידי חכמים, כדוגמת חושך לפני האור, שערב רב הם עמי הארץ, הם חשוכים ולא נקראו ישראל אלא עבדים מכורים לישראל, משום שהם כבהמות וכך פרשוה.

– מאיר התיקון –

[2048] דהיינו בגאולה יתפרנסו עמי הארץ מהמצות ברכתן של תלמידי חכמים (אור יקר).

[2049] דבר זה מתמיה מאוד שנאמר חס ושלום תתבטל התלמוד ואין ראוי לאדם להאמין בדבר הזה שהוא כפשוטו, האמנם הכוונה כי מאחר שהיו ישראל במדבר מתפרנסין במן שבו היה טעם וכח כל מאכל שבעולם ודאי שלא היו צריכים לדיני בשר וחלב וגם לדיני חלב ודם ולא לדיני שחיטה ובדיקה, ועל דרך זה כל דיני אסור והיתר ואם לא ימותו ולא ימצא ביניהם שרצים ונבלות ולא יצטרכו לדיני טומאת וטהרה כש״כ שלא יהיה בהם נדה ומצורע ויולדת בזוב וכיוצא ועל דרך זה לעתיד ויעסקו בדינים אלה על דרך הסוד בפרוש המשניות והמצות ועל דרך נסתר בטעמי המצות שבספר זה ויהיו כל דיני האסור והמותר לעמי הארץ שלא יתפרנסו מהמן מעץ החיים אלא מבשר ולחם מעץ הדעת טוב ורע ולהם יצטרכו ויהיה הענין בדיני הנדה שלא יצטרכו אלא למי שהיא נדה וכיוצא לשאר הדינים (אור יקר).

[2050] דיהיב (דפ״ו).

[2051] היינו כדפירשנו שלא תתבטל חלק מהתורה חס ושלום אלא שיהיו הדינים בפרטות לצריכים אליהם ויורו אותם לעמי הארץ שביניהם ימצאו כל בחינות שבעולם ואין בין גלות לימות המשיח להם אלא שיעבוד מלכיות בלבד ועולם כמנהגו נוהג רק שיהיה להם הכנה מרובה לקיים התורה ויעסקו בתורה באסור והיתר ושאר חלקי המשנה ולא יתגלה אליהם סודות התורה, וכן המזון הנשפע למתעסקים בסוד (אור יקר).

[2052] כבעירין (דפ״ו).

(עח)עי׳ זהר ח״ב רסו ע״ב: בהאי היכלא לגו באמצעיתא קיימא חד רוחא דאיהו קיימא וכמין על ארחין ושבילין למחמי לכל אינון דעברין על פתגמי אורייתא כדי למיעל דבבו בין תתא לעילא בגין דכל האי היכלא איבה איהו:

האי וכל אינון אחרנין כלהו קיימין לאחזאה אנפין נהירין לבני נשא ולמפתי להו בגין דיסטון מארח קשוט ולאמשכא לון אבתרייהו ולבתר אינון קטלי לון וימותון בתרין עלמין דכתיב (משלי ה ד) ואחריתה מרה כלענה חדה כחרב פיות:

האי רוחא איהו אקרי |אפריר״א|[2053] (אפרא אפר) אפרא דקיטמא[2054] דלא עביד תולדין ואיבין לעלמין[2055] בגין דהאי איהו עפרא דקיטמא ואף על גב דאקרי עפר לאו איהו עפרא קדישא[2056] דעביד איבין ואקרי (איוב כח ז) עפרות זהב[2057] אלא כמה דאת אמר (במדבר יט יז) מעפר שרפת החטאת[2058] ודא הוא עפר שרפת החטאת וסימנא דא אתיא בתרין סטרין חד בגין דאיהו כליל בהאי חטאת רזא דההוא חויא תקיפא וחד דכד בר נש עביד חטאת[2059] איהו אתקיף להאי עפר ושלטא בעלמא:

והאי איהו כליל (במדבר ה יח) במי המרים המאררים[2060] ועל דא אצטריך לאנתו דאסטיאת תחות בעלה ועבדת עובדא דאשת זנונים לאשקאה לה מיא כלילן בעפרא דאיהו (שם יז) מקרקע

– מאיר התיקון –

[2053] עי׳ ח״א ט ע״ב, וכן עיי״ש קע ע״א (לש״ו).

[2054] מהפסולת דיסוד העפר הוא אפר, אשר עליה נאמר (דברים כט כב) שריפה כל ארצה לא תזרע ולא תצמיח, והוא נמשך ומגיע לס״א, שהוא רוחא חדא הנקרא אפרירא כמ״ש בפ׳ פקודי (רסו ע״ב). וכן ישנם ג״כ תרין רוחין הנקראים בשם עפרירא וקסטימון כמ״ש בפ׳ בראשית (ט ע״ב), ונראה לי כי הם נמשכים ג״כ מהפסולת של עפר הנקרא עפר שריפת החטאת כמ״ש בפ׳ פקודי שם, וכן נקרא הפסולת של עפר ג״כ בשם אבק, וכמ״ש בפ׳ וישלח (דף קע ע״א). ומאלו הב׳ שהם עפר שריפת החטאת ואבק נמשכים ויוצאים הב׳ רוחין עפרירא וקסטימון הנז׳, ומהפסולת הנקרא בשם אפר נמשך ויוצא הרוחא הנקרא בשם אפרירא הנז׳ (דע״ה ח״ב פט ע״א), עי׳ עוד ח״ג לד ע״ב עפרות זהב (שם ע״ב), הדינין שהם נקראו הרים כנודע, פומיה מלחכא בעפרא, בסוד (ישעיה סה כה) ונחש עפר לחמו, והוא מזוהמת העפר הנקרא עפר שריפת החטאת, כמ״ש בפ׳ פקודי (רסו ע״ב), והוא העפר אשר מהגבורות דהמלכין קדמאין, ארץ אדום. וכד בר נש עביד חטאת איהו אתקיף להאי עפר, שמוסיף בה כח, ומשם יונק הנחש, והוא מאכלו כמ״ש בפ׳ פקודי שם (רסו ע״ב ורסח ע״ב), וע׳ שער קליפת נוגה (פרק ג) (דע״ה ח״ב קכה ע״ב).

[2055] הפך הקדושה כי החסד גורם הזווג אבל בכאן אל אחר אסתרס (רח״ו).

[2056] פירוש כמו המלכות שנקר׳ עפר (מ״מ).

[2057] ח״ג לד ע״ב קפא ע״א (לש״ו).

[2058] ר״ל על אפר אוכלין כמו עפר שרפת החטאת שמביא שם, והם אינם מגדלים צמחים וכמ״ש ר״ת בחולין (פח סע״ב בתוספת ד״ה מצינו) (ביאורים ח״א סג ע״ד). אפר של אש - כי בינה היא אש, ועליה אמרו בספר יצירה (פ״א מ״ב) ארבע אש ממים וכנ״ל אות ל׳. והטפה הזרעית שבה, שהיא מהעכירת והעביות שבה, הנה הוא בבחי׳ אפר, כי החכמה שהוא מים אמרנו לעיל אות ל״ב שהטפה הזרעית שלו, שהוא מהעכירת והעביות שבו, הנה הוא נקרא בשם רפש וטיט. אך הבינה שהיא אש, הנה נקרא הטפה הזרעית שבה בשם אפר, שהוא עכירות שמרי האש, וכמו שכתב הרב למטה בסמוך. והנה אפר הזה הוא ג״כ קודש קדשים, והיא ג״כ מגדל צמחים ועביד פירין, שהרי ממנה יצאו ונעשו הזו״ן וכנ״ל אות ל״ה. שיש כמה מיני אפר שמגדלים צמחים ג״כ, וכמ״ש התוספת בחולין (דף פח ע״ב בד״ה שחיקת ובד״ה מצינו) ע״ש, והוא מסוד בחי׳ האפר שמבינה שהוא קודש קדשים, כי הרי בחי׳ האפר הזה הוא טפה הזרעית דהבינה המשתתף בבנין הזו״ן דאצילות וכנז׳. ולא אמרו בזוה״ק פקודי הנ״ל אות ל״ה דאפר אינה מגדלת צמחים, אלא רק מה שיוצא מתוקף הדינין דהס״א, ויש בהם בחי׳ עפר ג״כ שאינם מגדלים צמחים, וכגון עפר המדבר שהיא ארץ לא זרועה. [וע׳ תנחומא קדושים (פרק ז) בפסוק ונטעתם, וכן בשיהש״ר (פרק ד פיסקא כז) בפסוק שלחיך, כי ע״י הבאר היה מגדל להם גם שם ע״פ נס. אך אחר שנסתלק הבאר, התאוננו ואמרו (במדבר כ ה) לא מקום זרע, כי המדבר מעצמו הוא ארץ לא זרועה.] וכן אבק דאשתאר מן נורא, שהם מתוקף הגבורות דהס״א, והם ג״כ אינם מגדלים צמחים כלל וכנ״ל. אבל כל שהוא מצד הקדושה, הן אפר והן עפר, הם כולם מגדלים צמחים ועביד פירין, אלא שאפר הוא לעולם מצד תוקף הגבורות הרבה יותר מעפר, כי הרי הוא נעשה רק ע״י האש, והוא עכירות שמרי האש, וכן הוא האפר דענינינו, שהוא טפה הזרעית דהבינה כנ״ל, הנה היא קודש קדשים ועביד פירין לעלמין, אלא שהיא מתוקף הגבורות הקדושים, והוא דינין דקודשא, שמהם הוא כל טוב הצפון אשר לעתיד לבוא, וכמו שכתבנו בזה לעיל פ״ד אות י״ב, ולכן השתתפו הם ג״כ בכל בנין הזו״ן דאצילות וכמו שיתבאר למטה עוד בזה (ביאורים ח״א סד ע״א).

[2059] לקמן רסח ע״ב (לש״ו).

[2060] הפך מימי החסד הזכים ובהירים (רח״ו).

המשכן והאי עפר איהו מההוא אתר דאקרי קרקע[2061] וההוא אקרי קרקע דההוא משכן והאי עפר מההוא קרקע איהו[2062] ובגין כך אצטריך כהנא לאשקאה להאי אתתא כגוונא דא וכלא איהו ברמיזא עלאה:

זכאה חולקהון דישראל דקודשא בריך הוא מדכי לון במיין דכיין עלאין[2063] דכתיב (יחזקאל לו כה) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם (על) מים טהורים הא אמרן בין מים ראשונים למים אחרונים ואף על גב דהא אוקימנא מים ראשונים מצוה הכי אתקרון[2064] ומים[2065] אחרונים חובה הכי נמי אתקרון והא אוקימנא על תרין סטרין אלין דא סטרא דקדושה אתקרי מצוה ודא סטרא אחרא אתקרי חובה ובגין כך חולקיה נטל[2066] בההוא מיא ועל דא כתיב וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם:

תרגום: לתוך אמצע ההיכל הזה עומדת רוח אחת, שעומדת ואורבת על דרכים ושבילים, לראות את כל אתם שעוברים על דברי התורה, כדי להכניס שנאה בין מעלה ומטה, משום שכל ההיכל הזה הוא איבה.

זו וכל אותם האחרים, כולם עומדים להראות פנים מאירות לבני אדם ולפתות אותם, כדי שיסטו מדרך האמת ולמשוך אותם אחריהם, ואחר כך הם הורגים אותם, וימותו בשני עולמות, שנאמר ״ואחריתה מרה כלענה חדה כחרב פיות״.

הרוח הזו נקראת אפריר״א. עפר של אפר. שלא עושה תולדות ופירות לעולמים, משום שזהו עפר של אפר. ואף על גב שנקרא עפר, אינו עפר קדוש שעושה פירות, ונקרא ״עפרות זהב״. אלא כמו שנאמר, ״מעפר שרפת החטאת״. וזהו עפר שרפת החטאת. וסימן זה בא בשני צדדים. אחד, משום שהוא כלול בחטאת הזו, הסוד של אותו נחש הקשה. ואחד, שכשאדם עושה חטאת, הוא מחזק את העפר הזה ושולט בעולם.

וזהו הכלול ב״מי המרים המאררים״. ולכן צריך אותו לאשה שסטתה תחת בעלה ועשתה מעשה של אשת זנונים, להשקות אותה מים שכלולים בעפר, שהוא מ״קרקע המשכן״, והעפר הזה הוא מאותו מקום שנקרא קרקע, ואותו שנקרא קרקע של אותו משכן. והעפר הזה הוא מאותו קרקע. ולכן צריך הכהן להשקות את האשה הזו כמו כן. והכל הוא ברמז עליון.

אשרי חלקם של ישראל שהקדוש ברוך הוא מטהר אותם במים טהורים עליונים, שנאמר ״וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם״. מים טהורים הרי אמרנו, בין מים ראשונים למים אחרונים. ואף על גב שהרי בארנו, מים ראשונים מצוה, כך נקראו, ומים אחרונים חובה, גם כך נקראו. והרי בארנו על שני הצדדים הללו, הצד הזה של קדושה נקרא מצוה, והצד האחר הזה נקרא חובה. ולכן נטל חלקו באותם המים, ועל זה נאמר ״וזרקתי עליהם מים טהורים וטהרתם״.

(עט)עי׳ זהר ח״א לה ע״ב: רבי יהודה שאיל לרבי שמעון הא דתנינן אדם הראשון מושך בערלתו הוה מאי הוא א״ל דפריש ברית קדש מאתריה (ומחולקיה) ודאי מושך בערלה הוה ושבק ברית קדש ודבק בערלה ואתפתה במלה דנחש ומפרי העץ דא אתתא לא תאכל ממנו בגין דכתיב (משלי ה ה) רגליה יורדות מות שאול צעדיה יתמוכו ובהאי הוי פרי דהא באחרא לא הוי פרי כי ביום אכלך ממנו מות תמות בגין דאילנא דמותא הוי כדקאמרן דכתיב רגליה יורדות מות

תרגום: רבי יהודה שאל את רבי שמעון, מה זה ששנינו, אדם הראשון היה מושך בערלתו. אמר לו, שהפריד ברית קודש ממקומו ומחלקו, ודאי שהיה מושך בערלה. ועזב ברית קודש ודבק בערלה והתפתה בדבר הנחש. ״ומפרי העץ״ זו אשה, ״לא תאכל ממנו״ בגלל שכתוב ״רגליה יורדות מות שאול צעדיה יתמכו״. ובזה היה פרי, שהרי באחר לא היה פרי, ״כי ביום אכלך ממנו מות תמות״, בגלל זה עץ המות היה, כמו שאמרנו שכתוב ״רגליה יורדות מות״.

ביאור: מאתריה - פי׳ שמפריד יסוד מן המלכות (מ״מ). דהא באחרא - פי׳ בנחש (מ״מ).

– מאיר התיקון –

[2061] פירוש שהוא מהבירורים שנפלו בבריאה שנק׳ קרקע המשכן כמ״ש באוצ״ח שמשכן היא מלכות דאצילות וקרקע המשכן היא בריאה ושם נפלו כלי המלכים (מ״מ), ח״ג קכה ע״א (לש״ו).

[2062] הנה שייכות עפר למים כי המלכות היא בת אברהם אבינו בכל שמה (רח״ו).

[2063] סוד מימי החסד (רח״ו).

[2064] פירוש אעפ״י שלעיל בסוף היכל ג׳ דס״א אמרנו שמים ראשונים הם מ״ד ומים אחרונים הם מ״ן עכ״ז פשט הענין מים ראשונים הם בקדושה ומים אחרונים הם דס״א וז״ש והא אוקימנא על תרין סטרין אלין דא סטרא דקדושה דאיקרו מצוה. ודא ס״א איקרי חובה (מ״מ).

[2065] מים (דפ״ו).

[2066] פירוש חלק ס״מ הם מים אחרונים (מ״מ).

(פ) עי׳ זו״ח ט ע״ב: כד נפק אדם מגנתא דעדן ואתתרך מתמן אתרמי להההוא דאיקרי ארץ דאיהו אתר חשיך דלית תמן נהירו כלום ולא משמש כלום כיון דאדם עאל תמן דחיל דחילו סגי ולהט החרב המתהפכת הוה מלהטא גו סטרין גו ההוא ארץ

כיון דנפק שבת והרהר בתשובה ארים ליה קב״ה וסליק ליה להההוא אתר דאקרי אדמה דכתיב (בראשית ג׳ כ״ג) וישלחהו ה׳ אלהים מגן עדן לעבוד את האדמה בראי אית נהירו דנהיר ודיוקנין דכוכביא ומזלי

ותמן ציוהין דבני נשא עילאין גוברין דנפקו מאדם קדמאה במאה ותלתין שנין דקא הוה משמש ברוחי נוקבי ואינון עציבין תדיר ולית בהו חדרה ואלין משטטי ונפקי לעלמא דא ומתהפכין לסטרא בישא ומהדרן תמן וצלאן צלותא ומתיישבן בדוכתייהו תמן וזרעין זרעין ודרכין ואכלין וחטין לית תמן ולא חד משבע זיני תבואה בהאי אתר אליילדו קין והבל

כיון דחטא קין אחית ליה הקב״ה להההוא אתר דאיקרי ארץ דכתיב (שם ד׳ י״ד) דן גרשת אותי היום מעל פני האדמה מההוא אתר דאקרי אדמה והייתי נע ונד בארץ בגין דתמן אתדחיי׳ ואתתרך והיה כל מוצאי יהרגני ההוא להט החרב המתהפכת

והוה דחיל והרהר בתשובה וסליק ליה הקב״ב לארקא והוה תמן ואוליד בנין ובארקא אית נהירו דנהיר מגו שמיא וזרעין זרעין ונטעין אילנין ולית תמן חטין ולא מאינון שבע זיני תבואה

כל אינון דתמן אינון מתולדות קין ואינון בתרין (בישין) מנהון גברין (עילאין) ומנהון זעירין לית להו דעתא שלים כשאר בני נשא דהכא זכאין אינון לזמנין (ואתהדרן לסטרא טבא) ולזמנין אהדרן לסטרא בישא ומולידין ומייתין כשאר בני נשא

אדם היה באדמה (וארקא) עד דאוליד שת ומתמן סליק לעילא תלת (נ״א ארבע) דרגין (מקיף) (נ״א מקין) וסליק להאי אתר דאקרי תבל ותבל דא עילאה על כלהו דרגין כיון דסליק סליק לאתר בי מקדשא דאקרי באינון שמהן דהוה דיוריה בהו ארץ אדמה הכי אקרי

דליג אדם תלת דוכתי גי״א נשי״ה צי״ה גיא איהו אתר בדיכתא סגי כהאי פותיא ואורכא דגיהנם בגי״א ונשי״ה וצי״ה אתבדרו אינון דבנו מגדלא ואולידו תמן על דארניזו למלכא עילאה קדישא בגין (נ״א בגו) דא קריב לנורא דדליק אית בני נשא בכל יקירו בעותרא ועפרות זהב ואבנין יקירין מאן דעאל תמן והוא מהכא מתבל בחמידו דההו אעותרא

יהבין ליה וסליק לזמנין לדוכתא דאקרי נשיה בגין דיתנשי מתמן ונחית להאי גיא דלא ידע אתר דהוא מתמן

גי״א דא הוא באמצעות דעילא ותתא דא אקרי גי בן הנם ורצועה הדא נפקא מתמן לעילא להאי תבל ואקרי אוף הכי גי בן הנם ותמן פתחא דגיהנם ואינון בני אנשא דתמן בנין דא כלהו ידעי בחרשין וחכמאן ותמן זרי ונטעי אילנין ולית תמן חטין ולא חד משבעה מינין

בנשי״ה אית בני נשא קטעין זעירין ולית להון חוטמין בר תרין נוקבין דנפקא בהו רוחא וכל מה דעבדי מיד משתכחי וע״ד איקרי נשיה וזרעי נטעי אילנין ולית תמן חטים ולא משבע זיני

ציה הוא אתר כשמיה ביבשותא בכלאתמן בני נשא שפירן בחיזו ומגו דההוא ציה כד ידעי אתר דמקורא דמיין נבעין עלאין תמן ולזמנין דסלקין מגו מיין להאי תבל ואינון בני מהימנותא יתיר מבני נשא אחרנין וביניהו דיורין טבן ועותרא סגי וזרעי זעיר מגו יבשותא דהתם ונטעי אילנין ולא מצליחין ותיאובתא דלהון לבני נשא דהכא

ומכלהו לית דאכלי נהמא בר אלין דהכא בתבל דהא לעילא מכל אלין תבל דכתיב והוא ישפוט תבל בצדק כגוונא דכל אלין ארעאן אית בהאי תבל וכל אלין שמהן אית בהון אוף הכי בגין דאיהו שביעאה אית הכא אוף הכי כגוונא (דאינון דוכתי תחומין ודוכתי והכא אקרי כחו״ח כגוונא) דההוא דוכתא דלתתא וכל אלין בדיורין דבני נשא משניין אלין מאלין דכתיב (תהלים קד כד) מה רבו מעשיך ה׳

תרגום: כשיצא אדם מגן עדן וגרש משם הוא נזרק לאותה שנקראת ארץ שהוא מקום חשוך שאין שם אור כלום ולא משמש כלום כיון שאדם נכנס לשם פחד פחד גדול ולהט החרב המתהפכת היה לוהט בתוך הצדדים בתוך אותה ארץ

כיון שיצאה שבת והרהר בתשובה הרים אותו הקדוש ברוך הוא והעלה אותו לאותו מקום שנקרא אדמה נאמר (בראשית ג כג) וישלחהו ה׳ אלהים מגן עדן לעבד את האדמה בזו יש אור שמאיר ודמיות של כוכבים ומזלות

ושם ציורים של בני אדם עליונים גברים שיצאו מאדם הראשון במאה ושלשים השנים שהיה משמש עם רוחות נקבות והם תמיד עצובים ואין בהם שמחה ואלו יוצאים ומשוטטים לעולם הזה ומתהפכים לצד רע וחוזרים שם ומתפללים תפלה ומתישבים במקומם שם וזורעים זרעים ודורכים ואוכלים ואין שם חטים ולא אחת משבעה מינים של התבואה במקום הזה נולדו קין והבל

כיון שחטא קין הוריד אותו הקדוש ברוך הוא לאותו מקום שנקרא ארץ נאמר (שם ד יד) הן

גרשת אתי היום מעל פני האדמה מאותו מקום שנקרא אדמה והייתי נע ונד בארץ משום ששם נדחה וגרש והיה כל מצאי יהרגני הלהט החרב המתהפכת ההיא

והיה פוחד והרהר בתשובה והעלה אותו הקדוש ברוך הוא לארקא והיה שם והוליד בנים ובארקא יש אור שמאיר מתוך השמש וזורעים זרעים ונוטעים אילנות ואין שם חטים ולא מאותם שבעה מיני תבואה

כל אותם ששם הם מתולדות קין והם עם שני ראשים מהם גברים עליונים ומהם קטנים אין להם דעת שלמה כמו שאר בני אדם של כאן צדיקים הם לפעמים ולפעמים חוזרים לצד הרע ומולידים ומתים כמו שאר בני אדם

אדם היה באדמה עד שהוליד את שת ומשם עלה למעלה (ארבע) דרגות הקיף ועלה למקום הזה שנקרא תבל והתבל הזו עליונה על כל הדרגות כיון שעלה עלה למקום בית המקדש שנקרא באותם השמות שהיה דיורו בהם ארץ אדמה כך נקראת

דלג אדם שלשה מקומות גי״א נשי״ה צי״ה גיא הוא מקום במקום גדול כמו רחב וארך הגיהנם בגי״א ונשי״ה וצי״ה התפזרו אותם שבנו את המגדל והולידו שם על שהרגיזו את המלך העליון הקדוש משום זה קרב לאש שדולקת יש בני אדם בכל הכבוד בעשר ועפרות זהב ואבנים יקרות מי שנכנס לשם והוא מכאן מתבל בחמדת אותו העשר

נותנים לו ויורד לפעמים למקום שנקרא נשיה כדי שישכח משם ויורד לגיא הזה שלא יודע המקום שהוא משם

גי״א זהו באמצע שלמעלה ומטה זה נקרא גי בן הנם ורצועה אחת יוצאת משם למעלה לתבל הזו ונקרא אף כך גי בן הנם ושם פתח הגיהנם ואותם בני אדם ששם משום זה כלם יודעים בכשפים וחכמות ושם זורעים ונוטעים אילנות ואין שם חטים ולא אחד משבעה מינים

בנשיה יש בני אדם קטועים קטנים ואין להם חטמים רק שני נקבים שיוצאת בהם רוח וכל מה שעושים מיד משתכחים ועל כן נקראת נשיה וזורעים ונוטעים אילנות ואין שם חטים ולא משבעת המינים

צי״ה הוא מקום כשמו ביבש של הכל שם בני אדם יפים למראה ומתוך אותה ציה כשיודעים מקום של מקור מים נובעים נכנסים לשם ולפעמים שעולים מתוך המים לתבל הזו והם בני אמונה יותר מבני אדם אחרים וביניהם דיורים טובים ועשר רב וזורעים מעט מתוך היבש ששם ונוטעים אילנות ולא מצליחים ותשוקתם לבני אדם של כאן

ומכלם אין שאוכלים לחם פרט לאלו שכאן בתבל שהרי למעלה מכל אלו תבל נאמר והוא ישפט תבל בצדק כמו שכל אלו הארצות יש בתבל הזו וכל אלו השמות יש בהם אף כך משום שהיא שביעית יש כאן אף כך כמו שאותו מקום שלמטה וכל אלו בדיורים של בני אדם משנים אלו מאלו נאמר (תהלים קד כד) מה רבו מעשיך ה׳

(פא) עי׳ זהר ח״א לט ע״ב: והארץ היתה תהו ובהו (בראשית א ב) כדקאמרן |והארץ| דא ארץ עלאה[2067] דלית לה נהורא מגרמה היתה בקדמיתא כבר הות כדקא יאות והשתא תהו ובוהו וחשך היתה דייקא [ו]לבתר אזעירת גרמה[2068] ואזעירת נהורא תהו ובהו וחשך ורוח[2069] ארבע יסודי עלמא דאשתכללו בה דבר אחר ואת הארץ כדקאמרן לאסגאה ארעא דלתתא[2070] דאיהו אתעבידת בכמה |מדורין| (|נ״א| נהורין) כלא כגוונא עלאה ודא הוא והארץ היתה תהו ובהו וחשך[2071] ורוח אלין אינון מדורי ארעא[2072] ארץ אדמה גיא נשיה ציה[2073] ארקא תבל וגדול שבכולם תבל דכתיב (תהלים ט ט) והוא ישפוט תבל בצדק

אמר רבי יוסי מאן הוא ציה א״ל דא הוא אתר דגיהנם כמה דאת אמר ציה וצלמות ורזא (דא כתיב במלת) [דכתיב] וחשך על פני תהום (בראשית א ב) דא רזא אתר דגיהנם דא הוא ציה אתר דמלאך המות כדקאמרן דאיהו מחשיך אנפייהו דברייתא ודא הוא אתר דחשך עלאה תה״ו דא

– מאיר התיקון –

[2067] מלכות (מ״מ).

[2068] פי׳ ביום ד׳ שקטרגה הלבנה וחזרה בסוד נקודה (מ״מ).

[2069] עי׳ זו״ח יג ע״ב: והארץ היתה תהו ובהו וחשך ורוח. הרי בכאן ארבעה יסודות, שהם: אש, מים, רוח, חשך.

[2070] פי׳ לרבות ארץ הלזו שיש לה ז׳ מדורין כמו המלכות, כגוונא עילאה פי׳ מלכות (מ״מ).

[2071] חשך שורש הגבורה (בבהגר״א על תיקו״ז קיא ע״ג).

[2072] והארץ הלזו יש בה ז׳ מדורין ונקיט קרא ד׳ מנייהו, ולפירוש ראשון והארץ היתה תהו, היא מלכות, ולפי ר״א היא הארץ שלנו (מ״מ). עי׳ ס״י פ״ד מט״ו.

[2073] חשך שורש הגבורה (בהגר״א בתיקו״ז קיא ע״ג).

נשי"ה דלא אתחזייא בה חיזו כלל עד דאתנשי מכלא[2074] ועל דא אתקרי נשיה ובהו דא ארקא אתר דלא אתנשי רבי חייא אמר דא גיא ורוח אלהי"ם מרחפת [דא] לקבל תבל דאתזן מרוח אלהי"ם וכלא כחד הוא

כגוונא דא אית לארץ עלאה שבעה מדורין אינון לעילא דרגא על דרגא ובכלהו מדורין מלאכי עלאי אלין על אלין הכי נמי לתתא וכלא אחיד דא בדא למהוי כלא חד שבעה מדורין אינון לעילא והא ארץ עלאה אחידת לון וכלהו קיימין בה ובכלהון קיימא תושבחתא דקב"ה דרגין פרישן דא מן דא ואתרין פרישן דא מן דא

תרגום: "והארץ היתה תהו ובהו", כמו שאמרנו. "והארץ" זו ארץ העליונה שאין לה אור משל עצמה, "היתה" בהתחלה כבר היתה כראוי, ועכשיו "תהו ובהו וחושך", "היתה" דוקא. אחר כך הקטינה את עצמה, והקטינה את אורה. "תהו ובהו וחושך ... ורוח", ארבעה יסודות העולם שנתקנו בה. דבר אחר, "ואת הארץ" כפי שאמרנו, לרבות ארץ שלמטה שהיא נעשתה בכמה מדורים (אורות), הכל כדוגמא שלמעלה. וזהו "והארץ היתה תהו ובהו וחושך ...ורוח", אלו אותם מדורי הארץ: ארץ, אדמה, גיא, נשיה, ציה, ארקא, תבל, וגדול שבכלם תבל, שכתוב "והוא ישפט תבל בצדק".

אמר רבי יוסי, מהי ציה. אמר לו, זהו מקום הגיהנם, כמו שנאמר "ציה וצלמות", וסוד זה כתוב (שכתוב) (במלת) "וחושך על פני תהום". זה סוד מקום הגיהנם. זהו "ציה", המקום של מלאך המות, כפי שאמרנו, שהוא מחשיך את פני הבריות. וזהו מקום של חושך עליון. "תהו" זה נשי"ה שלא נראה בה מראה כלל עד שנשכח מהכל, ועל זה נקראת נשיה. "ובהו" זו ארקא, מקום שלא נשכח. רבי חייא אמר, זה גיא. "ורוח אלהים מרחפת", זה כנגד תבל שניזון מרוח אלהים, והכל הוא כאחד.

כדוגמא זו יש לארץ העליונה, שבעה מדורים הם למעלה דרגה על דרגה, ובכל המדורים מלאכים עליונים אלה על אלה. כך גם למטה. והכל אחוז זה בזה להיות הכל אחד. שבעה מדורים הם למעלה, וזו הארץ העליונה אוחזת אותם, וכולם עומדים בה, ובכולם נמצאת תשבחות להקדוש ברוך הוא, דרגות נפרדות זו מזו, ומקומות נפרדים זה מזה.

(פב) **עי' זהר ח"א ט ע"א: פתח רבי שמעון ואמר בראשית ברא אלהים האי קרא אית לאסתכלא בה[2075] דכל מאן דאמר אית אלהא אחרא אשתצי מעלמין כמה דאתמר (ירמיה י יא) כדנא תאמרון להום אלהיא די שמיא וארקא לא עבדו יאבדו מארעא ומן תחות שמיא אלה בגין דלית אלהא אחרא בר קב"ה בלחודוי והאי** קרא איהו תרגום בר ממלה דסוף קרא אי תימא בגין דמלאכין קדישין לא נזקקין לתרגום[2076] ולא אשתמודען ביה מלה דא יאות היא למימר בלישנא קדישא בגין דישמעון מלאכין קדישין ויהון נזקקין לאודאה על דא אלא ודאי בגין כך כתיב תרגום דלא נזקקין ביה מלאכין קדישין ולא יקנאון בבר נש לאבאשא ליה[2077] בגין דבהאי קרא בכללא אינון מלאכין קדישין דהא אינון אלהים אקרון ובכללא דאלהים הוו ואינון לא עבדו שמיא וארקא וארקא וארעא מבעי ליה אלא בגין דארקא איהי חדא מאינון שבע ארעין דלתתא ובההוא אתר אית בני בנוי דקין[2078]:

תרגום: פתח רבי שמעון ואמר, "בראשית ברא אלהים", בפסוק זה יש להסתכל, שכל מי שאומר יש אלוה אחר, מושמד מהעולמות, כמו שנאמר "כדנה תאמרון להום אלהיא די שמיא וארקא לא עבדו יאבדו מארעא ומן תחות שמיא אלה" [כך תאמרו להם, האלהים שאת השמים והארקא לא עשו, יאבדו מהארץ ומתחת השמים האלה], בגלל שאין אלוה אחר חוץ מן הקדוש

– מאיר התיקון –

[2074] פירוש אם יורד שום אדם לשם, אין רואה בה חיזו כלל, עד שיש שם ימים רבים ונעשה כאחד מהם, מפני שהיא תחתונה יותר מארקא, אבל בארקא הסמוכה לתבל, אמר אתר דלא אתנשי לפי שאינה תחתונה כנשיה (מ"מ).

[2075] דקשה ליה, מה ענין תהו ובהו לבראשית, ותירץ כדמסיק בקב"ה כתיב בראשית אבל השרים מעשיהם תהו ובהו (מ"מ).

[2076] מזה יראה שהם מבינים בו, אמנם אינם נזקקים, כלומר כשהם שומעים שמדבר האדם בלשון תרגום, מאוס בעיניהם, בענין שאינם מזדקקין לו, ואינם יודעים מה דבר, או מה שאל, והיינו דקאמר "ולא אשתמודען" וכו', מפני שהם מואסים בלשון, אבל אם ירצו לשמוע ידעו, והכרה גמור שהזהר נתקן בלשון תרגום, ובתרגום היה מדבר הרשב"י, והיו המלאכים באים לשמוע שם וכו', והטעם כי מאחר שידוע שהיה מדבר סודות אף אם הלשון מאוס בעיניהם, באו לשמוע, ומה גם שהיה כוונת רשב"י לטובה, דהיינו להכניע הקלי' בלשונם (אור יקר), אינו חשוב בעיניהם וכאלו אינם מכירים אותו (מ"מ), עי' גר"א א"ח קא סקי"ב הובא לקמן קא ע"ב.

[2077] שלא יקטרגו על עוונם (אור יקר).

[2078] כל המזיקין יצאו מתולדת קין בארקא כנזכר בזוהר (שעה"ג הק' לו).

ברוך הוא בלבדו. ופסוק זה הוא תרגום, חוץ מהמלה [״אלה״] שבסוף הפסוק. אם תאמר בגלל שמלאכים קדושים לא נזקקים לתרגום ולא מכירים אותו, אז מלה זו ראויה היא להאמר בלשון הקודש כדי שישמעו מלאכים קדושים ויהיו זקוקים להודות על זה. אלא ודאי לכן כתוב תרגום, שלא נזקקים לו המלאכים הקדושים, ולא יקנאו בבן אדם להזיק לו, בגלל שבפסוק זה בכלל הם מלאכים קדושים, שהרי הם נקראים אלהים, והם בכלל שם אלהים, והם לא עשו שמים וארץ. ״וארקא״, היה צריך לכתוב וארעא, אלא בגלל שארקא היא אחת מאותן שבע ארצות שלמטה, ובאותו מקום ישנם בני בניו של קין.

(פג) עי׳ זהר ח״א מח ע״א: תא חזי כד אתקדש יומא במעלי שבתא סוכת שלום שריא ואתפריסת בעלמא מאן **סוכת** שלום דא שבתא וכל רוחין ועלעולין ושדין[2079] וכל סטרא דמסאבא כלהו טמירין ועאלין בעינא דריחייא[2080] דנוקבא דתהומא רבא דהא כיון דאתער קדושתא על עלמא רוח מסאבא לא אתער בהדיה ודא עריק מקמיה דדא וכדין עלמא בנטירו עלאה וכו׳.

תא חזי בשעתא דישראל מברכין ומזמנין להאי סכת שלום אושפיזא קדישא ואמרי הפורס סכת שלום כדין קדושתא עלאה נחתא ופריסת גדפהא עלייהו דישראל ומכסיא לון כאמא על בנין וכל זינין בישין אתכנישו מעלמא ויתבי ישראל תחות קדושתא דמאריהון וכדין דא סכת שלום יהיב נשמתין חדתין[2081] לבנהא מאי טעמא בגין דביה נשמתין שריין ונ״א דכדין זמן זווגא ונטלת נשמתין ובה שריין ומניה נפקין וכיון דשריא ופריסת גדפהא על בנהא אריקת[2082] נשמתין חדתין[2083] לכל חד וחד תו אמר רבי שמעון על דא תנינן שבת דוגמא דעלמא דאתי איהו הכי הוא ודאי ועל דא שמיטה[2084] ויובל[2085] דוגמא דא בדא ושבת ועלמא דאתי[2086] הכי הוא וההוא תוספת דנשמתא[2087] מרזא דזכור קא אתיא על האי סכת שלום דנטיל מעלמא דאתי ודא תוספת יהבת לעמא[2088] קדישא ובההוא תוספת חדאן ויתנשי מנייהו כל מלין דחול וכל צערין וכל עקין כמה דאת אמר (ישעיה יד ג) ביום הניח יהו״ה לך מעצבך ומרגזך ומן העבודה הקשה וגו׳:

תרגום: בא וראה, כשמתקדש היום בערב שבת, סוכת שלום שורה ונפרסת בעולם. מי זו סוכת שלום, זו שבת, וכל רוחות וסערות ושדים וכל צד הטומאה, כולם נטמנים ונכנסים בעין הרחים של נקב דתהום רבה, שהרי כיון שמתעוררת קדושה על העולם, רוח הטומאה לא מתעוררת איתו, וזה בורח מלפני זה. ואז העולם בשמירה עליונה וכו׳.

בא וראה, בשעה שישראל מברכים ומזמינים את סוכת השלום הזאת, אורחת הקדושה, ואומרים הפורס סוכת שלום, אז קדושה עליונה יורדת ופורסת כנפיה על ישראל, ומכסה אותם כמו אֵם על הבנים. וכל המינים הרעים מתכנסים מהעולם, וישראל יושבים תחת קדושת רבונם. ואז סוכת השלום הזו נותנת נשמות חדשות לבניה. ולמה, משום שבה שרויות הנשמות (שאז זמן הזווג, ונוטלת נשמות והן שורות בה), וממנה יוצאות. וכיון ששורה ופורסת כנפיה על בניה, מוריקה נשמות חדשות לכל אחד ואחד. עוד אמר רבי שמעון, על זה שנינו, שבת דוגמא של עולם הבא היא, כך זה ודאי, ועל זה שמיטה ויובל דוגמא זה בזה, ושבת ועולם הבא כך הוא.

– מאיר התיקון –

[2079] עי׳ אד״ר קמב ע״ב, שהם ג׳ בחי׳ שד שנבראו בין השמשות, ועי׳ בהגר״א בספד״צ כז ע״ב: אמר כאן תלת דרגין דרוחין בישין ועלעולין וקטפורין, והן תלת דרגין דנפקין מחוטמא תלת שלהובין תננא ואשא וגחלי דנורא, וכו׳, והן אף וחימה ומשחית.

[2080] תחילה הם אחר הרחיים, ולבסוף מכניסים אותם בעינא דרחייא שהוא בסוד המרכבה כדי שיהיו סגורים שם שלא יצאו (מ״מ).

[2081] פי׳ נשמות שאינון מגולגלות כי בחול יוצאות המגולגלות שהם למטה כי מבפנים שער החצר הפנימי יהיה סגור ואין נשמות בחול משם אלא בשבת שהשער נפתח והזוכה יקח (אור יקר).

[2082] שופכת (ד״א).

[2083] אלו הנשמתין חדתין הם בחינת תוספת חלק נשמה ממש הבאה מן הבינה, וזמ״ש ומכסיא לון כאימא על בנין, וזהו סוד סכת שלום. והיא הנשמה הבאה מן היסוד של אימא עלאה הנקראת סוכת שלום כמבואר אצלנו בסוד, ופרוס עלינו סוכת שלום, ועיין לקמן בפ׳ תרומה דף קנו ע״א (שער מאמרי רשב״י).

[2084] מלכות (אור יקר).

[2085] בינה (אור יקר).

[2086] עתה בשבת היא שליטת קדושת המלכות, ובעלמא דאתי, תהיה שליטת קדושת הבינה מתפשט למטה (אור יקר).

[2087] אור נוסף מאיר בנשמה כענין גילוי האצילות כן בשבת נוסף נשמה דאצילות (אור יקר). יש לעמוד כשאומר ופרוש עלינו סוכת רחמים ושלום, כמ״ש בזהר (כאן) וההוא תוספת דנשמתא מרזא דדכורא וכו׳ (מ״מ).

[2088] לעלמא (דפ״ו).

ואותה תוספת נשמה, מסוד של זכור היא באה על סוכת השלום הזאת שלוקחת מהעולם הבא. והתוספת הזאת נותנת לעם הקדוש. ובאותה תוספת הם שמחים, ונשכחים מהם כל דברי החול, וכל צער וכל הצרות, כמו שנאמר ״ביום הניח ה׳ לך מעצבך ומרגזך ומן העבודה הקשה וגו׳״.

ועי׳ ע״ח שער לאה ורחל: המוחין דאבא הם הדוחין את החיצונים מלהתאחז בחסדים של הבינה המגולין מן החזה ולמטה, אשר שם נקרא עץ הדעת טו״ר, שמשם יונקים החיצונים וכו׳ בחי׳ בינה דוחה את החיצונים בסוד התכלת, אלא שאין כח הזה בבינה רק ע״י היותה יחד עם החכמה. אבל עתה שהיא לבדה בלתי חכמה אינו כך, ולסבה זאת ג״כ היא עתה דינא קשיא להיותה נפרדת מן החכמה.

ועי׳ עוד מש״כ הלש״ו (דע״ה ח״ב קא ע״ג), ז״ל, אין להם [לקלי׳] אחיזה בהג״ר ח״ו, וכמ״ש הרב בשער הקליפות רפ״א אך הבינה אינה דוחה אלא מעצמה ר״ל שלא יהא להם אחיזה ויניקה ממקום ומדרגת הג״ר אבל אחר שמתפשטת מהחזה ולמטה דז״א הנה יש להם אחיזה ויניקה משם וכנודע כי לכך אין להזו״ן אז הזיווג דפב״פ העיקרי כדי שלא יינקו החיצונים מאחוריהם כי ע״י החטא דעץ הדעת נעשה אחיזה להחיצונים בהארת החו״ג אשר מהחזה ולמטה כל זמן שאין להזו״ן המוחין דמצד אבא וכמ״ש הרב בשער לאה ורחל פ״ז ולכן אין לגרום זיווג דפב״פ להזו״ן אלא רק ע״י המוחין דאבא דוקא וכנודע וכנז׳ וא״כ הרי נדב ואביהו כאשר גרמו ע״י הקרבת הקטורת זיווג דפב״פ להזו״ן בלתי המוחין דאבא הרי גרמו עי״ז פגם גדול רח״ל כי הרי נתקרבו החיצונים לינק מהארת הזיווג הזה רח״ל והוא ענין האש זרה הנאמר עליהם ויקריבו לפני ה׳ אש זרה אשר לא צוה אותם, ע״כ.

ועי׳ פת״ש (שער הקלי׳ פ״א), ז״ל, אין לקלי׳ אחיזה באצילות עצמה בכלל שנאמר לא יגורך רע (עי׳ בהגר״א על ספד״צ כו ע״א ד״ה וענין הפרסה). אלא כל החסרון היא היות שאין המאורות האצילות מאירים למטה מהם בכל פרטיהם, ונעשה מחיצה מבדלת ביניהם . ועי׳ הגהות הלש״ו על הע״ח שער מח פרק א: כי הקליפות בעולם אצילות אינם אחוזים אלא בזו״ן לבד - ר״ל באור הזו״ן המתפשט למטה.

ועי׳ ע״ח שער ג׳ פרק ג׳ וז״ל, לכן תראה שאפילו הקליפות שכנגד האצילות אינם שם אלא בבריאה.

(פד) עי׳ זהר ח״ב קיז ע״א: אי דן דינא דשקרא שליט עליה מלאך המות ושחיט ליה ולבתר אוקיד ליה [בגיהנם] ואי דן דין אמת קודשא בריך הוא ייעול ליה לגן עדן[2089] ואטעים ליה [מ]אילנא דחיי [דאמר ביה] (דכתיב עליה) (בראשית ג כב) ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם [דאתברי] (ואתברי) באורייתא דאתמר בה (משלי ג יח) עץ חיים היא למחזיקים בה עץ החיים תפארת חיים דיליה חכמה ובינה חיי המלך ודאי:

תרגום: אם דן דין שקר, שולט עליו מלאך המות ושוחט אותו, ואחר כך שורף אותו בגיהנם. ואם דן דין אמת, הקדוש ברוך הוא יכניסו לגן עדן, ומטעים אותו מעץ החיים, שנאמר עליו ״ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם״, שנברא בתורה, שבה נאמר ״עץ חיים היא למחזיקים בה״, עץ חיים תפארת, חיים שלו חכמה ובינה, חיי המלך ודאי.

ביאור: לגן עדן - שהוא היפוך של גיהנם, כי ג״ע הוא נוק׳ דקדושה, ועץ החיים ת״ת כמש״ו (יהל אור).

(פה) עי׳ זהר ח״א עז ע״א: תא חזי בשעתא דאתער פלגות ליליא וקב״ה עאל לגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא כלהו אילנין דבגנתא דעדן מזמרן ומשבחן קמיה דכתיב (דה״א טז לג) אז ירננו עצי היער מלפני יהו״ה וגו׳ וכרוזא[2090] קרי בחיל[2091] ואמר לכון אמרין קדישין עליונין מאן מנכון דעייל רוחא באודנוי למשמע[2092] ועינוי פקחין למחמי ולביה פתוח למנדע בשעתא דרוחא דכל רוחין[2093] ארים בסימו דנשמתא[2094] ומתמן נפיק קלא דקליא[2095] חילין אתבדרו לארבע סטרי עלמא[2096]:

– מאיר התיקון –

[2089] שהוא היפוך של גיהנם, כי ג״ע הוא נוק׳ דקדושה, ועץ החיים ת״ת כמש״ו (יהל אור).

[2090] גבריאל (יהל אור).

[2091] בכח מסט׳ דגבורה לפי שאז רוח צפון מנשב ולכן ג״כ התרנגול שנקרא גבר מתעורר לקרוא ג״כ למטה מעין התרנגול שלמעלה גבריאלה כמ״ש בפ׳ בראשית (יהל אור). לפי שהוא בסוד הדין והעת והזמן מגבירו על צד הדין ולכן קורא בחיל וכח. ז״ח (נ״א).

[2092] שמתעורר נשמתו לקול הכרוז כמ״ש החרשים שמעו והעורים וכו׳ (יהל אור).

[2093] הוא דעת עליון הפנימי כי רוח הוא ת״ת כנודע ורוחא דכל רוחין הוא סוד פנימיות הת״ת ולפני לפנים כי יש כמה ת״ת באבא ואימא וז״א ונוקביה כנודע וכולם נקראין רוחין ורוחא דכל

א חד סליק לסטר חד[2097] ב חד נחית להההוא סטר[2098] ג[2099] חד עייל בין תרין[2100] ד תרין מתערין (מתעטרן)[2101] בתלת[2102] ה תלת עיילי בחד[2103] ו חד אפיק גוונין[2104] ז שית מנהון לסטר חד ושית מנהון נחתי להההוא סטר[2105] ח שית עיילי בתריסר[2106] ט תריסר מתערין בעשרין ותרין[2107] י שית כלילן בעשרה[2108] יא עשרה קאים בחד[2109]

– מאיר התיקון –

רוחין נשמה להם והוא מחיה לכולם והוא דעת עליון לעיל׳ מת״ת אבא ואימא ורוחא דכל רוחין (שער מאמרי רשב״י).

[2094] כמו שהיסוד מבסם לנוקבא תתאה, כן דעת מבסם לנוקבא עליונה הפנימית, וממשיך לה אור עליון לבסממה. ולפי שמלכות סוד נפש, כאשר יבסם אותה יקרא בסימו דנפשא. אבל בינה עליונה, סוד נשמה, כאשר יבסם אותה דעת עליון, וימשיך לה האור הנעלם בחכמה עליונה, יקרא בסימו דנשמתא (שער מאמרי רשב״י).

[2095] בסימו דנשמתא הוא סוד החיך והגרון, בסוד חכו ממתקים, והיינו בסימו ממש, מיתוק הדינין. ומגרון וחיך זה, מתפשט ויוצא הקול סוד ת״ת שבבינה הפנימי העליון וכל מיני ת״ת שלמטה ממנו נמשכין ומתקיימים על ידו וכו׳ רוחא דכל רוחין וקלא דקליא כולם הם פנימיות התפארת התחתון אלא שקול לפנים ורוח לפני לפנים (שער מאמרי רשב״י).

[2096] והנה הת״ת מתפשט בשש קצוות והוא נשמה להם והו׳ קצוות הם ארבע סטרי עלמא מזרח מערב צפון ודרום ומעלה ומטה, ועל מעלה ומטה אמר ״חד סליק לסטר חד״ והיינו מעלה, ״חד נחית להההוא סטר״ והיינו מטה. והנה הקול מתפשט ומתפזר לארבע סטרי עלמא, ונכלל בהם בסוד דין ורחמים, מזרח רחמים מערב דין, דרום רחמים צפון דין, והיינו קלא אתבדר לד׳ סטרי עלמא, ואח״כ מתפשט הקול ועולה בסוד מעלה, וזהו חד סליק לסטר חד, וכן מתפשט ויורד, בסוד מטה, וזהו חד נחית להההוא סטר (שער מאמרי רשב״י). הענין כמ״ש בתז״ח עט ע״א קלא דקליין אשתנין מגו וכו׳ וגלין אתהדרו לסטר צפון לסטר מזרח כו׳ ובתיקו״ז לו ע״ב [לה ע״ב] ודא אזיל לצפונא ודא אזיל לדרומא כו׳ תרין אחרנין כו׳ (יהל אור).

[2097] כ״ע עולה לעילת העילות ע״ה יורד לכ״ע כ״ע נכנס בין חכמה ובינה כ״ע וחכמה מתעטרין בבינה ג״ג בג״ג נכנסין בת״ת כ״ע מוציא שש גוונין ושש קצוות מהן לצד אחד ו״ק מהם יורדים לאותו צד שש נכנסין בי״ב הויו״ת ומתעטרין בכ״ב אותיות ששה כלולים בי״ס ע״ס עומדים בעילת העילות. אוי לישנים בבתיהם (וזהו בס׳ מראות הצובאות ג״כ מ״כ ששה כלולות בי״ה וא׳ צ״ל בי״ס). זה הלשון בירר הרב זלה״ה במראות הצובאות ואמר שצדקו דבריו (ד״א). ועי׳ במק״מ באורך (נ״א). פי׳ כתר עליון הנקרא רוחא דכל רוחין כשבא להרים מתיקת הנשמה ממקום הבינה (הערת הזוהר).

[2098] פירוש הנפש אתדבק ברוח (הערת הזוהר). הוא מ״ש שם בתיקו״ז דא סליק ודא נחית והן ו׳ סטרין דאגוזא שאמר בסת״א ה ע״א (יהל אור).

[2099] תיקונים עג לעיל לב ע״ב (הערת הזוהר).

[2100] פי׳ הרוח יורד למטה להתחבר עם הנפש (הערת הזוהר). דעת בין חו״ב והוא קלא פנימאה נקודה קדמאה בין חיך וגרון כמ״ש בתז״ח עט וכד אתפשטת מטאת לחד מאלין ואשתני ואתעבד רוח כו׳ והוא ספי׳ הראשונה דז״א שאמר בס״י אחת רוח אלהים חיים והוא בגרון (יהל אור).

[2101] נמחק כיהל לוֹר.

[2102] פי׳ הנשמה השוכנת בין רוח לנפש (הערת הזוהר). חו״ב נכנסין בתלת מוחין דז״א והוא ג״ס הראשונות שאמר בס״י רוח מים ואש שהן חב״ד דז״א והוא שאמר בתז״ח סליק האי קשרא כו׳ ושני ליה בתלת גוונין באשא ברוחא במיא (יהל אור).

[2103] פי׳ שאז הרוח והנפש מתעדנין בנשמה (הערת הזוהר). שג׳ מוחין נכנסין ומתפשטין בת״ת והוא בקשרא דלישן כמ״ש שם האי קשרא דחיק ליה כו׳ ברזא דוא״ו דאיהו לישן כו׳ והת״ת הוא דאפיק גוונין כמ״ש בפ׳ משפטים קכג ע״א אתשפטותא דת״ת דגוונין בי׳ מתחברין כו׳ ואמר בזו״ח דף מה ע״ג כדין האי ניצוצא אחזי בהו גוונין ואתעכב בי׳ י״ב ירחין (יהל אור).

[2104] פי׳ נפש רוח ונשמה כלם נכנסים בבינה אז הבינה מוציא ניצוצות (הערת הזוהר). ואינון י״ב כנ״ל י״ב ירחין והן י״ב גבולי אלכסון שבת״ת והענין כי הן ו׳ יריעות דאינון חמש ושש יריעות דאינון חמש ה״ח עם מוח חכמה וה״ג עם מוח בינה (יהל אור).

[2105] פי׳ אותן שש ניצוצות הראשונות סובבות למקום התפארת עולם הבנין שש קצוות ושש ניצוצות יורדות למדת מלכות. ר״ל שבע היכלות ממקום שהן באות (הערת הזוהר). ואלו מתחלקין מהגבורות נבנין תריסר טעמי וכ״ב אותיות ומהחסדים נבנין עשר נקודות (יהל אור).

[2106] פי׳ אותן שש שהן בז׳ ספירות עולם הבנין עולים לשם של י״ב הוויות (הערת הזוהר).

[2107] פירוש אותן י״ב הוויות עולים למקום הבינה מקום מקור כ״ב אותיות (הערת הזוהר).

[2108] פירוש הו׳ ניצוצות שבמלכות ר״ל שבעה היכלות כלילן בי׳ ספירות (הערת הזוהר). ואלו עשר נקודות כלן קיימן על חד נקודה דנפקו מינה (יהל אור).

[2109] פירוש העשר ספירות עומדין בחד נקודה עלאה. וכלל המאמר להודיענו מעלת הנשמה ומעלת תורתנו הקדושה (הערת הזוהר) ועי׳ בתז״ח שם ותבין פי׳. ואע״ג שאמר שם דטעמין הן תליסר אינן רק תריסר וא׳ כללן כידוע בי״ג תיקונין. ואלו הן כלל שמא מפר שבמ״ה נהורין אתברי

תרגום: בא וראה, בשעה שמתעורר חצות הלילה והקדוש ברוך הוא נכנס לגן העדן להשתעשע עם הצדיקים, כל האילנות של גן העדן מזמרים ומשבחים לפניו, שכתוב ״אז ירננו עצי היער מלפני ה׳ וגו׳״, והכרוז קורא בחיל ואומר, קדושים עליונים אומרים לכם, מי מכם שנכנסה רוח לאזניו לשמוע ועיניו פקוחות לראות ולבו פתוח לדעת, בשעה שהרוח של כל הרוחות מרימה את התבשמות הנשמה, ומשם יוצא הקול של הקולות, הצבאות התפזרו לארבעה רוחות העולם.

א. אחד עולה לצד אחד. ב. אחד יורד לאותו הצד. ג. אחד נכנס בין שנים. ד. שנים מתעוררים (ומתעטרים) בשלשה. ה. שלשה נכנסים באחד. ו. אחד מוציא צבעים. ז. ששה מהם לצד אחד וששה מהם יורדים לאותו הצד. ח. ששה נכנסים בשנים עשר. ט. שנים עשר מתעוררים בעשרים ושנים. י. ששה כלולים בעשרה. יא. עשרה עומדים באחד.

(פו) עי׳ זהר ח״ג קכ ע״ב: ר״ש פתח (תהלים כה א) לדוד אליך יי׳ נפשי אשא אלהי בך בטחתי וגו׳ מאי קא חמא דוד לסדרא האי שבחא הכי וכלהו שבחי דאינון באלפא ביתא כלהו[2110] שלמין והאי חסרא דלא אית ביה ו׳ ואמאי סדורא דא למנפל על אנפין וכו׳:

ת״ח כיון דבר נש עביד צלותא וכגוונא דא (ודאי) בעובדא ובמלולא וקשיר קשורא דייחודא (ו)אשתכח דעל ידיה מתברכן עלאין ותתאין כדין בעי ליה לבר נש לאחזאה גרמיה:

בתר דסיים צלותא דעמידה כאלו אתפטר מן עלמא דהא אתפרש מן אילנא דחיי וכניש רגלוי לגבי ההוא אילנא דמותא דאהדר ליה פקדוניה כד״א (בראשית מט לג) ויאסוף רגליו אל המטה דהא אודי חטאוי וצלי עלייהו השתא בעי לאתכנשא לגבי ההוא אילנא דמותא ולמנפל ולימא לגביה אליך יי׳ נפשי אשא בקדמיתא יהיבנא לך בפקדונא השתא דקשירנא ייחודא ועבידנא עובדא ומלולא כדקא יאות ואודינא על חטאי הא נפשי[2111] מסירנא לך ודאי ויחזי בר נש גרמיה כאילו פטיר מן עלמא דנפשיה מסיר להאי אתר דמותא בגין כך לא אית ביה וא״ו דוא״ו אילנא דחיי הוא[2112] והאי אילנא דמותא הוא:

תרגום: רבי שמעון פתח ״לדוד אליך ה׳ נפשי אשא אלהי בך בטחתי וגו׳״, מה ראה דוד לסדר שבח זה ככה, וכל השבחים שהם בא״ב כולם שלמים, וזה חסר שאין בו ו׳, ולמה סדור זה ליפול על אפים וכו׳.

בא וראה, כיון שאדם עושה תפלות, כדוגמא זה במעשה ובדיבור וקושר קשר היחוד, נמצא שעל ידו מתברכים עליונים ותחתונים, ואז צריך האדם להראות עצמו.

אחרי שסיים תפלת עמידה, כאילו נפטר מן העולם, שהרי נפרד מעץ החיים וכנס רגליו לאותו עץ המות שהחזיר לו פקדונו, כמו שנאמר ״ויאסוף רגליו אל המטה״ שהרי הודה על חטאיו והתפלל עליהם, עכשיו צריך להתכנס לאותו עץ המות וליפול ולומר ״אליו אליך ה׳ נפשי אשא״,

בהתחלה נתתי לך בפקדון, כעת שקשרתי את היחוד ועשיתי מעשה ודיבור כראוי והודיתי על חטאי, הרי נפשי מסרתי לך בודאי. ויראה אדם את עצמו כאילו נפטר מהעולם, שמסר נפשו למקום המות הזה, לכן אין בו וא״ו, שוא״ו עץ החיים הוא, וזהו עץ המות.

(פז) עי׳ זהר ח״א רמא ע״ב: רבי אבא הוה יתיב ליליא חד וקם למלעי באורייתא עד דהוה יתיב אתא רבי יוסי ובטש אפתחא[2113] אמר סיפטא בטופסרא קפטלאי[2114] שכיחי יתבו ולעו

– מאיר התיקון –

עלמא תריסר ועשרין ותרין ועשרה וחד שהן ל״ב נתיבות וי״ג תיקונים או שתלת הן אמ״ש כנ״ל והן בין בנקודין ספי׳ וע״ס פנימיות בין ג״ר ג׳ אמות מכ״ב אותיות ואח״כ נכללין בלשון כנ״ל ומתחלקין לו״ו ו״ק של הרוח והן ו׳ נקודות אחרונות ו״ק של האותיות שהן ו׳ כפולות ואח״כ בי״ב שהן י״ב פשוטות ואח״כ נכללין במלכות כל הכ״ב וז״ש תריסר מתערין בכ״ב וכן נכללין כל הע״ס י׳ נקודין וז״ש שית כלילין בעשרה ועי׳ בס״י ותבין כל זה (יהל אור).

[2110] צ״ע שהרי גם באשרי חסר נ׳ גם בכאן חסר ב״ק ולמה הקשה על ו׳ יותר מן ב״ק (רח״ו).

[2111] מפני שבוידוי ותפלה כל עונותיו נמחלים זולת עון חילול השם שאינו מתכפר אלא במיתה לזה מקבל עליו המיתה בלבב שלם כדי שיתכפר לו גם כן עון חילול השם (אור יקר).

[2112] העץ החיים הנה הוא מהעלמא תניינא שבתקונא קדמאה דדיקנא, והוא מהעטרה דחסדים שבדעת, והוא מבחי׳ ז״א אות ו׳ דהויה, שהוא אילנא דחיי (דע״ה ח״ב מג ע״ד), הדעת כאשר שהוא למעלה נקרא עץ החיים, כי הוא האות ו׳ דהשם, אילנא דחיי, כמ״ש בפ׳ במדבר (קכא ע״א ושם קיט ע״א) וכן בפ׳ אחרי (נח ע״א) אילנא דנטע שרשוי באינון חיים, והוא הדעת דנפק מהחו״ב שנקראים חיים, ולכן נקרא אז עץ החיים (דע״ה ח״ב צז ע״ב).

[2113] והכה על הפתח (ד״א).

באורייתא אדהכי קם בריה דאושפיזא ויתיב קמייהו אמר לון מאי דכתיב (יהושע ב יג) והחייתם את אבי ואת אמי וגו׳ וכתיב (שם יב) ונתתם לי אות אמת מאי קא בעאת מנייהו אמר רבי אבא יאות שאלת אבל אי שמעת מידי אימא ברי אמר תו שאלתא דהא אינון יהבו לה מה דלא בעאת מנייהו דכתיב (שם יח) את תקות חוט השני הזה תקשרי בחלון וגו׳:

אלא הכי אוליפנא היא בעאת סימנא דחיי דכתיב והחייתם את אבי וגו׳ ואמרה סימנא דחיי לא שרייא אלא באות אמת ומאי איהו[2115] אות אמת דא את ו׳ בגין דביה שריין חיין (ו)הכי אוליפנא סימנא דמשה קא בעאת ואינון אמאי יהבו לה תקות חוט השני אלא אינון אמרי משה הא אסתלק מעלמא דהא אתכניש שמשא והא מטא זמנא דסיהרא למשלט סימנא דסיהרא אית לן למיהב לך ומאי איהו תקות חוט השני הזה כמה דאת אמר (שיר ד ג) כחוט השני שפתותיך (ומלכיהם ישרתונך וגו׳) סימנא דיהושע יהא גבך בגין דשולטנותא דסיהרא השתא:

תרגום: רבי אבא היה יושב לילה אחד, וקם לעסוק בתורה. בעוד שהיה יושב, בא רבי יוסי והכה בפתח. אמר אצל תיבת שרים מצויים משקל. ישבו ועסקו בתורה. בין כך קם בן המארח וישב לפניהם. אמר להם, מה שכתוב ״והחייתם את אבי ואת אמי״ וגו׳, וכתוב ״ונתתם לי אות אמת״, מה רצתה מהם. אמר רבי אבא, יפה שאלת, אבל אם שמעת דבר, אמור בני. אמר, עוד שאלה, שהרי הם נתנו לה מה שלא רצתה מהם, שכתוב ״את תקות חוט השני הזה תקשרי בחלום״ וגו׳.

אלא כך למדנו, היא רצתה סימן חיים, שכתוב ״והחייתם את אבי״ וגו׳, ואמרה, סימן חיים אינו שורה אלא באות אמת, ומהי אות אמת, זו אות ו׳, משום שבו שרויים חיים. כך למדנו, היא בקשה סימן של משה, ולמה הם נתנו לה תקות חוט השני. אלא, הם אמרו, הרי משה הסתלק מן העולם, שהרי נכנס השמש, והרי הגיע זמן הלבנה לשלוט, סימן של הלבנה יש לנו לתת לך, ומהו, תקות חוט השני הזה, כמו שנאמר ״כחוט השני שפתותיך״. סימן של יהושע יהיה אצלך, משום שכעת שלטון הלבנה.

(פח)עי׳ זהר ח״ג לד ע״א: קח את אהרן ואת בניו אתו ואת הבגדים (ויקרא ח ב) רבי חייא פתח (תהלים לו י) כי עמך מקור חיים באורך נראה אור כי עמך מקור חיים דא שמן עלאה[2116] דנגיד[2117] ולא פסיק לעלמין דשריא בגו חכמה עלאה דכלא[2118] הדא הוא דכתיב כי עמך עמך שריא[2119] ולא מתפרשא מנך לעלמין בחביבותא דכלא מקור חיים בגין דהיא מקורא ומבועא דחיים לאפקא חיים[2120] לאילנא עלאה ולאדלקא בוצינין ועל דא ההוא אילנא אקרי עץ חיים אילנא דנטיע ואשתרשא בגין ההוא מקורא (דמים) [דחיים] ועל דא באורך נראה אור (שם) באורך דא אור דגניז לצדיקייא לזמנא דאתי דכתיב (בראשית א ד) וירא אלהי״ם את האור כי טוב ומההוא נהירו זמינין ישראל לאנהרא לעלמא דאתי:

תרגום: ״קח את אהרן ואת בניו איתו ואת הבגדים״, רבי חייא פתח ״כי עמך מקור חיים באורך נראה אור״. ״כי עמך מקור חיים״, זה השמן העליון שנשמך ואינו פוסק לעולמים, ששרוי בתוך החכמה העליונה של הכל, זה שנאמר כי עמך, עמך שרוי ולא נפרד ממך לעולמים, בחביבות של הכל, מקור חיים, משום שהיא מקור ומעיין החיים, להוציא חיים לעץ העליון,

– מאיר התיקון –

[2114] לשון המשקל אינו מצוי כי אם בטופסרא קפטלאי שהם שרים וראשים חשובים והם אינם נוטים לא לימין ולא לשמאל (ד״א). פירוש אם השר מצוי עם הטפסר ודנים שניהם אז משפטים ישרים שכיחי ור״ל כשילמדו שנים אז יכונו אל האמת וישקלו דבריהם במאזני צדק כי אחד מחכים לחברו וכמ״ש ומתלמידי יותר מכולם כי מחכים את רבו ומעמידו על האמת. הרש״ב (האי מעמידו על האמת תני תנא על חבירו אך לגבי רבו לא נאמר דנהי דמחכים רבו בהערות וחקירות אמנם מתוך כך רבו הוא עומד על האמת אלא דהוא פתח בחבירי׳ ודו״ק. מא״ן) (נ״א).

[2115] ויקרא ב ע״א (הערת הזוהר).

[2116] הוא בחכמה, והטעם ששמן זה הוא במקום שאין שם שדי שאמר לשמנו די, אלא ״נגיד ולא פסק וכו״ (אור יקר). פי׳ אבא (מ״מ).

[2117] שאינו כשמן התחתון שצריך לכתוש הזיתים, דהיינו הספירות העליונות והם אברי הזכר, אמנם כאן ״נגיד״ נמשך מאליו, בלי לעזור אבר מהאברים, מפני שהשפע למטה צריך זמן וגבול בין השפעה להשפעה, ולזה אמרו בספר הבהיר, שאסור לעמוד בנשיאות כפים עד כך שעות [אות קלח: אסור לו לאדם לשהות שלש שעות כפיו פרושות השמים], כדי לתת זמן שיחזרו הספירות לקבל (אור יקר).

[2118] פי׳ שאבא יונק ממו״ס דא״א, כידוע שאבא יונק ממזל הח׳ דדיקנא, והוא ממו״ס (מ״מ).

[2119] פי׳ שאומרים לאבא, כי עמך מקור חיים שהיא אימא (מ״מ).

[2120] פי׳ הם המוחין הנק׳ חיים שבאים לז״א, והם גימ׳ חיי״ם, שהם אהי״ה הוי״ה אהי״ה כנודע גימ׳ חיים, ולכך ז״א נק׳ עץ חיים עץ שיונק מהמוחין שהם חיים (מ״מ).

ולהדליק את הנרות. ועל זה אותו העץ נקרא עץ חיים, האילן שנטוע ונשרש, משום אותו מקור החיים, ועל זה באורך נראה אור. באורך זה, האור שגנוז לצדיקים לעתיד לבא, שכתוב ״וירא אלהים את האור כי טוב״, ומאותו אור עתידים ישראל להאיר בעולם הבא.

(פט)עי׳ זהר ח״א קסד ע״א: ולבן הלך לגזוז את צאנו וגו׳ (בראשית לא יט) אמר רבי יוסי מאן תרפים[2121] אלא ע״ז הוה[2122] ואמאי אקרי תרפים לגנאי הוה[2123] כמה דתנינן במקום התורף ומנלן דע״ז הוו דכתיב (שם ל) למה גנבת את אלהי וכתיב (שם לב) עם אשר תמצא את אלהיך וגו׳ ולבן חרשא דכל חרשין דעלמא הוה ובהאי הוה ידע בכל מאן דבעי למנדע

אמר רבי חייא בקסם אתעביד רבי יוסי אמר בנחש[2124] אמר רבי יהודה לא אתעבידו אלא בשעתי ידיען[2125] ואמאי אקרי תרפים בגין דבטשי |האי שעתא והאי שעתא| (ו)ארפי ידא כמה דאת אמר (ש״ב כד טז) רב עתה הרף ידך אומנא כד עביד ליה ההוא דידע רגעי ושעתי קאים עליה ואמר השתא ארפי והשתא עביד ולא תשכח עבידתא |דאצטריך| דירפון מינה אלא האי ואיהו מליל תדיר ויהיב עיטין בישין |לאבאשא| לנפשיה דבר נש

תרגום: ״ולבן הלך לגזז את צאנו״ וגו׳. אמר רבי יוסי, מה זה תרפים, אלא עבודה זרה היה. ולמה נקראים תרפים, לגנאי היה, כמו ששנינו במקום התורף. ומנין לנו שהיו עבודה זרה, שכתוב ״למה גנבת את אלהי״, וכתוב ״עם אשר תמצא את אלהיך״ וגו׳. ולבן היה המכשף של כל המכשפים של העולם, ובזה היה יודע את כל מה שרוצה לדעת.

אמר רבי חייא, בקסם נעשה. רבי יוסי אומר, בנחש. אמר רבי יהודה, לא נעשו אלא בשעות ידועות, ולמה נקראים תרפים, משום שמכים את השעה הזו, והשעה הזו מרפה היד, כמו שנאמר ״רב עתה הרף ידך״. כשהאומן עושה אותו, שיודע רגעים ושעות עומד עליו ואומר, כעת הרפה וכעת עשה, ולא תמצא מעשה שצריך שירפו ממנו אלא זה, והוא מדבר תמיד ונותן עצות רעות להרע לנפש האדם.

(צ) עי׳ זהר ח״ב קעה ע״א: תא חזי מאי אמר ליה דניאל (דניאל ב לח) אנת הוא ראשה די דהבא ובתרך תקום מלכו אחרי ארעא מינך ומלכו תליתאה אחרי וגו׳ מה כתיב (שם ג א) נבוכדנצר מלכא עבד צלם די דהב רומיה אמין שתין פתיה אמין שית אמר נבוכדנצר צלמא דחמינא הוה רישא די דהבא מעוי דכסף אנא אעביד כלא דדהבא דלהוי [גספורא] |גזפירא| (קספירא[2126]) דדהבא ברישא[2127]:

ותאנא ההוא יומא כנש כל אומיא ועממיא ולישנייא למפלח להוא צלמא ונטל מאנא ממאני מקדשא דהוה גליף ביה שמא קדישא ועייל ליה בפומיה דההוא צלמא ובההיא שעתא הוה

– מאיר התיקון –

[2121] הוא כלי לדעת את השעות נקראים תרפים וניחא כענין מיכל שהיה לה תרפים (אור יקר).

[2122] עם היות שיש תרפים שאינם ע״ז כאן ע״ז הוה. והנה לפי פי׳ כלי לדעת את השעות נקראים תרפים שהם מכים ומשמיעים קול ומרפים משעה לשעה. אלא אם הוא ע״ז למה נקרא תרפים וכו׳ (אור יקר). והנה ענין תרפים אלו הוא לשון תורף, שהוא מקום ערוה, כמו בית התורפה, הנזכר בגמ׳ (נדה נז ע״ב), והם בחי׳ ב׳ רגלים של לאה הנכנסין ומתלבשין תוך כתר רחל כנ״ל, לכן אמר תרפים לשון רבים, שהם ב׳ הרגלים. וביאור הענין, כי הנה מקום פתיחת יסוד אמא תוך ז״א, הוא בחזה שלו, נמצא שגילויו ופתיחתו הוא בשליש האמצעי, וזהו פתיחת וגילוי בית התורף אשר שם של התבונה. וכו׳ הנה המקום הזה הוא בחי׳ עץ הדעת טו״ר, אשר בו חטא אדה״ר וחוה, כי שם הוא מקום גלוי החסדים של הדעת דז״א בחזה שלו, ולכן יש שם יניקה ואחיזה אל החצונים הנקרא רע בעצם וכו׳ (ע״ח לו״ר ג). השבעת השמות והמלאכים ושדים לידע כל אשר בארץ טוב ורע וכו׳ וההשבעות עצמן הן בעץ הדעת טוב ורע וכו׳ וכ״ז שרוצה להיות כאלהים המלאכים והשדים לידע עתידות טו״ר וכו׳ וזו היתה ע״ג של הראשוני׳ הכל לדעת טו״ר כמו התרפים (בהגר״א בתיקו״ז קיב ע״ד).

[2123] כדאמרינן במס׳ מגילה ליצנות דע״ז שריא (אור יקר).

[2124] נחש וקסם הם ב׳ כחות, זו״נ טמאים וכו׳ והשתא פליגי איזה כח מהם נעשה מתלבש בו שמגיד העתידות, חד אמר בקסם נקבה, דהיינו לישנא דתרפים לשון בית התורפה, וחד אמר בנחש לשון זכר תרפים ולא תרפות (אור יקר).

[2125] אינו מצד נחש ולא מצד קסם אלא מצד עונן, דהיינו שמכוונין העונות להוריד כח הכוכבים בו כעין הטלסמאות, ולפי זה נראה שאינו ע״ז, אם כן הדרא קושאי לדוכתין למה גנבה רחל לזה אמר ויהיב עיטין וכו׳ (אור יקר).

[2126] קזפירא (דפ״ו).

[2127] פירוש כדי שיהיו כל האומות שהם כלולים בצלם נכנעים תחתיו (מ״מ).

ממלל רברבן[2128] עד דאתא דניאל וקריב גבי דההוא צלמא ואמר אנא שליחא דמארא עלאה גוזרני עלך למפק מהכא אדכר שמא קדישא[2129] ונפק ההוא מאנא ונפל צלמא ואתבר היינו דכתיב (ירמיה נא מד) והוצאתי[2130] את בלעו מפיו ולא ינהרו אליו עוד גוים קם רבי יהודה ונשקיה על רישיה אמר אי לא [דקריבנא] (דא דאקרבך) בקוטפייא הכא לא אשתמודענא בך והוו דחלין קמיה מההוא יומא:

תרגום: בא וראה מה אמר לו דניאל ״אנת הוא ראשה די דהבא ובתרך תקום מלכו אחרי ארעא מינך ומלכו תליתאה אחרי וגו׳ [אתה הוא ראש הזהב. ואחריך תקום מלכות אחרת רעה ממך ומלכות שלישית אחרת וכו׳]״. מה נאמר ״נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא עֲבַד צֶלֶם דִּי דְהַב רוּמֵהּ אַמִּין שְׁתִּין פְּתָיֵהּ אַמִּין שֵׁת [המלך נבוכדנצר עשה צלם של זהב גבהו ששים אמות ורחבו שש אמות]״ אמר נבוכדנצר, הצלם שראיתי היה ראשו של זהב מעיו של כסף, אני אעשה הכל של זהב, ושתהיה עטרת זהב בראשו.

ושנינו, אותו יום כינס את כל האומות והעמים והלשונות לעבוד לאותו הצלם, ולקח כלי מכלי המקדש שבו היה חקוק השם הקדוש, והכניסו בפי אותו הצלם. ובאותה שעה היה מדבר גדולות, עד שבא דניאל, והתקרב לאותו הצלם, ואמר אני שליח של הרבון העליון, גוזר אני עליך לצאת מכאן. הזכיר את השם הקדוש, ויצא אותו כלי ונפל הצלם ונשבר. היינו מה שנאמר

– מאיר התיקון –

[2128] והנה האש המתלקחת שהיא הקלי׳ הג׳ כשמתחברת עם נוגה, שהיא רביעית, אז נעשית [הנוגה] רע, וכשמסתלקת מן נגה אז נגה מתחברת עם החשמ״ל ונעשית טוב, כנזכר פ׳ ויקהל (דף רטז ע״א). ודע כי כל הני כשפים המכחישין פמליא של מעלה הם שם, יען כי הטוב שבתוכם משפיע בחיצוניות שהוא הרע ששם ועושה נפלאות והבן זה. לכן מחויבים סנהדרין לידע כשפים כנזכר בתקונים (דף קמד ע״א). וז״ס שם המפורש שבפה הצלם דנ״נ בסוד (תהלים קג יט) ומלכותו בכל משלה, כי כשהשביע שיקשור הטוב עם הרע, השפיע בו חיות, ואז היה אומר אנכי ה׳ אלהי״ך בכישוף גמור שבתוכו כנזכר בתקונים (ס״ו דף קיג ע״א) [ובדי ודאי כל מאן דנפיק מרשות הרבים ואעיל ברשות היחיד או מרשות היחיד ואעיל ברשות הרבים כאלו ערב שמא דקודשא בריך הוא בעבודה זרה ועביד אילנא דטוב ורע ודא הוא רזא דהוה נפיק בלעו מפיו דביה הוה אמר צלמא דנבוכדנצר אנכי ה׳ אלהיך ובגין דא לא תשא את שם ה׳ אלהי״ך לשוא ועתיד הקדוש ברוך הוא לאעקרא האי אילנא מעלמא ולאוקדא ליה בגיהנם הה״ד (שם א׳) והיה החסן לנעורת וגו׳]. ולפעמים בהיפך, שמשביעים את הקליפות בהויות דתמן כנזכר בתקונים (דף לו קכו ע״ב) (ע״ח שער קלי׳ נגה ד ועי׳ רמ״ז בראשית קב ע״א). חילוק זה הוא בין מעשה כשפים שחייב מיתה ובין מעשה שדים שהוא להשביען ע״י שמות השולטים בהם וזה מותר שמגיע (נ״א שמכניע) הס״א אל הקדושה, אבל הכשפים הוא להבליע הקדושה להחזיק כח החצונים. ואמנם מה שקורא בכאן שקרא, הוא לחלקי הרע שבקליפות שאלה סופם (רמ״ז שמות קפח ע״א). עי׳ ספד״צ יד ע״ב ולג ע״א. ובצלם הזה תלוי כל הבחירה, והם היצ״ט ויצה״ר שבאדם שהם נבראים ממש כל א׳ לפי שורשו, ולפי ערך הניצוצין שלו כך הם הב׳ יצרים, והיינו שכמו שיש צלם בסט׳ דקדושה כולל קומה שלמה מסוד שם אהי״ה דבינה, כך יש צלם דסט״א, והוא ג״כ קומה שלמה בסוד צל״ם של נבוכדנצר והם תרי״ג מלאכים בסט׳ דקדושה, ונכללים כולם תחת יצה״ט שלו ותרי״ג מלאכים רעים ונכללים ביצה״ר מסוד צלם דסט״א, והם מ״ש (שמות רבה פרשה לב פסקה ו) שבכל מצוה נברא ממנו מלאך א׳ והוא תיקון ניצוץ א׳ מצלם דקדושה, וכן לעומתו להיפוך ע״י עבירה וביטול מ״ע, והוא המלחמה שבאדם כל ימי חייו בג׳ חלקי העבודה במעשה ובדבור ובמחשבה שהם סוד ראש בטן גויה שלו חב״ד חג״ת נה״י, והם ג׳ אותיות של צל״ם כמש״ל (פתח כ׳) ובכל מצוה יש בו גוף ונפש, שהדבר הגופני שנעשה בו המצוה הוא הכלי, ומה שעושה בו רצון ה׳ הוא סוד אור הפנימי שנכנס בצלם הזה, ורצון הטוב של האדם שעושה המצוה הוא הניצוץ מן הצלם שמתקדש, וע״י רצון הטוב של האדם העושה המצוה מתלבש בו רצון ה׳ של המצוה ומתקדש אבר א׳ מסוד גופו הקדוש שבג״ע, ונתקן שם ונשאר שם בג״ע עד שנשלם בו כל המצות וכל התיקונים הצריכים לפי מספר ניצוצי נפשו וצלם שלו שהם ימים הקצובים לו בימי חייו, אז נשלם כל הגוף הקדוש הזה ויושב שם בג״ע והוא חייו העקרי כמ״ש (ויקרא יח ה) אלה המצות וגו׳ אשר יעשה אותם האדם וחי בהם וגו׳, כמ״ש שע״י הניצוצין עלו הכלים מן המיתה והשבירה אל התיקון, והם ה׳ צלמים לנרנח״י, שכל א׳ יש לו מקום מיוחד ושורש מיוחד בעלמין דלעילא, והוא מ״ש רז״ל (בראשית רבה פרשה מד פסקה א) לא נתנו המצות אלא לצרף בהם את הבריות (פתחי שערים נתיב גדלות דז״א פרק מב). ועי׳ תיקו״ז קיג ע״א.

[2129] ז״ל האר״י ז״ל ויהי כל הארץ שפ״ה אח״ת גי׳ לשו״ן הקד״ש. ודברים אחדים הם שמותיו יתברך שהם אחדותו ית׳ ורצו לילך בשרירות לבם הרע להתעדן בתאות העו״הז בכח שמותיו ית׳. והגדול שבהם היה נמרוד והיה חכם גדול. ונ״נ היה גלגול נמרוד וצלם שעשה בכח שמות הקדושים שהוא ציץ של כ״ג להטעות בני אדם כמו כוונת נמרוד עכ״ל ובזה מובן לשון זה (מ״מ).

[2130] פירוש ובזה תורצו ב׳ קושיות בלעו הוא הציץ. וקשיא קמייתא ב״ל הוא הצלם ואינו ע״ז שלו שעליה נאמר די שמיה בלטשאצר בשום אלהי (מ״מ).

"והוצאתי את בלעו מפיו ולא ינהרו אליו עוד גוים". קם רבי יהודה ונשקו על ראשו, אמר אם לא שקרבתי אותך לחבורה כאן, לא הכרנו אותך, ומאותו יום היו פוחדים מפניו.

(צא) עי' אד"ר קכז ע"ב ובהגר"א: פתח ואמר (דברים כו) ארור האיש אשר יעשה - היה ירא (שלא) [שמא] יגשמו ח"ו[2131] במחשבתם מחמת שהיה בהם [דלא] (שלא) נפקו[2132], לכן אמר להשוות (ידיהון) [ידיהן יחד] להסכים שני לבבות דלא להוי ב' לבבות בפלוגתא[2133], כמ"ש (דברים ו ה) ובכל לבבך כי בב' (ידיהון) [ידים] תליין ה"ח וה"ג בה' אצבעות והן ב' יצרים, וז"ס מחאת כף בשמחה כי כל שמחה [הוא] משמאל[2134] כשנתבסם היצה"ר, וז"ס (תהלים צח ח) נהרות ימחאו כף, כי יש מים מתוקים ויש מים רעים, ולעתיד לבא ירפאו כל מים, ואף שאמרתי ש(ה)יד ימין [הם] (הוא)[2135] ה"ח, אינם חסדים בעצם כי כל יד הוא גבורות[2136], אלא (אשהן) [שהוא] גבורות ממותקות שהם חסדים גבי שמאל, וכן ב' מיני מים הנ"ל, וכן ב' היצרים כידוע שיצ"ט הוא חוויא דחיים[2137] סם חיים, והוא מ"ש (במדבר כא ח) וראה אותו וחי, והוא סוד אליהו (מלכים א' יט י) קנא קנאתי וזכה לחיים תחת אשר קנא לאלקיו, וז"ש ארור כו' שהוא סוד המגשם בסתרו של עולם[2138], פסל - בדכורא ומסכה - בנוק', מעשה ידי חרש, ושם בסתר[2139] וענו (ס"א כל העם) כלם ואמרו אמן - בעלמא עילאה הנסתרות לה' כו' (דברים כט כח).

– מאיר התיקון –

[2131] לענ"ד לא נראה לפרש כן, שכן תלמידיו שהיו נהורא דאורייתא וידעין ברזין עילאין לפני גילוי האדרא, והיו מבני היכלא דמלכא, וח"ו שאנשים גדולים כאלה יהיו צריכים לאזהרה כזאת שכל מתחיל בחכמה יודע. אבל נראה, שכיון בזה לסוד גדול ונורא, והוא, שהקלי' באים לקטרג מאד על העוסק ברזין עילאין, ובפרט ברזין דעולם התיקון, שהוא שבירה גדולה עבורם, ולכן עומדים הם לקטרג על האדם. ולזה בא להזהירם, שלא יגרמו לסט"א שתהיה להם ח"ו איזו שהיא אחיזה ביסוד דנוק' ע"י שום חטא ח"ו או שאר איזו מחשבה פגומה. ולכן הוא שאמר כאן את לשון הכתוב "ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה" שהם כנגד זו"נ דסט"א וכמ"ש בע"ח שער קליפת נוגה. ו"פסל" הוא מלשון פסולת, שכן המה סיגי המלכות דמיתו, ומסכה אף היא מלשון סיגים (צ"ע מנ"ל - הערת המהדיר) וכמי שמהתך זהב או כסף יוצא סיג, וכמ"ש "הגו סיגים מכסף, ויוצא לצורף כלי" (משלי כה ד) שכן מכיוון דאתברירו הסיגים ע"י מו"ס אזי נתקנו הכלים (ב"ע ו ע"ב).

[2132] כדלעיל ד"ה מנהון על פי דברי האד"ר לקמן דף קמד, ועי' דברינו בדף קמא ע"א ד"ה דכל מאן דעייל ולא נפיק.

[2133] עי' בגמ' בכל לבבך וגו' בכל לבבך בשני יצריך ביצר טוב וביצר הרע (ברכות דף נד ע"א). ולכן דימה אותם הרשב"י דווקא לב' ידים. אמנם נ"ל שרשב"י לא יכול היה לגלות כי אם כדי להודיע כי הם עומדים בתיקון שמחמתו יש חיבור בין ב' הידים, ועי' ב"ע רכז ע"א שזה פירוש החיוב שיהיה זה הלומד מעשה מרכבה "חכם ומבין מדעתו".

[2134] עי' שעה"ג הק' לד.

[2135] נלענ"ד שנכון יותר לגרוס כהנדפס מאשר גי' הכת"י.

[2136] עי' ע"ח הארת מוחין זו"ן פרק ז'.

[2137] עי' פת"ש אבי"ע פתח ל"א שמט"ט בבריאה הוא נחשא דחיי. וכן ע"ש קלי' פתח כ"ד שזוהי המציאות של אליהו זל"ט, ועי' שם קיצור אבי"ע ה' שמשמע שזהו שורש הטוב שביצר הרע.

[2138] עי' ת"ז ז ע"ב: מאן דצייר ביה דיוקנא (דברים כ"ז) ארור האיש אשר יעשה פסל וכו' ושם בסתר בסתרו של עולם, ע"כ. ועי' ביאורים ח"ב יג ע"א, ז"ל, יש בזה ג' הבחנות: א' למעלה מעקודים אין בחי' פרצופים וספירות כלל אלא רק על שם העתיד שיצא מהם, ואפילו עקודים הם ג"כ רק על דרך ממוצע כי עיקר כל הכינווים הם רק באצילות, ואפילו באצילות אינם על פי תפיסתינו והשגתינו ח"ו והאומר כן אין לו חלק באלקי ישראל כמש"כ ונשמרתם מאד לנפשותיכם כי לא ראיתם כל תמונה, אך עכ"ז הנה בדרך דיבור ואמירה וספירות דברים שהוא בדרך לימוד מותר ומצוה להשתמש בכל הכינויים הללו באצילות ולדבר בהם בכל האפשרי ככל מה שנמסר לנו בדברי האריז"ל שכולם הם דברי הרשב"י בזהר וכן הם מפורשים כולם בשיר השירים, עכ"ל.

[2139] עי' בהגר"א על ת"ז קיג ע"א ד"ה מאי בסתר, דזהו איסור על המחשבה, ועי' בפת"ש נתיב הקלי' כט שהאיסור הוא על הגשמת הנקודה הפנימית שבכל דבר. ועי' בהגר"א על ת"ז ז ע"ב ד"ה ואפילו מכל, שנכלל באיסור זה מי שמצייר דיוקנא דבי"ע באצילות, ועי' לש"ו דע"ה ח"א נד ע"ב שנכלל באיסור זה לצייר דיוקנאות של אצילות בא"ס.

עי' ב"ע ז ע"א וז"ל, היינו נקודת ציון של הנוק' ששם אבן שתיה שממנה הושתת העולם ונק' סתר כמ"ש ואל יבוא בכל על את הקודש ומה גם שצריך להסתירה מן החיצונים והיא נקודה תתאה חכמת שלמה יו"ד זעירא שהיא מסתתרת בהיכל ק"ק דבריאה, וכאשר כתוב אבן שתיה שממנו הושתת העולם ותיקון העולם הוא ע"י זיווג זו"נ ע"י יסוד ולזה סיים כאן ואמר כל העם אמן הוא זיווג ז"ת הוי"ה אדנ"י שבזה מתבטלים הקליפות ולכן אצל כל הארורים נכתב אמן ש"א ארורים הם סיגי הז' מלכים וד' אחוריים דאו"א שנפלו בעת שבירת הכלים ותיקונם הוא ע"י זיווג זו"נ כידוע, ע"כ.

(צב) עי׳ זהר ח״ב מב ע״א: ובגין דא ואמרו (שם מ כה) ואל מי תדמיוני[2140] ואשוה יאמר קדוש[2141] לית ובכלו (כל) בריה דאשוה וכוותיו (כותי) ואף על גב דבראתי לה כדמות אתוון דילי דאנא יכיל למחאה ההיא צורה ולמעבד לה כמה זמנין ולית אלה אחרא עלי דיכיל לממחי דיוקני ובגין דא (דברים לב לא) כי לא כצורנו[2142] צורם ואויבינו פלילים:

ואי יקשה בר נש דהא כתיב (שם ד טו) כי לא ראיתם כל תמונה[2143] איהו יתרץ ליה האי תמונה חזינא[2144] דהא כתיב (במדבר יב ח) ותמונת ה׳ יביט[2145] ולא בכל תמונה[2146] אחרא (דברא ויצר באתווי ובגין דא)[2147] ודבר נש דיצר באתווי ובגין דא אמרו (ישעיה מ כה) ואל מי תדמיוני ואשוה (שם יח) ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו:

– מאיר התיקון –

[2140] כי זהו כלל גדול שאסור להרהר במהותו רק מצד גבורותיו ומעשיו מה שאנו רואים, כמשה״כ שאו מרום עיניכם, היינו שהשם מחי׳ לבריותיו, וזהו שאו מרום עיניכם, ואתם רואים נפלאותיו. ולכולם שיער חיותו וכחו, ויקרא בשם. והשם ינהיג אותו כפי הצטרכו, וכמש״ה אריה שאג כו׳ דימה הכתוב. דהא אם אנו היו אומרים על הש״י גבור, אין מעלה לו, דמ׳ שאנו יודעים גבורותיו, ובאמת בלתי תכלית הוא. אך אנו רואים שברא את האריה שהוא גבור יותר מכל הבריות שבעולם, ובזה אנו מכנים להש״י, שזה אנו רואים בעינינו. ומה שאין אנו רואים אין לנו רשות להזכיר, כי בב״ת הוא. ובזכירתינו אנו עושים גבול. אבל אם אנו מכנים על מה שאנו רואים אין חסרון ח״ו בכבוד הש״י עצמה שאנו מגבילים, כי אנו מגבילים מה שאנו רואים. והוי כאלו אנו אומרים שיותר אין לשכלינו להשיג בב״ת. וזשה״כ יושב בשמים, הלא השמים אין יותר כלל להש״י, אך הואיל ואין אנו רואים יותר, לכך אין אנו מכנים אלא לשמים, ואתה תשמע השמים. אבל אם אנו מכנים יותר משמים, אין אנו יודעים איך לומר, כי ב״ת הוא, שלא יהיה ח״ו חסרון בכבודו לעשות שיעור וגבול ח״ו. וזה מה למעלה כו׳, כלומר מהשמים, מה שאין אנו רואים ומשיגים אסור לחקור, דבחקירתינו יהיה ח״ו חסרון כנ״ל, שנעשה ח״ו גבול כו׳ ודוק ותבין. וזה שאנו מברכים על הברכה לנוכח ונסתר, היינו לנוכח היינו נגד הפרי שאנו רואים מציאותיו, ואח״כ נסתר נגד כבודו ב״ת הנסתר ממנו, ואין שום אדם וברי׳ להשיגו כי הוא בב״ת (יהל אור).

[2141] הוא מופרש ומובדל מכל תכונת תמונה ודמות ותואר, וזהו מכוון במלת קדוש, ור״ל שהוא מרומם ונעלה מכ״ז (כללים ח״ב ח ע״ד).

[2142] ר״ל שנאמר כצורנו שהוא יצורנו דיוקנינו (יהל אור).

[2143] ואיך אמר כי באותיות השם רשום בו תמונת דיוקנא דבר נש (כללים ח״ב ח ע״ג).

[2144] ר״ל מלכות שעלי׳ נאמר ותמונת ה׳ יביט כמ״ש וראית את אחורי כידוע שנקר׳ אחור (יהל אור). רושם דיוקן דבר נש איך שהוא מרומז בהד׳ אותיות דהשם, זהו מותר להתבונן בזה ולייחם רמז רושם מתמונת אאדם באותיות השם (כללים ח״ב ח ע״ג).

[2145] והרי מייחם הכתוב ג״כ לשון תמונה, והוא משום כי הרי רק ממנו ית״ש נעשה הכל, והוא שורש הכל, כי הוא בבחי׳ נשמה לנשמה לכל המציאות כולו, שהוא בתכונת צורת אדם כנודע, ולכן אפשר לייחס שם לשון תמונה, והוא ע״ש פעולתו שהוא שורש כל הפעולות. והרי הוא רק ע״ש תמונת המציאות שיצא ממנו. אמנם גם מה שמותר לייחס לשון תמונה בו, הנה הוא רק על הכח ושורש דבחי׳ תמונה, שהוא באצילות ג״כ, כי שם הוא הכחות פנימיים והשורשים הנעלמים לכל הפעולות והתכונות כולם, אבל לא בבחי׳ תמונה בפועל ח״ו (כללים ח״ב ח ע״ג). עי׳ לקמן ר״ל סע״א ורע״ב ח״ג רכב סע״ב וכי כ״ז הוא באספקלריא שאינה מאירה, אמנם כ״ז הוא ג״כ רק מבחי׳ אצילות, אבל כל בחי׳ תמונה אשר בבי״ע אין שם ח״ו וזהו שאמר ולא בכל תמונה אחרא דברא ויצר כו׳ (לש״ו).

[2146] ר״ל דשם כתיב כל תמונה והוא א״ס דכל תמונה מיניה כמש״ו וביה עצמו אין מונה וזהו לא ראיתם (יהל אור).

[2147] התמונה בפועל הוא רק בבי״ע, וזה אסור לייחם שם ח״ו, ועל זה נאמר (דברים ד טו) כי לא ראיתם כל תמונה, ואינו מותר לייחס שם בחי׳ תמונה אלא רק על שם הכח והרצון אשר לזה שזהו מאצילות, כי על זה הכוונה הנה הוא ג״כ מה שנאמר ותמונת ה׳ יביט (במדבר יב ח), והוא מראה אחוריים כנודע, והרי מייחס שם בחי׳ תמונת דמות כמראה אדם, והוא משום כי שם הרי הוא הרצון והכח אשר לזה. אמנם כ״ז הנה הוא רק בבחי׳ גילויו ית״ש אשר לכל המציאות, הנה בזה הנה מותר לייחס שם כל התואר כולם, והם ג״כ כל התוארי דמות תכונת אדם הנזכר בתורה, והם כולם רק על שם המציאות שיצא ממנו, אבל הוא עצמו ית״ש הנה משולל כל התוארים ממנו. וזהו שאמר שם הרע״מ עוד, ואפילו האי תמונה, ר״ל אשר גם רק בייחס הרצון והכח, ליה ליה באתריה, אלא כד נחית לאמלכא על בריין ויתפשט עלייהו יתחזי לון לכל חד כפום מראה וחזיון ודמיון דלהון, והאי איהו וביד הנביאים אדמה. אבל עצמותו גופה ית״ש, הנה עליו נאמר (ישעיה מ יח) ואל מי תדמיון א״ל ומה דמות תערכו לו (כללים ח״ב ח ע״ד).

|ואפילו| (דאפילו) האי תמונה[2148] לית ליה באתריה אלא כד נחית לאמלכא |על בריין[2149] ויתפשט עלייהו יתחזי לון| (עלייהו ויתפשט על בריין יתחזי) לכל חד כפום מראה וחזיון ודמיון דלהון והאי איהו (הושע יב יא) וביד הנביאים אדמה[2150]:

ובגין דא יימא איהו אף על גב דאנא אדמה לכו בדיוקנייכו אל מי תדמיוני ואשוה דהא קדם דברא |קודשא בריך הוא| דיוקנא בעלמא וצייר צורה הוה הוא יחידאי בלא צורה ודמיון ומאן |(נ״א ואית)| דאשתמודע ליה קדם בריאה דאיהו לבר מדיוקנא אסור למעבד ליה[2151] צורה ודיוקנא בעלמא לא באות ה׳ ולא באות י׳ ואפילו בשמא קדישא ולא בשום אות ונקודה בעלמא והאי איהו כי לא ראיתם כל תמונה מכל דבר דאית ביה תמונה ודמיון לא ראיתם:

תרגום: ולכן אמר ״ואל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש״, אין בכל בריה שתהיה שוה לי. ואף על גב שבראתי אותה כדמות האותיות שלי, שאני יכול למחות את אותה צורה ולעשות אותה כמה פעמים, ואין אלוה אחר עלי שיכול למחות את צורתי, ולכן ״כי לא כצורנו צורם ואויבינו פלילים״.

ואם יקשה אדם, שהרי נאמר ״כי לא ראיתם כל תמונה״. הוא יתרץ לו, הרי תמונה ראיתי, שהרי נאמר ״ותמונת ה׳ יביט״, ולא בכל תמונה אחרת של אדם שיצר באותיותיו, ולכן אמר ״ואל מי תדמיוני ואשוה״, ״ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו״.

ואפילו תמונה זו, אין לו במקומו אלא כשיורד למלוך על הבריות ומתפשט עליהם, יראה להם לכל אחד כפי מראה וחזיון ודמיון שלהם, וזהו ״וביד הנביאים אדמה״.

ולכן הוא יאמר, אף על פי שאני אדמה לכם בדיוקנכם ״אל מי תדמיוני ואשוה״. שהרי, קודם שברא הקדוש ברוך הוא דמות בעולם וצייר צורה, היה הוא יחידי בלי צורה ודמיון. ומי (ויש) שנודע לו קודם בריאה, שהוא מחוץ לדמות, אסור לעשות לו צורה ודמות בעולם, לא באות ה׳ ולא באות י׳, ואפילו בשם הקדוש, ולא בשום אות ונקודה בעולם. וזהו ״כי לא ראיתם כל תמונה״, מכל דבר שיש בו תמונה ודמיון לא ראיתם.

(צג) עי׳ שער המצות - פרשת שמות: ובענין קבלה מעשית מה שהוא שימוש האדם לעשות דברים נפלאים ע״י השבעת שמות הקדש כל העושה השבעות אלו גורם שיבואו תמיד בפיו ברכות לבטלה כי עבירה גוררת עבירה ואותם המלאכים שהוא משביעין בעל כרחן מתגרים בו ומביאים אותו לידי ברכות לבטלה. ושאלתי למורי ז״ל שהרי ראינו דורות הראשונים שהיו משתמשין בשמות כנודע ובפרט כפי הנמצא כתוב בספר פרקי היכלות שהיו משתמשין בהם ר׳ ישמעאל ור׳ עקיבא לענין פתיחת הלב והזכירה והשיב לי כי הם היו נטהרים באפר פרה [ג] כנודע בענין ר״ט שהיה מטהר הטמאים באפר פרה אע״פ שהוא היה אחר חורבן בית שני אבל עתה אנו כולנו טמאים לנפש אדם ואין לנו רשות להשתמש בהם. ושמעתי בשם מורי זלה״ה תשובה אחרת והיא זו כי כל מי שיתקיים בו על כן עלמות אהבוך [ד] כפי הפירוש שפירשו בו רז״ל [ע״ז דף ל״ה ע״ב] אל תקרי עלמות אלא על מו״ת ור״ל כי כל מי שאפילו המקטרגים אוהבים אותו מפני שאין בו שום חטא שיוכלו לקטרג עליו ואפילו מלאך המות נעשה אוהבו מותר וראוי לו שישתמש בשמותיו יתברך הקדושים. אבל מי שיוכלו לקטרג עליו מלמעלה לומר ראה פלוני שעבר עבירה פלונית והוא משתמש בשמותיך הקדושים הנה אדם זה הוא ודאי שיענישוהו אותו למעלה אם ישתמש בשמות הקדש. [ה] עוד שמעתי בשם מורי זלה״ה והוא כי כל השמות והקמעים אשר בזמננו הם מוטעים אפילו אותם הפועלים בנסיון אמיתי ולכן האדם המשתמש בהם נענש אבל אם היינו יודעים אותם על מתכונתם היינו יכולים להשתמש בהם:

כל שימוש השמות כולם הוא הכל רק בהמלכות דאצילות ובהשמות דאלהי״ם ואדנ״י אשר בה, היוצאים ומסתעפים מהשם הוי״ה ב״ה, והם אורותיה וגילויה המתפשטת בהם בכל התהוות והנהגת דבי״ע, וכל שימוש השמות הוא הכל רק בהשמות וכינוים המתגלים בה. כי למעלה ממנה אי אפשר לגעת שם מאומה כלל, כי היא הראשית לנבראים, שממנה נברא הכל, כמ״ש בהקדמת תיקונים (י״ב סע״ב), וכל שימושי השמות הוא רק בה. ולכן אמרו בתיקונים (שם) ובגינה אתמר כל המשתמש בתגא חלף, כי אין היתר להשתמש בשמות אלא רק לצדיקים גמורים הגורמים יחודה למעלה, והיודעים על כל שם ושם איך שהוא נמשך ומתפשט מהשם הוי״ה,

– מאיר התיקון –

[2148] ר״ל תמונות הספירות כידוע כמש״ו (יהל אור).

[2149] כל הגילוי דהשם הוי״ה ב״ה הוא רק מעת האצילות ולהלאה, ורק מה שנתגלה בו לזולתו (הקדו״ש ה ע״ב).

[2150] דברי כל חכם ונביא הנה הוא ע״פ השגתו, וכמ״ש הושע (יב יא) וביד הנביאים אדמה, וכמ״ש בתז״ח (לב ע״ד) וברע״מ (פ׳ בא דף מב ע״ב) (הקדו״ש פו ע״ג).

[2151] עי׳ מלואים אות **Error! Reference source not found.**.

וכמ״ש הגר״א בתיקונים סוף תיקון נ״ה (קב ע״ד), כי אין רשות להשתמש בשמות כי אם בכוונת ההוי״ה מקורו כי אל״כ הוא ח״ו קיצוץ בנטיעות כו׳ ע״ש (הקדו״ש נד ע״ג), והמלכות הנה בה הוא שאר כל השמות כולם המסתעפים מהשם הוי״ה, וכמ״ש הגר״א בתיקונים (סוף תיקון סו דף קיג ע״ב ד״ה אבל) ע״ש, הגם שבפרטיות הנה ישנם כולם בז״א ג״כ, והם בבחי׳ היכל ולבוש שבו כנז׳, אלא שבו הוא בהעלם ובה הם מתגלים, ומנהגת את כל העולמות בי״ע בהם ע״פ הגילוי דכל שם שמתגלה בה (כללים ח״א לא ע״ב), ודע עוד כי מה שאמרנו לעיל דכל מאן דנטיל מלכות בלא ט׳ ספירן איהו מקצץ בנטיען, יש בזה עוד כוונה אחרת, והיינו שמכוון על המלכות דאצילות בלתי יחודה למעלה ח״ו, ומכוון לקשר את עצמו רק בה לבד, ולהמשיך אורה למטה בלתי יחודה למעלה רחמ״ל, והוא סוד החטא דדור הפלגה במה שאמרו (בראשית יא ד) ונעשה לנו שם, וכן ג״כ בכלל זה העוסקים בקבלה מעשיות ואינם יודעים לכוון בשורשי השמות וקישורם ויחודם בהשם הוי״ה ב״ה, ובפרט כשאינם צדיקים גמורים הגורמים היחוד מצד מעשיהם, אלא שלוקחים העטרה לעצמם ומשתמשים בה, הנה הם קוצץ בנטיעות, ועליהם נאמר (במדבר יט יג) את משכן ה׳ טמא רח״ל, וע׳ בתיקונים (תיקון ס״ו קיב ע״ב) ובהגר״א שם בארוכה, ובדברינו בספר הקדו״ש שער ז׳ פ״ו אות ד׳ ה׳ בכל זה ע״ש ודי בזה כעת (ביאורים ח״ב לא ע״א).

(צד) עי׳ זהר ח״א יח ע״ב: עץ פרי[2152] עושה פרי[2153] (שם) דרגא על דרגא דכר ונוקבא כמה דעץ פרי אפיק חילא דעץ עושה פרי אוף הכא אפיק איהו[2154] ומאן איהו אלין אינון כרובים ותמרות מאי תמרות אלין אינון דסלקי בתננא דקרבנא [ומתתקני בהדיה] ואקמן [נ״א ואקרון] תמרות עשן וכלהו קיימין בתקונייהו לעבודת האדם מה דלא קיימא כן חציר דהא אתעתד למיכל דכתיב (איוב מ י) הנה נא בהמות אשר עשיתי עמך חציר כבקר יאכל

[עץ פרי עושה פרי דיוקנא דכר ונוקבא] ודמות פניהם פני אדם (יחזקאל א י) אלין לאו אינון כאינון כרובים אלין אפי רברבן בדיקנא חתימא כרובים אפי זוטרי[2155] כרביין פני אדם כל (דין) דיוקנין כלילן בהו בגין דאינון אפין רברבין ומצטיירין בהו ציורין גלופין כגלופי שמא מפרש בארבע סטרי דעלמא[2156] מזר״ח מער״ב צפו״ן ודרו״ם מיכא״ל רשים ברשימו לצד דרום וכל אנפין מסתכלין לגביה פני אד״ם פני ארי״ה פני שו״ר פני נש״ר

תרגום: ״עץ פרי עושה פרי״, דרגה על דרגה, זכר ונקבה. כמו שעץ פרי מוציא כח של עץ עושה פרי, גם כאן הוא מוציא. ומי הוא, אלה אותם כרובים ותמרות. מה זה תמרות, אלה אותם שעולים בעשן הקרבן ומתתקנים עמו ומעמידים (ונקראים) תמרות עשן, וכולם קיימים בתקוניהם לעבודת האדם. מה שלא קיים כן החציר, שהרי עתיד למאכל, שכתוב ״הנה נא בהמות אשר עשיתי עמך חציר כבקר יאכל״.

״עץ פרי עשה פרי״, דמות זכר ונקבה. ודמות פניהם פני אדם, אלה אינם כאותם כרובים, אלה פנים גדולות בזָקָן חתומה, כרובים, פנים קטנות כמו תינוקות, פני אדם, כל (אלה) הדמויות כלולות בהם, בגלל שהם פנים גדולות ומצטיירים בהם ציורים חקוקים כמו חקיקות שם המפורש בארבעת צדדי העולם, מזר״ח מער״ב צפו״ן ודרו״ם. מיכא״ל רשום ברשימה לצד דרום, וכל הפנים מסתכלים אליו. פני אד״ם, פני ארי״ה, פני שו״ר, פני נש״ר.

(צה) עי׳ זהר ח״ב פה ע״ב: כמה דתנינן כל פקודי אורייתא מתאחדן (בגופא דמלכא) [במלכא קדישא עלאה] מנהון ברישא דמלכא ומנהון בגופא ומנהון בידי מלכא ומנהון ברגלוי ולית מאן דנפיק מן גופא דמלכא לבר ובגין כך מאן דפשע [בחד] (ב)פקודי אורייתא כמאן דפשע בגופא דמלכא כמה דכתיב (ישעיה סו כד) ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי בי ממש:

ווי לחייביא דעברין על פתגמי אורייתא ולא ידעין מאי קא עבדין דאמר רבי שמעון ההוא אתר דאיהו חב לגביה ההוא אתר ממש גלי חוביה ואמר רבי שמעון קודשא בריך הוא [ממש גלי חוביה חב][2157] בקודשא בריך הוא (חב) קודשא בריך הוא גלי חוביה דכתיב (איוב כ כז) יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו יגלו שמים עונו דא קודשא בריך הוא וארץ מתקוממה לו דא קודשא בריך הוא [נ״א דא כנסת ישראל]:

– מאיר התיקון –

[2152] מלכות (מ״מ).
[2153] יסוד (מ״מ).
[2154] יסוד (מ״מ).
[2155] הם מט״ט וסנדל, שנקראים כרובים בכל מקום (מ״מ).
[2156] עי׳ בגר״א תז״ח כז ע״ד, מב ע״א, ועי׳ עוד בהגר״א ספד״צ יג ע״ג ד״ה ואמר והחיות.
[2157] ״ואמר רבי שמעון קודשא בריך הוא ממש גלי חוביה חב״ מוסגר בדפ״ק.

תרגום: כמו ששנינו, כל מצוות התורה אחוזות במלך הקדוש העליון, מהן בראש המלך ומהן בגוף ומהן בידי המלך ומהן ברגליו, ואין מי שיוצא מגוף המלך החוצה. ולכן מי שפושע במצוה אחת של התורה, כמי שפושע בגוף המלך, כמו שנאמר ״ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי״, בי ממש.

אוי לרשעים שעוברים על מצוות התורה ולא יודעים מה הם עושים, שאמר רבי שמעון, אותו מקום שהוא חטא אליו. אותו מקום ממש מגלה חטאו. ואמר רבי שמעון הקדוש ברוך הוא ממש מגלה חטאו. חטא בקדוש ברוך הוא, הקדוש ברוך הוא מגלה חטאו, שנאמר ״יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו״, ״יגלו שמים עונו״, זה הקדוש ברוך הוא, ״וארץ מתקוממה לו״ זה הקדוש ברוך הוא (זו כנסת ישראל).

עי׳ תיקו״ז קנג ע״ב: וכל מאן דפשע בפקודא כאלו פשע בדיוקנא דמלכא.

(צו) עי׳ זהר ח״ג רלג ע״ב: [ובחבורה קדמאה] אמר ר׳ אלעזר לאבוהי הא שמענא אלין שייפין אטימין ברזא דקרבנין שייפין אחרנין רזא דלהון מאי א״ל רבי שמעון לר״א אלעזר [ברי] כל שאר שייפין דלגו רזא עלאה איהו:

ת״ח לבא הא אתמר אבל לב דא איהו נורא דדליק[2158] ואלמלא דזמין לגביהו מלכא עלאה כנפי ריאה דאתיין לקמיה רוחא מרוחא[2159] דנשיב מגו בוסמין עלאין[2160] הוה אוקיד לעלמא ברגעא חדא:

פתח ואמר (בראשית יט כד) ויי׳ המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש אמאי אוקיד לון בגין דכנפי ריאה לא נשיבו (בהו) בההיא שעתא וסתרא דכנפי ריאה [דא] (תהלים סח יד) כנפי יונה נחפה בכסף ואינון רפאל וצדקיאל ועלייהו אתמר (תהלים קד ד) עושה מלאכיו רוחות לנשבא תדיר קמי מלכא (ס״א לבא)[2161]:

טחול פתח בוצינא קדישא ואמר (קהלת ד א) ואראה את כל העשוקים שנעשו תחת השמש והנה דמעת העשוקים מאן אינון עשוקים אלין ינוקין דאינון בתוקפא דאמהון דסלקין מעלמא ע״י מלאך המות:

וכי מלאך המות קטיל לון דאיהו עושק אלא הדר ואמר ומיד עושקיהם כח ואין להם מנחם מאן ההוא כח דא הוא דכתיב (בראשית א יד) יהי מארת ברקיע השמים ודא הוא מארת חסר ואו ודא לילית דאיהי ממנא דההוא עושק:

ואיהי אקרי טחול ואיהי אזלת[2162] וחייכא[2163] בינוקי ובתר עבדת בהו רוגזא ודמע׳ למבכי עלייהו טחול לזינא [דכבר אזלא] ודכבד אזלא (דכבד) דא אברי בשני ודא ברביעי בעובדא דבראשית ובג״ד לית סימנא טבא [בב״ד] ובשני וברביעי:

כבד מותא דרברבי [וטחול] (ו)מותא דזוטרי קיבה איהי[2164] דרגא חד משתין דמותא ודא אתקרי תרדמה עסטיראה [עסירטא] דרגא שתיתאה דמלאך המות ומגו דאתי מרחיק[2165] איהו מסטרא דמותא [ולאו מותא רמזא חדא משתין דמותא]:

– מאיר התיקון –

[2158] בינה נקרא ל״ב (רח״ו).

[2159] הריאה ולבא הם סוד חו״ב, דלא מתפרשין דא מן דא (זהר ויקרא ד ע״א) [ולבא סוד בינה, ה׳ עלאה, מינה נפיק מלכות ה׳ תתאה, והוא סוד הנפש שבכבד המתפשט מן הלב כנז׳.] וברע״מ שם אמרו כי על סוד כנפי ריאה דנשבין על לבא, והוא רוחא מרוחא דנשיב מגו בוסמין עלאין שהם או״א עלאין על אשא דבינה שבלב, הנה על זה נאמר (שמות כה כ) והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה סוככים בכנפיהם על הכפורת, דא כפורתא דלבא (הקדו״ש קה ע״ד), הקדמת תיקונים (יד ע״ב) לב נור דליק, וכן בתיקון י״ג (כט ע״א) לבא איהו אש אכלה כו׳, ואי לאו כנפי ריאה דנשבין על לבא הוה אוקיד כל גופא, וכן הוא ברע״מ (פנחס דף רכז ע״ב) דאי לאו (כנפי ריאה) דנשיב בבתין דלבא הוה נורא דלבא אוקיד כל גופא. וע״ש עוד (דף רלג סע״ב) כי מוח ולב הם מים ואש רחמי ודינא, וע׳ בהגר״א בתיקון כ״ה (דף עח ע״א) כי הנורא דלבא הוא החום הטבעי שבלב (ביאורים ח״א סט ע״ד).

[2160] שהוא החיות הנמשך מחכמה ואינון רפאל וצדקיא״ל שהם חיילותיה מביאים לה הארה (רח״ו). עי׳ דברי רבינו לעיל קכד ע״ד.

[2161] אחר זה נמשך אמר ר״מ בוצינא קדישא וכו׳ שהוא בדף הקודם (דרך אמת).

[2162] משפטים קיד (הערת הזהר).

[2163] וחייכת (דפ״ק).

[2164] איהו (דפ״ו).

[2165] פירוש כיון שהקיבה היא אחד משתין ממותא ולא א׳ משנים או מג׳ נמצא שהיא רחוקה מן המות לכך אינו מיתה ממש רק רמז א׳ מס׳ במותא כי הקיבה היא ישינה כמר״זל והשינה א׳ מס׳ במותא (מ״מ).

[ובחבורא קדמאה] אצטומכא דא נטיל כלא ושחיק ומשדר לכל סטרין דלתתא[2166] ומנ(י)ה אתזנו[2167] תתאי[2168] מאינון [שתין] שמרים לתתא כל אינון רוחין וסטרין אחרנין[2169] [דאיתזנו] (דאתגזרו) בליליא מאינון אברים [ופדרים] (ופרדי׳) ושאר נטלין כל שייפין ונטיל כלא כבד וקריב ללב כמה דאתמר ודא איהו דכתיב (יחזקאל א י) ופני אריה אל הימין ועל דא אתחזי על מדבחא[2170] כגוונא דאריה אכיל קרבנין מכאן ולהלאה כל שאר שייפין[2171] ברזא דגופא כגוונא דלעילא:

קנה שית עזקאן בקנה מתחבראן כחדא ואינון אקרון בני אל(ה)ים[2172] מפקי רוחא לנשבא על עלמא ואתיין מסטרא דגבורה:

וכד אינון מתחברן[2173] כחדא אינון כגוונא דשופר ואלין אקרו שופר (שופר) של איל (אילו) של יצחק אלים בני בשן הבו ליי׳ בני אלים (תהלים כט א) [אלים דיצחק] ומפקין רוחא וקלא וההוא קלא נפיק ואערע בעבי מטרא ואשתמע [לברייתא] לבר וע״ד כתיב (איוב כו יד) ורעם גבורותיו[2174] מי יתבונן דודאי מסטרא דגבורה קא אתיין ובגין דא (ס״א ומה אמר ההוא קלא (תהלים כט ג) קול יי׳ על המים[2175] אל הכבוד וגו׳) אל הכבוד הרעים יי׳ על מים רבים (אל) [יי׳] ואל ה׳ו רועם לא כתיב אלא [אל הכבוד] הרעים[2176] על ידא דבני אלים ולית מאן דידע בשבחא דהאי קלא הה״ד (איוב כו יד) מי[2177] יתבונן:

ושט דבלע מיכלא ומתמן עאל לכלהו שייפין דאיהי (ס״א דא איהו רזא בדרגא) בדרגא דאשים אשים אינון קרבין מיד ובלעי ונטלי כליל וס״א כלא] מגו אשא עלאה דכליל לאשים ורזא דא (דברים יח א) אשי יי׳ ונחלתו יאכלון אלין אכלין ובלעין ושאר לא אכלין הכי[2178]:

וכל בני עלמא [לבד[2179]] לא ידעין איך אכלין ולאו רזא דלהון אלא דרגין דלגו אינון ידעין ונטלין מנייהו ושט לית ליה בדיקה מבחוץ דלא ידעי אלא מבפנים:

[ידעי] (דידעי ובדקי) ונטלי עד דעאל לבי טוחנא ואש[ת]חיק ואתבשל ונטיל כלא כבד כמה דאתמר מאלין אשים נפקי דרגין [דאקדמי][2180] (דקדמין) ונטלי מכבד בקדמיתא (ומאן אינון אלין) טוחנות[2181] אכלי קרבנין וטחני:

תרגום: ובחיבור קדמון אמר רבי אלעזר לאביו, הרי שמעתי על אלו האברים האטומים בסוד הקרבנות, אברים אחרים הסוד שלהם. מהו, אמר לו רבי שמעון לרבי אלעזר, אלעזר בני, כל

– מאיר התיקון –

[2166] הם הכחות החצובים שהם אוכלים דחיית הטבע והמותר מזיעתן של חיות, ככ״ד הכא משמע דאיהו אוריא״ל אל הימין פני אריה ודאי שבמיכאל כדפירשנו לעיל ולקמן מפרש לה דלאו היינו אוריאל אלא בסוד הגלות שהכחות הקדושים גולים ומתלבשים בחצונים ולעולם כבד סמאל (אור יקר).

[2167] אתזני (דפ״ו).

[2168] פירוש מהאצטומכא ניזונים מלאכים תחתונים שהם קדושים ומ״ש מאינון שתיין שמרים לתתא וכו׳ מהמלאכים התחתונים הנז׳ שותים שמרי הדינים (מ״מ).

[2169] שהם הקליפות שניזונים בלילה (מ״מ).

[2170] משמע שקורא למלאך אוריא״ל כאן ובאיברים הפנימיים איך יצדק זה (רח״ו). ויש לתרץ שהאצטומכא רומז לאריה שאוכל קרבנות. אך אצטומכא היא ניטלת הכל (מ״מ).

[2171] כלומר ראש וזרועות ושוקיים וכו׳ בסוד האצילות כמבואר בכמה מקומות (אור יקר).

[2172] מילוי א״ל עולה קנ״ה ע״ה. גם א״ל עם ניקודו הוא ב״ן ע״ה, והיינו בנ״י אלי״ם, וא״ל מלא עולה הק״ף בסוד הבל המקיף. וז״ס הפסוק (תהלים כט א) הבו לה׳ בני ר״ת הב״ל. וא״ל פשוט ומלא גימ׳ רי״ו היינו גבור״ה. וראה כי כל המקיף סודו גבורה, ועיין בכוונת השופר (רמ״ז). פירוש שית עזקן דקנה נקראים בני אלים (מ״מ).

[2173] כיון שמתחברים אותם השית עזקאן שהם בני אלים נעשים כמו שופר שהוא הקצה דוגמת השופר (מ״מ).

[2174] של לבא בשמאלא (יהל אור).

[2175] כולל ג׳ קולות. ואש ג׳ קולות, והרוח הוא קול ה׳ שובר ארזים באמצע כליל לון. והוא נגד רוח מפרק כו׳. וכאן שובר לס״א כמ״ש בתז״ח (כו ע״ב) (יהל אור).

[2176] ור״ל מדהזכיר אל ש״מ שעל אלים מדבר שהם משמיעים קול מצד הגבורה (מ״מ).

[2177] שהוא בינה, לבא, בו יתבונן (יהל אור).

[2178] פירוש בני אלים שהם בחי׳ הקנה (מ״מ).

[2179] לבר - פירוש בני אדם אינם יודעים בחי׳ אישים הנזכרים כיצד היא סדר אכילתן. אבל מלאכים הפנימיים שמקבלים מהם הם יודעים וז״ש אלא דרגין דלגו אינון ידעין ונטלין מנייהו (מ״מ).

[2180] פי׳ מאשים יוצאים מלאכים אחרים שנקראים טוחנות והם קטנים במעלה מהם והטוחנות הנז׳ הם מכינים המאכל ונותנים לאישים וז״ש כיון דאתטחנן אינון דשלטי עלייהו בלעי (מ״מ).

[2181] הטוחנות (דפ״ו).

שאר אברים שמבפנים סוד עליון הוא.

בא וראה הלב הרי נאמר, אבל לב זהו אש ששורף, ואם לא שהזמין אליו המלך העליון את כנפי הריאה שמביאים לפניו הרוח מרוח שנושבת מתוך בשמים עליונים, היה שורף את העולם ברגע אחד.

פתח ואמר ״וה׳ המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש״. מדוע שרף אותם, משום שכנפי ריאה לא נשבו באותה שעה, והסוד של כנפי הריאה זה ״כנפי יונה נחפה בכסף״ ואלו הם רפאל וצדקיאל, ועליהם נאמר ״עושה מלאכיו רוחות״ לנשב תמיד לפני המלך (הלב).

טחול, פתח הנר הקדוש ואמר ״וארא את כל העשוקים שנעשו תחת השמש והנה דמעת העשוקים״. מי אלו העשוקים, אלו תינוקות שהם בחוזק אמותם, שמסתלקים מהעולם על ידי מלאך המות.

וכי מלאך המות הורג אותם, שהוא עושק, אלא חזר ואמר ״ומיד עושקיהם כח ואין להם מנחם״, מי הוא אותו כח, זהו שנאמר ״יהי מארת ברקיע השמים״, וזהו מארת חסר וא״ו, וזו לילית, שהיא ממונה על אותו העושק.

והיא נקראת טחול, והיא הולכת ומצחקת בתינוקות, ואחר כך עושה בהם רוגז ודמעות לבכות עליהם. הטחול למין של הכבד הולך, זה נברא בשני וזה ברביעי במעשה בראשית, ומשום זה אין סימן טוב בשני וברביעי.

כבד מיתה של הגדולים, טחול מיתה של הקטנים. הקיבה היא דרגה אחת משש ממיתה, וזה נקרא תרדמה עסטיראה (עסירטא), דרגה שישית של מלאך המות, ומתוך שבא מרחוק הוא מצד המות ולא מות, רמז אחד משישים ממיתה.

אצטומכה זו לוקחת ושוחקת ושולחת לכל הצדדים של מטה וממנה נזונים התחתונים, מאלו שותים השמרים למטה, כל אותן רוחות וצדדים אחרים שנזונים בלילה מאותם אברים ופדרים, והשאר נוטלים כל האברים, ונוטל הכל הכבד ומקריב ללב, כמו שנאמר, וזהו שכתוב ״ופני אריה אל הימין״ ועל זה מתראה על המזבח כדוגמת אריה שאוכל קרבנות, מכאן ולהלאה כל שאר האברים בסוד של הגוף כדוגמא של מעלה.

קנה שש טבעות בקנה שמתחברות כאחת, והן נקראות בני אלים, מוציאות רוח לנשב על העולם, ובאות מצד הגבורה.

וכאשר הן מתחברות כאחת, הן כדוגמת השופר, ואלו נקראים שופר, שופר של איל של יצחק, אלים בני בשן, ״הבו לה׳ בני אלים״, אלים של יצחק ומוציאות רוח וקול, ואותו קול יוצא ופוגע בענני גשם, ונשמע לבריות שבחוץ, ועל זה נאמר ״ורעם גבורותיו מי יתבונן״, שודאי מצד הגבורה הם באים, ומשום זה (ומה אומר הקול ההוא ״קול ה׳ על המים אל הכבוד וגו׳״) ״אל הכבוד הרעים ה׳ על מים רבים״ לא כתוב ״אל הכבוד רועם״, אלא ״אל הכבוד הרעים״, על ידיהם של בני אלים, ואין מי שמכיר בשבח של הקול הזה, זהו שכתוב ״מי יתבונן״.

ושט שבלע מאכל, ומשם נכנס לכל האברים שהיא (זהו סוד) במדרגה של אשים, אשים הם קרבים מיד ובולעים ונוטלים כליל (הכל) מתוך האש העליונה שכליל לאשים, וסוד זה ״אשי ה׳ ונחלתו יאכלון״ אלו אוכלים ובולעים והשאר לא אוכלים כך.

וכל בני העולם (שבחוץ) לבד לא יודעים איך אוכלים, ולא הסוד שלהם אלא מדרגות שבפנים הם יודעים ולוקחים מהם. ושט אין לו בדיקה מבחוץ, שלא יודעים אלא מבפנים.

יודעים ונוטלים עד שנכנסים לבית הטחינה, ונשחק ומתבשל ולוקח הכל הכבד, כמו שנאמר מאלו האשים יוצאות מדרגות שמקדימות ונוטלות מהכבד בראשונה, (ומהן אלו) הטוחנות שאוכלים הקרבנות וטוחנים [אותם].

(צז) עי׳ רע״מ ח״ג רלג ע״ב: אמר רעיא מהימנא בוצינא קדישא כל מה דאמרת שפיר אבל מוחא איהו מים לב איהו אש[2182] ותרווייהו איהו רחמי ודינא דא כסא רחמי ודא [כסא] דינא וקב״ה [מלך] עומד מכסא דין דאיהו לב ויושב על כסא רחמים דאיהו מוחא:

– מאיר התיקון –

[2182] ע׳ בהגר״א בתיקון כ״ה (דף עח ע״א) כי הנורא דלבא הוא החום הטבעי שבלב, וכמ״ש בסוף תיקון כא (דף כב ע״א) שהוא האש היסודי דלבא, ועל זה אמר הרב כי האש היסודי והחום הטבעי שהוא בלב הנה הוא מצד הל״ב אלהי״ם דקטנות אשר מתקבץ הארתם בו וכנ״ל. וע׳ עוד בהגר״א בספר יצירה (פרק א משנה ה בד״ה ועומק אחרית) שאותו האש היסודי הוא סבת כל דבר וגמרו, וכן על ידו ישוב כל דבר לשרשו ע״ש, כי שרשו הוא מהבלי דגרמי שהוא הנפש דנפש, ולכן הוא סבת כל דבר ושורשו (ביאורים ח״א סט ע״ד), החכמה הכללי שהיא נקראת מים, כי כן החכמה הקדומה שהיא מ״ס, הנה עליה נאמרה (ישעיה מג טז) ובמים עזים נתיבה וכמ״ש הגר״א בריש ספר יצירה (א ע״א), וכן חכמה מוחא היא מים כמ״ש ברע״מ (פנחס רכח ע״ב, ורלג סע״ב) (ביאורים ח״א עד ע״ג), הוא מים מרוח שאמר בס״י (פ״א מי״א) (ביאורים ח״א פ ע״ג).

וכד חובין מתרבין על אברים ועל ערקין דלבא דאיהו כרסייא דדינא אתמר בלבא (אסתר ז ז) והמלך קם בחמתו ממשתה היין[2183] דאיהו יינא דאורייתא ובזמנא דכנפי ריאה נשבין על לבא (אסתר ז י) וחמת[2184] המלך[2185] שככה דתרין כנפי ריאה (שמות כה כ) והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה סוככים בכנפיהם על הכפרת דא כפורתא דלבא:

ובמאי וחמת המלך שככה בגין [דואשמע את קול כנפיהם (יחזקאל א כד)] (ד)וישמע את הקול (במדבר ז פט) דא קול תורה [קול דק״ש] וידבר אליו בצלותא [דפומא] דאיהו (תהלים נא יז) אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך:

וההוא רוחא דנשיב בכנפי ריאה[2186] איהו אפיק קלא בקנה[2187] דאיהו קנה חכמה קנה בינה[2188] ואתמר בה (יחזקאל לז ט) כה אמר יי׳ מארבע רוחות[2189] באי הרוח דאינון ארבע אתוון יהו״ה והאי איהו רוח דדפיק בכל ערקין דלבא דאתמר בהון (יחזקאל א יב) אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו:

אמר בוצינא קדישא ודאי רעיא מהימנא דרגא דילך איהי דביה (אסתר ז י) וחמת המלך שככה (תהלים קמד טו) אשרי העם שככ״ה בגימטריא משה אמר ליה בריך אנת בוצינא קדישא בוצינא דדליק קמי מלכא ומטרוניתא נר יי׳ [איהי] נשמה דילך:

א״ל הא אמרת מוחא ולבא וכנפי ריאה [תרין] כוולייין מאי ניהו אמר רעיא מהימנא הא אוקימנא בכנפי ריאה (תהלים קד ד) עושה מלאכיו רוחות כוולייין משרתיו אש לוהט ואינון תרין כנפי ריאה ותרין כוולייין לקבל ד׳ חיון דכרסייא כרסייא איהו לבא באמצעיתא:

וכן מוחא איתי ליה ארבע חיון דאיהו כרסייא דרחמי ומאי ניהו ראייה שמיעה ריחא דבור ראייה אריה שמיעה שור ריחא נשרא וד׳ אנפין וד׳ כנפין לכל חד דבור אדם איהו אחיד עילא ותתא[2190] [ו]דרועין (ד)בהון וידינו פרושות כנשרי שמים:

גוף אריה ושוקים (יחזקאל א ז) וכף רגליהם ככף רגל עגל ועל גופא אתמר (בראשית מא מג) מרכבת המשנה [מִשְׁנֶה] (משנה) כתיב לישנא דמתניתין [ובחבורא קדמאה]:

אמר רעיא מהימנא ודאי הכי הוא דכבד איהו דרגא דעשו[2191] עשו הוא אדום הוא כניש כל דמין בין צלולין בין עכורין ולא אבחין בין טב לביש לא עביד אפרשותא בינייהו:

לבא איהו ישראל דאבחין בין טב לביש בין דם טמא לדם טהור[2192] ולא נטיל אלא ברירו ונקיו דההוא דמא כבורר אוכל מגו פסולת ולבתר דנטיל לבא דאיהו יעקב ברירותא דדמים

– מאיר התיקון –

[2183] ר״ל על דלא עסקין באורייתא (יהל אור).

[2184] חמימות (יהל אור).

[2185] של הלב (יהל אור).

[2186] חיות האדם וקיומו דבחי׳ נפש הוא ע״י החום הטבעי שבלב, והוא מהל״ב אלהי״ם דקטנות שהוא בחי׳ נפש מלכות, אשר שרשם הוא מבינה. אך הקול והדבור הוא מהרוח שבלב, והוא מהכנפי ריאה דנשבין תמיד על לבא, ומזה נמשך הרוח ללב, ומשם הוא הקול, והוא מהד׳ אותיות דהשם הוי״ה ב״ה, שהוא בחי׳ רוח ז״א, אשר שרשו הוא מחכמה, וכמ״ש ברע״מ (פנחס דף רלד ע״א) וכו׳, וכן שם (דף רכח ע״א) ודא יהו״ה דאיהו קול כו׳, וכן בתיקונים (תיקון כה דף עח ע״א) וכד ייתי רוחא לגבי לבא דתמן נפשא אתמר ביה קול דודי דופק[2186] כו׳. והנה מזה נמשך החיות דבחי׳ רוח לכל הגוף ע״י העורקים הדופקים הנמשכים מן הלב לכל האברים, וכמ״ש בתיקונים (תיקון סט דף קכב ע״א) וכל ערקין ווריד׳ גופא דאינון דפקין מלבא אינון דפקין, ושם מתלבש כל המוחין דגדלות שהם כל הל״ב נתיבות חכמה הכלולים בלב ג״כ (ביאורים ח״א סט ע״ד).

[2187] הרוח הנה הוא אור חוזר מתתא לעילא, כי הנה הוא נמשך ובא מהמוח אל הריאה ומשם ללב וכמ״ש בפ׳ פנחס (רל״ד ורל״ה) ובכ״מ שם. ואח״כ הנה הוא חוזר מתתא לעילא דרך הקנה להפה וחוטם, וכ״ז הוא רק ע״י שכל הרוח הוא מבחי׳ הגבורות שבחכמה, שהם הנקודות, ולכך הם נקודות קטנות, משום שהם מבחי׳ הגבורות, וכל גבורות דרכם הוא להצטמצם כנודע. וכן כל גבורות תשוקתם תמיד לחזור למעלה (ביאורים ח״א עג ע״ב).

[2188] עי׳ שעה״ק מ ע״א, ובהגר״א בתז״ח מ ע״א ד״ה קנה וושט.

[2189] קול ודבור, וקנה חכמה, וקנה בינה (יהל אור).

[2190] ר״ל לעילא בד׳ חושים דמוחא, ולתתא בגופא, שהפה אדם, והידים נשר, וגוף ארי׳, ורגלים שור כמו שמפרש והולך, שמל׳ אחיד עילא ותתא כמש״ל (יהל אור).

[2191] הוא כמו שמבואר בדברי הרב בשער המוחין (פרק ה) כי הדם הממשי העיקרי אשר בכבד, ונמשך ומתברר היותר מובחר והזך שבו ועולה אל הלב, והוא בחי׳ דם חומרי ג״כ, אלא שהוא הזך והיותר מובחר שבו, כי הוא מבחי׳ הל״ב אלהי״ם דיניקה כנז׳, וכשיורדין הם בראש הבריאה נעשה דין גדול בכל שונאי ישראל, וע״ז נאמר (ישעיה סג ד) כי יום נקם בלבי ודם עבדיו יקום וכנ״ל מתז״ח (ביאורים ח״א ע ע״ג).

[2192] כמ״ש בין דם לדם כו׳ (יהל אור).

דאיהו לעילא ואשתאר כבד דאיהו עשו בפסולת [איהו] כעיס[2193] עליה במרה דאיהי גיהנם [דאתבריאת] (דאתמר) ביומא תניינא מותא דרברבי ואיהו[2194] נוקבא בישא אש זרה עבודה קשה ע״ז קרינן לה ובגין דמ[י]נה אתער כעס לכבד אוקמוה רבנן במתני׳ כל הכועס כאילו עובד ע״ז[2195]:

ולא עוד אלא דלית שריפה וחמימות בכל מרעין דאברין דגופא אלא ממרה דאיהי אדליקת בשלהובין על ערקין דכבד ובעי לאוקדא כל גופא ואיהו כגוונא דימא כד איהו כעיס דגלי ימא סלקין עד רקיעא ובעו לנפקא מגבולייהו לחרבא[2196] עלמא אי לאו שכינתא דאיהי [לחולה] כחול דאסחר לימא דלא נפקת מפומהא אוף הכי שכינתא אסחרת לגופא וסמיך ליה [כד״א] (תהלים מא ד) יי׳ יסעדנו על ערש דוי:

ובג״ד אוקמוה מארי מתני׳ המבקר את החולה לא ליתיב למראשותיו משום דשכינתא על רישיה ולא לרגלוי דמלאך המות לרגלוי האי לאו לכל ב״נ אלא לבינוני אבל לצדיק גמור יי׳ יסעדנו על ערש דוי על רישיה ושכינתא אסחר גופיה עד רגלוי ובג״ד אתמר ביעקב (בראשית מט לג) ויאסף רגליו אל המטה ודא שכינתא דאתמר בה (ישעיה סו א) והארץ הדום רגלי:

לרשע גמור [מלאך המות] (מדת הדין) אסחר ליה בכל סטרא ודא יצה״ר [דמלאך המות] (דמדת הדין) אסחר ליה בכל סטרא חרבא דיליה דפניו מוריקות בטפה [חדא מאינון] (דאינון) ג׳ טפות דזריק ביה (מרה) הה״ד (משלי ה ד) ואחריתה מרה כלענה [כבד] דא דכורא יותרת הכבד נוקבא:

אמר רעיא מהימנא בתר דגופא איהו מאילנא דטוב ורע[2197] לית אבר [בגופא] (בכל גופא) דלית[2198] ביה יצר הרע ויצר טוב לבינוניים ולצדיקים גמורים תרין יצירות דכר ונוקבא תרווייהו טובים כגוונא דחתן וכלה:

לרשעים גמורים תרין יצירות בישין דכר ונוקבא בכל אבר ואבר מסטרא דסמאל ונחש ובג״ד מסטרא דאילנא דטוב ורע קיבה אית בה תרין דרגין[2199] דהכי אוקמוה רבנן קיבה ישן:

ואית שינה אחת משתין במותא ושינה אחת משתין בנבואה ובג״ד אוקמוה רבנן מארי מתיבתא החלומות שוא ידברו (זכריה י ב) והכתיב (במדבר יב ו) בחלום אדבר בו לא קשיא כאן על ידו׳ שד כאן על ידי מלאך:

חלום ע״י מלאך חד משתין בנבואה חלום על ידי שד איהו שוא מסטרא דמותא ואיהו תבן דהכי אוקמוה כשם שאי אפשר לבר בלא תבן כך אי אפשר לחלום בלא דברים בטלים:

אצטומכא דא קרקבן [נקלף][2200] ואוקמוה רבנן קרקבן[2201] טוחן[2202] דאיהו נטיל כלא ושחיק ומשדר לכל איברין אי איברין[2203] בלא חובין[2204] כגוונא דאוקמוה רבנן דאית מלין[2205]

– מאיר התיקון –

[2193] וזהו עשו ששונא ליעקב (יהל אור).

[2194] ואיהי (דפ״ו).

[2195] עי׳ תיקו״ז נה ע״א: כבד וטחול דא סמא״ל ונח״ש כבד אשא סומקא מרה אשא ירוקא טחול אשא אוכמא יותרת כלילא דכלהו כבד וטחול סמא״ל ונחש כבד אל אחר מרה סם מות דיליה טחול נחש נוקבא דיליה חלב טמא ומרה איהו חרבא דמלאך המות. בהגר״א: כבד כו׳ - לפי שלמעלה פי׳ מוח ריאה ולב, שכנגדם מרה כבד טחול, מרה וטחול הם ב׳ נוקבין כמש״ל בתיקון מ״ח בארוכה (צו ע״א) נגד בינה ומלכות. וכבד הוא נגד עמודא דאמצעיתא.

[2196] לתברא (נ״א לחרבא) (דפ״ו).

[2197] מתחלת בריאתו היולי שיש בו כח לנטות כולו לטוב או כולו לרע או לעמוד בנוני, אי יצדיק עצמו יטה כולו לטוב ויעלה שני יצירות להיותן כולן לטוב, ״דא רחמי ודא דינא״ דהיינו זכר ונקבה מצד התפארת והמלכות דהיינו רו״ח ונפ״ש, אם ירשיע יהיו שתיהם רעות, אם יטה עצמו כולו אל הרע וידחה הקדושה ממנו ושתי יצירות הם ״סמאל ולילית״, ואם בנוני עומד בשתי יצירותיו ר״ע וטו״ב, ולזה ימצא באברים בחינה טובה רומזת למעלה בסוד מדרגות הקדושות ובחינה רעה מצד החצונים (אור יקר).

[2198] דלא אית (דפ״ק).

[2199] ושתי המדרגות הם עץ הדעת טוב ורע דא מטטרון, והיינו חלום על ידי מלאך ורע דא סמאל דהיינו חלום על ידי שד (אור יקר).

[2200] ר״ל סימן טהרה טוב כנ״ל (יהל אור).

[2201] קורקבן (דפ״ו).

[2202] הענין כי המזון העליון הוא המעשים הטובים מלמטה כגון התפלות או הקרבנות וכל מעשה המצות, ושכינה מקבלת הכל וכוחותיה מכינות מעשה התחתונים לעכלו בסוד רוחניות נעלם לסלקו למעלה, ובחינה המהפכת ומעכלת זה נקרא קרקבן והוא סוד קבלת הקרבנות או התפלות, ובהיות זכות בתחתונים מתקבל קרבנם לרצון ומתחלק מלפני המלך כראוי (אור יקר).

[2203] אברין אי אברין (דפ״ו).

דמ(ת)עכבין ית קרבנא דלא נחית לקבלא ליה ההוא דשדר [ליה] קב״ה לקבלא [דורונא] דיליה דאית דמקבל ליה קב״ה על ידי אריה דאתמר ביה (יחזקאל א י) ופני אריה אל הימין לארבעתן וקב״ה רכיב עליה ונחית ביה לקבלא ההוא דורונא:

ואית דורונא דמקבל ליה על ידי שור דאתמר ביה (שם) ופני שור מהשמאל לארבעתן ואית דורונא דמקבל על ידי דנשר דאתמר ביה (שם) ופני נשר לארבעתן דאינון שתי תורים או שני בני יונה ואית דורונא דמקבל ליה ע״י דאדם דכתיב ביה (ויקרא א ב) אדם כי יקריב מכם קרבן ליי׳ בדיוקנא דההוא דאתמר ביה (יחזקאל א י) ודמות פניהם פני אדם יהו״ה נחית עלייהו לקבלא דורונא:

ואית חיון טבעיות[2206] ממנן על גופין דאינון מארבע יסודין ואינון דכיין ולקבלייהו ארבע חיון דורסין [מסאבין] ונ״א מלאכין ממנן (ממנן) על ד׳ [מרירן] (מררין) דאינון מרה חוורא מרה סומקא מרה ירוקא מרה אוכמא [ואית] (ואינון) חיון שכליות[2207] דסחרין לכרסייא ואית לעילא מנייהו וגבוהים עליהם ואינון חיון אלהיות מסטרא דקדושה ואית חיון דסטרא אחרא ואתקריאו אלהים אחרים ואלהיות דקודשא אלהים חיים ואלין אלהיות דקדושה אתקריאו אלהי האלהיות:

ועלת על כלא אל אדון על כל המעשים וכל זינא אזיל לזיניה ובגין דאית אלהים אחרים אמר עלייהו (שמות כב יט) זובח לאלהים יחרם בלתי ליהו״ה לבדו[2208] בגין דלא יתערב אלהים חיים עם אלהים אחרים[2209]:

אמר רעיא מהימנא בוצינא קדישא ודאי אצטומכא בקדמיתא נטיל [כולא] עד שית שעתין[2210] ואופה וקרקבן איהו (קרקבנא דאיהו) אופה וריאה איהי משקה לבא (ד)מלכא[2211] ואינון תרין אינון ודאי אופה[2212] ומשקה[2213] למיהב למלכא משפירו דכל מאכלין ומשקין רישא דכלהו [מבחר דכלהו] (מחבר לכלהו) והיינו דכתיב (שיה״ש ה א) אריתי[2214] מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי [לבתר (שם)] אכלו רעים שאר אברים דאינון חילין ומשריין דמלכא דפליג לון מזונא על יד שר האופים שתו ושכרו דודים על יד שר המשקים:

וכבד איהו לימינא דב״נ ובג״ד (יחזקאל א י) ופני אריה אל הימין לארבעתן לימינא דמלכא דאיהו לבא טחול לשמאלא אלין אינון מסטרא אחרא[2215] (יחזקאל א י) ופני שור מהשמאל משקה [חמרא] (דמרה) מזוג במיא למלכא [ואריה אכיל דא] (דא ריאה אבל) כבד[2216] כניש מזונא קמי מלכא דאיהו לבא:

[ואית לאקשויי] (ואין למקשה) על האי אי כבד איהו עשו איך הוא מתקן מזונא ללבא אלא ודאי לבא איהו כגוונא דיצחק[2217] כבד עשו דאיהו הצד ציד ויימא ליה (בראשית כז לא) יקום

– מאיר התיקון –

[2204] שאינם פגומים בעונותיהם של ישראל, ובהיות שאין זכות בתחתונים חס ושלום אז אין התפלות ולא הקרבנות מתקבלים ברצון (אור יקר).

[2205] הכל לפי העון, ואז אינו יורד אריה אלא כלב כדפירשו בזוהר, וקבלת הקרבנות בחינות שונות, בבוקר תמיד של שחר מקבל על ידי מיכאל אריה ובערב על ידי גבריאל שור ובלילה על ידי נשר רפאל, או גם כן לפי בחינת הקרבן כבש על ידי אריה פר על ידי שור תורים ובני יונה על ידי נשר, וסוד תבירו דלבא על ידי אדם והיינו אדם כי יקריב מכם דהיינו התשובה והדבר הנאות לפני קונו כפי שיעור. הקרבן והחטא (אור יקר).

[2206] הם סוד ארבע יסודות רוחניים שהם מרכבה לארבע חיות בסוד העשיה שהיא לבוש ליצירה (אור יקר).

[2207] היינו סוד כסא הכבוד דהיינו הבריאה כדפי׳ לעיל סימן ה׳, וכנגד שלשה בחינות אלו יש נגדיים דהיינו יסודות חומריים נגד ארבעה יסודות רוחניים, והיכלות טמאים נגד היכלות קדושים, ועשר ספירות טמאות נגד הכסא, אבל בעשר ספירות עצמן ואין סוף אין נגדיי אליהם חם ושלום, וכבר פירשנו בספ״ר ספירות התמורות והיכלות התמורות (אור יקר).

[2208] שהוא המתלבש בבריא״ה יציר״ה ועשי״ה ודוחה כל שלשה מינים טמאים (אור יקר).

[2209] (ס״א ובחבורא קדמאה) (נוסף בדפ״ו).

[2210] ר״ל עד חצות הלילה שאז נוטלין השאר חלקם (יהל אור).

[2211] מלכות (אור יקר).

[2212] אופה כבד - דהיינו מצד האש כדי להעלות כל צד הגבורה ממטה למעלה (אור יקר).

[2213] משקה ריאה - להעלות למעלה כל סוד הנסכים דהיינו בסוד ניסוך מים ויין, ולכך צודק אל ק״ו האמצעי כדמסיק (אור יקר).

[2214] ר״ל אכלתי כו׳ שתיתי כו׳ (יהל אור).

[2215] דריאה וקורקבן אינון אופה ומשקה דקדושה (יהל אור).

[2216] כלומר בהכרח גמור נודע היות הכבד המקבץ המזון אפילו משקין כל זמן שהם מזון, אבל קשה דהא אמרן שהוא ״סמאל והוא עשו״ (אור יקר).

[2217] מלכות מצד הגבורה דהיינו היותה בדין (אור יקר), בינה, משמאל דגבורה (יהל אור).

אבי ויאכל מציד בנו[2218] אלין אינון צלותין דאזלין ומתתרכין[2219] מעניים ויצחק בצערא וביגונא דלא יכלין לכוונא בצלותא[2220] ובגין דא לא אמר ויאכל מצידי אלא ויאכל מציד ובנו (בני) (שמות ד כב) בני בכורי ישראל כגוונא דא לית לון לישראל מזונא בגלותא אלא ע״י אומין דעלמא:

אבל כד אינון בארעא דישראל מזוניהון ע״י שכינתא וייהון[2221] תרין כנפי ריאה משקין אומה שר[2222] המשקים ותרין כווליין (שר) האופים דמבשלין הזרע דנחית מן מוחא ומבשלין מיא דמקבלין מכנפי ריאה ולבתר דייכול מלכא[2223] דאיהו לבא אתמר בתרין כליין דיליה (שיה״ש ה א) אכלו רעים [ולתרין] (ולבתר) כנפי ריאה שתו ושכרו דודים:

דלבא איהו כסא דין ארבע [חיון] שליחן דיליה תרין כנפי ריאה ותרין כליין דכנפי ריאה (יחזקאל א יא) ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה לקבלא עלייהו מלכא[2224] דאיהו (ישעיה יא ב) רוח[2225] חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת[2226] ויראת יי׳[2227] דיתיב על כרסייא דאיהו לבא דכל אינון דפיקין[2228] מתנהגין אבתריה כחיילין בתר מלכיהון:

ורוחא דנשיב מכנפי ריאה נשיב על תרי נוקבי חוטמא ואיהו קריר[2229] וצנינא משמאלא וחם מימינא ומסטרא דמוחא דאיהו כרסייא דרחמי איהו רוח קר לימינא דחסד וחם משמאלא דגבורה דתמן לבא ומוחא מזיג ביה באמצעיתא דתרווייהו אוף הכי לבא מזיג מקור וחום ומוחא אוף הכי דמקבלין דין מדין:

ושמרים דכלא נטיל טחול ומשריין דיליה דאינון עבדים ושפחות דאמר עלייהו שלמה (קהלת ב ז) קניתי לי עבדים ושפחות:

תרין כווליין אתקריאו אשים על שם אשים דלעילא דאתמר בהו (דברים יח א) אשי יי׳ ונחלתו יאכלון ובקנה שית עזקאן דעלייהו אתמר (תהלים כט א) הבו ליי׳ בני אלים[2230] דבהון סליק קלא דאתפליג לו׳ קלין דשכינתא ושביעאה סליק לפומא דאיהו כרסייא:

ושית עזקאן דקנה אינון כגוונא דשית דרגין דכרסייא דמלכא וקנה איהו סלם דביה (בראשית כח יב) מלאכי אלהים עולים ויורדים בו דאינון הבלים סלקין [ביה מלבא[2231] ורוחין דאוירא] (ליה מלבא ורוחין חורין נפקין) נחתין ביה בלבא לקרא חמימותא דלא לוקיד גופא:

וכד רוחא נחית [נחית] בכמה רוחין כמלכא עם חיליה וכנפי ריאה[2232] מקבלין לרוחא דאיהו

– מאיר התיקון –

[2218] שהוא מבקש פרנסתם, שהן ניזונין בגלות ע״י סט״א מתמצית, לכך הוא מבקש ליטול תחלה (יהל אור).

[2219] הענין כי כל תפלה שיש בה מחשבה בלתי הגונה אינה מתקבלת למעלה, וכאשר יש בישראל חוטאים שהם עניים מצד עוני כוונתם ועוני מצותם אז תפלתם מתקבלת על ידי בחינת הכבד שהוא סוד שכינה בגלות, ותועלת נמשך מזה לסמאל שהוא נהנה מאותה תפלה כענין שנהנים אומות העולם בהיותנו בגלות שהם ראשונים לקבלת השפע, מפני שאי אפשר לאמנו להשפיע לנו ברכה אלא על ידי האומה אשר אנו גולים בה, וכן שכינה בתוך השר ההוא גולה עמנו, והיינו אומרה שמוני נוטרה את הכרמים, ויש לו כח שבאותו כח מתלבש הממונה על התפלות, ואם יש שלום כיוצא בזה לרשעים או עניים משוקעים ביסורין הרעים מסטרא דרע שהם מצדם בגלות ואז ממש כבד מעלה תפלתם מן הטעם הנזכר (אור יקר).

[2220] לצלותא (דפ״ו).

[2221] ויהון (דפ״ו).

[2222] ר״ל האומה שר האונות, שהן משקים. וכן קורקבן של הכוליות, שהן אופים (יהל אור).

[2223] כלל דבריו כי ״הראש״ הוא התפארת ״והלב״ מלכות ״ותרי כוליין״ הם מיכא״ל גבריא״ל אש ומים, ושתים מהם מבשלים השפע היורד מהתפארת למלכות, ואחר שהתפארת והמלכות מקבלים השפע חסד וגבורה ונצח והוד עליהם נאמר ״אכלו״ וכו׳ (אור יקר).

[2224] וכנגדם הארבעה הנזכרים כסא דין מלכות מצד הגבורה ״לקבלא עלייהו מלכא״ תפארת כלול מכל הספירות והוא נקרא הבא אל המלכות, וארבע חיות נעשות מרכבה אליהם יחד בסוד יאהדונה״י (אור יקר).

[2225] תפארת כלול [מ]חכמה ובינה בסוד הדעת, רוח תפארת עצמו, כלול [מ]חסד וגבורה והיינו עצה וגבורה (אור יקר).

[2226] הוא בעצמו (אור יקר).

[2227] במלכות והוא כלול מהכל (אור יקר).

[2228] הפעולות והנהגות שהמלכות פועלת חסד או דין וכיוצא הכל ברצון בעלה (אור יקר).

[2229] לפי שהלב מסט׳ דגבורה, ולכן ימינא חם, [מצאתי כתוב על הגליון. פי׳ כי לעולם ימין הוא גובר. ע״כ] ובמוח להיפך (יהל אור).

[2230] שופר של איל דסליק מלבא (יהל אור).

[2231] מלכא (דפ״ק).

[2232] עי׳ לעיל דף רלד בהערה בשם הביאורים.

מלכא עלייהו כמה דאמינא ופניהם וכנפיהם פרודות (יחזקאל א יא) והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה (שמות כה כ):

אי זכאן אברין דבר נש בפקודין [דעשה דמלכא עלאה] (דמלכא) דאיהו רוח הקדש נחית בסלם דאיהו גרון בכמה רוחין קדישין דאתמר עלייהו (תהלים קד ד) עושה מלאכיו רוחות [וסלקין לקבל אלין הבלים דלבא דאתמר עלייהו (שם)] משרתיו אש לוהט ועלייהו אתמר (שם כט ז) קול יהו״ה חוצב להבות אש[2233] בגין דלבא (תמן) אדני[2234] דמניה סלקין להבות אש בפומא [ד]איהו יהו״ה[2235] דנחתין עמיה כמה רוחין דקדושה מארבע אתוון [יהו״ה][2236] דאתמר עלייהו (יחזקאל לז ט) כה אמר יהו״ה מארבע רוחות באי הרוח:

קנ״ה איהו קנה חכמה קנה בינה (משלי ד ה) [דאינון] (דאיהו) לימינא דחסד ולשמאלא דגבורה תפ״ארת סלם באמצעיתא בגופא כליל תרין דרועין וגוף וברית ותרין [דקנה] (סטרין) שוקין לקבל שית עזקאן דקנה:

[וכד] (וחד) נחית יהו״ה ללבא לגבי אד״ני מתחברין דינא ברחמי בלבא דאיהו יאהדונהי וכד סליק אדני לפומא אדני[2237] שפתי תפתח (תהלים נא יז) לקבלא [יהו״ה] בפומא לאתחברא תמן תרין שמהן בחבורא חדא יאהדונהי כגוונא דמתחברא[ן] [בלבא] ובגין דא אוקמוה מארי מתניתין מי שאין תוכו כברו אל יכנס לבית המדרש אי לית לון פומא ולבא שוין [ובחבורא קדמאה]:

פתח רעיא מהימנא ואמר ווי לון לבני נשא דאינון אטימין לבא סתימין עיינין דלא ידעין אברים דגופיהון על מה אינון מתתקנין דהא קב״ה[2238] תלת חי(י)לין כלילן ביה (י)חד הבל דאיהו להב אש דנפיק מן לבא ואתפלג לז׳ הבלים דאמר קהלת:

תניינא אויר דעאל לגביה מלבר:

תליתאה מים דכנפי ריאה דאינון דבוקים בקנה [ומתלת אלין] (ומכלל אלו) אתעביד קול מים ורוח ואש ומתפלג כל חד לז׳ ואינון ז׳ להבים ז׳ אוירות ז׳ נחלים:

וכד [אערעו] (ארעי) להבים דלבא [בעבי] (לגבי) מטרא דאינון כנפי ריאה ארח קנה דריאה (ו)האי איהו (איוב כו יד) ורעם גבורותיו מי יתבונן דביה לב [מבין] בבינא[2239] דאיהי בלבא לשמאלא (ד)גבורה וחסד לימינא מים דכנפי ריאה ותמן חכמה מוחא ומניה (שיה״ש ד טו) מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון דאיהו לבונא דמוחא נוזלים על קנה דריאה בתר דאסתלקו עננים [דבינה] (בבינה) לגבי מוחא:

ורזא דמלה (שיה״ש ג ו) מי זאת עולה מן המדבר כתמרות עשן ודא עשן המערכה דסליק מן לבא למוחא דכל רוחין דעלמא לא זזין ליה מאתריה חכמה כח מה[2240] כח בלבא[2241] מה במוחא קנה תפארת כליל ו׳ ספיראן ו׳ דרגין אינון לכרסייא דאיהי אימא לנחתא חכמה לגבה מן מוחא ללבא דבה לב מבין ובגין דא (משלי ד ה) קנה חכמה קנה בינה ביה אמא[2242] נחית ביה אבא סליק והאי איהו סלם דביה [עולים ויורדים בו[2243] ובחבורה קדמאה] (עולים תרי ויורדים

– מאיר התיקון –

[2233] כי ה׳ היינו דכורא והוא חוצב להבות אש דהיינו סוד ענפי הנקבה (אור יקר).

[2234] מלכות (אור יקר).

[2235] והרי נמצא שם אדנ״י בשם יהו״ה וכן נמצא שם יהו״ה בשם אדנ״י (אור יקר).

[2236] ובזה נמצא שם יהו״ה בשם אדנ״י, והעד היות הרוחות ארבע כמספר ארבע אותיות, ומשם נקיש ללהבות אש היותם ארבע כאותיות שם אדנ״י (אור יקר).

[2237] דאדני (דפ״ו).

[2238] (נ״א קנ״ה) (נוסף בדפ״ו).

[2239] בבינה (דפ״ו).

[2240] מ״ה (דפ״ו).

[2241] כ״ח אתוון דמלוי המלוי דמ״ה (יהל אור).

[2242] אבא (דפ״ו).

[2243] והנה אף שהזוהר פי׳ על פ׳ מי זאת עולה כתמרות עשן. ממנו נקח ראיה גם על זה הפסוק שג״כ על עליית אמא מדבר או על ירידת אבא למטה בזעיר. ויובן במ״ש בע״ח כי יש ב׳ מיני זווגים א׳ הוא לזווג הנשמות ואז תבונה ובינה עולים לחכמה אבא עילאה ומתחברים יחד בסוד פרצוף אחד כדי להוציא מוחין הויו״ת לזעיר ומקודם הוא נקרא אלהי״ם ע״ש מוחין דיניקה שהם שמות אלהי״ם ולפיכך צריכים היש״ס ותבונה לירד למטה לחו״ב דזעיר והוא נקרא זווג של רביצה לשמור את האפרוחים דלית לון גדפין שלימין והם צריכים לאמם מחמת פחד החיצונים וזה נרמז בזוהר הנז״ל שזעיר נקרא סולם שמלאכי אלה״ים שהם או״א בסוד יש״ס ותבונה לפעמים יורדים בסוד רביצה על האפרוחים ולפעמים עולים למעלה להיות זווג שלם של המוחין דגדלות שנכללים יחד בפרצוף אחד כדי להוליד המוחין לזעיר ובזה יבואר הם׳ מי זאת עולה שהיא סוד בינה עילאה הנקרא מ״י ותבונה נקרא זאת בסוד מלכות דבינה. ומתחברים שניהם ולכן אמר לשון יחיד עולה. ומפרש מאיזה מקום עולה מן המדבר שהוא זעיר שבו שמות אלה״ים סוד מוחין דיניקה. קודם שיורדים מוחין דגדלות תבונה עולה לבינה למעלה להתחבר עם החכמה ונרמז שמות אלהי״ם

תרי):
תרגום: אמר הרועה הנאמן, הנר הקדוש כל מה שאמרת נכון, אבל המח הוא מים והלב הוא אש ושניהם הם רחמים, ודין זה כסא רחמים וזה כסא דין, והקדוש ברוך הוא מלך עומד מכסא דין שהוא הלב, ויושב על כסא רחמים שהוא המח.
וכאשר העבירות מתרבים על האברים ועל העורקים של הלב, שהוא כסא של דין, נאמר בלב "והמלך קם בחמתו ממשתה היין", שהוא יינה של תורה, ובזמן שכנפי ריאה נושבות על הלב, "וחמת המלך שככה" ששתי כנפי ריאה, "והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה סוככים בכנפיהם על הכפורת" זו הכפורת של הלב.
ובמה "חמת המלך שככה" בגלל (ש"ואשמע את קול כנפיהם") "וישמע את הקול" זה קול התורה, קול של קריאת שמע, "וידבר אליו" בתפלות הפה, שהוא "אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך".
ואותה הרוח שנושבת בכנפי הריאה, היא מוציאה קול בקנה שהוא "קנה חכמה קנה בינה", ונאמר בה "כה אמר ה' מארבע רוחות באי הרוח" שהן ארבע אותיות יהו"ה, וזוהי רוח שדופקת בכל עורקי הלב, שנאמר בהם "אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו".
אמר הנר הקדוש, ודאי רועה נאמן דרגה שלך היא, שְׁבַּה "וחמת המלך שככה", "אשרי העם שככ"ה" בגימטריא משה. אמר לו ברוך אתה הנר הקדוש, נר שדולק לפני המלך והמלכה, נר ה' היא נשמה שלך.
אמר לו הרי אמרת מח ולב, וכנפי ריאה שתי כליות מהן. אמר הרועה הנאמן, הרי בארנו בכנפי ריאה "עושה מלאכיו רוחות", והכליות "משרתיו אש לוהט", והן שתי כנפי ריאה ושתי כליות כנגד ארבע חיות של הכסא, הכסא הוא הלב באמצע.
וכן המח יש לו ארבע חיות, שהוא כסא של רחמים, ומהן ראיה שמיעה ריח דיבור. ראיה אריה, שמיעה שור, ריח נשר, וארבע פנים וארבע כנפיים לכל אחד. דיבור הוא אדם, אחוז למעלה ולמטה, זרועות שבהן (תפילת נשמת) "וידינו פרושות כנשרי שמים".
גוף אריה, ושוקים עליהן, "וכף רגליהם ככף רגל עגל", ועל הגוף נאמר "מרכבת המשנה". משנה כתוב, לשון המשנה ובחיבור קדמון. אמר הרועה הנאמן ודאי כך הוא, שהכבד הוא מדרגה של עשו, "עשו הוא אדום", הוא כונס את כל הדמים, בין הצלולים בין העכורים, ולא מבחין בין טוב לרע, לא עושה הבדלה ביניהם.
הלב הוא ישראל, שמבדיל בין טוב לרע, בין דם טמא לדם טהור, ולא לוקח אלא המבורר והנקי של אותו דם, כבורר אוכל מתוך פסולת. ואחר שנוטל הלב שהוא יעקב בירור של הדמים שהוא למעלה, ונשאר כבד שהוא עשו עם הפסולת, הוא כועס עליו במרה שהיא גיהנם, שנבראה ביום השני. מיתת הגדולים, והיא נקבה הרעה אש זרה עבודה קשה עבודה זרה קוראים לה. ומשום שממנה מתעורר כעס לכבד, פרשוה חכמי המשנה, כל הכועס כאלו עובד עבודה זרה.
ולא עוד אלא שאין שריפה וחמימות בכל המחלות של אברי הגוף אלא ממרה, שהיא מדליקה בשלהבות על העורקים של הכבד, ורוצה לשרוף את כל הגוף, והיא כדוגמת הים, כאשר הוא כועס, שגלי הים עולים עד לרקיע ורוצים לצאת מגבולם לשבור (להחריב) העולם, אם לא השכינה שהיא לחולה כחול המקיף את הים, שלא יוצא מפיו, כמו כן כאן השכינה סובבת לגוף וסומכת אותו כמו שנאמר "ה' יסעדנו על ערש דוי".
ומשום זה בארוהו בעלי המשנה, המבקר את החולה לא ישב למראשותיו משום ששכינה על ראשו, ולא למרגלותיו כיון שמלאך המות למרגלותיו. וזה לא לכל בן אדם, אלא לבינוני, אבל לצדיק גמור "ה' יסעדנו על ערש דוי" על ראשו, והשכינה מקיפה את גופו עד רגליו. ומשום זה נאמר ביעקב "ויאסף רגליו אל המיטה", וזו השכינה שנאמר בה "והארץ הדום רגלי".
ולרשע גמור מלאך המות מקיף אותו בכל צדדיו, וזה יצר הרע שמלאך המות מקיף אותו בכל צדדיו חרב שלו, שפניו מוריקות בטפה אחת מאותן שלש טפות שזורק בו, זהו שכתוב

– מאיר התיקון –

במלת מדבר וכו' ונמצא שהם עולים מן המדבר שהוא זווג של רביצה מתרפקת על דודה לשון חיבור כמ"ש שבינה ותבונה מתחברים יחד להיות זווג הפנימי שהוא נפסק לפעמים ונקרא דודים והיא רוצה להתחבר עם החכמה בזיווג הפנימי הנז"ל אך כדי להוריד מוחין לזעיר צריך מקודם להעלות מ"ן לאימא עילאה וידוע בכוונת ר"ה שעליית מ"ן של מלכות מעורר מ"ן לבינה להוריד מוחין לזעיר ולכן השכינה אומרת תחת התפוח עוררתיך פירוש כמ"ש בזוהר תחת התפוח ר"י אומר דא יובלא. ומבואר בע"ח שיובלא נקרא יסוד הבינה עוררתיך במ"ן ליסודה והוא לצורכך ולכן אומרת עוררתיך לנוכח ואחר המ"ן אז מתחברת הבינה עם חכמה בזיווג להוריד מוחין שלימים ולכן אומרת (שיה"ש ח ה) שמה חבלתך אמך לשון חבלי לידה כמ"ש בע"ח אין התורה מתקיימת אלא במי וכו', דאיהי בדרגא דאישים אישים הם נקרא וושט כמו בני אלים שהם קנה (מ"מ בשם ע"ה).

״ואחריתה מרה כלענה״, הכבד זה הזכר, יותרת הכבד נקבה.

אמר הרועה הנאמן, מאחר שהגוף הוא מעץ של טוב ורע, אין אבר בגוף שאין בו יצר הרע ויצר הטוב לבינונים. ולצדיקים גמורים שתי יצירות של זכר ונקבה ושניהם טובים, כדוגמת חתן וכלה.

ולרשעים גמורים שתי יצירות רעות, זכר ונקבה בכל אבר ואבר מצד של סמא״ל ונחש. ומשום זה מצד של עץ טוב ורע, היא הקיבה שיש בה שתי דרגות, שכך בארוהו חכמים, קיבה ישן.

ויש שינה אחת משישים במיתה, ושינה אחת משישים בנבואה, ומשום זה פרשוהו חכמים בעלי הישיבה, ״וחלומות השוא ידברו״, והרי כתוב ״בחלום אדבר בו״ לא קשה, כאן על ידי שד, כאן על ידי מלאך.

חלום על ידי מלאך אחד משישים בנבואה, חלום על ידי שד הוא שוא מצד של המות, והוא תבן. שכך בארוהו, כשם שאי אפשר לבר בלא תבן, כך אי אפשר לחלום בלא דברים בטלים.

האצטומכה זה קרקבן נקלף, ובארו חכמים קרקבן טוחן, שהוא לוקח הכל ושוחק ושולח לכל האברים, אם האברים בלי עוונות כדוגמא שבארו חכמים, שיש דברים המעכבים את הקרבן שלא יורד לקבל אותו, ההוא ששלח הקדוש ברוך הוא לקבל המתנה שלו, שיש שמקבל אותו הקדוש ברוך הוא על ידי אריה, שנאמר בו ״ופני אריה אל הימין לארבעתן״ והקדוש ברוך הוא רוכב עליו ויורד בו לקבל אותו דורון.

ויש דורון שמקבל אותו על ידי שור, שנאמר בו ״ופני שור מהשמאול לארבעתן״, ויש דורון שמקבל על ידי נשר, שנאמר בו ״ופני נשר לארבעתן״, שהם שתי תורים או שני בני יונה, ויש דורון שמקבל אותו על ידי אדם שכתוב בו ״אדם כי יקריב מכם קרבן לה׳״, בדמות של זה שנאמר בו ״ודמות פניהם פני אדם״ יהו״ה יורד עליהם לקבל המתנה.

ויש חיות טבעיות ממונות על הגופים שהם מארבעה יסודות והן טהורות, ולעומתן ארבע חיות דורסות טמאות (מלאכים ממונים) על ארבע מרות, שהן מרה לבנה מרה אדומה מרה ירוקה מרה שחורה, ויש חיות שְׂכְלִיות שסובבות הכסא, ויש למעלה מהן וגבוהות עליהן, והן חיות אלהיות מצד הקדושה, ויש חיות מהצד האחר ונקראות אלהים אחרים, האלהיות מצד הקדושה [נקראות] אלהים חיים, ואלו האלהיות של הקדושה נקראות אלהי האלהיות.

ועילת על הכל, אל אדון על כל המעשים, וכל מין הולך למינו, ומשום שיש אלהים אחרים אמר עליהם ״זובח לאלהים יחרם בלתי לה׳ לבדו״ כדי שלא יתערב אלהים חיים עם אלהים אחרים (ובחבור קדמון) אמר הרועה הנאמן נר הקדוש, ודאי אצטומכה בראשונה לוקחת הכל עד שש שעות ואופה, קרקבן הוא אופה והריאה היא משקה הלב המלך, ואלו השנים הם ודאי אופה ומשקה לתת למלך מהטוב של כל מאכלים, ומשקים מהראש של כולם מהמובחר של כולם, וזהו שכתוב ״אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי״, אחר כך ״אכלו רעים״, שאר האברים שהם חיילות ומחנות המלך שמחלק להם מזון על ידי שר האופים, ״שתו ושכרו דודים״ על ידי שר המשקים.

והכבד הוא לימין האדם, ומשום זה ״ופני אריה אל הימין לארבעתם״, לימין המלך, שהוא הלב. הטחול לשמאל. אלו הם מהצד האחר, ״ופני שור מהשמאול״, משקה יין מזוג במים למלך, ואריה אוכל, זה כבד שאוסף מזון לפני המלך שהוא הלב.

ויש להקשות על זה, אם כבד הוא עשו, איך הוא מתקן מזון ללב. אלא ודאי הלב הוא כדוגמתו של יצחק, כבד עשו שהוא הצד ציד, ״ויאמר לו יקום אבי ויאכל מציד בנו״, אלו הן התפלות שהולכות ומתגרשות מעניים, ויצחק בצער וביגון שלא יכולים לכוון לתפלה, ומשום זה לא אמר ״ויאכל מצידי״, אלא ״ויאכל מציד בנו״, ״בני בכורי ישראל״ כדוגמא זה אין להם לישראל מזון בגלות אלא על ידי אומות העולם.

אבל כאשר הם בארץ ישראל, מזונותם על ידי השכינה. ויהיו שתי כנפי הריאה משקות אומה, שר המשקים, ושתי הכליות האופים שמבשלות הזרע היורד מן המח, ומבשלות מים שמקבלות מכנפי הריאה, ולבסוף שיאכל המלך שהוא הלב, נאמר בשתי הכליות שלו ״אכלו רעים״, ולשתי כנפי הריאה ״שתו ושכרו דודים״.

שהלב הוא כסא דין, ארבע חיות שלוחים שלו, שתי כנפי ריאה ושתי כליות של כנפי ריאה, ״ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה״, לקבל עליהם את המלך, שהוא ״רוח חכמה ובינה, רוח עצה וגבורה, רוח דעת ויראת ה׳״ שיושב על כסא שהוא הלב, שכל אותם דפיקות מתנהגים אחריו כחיילים אחר מלכם.

והרוח שנושבת מכנפי הריאה, נושבת על שני נקבי החוטם, והיא קרירה וצוננת מהשמאל וחמה מימין, ומצד המח שהוא כסא של רחמים היא רוח קרה לימין החסד, וחמה משמאל הגבורה, ששם הלב, והמח מזוג בו באמצע של שניהם, כמו כן כאן, הלב ממוזג מקור וחום,

והמח גם כך שמקבלים זה מזה.
ואת השמרים של הכל נוטל הטחול והמחנות שלו, שהם עבדים ושפחות שאמר עליהם שלמה "קניתי עבדים ושפחות".
שתי כליות נקראות אשים, על שם אשים של מעלה, שנאמר בהם "אשי ה' ונחלתו יאכלון". ובקנה יש שש טבעות, שעליהן נאמר "הבו לה' בני אלים", שבהן עולה הקול שנחלק לששה קולות של השכינה, והשביעי עולה לפה, שהוא כסא.
ושש טבעות של קנה, שהם כדוגמת שש מדרגות של כסא המלך, וקנה הוא סולם שבו "מלאכי אלהים עולים ויורדים בו", שאותם הבלים עולים בו המלך (מהלב), והרוחות שבאויר (חורים יוצאים) יורדות בו בלב לקרר חמימותו שלא ישרף הגוף.
וכאשר הרוח יורדת, יורדת בכמה רוחות, כמלך עם חיילותיו, וכנפי הריאה מקבלות לרוח שהוא מלך עליהן, כמו שנאמר "ופניהם וכנפיהם פרודות והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה".
אם זכאים האברים של האדם במצוות עשה של המלך העליון, שהוא רוח הקודש, יורד בסולם שהוא הגרון בכמה רוחות קדושות, שנאמר עליהן "עושה מלאכיו רוחות", ועולים לעומת אלו ההבלים של הלב, שנאמר עליהם "משרתיו אש לוהט", ועליהם נאמר "קול יהו"ה חוצב להבות אש", משום שהלב אדנ"י, שממנו עולים להבות אש בפה שהוא יהו"ה, שיורדות עמו כמה רוחות של קדושה מארבע אותיות יהו"ה, שנאמר עליהן "כה אמר יהו"ה מארבע רוחות באי הרוח".
קנ"ה הוא "קנה חכמה קנה בינה", שהם לימין החסד, ולשמאל הגבורה, תפארת סולם באמצע בגוף כלול משתי זרועות, וגוף וברית ושתי (צדדים) שוקים כנגד שש הטבעות של הקנה.
וכאשר יורד יהו"ה ללב לגבי אדנ"י, מתחברים הדין ברחמים בלב שהוא יאהדונה"י, וכאשר עולה שם אדני לפה של אדני שפתי תפתח לקבל יהו"ה בפה, להתחבר שם שני שמות בחיבור אחד יאהדונה"י, כדוגמא שמתחברים בלב, ומשום זה בארו בעלי המשנה, מי שאין תוכו כברו אל יכנס לבית המדרש, אם אין להם פה ולב שוים ובחיבור הראשון.
פתח הרועה הנאמן ואמר, אוי להם לבני אדם שהם אטומי לב סתומי עיניים, שלא יודעים אברי הגוף שלהם על מה הם מתקנים, שהרי הקדוש ברוך הוא (הקנ"ה) שלשה חיילות כלולים בו, אחד הבל שהוא להב, אש שיוצא מן הלב ונחלק לשבעה הבלים שאמר קהלת.
שני אויר שנכנס בתוכו מבחוץ.
שלישי מים של כנפי ריאה שהם דבוקים בקנה, ומשלשת אלו נעשה קול מים ורוח ואש, ומתחלק כל אחד לשבעה, והם שבע להבות, שבעה אוירים, שבעה נחלים.
וכאשר פוגעות להבות הלב בעננ גשם שהם כנפי ריאה, דרך קנה הריאה, זהו "ורעם גבורותיו מי יתבונן", שבה הלב מבין בבינה, שהיא בלב לשמאלו גבורה, וחסד לימין, מים של כנפי ריאה, ושם חכמה המח, וממנו "מעיין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון", שהוא לובן המח, נוזלים על הקנה של הריאה, אחר שעלו ענני הבינה לגבי המח.
וסוד הדבר "מי זאת עולה מן המדבר כתימרות עשן", וזה עשן המערכה שעולה מן הלב למח, שכל הרוחות של העולם לא מזיזות אותו ממקומו, חכמה כ"ח מ"ה, כ"ח בלב, מ"ה במח, קנה תפארת כולל שש ספירות, שש מדרגות הן לכסא, שהיא אמא שתרד החכמה אצלה מן המח ללב, שבה הלב מבין, ומשום זה "קנה חכמה קנה בינה", בו אבא יורד, בו אבא עולה, וזהו סולם שבו (עולים ויורדים בו) עולים שנים ויורדים שנים ובחבור הקדמון.

(צח)עי' זהר ח"ג רצב ע"ב: ואלין מתחברין בתרי מוחין ומוחא תליתאה כליל לון ואחיד בהאי סטרא ובהאי סטרא ומתפשטין בכל גופא ואתעביד מיניה תרי גוונין כלילן כחדא ונהיר אנפוי ואסהיד באבא ואימא גווני דאנפוי והוא אקרי דעות ב' דעות וכתיב כי אל דעות ה' וגו' (שמואל א ב) בגין דאיהו בתרי גווני לו נתכנו עלילות אבל לעתיקא קדישא סתימאה לא נתכנו באלף מ"ט נתכנו להאי בגין דירית תרין חולקי וכתיב עם חסיד תתחסד וגו' (שם ב כב)
והא בקשוט אוקמוהו חברייא דכתיב ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא וכי בן רבקה הוא (בראשית נט) בן רבקה ולא כתיב בן יצחק רמז וכלא רמיזא בחכמתא ועל האי אקרי שלים לכלא וביה אתחזי מהימנותא ובג"כ כתיב ויגד יעקב ולא כתיב ויאמר
תרגום: ואלו מתחברים בב' המוחין ובמוח הג' הכוללם ואחוז בצד זה ובצד זה, ומתפשט בכל הגוף, ונעשה ממנו ב' גוונים הכלולים כאחד ומאיר את פניו, וצבעי הפנים שלו מעידים על אבא ואמא, והוא נקרא "דעות" - ב' דעות. ונאמר "כי א-ל דעות ה' וגו'" ומשום שהוא בב' גוונים - "לו נתכנו עלילות". אבל לעתיקא קדישא הסתום "לא נתכנו" - באל"ף. למה "נתכנו" לזה? משום שירש ב' חלקים, ונאמר "עם חסיד תתחסד".

והרי באמת העמידוהו החברים, שנאמר, "ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא". וכי בן רבקה הוא? [אלא נאמר בו] בן רבקה, ולא כתוב בן יצחק - רמז, והכל רמוז בחכמה. ועל זה נקרא (יעקב) שלם בכל. ובו נראית האמונה, ולכן כתוב "ויגד יעקב" ולא כתוב "ויאמר".

ביאור: ואלין מתחברין בתרי מוחין, ומוחא תליתאה כליל לון, ואחיד בהאי סטרא ובהאי סטרא, ומתפשטין בכל גופא ואתעביד מיניה תרי גוונין כלילן כחדא[2244] - בכל דבר צריך שיתכללו בו ב' גוונין ה"ה "צח ואדום" (מ"א רב). חיבור של מוחין המתפשטים בגוף הוא בחינת החיבור של שמות הוי"ה ואלקים (פת"ש גדלות דז"א עד). ונהיר אנפוי ואסהיד באבא ואימא גווני דאנפוי והוא אקרי דעות[2245], ב' דעות - תיבת "דעות" היא באותיות "עדות", שכן היא מעידה על הימצאותם של או"א על ידי החסדים והגבורות שבה שהם באו אליו מאו"א (בהגר"א על תיקו"ז קיד ע"ג ד"ה ותרוייהו, וכן בהגר"א על ספד"צ יד ע"ב ד"ה וז"ש כאן). וכתיב כי אל דעות ה' וגו' (שמואל א ב) – שני הדעות הם דעת הכוללתאת החסד בגבורה, והדעת השניה היא הכוללת את הגבורה בחסד (באר יצחק על מ"א ר). ז"א מכונה דעת[2246] (לש"ו גליונות), שכן ז"א הוא בבחינת הדעת הכללי דאצילות (לש"ו דע"ה ח"ב נו ע"א). בגין דאיהו בתרי גווני, לו נתכנו עלילות - בז"א, רצונו ית' האמיתי נסתלק ונעלם. והנה כמו כן יש בו פעולות ערמומיות ותחבולות (מ"א רב). אבל לעתיקא[2247] קדישא סתימאה, לא נתכנו באלף – האות א' כולל את כל הדעות בכח, וכולם כלולים בא', אמנם בז"א המה ל"ו (באר יצחק על מ"א ר). מ"ט נתכנו להאי, בגין דירית תרין חולקי – הדעת הוא זכר, דירית תרין חולקין בסוד זכר (בהגר"א על ספד"צ טו ע"ב ד"ה וזה יכתוב). וכתיב עם חסיד תתחסד וגו' (שם ב כב) - אם חסיד מתהלך בהנהגה של לפנים משורת הדין, אף הקב"ה מתנהג עמו לפנים משורת הדין, ובשורשו זוהי הנהגת ע"ק (מ"א רג).

והא בקשוט אוקמוהו חברייא - שיעקב נהג ברמאות (מ"א רג). דכתיב ויגד יעקב (רצג ע"א) לרחל כי אחי אביה הוא וכי בן רבקה הוא (בראשית נט), בן רבקה ולא כתיב בן יצחק, רמז וכלא רמיזא בחכמתא, ועל האי אקרי שלים לכלא - כל מקום שיש בו גילוי הדעת יש בו חו"ג, וזה שלים לכלא כלומר שהוא מתקן את כל הצדדים דהיינו גם החסדים וגם הגבורות (בהגר"א על ספד"צ כה ע"ג ד"ה וע"כ פי'). וביה אתחזי מהימנותא, ובג"כ כתיב ויגד[2248] יעקב ולא כתיב ויאמר.

(צט) עי' כללים ח"א סח ע"ב ז"ל: באותה המקום יתגלה לבסוף כל כוונתו כולה אשר כיוון בה ונתעצם עמה מהתחלתה עד סופה, והנה הוא המלכות דכל ספי' שהוא בחי' העשירית שבה, אשר היא תכלית כוונתו ית"ש אשר כיוון בכל המציאות בכלל ובפרט, והיא כולל את כולם ומתגלה בסוף כולם כלולה מכולם. והוא באשר שהיא כוונתו ורצונו עצמו המסבב את כל והמתעצם בהתהוות כל לצורך גילויה, שהוא רק גילוי רצונו עצמו, וכמו שיסדו (ברכת אירוסין) שהכל ברא לכבדו, שכל המציאות הוא גלוי כבודו והוא עצמו רצונו, והוא מה שנאמר (משלי ט ז) כל פעל ה' למענהו. ונמצא כי המלכות היא סבת כולם וכלל כולם ותכלית כולם, כי בשורשה [והוא בכתר, כתר מלכות, מגיד מראשית אחרית (ישעיה מו י)] היא סבת כולם, ובאמצעיתה היא כלל כולם [והוא בדעת, קשר של תפילין (ליקוטי תורה ויצא), ובחזה ובעטרת היסוד], ובסופה היא תכלית כולם, שתעלה היא עם כל צבאיה וכן כל הט"ס על ידה עד המלכות דא"ס (עי' לעיל כלל ד' ענ"ג), והיא ספי' המלכות העיקרית, שהיא הבריח התיכון מעילא לתתא ומתתא לעילא, והיא עתה עשירית של כל ספי', ומשלים כל ספי' לעשר, ונצמצמה עתה ונסתרת ונעלמת, שיהא כל תיקונה וגילויה רק ע"י ישראל במעשי התורה והמצוה ובכל מאורעותיהם, וכמ"ש בדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף י"ז י"ח ובכ"מ ולעיל כלל ט"ו ענף י"א.

– מאיר התיקון –

[2244] כן הוא בבהגר"א על תיקו"ז ובכת"י של בהגר"א על ספד"צ, אמנם בהגר"א על ספד"צ (הנדפס) יד ע"ב גורס "כליל בחדא".

[2245] כן הוא בבהגר"א על תיקו"ז המובא כאן, אמנם בהגר"א על ספד"צ יד ע"ב גורס "דעת". ועי' ב"ע יח ע"ב שהוא כינוי לש"ע נהורין.

[2246] עי' בהגר"א על ספד"צ יד ע"ד ד"ה וכ"ה כאן.

[2247] גי' מים אדירים רג "בעתיקא".

[2248] נפה"ח שער א פרק יג, מביא מכאן ראיה לכך ש"הגדה" היא לשון המלמדת על רזא דמילתא. ועי' בפירוש באר יצחק על מים אדירים עמוד ר' המציין כאן לזהר ויחי רלד ע"ב.

(ק) עי' זהר ח"א א ע"א: רבי חזקיה[2249] פתח[2250] כתיב (שיר השירים ב ב) כשושנה[2251] בין החוחים מאי[2252] שושנה דא כנסת ישראל[2253] (בגין דאית שושנה ואית שושנה) מה שושנה[2254] דאיהי בין החוחים אית בה סומק וחיור אוף כנסת ישראל[2255] אית בה דין ורחמי[2256] מה שושנה אית בה תליסר עלין[2257] אוף כנסת ישראל אית בה תליסר מכילן דרחמי דסחרין לה מכל סטרהא אוף אלהים דהכא[2258] משעתא דאדכר אפיק תליסר תיבין[2259] לסחרא לכנסת ישראל[2260] ולנטרא לה:

תרגום: רבי חזקיה פתח, כתוב "כשושנה בין החוחים", מהי שושנה, זוהי כנסת ישראל (משום שיש שושנה ויש שושנה). כמו השושנה שהיא בין הקוצים ויש בה [גווני] אדום ולבן, אף כנסת ישראל יש בה דין ויש בה רחמים. כמו השושנה יש בה י"ג עלים, אף כנסת ישראל יש בה שלש עשרה מדות של רחמים שהן מקיפות אותה מכל צדדיה. כן הוא הענין [בהזכרת] האלקים של כאן, שמעת שהזכיר [בפעם הראשונה שם האלקים] הוציא י"ג תיבות [עד שהזכיר בפעם השניה] כדי להקיף את כנסת ישראל ולשמרה.

(קא) עי' זהר ח"א רמ ע"ב: תא חזי זבולון נפיק תדירא לשבילין וארחין ואגח קרבין ואזדרז בהאי חרב עלאה בצלותא ובעותין עד לא נפיק בארחא וכדין נצח עמין ואתתקף עלייהו ואי תימא יהודה[2261] הא אתתקן בהאי לאגחא קרבין ותקוניה בהאי חרב אמאי זבולון אלא תא חזי[2262] הני תריסר שבטין כלהו תקונא דמטרוניתא הוו

תרין תקונין דנוקבי[2263] אמר שלמה בשיר השירים חד לרעיא עלאה יובלא וחד ולכלה שנת השמיטה חד תקונא לעילא וחד תקונא לתתא עובדא דבראשית הכי הוא נמי בהני תרי אתרי חד עובדא לעילא[2264] וחד עובדא לתתא ועל דא פתיחא דאורייתא בב'[2265] עובדא דלתתא כגוונא דלעילא[2266] דא עבד עלמא עלאה ודא עבד עלמא תתאה כגוונא דא תרין תקונין דנוקבי קאמר שלמה חד לעילא וחד לתתא חד לעילא בתקונא עלאה דשמא קדישא חד לתתא בתקונא תתאה

– מאיר התיקון –

2249

2250 הצינור של מעלה (הדרת מלך).

2251 כתב האריז"ל (שעה"כ פורים) שושנה בגימ' אסתר, וסוד אסתר היא נקודת המלכות דאצילות בסוד לכי ומעטי את עצמך, והיא מסתתרת בראש הבריאה ולכן נקרא אסתר (מ"מ).

2252 ממן (דפ"ו).

2253

2254 עי' פת"ש נתיב אבי"ע פתח כו וז"ל, נוקבא מסוד תרע"א דגילופי אדנ"י שיורדת בבריאה שושנה בין החוחים, כמ"ש בהקדמת הזהר, ובה התחילה התורה בראשית וגו' שהיא ראשית לנפרדים, חכמה תתאה, והוא התחלת אורייתא דבריאה.

2255

2256

2257 הם י"ב שבטים והוא הכוללן וכן בתיקונים סט ע"ב [עט ע"א] ו' עלין עילאין וששה תתאין הרי י"ב והשושנה י"ג הם כמנין אחד (רח"ו).

2258

2259

2260

2261 שהוא מלך והמלכות מדתו (אור יקר).

2262 ועיקר התשובה, שעם היות עיקר האחיזה במלכות ליהודה, כל השבטים יכולים לאחוז בה, ועוד זבולון ג"כ בסוד הירך כדמסיק באינון תיקונים (אור יקר).

2263 הם בינה ומלכות, הא' נקראת רעייתי כדכתיב יפה את רעייתי, והיא בינה שייחודה עם החכמה תמידי, כְּרֵעים שאינם מתאוים זה לזה שלעולם מיוחדים. והא' מלכות היא נקראת כלה, שהיא עם הת"ת ייחודה לזמנים, ככלה זו שהיא חביבה לבעלה, ומפני הרחק היחוד מזמן לזמן נקראת כלה. וכל א' כלולה אברים רבים בסוד כללות הספירות בתוכם, אלא שהבינה תיקוניה בסוד אברים דאריך אנפין גדולים, ז' שמיטות, והמלכות אבריה זעירין, בסוד זעיר אנפין ז' שנים שמיטה, וזה רמז שקרא לבינה יובלא, ולמלכות שמיטה, היינו דמסיק חד תיקונא לעילא, וכן אבריה נרמז' בסוד ממעלה למטה בסוד אור ישר בשיר השירים, ושם תיקוני הכלה, ממטה למעלה אור חוזר, וז"ש "וחד תיקונא למטה" והם בסוד האבנים שהם י"ב (אור יקר).

2264 כלומר מעשה בראשית יש בו ב' פירושים, או ע"ד האצילות, דהיינו מעשה הבינה באצילות, או ע"ד העולמות למטה, דהיינו מעשה המלכות בעולם הנפרדים (אור יקר).

2265 משמע שנים, תרין ההי"ן שני בתים, בית הבית, ובית המלכות, ועם היות שלא נזכר בתורה אלא מעשה א' אין לתמוה (אור יקר).

2266 וזה בזו, וכל פסוק נדרש לב' דרכים כענין האברים שהם שווים עינים ידים רגלים וכו' כדפי' שלמה (אור יקר).

כגוונא דלעילא

תא חזי זכאה חולקיה דיעקב קדישא דזכה להאי והא אתמר מיומא דאתברי עלמא לא אשתכח ערסא שלימתא כערסיה דיעקב ובשעתא דבעא לסלקא[2267] מעלמא כדין הוה שלים בכל[2268] סטרוי אברהם מימיניה יצחק משמאליה הוא באמצעיתא שכינתא קמיה כיון דחמא יעקב האי קרא לבנוי ואמר לון האספו (בראשית מט א) בגין דישתכח תקונא דלעילא ותתא

תא חזי רזא דמלה תרין תקונין אשתכחו תמן[2269] חד עלאה וחד תתאה למהוי כלא שלים כדקא יאות תקונא עלאה תקונא סתים וגליא דהא תקונא דיובלא איהו ההוא דאמר שלמה בשיר השירים כדקאמרן רישא סתים הוה דלא אתגלייא הכא ולא יאות לאתגלייא דרועין וגופא אתגליין והא ידיעין שוקין סתימו[2270] ולא אתגליין מאי טעמא בגין דנבואה לא שריא אלא בארעא קדישא[2271] ותקונא דא סתים וגלייא תקונא אחרא תתאה תקונא דכלה דקאמר שלמה בשיר השירים האי[2272] תקונא דאתגלייא יתיר ותקונא דא בתריסר שבטין דאינון תחותה ותקונא דגופא דילה

פתח רבי אבא ואמר (מ״א ז כג) ויעש את הים מוצק וגו׳ וכתיב (שם כה) עומד על שני עשר בקר שלשה פונים צפונה ושלשה פונים ימה ושלשה פונים נגבה וגו׳[2273] והים עליהם מלמעלה וגו׳ וכתיב (שם מד) ואת הבקר שנים עשר תחת הים וגו׳ עומד על שני עשר בקר הכי הוא ודאי דדא ים מתקנא בי״ב בתרין עלמין בתריסר לעילא רתיכין ממנן ולעילא| בתריסר לתתא (ב)תריסר שבטין[2274] כיון דחמא יעקב תקונא עלאה וחמא שכינתא קאים לקבליה בעא לאשלמא תקונהא קרא לבנוהי תריסר ואמר לון האספו (בראשית מט א) אתקינו גרמייכו לאשלמא מהימנותא

תא חזי תריסר שבטין בד׳ דגלין בד׳ סטרין שלשה פונים צפונה ושלשה פונים ימה ושלשה פונים נגבה ושלשה פונים מזרחה והים עליהם והכי הוא ודאי תלת שבטין לכל סטר[2275] לד׳ רוחי עלמא ותלת שבטין לדרועא דימינא ותלת שבטין לדרועא דשמאלא ותלת שבטין לירכא ימינא ותלת שבטין לירכא שמאלא וגופא דשכינתא עלייהו הדא הוא דכתיב והים עליהם מאי טעמא תלת שבטין לדרועא ותלת שבטין לירכא וכן לכלא אלא רזא דמלה תלת קשרין אינון בדרועא ימינא ותלת בשמאלא ותלת בירכא ימינא ותלת קשרין בירכא שמאלא אשתכחו תריסר קשרין לארבע סטרין וגופא עלייהו[2276] אשתכחו תריסר עם גופא כגוונא דלעילא מנא לן דכתיב (בראשית מט כח) כל אלה שבטי ישראל שנים עשר וזאת בגין דבה אשתלים חושבנא כמה דאתמר והים עליהם מלמעלה

שבעה עיני יהו״ה (זכריה ד י) אינון שבעה עיני העדה[2277] שבעין סנהדרין[2278] שערהא[2279] כמה דכתיב (במדבר ב ט) כל הפקודים למחנה יהודה מאת אלף וגו׳ כל הפקודים למחנה ראובן וכן לכלהו ואי תימא במצרים[2280] בסליקו דיעקב מעלמא דאשתכח שלימו בההיא שעתא[2281] כולי

– מאיר התיקון –

[2267] לאסתלקא (דפ״ו).

[2268]

[2269] אברהם יצחק ויעקב הם תיקוני הבינה כדמפרש לקמיה, דרועין חסד גבורה, וגופא ת״ת, ושאר סתים הוה, דהיינו אדם חכמה, חוה בינה, שהם בסוד ג׳ ראשונות שאינם מתגלות כלל והם סוד הראש (אור יקר).

[2270] פי׳ שלא היו כאן בפטירת יעקב, שאין לפרש מפני העלמן, שהרי נו״ה הם נגלים יותר מגדולה וגבורה (אור יקר).

[2271] ונו״ה משם הנבואה, ופטירת יעקב בחו״ל לכך לא היו שם (אור יקר).

[2272]

[2273]

[2274] הרי הם בחי׳ י״ב גבולי אלכסון שבו״ק (הקדו״ש מד ע״ד).

[2275] כל חסד מהם יש בהם ג׳ שלישים, בסוד ג׳ פרקי הזרוע והשוק כידוע בסוד הדגלים כאן (ע״ח שער כה פרק ג׳).

[2276] היינו יעקב, שהוא עצמו משלים עם בניו, כי ת״ת ממש מציאותו במלכות גוף לשכינה, עתה נשארו שאר האברים שהם תיקוני הראש, לכך פי׳ סוד עיינין (אור יקר).

[2277] שהם בסוד ע׳ נפש (אור יקר).

[2278]

[2279] שהם סוד ודלת ראשך כארגמן, כי החיות העליונות הם סוד ארגמן, אוריאל מיכאל גבריאל רפאל ותחת כל א׳ הם ג׳ י״ב, והם מתחלקים לע׳ והם סוד עינים, והם סוד הסנהדרין העליונים, וכן ע׳ נפש כנגדם ותחת אלו רבו רבוון לאין תכלית, והם סוד השער המתפשט לאין מספר, והם משפחות ישראל שנתרחבו אותם הע׳ נפש (אור יקר).

[2280] וכיון שעדיין לא נתרבו ישראל, א״כ לא היה שם בעת פטירתו סוד השער, ופי׳ שכבר הולידו בשבע עשרה שנה רבים, וכן הטף אשר להם סוד השער (אור יקר).

[2281]

האי |אן| (אוף) הוא ודאי שבעין נפשין הוו וכל אינון דאולידו בשבע עשרה שנין דלית לון חושבנא כמה דכתיב (שמות א ו) בני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד וכתיב (תהלים מ יג) עצמו משערות ראשי זכאה חולקיה דיעקב שלימא דהוא אשתלים לעילא ותתא אמר רבי אלעזר ודאי הכי הוא אבל בתקונא עלאה דיובלא[2282] היך אשתכח כולי האי אמר ליה אריא כיון דסדר רגלוי למיעאל בכרמא מאן איהו דעייל בהדיה

פתח רבי אלעזר ואמר (איוב כג יג) והוא באחד[2283] ומי[2284] ישיבנו[2285] ונפשו אותה ויעש האי תקונא עלאה |והוא| כלא חד (הוא) לא הוי ביה פרודא כהאי תתאה דהא כתיב (בראשית ב י) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים[2286] ואף על גב דאית ביה פרודא כד יסתכלון מלי כלא סלקא לחד[2287] אבל האי תקונא עלאה דיובלא קיימא על תריסר כהאי תתאה ואף על גב דאיהו חד[2288] האי חד אשלים לכל סטר[2289] בהאי סטר ובהאי סטר אינון שית סטרין עלאין תריסר הוו[2290] דכל חד אוזיף לחבריה[2291] ואתכליל מניה[2292] ואשתכחו תריסר וגופא וכלא קיימא על תריסר מאן גופא דא יעקב והא אתמר אלא רישא וגופא[2293] בחד קיימי[2294] תו תריסר תלת קשרין דדרועא ימינא[2295] חס״ד חסדים תלת קשרין דדרועא שמאלא גבור״ה גבורות תלת קשרין בירכא ימינא נצ״ח נצחים תלת קשרין בירכא שמאלא הו״ד והודות הא תריסר וגופא קיימא עלייהו |והא תליסר| תו בתליסר מכילן (ד)אורייתא[2296] אתפרש וכלא חד מעילא לתתא ביחודא עד ההוא אתר דקיימא על פרודא

תרגום: בא וראה, זבולון תמיד יצא לדרכים ולשבילים ולחם קרבות, והזדרז בחרב העליונה הזו בתפלה ובקשות טרם שיצא לדרך, ואז נצח את העמים והתגבר עליהם. ואם תאמר, יהודה הרי נתקן לזה ללחום קרבות, ותקונים בחרב הזו, למה זבולון. אלא, בא וראה, שנים עשר השבטים הללו, כולם תיקון של המלכה הם.

שני תקונים של נקבות אמר שלמה בשיר השירים, אחד לרועה העליון, יובל, ואחד לכלה, שנת השמיטה. תיקון אחד למעלה, ותיקון אחד למטה. גם מעשה בראשית הוא כך, בשני המקומות הללו, מעשה אחד למעלה, ומעשה אחד למטה, ולכן נפתחה התורה בב׳, מעשה שלמטה כדוגמא שלמעלה. זה עושה עולם העליון, וזה עושה עולם התחתון. כדוגמא זו שני תקונים של נקבות אמר שלמה, אחד למעלה ואחד למטה. אחד למעלה בתקון עליון של השם הקדוש, אחד למטה בתקון תחתון כדוגמא שלמעלה.

בא וראה, אשרי חלקו של יעקב הקדוש שזכה לזה. והרי נתבאר, מיום שנברא העולם לא נמצאה מיטה שלימה כמו מטתו של יעקב, ובשעה שרצה להסתלק מן העולם, אז היה שלם בכל צדדיו. אברהם מימינו, יצחק משמאלו, הוא באמצע, שכינה לפניו. כיון שראה יעקב את זה, קרא לבניו ואמר להם ״האספו״, כדי שימצא תיקון שלמעלה ושלמטה.

בא וראה את סוד הדבר. שני תקונים נמצאו שם, אחד עליון ואחד תחתון, שיהיה הכל שלם

– מאיר התיקון –

[2282] כי אין למעלה ממלכות, אלא ו׳ ספירות (אור יקר).

[2283] פי׳ הוא עם הספירות האחדותם למטה (אור יקר).

[2284] שהיא בינה (אור יקר).

[2285] יעלה אותו למעלה בסוד התשובה, להיותו עליהם, ומי ישיבנו עמהם להשלים המספר (אור יקר).

[2286] כי ד׳ ראשים שהם ארגמ״ן הוא עולם הנפרדים (אור יקר).

[2287] בסוד ייחוד ההיכלות בתפלה ובקשה (אור יקר).

[2288] היינו הת״ת שהיא אחד וכו׳ על כולם והם י״ב למטה מהם, ואינם י״ב אלא עמו נמצא הוא המשלים למעלה במקום גוף עליהם, והוא משלים למטה עמהם להיות י״ב ע״י שית כדמסיק (אור יקר).

[2289] שהם ה׳ אמנם ת״ת אמצעי ועליון על כולם, כאומר׳ לך ה׳, ולמטה מכולם והם א׳ (אור יקר).

[2290] עי׳ בבהגר״א על תז״ח יט ע״ד שמכאן מתבאר שכל ו״ק נכללים זה בזה.

[2291]

[2292] יש לזה דרכים רבים: או גבורה בחסד וחסד בגבורה היינו ד׳, נצח בהוד והוד בנצח היינו ד׳, ת״ת ביסוד ויסוד בת״ת היינו ד׳, וז״ש אוזיף לחבריה ואתכליל מיניה כללות תחתון בעליון, או נפרש גדולה בגבורה וגבורה בת״ת ות״ת בנצח ונצח בהוד, והוד ביסוד, ויסוד במלכות הם י״ב: חסד א׳, גבורה ב׳, ות״ת ב׳, ונצח ב׳, והוד ב׳, ויסוד ב׳, א׳ שבו וא׳ שנתן לחבירו, או נפרש ממטה למעלה יסוד בהוד, הוד בנצח נצח בת״ת, ת״ת בגבורה, גבורה בחסד, חסד בת״ת שעליהם כדפי׳ והם י״ב על הדרך הנז׳ (אור יקר).

[2293] בינה ות״ת (אור יקר).

[2294] שהת״ת למטה עמהם ולמעלה עם הבינה, ואפשר בסוד הדעת (אור יקר).

[2295]

[2296] שהוא הת״ת (אור יקר).

כראוי. תיקון עליון, תיקון נסתם ונגלה, שהרי תיקון של היובל הוא, אותו שאמר שלמה בשיר השירים, כמו שאמרנו, הראש הנסתם שלא התגלה כאן ולא יפה לגלותו. הזרועות והגוף התגלו, והם ידועים. שוקים נסתמו ולא התגלו. למה, משום שנבואה לא שורה כי אם בארץ הקדושה, ותקון זה נסתם ונגלה. תקון אחר למטה, תיקון הכלה שאמר שלמה בשיר השירים, זהו תיקון שהתגלה יותר, ותקון זה בשנים עשר שבטים, שהם תחתיה, ותקון הגוף שלה.

פתח רבי אבא ואמר, "ויעש את הים מוצק" וגו'. וכתוב "עמד על שני עשר בקר שלשה פונים צפונה ושלשה פונים ימה ושלשה פונים נגבה וגו' והים עליהם מלמעלה" וגו'. וכתוב "ואת הבקר שנים עשר תחת הים" וגו'. "עומד על שני עשר בקר", כך הוא ודאי, שהים הזה מתוקן בשנים עשר בשני עולמות, בשנים עשר למעלה מרכבות ממונות למעלה, בשנים עשר למטה שנים עשר שבטים. כיון שראה יעקב את התיקון העליון, וראה שכינה עומדת מולו, רצה להשלים תקוניה. קרא לשנים עשר בניו, ואמר להם "האספו", התקינו עצמכם להשלים את האמונה.

בא וראה, שנים עשר שבטים בארבעה דגלים בארבעה צדדים, שלשה פונים צפונה, ושלשה פונים ימה, ושלשה פונים נגבה, ושלשה פונים מזרחה, והים עליהם. וכך הוא ודאי, שלשה שבטים לכל עבר, לארבעה רוחות העולם, ושלשה שבטים לזרוע ימין, ושלשה שבטים לזרוע שמאל, ושלשה שבטים לירך ימין, ושלשה שבטים לירך שמאל, וגוף השכינה עליהם. זהו שכתוב "והים עליהם". למה שלשה שבטים לזרוע ושלשה שבטים לירך, וכן לכל. אלא סוד הדבר, שלשה פרקים הם בזרוע ימין ושלשה בשמאל, ושלשה בירך ימין ושלשה פרקים בירך שמאל. נמצאו שנים עשר פרקים לארבעה צדדים, והגוף עליהם. נמצאו שנים עשר עם הגוף כדוגמא שלמעלה. מנין לנו, שכתוב "כל אלה שבטי ישראל שנים עשר", וזאת, משום שבה השתלם החשבון, כמו שנאמר והים עליהם מלמעלה.

"שבעה עיני ה'", הם שבעה עיני העדה, שבעים סנהדרין. שערותיה, כמו שכתוב "כל הפקודים למחנה יהודה מאת אלף" וגו'. "כל הפקודים למחנה ראובן", וכן לכלם. ואם תאמר, במצרים בהסתלקות יעקב מהעולם, שנמצאה שלמות באותה שעה, כל זה איפה הוא, ודאי שבעים נפשות היו, וכל אותם שהולידו בשבע עשרה שנים שאין להם חשבון, ככתוב "ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד", וכתוב "עצמו משערות ראשי". אשרי חלקו של יעקב השלם, שהוא השתלם למעלה ולמטה. אמר רבי אלעזר, ודאי כך הוא, אבל בתקון העליון של היובל איך נמצא כל זה. אמר לו, אריה, כיון שסדר רגליו להיכנס לכרם, מיהו שיכנס עמו.

פתח רבי אלעזר ואמר, "והוא באחד ומי ישיבנו ונפשו אותה ויעש". זה תיקון העליון הזה, הוא הכל אחד, לא היה בו פירוד כתחתון הזה, שהרי כתוב "ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים". ואף על גב שיש בו פירוד, כשיסתכלו בדברים, הכל עולה לאחד. אבל תיקון עליון היובל הזה עומד על שנים עשר, כמו התחתון הזה, ואף על גב שהוא אחד, האחד הזה משלים לכל עבר, בצד זה ובצד זה. אותם ששה צדדים עליונים הם שנים עשר, שכל אחד מלוה לחבירו ונכלל ממנו, ונמצאו שנים עשר והגוף, והכל עומד על שנים עשר. מי הגוף, זה יעקב, והרי נתבאר. אלא ראש וגוף עומדים באחד. עוד שנים עשר, שלשה פרקים של זרוע ימין, חס"ד חסדים. שלשה פרקים של זרוע שמאל, גבור"ה גבורות. שלשה פרקים בירך ימין, נצ"ח נצחים. שלשה פרקים בירך שמאל, הו"ד והודות. הרי שנים עשר. והגוף עומד עליהם, הרי שלשה עשר. עוד, בשלש עשרה מדות התורה מתפרשת, והכל אחד, מלמעלה למטה ביחוד, עד אותו מקום שעומד על פירוד.

(קב) עי' זהר ח"א ז ע"ב: בראשית רבי חייא פתח (תהלים קיא י) ראשית חכמה יראת יהו"ה שכל טוב לכל עושיהם תהלתו עומדת לעד ראשית חכמה האי קרא הכי מבעי ליה סוף חכמה יראת יהו"ה בגין דיראת יהו"ה סוף חכמה איהי[2297] לאעלא לגו דרגא דחכמתא עלאה[2298] הה"ד (שם קיח יט-כ) פתחו לי שערי צדק זה השער ליהו"ה ודאי דאי לא יעול בהאי תרעא לא יעול לעלמין (ל)מלכא עלאה[2299] דאיהי עלאה[2300] וטמיר וגניז[2301] ועביד ליה תרעין אלין על אלין[2302]

– מאיר התיקון –

[2297] "(נ"א חכמה איהי לתתאין)" נוסף בדפ"ו.

[2298] חכמה (רח"ו). לאפוקי מלכות שהיא חכמה תתאה (יהל אור).

[2299] אבא (רח"ו). ר"ל חכמה עלאה (יהל אור).

[2300] על אימא (רח"ו).

[2301] טמיר וגניז - כתר, ובו ב' מדריגות, במפולא ממך ובמכוסה ממך וזה טמיר וגניז (בהגר"א בתיקו"ז א ע"א), אוירא ומו"ס (שם קלח ע"א).

[2302] חמישים שערי בינה (רח"ו).

ולסוף כל תרעין עבד תרעא חד[2303] בכמה מנעולין[2304] בכמה פתחין[2305] בכמה היכלין[2306] אלין על אלין[2307] אמר כל מאן דבעי למיעל לגבי תרעא דא יהא קדמאה לגבי מאן דיעול בהאי תרעא יעול[2308] אוף הכי תרעא קדמאה לחכמה עלאה יראת יהו"ה[2309] איהי ודא איהי[2310] ראשית

"בראשית". רבי חייא פתח "ראשית חכמה יראת ה' שכל טוב לכל עושיהם תהלתו עומדת לעד". "ראשית חכמה", פסוק זה כך היה צריך לכתוב, סוף חכמה יראת ה', בגלל שיראת ה' היא סוף חכמה. (אלא היא ראשית) להכנס לתוך הדרגה של חכמה עליונה. זהו שכתוב "פתחו לי שערי צדק", "זה השער לה'", ודאי. שאם לא יכנס בשער זה, לא יכנס לעולמות [עליונים]. [משל] למלך עליון שהוא עליון נסתר וגנוז, ועשה לו שערים אלה על אלה, ובסוף כל השערים עשה שער אחד בכמה מנעולים, בכמה פתחים, בכמה היכלות אלה על אלה, ואמר, כל מי שרוצה להכנס אלי, שער זה יהיה ראשון לגבַי, מי שיכנס בשער זה, יכנס. גם כך שער ראשון לחכמה עליונה, יראת ה' היא. וזוהי ראשית.

(קג) עי' זהר ח"א ב ע"א: אתחברון אתוון אלין באלין[2311] ואשתלים בשמא אלהים[2312] ועד לא ברא אלה לא סליק בשמא אלהים ואינון דחבו בעגלא[2313] על רזא דנא אמרו (שמות לב ח) אלה אלהיך ישראל[2314] וכמה דאשתתף מ"י באלה[2315] הכי הוא שמא דאשתתף תדיר וברזא דא אתקיים עלמא ופרח[2316] אליהו ולא חמינא ליה ומניה ידענא מלה דאוקימנא על רזא וסתרא דילה אתא רבי אלעזר וכלהו חברייא ואשתטחו קמיה בכו ואמרו אלמלא לא אתינא לעלמא אלא למשמע דא די

תרגום: התחברו האותיות אלו באלו ונשלמו בשם אלהים. וטרם שברא אלה, לא עלה בשם אלהים. והם שחטאו בעגל, ועל סוד זה אמרו "אלה אלהיך ישראל". וכמו שמשתתף "מי" ב"אלה", כך השם משתתף תמיד, ובסוד הזה התקיים העולם. ופרח אליהו ולא ראיתי אותו, וממנו ידעתי הדבר שעמדתי על הסוד והסתר שלו. בא רבי אלעזר וכל החברים והשתטחו לפניו. בכו ואמרו, אלמלא לא באנו לעולם אלא לשמוע את זה, די.

(קד) עי' זהר ח"ג רל ע"ב: כגוונא דאיהו ענו[2317] שכינתיה ענוה איהו חסיד ואיהי חסידה איהו גבור ואיהי גברת(א) על כל אומין דעלמא איהו אמת ואיהי אמונה איהו נביא ואיהי נביאה איהו צדיק ואיהי צדקת איהו מלך ואיהי ומלכות (מלכתא) איהו חכם ואיהי [חכמתא] (חכמתי) איהו מבין ואיהי תבונה דיליה איהו כתר ואיהי עטרה דיליה[2318] עטרת תפארת ובג"ד אוקמוה רבנן כל מי שאין תוכו כברו אל יכנס לבית המדרש כדיוקנא דקב"ה דאיהו ותוכו (כברו) ושכינתא ברו:

– מאיר התיקון –

[2303] כי הבינה נשלמים נ' שערים בתוך יסוד דז"א כי עד הוד אתפשטת ויסוד נקרא כל כולל הנ' שערי בינה ונמצא ששם עביד תרעא חד שהיא המלכות הנקרא תרע"א (רח"ו).

[2304] שבעשיה (רח"ו).

[2305] שביצירה (רח"ו).

[2306] שבבריאה (רח"ו). נגד ג' עולמות (יהל אור).

[2307] שהיא מתלבשת בכל זה טרם התגלותה (רח"ו).

[2308] בזאת יבא אהרן אל הקודש דהיינו חכמה (רח"ו).

[2309] וז"ס (אבות פ"ג מי"ז) אם אין יראה, אין חכמה (יהל אור).

[2310]

[2311] אלה מי (רח"ו).

[2312] והי' קדם למ' כי תחלה היינו חושבים הפנימים שהיא בינה ואח"כ היה חסד ועתה אין חושבין בהיפוך המ' קודם לי' והכוונה להתגלות וסתימת המ' בסוד הרבצה (רח"ו).

[2313] (נ"ח בעלמא) נוסף בלפ"ו.

[2314] שרצה להפריד הו"ק מבינה ולהורידם למלכות הנק' ים בסוד קליפת עשייה (רח"ו). עי' פרשת משפטים קה ע"א (לש"ו).

[2315] בשעת אצילות, כי אמא תמיד רובצת על הבנים (רח"ו). כמו שבבריאת העולם נכנסו נה"י דאימא בז"א, ואז נעשה שם אלהים, כך תמיד כל יום ויום נכנסים נה"י דאימא בז"א, ולכן נקרא הבינה אלהים (מ"מ).

[2316] מכאן עד סוף הקטע מקומו לקמן לפני ח"ר לאלעזר שתיקה (גר"ח).

[2317] חשב עשר מדות בע"ס. וענו הוא בהוד דרגא [דמשה], דאיהו ענו מכל כו'. [מצאתי כתוב על הגליון. והאיש משה ענו' מא'ד ס"ת הוד. ע"כ] ומכאן ואילך חשיב ו"ק, ואח"כ ג"ר עד כמראה הקשת. ועד בכלל. ר"ל אלו ב' פסוקים (יהל אור).

[2318] ענין המלכות למה נקרא שמה עטרא כבר ידעת ששרשה היא נקודה א' באצילות ומזאת הנקודה נעשה בחי' פרצוף שלם ונתפשטו אלו הי' נקודות בזה האופן שהנקודה הראשונה נשארת במקומה באצילות בבחי' כתר שלה וחב"ד שלה נתפשטו בבריאה ומהם נעשה הבריאה. וחג"ת נה"י

תרגום: כדוגמא שהוא עניו, שכינתו ענוה, הוא חסיד והיא חסידה, הוא גבור והיא גברת על כל אומות העולם, הוא אמת והיא אמונה, הוא נביא והיא נביאה, הוא צדיק והיא צדקת, הוא מלך והיא מלכות, הוא חכם והיא חכמה, הוא מבין והיא התבונה שלו, הוא כתר והיא עטרה שלו, עטרת תפארת, ומשום זה פרשוהו חכמים, כל מי שאין תוכו כברו אל יכנס לבית המדרש, כדמות הקדוש ברוך הוא שהוא תוכו, והשכינה היא ברו.

(קה) עי׳ זהר ח״ג ריז ע״ב: רבי אבא ור׳ יוסי קמו למלעי באורייתא בפלגות ליליא עד דהוו יתבי ולעאן באורייתא א״ר יוסי הא דא״ר חייא אנוש[2319] כחציר ימיו שפיר קאמר אבל במאי אוקימנא סופיה דקרא (תהלים קג טז) כי רוח עברה בו ואיננו ולא יכירנו עוד מקומו א״ל הכי הוא ודאי אנוש כחציר ימיו כמה דאמר (שם טו) כציץ השדה |ההוא שדה דאשתמודע| כן יציץ דאתחדש ואתהדר כמלקדמין (הכי יציץ וסליק מ״ט בגין):

כי רוח עברה בו ואיננו דא הוא רוחא עלאה[2320] טמירא קדישא גניזא מכלא |דכליל| (וכליל) ליה בגויה וכדין ואיננו ודא הוא רזא דחנוך דכתיב ביה ואיננו כי לקח אותו אלהים דא אלהים עלאה[2321] רוח עלאה רוח גניזא טמירא ולא יכירנו עוד מקומו דהא אתכליל רוחא זעירא ברוחא עלאה[2322] מה כתיב בתריה (תהלים קג יז) וחסד יי׳ מעולם ועד עולם |ועאל ליה| (עאל) כהנא רבא[2323] לגו קדש קדשים ונטיל ליה ואוליד ליה כמלקדמין ואתחדש כנשר עולמין ואתהדר איהו נער[2324]:

תרגום: רבי אבא ורבי יוסי קמו לעסוק בתורה בחצות הלילה, עד שישבו ועסקו בתורה, אמר רבי יוסי זה שאמר רבי חייא ״אנוש כחציר ימיו״ יפה אמר, אבל במה בארנו סוף הפסוק, ״כי רוח עברה בו ואיננו ולא יכירנו עוד מקומו״. אמר לו כך הוא בודאי, ״אנוש כחציר ימיו״ כמו שאמר ״כציץ השדה״, אותו שדה הנודע, ״כן יציץ״ שהתחדש וחזר כמקדם (כך יציץ ועולה למה משום).

״כי רוח עברה בו ואיננו״, זה רוח עליון טמיר קדוש גנוז מהכל, שכולל אותו בתוכו, ואז ״איננו״, וזהו סוד של חנוך שכתוב בו ״ואיננו כי לקח אותו אלהים״, זה אלהים עליון, רוח עליונה, רוח גנוזה וטמירה. ״ולא יכירנו עוד מקומו״, שהרי נכללת רוח קטנה ברוח עליונה. מה כתוב אחריו ״וחסד ה׳ מעולם ועד עולם״ ונכנס לו כהן גדול לתוך קדש הקדשים ולוקחו ומולידו כמקדם, ומתחדש כנשר נעוריו וחוזר והוא נער.

(קו) עי׳ זהר ח״ג רטז ע״ב: ועוד אוקמוה רבנן דעתיד הוה משה לקבלא אורייתא בדרא דטופנא אלא בגין דהוו רשיעייא הה״ד (שם ו ג) בשג״ם הוא בשר[2325] (ו)בשג״ם זה מש״ה

– מאיר התיקון –

שלה נתפשטו ביצירה ומהם נעשה היצירה ומלכות שבה נתפשטת בעשייה וממנה נעשית העשיה. נמצא שאלו הג׳ עולמות נבנו מצד המלכות ולכן נקראת עטרה לפי שבחי׳ הכתר שלה הוא בשרשו באצילות וז״ש לה הוי ראש לשועלים שהעולמות בריאה יצירה עשיה נקראים שועלים (זהר הרקיע).

[2319] פי׳ שפי׳ לעיל שמט״ט מתחדש כחציר (מ״מ).

[2320] שעולה למ״ן במלכות. נ״א בבינה הנקר׳ רוח הקדש הסתום (רח״ו), ואם נפרש על המ׳ א״ש שמט״ט עולה בסוד מ״ן למלכות. ואם נפרש על הבינה. יפורש ג״כ על מט״ט שיש בו נשמת אד״הר שהיא בבינה. כמ״ש הרב בליקוטים, ומפשט הלשון נראה כנ״א שהיא בינה (מ״מ).

[2321] פי׳ מלכות שהיא עילאה על בי״ע. א״נ בינה (מ״מ).

[2322] י׳ רוח מט״ט הנקרא רוח זעירא במלכות. א״נ בבינה הנקרא רוחא עילאה (מ״מ).

[2323] לפי׳ א׳ כהנא רבא הוא חסד. לגו ק״ק הוא יסוד דנוקבא כמ״ש באדרא זוטא. ולנ״א כהנא רבא הוא אבא לגו ק״ק הוא יסוד דאימא שנשמת מט״ט היא מבינה כמ״של שהיא נשמת אד״הר ולכך הביא הזוהר פסוק וחסד ה׳ וכו׳. שר״ל וחסד ה׳ שהוא חסד תעיר לפי׳ הראשון והאיר למל׳ הנקרא עולם כנודע שעולם ועולם הם תריץ הה״ין בינה ומ׳ ואז יצא מט״ט. ולפירוש הב׳ וחסד ה׳ הוא אבא הנקרא כהנא רבא והאיר לבינה הנקרא עולם ואז יצא מט״ט. ולכל הפירושים על יריאיו הוא מט״ט שהוא ירא את ה׳ מאד (מ״מ).

[2324] רזא דיבום הוא בעלמין בי״ע שהן דמט״ט וכו׳ ושם נשתנה כי כל השנויין ביה, וכו׳ והענין כי נשמתא ל״ל שינוי, וכל השינויים הוא בגוף וכו׳ וכמו נהורא בגוונין, דהשינוי אינו אלא בגוונין וכו׳, כי עלמין דמט״ט הן גופא לגבי ברתא דמלכא באצילות, ולכן אין שינוי אלא ביבום כד נחית לעלמין דיליה (בהגר״א על תיקו״ז קו ע״ג).

[2325] הכוונה כי משה עולה [בגימ׳] בשגם (זהר הרקיע).

ואמאי קרי לי׳ בשגם אלא קהלת חסר ב׳[2326] מן בשג״ם ל[כ]סאה מלה אמר (קהלת ח יד) אמרתי שגם זה הבל[2327] ואוקמוה על יתרו[2328] למה נקרא שמו קיני שנפרד מקין:

תרגום: ועוד פרשוה חכמים, שעתיד היה משה לקבל תורה בדור המבול, אלא משום שהיו רשעים, זהו שכתוב ״בשגם הוא בשר״, בשגם זה משה, ולמה קרא לו בשגם, אלא קהלת חסר ב׳ מבשגם לכסות הדבר, אמר ״אמרתי שגם זה הבל״. ופרשוה על יתרו, למה נקרא שמו ״קיני״ שנפרד מקין.

(קז) עי׳ שער המצות - פרשת שופטים: הנה בחינת לאה הג׳ שהיא הארת מלכות דאבא היוצאת בגבול יסוד דאימא והיא סמוכה יחד אל המלכות דאימא אשר שתים אלו הם ביסוד דאימא הנקרא קין כנ״ל והנה יש בה ד׳ בחינות לאה, והם כולם ממלכות דאבא: הא׳, מגדלות גמור. והב׳, מגדלות דו״ק. והג׳, מקטנות דזמן התערובת. והד׳, מקטנות גמור לבדו, ולא קבלתי רק שתיהן לבד ואלו הן הראשונה שהיא דגדלות גמור היא צפורה אשת משה, והיא עצמה תאומה יתירה של הבל שעליה נתקוטטו קין והבל ויתבאר לקמן. והד׳ שהיא דקטנות גמור היא אשה הכושית שלקח משה וכו׳. קין ויתרו הם ביסוד דאימא, כי היסוד לעולם הוא דכורא. והבל ומשה הוא ביסוד דאבא. והנה בתחלה נכנסין נהי״ם דאימא ברישא דז״א ואז מיסוד דאימא יצא קין בתחלה והוא הבכור כי זה נכנס ראשונה ואז יצאת עמו תאומתו והיא מלכות עצמה דאימא. ואח״כ נכנסין נהי״ם דאבא ומתלבשין תוך נהי״ם דאימא ואז נולד הבל מיסוד דאבא ונולדה תאומתו עמו שהיא מלכות עצמה דאבא, ואחר שנתלבש תוך נהי״ם דאימא אז הוציאה מלכות דאבא הארה אחרת ביסוד דאימא דבוקה עם מלכות עצמה דאימא כנ״ל, וזו היא תאומה יתירה של הבל, כי ממנו לוקח, שהוא יסוד דאבא. האמנם קין שהוא יסוד דאימא רצה ליקח אותה לפי שיצאת במקומו עם תאומתו כנזכר, אבל כפי הדין והאמת אינה אלא תאומה יתירה של הבל, ולכן חטא קין בענין זה. והנה כשבאו יתרו ומשה שהם בחינת קין והבל כנזכר אז תיקן יתרו מה שחטא וזו התאומה יתירה של הבל היא צפורה בתו לפי שבמקומו היא יוצאת כנזכר ואז השיאה ברצונו ונתנה למשה כי בת זוגו היא ובזה תיקן קלקולו הראשון:

וזהו סוד הפסוק ויואל משה לשבת את האיש ר״ת לאה ר״ל כי נתרצה משה לשבת עם יתרו כדי לקחת תאומתו היתירה הנקראת לאה כנזכר כי כל הי״ח נשים נקרא לאה דרך כללות אע״פ שכל א׳ מהן יש לה שם פרטי בפני עצמה. ואז ויתן לו את צפורה בתו למשה שהיא השם הפרטי שלה. גם ז״ס תפלה ״למשה ״איש ״האלהים ר״ת לאה והענין כי הנקבה נקרא תפלה כנודע תתחבר למשה והיא לאה הנזכרת שהיא צפורה אשת משה גם תפלה מלשון טפילה לשון חיבור כי לאה זו שהיא צפורה אשת משה היא טפילה ומחוברת עמו כי משה הוא יסוד דאבא וצפורה הארה דמלכות דאבא כנזכר.

אמנם הד׳ שהיא הארת מלכות דאבא דקטנות גמור במקום המלכות עצמה דאימא דקטנות היא האשה הכושית שלקח משה וכמו שביארנו על פסוק ותדבר מרים ואהרן במשה על אודות האשה הכושית כו׳ והוא מה שנזכר בדברי הימים של משה שהלך למדינת כוש וישב שם מ׳ שנה ומת מלך כוש ולקח משה אשתו ומלך שם מ׳ שנה וקידשה אבל לא קרב אליה ולא נזדווג לה שנעץ חרב בינו לבינה כנזכר:

ולכאורה הדברים מבהילים כי כיון שלקח את צפורה למה חזר ליקח האשה הכושית. ועוד שכיון שקידשה למה לא קרב אליה ומעיקרא דקידשה מאי סבר ולבסוף מאי סבר שנתרחק ממנה. ושאלה זו היא ששאלה מרים ואהרן על אודות האשה הכושית אשר לקח ופירש ממנה. והרי אשה כושית לקח בקידושין א״כ למה נתרחק ממנה וזהו כפל הפסוק כי אשה כושית לקח. ועוד האם אין לבנות ישראל אשה שהלך לקחת אשה כושית דבשלמא צפורה כבר נתבאר שהיתה תאומתו כנ״ל. ועם הנזכר יתורץ כל זה כי גם האשה הכושית היתה תאומתו היתירה כנזכר ולכן לקחה בקידושין וגיירה והכניסה אל הקדושה לתקנה ולא עשה כיעקב שלא רצה לגייר את תמנע ונענש כנ״ל אבל להיותה בחינת קטנות גמור שהם דינין גמורים כנ״ל לכן לא נזדווג עמה וכו׳.

– מאיר התיקון –

[2326] דב׳ רומז על ב׳ גלגולין (יהל אור).

[2327] הוא אד״הר (זהר הרקיע). שמשה גלגול הבל, ויתרו גלגול קין (יהל אור).

[2328] למה נק׳ שמו קני שנפרד מקין כי יתרו הוא גלגול קין אחי הבל ולפי שהרג את הבל בא עתה לתת לו בתו לאשה ולהשלים ולתקן את אשר עיוות. ונוכל להבין היטב אמרו נפרד מקין ובהבל אמר שגם זה הבל והוא כי הבל מצד הקדושה והטהרה לכן הוא עצמו משה וז״ש זה הבל אך קין אחיו היה מטומאת זוהמת הנחש ומקדושת אד״הר ואותו צד טהרה נפרד ממנו ונתגלגל ביתרו וזה שאמר נפרד מקין ולא אמר זה קין (זהר הרקיע).

באורות אשר בכל יסוד מאלו [פי׳ הן דאבא והן דאמא] יש שלשה בחינות הנקראים מכוסה ומגולה והבל. כי היסוד דאבא הוא מתלבש תוך היסוד דאימא עד מקום החזה דז״א וזו הבחינה הנקראת מכוסה. ומן החזה ולמטה שכבר נסתיים יסוד דאימא כנודע מתפשט יסוד דאבא לבדו עד סוף יסוד דז״א וב׳ הם מסתיימים ביחד ובחינה זו נקרא מגולה כי אינו מתלבש תוך יסוד דאימא כבראשונה. ואח״כ היסוד דאבא המסתיים בפי היסוד דז״א ג״כ הנה ממנו יוצאים האורות הסתומים שבתוך היסוד דאבא ויוצא לגמרי בגילוי גמור ונמשך בין החלל שבין ב׳ פרקי אמצעיים וב׳ תתאין של נו״ה תרין ירכין דז״א דרך קו אמצעי והרי הם ג׳ בחינות שבו. כי הראשונה יש לאורות ההם ג׳ כיסויים והם כלי היסוד דאבא וכלי היסוד דאימא וכלי דז״א עצמו. והב׳ יש לה שני כיסויים לבד והם יסוד דאבא וגופא דז״א ובערך הא׳ נקרא הב׳ מגולה. והג׳ הם אורות לבדם בלי שום כיסוי כלל ונקרא הבל גמור:

והנה גם באורות יסוד דאימא יש ג׳ בחינות הנזכרות הא׳ היא עד החזה דז״א ושם יש לה ב׳ כיסויים הא׳ יסוד דאימא והב׳ גופא דז״א ולכן נקרא מכוסה ומן החזה ולמטה עד סוף יסוד דז״א שכבר נפסק ונסתיים יסוד דאימא אין לאורות המתפשטים משם ולמטה רק גופא דז״א לבד ולכן נקרא מגולה אבל אינו נקרא הבל גמור לפי שעדיין יש להם כיסוי אחר כנזכר, כי כבר נתבאר לעיל פ׳ תרומה דף י״ז ע״ב ובדרוש הצלם דליל הושענא רבא כי אעפ״י שנסתיים יסוד דאימא במקום החזה עכ״ז הארת יסוד דאימא נמשך ומתפשט עמהם ומלביש האורות ההם שלא יהיו בגילוי גמור ויתאחזו הקליפות בהם בסוד עץ הדעת טוב ורע כנודע. והג׳ היא אורות אלו דאימא שהם אורות רבים והם דחוקים וצרים שם ובמוצאם פתח פתוח יוצאים לחוץ מפי היסוד עצמו דז״א ולחוץ ונמשך בחלל שבין ב׳ ירכין דיליה דרך קו האמצעי על דרך הנאמר לעיל גבי אורות יסוד דאבא ובחינה זו הג׳ נקראת הבל גמור שאין לה שום כיסוי כלל. ועיין בשער התפלות בחזרת העמידה דחול בכוונת ענית אמן ותבין הקדמה נכונה בענין אלו ההבלים היוצאים מפי היסוד גם בשער הפסוקים בפרשת שמות בענין יהושע וכלב וע״ש.

ונבאר תחלה ג׳ בחינות אורות דאבא הנזכרות דע כי ג׳ בחינות אלו נחלקים לד׳ בחינות לפי שהבחינה הב׳ הנקרא מגולה יש בה ב׳ בחינות א׳ היא במקום הת״ת דז״א מן החזה ולמטה והב׳ היא ביסוד דז״א. והנה כללות ג׳ בחינות הם ג׳ גלגולים הנזכרים בספר התיקונים תיקון ס״ט בענין ר״ת של משה שהוא משה שת הבל. והנה כשנסתכל נמצא שהיסוד עצמו דאבא הוא חציו מכוסה עד החזה וחציו מגולה בב״ש תחתונים דת״ת דז״א והם בחינת משה עצמו שנאמר בו ב״פ משה משה. בחינה הא׳ שהיא מכוסה שהיא בדעת עצמו דז״א מצד אבא עד החזה הוא בחינת משה הא׳ המכוסה. והבחי׳ הב׳ המתפשטת בת״ת לבדו מן החזה ולמטה הוא מגולה והוא משה הב׳. ונמצא כי משה יש לו ב׳ בחינות שהם בדעת ובת״ת דז״א שבו מתפשט היסוד דאבא ובערך המקומות הם ב׳ כנזכר ולכן נזכר ב״פ משה משה. אבל בערך היסוד עצמו אינו רק אחד לבדו ולכן לא פסיק טעמא בגווייהו כנזכר באדרא רבא דף &. ואח״כ האורות שביסוד עצמו דז״א אשר מלובשת תוך העטרה דיסוד דאבא עצמו כנודע כי עטרת היסוד עצמו דאבא מתלבש תוך היסוד דז״א הנה אע״פ שהוא ג״כ בגילוי כדרך משה הב׳ עכ״ז בערך הגילוי שוין הם אבל הם בחינות נפרדות בערך הם עצמם כי משה הב׳ הוא יסוד דאבא ושת בן אדם הראשון הוא עטרת היסוד דאבא המלובשים ביסוד דז״א. ואח״כ האורות היוצאים בגלוי גמור מחוץ פי היסוד דז״א הנקרא הבל כנזכר הוא בחינת הבל בן אדה״ר:

ובזה ית״ל טעם שמותם כי משה הוא גי׳ אחורים דהוי״ה דע״ב דיודין דיסוד דאבא אשר למעלה בדעת דז״א שהם בגי׳ קפ״ד והפנים דאהי״ה דיודין דיסוד אימא שהם בגי׳ קס״א כי כן בהיות יסוד דאבא מלובש תוך יסוד אימא נמצאו אחורי יסוד דאבא מחוברים עם הפנים דאימא וב׳ בחינות אלו קפ״ד וקס״א בגי׳ מש״ה.

וש״ת נקרא שמו כך כנזכר באד״ר דף קמ״ב כי היסוד נקרא שת בשביל דאיהו כליל שית בקרטופא כחדא וכבר נתבאר שם ענינו ולכן שת שהוא בחינת עטרת יסוד דאבא המלובש תוך יסוד דז״א הנקרא ו׳ זעירא נקרא ע״ש שת לשון שית ר״ל ו׳ כמנין ו׳ זעירא כי ו׳ גדולה היא ס׳ כנודע.

והנה הבל בן אדה״ר חטא בתחלה ופגם באות יו״ד של שית שהיא טיפת הזרע היורדת ביסוד הנקרא ו׳ זעירא ונסתלקו הטיפה הנקרא י׳ ונשאר היסוד הנקרא שת כנזכר בתי׳ ס״ט קי״א ע״ב. והבל בן אדה״ר נקרא כך כפי פשוטו לפי שהוא בחינת האורות היוצאים בבחינת הבל גמור מפי היסוד דז״א ולחוץ אלא שהם אורות של יסוד דאבא:

ועתה נבאר הג׳ בחינות האורות של יסוד דאימא. והנה כמו שג׳ גלגולי הבל היו בג׳ בחינות אורות דיסוד דאבא כן ג׳ גלגולים של קין הם בג׳ בחינות אורות דיסוד דאימא. והנה ג׳ גלגוליו נרמזים בפסוק כי שבעתים יקם קין ומלת יקם חסר ו׳ ר״ת יתרו קין מצרי כמבואר במקומו ואיני זוכר סדרן וזכרתי אח״כ כי סדרן קין מצרי יתרו כפי סדר תולדותם כי הנה קין נקרא כן כי הוא

גי׳ אהי״ה דיודין שביסוד דאימא והוא גי׳ צלם הנז״ל כי עיקר שם צלם הוא ביסוד דאימא הנקרא אהיה דיודין אבל יסוד דאבא נקרא גם הוא צלם דרך השאלה בלבד ואינו קבוע בו ונמצא כי קין הוא למעלה ביסוד דאימא במקום המכוסה בדעת עד החזה דז״א כי שם נקרא צלם כמנין קי״ן. והמצרי הוא בחינת הגילוי שהם החו״ג המתגלים מן החזה ולמטה ולפי שהם בגילוי ובפרט שהם דאימא דדינין מתערין מינה נתאחזו בהם הקלי׳ ונקרא איש מצרי שהרגו מרע״ה כמבואר ענינו במקומו. ויתרו הוא בחינת ההבל היוצא מפי היסוד דז״א ולחוץ ולכן גם הוא היה בקליפת כהן מדין ואמנם טעם קריאתו בשם זה הוא לפי שהנה היסוד דאימא הוא כולל ד׳ שמות אהי״ה ב׳ דיודין וא׳ דאלפין וא׳ דההין כנודע שהם הנקבות של ד׳ הויות ע״ס מ״ב& והנה ד׳ שמות אהי״ה הנזכרים הם גי׳ יתרו כי כולם כלולים בו. גם טעם אחר כי הנה נת״ל כי ד׳ בחינות של לאה הם הכללות של ח״י נשים של המלך ושרש כולם אינם רק ד׳ בלבד וכל בחינה מהם נקרא אהי״ה וארבעתן יוצאות מן היסוד דאימא לפי שכל נוקבא היא בחינת אהי״ה כנודע אעפ״י שמקצתם הם מיסוד דאבא כבר נת״ל כי לולא הכאת יסוד דאבא ביסוד דאימא לא היו תאומותיו יוצאות ונמצא כי שורש לכולם הוא היסוד דאימא ולכן כלולים בו ד׳ שמות אהי״ה הנזכרים שהם בגי׳ יתרו כנודע:

ובזה יתבאר לך מש״ל בענין צפורה אשת משה כי הנה היא בת יתרו ממש כי הנה היא שורש לכל התאומות ובפרט זו שהיא תאומה יתירה של הבל היוצאות ביסוד דאימא ממש שהוא יתרו. והרי נתבאר ענין יתרו איך הוא בחינת הג׳ דיסוד דאימא הנקרא הבל עוד יש בחינות אחרת ביתרו זולת בחינה הנזכרת והוא כי גם הוא למעלה במקום אחר מלבד זה והוא המקיף של המוחין דקטנות דז״א והוא כולל כל אורות המקיפים ההם כולם ואינו בחינה פרטית כמו בכאן וזה עניינו.

(קח)עי׳ זהר ח״א קפג ע״ב: תנן עבד קודשא בריך הוא ירושלם לתתא כגוונא דלעילא ודא מתתקנא (דא) לקבל דא דכתיב (שמות טו יז) מכון לשבתך פעלת יהו״ה הבנויה דזמין קב״ה לנחתא לה לירושלם [ד]לעילא כדקא יאות ובגין כך הבנויה שחברה לה יחדו והא אוקמוה שחברה שחברו מבעי ליה[2329] אלא דאתחברת אמא בברתא[2330] והוו כחדא ואוקמוה ואתמר ששם עלו שבטים (תהלים קכב ד) אלין אינון קיומא דעלמא ותקונא דעלמא |תתאה| ולא תימא דעלמא תתאה בלחודוי אלא אפילו דעלמא עלאה[2331] דכתיב (שם) שבטי יה עדות לישראל לישראל דייקא בגין דאינון קיומא לתתא סהדותא[2332] אינון לעילא וכלא להודות לשם יהו״ה לאודאה שמיה דקב״ה לכל סטרין דכתיב (שם) להודות לשם יהו״ה:

תרגום: שנינו, הקדוש ברוך הוא עשה את ירושלים למטה כדוגמא שלמעלה, וזו מתוקנת (זו) כנגד זו, שכתוב ״מכון לשבתך פעלת ה׳״. ״הבנויה״, שעתיד הקדוש ברוך הוא להוריד את ירושלים שלמעלה כראוי, ולכן ״הבנויה״. ״שחוברה לה יחדיו״, והרי בארוה. ״שחוברה״, היה צריך להיות שחברו, אלא שהתחברה האם עם הבת ונהיו יחד, ובארוהו. ונאמר ״ששם עלו שבטים״, אלו הם קיום של העולם ותיקון של העולם התחתון. ואל תאמר שהעולם התחתון לבדו, אלא אפילו של העולם העליון, שכתוב ״שבטי יה עדות לישראל״, דוקא לישראל, משום שהם הקיום למטה, עדות הם למעלה, והכל, ״להודות לשם ה׳״, להודות לשם הקדוש ברוך הוא לכל הצדדים, שכתוב ״להודות לשם ה׳״.

– מאיר התיקון –

[2329] פי׳ שחברו ישראל ירושלים של מעלה, שהיא המלכות עם ירושלים שלמטה, דהכי משמע פשטיה דקרא ירושלים הבנויה למטה כעיר שהיא המלכות שחברו לה יחדיו עם ירושלים שלמטה (מ״מ).

[2330] פי׳ להכי אמר שחברה בה׳ לומר שהמלכות עצמה נתחברה עם בינה, ושיעור הכתוב ירושלים של מטה הבנויה כעיר שהיא המלכות שנתחברה יחדיו עם ה׳ ראשונה, ולזה רמז שחברה בה׳. ויש מפרשים שחברו מבעי ליה פי׳ כעיר שהיא המלכות שנתחברו לה כל ישראל בתוכה, וא״כ אמאי קאמר שחברה בה׳ והתירוץ כמ״ש (מ״מ).

[2331] פי׳ י״ב שבטים הם נגד י״ב בקר שתחת המלכות ורומזים ג״כ לי״ב גבולי אלכסון שבז״א וז״ש אלא אפילו דעלמא עילאה שהיא ז״א (מ״מ).

[2332] פי׳ הם תחת המלכות והם קיום העולם והם ג״כ רומזים לי״ב גבולי אלכסון שבז״א שכשאנו רואים י״ב למטה אנו יודעים ומעידים שיש י״ב ג״כ בז״א וז״ש סהדותא אינון לעילא (מ״מ).

(קט)כי רוח עברה בו ואיננו דא הוא רוחא עלאה[2333] טמירא קדישא גניזא מכלא ודכלילו (וכלילו) ליה בגויה וכדין ואיננו ודא הוא רזא דחנוך דכתיב ביה ואיננו כי לקח אותו אלהים דא אלהים עלאה[2334] רוח עלאה רוח גניזא טמירא ולא יכירנו עוד מקומו דהא אתכליל רוחא זעירא ברוחא עלאה[2335] מה כתיב בתריה (תהלים קג יז) וחסד יי׳ מעולם ועד עולם ועל עולם ועאל ליהו (עאל) כהנא רבא[2336] לגו קדש קדשים ונטיל ליה ואוליד ליה כמלקדמין ואתחדש כנשר עולמין ואתהדר איהו נער[2337]:

תרגום: "כי רוח עברה בו ואיננו", זה רוח עליון טמיר קדוש גנוז מהכל, שכולל אותו בתוכו, ואז "איננו", וזהו סוד של חנוך שכתוב בו "ואיננו כי לקח אותו אלהים", זה אלהים עליון, רוח עליונה, רוח גנוזה וטמירה. "ולא יכירנו עוד מקומו", שהרי נכללת רוח קטנה ברוח עליונה. מה כתוב אחריו "וחסד ה׳ מעולם ועד עולם" ונכנס לו כהן גדול לתוך קדש הקדשים ולוקחו ומולידו כמקדם, ומתחדש כנשר נעוריו וחוזר והוא נער.

(קי) עי׳ ס"ת ח"ב קמו ע"א: ויקחו לי תרומה[2338] מאת כל איש וגו׳ (שמות כה ב) רזא דרזין לידעי[2339] חכמתא כד אסתלק ברעותא[2340] דסתרא דכל סתרין[2341] למעבד יקרא ליקריה[2342] אנשיב רוחא[2343] מנקודה עלאה[2344] דנגיד מלעילא לתתא[2345] ושוי תקוניה[2346] לאתישבא בהאי עלמא[2347]

– מאיר התיקון –

[2333] שעולה למ"ן במלכות. נ"א בבינה הנקר׳ רוח הקדש הסתום (רח"ו), ואם נפרש על המ׳ א"ש שמט"ט עולה בסוד מ"ן למלכות. ואם נפרש על הבינה. יפורש ג"כ על מט"ט שיש בו נשמת אד"הר שהיא בבינה. כמ"ש הרב בליקוטים, ומפשט הלשון נראה כנ"א שהיא בינה (מ"מ).

[2334] פי׳ מלכות שהיא עילאה על בי"ע. א"נ בינה (מ"מ).

[2335] י׳ רוח מט"ט הנקרא רוח זעירא במלכות. א"נ בבינה הנקרא רוחא עילאה (מ"מ).

[2336] לפי׳ א׳ כהנא רבא הוא חסד. לגו ק"ק הוא יסוד דנוקבא כמ"ש באדרא זוטא. ולנ"א כהנא רבא הוא אבא לגו ק"ק הוא יסוד דאימא שנשמת מט"ט היא מבינה כמ"של שהיא נשמת אד"הר ולכך הביא הזוהר פסוק וחסד ה׳ וכו׳. שר"ל וחסד ה׳ שהוא חסד תעיר לפי׳ הראשון והאיר למל׳ הנקרא עולם כנודע שעולם ועולם הם תריץ הה"ין בינה ומ׳ ואז יצא מט"ט. ולפירוש הב׳ וחסד ה׳ הוא אבא הנקרא כהנא רבא והאיר לבינה הנקרא עולם ואז יצא מט"ט. ולכל הפירושים על יריאיו הוא מט"ט שהוא ירא את ה׳ מאד (מ"מ).

[2337] רזא דיבום הוא בעלמין בי"ע שהן דמט"ט וכו׳ ושם נשתנה כי כל השנויין ביה, וכו׳ והענין כי נשמתא ל"ל שינוי, וכל השינויים הוא בגוף וכו׳ וכמו נהורא בגוונין, דהשינוי אינו אלא בגוונין וכו׳, כי עלמין דמט"ט הן גופא לגבי ברתא דמלכא באצילות, ולכן אין שינוי אלא ביבום כד נחית לעלמין דיליה (בהגר"א על תיקו"ז קו ע"ג).

[2338] הוא סיום הלשון של הזהר ואינו מסתרי תורה ותיבת ס"ת בטעות נכתבה (מ"מ).

[2339] לידע (אור יקר).

[2340] גלוי בחינות הכתר והכנתו אחר גלגולי בחינותיו כולם, אותם שאין האצילות מתפשט מהם, אותה הבחינה שהיא מוכנת והגונה להאציל נאצלים יקרא "אסתלק ברעותא", בזה הוא עליית רצון להמציא הנמצאים (אור יקר).

[2341] הוא הכתר שאין סוף מתלבש בתוכו כנודע, והוא סתר לכל הנסתרים שכל הספירות הם מוסתרות ומושרשות בו כנודע (אור יקר). פי׳ א"א (מ"מ).

[2342] יקרא הוא חכמה, "יקריה" חכמתו, והיינו שכל הנמצאים והשרשים העליונים דהיינו תיקוני א"א, כולם בסוד החכמה הקדומה הנעלמת, והיינו "יקריה" מציאות חכמה שבתוכו "ויקרא ליקריה" היא החכמה ממש הנגלית במקומו, והיא לבוש לחכמה הקדומה היינו יקרא ליקריה (אור יקר). פי׳ זו"ן שהם מלבישים לאו"א הנק׳ יקריה (מ"מ). ר"ל להמציא התלבשות לאור הגנוז כדי להתגלה על ידו למטה בגילוי כבודו ית"ש (כללים ח"א קב ע"ב).

[2343] היינו סוד כח התפשטות קו המדה, דהיינו רוח המתנשב מהכח הנסתר (אור יקר). פי׳ מלכות (מ"מ).

[2344] היא החכמה, שהיא נקראת נקודה, מפני שיש נקודה חכמה תחלת הישות, ואחריה "קו" בסוד הדעת, ואחריה שטח בסוד הבינה, ואחריה גוף שש קצוות פרשתים בארוכה במקום אחר (אור יקר). פי׳ מאבא כי אבא יסד ברתא (מ"מ). הוא מלכות דהיא אתנטלית מחכמה (תיקו"ז יב ע"ב) אבא יסד ברתא (זהר פנחס רנ"ו ע"ב) (דע"ה ח"ב קנה ע"ד). הוא חכמה אבא, היוצא מאוירא עלאה אור הגנוז, כמ"ש בפ׳ בראשית (טז ע"ב) ונפח ממנו רוחא חדא, וע"ד שכתוב (בראשית ב ז) ויפח באפיו כו׳, והוא כביכול משורש הרוח שבקרבו, והוא רוח אלהים חיים רוח הקודש, והוא אור הגנוז ע׳ ספר יצירה פרק א משנה ט בהגר"א שם (כללים ח"א קב ע"ב).

[2345] דהיינו התפשטות החכמה בעשר ספירות עד המלכות מעילא לתתא, וקצר בדרך אצילותם שאין זה מהמתייחס כעת (אור יקר). דהיא אתפשט ונמשך למטה (דע"ה ח"ב קנה ע"ד).

[2346] הענין כי התיקונים שבא"א הם מאירים מאין סוף, בלתי צריכים לתיקון העולם הזה כלל, אלא מאירים ומתקשטין מצד עצמן, ואין להם צורך אל התחתונים, אמנם מחכמה ולמט הסוד הארתם היא משועבדת אל מעשה ותיקון התחתונים (אור יקר).

אמאי בגין דאי לא יהא עקרא ושרשא ובהאי (דהאי) עלמא לא יהא ומאנא לארקא בהאי (מנא לארקא להאי) עלמא כלל ואי לא יריק להאי עלמא מיד אתאביד ולא יכיל לקיימא אפילו רגעא חדא אבל בגין דתקוניה איהו מהאי עלמא אתמלי מסטרא חדא[2348] לארקא להאי עלמא ומסטרא אחרא לארקא למלאכי עלאי וכלא אתזנו מניה כחדא:

שלימו דתקונא דהאי רוחא רוחיהון דצדיקיא בהאי עלמא[2349] רוחא דא אשתלים בזמנא דחנוך וירד ומהללאל הוו בעלמא [וכד] (ו)אסגיאו חייבי עלמא אעדו ההוא שלימו מניה לבתר דאתאבידו אתא נח ואשלים ליה אתא[2350] דור הפלגה אעדו ההוא שלימו מניה (ו)אתא אברהם ואשלים ליה אתו אנשי סדום ואעדו ליה אתא יצחק ואשלים ליה אתו פלשתים וחייבי דרא ואעדו ליה מניה אתא יעקב ובנוי ערסא שלימא ואשלימו ליה:

תרגום: ״ויקחו לי תרומה מאת כל איש וגו׳״, סוד הסודות ליודעי החכמה, כשעלה ברצון סתר כל הסתרים לעשות כבוד לכבודו, השיב רוח מנקודה עליונה ששופעת מלמעלה למטה, ושם תיקונו להתיישב בעולם הזה. למה. לפי שאם לא יהיה עיקר ושורש בעולם הזה, לא יהיה כלי להוריק בעולם הזה כלל. ואם לא יריק לעולם הזה, מיד נאבד ולא יכול לעמוד אפילו רגע אחד. אבל משום שתיקונו הוא מן העולם הזה מתמלא מצד אחד להוריק לעולם הזה ומצד אחר להוריק למלאכים העליונים, והכל נזונו ממנו כאחד.

שלימות התיקון של הרוח הזו, רוחות הצדיקים בעולם הזה, רוח זו נשלמה בזמן שחנוך וירד ומהלאל היו בעולם. וכשהתרבו הרשעים בעולם גורשה השלמות ההיא ממנו, אחר שאבדו, בא נח והשלים אותו. בא דור הפלגה וגירש אותה השלמות ממנו. בא אברהם והשלים אותו, באו אנשי סדום וגרשוהו. בא יצחק והשלים אותו. באו פלשתים ורשעי הדור וגרשוהו ממנו. בא יעקב ובניו, המיטה השלמה, והשלימו אותו.

(קיא) עי׳ זהר ח״ב קט ע״א: אם אדניו יתן לו אשה (שמות כא ד) כמה דאתמר אם אדניו דא איהו אדון כל הארץ יתן לו אשה מהכא דלאו ברשותא דבר נש קיימא למיסב אתתא אלא (כלא (משלי טז יא) פלס ומאזני משפט ליהו״ה)[2351] כלא במאזנים לעלות[2352] (תהלים סב י)

– מאיר התיקון –

[2347] והיינו סוד אומרו מה רבו מעשיך ה׳ כולם בחכמה עשית, אם כן האצילה בדרך שתיקונה הוא היותה היא מתיישבת בהאי עלמא, בסוד הנבראים מל״ב נתיבותיה, ולא האצילה כדרך שנאצל הכתר שתיקונו מעצמו, אלא שיהיה תיקונו תדיר מצד התחתונים, נמצאו הספירות כולם מחכמה עד המלכות הם תיקונם בישובו של עולם תחתון, בסוד התפשטות הנמצאים עד הנקודה תחתונה, וכולם שואגים לטרף ושכינה עולה וצועקת למעלה, ותפארת עולה בחברתה אל הבינה והבינה בחכמה, ושם נשפע ונמשך מדרגה אחר מדרגה עד בואם אל המלכות, ומשם יפרד אל הנפרדים כולם (אור יקר). פי׳ שתיקון המלכות הוא על ידי מעשה התחתונים (מ״מ). שעשה תיקון להמלכות להתיישב בעוה״ז, והם הצדיקים שהם המשכן ומעון אליה, שבתוכם היא שוכן, וכמ״ש (שמות כה ח) ושכנתי בתוכם, בתוכו לא נאמר אלא בתוכם כמו שמפרש והולך (דע״ה ח״ב קנה ע״ד).

[2348] זהו פי׳ עיקר שכינה בתחתונים (רח״ו).

[2349] עי׳ פ׳ ויקרא (ד ע״ב) ישראל שלימו דשמא קדישא אינון, וכן לעיל (דף פז רע״א) זכאין אינון ישראל קמיה דקוב״ה דאחדין באנפין עלאין דמלכא באינון פנים דהוא ושמיה אחידן בהו, ואינון ושמיה חד הוא, ובפ׳ תרומה (קמו ע״א) כו׳ וע׳ בהגר״א בתיקונים (תיקון לח דף פז ע״ד) שאמר שם דאנן איברים דהשכינה, וכן שם (דף מח ע״ג ע״ד) דהשכינה היא כלל ישראל [ז״ל ע״ג: דכל הבקשות דצלותא הוא הכל על כלל ישראל, דהוא בשכינתא שהיא כלל ישראל, וז״ש כמה דתיקנו הבוחר כו׳, והכל עלה. ז״ל ע״ד: ואני, מדבר בעדו, בשכינה, דהיא מדברת בעדנו, דהיא כלל ישראל.] (כללים ח״א סו ע״א).

[2350] אתו (דפ״ו).

[2351] מוסגר בדרך אמת.

[2352] עי׳ לקמן רנה ע״א. ועי׳ בהגר״א בספד״צ א ע״ד שהוא צורת תיקון, של מתקלא, ועי׳ ב״ע קלד ע״ב: סוד המתקלא כף ימין וכף שמאל או״א דתליין בימין ובשמאל ב׳ ידים דע״ק ושרשם בדיקנא בב׳ מזלות והם נק׳ מאזנים כמ״ש במאזנים לעלות כו׳ שהוא סוד המזל המעלה ומוריד מרים ומשפיל. ועי׳ זהר ח״א פט ע״א: ומההוא יומא [אחרי מעמד הר סיני] ולהלאה קב״ה ברי עלמין ומאן אינון זווגין דבני נשא דהא מההוא זמנא קב״ה מזווג זווגין [ואומר] (ואמר) בת פלוני לפלוני ואלין אינון עלמין דהוא ברי. ועי׳ ספר הליקוטים פרשת ויצא: הנשמות כולם מעת יצירתם ממקור העליון ממקום אשר ממנו חוצבו יוצאים יחד זכר ונקבה, ואח״כ הולכים כל א׳ לעצמו, הזכר למקום א׳ והנקבה למקום א׳, ומזדווגים אח״כ בעה״ז בת פלוני לפלוני. עי׳ יהל אור ח״ב לג ע״ב: בטחו בו בכל עת, שהוא סוד הזיווג, שנקרא כל ועת, בחיבורא כידוע. ואמר שיש לבטוח בזה על ה׳, כמ״ש (מו״ק יח ע״ב) מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים שמה׳ אשה לאיש וכו׳ וכמ״ש אם ה׳ לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו, שהוא הזיווג שנקרא בנין בית כידוע. ואמר אם ה׳ כו׳, ששוא

יתן לו אשה דהא לאו ברשותיה איהו ומאן איהי lההיאl (האי) דלאו דיליה ולא אזדמנת לגביה ומאן איהי ההיא דהות זמינא לאחרא ואקדים האי ברחמי ונטיל לה דא אתייהיבת ליה דלא אתחזיאת ליה וקודשא בריך הוא חמי מרחיק וחמי להההיא אתתא דזמינת לאפקא תולדין בעלמא אקדים האי ברחמי ואתייהיבת ליה ועביד איבין וזרע זרעא באתתא (ס״א בגנתא) דלאו דיליה בגין כך האשה וילדיה תהיה לאדניה והוא יצא בגפו אי ענייא מסכנא כמה אשתדל בריקניא לאה ואשתדל למעבד פירין בגנתא דלאו איהי דיליה ונפק בריקניא:

סבא סבא בעדנין (ס״א בענינין) אלין לא הוית ברגליך דחי לתרעא כמאן דשכיב בארעא בלא תוקפא [דהא] (אריא) אתחלש ומחלשא סגי דלא יכיל דחי ברגלוי אתתקף סבא ולא תדחל הא ענייא מסכנא דאשתדל בריקניא אימא אמאי אי בגין דזרע בגנתא אחרא דלאו דיליה יאות אי הכי lס״א אבל הכאl קודשא בריך הוא יהיב ליה ההוא גנתא למזרע ביה[2353] דהא איהו לא נטיל לה:

אלא תא חזי כל מלין דקודשא בריך הוא עביד כלהו בדינא אינון ולא הוה מלה בריקניא האי דקודשא בריך הוא יהב ליה אתתא ועביד בה פירין ואיבין לאו האי כשאר בני גלגולא ולא דמי מאן דאשתדל בהאי עלמא לאסגאה אילנא lס״א ולא יכילl למאן דלא בעא לאסגאה ולאשתדלא[2354] ואעקר ואפיל טרפין דאילנא ואזער איבא דיליה:

האי דאדניו יהיב ליה אתתא בגין למעבד איבין הא אשתדל בקדמיתא[2355] בגין לאסגאה אילנא ולא יכיל זכיין כל כך לית ליה (ס״א דבנין גם כן לית ליה) דאי הוה זכאה כדקא יאות לא הוה תב בגלגולא (כאבנא בקוספתא) דהא כתיב (ישעיה נו ה) ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות והשתא דלא זכה קודשא בריך הוא חמי דהא אשתדל ולא יכיל האי אדוניו יתן לו אשה (שמות כא ד) כמה דאתמר וכיון דחס עליה קודשא בריך הוא ויהב ליה ברחמי קודשא בריך הוא גבי מדידיה בקדמיתא ונטיל מה דגרע ההוא מבועא ובגין כך האשה וילדיה תהיה לאדניה ולבתר ייתוב וישתדל על גרמיה לאשלומי גרעוניה עד הכא רזא דקרא:

תרגום: ״אם אדניו יתן לו אשה״, כמו שנתבאר, ״אם אדניו״ זה אדון כל הארץ, ״יתן לו אשה״, מכאן שלא ברשות האדם עומד לשאת אשה, אלא הכל ״פלס ומאזני משפט לה׳״, הכל במאזנים לעלות. ״יתן לו אשה״, שהרי זה לא ברשותו הוא, ומי היא, ההיא שאינה שלו, ולא הזדמנה אליו. ומי היא אותה שהיתה מזומנת לאחר, והקדים זה ברחמים ונטל אותה, זו נתנה לו שלא ראויה לו. והקדוש ברוך הוא רואה מרחוק, ורואה את אותה האשה שעתידה להוציא תולדות בעולם, מקדים זה ברחמים ונותנת לו ועושה פירות, וזורע זרע באשה שאינה שלו, לכן ״האשה וילדיה תהיה לאדניה והוא יצא בגפו״, אי עני מסכן, כמה השתדל בריקנות, התיגע ונשתדל לעשות פירות בגן שאינו שלו ויצא בריקנות.

זקן זקן, בזמנים הללו, לא היית ברגליך, דוחה את השער כמי ששוכב בארץ בלי כח, שהרי נחלש, ומחלשה רבה שלא יכול דוחה ברגליו, התחזק זקן ואל תפחד, העני המסכן הזה שהשתדל לריק אמר, למה, אם משום שזרע בגן אחר שאינו שלו, יפה. אם כך (אבל כאן) הרי הקדוש ברוך הוא נתן לו אותו הגן לזרע בו, שהרי לא הוא שלקח אותה.

אלא בא וראה, כל הדברים שעושה הקדוש ברוך הוא, כולם הם בדין, ולא היה דבר לריק. זה שהקדוש ברוך הוא נתן לו אשה ועשה בה פרות, אין זה כשאר בני הגלגול, ולא דומה מי שמשתדל בעולם הזה להגדיל את האילן (ולא יכול), למי שלא רוצה להגדיל ולהשתדל, ועוקר ומפיל את העלים של האילן ומקטין הפרי שלו.

זה שאדוניו נתן לו אשה, כדי לעשות פרות, הרי השתדל בהתחלה כדי להגדיל את האילן, ולא יכל, אין לו כל כך זכויות, שאם היה צדיק כראוי, לא היה שב בגלגול, שהרי נאמר ״ונתתי לכם בביתי ובחמתי יד ושם טוב מבנים ומבנות״. ועכשיו שלא זכה, הקדוש ברוך הוא רואה שהרי השתדל ולא יכל, זה ״אדוניו יתן לו אשה״ כמו שנאמר. וכיון שחס עליו הקדוש ברוך הוא ונתן לו ברחמים, הקדוש ברוך הוא גובה משלו בתחילה, ונוטל מה שגרע אותו המעיין, ולכן ״האשה וילדיה תהיה לאדניה״, ואחר כך ישוב וישתדל על עצמו, להשלים גרעונו, עד כאן סוד המקרא.

– מאיר התיקון –

הוא עסק בני אדם בענין הזיווג, שהכל הוא מאת ה׳, וז״ש אך הבל בני אדם כזב בני איש רק במאנים לעלות וכו׳.

[2353] בה (דפ״ו).

[2354] לאשתדלא (דפ״ו).

[2355] קשה דלעיל אמר בדף קו אי אשתדל ולא יכיל, מה כתיב, ויצאה אשתו עמו, תרוייהו אתיין בגלגולא, וזכיין לאתחברא כמלקדמין, ולא הזכיר שום עונש. ויש לומר דשני מיני השתדלות הם, ולעיל מיירי שנשתדל בכל מאמצי כחו מה שהיה ביכולתו (מ״מ).

(קיב) עי זהר ח"ב כג ע"א: כתיב (דניאל יב ג) והמשכילים[2356] יזהירו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד והמשכילים יזהירו מאן אינון משכילים אלא |דא הוא| ההוא חכם דיסתכל מגרמיה מלין דלא יכילו[2357] בני נשא למללא בפומא ואלין אקרון משכילים יזהירו כזהר הרקיע מאן (זהר) |והוא| הרקיע דא הוא רקיעא דמשה[2358] דקיימא באמצעיתא והאי זהר |דיליה איהו| סתים ולא אתגלייא |מגוון דיליה קיימא| (וקיימא) על ההוא רקיעא |דלא נהיר| דאתחזיין ביה גוונין ואינון גוונין אף על גב דאתחזיין ביה לא זהרי כזהרא |בגין| דאינון גוונין סתימין:

תא חזי ארבע נהורין אינון תלת מנייהו[2359] סתימין וחד דאתגלייא[2360] נהורא דנהיר[2361] נהורא דזהרא (ואינון נהורי) |ואיהו נהיר| כזהירו דשמיא בדכיו[2362] נהורא דארגוונא דנטיל[2363] כל נהורין[2364] נהורא דלא נהיר[2365] (ו)אסתכל לגבי אלין ונטיל לון ואתחזיין אינון נהורין ביה[2366] |כעשישתא| (כעשושתא) לקבל שמשא:

תרגום: כתוב "והמשכלים יזהירו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד". "והמשכלים יזהירו", מי הם המשכילים, אלא זהו אותו חכם שמתבונן מעצמו בדברים שלא יכולים בני אדם לדבר בפה, ולאלה קוראים "משכילים". "יזהירו כזהר הרקיע", מי הוא הרקיע, זהו הרקיע של משה שעומדת באמצע. והזהר שלו, הוא נסתר ולא התגלה מהגוון שלו, ועומד על אותו רקיע שלא מאיר, שנראים בו הצבעים. ואותם צבעים, אף על פי שנראים בו, לא זוהרים כמו זהר, משום שהם צבעים נסתרים.

בא וראה, ארבעה אורות הם, שלשה מהם נסתרים ואחד שהתגלה, אור שמאיר, אור שזוהר, והוא מאיר כזהר השמים בטוהר, אור של ארגמן, שנוטל כל האורות. אור שלא מאיר מסתכל לאלה, ונוטל אותם, ונראים אותם המאורות בו, כעששית נגד השמש.

(קיג) עי' בהגר"א בתז"ח לח ע"א: **שינוי מעשה דא כו' -** שאמר שם בתיקונים שינוי מקום ושינוי השם ושינוי מעשה ואמר שם שינוי מקום הוא בבינה שינוי השם בעד"א שינוי מעשה הוא בשכינה תתאה שהן תלת דרגין דנר"נ כידוע שהן מתגלגלין בג"פ שע"ז נאמר הן כל אלה יפעל אל כו' וז"ש כאן שינוי מעשה דא שבת כו' שהוא יסוד יום השביעי כלול בשכינה שנק' שבת כידוע: **דאיהי כלאתד יד כל עובדהא -** וזהו שינוי מעשה ומפ' והולך ורזא כו'. ור"ל דצדיק ח"י עלמין נחית בשכינה. ר"ל דעולם האצילות שולט בשבת דשם עולם המחשבה כידוע לכן אסור בו המעשה ובששת ימי החול שולט ע"ה טו"ר עולמות שלמטה ששת ימי המעשה כמש"ל דף פ' ע"ג ע"ש ושבת שכינה היא מעולם האצילות אין בה מעשה רק שהיא נעשה ראש לשועלים לעולמות בי"ע כידוע מסט' דאחוריים כידוע שע"ז נאמר וראית את אחורי ופני שהוא עולם המחשבה לא יראו כמ"ש כך עלה במחשבה שהיא למעלה מדרגיה כמ"ש שמשה לא השיג אלא בבריאה וכן תורת משה הוא תורת הבריאה ששם מקנן בינה דרגא דיליה לכן המעשה מותר כלאחר יד שיד הוא שכינה כמ"ש בתיקונים ואחוריים דילה יורדין לעולם המעשה וצדיק כליל עמה דלעולם לא אתפרש מינה אף בגלותא כידוע וכן היא ג"כ נקראת אחר יד שהיא אחורי עד"א שלכן נק' מערב אחוריים וז"ש אחר יד כו' ור"ל כל שהוא צדיק אחר יד שכינה בהם מותר

– מאיר התיקון –

[2356] עי' אריכות בכתבי הגרמ"מ משקלוב בביאורי הזהר עמוד ל והלאה.

[2357] יכילין (דפ"ו).

[2358] וז"ש יזהירו כזהר שנתראה במלכות מן הרקיע שהוא ת"ת (רח"ו).

[2359] חג"ת (רח"ו).

[2360] פי' כי ד' עולמות אבי"ע הם סוד ד' אותיות הוי"ה שהם כנגד או"א וזו"נ והנה ג' נהורין שהם או"א וז"א הם סתימין וחד דאתגליא פי' נוק', עשיה (זהר הרקיע).

[2361] היינו אבא, אצילות (זהר הרקיע).

[2362] והיינו אמא עד הוד אתפשטת, שהוא היכל עצם השמים, דתרגומו שמיא בדכיו, והיינו בריאה שבו ההיכלות (זהר הרקיע).

[2363] דנטל (זהר הרקיע).

[2364] יצירה, ז"א שמקבל הכל מאימא כדי להשפיע בנוק' (זהר הרקיע).

[2365] היינו עשיה, נוק', שהיא מסתכלת למעלה לשמים לשאול ולקבל האור (זהר הרקיע). מלכות (רח"ו).

[2366] זה רומז ללבנת הספיר, וע"י שהיא ספירי ומזה המשל יוודע הנמשל שאומר אח"כ ודע כי המלכות נקרא בת עין והיא נהורא דלא נהיר, ובזה תבין המשל על בוריו כי בנהורא דלא נהיר אתחזי לאבהן אינון סתימין מאספקלריא דלא נהירא ולמטה איתפתחו אינון סתימין בההוא נהורא (זהר הרקיע).

המעשה מצד עולמות שלמטן בירדו בהם באחוריים כנ״ל . וכ״ז הוא ג״כ באדם הצדיק שהוא במדרגת צדיק ח״י עלמין כידוע ובזמנא דאתגלגל בגלגול תליתאי שינוי מעשה בשכינה נחית כלאחר יד בעולמות שלמטה דוגמת השכינה כנ״ל ושם הוא שינוי מעשה כנ״ל : **ובזמנא דאיהו כלאחר יד כו׳** - ר״ל בזמנא דצדיק ח״י עלמין נחית בשכינה בעולמות התחתונים אין שם כריעה ליה שכל כריעה הוא ליסוד כמו שמפרש והולך כל הכורע כו׳ שברוך הוא יסוד והמלך שלמה ברוך וברכות לראש צדיק (משלי י ו) וכן ביוסף והנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחוים לי והנה תסובינה אלומותיכם כו׳ וכ״ז בהיותו בעולם האצילות אף שהוא בשכינה שהיא ראש לשועלים מ״מ תעלא בעידניה סגיד ליה כמו שמפרש והולך אבל בירידתו לעולמות התחתונים שם הוא בסוד ע״ה טו״ר שם אסור השתחויה כמ״ש שזה היה חטא אדה״ר והמשיך כל הבהמות וחיות אחריו להשתחוות לע״ה טו״ר והענין כי כל השתחויה הוא לפני רגליו כמ״ש ותפול לפני רגליו ולכן הוא ההשתחויה ביסוד ומלכות הדום רגליו ותחת רגליו כו׳ אבל בע״ה טו״ר רגליה יורדות מות לכן אסור שם ולכן גרם לאדה״ר המות ביום אכלך כו׳. וכ״ז באדם הצדיק דנתית בגלגולא כמו שמפרש והולך : **לית תמן סגידו כו׳** - אמר זה כאן בשביל שרוצה לפרש הוי זנב לאריות כו׳ תעלא בעידניה כו׳. שרמוז אל צדיק ח״י עלמין וצדיק דלתתא כמו שמפרש והולך : **תעלא בעידניה כו׳** - ר״ל שאמרו הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים דזנבא דאריה אריה הוא והרואה את הזנב של אריה מתייירא ומשתחוה לו אבל רישיה דתעלא תעלא הוא ורמזו אל השכינה דיותר טוב לה שתהיה בעולם האצילות אף שהיא שם זנב ור״ל כמ״ש ויקח אחת מצלעותיו ח״א פרצוף וח״א זנב ורמזו אל השכינה שפעמים היא פרצוף בעד״א כשהיא שוה לו ופעמים היא זנב ביסוד וד״ל ומ״מ אף כשהיא זנב לאריות לעולם האצילות מ״מ טוב יותר משתרד לעולמות בי״ע ששם היא ראש לשועלים שהן נק׳ שועלים ושם שועלים שועלים קטנים מחבלים כו׳ ולכן היא נקראת ג״כ תעלא מסט׳ דלהון וז״ש תעלא בעידניה כו׳ והוא כמ״ש הדבק לשחוור וישתחוו לך קרב לגבי דהינא כו׳ וכן השועל כשדבק במלך ומצליח ישתחוו לו וכן הוא כאן כשהיא בעולם האצילות אע״ג שמסט׳ דאחוריים היא תעלא מ״מ בעידניה באצילות ששם אשר פריו יתן בעתו בעתו דצדיק כמ״ש לעיל ששם הוא העת שיבוא אל הקדש ושם סגיד ליה כנ״ל : **דבזמנא דאיהו כלאחר כו׳** - ר״ל בזמנא כל צדיק בשכינה אחר יד ששכינה בצדיק נק׳ זנב לאריות ואחורי הזנב לאריות הוא ראש תעלא מ״מ השתחוי לו וז״ש ועם כל דא כו׳ באתריה. ר״ל באצילות : **אבל חוץ כו׳** - ר״ל ששם היא ראש לשועלים שע״ז אמרו הוי זנב כו׳ וז״ש הוי זנב כו׳ : **דהא צדיק גמור כו׳** - עכשיו מפ׳ בצדיק דלתתא שהוא במדרגת צדיק ח״י עלמין ואמר אע״ג דנחית כו׳. ר״ל אע״ג דנחית מדרגא דצדיק ח״י ונחית בשכינה דשם הוא זנב כמו שמפרש והולך מאי זנב כו׳ מ״מ לא ראיתי כו׳. ור״ל מ״מ אינו נעזב ממדרגתו דצדיק כליל בשכינה וזהו נעזב נעזב זנב מן ע׳ שהוא צדיק ע׳ תמרים כידוע והוא אותיות נעזב וז״ש וזרעו מבקש לחם שיוסף הוא המשביר בר כו׳ אבל אם נחית לעולמות בי״ע אז נעשה ראש לשועלים ששם הוא עולם המעשה אבל בשכינה הוא שינוי מעשה ושם לא ראיתי כנ״ל וזהו וזרעו כי הגלגול הוא בן צדיק הראשון צדיק בן צדיק כידוע אבותינו חטאו ואינם ואנחנו כו׳ : **מאי זנב דיליה** - ר״ל השכינה זנב של צדיק ח״י עלמין ואמר בקוצא דאת ד׳ שהוא [לפה״נ חסר תיבת י׳. המעתיק] : **ואולי פי׳ כשנעמיד אות י׳ בין א״ח ובין ד׳ נעשה תיבת אחי״ד** - המעתיק : **או חסר תיבת שכינה כידוע סוד א״ח וד׳** - והוא פי׳ הקוץ של ד׳ אחיד כו׳. המעתיק : (ואו תיבת שהוא יתיר) ועיין מ״ש לקמן פ״ח] והוא אחיד בין א״ח לד׳ והוא אות ברית עטרת היסוד זנב של היסוד י׳ של מלכות חכמה זעירא חכמת שלמה חכמה דילה כידוע וכן הוא בצדיק דלתתא ז״ש עליה אתמר כי שבע יפול צדיק ר״ל אע״ג דנפיל צדיק בשבע שהוא השכינה כידוע מ״מ וקם בדרגא דצדיק כמ״ש ביוסף והנה קמה אלומתי וגם נצבה ושם הכריעה כמ״ש והנה תסובינה כו׳ וכן בצדיק דלתתא כמ״ש לעיל :

(קיד) עי׳ זהר ח״ג רעח ע״ב : פקודא [בתר דא] (אבתרא) לדון בדיני חגבים דאתמר דגים וחגבים אינן טעונין שחיטה אלא אסיפתם היא המתרת אותם הכי מארי |מתניתין אינן צריכים| (מתיבתא אין צריך) שחיטה אלא דאתמר בהון (בראשית מט לג) ויגוע ויאסף אל עמיו מה נוני ימא חיותן בימא אוף תלמידי חכמים מארי מתניתין חיותייהו באורייתא ואי אתפרשן מנה מיד מתים תנינא |(נ״א תנאין)| דמתניתין דבה אתרבו [תניני] (כנוני) ימא ואי אינון ביבשתא יפלון[2367] למיא ולא ידעין לשטטא אינון מייתין אבל אדם |דאינון מארי קבלה אינון לעילא מכלהו בהו אתמר| (דאיהו לעילא מכלהו אתמר ביה) (בראשית א כו) וירדו בדגת הים ובעוף

– מאיר התיקון –

[2367] יעלון (נ״א יפלון) (דפ״ו).

השמים דאינון מארי מתניתין (בתיבה) תנינא[2368] התנין הגדול נחש בריח לקבל (שמות כו כח) הבריח התיכון בתוך הקרשים:

בזמנא דתנינן מארי משנה אית בהון מחלוקת ומקשין דא לדא בלע לחבריה והאי איהו [תלמיד זעיר] (זעיר תלמיד) שלא הגיע להוראה ומורה חייב מיתה ואי אינון שוין דא לדא ואית בהון מחלוקת וקושיא אתמר בהון ולסוף (במדבר כא יד) את והב בסופה אוקמוה[2369] אהבה בסופה:

אדהכי הא נונא רבא אזדמן לגביה ואמר רעיא מהימנא (במדבר כד כא) איתן מושבך ושים בסלע קנך תניא דמסייע [לך] דהא נונין בסלע קנא דלהון איתן בהפוכא תניא איתנים בהפוך אתוון תנאים אסתמר מנייהו דהא אנת[2370] כבד פה וכבד לשון ומאן[2371] דבעי לאתקפא בסלע דנוני ימא דמארי מתניתין דאינון תנאים בעי למהוי תקיף לישנא חדידא חריפא לינקוב עד דמטי לתהומא רבא דתמן:

כי עוד חזון למועד ויפח לקץ ולא יכזב (חבקוק ב ג) ואוקמוה דהאי קרא נוקב ויורד עד תהומא רבא[2372] מאן הוא דנחית לתהום רבא לאשכחא [זמנא דא] (דא זמנא) אלא אנת דאתמר בך (תהלים לו ז) צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה כמה מארי מתניתין דבעו לנחתא לעומקהא[2373] דהלכה (דא) לאשכחא תמן קץ דפרקנא ונחתו תמן ולא סליקו ואע״ג דלישנהון הות כפטיש יפוצץ סלע (ירמיה כג כט) חליש(ת) פטיש דלהון לנקבא בההוא סלע ומאן דנקיבו דיליה בההוא סלע בלא רשו אתא חויא לנשכא ליה ואית אחרנין דנקיבו ל(י)ה עד דמטו לתהומא רבא ולא סליקו מתמן:

תרגום: מצוה אחרי זו לדון בדיני חגבים, שנאמר דגים וחגבים אינם טעונים שחיטה, אלא אסיפתם היא המתרת אותם. כך בעלי המשנה אינם צריכים שחיטה, אלא שנאמר בהם ״ויגוע ויאסף אל עמיו״. מה דגי הים חיותם בים, אף תלמידי חכמים בעלי המשנה חיותם בתורה, ואם נפרדים ממנה מיד מתים, התנין (התנאים) של המשנה שבה התרבו תניני הים, ואם אלו שביבשה יפלו למים ולא יודעים לשחות הם מתים. אבל אדם, שהם בעלי קבלה, הם למעלה מכולם, בהם נאמר ״וירדו בדגת הים ובעוף השמים״, שהם בעלי המשנה, תנינים, התנין הגדול, נחש בריח כנגד ״והבריח התיכון בתוך הקרשים״.

בזמן שתנינים בעלי המשנה יש בהם מחלוקת, ומקשים זה על זה, בולע את חבירו, וזהו תלמיד קטן שלא הגיע להוראה ומורה חייב מיתה, ואם הם שוים זה לזה ויש בהם מחלוקת וקושיא, נאמר בהם בסוף ״ואת והב בסופה״, ופרשוה אהבה בסופה.

בין כך, הרי דג גדול הזדמן אליו ואמר, רועה הנאמן ״איתן מושבך ושים בסלע קנך״, תניא שמסייע לך, שהרי דגים בסלע הקן שלהם, ״איתן״ בהפוך ״תניא״, ״איתנים״ בהפוך אותיות ״תנאים. השמר מהם, שהרי אתה כבד פה וכבד לשון, ומי שרוצה להחזיק בסלע של דגי הים של בעלי המשנה שהם תנאים, צריך להיות תקיף, לשון מחודדת חריפה לנקוב עד שמגיעה לתהום הגדולה ששם.

״כי עוד חזון למועד ויפח לקץ ולא יכזב״, ופרשוה שפסוק זה נוקב ויורד עד תהום רבה, מיהו שיורד לתהום רבה למצא את זמן זה, אלא אתה שנאמר בך ״צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה״. כמה בעלי משנה שרצו לרדת לעומק ההלכה, למצא שם את קץ הגאולה, וירדו שם ולא עלו, ואף על גב שלשונם היתה ״כפטיש יפוצץ סלע״, חלש הפטיש שלהם לנקוב באותו סלע, ומי שהנקב שלו באותו סלע בלא רשות בא נחש לנשוך אותו, ויש אחרים שנקבו אותו עד שהגיעו לתהום רבה ולא עלו משם.

(קטו) עי׳ זהר ח״ג קכה ע״ב: ויפן כה וכה[2374] וירא כי אין [איש] (שמות ב יב) עוזר[2375] לי לאפקא לי מהאי צערא בהאי קבורה דאתמר עלי (ישעיה נג ט) ויתן את רשעים קברו ולא אשתמודען בי [ואנא חשיב בעינייהו] (ואני חשיב בינייהו) בין ערב רב רשיעייא ככלב מת

– מאיר התיקון –

[2368] תניניא (דפ״ו).

[2369] ואוקמוה (דפ״ו).

[2370] בגלותא דפה ולשון כנ״י וקב״ה בגלותא. ואיהו כבד פה וכבד לשון בין הת״ח, באורייתא דבע״פ ובאורייתא דבכתב. וע״כ צריך הת״ח בזמן הזה להשתמר מן התנאים כנ״ל. וז״ש ומאן דבעי כו׳ (יהל אור).

[2371] לחשוב הקץ והרשיעו רבים כו׳ (יהל אור).

[2372] עי׳ אפיקי ים (סנהדרין צו ע״ב).

[2373] לעומקא (דפ״ו).

[2374] הן נ׳ שערי בינה דחירות שמשם הגאולה (יהל אור).

[2375] זה אליהו (יהל אור).

דסרח בינייהו דחכמת סופרים תסרח בינייהו בכל קרתא וקרתא ובכל אתר דישראל מפוזרין בינייהו בין מלכוון ואתהדרו אינון ערב רב רעי[י]ן על ישראל ע[א]נא דקב״ה דאתמר בהו (יחזקאל לד לא) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם ולית לון יכולת[2376] למעבד טיבו עם ת״ח:

ואנשי חיל ויראי חטא מסובבים מעיר לעיר ולא יחוננו ומחרימין ערב רב [ביניהון דלא יהבין לון] ובינייהו לא יהבון לון] (ביניכון ולא יעברון יהכון) באתרין סגיאין אלא דבר קצוב דלא יהא תקומה לנפילו דלהון ואפילו חיי שעה וכל חכמים ואנשי חיל ויראי חטא בצערא בדוחקא ביגונא חשיבין ככלבים:

בנים[2377] המסולאים בפז איכה נחשבו לנבלי חרש (איכה ד ב) בראש כל חוצות דלא ואשכחו] (אשראין) אכסניא בינייהו ואינון ערב רב [אינון עתירין בשלוה] (עתירין אינון) בחדווא בלא צערא בלא יגונא כלל גזלנין מארי שוחד דאינון דיינין רישי עמא (בראשית ו יג) כי מלאה הארץ חמס

מפניהם עלייהו אתמר (איכה א ה) היו צריה לראש באומאה עלך זמנא תניינא בחי יי׳ צבאות אלהי ישראל יושב הכרובים דכל [מילין] אלין ומלין] לא יפלון מפומך בכל יכלתך למללא (בהון) קמי קב״ה ולאחזאה דוחקא דלהון ע״כ:

תרגום: ויפן כה וכה וירא כי אין איש עוזר לי להוציאני מצער זה, בקבורה זו שנאמר עלי, ויתן את הרשעים קברו, ולא נודע בי. ואני חשוב בעיניהם בין ערב רב הרשעים ככלב מת שסרח ביניהם, שחכמת סופרים תסרח ביניהם, בכל עיר ועיר ובכל מקום שישראל מפוזרים ביניהם, בין המלכים, וחזרו אותם ערב רב רועים על ישראל, צאן הקדוש ברוך הוא שנאמר בהם ״ואתן צאני, צאן מרעיתי״, ״אדם אתם״, ואין להם יכולת לעשות טוב עם תלמידי חכמים.

ואנשי חיל ויראי חטא מסתובבים מעיר לעיר, ולא יחוננו, ומחרימים ערב רב ביניהם, ולא נותנים להם במקומות רבים, אלא דבר קצוב, שלא תהיה תקומה לנפילתם, ואפילו חיי שעה, וכל החכמים ואנשי חיל ויראי חטא בצער בדחק ויגון, חשובים ככלבים.

בנים ״המסולאים בפז, איכה נחשבו לנבלי חרש״, בראש כל חוצות, שלא מצאו אכסניה ביניהם. ואותם ערב רב הם עשירים בשלוה בשמחה בלי צער בלא יגון כלל, גזלנים בעלי שוחד, שהם דיינים ראשי העם, כי מלאה הארץ חמס

מפניהם, עליהם נאמר ״היו צריה לראש״, בשבועה עליך. פעם שניה ב״חי ה׳ צבאות אלהי ישראל יושב הכרובים״ שכל הדברים האלה לא יפלו מפיך בכל יכלתך לדבר אותם לפני הקדוש ברוך הוא ולהראות את הדחק שלהם.

(קטז) עי׳ זהר ח״ג רפב ע״ב: [דע״ג[2378] ה״ד דה״א] ודאע״ג[2379] דה״א] (דאע״ג) דאצילות דשמא [דיהו״ה] (י׳ יהו״ה) איהי סמיכת לכלהו לית לכון לפרחא לעילא ולנחתא לתתא בר מוונה [כאברין] (באברין) דגופא דלית להון תנועה בר מנשמתא דאברין דאית לה (ד)אתפשטו עלייכו לסמכא לכון בהון דהכי איהי ה׳ כימא אי אית לה ומאנין מתמליין] (מאני דמתמליין) מנה ומתפשטין [בהון כנחלים דמתפשטן] מן ימא על ארעא ואי לאו איהי ה׳ בגרמא יחידאה בלא אתפשטו[תא] דנחלין:

תרגום: שאף על גב שה״א של אצילות של שם של יהו״ה היא תומכת לכולם, אין לכם לפרוח למעלה ולרדת למטה חוץ ממנה, כאברי הגוף שאין להם תנועה חוץ מהנשמה, שהאברים שיש לה התפשטו עליכם לתמוך אתכם בהם, שכך היא ה׳ כמו ים, אם יש לה כלים, מתמלאים ממנה ומתפשטים בהם, כמו נחלים שמתפשטים מהים על הארץ, ואם לא היא ה׳ יחידה בעצמה בלי התפשטות הנחלים.

– מאיר התיקון –

[2376] שיצה״ר אינו מניחן. [נכתב על הגליון: בסוד יש רעה חולה שכ׳ בזוהר ס״פ בשלח (סה ע״א)] וכל הענין בישעיה והוא מחולל כו׳, מדבר הכל בת״ח בגלות הזה (יהל אור).

[2377] עי׳ לשון הכתוב: ״בני ציון היקרים וכו׳.

[2378] דעל גביהון (יהל אור).

[2379] כמו חיות דסומכות לכסא, והן באמת סמוכות לכסא, כמ״ש הפייט נראות נושאות והן נישאות עם הכסא. וז״ש דה״א דאצילות כו׳ (יהל אור).

(קיז)עי' זהר ח"ג ריח ע"א: מתלא לאלין דלא עביד איבין נטלין ענפין דיליה ומרכיבין ליה בענפא דאילנא אחרא עלאה (דא בדא ועביד פרי) [דעביד פירין] ואתכליל דא בדא ועביד [פירין][2380] (פרי):

בההוא זמנא אתמר ביה ולא יכירנו עוד מקומו[2381] אוף הכי בר נש דיתיב בקרתא דיתבין בה אנשין בישין ולא [יכיל] (יכלין) לקיימא פקודין דאורייתא ולא אצלח באורייתא עביד שנוי מקום ואתעקר מתמן ואשתרש באתר דדיירין ביה גוברין טבין מארי [תורה מארי] פקודין דאורייתא (ד)אקרי [עץ הה"ד] (משלי ג יח) עץ חיים היא למחזיקים בה:

תרגום: משל לאילן שלא עושה פירות, לוקחים ענפים שלו ומרכיבים אותו בענף של עץ אחר עליון (זה בזה) שעושה פירות, ונכלל זה בזה, ועושה פירות.

באותו זמן נאמר בו "ולא יכירנו עוד מקומו". גם כך אדם שיושב בעיר שיושבים בה אנשים רעים ולא יכול לקיים מצוות התורה, ולא מצליח בתורה, עושה שינוי מקום ונעקר משם ונשרש במקום שגרים בו אנשים טובים בעלי תורה בעלי מצוות, שהתורה נקראת עץ, זהו שכתוב "עץ חיים היא למחזיקים בה".

ז"ל ריז ע"ב: ולא יקרא עוד שמך אברם והיה שמך אברהם (בראשית יז ה) הרי שנוי השם (ו)שנוי מעשה דאשתני מעובדין בישין דעבי(י)ד בקדמיתא[2382] לעובדין טבין איהו מתלא לרוח [דההוא] דמית בלא בנין כגוונא דא עבד קב"ה לאדם כד תריך ליה [מההוא] (מהאי) עלמא ואייתי ליה להאי עלמא והא אתמר לעיל[2383]:

תרגום: "ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם", הרי שנוי השם. שנוי מעשה, שהשתנה ממעשים רעים שעשה בתחלה למעשים טובים. הוא משל לרוח של אותו שמת בלא בנים, כדוגמת זה עשה הקדוש ברוך הוא לאדם כשגרש אותו מאותו עולם והביאו לעולם הזה, והרי נתבאר למעלה.

(קיח) עי' ביאור רבינו בס,י ד ע"ג: ונ' שערי בינה הוא כ"ח דנקודין, באתוון קמ"ץ כו'[2384], וכ"ב אתוון. וכן ג' שמות המיוחדין וכוללין הכל[2385], והן בסוד אמ"ש, במילואן ל"ב[2386]. ועם שם ס"ג[2387] הוא מ"ב, והן עשר אמירן[2388] ול"ב אלהים, ובמ"ב נברא העולם[2389], והן שרש לשם מ"ב (וע' תיקו"ז ת"ע קמז ע"ב[2390]).

– מאיר התיקון –

[2380] כאן צ"ל מש"ל רי"ז ב' ואיהו מתלא לרוח דמית בלא בנין (יהל אור).

[2381] שאפילו שאר הנשמות שהיו בסוד ההיכל ההוא מעמד הנשמות להתגלגל אין מכירים בה אם היא הקודמת מפני שינויה, ואין זה ידוע רק להקב"ה וטרכיבין ליה וכו' הענין ששני אחים הם שני ענפים מאב אחד אילן אחד, והענף האחד לא הצליח לעשות פרי, מה עושים עוקרים אותו ממקומו שהיה אח ונעקר מהאב ונשתל באחיו ונעשה בנו, ועל ידי אחיו שהוא ענף העושה פירות דהיינו בנים או מצות, שמפני שלא עסק בהם לא זכה לבנים ועל ידי אחיו שהוא נעשה אביו וינק ממנו ויעשה הראוי (אור יקר).

[2382] באדה"ר (יהל אור).

[2383] והיה שמך אברהם הרי שינוי השם. התהלך לפני והיה תמים הרי שינוי מעשה. כגוונא דא עביד קוב"ה לאדם כד תריך ליה מההוא עלמא, ואייתי ליה להאי עלמא, ודא שינוי מקום. שינוי השם משנה פניו ותשלחהו, והא איתמר לעיל, ובג"ד כי רוח עברה בו כו' (יהל אור).

[2384] קמץ פתח צרי סגל שבא חלם חרק שרק שורק.

[2385] עי' לעיל הערה **Error! Bookmark not defined.**.

[2386] אל"ף ה"א יו"ד ה"א, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד סה"כ ל"ב אותיות.

[2387] יו"ד ה"י וא"ו ה"י, סה"כ י' אותיות.

[2388] דהיינו י' האותיות של שם ס"ג. ועי' מש"כ רבינו בביאורו על תיקו"ז פה ע"ב וז"ל, ועשר אמירן - ר"ל עשר אלקים דעשר אמירן ואינהו ע"ס בלימה וכ"ב יסוד וכמ"ש בס"י ואמירן עצמן הן הנשמה וטעמים. כלומר כאן רואים שאפילו הי' אלקים שבי' אמירות הם נשמה כלפי הכ"ב אחרים.

[2389] עי' זהר ח"ב קפז ע"א: כתיב (איוב א כא) יהי שם יהו"ה מבורך מאי מבורך (אלא כלא ידעי) אבל רזא חדא ידע חד מחברנא במדברא אחזיאו ליה בחלמא ורבי יצחק כפתורא שמיה מאי מברך שירותא קשה וסופיה רך מ"ב קשה ודינא איהו ודאי (ולבתר רך) כגוונא דא יומא דראש השנה מ"ב דהא במ"ב (וברזא דמ"ב) אתוון אתברי עלמא ועל דא אתברי בדינא לבתר רך ועל דא תנינן כל שירותין קשין וסופא דלהון רכין (ס"א דהא במ"ב וברזא דמ"ב אתוון אתברי עלמא ועל דא אתברי בדינא לבתר רך כגוונא דא) ביומא דראש השנה מ"ב קשה בדינא ביומא דעצרת רך בחדוה.

תרגום: כתוב (איוב א) יהי שם ה' מברך מהו מברך (אלא הכל ידוע) אבל סוד אחד ידע אחד מחברנו במדבר הראו לו בחלום ושמו רבי יצחק מכפתור מהו מברך ראשיתו קשה וסופו רך מ"ב

(קיט) עי׳ זהר ח״ב קכב ע״ב: שפוון דמלכא[2391] הכי תאנא כד אתנהיר נהירו דאבא[2392] נהיר בתלת נהורין[2393] מחד נהורא נהיר חסד עלאה[2394] מחד נהורא אתנהיר נהירו דאקרי מוחא דמלכא[2395] וחד נהורא הוה תלי עד דאתנהיר נהירו דאמא[2396] וכד אתנהיר אתנהיר בחמש נהורין[2397] במאי אתנהיר מחד שבילא[2398] דטמיר וגניז דאתדבק ביה אבא דכתיב (איוב כח ז) נתיב לא ידעו עיט וגו׳ כמה דאתדבק דכורא בנוקבא[2399] ואתעברת[2400] ואולידת ואפיקת חמש נהורין[2401] [מאינון חמש] ומאינון חמש נהורין אתגליפו חמשין תרעין דנהורין סגיאין[2402] חמשין אינון לקבליהון מ״ט פנים טהור מ״ט פנים טמא באורייתא[2403] אשתאר חד והאי חד אתנהיר בכלא[2404] [דאבא הוה] וההוא דאבא (ואהוא דאבא) תלי כד מתחברן כחדא ומתיישבן במלכא אקרון שפוון דמלכא[2405] ובגיני כך גזר מלין דקשוט[2406] ופומא בהו תלייא פתיחותא דפומא[2407]:

– מאיר התיקון –

קשה ודין הוא ודאי (ואחר כך) כעין זה יום של ראש השנה מ״ב שהרי בארבעים ושתים (ובסוד מ״ב) אותיות נברא העולם ועל זה נברא בדין לבסוף רך ועל זה למדנו כל ההתחלות קשות וסוף הכל רך (זה מ״ב ובסוד של ארבעים ושתים אותיות נברא העולם ועל זה נברא בדין לבסוף כדוגמת זה) ביום של ראש השנה מ״ב קשה בדין ביום של עצרת רך בשמחה.

עי׳ ע״ח שער השבירה פרק ב׳, ועי׳ ב״ע קמט ע״ב וז״ל, ידוע כי שם מ״ב הוא ברישא דמלכא, והוא מסט׳ דגבורה והוא שם מ״ב היוצא מפ׳ והארץ היתה תוהו וכו׳, כידוע ששם מ״ב היה בעולם התוהו, ואח״כ נפקא מאתלטייא, והם הדינים שנכללו בגלגלתא מסט׳ דבוצינא, שמשם היה כח עולם התוהו, והוא בהר״ד שבו נרמז שם מ״ב שנה שלפניה כולו תוהו כידוע, עכ״ל.

[2390] ע״ש בדברי רבינו ד״ה ורזא דמלה, ז״ל, ואמר כי בי ירבו ימיך, דשם ע״ב הוא לתתא ושם מ״ב לעילא, כמ״ש בפ׳ תרומה, ולקמן ושם הוא אריכו דיומין, וכחול ארבה ימים (איוב כט יח).

[2391] חושב בפני עצמו שהוא משונה מכל התיקו״ד, שבכולם יש שערות וכו׳ ועוד שכאן סוד הדעת דז״א (ב״י).

[2392] הוא סוד אות י׳ שאבא, הוא י׳ דנפיק מאויר ואשתאר אור, והוא נהירו דיליה אור של יום הראשון (ב״י).

[2393] סוד אות י׳ שנכלל מג׳ יודי״ן קוצא גזעא ושבילא (זהר ח״ג רג ע״א) (ב״י).

[2394] קוץ העליון שמורה על שורשו באוירא (ב״י).

[2395] הוא גוף הי׳ עצמו, שהוא מורה על עצמות אבא (ב״י).

[2396] הוא קוץ התחתון של י׳, יסוד אבא, כנודע שיסוד של דוכרא אין מתגלה פעולתו כי אם כשמזמנת נוק׳ לגביה (ב״י).

[2397] הם ה׳ גוונים דבוצינא ה׳ גבורות שביסוד אימא, והוא סוד ה׳ פעמים אור של יום הראשון (ב״י).

[2398] הגוונים מאירים על ידי החסדים, והוא מי׳ שביסוד אבא, ונקרא שבילא שהוא שביל שבו הולך טיפת הזרע (ב״י).

[2399] כאשר נכנס יסוד דדכורא ביסוד נוק׳, מ״מ נשאר שורש היסוד בחיבורא דגופא דדכורא ופי היסוד ביסוד נוק׳, והוא מרמז על סוד הנ״ל א״ל, של״א נתיבות נכנסים בה בסוד עטרת היסוד, ונתיב הראשון נשאר ביסוד עצמו בשורשו בגופא דדכורא (ב״י).

[2400] פתיחת ה׳ שביסוד נוק׳, הוא ע״י יסוד דכורא מפתחא דפתח לה, ומאיר לה׳ גוונים של הגבורות, ע״י טיפה דמוחין. וכבר אמרנו שהטיפה שהיא חומר הולד, הוא ו״ד של מילוי יו״ד, שנתמלא היסוד דדכורא מיניה, והוא חומר זו״נ, ולכן אתעברת אימא מיניה, ונעשית ה׳, שציורו ה׳, ד״ו, וכאן הוא קצת גילוי יותר, והוא שתחלה במוח אבא היו בהעלם גמור, במילוי ו״ד, שמרמז על שורש זו״נ וכו׳. משא״כ כשנוק׳ מתעברת מדכורא, אז יש גילוי קצת, שניכר העובר ויודעים שתלד, ולכן ה׳ מתגלה וכו׳ (ב״י).

[2401] והם סוד יציאת העובר מרחם אימא בציור ד״ו שהוא ה׳ ושם ביסודה הם ה״ג ונ׳ שערי בינה כמו ביסוד אבא ל״ב נתיבות ומצד יסוד אימא נקראים שערים וז״ס בחכמה פותח שערים שהוא פתיחת הה׳ ע״י שביל דקיק שהוא יו״ד (ב״י).

[2402] ידוע כי ביסוד אימא הוא שם י״ם, ושם מ״י שמתפשט בז״ת בסוד מ״י אל״ה כידוע (ב״י).

[2403] כידוע שהם מנ׳ שערי בינה שנתגלו רק מ״ט למטה ושער הנ׳ לא נתגלה לו שהנ׳ שערים הם מתחלקים בז״ת כל א׳ מז׳ בסוד ז׳ שבועות של עומר ושער הנ׳ הוא בבינה עצמה, ולכן אין מתגלה כי עיקר פעולת התחתונים הוא בז״ת (ב״י). ועי׳ לעיל טו ע״ב בשם זהר הרקיע.

[2404] שהוא כולל כל הנ׳ שערים כמבואר, ועוד ירמוז ששער הנ׳ הוא בחי׳ יסוד אמא עצמו, שהיא בכתר של ז״א, ונתיב הראשון של ל״ב נתיבות הוא בחי׳ יסוד אבא, ומב׳ יסודות אלו יוצא נהירו דקיק לפומא דז״א ששם הדעת שלו שנעשה מב׳ יסודות (ב״י).

[2405] על אף שאמרנו שאותו נתיב לא ידעו עיט הוא נעלם ונגנז ביסוד אבא עצמו ואינו מאיר אפילו לאימא וא״כ האיך אמר שהוא נהיר בפומא דמלכא אינו קושיא כלל, שידוע שמ״מ יוצא

תרגום: שפתי המלך, כך שנינו, כאשר מאיר האור של אבא הוא מאיר בשלשה אורות. אור אחד מאיר חסד עליון, אור אחד מאירה הארה שנקראת מוח המלך, ואור אחד היה תלוי עד שמאיר אור בינה, וכשהוא מאיר הוא מאיר בחמש אורות, ובמה מאיר, משביל אחד שסתום וגנוז שדבק בו אבא, שנאמר ״נתיב לא ידוע עיט וכו׳״. כמו שנדבק זכר בנקבה ומתעברת ומולידה ומוציאה חמש אורות (מאותם חמש), ומאותם חמשה אורות נחקקים חמשים שערים של אורות רבים, חמשים הם כנגדם מ״ט פנים טהור ומ״ט פנים טמא בתורה, ונשאר אחד, וזה האחד מאיר בכולם (נ״א של אבא הוא). ואותו של אבא תלוי. כאשר מתחברים כאחד ומתיישבים במלך נקראו שפתיים של המלך, ולכן גזר דברי אמת, ופה תלוי בהם, פתיחת הפה.

(קכ) עי׳ זהר ח״א ג ע״א: קיימא את א לא עאלת אמר לה קב״ה אל״ף למה לית אנת עאלת קמאן כשאר כל אתוון[2408] אמרה (ליה) וקמיהו [רבון עלמא בגין דחמינא] כל אתוון נפקו מן קמך בלא תועלתא מה אנא אעביד תמן ותו דהא יהיבת לאת בי״ת נבזבזא רברבא דא ולא יאות למלכא עלאה לאעברא נבזבזא דיהב לעבדוי ולמיהב לאחרא אמר לה קב״ה אל״ף אל״ף אע״ג דאת בי״ת בה אברי עלמא את תהא ריש לכל אתוון[2409] לית בי יחודא אלא בך[2410] בך ישרון כל חושבנין וכל עובדין דעלמא וכל יחודא לא הוי אלא באת אל״ף

תרגום: עמדה האות א׳ ולא נכנסה. אמר לה הקדוש ברוך הוא, אל״ף אל״ף, למה אינך נכנסת לפני כשאר כל האותיות. אמרה לו, רבונו של עולם, משום שראיתי שכל האותיות יצאו מלפניך בלי תועלת, מה אני אעשה שם. ועוד, שהרי נתת לאות ב׳ אוצר גדול זה, ולא ראוי למלך עליון להעביר אוצר שנתן לעבדו וליתנו לאחר. אמר לה הקדוש ברוך הוא, אל״ף אל״ף, אף על גב שאברא את העולם באות בי״ת, אַת תהיי הראש לכל האותיות. אין בי יחוד אלא בך. בך יתחילו כל החשבונות וכל מעשי העולם, וכל יחוד לא יהיה אלא באות אל״ף.

(קכא) עי׳ כתבי הגרמ״מ משקלוב (ביאורי הזהר - דף יט): כתיב כי שאל נא כו׳ [דברים ד]. כי אפילו השאלה, שהוא אתר דקיימא לשאלה [עי׳ זח״א ל.], והוא סוד מ״י, כמ״ש בזוהר פ׳ בראשית [א ע״ב], הוא מתחיל מימים ראשונים שהן ימי בראשית, וסוד ימים הוא מאה ברכות מאה אדנים [תי״ז קנד.], והן כפולים, מ״ם יו״ד מ״ם יו״ד, והן מאתן עלמין הגנוזים בכס״א [זח״א מה״נ צז ע״ב] , סוד ר׳ דבראשית הגנוז בתשוב״ה שמגעת עד כסא הכבוד, וכו׳. ועיי״ש (דף רכב): הן נחלקים לחמשים בכל סטר ד׳ פעמים הוא ר׳, והן חקוקין מסוד אימא עלאה, אחוריים דאלקים, גי׳ ר׳, ר׳ דבראשית, וכן ר׳ דישראל: ועיי״ש (ליקוטים - דף שסח): הכל נשאר אצלו בהסתר גדול, רק רשימו לבד, כי על מ״ה אדניה הטבעו [איוב לח], ונעשה כל דבר כמו טבע, וסוד אלקים סוד אלקות שעל הטבע נסתלק, ונעשה בסוד ר׳ דבראשית, שעי״ז האדם קרוב לחטוא:

– מאיר התיקון –

נהירו דקיק מיסוד דדכורא ונהיר לנוק׳ דרך דופן ומשם בא הארה לפומא דז״א בדעת שלו והם סוד ב׳ השפתים, שפה עליונה בחי׳ יסוד אבא ותחתונה יסוד אימא (ב״י).

[2406] אותיות הם מסט׳ דה״ג מאימא ונקודות מסט׳ דאבא וע״י יכול להוציא האותיות בבחי׳ דיבור, וז״ש דבג״כ גזר מילין דקשוט וכו׳ רק ב׳ תפוחין ושפוון פנויים משערות שבשניהם הוא הארת הדעת וידוע כי במקום שנפתח הדעת הוא הארה גדולה (ב״י).

[2407] פתיחת הפה הוא למללא שהם סוד אתוון ונקודין ותלייא בדעת, י״ה דאו״א והוא סוד פתיחת הפה ע״י מפתחא דפתח לאימא (ב״י).

[2408] באמת נראית שאלה זו ששאל ה׳ ית׳ לאלף לא ניתנה ליכתב, כי איך תכנס אחר שניתנה לב׳ המעלה להבראות בה העולם וכו׳, אבל עם מ״ש יתורץ כי ה׳ ית׳ אמר שב׳ תהיה שירותא לבד למברי עלמא, אבל אח״כ אפשר שהאותיות יברא בהם ענייני העולם, כי לא נתמעטו כי אם להיותם שירותא למברי עלמא לבד, ואם כן יצדק לשאול אותה למה לא נכנסה אח״כ, כדי שיבראו בה שאר ענייני העולם (שער מאמרי רשב״י).

[2409] אעפ״י שנברא העולם באות ב׳, אינה לבדה, אלא שהיא מתלבשת בכל האותיות לפעול פעולתה, וזהו פירוש את תהא שירותא למברי עלמא, לומר שהיא תהיה ההתחלה לבד, אבל לא שתהיה לבדה פועלת וכו׳, ומכל מקום לא תאיר אות ב׳ לבדה אלא על ידי אור אלף המתעלם בתוכה ומאיר בה וכו׳ כי גם בית לא תקבל שפע להאיר בבריאת העולם אלא ע״י אור אל״ף המתעלם בתוכה (שער מאמרי רשב״י).

[2410] עי׳ בבהגר״א על ספד״צ א ע״ד בהגה״ה כי בתחלה היה בלא מתקלא ובסוד ב׳, דהיינו חו״ב, ואמר הקב״ה לאל״ף, כל ייחודי לא יהיה אלא בך. והיינו הכתר שהוא הדעת, פלא אלף אדרין ואכסדרין. וכן הוא בבהגר״א על ס״י ד ע״א. עי׳ דע״ה ח״ב עו ע״א.

וז״ל הזהר ח״א צז ע״ב: אמר רבי עקיבא [קודשא בריך הוא] קאים עלוהי ונשמתא פתח ואמר יהו״ה אלהי גדלת מאד וגו׳ כל הפרשה עד סיומא דקאמר (שם לה) יתמו חטאים וגו׳[2411] ועוד אמר רבי עקיבא ולא דא בלחודוי אלא משבחת ליה על גופא[2412] דאשתאר בעלמא דין ואמר (שם קג א) ברכי נפשי את יהו״ה וכל קרבי וגו׳ וקודשא בריך הוא אזיל[2413] מנא לן האי מהאי קרא דכתיב (בראשית יח א) וירא אליו יהו״ה באלוני ממרא זה יעקב מהו ממרא משום דאחסין מאתן עלמין מעדן[2414] והוא כסא[2415]

תרגום: אמר רבי עקיבא, הקב״ה עומד עליו, והנשמה פותחת ואומרת ״ה׳ אלהי גדלת מאד וגו׳״, כל הפרשה עד הסיום שאומר ״יתמו חטאים וגו׳״. ועוד אמר רבי עקיבא, ולא זו בלבד, אלא משבחת אותו על הגוף שנשאר בעולם הזה, ואומר ״ברכי נפשי את ה׳ וכל קרבי וגו׳״. והקב״ה הולך. מנין לנו זה, מהפסוק הזה שכתוב ״וירא אליו ה׳ באלוני ממרא״, זה יעקב. מה זה ״ממרא״, משום שירש מאתים עולמות מעדן, והוא כסא.

(קכב) עי׳ זהר ח״ב יד ע״ב: ועוד רזא דמלה היא דתנן בעשרה מאמרות נברא העולם וכד תסתכל תלתא[2416] אינון ועלמא בהו אתברי[2417] (שמות לא ג) בחכמה ובתבונה ובדעת ועלמא לא אתברי אלא בגיניהון דישראל כד בעא לקיימא עלמא עבד לאברהם[2418] ברזא דחכמה ליצחק[2419] ברזא דתבונה ליעקב ברזא דדעת[2420] [ובהאי אתקרי] (והיינו דכתיב) (משלי כד ד) ובדעת חדרים ימלאו(ן)[2421] ובההיא שעתא אשתכלל כל עלמא:

תרגום: ועוד, סוד הדבר הוא ששנינו, בעשרה מאמרות נברא העולם. וכשתסתכל, הם ג׳, והעולם נברא בהם: בחכמה ובתבונה ובדעת. והעולם לא נברא אלא בשביל ישראל. כשרצה להעמיד את העולם, עשה את אברהם בסוד החכמה, את יצחק בסוד התבונה, ואת יעקב בסוד הדעת, ובזה נקרא ״ובדעת חדרים ימלאו״. ובאותה שעה נתקן כל העולם.

(קכג) עי׳ זהר ח״ג ריז ע״ב: משנה פניו ותשלחהו (איוב יד כ) ובג״ד (תהלים קג טז) כי רוח עברה בו[2422] חד מאינון מלאכין רעים כד חזי ליה משונה [בזמנא] דאערע [ביה] [עמיה] (מניה) שאלין ליה שאר משחיתין עליה דא הוא מארי חובך איהו עני לון ואמר ואיננו:

כד אתתרך מאתריה ואתנטע באתר אחרא אתמר ביה (תהלים קג טז) ולא יכירנו עוד מקומו בגין (ויקרא יד מב) דעפר אחר יקח וטח את הבית [ודא איהו רזא (שם מה) ונתץ את הבית את אבניו ואת עציו ואינון[2423]] (ובני ליה) גרמין וגידין [ו]בשרא דהוה[2424] חזר עפרא מה כתיב [ביה]

– מאיר התיקון –

[2411] רומז למה שנודע שבמוסף ר״ח עולה יעקב עד כתר ז״א ואז יסודות או״א מאירים עליו ולפי שאז הוא תכלית גדולתו משבחת הנשמה ה׳ אלהי גדלת מאד וכו׳ שמורה תוספת אור והשגחה בכל העולם ומסיים יתמו חטאים וכו׳ מפני שמדריגת יעקב התמידית היא מן החזה ולמטה ששם שורש עץ הדעת טו״ר אבל כשהוא מתגדל אז כולו טוב יתמו (רמ״ז).

[2412] משבחת ליה על גופא ה״ס פקידת הנפש את גופה בכל ר״ח ואז נוסף אור לאותו הבל דגרמי והוא חילוץ עצמות (רמ״ז).

[2413] אזיל הוא מפני שאין אותו האור הנוסף ליעקב וגדולתו אלא בשעת תפילה ואינו כשל שבתות וי״ט שמתקיימת תוספת אורם כל היום ולכן מותר להניח תפילין אחר תפילה והבן זה (רמ״ז).

[2414] עי׳ לקמן קכד ע״ב ובהגר״א על ספד״צ יב ע״ב ד״ה ומהאי (דע״ה ח״ב לד ע״ג), וכן דף יב ע״ג ד״ה וז״ש האלף – כלומר מתוך הד׳ מאות היורדים לז״א, ר׳ להנהגת הזמני, ור׳ לעתיד לבא.

[2415] אור אותם האחוריים הוא הנעשה פרצוף יעקב הנקרא כס״א (רמ״ז).

[2416] חב״ד (רח״ו). כלומר הי״ס כלולים בג׳ קוים, והם חב״ד (בהגר״א בת״ז נג ע״ד ד״ה קם ר״ש).

[2417] ר״ל המלכות שנקראת עולם נכללת בג׳ קוין הנ״ל שהם כלל ע״ס (יהל אור).

[2418] כלי החכמה שנעשה מב׳ שלישי החסד (רח״ו). ר״ל שחג״ת אתכלילו בחב״ד והן ג׳ טפין דמוחין (יהל אור).

[2419] כלי הבינה שנעשים מב׳ שלישי הגבורה (רח״ו).

[2420] כלי הדעת שנעשים מב׳ שלישי הת״ת (רח״ו).

[2421] הם ה׳ קצוות (רח״ו).

[2422] ור״ל הכל כגוונא שנא׳ באברהם לך לך מארצך, שנאמר אל הנשמה אברם, כמ״ש בז״ח רות (עה ע״א) ובמדה״נ פ׳ לך (כד ע״א), ואח״כ ויקרא [צ״ל והיה] שמך אברהם. דאז זכה למדת חסד והוא גוון חיור וזהו משנה פניו. ואמר ״והא איתמר לעיל״ ר״ל למעלה רט״ז ע״א והוא שינוי השם בג׳ אבהן (יהל אור).

[2423] אינון (דפ״ק).

[2424] אבשרא קאי (יהל אור).

(ישעיה סה כה) ונחש עפר לחמו[2425] בגין דהוה[2426] מנוגע ולבתר (ויקרא יד מב) ועפר אחר יקח וטח את הבית ובני ליה גרמין וגידין [ואתחדש] (בגין דאתחדש) כבית ישנה דעבדין [לה] (ליה) חדשה ודאי איהו (ד)אתחדש ומאי דאמר (תהלים קג טז) ולא

יכירנו עוד מקומו (תהלים קג טז) על רוח דאתכליל רוחא זעירא[2427] ברוחא עלאה [האי] (הכי) איהו מתלא לאלין דלא עביד איבין נטלין ענפין דיליה ומרכיבין ליה בענפא דאילנא אחרא עלאה (דא בדא ועביד פרי) [דעביד פירין] ואתכליל דא בדא ועביד [פירין][2428] (פרי):

בההוא זמנא אתמר ביה ולא יכירנו עוד מקומו[2429] אוף הכי בר נש דיתיב בקרתא דיתבין בה אנשין בישין ולא [יכיל] (יכלין) לקיימא פקודין דאורייתא ולא אצלח באורייתא עביד שנוי מקום ואתעקר מתמן ואשתרש באתר דדיירין ביה גוברין טבין מארי [תורה מארי] פקודין דאורייתא (ד)אקרי [עץ הה״ד] (משלי ג יח) עץ חיים היא למחזיקים בה:

תרגום: ״משנה פניו ותשלחהו״ ומשום זה ״כי רוח עברה בו״, אחד מאותם מלאכים רעים כשרואה אותו משונה בזמן שנפגש (בו) עמו, שואלים אותו שאר המשחיתים עליו, זהו בעלי חובך, הוא עונה להם ואומר ואיננו.

כשמתגרש ממקומו וניטע במקום אחר, נאמר בו ״ולא יכירנו עוד מקומו״, בגלל שעפר אחר יקח וטח את הבית, וזהו סוד ״ונתץ את הבית את אבניו ואת עציו״, אותם עצמות וגידים ובשר שהיה חוזר לעפר, מה כתוב בו ״ונחש עפר לחמו״, משום שהיה מנוגע, ואחר כך ״ועפר אחר יקח וטח את הבית״, ובונה לו עצמות וגידים ומתחדש, כמו בית ישן שעושים אותו חדש ודאי שהוא מתחדש. ומה שאמר ״ולא

יכירנו עוד מקומו״, על רוח שנכללה רוח קטנה ברוח עליונה, זהו משל לאילן שלא עושה פירות, לוקחים ענפים שלו ומרכיבים אותו בענף של עץ אחר עליון (זה בזה) שעושה פירות, ונכלל זה בזה, ועושה פירות.

באותו זמן נאמר בו ״ולא יכירנו עוד מקומו״. גם כך אדם שיושב בעיר שיושבים בה אנשים רעים ולא יכול לקיים מצוות התורה, ולא מצליח בתורה, עושה שינוי מקום ונעקר משם ונשרש במקום שגרים בו אנשים טובים בעלי תורה בעלי מצוות, שהתורה נקראת עץ, זהו שכתוב ״עץ חיים היא למחזיקים בה״.

(קכד) עי׳ דע״ה ח״ב פז ע״ב: מ״ש דמשה זכה לבינה[2430], ר״ל לבינה דהמלכות, אבל החכמה שלה היא בת מלך פנימאה (תהלים מה יד), שהוא אבא, אבא יסד ברתא (זהר פנחס רנו ע״ב), והוא עץ החיים, והיא סתימא בסלע[2431] שהוא הקרקפתא בינה דידה, ונתעכב ממשה רבינו ע״ה בגין הערב רב, ובחטא הסלע, והיא נקודה פנימאה דסיהרא[2432], והיתה מקודם דרגא דמשה

– מאיר התיקון –

[2425] שאוכל הבשר, כמ״ש הכסיל כו׳ ואוכל את בשרו, דהוא קץ כל בשר (יהל אור).

[2426] קאי אלמעלה אונתץ (יהל אור).

[2427] הענין כי בהיותו מתגלגל צריך הרוח שהוא ממטטרון להיותו חוזר עם הנשמה שהיא מכסא הכבוד להיותם נכללים בסוד שורשם כדי לעוקרם מבחינת מציאות בריאתם אל בחינה אחרת, שאם נבראת מתחלה בפני אריה נעקרת מאריה ונשתלת בשור, ואם בשורשה שבכסא הכבוד היא באריה אי אפשר להשתנות לשור אלא שנכלל רוח זעירא דהיינו שממטטרון ברוחא עילאה דהיינו נשמה שמכסא ושניהם עולים אל שורשם, ואחר כך משורשם נעקרים מאריה לשור או משור לנשר והם חוזרים ונבראים ומתפשטים מטה (אור יקר).

[2428] כאן צ״ל מש״ל רי״ז ב׳ ואיהו מתלא לרוח דמית בלא בנין (יהל אור).

[2429] שאפילו שאר הנשמות שהיו בסוד ההיכל ההוא מעמד הנשמות להתגלגל אין מכירים בה אם היא הקודמת מפני שינויה, ואין זה ידוע רק להקב״ה וטרכיבין ליה וכו׳ הענין ששני אחים הם שני ענפים מאב אחד אילן אחד, והענף האחד לא הצליח לעשות פרי, מה עושים עוקרים אותו ממקומו שהיה אח ונעקר מהאב ונשתל באחיו ונעשה בנו, ועל ידי אחיו שהוא ענף העושה פירות דהיינו בנים או מצות, שמפני שלא עסק בהם לא זכה לבנים ועל ידי אחיו שהוא נעשה אביו וינק ממנו ויעשה הראוי (אור יקר).

[2430] עי׳ ע״ח זיווגים ו׳, ועי׳ בבהגר״א על תז״ח יח ע״א: כי משה דרגא דהתפשטות בינה בעד״א וזהו בינה לבא בגו גופא עד״א.

[2431] עי׳ תיקו״ז מו ע״ב: דשכינתא איהי מעין גנים דלית ליה פסק טפה דאתמשכא מן מוחא וכמה טפין אתמשכאן מניה דאינון בתולת אחריה רעותיה קרקפתא איהי סלע ומבועא מלגאו דא מוחא על אלין טפין.

תרגום: השכינה היא מעין גנים שאין לה הפסק, טפה שנמשכת מן המח וכמה טיפים נמשכים ממנה שהם בתולת אחריה רעותיה קרקפת, היא סלע ומבוע מפנים זה מוח על אלה טיפות.

[2432] ע׳ תיקו״ז ל״ה ע״א ובהגר״א שם ד״ה דא נקודה.

ואח"כ נסתתרת ממנו, ע' כ"ז ברע"מ (פינחס רמח ע"ב[2433]) ובזו"ח (בסתרי אותיות בתחילתו א ע"ב) שזהו שכתוב (שמות לג יט) וקראתי בשם ה' לפניך, בגין דהוה מקדמת דרגא דיליה דההוא נציצא קדמאה, כתיב לפניך, וכמ"ש כ"ז הגר"א (בתיקונים ריש תיקון נו קג ע"ב[2434] ובתיקון כא בארוכה, ע"ש מדף מד עד דף מז, ובריש תיקון יט, וע' עוד בתיקון סט בדף קיט ע"ג).

(קכה) עי' זהר ח"א קנא ע"ב: וירא והנה באר בשדה והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה[2435] באר דרגא דאדון כל הארץ[2436] בשדה חקל תפוחין קדישין[2437] שלשה עדרי צאן תלת דרגין עלאין קדישין מתתקנן על ההוא בירא[2438] ואינון נצ"ח והו"ד ויסודא דעלמא.

– מאיר התיקון –

[2433] ז"ל: ועוד "ובראשי חדשיכם" אמרו רבנן דמתני' דכד הוו מקדשין ירחין על פי בית דין הוו משיאין משואות בראשי ההרים והוו אמרין כזה ראה וקדש לזמנין סהרא הות כגוונא דא ט הוה מסתכלא לעילא בקרנהא ולזמנא מסתכלא לתתא כגוונא דא ת לזמנין מסתכלא במזרח כגוונא דא כ לזמנין למערב כגוונא דא כ לזמנין לדרום ולזמנין לצפון והאי איהו אסתכלותא דילה לשית סטרין דכליל לון תפארת דאיהו ו' גדולה גבורה תפארת נצח והוד יסוד נקודא דנגיד עליה מלגו היא חכמה וההיא חוט דאסחר עלה איהו כתר וההיא נקודה איהו לזמנין עטרה ולזמנין כסא למיתב עליה לזמנין שרפשף להדום רגליו ואמאי אתקריאת לבנה על שם לבון ההלכה דאיהי מלגו כל כבודה בת מלך פנימה ובאשא דבינה דנחית עלה איהי מתלבנת ורזא דמלה "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו" ומאי דהוה אדנ"י דינא סומקא בגבורה דתמן בינה אתלבנת מסטרא דחסד דתמן חכמה ואתהדרת יהו"ה ומה גרים לאתהפכא מדינא לרחמי צדיקים גמורים דסיהרא מסטרא דעץ הדעת טוב ורע איהי קליפא דיליה חשוכא "אם בהרת" שחורה היא יצר הרע שפחה "ושפלה איננה והיא כהה" ולית לה מדילה אלא ההוא חוט דנהיר בה, דאיהו לוה לה בליליא דאיהי גלותא ואתעבר מנה ביממא דאיהו עלמא דאתי דביה "וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה".

תרגום: ועוד "ובראשי חדשיכם", אמרו חכמי המשנה שכאשר היו מקדשים חדשים על פי בית דין, היו משיאין משואות בראשי ההרים, והיו אומרים "כזה ראה וקדש". לפעמים היתה הלבנה כדוגמא זו ט, היתה מסתכלת למעלה בקרניה, ולפעמים מסתכלת למטה כדוגמא זו ת, לפעמים מסתכלת למזרח כדוגמא זו כ, לפעמים למערב כדוגמא זו כ, לפעמים לדרום, ולפעמים לצפון, וזוהי ההסתכלות שלה לששה צדדים שהתפארת כוללת אותם, שהיא ו', גדולה גבורה תפארת נצח הוד יסוד. נקודה שמושכת עליה מבפנים היא חכמה, ואותו החוט הסובב עליה הוא כתר, ואותה הנקודה ההיא לפעמים עטרה, ולפעמים כסא לשבת עליה, לפעמים שרפרף להדום רגליו. ומדוע נקראת "לבנה", על שם לבון ההלכה, שהיא מבפנים, "כל כבודה בת מלך פנימה", ובאש הבינה שיורד עליה היא מתלבנת, וסוד הדבר "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו", ומה שהיתה אדנ"י דין אדומה בגבורה, ששם הבינה, התלבנה מצד החסד, ששם חכמה וחזרה אותיות יהו"ה. ומה גרם להתהפך מדין לרחמים, צדיקים גמורים, שהלבנה מצד של עץ הדעת טוב ורע, הקליפה שלה היא חושך, "אם בהרת" שחורה היא יצר הרע, שפחה, "ושפלה איננה והיא כהה" ואין לה משלה אלא אותו חוט שמאיר בה, שהוא לוה אותה בלילה שהיא גלות, ועובר ממנה ביום שהוא עולם הבא, שבו "וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה".

[2434] ז"ל: עץ החיים הוא מסט' דחיה, והוא החיים, ב', חיה דרוחא ונפשא, והוא באכילתו שהוא מעשה הגוף ונפש היה זוכה אל החיה דילה, ומרע"ה נתחנן הראני נא את כבודך, כבוד ידוע, ולא ניתן לו, ואמר השי"ת כי לא יראני האדם וח"י, וחי דייקא, כי הגוף והנפש א"א לבוא אליה בעוה"ז, ועבז"ח (ה ע"ב) וע"ד לא קאים משה עלייהו, בגין דהוה מקדמת דרגא דיליה כו' וז"ש שמשה זכה לבינה לבד, אבל בת מלך פנימה, לא זכה אליה עדיין, עד לע"ל, כמש"ל (נג ע"ב) בארוכה עש"ה, ובסלע רצה השי"ת לזכותו וגרע בגין הע"ר, והיא סתימא בסלע, לית שמגיע אליה, וע"ל (נד ע"ב) קרקפתא איהי סלע ומבועא מלגאו דא מוחא וע"ש.

[2435] כלומר שלעולם מקבלת מלכות מנה"י (דע"ה ח"א כא ע"ג), והנה"י הוא בחי' בהמה (דע"ה ח"ב כב ע"ד). עיקר האדם הוא בחי' החג"ת שלו, והנה"י הם בחי' הב"ן ה"ה בחי' בהמ"ה וכמש"כ כאן (כללים ח"א לא ע"א). הנה"י נכללים בנוק' (ביאורים ח"ב יב ע"ג), גם הנה"י וגם המלכות המה לצורך התחתון ושורש לתחתון (ביאורים ח"ב סו ע"ד).

[2436] ח"ג סב ע"א (לש"ו).

[2437] קשיא ליה, היינו באר היינו שדה. ופי' כי שאני באר משדה בבחינות שונות, וזה כי באר היא בחי' דקה יותר משדה, כי באר היא בחינת אדון כל הארץ דהיינו בסוד היחוד היותה ארון והיכל לתורה שבכתב, כדכתיב הנה ארון הברית אדון וכו' ובחי' שדה היא בחי' מג' אבות סתם, היותה מקבלת ג' גוונים עליונים, שהם חוור וסומק וירוק. ואל אלו קאמר שדה תפוחין, שהיא מקבל מג' אבות. ונודע שיקדם החבוק שהוא סוד שדה תפוחין אל הזווג שהוא בחי' הבאר, וז"ש באר בשדה (אור יקר).

[2438] שתקון העליונים מהתחתונים, ובסוד הנשמות שהם צאן קדשים צאן ירושלים ועליהם ואתנה צאני צאן מרעיתי שהם ג' עדרים בסוד פי' ואתה תחזה כדפי' בתיקו"ז (אור יקר).

"וירא והנה באר בשדה והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה". "באר" הדרגה של אדון כל הארץ, "בשדה", שדה התפוחים הקדושים. "שלשה עדרי צאן", שלש דרגות עליונות קדושות מתוקנות על אותה הבאר, והן נצח והוד והיסוד של העולם.

(קכו) עי' זהר ח"א קנה ע"א: תא חזי אע"ג דתלת בנין הוו[2439] עד דאולידת ליהודה לא(ו) שלים כרסייא ובגיני כך הפעם אודה את יהו"ה ולא בכללהו ועל דא (בראשית כט לה) ותעמוד מלדת מאי ותעמוד[2440] דקיימא כרסייא על סמכוהי[2441] (ותעמוד עד הכא) ותעמוד דהא עד הכא ותעמוד ביחודא חד[2442] מכאן ולתתא עלמא דפרודא איהו ואי תימא אינון תרין בנין דאוליד לבתר כגוונא דא[2443] לא דהא אינון תרין באלין אתחברו[2444] בגין דשית סטרין דעלמא כחדא אינון[2445]

תרגום: בא וראה, אף על גב ששלשה בנים היו עד שהולידה את יהודה, הכסא לא נשלם, ולכן "הפעם אודה את ה'", ולא בכולם. ועל כן "ותעמוד מלדת". מה זה ותעמוד, שעמד הכסא על תומכיו. (ותעמוד עד כאן) ותעמוד, שהנה עד כאן ותעמוד, ביחוד אחד, מכאן ולמטה הוא עולם הפירוד. ואם תאמר, אותם שני הבנים שהולידה אחר כך כדוגמא זו, לא, שהרי אותם השנים התחברו עם אלו, משום ששת הצדדים של העולם הם יחד.

(קכז) עי' ביאור רבינו בס"י כ ע"א: תלי הוא התנין במזלות[2446], שע"י יצאו כל המזלות, וע"י יבאו, וע"י כל החילופים במהירות ובאיחור ועמידת הכוכבים והילוכם לאחור, והוא כולל כולם. ולפי שלא ידעו בו הפילוסופים והתוכנים נשתבשו במהירות ואיחור הכוכבים, וכל הנ"ל וש"ד, וגזרו שהגלגל חוזר ומזלות קבועים ונצרכו לגלגל הקפה וליוצא מרכז, ודברים זרים והכחישו דברי רבותינו ז"ל (פסחים צד ע"ב[2447]) בחלוני רקיע, אבל ע"י התנין במזלות יתורץ הכל והוא נעלם כמו לב. וכן לב, על ידו, מתנהגין כל האיברים והוא נעלם בתוכם וע"י יצאו וע"י יבאו, וכן מהירות האיברים ואיחורם וכל הנ"ל הכל ע"י הלב כמ"ש (תהלים קיט נט) חשבתי דרכי ואשיבה רגלי כו' חשתי כו', ואמרו (אבות פ"ב מ"ט[2448]) איזה דרך ישרה כו' איזה

– מאיר התיקון –

[2439] הוו חד – כדפי' ששלתם קשורים יה"ו בכל א' מהם, ואצ"ל אם כל א' לעצמו, אלא אפילו שלשתם יחד אין שלמות אלא ע"י יהודה ולהיות זה אמת גם יהודה מכ"ש אינו שלם בהיותו לבדו אלא לפחות נקשר ביסוד, ולכך נקשרו יהודה ובנימין בסוד יסוד (אור יקר).

[2440] פי' ותעמוד מסיבת לידה יהודה (מ"מ). קפו ע"א (הערת הזוהר).

[2441] עמודיו (ד"א).

[2442] ובמה מורה ותעמד הייחוד, במה שאמרה ותעמד, שלא ילדה למטה שהוא עולם הנפרדים אינם בכלל אצילות ממלכות ולמטה אילו כסא הכבוד (אור יקר). פי' כמו דבר א' (מ"מ).

[2443] בעולם הפירוד דקאמרת (אור יקר).

[2444] נו"ה על מלכות קשורה עם חסד וגבורה. וא"ת היאך אמרת דד' כחדא הוו ומשם ולמטה עלמא פרודא והיינו ותעמד, והשתא אמרת דתרין הוו כחדא באילין (אור יקר).

[2445] ענינם קשר ו"ק, חסד דרום במזרח, ומזרח בצפון וצפון במערב ומערב בדרום, היינו קשר ארבעתם והם ראובן חסד דרום, שמעון גבורה צפון, לוי מזרח ת"ת יהודה מערב מלכות, נו"ה מעלה ומטה ישששכר זבולון, וקשר מעלה במזרח ומערב וצפון ודרום, וכן קשר מטה בארבעתם. ונמצא עם היות שנשלם בארבעה סוד המרכבה מעלה ומטה הנקשר עמהם הוא בכלל, וז"ש דשית סטרין דעלמא כחדא אינון, וע"ד משל אצלות בשית סטרין לא יקשה לך זה (אור יקר).

[2446] ו"ו הנ"ל הן י"ב מזלות של הרקיע, והא' שבאמצע הוא התנין המלך כמ"ש בס"י, והן לעולם ו' מזלות למעלה מהארץ ו' למטה שהארץ באמצע בין ת"ת ויסוד כנ"ל (יהל אור ח"ב קפז ע"ב).

[2447] עי' פסחים צד ע"ב: חכמי ישראל אומרים ביום חמה מהלכת למטה מן הרקיע ובלילה למעלה מן הרקיע וחכמי אומות העולם אומרים ביום חמה מהלכת למטה מן הרקיע ובלילה למטה מן הקרקע אמר רבי ונראין דבריהן מדברינו שביום מעינות צוננין ובלילה רותחין. ועי' פת"ש נתיב עגו"י פרק ד' בבית נתיבות ז"ל, ומזה תבין סודות נסתרים, יתגלו לך כמה דברים בדברי חז"ל מה שדברו בענייני הגלגלים ומזלות, ומענין יסודות התחתונות שבארץ, שנראים לכאורה תמוהים מאוד וסותרים הדברים שנתבררו להיפוך, כעין מה שכתוב (פסחים צ"ד ע"ב) שבלילה החמה מהלכת למעלה מן הרקיע, וכן תיקנו אנשי כנה"ג בברכות ק"ש, הפותח בכל יום דלתות שערי מזרח ובוקע חלוני רקיע כו', כי באמת הם לא דברו מענין חיצוניות הגלגלים ומזלות, אלא מבחי' הפנימיות שלהם שהוא סוד בחי' יושר שזהו השייך לישראל וצריך לעבודה, עכ"ל.

[2448] ז"ל בשלימות: אמר להם, צאו וראו איזוהי דרך ישרה שידבק בה האדם. רבי אליעזר אומר, עין טובה. רבי יהושע אומר, חבר טוב. רבי יוסי אומר, שכן טוב. רבי שמעון אומר, הרואה את הנולד. רבי אלעזר אומר, לב טוב. אמר להם, רואה אני את דברי אלעזר בן ערך מדבריכם, שבכלל

דרך רעה שיתרחק כו׳ רואה אני כו׳. והן א׳ שבתוך הוא״ו, בתוך י״ב מזלות, ב׳ ווי״ן בתוך י״ב מנהיגין, כמ״ש בתיקונים[2449] ו׳ ת״ת ו׳ יסוד א׳ בינה ליבא.

(קכח) עי׳ זהר ח״א כו ע״א: וייצר יהו״ה אלהי״ם את האדם (בראשית ב ז) אלין ישראל בההוא זמנא קב״ה צייר לון בציורין דעלמא דין ועלמא דאתי וייצר בההוא זמנא קב״ה עייל לון בשמיה בציורא דב׳ יודי״ן י׳ י׳ ו׳ בינייהו דאינון סלקין לחשבון יהו״ה ויהון מצויירין באנפוי באנפין דילהון בתרין יודי״ן בחוטמא דילהון באת ו׳ ובגין דא אמר קרא (במדבר כג ט) כי מראש צורים אראנו אלין אינון ציורין דשמא קדישא ויהון מצויירין באנפייהו בתרין לוחין יקירין[2450] דאינון י׳ י׳ דאיהו ו׳ חרות עלייהו ועוד צייר לון לכל דור[2451] בבת זוגיה עלאה[2452] דא י״ה ואינון ו׳ יחודא דתרוייהו[2453] וצייר לון באינון דציורא דלעילא[2454] דאיהו ישראל עמודא דאמצעיתא כליל שכינתא עלאה ותתאה דאינון ק״ש ערבית וק״ש שחרית ועלייהו אתמר (בראשית ב כג) עצם מעצמי ובשר מבשרי[2455]

תרגום: ״וייצר ה׳ אלהים את האדם״, אלו ישראל. באותו זמן הקדוש ברוך הוא צייר אותם בציורים של העולם הזה והעולם הבא. ״וייצר״ באותו זמן הקדוש ברוך הוא הכניסם בשמו בציור של שני יודי״ן י׳ י׳, ו׳ ביניהם, שהם עולים לחשבון יהו״ה, ויהיו מצוירים בפניו בפנים שלהם בשני יודי״ן בחוטם שלהם באות ו׳. ולכן אמר הכתוב ״כי מראש צורים אראנו״. אלה אותם ציורים של השם הקדוש, ויהיו מצוירים בפניהם בשני לוחות נכבדים, שהם י׳ י׳, שו׳ הוא חרות עליהם. ועוד צייר אותם לכל דור בבת זוגו העליונה, זו י״ה וו׳ הם היחוד של שניהם, וצייר אותם באותם של ציור שלמעלה, שהוא ישראל עמוד האמצעי, כולל שכינה עליונה ותחתונה, שהם קריאת שמע ערבית וקריאת שמע שחרית, ועליהם נאמר ״עצם מעצמי ובשר מבשרי״.

(קכט) עי׳ זו״ח סג ע״ד: כיון דאתא לבתר ואתייליד שת אתבסם עלמא בצדיקי וחסידי דהוו לבתר בעלמא ש״ת דא איהו סיומא דאלפי ביתא ואע״ג דאתבסם לא אעדיאו עקימו בישא מעלמא אלא אתכפיא מקמי סטרא דמהימנותא סיומא דאתוון

דהא עד הכא אתברי עלמא באתוון דאורייתא ולא אשתלימו אתוון עד דאתייליד שת כיון דאתייליד שת אשתלימו כל עובדין דלעילא ותתא ברזא דאתוון כדין אתבסם עלמא דאשתלים תיקונוי מכאן ולהלאה שארי עלמא לאתנהגא כפום מישר אורחוי

– מאיר התיקון –

דבריו דבריכם. אמר להם צאו וראו איזוהי דרך רעה שיתרחק ממנה האדם. רבי אליעזר אומר, עין רעה. רבי יהושע אומר, חבר רע. רבי יוסי אומר, שכן רע. רבי שמעון אומר, הלוה ואינו משלם. אחד הלוה מן האדם, כלוה מן המקום ברוך הוא, שנאמר (תהלים לז) לוה רשע ולא ישלם, וצדיק חונן ונותן. רבי אלעזר אומר, לב רע. אמר להם, רואה אני את דברי אלעזר בן ערך מדבריכם, שבכלל דבריו דבריכם.

[2449] קמב ע״ד ד״ה ועמודא דאמצעיתא איהו כליל כו׳ - דכליל ו״ק שהן ג״ר וג׳ אחרונות שהוא וא״ו של שם כפשוטו ועוד כליל י״ב של הדעת שהוא באמצע כמ״ש למעלה והוא י״ב האמצעות והוא וא״ו מליאה ב׳ ווין ואלף שבאמצע נגדו ברכת המינים שהוא אלף בינה לבא שמתלבש בתוכו וע״ל סוף תיקון יו״ד באמצעיתא צריך למשאל דתמן ו״ו כו׳ ואינון ו׳ עלאה ו׳ תתאה תלת קדמאין רישא ותרין דרועין תלת בתראין גופא ותרין שוקין ולעיל ל״ט ב׳ ואיהו כליל תלת ברכאן דצלותא קדמאין ותלת בתראין ואיהו כליל תרין ו״ו דאתמר בהון על שני קצותיו וחבר ועמש״ש.

[2450] ב׳ לוחות הם חכמה בראש וחכמה בסוף (מלכות) (מ״מ). עי׳ תיקו״ז קסט ע״ב: תרין עינין אינון תרין לוחין יקירין דאורייתא דאתמר בהון (שמות ל״ב) לחת אבן כתובים באצבע אלקים כתובים משני עבריהם.

[2451] פי׳ אבא צייר בכל א׳ מישראל (מ״מ).

[2452] שהיא אימא שהיא ה׳ ונודע שחכמה בבינה (מ״מ).

[2453] פי׳ הוא ז״א שמייחד או״א ומזווגם בגנתא דעדן פי׳ מלכות (מ״מ).

[2454] ״עלמה לא י״ה ואינון ו׳ יחודא לתרוייהו ולייר לון באינון לציורא לעילא״ נמחק בהגהות הגר״א, ובמקומו מיתא ״עילמה וכד״ז תתאה למיהו ו׳ יחודא לתרוייהו לייר לון בציורא לעילא״.

[2455] עי׳ ח״ג רנה ע״ב, שעצם מעצמי היא בחי׳ אימא, ובשר מבשרי היא בחי׳ מלכות. ועי׳ תיקו״ז קכב ע״א: עצם מעצמי דא י׳ עם ה׳ ובשר מבשרי דא ו׳ עם ה׳. ועי׳ ע״ח לו״ר ב: בפסוק הזה כתיב בענין אדה״ר ויאמר זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי ובתקונים (דף צט) אמרו כי הם ב׳ נשי חד דגרמי וחד דבשרא. והענין כי לאה נקראת עצם שהיא דינין קשים כעצם ועוד כי היא בחי׳ הצלע כי הרי לאה מקומה היה אחורי הצלעות שהם עצמות אבל רחל הוא בשר מבשרו דינא רפיא במקום גילוי החסדים.

שירותא דקא שארי מאינון אתוון דאשתבקו בקדמיתא אדם שארי באל״ף וסיים במ״ם ולבתר דסיים אלפא ביתא בשת אתהדרו אתוון אנו״ש אל״ף כמלקדמין נ׳ דאיהו בתר מ׳ דאשתביק מאדם ש׳ שירותא דאתוון דש״ת נטיל אתוון מהאי ומהאי ו׳ דיוקנא דאדם לאתחזאה דהא משת אתיחסו דרין בעלמא באורח מישר כדקא יאות

וברזא דאתוון אתבני כולא ואזלו תלתין ותרין אלפא ביתות עד דקיימו ישראל על טורא דסיני כיון דקיימו ישראל על טורא דסיני אתכנישו אתוון ואסתימו בהפוכא דאלפא ביתות ונפקאת אורייתא כלילא בתלתין ותרין שבילין דרזא דחכמתא עילאה ואתרשימת אלפא ביתא בתריסר תחומין תריסר שבטין בר תרין דאסתלקו מנהון ואינון ח״ט דלא אתחזו בהו כלל

עד דאעלו לארעא בשירותא והוה חרם בינייהו בחובא דעכן וכדין אתהדרו אינון תרין אתוון דהוו מסתלקי מנייהו ואינון מכרזי ואמרי חטא ישראל ואלין אתוון לא אסתלקו מנייהו אע״ג דהוו בארעא קדישא בכל דרא ודרא

עד דאתא דלמה ובנה בי מקדשא ואתיישבו עלמין עילא ותתא בדיוקנא חדא כדין אתיישרו אתוון כולהו ואינון תרין אתוון דהוו רשימין בינייהו לביש אתהפיכו לטב אתהדרו טח דכתיב וישב יהודה וישראל לבט״ח

כולהו אתוון הוו שלמין בינייהו בלא קטרוגא כלל ואתוון דאלפא ביתא כולהו הוו שלימי עילא ותתא אתוון עילאין הוו שלימין לעילא אתוון דקיקין הוו שלימין לתתא

(קל) **עי׳ זהר ח״א עד ע״א:** [2456]מתניתין ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים (בראשית יא א) רבי שמעון פתח (מ״א ו ז) והבית בהבנתו אבן שלמה מסע נבנה ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע בבית בהבנתו והבית בהבנותו וכי לא הוה בני ליה שלמה וכלהו אומנין דהוו תמן מהו בהבנותו אלא כך הוא כמה דכתיב (שמות כה לא) מקשה תעשה המנורה אם היא מקשה מהו תעשה אלא ודאי כלא באת וניסא אתעביד איהו מגרמיה כיון דשראן למעבד עבידתא אוליף לאומנין למעבד בה מה דלא הוו ידעין מקדמת דנא מאי טעמא בגין דברכתא דקב״ה שרא על ידייהו ועל דא כתיב (מלכים א׳ ו ז) בהבנותו איהו אתבני מגרמיה דהא[2457] אולפא אולפן לאומנין היאך שראן למעבד[2458] ולא אסתלק מעינייהו רשימו דההוא עבידתא ממש[2459] ומסתכלאן ביה ועבדי עד דאתבני כל ביתא

אבן שלמה[2460] מסע נבנה שלמה כתיב חסר יו״ד אבן שלמה ודאי מסע דאתנטיל[2461] ואתייא ושריא עלייהו ואתעביד עבידתא (מסע דאתנטיל ידן ועביד עבידתא) מסע דאנטיל ידן למעבד דלא מדעתייהו כתיב הכא מסע וכתיב התם (במדבר י ב) ולמסע את המחנות ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע (מלכים א׳ ו ז) בגין דשמיר בזע כלא ולא אשתמע מלה דלא [אצטריכו] (אצטריכא) לשאר מאנין למעבד וכלא באת וניסא הוה

אמר רבי שמעון כמה חביבין אינון מלי דאורייתא זכאה חולקיה מאן דאתעסק בהו וידע למיהך (ביה) בארח קשוט והבית בהבנותו כד סלקא ברעותא דקב״ה[2462] למעבד יקרא

– מאיר התיקון –

[2456] נמור יקר כמן הוא סתרי תורה.

[2457] להוא (לפ״ו ומור יקר).

[2458] הוסיף נס על עניין המנורה תחלה היו ידועים מפי משה רבינו ע״ה אלא שדברים הרבה לא היו יודעים, וזה שאמר כיון דשראן למעבד עבידתא על ידי אותו הציור שצייר להם משה, אוליף לאומנין תוספת ידיעה מה דלא הוו ידעין כו׳, אמנם הבית שלא היה בו כח דיבור הנבואה לא היה כך אלא דהיא אולפא לאומנין היאך שראן אפילו תחלת הדבר היה צריך לימוד (אור יקר).

[2459] וא״ת היאך התחילו בבנין כיון שתחלת המציאות היה צריך לימוד, לזה אמר ולא אסתלק מנייהו ההוא רשימו וכו׳, דהיינו שהיה מצוייר רוחני לפני כל א׳ וא׳, ובו היה מסתכל ובונה ומעולם לא זז מלפניו ומציאות ציור זה הוא רוחניות הבית לא השכינה אלא ממש כח האבנים וקדושתן והוא נעשה נשמה אליהן לכסא הכבוד החופף ושוכן בו (אור יקר).

[2460] אבן היא מלכות עם היסוד דהיינו שלמה שמדתו אחיזת מלכות ביסוד (אור יקר).

[2461] מלמעלה מהת״ת (אור יקר).

[2462] עסק זה הוא באצילות ז׳ ספירות אחר אצילות כח״ב. והנה הקב״ה היא הבינה, ורעותא דקב״ה היינו בחי׳ כתר אל הבינה. וכו׳ ואומרו סלקא ברעותא דקב״ה היינו שעלה התעוררות הבינה בעצמה ממציאותה אל מציאות הבינה שבכתר, דהיינו רעואת דקב״ה והעליה הזו גורם היות כח נמשך מהכתר והמאציל להאציל כל האצילות (אור יקר). פי׳ כשעלו המ״ן במצח דא״ק (מ״מ). עי׳ ע״ח נקודות פרק ו׳, שזהו בחינת הזיווג לפני בריאת האדם, ועי׳ עוד לעיל כט ע״א וישלח קעב ע״א ורנא ע״א ופרשת לך לך פו ע״ב. והוא בלשון ״סליק״ דהיינו עלייה, שכאן הוא עליית מ״ן, בו טמונה התחדשות של כל מציאות, וכאן היתה עליית המ״ן כמאליה (כללים ח״א יב ע״א).

ליקריה[2463] סלקא מגו מחשבה[2464] רעותא לאתפשטא[2465] ואתפשטת[2466] מאתר דאיהי מחשבה סתימא דלא אתיידע[2467] עד דאתפשטת ושרייא לבי גרון[2468] אתר דאיהו נביע תדיר[2469] ברזא דאיהו רוח חיים וכדין כד אתפשטת ההיא מחשבה ושריא באתר דא אקרי ההיא מחשבה אלהי״ם חיים[2470] דכתיב (ירמיה י י) הוא אלהי״ם חיים

עוד בעא לאתפשטא ולאתגליא מתמן נפקו אש״א ורוח״א ומי״א כלילן כחדא[2471] ונפק יעקב גבר שלים ואיהו קול חד דנפיק ואשתמע מהכא מחשבה דהוה סתימא בחשאי אשתמע לאתגליא עוד אתפשטת האי מחשבה לאתגליא ובטש[2472] האי קול ואקיש בשפוון וכדין נפקא דבור ודאשלים (ואשלים) כלא וגלי כלא אשתמע דכלא איהו ההיא מחשבה סתימא דהות לגו וכלא חד כיון דמטא אתפשטותא דא ואתעביד דבור בתקיפא דההוא קלא כדין והבית בהבנותו כאשר נבנה לא כתיב אלא בהבנותו בכל זמנא וזמנא אבן שלמה כמה דאתמר וכתיב (שיר ג יא) בעטרה[2473] שעטרה לו אמו מסע דנפקא מלגו ושריא ונטיל לבר נפקא מלעילא ושריא ונטיל לתתא ומקבות והגרזן כל כלי ברזל אלין שאר דרגין תתאין[2474] דכלהו תליין ביה ולא אשתמעו ולא אתקבלן[2475] לגו כד איהי סלקא לאתאחדא לעילא ולינקא מתמן ודא הוא בהבנותו וכדין כד איהי ינקא כלהו קיימי בחדוותא וינקין ואתמליין ברכאן וכדין קיימין עלמין כלהו ברזא חדא ביחודא חד ולא הוי בהו בכלהו עלמין פרודא לבתר דנטלי חולקהון כל חד וחד כלהו מתפשטן ומתפרשן לסטרייהו למה דאתמנן

תרגום: משנה. ״ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים״. רבי שמעון פתח, ״והבית בהבנתו אבן שלמה מסע נבנה ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע בבית בהבנתו״. ״והבית בהבנתו״, וכי לא היה בונה אותו שלמה וכל האומנים שהיו שם, מה זה ״בהבנתו״. אלא כך הוא, כמו שכתוב ״מקשה תעשה המנורה״, אם היא מקשה, מהו תעשה. אלא ודאי הכל באות ונס נעשה הוא מעצמו, כיון שהתחילו לעשות המעשה, לימד את האומנים לעשות אותה מה שלא היו יודעים מקודם לכן. ולמה, משום שברכת הקדוש ברוך הוא שרתה על ידם, ועל זה כתוב

– מאיר התיקון –

[2463] היינו שהבינה היא היכל לחכמה, ואז היא נקראת ״מי״, אמנם היא נעלמת ואין לה שם גילוי כלל כישם זה מורה על ההעלם. וכאשר תתגלה האצילות שהם סוד אלה, חג״ת, על ידי שלשתם נעשה לבוש והיכל לבחי׳ הבינה ונקראת אלהים דהיינו מי אלה והיינו יקרא ליקריה, כי הבינה ממש יקר ולבוש למה שלמעלה ורצה לעשות יקר ולבוש להעלים יקריה, והעלם זה סיבה אל הגלוי (אור יקר). פי׳ לתקן זו״ן שהם מלבישים לאו״א ואו״א מלבישים לא״א כי סוד הלבוש הוא יקר וא״א הם יקריה וזו״ן הם יקרא ליקריה (מ״מ).

[2464] העליה הנזכרת היינו שהסכים בזה גם כן החכמה וכו׳ (אור יקר).

[2465] פי׳ עלה חפץ ורצון באבא כדי לפשט אורו לתקן פרצופים שתחתיו (מ״מ).

[2466] פי׳ מחשבה הנז׳ שהוא אבא מהיכן התפשטותה הוא ממוחא סתימאה דא״א לפי שאבא יונק ממזל הח׳ דא״א שהוא ממוחא סתימאה (מ״מ).

[2467] אל החכמה ב׳ בחינות: האחת בכתר נעלם בתוך הבינה, והב׳ במציאות עצמה בתוך הבינה ונקודה בהיכליה וכו׳ (אור יקר).

[2468] פי׳ שאותה הארה שיצאה מאבא לתקן הפרצופים שתחתיו נתפשטה עד הבינה שנק׳ גרון (מ״מ).

[2469] פי׳ בינה הנז׳, תמיד נה״י דידה הם בז״א ומכוננים אותו בסוד כונן שמים בתבונה כונן הווה ואל כנן (מ״מ).

[2470] פי׳ אור אבא כשנתלבש בבינה נק׳ גם הוא אלהים חיים כמו אימא (מ״מ). עי׳ בהיר אות ק׳: ומנלן דשמים הקדוש ברוך הוא, דכתיב (מלכים א׳ ה לב) ואתה תשמע השמים, אטו שלמה התפלל אל השמים שישמעו תפלתם, אלא אותו שנקרא שמו על השמים, ע״כ. ועי׳ ר׳ בחיי בראשית טו יח, עבד מלך כמלך. קנא ע״א מסטרא דיובלא דאיהו אלקים חיים כו׳ (ד״א).

[2471] דהיינו בחינת בינה (ביאורים ח״ב ה ע״ג).

[2472] הבטישה הוא בסוד זיווג נעלם (בהגר״א בספד״צ יג ע״א ד״ה וכבר), שזיווג נקרא בטישה כי ענין הזיווג הוא לזווג את ב׳ ההפכים כגון זו״נ שהם יוצאים מחו״ג אש ומים כדי שיתמתקו (בהגר״א תז״ח יח ע״ב ד״ה כד אתפשט), בטישה אינה זיווג ממש אלא רק כעין זיווג (לש״ו ביאורים ח״ב פב ע״ג).

[2473] מלכות (מ״מ).

[2474] בי״ע (מ״מ). פי׳ חיצונים הכורתים ומשחיתים (נ״א).

[2475] פי׳ כמו וישמע שאול ל׳ קיבוץ ואסיפת עם וז״ש ולא אתקבלו לא נתאספו ונתקבצו למעלה מקבות והגרזן כשהיא עולה ומתיחדת כי לכך אנו אומרים ועד במקום אחד כדי שלא ירגישו הח״י וירצו ליטול חלק ביחוד שאז הוא הבנין שהיא נבנית מו״ק כאו׳ והיה המשכן א׳ וז״ש ודא היא בהבנותו. ז״ח (נ״א). בז״ח ובק״ד הגי׳ ולא אתקבלו (הערת הזוהר).

״בהבנתו״, הוא נבנה מעצמו, שהרי לימד לימוד לאומנים איך להתחיל לעשות, ולא הסתלק מעיניהם הרושם של אותו המעשה ממש, ומסתכלים בו ועושים, עד שנבנה כל הבית.

״אבן שלמה מסע נבנה״, שלֵמה כתוב חסד יו״ד. אבן שלמה ודאי. מסע, שנסעה ובאה ושרתה עליהם ונעשתה העבודה (מסע, שנסעה ידם ונעשתה העבודה). מסע, שהסיע ידם לעשות שלא מדעתם. כתוב כאן ״מסע״, וכתוב שם ״ולמסע את המחנות״. ״ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע״, משום שהשמיר בקע הכל ולא נשמע דבר, שלא הצטרכו לשאר הכלים לעשות, והכל היה עם אות ונס.

אמר רבי שמעון, כמה חביבים הם דברי התורה. אשרי חלקו של מי שעוסק בהם ויודע ללכת (בו) בדרך אמת. ״והבית בהבנתו״, כאשר עלה ברצון הקדוש ברוך הוא לעשות כבוד לכבודו, עלה מתוך המחשבה רצון להתפשט, והתפשט מהמקום שהיא המחשבה הסתומה שאינה ידועה, עד שמתפשטת ושורה בבית הגרון, המקום שתמיד נובע בסוד שהוא רוח חיים. ואז, כשמתפשטת המחשבה ההיא ושורה במקום הזה, נקראת המחשבה ההיא אלהים חיים, שכתוב ״הוא אלהים חיים״.

עוד רצה להתפשט ולהתגלות, משם יצאו אש רוח ומים כלולים יחד, ויוצא יעקב איש שלם, והוא קול אחד שיוצא ונשמע. מכאן המחשבה שהיתה סתומה בשקט, נשמעת בגלוי. עוד מתפשטת המחשבה הזו להתגלות, ומכה הקול הזה ומקיש בשפתים, ואז יוצא הדיבור שמשלים הכל ומגלה הכל. נשמע שהכל הוא אותה מחשבה סתומה שהיתה בפנים, והכל אחד. כיון שמגיעה התפשטות זו ונעשה דיבור, בכח אותו הקול, אז, ״והבית בהבנותו״, לא כתוב כאשר נבנה אלא בהבנותו, בכל פעם ופעם, אבן שלמה כמו שנתבאר. וכתוב ״בעטרה שעטרה לו אמו״. ״מסע״, שיוצא מבפנים ושורה ונוסע החוצה. יוצא מלמעלה ושורה ונוסע למטה. ״ומקבות והגרזן כל כלי ברזל״, אלו שאר הדרגות התחתונות שכולם תלויים בו, ולא נשמעו ולא התקבלו פנימה כשהיא עולה להאחז למעלה ולינוק משם, וזהו ״בהבנותו״. ואז, כשהיא יונקת, כולם עומדים בשמחה ויונקים ומתמלאים ברכות, ואז כל העולמות עומדים בסוד אחד, ביחוד אחד, ואין בהם בכל העולמות פרוד, אחר שכל אחד ואחד נוטלים חלקם, כולם מתפשטים ונפרדים לצדיהם למה שנתמנו.

(קלא) עי׳ זהר ח״א מז ע״ב: ויכל אלהי״ם ביום השביעי[2476] (בראשית ב ב) דא תורה שבעל פה דאיהו יום שביעי וביה אשתכלל עלמא דאיהו קיומא דכלא[2477] מלאכתו אשר עשה ולא כל מלאכתו דהא תורה שבכתב[2478] אפיק כלא בתוקפא דכתב[2479] דנפיק מחכמתא[2480] תלת זמנין הכא ביום השביעי ויכל אלהי״ם ביום השביעי וישבות ביום השביעי ויברך אלהי״ם את יום השביעי הא תלת ויכל אלהי״ם ביום השביעי דא תורה שבעל פה דעם יום השביעי דא אשתכלל עלמא כדקא אמרן וישבות ביום השביעי דא יסודא דעלמא[2481]

תרגום: ״ויכל אלהי״ם ביום השביעי״, זו תורה שבעל פה שהוא יום שביעי, ובה נתקן העולם שהוא קיום של הכל. ״מלאכתו אשר עשה״ ולא כל מלאכתו, שהרי תורה שבכתב הוציאה הכל בתוקף של כתב שיוצא מחכמה. שלש פעמים כאן ביום השביעי, ״ויכל אלהי״ם ביום השביעי״, ״וישבות ביום השביעי״, ״ויברך אלהי״ם את יום השביעי״, הרי שלש. ״ויכל אלהי״ם ביום השביעי״ זו תורה שבעל פה, שעם יום השביעי הזה נתקן העולם כמו שאמרנו. ״וישבות ביום השביעי״ זה יסוד העולם.

– מאיר התיקון –

[2476] עיין בחייט ריש דף קע״ג.

[2477] פי׳ במלכות נכלל ונשלם עולם האצילות שהוא קיום כל נמצא, והיא נקראת יום השביעי שהיא מדה שביעית מחסד. כי אמרתי עולם חסד יבנה, ובנין העולם מחסד ונשלם במלכות (אור יקר).

[2478] ז״א (מ״מ). תורה שבכתב כו׳ ויקהל ר ע״א נראה שגם בינה נקרא כך ע״ש ויצא קנו ע״ב סג ע״ב ויתרו עג ע״ב ומשפטים קכא ע״ב (ד״א).

[2479] פי׳ ז״א הוציא הכל בכח בינה הנק׳ כתב (מ״מ).

[2480] פי׳ אימא יצאה מאבא (מ״מ). עי׳ בפ׳ ויקהל רז ע״ב על מה רמז ג׳ שבתות ושם מבואר כל הלכות שבת ע״פ הסוד ועי׳ תקונים תקון מח (ד״א).

[2481] וישבות היא בינה שנקראת אלהים שעשתה שביתה ע״י יסוד ונק׳ שביעי כשמתחילים מן הבינה (מ״מ).

(קלב) עי׳ זהר ח״ג קכב ע״א: ובג״ד כל מאן דעביד תשובה גרים לאחזרא ה׳ לאת ו׳[2482] ופורקנא בדא תלייא[2483] ובג״ד הכל תלוי בתשובה דכך אמרו קדמאי כל הקצים כלו ואין הדבר תלוי אלא בתשובה דאיהו שלימו דשמיה וע״ד (יחזקאל כ ט) ואעשה למען שמי ועוד (ישעיה מח יא) ולמעני למעני אעשה:

ואם לאו חזרין אנא אעמיד לון מלכא שקשין גזרותיו משל פרעה[2484] ויחזרון על כרחייהו הה״ד (דברים ד ל) ושבת עד יי׳ אלהיך עד יהו״ה ודאי[2485] ותשובה דא אתקריאת חיים[2486] (משלי ד כג) כי ממנו תוצאות חיים[2487] דאינון נשמתין דישראל ואיהו הבל דנפק ועאל בפומא דב״נ בלא עמל ובלא יגיעה[2488]:

ה׳ דבהבראם[2489] (בראשית ב ד) ועלה אתמר (דברים ח ג) כי על כל מוצא פי יי׳ יחיה האדם והיא על רישיה דב״נ[2490] עלה אתמר (במדבר יב ח) ותמונת יי׳ יביט (תהלים לט ז) אך בצלם יתהלך איש ובגין דאיהי על רישיה דב״נ אסיר ליה לב״נ למיזל ד׳ אמות[2491] בגלויא[2492] דרישא דאם היא אסתלקת מעל רישיה דב״נ מיד אסתלקו חיים[2493] מניה:

ואי תימא דכך שריא על אומין דעלמא אע״ג דלא אתברי בהון[2494] שמיא וארעא וכל תולדין[2495] דבהון לא שריא ודאי דמשה בעא מקב״ה דלא תשרי שכינה[2496] על אומין דעלמא ויהיב ליה[2497] הבלא[2498] דקיימא על אומין דעלמא מאן נפקא או על חייביא דאינון ערב רב מעורבין עם ישראל:

– מאיר התיקון –

[2482] הצדיק בצדקתו מתקן למעלה בשורש נמשתו בפרטות מה שהיה ניתקן בכל הכללות אם יזכו ישראל בכללם (רמ״ז).

[2483] ובזה לא לקתה מדת הדין ובג״כ הכל תלוי בתשובה פי בין דיחיד ובין דרבים אעשה למען שמי שישתלם בשלימות (רמ״ז).

[2484] עי׳ סנהדרין צז ע״ב: רבי אליעזר אומר אם ישראל עושין תשובה נגאלין ואם לאו אין נגאלין אמר ליה רבי יהושע אם אין עושין תשובה אין נגאלין אלא הקדוש ברוך הוא מעמיד להן מלך שגזרותיו קשות כהמן וישראל עושין תשובה ומחזירן למוטב.

[2485] שלימו דשמיה כנ״ל (יהל אור).

[2486] כי היא נקראת באר מים חיים כמ״ש בזו״ח ריש שיה״ש [ז״ל: עליה כתיב ועץ החיים בתוך הגן כל חיים ביה תליין מיניה פרחין חיין וזהורין לכל סטר האי שיר דקאמרן איקרי בא״ר ואינון חיים עילאין עאלין בגויה וההוא זהרא דאקרי חיים נבעין ביה וע״ד כתיב באר מים חיים], וכמ״ש (ברכות נו ע״ב) הרואה באר בחלום כו׳ כי אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב כו׳, ובתשובה חזור למקור מים חיים (יהל אור).

[2487] ממלכות וכן ותמונת כו׳ בצלם כו׳ (יהל אור), ועי׳ שעה״כ פט ע״ד: ע״י היסוד ברית קדש, שממנו יוצאים הנשמות ומתגלה חסד בפום אמה, וממנו תוצאות חיים.

[2488] עי׳ בהגר״א על תז״ח יט ע״ג: רוחא דלא שכיך לעלמין - הוא הבל הפה דנפיק מגרון תמיד, [ברצוא ושוב שהרי הוא נושם, מוציא ומכניס, עי׳ ב״ע רכה ע״א] אף שלא בעת הקול והדיבור, והוא דרגא של בינה נהר דנגיד ונפיק תדיר ולא פסיק (זהר תולדות קמא ע״ב) משא״כ בזו״נ כידוע.

[2489] עי׳ זהר ח״א כה ע״א שזהו מלכות.

[2490] עי׳ זו״ח לך לך כו ע״א: הקב״ה נוטל אות א׳ משמו, ונותנה בראשה. כי הא דתנן, עתיד הקב״ה להיות עטרה בראש כל צדיק וצדיק לעולם הבא. ואיזהו, זה אות ה״א, כאשר ברא שמים וארץ, דכתיב בהבראם, בה״א בראם. ועי׳ תיקו״ז יב ע״ב שהעטרה בראש כל צדיק הוא השכינה.

[2491] דרגא דידה ד״ס נהי״ם ולכן נק׳ ד׳ וכשהיא שוה לת״ת נקראת ה׳ (יהל אור). עי׳ שער מאמרי רז״ל על הגמ׳ (כתובות קיא ע״א) כל המהלך ד׳ אמות בארץ ישראל כו׳. כי היא ד׳ אמות, אות רביעית של השם, כוללת ד׳ אותיות כמ״ש בתיקונים סוף תיקון מז, והיא רה״י גבוה י׳ ורחב ד׳, גבוה י׳ מסט׳ דבעלה שמא מפרש ביו״ד אתוון, ורחב ד׳ מסט׳ דילה ד׳ אותיות כמש״ש (יהל אור).

והנה מש״כ הגר״א ״סוף תיקון מז״ לא מצאתיו שם, אמנם עי׳ תיקו״ז קיד ע״א: ודא אדנ״י דאיהו רשות היחיד דאיהו יהו״ה יחידו דעלמא ודא איהו אדם, ועיי״ש בבהגר״א, ז״ל, שהיא רשות בעלה הוי״ה והוא גבוה יו״ד ורחבו ד׳ כמ״ש בכ״מ. יחידו דעלמא - דהויה לא נשתנה (מלאכי ג ו) אני ה׳ לא שניתי בכל העולם כולו הוא יחידי, עכ״ל.

[2492] בגלוי (דפ״ו).

[2493] בינה בגי׳ חיים (עם הכולל) (פע״ח שער התפילין פרק יא).

[2494] ר״ל בשביל או״ה (יהל אור).

[2495] ר״ל דלכך כתיב בהבראם אחר אלה תולדות השמים והארץ, לומר שדווקא שריא ה׳ זעירא על אלין שבשבילם נבראו שמים וארץ ותולדות, וכמ״ש לקמן ובג״ד ויכלו שלימו כו׳ ועלה קיימין שמיא וארעא כו׳ דכתיב אלה תולדות השמים והארץ כו׳ (יהל אור).

[2496] שכינא (דפ״ו).

[2497] שמילא שאלתו כמ״ש (ברכות ז ע״א) ג׳ דברים בקשה משה מהקב״ה ונתן לו כו׳ (יהל אור).

[2498] היא קושיא (יהל אור).

אלא[2499] ודאי[2500] לית כל אפייא שוין[2501] אפילו ישראל לאו אינון שוין כ״ש אחרנין אלא[2502] ודאי על האי דיוקנא דאת ה׳ אוקמוה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה וכד האי שריא על ישראל לית לון יגיעה ולא שעבוד ובה נפש עמלה ויגיעה (שמות לא יז) שבת וינפש:

דנפש אחרא[2503] אית על רישיה דב״נ דאתקרי[את] עבד ואיהי דיוקנא[2504] על ב״נ ואיהי עבד דמלכא דמ(ת)נענעא[2505] כל איברין דב״נ למיזל בארחין טבין ולקיימא בהון רמ״ח פקודין לשריא עלייהו ה׳ דבהבראם[2506] דכך סליק הבראם לרמ״ח:

תרגום: ולכן כל מי שעושה תשובה גורם להחזיר ה׳ לאות ו׳, והגאולה תלויה בזה. ולכן הכל תלוי בתשובה, שכך אמרו הראשונים (סנהדרין צז ע״ב) כל הקצים כַּלו, ואין הדבר תלוי אלא בתשובה, שהוא שלמות שמו, ולכן ואעשה למען שמי. ועוד למעני, למעני אעשה.

ואם לא חוזרים אני אעמיד להם מלך שקשים גזרותיו משל פרעה, ויחזרו בעל כרחם, זהו שנאמר ושבת עד ה׳ אלהיך, עד יהו״ה ודאי. ותשובה זו נקראת חיים, כי ממנו תוצאות חיים, שהם נשמות ישראל. והוא הבל שיוצא ונכנס בפי האדם בלא עמל ובלא יגיעה.

ה׳ של הבראם. ועליו נאמר ״כי על כל מוצא פי ה׳ יחיה האדם״, והיא על ראש האיש, עליה נאמר ״ותמונת ה׳ יביט״, ״אך בצלם יתהלך איש״. ומשום שהיא על ראש האיש, אסור לו לאדם ללכת ארבע אמות בגלוי ראש, שאם היא מסתלקת מעל ראשו של האדם, מיד מסתלקים ממנו החיים.

ואם תאמר שכך שורה על [ראש] אומות העולם, אף על גב שלא נבראו בהם שמים וארץ, וכל תולדותיהם לא שורה ודאי, שמשה בקש מהקדוש ברוך הוא שלא תשרה שכינה על אומות העולם, וניתן לו. ההבל העומד על [ראש] אומות העולם, מאיפה יוצא, או על הרשעים שהם ערב רב, מעורבים עם ישראל.

אלא ודאי לא כל הפנים שוים, אפילו ישראל אינם שוים, כל שכן אחרים. אלא ודאי על דמות זו של אות ה׳ פרשוה, מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, וכשזה שורה על ישראל אין להם יגיעה ולא שעבוד, ובה נפש עמלה ויגעה, שבת וינפש.

שנפש אחרת יש על ראש האדם שנקראת עבד, והיא דמות על האדם, והוא עבד המלך שמנענעת כל אברי האדם ללכת בדרכים טובות, ולקיים בהם רמ״ח מצוות, להשרות עליהם ה׳ של בהבראם, שכך עולה הבראם לרמ״ח.

(קלג) עי׳ זהר ח״ג צב ע״א: אשתמע דה׳ עלאה כללא דשיתא י״ה הא שבעה היינו דכתיב (מלכים א׳ ח כה) שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה עשר יום והיה שבעת ימים תחת אמו תחת אמו אתעטרו שבעת ימים דכתיב (דבקי ע״א@ כט יא) לך יי׳ הגדולה והגבורה וגו׳ וע״ד שבעת ימים לתתא ליקרא דאמא עלאה תחת אמו לתתא דכתיב (שמואל א׳ ב ה) עד עקרה ילדה שבעה ורבת בנים אמללה עקרא דכל ביתא ילדה שבעה אלין שבעת יומין דחג הסכות ורבת בנים אמללה אלין קרבנין דחג דנחתין בכל יומא מן מנינא:

ות״ח אלין סלקין לעילא ואלין נחתין לתתא לתתא כד״א (עובדיה א ה) אם תגביה כנשר ואם בין ככבים שים קנך משם אורידך נאם יי׳ וישראל סלקין מתתא לעילא דכתיב (בראשית כח יד) והיה זרעך כעפר הארץ וכתיב (שם כו ד) והרביתי את זרעך ככוכבי השמים ולבתר סלקין על כלא ומתדבקן באתר עלאה על כלא הה״ד (דברים ד ד) ואתם הדבקים בה׳ אלהיכם וגו׳:

תרגום: נשמע שה׳ עליונה כלל של ששה, י״ה הרי שבעה, היינו שנאמר ״שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה עשר יום״. והיה שבעת ימים תחת אמו, תחת אמו התעטרו שבעת ימים, שנאמר ״לך ה׳ הגדולה והגבורה וגו׳״, ועל כן שבעת ימים למטה לכבוד האם העליונה, תחת אמו למטה, שנאמר ״עד עקרה ילדה שבעה ורבת בנים אמללה״, העיקר של כל הבית ילדה שבעה,

– מאיר התיקון –

[2499] נמחק ביהל אור.
[2500] הוא תירוץ (יהל אור).
[2501] עי׳ ברכות (נח ע״א) הרואה אוכלוסי ישראל אומר ברוך חכם הרזים שאין דעתם דומה זה לזה ואין פרצופיהן דומים זה לזה.
[2502] נמחק ביהל אור.
[2503] ממט״ט ששורה בימות החול שע״י מתנהגין העולמות בחול ששת ימי המעשה בו״ק דיליה ו׳ אותיות דמט״ט (יהל אור).
[2504] הוא הצלם (יהל אור).
[2505] שמיניה התנועה לאדם כו׳ (יהל אור).
[2506] ה׳ זעירא מלכות ה׳ דאברהם (יהל אור).

אלו שבעת הימים של חג הסוכות, ורבת בנים אומללה אלו קרבנות החג שיורדים בכל יום מן המנין.
ובא וראה אלו עולים למעלה ואלו יורדים למטה למטה, כמו שנאמר "אם תגביה כנשר ואם בין כוכבים שים קנך משם אורידך נאם ה'", וישראל עולים ממטה למעלה שנאמר "והיה זרעך כעפר הארץ", ונאמר "והרביתי את זרעך ככוכבי השמים", ואחר כך עולים על הכל ונדבקים במקום עליון על הכל, זהו שנאמר "ואתם הדבקים בה' אלהיכם וגו'".

(קלד) עי' זו"ח סב ע"א: שבעה ושבעה אלין תתאי דקיימין לקבלייהו דעלאי וכלהו אחיד לנרות אשר על ראשה שבעה ושבעה מוצקות[2507] אלין שבעת ימים ושבעת ימים אלין[2508] עילאי ואלין תתאי דמתחבראן כחדא[2509]
תו שבעה ושבעה כולהו לעילא[2510] בגין דכליל כל חד בחבריה[2511] ואי תימא שיתא איהו[2512] שפיר דכליל חד בחבריה[2513] חד דאשתער במאן אתכליל[2514]

– מאיר התיקון –

[2507] וענין הפסוק ושבעה נרותיה עליה דהיינו שבעה ענפים לתפארת על המלכות דהיינו סוד שיר השירים אשר כדפירשנו, שבעה כשבעה, הכוונה כי כמו שהם בתפארת שהוא הזכר שבעה ענפים כן המלכות שהיא הנקבה הנגדיית אליו הם שבעה ענפים בענין שהם שבעה בשבעה, שבעה תחתונים שבמלכות דקיימן לקכליהוץ דעילאי וזהו בשבעה כדפירשנו, ויהיה לפי זה מוצקות ודאי שהתחתונים מוצקות מהעליונות, והם אחוזות עם הבינה והיינו אומרו אשר לשלמה והיינו לנרות אשר על ראשה כי ראש המנורה תפארת ושבעה נרות עליונות שבבינה הם על התפארת וזהו שאמר וכולהו אחיד לנרות וכו', שבעה בשבעה מוצקות אלין וכו', קשיא ליה שהוא כפל בפסוק כי שבעה במלכות נזכרו באומרו מנורת זהב כולה, ושבעה שבתפארת נזכרו באומר ושבעה נרותיה עליה אם כן מאי תו שבעה בשבעה, ותירץ כי באומרו ראיתי והנה מנורת זהב כולה וגלה על ראשה ושבעה נרותיה עליה רמז אל סוד סדר המדות משפיעות זו בזו כל אחד ממקומה, ועתה באומרו שבעה כשבעה רמז ענין אחר דהיינו היות שבעת תחתונות מאירות בבחינת שוה אל שבעה עליונות (אור יקר).
[2508] אלין שבעת ימים ושבעת ימים אלו ימים מאירים ואלו כמותם, והורה על זה במה שקרא אותם שבעה שבעה שם הכולל לשניהם, ומה שלא אמר שבעיות וכיוצא המורה על היותם שבעה מיוחדות אחר הייחוד אלא אמר שבעה כשבעה הורה היותם מאירות בשבעה ימים ושבעה ימים אפילו קודם ייחודם, וזה שאמר אלין עילאי ואלין תתאי, כי המלכות בהיותה למטה מתקשטת עד שבהיות שהיה שמה לילה דהיינו שבעה לילות לשבעה ימים, עתה לילה כיום יאיר והם שבעה ימים ושבעה ימים בהיותם אלין עילאי ואלין תתאי, מה שלא הורה כן באומרו מנורת זהב ושבעה נרותיה, שאדרבה מורה היותה היא מנורה כלי והתפארת נר שבכלי, דהיינו נ"ר מצוה מלכות, ותורה תפארת אור הנר, דהיינו מדת יום ומדת לילה, ולזה חוזר עתה ואמר שנוסף הקישוט שהיה אור הלבנה כאור החמה דהיינו שכעת ימים ושבעת ימים, ובאומרו בשבעה רצה בבית שאחר היותם שבעה ימים ושבעה ימים מתקשטים במקומם יתחברו ויתייחדו, וזהו שאמר דמתחכרן בחדא אחר היותם אלין עילאי ואלין תתאי (אור יקר).
[2509] עי' זהר בראשית מה ע"א וזהר שמות רס ע"ב ושער כסא הכבוד ,ושעה"כ קדיש
[אמר המסדר כתב הגר"א בתיקונים תיקון כ"א נ"ג א' {וילנא מד, ד} בד"ה א"ל ברי שהכוונה שבעה דדכורא, ושבעה דנוק', והן שבעה היכלות, והוא בהצטרף יסוד הבינה, היכל השביעי. ואע"פ שהן שמונה, כשנחשוב גם העטרת, מ"מ יסוד ועטרת נכללין בהיכל א', לבנת הספיר. ונכללין כא' שבעה דדכורא בז' דנוק', שמתקשרין דא בדא ואינון יחודא דשמע ישראל ובשכמל"ו] (יהל אור).
[2510] שלא נפרשם במלכות כדפירשנו לעיל אלא "כולהו לעילא" בשבעה נרותיה עליה דקאמר דהיינו בתפארת, והורה על בחינה שבו נוספת על בחינת שבעה (אור יקר).
[2511] ועולים לשבעה ושבעה, ומה שרצה הכתוב באומרו ראשונה שבעה נרותיה ואחר כך אמר שבעה בשבעה ולא אמר ונרותיה עליה שבעה בשבעה, היה הענין ראשונה אמר ושבעה נרותיה להודיענו דשבעה אינון (אור יקר).
[2512] שהתפארת לא היה נקרא אלא ששת ימים שפיר דכליל חד בחבריה ויעלו לשנים עשר, אלא השתא דאמרת שהם שבעה עולים לשלשה עשר והנקודה האמצעית אין לו רע להכלל לעלות לארבעה עשר וזהו שאמר "חד דאשתאר במאן אתכליל" (אור יקר).
[2513] נאמר שהם ששה קצוות ונקודה אמצעית עצם התפארת שהוא שביעי שבת שבהם, והם נכללים חסד בגבורה וגבורה בחסד הם ארבעה, נצח בהוד והוד בנצח הם ארבעה, תפארת ביסוד ויסוד בתפארת הם ארבעה הרי שנים עשר, והאחד הכולל הם שלשה עשר (אור יקר).
[2514] עוד אפשר לפרש בסוד י"ב הויות שבשם בן ארבע דביה עסקינן שהם ששה ממטה למעלה וששה ממעלה למטה, בענין שהוא קשור ונעוץ סופו בתחלתו ותחלתו בסופו כזה, חסד ביסוד ויסוד בחסד, גבורה בהוד והוד בגבורה, תפארת בנצח ונצח בתפארת, והנקודה האמצעית כח הכולל כולם והיינו דקשיא ליה "חד דאשתאר כמאן אתכליל" שאין לו חבר, עוד אפשר לפרשו בדרך אחרת בסוד י"ב גבולי אלכסון, חסד בתפארת חסד בנצח חסד בהוד הם שלשה, תפארת

אלא כד סלקין כולהו לתריסר ההוא דקאים עלייהו[2515] דאשלים תליסר[2516] אתכליל בחד דקיימא עליה[2517] דאיהו דרגא דכלהו כלילהן ביה[2518] ודא איהו נקודה עילאה דכלהו נפקו מיניה

תו תרין דרגין אינון[2519] וכל חד איקרי שבעה. חד איהו עלמא דאתי[2520] דאיהו שבעה ואקרי שבעה דכתיב ויבנהו שבע שנים[2521]. וחד איהו צדיק דאקרי שבעה ואיהו שבע דכתיב כי שבע יפול צדיק וקם[2522]

ואלין תרין כתרין מוצקות[2523] לנרות[2524] חד מסטרא דא וחד מסטרא דא[2525] ואע"ג דאינון במניינא דאינון נרות[2526] ועל כל דא שבחא מאלין תרין דאינון שבעה ושבעה[2527] דמוצקות

– מאיר התיקון –

בגבורה תפארת בנצח תפארת בהוד הם שלשה, גבורה במלכות או ביסוד ששניהם סוד מערב גבורה בנצח גבורה בהוד הם שלשה, יסוד או מלכות בחסד וכן בנצח וכן בהוד הם שלשה, הרי י"ב, והנקודה האמצעית הם שלשה עשר והיינו דקשיא ליה חד דאשתאר כמאן אתכליל שאין לו שני להחבירה (אור יקר).

[2515] דהיינו שורש הי"ב ונקודה אמצעית לכולם כדפירשנו (אור יקר)

[2516] בהיות להם מעלה זו "דסלקן לתליסר" שנכללים כולם והנקודה כוללם בייחוד זה, וזהו שאמר חהוא דקאים עלייהו דאשלים לתליסר, כיון שהוא מקושט ונכלל בענפיו (אור יקר)

[2517] היא הבינה (אור יקר).

[2518] והטעם שהוא נכלל בה הוא מפני "דאיהו דרגא דכולהו כלילן ביה" ולכך בהיותם נכללות כולם בו נקשר בשורשם הנעלם שם, וטעם כללותם שם מפני שמשם נאצלו וזהו שאמר "ודא" וכו' ויהיה פירוש הפסוק "שבעה ושבעה" וכל השביעיות האלו מוצקות ומושפעות בהתקשרם לנרות אשר על ראשה שהיא הבינה כדפי' לעיל, ולכל הני פירושי "נרות אשר על ראשה" היא סוד הבינה "ושבעה בשבעה" אין הבינה בכלל, , והשתא מפרש פירוש שלישי לדקדק מלת נרות דמתסדרא כדאמרן לעיל, לזה פירש שהבינה נכללת במלת שבעה ונרות אשר על ראשה במנורה דנהרא כמשמעו וזהו שאמר "אשר על ראשה" דלא היינו הבינה, דבינה על דמעל איהי, ונרות על ראשה היינו מנורה דנהרא על מנורה דמסתדרא כדאמרן לעיל, לזה פירש שהבינה נכללת במלת שבעה ונרות אשר על ראשה במנורה דנהרא כמשמעו (אור יקר).

[2519] וזה שאמר ותו תרין דרגין "אינון וכל חד איקרי שבעה" דהיינו בינה ויסוד כדמפרש ואזיל, והשתא באומרו ושבעה נרותיה עליה אהדר לשבע מדות מבינה עד היסוד בענין שתחלת השבעה בינה וסופה יסוד, ולשניהם אהדר אומרו שבעה בשבעה כדמסיק .ששניהם מוצקות כאשר נבאר, ואולם בשם שבעה בשתי מדות אלו האחד מוכרח היות בה נכללות שבעה אמנם שתקרא שבעה אין ראיה, והשני דפשיטא שנקרא שבעה אמנם שתכלל משבעה אין ראיה (אור יקר), [אמר המסדר עי' בביאור הגר"א שם {מה.} בד"ה דאיהי כלילא. משמע שם מדבריו, דמ"ש חד איהו עלמא דאתי כו'. קאי על הבינה, שהיא הדעת, נהר דכליל ו' צינורות, והוא כולל ז'. ומ"ש וחד איהו צדיק כו'. קאי על יסוד שכולל ג"כ ז'] (יהל אור).

[2520] היינו בינה שהיא נקראת עולם שממנו בא כל האצילות למטה, וזו בלי ספק איהי שבעה, ולכן צריכים אנו להכריח שתקרא שבעה (אור יקר).

[2521] וירצה כי הבית הנזכר שהיא מלכות, ויבנהו שבע שנים כאומרו ויבן ה' אלהים את הצלע, כי צלע היינו מלכות והבונה אותה היא הבינה דהיינו יסוד דאיקרי שבעה, וזה פשוט שאפילו כל שאר המדות נקראות בו שבעיות כדפי' בתיקונים, ועליו נאמר ויכלו ושלשה פעמים שביעי וכיוצא, וזה שאמר דאיקרי שבעה (אור יקר).

[2522] נכלל משבעה זה צריך ראיה וזהו שאמר ואיהו שבעה דכתיב כי שבע יפול צדיק וקם, והענין שיש לו שבע נפילות בהיותו נפגם משבע מדות שבו ועל ידי שיש לו שבע קימות שהוא קם עם כל אחד ואחד, והנה בפסוק זה קראה שבעה כאומרו שבעה בשבעה (אור יקר).

[2523] והענין שבשתוף ראש השבעה דהיינו בינה הנקראת שבעה ביסוד הנקרא שבעה שהוא סוף .השבעה הם מוצקות לנרות, ירצה הם סבה משבעה הנזכרות ימשכו שפע ואור, כי השבעה העליונה שהיא הבינה מקור נפתח להמשיך אור ושפע, והשבעה התחתונה שהא היסוד מקור נפתח להמשיך מהם אור ושפע למלכות בענין שהם "שבעה" בינה "בשבעה" יסוד "מוצקות" ודאי, זה מלמעלה אליהם וזה מלמטה אליהם (אור יקר).

[2524] הם שבעה נרות ממנורה דנהרא כדפירשנו, ועם היות שיאמר מוצקות אין פעולתם שוה שזה מריק אליהם וזה מריק מהם (אור יקר).

[2525] ועם היות מלת מוצקות מלה כוללת לשניהם הכל לפי עניינה, באחד יצדק בערך ההמשכה אליהם ובשני יצדק בערך ההמשכה מהם, והשתא להאי פירושא קשה, דבשלמא לאינך פירושי באומרו שבעה בשבעה מוצקות היה מוסיף על הענין הנאמר בשבעה נרותיה עליה כל פירוש ופירוש לפי עניינו 0אור יקר).

[2526] והרי נאמר שבעה נרותיה עליה להאיר בה (אור יקר).

[2527] דהיינו שביעיות בלי ספק בענין שבכל אחד מהם כנגד כולם, והשני כי סבת היותם שבעה ושבעה נקשרות וחפצות להמשיך הראש להרבות בהם השפע והסוף להריק מהם אל המלכות, וזהו

לגבייהו דאינון נרות דקא נהרין על רישא דההוא מנורה[2528] וההוא מנורא קא מנהרא מחילא דילהון לסלקא לגביה עילא[2529] וכד סלקא סלקא מדרגא לדרגא[2530] ומכתרא לכתרא[2531] עד דאתאחדא כלא לעילא[2532] ורזא דא שיר השירים אשר לשלמה[2533]

תרגום: שבעה ושבעה אלו התחתונים שעומדים כנגדם של העליונים וכלם אוחז לנרות אשר על ראשה שבעה ושבעה מוצקות אלו שבעת ימים ושבעת ימים אלו עליונים ואלו תחתונים שמתחברים יחד

עוד שבעה ושבעה כלם למעלה משום שכל אחד כלול בחברו ואם תאמר שש הוא יפה שכולל אחד בחברו האחד שנשאר במי נכלל

אלא כשכלם עולים לשנים עשר אותו שעומד עליהם שמשלים שלשה עשר נכלל באחד שעומד עליו שהוא הדרגה שכלם כלולים בה וזו היא הנקודה העליונה שכלם יצאו ממנה

עוד, שתי דרגות הן, וכל אחת נקראת שבעה. אחד הוא העולם הבא, שהוא שבעה, ונקרא שבעה, שכתוב ויבנהו שבע שנים. ואחד הוא צדיק, שנקרא שבעה, והוא שבע, שכתוב (משלי כד) כי שבע יפול צדיק וקם.

ושני הכתרים הללו מוצקות לנרות אחד מצד זה ואחד מצד זה ואף על גב שהם במנין של אותם הנרות ועם כל זה השבח מאלו השנים שהם שבעה ושבעה (למוצקות) שמוצקות אליהם שאותם הנרות שמאירים על ראש אותה המנורה ואותה מנורה מאירה מכחם לעלות אליו למעלה וכשעולה עולה מדרגה לדרגה ומכתר לכתר עד שהכל מתאחד למעלה וזה סוד שיר השירים אשר לשלמה

(קלה) עי׳ זהר ח״א נ ע״ב: א״ר שמעון כגוונא דא אורייתא קאים בין תרי בתים כמה דכתיב (ישעיה ח יד) לשני בתי ישראל וגו׳ חד סתימא עלאה וחד אתגליא יתיר (סתימא עלאה דא) [עלאה] קול גדול[2534] דכתיב (דברים ה יט) קול גדול ולא יסף והאי קול פנימאה[2535] איהו דלא אשתמע ולא אתגליא ודא הוא כד נביא בי גרון[2536] אפיק (ביה) ה׳ בחשאי ונביא תדיר ולא פסק ואיהו דקה פנימאה דלא אשתמע לעלמין ומהכא נפקא אורייתא דאיהו קול יעקב[2537] והאי

– מאיר התיקון –

שאמר ״דמוצקות״, ואחר שהראש והסוף נפתחות לקבל ולהשפיע יתרבה השפע במלכות שיעור לא יוגבל ואותם הנרות המשפיעות ומאירות יאירו בה הארה לא תערך לשכל (אור יקר).

[2528] וזה תועלת גדול למנורה תחתונה שהיא המלכות המסודרת למטה מהם להאיר, ובסבת היות הראש למאירים אליה שבעה בחשבון נרותיה וכן, המושכות לה שביסוד שבעה תאיר שיעור גדול (אור יקר).

[2529] קשיא ליה דבשלמא דלמאי דפירשנו לעיל לנרות אשר על ראשה בינה ניחא דאתי האי קרא ממש כפסוקי שיר השירים דהיינו סילוק המלכות אל הבינה, אמנם למאי שפירש השתא לנרות אשר על ראשה דהיינו למטה אם כן אין דרך פסוק זה כעין פסוק שיר השירים, לזה אמר כי כל עצם הכתוב באומרו ושבעה נרותיה עליה דהיינו מבינה עד היסוד לשלשה בחינות, דהיינו האחד בינה שבעה, השנית היסוד ושבעה, השלישית לנרות שהם ממש 'ספירות אמצעיות בלי ספק, היה הכוונה להורות שהארת המלכות מהם היה עלייתם למעלה, ואין עלייתם בבת אחת (אור יקר).

[2530] שהיא נקשרת בשבעה שהוא היסוד ואח״ב בנרותיה שהם חמשה ספירות, ואח״ב בשבעה שהיא הבינה (אור יקר).

[2531] הם שלשה כתרים הנקראים שבע״ה שלשתם, האח״ד היסו״ד, והשלישי הבינה, והשני התפארת אוחז מבינה עד היסוד שבעה נרותיה עליה, והיא נקראת מנורה בעלת שבעה נרות מאירות ומסתלקת משבעה לשבעה עד שנעשה זהב כולה על ידי הבינה דהיינו כלה בחופתה כדפירשנו בריש הפסוק (אור יקר).

[2532] לרמוז אל כלה שפירש הכתוב קודם, או ירצה דאתאחדא כולא לעילא מלכות ביסוד ושניהם בתפארת ושלשתם בבינה (אור יקר).

[2533] נקשר שיר השירים, ושניהם באשר, ושלשתם לשלמה כדפי׳ (אור יקר).

[2534] כוונתו לומר שבתורה הם ב׳ קולות. הא׳, קול סתם. והב׳, נקרא קול גדול. ואמר סתימא עלאה שהיא בינה, שיש לו מדרגה על הת״ת דא קול גדול, כי קול ירצ השהו אסתום כי הדובר אתגלייא. אמנם קול סתים קצת, אמנם סתימא עילאה איהו קול גדול וראיה שנוסף על קול סתם שהוא בת״ת יש קול גדול שהוא בבינה וזהו שאמר הכתוב קול גדול ולא יסף שפי׳ ולא פסק דהיינו נהרא דלא פסיק (אור יקר).

[2535] הוא שורש כח השמיעה והוא קול שלא נשמע ואינו פוסק לעולם. ועי׳ ויגש רי ע״א ותז״ח דף נ ונא ובבהגר״א שם (כללים ח״ב ג ע״ג). וכל התגלותה היא רק על ידי הת״ת (דע״ה ח״א ד ע״ג).

[2536] פי׳ כשמאירה חכמה דא״א לגרון שהיא בינה דא״א (מ״מ).

[2537] עי׳ ע״ח שער אח״פ פרק א׳ שזה ת״ת והוא בחי׳ הז״א. כלומר ת״ת, ועי׳ ויגש רי ע״א ופקודי רכו ע״ב רסב ע״ב (ביאורים ח״א לא ע״א).

[ד]אשתמע (ד)נפקא מההיא דלא אשתמע[2538] ולבתר אתאחיד דבור בהדיה ונפק לבר מחיליה ומתקפיה וקול דיעקב דאיהו אורייתא אחיד בין תרי נוקבי[2539] אחיד בההיא פנימאה דלא אשתמע ואחיד בהאי דלבר דאשתמע

תרגום: אמר רבי שמעון, כדוגמא זו התורה עומדת בין שני בתים, כמו שכתוב ״לשני בתי ישראל וגו׳׳, אחד סתום עליון ואחד גלוי יותר. (הנסתר) העליון (זה) קול גדול, שכתוב ״קול גדול ולא יסף״, והקול הפנימי הזה הוא שלא נשמע ולא מתגלה. וזהו כשנובע בית הגרון, יוצאת (בו) ה׳ בחשאי, ותמיד נובע ולא פוסק. והוא דק פנימי שלא נשמע לעולמים. ומכאן יוצאת תורה שהיא קול יעקב, וזה נשמע, (שנשמע) שיוצא (יוצא) מאותה שלא נשמעת. ואחר כך הדיבור נאחז עמו ויוצא החוצה מכחו ומתקפו. וקול של יעקב שהוא תורה, אוחז בין שתי נקבות, אוחז בפנימי הזה שלא נשמע, ואוחז בזה שבחוץ שנשמע.

(קלו) עי׳ זהר ח״א ע ע״א: וירח יהו״ה את ריח הניחח (בראשית ח כא) וכתיב אשה ריח ניחח (בראשית א ט) אשה הכי שמענא תננא ואשא מחוברין כחדא[2540] דהא לית תננא בלא אשא כמה דכתיב (שמות יט יח) והר סיני עשן כלו מפני אשר ירד עליו יהו״ה באש תא חזי אש נפיק מלגיו[2541] ואיהו דק ואחיד במלה אחרא לבר דלאו איהו דק הכי ואתאחדן דא בדא[2542] וכדין תננא סלקא[2543] מאי טעמא[2544] בגין דאתאחיד אשא במלה דרגיש וסימניך חוטמא דנפיק ביה תננא מגו אשא ועל דא כתיב (דברים לג י) ישימו קטורה באפך בגין דאהדר אשא לאתריה וחוטמא (אתרגיש) [אתכניש] בההוא ריחא לגו לגו עד דאתאחיד כלא ותב לאתריה ואתקריב כלא לגו מחשבה ואתעביד רעותא חדא וכדין ריח ניחח דנח רוגזא ואתעביד נייחא דהא תננא אתכניש ועייל וקמיט באשא[2545] ואשא אחיד בתננא ועיילי תרווייהו לגו לגו עד דנח רוגזא וכד אתאחיד (אחיד) כלא דא בדא ונח רוגזא כדין הוא נייחא וקשירו חד ואתקרי נייחא נייחא דרוחא חדוותא דכלא כחדא נהירו דבוצינין נהירו דאנפין ובגין כך כתיב וירח יהו״ה את ריח הניחח כמאן דארח וכניש כלא לגו אתריה

תרגום: ״וירח ה׳ את ריח הניחוח״, וכתוב ״אשה ריח ניחוח״. ״אשה״, כך שמענו, עשן ואש מחוברים כאחד, שהרי אין עשן בלא אש, כמו שכתוב ״והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה׳ באש״. בא וראה, אש יוצאת מבפנים והוא דק, ואוחז בדבר אחד בחוץ שאינו דק כך, ונאחזים זה בזה, ואז עולה העשן. ולמה, משום שהאש אוחזת בדבר המתפעל ממנו, וסימן לדבר, החוטם שיוצא בו עשן מתוך אש. ועל זה כתוב ״ישימו קטורה באפך״, משום שחוזרת האש למקומה. והחוטם (מתפעל) נאסף באותו ריח לפני ולפנים, עד שנאחז הכל וחוזר למקומו, ונקרב הכל לתוך המחשבה ונעשה רצון אחד. ואז ״ריח ניחוח״, שנָח הרוגז ונעשה נחת. שהרי העשן נאסף ונכנס ומתקמט באש, והאש אוחזת בעשן, ונכנסים שניהם לפני ולפנים עד שנח הרוגז. וכשהכל נאחזים (אוחז) זה בזה ונח הרוגז, אז הוא מנוחה וקשר אחד ונקראת נחת. נחת הרוח, שמחת הכל כאחד, הארת הנרות, הארת הפנים. ולכן כתוב ״וירח ה׳ את ריח הניחוח״, כמי שמריח ומכניס הכל למקומו.

(קלז) עי׳ זהר ח״א ה ע״א: וואמאי (מאן) אתחפי ואתכסי מעינא בגין לתועלתא עלאה הה״ד לנטוע שמים וליסוד ארץ כמה דאתמר ולאמר לציון עמי אתה ולאמר לאינון תרעין ומלין

– מאיר התיקון –

[2538] פי׳ בינה (ביאורים ח״א לא ע״א), והוא מתפשט בכל הגוף (ביאורים ח״ב עט ע״ד), ועי׳ תז״ח יח יט נ ע״ד ובבהגר״א שם.

[2539] נקבי (לפ״ו).

[2540] עי׳ אד״ר קלח ע״א ותאנא בתרין נוקבין דחוטמא, בחד נוקבא נפיק תננא להיט. ועי׳ שער מאמרי רשב״י כה ע״ג: בה תננא ואשא שבשני נקבי החוטם כנגד שנים אלו כי תננא מהקליפות כדאמרינן בפ׳ פקודי דכד תננא נפקא כו׳ ואשא מהדינין.

[2541] פי׳ האש שהוא הדין יוצא מתוך הבינה משורש הגבורה שבה (אור יקר).

[2542] פי׳ אחר שנכנסו הגבורות במלכות אז תננא סליק, ש״מ שהגבורות אחר שנתעצמו במלכות נקראים תננא (מ״מ).

[2543] דהיינו כחות הדין המתפשטין מהגבורה ולמטה (אור יקר).

[2544] פי׳ מ״ט לא נתפשטו הכחות ולא נתגברו בהיות הדין נפשע מן המקור, אלא שהוצרך להיותו בא אל הגבורה (אור יקר).

[2545] שנתחברו גבורות דמלכות שנקראים תננא עם גבורות דז״א שנק׳ אשא ונכנסו אצל המח להתמתק (מ״מ).

דמצוייניך[2546] אלין על אלין עמי אתה אל תקרי[2547] עמי אתה אלא עִמי אתה למהוי שותפא עמי מה אנא במלולא דילי עבדית שמים וארץ[2548] [כמה דאת אמר (תהלים לג ו) בדבר יהו״ה שמים נעשו אוף הכי] את זכאין אינון דמשתדלי באורייתא

תרגום: ולמה מתכסה ונעלם מן העין, בשביל תועלת עליונה. זהו שכתוב ״לנטוע שמים וליסוד ארץ״ כמו שאמרנו. ״ולאמר לציון עמי אתה״, ״ולאמר״, לאותם השערים והדברים המצויינים אלו על אלו. ״עמי אתה״, אל תקרי עַמי אתה אלא עִמי אתה, להיות שותף עמי. מה אני בדיבור שלי עשיתי שמים וארץ, כמו שנאמר ״בדבר ה׳ שמים נעשו״, כך גם אתה. אשרי אותם שעוסקים בתורה.

(קלח) עי׳ זהר ח״ג קכ ע״ב: ת״ח רזא דמלה אע״ג דצלותא תלייא במלולא ודבורא דפומא כלא תלייא בעקרא דעובדא בקדמיתא ולבתר בדבורא ובמלולא דפומא[2549]:

מאן עובדא אלא ההוא עובדא דעביד בר נש בקדמיתא כגוונא דצלותא הוא ולא יצלי בר נש צלותא עד דיתחזי עובדא |בקדמיתא| (בגוי׳) כגוונא דצלותא[2550] |ועובדא דקדמיתא| (בקדמיתא עובדא) בשעתא דבר נש קאים בעי לדכאה גרמיה בקדמיתא לבתר יקבל עליה האי עול לפרשא על רישיה פריישו דמצוה לבתר יתקשר קשורא דיחודא דאינון תפלין (מהו תפילין[2551]) תפלה של ראש[2552] ושל יד ולאתקנא לון[2553] בקשורא חדא בשמאלא ועל לבא[2554] כמה דאוקימנא (שיה״ש

– מאיר התיקון –

[2546] ״תרעין״ פי׳ הקדמות שמקדים החכם, שהם כמו שערים לפתוח בהם הענין. ו״מלין דמצוייניך״ הם החידושים עצמם (מ״מ), כמ״ש (ברכות ח ע״א) אוהב ה׳ שערי ציון, שערים המצויינין בהלכה (יהל אור).

[2547] בתיקון יח דף לה ע״ב (הערת הזוהר).

[2548] עי׳ בבהגר״א על תז״ח מח ע״א ז״ל, מכל הבל נעשה שמים וארץ בין בסט׳ דקדושה וכו׳ וכן בס״א. עי׳ פת״ש פנימיות וחיצוניות פרק טז, ז״ל: השמות הם סוד כחות המוחין של כל עולם, ובזה הם נפעלים, והאדם כשמזכיר השמות ומקשר כל המדרגות המלאך או המאור הממונה ע״ז לקשר החצוניות עם הפנימיות שבו שהוא שמו, וכמ״ש (בראשית ב יט) וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו, ר״ל שהשם הוא נפש חיים של אותו דבר, ואח״כ מקשר אותו השם בשרשו בשם הוי״ה ועי״ז נעשה כל פעולה, עכ״ל.

[2549] עי׳ שעה״כ א ע״ד, וכן יא ע״ד.

[2550] שמות רא ע״ב (הערת הזהר).

[2551] תימה דאטו עד כאן לא הוינן ידעי מהו תפילין, ותו דהקדים של ראש לשל יד, ותו דלא הזכיר תקון תפילה של ראש בראש אלא רק דשל יד בשמאלא ועל לבא. ונלע״ד דהוקשה לו מה שהקשה הרב ז״ל בדרוש התפילין, דאם התפילין נעשים מהמוחין והם אינם נכנסים אלא בתפילה, אם כן איך יצוייר בחינת תפילין קודם התפילה. וזהו ששואל בכאן מהו תפילין, וירצה כיון שאנו מדברים עתה בתיקונא דעובדא שקודם [התפילה] אם כן מהו ענין תפילין עכשיו (רמ״ז).

[2552] והוא ממש מ״ש בדרוש התפילין בישוב קושיא זו, והענין בקיצור הוא שאעפ״י שאחר התפילה מסתלקים המוחין מזו״ן, מכל מקום נשאר הרושם שלהם כל היום ולכן הוא זמן תפילין, אבל בהגיע הלילה אז מסתלק רשימו דזעיר לגמרי ועומד על ראשו, ורשימו דראש רחל נכנס תוך חזה ז״א, והנה בשחרית שאז עולה כתר רחל מן הבריאה ומתעלה בסוד נקודה עד שעומדת בזרוע שמאל דז״א פנים בפנים, ואז יוצא אותו הרשימו מתוך חזה זעיר ונעשה תפילין בראשה, ובזה חוזרת להתייחד עמה, כי בלילה הוו בפירוד, וגם זעיר חוזר ושואב הרשימו שעל ראשו, וה״ס תפילין של ראש. נמצינו למדים שעיקר תפילין שקודם התפילה מתחיל מחזרת הארת הרשימו דנוק׳ שיוצא מן החזה ומאיר בנקודה שבשמאלה (נ״א שבשמאלו), שיש בזה שתי בחינות, שבבחינת זעיר הם של יד ובבחי׳ רחל הם של ראש ועיקרם להאיר ראשה. וז״ש תפלה של ראש ושל יד, כלומר אותה תפילה שהיא של ראש ושל יד כאחד, שאז חוזרים ונקשרים יחד זו״ן בפעם אחת וקשר אחד (רמ״ז).

[2553] פי׳ לראש וליד, בקשורא חדא בשמאלא, ששם עלתה הנוק׳ (רמ״ז).

[2554] שמשם ההארה יוצאת ולכן מביא שני הפסוקים דשמאלו תחת לראשי וגו׳ ושימני כחותם וגו׳, ששניהם נדרשים יחדיו בדרוש התפילין על סוד זה, אלא שלפי הנזכר שם צריך להגיה בכאן שמאלו תחת ראשי שהוא הרומז לענין זה, כי פסוק תחת לראשי נדרש על החיבוק הגמור שנעשה באתה גבור כנזכר בספר הכוונות, עיי״ש. ואולם לא חשש רבי שמעון להזכיר תפילין של ראש דז״א משום דסגי ליה במה שהזכיר תחילה סוד בחינת תפילין קודם ומה שהוא עיקר, והנמשך מזה שהוא שאיבת ז״א הרשימו שעליו הוא מובן מעצמו בדרישת כל הפסוק דשימני כחותם, שבמ״ש קשה כשאול קנאה נרמזה תפלה של ראש כנזכר בדרוש התפילין, ועל זה חזר ואמר והא אוקימנא, ודוק. ואולם צריכין אנו ליישב קושיא אחת שיש בענין זה וגם הרח״ו הרגיש בה בסוף פ״ט דדרוש התפילין, והוא שלפי הנזכר תפילין אלו הקודמים הכל הוא באצילות, והנה הרב זלה״ה מסר לנו בפירוש שתש״י היא בבריאה וש״ר באצילות, וכן מוכח מכאן ממ״ש בסמוך, ולבתר תפלה של יד

ב ו) שמאלו תחת לראשי וגו׳ וכתיב (שם ח ו) שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך והא אוקימנא ודא הוא עובדא בקדמיתא:

|ולבתר| בשעתא דב״נ עאל לבי כנישתא |ודכי גרמיה בקדמיתא בקרבנין במלולא דפומא לבתר יקבל עליה האי עול מלכות לפרשא על רישיה (פרישו דמצוה) בשבחי דדוד מלכא כגוונא דעובדא דפריש על רישיה |פרישו דמצוה ולבתר צלותא דמיושב לקבל תפלה של יד לבתר צלותא דמעומד דהיא לקבל תפלה דרישא| (ולבתר תפלה של יד דאיהי תפלה שמיושב לבתר תפלה דרישא דהיא תפלה דמעומד) ודא כגוונא דדא עובדא כגוונא דדבורא ודאי בעובדא ומלולא תלייא צלותא:

ואי פגים עובדא מלולא לא אשכח אתר דשריא ביה ולאו איהו צלותא ואתפגים ההוא בר נש לעילא ותתא (ולא עוד אלא) דבעינן לאחזאה עובדא (ודאי) ולמללא מלולא עליה ודא הוא צלותא שלים ווי ליה לבר נש דפגים צלותיה פולחנא דמאריה עליה כתיב (ישעיה א יב) כי תבאו לראות פני וגו׳ גם כי תרבו תפלה אינני שומע דהא בעובדא ובמלולא תליא מלתא:

ת״ח כיון דבר נש עביד צלותא |כגוונא דא| (ודאי) בעובדא ובמלולא וקשיר קשורא דייחודא (ו)אשתכח דעל ידיה מתברכן עלאין ותתאין כדין בעי ליה לבר נש לאחזאה גרמיה:

בתר דסיים צלותא דעמידה כאלו אתפטר מן עלמא דהא אתפרש מן אילנא דחיי וכניש רגלוי לגבי ההוא אילנא דמותא דאהדר ליה פקדוניה כד״א (בראשית מט לג) ויאסוף רגליו אל המטה דהא אודי חטאוי וצלי עלייהו השתא בעי לאתכנשא לגבי ההוא אילנא דמותא ולמנפל ולימא לגביה אליך יי׳ נפשי אשא בקדמיתא יהיבנא לך בפקדונא השתא דקשירנא ייחודא ועבידנא עובדא ומלולא כדקא יאות ואודינא על חטאי הא נפשי[2555] מסירנא לך ודאי ויחזי בר נש גרמיה כאילו פטיר מן עלמא דנפשיה מסיר להאי אתר דמותא בגין כך לא אית ביה וא״ו דוא״ו אילנא דחיי הוא[2556] והאי אילנא דמותא הוא:

תרגום: בא וראה סוד הדבר, אף על גב שתפלה תלויה במלל ודיבור הפה, הכל תלוי בעיקר המעשה בתחלה, אחר כך בדבור ובמלל הפה.

איזה מעשה, אלא אותו מעשה שעושה האדם בתחלה, כדוגמת תפלה הוא, ולא יתפלל אדם תפלה עד שיראה מעשה בתחלה, כדוגמת התפלה. המעשה הראשון (בראשונה מעשה) בשעה שאדם קם, צריך לטהר עצמו בתחלה. אחר כך יקבל עליו עול זה, לפרוס על ראשו פריסת מצוה, אחר כך יִקשר קשר היחוד שהם תפלין, (מהו תפלין) תפלה של ראש ושל יד, ולתקנם בקשר

– מאיר התיקון –

דאיהי תפלה דמיושב ולבתר תפלה דרישא דהיא תפלה דמעומד, וכבר נודע דברכות יוצר הם בהיכלות הבריאה והעמידה היא באצילות, והרח״ו זלה״ה לא תירץ כלום בפירושו בזה, אלא כתב שפעם אחרת יורדות שתי הרצועות שהם נ״ה עד תפלה של יד, ואז נעשים אליה מוחין בסוד אצילות, ופעם אחרת שמע בטעם קדימת התפילין לתפלה, שאלו התפילין הם בבריאה מהמוחין שירדו לבריאה בלילה, ופעם אחרת שמע שלעולם יש לזו״ן תפילין תמיד אלא שקודם הנחת תפילין ישנם לזעיר בסוד רוח [לנוקבא בסוד נפש, אבל אחר הנחתנו ישנם לז״א בסוד נשמה ולנוקבא בסוד רוח]. הרי לך ד׳ שמועות חלוקות בענין, והרח״ו ז״ל לא דיבר כלום ביישובם. איברא דשמועה ד׳ י״ל דלא פליגא על דרוש דשימני כחותם לאוקמיה שהיא שואבת רשימו לסוד הרוח וגם הזעיר שואב סוד הנשמה, אבל תרין שמועות מציעתי נראה דפליגי על הדרוש הנ״ל, וכל שכן דלפי השמועה הג׳ לא יש טעם לקדימת תפלה של יד לתפלה של ראש. ונלע״ד שכן הוא המשך הענין, שתחילת אותה הנקודה העצמית שירדה לבריאה בלילה הלא באור הבקר מתקשטת ולוקחת תפילין לראשה מאותם המוחין דבריאה שירדו שם בלילה, ואחר כך עולה לאצילות ושואלת שימני, ומושכת הארת הרשימו מן החזה כנ״ל, אבל אותה ההארה אינה אלא מצד מוחין דבריאה שבאצילות שכל עולם כלול מאבי״ע, ואחר שאיבת זעיר הרשימו שלו שמניח תפילין בראשו אז יורדים לנוק׳ תפילין מצד אימא שבאצילות, וזה בהארת שתי הרצועות, כנלע״ד ליישב השמועות. אבל לתירוץ הקושיא הראשונה שהקשיתי נראה דנוכל לומר דאע״ג דתפלה של יד אינה מאירה באותה נקודה עד היותה באצילות, מכל מקום כיון דתחילת עלייתה היא מהבריאה מקרייא שפיר תיקון הבריאה, שאין ספק שמידי עלותה לאצילות תשים דרך להאיר משם לבריאה שהיתה שם בתחילה, וכל שכן שבלי ספק יורד כח לרחל מן האצילות כדי שתוכל לעלות לאצילות, וזה הכח הוא תיקון גדול לכללות הבריאה (רמ״ז).

[2555] מפני שבוידוי ותפלה כל עונותיו נמחלים זולת עון חילול השם שאינו מתכפר אלא במיתה לזה מקבל עליו המיתה בלבב שלם כדי שיתכפר לו גם כן עון חילול השם (אור יקר).

[2556] העץ החיים הנה הוא מהעלמא תניינא שבתקונא קדמאה דדיקנא, והוא מהעטרה דחסדים שבדעת, והוא מבחי׳ ז״א אות ו׳ דהויה, שהוא אילנא דחיי (דע״ה ח״ב מג ע״ד), הדעת כאשר שהוא למעלה נקרא עץ החיים, כי הוא האות ו׳ דהשם, אילנא דחיי, כמ״ש בפ׳ במדבר (קכא ע״א ושם קיט ע״א) וכן בפ׳ אחרי (נח ע״א) אילנא דנטע שרשוי באינון חיים, והוא הדעת דנפק מהחו״ב שנקראים חיים, ולכן נקרא אז עץ החיים (דע״ה ח״ב צז ע״ב).

אחד בשמאל ועל הלב כפי שבארנו, ״שמאלו תחת לראשי וגו׳״ ונאמר ״שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך״, והרי בארנו, וזהו המעשה שבתחלה.

אחר כך בשעה שאדם נכנס לבית הכנסת, יטהר עצמו בתחלה בקרבנות בדבור הפה, אחר כך יקבל עליו עול מלכות, זה לפרש על ראשו (פריסת מצוה) בשבחי דוד המלך, כדוגמת מעשה שפורס על ראשו פריסת מצוה, אחר כך תפלת מיושב כנגד תפלין של יד, ואחר תפלת מעומד שהיא כנגד תפלין של ראש, וזה כדוגמת זה מעשה, כדוגמת דיבור, ודאי במעשה ודיבור תלויה התפלה.

ואם פוגם את המעשה, הדבור לא מוצא מקום ששורה בו, וזו לא תפלה, ונפגם האיש ההוא למעלה ולמטה. (ולא עוד אלא) שצריך להראות מעשה ולמלל דיבור עליו, וזוהי תפלה שלמה, אוי לאיש שפוגם בתפלתו עבודת רבונו, עליו כתוב ״כי תבואו לראות פני וגו׳ גם כי תרבו תפלה אינני שומע״ שהרי במעשה ודיבור הדבר תלוי.

בא וראה, כיון שאדם עושה תפלות, כדוגמא זה במעשה ובדיבור וקושר קשר היחוד, נמצא שעל ידו מתברכים עליונים ותחתונים, ואז צריך האדם להראות עצמו.

אחרי שסיים תפלת עמידה, כאילו נפטר מן העולם, שהרי נפרד מעץ החיים וכנס רגליו לאותו עץ המות שהחזיר לו פקדונו, כמו שנאמר ״ויאסוף רגליו אל המטה״ שהרי הודה על חטאיו והתפלל עליהם, עכשיו צריך להתכנס לאותו עץ המות וליפול ולומר ״אליו אליך ה׳ נפשי אשא״, בהתחלה נתתי לך בפקדון, כעת שקשרתי את היחוד ועשיתי מעשה ודיבור כראוי והודיתי על חטאי, הרי נפשי מסרתי לך בודאי. ויראה אדם את עצמו כאילו נפטר מהעולם, שמסר נפשו למקום המות הזה, לכן אין בו וא״ו, שוא״ו עץ החיים הוא, וזהו עץ המות.

(קלט) עי׳ זהר ח״א ד ע״ב: בראשית רבי שמעון פתח (ישעיה נא טז) ואשים דברי בפיך כמה אית ליה לבר נש לאשתדלא באורייתא[2557] יממא ולילא בגין דקב״ה ציית לקלהון[2558] דאינון דמתעסקי באורייתא ובכל מלה דאתחדש באורייתא[2559] על ידא דההוא דאשתדל באורייתא עביד רקיעא חדא[2560]

תנן בההיא שעתא דמלה דאורייתא אתחדשת מפומיה דבר נש[2561] ההיא מלה סלקא ואתעתדת קמיה דקב״ה[2562] וקב״ה נטיל לההיא מלה[2563] ונשיק לה[2564] ועטר(ין) לה בשבעין עטרין[2565] גליפין[2566] ומחקקן[2567] ומלה דחכמתא[2568] דאתחדשא[2569] סלקא ויתבא על רישא דצדיק חי עלמין[2570] וטסא מתמן ושטא בשבעין אלף עלמין[2571] וסליקת[2572] לגבי עתיק יומין[2573] וכל

– מאיר התיקון –

[2557] לחדש חידושי תורה (רח״ו).

[2558] עי׳ לקמן נ ע״ב וקנא ע״א.

[2559] משמע דוקא כשמחדש בה ולא כשעוסק בשכבר נתחדש (נ״א).

[2560] ״דברי״ לשון רבים. נודע כי פרד״ס מתקן אבי״ע. סוד מתקן אצילות, פר״ד מתקן בי״ע. ועיקר פנימיות עולם האצילות הוא עתיק, סוד מלכות דא״ק. ונקראים בי״ע, עולם הפירוד, ועלמא דנוק׳ הוא סוד מלכות ז״א המתפשטת בהם. ולכן בענין הסוד אמר שנעשה ממנו רקיע אחד. ומכל שאר מלין דאורייתא, שהם פר״ד, אמר שנעשו ארצות (לקמן ה ע״א), וכנגד ב׳ בחינות אלו אמר ״דברי״ (רמ״ז).

[2561] פי׳ שצריך להוציא מהפה ולא די בהרהור (רח״ו).

[2562] מלכות לפני ת״ת (רח״ו). לפני ה׳ הוא בחי׳ המלכות, ופי׳ שעולה זה החידוש בסוד מ״ן למלכות, וקב״ה שהוא ז״א נטיל ההיא וכו׳ (מ״מ).

[2563] פי׳ פסוק (רח״ו).

[2564] ממשיך עליה הארה מזווג נשיקין וכו׳ מאיר לה מן ג״ר שנקראים נשיקין (מ״מ).

[2565] מצד בת שבע כלולה מעשר (ול״נ בשבעין עטרין גליפין ומחקקין הם הז׳ חסדים כל ז׳ כלול מי׳ עולים משבעים וכן הז׳ גבורות ונקרא שבעין עטרין כי הם נמשכים מעטרות דאו״א והחסדים נקרא גליפין בסוד יסוד בולט, ומחקקן נקרא גבורות, שהם מחקקת היסוד דנוקבא (רח״ו). מאירים לה מז״ת דז״א, וכו׳ נמצא שמקבלת הארה מי׳ ספירות כולם (מ״מ).

[2566] מצד אבא (מ״מ).

[2567] מצד אמא (מ״מ).

[2568] פי׳ דרוש והקדמה בחכמה (רח״ו).

[2569] פי׳ כשמחדש על דרך הסוד - א״ם (נ״א, מ״מ).

[2570] פי׳ החידוש של הפשט, עולה קמי קב״ה שהיא המלכות. אבל חידוש של הסוד סלקא ויתבא ברישא דצדיק, שהיא עטרת היסוד דז״א (מ״מ).

[2571] הם ז׳ קצוות הנקראים שבעים (רח״ו). הם ז׳ קצוות דא״א (מ״מ).

[2572] מעלה מ״ן (מ״מ).

מלין דעתיק יומין מלין דחכמתא אינון[2574] ברזין סתימין עלאין[2575] וההיא מלה סתימא דחכמתא דאתחדשת הכא כד סלקא אתחברת באינון מלין דעתיק יומין[2576] וסלקא ונחתא בהדייהו ועאלת בתמניסר עלמין גניזין[2577] דעין לא ראתה אלהים זולתך[2578] (שם סד ג) נפקי[2579] מתמן ושאטן ואתיין מליאן ושלמין[2580] ואתעתדו[2581] קמי עתיק יומין[2582]

תרגום: ״בראשית״. רבי שמעון פתח ״ואשים דברי בפיך״. כמה יש לו לאדם לעסוק בתורה יומם ולילה, משום שהקדוש ברוך הוא מקשיב לקולות אותם שעוסקים בתורה. ובכל דבר שמתחדש בתורה על ידי אותו שעוסק בתורה, עושה רקיע אחד.

שנינו, באותה השעה שדבר תורה מתחדש מפי אדם, המילה ההוא עולה ומזדמן לפני הקדוש ברוך הוא, והקדוש ברוך הוא נוטל את אותו הדבר ומנשק אותו, ומעטר אותו בשבעים עטרות גלופות וחקוקות. ודבר חכמה שהתחדש, עולה ויושב על ראש הצדיק חי העולמים, וטס משם ומשוטט בשבעים אלף עולמות ועולה אל עתיק הימים. וכל הדברים של עתיק הימים, דברי חכמה הם בסודות סתומים עליונים. ואותו הדבר הסתום של חכמה שהתחדש כאן, כשהוא עולה, מתחבר עם אותם הדברים של עתיק הימים, ועולה ויורד עמהם ונכנס בשמונה עשר עולמות גנוזים ש״עין לא ראתה אלהים זולתך״. יוצאים משם ומשוטטים והולכים מלאים ושלמים ומזדמנים לפני עתיק הימים.

(קמ)עי׳ ע״ח שער מיעוט הירח א: מיעוט הירח[2583] מאי ניהו דאמר לה (חולין ס ע״ב) לכי ומעטי את עצמך, היינו דכולהו מלכיות דידה דהוי בכל הט״ס[2584], כולהו הפילו ונחתו לתתא בהדה מה דליתא הכי בכל ספיראן[2585]. דכולהו אית להו חולקייהו בספיראן (דלעילא) [בר] מנייהו[2586] דהא כתר כלול מכולהו וכן חכמה וכן כולם אבל מלכות אתנטלית מכולהו[2587],

– מאיר התיקון –

[2573] בינה עילאה (רח״ו). עתיק יומין הוא בחי׳ ז״ת דעתיק והמה ז׳ ת״ג דא״א (ע״ח שער א״א פרק ז׳).

[2574] כי מחכמה נתנו לה סתימין פ[׳] סוד שלו הסתום (רח״ו).

[2575] היינו סודות גדולים ונעלמים יותר מדרושי א״א (מ״מ).

[2576] פי׳ מתחברת עמהם ונוטלת הארה מהם (מ״מ).

[2577] ח״י עולמות שבבינה (רח״ו). הוא סוד פנימיות יסוד עתיק (רמ״ז). פי׳ נכנסה ביסוד דאימא, שנק׳ ח״י, לעורר מ״ן (מ״מ).

[2578] הוא סוד מו״ס המלבשת לגבורה דעתיק, המתוארת בשם אלהים (רמ״ז).

[2579] בינה לבד, ופי׳ שמזווגחכמה בבינה (רח״ו).

[2580] בסוד אור היחוד (רח״ו).

[2581] בחכמה (רח״ו).

[2582] כתר שישפיע עליהם שפע אור (רח״ו). פי׳ אם חסר איזה דבר לאותו חידוש, הקב״ה משלימו (מ״מ).

[2583] ע׳ כללים ח״ב נ ע״ד כל אורה ותיקונה הוא נמשך לה דרך ז״א אבל עיקרה הנה הוא ג״כ מהאימא גופא כמו ז״א וכן יש לה נקודה שרשית מעולם הנקודות.

[2584] עליונות דידה עי׳ ש״ש (לש״ו).

[2585] ע׳ דע״ה ח״ב ז ע״א שבעולם הנקודות לא נתגלה בז״א בח״י עטרה כלל ואור הדעת דנקודות אשר היה ראוי לעטרה דז״א (והוא מלכות דכתר דנוק׳) היה אז הנוק׳ הכללי,

[2586] והם שם לעולם (לש״ו).

[2587] עי׳ תיקו״ז יב ע״א, יב ע״ב יג ע״א שהוא מונה מציאות הנוק׳ כשנלקחת מכל הי״ס, וזה כל מציאותה. והם נחתו לתתא (לש״ו).

שכל הט׳ מלכיות של כל הט׳ ספירות מייצרים את המלכות כלומר המלכות דכתר מהוה הכתר דמלכות וכו׳ אבל זה רק אחר התיקון שנעשו למציאות של רה״י (דע״ה ח״א סח ע״ג), והיא משלמת לי׳ (דע״ה ח״א פח ע״ב), כלומר היא רק נקודה אחת ובגלל זה היא תמיד באור חוזר שחוזרת לשרשה (ביאורים ח״ב פא ע״ב), וממילא בשבירה היא ירדה כולה (?ע׳ דע״ה ח״ב קיג ע״ד), ושם הוא סוד כל העביות והכלים (דע״ה ח״ב קיז ע״ב), יש ב׳ בחי׳ דמלכות א׳ פנימיות היא שורש כולם ועצמות כולם ויש גם בחי׳ שהיא יציאתה לגילוי פרטי ולפרצוף בפני עצמה ובחסרון היחוד הראוי, ובחי׳ הב׳ לא שייך לא״א ולעקודים, וכאן רק שייך לחלק החיצוני דמלכות (כללים ח״א נו ע״ג), וע׳ כללים ח״א נ ע״ד שאותה הנקודה אחת אשר יצא בנוק׳ בעת עולם הנקודות היא נקודה השרשית שבה אשר ממנה היא נבנית ונמשך לה מאימא עצמה אלא שהוא נמשך ובא לה דרך ז״א בסוד פסיעה לבר. וע׳ ת״ז קלד ע״ב ועוד אתמר בה בשכינתא תתאה נעשה אדם בצלמנו כדמותנו דתהא כלילא מכל ספירן דכל עשר ספירן יהיבו בה כל חד חולקיה ומאי חולקיה אלא כל ספירה יהיב בה עשור דיליה דכל ספירה סליק לעשרה ויהבו ליה כל חד וחד עשור דיליה אשתארו אינון תשע תשע וכל חד וחד אשתלים בה לעשרה ובגין דא מעשרין חד מעשרה ובגין דאיהי כלילא מכולהו אתמר בה אהבת כלילותיך כלילא מכלא ולבתר דאתכלילת מעלאין אתמר בה ורדו

וכולהו הוי ט׳ בלבד דכל מה דהוי מינה לעילא בהדייהו נחית לתתא בהדה, ואיהי שלימא דכולהו, דבר מינה הוי כלהו ט״ס[2588], דכולא דילה נחית לתתא, ומשו״ה הוי אור חוזר דלית לה (מדילה) [לעילא] כלום, (ובעית) [ובאת] להדרא ולסלקא לעילא, והיינו דלית לה מגרמא כלום [לעילא אלא כלא לתתא בהדה], ולא קאמר דלית בה[2589] (אלא כולא לתתא), ומשו״ה בעינן לסלקה לה לעילא דלהדרו לאתרייהו כולהו מלכיות דידה ואיהו בהדייהו. (וז״ס (משלי לא כט) רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כולנה.)

(קמא) עי׳ זהר ח״ג סז ע״ב: דור שבן דוד בא אנשי חיל יסובבו מעיר לעיר ולא [יחוננו] (ימצאו) ויראי חטא ימאסו וחכמת סופרים תסרח ותהא האמת נעדרת והגפן תתן פריה והיין ביוקר ומאינון קלין דיהוֹובת דאינון שבעין לקבל שבעין תיבין דיענך יי׳ ביום צרה[2590] (תהלים כ ב) אתפתחת רחמה דאיהי ב׳[2591] כלילא מתרין ביתין[2592] לאולדא ב׳ משיחין ואעילת רישה בין ברכהא דאיהי רישא[2593] דילה עמודא דאמצעיתא תרין שוקהא[2594] נצח והוד תרין נביאים[2595] מתמן אולידת תרין משיחין בההיא זמנא ויחשוף יערות (תהלים כט ט) יתעבר[2596] נחש מעלמא[2597]:

תרגום: דור שבן דוד בא, אנשי חיל יסובבו מעיר לעיר ולא יחוננו, ויראי חטא ימאסו, וחכמת סופרים תסרח, ותהי האמת נעדרת, והגפן תתן פריה, והיין ביוקר. ומאותם קולות שהיא נותנת, שהם שבעים כנגד שבעים תבות של ״יענך ה׳ ביום צרה״, נפתחת רחמה שהיא שתים כלולה משתי ביתי״ם, להוליד שני משיחים. ומכניסה את ראשה בין ברכיה, שהוא הראש שלה, העמוד האמצעי, שתי שוקיה נצח והוד, שני נביאים, משם מולידה שני משיחים. באותו זמן ״ויחשוף יערות״, יעבר הנחש מהעולם.

– מאיר התיקון –

בדגת הים ובעוף השמים ובבהמה ובכל הארץ אתכלילת בתתאין ואפילו בכל קליפין דסטרא אחרא אתלבשת לקיימא בה ומלכותו בכל משלה ובכל מה דאתלבשת אתכלילת (נ״א אתקריאת) בשמיה הא הכא אדם דעשיה ויצירה, וז״ל הגר״א שם, בכל משלה ועלה אתמר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו והא אמרן דכל ע״ס כו׳ מעשרין חד מעשרה ובגין דאיהי כלילא מכלהו כו׳ אתקריאת בשמי׳ ובג״ד זמנין אתקריאת נשר כו׳ עד והאדם ידע כו׳ ואח״כ הא הכא אדם דעשיה כו׳ - ור״ל דנעשה נאמר על אדם דעשיה מלכות ונאמר עלה בצלמנו דכל ע״ס יהיבו כו׳ והיא ג״כ כלילא מתלת מב׳ דרגין מע״ס דלמעלה ומכל דיוקנין דלתתא מינה והיא עשיריות דכל ספירה וע״ל מ״ו ב׳ ואמר הא הכא כו׳ אדם דבריאה כו׳ מאי כו׳ משום שרוצה לפרש בצלמו בצלם היכן רמיזין ביה ואיך הן בצלמו ואמר בב׳ ווין דוא״ו דאלף דביניהון הוא ת״ת דנק׳ א׳ ואמר דשכינתא עילאה ותתאה דנקראו צלם ודמות אדם שכינה עילאה דמות חכמה ושכינתא תתאה דמות עד״א (כללים ח״ב נא ע״ב).

[2588] תיקו״ז סא ע״ב קלד ע״ב (לש״ו).

[2589] כלומר כי באמת נקודה השרשית יש למלכות ג״כ אך שאר הט׳ נקודות להשלימה לי׳ זה אשר מקבל מהט׳ עלאין וכן אות ההנקודה העצמותית שבה היא מתחלקת ג״כ לי׳ (ביאורים ח״ב כד ע״ג).

[2590] הן ע׳ שנין הנ״ל (יהל אור).

[2591] שעד שהיא סתומה נקר׳ מ׳ סתומה, וכשנפתחה נקר׳ ב׳, דומה לעולם, פתוחה לצד צפון, שמשם נפתחה כנ״ל (יהל אור).

[2592] צ״ל מתרין דלתין, א׳ למעלה וא׳ למטה. והן שני דלתות שברחם האשה כידוע. והענין של הב׳ הן הב׳ שנין שלאחר הע׳ שנין שבהן אולידת כמ״ש ברע״מ פ׳ פנחס (רמט ע״א). וע״ב שנין הן נגד שם ע״ב, אפיקי מים, בחסד שיתגלה בבקר דאברהם, כמ״ש בפ׳ משפטים (קיט ע״ב) דלאחר השחר דשנין הנ״ל יתגלה בקר דאברהם, שכבי עד הבקר (יהל אור).

[2593] ר״ל שאולידת ע״י עד״א, מתוך נו״ה. והן ע״ב הנ״ל, ע׳ דעד״א כנ״ל, וב׳ דנו״ה (יהל אור).

[2594] ר״ל שמשם בנינה (יהל אור).

[2595] ר״ל נביאים ראשונים ואחרונים (יהל אור).

[2596] וזהו יערות, אילני סרק, מסטרא דיע״ר, פ״ר כידוע. ואז יתעבר, שאין משלו אלא בעפר, ונחש עפר לחמו, וכיון שיתגלו אפיקי מים, כמים לים מכסים, אפתח טל שפיים, נהרות כו׳, יתעבר כו׳. ולכן אמר דוד ז׳ קולות, מסטרא דבת שבע כלילא מע׳ קלין כידוע, על המים. ואז ובהיכלו כלו אומר כבוד (יהל אור).

[2597] סיום זה המאמר פרשת פנחס רמט ע״א ואי תימא (דרך אמת).

עי' זהר ח"? קיט ע"ב: ושבעין תיבין[2598] דיענך יהו"ה ביום צרה ובמאי[2599] צווחת אלא ודאי ישראל אית בהון מארי תורה ומלאכים (מלכים) מסטרא דאילת השחר[2600] דאיהי שכינתא ותרין דרגין[2601] (ד)אינון בקר ושחר ועלייהו אתמר (שם טז יא) נעימות בימינך[2602] נצח[2603] בקר דאברהם דאיהו חס"ד דא סליק יתיר[2604] ביומא דפורקנא אבל שחר אקדים ליומא דפורקנא ומאי איהו נצח דשכינתא מסטריה אתקריאת אילת השחר[2605]:

ובגין דא ל"מ נצ"ח[2606] תמן נצ"ח תמן ל"מ דאינון ושבעין (עו)קלין דצווחת אילת השחר על בנהא דאתתקף עלייהו קדרותא בגלותא שחרות[2607] השחר בשבעין [שנין בתרין] ובתראין (בשבעין) (כתרין) בההוא זמנא יתקיים בישראל (ישעיה כו יז) כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבליה כן היינו מפניך יהו"ה ועל כן נקוה לך יהו"ה אלהינו[2608]:

ובהון אילת אעילת רישהא [בין] (בן) ברכהא רישא[2609] איהו צדיק יסוד עולם [בין] (בן) ברכהא [ד]אינון נצח והוד[2610] ואומי לה ביה[2611] למפרק לבנהא [בבקר] דאיהו אריה בקר ימינא דאברהם משיח בן דוד דנפיק מיהודה דאתמר ביה (בראשית מט ט) גור אריה יהודה ובגין דא (רות ג יג) חי יהו"ה שכבי עד הבקר:

תרגום: ושבעים תבות של "יענך ה' ביום צרה", ובמה היא צווחת, אלא ודאי בישראל. יש בהם בעלי תורה מלאכים מצד של אילת השחר, שהיא שכינה. ושתי דרגות הן, בוקר ושחר, ועליהן נאמר "נעימות בימינך נצח", בוקר של אברהם, שהוא חס"ד. זה עולה יותר ביום הגאולה, אבל השחר מקדים ליום הגאולה, ומיהו נצח. ששכינה מצדו נקראת אילת השחר.

ולכן ל"מ, נצח, שם נצ"ח, שם ל"מ, שהם שבעים הקולות שצווחת אילת השחר על בניה, שהתחזק עליהם הקדרות בגלות, שחרות השחר, בשבעים השנים האחרונות, באותו הזמן יתקיים בישראל "כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבליה כן היינו מפניך ה'", ועל כן נקוה לך ה' אלהינו.

ובהם האילת מכניסה ראשה בין ברכיה, הראש הוא צדיק יסוד עולם, בין ברכיה שהם נצח והוד, ונשבע לה בו לפדות את בניה בבוקר, שהיא אריה. בוקר ימין של אברהם. משיח בן דוד שיוצא מיהודה, שנאמר בו "גור אריה יהודה" ולכן "חי ה' שכבי עד הבוקר".

– מאיר התיקון –

[2598] ויקרא רמט ע"ב (הערת הזהר). חסר כאן מהמאמר וע' תיבין מלמנצח עד סוף המזמור שהן רומזין על ע' שנין חבלי משיח דצווחת אילתא ע' קלין כמש"ו שהן ימי צרה ומתוכן יגאלו שבזה מדבר כל המזמור (יהל אור).

[2599] ומאי (יהל אור).

[2600] עי' מלואים אות **Error! Reference source not found.**.

[2601] כמש"ו בקר חסד ושחר נצח ושניהן דרגין דפורקנא שהן קו ימין אלא ששחר הוא ע' שנין בתראין חבלי משיח ובקר הוא הגאולה שיהיה אח"כ (יהל אור).

[2602] ר"ל חסד (יהל אור).

[2603] קי ע"א (הערת הזהר).

[2604] ר"ל שמניחו על הגאולה (יהל אור).

[2605] דרחמה צר וחבלי לידה קשין מאד כנ"ל דצווחת כו' (יהל אור).

[2606] דבב' המזמורים מזמור יענך ה' ביום צרה צווח' דאילת השחר בכובד הגלות בע' שנין הנ"ל (יהל אור).

[2607] דהלילה נמשל לגלות ובקר לגאולה כמ"ש לקמן שכבי עד הבקר וקודם הגאולה יכבד הגלות יותר מכל הגלות כמ"ש בגלות מצרים תכבד העבודה כו' וזהו למהר הגאולה כמ"ש (ברכות ו ע"ב) אגרא דכלה דוחקא, והוא שחרות השחר, שקודם שמתחיל להאיר היום הוא מחשיך יותר מכל הלילה ולכן נקרא שחר, וע' קלין הן ע' שנה והן נקראין חבלי משיח שכל הגלות דומה להרה שמתקרבת הלידה כל יום והגאולה דומה ללידה, כמ"ש היולד גוי כו' כי ילדה ציון כו', וכשמתקרבת לילד אז כואבת יותר מכל ימי הריונה כמ"ש הרבה כו' והרונך צער הריון שהוא הגלות וכשיושבת על המשבר זהו חבלי משיח וז"ש "בההוא זמנא וכו'" (יהל אור).

[2608] דזה נאמר ג"כ על הע' שנין כמו היושבת על המשבר שתקוה לילד מהרה כן יקוו באותו זמן לגאול מהרה, וז"ש לראות מהרה בתפארת עוזך ולכן יש בו ע' תיבות ועל כל הוא תיבה אחת (מצאתי כתוב על הגליון: ר"ל מלת כ"ן גימ' ע' וז"ש ברע"מ כ"ן היינו כו' וזהו על כ"ן נקוה) (יהל אור).

[2609] דאיהו ראש דידה כמ"ש על ראש המטה יסוד כמ"ש בזהר בכ"מ (יהל אור).

[2610] שמהן בנינה כידוע וז"ש ברכהא (יהל אור).

[2611] ר"ל ביסוד שבו תליא השבועה כמ"ש לעיל, וכן האבות שים נא ידך תחת ירכי כו' וז"ש חי ה' שכבי עד הבקר כמש"ו ואמר בין ברכהא שהן הע' שנין שהוא מסטרא דנצח כנ"ל ואע"ג דקאמר לעיל מסט' דנצח הוא מכל נה"י וכן הגאולה שאמר מסטרא דחסד אמר לקמן שיהיה מכל ג"ס חג"ת וכן יהיה בע' שנין בבחי' דחג"ת בנה"י (יהל אור).

(קמב) עי' ביאור רבינו בס"י יא ע"א: וז"ש קול ורוח ודבור [בליקוטיו כ"י ז"ל ממש כתב שצ"ל רוח וקול ודבור, ורוח הוא קול גדול דלא פסק קלא פנימאה[2612]. והן כוללין כל ע"ס רוח ג"ר וקול ודבור זו"נ, והן ג' קשרין חו"ל[2613], אבל כאן הכל בקשרא עילאה[2614] אלא שכוללת הכל בסוד בן י"ה (אד"ז רצ ע"א)], והן שרש רוח מים אש שנתפשט ממנו ית'.

(קמג) עי' זהר ח"ב קפ ע"T :האי ברבוע איהי קיימא בשיעורא דתשע נקודין תלת תלת לכל סטר ואינון בשיעורא דחושבנא תמניא נקודין[2615] ואינון תשע ואלין אינון דקיימין מרזא דבוצינא ברבועא בסמכין תשעה לאת יו"ד נקודה חדא אינון תשעה אינון תמניא[2616] ברזא דאת

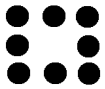

ם ברבועא כגוונא דא[2617] תלת תלת לכל סטר ודא איהו רזא דאת יו"ד [נקודה חדא] ואף על גב דאיהי נקודה חדא דיוקנא דילה[2618] רישא לעילא וקוצא לתתא ושיעורא דילה תלת נקודין כגוונא דא ועל דא אתפשטותא לארבע סטרין תלת תלת לכל סטר[2619] איהי תשע ואיהי תמניא ואלין אינון סמכין דנפקין מרזא דבוצינא למהוי סמכין לאת יו"ד ואלין אקרון רתיכא דילה ולא קיימין[2620] בשמא בר ברזא דתשע נקודין דאורייתא[2621]:

תרגום: זה הרבוע הוא עומד בשיעור של תשע נקודות, שלש שלש לכל צד, והם בשיעור של חשבון שמנה נקודות, והם תשע. ואלו הם שעומדים מסוד של הנר ברבוע, בתשעה עמודים

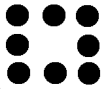

לאות יו"ד, נקודה אחת. ואלו התשעה הם שמונה, בסוד של אות ם ברבוע, כמו זה , שלש שלש לכל צד. וזהו סוד האות יו"ד, נקודה אחת. ואף על גב שהיא נקודה אחת, הצורה שלה, ראש למעלה וקוץ למטה, והשעור שלה שלש נקודות, כדוגמא זו 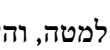 , ועל כן התפשטותה

– מאיר התיקון –

[2612] עי' (&): וכד אתפשט מטאת לחד מאלין ואשתני ואתעביד רוח' דלא שכיך לעלמין ונביעו תדיר.
תרגום: וכשמתפשטת מגיעה לאחד מאלו ומשתנה ונעשית רוח שלא שוככת לעולמים ותמיד נובעת.
ועי' מש"כ רבינו: ואתעביד רוח דלא כו' - הוא הבל הפה דנפיק מגרון תמיד אף שלא בעת הקול והדיבור והוא דרגא של בינה נהר דנגיד ונפיק תדיר ולא פסיק (זהר תולדות קמא ע"ב) משא"כ בזו"נ כידוע.
ועי' מש"כ רבינו בביאורו על ספד"צ יג ע"ד ד"ה וענין רצוא, וע"ש בדברי תז"ח שהביא שם שהוא בבחינת חיך וגרון.
ועי' זהר ח"א נ ע"ב: לשני בתי ישראל וגו', חד סתימא עלאה, וחד אתגליא יתיר (סתימא) עלאה (דא) קול גדול, דכתיב (דברים ה יט) קול גדול ולא יסף, והאי קול פנימאה איהו דלא אשתמע ולא אתגליא.
[2613] חיך ולישן ושינים חיך ח' לעילא ו' לישן באמצע ל' שינים בכולהו (פי' רבינו על תז"ח יט ע"ב).
[2614] כלומר בבחינת בינה. עי' מש"כ רבינו בביאורו על תז"ח כ ע"ג ד"ה מקשרא.
[2615] היינו כזה ויו"ד הי"ה ובעת הזיווג שניתוסף בה א' הרי ט' הרי ג' לכל סטר כזה ויו"ד הי"ה (זהר הרקיע).
[2616] שהן ג' לכל צד בצורת ם' והם ח' והם ט' בצירוף נקודה האמצעית (יהל אור).
[2617] הי', ט' סמכין ברבוע בצורת ם סתומה, והם ג' נקודין לכל צד. והן ח' נקודין, ועם נקודה האמצעית, גוף הי', הם ט'. וז"ש הן ח' והן ט'. ואלין סמכין דנפקין מגו בוצינא, והן סמכין תחת הי'. ותמניא אחרנין מגו י', והן קיימין די', שהן ט' עם הי' ג"כ. והן שנק' א"ס. והראשונים הן רתיכין לאלו הט', ואלו הח' נצטרפו עם ט' אותיות ונכללין בכל א', והן ח"פ ט', שהן ע"ב, וגוף הי' הוא בג' נקודין, ונכלל בכל ע"ב, והוא שם ע"ב בג' אותיות כל שם, וכן הם י"ב נקודין, ג' לכל סטר, כמו שמצוייר סביב הם' בפרשת פנחס, אלא ששם מצוייר ג' פעמים ג', והן מתפשטין בו"ק הן ג"כ ע"ב (יהל אור).
[2618] היינו כזה ויו, והיינו שאמר בצרופא דאתוון דשמא קדישא (זהר הרקיע).
[2619] ששרשן הן מתלת נקודין של היו"ד (יהל אור).
[2620] עי' בסתרי אותיות (זו"ח ה ע"ב) (יהל אור). הובא לשונו במלואים אות **Error! Reference source not found.**
[2621] שהן מתפשטין מאלו ובהון אקרון בשמן כמ"ש שם ובסוף המאמר דשם ט ע"ב בסופו (יהל אור).

לארבעה צדדים, שלש שלש לכל צד, היא תשע והיא שמונה. ואלו הם העמודים שיוצאים מסוד הנר, להיות עמודים לאות יו"ד. ואלו נקראים מרכבה שלה, ולא עומדים בשם, רק בסוד תשע נקודות של התורה.

(קמד) עי' (&): בחצות הלילה נעשה הזיווג למעלה בסוד הגבורות, כי כיון שהוא לילה, אין שם התעוררות חסדים עד הבוקר. והנה זיווג הזה הוא הכנה אל הזיווג שנעשה ביום בשעת התפלה, ע"י החסדים, ולכן אפילו שזיווג העיקרי הוא אותו שנעשה ביום, אעפ"כ עיקר הזיווג דלילה, הוא אשר הוא הכנה לזה. וע"כ צריך האדם לקום בחצות הלילה. כדי שיהיה לו חלק בזיווג היום, כי אם לא יהיה לו חלק בזה, אשר היא הכנה לזיווג, איך יהיה לו חלק בזיווג של היום, אף שיתפלל. והנה רוחא דצפון, הוא סטרא דרוח דשביק בגוה, שהם הגבורות אשר בנוקבא דז"א שבה אליה מיסוד דאמא, וז"ש **שכיון שרוח צפונית נושבות בו,** כי צפון הוא בינה [זהר ח"ג קכ ע"א], כמו שאמר הכתוב כי מצפון זהב יאתה [עי' תיקו"ז ד ע"א]. וידוע שהזהב הוא באמא וסטרא דצפון הוא הסוף שלה, דהיינו היסוד. והכוונה הוא, כי הגבורות מתקבצות בהוד, שהיא רחל, אשר בהוד דזעיר, והוד של רחל הוא הכינור, ושם הגבורות מתקבצות. וידוע כי השיר הוא בגבורות [עי' זהר ח"א רסו ע"ב], כי החסדים הם שמן [זהר ח"א פח ע"א, ח"ג מ ע"ב], שהוא בחשאי. והגבורות הם יין, שהם בקולות. והנה דוד בהוד ושמואל בנצח, והם המשוררים אשר יצאו מהם כ"ד משמרות, לשורר בסוד הגבורות, אשר הם בקול. והיינו שאמר **שהיה מנגן מאליו**, והגבורות שלו הם מתעוררין ג"כ ומתקבצין בנצח והוד, שהם תרין ביעין דדכורא, ושם הגבורות מתבסמות. וזה הוא שהם מבשלים הזרע (זהר ח"ג רלה ע"א), כי כל בישול הוא חיתוך ושבירת כח הגבורות, ושם נעשה את המיתוק, והם השחקים השוחקים מן לצדיקים (זהר ח"ג רלו ע"א), שהם ב' יסודות, זעיר הנקרא צדיק, ושל הנוקבא הנקרא צדק. וכוונת שוחק היינו מיתוק. ואח"כ **כד אתא יומא,** פתחין דסטרא דרום, שהוא זיווג החסדים, וכדין כנסת ישראל וכל אינון חברייא שהם נאחזים בה, שנמצאו עמה בזיווג הגבורות, בספרא כתיבא, וחוט של חסד, היינו טפת החסדים הנמשכת דרך חוטין שביסוד, אותו האור נמשך גם עליהם (ליקוטי הש"ס).

רומז לנשמת האדם, ע"פ מה שנאמר נר יהו"ה , כמנין כנור [עי' תיקו"ז נח ע"ב – עי' מלואים אות Error! Reference source not found.]. ובלב ב' חללים, א' מלא דם ועליו שורה היצה"ר, והב' מלא רוח (עי' לקמן &), והוא הרג היצה"ר כמ"ש ולבי חלל בקרבי, ואז היה רוח צפונית, הוא רוח הקודש (עי' תיקו"ז קכב ע"א), מנשבת בו (אגדות הגר"א).

(קמה) עי' זהר ח"ב קז ע"א: תנינן לאו דוד אתחזי להוא עובדא דהא איהו אמר (שם קט כב) ולבי חלל בקרבי אנקיד חלל כבר הוה חלל בקרבי[2622] הכי הוא אבל אמר דוד בלבא אית תרין היכלין[2623] בחד דמא ובחד רוחא ההוא חד דמלייא דמא ביה דיורא ליצר הרע ולבי לאו הכי דהא ריקן איהו ולא יהבית דיורא לדמא בישא לשכנא ביה יצר הרע[2624] ולבי ודאי חלל איהו בלא

– מאיר התיקון –

[2622] "אנקיד חלל כבר הוה חלל בקרבי" מוסגר בדפ"ק.

[2623] עי' ח"ג קח סע"ב. אמנם הנה בטור ושו"ע יו"ד סי' מ' אמרו הלב יש לו ג' חללים כו', אך פשוט הוא כי שם חשבו את הקנה הלב שהוא המזרק הגדול היוצא ממנו לריאה חשבו אותו ג"כ לחללא דליבא והוא החלל האמצעי שבלב אבל הרמב"ם בפ"ו ה"ה מהלכות שחיטה חושב אותו בפנ"ע והוא טריפת דקנה הלב אבל הלב עצמו הוא רק ב' חללים וכן משמע בגמ' ג"כ מה ע"ב וכן הוא בר"ן רפ"ג שם אמנם הטוש"ע הם מפרשים הטריפת דקנה הלב על קנה שומן שיורד בין ב' ערוגות הריאה ובשו"ע שם ס"ד פסק על שניהם לאיסור וכן הרב בפי' המשניות ר"פ אלו טריפות אמר ג"כ כי הלב יש לו ב' חללים והוא כדברי הרמב"ם ודברי הזהר בעניניו הרי מסייעתן וע"ע סוף ספר הקדו"ש (קה ע"א) (לש"ו), ז"ל: דברי הרב בע"ח שער קיצור אבי"ע (פרק ד) שאמר שם כי הלב יש לו ב' חללים, באחד הוא רוח החיוני, והוא החלל ימין, ובו שורה יצה"ט, ועליו נאמר (קהלת י ב) לב חכם לימינו, והחלל השני שהוא לשמאל, הוא מלא דם, ובו שורה היצה"ר, ועליו נאמר (שם) ולב כסיל לשמאלו וכו', אמנם הוא הנה דברי הרב בע"ח הנה הוא מזוה"ק פ' משפטים (דף קז רע"ב) בלבא אית תרין היכלין בחד דמא ובחד רוחא כו', וכן בתיקונים (דף נה ע"ב) תרי בתי לבא אינון, וכן הוא עוד בתיקון ס"ט (דף קלה סע"א ודף קלו ע"א) ובגמרא ברכות (דף סא סע"א) יצר הרע דומה לזבוב ויושב בין שני מפתחי הלב וכו'.

[2624] הצדיקים שמגבירים הטוב על הרע מהפכים של דם לרוח ואין להם אלא לב אחד. והוא מש"ה (תהלים קט, כב) ולבי חלל בקרבי, פי' אין בו עביות דם ואינו מתבחן אלא לבית אחד מלא רוח, והיינו חלל. ולעומתם הרשע מלא כולו דם ואז אין לו גם הוא אלא לב אחד, וכמד"א (ו, ה) וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום, ואז נקרא אביר לב, לאפוקי הרוח שהוא חלש (רמ"ז בראשית עו ע"ב). הלב הוא אש שורף [זהר ח"ג רלד ע"א], כי הוא האלהים דקטנות, אך הקול

(דיורא) [דמא] בישא[2625] וכיון דהכי הוא לא אתחזי דוד להההוא חובא דחב אלא בגין למיהב פתיחו דפומא לחייביא דימרון דוד מלכא חב ותב בתיובתא ומחל ליה קודשא בריך הוא כל שכן שאר בני נשא ועל דא אמר (תהלים נא טו) אלמדה פושעים דרכיך וחטאים אליך ישובו:

תרגום: שנינו, דוד לא היה ראוי לאותו המעשה, שהרי הוא אמר ״ולבי חלל בקרבי״, כך הוא, אבל דוד אמר, בלב יש שני היכלות, באחד דם ובאחד רוח. אותו האחד שמלא בדם, בו יש דיור ליצר הרע, ולבי לא כך, שהרי הוא ריקן, ולא נתתי דיור לדם רע לשכן בו יצר הרע. ולבי הוא ודאי חלל בלי דם רע, וכיון שכך זה, לא היה ראוי דוד לאותו החטא שחטא, אלא כדי לתת פתחון פה לרשעים, שיאמרו דוד המלך חטא ושב בתשובה ומחל לו הקדוש ברוך הוא, כל שכן לשאר בני אדם. ועל זה אמר ״אלמדה פשעים דרכיך וחטאים אליך ישובו״.

(קמו) עי׳ זהר ח״ג ריח ע״ב: מאי האי דכל עמין דעלמא לא עבדין [נענועא] אלא ישראל בלחודייהו דכד לעאן באורייתא מתנענען הכא והכא בלא למודא דבר נש בעלמא ולא יכלין למיקם בקיומייהו אמר לי אדכרתן מלתא עלאה ובני עלמא לא ידעין ולא משגיחין:

יתיב שעתא ובכה אמר ווי לבני נשא דאזלין כבעירי חקלא בלא סוכלתנו במלה דא בלחודוי אשתמודען נשמתהון קדישין דישראל בין נשמתהון דעמין עעכו״ם נשמתהון דישראל אתגזרו מגו בוצינא קדישא דדליק דכתיב (משלי כ כז) נר יי׳ נשמת אדם והאי נר בשעתא דאתאחד ונ״א דאתדליק]

מגו אורייתא דלעילא לא שכיך נהורא עליה אפילו רגעא ורזא דא (תהלים פג ב) אלהים אל דמי לך כגוונא דא כתיב (ישעיה סב ו) המזכירים את יי׳ אל דמי לכם לא שכיכו לכון נהורא דשרגא[2626] כיון דאתאחדא גו פתילה[2627] ההוא נהורא לא שכיך לעלמין אלא מתנענעא נהורא[2628] לכאן ולכאן ולא משתכיך לעלמין:

כגוונא דא ישראל דנשמתייהו מגו ההוא נהורא דשרגא כיון דאמר מלה חדא דאורייתא הא נהורא דליק [ו]לא יכלון אינון לאשתככא [ו]מתנענען לכאן ולכאן ולכל סטרין כנהורא דשרגא דהא (משלי כ כז) נר יי׳ נשמת אדם כתיב וכתיב (יחזקאל לד לא) אדם אתם אתם קרויין אדם ולא אומין עכו״ם נשמתין דעמין עכו״ם מדעיכו דקש בלא נהורא דשרי עלייהו וע״ד משתככין ולא מתנענען דהא לית לון אורייתא ולא דלקין בה ולאו נהורא שרייא בהון אינון קיימין כעצים בגו נורא דדליק בלא נהורא דשריא עלייהו וע״ד משתככין בלא נהורא כלל א״ר יוסי דא איהו ברירו דמלה זכאה חולקי דזכינא להאי למשמע דא:

תרגום: מה זה שכל עמי עולם לא עושים נענוע רק ישראל לבדם, שכשעוסקים בתורה מתנענעים לכאן ולכאן, בלי למוד של אדם בעולם, ולא יכולים לעמוד בקיומם. אמר לי הזכרתני דבר עליון, ובני אדם לא יודעים ולא משגיחים.

יושב שעה ובכה, אמר אוי לבני האדם שהולכים כבהמות השדה בלי תבונה, בדבר הזה לבדו נודעות נשמות קדושות של ישראל בין נשמות שעמים עובדי כוכבים ומזלות. נשמות ישראל נגזרו מתוך נר קדוש שדולק, שכתוב ״נר ה׳ נשמת אדם״ ונר זה בשעה שנאחז (שנדלק)

מתוך תורה שלמעלה, לא שוכך האור עליו אפילו רגע. וסוד זה ״אלהים אל דמי לך״, כדוגמא זה כתוב ״המזכירים את ה׳ אל דמי לכם״ אין שיכוך לכם אור הנר, כיון שנאחז תוך

– מאיר התיקון –

שבתוכו הוא שם הוי״ה, שהוא בחי׳ הרוח השורה בלב, שהוא הנקודות העושים דפיקו מכח הנקודות*, כנזכר דף ס״ט ופ״ט (ת״ז עח ע״א) וכד ייתי רוחא לגבי לבא דתמן נפשא אתמר ביה קול דודי דופק. והבן זה היטב, כי הנפש והרוח הם שניהם בלב, זה רוח וזה דם, בסוד (דברים יב כג) כי הדם הוא הנפש, טיפת אודם דנוקבא והכלי הוא בשר הלב עצמו שהוא האותיות (ע״ח טנת״א ה). *אבא עלאה שהוא חכמה הוא חיות כל האצילות וכאשר הא״ס מתפשט אורו העליון בתוך האצילות הוא מתלבש תחילה תוך אבא ומתעלם בתוכו ואז מתפשט אבא בתוך כל האצילות כולו עד סופו וכו׳ וע״י אבא שואבים כל האצילות החיות העליון של הא״ס המחיה לכל עולם האצילות וכו׳ והנה החכמה זו מתפשט בבחי׳ הווירידים והעורקים של האדם החיוני של האדם שהם בחי׳ הדפקים הדופקים הנודעים וכו׳ וכבר ידעת כי כלא אתברר במחשבה וכמ״ש פ׳ פקודי רנד ע״ב וכו׳ והנה נודע מש״כ בתיקו״ז (קכב ע״א) שיש י׳ מיני דפקים והם קמץ פתח צירי וכו׳ וביאור הענין הוא כי הנה הנקודות הם בחכמה כנודע וכל אותן הדפיקות שדופק כולם הם בציור נקודות (שער רוח הקודש ב ע״ב). ואחר שמתקבץ כוחם בלב, מתפשטים, ונמשכת משם חיות לכל האיברים דרך העורקים הדופקים, וזה שורש התנועה (ביאורים ח״א ע ע״א).

[2625] הגה״ה (תרגום נבוב לחות חליל לוחין) (הערת הזהר).

[2626] ה״ח (רח״ו).

[2627] יסוד (רח״ו).

[2628] כתית למאור (רח״ו). נמצא שהנר היא מלכות והפתילה הוא היסוד שבתוכה: והאור המתאחז בפתילה ה׳ חסדים שביסוד שמאירים למלכות (מ״מ).

הפתילה, אותו האור לא שוכך לעולמים, אלא מתנענע האור לכאן ולכאן, ולא שוכך לעולמים.
כדוגמא זה, ישראל שנשמותיהם מתוך אותו אור הנר, כיון שאמר דבר אחד של התורה, הרי האור דולק ולא יכולים הם לשכך ומתנענעים לכאן ולכאן ולכל הצדדים, כאור הנר, שהרי כתוב ״נר ה׳ נשמת אדם״. וכתוב ״אדם אתם״, אתם קרויים אדם ולא אומות עובדי כוכבים ומזלות, נשמות עמים עובדי כוכבים ומזלות מדעיכת הקש בלא אור ששורה עליהם, ולכן שוככים ולא מתנענעים, שהרי אין להם תורה ולא דולקים בה, ואין אור שורה בהם, הם עומדים כמו עצים בתוך אש שדולק בלי אור ששורה עליהם, ועל זה שוככים בלי אור כלל. אמר רבי יוסי, זהו בירור הדבר, אשרי חלקי שזכיתי לזה לשמוע את זה.

(קמז) עי׳ זהר ח״ב קלג ע״ב: כיון דאיהו אתיחד לעילא בשית סטרין אוף הכי איהי אתיחדת לתתא בשית סטרין אחרנין בגין למהוי אחד לעילא ואחד לתתא כמה דאת אמר (זכריה יד ט) יהיה יהו״ה אחד ושמו אחד אחד לעילא בשית סטרין דכתיב (דברים ו ד) שמע ישראל יהו״ה אלהינו יהו״ה אחד הא שית תיבין לקבל שית סטרין אחד לתתא בשית סטרין[2629] הדא הוא דכתיב[2630] ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד[2631] הא שית סטרין[2632] אחרנין בשית תיבין יהו״ה אחד לעילא ושמו אחד לתתא:
ואי תימא הא כתיב אחד לעילא ולתתא לא כתיב אחד ועד הוא אחד בחלופי אתוון[2633] אתוון דדכורא לא מתחלפי אתוון דנוקבא מתחלפי ׀דהא׀ (ודא) שבחא דדכורא על נוקבא ובגין דלא תשלוט עין הרע אנן מחלפי אתוון דלא ׀אמרינן׀ (אמרן) אחד באתגלייא[2634] ובזמנא דאתי דיתעבר עין הרע[2635] מעלמא ולא תשלוט בהדה[2636] כדין יתקרי אחד באתגלייא[2637] בגין דהשתא דההוא סטרא אחרא אתדבק בהדה לאו איהי אחד אלא דאנן מיחדין לה בלחישו ברזא דאתוון אחרנין ואמרי ועד:
אבל בזמנא דאתי דיתפרש ההוא סטרא מינה ויתעבר ׀מעלמא׀ (מינה) כדין יתקרי אחד ודאי דלא יהא בהדה שותפו ודביקו אחרא כמה דאת אמר (זכריה יד ט) ביום ההוא יהיה יהו״ה אחד ושמו אחד באתגליא בהדיא ולא בלחישו ולא ברזא:
ועל דא אנן מיחדין לה מההוא סטרא אחרא[2638] כמאן דזמין לאחרא למיהוי סהיד דיליה בגין דדא איהו סהיד דילן וסטרא אחרא לאו איהו סהדא לגבן ׀וכדין׀ (ובגין דא) איהי אתפרישת

– מאיר התיקון –

[2629] לקמן קלט ע״ב קסא ע״ב ואתחנן רסד ע״א (לש״ו)
[2630] ״הדא הוא דכתיב״ מוסגר בדפ״ק.
[2631] עי׳ מש״כ בהערה לעיל קלג ע״ב בשם הלש״ו. בקשת הצדיקים הנה הוא שיהא השגחתו והנהגתו ית״ש עמהם תמיד גם לעיניהם. אבל בהעלם הנה הוא ית״ש באמת תמיד המשגיח ומנהיג את כל, וכמ״ש (דברים ד לט) כי ה׳ הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד, אלא שהוא עתה בהעלם גדול נורא מאד, ע׳ זוה״ק (פ׳ תרומה קלד ע״א קסא ע״ב) (כללים ח״א יז ע״ב).
[2632] עיין פרשת בראשית דף יב ע״א (רמ״ז).
[2633] פי׳ א׳ מתחלפת בו׳ באותיות אהו״י, ח׳ מתחלפת בע׳ באותיות אחע״ה (מ״מ).
[2634] עתה כל זמן שמתקיים הסטרא אחרא בעולם, הנה נמשך ונעשה כל יחודו ית״ש רק בהסתר ובהעלם גדול, אבל לעתיד יתגלה, ויתגלה אז גם על כל הזמן של עתה איך שהוא הכל רק ממנו לבדו ומרצונו ית״ש, ואיך שהוא הכל רק בכוונה עמוקה ממנו על התיקון האחרון (ביאורים ח״א מב ע״ד). עכשיו הוה אחדותו ית״ש רק בהעלם, אבל לעתיד יתגלה, והוא היחוד דהויה אלהים, שיוכללו העולמות בי״ע באצילות ויהיה כולא עלמין אחד. ומבואר שם (קסא ע״ב) כי היחוד דהויה אלהים הוא כללא דכל רזא דמהימנותא, כי הוא גימט׳ יב״ק, כמספר אהיה הויה אדני, שהם השמות דכלל האצילות (דע״ה ח״ב מח ע״א).
[2635] עין הרע (נמחק במ״מ).
[2636] מוסגר בדפ״ק.
[2637] בהדיה (נוסף במ״מ). פי׳ שכתב הרב ז״ל במלת מלכותו שמביאים לה עשרה אהי״ה בחשאי כמנין ציק״י קדרה, אבל כשתהיה בסוד אחד מביאים להם עשרה אהי״ה ולא בלחישו אלא בהדיא (מ״מ).
[2638] מה שאמרו בזוה״ק בכמה מקומות ג״כ שהקב״ה נותן חלק להחיצונים ג״כ, הנה הוא ג״כ רק מאותו הטעם עצמו, כי ע״י שמתתקן ע״י כל קרבן תיקונים רבים וגדולים למעלה ולמטה ומתכפייא ומתדחייא הסטרא אחרא הרבה מאד וכנז׳, הנה כדי שלא יסובב עי״ז קטרוג וצעקה מהחיצונים, ובסוד הכתוב (בראשית כז לד) כשמוע עשו את דברי אביו ויצעק צעקה גדולה ומרה עד מאד, וכמ״ש ברע״מ פ׳ אמור (דף ק ע״א וע״ב) ע״ש, וע׳ עוד פ׳ תרומה (קלד ע״א) ובזו״ח שה״ש (בד״ה כתיב והמלך שלמה ברוך בדפוס ישן הוא נג ע״ב, ובדפוה״ח הוא דף עג ע״א וע״ב סז ע״א) וכנודע בדברי הרב בהארת המוחין (פרק ב). לכן הנה נותן הקב״ה להחיצונים ג״כ חלק מכל קרבן באיזה הנאה עכ״פ, וכדי שלא יחרץ כלב לשונו ויהא שלום על ישראל (דע״ה ח״ב קנו ע״ד).

מההוא סטרא כיון דאתת אנן מעלין לה לחופה לגבי בעלה מלכא עלאה בכל רעותא וכוונא דלבא ועל דא איהו אחד:

בשעתא דאיהי אתת בעולימתהא ובעאת לאתפרשא מסטרא אחרא [לא אתת אלא] (אתת) כמאן דאזדמנת למחמי ביקרא דמלכא ולא יתיר והכי מכריזי דיזדמנון למחמי ביקרא דמלכא וכמה דאת אמר (שיר ג יא) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה[2639] פוקו למחמי ביקרא דמלכא! כדין סטרא אחרא לא ניחא ליה למחמי ואתפרש מינה (כמה דאת אמר צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה פוקו למחמי) כיון דאתת כל אינון שמשהא עיילין לה לחופה בהדי מלכא ועלאה! בלחישו ברזא דאלמלא לאו הכי לא יתפרש מינה ההוא סטרא אחרא ויתערבב[2640] חדוותה אבל בזמנא דאתי דיתפרש מינה ההוא סטרא אחרא כדין ביום ההוא יהיה יהו״ה אחד ושמו אחד:

תרגום: כיון שהוא מתייחד למעלה בששה צדדים כמו כן כאן היא מתייחדת למטה בששה צדדים אחרים, כדי להיות אחד למעלה ואחד למטה, כמו שנאמר ״יהיה ה׳ אחד ושמו אחד״. אחד למעלה בששה צדדים, שנאמר ״שמע ישראל ה׳ אלהינו ה׳ אחד״, הרי שש תיבות כנגד ששה צדדים, אחד למטה בששה צדדים, זהו שנאמר ״ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד״, הרי ששה צדדים אחרים בשש תיבות. ה׳ אחד למעלה, ושמו אחד למטה.

ואם תאמר, הרי נאמר ״אחד״ למעלה, ולמטה לא נאמר ״אחד״. ״ועד״ הוא אחד בחלופי אותיות, אותיות הזכר לא מתחלפות, אותיות הנקבה מתחלפות, שהרי (וזה) שבח הזכר על הנקבה. וכדי שלא תשלוט עין הרע אנו מחליפים אותיות, שלא אומרים אחד בגלוי. ולעתיד לבא כשתעבור עין הרע מן העולם ולא תשלט אצלה, אז יקרא אחד בגלוי, משום שעכשיו כשאותו הצד האחר נדבק עמה, אינה אחד, אלא שאנו מייחדים אותה בלחש, בסוד האותיות האחרות, ואומרים ״ועד״.

אבל לעתיד לבא, שיפרד אותו הצד ממנה, ויעבר מהעולם, אז יקרא אחד ודאי, שלא יהיה עמה שותפות ודבקות אחרת, כמו שנאמר ״ביום ההוא יהיה ה׳ אחד ושמו אחד״, בגלוי בפרוש, ולא בלחש ולא בסוד.

ולכן אנו מייחדים אותה מאותו הצד האחר, כמי שמזמין אחר להיות עֵד שלו, משום שזהו העֵד שלנו. והצד האחר אינו עֵד אלינו, ואז היא נפרדת מאותו הצד. כיון שבאה, אנו מכניסים אותה לחופה אל בעלה, המלך העליון, בכל רצון וכוונת הלב, ולכן הוא אחד.

בשעה שהיא באה עם נערותיה ורוצה להפרד מהצד האחר, לא באה אלא כמי שמזדמנת לראות את כבוד המלך ולא יותר. וכך מכריזים, שיזדמנו לראות בכבוד המלך, כמו שנאמר ״צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה״, צאו לראות בכבוד המלך, אז הצד האחר לא נוח לו לראות, ונפרד ממנה. כיון שבאה כל אותם שמשיה, מכניסים אותה לחופה עם המלך העליון בלחש, בסוד שאלמלא לא כך, לא יפרד ממנה אותו הצד האחר, ותתערב השמחה. אבל לעתיד לבא, כשיפרד ממנה אותו הצד האחר, אז ״ביום ההוא יהיה ה׳ אחד ושמו אחד״.

(קמח) עי׳ זהר ח״ב כד ע״א: תא חזי אשא מסטרא דא[2641] מים מסטרא דא[2642] ואינון מחלוקת עאל רוח[2643] בינייהו ואחיד לתרין סטרין הדא הוא דכתיב (בראשית א ב) ורוח אלהים

– מאיר התיקון –

[2639] להבין אומרו בנות ציון ולא בנות ירושלים כמש״ה תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלים, ויובן במה שידוע שכל מלאך וכל בריה מצבא השמים אי אפשר לילך ולעלות חוץ מגבולו המוגבל לו, וידוע כי כח המגביל גבולים לכל א׳ ואׇ, הוא כח הדין היוצא מבוצד״ק, כי מחמת גדר הדין שנגבל כל א׳ ואׇ אינו יכול לצאץ חוץ מגדרו, פן ישרפנו אש הדין המגביל אותו. ולכן נאמר שרפים עומדים ממעל לו, כי כל החרב לצאת חוץ מגבולו ליהנות מזיו המרכבה, הם שורפים אותו, וזה מלא בזהר ובדברי המקובלים. ועוד תבין כי ע״י הגבורה המגביל את כל א׳ ואׇ אינו רואה בספירות עליונות אלא כפי ההגבלה והצמצום מהגבורה המקפת עליו, כי הדין סותם הראיה, בסוד והיה כי זקן יצחק ותכהן עיניו מראות, משא״כ כשהחסד מתפשט מחכמה עלאה, אז ממתיק את הגבולים, אשר גבלו ראשונים ועולים ויוצאים כל א׳ מגבולו במעלה גדולה, ורואה מראות אלהים בהארה נפלאה, כמו עליית העולמות בשבת שאז מתגלות חכמה עילאה, דשבת איקרי קודש, ומכח זה עולים כל העולמות חוץ מגבולם. הרי נתבארו ב׳ מלות צאנה וראנה, כי מהחסד והשמחה שיש למעלה כשהמלך חפץ ביקרו, להראות כתר ישועה שלו כמבואר בזהר תרומה, והכי מכריזין וכו׳ פוקו למחמי ביקרא דמלכא, כדין ס״א לא ניחא ליה למחמי ואתפרש. והוא כי מכח הרשות שיוצא ע״י הכרוז שיבואו לראות ביקרא דמלכא, זו ההכרזה נותנת כח וקיום להעלות העולמות, כמ״ש בפירושי זהר בראשית, ולכן אומר בנות ציון כי ידוע בכוונת ר״ה כי ציון הוא כלי אמצעי דיסוד דמלכות וכו׳ (מ״מ).

[2640] ״ויתערב״ דפ״ו.

[2641] גבורה (רח״ו), עי׳ אריכות בכתבי הגרמ״מ משקלוב בביאורי הזהר עמוד מז והלאה.

[2642] חסד (רח״ו).

מרחפת על פני המים[2644] דהא אשא קאים לעילא בסטרא דא[2645] ומים[2646] קיימי על אפי ארעא[2647] רוחא אעיל בינייהו ואחיד לתרין סטרין[2648] ואפריש מחלוקת עפר[2649] מיא[2650] קיימי עליה ורוחא[2651] ואשא[2652] ומקבלא מכלהו בחילא דתלתא אלין דקיימי עלה וכו׳:

עפר איהו קר ויבש ועל דא מקבל עליה כלהו וכלהו עבדי ביה עבידתייהו ומקבלא מכלהו לאפקא בחיליהון מזונא לעלמא בגין [דבמערב] (דמערב) אתאחיד עפרא דאיהו קר ויבש [וסטרא דאיהו קר אחיד] בצפון דאיהו קר ולח דהא קרירא אתאחיד בקרירא בגין כך צפון אתאחיד במערב בסטרא דא דרום דאיהו חם ויבש בההוא יבישותא דיליה אחיד ליבשותא דמערב בסטרא אחרא ואתאחיד מערב בתרין סטרין:

תרגום: בא וראה, אש מצד זה, מים מצד זה, והם [ב]מחלוקת. נכנסת רוח ביניהם ואוחזת את שני הצדדים, זהו שנאמר ״ורוח אלהים מרחפת על פני המים״, שהרי אש עומדת למעלה בצד זה, ומים עומדים על פני הארץ, רוח נכנסת ביניהם ואוחזת את שני הצדדים, ומפרידה מחלוקת. העפר, המים עומדים עליו, ורוח ואש, ומקבלת מכולם, בכח של שלשת אלה שעומדים עליו וכו׳.

עפר הוא קר ויבש, ולכן מקבל עליו את כולם, וכולם עושים בו מעשיהם, ומקבל מכולם, להוציא בכחם מזון לעולם, משום שבמערב נאחז העפר, שהוא קר ויבש. והצד שהוא קר אחוז בצפון שהוא קר ולח, שהרי קר נאחז בקר. לכן, צפון נאחז במערב בצד זה. דרום שהוא חם ויבש, באותו היבש שלו, אוחז את היבש של המערב בצד אחר, ונאחז מערב בשני צדדים.

(קמט) עי׳ זהר ח״ג ריח ע״ב: ומלגו לגופא[2653] כבד לימינא טחול לשמאלא עשו וישמעאל לבא יעקב באמצעיתא כנפי ריאה וכ[ו]ליין לקבל אברהם ויצחק ריאה מים דאינון[2654] שואבין כל מיני משקין[2655] [כולייו] אשא דבשיל זרע דנחית ממוחא ובגין דאברהם איהו מים[2656] שוי זרעיה בגלותא דאדום ובגין דא כבד[2657] לימינא[2658] דאברהם ומרה דכבד חרב דיליה איהי מרה אתמר

– מאיר התיקון –

[2643] ת״ת (רח״ו).
[2644] בינה (רח״ו).
[2645] בינה (רח״ו).
[2646] חסד (רח״ו). ח״ג רנה ע״א (לש״ו).
[2647] מלכות (רח״ו).
[2648] לבינה ומלכות (רח״ו).
[2649] מלכות (רח״ו).
[2650] חסד (רח״ו).
[2651] ת״ת (רח״ו)
[2652] גבורה (רח״ו).
[2653] אם כן יהיו יותר פנימיים החצונים, אמנם הכוונה שההנהגה פנימית לגוף בסוד הדעת, והספירות הפנימיות הם פועלות הגבורות, והם בטחול וכבד פנימה תחלת צמיחת הגבורה לפעול למטה על ידי הכלים החצונים, שהם שתי כחות חצונים טחול וכבד שהם פועלים כאשר יצוה אליהם הדעת העליון המנהיג המעורר הגבורות כנשמה בגוף, ובספר אלימה הרחבתי, ועתה במציאות העולם בבחינת ישראל שעור קומתם יתעוררו העונות לישראל, והחולי ממעשיהם הצומחים אליהם מבני אדם. שהם מעוררים עבירות בטחול ומרה וכבד בענין שגורמין מדות מגונות באומה וצריכים להלקות, והם הם הטחול והמרה שהם מעין אדום וישמעאל, והכשרים הדואגים על מעשיהם ומנהיגים אותם הם כלב המרגישים בחולי האומה, והיינו עיקר הדעת בבינה דהיינו בסוד הדעת שלשה אבות, הכבד והטחול והלב הם ימין ושמאל ואמצע, ובאומה פני אדם שהם ההנהגה ויצמח מהם עמל ממנו בכוונה וממנו שלא בכוונה, ממנו מתוך כעסם וממנו מתוך עצלות דהיינו טחול עצל וכבד כועס, עוד יש שני אברים יפים בדעת שהם לפעול טוב דהיינו ריאה ושתי כליות, והם נגד החסד דהיינו ריא״ה ארי״ה, ושתי כליות הם נצח והוד אמנם הם שני עמודי נחושת אדומים והם מצד הגבורה ערבי נחל גבורות כדפירשו בזוהר, בענין שהם להנהיג הריאה עד הלב בהנהגה, והכליות לעצה והיינו בני אדם מנהיגים שהם לתקן והם נגד אברהם ויצחק, והנה הריאה הם תלמידי חכמים הבקיאים בתורה (אור יקר).
[2654] (ס״א כנפי ריאה) (נוסף בדפ״ו).
[2655] שהם בקיאים בכל חלקי התורה והחכמה והכליות הם ראשי ישיבות ובעלי מדרשות שהם מהאש והם עזר גדול לזרע דהיינו כעין חום הכליות להזריע, וכן נצח והוד למודי ה׳ ודאי והם מהאש בגבורה כדפירשנו (אור יקר).
[2656] ימינא - דמים יכול לכבות (יהל אור).
[2657] ״ובג״ד כבד״ נמחק ביהל אור, ובמקומו איתא ״בכבד דהוא״.

תרגום: ומתוך הגוף, כבד לימין, טחול לשמאל, עשו וישמעאל, לב יעקב באמצע כנפי ריאה, וכליות כנגד אברהם ויצחק, ריאה מים שהם (כנפי ריאה שואבים) שואבים כל מיני משקים, כליות אש שמבשלות זרע שיורד מהמח. ומשום שאברהם הוא מים, שם זרעו בגלות אדום, ומשום זה כבד לימין, אברהם. ומרה שהכבד הוא חרב שלה היא מרה, נאמר

(קנ) עי׳ רע״מ ח״ג רלד ע״א: וכד חובין מתרבין על אברים ועל ערקין דלבא דאיהו כרסייא דדינא אתמר בלבא (אסתר ז ז) והמלך קם בחמתו ממשתה היין[2659] דאיהו יינא דאורייתא ובזמנא דכנפי ריאה נשבין על לבא (אסתר ז י) וחמת[2660] המלך[2661] שככה דתרין כנפי ריאה (שמות כה כ) והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה סוככים בכנפיהם על הכפרת דא כפורתא דלבא:

ובמאי וחמת המלך שככה בגין [דואשמע את קול כנפיהם (יחזקאל א כד)] (ד)וישמע את הקול (במדבר ז פט) דא קול תורה [קול דק״ש] וידבר אליו בצלותא [דפומא] דאיהו (תהלים נא יז) אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך:

וההוא רוחא דנשיב בכנפי ריאה[2662] איהו אפיק קלא בקנה[2663] דאיהו קנה חכמה קנה בינה[2664] ואתמר בה (יחזקאל לז ט) כה אמר יי׳ מארבע רוחות[2665] באי הרוח דאינון ארבע אתוון יהו״ה והאי איהו רוח דדפיק בכל ערקין דלבא דאתמר בהון (יחזקאל א יב) אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו:

אמר בוצינא קדישא ודאי רעיא מהימנא דרגא דילך איהי דביה (אסתר ז י) וחמת המלך שככה (תהלים קמד טו) אשרי העם שככ״ה בגימטריא משה אמר ליה בריך אנת בוצינא קדישא בוצינא דדליק קמי מלכא ומטרוניתא נר יי׳ [איהי] נשמה דילך:

א״ל הא אמרת מוחא ולבא וכנפי ריאה [תרין] כוולליין מאי ניהו אמר רעיא מהימנא הא אוקימנא בכנפי ריאה (תהלים קד ד) עושה מלאכיו רוחות כוולליין משרתיו אש לוהט ואינון תרין כנפי ריאה ותרין כוולליין לקבל ד׳ חיון דכרסייא כרסייא איהו לבא באמצעיתא:

תרגום: וכאשר העבירות מתרבים על האברים ועל העורקים של הלב, שהוא כסא של דין, נאמר בלב ״והמלך קם בחמתו ממשתה היין״, שהוא יינה של תורה, ובזמן שכנפי ריאה נושבות על הלב, ״וחמת המלך שככה״ ששתי כנפי ריאה, ״והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה סוככים בכנפיהם על הכפורת״ זו הכפורת של הלב.

ובמה ״חמת המלך שככה״ בגלל (ש״ואשמע את קול כנפיהם״) ״וישמע את הקול״ זה קול התורה, קול של קריאת שמע, ״וידבר אליו״ בתפלות הפה, שהוא ״אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך״.

– מאיר התיקון –

[2658] והחטאים הם מהעצלות מניעת המעשה הטוב והרע הנמשך ממנו, ורפואת החולי בשכנגדו, לכך בבית שני לא היה מעשה רע אלא מניעת הטוב לכך היה גלותם במנגד דהיינו אדום שהוא מהאש דהיינו הכבד, ומהטעם הזה ממש היתה סבת בנין האדם הכבד אל הימין להמזג קרירות אברהם וחסדו באש הכבד וגבורותיו זהו שאמר ״ובגין דא ככד לימינא״, וכבד גבורה ומרה המלכות חרב שעמו חרב נוקמת נקם ברית, והם פועלים על ידי סמאל כבד ולילית מרה חרבו (אור יקר).

[2659] ר״ל על דלא עסקין באורייתא (יהל אור).

[2660] חמימות (יהל אור).

[2661] של הלב (יהל אור).

[2662] חיות האדם וקיומו דבחי׳ נפש הוא ע״י החום הטבעי שבלב, והוא מהל״ב אלהי״ם דקטנות שהוא בחי׳ נפש מלכות, אשר שרשם הוא מבינה. אך הקול והדבור הוא מהרוח שבלב, והוא מהכנפי ריאה דנשבין תמיד על לבא, ומזה נמשך הרוח ללב, ומשם הוא הקול, והוא מהד׳ אותיות דהשם הוי״ה ב״ה, שהוא בחי׳ רוח ז״א, אשר שרשו הוא מחכמה, וכמ״ש ברע״מ (פנחס דף רלד ע״א) וכו׳, וכן שם (דף רכח ע״א) ודא יהו״ה דאיהו קול כו׳, וכן בתיקונים (תיקון כה דף עח ע״א) וכד ייתי רוחא לגבי לבא דתמן נפשא אתמר ביה קול דודי דופק[2662] כו׳. והנה מזה נמשך החיות דבחי׳ רוח לכל הגוף ע״י העורקים הדופקים הנמשכים מן הלב לכל האברים, וכמ״ש בתיקונים (תיקון סט דף קכב ע״א) וכל ערקין ווריד׳ גופא דאינון דפקין מלבא אינון דפקין, ושם מתלבש כל המוחין דגדלות שהם כל הל״ב נתיבות חכמה הכלולים בלב ג״כ (ביאורים ח״א סט ע״ד).

[2663] הרוח הנה הוא אור חוזר מתתא לעילא, כי הנה הוא נמשך ובא מהמוח אל הריאה ומשם ללב וכמ״ש בפ׳ פנחס (רל״ד ורל״ה) ובכ״מ שם. ואח״כ הנה הוא חוזר מתתא לעילא דרך הקנה להפה וחוטם, וכ״ז הוא רק ע״י שכל הרוח הוא מבחי׳ הגבורות שבחכמה, שהם הנקודות, ולכך הם נקודות קטנות, משום שהם מבחי׳ הגבורות, וכל גבורות דרכם הוא להצטמצם כנודע. וכן כל גבורות תשוקתם תמיד לחזור למעלה (ביאורים ח״א עג ע״ב).

[2664] עי׳ שעה״ק מ ע״א, ובהגר״א בתז״ח מ ע״א ד״ה קנה ווש״ט.

[2665] קול ודבור, וקנה חכמה, וקנה בינה (יהל אור).

ואותה הרוח שנושבת בכנפי הריאה, היא מוציאה קול בקנה שהוא ״קנה חכמה קנה בינה״, ונאמר בה ״כה אמר ה׳ מארבע רוחות באי הרוח״ שהן ארבע אותיות יהו״ה, וזוהי רוח שדופקת בכל עורקי הלב, שנאמר בהם ״אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו״.

אמר הנר הקדוש, ודאי רועה נאמן דרגה שלך היא, שְׂבַּה ״וחמת המלך שככה״, ״אשרי העם שככ״ה״ בגימטריא משה. אמר לו ברוך אתה הנר הקדוש, נר שדולק לפני המלך והמלכה, נר ה׳ היא נשמה שלך.

אמר לו הרי אמרת מח ולב, וכנפי ריאה שתי כליות מהן. אמר הרועה הנאמן, הרי בארנו בכנפי ריאה ״עושה מלאכיו רוחות״, והכליות ״משרתיו אש לוהט״, והן שתי כנפי ריאה ושתי כליות כנגד ארבע חיות של הכסא, הכסא הוא הלב באמצע.

(קנא) עי׳ זהר ח״ב קכ ע״א: פסח דרועא ימינא לקיים בה (מיכה ז טו) כימי צאתך[2666] מארץ מצרים אראנו נפלאות והאי איהו[2667] בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל לקיים בהון (ישעיה נד ח) ובחסד עולם רחמתיך אמר גאלך יהו״ה:

ולבתר נטלי כלהו מגבורה דמניה משיח[2668] בן אפרים לנטלא נוקמא משנאוי דהכי בעי לנקאה עבורא דאינון[2669] ישראל בימינא ולבתר לאוקדא קש בשמאלא הדא הוא דכתיב (עובדיה א יח) והיה בית יעקב אש[2670] ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום וכנישו דעבורא[2671] דא עמודא דאמצעיתא [ביה] (בראשית מט לג) ויאסף[2672] (אל עמיו) לאן אתר[2673] לביתא דא שכינתא:

תרגום: פסח זרוע ימין, לקיים בה ״כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות״, וזהו בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל, לקיים בהם ״ובחסד עולם רחמתיך אמר גאלך ה׳״.

ואחר כך, כולם נוטלים מגבורה, שממנה משיח בן אפרים, ליטול נקמה משונאיו, שכך צריך לנקות את התבואה, שהם ישראל, בימין. ואחר כך לשרוף את הקש בשמאל, זהו שנאמר ״והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש״, ודלקו בהם ואכלום. וכינוס התבואה זהו העמוד האמצעי, בו ״ויאסף״, לאיזה מקום, לבית זו השכינה.

(קנב) עי׳ זהר ח״ב קכ ע״א: יהון משיח בן דוד דאיהו אריה מימיניה ומשיח בן יוסף דאיהו שור משמאליה מימינא אברהם משמאלא יצחק ואיהו נשר באמצעיתא שלשלת[2674] דלהון מסטרא דיעקב ש׳ דמשה[2675] קדושה לך[2676] ישלשו מסטרא דאריה [תלת ענפין[2677] דאבהן] (מסטרא דאברהם) אתקריאו אריות בקר מסטרא דשמאלא אתקריאו פרים מנגחים ומסטרא דאמצעיתא[2678] אתקריאו נשרים ועלייהו אתמר (שם יט ד) ואשא אתכם[2679] על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי הא אינון תשעה[2680] עשיראה ורביעאה[2681] אדם מה שמו[2682] דמשה דרכיב על תלת חיוון:

– מאיר התיקון –

[2666] בניסן (יהל אור).

[2667] ושני המאמרים אמת, שהפקידה תהיה בתשרי אבל תדחה עד ניסן דתשרי דרועא שמאלא ר״ה כידוע ואע״פ כן יהיה בוסף הגאולה בתשרי כמש״ו ולבתר כו׳ (יהל אור).

[2668] יתגלי חסד עלאה דפומא דאמה, ואז יתחיל צמיחת מלכות בית דוד ע״י הפומא דאמה, והוא זמן משיח בן דוד, וע׳ רע״מ (פנחס רנב ע״א, ופ׳ תצא רעח ע״ב, ורעט ע״א, ופ׳ משפטים קכ ע״א) (הקדו״ש פט ע״א). כמ״ש בכור שורו הדר לו כו׳, ושור בשמאלא כנ״ל בהם עמים כו׳ (יהל אור).

[2669] כמ״ש קדש ישראל לה׳ ראשית כו׳ ועכשיו התבואה מעורבת ומכוסה בקש רשע מכתיר את הצדיק (יהל אור).

[2670] מסטרא דשמאלא כנ״ל (יהל אור).

[2671] ר״ל קבוץ גלויות (יהל אור).

[2672] יעקב דהוא דרגא דעד״א (יהל אור).

[2673] ר״ל לבית המקדש, וכן ביעקב נאמר אל המטה שכינה (יהל אור).

[2674] ר״ל מסטרא דיעקב הן משולשים כמ״ש יעקב חבל נחלתו משולש כחבל כמ״ש רש״י שם (יהל אור).

[2675] ר״ל השלשלת הנ״ל הוא ש׳ דמשה ש׳ ר״ת שלשלת והש׳ משולש בג׳ וו״ן (ומספרו שלש מאות) כנ״ל (יהל אור).

[2676] ר״ל לעד״א שמסטרא דעד״א הס׳ משולשין כמ״ש בתז״ח (יהל אור).

[2677] אנפין (דפ״ו).

[2678] פ ע״ב (הערת הזהר).

[2679] כנ״ל דבאריה יגאל אותנו ובשור ילחוך את האומות ובנשר יקבץ וזהו ואביא אתכם אלי (יהל אור).

[2680] והם ט״ס ג׳ בקו ימין וכן בשמאל וכן באמצע (יהל אור).

ואתמר בישראל (בראשית א כו) וירדו[2683] בדגת הים ממנן דימא מסטרא דנחש דהוה שרה דמצרים דאתפשט בגלותא בתראה מים ועד] (ל)ים ובעוף השמים ערבוביא בישא עמלקים[2684] נפילים תערובת דכל אומין בכל סטרא [בגלותא בתראה בין בישראל בין בעשו בין בישמעאל] (בין בישראל בין באומות העולם) ובבהמה אלין בני עשו [דשולטנתהון בכל הארץ]:

ויתקיים במשיח[2685] (תהלים עב ח) וירד מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ והכי בתרין משיחין והכי בישראל וכלא בזכות מ״ה [שמו] דמשה וייתון נס דמשיח בן דוד מיהודה אריה רשים עליה [ונס דמשיח בן יוסף שור רשים עליה נס] ונס] (נס) דשילה אריה לימינא שור לשמאלא נשר באמצעיתא ואדם על כלהו וארבע ענפין[2686] לכל חד ארבע שבטין דשלש חיון י״ב ולגבי אדם דאיהו מה שמו בני משה דבההוא זמנא יתקיים במשה (במדבר יד יב) [ואעשה אותך] (ואעשך) לגוי גדול ועצום ממנו בההוא זמנא (קהלת א ט) (ד)מ״ה ש״היה ה״וא שיהיה[2687] (שם ג טו) ואשר להיות כבר היה והאלהים יבקש את נרדף.

ישראל דאתמר בהון (יחזקאל לד לא) ואתן צאני צאן מרעיתי (אדם אתם הם הנרדפים) [הוו נרדפים[2688] קדם ערב רב זאבים בישין] הא (בראשית מט כז) בנימין זאב יטרף לגבייהו דטריף לון ויתקיים ביה[2689] בההוא זמנא (שם) בבקר יאכל עד דהיינו עד כי יבא שילה ודא בקר דאברהם ולערב יחלק שלל דא ערב דיצחק דתמן תרין משיחין בחד ייכול[2690] ממנא דאומין דעלמא ובחד יחלק [ליה] (לון) לישראל:

(ד)ישראל דאינון אילת נרדפין [בתר וקדם] רשיעיא אריות] ויתער נפתלי דאיהי (שם כא) אילה שלוחה הנותן אמרי שפר יתער בימינא דאיהו אריה משיח בן דוד דאתמר ביה (שם ט) גור אריה יהודה מטרף בני עלית (ויחזקון) [ויחזור] על אומין דעלמא כרע שכב עלייהו למטרף לון ומי יקימנו] בההוא זמנא נחזי מאן הוא אלה אחרא דיקים לה מלטרוף עלייהו [או אומה ולישן]:

[וישראל דהוו כיונה נרדפין קדם נשר מסטרא דעופין דאומין דעלמא] בההוא זמנא יתער נשר[2691] ויתפרש גדפהא על ערבובי דאומין [ועשו וישמעאל] דאינון עמלקים וערבוביא בישא דישראל וטריף לון דלא ישתאר חד מנייהו לקיים מה שנאמר בישראל (דברים לב יב) יהו״ה בדד ינחנו ואין עמו אל נכר:

תרגום: יהיו משיח בן דוד שהוא אריה מימינו, ומשיח בן יוסף שהוא שור משמאל. מימין אברהם משמאל יצחק, והוא הנשר באמצע השלשלת שלהם מצד של יעקב, ש׳ של משה, קדושה לך ישלשו, מצד של אריה, שלשת פני האבות נקראו אריות, בוקר. מצד של שמאל, נקראו פרים מנגחים. ומצד האמצע נקראו נשרים, ועליהם נאמר ״ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי״, הרי הם ט׳. עשירי ורביעי אדם, מה, שמו של משה, שרוכב על שלש חיות.

ונאמר בישראל ״וירדו בדגת הים״ הממונים על הים, בצד של הנחש, שהיה שרה של מצרים, שהתפשט בגלות האחרונה, מים לים. ״ובעוף השמים״, ערבוביה רעה, עמלקים נפילים, תערובת של כל האומות בכל צד, בגלות האחרונה בין בישראל בין בעשו בין בישמעאל, ״ובבהמה״, אלו בני עשו ששלטונם בכל הארץ.

ויתקיים במשיח ״וירד מים על ים ומנהר עד אפסי ארץ״, וכך בשני משיחים, וכך בישראל, והכל בזכות מ״ה שמו של משה, ויביאו נס של משיח בן דוד, מיהודה, אריה רשום עליו. ונס של

– מאיר התיקון –

[2681] כמ״ש בתז״ח דאיהי עשיראה לט׳ ורביעאה לכל תלת (יהל אור).

[2682] ר״ל כמ״ש מה שמו ומה שם בנו, ור״ל דש׳ דמשה מצד כללותו באבות ועיקר שמו מ״ה דמשה והוא מלכות דאסתלקותא לכתר, וז״ש דרכיב כו׳ כמ״ש ודמות פניהם דכולהו אדם (יהל אור). ״אדם מה שמו״ מוסגר בדפ״ק.

[2683] דפסוק הזה נאמר באדם והוא דרגיה דמשה רבינו עליו השלום, שליט על כל הדרגין דגת הים ועוף השמים ובהמה שהן ימינא ואמצעי׳ ושמאלא וכן בישראל ימשלו על האומות דג׳ דרגין זה לעו״ז כמש״ל ואומין כו׳ חיה דאדם לשלטאה עלייהו כו׳ (יהל אור).

[2684] בראשית כה ע״א (הערת הזהר).

[2685] אמרו רז״ל בסוכה (נב ע״א) כי משיח בן יוסף יהרג, והוא ע״י גוג ומגוג, וע׳ ברע״מ בהעלותך (קנג ע״ב) וברע״מ תצא (רעו ע״ב) (הקדו״ש פט ע״א).

[2686] אנפין (דפ״ו).

[2687] עי׳ בהגר״א בתיקו״ז קכט ע״ג ד״ה משה משה כו׳ מה כו׳ - ר״ל, כמש״ל (קד ע״ב) דמה שהי׳ הוא שיהי׳ דאזל בכל דרא בגלגולא וזהו שיהי׳ והוא בגלגולא דשת דמיני׳ אשתיל עלמא ואשר להיות ר״ל במשה עצמו כבר הי׳ באדם וז״ש דא אדה״ר והן בו״ק וכמש״ל (קט ע״א) וכפל שמי׳ תרין זמנין כו׳ ועיקר הכוונה כאן כמש״ל (קד ע״ב) דכבר הי׳ באדם ועוד יתפשט בכל דרא.

[2688] ״הוו נרדפים״ נמחק ביהל אור.

[2689] נמחק בדפ״ו.

[2690] (ס״א ממונא) נוסף בדפ״ו.

[2691] כ״א כנגדו, זה לעו״ז כנ״ל, וכן אדם לשלטאה מסטרא דמלכות, כמש״ו (יהל אור).

משיח בן יוסף, שור רשום עליו. ונס של שילה, אריה לימין, שור לשמאל, ונשר באמצע, ואדם על כולם. וארבע פנים לכל אחד, ארבעה שבטים של שלש חיות, שנים עשר. ולאדם, שהוא מה שמו, בני משה, שבאותו זמן יתקיים במשה "ואעשה אותך לגוי גדול ועצום", ממנו, באותו הזמן "מ"ה ש"היה ה"וא שיהיה", "ואשר להיות כבר היה והאלהים יבקש את נרדף ".

ישראל, שנאמר בהם "ואתן צאני צאן מרעיתי" היו נרדפים לפני הערב רב, זאבים רעים. הרי "בנימין זאב יטרף" אליהם, שטורף אותם, ויתקיים באותו הזמן, "בבוקר יאכל עד", דהיינו "עד כי יבא שילה", וזה בוקר של אברהם. "ולערב יחלק שלל", זה ערב של יצחק, ששם שני משיחים, באחד יאכל הממונה של אומות העולם, ובאחד יחלק להם לישראל.

ישראל שהם אילת, נרדפים לפני הרשעים, אריות, ויתעורר נפתלי, שהוא "אילה שלוחה הנותן אמרי שפר" יתעורר בימין, שהוא אריה, משיח בן דוד, שנאמר בו "גור אריה יהודה מטרף בני עלית", ויחזור על אומות העולם. "כרע שכב", עליהם לטרף אותם, "מי יקימנו", באותו הזמן נראה מי הוא אלוה אחר, שיקוים אותו מלטרוף עליהם או אומה ולשון.

וישראל שהיו כיונה נרדפים לפני נשר, מצד של העופות של אומות העולם, באותו הזמן יתעורר נשר, ויפרוש כנפיו על ערבובי האומות ועשו וישמעאל שהם עמלקים, וערבוביה רעה של ישראל, וטורף אותם, שלא ישאר אחד מהם, לקיים מה שנאמר בישראל "ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר".

(קנג) עי' זהר ח"ג ריט ע"א: וכלהו עשר שופרות כלילן בתלת דאינון סי' [קש"ר] (קש"ק) דאיהו תקיעה שברים תרועה ותקיעה אחזי[2692] אריכו דגלותא שברים[2693] קריבו דגלותא תרועה[2694] בי' ייתי פורקנא דאחזי דוחקא בתר דוחקא ולית רווחא בין דא לדא דודאי כיון דשאר עמין מעכבין[2695] לון [לישראל][2696] בגלותא דוחקא דלהון מקרב לון פורקנא אוף הכי[2697] מהירו דדפיקו דא בתר דא [ביה][2698] נפיק נפשא דב"נ בתר דלית ריוח בין דא לדא[2699]:

תרגום: וכל העשרה שופרות כלולים בשלשה, שהם סימן קש"ר, שהוא תקיעה שברים תרועה, ותקיעה נראית אורך הגלות שברים, התקרבות הגלות בתרועה, תבא הגאולה שנראה דחק אחר דחק, ואין רוח בין זה לזה, שודאי כיון ששאר עמים מעכבים את ישראל בגלות, דחקם מקרב להם הגאולה, גם כך מהירות הדפק זה אחר זה, בו יוצאת נפש האדם אחר שאין ריוח בין זה לזה.

(קנד) עי' (&): כד איהו אור מעוטף ולא אתפשט ואיהו סתים (כל זמן שהיה מעוטף בהקד"א והיה סתום בו) אתקרי אויר, אור סתים באת יו"ד, נקודה בהיכליה (שהיה סתום בהקד"א הנקרא ג"כ יו"ד, כמ"ש בספד"צ (פרק ב כא ע"א) י' עלאה כו' היא קרומא עלאה דאזדכך וסתים), כד אפיק י' מאויר אתגלייא אור, ודא איהו ויאמר אלהים יהי אור (ע"כ לשון התיקונים), ונקרא מעתה האוירא בשם אור, והוא האור שנגנז אח"כ. וכן נקרא הי', שהוא חכמה דאתפשט מניה ג"כ בשם אור, ועליו נאמר (בראשית א ד) ויאמר אלהים יהי אור, כי האוירא משפיע עליו תמיד ומתגלה בו (דע"ה ח"ב קי ע"א).

והנה נקרא אותה הנקודה פנימית, שהוא המקום והרשימו שאמרנו, בשם אויר קדמון, כי הוא הגילוי הראשון הקודם לכל, ונקרא אויר, אור י'. והוא כי הרי אמרנו שבהגילוי הזה הוא נושא את כל, והנה הוא נושא את כל בב' בחי', מבפנים להכל ומבחוץ להכל. ומבפנים להכל הנה הוא ית"ש הנשמה לנשמה פנימית לכל העולמות כולם כנז', והוא האות י' דאויר שהוא האבן שתיה אשר עליה אמרו (יומא נד ע"ב) עולם מאמצעיתו נברא, כי אותו הי' נתפשט מבפנים לכל העולמות כולם ונושא את כולם בכל מלואם מבפנים לחוץ, והאור דאויר הוא מחיה את כולם ומתפשט בכולם מבחוץ לפנים, וכמ"ש סובב את הכל וממלא את כל. והם בענינינו אלו הב' בחי' אור י' שבאויר, כי בהי' הוא מלא את כל, ובהאור הוא סובב את הכל, ושניהם הם כלל הרשימו שאמרנו, שהוא הנקרא אויר קדמאה, וכן נקרא אויר סתימאה (זהר בראשית טז ע"ב),

– מאיר התיקון –

[2692] כשאין כובד בגלות (יהל אור).
[2693] בכובד הגלות (יהל אור).
[2694] הן ע' שנין במראין, ע' נפש דיעקב (יהל אור).
[2695] דחקין (יהל אור).
[2696] נמקח ביהל אור.
[2697] "אוף הכי" נמחק ביהל אור.
[2698] נמחק ביהל אור.
[2699] "נפשא דב"נ בתר דלית ריוח בין דא לדא" נמחק ביהל אור, ובמקומו איתא "ולדא (בנ"א מרפא)".

אור וי׳ גניז בה, וכד נפיק י׳ מאויר אשתאר אור, כמ״ש כ״ז בזוהר בראשית (טז ע״ב) ובתיקונים (תיקון ה דף כ ע״ב) כי נתפשט הי׳ מאויר לפנימיות דכל העולמות כולם, והוא הנקודה הפנימית שבהם הנושא אותם מבפנים, והוא ההיכל הקודש המכוון באמצע שאמר הספר יצירה (פ״ד מ״ד), ואשתאר למעלה אור שהוא המקיף את כולם (הקדו״ש סב ע״א).

(קנה) עי׳ זהר ח״א כב ע״א: פתח ואמר למלכא דהוה ליה כמה בניינין למבני והוה ליה אומנא וההוא אומנא לא הוה עבד מדעם אלא מרשו דמלכא כמה דאת אמר (משלי ח ל) ואהיה אצלו אמון מלכא ודאי איהו חכמה עלאה [לעילא] ועמודא דאמצעיתא מלכא לתתא אלהי״ם אומנא לעילא ודא אימא עלאה אלהי״ם אומנא לתתא ודא שכינתא[2700] דלתתא[2701] ואתתא לית לה רשו למעבד מדעם בלא רשו בעלה[2702] וכל בניינין דהוו בארח אצילותא הוה אמר אבא באמירה לגבי אימא[2703] יהא כדין וכדין ומיד הוה כמה דאת אמר (בראשית א ג) ויאמר אלהי״ם יהי אור ויהי אור[2704] ויאמר הוה אמר לאלהי״ם[2705] יהי אור מארי דבניינא[2706] איהו אומר ואומנא[2707] עביד מיד והכי כל בניינין בארח אצילותא הוה אמר יהי רקיע יהי מארת וכלא אתעביד מיד כד מטא לעלמא דפרודא[2708] [דאיהו עולם הנבדלים] אמר אומנא למארי בניינא[2709] (בראשית א כו) נעשה אדם[2710] בצלמנו כדמותנו

תרגום: פתח ואמר, [משל] למלך שהיו לו כמה בנינים לבנות והיה לו אומן, ואותו אומן לא היה עושה דבר אלא מרשות המלך. כמו שאתה אומר ״ואהיה אצלו אמון״. המלך הוא ודאי חכמה עליונה למעלה, ועמוד האמצעי מלך למטה. אלהים אומן למעלה, וזו אֵם העליונה. אלהים אומן למטה, וזו שכינה שלמטה. ולאשה אין רשות לעשות דבר בלי רשות בעלה, וכל הבנינים שהיו בדרך אצילות, היה אומר אבא באמירה לאמא, יהיה כזה וכזה, ומיד נהיה. כמו שנאמר ״ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור״, ויאמר, היה אומר לאלהים יהי אור. בעל הבנין הוא אומר, והאומן עושה מיד. וכך כל הבנינים בדרך אצילות היה אומר יהי רקיע יהי מאורות, והכל נעשה מיד. כשהגיע לעולם הפירוד שהוא עולם הנבדלים, אמר האומן לבעל הבנין, נעשה אדם בצלמנו כדמותנו.

(קנו)עי׳ זהר ח״ג קפד ע״א: (ת״ח כתיב) ויאמר יי׳ אל משה אל תירא אותו תרין אותו אינון שלימין באורייתא[2711] בתרין ווי״ן חד דא וחד (דברים כב ב) עד דרוש אחיך אותו מ״ט בגין דאינון אות ממש עד דרוש אחיך אחיך ממש[2712] [אותו] דבעי לפרשא ההוא אות דההוא אבידה:
אוף הכא דין אותו דא עוג[2713] דאתדבק באברהם ומאנשי ביתיה הוה וכד אתגזר אברהם מה

– מאיר התיקון –

[2700] תיקונים ע״ב דף צז ע״א (הערת הזוהר).
[2701] עי׳ לקמן כט ע״ב (לש״ו). כלומר, שכל מציאות עולמות בי״ע שרשה במלכות דאצילות (דע״ה ח״ב קיא ע״ב), כלומר שכל העולם הנברא הרי הוא עולם הבריאה, ולא נתגלו בו ו״ק. אמנם הכל נעשה מהמלכות ע״י הו״ק שנכללין בה ומתגלין בה (דע״ה ח״ב סו ע״ג). עי׳ הקדו״ש פב ע״א, ביאורים ח״א נט ע״ד, כללים ח״א, עח ע״ב, קד ע״ד, קט ע״ג, ח״ב נג ע״א. עיקר אור התיקון הוא על ידי אבא (כללים ח״ב קלו ע״ב), וכל זה בלידה ממש (כללים ח״א קג ע״ג – עי׳ מקורו בע״ח). ועי׳ ע״ח שער מ״ד ומ״ן סוף דרוש יד ובשער השמות פ״א ששורש כולם בניצו״ק והשב״כ דהמלכות שנפלו בעולם התהו והם המ״ן שלה אשר נתבררו תמיד (דע״ה ח״ב קנג ע״ב).
[2702] זעיר אבא (רח״ו).
[2703] כל פרי תולדות או״א הם רק זו״ן שהוא עיקר עולם האצילות (הקדו״ש נז ע״א), ועי׳ תז״ח מ ע״ג (ביאורים עב ע״ג).
[2704] פי׳ חכמה (נ״א).
[2705] פי׳ בינה. א״מ (נ״א).
[2706] חכמה (רח״ו).
[2707] בינה (רח״ו).
[2708] פי׳ בחינת הרוחין שבהן מתחיל הפירוד בבחינות שאינם אלהות (ע״ח שער מג בהק׳). פי׳ עולם הזה (מ״מ).
[2709] ת״ת (רח״ו). פי׳ אמא אמרה לאבא (מ״מ).
[2710] פי׳ אימא אמרה לאבא נעשה אדם, וזהו ויאמר אלקים, שהיא אימא אמרה לאבא נעשה אדם, משא״כ כל ויאמר אלקים דשאר מאמרות, שר״ל ויאמר אבא לאלקים שהיא בינה כי אבא אומר ובינה עושה (מ״מ).
[2711] המסורת חולק על זה (רח״ו).
[2712] אחיך ממש (מוסגר בדפ״ק).
[2713] דע כי הלא כבר בארנו שז״א כולל ב׳ פרצופים פרצוף א׳ מראשו עד החזה שלו ופרצוף ב׳ מן החזה עד רגליו והם נק׳ ישראל ויעקב ושניהם פרצוף א׳. גם יש בנוקבא דיליה שהיא באחוריו ג״כ

כתיב (בראשית יז כז) וכל אנשי ביתו וגו׳ דא עוג דאתגזר עמיה וקביל האי את קדישא כיון דחמא עוג דישראל מקרבין גביה אמר הא ודאי אנא אקדימנא זכותא דקאים לון ודא שוי לקבליה:

ביה שעתא דחיל משה היך יכיל לאעקרא רשימא דרשים אברהם אמר ודאי הא ימינא דילי מית דהא ימינא בעיא להאי[2714] אי נימא הא אלעזר[2715] ימינא דסיהרא[2716] הוא ולא דילי והאי את לימינא היא[2717] דאברהם לימינא הוא:

מיד אמר קב״ה אל תירא אותו לא תדחל להההוא [אות] (את) דיליה ואפילו לימינא לא אצטריך כי בידך נתתי שמאלא דילך יעקר ליה מעלמא דהא הוא פגים רשימא דיליה ומאן דפגים להאי את אתחזי לאתעקרא מעלמא כ״ש שמאלא דילך דאיהו ידך יעקר ליה מעלמא ובגין (בגיני) כך אתעקר מעלמא ואפילו דאיהו תקיפא מבני גברייא ובעא לשיצאה להו לישראל נפל בידיה דמשה ואשתצי:

תרגום: (בא וראה כתוב) ״ויאמר ה׳ אל משה אל תירא אותו״ שני אותו הם שלמים בתורה, בשני וויי״ם, אחד זה ואחד ״עד דרוש אחיך אותו״ למה, משום שהם אות ממש, ״עד דרוש אחיך״ (אחיך ממש) אותו שצריך לפרש את אותו האות של אותה אבידה.

גם כך, אותו הזה זה עוג שנדבק באברהם ומאנשי ביתו היה, וכשנמול אברהם מה כתוב ״וכל אנשי ביתו וגו׳״, זה עוג שנמול עמו, וקיבל אות הקדוש הזה, כיון שראה עוג שישראל מתקרבים אליו, אמר הרי ודאי אני הקדמתי זכות שעומדת להם וזה שָם למולו.

באותה שעה פחד משה איך יכול לעקור רושם שרשם אברהם, אמר בודאי הימין שלי מת, שהרי הימין צריך לזה. אם נאמר הרי אלעזר ימין הלבנה הוא ולא שלי, והאות הזה לימין הוא,

– מאיר התיקון –

ב׳ פרצופים והם פרצוף א׳ מכנגד ראשו עד החזה והוא פרצוף לאה ומכנגד החזה עד רגליו הוא פרצוף רחל. וז״ס מ״ש (בראשית כט יח) ויאהב יעקב את רחל כי יעקב נגד רחל ממש. ואמנם באחורי הז״א נאחזין דינים וגבורות כנודע ויש שם כנגדו מאחוריו סוד ז״א אחר והוא עבד לזה והוא סוד עוג מלך הבשן שהוא אליעזר עבד אברהם והוא כולל ג״כ ב׳ פרצופים אחרים כמו רחל ולאה והם בלהה זלפה ב׳ השפחות וכמו שז״א אנו אומרים שיש לו ד׳ נשים ב׳ גבירות וב׳ שפחות של צד אחוריים גם לעבד זה יש ד׳ נשים ב׳ גבירות וב׳ שפחות אחר שכל אלו קשור באלו ועל אלו נאמר (מלכים א׳ ז כה) וכל אחוריהם ביתה כי הכל הוא בקדושה ועבד זה אינו כשאר עבדים שהם אחוריים של הקדושה למטה מאלו כי כל שאר עבדים הם אחוריים עבדים אחרים אבל עבד זה שהוא אחורי הז״א יצא מכלל ארור לכלל ברוך שנאמר (בראשית כד לא) בא ברוך ה׳. והבן זה כי מי קראו ברוך לב״ן. סוד ל״ב נו״ן אבא עלאה שהוא אבי ד׳ נשים הללו שהם רחל ולאה בלהה וזלפה שהם כולם ליעקב מצד פנים. וכן ניתן לעבד זה אחוריים שלהם שהוא מצד אחור וז״ס מ״ש (דברים ג יא) כי רק עוג מלך הבשן וגו׳ הנה ערשו ערש ברזל כי ברז״ל ר״ת בלהה רחל זלפה לאה כי אלו הנשים שלו למטה שלו. והבן איך צירף הכתוב בלהה עם רחל וזלפה עם לאה כי כן הסדר שלהן גם הקדים תחלה בשפחות כי היותר קרוב לעבד הם השפחות גם הקדים רחל ושפחתה כי שם עיקר אחוריים וכחותם וזה הוא שאמר כי רק הוא נשאר מיתר הרפאים כי יצא מכלל שאר עבדים שהם בכלל ארור. וסוד כל הנקבות הוא שם ב״ן דההין שהוא ד׳ אמות רחבו ד׳ אותיות הויה ותשע אמות ארכו ט׳ אותיות המלוים שהם יו״ד ה״ה ו״ו ה״ה וזהו ערשו ערש ברז״ל תשע אמות ארכו וארבע אמות רחבו וערש סוד ב״פ מנצפ״ך וי׳ אותיות. ונשאר לנו לבאר למה נקרא שמו עוג ומה הוא פי׳ (דברים ג יא) הלא הוא ברבת בני עמון. והענין כי כבר הודעתיך כי נה״י דבינה נכנסין תוך הז״א בסוד מוחין. גם ידעת כי ז״ת דבינה הוא שם ס״ג וב׳ עליונות שלה שהם ח״וב שלה הוא אהי״ה דיודין. אמנם כשמתפשטת הבינה בז״א אינו אלא ג״ת שלה ס״ג וי׳ אותיות הם ע״ג. אמנם כמו שמפנימיות הבינה נאצל הז״א בפנימיותו כך מאחורי שם זה של בינה שהוא שם ס״ג העולה ע״ג נאצל אחור ז״א שהוא עבד הנז׳ לכן נקרא ע״ג חסר ו׳. ואמנם לפעמים עו״ג מלא ו׳ לרמוז כי הוא סוד הו׳ כנגד ז״א הנקרא ו׳ כנודע. גם תבין כי שם עו״ג נקרא ג״כ אליעזר כי גם שם אליעז״ר נמשך משם ס״ג כמ״ש ביחוד אחד שמסר לו הרב זלה״ה עם ר׳ אליעזר בן הורקנוס וע״ש. ואמנם משם ס״ג נקרא עו״ג והנה שרשי הבינה שהוא אהי״ה דיודין כנזכר הוא גימ׳ נע״ם בסוד (תהילים צ יז) ויהי נעם והנה כנגד אחורי שם זה בארנו שהוא סוד רבת בני עמון שהוא היפך נע״ם כמבואר בזוהר כי עמון דרגא דאתכסייא וכו׳ וכמו שהז״א יונק מנועם עליון וכו׳ כנזכר בדרוש עמון ומואב. וז״ש מ״ש הלא הוא ברבת בני עמון ולפי גודל עבד זה נתיירא משה ממנו עד שאמר לו הקב״ה (במדבר כא לד) אל תירא אותו כי בידך נתתי אותו ואת כל עמו (זהר הרקיע).

[2714] שאברהם שנאמר בו שב לימיני קירבו (רח״ו).

[2715] שהוא כהן עכשיו בדור הזה (רח״ו).

[2716] שהוא בסוד הלבנה רחל כמ״ש ואתם הדבקים בה׳ וא״כ אין לו שליטה עמי שאני בעלמא דדכורא (רח״ו).

[2717] הוא (דפ״ו).

שאברהם הוא לימין.
מיד אמר הקדוש ברוך הוא, אל תירא אותו, אל תירא את אותו האות שלו, ואפילו לימין לא צריך, כי בידך נתתי שמאלך, תעקר אותו מהעולם, שהרי הוא פגם הרושם שלו, ומי שפוגם אות זו ראוי להעקר מהעולם, כל שכן שמאל שלך, שהיא ידך, יעקר אותו מהעולם, בגלל זה נעקר מהעולם, ואפילו שהוא תקיף מבני הגבורים ורוצה להשמיד את ישראל, נפל בידי משה והושמד.

(קנז)עי׳ זהר ח״ב נד ע״ב: אשירה ליהו״ה נשיר מבעי ליה[2718] מאי אשירה אלא בגין [דהוו משבחן] (ד)תושבחתא דמטרוניתא[2719] (בעו לשבחא) ליהו״ה דא מלכא קדישא[2720] כי גאה גאה (כמה) דסליק[2721] ואתעטר בעטרוי[2722] [לאפקא] ברכאן[2723] וחילין[2724] וגבוראן[2725] (לאסקא) בכלא כי גאה גאה בהאי עלמא בעלמא דאתי כי גאה בההוא זמנא גאה בגין דיתעטר בעטרוי בחדוותא שלימתא:
תרגום: ״אשירה לה״, היה צריך להיות ״נשיר״. מה זה ״אשירה״, אלא משום שהיו משבחים את תשבחת המלכה. ״לה״, זה המלך הקדוש. ״כי גאה גאה״, שעלה והתעטר בעטרותיו, להוציא ברכות וכחות וגבורות להתעלות בכל. ״כי גאה גאה״. ״גאה״, בעולם הזה. ״גאה״, לעולם הבא. כי גאה באותו זמן. גאה כדי שיתעטר בעטרותיו, בשמחה שלמה.

(קנח) עי׳ בהגר״א בספד״צ לא ע״ב: ואמר בקיסטרא דקיטורי דפיגאן - ר״ל בקיטורא של צעקה, ר״ל של הקטרוג, שקטרגו עזא ועזאל על האדם נפלו לתתא, כמ״ש בפרשת בראשית (דף כג ע״א) דעזא ועזאל[2726] הוו מקטרגי עליה כו׳ עד ואפיל לון מקדושה דילהון, וכן בתוספתא (דף לז ע״א) ארז״ל בשעתא כו׳ ואינן בני אלהים ממש, וגם לא באו אל בנות אדם ממש רק מסט׳ דלהון[2727], כמ״ש בא״ר (דף קמד ע״א) דבני אלהים אינן עזא ועזאל, כמ״ש שם (אד״ר שם) תאנא ויראו בני האלהים את בנות האדם אינון דאטמרו כו׳ עד ורזא הוא וכלא אתמר, ור״ל בני האלהים דאטמרו כו׳ הן קין והבל כנ״ל, והנפילים הן בני של בני האלהים שבאו אל בנות האדם, כמ״ש (בראשית ו ד) הנפילים היו בארץ כו׳ אשר יבאו בני האלהים אל בנות האדם וילדו להן המה הגבורים כו׳, וכמ״ש בפרשת בראשית (דף לז ע״א) א״ר יצחק עזא ועזאל כד נפלו כו׳ עד נפילים הכי אקרון, ואמר שם המה הגבורים שתין הוו בארעא כו׳ עד סביב לה, והוא כמש״ל (כט ע״ד) דהיא אולידת כהאי חיה דאולידת רוחין סגיאין כו׳ והן ששים כמש״ל (שם), והן מסט׳ דבני אלהים שהן בחו״ב ימא רבא ותהומא רבא כנ״ל (לא ע״א ד״ה והענין) וכו׳.
ואתעטרו בקוסטא[2728] דענבא - כמ״ש (זהר בראשית לו ע״א) ענבים סחטה לו, והימים ימי בכורי ענבים כידוע[2729], והן נקראין עזים בפרשת תרומה (קמד ע״א)[2730], שניהן לשון עזים, עזא ועזאל, והן שני השעירים של יוה״כ שהן בדרגא דבני אלהים מאללי ארעא, כמ״ש בפרשת א״מ (דף סב ע״ב וסג ע״א) פתח ר״ש ואמר ויקח מאתם את שמעון כו׳ עד עליו, כלומר ישתארון כלהו עליו, והן אינן מאללי ארעא דלעיל (לא ע״א) בני אלהים, רק הן העזים הנ״ל שהן מסטרא

– מאיר התיקון –

[2718] פי׳ הנ׳ מורה על הריבוי (מ״מ).
[2719] ואמרו אשירה כאלו היא מדברת על עצמה (אור יקר). אשירה הוא לשון יחיד היא הנוק׳ דז״א, ר״ל שהשירה ששוררת מלכות לז״א אמרוה ישראל (מ״מ).
[2720] ת״ת בסוד חו״ב (אור יקר).
[2721] אל הבינה (אור יקר).
[2722] תרין עטרין דירית מאבא ואימא והם חו״ג הנעלמות שם (אור יקר). גאות הם בא״א ששם ת״י נימין בגימ׳ גאות, וכן או״א נק׳ גאות כי ח״י נימין חופפין עליהם, וז״ש כי גאה גאה, שז״א עולה לא״א ואו״א לקבל המוחין משם (מ״מ).
[2723] הם מוח חו״ב (מ״מ).
[2724] הם החסדים שמשם באים הנשמות (מ״מ).
[2725] הם ה״ג (מ״מ).
[2726] עי׳ לש״ו דע״ה ח״ב כ ע״א שהם זו״ן דקלי׳ נגה דאצילות שנתעקרו מקדושתייהו וירדו בנוק׳ לתהום רבא שהוא קלי׳ בינה דעולם הבריאה. ועי׳ אד״ר קמג ע״ב, ובי״ע שם רנד ע״ב.
[2727] כלומר, עזא ועזאל הם אינם ב׳ המרגלים ה״ה ״בני האלהים״, אלא הם ״מסט׳ דלהון״, דהיינו כאשר באו בני האלהים ה״ה ב׳ דכורים, אל בנות האדם ה״ה ב׳ נוק׳ דסט״א, משם אתילידו אלו הנפילים ה״ה עזא ועזאל (ב״ע רנד ע״א).
[2728] עי׳ בזהר לך לך פג ע״א משם משמע שזהו לשון של מידה.
[2729] שער הפסוקים פרשת ויצא טז ע״ד, וכן עי׳ עוד בפרשת תולדות.
[2730] ועי׳ עוד זהר בראשית נה ע״א.

דלהון בנים שלהן, ולכן ולקח שני השעירים עזים, ובזה מתורץ[2731] דבפרשת משפטים (דף קכה ע״א) א״ר יהודה מאי דכתיב לא תבשל גדי בחלב אמו כו׳ כדין גדיא ינקא מחלבא כו׳ ת״ח בשעתא דישראל לא אתכשרו עובדייהו מה כתיב עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בו, כמ״ש בפרשת א״מ (דף ס ע״ב) כנ״ל וכן (סב ע״ב) משמע שהן דכורין מאללי ארעא שהן דכורין כנ״ל (לא ע״א והענין), אלא כמש״ל (לא ע״ב ד״ה ואמר) שהן הנפילים דאתיילדו מבני אלהים ובנות האדם וא׳ נשלח לעזאזל, ואמר שם (דף ס ע״ב) כד נחית חויא כו׳ עד דישכח טרפא דאחיד בטופרי וייכול, והוא שעיר שמשלחין לו דאחיד בטופרי דערסא, כמ״ש שם והשעירים ירתו עפרא כנ״ל, ונחש עפר לחמו (ישעי׳ סה כה) וז״ש עד דישכח טרפא כו׳ וייכול.

(קנט) עי׳ זהר ח״ג רפח ע״א: תלת רישין אתגלפן דא לגו מן דא ודא לעילא מן דא רישא חדא חכמתא סתימאה דאתכסייא ולאו מתפתחא וחכמתא דא סתימאה רישא לכל רישיה דשאר חכמות

רישא עלאה עתיקא קדישא סתימא דכל סתימין רישא דכל רישא רישא דלאו רישא ולא ידע ולא אתידע מה דהוי ברישא דא דלא אתדבק בחכמתא ולא בסוכלתנו ועל דא אקרי ברח לך אל מקומך (במדבר כג) והחיות רצוא ושוב (יחזקאל א) ובגין כך עתיקא קדישא אקרי אין דביה תלייא אין

וכל אינון שערי וכל אינון נימין ממוחא סתימאה נפקין (תליין) וכלהו שעיעין (ס״א יתבין) בשקולא ולא אתחזי קדלא כלא הוא בגין דהאי עתיקא קדישא בחד הוי כלא בחידו ולא שניא מרחמי לעלמין בתלת עשר מכילן דרחמין אשתכח בגין דהאי חכמתא סתימאה דביה מתפרש תלת זמנין לארבע ארבע וחד עתיקא כליל לון ושליט על כלא

תרגום: שלשה ראשים נחקקו זה לפנים מזה וזה למעלה מזה. ראש אחד החכמה הסתומה שנתכסתה ואינה נפתחת. וחכמה זו הסתומה היא הראש לכל הראשים של שאר החכמות.

הראש העליון, עתיקא קדישא הסתום מכל הסתומים, הראש של כל הראשים, הראש שאינו ראש, אינו יודע ואינו נודע מה שיש בראש הזה, שכן אינו מידבק לא לחכמה ולא לבינה. ועל זה אנו קוראים ״ברח לך אל מקומך״, ״והחיות רצוא ושוב״, ובשביל זה עתיקא קדישא נקרא ״אין״, לפי שבו תלוי אין.

וכל אותם השערות, וכל אותם נימין יוצאים (תלויים) ממוחא סתימאה, וכלם רכים (יושבים) במשקל אחד, ואין העורף נראה. הכל הוא לפי שזה העתיקא קדישא באחת הם, הכל הוא בשמחה, ואינו משתנה מרחמים לעולם.

בשלש עשרה מדות הרחמים נמצא, לפי שזו החכמה הסתומה שבו, מתחלקת ג׳ פעמים לארבע ארבע, וא׳ העתיקא כולל אותם וישלוט על הכל.

ביאור: בגין דהאי עתיקא קדישא בחד הוי - שכן כאן הכל הוא בחי׳ א׳ של גילוי הטוב, ואין הדין ניכר (מ״א יט). כלא בחידו ולא שניא מרחמי לעלמין - שורש הגבורות הוא בסוד יצח״ק, שכן החפץ והחשק באים מחמימות האש, וכשנתמלא חשקו מזה באים השמחה והצחוק. והנה אע״פ שיש שם דינים תמיד, אעפ״כ לעולם הם בשמחה בלא שינוי (מ״א יט). בתלת עשר[2732] מכילן דרחמין אשתכח – כל ההארות שלמעלה נמצאות אצלנו ע״י י״ג מידות הרחמים, ועל ידיהם הוא שנתגלו רחמיו אלינו ועל ידי המדות יכולים לקבל את רחמיו (מ״א יט). בגין דהאי חכמתא סתימאה [2733]דביה מתפרש תלת זמנין לארבע ארבע – תחילת התיקון של א״א היא במו״ס הכולל ג׳ הויו״ת, וכל הוי״ה בפני עצמה היא מתקלא (בהגר״א על ספד״צ א ע״ד ד״ה והמתקלא, וכן בהגר״א על ספד״צ ב ע״א ד״ה וכן). והנה אפיל שאין במו״ס אלא מוח א׳, אבל

– מאיר התיקון –

[2731] אמנם עי׳ בע״ח שער קלי׳ נוגה פרק ט׳ שם מבואר שהמהרח״ו לא סבירא ליה הכי, שכן הניח הדבר בספק. והנה עי׳ ז״ח פא ע״א: רבי נחמיה פתח, ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טובות הנה ויקחו להם נשים מכל אשר בחרו. ויראו בני האלהים, עז״א ועזא״ל, תרין מלאכין הוו, דקטרגו למאריהון, ואפיל לון הקב״ה, מאתר קדישא דלעילא. וכד נחתו, אתגלימו באוירא, ואתעבידו כבני אינשא [תרגום: רבי נחמיה פתח, "ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טובות הנה ויקחו להם נשים מכל אשר בחרו". "ויראו בני האלהים" - עז״א ועזא״ל ב׳ מלאכים היו שקטרגו לאדונם, והקב״ה הפיל אותם ממקום קדוש למעלה. וכאשר ירדו התגלמו באויר ונעשו כאנשים], ע״כ. ולפי דברים אלו משמע כגר״א.

[2732] עי׳ לש״ו כללים ח״א יח ע״ג (וכן שם יט ע״א) שי״ג האלה מקבילים לי״ג הסדרים של עסמ״ב שבמו״ס דא״ק, שכן הוא עיקר ושורש לכל האח״פ דא״ק, נקודות ואצילות ולמעשה המה שורש לכל ספר הכללים שלו.

[2733] גי׳ בהגר״א על תיקו״ז קכז ע״א גורס ״ביה״, ואילו בהגר״א על ספד״צ א ע״ד ודף ג׳ ע״ג ד״ה ותיקון גורס כמש״כ למעלה.

היא כלולה מג' (בהגר"א על תז"ח כד ע"ג ד"ה קוטרא). שורש המזלות הוא במו"ס, שכן יש שם ג' פעמים את ד' האותיות של ההויו"ת, וביחד עולין י"ב כמניין הת"ד (ונוסף עליהם התיקון הי"ג הכוללם) (בהגר"א על ספד"צ ט ע"א ד"ה היתה). י"ג התיקונים שבדיקנא יוצאים ממו"ס (בהגר"א על ספד"צ ח ע"ג ד"ה וז"ש שם). יש ג' חכמות היוצאות מג' המוחין, ואפילו שמוחא דע"ק היא בס"ה מוחא חדא, עכ"פ הוא שורש למציאות של ג' מוחין דביה ג' הויו"ת (בהגר"א על תיקו"ז קכז ע"א ד"ה לקבל ג'). והיינו י"ב שבדעת ועיקר שרשן הוא בכתר וביחד הם עולין י"ג (בהגר"א על ס"י ג ע"ד), דברי האידרא באים לתרץ היאך ישנם י"ג בע"ק הרי למעלה מבואר רק ג' שכן החכמה עצמה היא שנחלקת לג', וזה אינו במו"ס אלא בחכמה עצמה [כלומר שיש ג' בחי' במו"ס וכל א' מהם הוא בחינה של שם הוי"ה בפ"ע, ולכן יש י"ב מדרגות, ועם אחד הכוללם. המה עולים י"ג] (מ"א יט). מש"כ כאן חכמתא סתימאה איננה חכמה דא"ק שמתלבשת בא"א דאצילות על ידי מלכות דא"ק, אלא הוא הרישא תליתאה דמוחין דא"א דא"ק (והוא המו"ס שבו), וכוונתו לומר שהיא דוגמת חכמה דא"ק, שכן שכן מציאותה נמשכת ממנו, אמנם עיקרו נשאר למעלה (לש"ו ביאורים ח"א כח ע"ב).

(קס) עי' זהר (ח"ג קכח ע"א): מאן דבעי לאתקנא ולמעבד יתקן בקדמיתא תקונוי תאנא בצניעותא דספרא עתיקא דעתיקין סתרא דסתרין אתתקן ואזדמן (כלומר אשתכח ולא אשתכח לא אשתכח ממש אבל אתתקן ולית דידע ליה משום דהוא עתיק דעתיקין) (אבל בתקונוי ידיע) כחד סבא דסבין עתיק מעתיקין טמיר מטמירין ובתיקונוי ידיע ולא ידיע מארי דחוור כסו (ס"א בסומק) וחיזו בוסיטא דאנפוי יתיב על כורסייא שביבין די נור לאכפייא לון ארבע מאה אלפי עלמין אתפשט חוורא דגולגלתא ומנהירו דהאי חיוורא ירתי צדיקייא לעלמא דאתי ד' מאה עלמין הה"ד (בראשית כג) ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר:

תרגום: מי שרוצה לתקן ולעשות, קודם לכל דבר יתקן תיקוניו. למדנו בספרא דצניעותא: עתיקא דעתיקין (זקן הזקנים) נסתר הנסתרים נתקן והוכן (כלומר, נמצא ולא נמצא. לא נמצא ממש לא נתקן, ואין שיודע אותו, משום שהוא עתיק העתיקים) (אבל ידוע בתיקוניו).

כאחד שהוא זקן יותר מכל הזקנים, עתיק יותר מכל העתיקים נסתר יותר מכל הנסתרים, ובתיקוניו ידוע ולא ידוע, בעל הלובן כסו (באדום), ומראה תואר פניו יושב על כסא של ניצוצי אש כדי להכניעם.

לארבע מאות אלף עולמות התפשט הלובן של הגולגולת ומהארת אלו חלקי הלובן יורשים הצדיקים לעוה"ב ארבע מאות עולמות. זהו שנאמר "ארבע מאות שקל כסף, עובר לסוחר".

ביאור: מארי דחוור כסו[2734](ס"א בסומק) - החיוורי, דהיינו שסוד מדות החסד והרחמים דע"ק ניכרים ע"י כיסויו הרי הם הלבושים דיקר[2735] דהיינו י"ג תיקוני דיקנא (ב"ע יח ע"ב). וחיזו בוסיטא דאנפוי[2736] - זיו הפנים דע"ק, שם מאירים ש"ע הנהורין הכוללים את כל הפרצוף: שי"ן בג"ר ועי"ן בז"ת. וכל מה שנמצא בְּפָנִימיות הפרצוף ניכר בַּזיו הַפָּנִים שלו (ב"ע יח ע"ב). יתיב על כורסייא[2737] שביבין די נור לאכפייא לון - הפנים יושבים על הגרון שהוא התחלת הגוף, ושם בחי' יסוד דבינה (יהל אור ח"א כה ע"א), בגרון נאחזים הדינים, ומתהפכים לרחמים ומתכפיין ע"י הדיקנא (ב"ע קכ"ח ע"ב). עוד יש לפרש, שהא"א יושב על הז"א ע"מ לבסם את דיניו[2738] והנה הגילוי של האור דא"א הוא על הכסא ותכליתו היא לאכפייא לון ולבסם הדינים על ידי גילויו בז"א וזאת על ידי גילוי י"ג ת"ד (ב"ע יט ע"א)[2739]. המתקה זו נעשית על ידי נה"י

– מאיר התיקון –

[2734] ב"ע יח ע"ב אינו גורס את המוסגר.

[2735] עי' בהגר"א על ספד"צ ג ע"ג דלבושין דיקר היינו הת"ד.

[2736] עי' בהגר"א על ספד"צ יח ע"א ד"ה מאדנין, ועי' ב"ע ק' ע"ב שפי' תואר פניו.

[2737] עי' לש"ו דע"ה ח"א ס ע"ד, שבחינת "הכסא" הוא בחי' עור וכן בחינת שם אלקים (עי' לש"ו דע"ה ח"ב קמז ע"א שבגרון הוא התחלת הק"כ צירופי אלקים), והמה המלכים שלא נתבררו ונקראים קלי' נוגה וחשמ"ל. ועיי"ש שמקשה הלש"ו שבשער החשמ"ל פרק ב' מבואר שבחינת הכסא הוא בחי' הבשר ולא עור, ומתרץ שהבחינה הראשונה קאי על מלכי עיגולים ואילו הבחינה השניה קאי על מלכי יושר. ואחר התיקון הם התחברו יחד להיות העור של האצילות.

[2738] אמנם קשה, שכן משמע מכאן שהדיקנא עניינו רחמים, אך מאידך גיסא ידוע הדבר שהשערות מכונים "קשישין" והמה מותרי המו"ס (עי' לקמן הערה **Error! Bookmark not defined.**) בו נמצאת גבורה דרדל"א וצ"ע. והנראה לענ"ד לבאר, דשערות הדיקנא עצמם הם אכן רחמים, אלא שהמה שרשים לדינים, ומכח זה הוא שהם כופים את הדינים דלתתא, שכן דינים אינם נכפים אלא בשרשם (עי' לעיל הערה **Error! Bookmark not defined.**).

[2739] עי' לש"ו דע"ה ח"א סב ע"א, שמבאר שד"ז נעשה על ידי נה"י דבינה דווקא, שכן להם אין חיבור לקלי', ומכח זה הוא שז"א שורף ומכלה את כל הסיגים והזוהמא. והנה עי' עוד בלש"ו דע"ה

דבינה, שלהם אין שייכות עם הקלי׳, וע״י זה היא שורפת ומכלה את כל הסיגים והזוהמא (לש״ו דע״ה ח״א סב ע״א)[2740].

(קסא) עי׳ זהר ח״א טו ע״א: והמשכילים יזהירו[2741] כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים כככבים לעולם ועד[2742] (דניאל יב ג) זהר סתימא[2743] דסתימין בטש אוירא דיליה[2744] ונ״א דמטי ולא מטי נ״א ואנהירו[2745] בהאי נקודה[2746] וס״א נהורא [ואנהו בהאי] וכדין אתפשט[2747] האי ראשית[2748] ועביד ליה [היכלא ליקריה ולתושבחתיה[2750][2749] נ״א וליקריה ולהיכליה ולתושבחתיה] (יקרא להיכליה ולתושבחתא) תמן זרע[2751] זרעא [דקודשא] לאולדא לתועלתא דעלמא[2752] ורזא דא (ישעיה ו יג) זרע קדש[2753] מצבתה[2754] זהר[2755] דזרע זרעא ליקריה כהאי זרעא דמשי דארגוון טב דאתחפי לגו[2756] ועביד ליה היכלא דאיהו תושבחתא דיליה ותועלתא דכלא בהאי ראשית[2757] ברא ההוא סתימא[2758] דלא אתיידע להיכלא דא[2759] היכלא דא אקרי אלהי״ם[2760] ורזא דא בראשית ברא אלהי״ם[2761] (בראשית א א)

תרגום: ״והמשכלים יזהירו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד״. זהר נסתר הנסתרים הכה באויר שלו, שהגיע ולא הגיע, (נ״א והאיר) בנקודה (באור) זו, ואז התפשטה

– מאיר התיקון –

ח״ב קמז ע״א, לעניין מקומו של הז״א לגבי המקיפין שמעליו. והנה עי׳ לש״ו דע״ה חלק א׳ ס ע״ד שהקשה שיש לכאורה סתירה, שכן בע״ח שער פרקי הצלם פרק ב׳ מבואר כי הכורסיא הוא בבחי׳ עור (ולא אור) ושם אלקים (ולא שם הוי״ה ב״ה). והמה המלכים שלא נתבררו ונקראים קלי׳ נוגה וחשמ״ל. אמנם קשה שכן בשער קלי׳ נגה פרק א׳ מבואר שהוא בבחי׳ בשר ולא עור. והלש״ו מתרץ שפרקי הצלם עניינו במלכי העיגולים ושער קלי׳ נגה עניינו במלכי היושר, אלא שלאחר התיקון הם התחברו יחד להיות העור של האצילות.

[2740] והנה דבר זה שמתבאר כאן שגם הבינה וגם הא״א וגם הדיקנא פועלים את אותה ההשפעה, שכן עיקר קומת א״א הרי הוא הראש, שכן זהו הדבר היחיד שאינו מתלבש תוך או״א וזו״ן, ובראש הוא שנמצאות בחי׳ חו״ב דא״א, והבינה דא״א מסתיימת בגרון, שכן שם הוא מקום היסוד שלה, ועיקר גילוי היסוד היא ההארה שהוא מקבל מהנו״ה דא״א ובעיקר מיסוד זה הוא שיוצא הדיקנא. נמצינו למידים שכל שלשת הבחינות הם משלימים זה את זה להשפיע רחמים לז״א.

[2741] עי׳ זוהר הרקיע כא ע״א.

[2742] והמשכילים על כמן ל״ל בעמוד ב׳ קודם והמשכילים (הגהות הגר״מ).

[2743] כתר (רח״ו).

[2744] אין זיווג ממש מכתר עם חכמה אלא רק התלהטות וזוהרי אור המזהירים מזה לזה ונקרא בשם בטישו שהוא זיווג נעלם (בהגר״א על ספד״צ יג ע״א) שכן הוא אינו זיווג ממש אלא רק כעין זיווג (ביאורים ח״ב פב ע״ג) ועי׳ בבהגר״א על תז״ח יח ע״ב ד״ה כד אתפשט. עי׳ בבהגר״א על תיקו״ז קכז ע״א בענין ג׳ החכמות. והוא בסוד כתר כלומר אוירא עלאה שבא״א שהוא שורש אבא (ביאורים ח״ב פב ע״ג).

[2745] עי׳ נח סה ע״א וכללים כלל טו ענף ח׳ אריכות בעניין זה, והיינו שהמה בבחי׳ ״רצוא ושוב״ שאינו מסתלק לגמרי (הקדו״ש סד ע״ג), ועי׳ ע״ח שער אח״פ פרק ב׳.

[2746] חכמה (רח״ו ביאורים ח״ב פב ע״ג). כלומר שיוצא מרדל״א טורנא ובטש גו מוחא (בהגר״א ספד״צ יז ע״א ד״ה האי מתקלא).

[2747] מיתפריט (הגהות הגר״מ).

[2748] חכמה (רח״ו).

[2749] ״ועביד ליה היכלא ליקריה ולתושבחתיה״ נמחק בהגהות הגר״מ, ובמקומו מיתמ ״ועביד ליקריה היכלא לתושבחתא״.

[2750] דהיינו שכל מציאות אמא הוא רק על ידי אבא. ועי׳ עוד אד״ז רפט ע״ב, רצ״א ע״ב, תיקו״ז תיקון י״ח סמוך לסופו, לקמן לח ע״א, וקע״ב ע״א, רנא ע״א סי׳ ב׳ שם (דע״ה ח״א יא ע״א).

[2751] ז״א (רח״ו).

[2752] מלכות (רח״ו).

[2753] ת״ת (רח״ו).

[2754] ה׳ דייקא (רח״ו).

[2755] יסוד אבא (רח״ו).

[2756]

[2757] בחכמה (רח״ו).

[2758] כתר (רח״ו).

[2759] בינה (רח״ו).

[2760] בינה הוי״ה בניקוד אלהים (רח״ו).

[2761] עי׳ אריכות ביהל אור.

הראשית הזאת, ועשה לו היכל לכבודו ולתשבחתו (כבוד להיכלו ולתשבחתו, נ״א ולכבודו ולהיכלו ולתשבחתו), שם זַרע זָרַע קודש להוליד לתועלת העולם, וזה סוד ״זרע קודש מצבתה״. זהר, שזַרע זָרַע לכבודו, כמו זרע המשי הזה של ארגמן טוב שמתכסה לפנים ועושה לו היכל שהיא תשבחתו ותועלת לכל. בראשית הזו ברא אותו סתום שלא נודע להיכל הזה. היכל זה נקרא אלהים, וסוד זה ״בראשית ברא אלהים״.

(קסב) ע׳ זהר ח״א כט ע״א: תנינן כל שלמה דאתמר בשיר השירים במלכא דשלמא דיליה[2762] במלך ו[נ״א בנוקבי מלכא] סתם בנוקבא[2763] מלה [מלך] תתאה בעלאה[2764] ורזא [דמלה] דירתא תתאה לעלאה תרווייהו כחד והיינו בי״ת[2765] דכתיב[2766] (משלי כד ג) בחכמה יבנה בית[2767] וכתיב (שיר ג ט) אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון אפריון דא תקונא דעלמא תתאה[2768] מעלמא עלאה[2769] דעד לא ברא קב״ה עלמא[2770] הוה ו[סתים שמיה ביה ולא הוא ושמיה] (הוא[2771] ושמיה) [שמיה] סתים בגויה[2772] חד ולא קיימא מלה ([נ״א] והוא הוה בלחודוי) עד דסליק ברעותא[2773] ([נ״א] דמחשבה[2774] לקיימא כלא במטון[2775] דסמיטרא) למברי עלמא[2776] והוה רשים ובני[2777]:

תרגום: שנינו כל שלמה שנאמר בשיר השירים במלך שהשלום שלו. במלך (בנקבי המלך) סתם [בבחינת] בנקבה דבר (מלך) תחתונה בעליונה. וסוד הדבר, שתחתונה יורשת את העליונה, שתיהן כאחת, והיינו בי״ת, שכתוב ״בחכמה יבנה בית״. כתוב ״אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון״, ״אפריון״ זה תיקון של העולם התחתון מהעולם העליון. שטרם שברא הקדוש ברוך הוא את העולם, היה סתום בו שמו, ולא (היה) הוא ושמו סתום בתוכו אחד, ולא עמד דבר, (והוא היה לבד) עד שעלה ברצון (של המחשבה להעמיד הכל במקום מצנפת) לברוא עולם, והיה רשום ובנוי.

(קסג) עי׳ זהר ח״ג רכג ע״ב: איי[2778] מים עליונים ומים תחתונים דלית בינייהו [אלא] כמלא נימא דאיהו ו נטוי בינייהו ברקיע דאיהו מבדיל בין מים למים (בראשית א ו) [דיהא] (ויהא) הבדלה בין נוקבא לדכורא בג״ד (בראשית א ו) ויהי מבדיל[2779] ורזא דמלה יאהדונה״י מים עליונים זכרים י׳ עלאה מים תחתונים נקבות י׳ תתאה[2780] שית אתוון בינייהו וכו׳

– מאיר התיקון –

[2762] בינה (רח״ו ורמ״ז). ז״א (מ״מ).

[2763] מלכות (מ״מ).

[2764] פי׳ המלכות נתחברה עם ה׳ ראשונה וקיבלה המוחין על ידה שלא ע״י ז״א (מ״מ).

[2765] שהבינה נקראת בית עילאה ומלכות בית תתאה, וכולם הארותיהם מאבא, וזהו טעם לפתיחה זו על תיבת בראשית, שר״ל בראשית, ב׳ ראשית שהם ב׳ ההי״ן שנקראים בית, הם מראשית שהוא אבא (מ״מ).

[2766]

[2767] עי׳ בבהגר״א על תיקו״ז קכז ע״א ביאור ענין ג׳ חכמות.

[2768] מלכות (מ״מ).

[2769] ז״א (מ״מ).

[2770] פי׳ קודם שברא א״ס ב״ה עולם האצילות (מ״מ).

[2771]

[2772] פי׳ שמותיו ית׳, שהם הספירות והפרצופים היו כלולים בתוך א״ס, ולא היה נגלה שום פרצוף, לא עתיק ולא א״א ולא או״א וזו״ן (מ״מ).

[2773] כשעלו המ״ן במצח הרצון העליון של א״ק, הכוונה היא למברי עלמא, עולם האצילות, ע״י שם מ״ה החדש שיצא ממצח דא״ק אשר על ידו נתקן כל עולם האצילות (מ״מ).

[2774] כתר שבתוך חכמה (רח״ו).

[2775] (בהנהגת) [בהגעת] נתיב א׳ שעליו נאמר נתיב לא ידעו עיט (רח״ו). ועי׳ ויקרא י ע״ב שם מפרשים את לשון ״מטון״.

[2776] הוא תיקון הז׳ מלכים הנקראים עולם (מ״מ).

[2777] פי׳ כשיצא שם מ״ה התחיל א״ס ב״ה לתקן פרצופים הנעלמים כגון עתיק וא״א (מ״מ).

[2778] א יי (דפ״ו).

[2779] ר״ל ו׳ יהי מבדיל (יהל אור).

[2780] והענין הוא כי הנה הב׳ יודי״ן דאות א׳ שהוא י׳ בראש וי׳ בסוף ו׳ באמצע, הנה הוא מרמז על השילוב דהויה אדני, יאהדונהי, שהוא י׳ בתחלה וי׳ בסוף ו׳ אותיות באמצע. ומרומזים שניהם באות א׳, להורות שהם שניהם אחד. וכן הוא עוד כי הי׳ בראש שהוא הי׳ דהשם הויה ב״ה הוא מיין דוכרין, והי׳ בסוף שהוא הי׳ דאדני הם מיין נוקבין וכמ״ש ברע״מ (פנחס רכג סע״ב), כי המ״ד והמ״ן שניהם הם מן המוח שהוא החכמה י׳, והם הב׳ יודי״ן, והו׳ שבאמצע הוא הדעת המייחדם (דע״ה ח״ב צב ע״ג).

תרגום: א י״י, מים עליונים ומים תחתונים, שאין ביניהם אלא כמלא נימא שהוא ו׳ נטוי ביניהם ברקיע, שהוא ״מבדיל בין מים למים״, שתהא הבדלה בין נקבה לזכר, לכן ״ויהי מבדיל״. וסוד הדבר יאהדונה״י, מים עליונים זכרים, י׳ עליונה, מים תחתונים, נקבות, י׳ תחתונה, שש אותיות ביניהם וכו׳

(קסד) ע׳ ביאור רבינו בס״י ג ע״ד: שם י״ב הוא י״ב שבדעת ועיקר שרשן בכתר[2781] כנ״ל, וכמ״ש בא״ז[2782]. והנה שם י״ב הוא ג׳ הויות ה׳ מלך[2783] כו׳ בניקוד מלך כידוע. והנה הם

– מאיר התיקון –

[2781] עי׳ מש״כ רבינו בביאורו על ספד״צ ב ע״א ד״ה הספירות ז״ל, הן הולכין בתלת תלת, חב״ד חג״ת נה״י, ומלכות היא רביעית הכוללת את כולן, וכמ״ש תז״ח (עג ע״ג) דתשע ספירות אינון משולשין בעד״א כג״ד, ח״ח״נ ב״ג״ה כ״ת״י״, ומלכות עשירין לון ורביעין לון, וז״ס שם של י״ב, שמלכות היא כלולה בכל קו האמצעי, שהוא המכריע וצריך להיות כלול משניהם, ביסוד היא עטרת היסוד, ובת״ת שם שני מלכים, ע״כ. ועי׳ תיקו״ז ה ע״א, שנוק׳ היא רביעא לכל תלת. ועי׳ פת״ש נקודות טז וז״ל, נוקבא יש לה ג׳ שרשים ומקומות אשר היא דבוקה בז״א, הא׳ בעטרת היסוד, הב׳ בטבור, הג׳ בפה, והענין, כי עיקר יציאתה הוא במקום שיש נקב, שלכך נקראת נקבה כנודע, שבהיותה נקודה לבד היא בעטרת היסוד, וכשהיא פרצוף עד החזה למטה, כתרה במקום פה הטבור, ובהתגדלה לגמרי כתרה נגד הפה יסוד אימא שבדעת דז״א, בסוד כלת משה, עכ״ל. ועי׳ לעיל ג ע״ד, שֶׁשָּׁם י״ב היא בדעת ששרשו בכתר. ועי׳ בלש״ו ביאורים ח״א נה ע״ג, שמקשה מתפילת ר׳ נחוניא בן הקנה שֶׁשָּׁם י״ב ביסוד, ואילו כאן כתוב שהוא תופס את כל הקומה, ומתרץ שכל העד״א הוא עניין אחד. ועי׳ לש״ו כללים ח״א סט ע״א שמצד עצמם אין חילוק בין ת״ת ליסוד אלא רק מצד הקו ימין ושמאל יש הבדל (עי׳ מש״כ רבינו בביאורו על תיקו״ז פא ע״א ד״ה ביה איהו וז״ל, והכל אחד כשזה נפתח זה נפתח ודעת ויסוד הוא א׳), ולפ״ז יתבאר שאין עיקר כוונת רבינו באופן פרטי לדעת (וכן הוא בלש״ו ביאורים שם), אלא לכללות כל העמוד האמצעי כתר דעת ת״ת יסוד. ועי׳ לש״ו כללים ח״א סח ע״ב שמקום הנוק׳ הוא בטבור כמבואר באד״ר קמא ע״ב שמקומו מאחוריו.

עי׳ הגהות רח״ו ח״ב רא ע״ב בשמא קדישא דתריסר אתוון דההוא שמא שליט באוירא: שם בן י״ב בת״ת שליט באוירא כי אויר רוח ת״ת. ועי׳ לקמן הערה **Error! Bookmark not defined.**.

ועי׳ זהר ח״ג עח ע״ב: אדכר משה חד שמא קדישא דהוה גליף בתריסר אתוון, ופי׳ המקדש מלך: פי׳ שם בן י״ב ועיין בפ׳ בשלח דף נ״ח ע״א.

[2782] רפח ע״ב: בגין דהאי חכמתא סתימאה דביה מתפרש תלת זמנין לארבע ארבע.

[2783] עי׳ תיקו״ז יא ע״א: ואית נקודה ברזא אחרא כגוונא דא יהו״ה מֶלֶךְ (תהלים י טז) יהו״ה מָלָךְ (שם צג א) יהו״ה יִמְלֹךְ (שמות טו יח) שמהן לעילא נקודא דלהון כתיבין דתחותייהו ד׳ שמהן תליין מכל שמא ושמא ועלייהו אתמר (ישעיה ו ג) וקרא זה לקביל י״ב אנפין דתלת חיון אל זה י״ב גדפין דתלת חיון ועל כלהו פני אדם ותפילין הוא פני אדם ציצית פני חיון וגדפי חיון ואוקמוהו רבנן שם בן י״ב כל היודעו והזהיר בו כל תפלותיו מתקבלות ומקורו יוד קי ואו קי כל י׳ איהו אנפוי יהוה א׳ (יחזקאל א י) ודמות פניהם פני אדם הכא בהאי שמא רזא דתפילין וציצית.

תרגום: ויש נקוד בסוד אחר, כדוגמא זה: יהו״ה מלך, יהו״ה מלך, יהו״ה ימלך. השמות למעלה, הנקודות שלהם כתובות תחתיהם. ארבעה שמות תלויים מכל שם ושם, ועליהם נאמר ״וקרא זה״, כנגד שתים עשרה פני שלש החיות. ״אל זה״, שתים עשרה כנפי שלש החיות. ועל כולם פני אדם, ותפילין הוא פני אדם. ציצית פני החיות וכנפי החיות. ופרשוהו רבותינו שם בן שתים עשרה, כל היודעו והזהיר בו, כל תפילותיו מתקבלות. ומקורו יו״ד ה״י וא״ו ה״י, כל י׳ הוא פני יהו״ה א׳ ״ודמות פניהם פני אדם״, כאן בשם הזה הסוד של תפילין וציצית.

עי׳ מש״כ רבינו בביאורו על ספד״צ ד ע״ב בהגה״ה וז״ל, הן ג׳ הויו״ת שבמ״ס, וכן הי״ה והו״ה ויהי״ה ג׳ הויו״ת, והן מנצפ״ך בוצינא, ועי׳ זהר בראשית לד ע״א ז״ל, תרין עלמין נינהו עלמא עלאה ועלמא תתאה, תתאה כגוונא דלעילא דכתיב (ד״ה א טז לו) מן העולם ועד העולם, מלך עלאה ומלך תתאה (תנינן), כתיב יהו״ה מלך יהו״ה מלך יהו״ה ימלוך לעולם ועד, יהו״ה מלך לעילא יהו״ה מלך באמצעיתא יהו״ה ימלוך לתתא [תרגום: ושני עולמות הם, עולם עליון ועולם תחתון, תחתון כמו הצורה שלמעלה, שכתוב ״מן העולם ועד העולם״, מלך עליון ומלך תחתון. (שנינו) כתוב ״ה׳ מלך ה׳ מלך ה׳ ימלוך לעולם ועד״. ״ה׳ מלך״ למעלה, ״ה׳ מלך״ באמצע, ״ה׳ ימלוך״ למטה.], ע״כ. זו היא הפעם היחידה שנזכר ׳מלך מלך ימלוך׳ (חוץ ממה שתקנו הקדמונים פסוקי דזמרא ב׳יהי כבוד׳). עי׳ פת״ש א״א כב, שהזמן מתחלק לג׳ בחינות והם היה הוה ויהיה. טעם הדבר, שכן חילוק הזמן אף היא בסוד המתקלא שנותן משקל וגבול לאורות להאיר בהדרגה. ושורשו בג׳ הויות של המו״ס הרי הוא תחילת האצילות (עי׳ לעיל ג ע״ב). עי׳ לש״ו כללים ח״ב לה ע״א, שכל השלשה הם למעשה אותו הגילוי, הרי הוא מלכותו ית׳ (מָלָךְ), ושהוא ית׳ לבדו סיבת הכל (מָלָךְ), ושרק הוא לבד תכלית הכל (ימלוך).

מעידין על אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים (ישעיה מד ו) וכמ״ש בתיקונים[2784], והנה הוה והיה ויהיה הם אותיות ג׳ הויות, וכן הָוָה הָיָה יִהְיֶה נקודתם מֶלֶךְ מָלָךְ יִמְלֹךְ רק שנתחלף ראשון עם אחרון[2785] בסוד (לקמן משנה ז) נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן. והן עשר אותיות ע״ס, והן י״ב כי המלכות מקומה בג׳ מקומות בשלש ראשונות ואמצעיות ואחרונות, רביעית לכל תלת (תיקו״ז ה ע״א) כמה שכתוב בתז״ח[2786] בסוד יפה כלבנה בג׳ אחרונות ברה כחמה בג׳ אמצעיות איומה כנדגלות בג״ר.

(קסה) עי׳ זהר ח״ג רמו ע״ב: ד״א (בראשית כח יב) ויחלום והנה סלם[2787] רעיא מהימנא מה ל׳ אסתלק על כל אתוון[2788] הכי את עתיד לאסתלקא[2789] על כל ביין בגין דאסתלק לשמא דיו״ד ה״י וא״ו ה״י דביה יי״י דחושבניה ל׳ דבקדמיתא הוית בשם יו״ד ה״א וא״ו ה״א דאיהו יאא״א בי״ג מכילן דרחמי דאינון אחד כען תסתלק באל דאיהו ייאי דתרין שמהן סהדין הלא אל אחד בראנו הה״ד (מלאכי ב י) הלא אב אחד[2790] לכלנו הלא אל אחד בראנו ובג׳ יודין אלין יתקיים בך (ישעיה נב יג) ירום ונשא וגבה מאד במ״ה דהכי סליק מא״ד לחשבן אד״ם ובהפוך אתוון מאד הוא אדם.

– מאיר התיקון –

[2784] עי׳ תיקו״ז (קכז ע״ב): ולקבל אלין תלת טיפין אינון תלת יודי״ן דאינון ביו״ד ה״י וא״ו ה״י, דמעידין על עלת כל העלות, דעליה אתמר אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקי״ם, דאיהו ראשון ואחרון ומבלעדיו אין אלקי״ם. ואפשר לומר שכוונתו כמו שכתבתי והוא בתז״ח יא ע״ב: דג׳ הויות הן דתליין בשם הנ״ל והן ג׳ הויות דמלך מלך ימלוך שהוא היה והוה ויהיה והן אותות של שלשה הויות בהצטרף השלשה תיבות היה כו׳ ביחד.

[2785] דהיינו חולם דהווה, עם סגול דיהיה.

[2786] דהיינו כמו שכתב הוא עצמו בפירושו לתז״ח טז ע״ד ד״ה הה״ה, וכן שם כט ע״ב ד״ה בין פרקא.

[2787] מורה על עליות המדרגות, ובכל האותיות הם שלושה מדרגות מעצמן, האחד האותיות כמו ד׳ ר׳ ב׳ וכיוצא כי בלי ספק כיון שיש גגים לאותיות מורה על מדרגה עליונה על שאר גוף האותיות, והשנית גוף האות דהיינו קומת האותיות כגון קומת הוא״ו ואורכה וכן קומת הזין וכן ד׳ ב׳ וג׳ וכל האותיות משך קומתם הוא מדרגה בפני עצמה והעד שיש אותיות (שיש) [שאין] להם גגים אמנם קומה יש להם כגון ט״ן וז״א וא״ו וכיוצא והשלישית מושב האותיות שהם יושבות קצתם כגון ג׳ או ב׳ וכן כ׳ וכיוצא, ושלושה מדרגות אלו לאותיות בלי ספק יורה קומתם על תפארת שהוא סוד ווין, וכן כל קומה הוא בו בסוד קומ״ה מקוה ישראל יהו״ה, והיינו סוד משך ששה קצוות ומושבם בסוד כסא שהיא מלכות אמנם יורה שם בחינות רבות, וגגיהם בסוד הבינה בסוד בחינתה שהיא אמא רביעא על בנין הכולל מן הימין לשמאל בחסד וגבורה, אמנם יש בשלושה מדרגות אלו נכללים סוד בריאה כסא דתמן מקננא אימא עילאה וסוד מלאך דתמן מקנן התפארת דהיינו יצירה וסוד אופן דהיינו עשיה דתמן מקנן מלכות, והנה אין בכל האותיות שיסתלק למעלה משלושה בחינות אלו שלושה מדרגות ולכך הם סולם קצר אבל הלמד עולה למעלה מכל האותיות בסוד שלש ראשונות עד סוד מגדל הפורח באויר דהיינו עד כתר עליון ולכך הוא סולם האחוז באצילות כי אין ביסוד בריאה יצירה ועשיה מבינה ולמעלה, ובסוד הלמד כולל גם בחכמה גם בכתר (אור יקר).

[2788] והוא הסולם האמיתי שמגעת בכל המדרגות ויש בה כח להעלות עד הכתר כדפירשנו (אור יקר).

[2789] הענין כי הנמצאים הנפרדים למטה מסוד האצילות כאומרו ונה״ר יוצא מעדן דהיינו סוד יה״ו, י׳ עדן, ו׳ נהר נמשך בה׳ להשקות את הגן ה׳ תתאה ומשם יפרד בסוד הפירוד והיה לארבעה ראשים שהם סוד ארבעה סמכין דכורסייא מסוד שלושה בחינות אלו שהם כסא בריאה והיכלות יצירה ויסודות רוחניים עשיה נמצאים כל הנבראים ונוצרים ונעשים והם אוחזים באצילות בסוד בינה תפארת ומלכות דהיינו שלושה אותיות הו״ה כדפירשנו, אמנם רעיא מהימנא עד עתה בסוד בריאה יצירה ועשיה כדפירשנו בסימן גד הו ז משער ראשון בסבת הגלות, אמנם לסבה זו אינו עולה לסוד יו״ד ה״י וא״ו ה״י ששם זה עולה עד הכתר כאשר נבאר ולכך אינו נזכר על כל מעשה בראשית שהם עש״ן עול״ם שנ״ה נפ״ש דהיינו בינ״ה תפאר״ת ומלכו״ת דהיינו בריאה יצירה ועשיה, אמנם כאשר יהיה הגאולה ויתגלה בו בסוד הגאולה נשמתא דאצילות יתגבר בסוד אות ל׳ עד הכתר כדפירשנו ולכך יסתלק לסוד שם יו״ד ה״י וא״ו ה״י שהוא בכתר, וכל מעשה בראשית שהם בסוד עול״ם שנ״ה נפ״ש כדפירשנו דהיינו כל נברא וכל נוצר וכל נעשה יהיו משועבדים תחת ידו, יעמוד השמש דהיינו שנה, יבקע ימים ונהרות דהיינו נפש, יעשה מופתים בשמים ובארץ דהיינו עולם וכל זה בסוד הגאולה והניסים, ושרי מעלה ומטה משועבדים תחת רשותו והיינו אומרו עתיד לאסתלקא על כל כריין כדפירשנו שהם נבראים נוצרים ונעשים וסילוקו בסוד אצילות, וסוד ענין זה תלוי בשמות הקדושים כדמסיק בגין דתסתלק בסוד נשמה כוללת עד הכתר (אור יקר).

[2790] א״ב גי׳ ג׳, ג׳ יודי״ן (יהל אור).

ירום בארבע אנפין דאריה דאינון (במדבר ו כד) יברכך יהו"ה ונשא בארבע אנפין דשור דאינון ישא יהו"ה בשמאלא וגבה מאד יאר יהו"ה באמצעיתא ודא יוד הי ואו הי ישא יהו"ה פניו אליך וישם לך שלום[2791] רביעאה[2792] יהו"ה ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם.

תרגום: דבר אחר "ויחלום והנה סולם", רועה נאמן מה ל' עולה על כל האותיות, כך אתה עתיד להתעלות על כל הבריות, משום שעלה לשם של יו"ד ה"י וא"ו ה"י, שבו שלש י' י' י', שחשבונן שלשים, שבהתחלה היית בשם יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שהוא יאא"א בי"ג מדות של רחמים, שהן אח"ד. כעת תתעלה בא"ל שהוא אותיות ייא"י ששני שמות הם עדים "הלא אל אחד בראנו", זהו שכתוב "הלא אב אחד לכלנו הלא אל אחד בראנו". ובשלש יודי"ן אלו יתקיים בך "ירום ונשא וגבה מאד". במ"ה, שכך עולה מא"ד לחשבון אד"ם, ובהפוך אותיות מאד הוא אדם.

"ירום" בארבע פנים של אריה שהם "יברכך יהו"ה", "ונשא" בארבע פני שור שהם "ישא יהו"ה" בשמאל, "וגבה מאד" "יאר יהו"ה" באמצעיתו, וזה יוד הי ואו הי, "ישא יהו"ה פניו אליך וישם לך שלום". רביעי יהו"ה, "ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם".

עי' תיקו"ז קח ע"א: ואינון תלת גוונין רמיזין בה' ה' תלת גגין דילה אינון לבושין נהירין דברתא דמלכא דאיהי י' בת עין ואיהי חמש אלפין שנין דבריאת עלמא ואיהי ה' זעירא דאברהם דדרגיה חס"ד דסליק לשבעין ותרין ה' י' מן אלהי"ם ה"י מן יו"ד ה"א וא"ו ה"א (נ"א יו"ד ה"י וא"ו ה"י) ה' לבושא דכסי על י'.

ואותם שלשה גונים רמוזים בה' ה' שלשה גגות שלה הם מלבושים מאירים של בת המלך שהיא י' בת עין והיא חמשת אלפי שנים של בריאת העולם והיא ה' קטנה של אברהם שדרגתו חס"ד שעולה לשבעים ושתים ה' י' מן אלהי"ם ה"י מן יו"ד ה"א וא"ו ה"א (יו"ד ה"י וא"ו ה"י) ה' לבוש שמכסה על י'.

בהגר"א: **ואינון תלת כו'** - דה' היא שכינתא, והכל כמו בבית, והה"א מתפשט בג' עלמין: **דברתא דמלכא דאיהי יו"ד** - כצ"ל, והוא המפיק שבתוך, ועי' לעיל ד ע"א: **ואיהי חמש כו'** - ר"ל, שברתא דמלכא מכוסה בלבושין דה"א, ובאלף הששי יתגלה היו"ד וכנ"ל, והיא יו"ד דמילוי ה"י, כמו שמפרש והולך ה' מן יו"ד כו', וכן א' דמילוי ה"א או"ר שתתגלה, וע"ז נאמר חמשה ואלף וכן ה"י דאלקים דיו"ד דאלקים מסתתר בה"י, ונחה נח נסתר, וכן במילוי וז"ש ה"י מן אלקים ה"י מן כו' ואמר דסליק לע"ב, כנ"ל בבי"ת.

ועי' תיקו"ז קמא ע"ב: מוחא סתימא אתקרי אין סוף דאתפלג לתלת מוחין דאינון י' י' י' דאתרמיזו בהאי שמא יו"ד ה"א וא"ו ה"א (נ"א יו"ד ה"י וא"ו ה"י[2793]). ועי' דע"ה ח"ב דרוש ד ענף כה סימן ב: והענין בביאור הוא כי הנה מתבאר בדרוש ג' ענף ט' ושם ענף י"ד כי בערב שבת בראשית אחר חצות הנה עלה אז ז"א במדרגת א"א שהוא בהמ"ס רישא תליתאה והוא עיקר בחי' א"א כמו שכתבנו בכ"מ ובהמ"ס הנה בו הוא שם ס"ג כמ"ש בתיקונים קמ"א ב' מוחא סתימא אתקרי אין סוף דאתפליג לתלת מוחין דאינון י' י' י' דאתרמיזו בהאי שמא יוד הי ואו הי כו' ע"ש והנה היה עליית ז"א בהא' דמילוי וא"ו שבו כי שם הוא שורשו ופנימיותו של ז"א לעולם כי באותו הא' שם הוא הרזא דמתקלא שהוא הדעת עלאה הנמשך מהאוירא עלאה אשר שם הוא האור הגנוז והוא האות א' דמילוי וא"ו אור דנפק מאויר ומשם הוא השם מ"ה דמילוי אלפי"ן שהוא ז"א והרי הוה שורשו בהאות א' דמילוי וא"ו שבהס"ג דהמ"ס ושם עלה ז"א קודם החטא שהוא בערב שבת בראשית אחר שש שעות והיה אז ז"א בהגילוי דאור הדעת עלאה שבא"א שהוא הכתר והוא מה שאמרנו שעלה במדרגת א"א כי א"א הוא עצמו הגילוי דאור הדעת עלאה והדעת הוא כולל תלת כי הוא כללות הג"ר והם הג' יודי"ן הנ"ל שבהס"ג דהמ"ס כי אלו הג' יודי"ן הם הגילוי דאור הדעת עלאה שבפנימיותו שהוא האות א' דמילוי וא"ו שבו שהוא המוחא חדא דכליל תלת.

ועי' שעה"כ כב ע"א שא"ל הוא שם ייא"י שבהויה דס"ג והוא בחי' הה"ח דאבא שניתנו ביסוד דאימא. ועי' עוד שם כד ע"ג.

ע"ח א"א יג: סוד הש"ע נהורין דאנפין, יש בכל צד של הפנים רבוע ע"ב, דהיינו קפ"ד מימין וקפ"ד בשמאל, והם גימ' עם הכוללים ש"ע נהורין. ואלו קפ"ד דאחוריים של ע"ב דיודי"ן הם

– מאיר התיקון –

[2791] "ישא יהו"ה בשמאלא וגבה מאד יאר יהו"ה באמצעיתא ודא יוד הי ואו הי ישא יהו"ה פניו אליך וישם לך שלום" נמחק ביהל אור.

[2792] וזהו ואני מל', אברכם (יהל אור).

[2793] עי' לעיל קלח ע"ד שגורס המוסגר, כן גורס הלש"ו כללים ח"א כ' ע"ד (וכן בדע"ה ח"א ז ע"ג) כמו שבא"א דאצילות המו"ס הוא שם ס"ג בפרטות המוחין אבל בכללות הרישא כולו הוא רק מכלל הע"ב הכללי כי הוא המוח הכללי דכליל לתלת וכל מוח הוא שם ע"ב

שורש לש״ע נהורין אחרים שיש בפנים ג״כ, והם ב׳ א״ל במלואם, בב׳ צדדי הפנים ימין ושמאל, וא״ל במילואו גימטריא קפ״ה, ושניהם גימטריא ש״ע, ויש א״ל שלישי [חוץ מב׳ שמות א״ל בב׳ הפאות] גם כן בחוטם שהוא בין ב׳ עינים, וא״ל זה יוצא מן ייא״י דס״ג שהוא גימטריא א״ל.

ועי׳ שער כו פרק ג: וכבר ידעת כי א״ל של הדיקנא הוא סוד א״ל מאלקים שבפאה (שער א״א פרק יא), והוא שורש הדינין, לכן כופה את הדינין שבגרון הנקרא אלקים. וז״ס ג״כ (בראשית לט א) ויוסף הורד מצרימה, כי יוסף גימטריא חמשה פעמים א״ל הנ״ל, ויוסף הוא סוד היסוד דבינה שבז״א, ונאמר ביוסף ״יפה ״תואר ״ויפה ״מראה, ר״ת יתום כמבואר אצלינו[2794]. ונקרא יפ״ת כנודע כי הסריס אין לו זקן, כי זה תלוי בזה, ולכן יוסף סוד היסוד יש לו הדרת פנים עליונים שהם ש״ע נהורין כנודע (שער א״א פרק יד). וכן בבינה עצמה, כי מן ס״ג יוצא שם ייא״י שהוא א״ל, כי ז״ס (תהלים לט ז) אך בצלם יתהלך איש, כי איש שהוא ז״א, הוא בסוד צלם הבינה הנקרא אהי״ה גימטריא א״ך, ואהי״ה זו במילוי יודי״ן גימטריא צלם עם הכולל, וזהו אך בצלם יתהלך איש, וזהו (בראשית ט ו) כי בצלם אלקים.

ועי׳ שער כט פרק ב שבחי׳ ייא״י היא פנימיות שם ס״ג.

ועי׳ בהגר״א על תיקו״ז מז ע״ד: **וחרבא איהי חתיכת לה להאי טפה לתלת טפין בגין דא אזלא סגולתא דכד כו׳** - כצ״ל, ומפרש עתה ״הולך סגולתא״, דכד נחתא היא כלילא מג׳ טיפין, וכמו שמפרש והולך דכד נחיתת כו׳ ולבתר חתיכת לה לתלת כו׳. ור״ל דכד מגיע לחג״ת בג׳ קוין מתחלקת לג׳ טיפין, והן ג׳ טפין דאתמשיכו מג׳ מוחין, והוא משם ס״ג דהוא מילוי הוי״ה, והוי״ה הוא חרב כמו שמפרש והולך, דרישא דחרבא איהי י׳ כו׳. ובו ג׳ יודי״ן, וז״ש דחתיכת לג׳ טיפין, והן בג׳ אבהן, הן כל אלה כו׳ (איוב לג כט), וכמ״ש בתז״ח שם וש״מ, וזהו הולך סגולתא כד הולך נעשית סגולתא, וז״ש ובג״ד אזלא סגולתא[2795].

ועיי״ש פא ע״ב: הה״א הוא הבל, להב כו׳ כמו שמפרש והולך. וזהו בחול, אבל בשבת שנתגלה ההיא נקודה יו״ד, נק׳ לבי[2796]. והענין ה״א הנ״ל הוא בינה ועם ל״ב אלהים דילה היא להב המזבח כו׳, והוא בינה דילה לשרפא מוץ ותבן שסובבין זו״נ דילה, ונשרפין בבינה כידוע. אבל בשבת הה״א נכלל ביו״ד, בנקודה דשבת, ושם יוד ול״ב (דיליה ל״ב נתיבות של חכמה) אלקים הנ״ל, והיא נקודה בהיכליה, דגש בתוך הב׳, ובי״ת הוא ביתא שהוא ההיכל בינה, ששם ל״ב אלקים וכו׳, וכן הוא ג״כ לבי בחכמה עצמה, יו״ד ול״ב נתיבות דידיה. אלא שאחד נעלם שם, שלכן נקרא יש, שא׳ אין, דבוק באין, וכן נהירו דיליה, אל גדול, והוא שם ס״ג, ל״א ול״ב כידוע ייא״י. והנשאר והן בחו״ב, אלי ולהב, והן ימינא ושמאלא, אור וחושך, חו״ג.

עי׳ בית עולמים (ח ע״א): אורות המקיפים הם ידועים שהם מסוד שם א״ל ייא״י דס״ג במילואו גי׳ היקף ומילוי ס״ג הוא הבל והם ז׳ הבלים דפומא.

(קסו) עי׳ זהר ח״ג רלב ע״א: ושט דומה לעלמא דין דביה אכילה ושתיה קנה דומה לעלמא דאתי דלית ביה אכילה ושתיה ולבתר דשט ו׳ מן ושט ברבוי אכילה דגזל [אתארך ואתעביד שטן] (אתרך ואתעביר) ומאן גרים דא שטו העם[2797] ולקטו (במדבר יא ח) שטותא דלהון דאתערבו בערב רב שטיין דתאוה דלהון אכילה ושתיה דגזל וחמס דשוד עניים ואנקת אביונים בנון כפופה שטיין דאכלין בלא [טחינה][2798] (תחנה) מה כתיב בהו (במדבר יא לג) הבשר עודנו בין שיניהם טרם יכרת ואף יי׳ חרה בעם אתפשט [ו׳ דשטו איהו] (נו״ן דשטן אינון) דרוחיה כפוף ואיהו נ׳ ודא גרם דאתפשט שטן [באכילה] (על אכילה) ושתיה ואתגבר על כל אברין וערקין בשס״ה לא תעשה כחושבן השט״ן חסר חד דא יום הכפורים דלית ביה אכילה ושתיה:

ואיהו כגוונא דקנה ואיהו ו׳ בן י״ה מן בינה ובגיניה אוקמוה מארי מתניתין הרואה קנה בחלום זוכה לחכמה הה״ד (משלי ד ה) קנה חכמה קנה בינה דלית קנה דאיהו פחות מתרווייהו דאינון י׳ חכמה ה׳ בינה ובג״ד צריך לאתערא בשופר דאיהו קנה עלמא דאתי עולם ארוך ארך אפים דמשתכחי מניה י״ג מכילן[2799] דרחמי כחושבן [וא״ו] (ו׳) א׳ ארך ו׳ ו׳ אפים:

תרגום: ושט דומה לעולם הזה, שבו אכילה ושתיה, קנה דומה לעולם הבא שאין בו אכילה

– מאיר התיקון –

[2794] שעה״ק לה ע״ג ושעה״פ מח ע״ב (לש״ו).
[2795] כח״ב.
[2796] פי׳ ל״ב עם אות י׳ ולא אות ה׳ כמו בחול.
[2797] אותיות ושט. ולשון שט, ללקוט גזל, ולשון שטות (יהל אור).
[2798] שאין טוחנין ד״ת במלות שלימות (יהל אור).
[2799] מיניה י״ג מכילין (דפ״ו).

ושתיה. ואחר ששט ו׳ מן ושט ברבוי אכילה של גזל, נתארך ונעשה שטן, ומי גרם את זה ״שטו העם ולקטו״, השטות שלהם שנתערבו בערב רב, השוטים שהתאוה שלהם היא אכילה ושתיה של גזל וחמס של שוד עניים ואנקת אביונים, בנו״ן כפופה. השוטים שאוכלים ובלי לטחון, מה כתוב בהם ״הבשר עודנו בין שיניהם טרם יכרת ואף ה׳ חרה בעם״, נתפשטה ו׳ של ״שטו״, אותו שרוחו כפוף, והוא אות נ׳, וזה גרם שהתפשט השטן באכילה ושתיה, ומתגבר על כל אברים ועורקים בשלש מאות ששים וחמש [מצוות] לא תעשה, כחשבון השט״ן חסר אחד, זה יום הכיפורים שאין בו אכילה ושתיה.

והוא כדוגמת הקנה, והוא ו׳, בן י״ה, מבינה, ולכן בארו בעלי המשנה, הרואה קנה בחלום זוכה לחכמה, זהו שכתוב ״קנה חכמה קנה בינה״, שאין קנה שהוא פחות משניהם, שהם י׳ חכמה ה׳ בינה, ומשום זה צריך לעורר בשופר שהוא קנה עולם הבא, עולם ארוך, ארך אפים, שנמצאים ממנו שלש עשרה מדות של רחמים, כחשבון וא״ו, א׳ ארך, ו׳ ו׳ אפים.

(קסז) עי׳ זהר ח״א קצב ע״א: בשעתא דאמר ליה ההוא רשע (בראשית מ ט) והנה גפן לפני אזדעזע יוסף[2800] דלא הוה ידע על מה תיתי מלה כיון דאמר (שם י) ובגפן שלשה שריגים[2801] מיד אתער רוחיה[2802] ואתוסף בנהירו ואסתכל בדיוקנא דאבוי כדין אתנהיר רוחיה וידע מלה מה כתיב ובגפן שלשה שריגים אמר יוסף הא ודאי בשורה דחדוה[2803] בשלימו איהו מאי טעמא בגין דהאי גפן על כנסת ישראל אתחזי ליה ואתבשר יוסף בהאי ובגפן שלשה שריגים אלין אינון תלתא דרגין עלאין דנפקי מהאי גפן כהני ליואי וישראלי:

והיא כפורחת עלתה[2804] נצה[2805] (שם) דהא בגיניהון[2806] סלקא כנסת ישראל ואתברכת מעם מלכא[2807] עלאה[2808] הבשילו אשכלותיה ענבים אלין אינון צדיקיא דעלמא דאינון כענבים מבושלים כדקא חזי דבר אחר הבשילו אשכלותיה ענבים דא הוא יין[2809] דאתנטיר בענבייהו[2810] ששת ימי בראשית[2811] עד הכא אתבשר יוסף בחלמיה[2812] מכאן ולהלאה חלמא איהו דיליה בגין דאית חלמין ליה ולאחרנין (שם יא) ואקח את הענבים דאיהו ליה לגרמיה וכו׳:

מה כתיב (בראשית מ טז) וירא שר האופים כי טוב פתר ויאמר אל יוסף אף אני בחלומי והנה שלשה סלי חרי על ראשי תא חזי ארורין אינון רשיעיא דכל עובדיהון כלהון לביש וכל אינון מלין דאינון אמרין כלהו לביש ולאבאשא כיון דפתח פומיה באף מיד דחיל יוסף וידע דכל מלוי אינון לאבאשא ובשורה דביש בפומיה והנה שלשה סלי חרי על ראשי כדין ידע יוסף דאתבשר על חריבו דבי מקדשא וישראל בגלותא דיתגלון מארעא קדישא

חמי מה כתיב (שם יז) ובסל העליון מכל מאכל פרעה מעשה אופה והעוף אוכל אותם מן

– מאיר התיקון –

[2800] מפני שהמלכות גפן מצד הדין, וכיון שאמר שראה המלכות גפן מצד היין בגלותא, שהרי הרשע הזה לא צפה אלא מתוך חלומו בחוץ, ולכך לא ידע מה יורה בה (אור יקר).

[2801] הרי קשרה בג׳ אבות, כיון שהיא קשורה בשלשתם על בשורה טובה יבא (אור יקר).

[2802] שהדאגה היא ממעטת הרוח האלהי באדם, לכך אתער רוחיה, והיה בו כח להדבק בדמיונו בצורת אביו, ולהשיג בדבקות נפש בנפש (אור יקר).

[2803] שמחת היין העליון בשלימו, לא לצד הגבורה לבד, אלא בג׳ אבות שהם שלימותה, ולכך היא מוציאה ג׳ מדרגות ושמות לתקונה וקשוטה, שהם כהנים מצד החסד, לויים מצד הגבורה, ישראל מצד הת״ת, ואלו בעבודתם ואלו בשירם, וישראל במעמדיהם מתקנים אותה ונעשים לה מ״ן (אור יקר).

[2804] ממטה למעלה (אור יקר).

[2805] והתעוררותה כדי להתברך מהת״ת הנקשר עם החכמה והבינה (אור יקר).

[2806] פירוש מצד נשמותיהם שעל ידם מתייחדת בבעלה, ומה גם בזמן בית המקדש בסוד הקרבנות שהיו בו ג׳ מדריגות הללו כהנים לוים וישראלים שכל אחד מעורר מדתו למעלה וגורמים היחוד העליון ולכן נקרא קרבן התקרבות המדרגות (ז״ח) (נ״א).

[2807] מצד הבינה (אור יקר).

[2808] מצד החכמה, והנה ג׳ שריגים הם כלל ג׳ משפחות אלו, אמנם יש עוד פרטיות צדיקים בכל מציאות השלימות בכהנים ובלויים ובישראלים וזהו שאמר הבשילו אשכלותיה ענבים (אור יקר).

[2809] ירצה ג׳ משפחות יורו על ג׳ אבות כדפי׳, והיות בשריגים ענבים יורו על ג׳ אבות, שהם מושכים סוד השפע מן הבינה ששם יין, אמנם ענבים הם ו״ק מהחכמה אל הבינה, דהיינו יין שפע (אור יקר).

[2810] היינו הספירות (אור יקר).

[2811] ו״ק מן החכמה אל הבינה (אור יקר).

[2812] והיה החלום רומז רמז האצילות וקשר השכינה, מכאן ואילך הוא במקום אחיזת האיש הזה שהוא מהחצונים, שהוא מקבל ענבים וסוחטין ומוציא יין למינו, ומקבל שפע מהשר אשר לו ולכך אמר ואקח את הענבים וכו׳ (אור יקר).

הסל מעל ראשי אלין אינון שאר עמין דמתכנשי עלייהו דישראל וקטלי לון וחרבי ביתייהו ומפזרי לון לארבע סטרי דעלמא וכלא אסתכל יוסף וידע דההוא חלמא על ישראל כד יהון בחיובא קמי מלכא מיד פשר ליה פשרא לביש ואתקיים ביה ותא חזי תרין דרגין אלין דקא חמא האי וחמא האי דא חמא (נ״א דהא) כד סליק וקא שליט דרגא עלאה ואתנהיר סיהרא ודא חמא דאתחשך ושליט עלה חיויא בישא ובגין כך אסתכל יוסף בההוא חלמא ופשר ליה פושרא לביש ועל דא כלא בפושרא קיימא ודא ודא חמו (חמא) באלין תרין דרגין דשליט דא ושליט דא:

תרגום: בשעה שאמר לו אותו הרשע ״והנה גפן לפני״, הזדעזע יוסף, שלא היה יודע על מה יבא הדבר. כיון שאמר ״ובגפן שלשה שריגים״, מיד התעוררה רוחו ונוספה לו הארה, והסתכל בדמות אביו, ואז האירה רוחו וידע את הדבר. מה כתוב, ״ובגפן שלשה שריגים״, אמר יוסף, הנה ודאי בשורה של שמחה בשלמות היא. למה, משום שהגפן הזו נראית על כנסת ישראל. והתבשר יוסף על זה. ״ובגפן שלשה שריגים״, אלו הם שלש דרגות עליונות שיוצאות מן הגפן הזו, כהנים לוים וישראלים.

״והיא כפורחת עלתה נצה״, שהרי בגללם עולה כנסת ישראל ומתברכת מעם המלך העליון. ״הבשילו אשכלותיה ענבים״, אלו הם הצדיקים של העולם, שהם כמו ענבים מבושלים כראוי. דבר אחר, ״הבשילו אשכלותיה ענבים״, זהו היין המשומר בענביו משׁשת ימי בראשית. עד כאן התבשר יוסף בחלומו, מכאן והלאה החלום הוא שלו [של שק המשקים], משום שיש לו חלומות, ולאחרים. ״ואקח את הענבים״ שהוא לו לעצמו וכו׳.

מה כתוב ״וירא שר האופים כי טוב פתר ויאמר אל יוסף אף אני בחלומי והנה שלשה סלי חורי על ראשי. בא וראה, ארורים הם הרשעים, שכל מעשיהם כולם לרע, וכל אותם הדברים שהם אומרים, כולם לרע ולהרע. כיון שפתח את פיו באף, מיד פחד יוסף, וידע שכל דבריו הם להרע, ובשׁורה של רע בפיו. ״והנה שלשה סלי חורי על ראשי״. אז ידע יוסף שהתבשר על חרבן בית המקדש, וישראל בגלות, שיגלו מן הארץ הקדושה.

ראה מה כתוב, ״ובסל העליון מכל מאכל פרעה מעשה אופה והעוף אוכל אותם מן הסל מעל ראשי״. אלו הם שאר העמים שמתכנסים על ישראל והורגים אותם ומחריבים ביתם ומפזרים אותם לארבעת צדדי העולם. ויוסף התבונן בכל, וידע שאותו החלום על ישראל כשיהיו חייבים לפני המלך. מיד פתר לו פתרון לרע, והתקיים בו. ובא וראה, שתי הדרגות הללו שראה זה וראה זה, זה ראה (שהרי) כשעולה ושולטת הדרגה העליונה ומאירה הלבנה, וזה ראה שנחשך ושולט עליה הנחש הרע, ולכן יוסף התבונן בחלום ההוא, ופתר אותו פתרון לרע. ועל כן הכל עומד בפתרון, וזה וזה ראו, בשתי הדרגות הללו, ששולט זה ושולט זה.

(קסח) עי׳ שעה״פ וישב: והנה פרעה הוא כללות העורף כלו, ויש לו ג׳ פרטים שהם תחת ידה שהם, שר המשקים כנגד הקנה, שבו מתלבש מוח החכמה כנז״ל. ושר האופים, כנגד הושט, ששם מתלבש מוח הבינה. ושר הטבחים, כנגד הווירידין והמזרקים של הדם, שבהם מתלבש מוח הדעת:

ונמצא כי ג׳ שרים אלו, הם כנגד ג׳ המוחין עצמם דקטנות, אחר שירדו בגרון, ושם נאחזים בהם. ולכן נקראים שר, כי אות ש׳ היא אלקים במלוי יודי״ן, והוא בגימטריא ש׳, והוא בחי׳ הפנים דאלהים. ואות ר׳, הוא האחוריים הפשוטים של אלהים, שהם בגימטריא ר׳ ונמצא כי שם שר כולל ב׳ בחי׳, פנים ואחור דאלהים דיודי״ן. ואעפ״י ששלשה מוחין אלו מחולקים זה מזה, כי הימני הוא דיודי״ן, והשמאלי דההי״ן, והאמצעי דאלפי״ן. עכ״ז, להיות כי הגדול שבהם הוא ביודי״ן, כלם נכללים בו, ונקראים על שמו ש״ר:

ונבאר עתה שמות, של משקים, ואופים, וטבחים, כי החכמה נקראת שר, המתפשט בקנה הנקרא משקה המלך, כנז״ל כי ריאה שואבת כל מיני משקין, ע״י הקנה שבו. והבינה נקראת שר, המתפשט בושט, הנקרא אופה, כי הוא האופה כל המאכל, כי דרך בו עובר אל האצטומכא, כנודע. והדעת נקרא שר, המתפשט בווירידין, ובמזרקים, שבהם הדם מתפשט בכל איברי הגוף, ובהם ענין הטביחה והשחיטה:

ונבאר, ענין ירידת יוסף למצרים הנזכר. ולהיות כי יש בו ב׳ בחי׳, שהם קטנות וגדלות כנזכר. לכן נבאר כל בחי׳ בפני עצמה. הנה בחי׳ המוחין דקטנות, שירדו עד היסוד, ושם נקרא בשם יוסף, שהוא ג׳ פעמים בני האלהים. יש בה ב׳ אופנים, של ירידת יוסף למצרים. אופן אחד הוא, בעת שנכנסים מוחין דאימא דגדלות, ויורדים המוחין דקטנות עד הגרון הנקרא מצרים כנז״ל, הרי זה אופן אחד, נקרא ירידת יוסף, שהם מוחין דקטנות, למצרים שהוא הגרון, ובהיותם שם, נאחזים בהם החיצונים, שהם מצרים, ופרעה, וג׳ השרים הנזכר. ואז נתקיים בו, (תהלים ק״ה י״ז) לעבד נמכר יוסף, כי נמכר ביד הקליפה, הנקרא (בראשית ט׳ כ״ה) ארור כנען עבד עבדים. נמצא כי ביד העבד הארור נמכר יוסף, שהוא ענין, אחיזת החיצונים של אומת מצרים, במוחין

דקטנות אשר ירדו בגרון שהוא מצרים. כי בהיות המוחין למעלה בראש, אין אחיזה לחיצונים בהם:

אופן שני הוא, כי כשיש ח״ו פגם למעלה, ע״י מעשה התחתונים, גורמים שיסתלקו מז״א המוחין דגדלות, ויעלו למעלה למקום שמשם באו, לפעמים בדעת דז״א, ולפעמים עולים עד או״א ממקום שבאו, ואז אלו המוחין דקטנות, חוזרים לעלות למעלה בראשו של ז״א, כמ״ש אצלינו בפסוק (שמואל ל״ב) אלהים ראיתי עולים מן הארץ. והנה בהיותם חוזרים ועולים, מוכרח הוא שיעברו דרך הגרון, הנקרא מצרים. וזהו אופן ב׳ של ירידת יוסף למצרים. ואעפ״י שאופן זה הוא עלייה, אינה אלא ירידה, כי אינה אלא פגם וחסרון שיש למעלה, שצריכים הם לעלות בסוד מוחין, עם היותם דקטנות. ובעברם דרך הגרון, שהוא מקום צר חוזרים הקליפות להתאחז בהם, להיותם דחוקים ומחוברים שם כנז״ל וכו׳:

ונבאר טעם מכירת יוסף ביד שר הטבחים, ולא לשאר שרים, או למלך, או לעם הארץ. והענין הוא, כי כיון שיוסף דבחי׳ הגדלות, אינו אלא במוח אמצעי הנקרא דעת, לכן נמכר ביד שר הטבחים, שהוא הקליפה הנאחזת במוח דעת דקטנות. כי כשיורד יוסף דעת דגדלות בגרון, הוא עובר בתוך דעת דקטנות, ואז נאחז בו שר הטבחים כנזכר:

(קסט) עי׳ תז״ח (יא ע״ב): וביה אשתמודע דהוא מופלא ומכוסה מסטרא דעילת כל עילאין דאתמר (ביה &) בג׳ יודין דסגולת׳ אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים ומסטרא דעילת כל עילאין אתקריאת שכינתא אמונה דישראל והאי אבנא חדא י׳ בחושבנא עשר ואית לה קוצא לעילא וקוצא לתתא ונקוד׳ באמצעיתא וכלא אחד ומתמן קרא למשה לעמודא דאמצעיתא בי״ג מכילן דרחמי דמאן דקרא באלין י״ג מכילן דרחמי לעילת כל העילות לא יחזור ריקם בצלותיה:

תרגום: ובו נודע שהוא מפלא ומכסה מהצד של עלת כל העליונים שנאמר בו בשלש יודין של סגולתא אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים ומהצד של עלת כל העליונים נקראת השכינה אמונת ישראל והאבן האחת הזו י׳ בחשבון עשר ויש לה קוץ למעלה וקוץ למטה ונקודה באמצע והכל אחד ומשם קרא למשה לעמוד האמצעי בשלש עשרה מדות הרחמים שמי שקורא בשלש עשרה מדות הרחמים הללו לעלת כל העלות לא תחזר תפלתו ריקם.

בהגר״א: וביה אשתמודע - דהוא כו׳. דאהיה פירושו דזמין לאתגליא בשאר ספירן אבל כאן הוא מופלא אהיה הויתי לא גלוי אלא לעצמי וזהו ב׳ אהיה ואהיה הג׳ הוא זמין כו׳ כנ״ל (&) וזה הוא עילת כל עילאין: **דהוא מופלא כו׳ -** כמו שמפרש והולך בג׳ יודין כו׳ דהן שלשה כתרים הנ״ל כח״ב שבכתר שהן כוללין כח״ב והן שלשה רישין באדרא זוטא ע״ש מופלא מכוסה ב׳ רישין עילת כל עילאין הוא ראש השלישי למעלה רישא דל״א והוא עילת של ב׳ רישין שהן עילאין לכל הספירות: **אני ראשון כו׳ -** בג׳ רישין הנ״ל רישא עילאה ותליתאה הן ראשון ואחרון ושניהן נקראין אני מסט׳ דמלכות ושם מגיד מראשית אחרית דרישא דל״א הוא מלכות דא״ק וראשית לג׳ רישין ורישא תליתאה אחרית לג׳ רישין וראשית לע״ס. ורישא תניינא נקרא אין כמ״ש באדרא זוטא (רפח ע״ב) ועליו נאמר ומבלעדי אין כו׳ והן מורים על היה והוה ויהיה ראשון ואחרון. ומבלעדי ר״ל עכשיו והן רמיזין בג׳ הויות דתליין בג׳ יודין משמא הנ״ל כמ״ש לקמן וכמ״ש בהקדמת תיקו״ז (&) דג׳ הויות הן דתליין בשם הנ״ל והן ג׳ הויות דמלך מלך ימלוך שהוא היה והוה ויהיה והן אותות של שלשה הויות בהצטרף השלשה תיבות היה כו׳ ביחד: **ומסט׳ דעלת כו׳ -** כמ״ש (&) ואהיה אצלו אמון שג׳ אהיה הן ואהיה שאצלו שהוא רישא עילאה שהוא עילת כל עילאין הוא אמון ומשם נקראת אמונה: **והאי אבנא חדא י׳ -** שאבן הוא י׳ כמ״ש לעיל (&) והוא מסט׳ דכתר כמו שמפרש והולך: **בחושבנא עשר -** הוא עשר אותיות דס״ג. ואית לה. כו׳ הן ג׳ רישין הנ״ל דג׳ יודין דס״ג דסגולתא שהן ראשון ואחרון כו׳: **וכלא אחד -** דכל הג׳ הן חד רישא כמ״ש בא״ז (רפח ע״ב) דכולא הוא חד והוא חד כו׳ ע״ש והוא גי׳ אח״ד י״ג וזהו אחד שבק״ש כמ״ש לעיל (&): **ומתמן** - ר״ל מכתר: **קרא למשה לעד״א -** ר״ל שנאמר ויקרא אל משה והוא שעלת העלות קרא לעד״א דרגיה דמשה בי״ג מכילן דמשם אית ליה לעד״א י״ג מכילן כמ״ש (&) באדרא והן י״ג הנ״ל באות י׳ ומצד ג׳ יודין ואלפין נקרא כתר אין שכולל כח״ב אי״ן כידוע והן אלפין הנ״ל ויודין וכשתקח י״ג הנ״ל משם ס״ג נשאר נ׳ וזהו אין דהג׳ קוצין הן ג׳ אלפין שאמר לעיל אני ראשון כו׳ אנ״י אנ״י אי״ן ויוד ונ׳ הוא שם ס״ג: **דמאן דקרא כו׳ בצלותיה -** דסליק צלותי׳ מלכות עד שם:

(קע) עי׳ זהר ח״א לד ע״א: תא חזי ככבים ומזלות[2813] בברית קיימין[2814] דאיהו (שמשא דקאמרן ודא) רקיע השמים דרשימין ביה וגליפין ביה ככבים ומזלות (ולתתא כלא ביה) וביה תליין לאנהרא רבי ייסא סבא הוה אמר הכי יהי מארת[2815] דתלייא ברקיע השמים ודא סיהרא דתלייא ביה כיון דכתיב (בראשית א טו) והיו למאורות הא שמשא וכאן חסר! ולמועדים דהא זמנייא וחגין[2816] ירחין ושבתי בהו תליא והוו וכלא בעבידתא[2817] קדמאה עלאה דשמיה קדישא[2818] אתאחיד ביה ואיהו הוא כלא שבעה ככבי אינון לקבל שבעה רקיעין וכלהו[2819] מדברי עלמא ועלמא עלאה עלייהו ותרין עלמין נינהו[2820] עלמא עלאה ועלמא תתאה תתאה כגוונא דלעילא דכתיב (ד״ה א טז לו) מן העולם ועד העולם מלך עלאה ומלך תתאה[2821]

(תנינן) כתיב[2822] יהו״ה מלך יהו״ה מלך יהו״ה ימלוך לעולם ועד יהו״ה מלך לעילא[2823] יהו״ה מלך באמצעיתא[2824] יהו״ה ימלוך לתתא[2825] רבי אחא אמר יהו״ה [דא חכמה עילאה] מלך דא עלמא עלאה דאיהו עלמא דאתי יהו״ה מלך דא תפארת ישראל יהו״ה ימלוך דא ארון הברית[2826] ו״א רבי אחא אמר יהו״ה מלך דא חכמה עלאה יהו״ה מלך דא עלמא עלאה דאיהו עלמא דאתי יהו״ה ימלוך דא תפארת ישראל! אתא זמנא אחרא דוד ואהדר לון מתתא לעילא ואמר (תהלים י ז) יהו״ה מלך עולם ועד יהו״ה מלך לתתא עולם באמצעיתא ועד לעילא דתמן ויעודא[2827] וקיומא ואשלימותא דכלא מלך לעילא ימלוך לתתא

תרגום: בא וראה, כוכבים ומזלות עומדים בברית שהוא (שמש שאמרנו וזה) רקיע השמים, שרשומים וחקוקים בו כוכבים ומזלות, ובו תלויים להאיר. רבי ייסא הזקן היה אומר כך, יהי מארת, שתלויים, ברקיע השמים, וזו הלבנה שתלויה בו. כיון שכתוב ״והיו למאורות״, הרי השמש. ״ולמועדים״, שהרי זמנים וחגים חדשים ושבתות תלויים בהם והווים. והכל במעשה ראשון עליון ששמו הקדוש נאחז בו, והוא הוא הכל. שבעה כוכבים הם כנגד שבעה רקיעים, וכולם מנהיגי העולם, והעולם עליון עליהם. ושני עולמות הם, עולם עליון ועולם תחתון, תחתון כמו הצורה שלמעלה, שכתוב ״מן העולם ועד העולם״, מלך עליון ומלך תחתון.

(שנינו) כתוב ״ה׳ מלך ה׳ מלך ה׳ ימלוך לעולם ועד״. ״ה׳ מלך״ למעלה, ״ה׳ מלך״ באמצע, ״ה׳ ימלוך״ למטה. רבי אחא אמר, ״ה׳ (זו החכמה העליונה) מלך״ זה עולם העליון שהוא העולם הבא, ״ה׳ מלך״ זו תפארת ישראל, ״ה׳ ימלוך״ זה ארון הברית. (ר׳ אחא אמר, ״ה׳ מלך״ זו חכמה עליונה, ״ה׳ מלך״ זה עולם העליון שהוא עולם הבא, ״ה׳ ימלוך״ זו תפארת ישראל). בא זמן אחר, ודוד החזיר אותם מלמטה למעלה, ואמר, ״ה׳ מלך עולם ועד״, ״ה׳ מלך״ למטה, ״עולם״ באמצע, ״ועד״ למעלה, ששם התועדות וקיום ושלמות הכל. ״מלך״ למעלה, ״ימלוך״ למטה.

– מאיר התיקון –

2813

2814 ומזלות בברית קיימין כתב הרב ז״ל כי החסדים נקראים כוכבים והגבורות נק׳ מזלות והם יורדים ליסוד ז״א (מ״מ).

2815 מלכות (מ״מ).

2816 פי׳ המועדים: פסח ושבועות וסוכות, שנקראים חג. וגם ר״ה ויוה״כ שנק׳ זמנים תלויים בזו״ן (מ״מ).

2817 וגם זו״ן עצמם תלויים בבינה (מ״מ).

2818 עלמא עילאה בינה, עלמא תתאה מלכות (מ״מ).

2819

2820 הרי הם בינה ומלכות, ועי׳ לקמן ויחי רמח ע״ב. ורק מהז״ת שלהם ולמטה נקראים הם ״עולם״ (ביאורים ח״א נט ע״ג).

2821 עי׳ ע״ח שער הצלם פרק א׳ שכל עולם הוא בחי׳ נוק׳. והנה ד״ז שבינה ומלכות מכונים ״עולם״ הוא רק קאי על הז״ת שלהם, שכן הג״ר הם מוחין, והם מבפנים והם נסתרות, ועיקר הכינוי ״עולם״ קאי על כללות הנושא את כל המציאויות כולם, הנכללים בד׳ יסודות (ביאורים ח״א נט ע״ג עיי״ש).

2822 בפסוקי דזמרה בפיוט ׳יהי כבוד׳. ועי׳ ע״ח שער כה דרוש ע״א קשר שלו למנצפ״ך.

2823 א״א (מ״מ).

2824 או״א (מ״מ).

2825 זו״ן (מ״מ). עי׳ בבהגר״א על ספד״צ ד ע״ב בהגה״ה וז״ל, הן ג׳ הויו״ת שבמ״ס, ע״כ, ועי׳ בבהגר״א על ס״י ג ע״ד דהיינו שם י״ב.

2826 ״עלמא עילאה״ כולל ג״ר, ת״ת כולל חג״ת, ו״ארון הברית״ כולל נה״י. ועי׳ בבהגר״א על ס״י פ״א מ״א אופן ג׳ (דע״ה ח״ב קמ ע״ב).

2827 ר״ל מקום בית ועד וכניסת כל האורות (שעה״כ כה ע״ג), ועיי״ש שמשמע שזה מלכות דלאה, פירוש הוא יסוד דאימא ששם מתקבצים כל ההארות (מ״מ).

(קעא) עי׳ זהר ח״א עב ע״א: רבי יהודה קם ליליא חד למלעי באורייתא [בפלגו ליליא] בבי אושפיזא במתא מחסיא והוה תמן בביתא חד יודאי דאתא בתרי קסירא דקטפירא[2828] פתח רבי יהודה ואמר (בראשית כח כב) והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהי״ם דא היא אבן שתיה[2829] דמתמן אשתיל עלמא ועלה אתבני בי מקדשא זקף רישיה ההוא יודאי [ו]א״ל האי מלה איך אפשר והא אבן שתיה עד לא אתברי עלמא הות ומינה אשתיל עלמא ואת אמרת והאבן הזאת אשר שמתי מצבה דמשמע דיעקב שוי לה השתא דכתיב (שם יז) ויקח את האבן אשר שם מראשותיו ותו דיעקב בבית אל הוה והאי אבנא הות בירושלם

רבי יהודה לא אסחר רישיה לגביה פתח ואמר (עמוס ד יב) הכון לקראת אלהיך ישראל וכתיב (דברים כז ט) הסכת ושמע ישראל מלי דאורייתא בעיין כוונה ומלין דאורייתא בעאן לאתתקנא בגופא[2830] ורעותא כחדא קם ההוא יודאי ואתלבש ויתיב לגביה דרבי יהודה ואמר זכאין אתון צדיקיא דמשתדלי באורייתא יומא ולילי א״ל רבי יהודה השתא דכוונת גרמך אימא מילך דנתחבר כחדא דהא מלי דאורייתא בעיין תקונא דגופא[2831] ותקונא דלבא[2832] ואי לאו בערסאי שכיבנא ובלבאי אמרנא מלין

אלא הא תנינן דאפילו חד דיתיב ולעי באורייתא שכינתא אתחברת בהדיה ומה שכינתא הכא ואנא שכיב בערסאי ולא עוד אלא דבעיין צחותא ותו דכל בר נש[2833] דקם למלעי באורייתא מפלגו ליליא כד אתער רוח צפון[2834] (בפלגו דליליא) קב״ה אתי לאשתעשעא עם צדיקיא בגנתא דעדן[2835] והוא וכל צדיקייא דבגנתא כלהו צייתין[2836] (ליה וצייתין) לאינון מלין דנפקי מפומיה ומה קב״ה וכל צדיקיא מתעדנין למשמע מלי דאורייתא בשעתא דא ואנא אהא שכיב בערסאי א״ל השתא אימא מילך

א״ל שאילנא על מה דאמרת בפסוקא דא (רזא דאבן שתיה דאמרת) והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהי״ם דדא אבן שתיה (השתא דציית למלי) היך אפשר דהא אבן שתיה עד לא אתברי עלמא הות ומנה אשתיל עלמא ואת אמרת אשר שמתי דמשמע דיעקב שוי לה השתא [וכתיב] (דכתיב) (בראשית כח יח) ויקח את האבן אשר שם מראשותיו ותו דיעקב בבית אל הוה ואבנא דא הות בירושלם א״ל כל ארעא דישראל אכפל תחותוי[2837] וההיא אבן תחותיה הות א״ל אשר שם כתיב וכתיב (שם כב) והאבן הזאת אשר שמתי מצבה א״ל אי ידעת מלה אימא לה

פתח ואמר (תהלים יז טו) אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתך דוד מלכא חביבותא ודבקותא דיליה בהאי אבן[2838] הוה ועלה אמר (שם קיח כב) אבן מאסו הבונים[2839] היתה לראש

– מאיר התיקון –

[2828] שבא בשני אמתחות מלאים מלבושים למכור ולסחור (ד״א). מלבושים (ד״א).

[2829] עי׳ לעיל עא ע״ב.

[2830] כיון שהם צריכים לרוח הקדש על ידי הכנת הכוונה, ואם כן לכבוד קדושתם צריך ג״כ תיקונא דגופא כדי שיסכים הגוף עם הנשמה לרוחניותם (אור יקר).

[2831] שיהיה לבוש (נ״א).

[2832] היינו הכוונה וצריך שישב (נ״א).

[2833] אחרי מות סז ע״א (הערת הזוהר).

[2834] תפארת מצד הגבורה (אור יקר).

[2835] ענין השעשוע הזה הוא שנשמותיהן עולות בסוד מ״ן ומעוררות הזווג והוא משתעשע בהם (שעה״כ נג ע״ד) משתעשעות בנשמותיהם של צדיקים ושומעים קול העוסקין בתורה בחצות לילה ובבחי׳ לאה המזדווגת עם יעקב אמרו כי זו״ן מזדווגים בח״ל וגם זה נקרא שעשוע עם הנשמות (שם נד ע״ג). פי׳ שהשעשוע גם בנשמות החיים וכמ״ש לעיל דף סב (נ״א).

[2836] להתייחד בהתעוררות התחתונים (אור יקר).

[2837] עד אותו הזמן עדיין לא זכה יעקב לשיתייחד ה׳ עליו ושיהיה מקורו למעלה למדרגת העולם בו, ועתה נתעלה להאחז בשורשו. וכו׳ חב״ד וחג״ת משפיעים בלאה ורחל הרמוזות בהארץ אשר אתה שוכב עליה, ששתיהן מתייחדות יחד, וז״ש רז״ל שכפל ארץ ישראל תחתיו (רמ״ז לקמן קנ ע״א).

[2838] מלכות (נ״א).

[2839] עי׳ בהיר אות קצ: והאכלתיך נחלת יעקב אביך, דהיינו נחלה גמורה דאית ליה החס״ד והפח״ד והאמ״ת והשלו״ם ולפיכך אמר (תהלים קי״ח כב) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, אבן שמאסו אברהם ויצחק שבנו את העולם היתה עתה לראש פנה. אברהם יצחק ויעקב בוני המרכבה מאסו בה (אור יקר). והנה בחינת מלכות נגלית לבדה לא נמצאת בא״א לבדה רק בחי׳ עטרת היסוד שבו כי כל זה הוא דכורא וכמ״ש בש״ד ח״א בענין זווג א״א להוציא או״א אך נוקבא ממש לא נמצאת ועיין בח״ב פ״ו ופי״ב וכן בעתיק יומין לא נמצא בחי׳ נוקבא בפני עצמה רק עטרת היסוד דעתיק היא נוקבא כמו בא״א. אמנם אח״כ נתגלית המלכות מסוד האי רישא עילאה מכולהו דלא אתיידע

Commented [YL123]: כמה נצרך?

פנה[2840] וכד בעא לאסתכלא בחיזו יקרא דמריה[2841] נטל להאי אבן בידיה בקדמיתא ולבתר עייל בגין דכל מאן דבעי לאתחזאה קמי מריה לא אעיל אלא בהאי אבן[2842] דכתיב (ויקרא טז ג) בזאת יבא אהרן אל הקודש ודוד משבח גרמיה ואמר אני בצדק[2843] אחזה פניך וכל אשתדלותיה דדוד לאתחזאה בהאי אבן[2844] כדקא יאות לגבי דלעילא

תא חזי אברהם אתקין צלותא דצפרא[2845] ואודע טיבו דמאריה בעלמא ואתקין ההיא שעתא בתקונהא כדקא יאות[2846] דכתיב (בראשית כב ג) וישכם אברהם בבקר יצחק אתקין צלותא דמנחה ואודע בעלמא דאית דין ואית דיין[2847] דיכיל לשזבא ולמידן עלמא יעקב אתקין צלותא דערבית ובגין צלותא דא דאתקין מה דלא אתקין בר נש מקדמת דנא כדקא יאות[2848] בגין כך שבח גרמיה ואמר **והאבן הזאת אשר שמתי מצבה דעד ההיא שעתא לא שוי לה אחרא כוותיה ובגין כך ויקח את האבן אשר שם מראשותיו וישם אותה מצבה מאי מצבה דהוה נפילה ואוקים לה ויצוק שמן על ראשה[2849] דהא ביעקב תליא מלתא למעבד יתיר מכל בני עלמא אתא רבי יהודה ונשקיה א״ל וכל האי ידעת (והיך) [ו]את משתדל בסחורתא ומנח חיי עלמא א״ל דהוה דחיקא לי שעתא ואית לי תרין בנין וקיימין כל יומא בבי רב ואנא אשתדלנא על מזונייהו ולמיהב לון אגר למורייהו בגין דישתדלון באורייתא**

פתח ואמר (מלכים א ב יב) ושלמה ישב על כסא דוד אביו ותכון מלכותו מאד מאי שבחא דא אלא דאתקין אבן שתיה ושוי עלה קדש הקדשים[2850] וכדין ותכון מלכותו מאד וכתיב (בראשית ט טז) וראיתיה לזכור ברית עולם[2851] דהא קב״ה תיאובתא דיליה בה תדיר[2852] ומאן דלא [אתחזי] (יתחזי) בה[2853] לא אעיל קמי מאריה ועל דא כתיב וראיתיה לזכור ברית עולם וראיתיה מאי וראיתיה רזא הוא כמה דאת אמר (יחזקאל ט ד) והתוית תיו על מצחות וגו׳ לאתחזאה עלייהו ואיכא דאמרי דא רשימו דאת קדישא די בבשרא

– מאיר התיקון –

שהוא הנקרא עתיק יומין שהוא למעלה מכל אלו הט״ס דא״א וז״ס אשת חיל עטרת בעלה אשר תהיה לעתיד לבא גדולה מן השמש היתה לראש פינה וכאשר נתמלית המלכות למטה נתגלית מסוד האי רישא דלא אתידע (מבו״ש יח ע״ב).

[2840] תחלת הפניה למעלה ואי אפשר ליכנס זולתה (אור יקר).

[2841] ת״ת (נ״א).

[2842] עי׳ תיקו״ז יג ע״א: ובגין דאורייתא מינה אתיהיבת אמר למשה וראית את אחורי וכו׳ (שמות לג כג) דלית נביא וחכם יכיל לעאלא לעילא פחות מן דא ובגין דא אתקריאת מפתחות החיצוניים אנפין דילה ואנפין דלגאו מפתחות הפנימיים והא אתמר לעיל דאם בר נש לית בידוי מפתחות החיצוניים במאי ייעול ובגין דא אתמר בה זה השער לה׳ (תהלים קיח כ).

[2843] אני בצדק מ׳ אחזה פניך פני הת״ת (נ״א).

[2844] לקשר אל הייחוד נגד התפארת (אור יקר).

[2845] סתם תפילה היא מלכות, ואברהם אחז למדתו החסד והשפיע במלכות, לא שנעשה מרכבה למלכות אלא תיקן אותה בהיותו אוחז בחסד ולהודיע בעולם מדת חסד אין דרך אם לא יושפע דרך המלכות, וזה שאמר ואודע טיבו שהוא חסד, דמאריה עלמא, חכמה בעל הבית אל התחתונים דרך המלכות (אור יקר). צלותא היא מלכות וד׳ תיקונים בה חגת״ם וכ״א תקן מדתו שהן חג״ת שבה ואבן מאסו הבונים היא מלכות דילה ובה נאחז דוד (יהל אור).

[2846] מ׳ נק׳ תפלה ובכל תפלות בחינות שונות בה (נ״א). פי׳ תקון וקישוט ההיכלות בסוד בתולות אחריה רעותיה וז״ש תקן תפלת שחרית תקן וקישוט המ׳ שהוא ת״ש בהיכלותיה וכן יצחק אבל יעקב תקן יותר שהוא יחודא דגופא גם שמטתו שלמה וז״ש מה דלא אתקין בר נש אחרא (נ״א).

[2847] פירוש עונש העובר על המצוות וז״ס יצחק בגבורה. ז״ח (נ״א).

[2848] אין קישוט המלכות עיקרי לא מצד החס דולא מצד הגבורה לאא מצד הת״ת ולכך לא אתקין בר נש אחרא כדקא יאות וכו׳ שהוא הקימה והרימה וייחדה עם הת״ת ברושת בעלה, והיינו תפילת ערבית רשות וכו׳, אמנם קישוטי המלכות בעצהם לא נעשה מרכבה אליה אלא דוד עצמו (אור יקר).

[2849] היינו שפע החכמה הנשפע על ידי התפארת שהוא בעלה (אור יקר).

[2850] היינו הבינה נוסף על ייחוד התפארת (אור יקר).

[2851] ״קשת״ הוא כינוי לבחי׳ היסוד, ו״קשת בענן״ הוא כינוי לבחי׳ זיווג יסוד במלכות. ויש לקשת ג׳ גוונין, הרי הם ג׳ הגוונין דחג״ת המאירים ביסוד, ואז נהיר היסוד בג׳ גוונין דחג״ת ומתייחד במלכות (דע״ה ח״ב פח ע״א).

[2852] לכך חושך ואומר וראיתיה אעשה לה דרך להתקשט כדי שאראנה אל היחוד, והיינו לזכור ברית עולם (אור יקר).

[2853] מי שיהיה מרכבה למדה עליונה ממנה אי אפשר אם לא יאחז בה ודרך בה יכנס לפנים והיינו וראיתיה ועל ידו אזכור התחתונים (אור יקר).

תרגום: רבי יהודה קם לילה אחד לעסוק בתורה בחצות הלילה באכסניה בעיר מחסיא, והיה שם בבית יהודי אחד שבא עם שתי שקים של מלבושים. פתח רבי יהודה ואמר, "והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהים", זוהי אבן השתיה שמשם נשתל העולם, ועליה נבנה בית המקדש. אותו יהודי הרים ראשו ואמר לו, איך אפשר דבר זה, והרי אבן השתיה טרם שנברא העולם היתה, וממנה נשתל העולם, ואתה אמרת "והאבן הזאת אשר שמתי מצבה", שמשמע שיעקב שם אותה עכשיו, שכתוב "ויקח את האבן אשר שם מראשתיו". ועוד, שיעקב בבית אל היה, והאבן הזאת היתה בירושלים.

רבי יהודה לא סובב ראשו אליו, פתח ואמר, "הכון לקראת אלהיך ישראל", וכתוב "הסכת ושמע ישראל", דברי תורה צריכים כוונה, ודברי תורה צריכים להתקן בגוף ורצון כאחד. קם אותו יהודי והתלבש, וישב אצל רבי יהודה ואמר, אשריכם הצדיקים שעוסקים בתורה יומם ולילה. אמר לו רבי יהודה, עכשיו שהכנת את עצמך, אמור דברך שנתחבר כאחד, שהרי דברי תורה צריכים תיקון הגוף ותיקון הלב, ואם לאו הייתי שוכב במטתי, והייתי אומר דברים בלבי. אלא הרי שנינו, שאפילו אחד שיושב ועוסק בתורה, השכינה מתחברת עמו, ומה שכינה כאן ואני שוכב במטתי. ולא עוד, אלא שצריכים צחות. ועוד, שכל אדם שקם לעסוק בתורה מחצות הלילה, כשמתעוררת רוח צפון (בחצות הלילה), הקדוש ברוך הוא בא להשתעשע עם הצדיקים בגן עדן. והוא וכל הצדיקים שבגן, כולם מקשיבים (לו ומקשיבים) לאותם דברים שיוצאים מפיו. ומה הקדוש ברוך הוא וכל הצדיקים שמתעדנים לשמוע דברי תורה בשעה הזו, ואני אהיה שוכב במטתי. אמר לו, כעת אמור דברך.

אמר לו, שאלתי על מה שאמרת בפסוק הזה (סוד של אבן השתיה שאמרת), "והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהים" שזו אבן השתיה, (עכשיו שמקשיב לדברי) איך אפשר, שהרי אבן השתיה טרם שנברא העולם היתה, וממנה נשתל העולם, ואתה אמרת "אשר שמתי", שמשמע שיעקב שם אותה כעת, וכתוב "ויקח את האבן אשר שם מראשתיו". ועוד, שיעקב היה בבית אל, והאבן הזו היתה בירושלים. אמר לו, כל ארץ ישראל התקפלה תחתיו, ואותה אבן תחתיו היתה. אמר לו, [אבל] כתוב "אשר שם", וכתוב "והאבן הזאת אשר שמתי מצבה". אמר לו, אם ידעת הדבר, אמור אותו.

פתח ואמר, "אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתך". החביבות והדבקות של דוד המלך היתה באבן הזאת, ועליה אמר "אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה". וכשרצה להסתכל במראה כבוד רבונו, נטל אבן זו בידו בתחילה, ואחר כך נכנס. משום שכל מי שרוצה להראות לפני רבונו, לא נכנס אלא עם אבן זאת, שכתוב "בזאת יבא אהרן אל הקדש". ודוד משבח עצמו ואומר, אני בצדק אחזה פניך. וכל עסקו של דוד להראות באבן זאת כראוי כלפי מעלה.

בא וראה, אברהם תיקן תפילת הבוקר והודיע טוב רבונו בעולם, ותיקן אותה השעה בתקוניה כראוי, שכתוב "וישכם אברהם בבוקר". יצחק תיקן תפלת מנחה, והודיע בעולם שיש דין ויש דיין שיכול להציל ולדון את העולם. יעקב תיקן תפלת ערבית, ובשביל התפלה הזו שתיקן מה שלא תיקן אדם מקודם לזה כראוי. לכן שיבח את עצמו ואמר "והאבן הזאת אשר שמתי מצבה", שעד אותה שעה לא תיקן אותה אחר כמותו. ולכן "ויקח את האבן אשר שם מראשתיו וישם אתה מצבה". מה זה "מצבה", שהיתה נפולה, והקים אותה. "ויצוק שמן על ראשה", שהרי הדבר תלוי ביעקב לעשות יותר מכל בני העולם. בא רבי יהודה ונשקו. אמר לו, וכל זה ידעת, (ואיך) ואתה עוסק בסחורה ומניח חיי עולם. אמר לו, השעה היתה דחוקה לי, ויש לי שני בנים ועומדים כל היום בבית הרב, ואני עוסק במזונם ולתת להם שכר למורם כדי שיעסקו בתורה.

פתח ואמר, "ושלמה ישב על כסא דוד אביו ותיכון מלכותו מאד". מה הוא השבח הזה. אלא שהתקין אבן שתיה ושם עליה קדש הקדשים, ואז "ותיכון מלכותו מאד". וכתוב "וראיתיה לזכור ברית עולם", שהרי הקדוש ברוך הוא חשקו בה תמיד, ומי שלא נראה עמה, לא נכנס לפני רבונו. ועל זה כתוב "וראיתיה לזכור ברית עולם". "וראיתיה", מה זה "וראיתיה". סוד הוא, כמו שנאמר "והתוית תיו על מצחות וגו'" להראות עליהם. ויש אומרים, זה רושם האות הקדוש שבבשר.

(קעב) עי' זהר ח"א רלא ע"א: פתח רבי יוסי ואמר (איוב לח ו) על מה אדניה הטבעו האי קרא קב"ה אמר ליה בגין דכד ברא עלמא לא ברא ליה אלא על סמכין דאינון ז' סמכין

דעלמא[2854] כמה דאת אמר (משלי ט א) חצבה עמודיה שבעה ואינון סמכין לא אתיידע על מה קיימין בגין דאיהו רזא עמיקא סתימא דכל סתימן ועלמא לא אתברי עד דנטל אבנא חדא ואיהי אבנא דאתקרי אבן שתיה[2855] [ונטל] (נטיל) לה קב״ה וזרק לה לגו תהומא ואתנעיץ מעילא לתתא ומניה אשתיל עלמא ואיהי נקודה אמצעיתא דעלמא ובהאי נקודה קיימא קדש הקדשים[2856] הדא הוא דכתיב (איוב לח ו) או מי ירה אבן פנתה[2857] כמה דאת אמר (ישעיה כח טז) אבן בחן פנת יקרת וכתיב (תהלים קיח כב) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה

תרגום: פתח רבי יוסי ואמר, ״על מה אדניה הטבעו״. הקב״ה אמר את פסוק זה, משום שכשברא את העולם, לא ברא אותו אלא על עמודים, שהם שבעת עמודי העולם, כמו שנאמר ״חצבה עמודיה שבעה״, ואותם עמודים לא נודע על מה עומדים. משום שהוא סוד עמוק, סתום מכל הסתומים, והעולם לא נברא עד שנטל אבן אחת, והיא אבן שנקראת אבן שתיה, ולקח אותה הקדוש ברוך הוא וזרק אותה לתוך התהום, וננעצה מלמעלה למטה, וממנה נשתל העולם, והיא נקודה באמצע העולם, ובנקודה זו עומד קדש הקדשים. זהו שכתוב ״או מי ירה אבן פנתה״, כמו שנאמר ״אבן בחן פנת יקרת״, וכתוב ״אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה״.

(קעג) עי׳ זהר ח״א ז ע״ב: ב תרין אינון דמתחברין כחדא ואינון תרין נקודין[2858] חד גניזא וטמירא[2859] וחד קיימא באתגליא[2860] ובגין דלית להו פרודא אקרון ראשית חד ולא תרין מאן דנטיל האי נטיל והאי וכלא חד[2861] דהא הוא (שמיה) ושמיה חד דכתיב (שם פג יט) וידעו כי אתה[2862] שמך[2863] יהו״ה לבדך אמאי אקרי יראת יהו״ה בגין דאיהו אילנא דטוב ורע[2864] זכי בר נש הא טוב ואי לא זכי הא רע

ב׳ [של בראשית] שנים הם שמתחברים כאחד, ואלה שתי נקודות, אחד גנוז וטמון ואחד עומד בגלוי. ובגלל שאין להם פירוד נקראים ראשית, אחד ולא שנים. מי שנוטל זה נוטל זה, והכל אחד, שהרי הוא (שמו) ושמו אחד, שכתוב ״וידעו כי אתה שמך ה׳ לבדך״. למה נקרא ״יראת ה׳״, בגלל שהוא עץ של טוב ורע, אם האדם זכה הנה טוב, ואם לא זכה הנה רע

– מאיר התיקון –

[2854] פי׳ עלמא הוא עלמא דדכורא, שהם ז׳ ספירות מחסד עד מלכות, וכולם עומדים על רזא עמיקא הוא יסוד אימא שהוא עמוק ולא בולט כזכר, ולכן נק׳ בינה עמיקא בכל הזהר, והבן זה. ומאותו היסוד יוצאים הה״ח לקיים אותם הז׳ עמודים (זהר הרקיע).

[2855] מידת המלכות (ביאורים ח״ב ל ע״ג), כדי שלא יתמוטט העולם בכל משך ימי העולם וכדי להעמיד את בחינת ״אבן השתיה״ אשר ממנה הושתת העולם, ועליה העולם עומד, הרי היא שכינתו ית׳ המסתתרת ונעלמת ביסוד כל העולם כולו ועליה העולם עומד (כללים ח״א טז ע״ג).

[2856] קדשי הקדשים הוא בחי׳ היסוד הנק׳ כל שהוא קודש כול כל הקדשים, ושם זה יתואר בין ביסוד דדכורא ובין ביסוד דנוק׳. והנה היסוד דאמא נשלם ממש בחזה דז״א אשר שם הוא מקום הנקודה ההיא כד קיימא באמצעיתא נמצא כי קה״ק הוא יסוד דאימא קיימי על ההוא נקודה, וז״ש הה״ד או מי ירה, ר״ל כי מ״י שהוא יסוד הבינה כי שם נפתחין נ׳ שערי בינה, שהוא גימ׳ מי, ומי היא אשר ירה באותה הפינה וכו׳ (זהר הרקיע).

[2857] היא נוק׳ דז״א, וע״כ אמר אבן, כי הז״א כלול מאבות, אש ומים רוח, שהם ר״ת אמ״ר, ונוק׳ נקרא עפר, ונעשית אבן, דאתכללית מן ג׳ יסודין עילאין, ואתקרישית ואתעבידו אבן. וגם היא יצאה מבינה הנק׳ מ״י, וזהו מי ירה אבן פינתה, מן הז׳ עמודים עומדים על אבן אחת הנק׳ מ״ה, וזהו על מה אדניה הוטבעו. וענין ירה הוא בבינה, ד׳ על ו׳. וכד נחתא מבינה מתהפכין ו׳ על ד׳ שהוא ז״א, נשאר למעלה, והד׳ שהיא הנוק׳ יסוד עפר, נתהפך וירד למטה ממנו, וז״ס ירה מעילא לתתא, והבן זה, ואז נעשית ה׳ תתאה דשמא קדישא, וזהו פנתה פנת ה׳. וז׳ התחתונים דדכורא כולן נכללים ביסוד דיליה לתת שם מ״ד, בסוד והכהו לז׳ נחלים, וכנגדן בנוק׳ ביסוד דילה שם נכללין (ביסוד שלה) הז״ת שבה, והם ז׳ תהומות כנודע, והם נוק׳ בסוד כל הנחלים הולכים אל הים (זהר הרקיע).

[2858] [חכמה תתאה] היא היראה, י׳ דאדנ״י, יראה, חכמת המלכות, והן ב׳ נקודות, ב׳ יודי״ן בשילוב יאהדונה״י (יהל אור).

[2859] אבא (רח״ו).

[2860] מלכות (רח״ו).

[2861]

[2862] אבא (רח״ו).

[2863] מלכות (רח״ו).

[2864] שהן ב׳ יראות, טוב ורע (יהל אור). כבר ידעת כי המלכות תחלתה בבינה מטיבור ולתתא והנה נודע כי החשמל היוצא מאמא להלביש לזו״ן מחציו ולמעלה הוא טוב וממתניו ולמטה רע כי שם מהחזה ולמטה מתחיל הרע בנוגה ולכן גם היא נק׳ אילנא דטוב ורע (רח״ו).

צ״ע אם להוסיף את זה@@@@: בראשית רבי חייא פתח (תהלים קיא י) ראשית חכמה יראת יהו״ה שכל טוב לכל עושיהם תהלתו עומדת לעד ראשית חכמה האי קרא הכי מבעי ליה סוף חכמה יראת יהו״ה בגין דיראת יהו״ה סוף חכמה איהי[2865] לאעלא לגו דרגא דחכמתא עלאה[2866] הה״ד (שם קיח יט-כ) פתחו לי שערי צדק זה השער ליהו״ה ודאי דאי לא יעול בהאי תרעא לא יעול לעלמין (ל)מלכא עלאה[2867] דאיהי עלאה[2868] וטמיר וגניז[2869] ועביד ליה תרעין אלין על אלין[2870] ולסוף כל תרעין עבד תרעא חד[2871] בכמה מנעולין[2872] בכמה פתחין[2873] בכמה היכלין[2874] אלין על אלין[2875] אמר כל מאן דבעי למיעל לגבי תרעא דא יהא קדמאה לגבי מאן דיעול בהאי תרעא יעול[2876] אוף הכי תרעא קדמאה לחכמה עלאה יראת יהו״ה[2877] איהי ודא איהי[2878] ראשית ועל דא שרי בהאי אתר יראה ודא תרעא לאעלא[2879] לכל[2880] טובא דעלמא שכל טוב אלין תרין תרעין דאינון כחדא[2881]

תרגום: ״בראשית״. רבי חייא פתח ״ראשית חכמה יראת ה׳ שכל טוב לכל עושיהם תהלתו עומדת לעד״. ״ראשית חכמה״, פסוק זה כך היה צריך לכתוב, סוף חכמה יראת ה׳, בגלל שיראת ה׳ היא סוף חכמה. (אלא היא ראשית) להכנס לתוך הדרגה של חכמה עליונה. זהו שכתוב ״פתחו לי שערי צדק״, ״זה השער לה׳״, ודאי. שאם לא יכנס בשער זה, לא יכנס לעולמות [עליונים]. [משל] למלך עליון שהוא עליון נסתר וגנוז, ועשה לו שערים אלה על אלה, ובסוף כל השערים עשה שער אחד בכמה מנעולים, בכמה פתחים, בכמה היכלות אלה על אלה, ואמר, כל מי שרוצה להכנס אלי, שער זה יהיה ראשון לגבַי, מי שיכנס בשער זה, יכנס. גם כך שער ראשון לחכמה עליונה, יראת ה׳ היא. וזוהי ראשית. ולכן שורה במקום זה יראה, וזה שער להכנס לכל טוב שבעולם. ״שכל טוב״ אלה שני שערים שהם כאחד.

(קעד) עי׳ זהר ח״ג קפו ע״ב: ואינון חמש בריחין דאקרון חמש מאה שנין דאילנא דחיי אזיל בהו וברית קדישא[2882] אתער (ס״א אתגזר[2883]) בחמש אצבען דידא ומלה [תימה] ותימאו (סתימא) הוא על מה דאמרת וע״ד כל ברכאן דכהנא באצבען תליין פרישו דידא דמשה[2884] ע״ד הוה:

– מאיר התיקון –

[2865] ״(נ״א אלא איהי לאעלא)״ נוסף בדפ״ו.

[2866] חכמה (רח״ו). לאפוקי מלכות שהיא חכמה תתאה (יהל אור).

[2867] אבא (רח״ו). ר״ל חכמה עלאה (יהל אור).

[2868] על אימא (רח״ו).

[2869] טמיר וגניז - כתר, ובו ב׳ מדריגות, במפולא ממך ובמכוסה ממך וזה טמיר וגניז (בהגר״א בתיקו״ז א ע״א), אוירא ומו״ס (שם קלח ע״א).

[2870] חמישים שערי בינה (רח״ו).

[2871] כי הבינה נשלמים נ׳ שערים בתוך יסוד דז״א כי עד הוד אתפשטת ויסוד נקרא כל כולל הנ׳ שערי בינה ונמצא ששם עביד תרעא חד שהיא המלכות הנקרא תרע״א (רח״ו).

[2872] שבעשיה (רח״ו).

[2873] שביצירה (רח״ו).

[2874] שבבריאה (רח״ו). נגד ג׳ עולמות (יהל אור).

[2875] שהיא מתלבשת בכל זה טרם התגלותה (רח״ו).

[2876] בזאת יבא אהרן אל הקודש דהיינו חכמה (רח״ו).

[2877] וז״ס (אבות פ״ג מי״ז) אם אין יראה, אין חכמה (יהל אור).

[2878] דריש מלת בראשית ראשית קאי על יראת ה׳ הנ״ל והכ׳ לאורויי על ב׳ ראשית ב׳ נקודין כו׳ ר״ל חכמה עלאה וח׳ תתאה מ׳ שם ב׳ נקודות בהצטרף ב׳ שמות יאהדונה״י יו״ד ראשונה חכמה יו״ד אחרונה מלכות. א״ם (נ״א).

[2879] לעמלא (יהל אור).

[2880] להכנס ביסוד (רח״ו).

[2881] חכמה ומלכות (רח״ו). ר״ל, יסוד ומלכות, שהן תמיד כחדא. ״שכל״, מלכות, וכו׳ ״טוב״, יסוד, ונכללין כאחד (יהל אור).

[2882] תיכף שהאצבעות נוגעים במילה מתעורר לזווג כי הה״ג האלו מעוררים הזווג בסוד חימום האש הצפוני (רח״ו), דע כי ז״ס מ״ש רז״ל יד לאמה תקצץ כי בהושטת יד למילה שביד ה׳ אצבעות שהם סוד ה׳ אותיות מנצפ״ך הה״ג אשר הם המעוררים לזיווג כי הה״ג תמיד מעוררים בסוד חמום בסוד (ש״הש ב ו) שמאלו תחת לראשי ואח״כ יורדין הה״ח בסוד וימינו תחבקני (זהר הרקיע).

[2883] כמ״ש (תענית כט. וש״מ) אתם בכיתם בכיה כו׳. וכמ״ש וישא ידו להם להפיל אותם במדבר ולהפיל זרעם בגוים ולזרותם כו׳ (יהל אור).

[2884] כדי שלא ינקו החיצונים מהאצבעות ומהצפרנים מאורות החו״ג הבוקעים שם כמ״ש בדורש לאה (רח״ו).

תרגום: והם חמשה בריחים שנקראים חמש מאות שנים שהולך בהם עץ החיים, וברית קודש מתעורר (נמול) בחמש אצבעות היד, ודבר (נסתר) תימא הוא, על מה שאמרת, ולכן כל ברכות הכהן תלויות באצבעות, ועל זה היתה פרישת ידי משה.

(קעה) עי׳ זו״ח (כט ע״ג לד ע״ג): ת״ח תלת שותפין אינון אדם דבריאה אדם דיצירה אדם דעשיה אדם דבריאה איהי נשמתא בה חשיב ב״נ ודא עולם המחשבה ודאי אתקריאת רוח אדם דיצירה עולם הדיבור כד אתלבש ביה מחשבה בה חשיב וצייר ציורין דשרטוטין ודיוקנין ואע״ג דחשיב לון לית ליה רשו לאפקא לון מההוא חילא דאיתמר ביה מהכח אל הפועל עד דאתלבשו נשמתא ורוחא בנפשא ובה אפיקו כלא לפועל בגין דנפשא איהו עולם המעשה ובה רוחא בטש במצחא ועביד שרטוטין בטש בעיינין ועביד קריצין בטש בעיינין ועביד גוונין בטש באנפוי ועביד גוונין ותיקונין נחית לתתאה בטש בידין ועביד שרטוטין בטש באברים כלהו דגופא ועביד דיוקנין ולית חילא למחשבה ולאו לרוחא לאפקא חילא לעובדא בלא נפשא

ועכ״ד דתלת שותפין אלין בב״נ לית מחשבה דאית לה חילא לחשוב בלא שכינתא עילאה דתמן חכמה[2885] ולא רוחא דאית ליה רשו לציירא בלא תפארת דאיהו כליל שית ספירן[2886] ונפשא לית לה חילא למיעבד עובדא בלא מלכות דאיהו מעשה בראשית עלה איתמר תוצא הארץ נפש חיה[2887]

אבל בריאה באלהים דאיהי בינה הה״ד (&) בראשית ברא אלהים ויברא אלהים את שני המאורות הגדולים ויברא אלהים את האדם בצלמו[2888] הוי״ה איהו ביצירה הה״ד (&) יהי אור ויהי אור יהי רקיע בכל אתר ויהי כן איהו תפארת כליל שית סטרין[2889] הוא טוב דכל יומי בראשית[2890] והוא צייר יצר הטוב דאיתמר ביה ויצר ה׳ אלהים ביצירה תשכח יהו״ה[2891]

תרגום: בא וראה, שלשה שותפים הם, אדם דבריאה, אדם דיצירה, אדם דעשיה, אדם דבריאה הוא הנשמה, שבה חושב האדם, וזו ((נקראת ודאי)) עולם המחשבה, רוח בעצם ביצירה, עולם הדיבור, כשמתלבשת בו המחשבה, בה חושב ומצייר הציורים של השרטוטין וצורות הפנים, ואף על פי שחושבם, אין לו רשות להוציא אותם מכח ההוא, שעל זה נאמר מהכח אל הפועל, עד שנתלבשו הנשמה והרוח בנפש, ובה הוציאו את הכל לפועל, לפי שהנפש הוא עולם המעשה, ובה מכה הרוח במצח ועושה שרטוטין, מכה בעינים ועושה הגבות, מכה בעינים ועושה הגוונים, מכה בפנים ועושה בו גוונים ותיקונים, יורד למטה, מכה בידים ועושה בהם שרטוטין, מכה בכל האברים ועושה צורות, ואין כח לא למחשבה ולא לרוח להוציא הכח אל הפועל בלא הנפש

כי אף על פי שיש שלשה שותפים אלו באדם, אין מחשבה שיש לה כח לחשוב בלא השכינה העליונה ששם החכמה, ואין רשות לרוח לצייר ציורים בלא התפארת, שהוא כולל את שש ספירות, ואין כח לנפש לפעול פעולה בלא המלכות, שהיא מעשה בראשית, עליה נאמר תוצא הארץ נפש חיה

אבל הבריאה באלהי״ם שהוא הבינה, זהו נאמר בראשית ברא אלהי״ם, ויעש אלהי״ם את שני המאורות הגדולים, ויברא אלהי״ם את האדם בצלמו הוי״ה הוא ביצירה, זהו נאמר יהי אור ויהי אור, יהי רקיע, בכל אתר [נאמר] ויהי כן, הוא בתפארת הכולל ששה קצוות, הוא טוב בכל יום ימי בראשית, והוא שצייר את היצר הטוב, שנאמר בו וייצר יהו״ה אלהי״ם, ביצירה תמצא הוי״ה

– מאיר התיקון –

[2885] ר״ל שהיא כוללת חכמה ג״כ, שהמחשבה בשניהם במוחא ולבא (בהגר״א על תיקו״ז לט ע״א).

[2886] ובינה תלת הא תשע (דפ״מ), צ״ע אם זה נוסח או פירוש.
ור״ל והן מקננין ביצירה (לעיל כד ע״ב), ובינה תלת הא תשע (בהגר״א בתיקו״ז).

[2887] ור״ל אלו נר״ן שכוללין כלל האדם הן מג׳ עולמות בי״ע, כלל העולמות הנבראים, והן מושפעים מכלל הספירות שהן עשר בג׳ דרגין כנ״ל, דבינה בתלת ספירין מקננת בבריאה ז״א ביצירה ומלכות בעשיה, והן ג׳ דרגין דמחשבה ודבורא ועובדא (בהגר״א בתיקו״ז).

[2888] דהיא נקראת אלהים חיים (זהר ח״ג רמה ע״א), דחיים שמה (תיקו״ז טז ע״ב) (בהגר״א בתיקו״ז).

[2889] ספירין (נוסח הגר״א וצ״ע).

[2890] ר״ל ו׳ פעמים טוב (בהגר״א בתיקו״ז).

[2891] ר״ל דאתמר [בו וייצר] (בוייצר) שם הוי״ה והוא בת״ת דנקרא הוי״ה, וכן ביצירה דמקננן ביה. ואע״ג דאלהים נמי כתיב שם, הרי כבר אמר דבינה צייר על ידו, וכן בעשיה כנ״ל. ור״ל שכל ויהי הוא לשון הוי״ה. (בהגר״א בתיקו״ז).

(קעו) עי׳ זו״ח (נ ע״ג, סג ע״ד): כיון דאתא לבתר[2892] ואתייליד שת[2893] אתבסם עלמא[2894] בצדיקי וחסידי דהוו לבתר בעלמא ש״ת דא איהו סיומא[2895] דאלפי ביתא ואע״ג דאתבסם[2896] לא אעדיאו עקימו בישא מעלמא אלא אתכפיא מקמי סטרא דמהימנותא סיומא דאתוון:

דהא עד הכא אתברי עלמא באתוון דאורייתא ולא אשתלימו אתוון עד דאתייליד שת כיון דאתייליד שת אשתלימו כל עובדין דלעילא ותתא ברזא דאתוון כדין אתבסם עלמא דאשתלים תיקונוי מכאן ולהלאה שארי עלמא לאתנהגא[2897] כפום מישר אורחוי:

תרגום: כאשר שבא אחר כך נולד שת, נתקן העולם בצדיקים ובחסידים שהיו אחרי בעולם. ״שת״ הוא סיומו של האל״ף-בי״ת. ואף על פי שנתקן, לא סולקה העקמומית הרעה מן העולם, אלא נכנעה בפני הצד של האמונה, [שהוא] סיומה של האותיות.

שכן עד אז, העולם נברא באותיות התורה, ולא הושלמו האותיות, עד שנולד שת. כיון שנולד שת, הושלמו כל המעשים שלמעלה ולמטה בסוד האותיות. אז נתבסם העולם, והושלם תיקונו. ומכאן והלאה, התחיל העולם להתנהג על פי דרך הישר.

(קעז) עי׳ זהר ח״א קכד ע״א: תא חזי כתיב (בראשית ג טו) ואיבה אשית בינך ובין האשה מאי ואיבה כדכתיב (איוב ט כו) חלפו עם אניות אבה דהא כמה ארבין[2898] שטאן גו ימא רבא[2899] ואית ארבין וספינן מתפרשן דא מן דא[2900] ואינון ארבין דהאי נחש שאט בגווייהו אקרון אניות אבה בינך ובין האשה דא אשה יראת יהו״ה ובין זרעך אלין שאר עמין עעכו״ם ובין זרעה אלין ישראל הוא ישופך ראש (בראשית ג טו) דא קב״ה[2901] דזמין לבערא ליה מעלמא דכתיב

– מאיר התיקון –

[2892] בגלגול (אור יקר).

[2893] מדה הקדושה והומשך כל כלל הנשמות הקדושות (אור יקר).

[2894] שהיה צדיקים כדי להכריע כנגד הרשעים (אור יקר).

[2895] הענין שכל מציאות כלל העולם נמצא ונברא על ידי האותיות כדפי׳ בספר יצירה, וכמו שכל העולם כולו נכללו בו כ״ב אותיות כן מציאות כלל האדם שהם סוד כלל הנשמות נמצאו בסוד כ״ב אותיות, וכמו שאם חסר אבר מאברי העולם חסר אות אחת כן אם יחסר איש מאנשי העולם המשלימים סוד צורת הנשמות יחסר אות אחת, והנה כשנברא אדם להורות שאין שלמותו במציאות עצמו אלא בהולידו כדמותו כצלמו לא נמצאו בו כל כלל כ״ב יחד אלא נברא בקצת האלפא ביתא דהיינו מא׳ ועד מ׳ ״אד״ם״ דהיינו אחיזתו למעלה בחכמה עד הבינה, דהיינו מא׳ עד י׳ חכמה עשר מאמרות, ואח״כ מל״ך בינה בהפוכא כל״מ, ומשם יוליד ב״ן תשלום האלפא ביתא עד ש״ת שהם ש׳ שלשה אבות נכללים בזכר, ת׳ מלכות נקבה, וזה תשלום כ״ב אותיות תשלום האצילות, וכל המציאות וק׳ שבו סוד יצר הרע נכלל קצתו בהם די הצורך הראוי להוליד וצורך העולם, אלא (שקלל) [שקלקל] וברא קי״ן כל היצר יחד, ועם כל זה אח״כ אתבסם העולם כשהוליד שת שנשתלמו האותיות ונשלמה המרכבה העליונה ונמצאו בעולם צדיקים כנגד הרשעים, וזהו קצת תיקון שעם היות שימצאו רשעים בעולם שהם כחות החיצונים נמצאו צדיקים משלימים בסוד המרכבה והוא הכנעה גדולה לחצונים (אור יקר).

[2896] והנה כ״ב אותיות אלו שפירשנו הם יסוד מוסד לכל כלל ל״ב נתיבות חכמה הנודע שהם כ״ב אותיות ועשר נקודות הם עשר מאמרות כדפי׳ בספר יצירה, ולכך כל נתיב ונתיב בו כלל כל נתיבות, וכן בכל אות ואות בו כלל כ״ב אותיות, ולכך שלימות גילוי כל הנתיבות דרך פרט הוא גילוי כל ל״ב אלפא ביתות המתנהגות מל״ב נתיבות להיות כל כלל החכמה הקדומה מתגלה ופועלת בסוד כלל הנשמות, ולכך אח״כ כשהוליד שת את אנוש התחיל לחזור ולכלול פרט כ״ב אותיות מנתיב אחר מהנתיבות (אור יקר).

[2897] ומפני שסוד הנתיבות הם ל״ב י״ו ביושר בסוד אלפא ביתא ישרה וי״ו בסוד אלפא ביתא מהופכת, דהיינו י״ו אבג״ד וכו׳ י״ו תשר״ק, ועם היות שתהיה האלפא ביתות בהפוך אין הפוך ההנהגה הישרה כי דרכה [כך] לזה אמר ״כפום מישר אורחוי״ פעמים אלפא ביתא ביושר פעמים אלפא ביתא בהיפוך כפי מה שיגזור יושר אורחות הנתיבות עד תשלום ל״ב אלפא ביתות שהם ל״ב נתיבות כדפירשנו (אור יקר).

[2898] כחות רוחניים (אור יקר). הם הנשמות הקדושות (מ״מ).

[2899] מלכות, ותחת ממשלתה כל הרוחניים. והיא ים, ובה הכחות כעין ספינות בים, והם כחות אלו מבדילים בין השכינה לכחות הטומאה כנודע, שהחיצוניות למטה מההיכלות, והיינו איבה בינך ובין האשה. וכן ישראל נשמתן אחוזים תחת כסא הכבוד, למעלה מההיכלות. ואומות העולם אפילו חסידיהן למטה מכל ההיכלות, בהיכל טמא העליון, בקלי׳ הדקה המתקרבת אל הקדושה. כל שכן שאר האומות, שריהם שהם החוצה (אור יקר).

[2900] פי׳ יש נשמות שהם מצד הקדושה ויש מצד הקלי׳ (מ״מ).

[2901] הוא נקרא הקב״ה כאומרו ועבד הלוי הוא ומלה זו מתפרשת בת״ת ובבינה (אור יקר).

(ישעיה כה ח) בלע המות לנצח וכתיב (זכריה יג ב) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ[2902] ראש דא[2903] לזמנא דאתי דיתערון מיתיא דהא כדין להוי עלמא רא״ש דיתקיים ברא״ש דאיהו עלמא עלאה[2904] ואתה תשופנו עקב[2905] (בראשית ג טו) דא בהאי עלמא השתא דאיהו עקב[2906] ולאו איהו בקיומא וההוא חויא נשיך לעלמא ואחשיך אנפי בריין

תרגום: בא וראה, כתוב ״ואיבה אשית בינך ובין האשה״. מה זה ״ואיבה״, ככתוב ״חלפו עם אניות אבה״. שהנה כמה אוניות משוטטות בתוך הים הגדול, ויש אוניות וספינות נפרדות זו מזו. ואותן האוניות שהנחש הזה שט בתוכן, נקראות אוניות אבה. ״בינך ובין האשה״, זו אשה יראת ה׳. ״ובין זרעך״, אלו שאר עמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות. ״ובין זרעה״, אלו ישראל. ״הוא ישופך ראש״, זה הקדוש ברוך הוא שעתיד לבער אותו מן העולם, שכתוב ״בלע המות לנצח״, וכתוב ״ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ״. ״ראש״, זה לעתיד לבא כשיתעוררו המתים, שהרי אז העולם יהיה ראש, שיתקיים בראש, שהוא העולם העליון. ״ואתה תשופנו עקב״, זה בעולם הזה, כעת שהוא עקב ואינו בקיום, ואותו הנחש נושך את העולם ומחשיך פני הבריות.

(קעח) עי׳ זהר חדש עה ע״ב: פתח ואמר מה הוא דאמר הראיני את מראיך כד יתעביד בר נש מטיפה בשלייתא דאמיה כמה דאתרבי אעיל ביה הקב״ה זעיר זעיר רוחא ונפשא ונר יהיבת על רישיה בליליא שנאמר בהלו נרו עלי ראשי ועמודא דנהורא ביממא שנאמר ויסע עמוד הענן וגו׳ ולילה בעמוד אש כו׳ ללכת יומם ולילה ונאמר כי נר מצוה ותורה אור

ואלפי ליה כל אורייתא ואולפי ליה כל פיקודי וימרון ליה חזי דדין הוא דרך עקלתון דאיתקרי לילה ובאתרא הדין יעלון כל נפשתא דאינשא שנאמר קטן וגדול שם הוא ועבד חפשי מאדוניו

ואחזיין ליה בעמודא דאישתא דהיא על רישיה כמה דובין ונמרין ואריין ומלאכי חבלה דיתבין תמן וכלבא תמן ועל דא אמר דוד הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחיבתי ודין אתרא הוא חושך ומלאכי חבלה קרון להון לילות ועל דא אמר מפחד בלילות לילות ממש אקרון

תרגום: פתח ואמר מה זה שאמר (שיר ב) הראיני את מראיך כשנעשה אדם מטיפה בשְׁלִיַּת אמו כמו שמתגדל (אחר ארבעים יום שנברא) מכניס בו הקדוש ברוך הוא מעט מעט רוח ונפש ונר נתן על ראשו בלילה שנאמר (איוב כט) בהלו נרו עלי ראשי ועמוד אור ביום שנאמר (שמות יד) ויסע עמוד הענן וגו׳ (שם יג) ולילה בעמוד אש כו׳ ללכת יומם ולילה ונאמר (משלי ו) כי נר מצוה ותורה אור

ומלמדים אותו את כל התורה ומלמדים אותו את כל המצוות ואומרים לו ראה שזוהי דרך עקלתון שנקראת לילה ובמקום הזה יכניסו כל נפש של האיש שנאמר (איוב ג) קטן וגדול שם הוא ועבד חפשי מאדוניו

ומראים לו בעמוד של אש שהוא על ראשו כמה דבים ונמרים ואריות ומלאכי חבלה שיושבים שם ושם הכלב ועל זה אמר דוד (תהלים כב) הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי

– מאיר התיקון –

[2902] וצריכי קראי, דאי מקרא דבלע המות, לא משמע שיעביר חלקו מלמעלה, אלא המות השולט בעולם, לכך קאמר וכתיב ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, דהיינו מן הארץ העליונה, דהיינו אניות, אבה. ואי קאמר קרא דאעביר לא משמע ביטולו מכל וכל, אלא העברה לבד, לזה הביא קרא דבלע, דמשמע דבלענו (אור יקר).

[2903] וז״ס ישראל ויעקב [זו״נ ראש ועקב] והנשארות הוא שם יל״י שמוציא ניצוצין מנחש בסוד נ׳ שערי בינה עלמא דחירו דבה נפקין כו׳ (יהל אור), ובענין יל״י, עי׳ בהגר״א בתיקו״ז פ ע״ב וליקוטי הגר״א קב ע״ב.

[2904] על שם שהיא ראש לז׳ ספירות והיינו עלאה (אור יקר).

[2905] בחי׳ התחתונה מן הים שהיא מצולות ים, ומשם ולמטה הוא אוחז ויונק מי המרים, מים מלוחים מן הים, ובכחה מחשיך פני אדם (אור יקר).

[2906] עקבי לאה בראש רחל, ומשם ניזונים הקלי׳. ובעולם הזה אינם מתגברים הקלי׳ אלא בשביל היניקה שהם יונקם מאותם עקבים. וז״ש ואתה תשופנו, לישראל, בשביל היניקה שאתה יונק מעקב. א״נ יובן במ״ש שבשעת החרבן נפלו ט׳ ספירות דמלכות דאצילות בקלי׳, והם נקראים רישא, ומשם היו ניזונים ישראל. ומהמלכות דנוק׳ דאצילות יונקים אומות העולם, וזו המלכות דמלכות נקראת זנבא, וז״ש בפ׳ במדבר רישא שכיבת לעפרא וזנבא שליט, ומלכות דמלכות נקראת עקב, וזהו ואתה תשופנו עקב, תשופנו לישראל בשביל שרישא בעפרא, וזנבא שהיא המלכות דמלכות שנק׳ עקב שליט. א״נ יובן במ״ש הרב כי ז״א בקטנותו נקרא יעקב, לפי שיש בו מוחין דקטנות, שני פעמים אלהים גימ׳ עק״ב עם עשרה אותיותיהם גימ׳ יעק״ב. ונודע כי בגלות אין לו אלא מוחין דיניקה, שהם ב׳ פעמים אלהים גימ׳ עק״ב, ויניקת הקלי׳ ממוחין דקטנות, וז״ש ואתה תשופנו עקב, אבל כשז״א בגדלותו אז נקרא ישראל (מ״מ).

והמקום הזה הוא חשך ומלאכי החבלה קוראים אותם לילות ועל זה אמר מפחד בלילות לילות ממש נקראו

(קעט) עי' זהר ח,ג ס ע"א: ותאנא בהאי ערסא מה כתיב בה (משלי לא טו) ותקם בעוד לילה כד ינקא מסטרא דימינא[2907] (ס"א סטרא[2908] דדינא) ותתן טרף לביתה (שם) מאי טרף[2909] כד"א (מיכה ה ז) וטרף ואין מציל (ה"ד) (שיה"ש ג ח) כלם אחזי חרב מלמדי[2910] מלחמה זמינין בכל אתר למעבד דינא ואקרון מארי דיבבא ויללא[2911]:

איש חרבו על ירכו (שמות לב כז) כד"א (תהלים מה ד) חגור חרבך על ירך גבור[2912] מפחד בלילות הא אוקמוה מפחדה דגיהנם[2913] וגו' אבל מפחד בלילות כלומר כל דא מאן אתר נטלין מפחד מההוא אתר דאקרי פחד[2914] כד"א (בראשית לא מב) ופחד יצחק היה לי (שם נג) וישבע יעקב בפחד אביו יצחק:

בלילות בזמנין[2915] דאינון מתפקדין למעבד דינא ותאנא כתיב (משלי לא טז) זממה שדה ותקחהו[2916] ה"ד (איוב מ כ) וכל חית השדה ישחקו[2917] שם ועל דא כתיב (תהלים קד כה-כו) זה הים גדול ורחב ידים וגו' שם אניות[2918] יהלכון וגו' כד"א (משלי לא יד) היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה ממרחק[2919] ודאי מרישא דמוחא[2920] ומעילא דרישא[2921] תביא לחמה[2922] על ידא דצדיק כד מזדווגן כחד כדין חדו בכלא ה"ד (שם כו) לויתן זה יצרת לשחק בו:

תרגום: ולמדנו במטה הזו, מה כתוב בה, "ותקם בעוד לילה", כאשר יונקת מצד הימין (מצד הדין), ותתן טרף לביתה, מה הטרף כמו שנאמר וטרף ואין מציל, (זהו שנאמר) "כולם אחוזי חרב מלומדי מלחמה", זמינים בכל מקום לעשות דין, ונקראים בעלי יבבה ויללה.

"איש חרבו על ירכו", כמו שנאמר חגור "חרבך על ירך", גבור מפחד בלילות, הרי פרשוה מפחדה של גיהנם וכו'. אבל מפחד בלילות, כלומר את כל זה, מאיזה מקום לוקחים, מפחד. מאותו מקום שנקרא פחד, כמו שנאמר "ופחד יצחק היה לי", "וישבע יעקב בפחד אביו יצחק".

בלילות, בזמנים שהם מנו לעשות דין, ולמדנו כתוב, "זממה שדה ותקחהו", זהו שנאמר, "וכל חית השדה ישחקו שם", ועל זה כתוב, "זה הים גדול ורחב ידים וגו'", "שם אניות יהלכון וגו'", כמו שנאמר "היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה", ממרחק ודאי, מראש המח

– מאיר התיקון –

[2907] פי' כשמקבלת המלכות מצד החסדים דז"א אז מחלקת המזון לתחתונים ואי גרסי מסטרא דדינא אתי שפיר ג"כ (מ"מ).

[2908] מסטרא (דפ"ו).

[2909] ר"ל שנותנת להם כח הגבורות (רח"ו). ור"ל טרף הם רפ"ח ניצוצות עם הכולל, טרף, שהם גבורות, ומ"ש וטרף ואין מציל, פי' שהמלכות מבררת רפ"ח הנז' ואין מציל מידה (מ"מ).

[2910] מלומדי (דפ"ו).

[2911] כי מהם מקבלים יצירה ועשיה הנקרא יבבא ויללה (רח"ו).

[2912] חגור חרבך שלא ינקו הקלי' מהיסוד הנק' ירך ובפרט מיסוד דנוק', כמ"ש הרב שתאותם לינק משם, ואז תהיה גבור. וז"ש נמי איש חרבו על יריכו, דהיינו כל א' בידו חרב שהוא כח א' מהשכינה הנק' חרב, כדי לשמור הירך, ומ"ש על ירכו, לפי שכולם יונקים מהיסוד הנק' ירך, נמצא שהוא שלהם, לכן אמר איש חרבו על יריכו (מ"מ).

[2913] כדי שלא יתאחזו החיצונים בחרב עליון בסוד גבוה דאצילות (רח"ו).

[2914] פי' גבורה דז"א (מ"מ).

[2915] ושיעור הכתוב איש חרבו על יריכו ומהיכן קבלו גבורות אלו אמר מפחד שהיא גבורה דז"א, ומ"ש בלילות ר"ל אימתי שומרים שמירה זו בלילות שהיא זמן הדין (מ"מ).

[2916] פי' זממה להיות בחי' שדה זרועה פנים בפנים, ותקחהו לה, כי כן היה (מ"מ).

[2917] היא עולם הבריאה, ישחקו שם להיות מ"ן למלכות דאצילות (רח"ו).

[2918] הנשמות (רח"ו).

[2919] מהמוח (רח"ו).

[2920] פי' חכמה דז"א שהיא ראש המוחין דז"א (מ"מ). ע"י המעשים טובים דישראל ומתתקנת המלכות בעטרה דגבורה ע"י העומר, הנה עולה המלכות אז למ"ן עד אבא, כי שם הוא שרשה ומקומה, וכמ"ש בכוונת מנחת שבת (דף עה ריש ע"ג) ומקבלת משם השפע לישראל, ובסוד (משלי לא יד) ממרחק תביא לחמה, ממרחק ודאי מרישא דמוחא ומעילא דרישא, וכמ"ש בפ' אחרי מות (דף ס' סוף ע"א) (דע"ה ח"א פ ע"ג), הוא ממ"ס רישא תליתאה (דע"ה ח"ב קכא ע"ד), זוה"ק פינחס (רמט ע"א) בשעתא דדחיקת לה שעתה ואצטריכת למזונא לה ולכל חיון, איהי אזלת למרחיק לארח רחיקא (ביאורים ח"ב מה ע"א).

[2921] כי הוא יונק מהמוחא דע"ג קרומא (רח"ו). ור"ל מאוירא דע"ג קרומא שנק' גם הוא מוחא עילאה וכמ"ש באוצרות חיים (מ"מ).

[2922] לחמה ג' הויות (רח"ו). ור"ל לחם גימ' ג' הויו"ת (מ"מ).

וממעלה של הראש, תביא לחמה על ידי הצדיק, כשמזדווגים כאחד, אזי שמחה בכל, זהו שנאמר ״לויתן זה יצרת לשחק בו״.

פג ע״ב: מאי טעמא בגין דמעובדא דשמשא וסיהרא[2923] וּעלאה| נפק כיון דחטא אתחשך ואזעיר גרמיה ואצטריך לגופא אחרא במשכא ובבשרא דכתיב (בראשית ג כא) ויעש יי׳ אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם[2924] [בההוא שמושא] וכההוא שמושא| (בההוא זמנא) דעבד ההוא צדיק בנוקביה לא אשתכח מקדמת דנא ולבתר דנא דהא עד לא[2925] נפק לצורף אומנא עד דאתא חנוך ונטיל ליה (מארעא) קב״ה [מארעא] ואבריר פסולת וקסטורא מכספא וכן בכל אינון צדיקייא די בארעא לבתר [אתתקן] (מתקן) ההוא אתר ואתעבידו רוחין ונשמתין בשמושייהו וגופא מתתא בארעא וע״ד בשותפו דלעילא ותתא בר נש אתי לעלמא ואצטריך למדחל לאינון שותפין ולאוקיר לון כמה דאתמר ע״כ[2926]:

תרגום: למה, משום שממעשה השמש והלבנה יצא, כיון שחטא נחשך והקטין עצמו והצטרך לגוף אחר בעור ובבשר, שנאמר ״ויעש ה׳ אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם״, כמו אותו השמוש שעשה אותו צדיק עם נקבתו, לא נמצא מקודם לכן ולאחר מכן, שהרי טרם יצא לצורף אומן עד שבא חנוך ונטל אותו הקדוש ברוך הוא מן הארץ ונבררה הפסולת והזוהמא מן הכסף, וכן בכל אותם הצדיקים שבארץ אחר כך, התתקן אותו המקום ונעשו רוחות ונשמות בשמושיהם, והגוף מלמטה בארץ, ועל כן בשותפות שלמעלה ולמטה בא האדם לעולם, וצריך לירא מאותם השותפים ולכבד אותם כמו שנתבאר.

(קפ) עי׳ זהר ח״ב קכח ע״א: פתח רבי שמעון ברישא ואמר (שמות כה ב) ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי ויקחו לי האי מאן דבעי[2927] לאשתדלא במצוה

– מאיר התיקון –

[2923] יסוד ומלכות (יהל אור).

[2924] עץ הדעת טו״ר בזו״ן היכן הוא טו״ר, וכל זה במלבוש שהוא העור מן הניצוצין היוצאין משם. והנה קודם שנברא אדם היו כל העולמות מבוררים ומתוקנים, ולא היו הקלי׳ יונקים רק שיעור מועט די חיותם בצמצום. ואם לא חטא האדם היו נגמרים להתברר לגמרי ובלע המות, והטעם לפי שהיה להם כתנות אור, פי׳ כי הנה הפנימיות דז״א שהוא נר״ן אינו מתלבש תוך הג׳ כלים עצמן דז״א, אמנם מתלבשין תוך ג׳ כלים דתבונה הנקרא צ׳ דצלם כנודע, והוא החלק שנתנה האם בבנה בסוד (יבמות עח ע״א) עובר ירך אמו, והוא לבוש אל הנר״ן. והנה העור של התבונה אינו נכנס לפנים, אמנם הוא נשאר בחוץ מלובש ע״ג העור הנקרא לבוש דז״א כנ״ל, והוא הנקרא כתנות אור, והיה נעשה מצפורניו כנזכר פרשה ויקהל (דף רכט רח ע״ב) בקדמיתא היה מאחורי דגנתא דלעילא, היא תבונה, והוא מאחוריים השניים שהוא העור. ואחר כך היה מצפרנים מאחוריים דגינתא דלתתא, שהוא נוקבא. ויובן זה בענין סדר העולמות, כי תחלה היה המלכות במקום תבונה, ואח״כ ירדה התבונה במקום המלכות כנזכר במ״א. וזה העור דתבונה נקרא חשמ״ל ונקרא כנפי נשרים, כי נשר הוא אמא עלאה, וז״ס (דברים לב יא) כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף יפרוש כנפיו כו׳ כנזכר במ״א. וכאשר היו רוצין הקלי׳ להתאחז בז״א, לא יכלו כי אין להם אחיזה (באור) [בעור] התבונה, [והבן כי] (וכן) כל החשמלים הם בחי׳ העור והם בחי׳ טוב שבקליפת נוגה שבכל עולם ועולם. והנה כפי כניסת הכלים דתבונה בפנים כן בחי׳ העור שלה הוא מלבוש מבחוץ. וכשחטא אדם הראשון נסתלקו ממנו המוחין, וחזר בסוד היניקה לבד, ואז גם החשמ״ל, עור דתבונה, נסתלק ונשארו הוא ואשתו ערומים, ואז יונקים ממנו החצונים, ונעשה העור ההוא טו״ר. והענין כי הלבוש שלהם אז הוא מבחינת (אלהים קדושים מ)קטנות דיניקה, הנקרא נחש הנושך בערייתה (ב״ב טז ע״ב), בסוד קריעת י״ס שהוא בחי׳ (אלקים קדושים) [קדשות] דקטנות כנזכר במ״א, לכן הלבוש הזה דקטנות כולו נקרא משכא דנחשא והבן זה. וזשרז״ל (תיקו״ז קח ע״א) כתנות עור משכא דחוייא (ע״ח שער מא פרק א).

[2925] ר״ל שלא נבררו עדיין הבירורין פסולת מאוכל (יהל אור).

[2926] פקודא (כד - כב דפ״ו) למהוי דכיר את יום השבת שמות צב ע״א (דרך אמת).

[2927] תחילה צריך להקדים בדרך פשט כי שלשה קניינים לאדם גוף ונפש וממון, ולמדנו רשב״י שלא יחשוב האדם שיהיה די לו כשיקיים המצוות לעשותן בשני קנייניו, הגוף בעשייתן, והנפש בכוונתו לשמים, ושגם שלא יוציא בהן ממונו לא יחסר כל טוב, וכגון איש המניח טלית ותפילין של אחרים שישאילוהו וכיוצא, לזה אמר שאינו כן, אלא מאן דבעי לאשתדלא במצוה, בעשייתה, ולאשתדלא ביה בקב״ה, בכוונתו לשמו, מכל מקום אצטריך דלא ישתדל ביה בריקנייא וכו׳, כי צריך להוציא גם ממונו, וזש״ה (דברים ו ה) ואהבת את ה׳ אלקיך בכל וגו׳, לבבך זה הגוף שמקורו הלב ונפשך זו הכוונה, ולא תאמר שיספיק לך בזה אלא גם ובכל מאדך. ואמנם סוד הדבר נלע״ד להקדים כמה דברים, האחד שאמר הרב זלה״ה שבחטא האדם נפגמו כל ארבע חלקי העוה״ז שהם דצח״מ ונתפזרו בהם ניצוצי נשמות וכנזכר בספר הכוונות בענין האכילה, ומינה שיש ביד האדם לתקן כל הארבעה מינים וזה במצוות הנעשות בהן ואפילו בדומם, וכעין שאמרו רז״ל בפסוק

ולאשתדלא ביה בקודשא בריך הוא אצטריך דלא ישתדל ביה בריקנייא ובמגנא אלא אצטריך ליה לבר נש לאשתדלא ביה כדקא יאות כפום חיליה והא אוקימנא מלה דא בכמה אתרי יאות למיסב בר נש ההוא אשתדלותא דקודשא בריך הוא כמה דאת אמר (דברים טז יז) איש כמתנת ידו וגו':

ואי תימא הא כתיב (ישעיה נה א) לכו שברו ואכלו ולכו שברו בלא כסף ובלא מחיר יין וחלב דהא(י) איהו במגנא ואשתדלותא בלא כסף[2928] ואיהו אשתדלותא דקודשא בריך הוא אלא אשתדלותא דאורייתא[2929] כל מאן דבעי זכי בה אשתדלותא דקודשא בריך הוא למנדע ליה כל מאן דבעי זכי ביה בלא אגרא כלל אבל אשתדלותא דקודשא בריך הוא דקיימא בעובדא אסיר לנטלא ליה למגנא ובריקנייא[2930] בגין דלא זכי בההוא עובדא כלל[2931] לאמשכא עליה רוחא דקודשא אלא באגר שלים:

בספרא דחרשי[2932] דאוליף אשמדאי לשלמה מלכא כל מאן דבעי לאשתדלא לאעברא מניה רוח מסאבא ולאכפייא רוחא אחרא ההוא עובדא דבעי לאשתדלא ביה בעי למקני ליה באגר שלים בכל מה דיבעון מניה בין זעיר בין רב בגין דרוח מסאבא איהו אזדמן תדיר במגנא[2933] ובריקנייא[2934] ואזדבן בלא אגרא[2935] ואניס לבני נשא למשרי עלייהו ומפתי לון לדיירא עמהון בכמה פתויין בכמה ארחין סטי לון לשוואה דיוריה עמהון:

ורוח קודשא לאו הכי אלא באגר שלים[2936] ובאשתדלותא רב [ובסגי[2937] ובאתדכאותא] (סגי ובאתתקנותא) דגרמיה ובאתדכאותא (ובאתדכותא) דמשכניה[2938] וברעותא דלביה ונפשיה[2939]

– מאיר התיקון –

(במדבר כג י) מי מנה עפר יעקב, מי מנה המצוות שעשה בעפר, והרי הקדמה אחת. המשך לשונו הובא במלואים אות **Error! Reference source not found.** (רמ"ז).

[2928] "ואשתדלותא בלא כסף" מוסגר בדפ"ק.

[2929] הענין שלימוד התורה הוא שלימות הרוח, וההשכלה שהוא מה שאמר, אשתדלותא דקב"ה למנדע, הוא שלימות הנשמה, ואין להם שייכות עם הממון שהוא חיצוניות הנפש (רמ"ז).

[2930] כאן הוסיף איסור מפני עניינים שמוסיף (רמ"ז).

[2931] כל הדברים התחתונים תלויים בעליונים ששל העוה"ז מושפעים מלמעלה, על דרך משל הזהב מושפע מן השמש בכל מה שמקבל כח אותה סגולה מלמעלה וכן עד למעלה, ואמרו רז"ל שלא נברא הזהב אלא לבנין בית המקדש, וכמ"ש חכמי קסטיליא פסוק (לח כד) כל הזהב העשוי בכל מלאכת הקדש, ואם כן בהכרח שיש לזהב איזו סגולה רוחנית יותר מן הכסף, וכן לכסף יותר מן הנחושת, ועל דרך שסדרם התורה, ואין ספק שיש למעלה שורש מקודם. ואם כן אם יחבר התוספת שנוסף מכח הממון תחבר גם כן אותה הבחינה למעלה ולא ימשך השפע אלא באגר שלים (רמ"ז).

[2932] ועוד טעם אחר בספרא דחרשי וכו' רוח מסאבא, הם שלש קליפות הגסות שהשלמות הוא להעבירם לגמרי, ורוח אחרא, הוא קליפת נוגה שהעיקר הוא לאכפייא ולהכלילו בקדושה. והענין שהרוצה להמלט מכל צדדי הטומאה יהא טוב עין במצוות ויוציא בעבורן כל אשר ישאלוהו, וכן היה דרכו של הרב זלה"ה, כי בזה נמצא שמוסיף אל הקדושה כל מה שיהיה אפשר לו מרוחניות הדומם, ומזדכך צד החומרי דהיינו העברת הקליפות האחוזות בנפש. ולכן הממון נקרא בשם דמים, להיות להם שייכות עם החומריות ששוכנת בו הנפש שהוא הדם. וי"מ מזה (תהלים עב יד) וייקר דמם בעיניו. ועל כן הרע עין הוא משכן לס"א משום שזה דרכו שאזדמן תדיר במגנא ובריקנייא, שכן הוא ריק בלי אור, והליכותיו בקרי בלי הכנה, ובכל מקום שרואה מגנא וריקנייא שורה שם, והוא אז מתחבר למבקשו הוא הכילי, בלי מחיר, שכן אין בו אור משלו, ולכן בעבדא דאזדבן בטולמי להחיות את עצמו כשל הכילי (משלי כט, כא) מפנק מנוער עבדו ואחריתו יהיה מנון, ששולט עליו ומפתהו להוציא ממונו בהבלים ובטיולים ובאיסורין, מה שאין כן המוציאו במעשה המצוות שגדול זכותו כנזכר, ולכן נאמר כאן ויקחו לי תרומה, לשון התרוממות שכן אותו הדומם מתרומם ומתעלה (רמ"ז).

[2933] פי' באדם בטל שהבטלה מביאה לידי זימה ושעמום, וזה מפני רוח הרעה הנכנס בו (רמ"ז).

[2934] ר"ל במי שהוא ריק מכל קדושה שאין לו שום מגן להצילו (רמ"ז).

[2935] ומתמכר לכל הרוצה בלי מחיר מפני שהוא כהפקר שאין לו בעלים ואין לחייבו למלאכת ה' שהרי מעצמו נתהווה אל האדם מכח ביטולו מעבודת ה', ואחר כך שהאדם קונהו גם הוא קונה כח לאנסו [ולהתגבר עליו, וע"ד אחריתו יהיה מנון ומפרש לנק וכו', בשטחיות מתקון העולם בהתפארות הלבושים ובמעדנים.] (רמ"ז).

[2936] הרי ממון, באשתדלותא וכו' עד דמשכניה, הוא זריזות וטורח הגוף, וברעותא, הרי הנשמה (רמ"ז).

[2937] כמש"ש וקשרתם וכו' (יהל אור).

[2938] כמש"ש וכתבתם כו', והן ד' דברים שצריך כמ"ש אז ראה כו' וכמ"ש במ"א (כ"ה בפירוש הגר"א על אגדות ברכות סוף פרק הרואה [אות נד] המסדר) (יהל אור).

[2939] כמ"ש ואהבת את כו' (יהל אור).

ולואי דיכיל למרווח ליה דישוי מדוריה עמיה ועם כל דא דיהך בארח מישר דלא יסטי לימינא ולשמאלא ואי לאו מיד אסתלק מניה ואתרחק מניה ולא יכיל למרווח ליה כדבקדמיתא ועל דא כתיב (שמות כה ב) ויקחו לי תרומה מאת כל איש מההוא דאקרי איש דאתגבר על יצריה ׀וכל׀ (דכל) מאן דאתגבר על יצריה אקרי איש:

תרגום: פתח רבי שמעון בתחילה ואמר ״ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי״. ״ויקחו לי״, מי שרוצה להשתדל במצוה ולהשתדל בקדוש ברוך הוא, צריך שלא ישתדל בו בריקנות ובחנם, אלא צריך האדם להשתדל בו כראוי כפי כחו. והרי בארנו דבר זה בכמה מקומות, יאה לאדם לשאת אותה השתדלות של הקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר ״איש כמתנת ידו וגו׳״.

ואם תאמר, הרי נאמר ״לכו שברו ואכלו ולכו שברו בלוא כסף ובלוא מחיר יין וחלב״ שהרי הוא בחנם, והשתדלות בלא כסף, וזו השתדלות לקדוש ברוך הוא. אלא השתדלות של התורה. כל מי שרוצה לזכות בה השתדלות של הקב״ה, כדי לדעת אותו, כל מי שרוצה זוכה בו בלי שכר כלל. אבל השתדלות בקדוש ברוך הוא שעומדת במעשה, אסור לקחת אותה לחנם ובריקנות, כי איננו זוכה באותו מעשה כלל להמשיך עליו רוח הקודש, אלא רק בשכר שלם.

בספר הכשפים שלימד אשמדאי לשלמה המלך [כתוב], כל מי שרוצה להשתדל להעביר ממנו רוח הטומאה ולכפות רוח אחרת, אותו המעשה שרוצה להשתדל בו, צריך לקנות אותו בשכר משלם, בכל מה שירצו ממנו בין קטן בין גדול, משום שרוח הטומאה מזדמנת תמיד בחינם ובריקנות, ונמכרת בלי שכר, ואונסת בני אדם לשרות עליהם, ומפתה אותם לדור עמם בכמה פתויים, בכמה דרכים מסטה אותם לשים דיורה עמם.

ורוח הקודש אינה כך, אלא בשכר שלם ובהשתדלות רבה וגדולה ובטהור עצמו ובטהור משכנו וברצון לבו ונפשו, והלואי שיכול להרויח אותו שישים מדורו עמו. ועם כל זה שילך בדרך ישר שלא יסטה ימינה ושמאלה. ואם לא, מיד מסתלק ממנו ומתרחק ממנו, ולא יוכל להרויח אותו כבתחילה. ועל זה נאמר ״ויקחו לי תרומה מאת כל איש״, מאותו שנקרא איש, שמתגבר על יצרו. וכל מי שמתגבר על יצרו נקרא איש.

(קפא) עי׳ זהר ח״א צה ע״ב: ידידי דא יצחק דהוה ידיד ואקרי ידיד עד לא יפוק לעלמא אמאי ידיד דתנינן רחימו סגי הוה ליה לקב״ה ביה דלא אתעביד עד דלא אתגזר אברהם אבוה ואקרי שלים ואתוסף ליה ה״א לאשלמותא וכן לשרה האי ה״א אתיהיבת ׀לה׀ (ליה) הכא אית לאסתכלא ה׳ לשרה שפיר[2940] אבל לאברהם אמאי ה״א ולא יו״ד י׳ מבעי[2941] ליה דהא הוא דכר הוה אלא רזא עלאה (הוה) [הוא] סתים בגוון אברהם סליק לעילא[2942] ונטיל רזא מה״א עלאה[2943] דאיהו עלמא דדכורא[2944] ה״א עלאה וה״א תתאה האי תליא בדכורא והאי בנוקבא ודאי ובגין כך אברהם סליק בה״א דלעילא ושרה נחתת בה״א דלתתא[2945]

תרגום: ״ידידי״, זה יצחק, שהיה ידיד, ונקרא ידיד טרם שיצא לעולם. למה ידיד, ששנינו, אהבה רבה היתה לקדוש ברוך הוא בו שלא נעשה טרם שנמול אברהם אביו ונקרא שלם, ונוספה לו ה״א להשלימו, וכן לשרה הרי נתנה לה ה״א הזאת. כאן יש להתבונן, ה׳ לשרה זה יפה, אבל לאברהם למה ה״א ולא יו״ד, היה צריך לכתוב יו״ד, שהרי הוא היה זכר. אלא סוד עליון היה (הוא) סתום אצלנו, אברהם עלה למעלה ונטל סוד מה״א העליונה שהיא העולם של הזכר, ה״א העליונה וה״א התחתונה, זו תלויה בזכר וזו ודאי בנקבה. ולכן אברהם עלה בה״א שלמעלה, ושרה ירדה בה״א שלמטה.

– מאיר התיקון –

[2940] שהיא אות נקבה (אור יקר).

[2941] שהוא דכר (אור יקר).

[2942] ממדת חסד ששם מקומו, לאולדא (אור יקר).

[2943] כלומר עזר וסיוע להוליד בבינה, שהיא מאצלת עד המלכות (אור יקר). קי ע״א (הערת הזוהר).

[2944] עם היות שאנו מכנסים הבינה נקבה, וכו׳ ועם היות שהיא נקבה לחכמה היא בעצמה זכר, ולהכי קאמר לקמן האי תליא בדכורא, דכורא ממש לא הוי אלא תליא בדכורא, אמנם ה׳ תתאה נק׳ ממש (אור יקר). לקמן רמו סע״א (לש״ו), והוא הנקרא עלמא דדכורא המתלבש בז״א (ע״ח שער כה פרק ג׳).

[2945] שרה היתה למעלה וירדה וכו׳ בעוד שלא ילדה היתה נקבה טומטומית בבחי׳ המלכות בסוד היותה למעלה באחורי הזכר שאינה יולדת, והיתה למטה ממנו להיותה נקבה להוליד (אור יקר).

(קפב) עי' זהר ח"ב קט ע"ב: תא חזי כתיב (שם ב) והאיתנים מוסדי ארץ כיון דכתיב (שם) שמעו הרים מאן אינון הרים ומאן אינון איתנים אלא הרים ואיתנים כלהו חד אבל אלין[2946] תלת עלאין[2947] לעילא על רישייהו ואלין תלת לתתא[2948] מנייהו וכלהו חד הרים לעילא ועלייהו אמר דוד (תהלים קכא א) אשא עיני אל ההרים[2949] ואלין אינון תלת קדמאי והאיתנים מוסדי ארץ[2950] אלין אינון תלת בתראי לתתא מנייהו תרי סמכי ביתא וחד חדוא דביתא ואלין אקרון [נ"א אינון] מוסדי ארץ איתנים אינון ואיתנים אקרון:

תרגום: בא וראה, נאמר "והאיתנים מוסדי ארץ, כיון שנאמר "שמעו הרים", מי הם הרים ומי הם אתנים. אלא הרים ואתנים, הכל דבר אחד. אבל אותם שלשה עליונים מעל ראשיהם, ואותם שלשה למטה מהם, וכולם אחד. הרים למעלה, ועליהם אמר דוד "אשא עיני אל ההרים", ואלה הם שלשה הראשונים. "והאתנים מוסדי ארץ", אלה הם שלשה אחרונים, למטה מהם שני עמודי הבית ואחד שמחת הבית, ואלה נקראו "מוסדי ארץ", אתנים הם, ואתנים נקראו.

(קפג) עי' אד"ר קלו ע"א: מחללא תניינא מתבקע[2951] ומתפשט חד מבועא אחרא ומתפתחין ן' תרעין מאלין ן' תרעין[2952] אתאחדן ן' יומין דאורייתא ן' שנין דיובלא ן' אלף דרין דזמין קב"ה לאתבא רוחיה ליה ולשרייא ביה:

תרגום: מהחלל השני נבקע ומתפשט מעיין א' אחר ונפתחים (בו) חמשים שערים, ומאלו נ' השערים מתאחדים חמשים הימים של התורה, חמשים השנים של יובל, חמשים אלף דורות שעתיד הקב"ה להשיב לו את רוחו ולהשרות בו.

(קפד) עי' זהר ח"א קמו ע"א: תא חזי כמה ברכאן אתברך יעקב חד דאבוי בההוא עקימו[2953] ורווח כל אינון ברכאן וחד דשכינתא[2954] דבריך ליה קב"ה כד הוה אתי מלבן דכתיב (שם לה ט[2955]) ויברך אלהי"ם את יעקב וחד דברכיה ליה ההוא מלאכא ממנא דעשו[2956] וחד

– מאיר התיקון –

[2946] אינון (דפ"ו).
[2947] חג"ת (רח"ו במ"מ).
[2948] נה"י (מ"מ).
[2949] עי' תיקו"ז קמח ע"ב.
[2950] פי' שנה"י דז"א מהם נבנית המלכות כנודע (מ"מ).
[2951] הוא מוח בינה והוא אות ה' דהוי"ה כי בחכמה הוא בכלילות ג' קוי ההנהגה בג' קוצין דילי' כמש"ל ובהיותם בבינה נעשו מיודי"ן ווי"ן והוא ע"י אתפתחא דל"ב שבילין ונהר יוצא מעדן שהוא ו' דנפיק מי' וידוע שכמו שבכללות אצילות אימא מתפשטת בז"א כמ"ש כונן שמים בתבונה והיא נעשית פנימיות ממש בז"א בסוד נשמה משא"כ אבא הוא רק בבחי' אור מקיף לבד בבחי' חיה כמו כן הוא בפרטות שבכל פרצוף יש ד' פרצופים ובינה שבז"א מתפשט בז"א שבו משא"כ חכמה הוא בסוד אור מקיף ולכן בחכמה הוא ברזא דיו"ד שלא באתפשטותא והוא רק מקורא דמבועא משא"כ בינה מתפשטת ברזא דו' נהר יוצא וז"ש כאן מתבקע ומתפשט ונעשה מג' יודין ג' ווי"ן והם ציור אות ה ולכן שם נכללים ונעשים בסוד ג' שערים כי שביל דנפיק מחכמה יו"ד נהיר בה' בינה ונכלל ה' מי' ונעשה חמשים ש"ב ונק' שערי בינה שהם שערי' לאעלאה בהו לחכמתא עילאה כידוע שכל גילויא דחכמה הוא ע"י בינה ועיקר הנ' שערי בינה הם ביסוד דבינה דתמן הוא כניסת שביל דקיק מפתחא דכליל בשית והוא ו' דנפיק מי' ושם נכללת מי' ונעשית בסוד נ' שערי בינה ולכן שם נקרא שערי בינה שהם תרעין לחכמתא עילאה וידוע כי פתיחת היסוד דבינה הוא ע"י יסוד דחכמה שלכן נק' מפתחא (ב"ע שם).
[2952] ידוע כי יציאת מצרים היה ברזא דבינה שתחלה היו בעיבור תוך אימא בסוד רד"ו שנה י' פעמים אה"ה שבסוד העיבור אז הוא בסוד אהיה דאנא זמין לאתגלליא שכאשר אתתא מתעברת יודעים שתלד ורק שאין יודעים אם דכר ונוק' לכן אמרו שבינה תמן קיימא לשאלתא ובעת יציאתם ממצרים היה הלידה ואתפתח יסוד אימא ונעשה מח' דחמץ ה' דמצה (ב"ע שם).
[2953] זאת היא חביבה מאד שהוא היה מכח הנצחון החצונים הנגדיים הקלי' השמאלית עשו התקיף (אור יקר).
[2954] אינה מצד הגבורה אלא מצד החסד כשנצח החצוני הימיני מצד לבן, והיינו כד אתא מלבן (אור יקר).
[2955] לשון הפסוק הוא: "וירא אלהים אל יעקב עוד בבאו מפדן ארם ויברך אתו".
[2956] והיינו ג"כ מחזקת תוקף הקלי' וכל אלו הם חביבות מפני שהם מהמנגד תיקון חטא אדם הראשון והם צריכות לעת קץ הזמן כשיתוקן חטא אדם הראשון שיעמוד זכות תקונו לבניו שלא יאבדו בין העמים כאשר יתעורר הקב"ה להקים השכינה ולתקן חטא אדם הראשון מפני שהם מחלישות כח החצונים אמנם אותה שברכו אביו דרך שלם ומישור בלי השבתת החצונים לא ישתמש בה שליטת החצונים והיינו חולשתה שאינה דרך נצוח החצונים (אור יקר).

ברכה אחרא דברכיה ליה אבוה כד הוה אזיל לפדן ארם דכתיב (שם כח ג) ואל שדי יברך אותך וגו׳

בההוא זמנא דחמא יעקב גרמיה בכל הני ברכאן אמר במאן ברכתא דמנייהו אשתמש השתא אמר בחלשא מנייהו אשתמש השתא ומאן איהי דא בתרייתא דברכיה אבוה ואף על גב דאיהי תקיפא אמר לאו איהי תקיפא בשלטנותא דהאי עלמא כקדמאה אמר יעקב אטול השתא דא ואשתמש בה[2957] ואסלק כל אינון אחרנין לזמנא דאצטריך לי ולבנאי בתראי אימתי בזמנא דיתכנשון כל עממיא לאובדא בני מעלמא דכתיב (תהלים קיח י) כל גוים סבבוני בשם יהו״ה כי אמילם סבוני גם סבבוני וגו׳ סבוני כדבורים וגו׳

הא הכא תלתא לגבי תלתא[2958] דאשתארו חד אינון ברכאן קדמאי דאבוה תרין אינון ברכאן דברכיה קב״ה תלת אינון ברכאן דברכיה ההוא מלאכא אמר יעקב להתם אצטריכו לגבי [מלכין] וכל עמין דכל עלמא ואסליק לון להתם והשתא לגבי דעשו די לי בהאי למלכא דהוו ליה כמה לגיונין תקיפין כמה מארי מגיחי קרבא לאגחא קרבין דזמינין ולגבי (לבני) מלכין תקיפין אגחא[2959] בהו קרבא אדהכי שמע על לסטים חד קפחא אמר הני בני תרעי[2960] יהכון תמן אמרו ליה מכל לגיונין דילך ליתי אנת משדר התם אלא אלין אמר לגבי ההוא לסטים די באלין דהא כל לגיונותי ומארי קרבא אסלק[2961] לגבי אינון מלכין תקיפין ביומא דקרבא דאצטריכו לי ליהוו

אוף הכי יעקב אמר לגבי עשו די לי השתא באלין ברכאן אבל להההוא זמנא דאצטריכו לבני לגבי כל מלכין ושליטין דכל עלמא אסלק לון כד ימטי ההוא זמנא יתערון אינון ברכאן מכל סטרין[2962] ויתקיים עלמא על קיומיה כדקא יאות ומההוא יומא ולהלאה יקום מלכותא דא על כל שאר מלכו אחרא כמה דאוקמוה דכתיב (דניאל ב מד) תדיק ותסף כל אלין מלכוותא והיא תיקום לעלמיא והיינו [ה]היא אבנא דאתגזרת מן טורא די לא בידין כמה דאת אמר (בראשית מט כד) משם רועה אבן ישראל מאן אבן דא דא כנסת ישראל כמה דאת אמר (שם כח כב) והאבן הזאת אשר שמתי מצבה וגו׳ רבי חייא אמר מהכא (ישעיה י כא) שאר ישוב שאר יעקב[2963] אלין ברכאן אחרנין דאשתארו [וכתיב] (דכתיב) (מיכה ה ו) והיה שארית יעקב בגוים [בקרב עמים רבים] (אלין ברכאן אחרנין) כתיב והיה שארית יעקב בגוים כלהו ולא בעשו בלחודיה וכתיב והיה שארית וגו׳ כטל מאת יהו״ה

תרגום: בא וראה כמה ברכות התברך יעקב, אחת של אביו באותה התעקמות, והרויח את כל אותן הברכות. ואחת של השכינה, שבירך אותו הקדוש ברוך הוא כשהיה בא מלבן, שכתוב ״ויברך אלהים את יעקב״. ואחת שברך אותו המלאך ההוא הממונה של עשו. ואחת ברכה אחרת שבירך אותו אביו כשהלך לפדן ארם, שכתוב ״ואל שדי יברך אתך״ וגו׳.

בזמן ההוא שראה יעקב את עצמו בכל הברכות הללו, אמר, באיזו ברכה מהם אשתמש כעת. אמר, כעת אשתמש בחלשה שבהן, ומי היא, זו האחרונה שברך אותו אביו. ואף על גב שהיא חזקה, אמר, אינה חזקה בשלטון העולם הזה כראשונה. אמר יעקב, אטול עכשיו את זו ואשתמש בה, ואעביר את כל אותן האחרות לזמן שאצטרך לי ולבני אחרי. מתי, בזמן שיתכנסו כל העמים להאביד את בני מן העולם, שכתוב ״כל גוים סבבוני בשם ה׳ כי אמילם, סבוני גם סבבוני וגו׳ סבוני כדבורים״ וגו׳.

הנה כאן שלשה, כלפי שלשה שנשארו, אחת, אותן הברכות הראשונות של אביו, שתים, אותן ברכות שבירך אותו הקדוש ברוך הוא, שלש, אותן הברכות שבירך אותו המלאך ההוא.

– מאיר התיקון –

[2957] קסו ע״ב קעב ע״ב (הערת הזוהר).

[2958] הם שמאל דברכיה אבוה מצד הגבורה וברכיה קב״ה מצד הימין מהחסד והמלאך ברכו מצד האמצע באומרו כי אם ישראל וכו׳ והיינו בשם ה׳ כי אמילם מימין ושמאל ואמצע וכו׳ (אור יקר).

[2959] לאגחא (דפ״ו).

[2960] היא ברכת שומר השער, ולפי הנראה שיתעוררו ג׳ מלחמות: הא׳ כל גוים סבבוני. הב׳, חזקה יותר סבוני גם סבבוני. הג׳ חזקה אמצעית, והיינ וסבוני פעם אחת, אמנם כדבורים שהיא חזקה מן הראשונה הימינית, והיינו שהם תגבורת ג׳ קלי׳ הם ג׳ קליפי אגוז. והרביעית חלושה היא הנכתשת עתה בגלות ישראל קמעא קמעא (אור יקר).

[2961] אסתלק (דפ״ו).

[2962] סוד ענין המלחמות ההם היא שהקב״ה יעורר מדנים בין משפחות האדמה להתכחת שאלו עם אלו, להצטרף שלא ישארו מן העמים אלא אותם שיזכו ליכנס אל הקודש. שהרי עד כאן לילית הרשעה אם שבעים אומות נותנת נפשות טמאות בקרב העמים, והקב״ה מצרף האומות שלא ישארו מהם אלא אותם שהם קרובים קצת אל הקודש להיותם לבוש אל הקדושים. (אור יקר).

[2963] ירצה שאר האומות ישוב להתעורר קרבין שאר ברכות ישוב שבות יעקב, או אפכא שאר הברכות ישוב שבות שאר יעקב שהוא מה שישארו בסוף דהיינו שארית יעקב בגוים דכתיב והיה שארית וכו׳ (אור יקר).

אמר יעקב, אז אצטרך אותם, אל המלכים וכל העמים של כל העולם, ואעביר אותן לאז, וכעת כלפי עשו די לי בזה, [משל] למלך שהיו לו כמה לגיונות חזקים, כמה בעלי לוחמי קרבות להלחם בקרבות, שמזומנים כלפי מלכים חזקים
להלחם בהם קרבות. בינתיים שמע על שודד אחד ששודד, אמר, בני השערים הללו ילכו לשם. אמרו לו, מכל הלגיונות שלך אינך שולח לשם אלא אלו. אמר, כלפי אותו השודד די באלו, שהרי כל לגיונותי ובעלי הקרב אעביר אותם לאותם המלכים החזקים, ביום הקרב כשיצטרכו לי, יהיו.
כמו כן כאן יעקב אמר כלפי עשו, די לי כעת בברכות הללו, אבל לזמן ההוא שיהיו נצרכים לבני כלפי כל המלכים והשליטים של כל העולם, אעלה אותם, כשיגיע אותו הזמן, יתעוררו אותן הברכות מכל הצדדים, ויתקיים העולם על קיומו כראוי. ומהיום ההוא והלאה תקום המלכות הזו על כל שאר מלכות אחרת, כמו שבארוה, שכתוב ״תדק ותסיף כל אלין מלכותא והיא תקום לעלמיא״. [תכתת ותכלה כל אלו המלכויות והיא תקום לעולם]. והיינו ההיא אבנא דאתגזרת מן טורא די לא בידין [האבן ההיא שנגזרת מן ההר שלא בידים], כמו שנאמר ״משם רועה אבן ישראל״. מי האבן הזו, זו כנסת ישראל, כמו שנאמר ״והאבן הזאת אשר שמתי מצבה״ וגו׳. רבי חייא אמר, מכאן, ״שאר ישוב שאר יעקב״ אלו הברכות האחרות שנשארו, וכתוב ״והיה שארית יעקב בגוים בקרב עמים רבים״. (אלו ברכות אחרות, כתוב ״והיה שארית יעקב״) בגוים כולם, ולא רק בעשו, וכתוב ״והיה שארית וגו׳ כטל מאת ה׳״.

(קפה) עי׳ זהר ח״א נד ע״א: אמר רבי יוסי קין קינא דמדורין בישין דאתו מסטרא דמסאבא לעלמא ולבתר אייתיאו קרבנא דא אקריב מסטרא דיליה ודא אקריב מסטרא דיליה הה״ד (בראשית ד ג) ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה וגו׳ רבי שמעון אמר ויהי מקץ ימים מאי מקץ ימים דא הוא (שם ו יג) קץ כל בשר[2964] ומאן איהו דא מלאך המות וקין מההוא קץ ימים אייתי קרבנא[2965] דייקא דקאמר מקץ ימים ולא אמר מקץ ימין[2966] ובגין כך כתיב בדניאל (דניאל יב יג) ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך (לקץ הימין) א״ל לקץ הימים או לקץ הימין[2967] א״ל לקץ הימין וקין מקץ הימים אייתי
תרגום: אמר רבי יוסי, קין, [הוא] קן של מדורים רעים שבאו מצד הטומאה לעולם. ואחר כך הביאו קרבן, זה הקריב מצד שלו וזה הקריב מצד שלו. זהו שכתוב ״ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה וגו׳״. רבי שמעון אמר, ״ויהי מקץ ימים״, מה זה ״מקץ ימים״, זהו ״קץ כל בשר״, ומי הוא זה, מלאך המות. וקין מאותו קץ ימים הביא קרבן, דוקא שאמר ״מקץ ימים״ ולא אמר מקץ ימין. ולכן כתוב בדניאל ״ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך״. אמר לו לקץ הימים או לקץ הימין. אמר לו, לקץ הימין וקין הביא מקץ הימים.

(קפו) עי׳ תז״ח לט ע״ב: [פה ע״ב] ומאי הוה פשתים דאיתמר ביה (שמות כח &) ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה אמר ליה רבי אלעזר א״כ דאתכסי ביה בשר ערוה טוב איהו א״ל ברי לאו כל עריות שוין האי לא קריב קרבנא דא אלא לקרבא ערוה דיליה לה׳ דאתמר ביה (ויקרא יח &) איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה אני ה׳ ומאי ערוה דיליה זוהמא בישא ערלה נוקבא דערלה ההיא דאתמר בה אדם הראשון מושך בערלתו הוה:
ומאי ניהו אימא דערבוביא בישא איבא דאילנא דטוב ורע דאתמר בה (בראשית ג &) ותקח מפריו ותתן גם לאישה עמה ומאי ניהו לילי״ת מתמן קא אתיין ערב רב דאינון מעורבין בישראל

– מאיר התיקון –

[2964] לשון קץ ותכלית לכל החיים (אור יקר).
[2965] פי׳ דבר המייחדם ונותן מקום יניקה ואחיזה בקדושה לחיצונים (אור יקר).
[2966] המלכות הנקרא קץ הימין, וכנגדו בקליפה אשר שם, נקרא קץ הימים (ע״ח שער מ״ד ומ״ן א), ועי׳ שעה״ק עח ע״א. עולם העשיה הוא סוף כל הקדושה, ונקרא רגלים. ועד שיכלו ליטהר הנשמות שנפלו שם בעשיה, לא תבא הגאולה, ולכן העשיה נקרא קץ הימין, סוף הקדושה. והנה דניאל ירדה נשמתו בתחלה עד סוף העשיה, הנקרא א״ל אדנ״י כנודע, והם אותיות דניא״ל. בהסירך אותיות הכפולות להורות על נפילתו שם בתחלה, ולסיבה זו נגלה לדניאל קץ הימין והגאולה (שער הפסוקים איוב).
[2967] עיקר פעולת י״ס דאור חוזר דמלמטה למעלה הוא רק לעתיד, לעת ״קץ הימין״. ישנם ב׳ בחינות: א׳ ״קץ הימים״ שהוא קץ כל בשר, והוא נעשה על ידי היצר הרע ומלאך המות (ועי׳ עוד בא לד ע״א), והב׳ הוא ״קץ הימין״ הוא כאשר יגיע זמן שליטת המלכות דאצילות, שעליה נאמר ״והון בחסד כסאך״. ועי׳ תרומה קלג ע״א ופקודי רכ ע״ב, וגם החסד וגם המלכות מכונים ״ימין״ (ביאורים ח״ב מב ע״ד).

דאתמר בהון (ישעיה א &) הוי גוי חוטא דאינון זרע מרעים בנים משחיתים וכו׳ ואמרו אלה אלקיך ישראל לעגלא {לט ע״ג} ובג״ד (בראשית ו &) ואל קין ואל מנחתו לא שעה:

תרגום: ומה היה פשתים שנאמר בו (שמות כח) ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה אמר לו רבי אלעזר אם כן שהתכסתה בו הערוה הוא טוב אמר לו בני לא כל העריות שוים זה לא הקריב הקרבן הזה אלא לקרב את ערותו לה׳ שנאמר בו (ויקרא יח) איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה אני ה׳ ומהי ערותו הזוהמא הרעה הערלה הנקבה שערלה היא שנאמר בה אדם הראשון מושך בערלתו היה

ומהי האם של הערבוביה הרעה פרי העץ של טוב ורע שנאמר בה (בראשית ג) ותקח מפריו ותאכל ותתן גם לאישה עמה ויאכל ומהי לילי״ת משם באים הערב רב שהם מערבים בישראל שנאמר בהם (ישעיה א) הוי גוי חטא שהם זרע מרעים בנים משחיתים וגו׳ ואמרו אלה אלהיך ישראל לעגל ומשום זה (בראשית ד) ואל קין ואל מנחתו לא שעה

בהגר״א: לאו כל עריות - ר״ל דאית קליפה דחפיא על קליפה כמו קליפת נוגה קליפה קלישא דחפיא על קליפה תקיפא וזהו לכסות בשר ערוה אבל[2968] לקרבא לקודשא אסור דאחוז ביה קליפה הקשה שאיהו קליפה דמפתי לנהורא אחזי לנהורא דבה כידוע. וז״ש האי לא קריב כו׳ ואינו רק לכסות בשר ערוה קליפה תקיפא כנ״ל (&): **דאתמר ביה כו׳ שאר בשרו כו׳** - הוא בשר הערוה כנ״ל (&) אני ה׳ לא תקרבו אליו:

איבא דאילנא - שאילן הוא דכורא ופריו נוקבא וכן בעץ החיים כידוע בהרבה מקומות:
מתמן קא אתיין כו׳ - שהן בנוי דקין שורש גלגולין מסט׳ דרע שבאו מקין כמ״ש (&) בתיקונים:
ואמרו אלה {לט ע״ג} כו׳ - כמ״ש (&) שחת עמך כידוע ור״ל זהו בנים משחיתים עזבו את ה׳ ואמרו אלה כו׳:

(קפז) עי׳ זהר ח״א כז ע״ב: כל שופכי דמים ממרה אינון דערקין דדמא דלבא מיד דחזאן מרה כלהון ברחין קדמה ועריין כלהו אתכסיין בחשוכא בדם אוכמא דטחול מאן דעבר על שפיכת דמא וע״ז וג״ע גליא נשמתיה בכבד מרה טחול ודיינין ליה בגיהנם ותלת ממנן עלייהו משחית אף וחימה[2969] ט״ו עריין אינון כחושבן י״ה[2970] ושית אחרנין כחושבן ו׳:

קדם דגלו ישראל בגלותא ושכינתא עמהון מני קב״ה לישראל (ויקרא יח ז) ערות אמך לא תגלה ודא גלותא איהו גלוי ערותא דשכינתא הה״ד (ישעיה נ א) ובפשעיכם שולחה אמכם ועל ג״ע גלו ישראל ושכינתא בגלותא ודא איהי ערוה דשכינתא והאי ערוה איהי לילית אמא דערב רב וערב רב אינון עריות דילה ועריות דישראל דלעילא דעליה אתמר (ויקרא יח ז) ערות אביך לא תגלה:

ואינון אפרישין בין ה׳ ה׳ דלא אתקריב ו׳ בינייהו הה״ד (שם יז) ערות אשה ובתה לא תגלה ואינון שכינתא עלאה ותתאה [דבזמנא] (דזמנא) דערב רב דאינון[2971] [נ׳פילים ג׳בורים ע׳מלקים[2972]] (עמלקים גבורים נפילים) ר׳פאים ע׳נקים בין ה׳ ה׳ לית רשו לקב״ה[2973] לקרבא בינייהו ורזא דמלה (ישעיה יט ה) ונהר יחרב ויבש יחרב בה׳ עלאה ויבש בה׳ תתאה בגין דלא יתפרנסון ערב רב מן ו׳ דאיהו עץ החיים ובג״ד לית קריבו לו׳ בין ה׳ ה׳ בזמנא דערב רב בינייהו ולית רשו לאת י׳[2974] לקרבא בה׳ תניינא[2975] הה״ד (ויקרא יח טו) ערות כלתך לא תגלה ואינון

– מאיר התיקון –

[2968] נמחק {ג}

[2969] עי׳ אד״ר קלז ע״ב: ותאנא כד אתחברו תלת אלין [דהיינו הדינים המתלהטין - ב״ע קפד ע״ב] דכלילן בהאי תננא דנפיק מחוטמא אתקמט חוטמא ונשיב ונפיק תננא אוכמא וסומקא [גווני דדינא - ב״ע קפד ע״ב] ובין תרי (נ״א בתרי) גווני וקרינן ליה אף וחימה ומשחית. עי׳ בהגר״א על ספד״צ כג ע״ג ד״ה ואמר תלת: ג׳ שלהובין דז״א הם ״עשן״ ו״אש״ ו״גחלי אש״ שכנגדן הן ״אף״ ו״חמה״ ו״משחית״ הנזכרים בתיקו״ז (טז ע״א), שכולן הן באף. והנה אע״ג שנאמר בהם ״פיר״ עיקרם באף, ע״כ. האף הוא שורש הכעס, והמשכו הוא בחימה ומשחית, וכולם נתקנים על ידי ד׳ הרוחין ובסוד רוח חכמה סתימאה (מ״א מ).

[2970] עי׳ תיקו״ז קה ע״א: עריות מסטרא די״ה ע״ר י״ה תעור קשתך עריות מסטרא דו״ה לא תקרבו לגלות ע״ר ו״ה ודא לילי״ת דאיהי ערות אשה ובתה דאינון ה״ה ערות כלתך דא י׳ זעירא דאדנ״י דאיהי כלה. ועי׳ ספר הליקוטים (וישב מח): ועון ג״ע פוגם בשם י״ה, וז״ס חמש עשרה עריות שפוטרות צרותיהן, ושאר אחרים שיוצאים לאחרים, נגד הו׳ של השם, וכולם כ״א עריות. והסוד (חבקוק ג ט׳) ערי״ה תעור קשתך.

[2971] סי׳ נג״ע ר״ע (הגהות דפ״ק), עי׳ תיקו״ז צז ע״ב והקדו״ש כג ע״ד.

[2972] עי׳ לעיל כה ע״א וכה ע״ב.

[2973] ״ה׳ ה׳ לית רשו לקב״ה״ נמחק בהגהות הגר״מ, וכמקומו מיתמ ״ה׳ לה׳ לית ליה לקוב״ה״.

[2974] אבא (רח״ו). פי׳ יסוד הוא י׳ זעירא (מ״מ).

אפרישו בין ו׳ לה׳ עלאה הה״ד (שם ח) ערות אשת אביך לא תגלה די׳ איהו אב ה׳ אם ו׳ בן ה׳ בת ובגין דא מני לגביה ה׳ עלאה ערות אשת אביך לא תגלה[2976] (שם ט) ערות אחותך בת אביך דא ה׳ תתאה[2977] את בת בנה ואת בת בתה אינון ה״א ה״א[2978] דאינון תולדין דה׳ ערות אחי אביך[2979] דא יו״ד[2980] דאיהו תולדה דאת י׳[2981] ואיהו אח לוא״ו׃

תרגום: כל שופכי דמים הם ממרה, שעורקי הדם של הלב, מיד כשרואים מרה, כולם בורחים מלפניה. וכל העריות מתכסים בחושך, בדם שחור של הטחול. מי שעובר על שפיכות דמים ועבודה זרה וגלוי עריות, גולה נשמתו בכבד מרה טחול, ודנים אותו בגיהנם. ושלשה ממונים עליהם, משחית אף וחמה. ט״ו עריות הם כחשבון י״ה, וששה אחרים כחשבון ו׳.

לפני שגלו ישראל בגלות ושכינה עמם, צוה הקדוש ברוך הוא את ישראל ״ערוות אמך לא תגלה״, והגלות הזו היא גילוי ערות השכינה. זהו שכתוב ״ובפשעיכם שולחה אמכם״. ועל גלוי עריות גלו ישראל ושכינה בגלות, וזוהי ערות השכינה. וערוה זו היא לילי״ת, אמם של ערב רב, וערב רב הם עריות שלה. ועריות של ישראל שלמעלה, שעליו נאמר ״ערות אביך וגו׳ לא תגלה״.

והם הפרידו בין ה׳ ה׳ שלא תתקרב ו׳ ביניהם, זהו שכתוב ״ערות אשה ובתה לא תגלה״, והם שכינה עליונה ותחתונה, שבזמן שהערב רב שהם (סי׳ נג״ע ר״ע) נ׳פילים ג׳בורים ע׳מלקים ר׳פאים ע׳נקים, בין ה׳ לה׳, אין רשות לקדוש ברוך הוא להתקרב ביניהם. וסוד הדבר ״ונהר יחרב ויבש״, ״יחרב״ בה׳ עליונה, ״ויבש״ בה׳ תחתונה, כדי שלא יתפרנסו ערב רב מו׳ שהיא עץ החיים. ולכן אין התקרבות לו׳ בין ה׳ ה׳ בזמן שערב רב ביניהם. ואין רשות לאות י׳ להתקרב לה׳ השניה, זהו שכתוב ״ערות כלתך לא תגלה״, והם הפרידו בין ו׳ לה׳ העליונה, זהו שכתוב ״ערות אשת אביך לא תגלה״, שי׳ היא אב, ה׳ אם, ו׳ בן, ה׳ בת. ולכן צוה אליו ה׳ עליונה, ״ערות אשת אביך לא תגלה״. ״ערות אחותך בת אביך״, זו ה׳ תחתונה, ״את בת בנה ואת בת בתה״, הם ה״א ה״א, שהם תולדות של ה׳. ״ערות אחי אביך״ זו יו״ד, שהוא תולדה של אות י׳, והוא אח לוא״ו.

(קפח) עי׳ זהר ח״א כו ע״א: ויצמח יהו״ה אלהי״ם (בראשית ב ט) אבא ואמא[2982] כל עץ נחמד דא צדי״ק וטוב למאכל דא עמודא דאמצעיתא[2983] [דבהוא] (דבההוא)[2984] זמין [נ״א זמינא] מזון לכלא דכלא ביה ולא אתפרנס צדיק אלא מניה ושכינתא מניה ולא צריכין תתאין (דילהון) אלא כולהו נזונין לתתא על ידיה דבגלותא לא הוה לשכינתא ולח״י עלמין מזונא אלא בח״י ברכאן דצלותא[2985] אבל בההוא זמנא איהו יהא מזונא לכלא ועץ החיים דהוא אילנא דחיי יהא נטיע בגו גנתא דאתמר ביה (בראשית ג כב) ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם

ושכינתא לא שלטא עלה אילנא דסטרא אחרא דאינון ערב רב דאינון[2986] עץ הדעת טוב ורע[2987] ולא תקבל בה עוד טמא הה״ד (דברים לב יב) יהו״ה בדד ינחנו ואין עמו אל נכר ובג״ד לא מקבלין גרים לימות המשיח ותהא שכינתא כגפנא דלא מקבלא נטעא ממינא אחרא וישראל יהון כל עץ נחמד למראה ויתחזר עלייהו שופרא דאתמר ביה (איכה ב א) השליך משמים ארץ תפארת ישראל

– מאיר התיקון –

[2975] מלכות (רח״ו).

[2976] ה׳ עילאה שהיא אימא, היא עצמה תצוה לאדם ערות אשת אביך לא תגלה אני שנקראת אשת אביך לא תגלה (מ״מ).

[2977] פי׳ שהמלכות היא אחות לישראל, כי זו״ן הם אחים לישראל, לפי שיש לישראל נשמה וחיה מאו״א לכך נקראים אחים לזו״ן, וז״ש אחותם בת אביך, לפי שאבא יסוד ברתא (מ״מ).

[2978] פ׳ בת בנה היא מלכות דז״א, ובת בתה היא מלכות דנוק׳, דאינון תולדין דה׳, פי׳ שהנקבות הם מהבינה (מ״מ).

[2979] פי׳ יסוד, אח לת״ת, שנקרא אביך (מ״מ).

[2980] פי׳ יסוד (מ״מ).

[2981] פי׳ שיסוד דאבא בתוך יסוד ז״א וממנו יונק (מ״מ).

[2982] עי׳ הקדו״ש כה ע״ד וזוהר אחרי מות סה ע״א ובהגהות מהרח״ו אות ז׳.

[2983] כי רישא דעמודא דעת ומשך הו׳ סופא בעמודא ואמצעיתא של העמודה ת״ת (רח״ו).

[2984] ״דביה הוא״ (דפ״ו).

[2985] גליון מכאן נראה שגם הצדיק נזון מי״ח ברכאן דצלותא בזמן הגלות וכן איתא בתי׳ ועיין בפ׳ תצא רעח א׳ (ד״א). עי׳ שעה״כ כ ע״א: ז״ס הגלות, כי בזמן החרבן, לא יש למעלה מוחין אלא בעת התפלה בלבד, ואח״כ הם מסתלקים שלא יגיע בהם הפגם.

[2986] סוף תצא (הערת הזוהר).

[2987] ועץ החיים שהוא ז״א בתוך הגן שהיא מלכות לבטל שליטת עץ הדעת שהוא ערב רב (מ״מ).

ועץ הדעת טוב ורע אדחיין מנייהו ולא מתדבקין ולא מתערבין בהון דהא lאתמרl (איתא) בישראל ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו (בראשית ב יז) דאינון ערב רב[2988] וגלי לון קב״ה דביום אכלו ממנו גרמו דאבדו ב׳ אבדין דאינון בית ראשון ובית שני דא איהו כי ביום אכלך ממנו מות תמות ב׳ פעמים ואינון גרימו דצדיק יחרב ויבש בבית ראשון דאיהי שכינתא עלאה ובבית שני דאיהי שכינתא תתאה דא איהו[2989] (ישעיה יט ה) ונהר יחרב ויבש[2990] ונהר דא[2991] יחרב בה׳ תתאה[2992] בגין דאסתלק מניה נביעו די׳ לאין סוף[2993]

ומיד דיפקון ישראל מן גלותא עמא קדישא לחוד מיד נהר דהוה חרב ויבש אתמר ביה (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן lדא ו׳l להשקות את הגן ונהר דא עמודא דאמצעיתא יוצא מעדן דא אמא עלאה להשקות את הגן דא שכינתא תתאה דבההוא זמנא אתמר במשה ובישראל (שם נח יד) אז תתענג על יהו״ה בענג דאיהו ע׳ עדן נ׳ נהר ג׳ גן ואתקיים קרא (שמות טו א) אז ישיר משה וגו׳

תרגום: ״ויצמח יהו״ה אלהים״ אבא ואמא. ״כל עץ נחמד״ זה צדיק. ״וטוב למאכל״ זה העמוד האמצעי שבו הוא מזמין (מוכן) מזון לכל שהכל בו. ולא מתפרנס הצדיק אלא ממנו, והשכינה ממנו, ולא צריכים את התחתונים (שלהם) אלא כולם נזונים למטה על ידו. שבגלות לא היה לשכינה ולח״י העולמים מזון אלא בח״י ברכות של התפלה, אבל באותו זמן הוא יהיה מזון לכל. ״ועץ החיים״ שהוא עץ החיים, יהיה נטוע בתוך הגן, שנאמר בו ״ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם״.

ועל השכינה לא שולט העץ של צד האחר, שהם ערב רב, שהם ״עץ הדעת טוב ורע״, ולא תקבל בה עוד טומאה, זהו שכתוב ״ה׳ בדד ינחנו ואין עמו אל נכר״. ולכן לא מקבלים גרים לימות המשיח, ותהיה השכינה כמו גפן שלא מקבלת נטע ממין אחר. וישראל יהיו כל עץ נחמד למראה, ויחזר עליהם יופי, שנאמר בו ״השליך משמים ארץ תפארת ישראל״.

״ועץ הדעת טוב ורע״ נדחים מהם, ולא מתדבקים ולא מתערבים בהם, שהרי נאמר בישראל ״ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו״, שהם ערב רב. וגילה להם הקדוש ברוך הוא, שביום אכלו ממנו גרמו שאבדו שתי אבדות, שהם בית ראשון ובית שני. זהו ״כי ביום אכלך ממנו מות תמות״, פעמיים. והם שגרמו שצדיק יחרב ויבש בבית ראשון, שהיא שכינה עליונה, ובבית שני, שהיא שכינה תחתונה. זהו ״ונהר יחרב ויבש״, ונהר זה (ו׳), יחרב בה׳ תחתונה, בגלל שהסתלק ממנו שפע הי׳ לאין סוף.

ומיד כשיצאו ישראל מהגלות, העם הקדוש לחוד, מיד נהר שהיה חרב ויבש נאמר בו ״ונהר יוצא מעדן״, זה ו׳, ״להשקות את הגן״. ״ונהר״ זה העמוד האמצעי. ״יוצא מעדן״ זו אמא העליונה. ״להשקות את הגן״ זו שכינה תחתונה, שבאותו זמן נאמר במשה ובישראל ״אז תתענג על ה׳״, בענג, שהוא ע׳ עדן, נ׳ נהר, ג׳ גן. ויתקיים הכתוב ״אז ישיר משה וגו׳״,

ועיי״ש כז ע״ב: ואינון אפרישין בין ה׳ ה׳ דלא אתקריב ו׳ בינייהו הה״ד[2994] (שם יז) ערות אשה ובתה לא תגלה ואינון שכינתא עלאה ותתאה [דבזמנא] (דזמנא) דערב רב דאינון[2995] [נ׳פילים ג׳בורים ע׳מלקים[2996]] (עמלקים גבורים נפילים) ר׳פאים ע׳נקים בין ה׳ ה׳ לית רשו לקב״ה[2997] לקרבא בינייהו ורזא דמלה (ישעיה יט ה) ונהר יחרב ויבש יחרב בה׳ עלאה ויבש בה׳ תתאה בגין דלא יתפרנסון ערב רב מן ו׳ דאיהו עץ החיים ובג״ד לית קריבו לו׳ בין ה׳ ה׳ בזמנא

– מאיר התיקון –

[2988] קבלת הערב רב גרמה כלל הגליות והצרות עד ביאת המשיח ועי׳ לעיל הערה (דע״ה ח״ב קכט ע״ב). ועי׳ הקדו״ש כג ע״ד שמונה רשימה של מקומות בזוהר המדברים בענין זה. ועי׳ בהגר״א על תיקו״ז תיקון נ׳ (צז ע״ג) בארוכה. ועי׳ זהר כי תצא רעז ע״ב.

[2989] ויקהל רי ע״ב עיין. ולאו למימרא דאימא עילאה איתקריאת עדן דבאידרת האזינו ר״ץ ב׳ מאן הוא עדן דא חכמה עילאה אלא ה״ק בינה היא היוצאת מעדן שהיא חכמה (ד״א). הרש״ב כתב דנקרא עדן לגבי ז״א (נ״א).

[2990] יחרב אינו כ״כ כמו יבש דחרב יש כח לחלוחית והוא השפע לקיום העולמות שיש בבינה אבל במלכות לא יש שפע בה כלל (רח״ו).

[2991] (נ״א ו׳) (דפ״ו וכן הוא במ״מ).

[2992] וחרב בה׳ עלאה ויבש בה׳ תתאה כו׳ כצ״ל (ש״נ).

[2993] פי׳ שנסתלקו מז״א מוחין דאבא שבתוכו, ועלה אבא לא״ס ב״ה ואינו מאיר לז״א (מ״מ).

[2994] אחרי מות עד (הערת הזוהר).

[2995] סי׳ נג״ע ר״ע (הגהות דפ״ק), עי׳ תיקו״ז צז ע״ב והקדו״ש כג ע״ד.

[2996] עי׳ לעיל כה ע״א וכה ע״ב.

[2997] ״ה׳ ה׳ לית רשו לקב״ה״ נמחק בהגהות הגר״א, ובמקומו איתא ״ה׳ לה׳ לית ליה לקוב״ה״.

דערב רב ביניהו ולית רשו לאת י׳[2998] לקרבא בה׳ תניינא[2999] הה״ד (ויקרא יח טו) ערות כלתך לא תגלה ואינון אפרישו בין ו׳ לה׳ עלאה[3000] הה״ד (שם ח) ערות אשת אביך לא תגלה די׳ איהו אב ה׳ אם ו׳ בן ה׳ בת ובגין דא מני לגביה ה׳ עלאה ערות אשת אביך לא תגלה[3001] (שם ט) ערות אחותך בת אביך דא ה׳ תתאה[3002] את בת בנה ואת בת בתה אינון ה״א ה״א[3003] דאינון תולדין דה׳ ערות אחי אביך[3004] דא יו״ד[3005] דאיהו תולדה דאת י׳[3006] ואיהו אח לוא״ו

סוף סוף בזמנא דערב רב מעורבין בישראל לית קריבו ויחודא באתוון שם יהו״ה ומיד דיתמחון מעלמא אתמר באתוון דקב״ה (זכריה יד ט) ביום ההוא יהיה יהו״ה אחד ושמו אחד ובג״ד אדם דאינון ישראל אית לון יחודא באורייתא דאתמר בה (משלי ג יח) עץ חיים היא למחזיקים בה ואיהי מטרוניתא מלכו״ת דמסטרהא אתקריאו ישראל בני מלכים[3007] ובג״ד אמר קב״ה לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו (בראשית ב יח) דא משנה[3008] אתתא דההוא נער ואיהו נ״א ואיהי שפחה דשכינתא[3009]

תרגום: והם הפרידו בין ה׳ ה׳ שלא תתקרב ו׳ ביניהם, זהו שכתוב ״ערות אשה ובתה לא תגלה״, והם שכינה עליונה ותחתונה, שבזמן שהערב רב שהם (סי׳ נג״ע ר״ע) נ׳פילים ג׳בורים ע׳מלקים ר׳פאים ע׳נקים, בין ה׳ לה׳, אין רשות לקדוש ברוך הוא להתקרב ביניהם. וסוד הדבר ״ונהר יחרב ויבש״, ״יחרב״ בה׳ עליונה, ״ויבש״ בה׳ תחתונה, כדי שלא יתפרנסו ערב רב מו׳ שהיא עץ החיים. ולכן אין התקרבות לו׳ בין ה׳ ה׳ בזמן שערב רב ביניהם. ואין רשות לאות י׳ להתקרב לה׳ השניה, זהו שכתוב ״ערות כלתך לא תגלה״, והם הפרידו בין ו׳ לה׳ העליונה, זהו שכתוב ״ערות אשת אביך לא תגלה״, שי׳ היא אב, ה׳ אם, ו׳ בן, ה׳ בת. ולכן צוה אליו ה׳ עליונה, ״ערות אשת אביך לא תגלה״. ״ערות אחותך בת אביך״, זו ה׳ תחתונה, ״את בת בנה ואת בת בתה״, הם ה״א ה״א, שהם תולדות של ה׳. ״ערות אחי אביך״ זו יו״ד, שהוא תולדה של אות י׳, והוא אח לוא״ו.

סוף סוף בזמן שערב רב מעורבים בישראל, אין קירבה ויחוד באותיות שם יהו״ה, ומיד כאשר ימחו מהעולם, נאמר באותיות של הקדוש ברוך הוא, ״ביום ההוא יהיה יהו״ה אחד ושמו אחד״. ולכן אדם, שהם ישראל, יש להם יחוד בתורה, שנאמר בה ״עץ חיים היא למחזיקים בה״, והיא המלכה, מלכות שמצדה נקראו ישראל בני מלכים, ולכן אמר הקדוש ברוך הוא, ״לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו״, זו משנה, אשתו של אותו נער, והוא (והיא) שפחת השכינה.

– מאיר התיקון –

[2998] אבא (רח״ו). פי׳ יסוד הוא י׳ זעירא (מ״מ).

[2999] מלכות (רח״ו).

[3000] צ״ל בין יו״ד לה״א (ד״א).

[3001] ה׳ עילאה שהיא אימא, היא עצמה תצוה לאדם ערות אשת אביך לא תגלה אני שנקראת אשת אביך לא תגלה (מ״מ).

[3002] פי׳ שהמלכות היא אחות לישראל, כי זו״ן הם אחים לישראל, לפי שיש לישראל נשמה וחיה מאו״א לכך נקראים אחים לזו״ן, וז״ש אחותם בת אביך, לפי שאבא יסוד ברתא (מ״מ).

[3003] פ׳ בת בנה היא מלכות דז״א, ובת בתה היא מלכות דנוק׳, דאינון תולדין דה׳, פי׳ שהנקבות הם מהבינה (מ״מ).

[3004] פי׳ יסוד, אח לת״ת, שנקרא אביך (מ״מ).

[3005] פי׳ יסוד (מ״מ).

[3006] פי׳ שיסוד דאבא בתוך יסוד ז״א וממנו יונק (מ״מ).

[3007] עי׳ ע״ח שער כט פרק ג׳ דעולם הבריאה הוא בני מלכים דאצילות. עי׳ תיקו״ז לא ע״א: ישראל בגין דנטרין ברית זכו למלכותא ואתמר בהון כל ישראל בני מלכים. ועי׳ ספר הליקוטים (כי תצא כג): כל הנשמות, הם ממה שהוברר מן השבעה מלכים. וכו׳ וז״ס מ״ש ז״ל כל ישראל בני מלכים הם, פירוש, כי הם בירורים הנמשכים מאותם המלכים. ולזה לא אמר כל ישראל מלכים הם, רק בני מלכים, כי אינם המלכים עצמם במדרגה ראשונה, רק ממדתם אחר התיקון, כי אז נבררים מהם סוד הנשמות, ולכן נקראים בנים.

[3008] מלכות דעולם היצירה נק׳ משנה (רח״ו).

[3009] דאצילות (רח״ו).